SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 09.10.2023

Pöytäkirjan kansilehti ... 1

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus ... 3

2 § Pöytäkirjan tarkastaminen ... 4

3 § Kokouksen selostukset ... 5

4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirjat ja päätökset ... 6

5 § Kaupunginvaltuuston 18.9.2023 pitämän kokouksen täytäntöönpanot ... 7

6 § Eron myöntäminen Sari Multalalle konsernijaoston varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen ... 9

7 § Hankintaohjeen päivitys ... 11

- Hankintaohjeluonnos ... 13

- Hankintaohjeluonnos (muutokset näkyvissä) ... 82

8 § Hallintojohtajan viran täyttäminen ... 146

- Hakijaluettelo ... 149

9 § Virkasuhteisen viran (000843) nimikkeen muuttaminen ... 150

10 § Samkommunen för Västra Nylands folkhögskolanin anomus jäsenkunnille ... 151

11 § Vaalipäivän äänestyspaikat ja ennakkoäänestyksen järjestäminen vuoden 2024 presidentinvaalissa ... 153

- Presidentinvaalin 2024 vaalipäivän äänestyspaikat ... 157

- Presidentinvaalin 2024 yleiset ennakkoäänestyspaikat ja aukioloajat ... 159

- Oikeusministeriön kirje 2.6.2023 ... 161

12 § Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampuksen uudisrakennuksen hankesuunnitelman hyväksyminen ... 188

- Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampus, uudisrakennus, hankesuunnitelmi liitteineen ... 191

- Tikkurilan osaamiskampus, Design Manual 8.9.2023 ... 280

13 § Vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneet toimenpiteet ... 314

- Selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä ... 316

- Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2022 ... 331

- Arviointikertomus 2022 ... 345

14 § Kaupunkistrategian 2022–2025 väliarviointiraportti ... 479

- Kaupunkistrategian 2022 - 2025 väliarviointiraportti 2023 ... 481

15 § Vuoden 2023 toinen osavuosikatsaus 1.1.-31.8.2023 ... 526

- Liite 3 Sitovien tavoitteiden raportointi osavuosikatsaus 2/2023 ... 531

- Liite 2 Tytäryhtiöiden osavuosiraportti 1-8/2023 ... 546

- Liite 1 Vantaan kaupungin osavuosikatsaus 2/2023 ... 573

16 § Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi ... 640

- Luonnos Vantaan kaupungin lausunnoksi TEM_lle HEluonnoksesta VN_8329_2023 ... 642

17 § Lausunto Uudenmaan ELY-keskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta 2024–2027 ... 647

- Liite: Vantaan kaupungin lausunto Uudenmaan ELY-keskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta 2024–2027 ... 651

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 09.10.2023

18 § Lausunto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta 653

- Liite: Lausunto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta 655

- Lausuntopyyntö: valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelma 659

- Liite: Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma arviointiohjelma/Lausuntopyyntö: valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelma 671

19 § Maankäyttösopimus / As. Oy Unikkotie 10 / Asemakaavan muutos Unikkotie 10 ja 12 nro 002538 723

- Maankäyttösopimus / As. Oy Unikkotie 10 / Asemakaavan muutos nro 002538 726

- liite A1: Sopimusalue 737

- liite B1: Luovutettava katualue 738

20 § Maankäyttösopimus / As. Oy Unikkotie 12 / Asemakaavan muutos Unikkotie 10 ja 12 nro 002538 739

- Maankäyttösopimus / As. Oy Unikkotie 12 / nro 002538 742

- liite A1: Sopimusalue 750

21 § Asemakaavan muutos 002498 ja tonttijaon muutos, 62 Jokiniemi / Pellavapolku 751

- 002498 asemakaavanmuutosehdotus 19.9.2023, Pellavapolku_allek 755

- 002498 selostus, asemakaavamuutos 19.9.2023, Pellavapolku 756

- 002498 Lausunnot ja vastineet 19.9.2023, Pellavapolku 788

22 § Vastaus Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloitteeseen: Kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja kehitysresursseja 791

- Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloite kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja kehitysresursseja 796

23 § Vastaus Sirpa Kauppisen, Tiina Tuomelan ja Mika Kasosen sekä 32 muun valtuutetun aloitteeseen jengiytymisen ehkäisemiseksi 798

- Sirpa Kauppisen, Tiina Tuomelan ja Mika Kasosen sekä 32 muun valtuutetun aloite jengiytymisen ehkäisemiseksi 801

24 § Vastaus Jari Jääskeläisen ja 15 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan kaupunki 50- vuotta -juhlaraha (2€) 802

- Jari Jääskeläisen ja 15 muun valtuutetun aloite Vantaan kaupunki 50- vuotta -juhlaraha (2€) 804

25 § Vastaus Eve Rämön ja 14 muun valtuutetun aloitteeseen biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä Vantaan uimarannoilla 805

- Eve Rämön ja 14 muun valtuutetun aloite biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä Vantaan uimarannoilla 807

26 § Vastaus Ida Tammisen ja Tiina Tuomelan sekä 43 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan koulujen ruoka-aikojen järjestämisestä 809

- Ida Tammisen ja Tiina Tuomelan sekä 43 muun valtuutetun aloite Vantaan koulujen ruoka-aikojen järjestämisestä 813

27 § Vastaus Antero Eerolan ja 8 muun valtuutetun aloitteeseen ohjelma lähikoulujen puolesta yhdessä työntekijäjärjestöjen, vanhempien ja oppilaiden kanssa 814

- Antero Eerolan ja 8 muun valtuutetun aloite ohjelma lähikoulujen puolesta yhdessä työntekijäjärjestöjen, vanhempien ja oppilaiden kanssa 817

28 § Vastaus Loviisa Kaartokallion ja 29 muun valtuutetun aloitteeseen laaja-alaisten erityisopettajien täydennyskoulutus 819

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 09.10.2023

- Loviisa Kaartokallion ja 29 muun valtuutetun aloite laaja-alaisten erityisopettajien täydennyskoulutus ... 822

29 § Vastaus Keskustan valtuustoryhmän ja 24 muun valtuutetun aloitteeseen vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha ... 824

- Keskustan valtuustoryhmän ja 24 muun valtuutetun aloite vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha ... 827

30 § Vastaus ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän sekä 16 muun valtuutetun aloitteeseen ruotsinkielinen nuorisotyö - svenskspråkigt ungdomsarbete ... 828

- Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä sekä 16 muun valtuutetun aloite ruotsinkielinen nuorisotyö - svenskspråkigt ungdomsarbete ... 832

31 § Vastaus Tarja Eklundin ja 15 muun valtuutetun aloitteeseen yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveron alentamiseksi ... 833

- Tarja Eklundin ja 15 muun valtuutetun aloite yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveron alentamiseksi ... 836

32 § Oikaisuvaatimus yksityishenkilön vahingonkorvausvaatimusta koskevasta kaupunginhallituksen päätöksestä 4.9.2023 § 26 ... 838

33 § Yksityishenkilön vahingonkorvausvaatimus ... 840

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus ... 842

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ... 843

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto ... 844

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus ... 845

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa ... 850

Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa ... 851

Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa ... 852

Muutoksenhakuohje Hallintovalitus hallinto-oikeudelle ... 853

Kaupunginhallituksen kokous

Aika 9.10.2023 klo 14.50–16.55
Paikka Kaupungintalo, Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	**Läsnä**	**Varajäsenet**	**Läsnä**
Kasonen Mika, puheenjohtaja	X	Hakala Heli	
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	X	Haapalainen Tuija	
Niikko Mika, II varapuheenjohtaja	X	Virkamäki Pekka	
Abdi Faysal	X	Hilden Joni	
Karinen Ville	X	Nguyen Chau	
Kaukola Ulla	X	Vesa Tiina	
Lundell Kai-Ari	X	Hartikainen Janne	
Orpana Anitta	X	Kanerva Sami	
Raja-Aho Maarit	X (§:t 1–7, 16–33, klo 14.50–15.43, 15.57–16.55)	Rehnström Kristian	
Rokkanen Sakari	X (§:t 1–17, 29–33, klo 14.50–16.00, 16.45–16.55)	Kaiju Susanna	
Rämö Eve	X	Seppänen Tia	
Saimen Tuukka	X (§:t 1–29, klo 14.50–16.49)	Kärki Niilo	
Tammi Visa	X	Kähkönen Osmo	
Tuomela Tiina	X	Vacker Marjo	
Valtanen Hanna	X	Kuusela Minna	
Nuorisovaltuuston edustaja		**Varajäsenet**	
Tuomainen Anni	X		

Muut osallistujat		**Läsnä**
Lindtman Antti, valtuuston puheenjohtaja		X (§ 1–3, klo 14.50–15.12)
Kaira Lauri, valtuuston I varapuheenjohtaja		X
Aidanjuuri Tanja, valtuuston II varapuheenjohtaja		X
Timonen Pekka, kaupunginjohtaja		X
Kalo Ilkka, vs. apulaiskaupunginjohtaja		X
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja		X
Kari Antti, vs. apulaiskaupunginjohtaja		X
Kalmari Mari, viestintäjohtaja		X
Ruusula Matti, talous- ja strategiajohtaja		X

Pennanen Sari-Anna, kaupunginlakimies		X (§:t 1–30, klo 14.50–16.50)
Koskela Gilbert, projektinjohtaja		X (§ 3, klo 14.55–15.20)
Isotalus Birgit, hallintosihteeri		X
Toivonen Janne, pöytäkirjanpitäjä		X

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Mika Kasonen

Pöytäkirjanpitäjä Janne Toivonen

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 16.10.2023, sähköisesti.

Pykälät 8 ja 18 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Mika Niikko Eve Rämö

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 18.10.2023, Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi.

1 § **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 1

Kaupunginjohtajan esitys:
Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

2 § **Pöytäkirjan tarkastaminen**

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 2

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus sähköisesti maanantaina 16.10.2023 klo 16.00 ja

Jäsenet	Kokous pvä
Abdi Faysal	
Karinen Ville	
Kaukola Ulla	4.9.2023
Lundell Kai-Ari	4.9.2023
Niikko Mika	9.10.2023
Orpana Anitta	18.9.2023
Raja-Aho Maarit	18.9.2023
Rokkanen Sakari	9.10.2023
Rämö Eve	
Saimen Tuukka	
Tahvanainen Säde	
Tammi Visa	
Tuomela Tiina	
Valtanen Hanna	

b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 18.10.2023 lähtien.

Päätös:
Päätettiin
a) valita Mika Niikko ja Eve Rämö pöytäkirjantarkastajiksi toimittamaan pöytäkirjan tarkastus sähköisesti maanantaina 16.10.2023 klo 16.00 ja
b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 18.10.2023 lähtien.

3 § **Kokouksen selostukset**

Kokouksessa annetaan seuraavat selostukset:

- Arena 3.3. / Projektinjohtaja Gilbert Koskela

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 3

Kokouksessa annettiin seuraava selostus:

- Arena 3.3. / Projektinjohtaja Gilbert Koskela

4 § **Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirjat ja päätökset**

PT/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat pöytäkirjat ja päätökset:

Tarkastuslautakunnan pöytäkirja nro 10/6.9.2023
Kaupunkiympäristön lautakunnan pöytäkirja nro 9/19.9.2023
Kaupunkitilalautakunnan pöytäkirja nro 9/20.9.2023

Kaupunginjohtajan päätös
§ 62 Omarahoitusosuus Kokoukset ja kongressit innovaatioiden ja kestävyyden moottoreina pääkaupunkiseudulla -hankkeelle

Hankintajohtajan päätökset
§ 45 Option käyttö katsastuspalvelujen hankinnassa ajoneuvoille Vantaan kaupungin Varikolle ja Vantaan ammattiopisto Variaan (13 000 €/ vuosi, alv. 0 %)
§ 46 Option käyttö oppilaskuljetusten hankinnassa (1240 000 €, alv. 0 % / 1 vuosi)

Tietohallintojohtajan päätös
§ 97 Keskeytyspäätös esinelainauksen kokonaisratkaisu palveluna- hankinnassa

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainituissa pöytäkirjoissa olevia ottamiskelpoisia päätöksiä ja esittelyosassa mainittuja päätöksiä.

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginjohtaja täydensi esitystään seuraavilla päätöksillä:

Konsernijaoston pöytäkirja nro 7/27.9.2023

Päätös:
Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

5 § Kaupunginvaltuuston 18.9.2023 pitämän kokouksen täytäntöönpanot

PT/JT

Kuntalain mukaan kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta (39 §). Päätökset voidaan pannan täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman, kuitenkin niin, että täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon (143 §). Jos kunnanhallitus katsoo, että valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, valtuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen, kunnanhallituksen on jätettävä päätös täytäntöön panematta. Asia on tällöin viipymättä saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi (96 §).

Kaupunginvaltuusto teki 18.9.2023 päätökset seuraavissa asioissa:

3 §	Eron myöntäminen Aki Mäkipernaalle kaupunkitilalautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen
4 §	Eron myöntäminen Mika Kasoselle konsernijaoston jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen
5 §	Eron myöntäminen Janne Hartikaiselle kaupunkiympäristölautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen
6 §	Keskusvaalilautakunnan varajäsenten sijaantulojärjestys toimikaudella 2021–2025
7 §	Määrärahamuutokset vuoden 2023 talousarvion käyttötalousosaan ja investointiosaan
8 §	Määräalan myynti Länsisalmesta Fingrid Oyj:lle kytkinlaitoksen rakentamiseksi
9 §	Asemakaava ja asemakaavan muutos 860900, 86 Nikinmäki / Nikinmäen liitosalue
10 §	Asemakaavan muutos 002408 ja tonttijaon muutos, 69 Helsingin pitäjän kirkonkylä / Knapas
11 §	Susanna Kaijun ja Stefan Åstrandin sekä 36 muun valtuutetun aloite toimenpiteitä lyhytaikaisen pysäköinnin helpottamiseksi Kivistössä
12 §	Juha Järän ja 25 muun valtuutetun aloite Vantaalle vieras- ja haittaeläinohjelma
13 §	Eeva Tikkasen, Heli Hakalan ja Mika Kasonen sekä 34 muun valtuutetun aloite Sotungin läpikulkevan Nurmimäentien liikenneturvallisuutta parannettava välittömästi
14 §	Sirpa Kauppisen ja 17 muun valtuutetun aloite Vantaan kaupunki selvittää liittymistä Carbon Action verkostoon, jossa edistetään viljellyn maaperän hiilensidontaa

Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 8/18.9.2023 on kokonaisuudessaan nähtävänä kaupunginvaltuuston extranet-sivuilla ja kaupungin internet-sivuilla.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) todeta, että kaupunginvaltuuston 18.9.2023 tekemät päätökset voidaan panna täytäntöön, ja
b) lähettää päätökset ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu/ ao. toimialat

6 § Eron myöntäminen Sari Multalalle konsernijaoston varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen

VD/3879/00.00.01.00/2023

PT/EP

Sari Multalalle on myönnetty kaupunginvaltuuston kokouksessa 21.8.2023 § 5 ero kaupunginhallituksen tehtävästä, minkä myötä hän ei ole enää hallintosäännön mukaan kelpoinen toimimaan kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen tehtävässä.

Hallintosäännön 7 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksessa on konsernijaosto. Kaupunginvaltuusto valitsee konsernijaostoon kaupunginhallituksen jäsenistä tai varajäsenistä kaupunginhallituksen toimikautta vastaavaksi toimikaudeksi vähintään seitsemän jäsentä, joista yhden puheenjohtajaksi ja kaksi varapuheenjohtajiksi, sekä yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n mukaan konsernijaosto vastaa konsernihallinnon järjestämisestä yhdessä kaupunginhallituksen kanssa kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupungin omistajapolitiikassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitetulla tavalla.

Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 19.6.2023 § 6 valinnut kaupunginhallituksen konsernijaostoon toimikaudeksi 2023–2025 seuraavat henkilöt:

Jäsen	**Henkilökohtainen varajäsen**
Säde Tahvanainen, puheenjohtaja	Joni Hilden
Sami Kanerva, I varapuheenjohtaja	Susanna Kaiju
Kai-Ari Lundell, II varapuheenjohtaja	Pekka Virkamäki
Marjo Vacker	Tiina Tuomela
Minna Kuusela	Eve Rämö
Heli Hakala (kv 18.9.2023 § 4)	Maarit Raja-aho (kv 18.9.2023 § 4)
Ulla Kaukola	Tiina Vesa
Anitta Orpana	Sakari Rokkanen
Kristian Rehnström	Sari Multala
Tuukka Saimen	Niilo Kärki
Faysal Abdi	Osmo Kähkönen

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi ero Sari Multalalle kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi täydennysvaali Kristian Rehnströmin henkilökohtaiseksi varajäseneksi jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2023–2025.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

7 § Hankintaohjeen päivitys

VD/5581/00.01.01.01/2023

PT/TE/MT

Hyvinvointialueuudistuksesta johtuneet hankintaohjeen muutostarpeet odottivat keväällä hankintalain muutoksia, joita ei kuitenkaan viime hallituskaudella ehditty toteuttaa.

Nyt tehdyt hankintaohjeen muutokset ovat lähinnä hyvinvointialueuudistuksesta johtuneita, esimerkiksi kokonaan sosiaali- ja terveydenhuollontoimialaa koskevat ohjeet on poistettu. Hankintalain liite E sisältää nimestään huolimatta myös muita kuin sosiaali- ja terveysalan hankintoja, kuten esimerkiksi koulutuksen palveluita ja tapahtumien järjestämisen palveluita, jotka tehdään Vantaan kaupungin toimesta ja näiltä osin ohjeistus on edelleen olemassa.

Pienhankintojen osalta on sopimuksentekomenettely yhtenäistetty Cloudian sopimushallintajärjestelmän kanssa. Organisaatiot, nimet, prosessit ja lainsäädännöissä määritellyt kynnysarvot on päivitetty vastamaan nykytilannetta. Ohjeissa on täsmällisesti mainittu ne kohdat, joita ei sovelleta konserniyhtiöihin eikä niiden alakonserneihin. Lisäksi puitejärjestelyn sisäistä menettelyä on täsmennetty.

Lisäksi syksyn aikana tullaan kaupungin strategian mukaisesti vahvistamaan hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset.

Päivitetty hankintaohje tulisi voimaan mahdollisimman pian eli 1.11.2023.

Kaupunginhallitus 18.9.2023 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä päivitetty Vantaan kaupungin hankintaohje.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä päivitetty Vantaan kaupungin hankintaohje.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että kaupunginhallitus jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”Kaupunginhallitus edellyttää, että uuden hankintastrategian valmistelun yhteydessä tarkastellaan hankintaohjeen päivitystarve huomioiden myös nykyistä helpompi päätösten seuranta.”

Liitteet:
- Hankintaohjeluonnos
- Hankintaohjeluonnos (muutokset näkyvissä)

Täytäntöönpano: Hankinnan palveluyksikkö

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot: hankintajohtaja Tiina Ekholm, puh. 050 3813852, (tiina.ekholm[at]vantaa.fi)

VANTAAN KAUPUNGIN YLEISET HANKINTAOHJEET

Kaupunginhallituksen x.x.2023 hyväksymä Vantaan kaupungin hankintaohje.

VOIMASSA X.X.202X ALKAEN

SISÄLLYSLUETTELO

LUKIJALLE.....6

Lukijalle.....6

1. YLEISTÄ.....7

1.1. Johdanto.....7

1.2. Hankintoihin sovellettavat säännöt, periaatteet ja käytännöt.....7

1.3. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.....9

1.4. Toimivalta hankinnan tekemiseen sekä esteellisyys.....10

1.5. Markkinoiden kartoittaminen ja markkinoiden seuranta.....11

2. HANKINTAMENETTELYT.....13

2.1. Kynnysarvot.....13

2.2. Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen.....14

2.3. Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat.....15

2.3.1. Kilpailutettujen sopimustoimittajien käyttäminen.....15

2.3.2. Hankinnat, joiden arvo on alle 2 000 euroa (alv 0 %).....16

2.3.3. Tavara- ja palveluhankinnat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %) 16

2.3.4. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat (hankintalain liite E, kohdat 1–4), joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %).....17

2.3.5. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat (hankintalain liite E, kohdat 1–4), joiden arvo on yli 60 000–400 000 euroa (alv 0 %).....17

2.3.6. Rakennusurakat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %).....18

2.3.7. Rakennusurakat, joiden arvo on yli 60 000–150 000 euroa (alv 0 %).....18

2.3.8. Käyttöoikeussopimukset sekä erityisiä palveluja koskevat hankinnat (liite E, kohdat 5–15), joiden arvo on alle 60 000 euroa (alv 0 %).....19

2.3.9. Käyttöoikeussopimukset, joiden arvo on 60 000–500 000 euroa, sekä erityisiä palveluja koskevat hankinnat (liite E, kohdat 5–15), joiden arvo on 60 000–300 000 euroa (alv 0 %).....19

2.3.10. Päätös ja muutoksenhakuohjeet pienhankinnoissa.....19

2.3.11. Sopimusten tekeminen pienhankinnoissa.....20

2.3.12. Määräajat....20
2.3.13. Menettely poikkeustapauksissa....21
2.4. Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat sekä käytettävät hankintamenettelyt....21
2.4.1. Yleistä....21
2.4.2. Hankinnasta ilmoittaminen....22
2.4.3. Hankintailmoituksen sisältö....22
2.4.4. Tietojenvaihto kansallisissa menettelyissä....23
2.4.5. Tarjouspyyntö ja tarjous....23
2.4.6. Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen....24
2.4.7. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta....24
2.5. EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat....25
2.5.1. Yleistä....25
2.5.2. Avoin menettely....25
2.5.3. Rajoitettu menettely....26
2.5.4. Neuvottelumenettely....27
2.5.5. Kilpailullinen neuvottelumenettely....27
2.5.6. Innovaatiokumppanuus....28
2.5.7. Puitejärjestely....28
2.5.8. Dynaaminen hankintajärjestelmä....29
2.5.9. Sähköinen huutokauppa....29
2.5.10. Hankinnat ilman kilpailuttamista eli suorahankinnat....30
2.6. Sidosyksikköhankinnat....31

3. HANKINNOISTA ILMOITTAMINEN....33
3.1. Ilmoittamisvelvollisuus ja menettely....33
3.2. Ennakkoilmoitus....33
3.3. Hankintailmoitus....33
3.4. Suorahankintailmoitus....34
3.5. Jälki-ilmoitus....35

4. TARJOUSKILPAILU....36
4.1. Yleistä....36
4.2. Tarjouspyynnön sisältö....36
4.2.1. Sähköiset luettelot....37
4.3. Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta....37
4.3.1. Menettelystä....37
4.3.2. Pakolliset poissulkemisperusteet (80 §)....38

4.3.3. Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet (81 §)....39
4.3.4. Korjaavat toimenpiteet....40
4.3.5. Tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja selvitykset....41
4.4. Tekniset eritelmät ja vaatimukset sekä standardien käyttö....42
4.5. Elinkaarikustannukset....43
4.6. Vastuullisuus hankinnoissa....43
4.7. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus hankinnoissa....44
4.8. Tietoturva ja tietosuoja hankinnoissa....44
4.8.1. Tietoturva....44
4.8.2. Tietosuoja....45
4.9. Tarjousten valintaperusteet....47
4.10. Tarjousten vastaanottaminen ja avaaminen....48
4.11. Tarjousten hylkääminen....48
4.12. Tarjousten täsmentäminen/täydentäminen....49
4.13. Tarjousten vertailu....50

5. HANKINTAPÄÄTÖS....51
5.1. Hankintapäätöksen tekeminen....51
5.1.1. Hankintapäätös puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa....51
5.1.2. Hankintapäätöksen sisältö....51
5.1.3. Hankintapäätöksen tiedoksianto....53
5.3. Hankintaoikaisu....54
5.4. Hankinnan väliaikainen järjestäminen....55

6. SOPIMUSMENETTELY....56
6.1. Odotusaika ja muut määräajat....56
6.2. Sopimuksen tekeminen....56
6.3. Hankintasopimuksen muuttaminen....57

7. ERINÄISIÄ ASIOITA....60
7.1. Tilausohjeet....60
7.2. Hankinnan vastaanotto ja hyväksyminen....60
7.3. Ostolaskut....61
7.4. Hankinnan asiakirjat ja dokumentointi....61
7.5. Asiakirjojen julkisuus ja salassapito....61
7.5.1. Liike- ja ammattisalaisuudet....62
7.6. Asiakirjan antamistavat....63

7.7. Hankintojen valvonta.....63

8. KÄYTÖSTÄ POISTETUN IRTAIMEN OMAISUUDEN JATKOKÄSITTELY.....65

8.1. Uudelleen sijoittaminen ja kierrättäminen.....65

8.2. Myyminen.....65

8.3. Hävittäminen ja lahjoittaminen.....65

9. EU-KYNNYSARVOT YLITTÄVIEN HANKINTOJEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄAIKATAULUKKO

.....66

Julkaisija

Vantaan kaupunki

XX/2023

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstö ja konsernipalvelut / Hankinta

Lukijalle

Tämä hankintaohje on laadittu yleiseksi ohjeeksi Vantaan kaupungin hankintoja tekeville henkilöille. Ohjeessa on kerrottu, kuinka tavaroita sekä palveluja tilataan ja miten hankinnat kilpailutetaan niiden arvon edellyttämällä tavalla. Vantaan kaupungilla on suuri määrä hankintasopimuksia, joiden mukaisesti tavarat ja palvelut ensisijaisesti tilataan.

Tässä hankintaohjeessa on hankintoja käsitelty neljässä eri kategoriassa hankinta-arvon perusteella alla olevan jaottelun mukaisesti.

Hankinnat

1) jotka tehdään kilpailuttamatta
2) jotka hankintaohjeen mukaisesti hankitaan käyttämättä sähköistä kilpailuttamisjärjestelmää
3) jotka kilpailutetaan kilpailutusjärjestelmän pienhankintatoiminnallisuudella
4) kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat sekä EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat, jotka kilpailutetaan kilpailutusjärjestelmässä.

Hankintaohjeen kohtaan 1.2. on koottu yleisiä hankintoihin liittyviä ohjeita, jotka tulee ottaa huomioon soveltuvin osin kaikissa hankinnoissa.

1. YLEISTÄ

1.1. Johdanto

Suomen hankintalainsäädäntö perustuu EY:n perustamissopimukseen sekä asiaa koskeviin hankintadirektiiveihin. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) on tullut voimaan 1.1.2017.

Tähän hankintaohjeeseen on koottu hankintojen toteuttamisen kannalta olennaisimpia hankintojen kilpailuttamista koskevia tietoja ja käytännön toimintaohjeita. Tämän ohjeen lisäksi hankinnoissa on noudatettava kaupunginhallituksen vahvistamaa erillistä harmaan talouden torjuntaohjetta.

Tässä ohjeessa ei käsitellä vesi- ja energiahuollon eikä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien hankintayksiköiden toimintaan liittyvää erityisalojen hankintalaissa säädettyä kilpailuttamisvelvoitetta. Ohjeessa ei myöskään käsitellä puolustus- ja turvallisuushankintoja koskevia kilpailuttamissääntöjä. Hankintoja koskevat keskeiset perusvelvoitteet ovat kuitenkin yhtenäiset eri toimialoilla ja koskevat siten myös teknisiä peruspalveluita.

Tämän ohjeen määräyksiä ei sovelleta markkinaehtoisiin konserniyhteisöihin.

1.2. Hankintoihin sovellettavat säännöt, periaatteet ja käytännöt

Hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palveluiden ostamista, vuokraamista, leasing-sopimuksilla tai osamaksukaupalla hankkimista tai näihin rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Vantaan kaupungin hankintamenettelyissä noudatetaan julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä, kaupungin toimintaa säätelevää muuta lainsäädäntöä, kaupungin hallintosääntöä sekä tätä hankintaohjetta. Keskeisimmät hankintoja koskevat lait ovat laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) sekä laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1398/2016, jäljempänä erityisalojen hankintalaki). Lisäksi puolustus- ja turvallisuushankintoja varten on säädetty laki julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011).

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat ja hankintayksikön määräysvallassa olevilta yksiköiltä (niin sanotuilta sidosyksiköiltä) tehtävät hankinnat. Hankintalakia ei sovelleta myöskään maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaan tai vuokraukseen, oikeudenkäyntiasiamiespalveluihin, työsopimuksiin eikä liiketoimiin, joilla hankintayksikkö hankkii rahaa tai pääomaa. Hankintalain pykälissä 8–12 on lueteltu poikkeukset lain soveltamisalasta.

Kaikessa hankintatoiminnassa tulee noudattaa myös Euroopan yhteisön perustamissopimuksesta johdettavia, kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa koskevia periaatteita sekä avoimuus- ja suhteellisuusperiaatteita.

Hankintalain yleiset periaatteet ovat syrjimättömyys-, avoimuus-, yhdenvertaisuus- sekä suhteellisuusperiaate. Näitä periaatteita on noudatettava kaikissa hankinnoissa, myös hankintalain kansallisen kynnysarvon alittavissa pienhankinnoissa. Hankintalain 3 §:n mukaan hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Hankintalain 2 §:n mukaan lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Lain mukaan hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Laissa tarkoitetuissa kansalliset kynnysarvot alittavissa hankinnoissa on huomioitava hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys.

Hankinnoissa tulee pyrkiä myös eettisten ja kestävän kehityksen periaatteiden noudattamiseen sekä sosiaalisten näkökohtien huomioimiseen. Hankintoja tehtäessä ympäristönäkökohdat tulee huomioida hankkimalla tuotteita ja palveluita, joiden koko elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset ovat mahdollisimman vähäiset. Hankinnan intranet-sivuilla on eettisten ja kestävän kehityksen sekä sosiaalisen vastuun periaatteiden huomioimiseksi työkaluja sekä lisätietoja vastuullisuudesta hankinnoissa. Kaupungille laaditaan syksyn 2023 aikana hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset. Hankinnat tulee toteuttaa näiden tavoitteiden ja linjausten mukaisesti. Hankinnan palveluyksikön erityisasiantuntijalta

saa tarvittaessa lisätietoa vastuullisuusnäkökohtien huomioonottamiseksi. Hankinnan palveluyksikön yhteystiedot löytyvät Vantaan kaupungin intranet-sivuilta.

Vantaan kaupunki on sitoutunut noudattamaan eurooppalaista naisten ja miesten paikallishallinnon tasa-arvon peruskirjaa kunnan tasa-arvon edistämisen välineenä. Kyseisen peruskirjan artiklan 12 mukaan julkisissa hankinnoissa pyritään ottamaan huomioon sukupuolten välinen tasa-arvo sekä yhdenvertaisuus hankintoja tehtäessä.

Hankintayksiköiden on hankintalain 2 §:n mukaan käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet. Tämän mukaisesti hankintasopimukset pitää kilpailuttaa säännöllisin väliajoin. Hankintalaissa ei määritellä hankintasopimusten keston enimmäispituutta muiden kuin puitejärjestelyjen osalta. Puitejärjestelyn kesto ei muuten kuin poikkeuksellisesti voi olla pidempi kuin neljä (4) vuotta.

Yleisen näkemyksen mukaisesti hankintasopimusten keston ei tulisi ylittää myöskään tavanomaisten tavaroiden tai palveluiden hankinnassa neljää (4) vuotta. Toistaiseksi voimassa olevat sopimukset ovat sallittuja, mutta on huomioitava, ettei markkinoita suljeta liian pitkäksi aikaa. Toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia on tarkastettava säännöllisin väliajoin, jotta sopimukset ovat kulloinkin olemassa olevassa markkinatilanteessa hinnoiltaan ja muilta ehdoiltaan kilpailukykyisiä. Toistaiseksi voimassa olevissa sekä muissa pitkäkestoisissa sopimuksissa tulee sopimusta määräajoin arvioida sen voimassaoloaikana osana sopimushallintaa. Tällaisia hankintoja tehtäessä tulee sopimuksen irtisanominen ottaa huomioon jo tarjouspyyntöä ja sopimusluonnoksen ehtoja laadittaessa.

Kilpailutusta valmisteltaessa on huomioitava myös Vantaan kaupungin hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset.

Kilpailutusta valmisteltaessa on lisäksi arvioitava, sisältyykö hankintaan tietosuojan piiriin kuuluvien henkilötietojen käsittelyä, kuten henkilötietojen siirtämistä, luovuttamista tai käyttöä, joka tulisi huomioida tarjouspyyntöä ja sopimusluonnosta laadittaessa (katso kohta 4.8. Tietoturva ja tietosuoja hankinnoissa).

1.3. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Kilpailutusta valmisteltaessa on varmistettava palveluiden saatavuus häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kun hankitaan kaupungin vastuulla olevia elintärkeitä palveluja tai niiden järjestämiselle välttämättömiä tavaroita, on

hankintasopimuksia tehtäessä varmistettava, että toimittaja sitoutuu ja pystyy toimittamaan palveluita ja tavaroita myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Palveluja hankkivien toimialojen on tarjouspyyntövaiheessa arvioitava palvelujen elintärkeys, ja se, millaisia näkökohtia palvelujen saatavuuden varmistamiseksi on tarpeen korostaa hankintasopimuksia tehtäessä. Elintärkeitä palveluja kaupungille toimittavan yrityksen kanssa on oltava tiivis ja luottamuksellinen sopimussuhde, jolla varmistetaan, että yrityksessä tehtävä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen on asiamukaisesti hoidettu.

Tarjouspyyntövaiheessa on syytä huomioida varautumiseen liittyvien asioiden sisällyttäminen tarjouspyyntöasiakirjoihin. Varautumisen asianmukaisuuden varmistaminen sekä varautumistoimenpiteiden yhteensovittaminen kaupunkikonsernin valmiussuunnitelmiin tulee toteuttaa sopimuskauden aikana tehtävällä auditoinnilla, valmiusharjoituksella tai muulla vastaavalla tavalla. Tapahtuma on dokumentoitava. Tarvittaessa voit ottaa yhteyttä Vantaan kaupungin turvallisuuspäällikköön, joka koordinoi kaupunkitasoista varautumista.

1.4. Toimivalta hankinnan tekemiseen sekä esteellisyys

Toimivallasta hankinta-asioissa määrätään kaupungin hallintosäännössä sekä kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja viranhaltijoiden tekemissä delegointipäätöksissä. Kaupungin intrasta löytyy kaupunginkanslian ylläpitämä hallintosääntö täydennettynä voimassa olevilla delegointipäätöksillä. Päätösvaltaa siirrettäessä on huolehdittava, että kaupungissa on ajantasaiset tiedot päätösvaltaisesta viranomaisesta.

Esteellisyydestä on säädetty kuntalaissa sekä hallintolaissa. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankinnan valmisteluun, esittelemiseen eikä päättämiseen, hankinnan valvontaan ja vastaanottoon tai hankintaan liittyvien asioiden käsittelyyn.

Hankintoja kilpailutettaessa kilpailutukseen osallistuvien henkilöiden on huomioitava mahdollinen esteellisyys osallistua kilpailutuksen valmisteluun. Henkilö voi olla esteellinen osallistumaan kilpailutuksen valmisteluun esimerkiksi silloin, jos hänen sukulaisensa tai lähipiiriinsä kuuluva henkilö on tarjouksen tekijä, toimii tarjouksen tekijän päättävissä elimissä tai kilpailutuksen valmistelusta on muuten odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa kilpailutuksen valmisteluun osallistuvalle henkilölle. Jos asianomainen henkilö epäilee olevansa esteellinen, tulee hänen jäävätä itsensä jo kilpailutuksen alkuvaiheessa.

Mikäli hankinnan valmistelussa käytetään ulkopuolisia konsultteja ja valmistelijoita, on huomioitava hankintalain 66 §:n ja 81 §:n 1 momentin 8:nnen kohdan säännökset. On pyrittävä siihen, ettei hankinnan valmisteluun osallistuva yritys osallistu tarjouskilpailuun. Jos yritys osallistuu esimerkiksi konsultoiden hankinnan valmisteluun, yritykselle on ilmoitettava, ettei se voi osallistua itse tarjouskilpailuun.

1.5. Markkinoiden kartoittaminen ja markkinoiden seuranta

Ennen hankintamenettelyn aloittamista on suositeltavaa kartoittaa markkinoita riittävän laajasti, jotta saadaan käsitys tarjolla olevista erilaisista vaihtoehdoista ja ratkaisumalleista. Markkinakartoitus on olennainen osa hankinnan suunnittelua ja sille tulisi varata riittävästi aikaa.

Markkinakartoituksen avulla hankintayksikkö voi kerätä tarjouspyynnön laatimista varten tarpeellista informaatiota hankinnan kohteesta. Markkinakartoitus tehdään ennen hankinnan virallista aloittamista, eli ennen hankintailmoituksen julkaisemista. Markkinoiden kartoittaminen ei ole sallittua enää hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen.

Markkinakartoitus ei tarkoita, että hankintayksikön pitäisi tutustua kaikkeen mahdolliseen markkinoilla olevaan tarjontaan. Riittää, että perehdytään järkevässä määrin tarjolla oleviin erilaisiin vaihtoehtoihin.

Tarjouskilpailua ei saa käyttää markkinoilla vallitsevan hintatason selvittämiseen tai markkinoiden kartoittamiseen. Oleellista vuoropuhelussa ja markkinakartoituksen tekemisessä on, että ne erotetaan selkeästi varsinaisesta hankintaprosessista. Kilpailutuksen järjestämisen tarkoituksena on aina tarjouskilpailun voittajan valinta.

Markkinakartoituksen voi toteuttaa hyvin vapaamuotoisesti. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että toimittajia kohdellaan kaikissa vaiheissa tasapuolisesti ja syrjimättä. Lisäksi on huomioitava, että markkinakartoitukseen otetaan aina mukaan riittävä määrä toimittajia. Markkinakartoituksen tekeminen ei velvoita hankintayksikköä käynnistämään suunniteltua hankintaa.

Kartoitus voidaan toteuttaa esimerkiksi:

- julkaisemalla tietopyyntökysely Hilmassa tai jossain muussa järjestelmässä;
- järjestämällä toimittajille yhteinen tiedotus/informaatiotilaisuus;

- tutustumalla itsenäisesti hankinnan kohteeseen esimerkiksi messujen, esitteiden, internetin hakukoneiden ym. materiaalin kautta;
- kutsumalla toimittajia esittelemään hankinnan kohteena olevaa tavaraa/palvelua ja hyödyntämällä kaupungin omia yritystilaisuuksia;
- käymällä neuvotteluja toimittajien kanssa hankintalain periaatteita noudattaen;
- käyttämällä apuna ulkopuolisia asiantuntijoita/konsultteja; tai
- lähettämällä tarjouspyyntöluonnos kommenttikierrokselle.

Tietopyynnössä on syytä esittää mahdollisimman yksilöityjä kysymyksiä hankinnan kohteesta, jotta toimittajilta saadaan riittävän tarkkoja tietoja tarjouspyynnön laatimisen avuksi.

Toimittajilta saatuja tietoja tulee käsitellä kriittisesti. On varottava, etteivät yksittäisen toimittajan esittämät näkemykset ohjaa tarjouspyynnön laatimista liikaa niin, että tarjouspyyntö muodostuu syrjiväksi muita toimittajia kohtaan.

2. HANKINTAMENETTELYT

2.1. Kynnysarvot

Hankintalain mukaan hankinnat on jaettu kolmeen eri ryhmään niiden taloudellisen arvon perusteella. Noudatettaville hankintamenettelyille asetetut vaatimukset vaihtelevat hankinnan taloudellisesta arvosta riippuen.

Hankintalain jaottelu on seuraava:

- kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat,
- kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat sekä
- EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat.

Kansallisen kynnysarvon alittavien hankintojen jaottelu ja niissä käytettävät menettelyt selviävät kohdasta 2.4.

EU-kynnysarvot ovat samat koko EU:n alueella. Euroopan yhteisöjen komissio tarkistaa kynnysarvot asetuksella kahden (2) vuoden välein ja julkaisee tarkistetut kynnysarvot Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Myös työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee tarkistetut kynnysarvot, ja ne ovat saatavissa muun muassa ministeriön kotisivuilta (tem.fi).

Kuva 1. Hankinnan kynnysarvot, tavanomaiset tavarat ja palvelut sekä suunnittelukilpailut

Kuva 2. Hankintalain muut kynnysarvot

2.2. Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoidun arvon laskemisessa on kysymys laskennallisesta toimenpiteestä, jonka avulla pyritään selvittämään hankintaan sen arvon perusteella soveltuvat säännökset.

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa on perusteena käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Ennakoitua arvoa laskettaessa tulee myös huomioida ne kaupungin konserniyhtiöt, jotka ovat sitoutuneet käyttämään hankintasopimusta.

Hankinnan arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan vaihtoehtoiset toteuttamistavat, hankintaan mahdollisesti sisältyvät optio- ja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai muut maksut. Jos kyseessä on useamman hankintayksikön yhteishankinta, on hankinnan ennakoitu arvo kaikkien sopimuskokonaisuuksien yhteenlaskettu arvo. Rakennusurakoissa tulee ottaa huomioon rakennustyön arvon lisäksi myös rakennusurakalle tarpeellisten tavarahankintojen arvo silloin, kun hankintayksikkö antaa tavarat urakoitsijan käyttöön.

Erillisinä osina toteutettavissa hankinnoissa tulee hankinnan ennakoidun arvon laskemisessa ottaa huomioon kaikkien vastaavien osien yhteisarvo. Mikäli kokonaisarvo ylittää EU-kynnysarvon, on kaikki osat kilpailutettava EU-kynnysarvon ylittäviin hankintoihin soveltuvia säännöksiä noudattaen. Hankintaa ei saa lain säännösten soveltamisen välttämiseksi keinotekoisesti jakaa osiin tai yhdistää.

Määräaikaisissa sopimuksissa ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä sopimuskauden voimassaolon aikaista kokonaisarvoa. Toistaiseksi voimassa olevien sopimusten osalta on käytettävä 48 kuukauden arvoa. Puitejärjestelyissä ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä kaikkien koko puitejärjestelyn keston ajaksi suunniteltujen hankintojen kokonaisarvoa.

Säännöllisesti toistuvien sopimusten ennakoidun arvon laskennassa on perusteena käytettävä viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai viimeksi kuluneen varainhoitovuoden aikana tehtyjen vastaavien hankintojen yhteisarvoa, huomioiden kuitenkin seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvat muutokset.

Käyttöoikeussopimuksen ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on pääsääntöisesti käytettävä hankintayksikön arvioimaa liikevaihtoa, jonka sopimus voimassaoloaikanaan tuottaa sopimuksensaajalle ilman arvonlisäveroa. Liikevaihto on otettava huomioon vain siltä osin, kuin se on vastikkeena sopimuksen kohteena olevasta urakasta, palvelusta tai näihin liittyvistä tavaroista. Arvion on perustuttava käyttöoikeussopimuksen ilmoittamisajankohtaan tai muuhun hankintamenettelyn alkamishetkeen. Jos käyttöoikeussopimuksen arvo on sopimuksen tekohetkellä yli 20 prosenttia ennakoitua arvoa suurempi, kynnysarvon ylittymistä on arvioitava sopimuksen tekohetken arvon perusteella.

Käyttöoikeussopimuksen ennakoitu arvo on laskettava hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai muissa hankinta-asiakirjoissa yksilöidyllä objektiivisella menetelmällä.

Käyttöoikeussopimuksen ennakoitu arvo on aina arvioitava huolellisesti ja tapauskohtaisesti. Laskennan oikeellisuus on varmistettava kaupungin hankintojen asiantuntijoilta.

2.3. Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat

2.3.1. Kilpailutettujen sopimustoimittajien käyttäminen

Kansallisen kynnysarvon alittaviin hankintoihin eli pienhankintoihin ei sovelleta hankintalakia. Kaikissa hankinnoissa on kuitenkin noudatettava tasapuolisuutta, syrjimättömyyttä ja avoimuutta. Siksi myös pienhankinnat on kilpailutettava alla tarkemmin annettujen ohjeiden mukaisesti.

Tarkista aina ensimmäiseksi tilausohjeista, onko tarvitsemasi tavara tai palvelu saatavissa kaupungin kilpailuttamilta sopimustoimittajilta. Sopimustoimittajat ja heidän yhteystietonsa löytyvät sopimushallintajärjestelmästä tai tilausohjeista. Kilpailutuksen suorittaneen toimialan tulee tiedottaa kilpailutuksessa mukana olleita kaupungin konserniyhtiöitä voimassa olevista hankintasopimuksista.

Mikäli Vantaan kaupungilla on voimassa oleva hankintasopimus, tavarat ja palvelut tilataan sopimuksen mukaisesti sopimustoimittajalta. Mikäli jollekin tavaralle tai palvelulle on voimassa oleva sopimus eikä sitä noudateta (niin sanotut ohiostot), on mahdollista, että asiasta seuraa Vantaan kaupungille vahingonkorvausvelvollisuus.

Hankinnan palveluyksikön hankintakoordinaattorit neuvovat pienhankinnoissa sekä palvelevat ja auttavat kilpailuttamaan niitä sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä. Yhteystiedot löytyvät Vantaan intran sivuilta.

2.3.2. Hankinnat, joiden arvo on alle 2 000 euroa (alv 0 %)

Hankinnat, joiden arvo on alle 2 000 euroa ja joille ei ole Hankinnan tai jonkin toimialan kilpailuttamaa sopimustoimittajaa, voidaan hankkia parhaaksi katsottavalta toimittajalta. Tarvittaessa toimittajalta kannattaa pyytää ennen tilauksen/ostopäätöksen tekemistä tarjous sähköpostilla. Hankinnasta ei tarvitse tehdä kirjallista päätöstä.

2.3.3. Tavara- ja palveluhankinnat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %)

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Tavara- ja palveluhankinnat, joiden arvo on alle 30 000 euroa ja joille ei ole Hankinnan tai jonkin toimialan kilpailuttamaa sopimustoimittajaa, voidaan tehdä hintatiedustelun perusteella. Tällöin on vähintään selvitettävä markkinatarjontaa ja -tilannetta kartoittamalla tuote-, hinta-, laatu- ja saatavuustietoja sekä muita hankinnan tekemisessä tarvittavia tietoja ennen hankintapäätöksen tekemistä, elleivät markkinatilanne ja hintataso ole hankkijan tiedossa. Tiedustelun voi tehdä

esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse tai internetin hakukoneita hyödyntämällä. Tarvittaessa toimittajalta on pyydettävä ennen tilauksen/ostopäätöksen tekemistä tarjous sähköpostilla.

Yli 30 000 euron hankinnoissa on ensisijaisesti käytettävä sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Hankintajärjestelmää käytettäessä hankintaa ei rajata tietyille toimittajille, vaan kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat voivat jättää tarjouksen. Tarjouspyynnössä voidaan käyttää vertailuperusteena määritellylle tuotteelle tai palvelulle annettavaa hintaa, toimitusaikaa, laatua sekä muita vertailuperusteita. Jos sähköistä kilpailuttamisjärjestelmää ei ole käytetty, perustelun käyttämättä jättämiselle tulee näkyä viranhaltijapäätöksestä.

Mikäli et ole varma, onko kyseessä ICT:hen tai tietohallintoon liittyvä hankinta, niin olethan yhteydessä toimialasi tietohallinnon asiakkuuspäällikköön.

2.3.4. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat (hankintalain liite E, kohdat 1–4), joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %)

Sosiaali- ja terveystoimen sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat tehdään 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella. Hankintalain liite E sisältää kuitenkin nimestään huolimatta myös muita kuin sosiaali- ja terveysalan hankintoja, kuten esimerkiksi koulutuksen palveluita ja tapahtumien järjestämisen palveluita, jotka tehdään Vantaan kaupungin toimesta.

Hankintalain liitteen E kohtien 1–4 mukaiset hankinnat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa ja joille ei ole kilpailutettua sopimustoimittajaa, voidaan tehdä hintatiedustelun perusteella. Tällöin on vähintään selvitettävä markkinatarjontaa ja -tilannetta kartoittamalla tuote-, hinta-, laatu- ja saatavuustietoja sekä muita hankinnan tekemisessä tarvittavia tietoja ennen hankintapäätöksen tekemistä, elleivät markkinatilanne ja hintataso ole hankkijan tiedossa. Tiedustelun voi tehdä esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse tai internetin hakukoneita hyödyntämällä. Tarvittaessa toimittajalta on pyydettävä ennen tilauksen/ostopäätöksen tekemistä tarjous sähköpostilla.

2.3.5. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat (hankintalain liite E, kohdat 1–4), joiden arvo on yli 60 000–400 000 euroa (alv 0 %)

Sosiaali- ja terveystoimen sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat tehdään 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella. Hankintalain liite E sisältää kuitenkin nimestään huolimatta myös muita kuin sosiaali- ja terveysalan hankintoja, kuten

esimerkiksi koulutuksen palveluita ja tapahtumien järjestämisen palveluita, jotka tehdään Vantaan kaupungin toimesta.

Hankintalain liitteen E kohtien 1–4 mukaiset hankinnat, joiden arvo on yli 60 000–400 000 euroa ja joille ei ole kilpailutettua sopimustoimittajaa, tehdään alla olevien ohjeiden mukaan.

Hankinta kilpailutetaan käytössä olevassa sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä. Pääsääntönä on, ettei hankintaa rajoiteta tietyille toimittajille, vaan kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat voivat jättää tarjouksen. Tarjouspyynnössä voidaan käyttää vertailuperusteena määritellylle palvelulle annettavaa hintaa, toimitusaikaa, laatua sekä muita vertailuperusteita.

Toimivaltainen viranhaltija tekee hankintaa koskevan päätöksen sähköisessä päätöksentekojärjestelmässä (Valmu).

2.3.6. Rakennusurakat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %)

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Pienemmät rakennusurakat hankitaan ensisijaisesti suoraan kilpailutetuilta sopimustoimittajilta (ns. vuosisopimukset).

Alle 60 000 euron rakennusurakoissa, joissa ei ole kilpailutettua sopimustoimittajaa, hankinnan voi tehdä hintatiedustelun perusteella. Tällöin selvitetään tarvittaessa markkinatarjontaa ja -tilannetta kartoittamalla urakan hinta-, laatu- ja saatavuustietoja sekä muita urakan tekemisessä tarvittavia tietoja ennen hankintapäätöksen tekemistä. Tiedustelun voi tehdä esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse tai internetin hakukoneita hyödyntämällä.

Jos hankinnasta ei ole tehty hintatiedustelua, on tiedon siitä selvittävä perusteluineen päätöksestä, ja tällaisen suorahankinnan tekemiseen sovelletaan soveltuvin osin hankintalain suorahankintaperusteita.

2.3.7. Rakennusurakat, joiden arvo on yli 60 000–150 000 euroa (alv 0 %)

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Jos yli 60 000–150 000 euron arvoiselle urakalle ei ole kilpailutettua sopimustoimittajaa, menetellään seuraavasti.

Hankinta kilpailutetaan käytössä olevassa sähköisessä kilpailuttamisjärjestelmässä. Pääsääntönä on, ettei hankintaa rajoiteta tietyille toimittajille, vaan kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat voivat jättää tarjouksen. Tarjouspyynnössä voidaan käyttää vertailuperusteena määritellylle urakalle annettavaa hintaa, toimitusaikaa, laatua, erikoisosaamista sekä muita vertailuperusteita.

2.3.8. Käyttöoikeussopimukset sekä erityisiä palveluja koskevat hankinnat (liite E, kohdat 5–15), joiden arvo on alle 60 000 euroa (alv 0 %)

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Käyttöoikeussopimuksia ja erityisiä palveluja koskevissa hankinnoissa, joiden arvo on alle 60 000 euroa, voi sopimuksen tai hankinnan tehdä hintatiedustelun perusteella. Tällöin selvitetään tarvittaessa markkinatarjontaa ja -tilannetta kartoittamalla sopimuksen tai palvelun hinta-, laatu- ja saatavuustietoja sekä muita hankinnan tekemisessä tarvittavia tietoja ennen hankintapäätöksen tekemistä. Tiedustelun voi tehdä esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse tai internetin hakukoneita hyödyntämällä.

Jos hankinnasta ei ole tehty hintatiedustelua, on tiedon siitä selvittävä perusteluineen päätöksestä.

2.3.9. Käyttöoikeussopimukset, joiden arvo on 60 000–500 000 euroa, sekä erityisiä palveluja koskevat hankinnat (liite E, kohdat 5–15), joiden arvo on 60 000–300 000 euroa (alv 0 %)

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Käyttöoikeussopimukset, joiden arvo on 60 000–500 000 euroa sekä hankinnat, jotka koskevat erityisiä palveluja (liite E, kohdat 5–15) ja joiden arvo on 60 000–300 000 euroa, kilpailutetaan käytössä olevassa sähköisessä kilpailuttamisjärjestelmässä. Pääsääntönä on, ettei hankintaa rajoiteta tietyille toimittajille, vaan kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat voivat jättää tarjouksen. Tarjouspyynnössä voidaan käyttää vertailuperusteena määritellylle sopimuksella ja palvelulle annettavaa hintaa, toimitusaikaa, laatua sekä muita vertailuperusteita.

2.3.10. Päätös ja muutoksenhakuohjeet pienhankinnoissa

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöihin eikä konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Kaikista 2 000 euroa ylittävistä hankinnoista on tehtävä viranhaltijanpäätös sähköisessä päätöksentekojärjestelmässä (Valmu). Päätöksestä tulee käydä ilmi vähintään hankinnan kohde, hintatiedustelussa mukana olleet yritykset, tarjonneiden yritysten nimet (mikäli on pyydetty tarjouksia), valittu toimittaja, hankinnan arvo sekä päätöksen perustelu. Jos hankinnasta ei ole tehty hintatiedustelua tai tarjouspyyntöä, on tiedon siitä selvittävä perusteluineen päätöksestä, ja tällaisen suorahankinnan tekemiseen sovelletaan soveltuvin osin hankintalain suorahankintaperusteita.

Hankintapäätös lähetetään tiedoksi hankintaoikaisu- ja oikaisuvaatimusohjeiden kanssa kaikille tarjoajille. Yli 30 000 euron hankintaa koskeva päätös on lisäksi ilmoitettava kuntalain 92 §:n mukaiseen otto-oikeusmenettelyyn ja julkaistava kaupungin internet-sivuilla, mikäli se ei koske yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asioita.

Viranhaltijapäätöksen tulee sisältää selostus hankinnassa käytetystä menettelystä sekä perustelut toimittajavalinnalle.

Päätöspohjat löytyvät sähköisestä päätöksentekojärjestelmästä.

2.3.11. Sopimusten tekeminen pienhankinnoissa

Kaikista 30 000 euron tai sen ylittävistä hankinnoista, on tehtävä kirjallinen sopimus hankintasopimusten hallintajärjestelmässä (Cloudia)

Hankinnoissa, joiden arvo on 2 000 tai yli, mutta alle 30 000, sopimus voidaan tehdä vapaamuotoisesti esimerkiksi sähköpostitse. Mikäli sopimus tehdään sähköpostitse, se edellyttää myös toisen osapuolen sähköpostikuittausta. Kyseiset sopimukset ja sähköpostit tulee tallentaa asianhallintajärjestelmään (Asta). Sopimuksessa on oltava vähintään seuraavat asiat: osapuolet, yhteystiedot ja -henkilöt, sopimuksen kohde, hintatiedot, maksu- ja toimitusehdot, sopimuksen kesto sekä VD-numero. Lisäksi sopimukseen suositellaan sisällytettäväksi JYSE-ehdot (tavara- tai palveluehdot) tai JHS 166 -ehdot (Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehdot).

Mikäli sopimusta ei tehdä Cloudiassa, tulee toimittajalle toimittaa pienhankintoja koskeva laskutusohje.

2.3.12. Määräajat

EU-hankintoja koskevat pakolliset määräajat sekä osallistumishakemusten että tarjousten jättämisen osalta. Kansallisissa hankinnoissa pakollisia määräaikoja ei ole, vaan niissä suosituksena on kohtuullinen aika. Kohtuullisena aikana pidetään vähintään kahta (2) viikkoa. EU-hankintojen pakolliset määräajat ilmenevät hankintaohjeen liitteenä olevasta määräaikataulukosta.

Laissa asetetut määräajat ovat vähimmäismääräaikoja. Hankintamenettelyn määräaikoja asetettaessa on huomioitava hankinnan laatu ja monimutkaisuus sekä tarjousten laatimiseen ja toimittamiseen kuluva aika. Mikäli tarjousten tekeminen edellyttää esimerkiksi toteutuspaikkaan tutustumista, on määräaikojen oltava laissa säädettyjä vähimmäismääräaikoja pidemmät.

Tarjousten jättämiselle varattua määräaikaa on pidennettävä, mikäli tarjoajan pyytämiä tietoja ei ole toimitettu viimeistään kuusi (6) päivää tai nopeutetussa menettelyssä neljä (4) päivää ennen tarjousten jättämiselle varatun määräajan päättymistä. Määräaikaa on myös pidennettävä, jos hankinta-asiakirjoihin tehdään merkittäviä muutoksia. Määräaikaa ei tarvitse pidentää, jos lisätiedoilla ei ole merkitystä tarjouksen valmistelun kannalta tai jos tietoja ei ole pyydetty riittävän ajoissa huomioiden tarjousten jättämiselle asetettu määräaika. Määräajan pidentämisen on oltava suhteessa tietojen tai muutosten merkittävyyteen.

2.3.13. Menettely poikkeustapauksissa

Kansallisen kynnysarvon alittavien pienhankintojen suorahankintoihin ja lisätilauksiin voidaan soveltuvin osin soveltaa hankintalain säännöksiä suorahankinnasta ja lisätilauksesta: jos hankintalain mukaiset suorahankinnan tai lisätilauksen edellytykset täyttyvät riittävällä tavalla, voidaan hankintalain kynnysarvon alle jäävä pienhankinta suorittaa edellä esitetystä poiketen. Tällöin ei ole tarvetta tehdä hintatiedustelua tai kilpailuttaa hankintaa sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä. Hankinnasta tehdään viranhaltijanpäätös kohdassa 2.3.10. esitetyn mukaisesti.

2.4. Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat sekä käytettävät hankintamenettelyt

2.4.1. Yleistä

Kaikissa kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa noudatetaan hankintalakia. Hankintayksikkö voi kansallisissa hankinnoissa valita omalta kannaltaan tarkoituksenmukaisimman menettelyn hankinnan kohteen ja tavoitteen toteuttamiseksi. Menettelynä voi halutessaan käyttää EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja koskevia menettelyjä tai aiempia kansallisia menettelysäännöksiä.

Kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen kilpailuttamisessa käytetään tarjouspyyntöjen tekemisessä sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Hankinnan valmistelussa ja suunnittelussa voidaan hyödyntää Hankinnan laatimaa IMS-prosessikuvausta tai arkkitehtuurikuvauksia, joista hankinnan eri vaiheet ja niiden suunnittelu selviävät.

Hankintayksiköllä on myös mahdollisuus käyttää itse suunnittelemaansa hankintamenettelyä. Käytettävä menettely on kuvattava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä riittävällä tarkkuudella. Kuvauksen on oltava sellainen, että toimittajat pystyvät sen perusteella ennakoimaan menettelyn kulun mahdollisimman hyvin. Käytetty menettely ei saa myöskään olla hankintalain yleisten periaatteiden (avoimuus, syrjimättömyys, tasapuolisuus ja suhteellisuus) vastainen.

Sosiaali- ja terveyspalveluille sekä muille erityisille palveluhankinnoille (palveluille hankintalain liitteessä E) on määritelty hankintalaissa omat erityiset kansalliset kynnysarvonsa, mutta näille hankinnoille ei ole erikseen määritelty EU-kynnysarvoa. Kun näiden palvelujen hankinnat ylittävät kansalliset kynnysarvot, noudatetaan osin EU-hankintoja koskevia menettelysääntöjä ja osin juuri sosiaali- ja terveyspalveluille ja muille erityisille palveluhankinnoille säädettyjä menettelysääntöjä. Muihin erityisiin palveluhankintoihin kuuluvat myös esimerkiksi yhdessä työnantajan kanssa tehtävät työvoimapoliittiset aikuiskoulutushankinnat. Seuraavaksi kohdissa 2.4.2.–2.4.7. on kuvattu, mitkä asiat on vähintään huomioitava kilpailutettaessa kansallisen kynnysarvon ylittävää hankintaa.

2.4.2. Hankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikön on toimitettava ilmoitus hankinnasta ja suunnittelukilpailusta julkaistavaksi sähköisesti internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi (Hilma -portaalissa) käyttämällä kansalliselle hankintailmoitukselle tarkoitettua lomaketta. Kun hankinta kilpailutetaan sähköisellä kilpailuttamisjärjestelmällä, muodostuu

hankintailmoitus automaattisesti Hilma-portaaliin. Vantaan kaupungilla on käytössään Cloudia Oy:n sähköinen kilpailutusjärjestelmä, josta hankintailmoitus siirtyy automaattisesti virallisiin ilmoituskanaviin.

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä. Ilmoitusta ei saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu edellä mainitulla tavalla.

2.4.3. Hankintailmoituksen sisältö

Hankintailmoituksessa on oltava ainakin seuraavat tiedot:

1) hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot;
2) hankintayksikön luonne;
3) hankintayksikön hankinnalle antama nimi ja hankinnan kuvaus;
4) hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa tai tieto siitä, onko hankinnan ennakoitu arvo vähintään 25 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnysarvon suuruinen;
5) hankintalaji;
6) hankintamenettelyn kuvaus;
7) kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste;
8) tieto siitä, hyväksytäänkö osatarjoukset tai vaihtoehtoiset tarjoukset;
9) tieto siitä, varataanko hankinta työkeskuksille tai vastaaville toimittajille tai toteutettavaksi työohjelmien yhteydessä; sekä
10) hankinnan kokoon ja laatuun nähden kohtuullinen määräaika, johon mennessä tarjoukset tai osallistumishakemukset on viimeistään toimitettava hankintayksikölle.

Hankintojen sisällön määrittelyssä on käytettävä yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 vahvistettua viitenimikkeistöä.

Jos hankintayksikkö valikoi ehdokkaat, jotka voivat antaa tarjouksia tai osallistua neuvotteluihin ja asettaa tarjoajien tai ehdokkaiden arvioimiseksi soveltuvuusvaatimuksia, hankintailmoituksessa tulee ilmoittaa vaatimusten asettamisesta sekä siitä, mistä tarkemmat tiedot mahdollisista vaatimuksista ja niiden todentamiseksi vaadittavista asiakirjoista ovat saatavilla. Hankintailmoituksessa on myös ilmoitettava, rajoitetaanko ehdokkaiden määrää. Hankintailmoituksessa mainittuja tietoja voidaan täydentää muualta saatavissa olevilla tiedoilla, mistä on ilmoitettava hankintailmoituksessa.

2.4.4. Tietojenvaihto kansallisissa menettelyissä

Hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto on toimitettava hankintayksikön valitsemalla tavalla. Valittujen viestintävälineiden on oltava yleisesti käytettävissä, eikä välineen valinta saa vaarantaa toimittajien mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

2.4.5. Tarjouspyyntö ja tarjous

Hankintayksikön on pyydettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä toimittajia esittämään tarjouksensa määräaikaan mennessä. Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava niin, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjoajan on tarjouksessaan osoitettava tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määräajassa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja.

2.4.6. Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle. Soveltuvuutta koskevien vaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen. Hankintayksikön on ilmoitettava käyttämänsä vaatimukset hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja, joka ei vastaa asetettuja soveltuvuusvaatimuksia. Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoajat antavat tarjouksensa osana vakuutuksen, että ne täyttävät hankintayksikön asettamat soveltuvuutta koskevat vaatimukset. Vakuutuksessa annettujen tietojen paikkansapitävyys tulee tarkastaa tarjouskilpailun voittajan osalta ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista.

Ehdokkaiden ja tarjoajien sulkemisessa tarjouskilpailun ulkopuolelle sekä soveltuvuutta koskevien vaatimusten asettamisessa voidaan noudattaa hankintalain pykäliä 80—86.

2.4.7. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous.

Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi.

Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

2.5. EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat

2.5.1. Yleistä

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa on ensisijaisesti käytettävä avointa tai rajoitettua menettelyä. Neuvottelumenettelyn, kilpailullisen neuvottelumenettelyn, innovaatiokumppanuuden sekä suorahankinnan käyttämiselle tulee olla jokin laissa mainittu peruste. Tässä hankintaohjeessa on kuvattu eri menettelyt pääpiirteissään. Lisätietoja menettelyistä voi tarvittaessa tiedustella Hankinnan palveluyksikön lakimiehiltä.

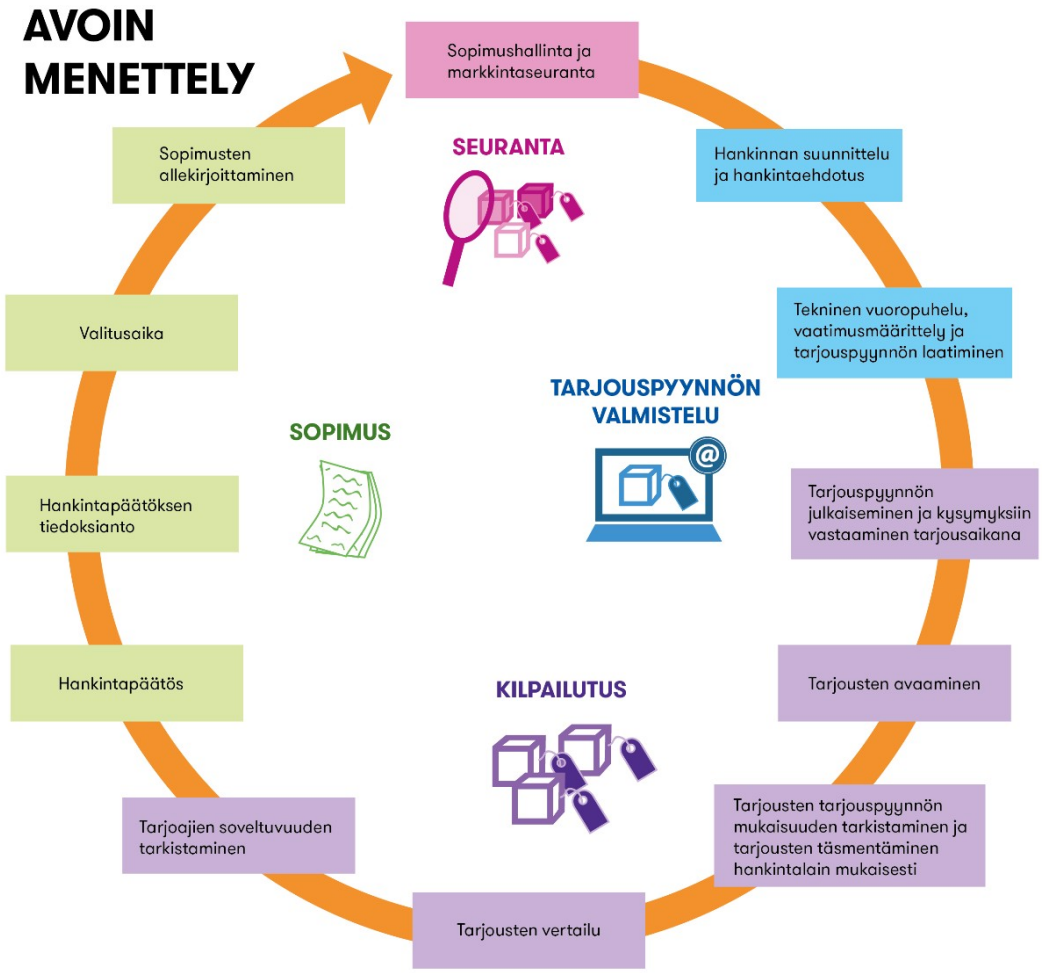
Hankinnasta on aina ilmoitettava julkisesti julkaisemalla hankintailmoitus Hilmassa sekä TED:issä (Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa). Käytettäessä sähköistä kilpailutusjärjestelmää, ilmoitus siirtyy sieltä automaattisesti edellä mainittuihin virallisiin ilmoituskanaviin. Vantaan kaupungilla on käytössään Cloudia Oy:n sähköinen kilpailutusjärjestelmä, josta hankintailmoitus siirtyy automaattisesti virallisiin ilmoituskanaviin.

Hankintayksikön on asetettava kaikissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hankinta-asiakirjat ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville sähköisessä muodossa siitä päivästä lähtien, jona hankintailmoitus on julkaistu. Mikäli hankinta-asiakirjoja ei julkaista suoraan Hilma-ilmoituksen yhteydessä, on hankintailmoituksessa mainittava internetosoite, josta asiakirjat ovat saatavilla (esimerkiksi Vantaan kaupungilla Hilma-ilmoituksen yhteydessä ilmoitetaan Cloudia Oy:n Tarjouspalvelu.fi-portaaliin ohjaava linkki).

2.5.2. Avoin menettely

Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö tekee hankintailmoituksen sähköisessä kilpailuttamisjärjestelmässä julkaistavaksi sekä Hilmassa että TED:issä. Hankintailmoituksen perusteella kaikki halukkaat toimittajat voivat osallistua

tarjouskilpailuun. Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö asettaa tarjoajille soveltuvuusvaatimuksia, ja kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat voivat jättää tarjouksen.

Kuvio 2. Avoimen menettelyn prosessikaavio.

Tarjouspyyntöasiakirjat on asetettava tarjoajien saataville sähköisessä muodossa. Hankinnasta voidaan ilmoittaa hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen myös oma-aloitteisesti niille toimittajille, joiden toivotaan osallistuvan tarjouskilpailuun. Menettelyä koskevat määräajat ilmenevät tämän ohjeen loppuosassa. Tarjousten tekemiseen vaadittava aika tulee ottaa huomioon jo hankintaa suunniteltaessa.

2.5.3. Rajoitettu menettely

Rajoitetulla menettelyllä tarkoitetaan kaksivaiheista hankintamenettelyä, jossa ensin julkaistaan hankintailmoitus sekä HILMAssa että TED:issä. Ilmoituksen perusteella hankinnasta kiinnostuneet yritykset voivat jättää osallistumishakemuksensa ilmoituksessa mainittuun määräaikaan mennessä. Osallistumishakemuksen jättäneiden ehdokkaiden joukosta valitaan ne ehdokkaat, joille tarjouspyyntö lähetetään.

Tarjouskilpailuun voidaan ottaa mukaan vain ne ehdokkaat, jotka ovat tehneet osallistumishakemuksen ja täyttävät asetetut soveltuvuusvaatimukset. Menettelyä koskevat määräajat ilmenevät tämän ohjeen loppuosassa.

2.5.4. Neuvottelumenettely

Hankinta voidaan poikkeuksellisesti suorittaa neuvottelumenettelyllä.

Neuvottelumenettelyä on kahdenlaista:

1) neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä laissa määritellyin edellytyksin kesken kilpailun tai
2) neuvottelumenettelyä voidaan käyttää itsenäisenä etukäteen valittuna hankintamenettelynä.

Neuvottelumenettelyn käyttö on aina perusteltava hankintapäätöksessä.

Neuvottelumenettely voidaan valita itsenäisenä hankintamuotona:

1) hankinnassa, jossa hankintayksikön tarpeita ei voida täyttää mukauttamatta olevassa olevia ratkaisuja;
2) hankinnassa, johon kuuluu suunnittelua tai innovatiivisia ratkaisuja;
3) hankinnassa, jonka luonteeseen, monitahoisuuteen tai oikeudelliseen ja rahoitukselliseen muotoon liittyvistä erityisistä syistä tai niihin liittyvien riskien vuoksi ei voida tehdä hankintasopimusta ilman edeltäviä neuvotteluja; tai
4) hankinnassa, jossa teknisiä eritelmiä ei voida laatia riittävän tarkasti viittaamalla standardiin, eurooppalaiseen tekniseen arviointiin, yhteiseen tekniseen määritelmään tai tekniseen viitteeseen.

2.5.5. Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on tarkoitettu käytettäväksi erityisen monimutkaisissa hankinnoissa, joissa hankintayksikkö ei pysty ennalta

määrittelemään hankinnan oikeudellisia, rahoituksellisia tai teknisiä yksityiskohtia. Kilpailullisen neuvottelumenettelyn käyttöedellytykset ovat yhtenevät kohdassa 2.6.4 lueteltujen neuvottelumenettelyn käyttöedellytysten kanssa.

2.5.6. Innovaatiokumppanuus

Innovaatiokumppanuuden tarkoituksena on edistää innovaatioiden syntymistä ja käyttöönottoa. Innovaatiokumppanuudessa hankintayksiköllä on mahdollisuus yhdistää tutkimus- ja kehittämispalveluhankinta sekä kyseisen työn lopputuloksena syntyvän idean tai prototyypin toteuttamista koskeva hankinta samaan menettelyyn siten, ettei jälkimmäistä vaihetta tarvitse kilpailuttaa enää uudestaan erikseen.

Kyseisen menettelyn voi valita vain, jos hankintayksikön tarpeita ei voida täyttää markkinoilla jo olemassa olevilla tavaroilla, palveluilla tai ratkaisuilla. Menettely on käytettävissä myös, mikäli markkinoilla olemassa olevat ratkaisut eivät riitä täyttämään hankintayksikön tarpeita esimerkiksi laatutason, asiakkaiden tarpeiden tai kehitysasteen osalta.

Huomattava on, että innovaatioita ja innovatiivisia hankintoja voidaan toteuttaa kaikkien hankintamenettelyiden avulla.

2.5.7. Puitejärjestely

Puitejärjestelyllä tarkoitetaan sopimusta, jolla vahvistetaan tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintoja koskevat ehdot. Sopimuksen yksityiskohdat, kuten tavara- ja palvelumäärät, tarkentuvat sopimuskauden aikana. Puitejärjestelyyn valittavat toimittajat kilpailutetaan pääsääntöisesti avoimella tai rajoitetulla menettelyllä.

Puitejärjestelyn voi tehdä yhden tai useamman toimittajan kanssa.

Yhden toimittajan puitejärjestelyssä hankinnat tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti. Menettely vastaa normaalia hankintasopimusta, jonka perusteella tehdään tilauksia ennalta sovittujen ehtojen mukaisesti.

Usean toimittajan puitejärjestelyssä hankinnat voidaan tehdä suorina tilauksina, mikäli kaikki ehdot on vahvistettu (esim. etusijajärjestys). Jos kaikkia ehtoja ei ole sovittu sitovasti, edellyttää hankinnan tekeminen puitejärjestelyn sisäistä kilpailuttamista (ns. mini- tai kevennettyä kilpailutusta). Hankintojen tekeminen puitejärjestelyssä mukana olevilta toimittajilta ei voi perustua hankintayksikön vapaaseen harkintaan, vaan edellyttää aina tarjouspyynnössä ennalta ilmoitetun mekanismin noudattamista.

Jos puitejärjestelyn sisällä tehtävän hankinnan ennakoitu arvo ei ylitä hankintalain kansallista kynnysarvoa, tilauksen voi tehdä suoraan ilman kevennettyä kilpailutusta siltä puitesopimustoimittajalta, jonka arvioidaan parhaiten voivan toteuttaa kyseisen hankinnan, ellei puitesopimuksessa ole muuta sovittu. Kyselyn voi tehdä ensin puitesopimustoimittajille, jotta voidaan selvittää tarpeeseen parhaiten sopiva toimittaja.

Tilauksia tehtäessä tulee huomioida puitejärjestelyyn valittujen toimittajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, ja toimittajan valinnalle tulee olla objektiiviset perusteet, jotka tulee dokumentoida asianmukaisesti. Tarjouspyynnössä ja hankintasopimuksessa tulee kertoa selkeästi, miten hankinnat puitejärjestelyn sisällä tullaan tekemään.

Myös puitejärjestelyn sisäisissä hankinnoissa hankintakokonaisuudet on pyrittävä suunnittelemaan etukäteen. Tilaajan tuleekin kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei puitejärjestelyn sisäisten hankintojen tekeminen johda puitejärjestelyn sisäisten hankintatapojen rikkomiseen (vrt. hankintalain 31 § pilkkomiskielto, jonka mukaan hankintaa ei saa pilkkoa eriin tai laskea sen arvoa poikkeuksellisin menetelmin hankintalain säännösten soveltamisen välttämiseksi.).

Puitejärjestely voi olla voimassa enintään neljä (4) vuotta. Hankinnan kohteen sitä välttämättä edellyttäessä, voi puitejärjestely olla poikkeuksellisesti kestoltaan myös pidempi.

2.5.8. Dynaaminen hankintajärjestelmä

Dynaaminen hankintajärjestelmä (DPS eli dynamic purchasing system) on eräänlainen kehittyneempi versio perinteisestä puitejärjestelystä. Kyseessä on täysin sähköinen hankintamenettely, joka on avoinna kaikille soveltuvuusvaatimukset täyttäville ehdokkaille koko järjestelmän keston ajan. Dynaaminen hankintajärjestelmä kilpailutetaan noudattaen hankintalaissa rajoitetusta menettelystä annettuja säädöksiä.

Jokainen järjestelmän sisällä tehtävä hankinta on kilpailutettava sen arvosta riippumatta.

2.5.9. Sähköinen huutokauppa

Sähköisellä huutokaupalla tarkoitetaan toistuvaa menettelyä, jossa uusia alennettuja hintoja tai tarjouksen sisältämiä tekijöitä koskevia uusia arvoja esitetään

sähköisesti, ja joka toteutetaan sen jälkeen, kun tarjousten arviointi on saatu kokonaisuudessaan ensimmäisen kerran päätökseen.

Sähköinen huutokauppa ei ole koskaan itsenäinen hankintamenettely, vaan aina osa muuta menettelyä siten, että huutokauppaa käytetään vasta kilpailutuksen viimeisessä vaiheessa. Sähköistä huutokauppaa varten on oltava käytössä erillinen tietojärjestelmä.

Sähköisen huutokaupan kohteeksi soveltuvat yksinkertaiset, niin sanotut bulkkituotteet, kuten kopiopaperi.

2.5.10. Hankinnat ilman kilpailuttamista eli suorahankinnat

Suorassa hankinnassa tehdään hankinta tarjouskilpailua järjestämättä. Suorahankinnan edellytykset on lueteltu hankintalaissa tyhjentävästi. Koska suorahankinta on poikkeus yleisestä kilpailuttamisvelvollisuudesta, on sen käyttöedellytyksiä tulkittava suppeasti.

Suorahankinta on mahdollista, jos:

1) avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka soveltuvia osallistumishakemuksia tai tarjouksia ja alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta;
2) teknisestä tai yksioikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan edellyttäen, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole, eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta;
3) hankinnan tarkoituksena on ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen;
4) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi;
5) hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten, eikä kyseessä ole massatuotanto tavaran valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi,

6) hankinta koskee perushyödykemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita,
7) tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena (esimerkiksi konkurssipesän realisointitilanteet) taikka
8) kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella, ja joka on suunnittelunkilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki voittajat on kutsuttava neuvotteluihin.

Lisäksi suorahankinnan voi tehdä silloin, kun kyseessä on tavarahankinnan lisätilaus alkuperäiseltä toimittajalta. Lisäehtona on, että lisätilauksen tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen, ja toimittajan vaihtaminen johtaisi suhteettomiin teknisiin vaikeuksiin tai yhteensopimattomuuteen. Tällaisten sopimusten ja uudistettavien sopimusten voimassaoloaika saa vain poikkeuksellisesti ylittää kolme vuotta.

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan myös, kun kyseessä on uusi rakennusurakka tai palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin tehtyä hankintaa. Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta (optio), ja että option ennakoitu arvo on otettu huomioon hankinnan kokonaisarvoa laskettaessa. Option käytöstä on tehtävä erillinen päätös kolmen (3) vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä muissa erityisissä lain liitteen E mukaisissa palveluhankinnoissa voi tehdä suorahankinnan, mikäli tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaalle merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamisen kannalta.

2.6. Sidosyksikköhankinnat

Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät sidosyksiköiltä tehtävät hankinnat eli niin sanotut in house -hankinnat. Hankintalakiin on otettu pykälä, joka mahdollistaa hankintojen tekemisen sidosyksiköiltä ilman kilpailuttamista.

Hankinnan voi tehdä kilpailuttamatta sidosyksiköltä eli muodollisesti erillisiltä ja päätöksenteon kannalta itsenäisiltä yksiköiltä, jos:

1) Vantaan kaupunki yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja
2) jos yksikkö harjoittaa vähintään 95 % toiminnastaan niiden hankintayksiköiden (Vantaan kaupunki ja muut hankintayksiköt) kanssa, joiden määräysvallassa se on.

Liiketoiminta muiden tahojen kuin sidosyksikön kanssa ei saa ylittää 5 %:n osuutta liiketoiminnasta tai 500 000 euroa vuodessa.

3. HANKINNOISTA ILMOITTAMINEN

3.1. Ilmoittamisvelvollisuus ja menettely

Kaikista kansallisen kynnysarvon sekä EU-kynnysarvon ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava julkisesti tekemällä niistä hankintailmoitus Hilmassa. Mikäli tarjouspyyntö tehdään Cloudia Oy:n sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta, ei erillistä Hilma- tai TED-ilmoitusta tarvitse tehdä.

Hankinnasta voi Hilma-ilmoituksen lisäksi julkaista ilmoituksen myös esimerkiksi sanoma- ja ammattilehdissä tai kaupungin internet-sivuilla. Tämänlaista ilmoitusta ei kuitenkaan saa julkaista muualla ennen kuin ilmoitus on julkaistu Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa TED:issä, eikä muualla julkaistuun ilmoitukseen saa sisältyä sellaisia tietoja, joita ei ole julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Cloudian Oy:n sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta julkaistu hankintailmoitus kulkee ensin Hilmaan, josta se lähetetään sähköisesti Euroopan unionin viralliseen lehden täydennysosaan TED:iin. Määräaikoja laskettaessa on huomioitava, että hankintailmoituksen julkaiseminen TED:issä saattaa kestää 48 tuntia siitä, kun hankintailmoitus on edelleen lähetetty Hilmasta.

3.2. Ennakkoilmoitus

Mikäli EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa (ei koske sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä liitteen E mukaisia palveluhankintoja) halutaan hyödyntää mahdollisuutta lyhentää hankintalaissa säädettyjä tarjousaikoja, on mahdollista julkaista ennakkoilmoitus seuraavan 12 kuukauden aikana toteutettaviksi suunnitelluista hankinnoista.

Ennakkoilmoitus on toimitettava julkaistavaksi vähintään 35 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen lähettämistä. Ennakkoilmoituksen tarkoituksena on antaa yrityksille alustavia tietoja tulevista hankinnoista. Ennakkoilmoituksessa on annettava laissa säädetyt hankintaa koskevat tiedot.

3.3. Hankintailmoitus

Hankintailmoituksen julkaisemisvelvollisuus koskee kaikkia hankintamenettelyjä. Hankintailmoitus käynnistää varsinaisen tarjouskilpailun. Hankintailmoituksen on sisällettävä hankintaa koskevat olennaiset tiedot. Mikäli tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöllisesti, noudatetaan hankintailmoituksessa ilmoitettuja tietoa. Hankintailmoituksessa on hankintojen määrittelyssä käytettävä CPV-viitenimikkeistöä.

3.4. Suorahankintailmoitus

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan ilman kilpailuttamista, mikäli jokin tämän hankintaohjeen kohdassa 2.6.10 luetelluista niin sanotuista suorahankintaperusteista täyttyy. Suorahankintaperusteiden edellytysten täyttyminen on kuitenkin usein tulkinnanvaraista, ja siksi kaikista EU-kynnysarvon ylittävistä suorahankinnoista tulisi julkaista suorahankintaa koskeva ilmoitus. Ilmoitusmahdollisuutta voi käyttää sekä EU-kynnysarvot ylittävissä että kansallisissa suorahankinnoissa.

Suorahankintojen ilmoittaminen ei ole pakollista. Suorahankintailmoituksen julkaisemista ja 14 päivän määräajan noudattamista kuitenkin suositellaan. Mikäli ilmoitus tehdään, ei tehtyyn suorahankintaan voida enää puuttua 14 päivän määräajan kulumisen jälkeen, edellyttäen että suorahankinnan perusteet ovat olemassa.

Mikäli ilmoitusta ei tehdä, tai mikäli ilmoituksen tekemisestä huolimatta jätetään noudattamatta 14 päivän määräaikaa eikä suorahankinnalle ole lainmukaista suorahankintaperustetta ja suorahankinnasta valitetaan markkinaoikeuteen, on hankintayksikön varauduttava siihen, että tehty suorahankinta voidaan julistaa esimerkiksi tehottomaksi, lyhentää sopimuksen sopimuskautta ja/tai määrätä seuraamusmaksu.

Ilmoitus suorahankinnasta tehdään hankintapäätöksen tekemisen jälkeen. Käytettäessä Cloudia Oy:n sähköistä kilpailutusjärjestelmää, ei erillistä Hilma- tai TED-ilmoitusta tarvitse tehdä. Ilmoitus ohjautuu automaattisesti julkaistavaksi sekä Hilmassa että Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosan TED-palvelussa.

Ennen sopimuksen tekemistä on suorahankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen odotettava 14 päivän määräaika, joka lasketaan ilmoituksen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä. TED-palvelu lähettää automaattisesti kuittauksen sähköpostiin. Kuittauksesta käy ilmi ilmoituksen julkaisemisajankohta, jonka perusteella 14 päivän määräajan kulumisen voi laskea.

Ennen sopimuksen tekemistä on lisäksi varmistuttava siitä, ettei suorahankinnasta ole valitettu 14 päivän määräaikana markkinaoikeuteen. Mikäli suorahankinnasta on valitettu markkinaoikeuteen, ei hankintasopimusta saa tehdä.

Mahdollisen valituksen vireille tulon voi tarkistaa 14 päivän määräajan kulumisen jälkeen soittamalla markkinaoikeuden kirjaamoon. Alustavan tarkistuksen voi tehdä myös markkinaoikeuden internet-sivuillaan julkaisemasta vireille tulleiden hankinta-asioiden luettelosta.

3.5. Jälki-ilmoitus

Jälki-ilmoituksella tarkoitetaan hankintasopimuksen tekemisen jälkeen julkaistavaa ilmoitusta tehdystä hankinnasta. Jälki-ilmoitusvelvoite liittyy valvontaan ja tilastollisiin tarkoituksiin.

Jälki-ilmoitus on julkaistava EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa 30 päivän kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä tai puitejärjestelyä koskevan päätöksen tekemisestä. Jälki-ilmoitusvelvollisuus koskee myös EU-kynnysarvon ylittäviä sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä liitteen E mukaisia palveluhankintoja.

Jälki-ilmoitus tulee toimittaa myös hankinnan keskeyttämisestä, myös siinä tapauksessa, että hankinnasta on julkaistu vain ennakkoilmoitus. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi perusteet hankinnan keskeyttämiselle.

4. TARJOUSKILPAILU

4.1. Yleistä

Hankinnan tärkein vaihe on tarjouspyynnön laatiminen ja siksi siihen tulee varata riittävästi aikaa.

Tarjouspyynnön on oltava sellainen, että sillä saadaan riittävä määrä haluttua tavaraa/palvelua tai rakennusurakkaa koskevia, keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Pystyäkseen laatimaan hyvän tarjouspyynnön tulee laatijalla olla tarpeeksi tietoa sekä hankinnan kohteesta että markkinoista. Markkinakartoitus on oleellinen osa jokaista tarjouskilpailua, ja kartoituksen tekeminen on suositeltavaa aina, kun se on mahdollista. Markkinakartoituksen tekeminen on ohjeistettu kohdassa 1.4.

4.2. Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava niin selvästi, että sen perusteella tarjoajat voivat antaa yhteismitallisia ja vertailukelpoisia tarjouksia. Hankinnan kohde ja siihen liittyvät seikat tulee kuvata riittävän tarkasti.

Tarjouspyynnössä on oltava vähintään seuraavat tiedot:

1) hankinnan kohteen määrittely ottaen huomioon laissa esitetyt vaatimukset teknisten eritelmien ja muiden laatuvaatimusten osalta;
2) viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen;
3) määräaika tarjousten tekemiselle;
4) osoite, johon tarjoukset on toimitettava;
5) kieli tai kielet, jolla tarjous on laadittava;
6) tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat vaatimukset;
7) tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat vaatimukset sekä luettelo asiakirjoista, joita tarjoajan on tätä varten toimitettava. (Rajoitetussa menettelyssä soveltuvuusvaatimukset ilmoitetaan jo hankintailmoituksessa osallistumishakemuksia pyydettäessä eikä niitä enää ole tarpeen laittaa tarjouspyyntöön);

8) kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli taikka poikkeustapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys;
9) tarjousten voimassaoloaika;
10) keskeiset sopimusehdot/sopimusluonnos.

Tarjouspyynnössä tulee lisäksi olla:

Tarjouspyynnössä tulee tarjoajia pyytää ilmoittamaan myös sähköinen yhteystietonsa (sähköpostiosoite), jotta hankintapäätös voidaan lähettää tarjoajille sähköisesti tiedoksi.

Tarjouspyyntö täydentää hankintailmoitusta. Mikäli tarjouspyynnön ja hankintailmoituksen välillä on ristiriitaa, on hankintailmoituksen sisältö ratkaiseva.

Tarjouspyynnön allekirjoittaa se, jolla sovellettavan hallintosäännön mukaan on toimivalta tarjouspyyntöjen allekirjoittamiseen.

4.2.1. Sähköiset luettelot

Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoukset esitetään sähköisen luettelon muodossa tai että tarjoukseen liitetään osana tarjousta sähköinen luettelo. Sähköisten luetteloiden käytöstä on mainittava hankintailmoituksessa.

4.3. Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta

4.3.1. Menettelystä

Hankintayksikkö voi esittää ehdokkaiden ja tarjoajien ominaisuuksiin liittyviä, soveltuvuutta koskevia vaatimuksia. Vaatimuksilla varmistetaan tavarantoimittajan, palveluntuottajan tai urakoitsijan kyky toteuttaa hankinta.

Hankintayksiköllä on laaja harkintavalta soveltuvuusvaatimusten asettamisessa. Vaatimusten on kuitenkin liityttävä ehdokkaiden tai tarjoajien mahdollisuuksiin toteuttaa hankinta, eikä niillä saa vaarantaa ehdokkaiden/tarjoajien tasapuolista kohtelua. Vaatimusten on lisäksi liityttävä hankinnan kohteeseen. Vaatimusten on myös oltava suhteellisia, puolueettomia ja hankinnan kohteen kannalta perusteltavissa. Soveltumattomat tai liian ankarat vaatimukset voivat olla syrjiviä ja rajoittaa kilpailua perusteettomasti. Ehdokkaat/tarjoajat, jotka eivät täytä asetettuja vaatimuksia, on suljettava pois tarjouskilpailusta.

Avoimessa menettelyssä tarjoajan soveltuvuuden osalta ei tarvitse enää noudattaa aiemmin voimassa ollutta kaksivaiheisuuden periaatetta, jossa ensin tarkastettiin tarjoajan soveltuvuus ja vasta tämän jälkeen vertailtiin tarjoukset. Hankintayksikkö voi näin ollen ensin vertailla tarjoukset ja vasta tämän jälkeen tarkastaa soveltuvuuden voittajaksi valikoituvalta toimittajalta. Valittavan tarjoajan soveltuvuus voidaan tarkistaa ennen hankintapäätöksentekoa muiden kuin rikosrekisteriotteiden osalta. Tarjoajan soveltuvuus on kuitenkin aina tarkistettava ennen hankintasopimuksen allekirjoitusta. Useat tarjoajan soveltuvuuteen liittyvät seikat on mahdollista tarkistaa tilaajavastuu.fi-palvelusta.

Hankintayksikön on vaadittava käytettäväksi yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa (ESPD) alustavana näyttönä siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää seuraavat vaatimukset:

1) mikään hankintalain 80–81 §:issä tarkoitetuista poissulkemisperusteista ei koske ehdokasta tai tarjoajaa; ja
2) ehdokas tai tarjoaja täyttää hankintayksikön asettamat 83 §:ssä tarkoitetut soveltuvuusvaatimukset.

4.3.2. Pakolliset poissulkemisperusteet (80 §)

Hankintalain 80 §:ssä on lueteltu Suomen rikoslaissa rangaistavaksi säädetyt teot ja vastaavat Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden lainsäädännössä mainitut teot, joihin syyllistyneet ehdokkaat ja tarjoajat on suljettava pois tarjouskilpailusta. Hankintayksiköllä on ennen sopimuksen tekemistä ehdoton velvollisuus tarkistaa voittaneen tarjoajan osalta, ettei mikään laissa säädetty pakollinen poissulkemisperuste koske sitä. Tämä tarkoittaa hankintalaissa määrätyistä rikoksissa annettavan rikosrekisteriotteen tarkistamista. Voittaneen tarjoajan tulee esittää rikosrekisteriote Vantaan kaupungille ennen sopimuksen allekirjoittamista. Otteesta ei saa ottaa kopiota. Ote ei saa olla 12 kuukautta vanhempi.

Mainittuja rikoksia koskevan tuomion tulee olla nimenomaan vankeusrangaistus, joka on annettu osallistumishakemuksen tai tarjouksen tehneen oikeushenkilön johtohenkilölle, kuten toimitusjohtajalle, varatoimitusjohtajalle, hallituksen puheenjohtajalle, vastaavassa asemassa olevalle henkilölle tai ehdokkaan tai tarjoajan muulle edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävälle. Myös tarjoavan yrityksen osalta tulee tarkistaa, ettei se ole syyllistynyt hankintalain 80 §:ssä mainittuihin rikoksiin. Tuomion tulee olla lainvoimainen ja ilmetä rikosrekisteriotteesta.

Ehdokasta tai tarjoajaa ei saa sulkea tarjouskilpailusta, mikäli lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulunut yli viisi vuotta.

4.3.3. Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet (81 §)

Edellä mainittujen pakollisten poissulkemisperusteiden lisäksi hankintalain 81 §:ssä on lista harkinnanvaraisista poissulkemisperusteista. Näiden perusteiden täyttyessä ehdokas tai tarjoaja voidaan sulkea pois tarjouskilpailusta. Perusteen käyttäminen ei edellytä, että siitä olisi mainittu hankinta-asiakirjoissa. Ehdokasta tai tarjoajaa ei kuitenkaan saa sulkea tarjouskilpailusta, mikäli alle listatusta tapahtumasta on kulunut yli kolme (3) vuotta.

Tarjouskilpailusta voidaan sulkea pois ehdokas tai tarjoaja:

1) joka on konkurssissa tai purettavana tai keskeyttänyt liiketoimintansa taikka jonka velkoja on vahvistetulla akordilla, saneerausohjelmalla tai muussa vastaavassa menettelyssä järjestelty;
2) jos jokin edellä kohdassa 1 mainituista menettelyistä on vireillä;
3) joka on ammattitoiminnassaan syyllistynyt vakavaan virheeseen, joka on toteen näytettävissä;
4) joka on laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa veroja tai sosiaaliturvamaksuja (poissulkemisoikeutta ei ole, jos yritykselle on vahvistettu maksuohjelma);
5) joka on rikkonut Suomen tai EU:n lainsäädännön, työehtosopimusten taikka kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita;
6) joka on tehnyt muiden ehdokkaiden ja tarjoajien kanssa sopimuksia, joilla pyritään vääristämään kilpailua;
7) jonka eturistiriitaa ei voida tehokkaasti poistaa muilla toimenpiteillä;
8) jonka osallistuminen hankintamenettelyn valmisteluun on vääristänyt kilpailua, eikä vääristymää voida poistaa muilla vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä;
9) jonka suorituksissa aikaisemmissa hankintasopimuksissa on ollut merkittäviä tai toistuvia puutteita jonkin keskeisen vaatimuksen toteuttamisessa; lisäedellytyksenä on, että puutteet ovat johtaneet sopimuksen ennenaikaiseen irtisanomiseen, vahingonkorvauksiin tai muihin vastaaviin sanktioihin;
10) joka on syyllistynyt olennaisesti väärien tietojen antamiseen tai laiminlyönyt vaadittavien tietojen antamisen; tai

11) joka on pyrkinyt vaikuttamaan epäasianmukaisesti hankintayksikön päätöksentekoon, saamaan luottamuksellisia tietoja, joiden avulla se voi saada perusteetonta etua hankintamenettelyssä tai tarkoituksellisesti antamaan harhaanjohtavia tietoja, jotka voivat vaikuttaa olennaisesti tarjoajan tai tarjouksen valintaa koskeviin päätöksiin.

Kohdan 9 mukaista poissulkuperustetta sovellettaessa voitaisiin ottaa huomioon myös ehdokkaan tai tarjoajan muiden hankintayksiköiden tai yritysten kanssa tehdyissä sopimuksissa ilmenneet vakavat puutteet, mikäli ne on dokumentoitu riittävästi.

Kohtia 3, 5 ja 6 sovelletaan myös ehdokkaan tai tarjoajan johtohenkilöihin sekä edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttäviin henkilöihin.

Ehdokkaiden ja tarjoajien poissulkemisessa edellä mainittujen perusteiden nojalla tulee aina noudattaa suhteellisuuden periaatetta. Vähäisten rikkomusten perusteella ei tulisi tehdä poissulkua. Mikäli rikkomus on kuitenkin ollut toistuva, voi poissulku olla perusteltu.

Poissulkemista koskevassa harkinnassa voidaan ottaa huomioon muun muassa rikkomuksen tai laiminlyönnin vakavuus, yhteys hankinnan kohteeseen, kulunut aika, mahdolliset muut aiheutuneet seuraamukset sekä rikkomukseen tai laiminlyöntiin syyllistyneen mahdolliset korjaavat teot.

4.3.4. Korjaavat toimenpiteet

Ehdokkaalla tai tarjoajalla on oikeus esittää pakollisen tai harkinnanvaraisen poissulkemisperusteen käsillä ollessa näyttöä luotettavuudestaan siitä huolimatta, että tarjoajaa rasittaa poissulkuperuste. Mikäli hankintayksikkö katsoo näytön riittäväksi, ei kyseistä ehdokasta tai tarjoajaa saa sulkea pois tarjouskilpailusta.

Näyttöä luotettavuudesta tulisi ensisijaisesti käyttää ja arvioida hankintamenettelyn kuluessa siten, että hankinta-asiakirjoissa mainitaan korjaavia toimenpiteitä koskevien selvitysten toimittamisesta tarjousten jättämisen yhteydessä. Hankintayksiköllä ei kuitenkaan ole velvollisuutta vaatia tai pyytää näyttöä luotettavuudesta.

Näyttönä voidaan esittää esimerkiksi selvitys siitä, että tarjoaja on maksanut tai sitoutunut maksamaan korvauksen kaikista vahingoista, joita rangaistavasta teosta tai virheestä on aiheutunut, selvittänyt tosiasiat ja olosuhteet kattavasti toimimalla aktiivisesti yhteistyössä tutkintaviranomaisten kanssa ja toteuttanut konkreettiset tekniset sekä organisaatioon ja henkilöstöön liittyvät toimenpiteet, joilla voidaan estää uudet rangaistavat teot tai virheet.

4.3.5. Tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja selvitykset

Ehdokkaille/tarjoajille voidaan edellä mainittujen lisäksi asettaa myös muita soveltuvuuteen liittyviä vaatimuksia ja heitä voidaan pyytää toimittamaan niitä koskevia selvityksiä. Tällaisia ovat muun muassa ehdokkaiden/tarjoajien rahoituksellista ja taloudellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevat vaatimukset. Näillä vaatimuksilla on pyrittävä varmistumaan siitä, että tavarantoimittaja, palveluntuottaja tai urakoitsija pystyy toteuttamaan hankinnan. Vaatimusten ja niiden todentamiseksi pyydettävien selvitysten tulee liittyä ehdokkaan/tarjoajan edellytyksiin toteuttaa hankinta, ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen.

Taloudellisen ja rahoituksellisen tilanteen osoittamiseksi voidaan pyytää muun muassa pankin tai luottolaitoksen lausunto tai tilinpäätösasiakirjat. Teknisen suorituskyvyn ja ammatillisen pätevyyden osoittamiseksi voidaan pyytää todistuksia yrityksen johtohenkilöiden tai erityisesti kyseisen palvelun tai urakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden koulutuksesta ja ammatillisesta pätevyydestä. Samoin suorituskyvyn osoittamiseksi voidaan vaatia luettelo ehdokkaan/tarjoajan aikaisemmista, kyseisen hankkeen kannalta merkittävistä toimituksista (ns. referenssit). Hankintalain liitteessä D on lueteltu tarkemmin ne asiakirjat ja tavat, joilla ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta voidaan arvioida.

Hankintayksikkö ei saa vaatia tarjoajaa toimittamaan näyttöä asetettujen soveltuvuusvaatimusten täyttymisestä, mikäli vaaditut todistukset, selvitykset ja muut tiedot on mahdollista tarkastaa Suomessa tai muussa ETA-alueen valtiossa käytössä olevasta maksuttomasta tietokannasta. Asiakirjanäyttöä ei myöskään saa vaatia toimittamaan, jos hankintayksiköllä on mainitut ajantasaiset asiakirjat jo hallussaan.

Ehdokkaat/tarjoajat, jotka eivät täytä asetettuja soveltuvuusvaatimuksia, on suljettava pois tarjouskilpailusta. Ehdokkaita tai tarjoajia voidaan pyytää täydentämään tai täsmentämään vaadittuja selvityksiä ja asiakirjoja. Hankintayksikkö voi myös oma-aloitteisesti hankkia erilaisia ehdokkaita/tarjoajia

koskevia selvityksiä esimerkiksi yhteisötieto- tai luottotietojärjestelmästä. Tällaisten viran puolesta hankittavien selvitysten käyttämisestä on suositeltavaa ilmoittaa tarjouspyynnössä.

4.4. Tekniset eritelmät ja vaatimukset sekä standardien käyttö

Rakennusurakoiden ja hankittavan tavaran ominaisuuksien kuvaamiseen voidaan käyttää teknisiä määrittelyjä. Palvelujen hankinnassa tekniset määritelmät soveltuvat erityisesti siihen, että palveluihin liittyviä vaatimuksia kuvataan suorituskyvyn tai toiminnallisten vaatimusten perusteella.

Teknisiä eritelmiä ei saa laatia siten, että ne perusteettomasti rajoittavat kilpailua tai ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen. Tekniset eritelmät tulisi esittää viittaamalla eurooppalaisten standardien mukaisiin kansallisiin standardeihin tai eurooppalaisiin teknisiin hyväksyntöihin tai eritelmiin tai, ellei edellä mainittuja ole, kansallisiin vastaaviin. Käytettäessä viittausta standardiin tai muuhun tekniseen määrittelyyn, myös sellaiset tuotteet, palvelut ja materiaalit on hyväksyttävä, jotka eivät ole viitatun standardin tai määritelmän mukaisia, mutta täyttävät niissä asetetut vaatimukset. Edellä mainitun vuoksi viittauksiin tulee liittää ilmaisu "tai vastaava".

Standardeihin viittaamisen lisäksi hankinnan kohteelta voidaan edellyttää tiettyä suorituskykyä ja tiettyjä toiminnallisia ominaisuuksia. Edellytetyt vaatimukset on esitettävä riittävän täsmällisesti, jotta saadut tarjoukset ovat vertailukelpoisia.

Toiminnallisia ominaisuuksia koskeviin vaatimuksiin voi sisältyä myös ympäristöominaisuuksia koskevia vaatimuksia. Ympäristöominaisuuksiin liittyvien vaatimusten esittämisessä voidaan käyttää ympäristömerkkien myöntämisperusteita. Edellytyksenä edellä mainittujen perusteiden käytölle on, että ne soveltuvat hankinnan kohteena olevien tavaroiden ja palveluiden määrittämiseen, ja että merkkiä koskevat vaatimukset on kehitetty tieteellisen tiedon pohjalta, johon kaikki asianomaiset tahot, kuten viranomaiset, kuluttajat, valmistajat, vähittäiskaupan edustajat ja ympäristöjärjestöt ovat voineet osallistua. Lisäksi merkin on oltava kaikkien osapuolten saatavilla ja käytettävissä. Tietyn ympäristömerkin voidaan ilmoittaa täyttävän edellytetyt vaatimukset, mutta on myös hyväksyttävä tarjoajan esittämä muu todistus edellytettyjen vaatimusten täyttymisestä. Lisätietoja edellä mainituista (ympäristöjärjestelmät, sosiaalisen vastuun merkkien ja standardien mukaiset järjestelmät ym.) löydät hankinnan

palveluyksikön intranet-sivuilta. Voit myös ottaa yhteyttä Hankinnan palvelukeskuksen erityisasiantuntijaan.

Teknisissä eritelmissä ei saa mainita tiettyä valmistajaa tai tiettyä alkuperää olevia tavaroita. Niissä ei myöskään saa viitata tavaramerkkiin, patenttiin, tuotetyyppiin, alkuperään, erityiseen menetelmään tai tuotantoon siten, että viittaus suosii tai syrjii tiettyjä tarjoajia tai tavaroita. Viittaus on poikkeuksellisesti sallittu, jos hankinnan kohdetta ei muuten voi riittävän täsmällisesti kuvata. Viittaukseen on tuolloin liitettävä ilmaisu "tai vastaava".

4.5. Elinkaarikustannukset

Tarjousten vertailussa voidaan huomioida myös hankittavan tuotteen/palvelun koko elinkaaren aikaiset kustannukset. Kustannuksina voidaan ottaa huomioon sekä hankintayksikön omia sisäisiä kustannuksia että käyttäjille aiheutuvia kustannuksia. Näitä voivat olla esimerkiksi erilaiset tuotanto-, kuljetus-, käyttö- ja ylläpitokustannukset, energian ja muiden resurssien käytöstä aiheutuvat kustannukset sekä keräys-, kierrätys- ja jätekustannukset. Kustannukset voivat liittyä myös tuotteessa käytettyjen raaka-aineiden hankkimisesta aiheutuviin päästöihin, kuten esimerkiksi kasvihuonepäästöihin.

Mikäli tarjousten vertailussa huomioidaan elinkaarikustannuksia, on tarjouspyynnössä ilmoitettava mitä menetelmää käyttäen kustannukset lasketaan ja mitä tietoja tarjoajien on toimitettava kustannusten laskemista varten. Lisätietoja on saatavissa julkisten hankintojen neuvontayksikön, Motivan sekä ympäristöministeriön internet-sivuilta.

4.6. Vastuullisuus hankinnoissa

Vastuullisuus hankinnoissa tarkoittaa ympäristönäkökohtien ja sosiaalisten näkökohtien sekä taloudellisen vastuullisuuden huomioimista Vantaan kaupungin hankinnoissa. Kaupungin hankintojen strategisissa tavoitteissa on useita kestävään kehitykseen liittyviä tavoitteita.

Vastuullisuusnäkökohdat tulee ottaa huomioon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa hankintaa suunniteltaessa. Ne on huomioitava kaikissa hankintalain mukaisissa hankinnoissa. Vastuullisuusnäkökohdat tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida myös pienhankinnoissa.

Markkinoiden kartoittamisessa ja markkinavuoropuhelun käymisessä vastuullisuusnäkökohdat tulee huomioida, jotta niiden vaikutukset saadaan arvioitua hankintaa tehdessä. Kaupungin strategiaan liittyvässä resurssiviisauden tiekartassa määritellään kaupungin tavoitetasoja tai tavoitteita liittyen vastuullisuusnäkökohtiin.

Tarjouspyyntöä laadittaessa on mietittävä, mitä vastuullisuusnäkökohtia otetaan huomioon ehdottomina vaatimuksina ja mitä taas pisteytettävänä laatuna. Sähköisessä hankintajärjestelmässä on myös saatavana malleja, joita voi käyttää hankinnassa.

Taloudellisen vastuullisuuden osalta on noudatettava myös Vantaan kaupungin harmaan talouden torjuntaohjetta. Ohje löytyy Hankinnan palveluyksikön intranet-sivuilta.

Työllisyyden edistämisestä hankintojen avulla löydät lisätietoa Hankinnan intranet-sivuilta.

Lisätietoja hankintojen vastuullisuudesta saa Hankinnan palveluyksikön erityisasiantuntijalta.

4.7. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus hankinnoissa

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä ohjaavat laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (1986/609) sekä yhdenvertaisuuslaki (2014/1325).

Vantaan kaupunki on strategiassaan sitoutunut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa on lisäksi määritelty kyseisten asioiden huomioon ottaminen hankinnoissa.

Julkisissa hankinnoissa on edistettävä naisten ja miesten tasa-arvoa aina kun se on mahdollista. Tarjoajilta, joiden palveluksessa on säännöllisesti vähintään 30 henkeä, on edellytettävä tarjouspyynnöissä, että heillä on palkkausta ja muita palvelussuhteen ehtoja käsittelevä tasa-arvolain vaatima tasa-arvosuunnitelma sekä yhdenvertaisuuslain vaatima suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

4.8. Tietoturva ja tietosuoja hankinnoissa

4.8.1. Tietoturva

Hankinnoissa on aina huomioitava mahdolliset tietoturva-asiat. Tässä yhteydessä tietoturvalla tarkoitetaan kaupungin tietojen ja hankittavien järjestelmien suojaamista hankintasopimuksessa hallinnollisilla ja teknisillä vaatimuksilla. Tämä tehdään kaupungin omaisuuden suojaamiseksi ja toiminnan tavoitteiden varmistamiseksi kulloinkin voimassa olevan, asiaan liittyvän lainsäädännön (esim. julkisuuslaki) ja kaupungin tietoturvaohjeistuksen mukaisesti.

Tietoturva on riippumaton hankintalainsäädännön soveltamisesta ja siihen liittyvistä kynnysarvoista. Näin ollen tietoturvavaatimukset voivat tulla sovellettaviksi, vaikka hankintaan ei sovellettaisikaan hankintalakia.

Hankintaa suunniteltaessa on tehtävä ensin tietoriskiarvio suhteessa toimialan toiminnan kriittisyyteen ja kehittämisen tavoitteisiin. Kaupungin tiedon on oltava saatavilla, tieto ei saa vuotaa asiattomille, tiedon pitää olla virheetöntä ja joustavasti kehittyvää sekä tietojärjestelmän tulee olla käytettävissä, toimia oikein sekä oltava ketterästi kehitettävissä ja toimintavarma. Näiden vaatimuksien varmistamisen tärkeyttä IT- palvelun tai tietojärjestelmän hankintasopimuksessa ohjaavat toimialan toiminnan kriittisyys, tavoitteet ja tietoriskien suuruus. Tietoriskien perusteella hankintaa suunniteltaessa on laadittava tiedon ja tietojärjestelmien asianmukaista suojaamista varten priorisoidut tietoturvavaatimukset, jotka toimivat parhaiten liitettyinä osaksi sekä palvelunhallinnan että IT-ratkaisun toiminnallisia ja teknisiä vaatimuksia. Vantaan kaupunki on sitoutunut Valtionhallinnon tietoturvaviitekehykseen (VAHTI 2/2010), joka tarjoaa perustan tietoturvavaatimuksien priorisointiin tietoriskien perusteella. Tietoturvaan liittyviä ehtoja voidaan käsitellä teknisessä vuoropuhelussa toimittajien kanssa.

Jos hankintaan liittyy tarve suojata kaupungin tietoja ja tietojärjestelmiä, tarjouspyynnössä tietoturva tulee integroida osaksi hankittavaa tuotetta tai palvelua ja sen hallintaa. Tarjouspyynnössä on aina vaadittava sisäänrakennettua ja oletusarvoista tietoturvaa. Lisäksi on varmistettava riittävät ja oikeanlaiset tietoturvavaatimukset sekä yhteisten tietoriskien hallinnan, tietoturvan tilan seurannan ja tietoturvapoikkeamien hallinnan käytännöt.

Jos hankintamenettelynä käytetään menettelyä, jossa neuvotellaan, neuvotteluissa voidaan käsitellä tietoturvakysymyksiä. Hankintasopimukseen on liitettävä tapauskohtaisesti riittävät ja oikeanlaiset tietoturvaa koskevat ehdot sekä tietoturvaa koskevat liitteet.

Hankinnoissa tulee huomioida Vantaan kaupungin hankintojen tietoturvaperiaatteet. Tietoturva-asioissa voi ennakkoon sekä tutustua kaupungin tietoturvaohjeistukseen intranetissä (tietoturva) että konsultoida kaupungin tietoturva-asiantuntijoita.

4.8.2. Tietosuoja

Hankinnoissa on aina huomioitava mahdolliset tietosuoja-asiat. Tietosuojalla tarkoitetaan henkilötietojen käsittelyä koskevien vaatimusten huomioon ottamista luonnollisten henkilöiden yksityisyyden, vapauksien, oikeuksien ja oikeusturvan varmistamiseksi voimassa olevan henkilötietolainsäädännön mukaisesti. Kaikessa henkilötietojen käsittelyssä on sovellettava Euroopan unionin tietosuoja-asetusta (2016/679) joka tunnetaan lyhenteellä GDPR, kansallista tietosuojalakia (1050/2018) sekä kansallista erityislainsäädäntöä.

On myös huomioitava, että tietosuojalainsäädännön tietosuojalle asettamat vaatimukset ovat tietoturvan tavoin riippumattomia hankintalainsäädännön soveltamisesta ja siihen liittyvistä kynnysarvoista. Näin ollen tietosuojalainsäädännön tietosuojavaatimukset voivat tulla sovellettaviksi, vaikka hankintaan ei sovellettaisikaan hankintalakia.

Hankintaa suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, liittyykö hankintaan henkilötietojen käsittelyä. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan mm. henkilötietojen keräämistä, tallentamista, käyttöä, luovuttamista ja poistamista. Hankinnan suunnitteluvaiheessa on määriteltävä henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste, tarkoitus ja kesto sekä tehtävä riskiarvio henkilötietojen käsittelyn luonnolliselle henkilölle mahdollisesti aiheutuvista vaikutuksista. Lisäksi hankintaa suunniteltaessa on arvioitava mitä henkilötietoja ja henkilötietoryhmiä (esim. terveystietoja tai lasten tietoja) käsittelyyn liittyy sekä määriteltävä henkilötietojen suojauksen tarve.

Osana arviointia tehdään henkilötietojen vaikutustenarvioinnin alkukartoitus ja mikäli aihetta on, vaikutustenarviointi. Vaikutustenarviointi on tietosuoja-asetuksen mukainen toimenpide, jolla arvioidaan suunnitellun käsittelytoimen vaikutuksia henkilötietojen suojalle. Vaikutustenarvioinnilla pyritään tunnistamaan, arvioimaan ja hallitsemaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä. Vaikutustenarviointi tehdään ennen käsittelytoimien aloittamista sellaisissa tapauksissa, joissa käsittelyyn saattaa kohdistua korkea riski. Alkukartoituksessa ja vaikutustenarvioinnissa käytetään kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmän hyväksymiä arviointilomakkeita.

Henkilötietojen käsittelyä ja käsittelyyn liittyviä ehtoja voidaan käsitellä teknisessä vuoropuhelussa toimittajien kanssa.

Jos hankintaan liittyy henkilötietojen käsittelyä, tarjouspyynnössä tietosuoja tulee integroida osaksi hankittavaa tuotetta tai palvelua ja sen hallintaa. Tarjouspyynnössä on aina vaadittava sisäänrakennettua ja oletusarvoista tietosuojaa sekä varmistettava riittävät ja oikeanlaiset tietosuojavaatimukset sekä tietosuojan tilan seurannan ja poikkeamien käsittelyn käytännöt. Jos hankintamenettelynä käytetään menettelyä, jossa neuvotellaan, neuvotteluissa voidaan käsitellä tietosuojakysymyksiä. Hankintasopimukseen on tapauskohtaisesti liitettävä riittävät ja oikeanlaiset tietosuojaa koskevat ehdot sekä henkilötietojen käsittelyä koskevat liitteet.

Jos hankintaan liittyy henkilötietojen käsittelyä, on aina konsultoitava ennakkoon kaupungin tietosuoja-asiantuntijoita.

4.9. Tarjousten valintaperusteet

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Mikäli hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa valintaperusteena pelkästään halvinta hintaa, on tätä koskevat perustelut ilmoitettava tarjouspyynnössä tai hankintapäätöksessä. Perusteluista on käytävä ilmi, miten laadulliset näkökohdat on huomioitu hankittavassa kokonaisuudessa kuvaamalla esimerkiksi laadun huomioiminen soveltuvuus- ja vähimmäisvaatimuksissa tai sopimusehdoissa.

Hankintapäätöksen tekemisessä sovellettava valintaperuste on ilmoitettava jo hankintailmoituksessa. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi hintaa, laatua, teknisiä ansioita, esteettisiä ja toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä (esim. hiilidioksidipäästöjen määrää, jätteiden käsittelyä, tuotteen käyttöikää ja kierrätettävyyttä, käyttökustannuksia, kustannustehokkuutta, myynnin jälkeistä palvelua ja teknistä tukea, huoltopalveluja, toimituspäivää tai toimitus- ja toteutusaikaa taikka elinkaarikustannuksia). Vertailuperusteita valittaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että tarjouksia pystytään käytännössä vertailemaan kyseisiä vertailuperusteita soveltaen.

Kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteiden asettaminen on hankintayksikön harkittavissa. Niiden on kuitenkin liityttävä hankinnan kohteeseen, oltava objektiivisia ja syrjimättömiä eivätkä ne saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta. Tarjousten valinnassa saa soveltaa ainoastaan tarjouspyynnössä ennakkoon ilmoitettuja vertailuperusteita. Asetettuja perusteita ei näin ollen voi enää jälkikäteen lisätä, poistaa tai muuttaa.

Tarjousten vertailuperusteina ei tule käyttää sellaisia perusteita, jotka liittyvät ehdokkaiden tai tarjoajien ominaisuuksiin ja soveltuvuuteen. Vertailussa voidaan kuitenkin arvioida myös tarjoajalle asetettujen soveltuvuutta koskevien vähimmäisvaatimusten ylittävää laatua, kuten esimerkiksi hankkeeseen nimettyjen henkilöiden pätevyyttä, kokemusta ja osaamista. Mikäli tarjousvertailussa arvioidaan tarjoajalle asetettujen soveltuvuutta koskevien vähimmäisvaatimusten ylittävää laatua, tarjouspyynnössä on selkeästi erotettava, miltä osin vaatimukset ovat vähimmäisvaatimuksia ja miltä osin vertailtavia vaatimuksia.

Lisäksi vertailuperusteena voidaan ottaa huomioon myös hankinnan kohteena olevien asiakkaiden tarpeisiin liittyviä taloudellisia ja laadullisia perusteita sekä ympäristövaatimusten täyttämiseen liittyviä perusteita, jos tällaiset perusteet ovat mitattavissa ja liittyvät hankinnan kohteeseen. Tällaisia vertailuperusteita voisivat olla esimerkiksi vähimmäisvaatimukset ylittävät ratkaisut, jotka helpottavat vammaisten käyttäjien kulkua rakennuksessa tai määritellyn enimmäistason alittavien saastepäästöjen huomioiminen.

Kilpailutus voidaan toteuttaa myös niin sanottuna ranskalaisena urakkana tai käänteisenä kilpailutuksena. Tämä tarkoittaa sitä, että hankintayksikkö määrittää tarjouspyynnössä etukäteen tietyn kiinteän hinnan, jonka se on valmis maksamaan hankinnasta. Tämän jälkeen kilpailu käydään tarjoajien kesken yksinomaan hankintayksikön määrittämillä laadullisilla perusteilla.

Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli.

4.10. Tarjousten vastaanottaminen ja avaaminen

Vantaan kaupungin hankinnat kilpailutetaan hankintaohjeen tekohetkellä Cloudia Oy:n Tarjouspalvelu.fi-portaalissa. Järjestelmä suorittaa automaattisesti tarjousten vastaanottamiseen ja avaamiseen liittyvät toimet muodostamalla avauspöytäkirjan.

4.11. Tarjousten hylkääminen

Hankinnasta päättävällä on oikeus hylätä saadut tarjoukset hankintalain mukaisin perustein.

Tarjous on hylättävä, jos:

1) tarjousta rasittaa jokin kohdassa 4.3.2. lueteltu pakollinen poissulkemisperuste;
2) tarjous on tarjouspyynnön vastainen eli ei täytä tarjouspyynnössä asetettuja muotovaatimuksia ja/tai ehtoja;
3) tarjousten vertailussa käytettävää hintaa ei ole ilmoitettu pyydetyllä tavalla;

Tarjous voidaan hylätä, jos

1) tarjousta rasittaa jokin kohdassa 4.3.3. lueteltu harkinnanvarainen poissulkemisperuste;

2) tarjoushinta on poikkeuksellisen alhainen ja on ilmeistä, ettei hankintaa voida toteuttaa tarjouspyynnössä edellytetyllä tavalla. Ennen tarjouksen mahdollista hylkäämistä on tarjoajalta pyydettävä kirjallisesti selvitys tarjouksen perusteista. Tällä tarkoitetaan niitä seikkoja, jotka voivat olla perusteena tarjoushinnan alhaisuudelle. Selvityksen perusteella tulee arvioida hankinnan toteuttamismahdollisuudet ja siihen liittyvät riskit. Hylkääminen on perusteltava hankintapäätöksessä.

3) tarjoaja on saanut lainvastaista valtiontukea. Ennen hylkäämistä tarjoajalle on varattava kohtuullinen aika sen osoittamiseksi, että valtiontuki on myönnetty laillisesti.

4.12. Tarjousten täsmentäminen/täydentäminen

Saapuneet tarjoukset saattavat joskus olla puutteellisia tai epäselviä. Tällöin hankintayksikkö voi tarjouksista ilmenevien puutteellisuuksien luonteen mukaisesti pyytää tarjoajia täsmentämään ja/tai täydentämään tarjouksiaan.

Tarjousta voidaan täsmentää hankintayksikön pyynnöstä vain, mikäli täsmentäminen ei vaaranna tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua. Mikäli kyseessä on tarjousten vertailuun vaikuttava seikka, ei tarjoukseen saa pyytää

täsmennystä. Täsmennykset tulee pyytää kirjallisesti esimerkiksi sähköpostitse. Pyynnössä on yksilöitävä selkeästi se asia, johon halutaan täsmennystä sekä ilmoitettava määräaika, johon mennessä täsmennys on toimitettava.

Tarjousten täsmentämisellä ei saa koskaan parantaa tarjousta. Tarjouksen parantamista ovat muun muassa puuttuvan referenssin lisääminen tai korvaaminen uudella referenssillä, tuotteen tai tavaran vaihtaminen taikka hinta- ja maksuehtojen muutokset.

4.13. Tarjousten vertailu

Hyväksytyt tarjoukset on vertailtava käyttäen tarjouspyynnössä ilmoitettuja vertailuperusteita. Tarjousten vertailussa ei saa ottaa käyttöön uusia vertailuperusteita, joita ei ole mainittu tarjouspyynnössä.

Tarjousvertailusta on käytävä kaikkien tarjousten osalta selvästi ilmi, miten niitä on arvioitu kunkin vertailuperusteen suhteen. Tarjouksia vertailtaessa on yleensä syytä laatia vertailutaulukko, jotta kaikki vertailuperusteet tulee käytyä läpi.

Vertailutaulukon voi esittää jo tarjouspyynnössä. Kaikkien vertailuperusteiden käyttö on perusteltava kirjallisesti hankintapäätöksessä tai sen liitteessä, ellei asia ilmene yksiselitteisesti vertailutaulukosta. Jos tarjouksille on annettu toisistaan poikkeavia pisteitä, on vertailusta ilmettävä, mihin tarjousten piste-erot perustuvat. Tarjousten vertailussa voidaan ottaa huomioon ainoastaan tarjoajien tarjouksissaan esittämät tiedot.

Tarjoukset on käsiteltävä niin hyvissä ajoin, että hankintapäätös saadaan tarjoajien tietoon tarjousten voimassaoloaikana. Mikäli tarjousten käsittely lykkääntyy, on tarjousten tekijöiltä tiedusteltava, ovatko he valmiit jatkamaan tarjouksen voimassaoloaikaa hankintayksikön ehdottamaan uuteen päivämäärään saakka.

Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on asianomaista hankintaa koskevan valintaperusteen mukaan kokonaistaloudellisesti edullisin.

5. HANKINTAPÄÄTÖS

5.1. Hankintapäätöksen tekeminen

Tarjouskilpailun ratkaisusta, suorahankinnasta, option käyttöönotosta sekä hankinnan keskeyttämisestä on tehtävä kirjallinen, perusteltu hankintapäätös sähköisessä päätöksentekojärjestelmässä (Valmu). Hankintapäätöksen tekee se toimielin tai viranhaltija, jolla on hankinnan ratkaisuvalta.

5.1.1. Hankintapäätös puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa

Puitejärjestelyjen sisällä käytävistä ns. minikilpailutuksista/kevennetyistä kilpailutuksista on tehtävä hankintapäätös sähköisessä päätöksentekojärjestelmässä (Valmu) kaikissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa. Hankintapäätös on lähetettävä asianmukaisine muutoksenhakuosoituksineen tiedoksi kaikille mini-/kevennettyyn kilpailuun osallistuneille tarjoajille. Lisäksi hankintapäätöksen tekemisen jälkeen on odotettava ennen tilausta/sopimusta 14 päivän odotusaika.

Jos odotusaikaa ei noudateta ja kevennetystä kilpailutuksesta valitetaan markkinaoikeuteen, voi markkinaoikeus virhetilanteissa määrätä hankintasopimuksen tehottomaksi ja/tai lyhentää tehdyn sopimuksen sopimuskautta. Valituksen käsitteleminen edellyttää kuitenkin aina markkinaoikeuden myöntämää käsittelylupaa.

Kaikista EU-kynnysarvot alittavista puitejärjestelyn sisäisistä minikilpailutuksista/kevennetyistä kilpailutuksista on myös tehtävä ratkaisu asianhallintajärjestelmässä (Asta). Ratkaisu on lähetettävä tiedoksi kaikille mini-/kevennettyyn kilpailuun osallistuneille tarjoajille.

5.1.2. Hankintapäätöksen sisältö

Hankintapäätöksen tulee sisältää olennaiset tiedot tarjouskilpailun ratkaisemisesta sekä keskeisistä siihen vaikuttaneista seikoista. Hankintapäätöksestä tulee käydä ilmi ainakin seuraavat seikat:

- hankinnan yleiskuvaus (sis. kuvaus hankinnan kohteesta);
- käytetty hankintamenettely;

- perusteet neuvottelumenettelyn, puitejärjestelyn tai suorahankinnan käytölle;
- tiedot hankintailmoituksen julkaisemisesta TED:ssä ja Hilmassa sekä muista käytetyistä julkaisukanavista;
- hankintamenettelyn mukainen tarjouskilpailun kulku pääpiirteittäin;
- osallistumishakemuksen jättäneet;
- perusteet hankinnan jakamatta jättämiseen;
- perusteet halvimman hinnan käyttämiseen ainoana perusteena;
- perusteet vaatia toimittajalta yli kaksinkertaista liikevaihtoa;
- tarjouksen tehneet;
- tarjouskilpailuun valittujen sekä kilpailusta hylättyjen nimet;
- tarjoajien soveltuvuus / mahdollinen sulkeminen pois kilpailusta sekä peruste poissulkemiselle;
- tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus / mahdollinen hylkääminen sekä peruste hylkäämiselle;
- tarjousten vertailu mahdollisine vertailutaulukoineen hankintapäätöksen tekstissä tai sen liitteenä;
- perustelut valinnalle tarjouspyynnössä esitetyin valintaperustein (erityisen tärkeää on tarjousten piste-erojen perusteleminen);
- voittanut tarjoaja;
- arvio alihankintana kolmansille osapuolille annettavista sopimuksen osista taikka mahdollisten alihankkijoiden nimet;
- sopimuksen/hankinnan arvo;
- tieto odotusajan pituudesta (14 päivää);
- maininta, että sopimus syntyy vasta erillisellä kirjallisella sopimuksella
- muutoksenhakuohjeet;
- perusteet muiden kuin sähköisten viestintävälineiden käyttämiseen;
- kuvaus hankintamenettelyssä mahdollisesti todetuista eturistiriidoista ja niiden vuoksi toteutetuista toimenpiteistä; sekä
- hankintayksikön yhteystiedot.

Kaikista ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista tulee tehdä perusteltu kirjallinen päätös.

Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Hankinnan keskeyttämisestä on tehtävä perusteltu hankintapäätös, johon liitetään muutoksenhakuohjeet. Keskeyttämispäätös annetaan tiedoksi samoin kuin hankintapäätös.

5.1.3. Hankintapäätöksen tiedoksianto

Hankintapäätös siihen liittyvine asiakirjoineen annetaan tiedoksi Valmun kautta ehdokkaan tai tarjoajan ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen. Kun käytetään sähköistä tiedoksiantoa, on viestiin merkittävä erikseen tieto viestin lähettämispäivästä. Päätös liitteineen voidaan antaa tiedoksi myös tavallisena kirjeenä, jos muuta vaihtoehtoa ei ole.

Ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen kirjepostitse lähetetyn päätöksen tiedoksi, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa, katsotaan tiedoksiannon tapahtuneen viestin lähettämispäivänä, jollei asiassa esitetä selvitystä siitä, että sähköinen tiedoksianto on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Tarjouksia ei liitetä hankintapäätöksen liitteeksi.

Hankintapäätös annetaan tiedoksi:

- vasta sen jälkeen, kun tiedetään, ettei ylempi toimielin käytä asiassa kuntalain 92 §:n mukaista otto-oikeutta tai
- saman tien siten, että hyväksytyn tarjouksen tekijälle ilmoitetaan päätöksen tiedoksiannon yhteydessä, ettei päätös sido kaupunkia ennen kuin on selvinnyt, käyttääkö ylempi toimielin asiassa kuntalain mukaista otto-oikeutta.

Kaikille ehdokkaille ja tarjoajille, joiden asemaan vaikuttavia ratkaisuja päätös sisältää, toimitetaan:

- pöytäkirjanote hankintapäätöksestä ja
- tarjousvertailu sekä
- valitusosoitus- ja oikaisuohje (=muutoksenhakuohjeet).

Oikeanlaisten muutoksenhakuohjeiden liittäminen hankintapäätökseen on tärkeää, jotta muutoksenhakuajat lähtisivät kulumaan ja jotta hankintapäätös saisi lainvoiman. Hankintapäätöspohjat löytyvät sähköisestä päätöksentekojärjestelmässä (Valmu).

5.2. Muutoksenhaku

Ehdokas tai tarjoaja voi kansalliset kynnysarvot ja EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hakea hankintapäätökseen muutosta markkinaoikeudelta valitusajan kuluessa. Ehdokas tai tarjoaja voi markkinaoikeusvalituksen lisäksi hakea hankintapäätökseen samanaikaisesti muutosta myös tekemällä hankintayksikölle hankintaoikaisuvaatimuksen. Hankintaoikaisuvaatimuksen voi tehdä myös kansalliset kynnysarvot alittavista hankinnoista, mutta niistä ei voi valittaa markkinaoikeuteen.

Mikäli hankinnassa on menetelty hankintalain vastaisesti voi markkinaoikeus ensisijaisesti kumota päätöksen, kieltää noudattamasta virheellistä päätöstä tai velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä.

Mikäli hankinnassa on ehditty tehdä jo sopimus, voi virheellisen menettelyn seurauksena olla hyvitysmaksun suorittaminen sille tarjoajalle, jolla olisi virheettömässä menettelyssä ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu. Mikäli EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnassa on ehditty tehdä jo sopimus, voi markkinaoikeus määrätä tietyin edellytyksin hankintasopimuksen tehottomaksi tai lyhentää hankintasopimuksen sopimuskautta. EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa markkinaoikeus voi määrätä myös seuraamusmaksun maksamisesta valtiolle.

Markkinaoikeuden määräämät seuraamukset voivat tulla kyseeseen vain, mikäli hankintayksikön todetaan toimineen lainvastaisesti ja lainvastainen menettely on vaikuttanut hankintamenettelyn lopputulokseen tai asianosaisen asemaan.

Markkinaoikeus ylläpitää internet-sivuillaan luetteloa vireille tulleista hankinta-asioista. Sivuilta voi käydä tarkistamassa 14 päivän valitusajan päättymisen jälkeen, onko hankinnasta valitettu markkinaoikeuteen. Markkinaoikeuden sivuillaan julkaisema luettelo ei nauti julkista luotettavuutta, mikä tarkoittaa sitä, että luettelomerkinnän puuttuminen ei välttämättä tarkoita sitä, että hankinnasta ei olisi valitettu.

5.3. Hankintaoikaisu

Mikäli hankintamenettelyssä havaitaan virhe, jolla on vaikutusta ehdokkaiden tai tarjoajien asemaan, voidaan virheellinen hankintapäätös poistaa ja ratkaista asia uudelleen tekemällä hankintaoikaisu. Hankintaoikaisu voidaan ottaa käsiteltäväksi joko hankintayksikön omasta aloitteesta tai asianosaisen vaatimuksesta. Asianosaisen on tehtävä hankintaoikaisu 14 päivän kuluessa hankintapäätöksen tiedoksisaannista.

Hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty. Muutoksenhaku markkinaoikeuteen ei estä hankintayksikköä tekemästä hankintaoikaisua. Itseoikaisuna tehtävän hankintaoikaisun tekeminen ei kuitenkaan ole mahdollista enää hankintasopimuksen tekemisen jälkeen.

Hankintaoikaisupäätöksen tekee se toimielin tai viranhaltija, jolla on alkuperäisen hankinnan ratkaisuvalta. Päätöksen korjaaminen hankintaoikaisuna ei edellytä asianosaisen suostumusta. Asianosaista voidaan kuitenkin kuulla ennen asian uudelleen ratkaisemista.

Hankintaoikaisun vireilletulosta on ilmoitettava välittömästi niille, joita asia koskee.

Mikäli hankintaoikaisu hyväksytään, tulee hankintaoikaisun ratkaisun takia tehdä uusi hankintapäätös viranhaltijan päätössovelluksessa. Päätös lähetetään tiedoksi asianosaisille ja päätökseen liitetään muutoksenhakuosoitukset.

Mikäli hankintaoikaisu hylätään, lähetetään hankintaoikaisun johdosta tehty päätös tiedoksi oikaisun tehneelle. Päätökseen liitetään ilmoitus muutoksenhakukiellosta.

Lisäksi päätös tulee ilmoittaa kuntalain 92 §:n mukaiseen otto-oikeusmenettelyyn ja julkaista Vantaan kaupungin internet-sivuilla.

5.4. Hankinnan väliaikainen järjestäminen

Jos hankinnasta on valitettu markkinaoikeuteen, ei hankinnasta saa tehdä hankintapäätöksen mukaista hankintasopimusta. Tällöin hankinta voidaan järjestää väliaikaisesti tekemällä sopimus kenen tahansa soveliaaksi katsotun toimittajan kanssa. Hankinnan väliaikaisen järjestämisen edellytyksenä on, ettei hankintaa voida sen luonteen vuoksi lykätä markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi. Mikäli hankinnan tekemistä voidaan lykätä, ei hankinnan väliaikaiselle järjestämiselle ole perusteita.

Hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä on tehtävä kirjallinen sopimus. Sopimuksessa on huolehdittava siitä, että sopimus voidaan irtisanoa päättymään markkinaoikeuden päätöksen takia. Tavaraa/palvelua saa tilata väliaikaisen sopimuksen turvin vain välttämättömiltä osin toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä ei tehdä hankintapäätöstä.

6. SOPIMUSMENETTELY

6.1. Odotusaika ja muut määräajat

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen on tehtävä hankintaa koskeva kirjallinen sopimus.

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hankintasopimuksen saa kuitenkin tehdä aikaisintaan 14 päivän (ns. odotusaika) kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksi.

Odotusaikavelvoitetta ei sovelleta suorahankintoihin. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa myöskään silloin, kun hankintasopimus tehdään ainoan tarjouksen tehneen tarjoajan kanssa.

Odotusajan noudattamatta jättäminen on sanktioitu ankarasti. Siksi on ensiarvoisen tärkeää noudattaa sitä.

EU-kynnysarvot alittavissa kansallisissa hankinnoissa ei ole pakollista odotusaikaa. Kansallisissa hankinnoissa suositellaan kuitenkin hankintasopimuksen tekemistä vasta 14 päivän pituisen valitusajan kulumisen jälkeen. Silloin voidaan varmistaa, ettei hankinnasta ole valitettu markkinaoikeuteen.

6.2. Sopimuksen tekeminen

Hankintalaki edellyttää erillisen kirjallisen hankintasopimuksen tekemistä. Hankintasopimus syntyy kirjallisen sopimuksen allekirjoittamisella. Hankintasopimusta ei kuitenkaan saa tehdä EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa ennen 14 päivän pakollisen odotusajan päättymistä tai mikäli hankinnasta on valitettu markkinaoikeuteen. Mikäli suorahankinnassa käytetään vapaaehtoista ilmoitusmenettelyä, ei sopimusta saa tehdä ennen 14 päivän määräajan päättymistä. Myöskään tilausten tekemiseen ei saa ryhtyä, ennen kuin hankintasopimus on allekirjoitettu.

Ennen sopimuksen tekemistä on varmistuttava siitä, ettei hankinnasta ole valitettu määräaikana markkinaoikeuteen. Mahdollisen valituksen vireilletulo tulee tarkistaa määräajan päättymisen jälkeen joko soittamalla markkinaoikeuden kirjaamoon tai tekemällä alustava tarkistus markkinaoikeuden internet--sivuillaan julkaisemasta vireille tulleiden hankinta-asioiden luettelosta.

Ennen hankintasopimuksen tekemistä on viimeistään tarkastettava, että sopimuskumppani täyttää tarjouspyyntöasiakirjoissa vaaditut soveltuvuusvaatimukset. Samassa yhteydessä on tarkastettava, että sopimuskumppani täyttää tilaajavastuulain mukaiset velvollisuudet.

Hankintasopimuksen tekemiseen on oikeutettu se, joka on tehnyt hankintapäätöksen tai joka hankintapäätöksen, hallintosäännön tai niihin perustuvien delegointipäätöksien mukaan on oikeutettu allekirjoittamaan hankintasopimuksen.

Laadittavaa sopimusta voidaan täydentää käyttämällä sopimuksen lisäksi julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja (JYSE 2014) tai JHS 166 Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleisiä sopimusehtoja (JIT 2015, muutoksineen) taikka Rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja (YSE 1998). Yleiset sopimusehdot on laadittu erikseen tavara- ja palveluhankinnoille. Ehdot löytyvät osoitteesta **https://vm.fi/** tai **http://www.jhs-suositukset.fi/suomi/jhs166**. Tehtävän hankinnan mukaan voidaan sopia noudatettavaksi myös muilla aloilla hyväksyttyjä yleisiä sopimusehtoja.

Tarjouspyyntövaiheessa tulee laatia keskeiset sopimusehdot sisältävä sopimusluonnos, joka liitetään tarjouspyynnön liitteeksi. Tarjouspyyntöön tulee liittää myös kyseiseen hankintaan sovellettavaksi tarkoitetut yleiset sopimusehdot tai viittaus niihin sekä tieto siitä, mistä ehdot ovat saatavilla.

Hankintasopimus laaditaan kahtena kappaleena. Hankintasopimukset allekirjoitetaan pääsääntöisesti sähköisesti käyttäen kaupungilla käytössä olevaa sähköisen allekirjoituksen järjestelmää. Sähköisesti allekirjoitetut hankintasopimukset tulee tallentaa asianhallintajärjestelmään (ASTA) ja hankintasopimusten hallintajärjestelmään (Cloudia). Sopimuksesta vastaava yksikkö huolehtii sopimuksen tallentamisesta, säilyttämisestä, sopimuksen seurannasta ja valvonnasta sekä sopimusten asianmukaisesta hävittämisestä voimassa olevien oikeusohjeiden mukaisesti.

6.3. Hankintasopimuksen muuttaminen

Hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskaudella on säännelty hankintalaissa EU-hankintojen ja liitteen E osalta. Pääsääntönä on, että oleelliset muutokset eivät ole sallittuja.

Olennaisia muutoksia ovat ainakin:

- sopimuksen ehtoja muutetaan niin, että se olisi mahdollistanut muiden kuin tarjouksen tehneiden tarjoajien osallistumisen tarjouskilpailuun tai toinen tarjoaja olisi voittanut tarjouskilpailun
- sopimuksesta tai puitejärjestelystä tulee muutoksen jälkeen taloudellisesti edullisempi sopimuskumppanille kuin alkuperäisessä sopimusluonnoksessa oli määritelty, esim. kiinteiksi sovittuja hintoja nostetaan tai tarjottujen tuotteiden/palveluiden laatua alennetaan
- sopimusmuutos laajentaa sopimuksen alaa huomattavasti
- alkuperäinen sopimuskumppani korvataan uudella sopimuskumppanilla.

Edellä mainitusta poiketen hankintasopimukseen tai puitejärjestelyyn voidaan tehdä muutoksia alla mainituin perustein (luettelo on tyhjentävä):

1) jos sopimusmuutokset olivat tiedossa hankinta-asiakirjoissa, esimerkiksi sopimusluonnoksessa. Edellytyksenä kuitenkin on, että ehdot ovat täsmälliset, selkeät ja yksityiskohtaiset;

   Tällaisia muutostilanteita voivat olla esim. sopimukseen kirjatun mekanismin mukaiset:

   - hinnan ja veloitusperusteiden muutokset,
   - versiopäivitykset,
   - lisenssimuutokset,
   - tuotteen tai teknologian vaihto,
   - tietosuoja- ja tietoturvamuutokset,
   - alihankkijamuutokset ja
   - ryhmittymän kokoonpanon muutokset.

   Mikäli tarjouspyynnön liitteenä olevaan sopimusluonnokseen yllä mainitut seikat on kirjattu riittävän täsmällisesti, selkeästi ja yksityiskohtaisesti.

2) jos alkuperäisen sopimuskumppanin on tarpeen suorittaa lisätöitä tai -palveluja tai toimittaa tavaratoimituksia ja jos sopimuskumppanin vaihtaminen ei ole mahdollista taloudellisesti tai teknisistä syistä ja se aiheuttaisi merkittävää taloudellista haittaa tai kustannuksia. Muutoksen arvo ei voi olla enempää kuin 50 % alkuperäisen sopimuksen arvosta;

3) sopimusmuutos on mahdollinen, jos tarve johtuu olosuhteista, joita huolellinen hankintayksikkö ei ole voinut etukäteen ennakoida. Muutoksen arvo ei voi olla enempää kuin 50 % alkuperäisen sopimuksen arvosta;

   Olosuhdemuutoksena voitaneen pitää esim. lainsäädännöstä johtuvaa muutosta, jota huolellinen hankintayksikkö ei ole etukäteen tarjouspyyntöä laatiessa voinut tietää.

4) jos alkuperäinen sopimuskumppani korvataan uudella yhtiön rakennejärjestelyiden, yritysostojen, sulautumisen ja määräysvallan muutoksen ja maksukyvyttömyyden seurauksena toisella toimittajalla. Lisäedellytyksenä on, että uusi toimittaja täyttää alkuperäiset vähimmäisvaatimukset; sekä

   Vantaan kaupungin sopimuspohjissa edellä mainitut sopimuskumppanin muutokset on kirjattu siten, että muutosta voidaan pitää etukäteen sopimukseen kirjattuna muutoksena.

5) jos kyse on vähäarvoisesta sopimusmuutoksesta, joka alittaa EU-kynnysarvot, eikä se vaikuta sopimuksen yleiseen luonteeseen. Tällaisen sopimusmuutoksen arvo tulee olla tavara- ja palveluhankinnoissa pienempi kuin 10 % ja rakennusurakoissa pienempi kuin 15 % alkuperäisen sopimuksen arvosta.

Hankintapäätös tulee tehdä hankintasopimuksen muuttamisesta, mikäli muutoksella on vaikutusta ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan. Tällaisia muutoksia ovat ainakin muutokset edellä mainitun luettelon kohdissa 2 ja 3. Hankintasopimuksen muuttamista koskevaan päätökseen on liitettävä muutoksenhakuohjeet ja päätös on ilmoitettava kuntalain 92 §:n mukaiseen otto-oikeusmenettelyyn.

Edellä mainitun luettelon kohdissa 2 ja 3 mainituista muutoksista tulee tehdä hankintasopimuksen muuttamista koskeva ilmoitus, mikäli muutoksen arvo ylittää EU-kynnysarvon.

Kansallisten hankintojen osalta ei hankintalaissa ole nimenomaista sääntelyä sopimuksen muuttamisesta, mutta niidenkään osalta ei ole mahdollista tehdä muutoksia, jotka muuttavat tai laajentavat alkuperäistä sopimusta huomattavasti.

Sopimusmuutosten tekemisissä on hyvä ottaa yhteyttä toimialasi lakimieheen.

7. ERINÄISIÄ ASIOITA

7.1. Tilausohjeet

Tilausohje on tuote- tai tuoteryhmäkohtaisesti annettava sitova hankintojen täytäntöönpano-ohje, jonka mukaisesti koko kaupungin kyseisen hankintaryhmän tilaukset on tehtävä. Tilausohjeen antamisesta vastaa se yksikkö, jonka toimivaltaan kyseisistä hankinnoista päättäminen kuuluu. Tilausohje perustuu hankintasopimukseen tai puitejärjestelyyn.

Tilausohjeessa tiedotetaan tuotteen ostopaikat ja palvelujen toimittajat, hinnat ja hintaperusteet, maksuehdot sekä muut sovitut ehdot. Lisäksi tilausohjeiden tulee sisältää yksityiskohtaiset käytännön ohjeet sekä muut tarpeelliset tiedot tilausten tekemiseksi. Tilaajan tulee valvoa, että toimittaja noudattaa tilausohjeessa mainittuja sopimuksen mukaisia ehtoja ja ilmoittaa havaitsemistaan poikkeamista ohjeen antajalle. Tilausohjeissa määrätyistä hankintapaikoista ei pääsääntöisesti saa poiketa. Voimassa olevat tilausohjeet tallennetaan kaupungin sopimushallintajärjestelmään tai intranetiin. Koko kaupungin käytössä olevien sopimusten tilausohjeet on vietävä intranettiin Hankintojen sivuille tilausohjeisiin (**linkki tilausohjeisiin**).

Vantaan kaupungin kulloinkin voimassa olevassa taloussäännössä on määrätty määrärahojen käytön hyväksymisestä.

Vantaan kaupunki on sitoutunut hankintasopimuksissa noudattamaan sopimuksen ehtoja ja tämän vuoksi hankinnat on tehtävä sopimuksien mukaisesti. Mikäli jollekin tavaralle tai palvelulle on olemassa voimassa oleva sopimus, eikä sitä noudateta (ns. ohiostot), on mahdollista, että tästä seuraa vahingonkorvausvelvollisuus Vantaan kaupungille.

7.2. Hankinnan vastaanotto ja hyväksyminen

Hankinnan kohdetta vastaanotettaessa on sen määrä ja laatu tarkistettava viipymättä. Laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönottotarkastus ja -testaus, jossa on todettu, että laite on toimintakunnossa ja täyttää sille asetetut suoritusarvot sekä muut hankintasopimuksen ehdot. Teknisesti vaativista ja laajoista hankinnoista on laadittava vastaanottopöytäkirja.

Monimutkaisissa järjestelmätoimituksissa hyväksymismenettelystä ja käyttöönotosta takuuaikoineen, testauksineen ja portaittaisine maksuposteineen on sovittava tarkkaan jo järjestelmätoimitussopimusta laadittaessa.

Toimituksen viivästyessä taikka jos toimitus ei muuten vastaa sopimusta, on asiasta viipymättä tehtävä kirjallinen ilmoitus (reklamaatio).

7.3. Ostolaskut

Hankintoja koskeva maksuliikenne tulee hoitaa Vantaan kaupungin hallintosäännön sekä talouspalveluiden käsikirjan mukaisesti.

7.4. Hankinnan asiakirjat ja dokumentointi

Hankinnan kaikki vaiheet on dokumentoitava. Tarjouspyyntöjen lähettäminen ja tarjousten saapuminen, tarjousten avaaminen, hankintapäätöksen tekeminen ja tiedoksianto sekä kaikki muu tiedonvaihto tarjoajien ja hankintayksikön välillä on merkittävä kaupungin sähköiseen asianhallintajärjestelmään. Hankintaan liittyvät asiakirjat on tallennettava asianhallintajärjestelmään. Salaiset asiakirjat on asianhallintajärjestelmässä luokiteltava salassa pidettäviksi ja määriteltävä salassapidolle oikeusperuste.

Kaikki hankintasopimukset tulee viedä ja tallentaa Cloudia Oy:n hankintasopimusten hallintajärjestelmään.

7.5. Asiakirjojen julkisuus ja salassapito

Hankintaa koskevien asiakirjojen julkisuuden osalta on noudatettava viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

Julkisuus jakaantuu ns. yleisöjulkisuuteen ja asianosaisjulkisuuteen. Yleisöjulkisuus tarkoittaa sitä, että kenellä tahansa (esim. kunnan asukkaalla) on oikeus saada tieto julkisen asiakirjan sisällöstä.

Yleisöjulkisuuden mukaisesti hankinta-asiakirjat tulevat julkiseksi seuraavasti:

- Tarjouspyyntö tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu.

- Tarjouksen täydennyspyyntö ja tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulevat julkisiksi, kun sopimus asiassa on tehty.
- Hankintapäätös sekä niiden käsittelyä varten viranomaisessa laaditut muistiot, pöytäkirjat ja muut asiakirjat tulevat julkisiksi, kun päätös tai sopimus on allekirjoitettu.
- Hankintayksikölle toimitetut tarjoukset sekä osallistumishakemukset tulevat julkisiksi, kun sopimus on tehty.

Asianosaisjulkisuus poikkeaa yleisöjulkisuudesta siten, että ainoastaan tarjouskilpailuun osallistuneelle taholle muodostuu asianosaisasema ja sen myötä oikeus saada tieto asiakirjasta. Asianosaisella on heti hankintapäätöksen tekemisen jälkeen oikeus saada nähtäväkseen kaikki hankintaan liittyvät asiakirjat. Asianosaisella ei kuitenkaan ole oikeutta saada tietoa sellaisesta asiakirjasta, joka on lain mukaan salassa pidettävä. Tällaisia ovat esimerkiksi asiakirjat, jotka sisältävät toisen tarjoajan liike- ja ammattisalaisuuksia.

Asianosaisjulkisuutta koskevat säännökset velvoittavat myös esimerkiksi kunnan omistamia yhtiöitä. Sen sijaan yleisöjulkisuus ei sovellu kunnan yhtiöihin.

Mikäli hankinta keskeytetään, on suositeltavaa pitää tarjousasiakirjat salassa siihen saakka, kunnes hankintayksikkö on tehnyt ratkaisunsa uudessa hankintamenettelyssä tai päättänyt luopua hankinnasta.

7.5.1. Liike- ja ammattisalaisuudet

Hankintayksiköllä on velvollisuus suojata tarjoajien liikesalaisuuksia ja olla luovuttamatta tai hyödyntämättä niitä. Tätä varten tarjoajia pyydetään tarjouspyynnössä merkitsemään selvästi, mitkä tarjouksen tiedot ovat liike- ja ammattisalaisuuksia tai muutoin salassa pidettäviä. Julkisuuslain mukaan tarjousten vertailussa käytetty kokonaishinta ei voi kuitenkaan koskaan kuulua liike- ja ammattisalaisuuden piiriin.

Viime kädessä hankintayksikkö tekee päätöksen siitä, sisältyykö tarjousasiakirjoihin tarjoajan liike- ja ammattisalaisuuksia. Epäselvissä tilanteissa on aina pyydettävä tarjoajalta erillinen kirjallinen vahvistus siitä, mitkä tarjouksen osat sisältävät salassa pidettäviä tietoja. Liike- ja ammattisalaisuuksia sisältävien asiakirjojen käsittelyssä on oltava huolellinen, koska liike- ja ammattisalaisuuksien paljastaminen ja/tai oikeudeton käyttö on säädetty rikoslaissa rangaistavaksi teoksi.

Esimerkiksi tarjoajan referenssitietoihin sekä tarjottujen henkilöiden ansioluetteloihin ja palvelukuvauksiin sisältyy usein salassa pidettäviä tietoja.

7.6. Asiakirjan antamistavat

Asiakirjan sisällöstä on annettava tieto suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Tieto asiakirjan sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjojen kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Asiakirjapyyntö on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian.

7.7. Hankintojen valvonta

Hankintaan liittyvää valvontaa toteutetaan monella taholla ja tavalla.

Hankintalain alaisissa eli kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa asianosaisilla on mahdollisuus saattaa hankintaa koskeva päätös tai ratkaisu markkinaoikeuden tutkittavaksi. Markkinaoikeuden ratkaisuun tyytymätön voi vielä saattaa asian toiseen oikeusasteeseen eli Korkeimpaan hallinto-oikeuteen ratkaistavaksi. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo hankintalain noudattamista. Jokainen, joka katsoo hankintayksikön menetelleen hankintalain vastaisesti, voi tehdä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimenpidepyynnön menettelyn lainmukaisuuden tutkimiseksi. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi myös omasta aloitteestaan ottaa asian tutkittavaksi.

Yllä mainitun lisäksi kaupunginhallituksella, lautakunnilla ja liikelaitoksen johtokunnilla on kuntalain 92 §:n nojalla mahdollisuus ottaa alaisensa toimielimen tai viranhaltijan päätös uudelleen käsiteltäväksi. Otto-oikeusmenettely on kuvattu hallintosäännössä. Hallintosäännön mukaan hankintaohjeessa määritellyn kynnysarvon alla jääviä tavara-, palvelu- ja urakkahankintoja koskevia päätöksiä ei tarvitse ilmoittaa ottomenettelyyn.

Kaikki hankintalain ylittävät hankintapäätökset on julkaistava kaupungin internet-sivuilla pois lukien yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asiat. Tällä tavalla lisätään avoimuutta ja kuntalaiset saavat tietoa tehdyistä hankintapäätöksistä.

Hankintalain alle jäävissä hankinnoista ei voi valittaa markkinaoikeuteen, mutta kaikki yli 30.000 euron hankinnat on ilmoitettava ottomenettelyyn ja julkaistava kaupungin internet-sivuilla pois lukien yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asiat.

Jokaisesta 2 000 euron ja sen ylittävästä hankinnasta on tehtävä viranhaltijan päätös perusteluineen.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta ja riittävyyttä suorittamalla kaupunkikonsernin hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta. Sisäinen tarkastus tekee säännöllisesti hankintoihin liittyviä tarkastuksia.

Hankintojen ohjeistuksen lisäksi kaupungilla on tilaamiseen liittyen tilausohjeita. Tarvittavat tavarat ja palvelut tulee ensisijaisesti hankkia kilpailutetuilta tavarantoimittajilta. Jokaisen esimiehen tulee valvoa alaisten tilauksia. Käytettäessä sähköistä tilausjärjestelmää kaikki yli 200 euron tilaukset on hyväksytettävä etukäteen. Esimiesten tulee tilausten etukäteishyväksymisen lisäksi jälkikäteen raporteista valvoa henkilökunnan tekemiä 200 euron tilauksia. Esimiesten tulee tilausoikeuksia myöntäessään varmistaa, että henkilö, jolle tilausoikeudet annetaan ymmärtää asian merkityksen.

8. KÄYTÖSTÄ POISTETUN IRTAIMEN OMAISUUDEN JATKOKÄSITTELY

8.1. Uudelleen sijoittaminen ja kierrättäminen

Alkuperäisestä käytöstään poistetut, mutta muuhun käyttöön kelpaavat kalusteet ja tavarat tulee ensisijaisesti pyrkiä sijoittamaan kaupungin sisäiseen käyttöön, mikäli tämä on perusteltua. Toimialojen on tiedotettava näistä tavaroista koko kaupunkia kattavasti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Ohjeet kierrätykseen ja tavaroiden poistoon käytöstä löytyvät kaupungin intranetistä.

8.2. Myyminen

Mikäli tavaroita ei saada sijoitettua uudelleen edellisen kohdan mukaisesti, ne on myytävä ostotarjouksien perusteella tai julkisella huutokaupalla. Näistä myyntitoimenpiteistä, tavaroiden säilytyksestä ja niiden kuljetuksista ei saa aiheutua kaupungille tavaroiden myyntihinnan ylittäviä kustannuksia.

8.3. Hävittäminen ja lahjoittaminen

Mikäli uudelleensijoitus tai myynti ei ole taloudellisesti perusteltua, on käytöstä poistettu irtain omaisuus hävitettävä tai poikkeuksellisesti lahjoitettava yleishyödylliseen käyttöön. Hävittämisen tai lahjoittamisen edut säilyttämiseen verrattuna on voitava taloudellisin tai muin erityisin perustein osoittaa. Hävittäminen tai lahjoittaminen on toteutettava kaupungille mahdollisimman taloudellisesti.

Vaarallisten aineiden ja lääkkeiden hävittäminen on toteutettava viranomaismääräyksiä noudattaen. IT-laitteiden jatkokäsittelyssä on siihen liittyvien tietoturvariskien vuoksi omat ohjeet.

9. EU-KYNNYSARVOT YLITTÄVIEN HANKINTOJEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄAIKATAULUKKO

Menettelytapa	Ei ennakko-ilmoitusta	Ei ennakko-ilmoitusta	Ennakko-ilmoitus julkaistu	Ennakko-ilmoitus julkaistu
	Ilmoitus tehty sähköisesti	Ilmoitus ja hankinta-asiakirjat sähköisesti 1	Ilmoitus tehty sähköisesti	Ilmoitus ja hankinta-asiakirjat sähköisesti 1
Avoin menettely (tavarat, palvelut, rakennusurakat)				
Tarjousaika	35 pv*	30 pv*	15 pv*	15 pv*
Rajoitettu menettely, neuvottelumenettely ja kilpailullinen neuvottelu-menettely, innovaatiokumppanuus, dynaaminen hankintajärjestelmä				
Osallistumishakemuksen jättäminen rajoitetussa ja neuvottelumenettelyissä sekä innovaatiokumppanuudessa ja dynaamisessa hankintajärjestelmässä	30 pv*	30 pv*	30 pv*	30 pv*
Tarjousaika rajoitetussa menettelyssä	30 pv**	25 pv**	10 pv**	10 pv**
Tarjousaika neuvottelumenet-telyssä ja innovaatiokumppa-nuudessa sekä dynaamisessa hankintajärjestelmässä	30 pv**	25 pv**	10 pv**	10 pv**
Nopeutettu avoin, rajoitettu tai neuvottelumenettely				
Osallistumishakemuksen jättäminen	15 pv*	15 pv*	15 pv*	15 pv*
Tarjousaika rajoitetussa menettelyssä	10 pv**	10 pv**	10 pv**	10 pv**
Tarjousaika avoimessa menettelyssä	15 pv**	15 pv**	15 pv**	15 pv**
Jälki-ilmoitus	30 pv***	30 pv***	30 pv***	30 pv***
Jälki-ilmoitus, käyttöoikeus-sopimukset	48 pv***	48 pv***	48 pv***	48 pv***

Ennakkoilmoitus tehdään sähköisesti Hilmassa.

* Hankintailmoituksen jättämispäivästä

** Tarjouspyynnön lähettämispäivästä

*** Hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn syntymisestä

1 Hankintalain 56–62 §:ssä säädetään määräajoista, tarjousasiakirjojen sähköisestä saatavilla olosta ja sähköisestä ilmoittamisesta. Ilmoitus tehdään sähköisesti, hankinta-asiakirjat ja liiteasiakirjat ovat sähköisesti ja täydellisesti saatavilla sekä ilmoituksessa on mainittu internetosoite ko. asiakirjoihin.

VANTAAN KAUPUNGIN YLEISET HANKINTAOHJEET

~~1~~/2023~~1~~

LIITE: Kaupunginhallitus 09.10.2023 / 7 §

Kaupunginhallituksen x.x.20230 hyväksymä Vantaan kaupungin hankintaohje.

VOIMASSA X1.X1.202X1 ALKAEN.

SISÄLLYSLUETTELO

LUKIJALLE……..6

Lukijalle 9

1. YLEISTÄ..... 10

1.1. Johdanto 10
1.2. Hankintoihin sovellettavat säännöt, periaatteet ja käytännöt 10
1.3. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin 12
1.4. Toimivalta hankinnan tekemiseen sekä esteellisyys 13
1.5. Markkinoiden kartoittaminen ja markkinoiden seuranta 13

2. HANKINTAMENETTELYT 15

2.1. Kynnysarvot 15
2.2. Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen 15
2.3. Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat 17
2.3.1. Kilpailutettujen sopimustoimittajien käyttäminen..... 17
2.3.2. Hankinnat, joiden arvo on alle 2 000 euroa (alv 0 %) 17
2.3.3. Tavara- ja palveluhankinnat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %) 17
2.3.4. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat (hankintalain liite E, kohdat 1–4), joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0i %)..... 18
2.3.5. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat (hankintalain liite E, kohdat 1–4), joiden arvo on yli 60 000–400 000 euroa (alv 0 %)..... 18
2.3.6. Rakennusurakat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %)..... 19
2.3.7. Rakennusurakat, joiden arvo on yli 60 000–150 000 euroa (alv 0 %).... 19
2.3.8. Käyttöoikeussopimukset sekä erityisiä palveluja koskevat hankinnat (liite E, kohdat 5–15), joiden arvo on alle 60 000 euroa (alv 0 %) 20
2.3.9. Käyttöoikeussopimukset, joiden arvo on 60 000–500 000 euroa, sekä erityisiä palveluja koskevat hankinnat (liite E, kohdat 5–15), joiden arvo on 60 000–300 000 euroa (alv 0 %) 20
2.3.10. Päätös ja muutoksenhakuohjeet pienhankinnoissa 20
2.3.11. Sopimusten tekeminen pienhankinnoissa..... 21
2.3.12. Määräajat..... 21

2.3.13. Menettely poikkeustapauksissa 22
2.4. Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat sekä käytettävät hankintamenettelyt 22
2.4.1. Yleistä 22
2.4.2. Hankinnasta ilmoittaminen 23
2.4.3. Hankintailmoituksen sisältö 23
2.4.4. Tietojenvaihto kansallisissa menettelyissä 24
2.4.5. Tarjouspyyntö ja tarjous 24
2.4.6. Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen 24
2.4.7. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta 25
2.5. EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat 25
2.5.1. Yleistä 25
2.5.2. Avoin menettely 26
2.5.3. Rajoitettu menettely 27
2.5.4. Neuvottelumenettely 27
2.5.5. Kilpailullinen neuvottelumenettely 27
2.5.6. Innovaatiokumppanuus 28
2.5.7. Puitejärjestely 28
2.5.8. Dynaaminen hankintajärjestelmä 29
2.5.9. Sähköinen huutokauppa 29
2.5.10. Hankinnat ilman kilpailuttamista eli suorahankinnat 30
2.6. Sidosyksikköhankinnat 31

3. HANKINNOISTA ILMOITTAMINEN 32
3.1. Ilmoittamisvelvollisuus ja menettely 32
3.2. Ennakkoilmoitus 32
3.3. Hankintailmoitus 32
3.4. Suorahankintailmoitus 32
3.5. Jälki-ilmoitus 33

4. TARJOUSKILPAILU 35
4.1. Yleistä 35
4.2. Tarjouspyynnön sisältö 35
4.2.1. Sähköiset luettelot 36
4.3. Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta 36
4.3.1. Menettelystä 36
4.3.2. Pakolliset poissulkemisperusteet (80 §) 37
4.3.3. Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet (81 §) 37
4.3.4. Korjaavat toimenpiteet 38
4.3.5. Tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja selvitykset 39
4.4. Tekniset eritelmät ja vaatimukset sekä standardien käyttö 40

4.5. Elinkaarikustannukset 41
4.6. Vastuullisuus~~näkökohdat~~ hankinnoissa 41
4.7. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus hankinnoissa 42
4.8. Tietoturva ja tietosuoja hankinnoissa 42
4.8.1. Tietoturva 42
4.8.2. Tietosuoja 43
4.9. Tarjousten valintaperusteet 44
4.10. Tarjousten vastaanottaminen ja avaaminen 45
4.11. Tarjousten hylkääminen 46
4.12. Tarjousten täsmentäminen/täydentäminen 46
4.13. Tarjousten vertailu 46

5. HANKINTAPÄÄTÖS 48
5.1. Hankintapäätöksen tekeminen 48
5.1.1. Hankintapäätös puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa 48
5.1.2. Hankintapäätöksen sisältö 48
5.1.3. Hankintapäätöksen tiedoksianto 49
5.2. Muutoksenhaku 50
5.3. Hankintaoikaisu 51
5.4. Hankinnan väliaikainen järjestäminen 52

6. SOPIMUSMENETTELY 53
6.1. Odotusaika ja muut määräajat 53
6.2. Sopimuksen tekeminen 53
6.3. Hankintasopimuksen muuttaminen 54

7. ERINÄISIÄ ASIOITA 56
7.1. Tilausohjeet 56
7.2. Hankinnan vastaanotto ja hyväksyminen 57
7.3. Ostolaskut 57
7.4. Hankinnan asiakirjat ja dokumentointi 57
7.5. Asiakirjojen julkisuus ja salassapito 57
7.5.1. Liike- ja ammattisalaisuudet 58
7.6. Asiakirjan antamistavat 59
7.7. Hankintojen valvonta 59

8. KÄYTÖSTÄ POISTETUN IRTAIMEN OMAISUUDEN JATKOKÄSITTELY 61
8.1. Uudelleen sijoittaminen ja kierrättäminen 61
8.2. Myyminen 61
8.3. Hävittäminen ja lahjoittaminen 61

9. EU-KYNNYSARVOT YLITTÄVIEN HANKINTOJEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄAIKATAULUKKO62

1. YLEISTÄ 7
1.1. Johdanto 7
1.2. Hankintoihin sovellettavat säännöt, periaatteet ja käytännöt 7
1.3. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin 9
1.4. Toimivalta hankinnan tekemiseen sekä esteellisyys 10
1.5. Markkinoiden kartoittaminen ja markkinoiden seuranta 11

2. HANKINTAMENETTELYT 13
2.1. Kynnysarvot 13
2.2. Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen 14
2.3. Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat 15
2.3.1. Kilpailutettujen sopimustoimittajien käyttäminen 15
2.3.2. Hankinnat, joiden arvo on alle 2 000 euroa (alv 0 %) 16
2.3.3. Tavara- ja palveluhankinnat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %) 16
2.3.4. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %) 16
2.3.5. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat, joiden arvo on yli 60 000–400 000 euroa (alv 0 %) 17
2.3.6. Rakennusurakat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %) 17
2.3.7. Rakennusurakat, joiden arvo on yli 60 000–150 000 euroa (alv 0 %) 18
2.3.8. Käyttöoikeussopimukset sekä erityisiä palveluja koskevat hankinnat (liite E, kohdat 5–15), joiden arvo on alle 60 000 euroa (alv 0 %) 18
2.3.9. Käyttöoikeussopimukset, joiden arvo on 60 000–500 000 euroa, sekä erityisiä palveluja koskevat hankinnat (liite E, kohdat 5–15), joiden arvo on 60 000–300 000 euroa (alv 0 %) 18
2.3.10. Päätös ja muutoksenhakuohjeet pienhankinnoissa 19
2.3.11. Sopimusten tekeminen pienhankinnoissa 19
2.3.12. Määräajat 20
2.3.13. Menettely poikkeustapauksissa 20
2.4. Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat sekä käytettävät hankintamenettelyt 21
2.4.1. Yleistä 21
2.4.2. Hankinnasta ilmoittaminen 21
2.4.3. Hankintailmoituksen sisältö 22
2.4.4. Tietojenvaihto kansallisissa menettelyissä 23
2.4.5. Tarjouspyyntö ja tarjous 23
2.4.6. Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen 23

2.4.7. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta ... 23
2.5. EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat ... 24
2.5.1. Yleistä ... 24
2.5.2. Avoin menettely ... 24
2.5.3. Rajoitettu menettely ... 25
2.5.4. Neuvottelumenettely ... 26
2.5.5. Kilpailullinen neuvottelumenettely ... 26
2.5.6. Innovaatiokumppanuus ... 27
2.5.7. Puitejärjestely ... 27
2.5.8. Dynaaminen hankintajärjestelmä ... 28
2.5.9. Sähköinen huutokauppa ... 28
2.5.10. Hankinnat ilman kilpailuttamista eli suorahankinnat ... 28
2.6. Sidosyksikköhankinnat ... 30

3. HANKINNOISTA ILMOITTAMINEN ... 31
3.1. Ilmoittamisvelvollisuus ja menettely ... 31
3.2. Ennakkoilmoitus ... 31
3.3. Hankintailmoitus ... 31
3.4. Suorahankintailmoitus ... 32
3.5. Jälki-ilmoitus ... 33

4. TARJOUSKILPAILU ... 34
4.1. Yleistä ... 34
4.2. Tarjouspyynnön sisältö ... 34
4.2.1. Sähköiset luettelot ... 35
4.3. Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta ... 35
4.3.1. Menettelystä ... 35
4.3.2. Pakolliset poissulkemisperusteet (80 §) ... 36
4.3.3. Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet (81 §) ... 37
4.3.4. Korjaavat toimenpiteet ... 38
4.3.5. Tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja selvitykset ... 39
4.4. Tekniset eritelmät ja vaatimukset sekä standardien käyttö ... 40
4.5. Elinkaarikustannukset ... 41
4.6. Vastuullisuusnäkökohdat hankinnoissa ... 41
4.7. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus hankinnoissa ... 42
4.8. Tietoturva ja tietosuoja hankinnoissa ... 42
4.8.1. Tietoturva ... 42
4.8.2. Tietosuoja ... 43

4.9. Tarjousten valintaperusteet 45
4.10. Tarjousten vastaanottaminen ja avaaminen 46
4.11. Tarjousten hylkääminen 46
4.12. Tarjousten täsmentäminen/täydentäminen 47
4.13. Tarjousten vertailu 48

5. HANKINTAPÄÄTÖS 49
5.1. Hankintapäätöksen tekeminen 49
5.1.1. Hankintapäätös puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa 49
5.1.2. Hankintapäätöksen sisältö 49
5.1.3. Hankintapäätöksen tiedoksianto 51
5.2. Muutoksenhaku 51
5.3. Hankintaoikaisu 52
5.4. Hankinnan väliaikainen järjestäminen 53

6. SOPIMUSMENETTELY 54
6.1. Odotusaika ja muut määräajat 54
6.2. Sopimuksen tekeminen 54
6.3. Hankintasopimuksen muuttaminen 55

7. ERINÄISET MÄÄRITYKSET 58
7.1. Tilausohjeet 58
7.2. Hankinnan vastaanotto ja hyväksyminen 58
7.3. Ostolaskut 59
7.4. Hankinnan asiakirjat ja dokumentointi 59
7.5. Asiakirjojen julkisuus ja salassapito 59
7.5.1. Liike- ja ammattisalaisuudet 60
7.6. Asiakirjan antamistavat 60

8. KÄYTÖSTÄ POISTETUN IRTAIMEN OMAISUUDEN JATKOKÄSITTELY 62
8.1. Uudelleen sijoittaminen ja kierrättäminen 62
8.2. Myyminen 62
8.3. Hävittäminen ja lahjoittaminen 62

9. EU-KYNNYSARVOT YLITTÄVIEN HANKINTOJEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄAIKATAULUKKO 63

Julkaisija

Vantaan kaupunki

XX/2023~~0~~

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstö ja konsernipalvelut / Hankinta

Lukijalle

Tämä hankintaohje on laadittu yleiseksi ohjeeksi Vantaan kaupungin hankintoja tekeville henkilöille. Ohjeessa on kerrottu, kuinka tavaroita sekä palveluja tilataan ja miten hankinnat kilpailutetaan niiden arvon edellyttämällä tavalla. Vantaan kaupungilla on suuri määrä hankintasopimuksia, joiden mukaisesti tavarat ja palvelut ensisijaisesti tilataan.

Tässä hankintaohjeessa on hankintoja käsitelty neljässä eri kategoriassa hankinta-arvon perusteella alla olevan jaottelun mukaisesti.

Hankinnat

1) jotka tehdään kilpailuttamatta
2) jotka hankintaohjeen mukaisesti hankitaan käyttämättä sähköistä kilpailuttamisjärjestelmää
3) jotka kilpailutetaan kilpailutusjärjestelmän pienhankintatoiminnallisuudella
4) kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat sekä EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat, jotka kilpailutetaan kilpailutusjärjestelmässä

Hankintaohjeen kohtaan 1.2. on koottu yleisiä hankintoihin liittyviä ohjeita, jotka tulee ottaa huomioon soveltuvin osin kaikissa hankinnoissa.

1. YLEISTÄ

1.1. Johdanto

Suomen hankintalainsäädäntö perustuu EY:n perustamissopimukseen sekä asiaa koskeviin hankintadirektiiveihin. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) on tullut voimaan 1.1.2017.

Tähän hankintaohjeeseen on koottu hankintojen toteuttamisen kannalta olennaisimpia hankintojen kilpailuttamista koskevia tietoja ja käytännön toimintaohjeita. Tämän ohjeen lisäksi hankinnoissa on noudatettava kaupunginhallituksen vahvistamaa erillistä harmaan talouden torjuntaohjetta.

Tässä ohjeessa ei käsitellä vesi- ja energiahuollon eikä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien hankintayksiköiden toimintaan liittyvää erityisalojen hankintalaissa säädettyä kilpailuttamisvelvoitetta. Ohjeessa ei myöskään käsitellä puolustus- ja turvallisuushankintoja koskevia kilpailuttamissääntöjä. Hankintoja koskevat keskeiset perusvelvoitteet ovat kuitenkin yhtenäiset eri toimialoilla ja koskevat siten myös teknisiä peruspalveluita.

Tämän ohjeen määräyksiä ei sovelleta markkinaehtoisiin konserniyhteisöihin.

1.2. Hankintoihin sovellettavat säännöt, periaatteet ja käytännöt

Hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palveluiden ostamista, vuokraamista, leasing-sopimuksilla tai osamaksukaupalla hankkimista tai näihin rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Vantaan kaupungin hankintamenettelyissä noudatetaan julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä, kaupungin toimintaa säätelevää muuta lainsäädäntöä, kaupungin hallintosääntöä sekä tätä hankintaohjetta. Keskeisimmät hankintoja koskevat lait ovat laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) sekä laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1398/2016, jäljempänä erityisalojen hankintalaki). Lisäksi puolustus- ja turvallisuushankintoja varten on säädetty laki julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011).

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat ja hankintayksikön määräysvallassa olevilta yksiköiltä (niin sanotuilta sidosyksiköiltä) tehtävät hankinnat. Hankintalakia ei sovelleta myöskään maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaan tai vuokraukseen, oikeudenkäyntiasiamiespalveluihin, työsopimuksiin eikä liiketoimiin, joilla hankintayksikkö hankkii rahaa tai pääomaa. Hankintalain pykälissä 8–12 on lueteltu poikkeukset lain soveltamisalasta.

Kaikessa hankintatoiminnassa tulee noudattaa myös Euroopan yhteisön perustamissopimuksesta johdettavia, kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa koskevia periaatteita sekä avoimuus- ja suhteellisuusperiaatteita.

Hankintalain yleiset periaatteet ovat syrjimättömyys-, avoimuus-, yhdenvertaisuus- sekä suhteellisuusperiaate. Näitä periaatteita on noudatettava kaikissa hankinnoissa, myös hankintalain kansallisen kynnysarvon alittavissa pienhankinnoissa. Hankintalain 3 §:n mukaan hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Hankintalain 2 §:n mukaan lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Lain mukaan hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Laissa tarkoitetuissa kansalliset kynnysarvot alittavissa hankinnoissa on huomioitava hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys.

Hankinnoissa tulee pyrkiä myös eettisten ja kestävän kehityksen periaatteiden noudattamiseen sekä sosiaalisten näkökohtien huomioimiseen. Hankintoja tehtäessä ympäristönäkökohdat tulee huomioida hankkimalla tuotteita ja palveluita, joiden koko elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset ovat mahdollisimman vähäiset. Hankinnan intranet-sivuilla on eettisten ja kestävän kehityksen sekä sosiaalisen vastuun periaatteiden huomioimiseksi työkaluja sekä lisätietoja vastuullisuudesta hankinnoissa. ~~Strategisten hankintojen tiekartta on yksi kaupungin strategiaan kirjatuista erillisohjelmista, joilla toteutetaan kaupungin strategian toimeenpanoa. Tiekarttaan on kirjattu strategiset painopistealueet, jotka on huomioitava hankintoja tehtäessä.~~ Kaupungille on laaditaan syksyn 2023 aikana hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset. Hankinnat tulee toteuttaa näiden tavoitteiden ja linjausten mukaisesti. ~~-~~Hankinnan ~~vastuullisuuskonsultilta~~ palveluyksikön erityisasiantuntijalta saa tarvittaessa lisätietoa vastuullisuusnäkökohtien huomioonottamiseksi. Hankinnan palveluyksikön yhteystiedot löytyvät Vantaan kaupungin intranet-sivuilta.

Vantaan kaupunki on sitoutunut noudattamaan eurooppalaista naisten ja miesten paikallishallinnon tasa-arvon peruskirjaa kunnan tasa-arvon edistämisen välineenä. Kyseisen peruskirjan artiklan 12 mukaan julkisissa hankinnoissa pyritään ottamaan huomioon sukupuolten välinen tasa-arvo sekä yhdenvertaisuus hankintoja tehtäessä.

Hankintayksiköiden on hankintalain 2 §:n mukaan käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet. Tämän mukaisesti hankintasopimukset pitää kilpailuttaa säännöllisin väliajoin.

Hankintalaissa ei määritellä hankintasopimusten keston enimmäispituutta muiden kuin puitejärjestelyjen osalta. Puitejärjestelyn kesto ei muuten kuin poikkeuksellisesti voi olla pidempi kuin neljä (4) vuotta.

Yleisen näkemyksen mukaisesti hankintasopimusten keston ei tulisi ylittää myöskään tavanomaisten tavaroiden tai palveluiden hankinnassa neljää (4) vuotta. Toistaiseksi voimassa olevat sopimukset ovat sallittuja, mutta on huomioitava, ettei markkinoita suljeta liian pitkäksi aikaa. Toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia on tarkastettava säännöllisin väliajoin, jotta sopimukset ovat kulloinkin olemassa olevassa markkinatilanteessa hinnoiltaan ja muilta ehdoiltaan kilpailukykyisiä. Toistaiseksi voimassa olevissa sekä muissa pitkäkestoisissa sopimuksissa tulee sopimusta määräajoin arvioida sen voimassaoloaikana osana sopimushallintaa. Tällaisia hankintoja tehtäessä tulee sopimuksen irtisanominen ottaa huomioon jo tarjouspyyntöä ja sopimusluonnoksen ehtoja laadittaessa.

Kilpailutusta valmisteltaessa on huomioitava myös Vantaan kaupungin hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset.~~strategisten hankintojen tiekartassa esitetyt strategiset painopisteet hankinnoissa.~~

Kilpailutusta valmisteltaessa on lisäksi arvioitava, sisältyykö hankintaan tietosuojan piiriin kuuluvien henkilötietojen käsittelyä, kuten henkilötietojen siirtämistä, luovuttamista tai käyttöä, joka tulisi huomioida tarjouspyyntöä ja sopimusluonnosta laadittaessa (katso kohta 4.8.: Tietoturva ja tietosuoja hankinnoissa).

1.3. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Kilpailutusta valmisteltaessa on varmistettava palveluiden saatavuus häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kun hankitaan kaupungin vastuulla olevia elintärkeitä palveluja tai niiden järjestämiselle välttämättömiä tavaroita, on hankintasopimuksia tehtäessä varmistettava, että toimittaja sitoutuu ja pystyy toimittamaan palveluita ja tavaroita myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Palveluja hankkivien toimialojen on tarjouspyyntövaiheessa arvioitava palvelujen elintärkeys ja se, millaisia näkökohtia palvelujen saatavuuden varmistamiseksi on tarpeen korostaa hankintasopimuksia tehtäessä. Elintärkeitä palveluja kaupungille toimittavan yrityksen kanssa on oltava tiivis ja luottamuksellinen sopimussuhde, jolla varmistetaan, että yrityksessä tehtävä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen on asiamukaisesti hoidettu.

Tarjouspyyntövaiheessa on syytä huomioida varautumiseen liittyvien asioiden sisällyttäminen tarjouspyyntöasiakirjoihin. Varautumisen asianmukaisuuden varmistaminen sekä varautumistoimenpiteiden yhteensovittaminen kaupunkikonsernin valmiussuunnitelmiin tulee toteuttaa sopimuskauden aikana tehtävällä auditoinnilla, valmiusharjoituksella tai muulla

vastaavalla tavalla. Tapahtuma on dokumentoitava. Tarvittaessa voit ottaa yhteyttä Vantaan kaupungin turvallisuuspäällikköön, joka koordinoi kaupunkitasoista varautumista.

1.4. Toimivalta hankinnan tekemiseen sekä esteellisyys

Toimivallasta hankinta-asioissa määrätään kaupungin hallintosäännössä sekä kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja viranhaltijoiden tekemissä delegointipäätöksissä. Kaupungin intrasta löytyy kaupunginkanslian ylläpitämä hallintosääntö täydennettynä voimassa olevilla delegointipäätöksillä. Päätösvaltaa siirrettäessä on huolehdittava, että kaupungissa on ajantasaiset tiedot päätösvaltaisesta viranomaisesta.

Esteellisyydestä on säädetty kuntalaissa sekä hallintolaissa. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankinnan valmisteluun, esittelemiseen eikä päättämiseen, hankinnan valvontaan ja vastaanottoon tai hankintaan liittyvien asioiden käsittelyyn.

Hankintoja kilpailutettaessa kilpailutukseen osallistuvien henkilöiden on huomioitava mahdollinen esteellisyys osallistua kilpailutuksen valmisteluun. Henkilö voi olla esteellinen osallistumaan kilpailutuksen valmisteluun esimerkiksi silloin, jos hänen sukulaisensa tai lähipiiriinsä kuuluva henkilö on tarjouksen tekijä, toimii tarjouksen tekijän päättävissä elimissä tai kilpailutuksen valmistelusta on muuten odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa kilpailutuksen valmisteluun osallistuvalle henkilölle. Jos asianomainen henkilö epäilee olevansa esteellinen, tulee hänen jäävätä itsensä jo kilpailutuksen alkuvaiheessa.

Mikäli hankinnan valmistelussa käytetään ulkopuolisia konsultteja ja valmistelijoita, on huomioitava hankintalain 66 §:n ja 81 §:n 1 momentin 8:nnen kohdan säännökset. On pyrittävä siihen, ettei hankinnan valmisteluun osallistuva yritys osallistu tarjouskilpailuun. Jos yritys osallistuu esimerkiksi konsultoiden hankinnan valmisteluun, yritykselle on ilmoitettava, ettei se voi osallistua itse tarjouskilpailuun.

1.5. Markkinoiden kartoittaminen ja markkinoiden seuranta

Ennen hankintamenettelyn aloittamista on suositeltavaa kartoittaa markkinoita riittävän laajasti, jotta saadaan käsitys tarjolla olevista erilaisista vaihtoehdoista ja ratkaisumalleista. Markkinakartoitus on olennainen osa hankinnan suunnittelua ja sille tulisi varata riittävästi aikaa.

Markkinakartoituksen avulla hankintayksikkö voi kerätä tarjouspyynnön laatimista varten tarpeellista informaatiota hankinnan kohteesta. Markkinakartoitus tehdään ennen hankinnan virallista aloittamista, eli ennen hankintailmoituksen julkaisemista. Markkinoiden kartoittaminen ei ole sallittua enää hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen.

Markkinakartoitus ei tarkoita, että hankintayksikön pitäisi tutustua kaikkeen mahdolliseen markkinoilla olevaan tarjontaan. Riittää, että perehdytään järkevässä määrin tarjolla oleviin erilaisiin vaihtoehtoihin.

Tarjouskilpailua ei saa käyttää markkinoilla vallitsevan hintatason selvittämiseen tai markkinoiden kartoittamiseen. Oleellista vuoropuhelussa ja markkinakartoituksen tekemisessä on, että ne erotetaan selkeästi varsinaisesta hankintaprosessista. Kilpailutuksen järjestämisen tarkoituksena on aina tarjouskilpailun voittajan valinta.

Markkinakartoituksen voi toteuttaa hyvin vapaamuotoisesti. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että toimittajia kohdellaan kaikissa vaiheissa tasapuolisesti ja syrjimättä. Lisäksi on huomioitava, että markkinakartoitukseen otetaan aina mukaan riittävä määrä toimittajia. Markkinakartoituksen tekeminen ei velvoita hankintayksikköä käynnistämään suunniteltua hankintaa.

Kartoitus voidaan toteuttaa esimerkiksi:

- julkaisemalla tietopyyntökysely Hilmassa tai jossain muussa järjestelmässä;
- järjestämällä toimittajille yhteinen tiedotus/informaatiotilaisuus;
- tutustumalla itsenäisesti hankinnan kohteeseen esimerkiksi messujen, esitteiden, internetin hakukoneiden ym. materiaalin kautta;
- kutsumalla toimittajia esittelemään hankinnan kohteena olevaa tavaraa/palvelua ja hyödyntämällä kaupungin omia yritystilaisuuksia;
- käymällä neuvotteluja toimittajien kanssa hankintalain periaatteita noudattaen;
- käyttämällä apuna ulkopuolisia asiantuntijoita/konsultteja; tai
- lähettämällä tarjouspyyntöluonnos kommenttikierrokselle.

Tietopyynnössä on syytä esittää mahdollisimman yksilöityjä kysymyksiä hankinnan kohteesta, jotta toimittajilta saadaan riittävän tarkkoja tietoja tarjouspyynnön laatimisen avuksi.

Toimittajilta saatuja tietoja tulee käsitellä kriittisesti. On varottava, etteivät yksittäisen toimittajan esittämät näkemykset ohjaa tarjouspyynnön laatimista liikaa niin, että tarjouspyyntö muodostuu syrjiväksi muita toimittajia kohtaan.

~~Vantaan kaupungille on lanseerattu ”Vantaa ostaa” -tilaisuuden nimellä toteutettava markkinakartoitustilaisuus. Lisätietoja mallista saa Hankinta-palveluyksiköstä.~~

2. HANKINTAMENETTELYT

2.1. Kynnysarvot

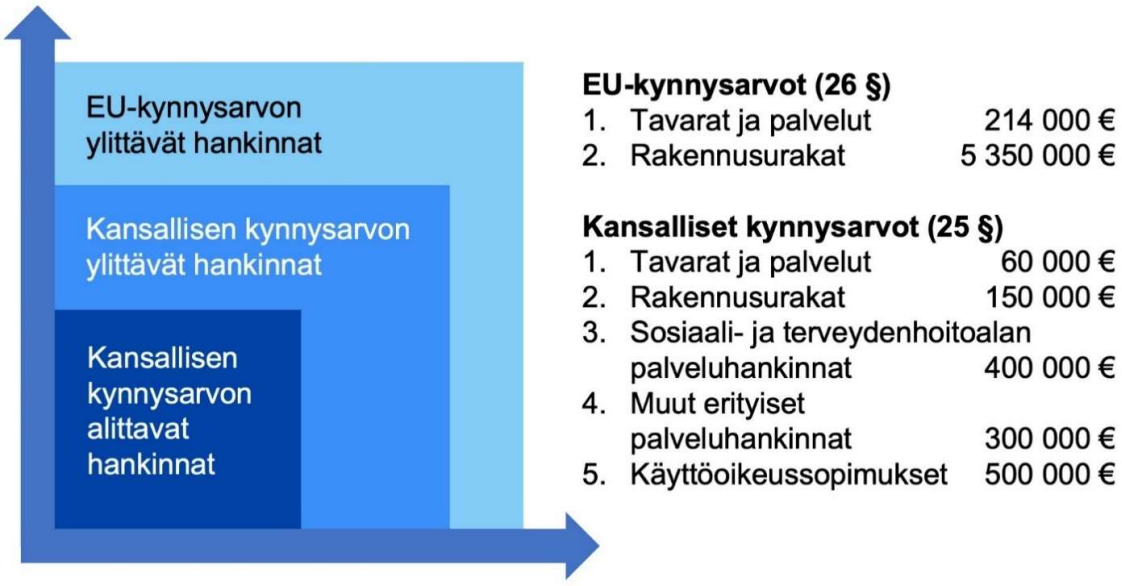
Hankintalain mukaan hankinnat on jaettu kolmeen eri ryhmään niiden taloudellisen arvon perusteella. Noudatettaville hankintamenettelyille asetetut vaatimukset vaihtelevat hankinnan taloudellisesta arvosta riippuen.

Hankintalain jaottelu on seuraava:

- kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat,
- kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat sekä
- EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat.

Kansallisen kynnysarvon alittavien hankintojen jaottelu ja niissä käytettävät menettelyt selviävät kohdasta 2.4.

EU-kynnysarvot ovat samat koko EU:n alueella. Euroopan yhteisöjen komissio tarkistaa kynnysarvot asetuksella kahden (2) vuoden välein ja julkaisee tarkistetut kynnysarvot Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Myös työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee tarkistetut kynnysarvot, ja ne ovat saatavissa muun muassa ministeriön kotisivuilta (**tem.fi**).

Kuvio 1. Hankinnan kynnysarvot.

2.2. Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoidun arvon laskemisessa on kysymys laskennallisesta toimenpiteestä, jonka avulla pyritään selvittämään hankintaan sen arvon perusteella soveltuvat säännökset.

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa on perusteena käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Ennakoitua arvoa laskettaessa tulee myös huomioida ne kaupungin konserniyhtiöt, jotka ovat sitoutuneet käyttämään hankintasopimusta.

Hankinnan arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan vaihtoehtoiset toteuttamistavat, hankintaan mahdollisesti sisältyvät optio- ja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai muut maksut. Jos kyseessä on useamman hankintayksikön yhteishankinta, on hankinnan ennakoitu arvo kaikkien sopimuskokonaisuuksien yhteenlaskettu arvo. Rakennusurakoissa tulee ottaa huomioon rakennustyön arvon lisäksi myös rakennusurakalle tarpeellisten tavarahankintojen arvo silloin, kun hankintayksikkö antaa tavarat urakoitsijan käyttöön.

Erillisinä osina toteutettavissa hankinnoissa tulee hankinnan ennakoidun arvon laskemisessa ottaa huomioon kaikkien vastaavien osien yhteisarvo. Mikäli kokonaisarvo ylittää EU-kynnysarvon, on kaikki osat kilpailutettava EU-kynnysarvon ylittäviin hankintoihin soveltuvia säännöksiä noudattaen. Hankintaa ei saa lain säännösten soveltamisen välttämiseksi keinotekoisesti jakaa osiin tai yhdistää.

Määräaikaisissa sopimuksissa ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä sopimuskauden voimassaolon aikaista kokonaisarvoa. Toistaiseksi voimassa olevien sopimusten osalta on käytettävä 48 kuukauden arvoa. Puitejärjestelyissä ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä kaikkien koko puitejärjestelyn keston ajaksi suunniteltujen hankintojen kokonaisarvoa.

Säännöllisesti toistuvien sopimusten ennakoidun arvon laskennassa on perusteena käytettävä viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai viimeksi kuluneen varainhoitovuoden aikana tehtyjen vastaavien hankintojen yhteisarvoa, huomioiden kuitenkin seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvat muutokset.

Käyttöoikeussopimuksen ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on pääsääntöisesti käytettävä hankintayksikön arvioimaa liikevaihtoa, jonka sopimus voimassaoloaikanaan tuottaa sopimuksensaajalle ilman arvonlisäveroa. Liikevaihto on otettava huomioon vain siltä osin, kuin se on vastikkeena sopimuksen kohteena olevasta urakasta, palvelusta tai näihin liittyvistä tavaroista. Arvion on perustuttava käyttöoikeussopimuksen ilmoittamisajankohtaan tai muuhun hankintamenettelyn alkamishetkeen. Jos käyttöoikeussopimuksen arvo on sopimuksen tekohetkellä yli 20 prosenttia ennakoitua arvoa suurempi, kynnysarvon ylittymistä on arvioitava sopimuksen tekohetken arvon perusteella.

Käyttöoikeussopimuksen ennakoitu arvo on laskettava hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä tai muissa hankinta-asiakirjoissa yksilöidyllä objektiivisella menetelmällä.

Käyttöoikeussopimuksen ennakoitu arvo on aina arvioitava huolellisesti ja tapauskohtaisesti. Laskennan oikeellisuus on varmistettava kaupungin hankintojen asiantuntijoilta.

2.3. Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat

2.3.1. Kilpailutettujen sopimustoimittajien käyttäminen

Kansallisen kynnysarvon alittaviin hankintoihin eli pienhankintoihin ei sovelleta hankintalakia. Kaikissa hankinnoissa on kuitenkin noudatettava tasapuolisuutta, syrjimättömyyttä ja avoimuutta. Siksi myös pienhankinnat on kilpailutettava alla tarkemmin annettujen ohjeiden mukaisesti.

Tarkista aina ensimmäiseksi tilausohjeista, onko tarvitsemasi tavara tai palvelu saatavissa kaupungin kilpailuttamilta sopimustoimittajilta. Sopimustoimittajat ja heidän yhteystietonsa löytyvät sopimushallintajärjestelmästä tai tilausohjeista. Kilpailutuksen suorittaneen toimialan tulee tiedottaa kilpailutuksessa mukana olleita kaupungin konserniyhtiöitä voimassa olevista hankintasopimuksista.

Mikäli Vantaan kaupungilla on voimassa oleva hankintasopimus, tavarat ja palvelut tilataan sopimuksen mukaisesti sopimustoimittajalta. Mikäli jollekin tavaralle tai palvelulle on voimassa oleva sopimus eikä sitä noudateta (niin sanotut ohiostot), on mahdollista, että asiasta seuraa Vantaan kaupungille vahingonkorvausvelvollisuus.

Hankinnan palveluyksikön hankintakoordinaattorit neuvovat pienhankinnoissa sekä palvelevat ja auttavat kilpailuttamaan niitä sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä. Yhteystiedot löytyvät Vantaan intran sivuilta.

2.3.2. Hankinnat, joiden arvo on alle 2 000 euroa (alv 0 %)

Hankinnat, joiden arvo on alle 2 000 euroa ja joille ei ole Hankinnan tai jonkin toimialan kilpailuttamaa sopimustoimittajaa, voidaan hankkia parhaaksi katsottavalta toimittajalta. Tarvittaessa toimittajalta kannattaa pyytää ennen tilauksen/ostopäätöksen tekemistä tarjous sähköpostilla. Hankinnasta ei tarvitse tehdä kirjallista päätöstä.

2.3.3. Tavara- ja palveluhankinnat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %)

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.
~~Tämä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä tehtäviin palveluostoihin.~~

Tavara- ja palveluhankinnat, joiden arvo on alle 30 000 euroa ja joille ei ole Hankinnan tai jonkin toimialan kilpailuttamaa sopimustoimittajaa, voidaan tehdä hintatiedustelun perusteella. Tällöin on vähintään selvitettävä markkinatarjontaa ja -tilannetta kartoittamalla tuote-, hinta-, laatu- ja saatavuustietoja sekä muita hankinnan tekemisessä tarvittavia tietoja ennen hankintapäätöksen tekemistä, elleivät markkinatilanne ja hintataso ole hankkijan tiedossa. Tiedustelun voi tehdä esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse tai internetin hakukoneita hyödyntämällä. Tarvittaessa toimittajalta on pyydettävä ennen tilauksen/ostopäätöksen tekemistä tarjous sähköpostilla.

Yli 30 000 euron hankinnoissa on ensisijaisesti käytettävä sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Hankintajärjestelmää käytettäessä hankintaa ei rajata tietyille toimittajille, vaan kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat voivat jättää tarjouksen. Tarjouspyynnössä voidaan käyttää vertailuperusteena määritellylle tuotteelle tai palvelulle annettavaa hintaa, toimitusaikaa, laatua sekä muita vertailuperusteita. Jos sähköistä kilpailuttamisjärjestelmää ei ole käytetty, perustelun käyttämättä jättämiselle tulee näkyä viranhaltijapäätöksestä.

2.3.4. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat (hankintalain liite E, kohdat 1–4) ~~hankinnat~~, joiden arvo on– 2 000–60 000 euroa (alv 0 %)

Sosiaali- ja terveystoimen sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat tehdään 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella. Hankintalain liite E sisältää kuitenkin nimestään huolimatta myös muita kuin sosiaali- ja terveysalan hankintoja, kuten esimerkiksi koulutuksen palveluita ja tapahtumien järjestämisen palveluita, jotka tehdään Vantaan kaupungin toimesta.

Hankintalain liitteen E kohtien 1–4 mukaiset ~~sosiaali- ja terveyspalvelujen~~ hankinnat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa ja joille ei ole kilpailutettua sopimustoimittajaa, voidaan tehdä hintatiedustelun perusteella. Tällöin on vähintään selvitettävä markkinatarjontaa ja -tilannetta kartoittamalla tuote-, hinta, laatu- ja saatavuustietoja sekä muita hankinnan tekemisessä tarvittavia tietoja ennen hankintapäätöksen tekemistä, elleivät markkinatilanne ja hintataso ole hankkijan tiedossa. Tiedustelun voi tehdä esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse tai internetin hakukoneita hyödyntämällä. Tarvittaessa toimittajalta on pyydettävä ennen tilauksen/ostopäätöksen tekemistä tarjous sähköpostilla ~~tehdään alla olevien ohjeiden mukaan.~~

~~Palvelun tarjoajat kartoitetaan. Kartoituksen ja hintatiedustelujen jälkeen hankinta tehdään asiakkaan tarve huomioiden parhaaksi katsotulta tarjoajalta. Hankinnasta tehdään~~ lisäksi ~~hankintapäätös toimivaltaisen viranhaltijan toimestaasiakaskohtainen palvelun myöntävä päätös.~~

~~Hankittaessa sosiaali- ja terveyspalveluja sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle useiden asiakkaiden tulevia tarpeita varten toimitaan kuten edellä, ja lisäksi tehdään hankintapäätös toimivaltaisen viranhaltijan toimesta~~.

2.3.5. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat (hankintalain liite E, kohdat 1–4), joiden arvo on yli 60 000–400 000 euroa (alv 0 %)

Sosiaali- ja terveystoimen sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnat tehdään 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella. Hankintalain liite E sisältää kuitenkin nimestään huolimatta myös muita kuin sosiaali- ja terveysalan hankintoja, kuten esimerkiksi koulutuksen palveluita ja tapahtumien järjestämisen palveluita, jotka tehdään Vantaan kaupungin toimesta.

Hankintalain liitteen E kohtien 1–4 mukaiset ~~sosiaali- ja terveyspalvelujen~~ hankinnat, joiden arvo on yli 60 000–400 000 euroa ja joille ei ole kilpailutettua sopimustoimittajaa, tehdään alla olevien ohjeiden mukaan.

Hankinta kilpailutetaan käytössä olevassa sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä. Pääsääntönä on, ettei hankintaa rajoiteta tietyille toimittajille, vaan kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat voivat jättää tarjouksen. Tarjouspyynnössä voidaan käyttää vertailuperusteena määritellylle palvelulle annettavaa hintaa, toimitusaikaa, laatua sekä muita vertailuperusteita.

~~Hankinnasta tehdään asiakaskohtainen palvelun myöntävä päätös. Päätös tehdään asiakastietojärjestelmään (Apotti) ja~~ Tt oimivaltainen viranhaltija tekee hankintaa koskevan päätöksen sähköisessä päätöksentekojärjestelmässä (Valmu) ~~asianhallintajärjestelmässä (Asta).~~

~~Hankittaessa sosiaali- ja terveyspalveluja sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle useiden asiakkaiden tulevia tarpeita varten toimitaan kuten edellä, ja lisäksi tehdään hankintapäätös toimivaltaisen viranhaltijan toimesta.~~

2.3.6. Rakennusurakat, joiden arvo on 2 000–60 000 euroa (alv 0 %)

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Pienemmät rakennusurakat hankitaan ensisijaisesti suoraan kilpailutetuilta sopimustoimittajilta (ns. vuosisopimukset). ~~Kilpailutuksen suorittanut tulosyksikkö huolehtii siitä, että voimassa oleva luettelo sopimustoimittajista on luettavissa intranetistä.~~

Alle 60 000 euron rakennusurakoissa, joissa ei ole kilpailutettua sopimustoimittajaa, hankinnan voi tehdä hintatiedustelun perusteella. Tällöin selvitetään tarvittaessa markkinatarjontaa ja -tilannetta kartoittamalla urakan hinta-, laatu- ja saatavuustietoja sekä muita urakan tekemisessä tarvittavia tietoja ennen hankintapäätöksen tekemistä. Tiedustelun voi tehdä esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse tai internetin hakukoneita hyödyntämällä.

Jos hankinnasta ei ole tehty hintatiedustelua, on tiedon siitä selvittävä perusteluineen päätöksestä, ja tällaisen suorahankinnan tekemiseen sovelletaan soveltuvin osin hankintalain suorahankintaperusteita.

2.3.7. Rakennusurakat, joiden arvo on yli 60 000–150 000 euroa (alv 0 %)

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Jos yli 60 000–150 000 euron arvoiselle urakalle ei ole kilpailutettua sopimustoimittajaa, menetellään seuraavasti.

Hankinta kilpailutetaan käytössä olevassa sähköisessä kilpailuttamisjärjestelmässä. Pääsääntönä on, ettei hankintaa rajoiteta tietyille toimittajille, vaan kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat voivat jättää tarjouksen. Tarjouspyynnössä voidaan käyttää vertailuperusteena määritellylle urakalle annettavaa hintaa, toimitusaikaa, laatua, erikoisosaamista sekä muita vertailuperusteita.

2.3.8. Käyttöoikeussopimukset sekä erityisiä palveluja koskevat hankinnat (liite E, kohdat 5–15), joiden arvo on alle 60 000 euroa (alv 0 %)

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Käyttöoikeussopimuksia ja erityisiä palveluja koskevissa hankinnoissa, joiden arvo on alle 60 000 euroa, voi sopimuksen tai hankinnan tehdä hintatiedustelun perusteella. Tällöin selvitetään tarvittaessa markkinatarjontaa ja -tilannetta kartoittamalla sopimuksen tai palvelun hinta-, laatu- ja saatavuustietoja sekä muita hankinnan tekemisessä tarvittavia tietoja ennen hankintapäätöksen tekemistä. Tiedustelun voi tehdä esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse tai internetin hakukoneita hyödyntämällä.

Jos hankinnasta ei ole tehty hintatiedustelua, on tiedon siitä selvittävä perusteluineen päätöksestä.

2.3.9. Käyttöoikeussopimukset, joiden arvo on 60 000–500 000 euroa, sekä erityisiä palveluja koskevat hankinnat (liite E, kohdat 5–15), joiden arvo on 60 000–300 000 euroa (alv 0 %)

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Käyttöoikeussopimukset, joiden arvo on 60 000–500 000 euroa sekä hankinnat, jotka koskevat erityisiä palveluja (liite E, kohdat 5–15) ja joiden arvo on 60 000–300 000 euroa, kilpailutetaan käytössä olevassa sähköisessä kilpailuttamisjärjestelmässä. Pääsääntönä on, ettei hankintaa rajoiteta tietyille toimittajille, vaan kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat voivat jättää tarjouksen. Tarjouspyynnössä voidaan käyttää vertailuperusteena määritellylle sopimuksella ja palvelulle annettavaa hintaa, toimitusaikaa, laatua sekä muita vertailuperusteita.

2.3.10. Päätös ja muutoksenhakuohjeet pienhankinnoissa

Tätä kohtaa ei sovelleta konserniyhtiöihin eikä konserniyhtiöiltä (ml. konserniyhtiöiden alakonsernit) tehtäviin palveluostoihin.

Kaikista 2 000 euroa ylittävistä hankinnoista on tehtävä viranhaltijanpäätös sähköisessä päätöksentekojärjestelmässä (Valmu) ~~asianhallintajärjestelmässä (Asta)~~. Päätöksestä tulee käydä ilmi vähintään hankinnan kohde, hintatiedustelussa mukana olleet yritykset, tarjonneiden yritysten nimet (mikäli on pyydetty tarjouksia), valittu toimittaja, hankinnan arvo sekä päätöksen perustelu. Jos hankinnasta ei ole tehty hintatiedustelua tai tarjouspyyntöä, on tiedon siitä selvittävä perusteluineen päätöksestä, ja tällaisen suorahankinnan tekemiseen sovelletaan soveltuvin osin hankintalain suorahankintaperusteita.

Hankintapäätös lähetetään tiedoksi hankintaoikaisu- ja oikaisuvaatimusohjeiden kanssa kaikille tarjoajille. Yli 30 000 euron hankintaa koskeva päätös on lisäksi ilmoitettava kuntalain 92 §:n mukaiseen otto-oikeusmenettelyyn ja julkaistava kaupungin internet-sivuilla, mikäli se ei koske yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asioita.

Viranhaltijapäätöksen tulee sisältää selostus hankinnassa käytetystä menettelystä sekä perustelut toimittajavalinnalle.

Päätöspohjat löytyvät päätöksentekojärjestelmästä. ~~asianhallintajärjestelmästä (Asta).~~

2.3.11. Sopimusten tekeminen pienhankinnoissa

Kaikista ~~2 000~~ 30 000 euron tai sen ylittävistä hankinnoista, ~~mukaan lukien 2000 euron hankinnat,~~ on tehtävä kirjallinen sopimus hankintasopimusten hallintajärjestelmässä (Cloudia)~~, joka tallennetaan asianhallintajärjestelmään (Asta) samalle VD-numerolle kuin hankinnasta tehty päätös.~~

~~Sopimus voidaan tehdä~~ Hankinnoissa, joiden arvo on 2 000 tai yli, mutta alle 30 000, sopimus ~~sopimuspohjalle tai se~~ voidaan tehdä vapaamuotoisesti esimerkiksi sähköpostitse. Mikäli sopimus tehdään sähköpostitse, se edellyttää myös toisen osapuolen sähköpostikuittausta. Kyseiset sopimukset ja sähköpostit tulee tallentaa asianhallintajärjestelmään (Asta). Sopimuksessa on oltava vähintään seuraavat asiat: osapuolet, yhteystiedot ja -henkilöt, sopimuksen kohde, hintatiedot, maksu- ja toimitusehdot, sopimuksen kesto sekä VD-numero. Lisäksi sopimukseen suositellaan sisällytettäväksi JYSE-ehdot (tavara- tai palveluehdot) tai JHS 166 -ehdot (Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehdot).

Mikäli sopimusta ei tehdä Cloudiassa, tulee toimittajalle toimittaa pienhankintoja koskeva laskutusohje.

~~Jos sopimuksen arvo ylittää 30 000 euroa, tulee sopimuksessa käyttää Vantaan kaupungin sopimuspohjia.~~

2.3.12. Määräajat

EU-hankintoja koskevat pakolliset määräajat sekä osallistumishakemusten että tarjousten jättämisen osalta. Kansallisissa hankinnoissa pakollisia määräaikoja ei ole, vaan niissä suosituksena on kohtuullinen aika. Kohtuullisena aikana pidetään vähintään kahta (2) viikkoa. EU-hankintojen pakolliset määräajat ilmenevät hankintaohjeen liitteenä olevasta määräaikataulukosta.

Laissa asetetut määräajat ovat vähimmäismääräaikoja. Hankintamenettelyn määräaikoja asetettaessa on huomioitava hankinnan laatu ja monimutkaisuus sekä tarjousten laatimiseen ja toimittamiseen kuluva aika. Mikäli tarjousten tekeminen edellyttää esimerkiksi toteutuspaikkaan tutustumista, on määräaikojen oltava laissa säädettyjä vähimmäismääräaikoja pidemmät.

Tarjousten jättämiselle varattua määräaikaa on pidennettävä, mikäli tarjoajan pyytämiä tietoja ei ole toimitettu viimeistään kuusi (6) päivää tai nopeutetussa menettelyssä neljä (4) päivää ennen tarjousten jättämiselle varatun määräajan päättymistä. Määräaikaa on myös pidennettävä, jos hankinta-asiakirjoihin tehdään merkittäviä muutoksia. Määräaikaa ei tarvitse pidentää, jos lisätiedoilla ei ole merkitystä tarjouksen valmistelun kannalta tai jos tietoja ei ole pyydetty riittävän ajoissa huomioiden tarjousten jättämiselle asetettu määräaika. Määräajan pidentämisen on oltava suhteessa tietojen tai muutosten merkittävyyteen.

2.3.13. Menettely poikkeustapauksissa

Kansallisen kynnysarvon alittavien pienhankintojen suorahankintoihin ja lisätilauksiin voidaan soveltuvin osin soveltaa hankintalain säännöksiä suorahankinnasta ja lisätilauksesta: jos hankintalain mukaiset suorahankinnan tai lisätilauksen edellytykset täyttyvät riittävällä tavalla, voidaan hankintalain kynnysarvon alle jäävä pienhankinta suorittaa edellä esitetystä poiketen. Tällöin ei ole tarvetta tehdä hintatiedustelua tai kilpailuttaa hankintaa sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä. Hankinnasta tehdään viranhaltijanpäätös kohdassa 2.3.10. esitetyn mukaisesti.

2.4. Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat sekä käytettävät hankintamenettelyt

2.4.1. Yleistä

Kaikissa kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa noudatetaan hankintalakia. Hankintayksikkö voi kansallisissa hankinnoissa valita omalta kannaltaan tarkoituksenmukaisimman menettelyn hankinnan kohteen ja tavoitteen toteuttamiseksi. Menettelynä voi halutessaan käyttää EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja koskevia menettelyjä tai aiempia kansallisia menettelysäännöksiä.

Kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen kilpailuttamisessa käytetään tarjouspyyntöjen tekemisessä sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Hankinnan valmistelussa ja suunnittelussa

voidaan hyödyntää Hankinnan laatimaa IMS-prosessikuvausta tai arkkitehtuurikuvauksia, joista hankinnan eri vaiheet ja niiden suunnittelu selviävät.

Hankintayksiköllä on myös mahdollisuus käyttää itse suunnittelemaansa hankintamenettelyä. Käytettävä menettely on kuvattava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä riittävällä tarkkuudella. Kuvauksen on oltava sellainen, että toimittajat pystyvät sen perusteella ennakoimaan menettelyn kulun mahdollisimman hyvin. Käytetty menettely ei saa myöskään olla hankintalain yleisten periaatteiden (avoimuus, syrjimättömyys, tasapuolisuus ja suhteellisuus) vastainen.

Sosiaali- ja terveyspalveluille sekä muille erityisille palveluhankinnoille (palveluille hankintalain liitteessä E) on määritelty hankintalaissa omat erityiset kansalliset kynnysarvonsa, mutta näille hankinnoille ei ole erikseen määritelty EU-kynnysarvoa. Kun näiden palvelujen hankinnat ylittävät kansalliset kynnysarvot, noudatetaan osin EU-hankintoja koskevia menettelysääntöjä ja osin juuri sosiaali- ja terveyspalveluille ja muille erityisille palveluhankinnoille säädettyjä menettelysääntöjä. Muihin erityisiin palveluhankintoihin kuuluvat myös esimerkiksi yhdessä työnantajan kanssa tehtävät työvoimapoliittiset aikuiskoulutushankinnat. Seuraavaksi kohdissa 2.4.2.–2.4.7. on kuvattu, mitkä asiat on vähintään huomioitava kilpailutettaessa kansallisen kynnysarvon ylittävää hankintaa.

2.4.2. Hankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikön on toimitettava ilmoitus hankinnasta ja suunnittelukilpailusta julkaistavaksi sähköisesti internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi (Hilma -portaalissa) käyttämällä kansalliselle hankintailmoitukselle tarkoitettua lomaketta. Kun hankinta kilpailutetaan sähköisellä kilpailuttamisjärjestelmällä, muodostuu hankintailmoitus automaattisesti Hilma-portaaliin. Vantaan kaupungilla on käytössään Cloudia Oy:n sähköinen kilpailutusjärjestelmä, josta hankintailmoitus siirtyy automaattisesti virallisiin ilmoituskanaviin.

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä. Ilmoitusta ei saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu edellä mainitulla tavalla.

2.4.3. Hankintailmoituksen sisältö

Hankintailmoituksessa on oltava ainakin seuraavat tiedot:

1) hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot;
2) hankintayksikön luonne;
3) hankintayksikön hankinnalle antama nimi ja hankinnan kuvaus;
4) hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa tai tieto siitä, onko hankinnan ennakoitu arvo vähintään 25 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnysarvon suuruinen;

5) hankintalaji;
6) hankintamenettelyn kuvaus;
7) kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste;
8) tieto siitä, hyväksytäänkö osatarjoukset tai vaihtoehtoiset tarjoukset;
9) tieto siitä, varataanko hankinta työkeskuksille tai vastaaville toimittajille tai toteutettavaksi työohjelmien yhteydessä; sekä
10) hankinnan kokoon ja laatuun nähden kohtuullinen määräaika, johon mennessä tarjoukset tai osallistumishakemukset on viimeistään toimitettava hankintayksikölle.

Hankintojen sisällön määrittelyssä on käytettävä yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 vahvistettua viitenimikkeistöä.

Jos hankintayksikkö valikoi ehdokkaat, jotka voivat antaa tarjouksia tai osallistua neuvotteluihin ja asettaa tarjoajien tai ehdokkaiden arvioimiseksi soveltuvuusvaatimuksia, hankintailmoituksessa tulee ilmoittaa vaatimusten asettamisesta sekä siitä, mistä tarkemmat tiedot mahdollisista vaatimuksista ja niiden todentamiseksi vaadittavista asiakirjoista ovat saatavilla. Hankintailmoituksessa on myös ilmoitettava, rajoitetaanko ehdokkaiden määrää. Hankintailmoituksessa mainittuja tietoja voidaan täydentää muualta saatavissa olevilla tiedoilla, mistä on ilmoitettava hankintailmoituksessa.

2.4.4. Tietojenvaihto kansallisissa menettelyissä

Hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto on toimitettava hankintayksikön valitsemalla tavalla. Valittujen viestintävälineiden on oltava yleisesti käytettävissä, eikä välineen valinta saa vaarantaa toimittajien mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

2.4.5. Tarjouspyyntö ja tarjous

Hankintayksikön on pyydettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä toimittajia esittämään tarjouksensa määräaikaan mennessä. Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava niin, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjoajan on tarjouksessaan osoitettava tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määräajassa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja.

2.4.6. Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle. Soveltuvuutta koskevien vaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen. Hankintayksikön on ilmoitettava käyttämänsä vaatimukset hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja, joka ei vastaa asetettuja soveltuvuusvaatimuksia. Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoajat antavat tarjouksensa osana vakuutuksen, että ne täyttävät hankintayksikön asettamat soveltuvuutta koskevat vaatimukset. Vakuutuksessa annettujen tietojen paikkansapitävyys tulee tarkastaa tarjouskilpailun voittajan osalta ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista.

Ehdokkaiden ja tarjoajien sulkemisessa tarjouskilpailun ulkopuolelle sekä soveltuvuutta koskevien vaatimusten asettamisessa voidaan noudattaa hankintalain pykäliä 80—86.

2.4.7. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous.

Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi.

Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

2.5. EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat

2.5.1. Yleistä

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa on ensisijaisesti käytettävä avointa tai rajoitettua menettelyä. Neuvottelumenettelyn, kilpailullisen neuvottelumenettelyn, innovaatiokumppanuuden sekä suorahankinnan käyttämiselle tulee olla jokin laissa mainittu peruste. Tässä hankintaohjeessa on kuvattu eri menettelyt pääpiirteissään. Lisätietoja menettelyistä voi tarvittaessa tiedustella Hankinnan palveluyksikön lakimiehiltä.

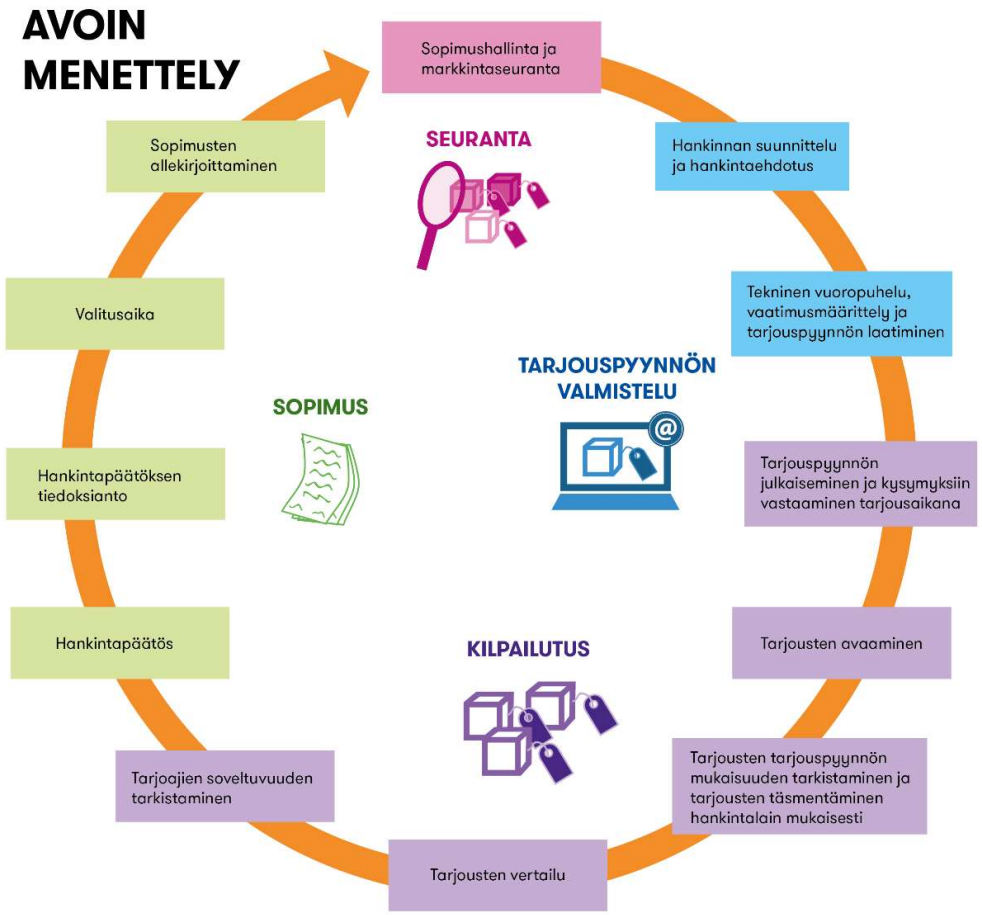
Hankinnasta on aina ilmoitettava julkisesti julkaisemalla hankintailmoitus Hilmassa sekä TED:issä (Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa). Käytettäessä sähköistä kilpailutusjärjestelmää, ilmoitus siirtyy sieltä automaattisesti edellä mainittuihin virallisiin ilmoituskanaviin.

Hankintayksikön on asetettava kaikissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hankinta-asiakirjat ilmaiseksi, rajoituksetta, suoraan ja kokonaan kaikkien saataville sähköisessä muodossa siitä päivästä lähtien, jona hankintailmoitus on julkaistu. Mikäli hankinta-asiakirjoja ei julkaista suoraan Hilma-ilmoituksen yhteydessä, on hankintailmoituksessa mainittava

internetosoite, josta asiakirjat ovat saatavilla (esimerkiksi Vantaan kaupungilla Hilma-ilmoituksen yhteydessä ilmoitetaan Cloudia Oy:n Tarjouspalvelu.fi-portaaliin ohjaava linkki).

2.5.2. Avoin menettely

Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö tekee hankintailmoituksen sähköisessä kilpailuttamisjärjestelmässä julkaistavaksi sekä Hilmassa että TED:issä. Hankintailmoituksen perusteella kaikki halukkaat toimittajat voivat osallistua tarjouskilpailuun. Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö asettaa tarjoajille soveltuvuusvaatimuksia, ja kaikki soveltuvuusvaatimukset täyttävät tarjoajat voivat jättää tarjouksen.

Kuvio 2. Avoimen menettelyn prosessikaavio.

Tarjouspyyntöasiakirjat on asetettava tarjoajien saataville sähköisessä muodossa. Hankinnasta voidaan ilmoittaa hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen myös oma-aloitteisesti niille toimittajille, joiden toivotaan osallistuvan tarjouskilpailuun. Menettelyä koskevat määräajat

ilmenevät tämän ohjeen loppuosassa. Tarjousten tekemiseen vaadittava aika tulee ottaa huomioon jo hankintaa suunniteltaessa.

2.5.3. Rajoitettu menettely

Rajoitetulla menettelyllä tarkoitetaan kaksivaiheista hankintamenettelyä, jossa ensin julkaistaan hankintailmoitus sekä HILMAssa että TED:issä. Ilmoituksen perusteella hankinnasta kiinnostuneet yritykset voivat jättää osallistumishakemuksensa ilmoituksessa mainittuun määräaikaan mennessä. Osallistumishakemuksen jättäneiden ehdokkaiden joukosta valitaan ne ehdokkaat, joille tarjouspyyntö lähetetään.

Tarjouskilpailuun voidaan ottaa mukaan vain ne ehdokkaat, jotka ovat tehneet osallistumishakemuksen ja täyttävät asetetut soveltuvuusvaatimukset. Menettelyä koskevat määräajat ilmenevät tämän ohjeen loppuosassa.

2.5.4. Neuvottelumenettely

Hankinta voidaan poikkeuksellisesti suorittaa neuvottelumenettelyllä.

Neuvottelumenettelyä on kahdenlaista:

1) neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä laissa määritellyin edellytyksin kesken kilpailun tai
2) neuvottelumenettelyä voidaan käyttää itsenäisenä etukäteen valittuna hankintamenettelynä.

Neuvottelumenettelyn käyttö on aina perusteltava hankintapäätöksessä.

Neuvottelumenettely voidaan valita itsenäisenä hankintamuotona:

1) hankinnassa, jossa hankintayksikön tarpeita ei voida täyttää mukauttamatta olevassa olevia ratkaisuja;
2) hankinnassa, johon kuuluu suunnittelua tai innovatiivisia ratkaisuja;
3) hankinnassa, jonka luonteeseen, monitahoisuuteen tai oikeudelliseen ja rahoitukselliseen muotoon liittyvistä erityisistä syistä tai niihin liittyvien riskien vuoksi ei voida tehdä hankintasopimusta ilman edeltäviä neuvotteluja; tai
4) hankinnassa, jossa teknisiä eritelmiä ei voida laatia riittävän tarkasti viittaamalla standardiin, eurooppalaiseen tekniseen arviointiin, yhteiseen tekniseen määritelmään tai tekniseen viitteeseen.

2.5.5. Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on tarkoitettu käytettäväksi erityisen monimutkaisissa hankinnoissa, joissa hankintayksikkö ei pysty ennalta määrittelemään hankinnan oikeudellisia, rahoituksellisia tai teknisiä yksityiskohtia. Kilpailullisen neuvottelumenettelyn käyttöedellytykset ovat yhtenevät kohdassa 2.6.4 lueteltujen neuvottelumenettelyn käyttöedellytysten kanssa.

2.5.6. Innovaatiokumppanuus

Innovaatiokumppanuuden tarkoituksena on edistää innovaatioiden syntymistä ja käyttöönottoa. Innovaatiokumppanuudessa hankintayksiköllä on mahdollisuus yhdistää tutkimus- ja kehittämispalveluhankinta sekä kyseisen työn lopputuloksena syntyvän idean tai prototyypin toteuttamista koskeva hankinta samaan menettelyyn siten, ettei jälkimmäistä vaihetta tarvitse kilpailuttaa enää uudestaan erikseen.

Kyseisen menettelyn voi valita vain, jos hankintayksikön tarpeita ei voida täyttää markkinoilla jo olemassa olevilla tavaroilla, palveluilla tai ratkaisuilla. Menettely on käytettävissä myös, mikäli markkinoilla olemassa olevat ratkaisut eivät riitä täyttämään hankintayksikön tarpeita esimerkiksi laatutason, asiakkaiden tarpeiden tai kehitysasteen osalta.

Huomattava on, että innovaatioita ja innovatiivisia hankintoja voidaan toteuttaa kaikkien hankintamenettelyiden avulla.

2.5.7. Puitejärjestely

Puitejärjestelyllä tarkoitetaan sopimusta, jolla vahvistetaan tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintoja koskevat ehdot. Sopimuksen yksityiskohdat, kuten tavara- ja palvelumäärät, tarkentuvat sopimuskauden aikana. Puitejärjestelyyn valittavat toimittajat kilpailutetaan pääsääntöisesti avoimella tai rajoitetulla menettelyllä.

Puitejärjestelyn voi tehdä yhden tai useamman toimittajan kanssa~~. Myös kahden toimittajan puitejärjestelyt ovat sallittuja.~~

Yhden toimittajan puitejärjestelyssä hankinnat tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti. Menettely vastaa normaalia hankintasopimusta, jonka perusteella tehdään tilauksia ennalta sovittujen ehtojen mukaisesti.

Usean toimittajan puitejärjestelyssä hankinnat voidaan tehdä suorina tilauksina, mikäli kaikki ehdot on vahvistettu (esim. etusijajärjestys). Jos kaikkia ehtoja ei ole sovittu sitovasti, edellyttää hankinnan tekeminen puitejärjestelyn sisäistä kilpailuttamista (ns. mini- tai kevennettyä kilpailutusta). Hankintojen tekeminen puitejärjestelyssä mukana olevilta toimittajilta ei voi perustua hankintayksikön vapaaseen harkintaan, vaan edellyttää aina tarjouspyynnössä ennalta ilmoitetun mekanismin noudattamista.

Jos puitejärjestelyn sisällä tehtävän hankinnan ennakoitu arvo ei ylitä hankintalain kansallista kynnysarvoa, voit tehdä suoraan tilauksen ilman kevennettyä kilpailutusta siltä puitesopimustoimittajalta, jonka arvioit parhaiten voivan toteuttaa kyseisen hankinnan, ellei puitesopimuksessa ole muuta sovittu. Voit tehdä ensin kyselyn puitesopimustoimittajille selvittääksesi tarpeeseesi parhaiten sopivan toimittaja.

Tilauksia tehtäessä tulee huomioida puitejärjestelyyn valittujen toimittajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, ja toimittajan valinnalle tulee olla objektiiviset perusteet, jotka tulee dokumentoida asianmukaisesti. Tarjouspyynnössä ja hankintasopimuksessa tulee kertoa selkeästi, miten hankinnat puitejärjestelyn sisällä tullaan tekemään.

Myös puitejärjestelyn sisäisissä hankinnoissa hankintakokonaisuudet on pyrittävä suunnittelemaan etukäteen. Tilaajan tuleekin kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei puitejärjestelyn sisäisten hankintojen tekeminen johda puitejärjestelyn sisäisten hankintatapojen rikkomiseen (vrt. hankintalain 31 § pilkkomiskielto, jonka mukaan hankintaa ei saa pilkkoa eriin tai laskea sen arvoa poikkeuksellisin menetelmin hankintalain säännösten soveltamisen välttämiseksi.).~~Hankintalain mukaan puitejärjestelyn sisällä tehtävät kansallisen kynnysarvon alle jäävät hankinnat on mahdollista tehdä miltä tahansa puitejärjestelyssä mukana olevalta toimittajalta. Tarjouspyynnössä ja hankintasopimuksessa tulee kuitenkin kertoa selkeästi, miten hankinnat puitejärjestelyn sisällä tullaan tekemään.~~

Puitejärjestely voi olla voimassa enintään neljä (4) vuotta. Hankinnan kohteen sitä välttämättä edellyttäessä, voi puitejärjestely olla poikkeuksellisesti kestoltaan myös pidempi.

2.5.8. Dynaaminen hankintajärjestelmä

Dynaaminen hankintajärjestelmä (DPS eli dynamic purchasing system) on eräänlainen kehittyneempi versio perinteisestä puitejärjestelystä. Kyseessä on täysin sähköinen hankintamenettely, joka on avoinna kaikille soveltuvuusvaatimukset täyttäville ehdokkaille koko järjestelmän keston ajan. Dynaaminen hankintajärjestelmä kilpailutetaan noudattaen hankintalaissa rajoitetusta menettelystä annettuja säädöksiä.

Jokainen järjestelmän sisällä tehtävä hankinta on kilpailutettava sen arvosta riippumatta.

2.5.9. Sähköinen huutokauppa

Sähköisellä huutokaupalla tarkoitetaan toistuvaa menettelyä, jossa uusia alennettuja hintoja tai tarjouksen sisältämiä tekijöitä koskevia uusia arvoja esitetään sähköisesti, ja joka toteutetaan sen jälkeen, kun tarjousten arviointi on saatu kokonaisuudessaan ensimmäisen kerran päätökseen.

Sähköinen huutokauppa ei ole koskaan itsenäinen hankintamenettely, vaan aina osa muuta menettelyä siten, että huutokauppaa käytetään vasta kilpailutuksen viimeisessä vaiheessa. Sähköistä huutokauppaa varten on oltava käytössä erillinen tietojärjestelmä.

Sähköisen huutokaupan kohteeksi soveltuvat yksinkertaiset, niin sanotut bulkkituotteet, kuten kopiopaperi.

2.5.10. Hankinnat ilman kilpailuttamista eli suorahankinnat

Suorassa hankinnassa tehdään hankinta tarjouskilpailua järjestämättä. Suorahankinnan edellytykset on lueteltu hankintalaissa tyhjentävästi. Koska suorahankinta on poikkeus yleisestä kilpailuttamisvelvollisuudesta, on sen käyttöedellytyksiä tulkittava suppeasti.

Suorahankinta on mahdollista, jos:

1) avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka soveltuvia osallistumishakemuksia tai tarjouksia ja alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta;
2) teknisestä tai yksioikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan edellyttäen, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole, eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta;
3) hankinnan tarkoituksena on ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen;
4) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi;
5) hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten, eikä kyseessä ole massatuotanto tavaran valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi,
6) hankinta koskee perushyödykemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita,
7) tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena (esimerkiksi konkurssipesän realisointitilanteet) taikka
8) kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella, ja joka on suunnittelunkilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki voittajat on kutsuttava neuvotteluihin.

Lisäksi suorahankinnan voi tehdä silloin, kun kyseessä on tavarahankinnan lisätilaus alkuperäiseltä toimittajalta. Lisäehtona on, että lisätilauksen tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen, ja toimittajan vaihtaminen johtaisi suhteettomiin teknisiin vaikeuksiin tai yhteensopimattomuuteen. Tällaisten sopimusten ja uudistettavien sopimusten voimassaoloaika saa vain poikkeuksellisesti ylittää kolme vuotta.

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan myös, kun kyseessä on uusi rakennusurakka tai palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin tehtyä hankintaa. Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta (optio), ja että option ennakoitu arvo on otettu huomioon hankinnan kokonaisarvoa laskettaessa. Option käytöstä on tehtävä erillinen päätös kolmen (3) vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä muissa erityisissä lain liitteen E mukaisissa palveluhankinnoissa voi tehdä suorahankinnan, mikäli tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaalle merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamisen kannalta.

2.6. Sidosyksikköhankinnat

Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät sidosyksiköiltä tehtävät hankinnat eli niin sanotut in house -hankinnat. Hankintalakiin on otettu pykälä, joka mahdollistaa hankintojen tekemisen sidosyksiköiltä ilman kilpailuttamista.

Hankinnan voi tehdä kilpailuttamatta sidosyksiköltä eli muodollisesti erillisiltä ja päätöksenteon kannalta itsenäisiltä yksiköiltä, jos:

~~Hankinnan voi tehdä kilpailuttamatta sidosyksiköltä eli muodollisesti erillisiltä ja päätöksenteon kannalta itsenäisiltä kuntakonserniin kuuluvilta yksiköiltä, jos:~~

1) Vantaan kaupunki yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja
2) jos yksikkö harjoittaa vähintään 95 % toiminnastaan niiden hankintayksiköiden (Vantaan kaupunki ja muut hankintayksiköt) kanssa, joiden määräysvallassa se on.

Liiketoiminta muiden tahojen kuin sidosyksikön kanssa ei saa ylittää 5 %:n osuutta liiketoiminnasta tai 500 000 euroa vuodessa.

3. HANKINNOISTA ILMOITTAMINEN

3.1. Ilmoittamisvelvollisuus ja menettely

Kaikista kansallisen kynnysarvon sekä EU-kynnysarvon ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava julkisesti tekemällä niistä hankintailmoitus Hilmassa. Mikäli tarjouspyyntö tehdään Cloudia Oy:n Tarjouspalvelu.fi-portaalin kautta, ei erillistä Hilma- tai TED-ilmoitusta tarvitse tehdä.

Hankinnasta voi Hilma-ilmoituksen lisäksi julkaista ilmoituksen myös esimerkiksi sanoma- ja ammattilehdissä tai kaupungin internet-sivuilla. Tämänlaista ilmoitusta ei kuitenkaan saa julkaista muualla ennen kuin ilmoitus on julkaistu Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa TED:issä, eikä muualla julkaistuun ilmoitukseen saa sisältyä sellaisia tietoja, joita ei ole julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Tarjouspalvelu.fi-portaalin kautta julkaistu hankintailmoitus kulkee ensin Hilmaan, josta se lähetetään sähköisesti Euroopan unionin viralliseen lehden täydennysosaan TED:iin. Määräaikoja laskettaessa on huomioitava, että hankintailmoituksen julkaiseminen TED:issä saattaa kestää 48 tuntia siitä, kun hankintailmoitus on ~~edelleenlähetettyedelleen lähetetty~~ Hilmasta.

3.2. Ennakkoilmoitus

Mikäli EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa (ei koske sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä liitteen E mukaisia palveluhankintoja) halutaan hyödyntää mahdollisuutta lyhentää hankintalaissa säädettyjä tarjousaikoja, on mahdollista julkaista ennakkoilmoitus seuraavan 12 kuukauden aikana toteutettaviksi suunnitelluista hankinnoista.

Ennakkoilmoitus on toimitettava julkaistavaksi vähintään 35 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen lähettämistä. Ennakkoilmoituksen tarkoituksena on antaa yrityksille alustavia tietoja tulevista hankinnoista. Ennakkoilmoituksessa on annettava laissa säädetyt hankintaa koskevat tiedot.

3.3. Hankintailmoitus

Hankintailmoituksen julkaisemisvelvollisuus koskee kaikkia hankintamenettelyjä. Hankintailmoitus käynnistää varsinaisen tarjouskilpailun. Hankintailmoituksen on sisällettävä hankintaa koskevat olennaiset tiedot. Mikäli tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöllisesti, noudatetaan hankintailmoituksessa ilmoitettuja tietoa. Hankintailmoituksessa on hankintojen määrittelyssä käytettävä CPV-viitenimikkeistöä.

3.4. Suorahankintailmoitus

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan ilman kilpailuttamista, mikäli jokin tämän hankintaohjeen kohdassa 2.6.10 luetelluista niin sanotuista suorahankintaperusteista täyttyy. Suorahankintaperusteiden edellytysten täyttyminen on kuitenkin usein tulkinnanvaraista, ja siksi kaikista EU-kynnysarvon ylittävistä suorahankinnoista tulisi julkaista suorahankintaa koskeva ilmoitus. Ilmoitusmahdollisuutta voi käyttää sekä EU-kynnysarvot ylittävissä että kansallisissa suorahankinnoissa.

Suorahankintojen ilmoittaminen ei ole pakollista. Suorahankintailmoituksen julkaisemista ja 14 päivän määräajan noudattamista kuitenkin suositellaan. Mikäli ilmoitus tehdään, ei tehtyyn suorahankintaan voida enää puuttua 14 päivän määräajan kulumisen jälkeen, edellyttäen että suorahankinnan perusteet ovat olemassa.

Mikäli ilmoitusta ei tehdä, tai mikäli ilmoituksen tekemisestä huolimatta jätetään noudattamatta 14 päivän määräaikaa eikä suorahankinnalle ole lainmukaista suorahankintaperustetta ja suorahankinnasta valitetaan markkinaoikeuteen, on hankintayksikön varauduttava siihen, että tehty suorahankinta voidaan julistaa esimerkiksi tehottomaksi, lyhentää sopimuksen sopimuskautta ja/tai määrätä seuraamusmaksu.

Ilmoitus suorahankinnasta tehdään hankintapäätöksen tekemisen jälkeen. Käytettäessä Cloudia Oy:n Tarjouspalvelu.fi-portaalia, ei erillistä Hilma- tai TED-ilmoitusta tarvitse tehdä. Ilmoitus ohjautuu automaattisesti julkaistavaksi sekä Hilmassa että Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosan TED-palvelussa.

Ennen sopimuksen tekemistä on suorahankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen odotettava 14 päivän määräaika, joka lasketaan ilmoituksen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä. TED-palvelu lähettää automaattisesti kuittauksen sähköpostiin. Kuittauksesta käy ilmi ilmoituksen julkaisemisajankohta, jonka perusteella 14 päivän määräajan kulumisen voi laskea.

Ennen sopimuksen tekemistä on lisäksi varmistuttava siitä, ettei suorahankinnasta ole valitettu 14 päivän määräaikana markkinaoikeuteen. Mikäli suorahankinnasta on valitettu markkinaoikeuteen, ei hankintasopimusta saa tehdä.

Mahdollisen valituksen vireille tulon voi tarkistaa 14 päivän määräajan kulumisen jälkeen soittamalla markkinaoikeuden kirjaamoon. Alustavan tarkistuksen voi tehdä myös markkinaoikeuden internet-sivuillaan julkaisemasta vireille tulleiden hankinta-asioiden luettelosta.

3.5. Jälki-ilmoitus

Jälki-ilmoituksella tarkoitetaan hankintasopimuksen tekemisen jälkeen julkaistavaa ilmoitusta tehdystä hankinnasta. Jälki-ilmoitusvelvoite liittyy valvontaan ja tilastollisiin tarkoituksiin.

Jälki-ilmoitus on julkaistava EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa 30 päivän kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä tai puitejärjestelyä koskevan päätöksen tekemisestä. Jälki-ilmoitusvelvollisuus koskee myös EU-kynnysarvon ylittäviä sosiaali- ja terveyspalveluja sekä muita erityisiä liitteen E mukaisia palveluhankintoja.

Jälki-ilmoitus tulee toimittaa myös hankinnan keskeyttämisestä, myös siinä tapauksessa, että hankinnasta on julkaistu vain ennakkoilmoitus. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi perusteet hankinnan keskeyttämiselle.

4. TARJOUSKILPAILU

4.1. Yleistä

Hankinnan tärkein vaihe on tarjouspyynnön laatiminen ja siksi siihen tulee varata riittävästi aikaa.

Tarjouspyynnön on oltava sellainen, että sillä saadaan riittävä määrä haluttua tavaraa/palvelua tai rakennusurakkaa koskevia, keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Pystyäkseen laatimaan hyvän tarjouspyynnön tulee laatijalla olla tarpeeksi tietoa sekä hankinnan kohteesta että markkinoista. Markkinakartoitus on oleellinen osa jokaista tarjouskilpailua, ja kartoituksen tekeminen on suositeltavaa aina, kun se on mahdollista. Markkinakartoituksen tekeminen on ohjeistettu kohdassa 1.4.

4.2. Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava niin selvästi, että sen perusteella tarjoajat voivat antaa yhteismitallisia ja vertailukelpoisia tarjouksia. Hankinnan kohde ja siihen liittyvät seikat tulee kuvata riittävän tarkasti.

Tarjouspyynnössä on oltava vähintään seuraavat tiedot:

1) hankinnan kohteen määrittely ottaen huomioon laissa esitetyt vaatimukset teknisten eritelmien ja muiden laatuvaatimusten osalta;
2) viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen;
3) määräaika tarjousten tekemiselle;
4) osoite, johon tarjoukset on toimitettava;
5) kieli tai kielet, jolla tarjous on laadittava;
6) tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat vaatimukset;
7) tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat vaatimukset sekä luettelo asiakirjoista, joita tarjoajan on tätä varten toimitettava. (Rajoitetussa menettelyssä soveltuvuusvaatimukset ilmoitetaan jo hankintailmoituksessa osallistumishakemuksia pyydettäessä eikä niitä enää ole tarpeen laittaa tarjouspyyntöön);
8) kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli taikka poikkeustapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys;
9) tarjousten voimassaoloaika;
10) keskeiset sopimusehdot/sopimusluonnos.

Tarjouspyynnössä tulee lisäksi olla:

Tarjouspyynnössä tulee tarjoajia pyytää ilmoittamaan myös sähköinen yhteystietonsa (sähköpostiosoite), jotta hankintapäätös voidaan lähettää tarjoajille sähköisesti tiedoksi.

Tarjouspyyntö täydentää hankintailmoitusta. Mikäli tarjouspyynnön ja hankintailmoituksen välillä on ristiriitaa, on hankintailmoituksen sisältö ratkaiseva.

Tarjouspyynnön allekirjoittaa se, jolla sovellettavan hallintosäännön mukaan on toimivalta tarjouspyyntöjen allekirjoittamiseen.

4.2.1. Sähköiset luettelot

Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoukset esitetään sähköisen luettelon muodossa tai että tarjoukseen liitetään osana tarjousta sähköinen luettelo. Sähköisten luetteloiden käytöstä on mainittava hankintailmoituksessa.

4.3. Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta

4.3.1. Menettelystä

Hankintayksikkö voi esittää ehdokkaiden ja tarjoajien ominaisuuksiin liittyviä, soveltuvuutta koskevia vaatimuksia. Vaatimuksilla varmistetaan tavarantoimittajan, palveluntuottajan tai urakoitsijan kyky toteuttaa hankinta.

Hankintayksiköllä on laaja harkintavalta soveltuvuusvaatimusten asettamisessa. Vaatimusten on kuitenkin liityttävä ehdokkaiden tai tarjoajien mahdollisuuksiin toteuttaa hankinta, eikä niillä saa vaarantaa ehdokkaiden/tarjoajien tasapuolista kohtelua. Vaatimusten on lisäksi liityttävä hankinnan kohteeseen. Vaatimusten on myös oltava suhteellisia, puolueettomia ja hankinnan kohteen kannalta perusteltavissa. Soveltumattomat tai liian ankarat vaatimukset voivat olla syrjiviä ja rajoittaa kilpailua perusteettomasti. Ehdokkaat/tarjoajat, jotka eivät täytä asetettuja vaatimuksia, on suljettava pois tarjouskilpailusta.

Avoimessa menettelyssä tarjoajan soveltuvuuden osalta ei tarvitse enää noudattaa aiemmin voimassa ollutta kaksivaiheisuuden periaatetta, jossa ensin tarkastettiin tarjoajan soveltuvuus ja vasta tämän jälkeen vertailtiin tarjoukset. Hankintayksikkö voi näin ollen ensin vertailla tarjoukset ja vasta tämän jälkeen tarkastaa soveltuvuuden voittajaksi valikoituvalta toimittajalta. Valittavan tarjoajan soveltuvuus voidaan tarkistaa ennen hankintapäätöksentekoa muiden kuin rikosrekisteriotteiden osalta. Tarjoajan soveltuvuus on kuitenkin aina tarkistettava ennen hankintasopimuksen allekirjoitusta. Useat tarjoajan soveltuvuuteen liittyvät seikat on mahdollista tarkistaa tilaajavastuu.fi-palvelusta.

Hankintayksikön on vaadittava käytettäväksi yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa (ESPD) alustavana näyttönä siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää seuraavat vaatimukset:

1) mikään hankintalain pykälissä 80–81 tarkoitetuista poissulkemisperusteista ei koske ehdokasta tai tarjoajaa; ja
2) ehdokas tai tarjoaja täyttää hankintayksikön asettamat 83 §:ssä tarkoitetut soveltuvuusvaatimukset.

4.3.2. Pakolliset poissulkemisperusteet (80 §)

Hankintalain 80 §:ssä on lueteltu Suomen rikoslaissa rangaistavaksi säädetyt teot ja vastaavat Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden lainsäädännössä mainitut teot, joihin syyllistyneet ehdokkaat ja tarjoajat on suljettava pois tarjouskilpailusta. Hankintayksiköllä on ennen sopimuksen tekemistä ehdoton velvollisuus tarkistaa voittaneen tarjoajan osalta, ettei mikään laissa säädetty pakollinen poissulkemisperuste koske sitä. Tämä tarkoittaa hankintalaissa määrätyistä rikoksissa annettavan rikosrekisteriotteen tarkistamista. Voittaneen tarjoajan tulee esittää rikosrekisteriote Vantaan kaupungille ennen sopimuksen allekirjoittamista. Otteesta ei saa ottaa kopiota. Ote ei saa olla 12 kuukautta vanhempi.

Mainittuja rikoksia koskevan tuomion tulee olla nimenomaan vankeusrangaistus, joka on annettu osallistumishakemuksen tai tarjouksen tehneen oikeushenkilön johtohenkilölle, kuten toimitusjohtajalle, varatoimitusjohtajalle, hallituksen puheenjohtajalle, vastaavassa asemassa olevalle henkilölle tai ehdokkaan tai tarjoajan muulle edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävälle. Myös tarjoavan yrityksen osalta tulee tarkistaa, ettei se ole syyllistynyt hankintalain 80 §:ssä mainittuihin rikoksiin. Tuomion tulee olla lainvoimainen ja ilmetä rikosrekisteriotteesta.

Ehdokasta tai tarjoajaa ei saa sulkea tarjouskilpailusta, mikäli lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulunut yli viisi vuotta.

4.3.3. Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet (81 §)

Edellä mainittujen pakollisten poissulkemisperusteiden lisäksi hankintalain 81 §:ssä on lista harkinnanvaraisista poissulkemisperusteista. Näiden perusteiden täyttyessä ehdokas tai tarjoaja voidaan sulkea pois tarjouskilpailusta. Perusteen käyttäminen ei edellytä, että siitä olisi mainittu hankinta-asiakirjoissa. Ehdokasta tai tarjoajaa ei kuitenkaan saa sulkea tarjouskilpailusta, mikäli alle listatusta tapahtumasta on kulunut yli kolme (3) vuotta.

Tarjouskilpailusta voidaan sulkea pois ehdokas tai tarjoaja:

1) joka on konkurssissa tai purettavana tai keskeyttänyt liiketoimintansa taikka jonka velkoja on vahvistetulla akordilla, saneerausohjelmalla tai muussa vastaavassa menettelyssä järjestelty;
2) jos jokin edellä kohdassa 1 mainituista menettelyistä on vireillä;

3) joka on ammattitoiminnassaan syyllistynyt vakavaan virheeseen, joka on toteen näytettävissä;
4) joka on laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa veroja tai sosiaaliturvamaksuja (poissulkemisoikeutta ei ole, jos yritykselle on vahvistettu maksuohjelma);
5) joka on rikkonut Suomen tai EU:n lainsäädännön, työehtosopimusten taikka kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita;
6) joka on tehnyt muiden ehdokkaiden ja tarjoajien kanssa sopimuksia, joilla pyritään vääristämään kilpailua;
7) jonka eturistiriitaa ei voida tehokkaasti poistaa muilla toimenpiteillä;
8) jonka osallistuminen hankintamenettelyn valmisteluun on vääristänyt kilpailua, eikä vääristymää voida poistaa muilla vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä;
9) jonka suorituksissa aikaisemmissa hankintasopimuksissa on ollut merkittäviä tai toistuvia puutteita jonkin keskeisen vaatimuksen toteuttamisessa; lisäedellytyksenä on, että puutteet ovat johtaneet sopimuksen ennenaikaiseen irtisanomiseen, vahingonkorvauksiin tai muihin vastaaviin sanktioihin;
10) joka on syyllistynyt olennaisesti väärien tietojen antamiseen tai laiminlyönyt vaadittavien tietojen antamisen; tai
11) joka on pyrkinyt vaikuttamaan epäasianmukaisesti hankintayksikön päätöksentekoon, saamaan luottamuksellisia tietoja, joiden avulla se voi saada perusteetonta etua hankintamenettelyssä tai tarkoituksellisesti antamaan harhaanjohtavia tietoja, jotka voivat vaikuttaa olennaisesti tarjoajan tai tarjouksen valintaa koskeviin päätöksiin.

Kohdan 9 mukaista poissulkuperustetta sovellettaessa voitaisiin ottaa huomioon myös ehdokkaan tai tarjoajan muiden hankintayksiköiden tai yritysten kanssa tehdyissä sopimuksissa ilmenneet vakavat puutteet, mikäli ne on dokumentoitu riittävästi.

Kohtia 3, 5 ja 6 sovelletaan myös ehdokkaan tai tarjoajan johtohenkilöihin sekä edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttäviin henkilöihin.

Ehdokkaiden ja tarjoajien poissulkemisessa edellä mainittujen perusteiden nojalla tulee aina noudattaa suhteellisuuden periaatetta. Vähäisten rikkomusten perusteella ei tulisi tehdä poissulkua. Mikäli rikkomus on kuitenkin ollut toistuva, voi poissulku olla perusteltu.

Poissulkemista koskevassa harkinnassa voidaan ottaa huomioon muun muassa rikkomuksen tai laiminlyönnin vakavuus, yhteys hankinnan kohteeseen, kulunut aika, mahdolliset muut aiheutuneet seuraamukset sekä rikkomukseen tai laiminlyöntiin syyllistyneen mahdolliset korjaavat teot.

4.3.4. Korjaavat toimenpiteet

Ehdokkaalla tai tarjoajalla on oikeus esittää pakollisen tai harkinnanvaraisen poissulkemisperusteen käsillä ollessa näyttöä luotettavuudestaan siitä huolimatta, että tarjoajaa rasittaa poissulkuperuste. Mikäli hankintayksikkö katsoo näytön riittäväksi, ei kyseistä ehdokasta tai tarjoajaa saa sulkea pois tarjouskilpailusta.

Näyttöä luotettavuudesta tulisi ensisijaisesti käyttää ja arvioida hankintamenettelyn kuluessa siten, että hankinta-asiakirjoissa mainitaan korjaavia toimenpiteitä koskevien selvitysten toimittamisesta tarjousten jättämisen yhteydessä. Hankintayksiköllä ei kuitenkaan ole velvollisuutta vaatia tai pyytää näyttöä luotettavuudesta.

Näyttönä voidaan esittää esimerkiksi selvitys siitä, että tarjoaja on maksanut tai sitoutunut maksamaan korvauksen kaikista vahingoista, joita rangaistavasta teosta tai virheestä on aiheutunut, selvittänyt tosiasiat ja olosuhteet kattavasti toimimalla aktiivisesti yhteistyössä tutkintaviranomaisten kanssa ja toteuttanut konkreettiset tekniset sekä organisaatioon ja henkilöstöön liittyvät toimenpiteet, joilla voidaan estää uudet rangaistavat teot tai virheet.

4.3.5. Tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja selvitykset

Ehdokkaille/tarjoajille voidaan edellä mainittujen lisäksi asettaa myös muita soveltuvuuteen liittyviä vaatimuksia ja heitä voidaan pyytää toimittamaan niitä koskevia selvityksiä. Tällaisia ovat muun muassa ehdokkaiden/tarjoajien rahoituksellista ja taloudellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevat vaatimukset. Näillä vaatimuksilla on pyrittävä varmistumaan siitä, että tavarantoimittaja, palveluntuottaja tai urakoitsija pystyy toteuttamaan hankinnan. Vaatimusten ja niiden todentamiseksi pyydettävien selvitysten tulee liittyä ehdokkaan/tarjoajan edellytyksiin toteuttaa hankinta, ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen.

Taloudellisen ja rahoituksellisen tilanteen osoittamiseksi voidaan pyytää muun muassa pankin tai luottolaitoksen lausunto tai tilinpäätösasiakirjat. Teknisen suorituskyvyn ja ammatillisen pätevyyden osoittamiseksi voidaan pyytää todistuksia yrityksen johtohenkilöiden tai erityisesti kyseisen palvelun tai urakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden koulutuksesta ja ammatillisesta pätevyydestä. Samoin suorituskyvyn osoittamiseksi voidaan vaatia luettelo ehdokkaan/tarjoajan aikaisemmista, kyseisen hankkeen kannalta merkittävistä toimituksista (ns. referenssit). Hankintalain liitteessä D on lueteltu tarkemmin ne asiakirjat ja tavat, joilla ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta voidaan arvioida.

Hankintayksikkö ei saa vaatia tarjoajaa toimittamaan näyttöä asetettujen soveltuvuusvaatimusten täyttymisestä, mikäli vaaditut todistukset, selvitykset ja muut tiedot on mahdollista tarkastaa Suomessa tai muussa ETA-alueen valtiossa käytössä olevasta maksuttomasta tietokannasta. Asiakirjanäyttöä ei myöskään saa vaatia toimittamaan, jos hankintayksiköllä on mainitut ajantasaiset asiakirjat jo hallussaan.

Ehdokkaat/tarjoajat, jotka eivät täytä asetettuja soveltuvuusvaatimuksia, on suljettava pois tarjouskilpailusta. Ehdokkaita tai tarjoajia voidaan pyytää täydentämään tai täsmentämään vaadittuja selvityksiä ja asiakirjoja. Hankintayksikkö voi myös oma-aloitteisesti hankkia erilaisia ehdokkaita/tarjoajia koskevia selvityksiä esimerkiksi yhteisötieto- tai luottotietojärjestelmästä. Tällaisten viran puolesta hankittavien selvitysten käyttämisestä on suositeltavaa ilmoittaa tarjouspyynnössä.

4.4. Tekniset eritelmät ja vaatimukset sekä standardien käyttö

Rakennusurakoiden ja hankittavan tavaran ominaisuuksien kuvaamiseen voidaan käyttää teknisiä määrittelyjä. Palvelujen hankinnassa tekniset määritelmät soveltuvat erityisesti siihen, että palveluihin liittyviä vaatimuksia kuvataan suorituskyvyn tai toiminnallisten vaatimusten perusteella.

Teknisiä eritelmiä ei saa laatia siten, että ne perusteettomasti rajoittavat kilpailua tai ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen. Tekniset eritelmät tulisi esittää viittaamalla eurooppalaisten standardien mukaisiin kansallisiin standardeihin tai eurooppalaisiin teknisiin hyväksyntöihin tai eritelmiin tai, ellei edellä mainittuja ole, kansallisiin vastaaviin. Käytettäessä viittausta standardiin tai muuhun tekniseen määrittelyyn, myös sellaiset tuotteet, palvelut ja materiaalit on hyväksyttävä, jotka eivät ole viitatun standardin tai määritelmän mukaisia, mutta täyttävät niissä asetetut vaatimukset. Edellä mainitun vuoksi viittauksiin tulee liittää ilmaisu "tai vastaava".

Standardeihin viittaamisen lisäksi hankinnan kohteelta voidaan edellyttää tiettyä suorituskykyä ja tiettyjä toiminnallisia ominaisuuksia. Edellytetyt vaatimukset on esitettävä riittävän täsmällisesti, jotta saadut tarjoukset ovat vertailukelpoisia.

Toiminnallisia ominaisuuksia koskeviin vaatimuksiin voi sisältyä myös ympäristöominaisuuksia koskevia vaatimuksia. Ympäristöominaisuuksiin liittyvien vaatimusten esittämisessä voidaan käyttää ympäristömerkkien myöntämisperusteita. Edellytyksenä edellä mainittujen perusteiden käytölle on, että ne soveltuvat hankinnan kohteena olevien tavaroiden ja palveluiden määrittämiseen, ja että merkkiä koskevat vaatimukset on kehitetty tieteellisen tiedon pohjalta, johon kaikki asianomaiset tahot, kuten viranomaiset, kuluttajat, valmistajat, vähittäiskaupan edustajat ja ympäristöjärjestöt ovat voineet osallistua. Lisäksi merkin on oltava kaikkien osapuolten saatavilla ja käytettävissä. Tietyn ympäristömerkin voidaan ilmoittaa täyttävän edellytetyt vaatimukset, mutta on myös hyväksyttävä tarjoajan esittämä muu todistus edellytettyjen vaatimusten täyttymisestä. Lisätietoja edellä mainituista (ympäristöjärjestelmät, sosiaalisen vastuun merkkien ja standardien mukaiset järjestelmät ym.) löydät hankinnan

palveluyksikön ~~takeskuksen~~ intranet-sivuilta. Voit myös ottaa yhteyttä ~~Hankinnan~~ Hankinnan palvelukeskuksen erityisasiantuntijaan.~~vastuullisuuskonsulttiin.~~

Teknisissä eritelmissä ei saa mainita tiettyä valmistajaa tai tiettyä alkuperää olevia tavaroita. Niissä ei myöskään saa viitata tavaramerkkiin, patenttiin, tuotetyyppiin, alkuperään, erityiseen menetelmään tai tuotantoon siten, että viittaus suosii tai syrjii tiettyjä tarjoajia tai tavaroita. Viittaus on poikkeuksellisesti sallittu, jos hankinnan kohdetta ei muuten voi riittävän täsmällisesti kuvata. Viittaukseen on tuolloin liitettävä ilmaisu "tai vastaava".

4.5. Elinkaarikustannukset

Tarjousten vertailussa voidaan huomioida myös hankittavan tuotteen/palvelun koko elinkaaren aikaiset kustannukset. Kustannuksina voidaan ottaa huomioon sekä hankintayksikön omia sisäisiä kustannuksia että käyttäjille aiheutuvia kustannuksia. Näitä voivat olla esimerkiksi erilaiset tuotanto-, kuljetus-, käyttö- ja ylläpitokustannukset, energian ja muiden resurssien käytöstä aiheutuvat kustannukset sekä keräys-, kierrätys- ja jätekustannukset. Kustannukset voivat liittyä myös tuotteessa käytettyjen raaka-aineiden hankkimisesta aiheutuviin päästöihin, kuten esimerkiksi kasvihuonepäästöihin.

Mikäli tarjousten vertailussa huomioidaan elinkaarikustannuksia, on tarjouspyynnössä ilmoitettava mitä menetelmää käyttäen kustannukset lasketaan ja mitä tietoja tarjoajien on toimitettava kustannusten laskemista varten. Lisätietoja on saatavissa julkisten hankintojen neuvontayksikön, Motivan sekä ympäristöministeriön internet-sivuilta.

4.6. Vastuullisuus~~näkökohdat~~ hankinnoissa

Vastuullisuus~~näkökohdat~~ hankinnoissa tarkoitta~~vat~~ ympäristönäkökohtien ja sosiaalisten näkökohtien sekä taloudellisen vastuullisuuden huomioimista Vantaan kaupungin hankinnoissa. ~~Kaupunginhallituksen vahvistamassa Strategisten hankintojen tiekartassa on painotettu useita vastuullisuuden osa-alueita~~. Kaupungin hankintojen strategisissa tavoitteissa on useita kestävään kehitykseen liittyviä tavoitteita.

Vastuullisuusnäkökohdat tulee ottaa huomioon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa hankintaa suunniteltaessa. Ne on huomioitava kaikissa hankintalain mukaisissa hankinnoissa. Vastuullisuusnäkökohdat tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida myös pienhankinnoissa.

Markkinoiden kartoittamisessa ja markkinavuoropuhelun käymisessä vastuullisuusnäkökohdat tulee huomioida, jotta niiden vaikutukset saadaan arvioitua hankintaa tehdessä. Kaupungin strategiaan liittyvässä resurssiviisauden tiekartassa ~~ohjelmassa~~ määritellään kaupungin tavoitetasoja tai tavoitteita liittyen vastuullisuusnäkökohtiin.

Tarjouspyyntöä laadittaessa on mietittävä, mitä vastuullisuusnäkökohtia otetaan huomioon ehdottomina vaatimuksina ja mitä taas pisteytettävänä laatuna. Sähköisessä hankintajärjestelmässä on myös saatavana malleja, joita voi käyttää hankinnassa.

Taloudellisen vastuullisuuden osalta on noudatettava myös Vantaan kaupungin harmaan talouden torjuntaohjetta. Ohje löytyy Hankinnan palveluyksikön intranet-sivuilta.

Työllisyyden edistämisestä hankintojen avulla löydät lisätietoa Hankinnan intranet-sivuilta.

Lisätietoja hankintojen vastuullisuudesta saa Hankinnan palveluyksikön erityisasiantuntijalta ~~vastuullisuuskonsultilta.~~

4.7. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus hankinnoissa

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä ohjaavat laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (1986/609) sekä yhdenvertaisuuslaki (2014/1325).

Vantaan kaupunki on strategiassaan sitoutunut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa on lisäksi määritelty kyseisten asioiden huomioon ottaminen hankinnoissa.

Julkisissa hankinnoissa on edistettävä naisten ja miesten tasa-arvoa aina kun se on mahdollista. Tarjoajilta, joiden palveluksessa on säännöllisesti vähintään 30 henkeä, on edellytettävä tarjouspyynnöissä, että heillä on palkkausta ja muita palvelussuhteen ehtoja käsittelevä tasa-arvolain vaatima tasa-arvosuunnitelma sekä yhdenvertaisuuslain vaatima suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

4.8. Tietoturva ja tietosuoja hankinnoissa

4.8.1. Tietoturva

Hankinnoissa on aina huomioitava mahdolliset tietoturva-asiat. Tässä yhteydessä tietoturvalla tarkoitetaan kaupungin tietojen ja hankittavien järjestelmien suojaamista hankintasopimuksessa hallinnollisilla ja teknisillä vaatimuksilla. Tämä tehdään kaupungin omaisuuden suojaamiseksi ja toiminnan tavoitteiden varmistamiseksi kulloinkin voimassa olevan, asiaan liittyvän lainsäädännön (esim. julkisuuslaki) ja kaupungin tietoturvaohjeistuksen mukaisesti.

Tietoturva on riippumaton hankintalainsäädännön soveltamisesta ja siihen liittyvistä kynnysarvoista. Näin ollen tietoturvavaatimukset voivat tulla sovellettaviksi, vaikka hankintaan ei sovellettaisikaan hankintalakia.

Hankintaa suunniteltaessa on tehtävä ensin tietoriskiarvio suhteessa toimialan toiminnan kriittisyyteen ja kehittämisen tavoitteisiin. Kaupungin tiedon on oltava saatavilla, tieto ei saa

vuotaa asiattomille, tiedon pitää olla virheetöntä ja joustavasti kehittyvää sekä tietojärjestelmän tulee olla käytettävissä, toimia oikein sekä oltava ketterästi kehitettävissä ja toimintavarma. Näiden vaatimuksien varmistamisen tärkeyttä IT- palvelun tai tietojärjestelmän hankintasopimuksessa ohjaavat toimialan toiminnan kriittisyys, tavoitteet ja tietoriskien suuruus. Tietoriskien perusteella hankintaa suunniteltaessa on laadittava tiedon ja tietojärjestelmien asianmukaista suojaamista varten priorisoidut tietoturvavaatimukset, jotka toimivat parhaiten liitettyinä osaksi sekä palvelunhallinnan että IT-ratkaisun toiminnallisia ja teknisiä vaatimuksia. Vantaan kaupunki on sitoutunut Valtionhallinnon tietoturvaviitekehykseen (VAHTI 2/2010), joka tarjoaa perustan tietoturvavaatimuksien priorisointiin tietoriskien perusteella. Tietoturvaan liittyviä ehtoja voidaan käsitellä teknisessä vuoropuhelussa toimittajien kanssa.

Jos hankintaan liittyy tarve suojata kaupungin tietoja ja tietojärjestelmiä, tarjouspyynnössä tietoturva tulee integroida osaksi hankittavaa tuotetta tai palvelua ja sen hallintaa. Tarjouspyynnössä on aina vaadittava sisäänrakennettua ja oletusarvoista tietoturvaa. Lisäksi on varmistettava riittävät ja oikeanlaiset tietoturvavaatimukset sekä yhteisten tietoriskien hallinnan, tietoturvan tilan seurannan ja tietoturvapoikkeamien hallinnan käytännöt.

Jos hankintamenettelynä käytetään menettelyä, jossa neuvotellaan, neuvotteluissa voidaan käsitellä tietoturvakysymyksiä. Hankintasopimukseen on liitettävä tapauskohtaisesti riittävät ja oikeanlaiset tietoturvaa koskevat ehdot sekä tietoturvaa koskevat liitteet.

Hankinnoissa tulee huomioida Vantaan kaupungin hankintojen tietoturvaperiaatteet. Tietoturva-asioissa voi ennakkoon sekä tutustua kaupungin tietoturvaohjeistukseen intranetissä (tietoturva) että konsultoida kaupungin tietoturva-asiantuntijoita.

4.8.2. Tietosuoja

Hankinnoissa on aina huomioitava mahdolliset tietosuoja-asiat. Tietosuojalla tarkoitetaan henkilötietojen käsittelyä koskevien vaatimusten huomioon ottamista luonnollisten henkilöiden yksityisyyden, vapauksien, oikeuksien ja oikeusturvan varmistamiseksi voimassa olevan henkilötietolainsäädännön mukaisesti. Kaikessa henkilötietojen käsittelyssä on sovellettava Euroopan unionin tietosuoja-asetusta (2016/679) joka tunnetaan lyhenteellä GDPR, kansallista tietosuojalakia (1050/2018) sekä kansallista erityislainsäädäntöä.

On myös huomioitava, että tietosuojalainsäädännön tietosuojalle asettamat vaatimukset ovat tietoturvan tavoin riippumattomia hankintalainsäädännön soveltamisesta ja siihen liittyvistä kynnysarvoista. Näin ollen tietosuojalainsäädännön tietosuojavaatimukset voivat tulla sovellettaviksi, vaikka hankintaan ei sovellettaisikaan hankintalakia.

Hankintaa suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, liittyykö hankintaan henkilötietojen käsittelyä. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan mm. henkilötietojen keräämistä, tallentamista, käyttöä, luovuttamista ja poistamista. Hankinnan suunnitteluvaiheessa on määriteltävä

henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste, tarkoitus ja kesto sekä tehtävä riskiarvio henkilötietojen käsittelyn luonnolliselle henkilölle mahdollisesti aiheutuvista vaikutuksista. Lisäksi hankintaa suunniteltaessa on arvioitava mitä henkilötietoja ja henkilötietoryhmiä (esim. terveystietoja tai lasten tietoja) käsittelyyn liittyy sekä määriteltävä henkilötietojen suojauksen tarve.

Osana arviointia tehdään henkilötietojen vaikutustenarvioinnin alkukartoitus ja mikäli aihetta on, vaikutustenarviointi. Vaikutustenarviointi on tietosuoja-asetuksen mukainen toimenpide, jolla arvioidaan suunnitellun käsittelytoimen vaikutuksia henkilötietojen suojalle. Vaikutustenarvioinnilla pyritään tunnistamaan, arvioimaan ja hallitsemaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä. Vaikutustenarviointi tehdään ennen käsittelytoimien aloittamista sellaisissa tapauksissa, joissa käsittelyyn saattaa kohdistua korkea riski. Alkukartoituksessa ja vaikutustenarvioinnissa käytetään kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmän hyväksymiä arviointilomakkeita.

Henkilötietojen käsittelyä ja käsittelyyn liittyviä ehtoja voidaan käsitellä teknisessä vuoropuhelussa toimittajien kanssa.

Jos hankintaan liittyy henkilötietojen käsittelyä, tarjouspyynnössä tietosuoja tulee integroida osaksi hankittavaa tuotetta tai palvelua ja sen hallintaa. Tarjouspyynnössä on aina vaadittava sisäänrakennettua ja oletusarvoista tietosuojaa sekä varmistettava riittävät ja oikeanlaiset tietosuojavaatimukset sekä tietosuojan tilan seurannan ja poikkeamien käsittelyn käytännöt. Jos hankintamenettelynä käytetään menettelyä, jossa neuvotellaan, neuvotteluissa voidaan käsitellä tietosuojakysymyksiä. Hankintasopimukseen on tapauskohtaisesti liitettävä riittävät ja oikeanlaiset tietosuojaa koskevat ehdot sekä henkilötietojen käsittelyä koskevat liitteet.

Jos hankintaan liittyy henkilötietojen käsittelyä, on aina konsultoitava ennakkoon kaupungin tietosuoja-asiantuntijoita.

4.9. Tarjousten valintaperusteet

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Mikäli hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa valintaperusteena pelkästään halvinta hintaa, on tätä koskevat perustelut ilmoitettava tarjouspyynnössä tai hankintapäätöksessä. Perusteluista on käytävä ilmi, miten laadulliset näkökohdat on huomioitu hankittavassa kokonaisuudessa kuvaamalla esimerkiksi laadun huomioiminen soveltuvuus- ja vähimmäisvaatimuksissa tai sopimusehdoissa.

Hankintapäätöksen tekemisessä sovellettava valintaperuste on ilmoitettava jo hankintailmoituksessa. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi hintaa, laatua, teknisiä ansioita, esteettisiä ja toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä (esim. hiilidioksidipäästöjen määrää, jätteiden käsittelyä,

tuotteen käyttöikää ja kierrätettävyyttä, käyttökustannuksia, kustannustehokkuutta, myynnin jälkeistä palvelua ja teknistä tukea, huoltopalveluja, toimituspäivää tai toimitus- ja toteutusaikaa taikka elinkaarikustannuksia). Vertailuperusteita valittaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että tarjouksia pystytään käytännössä vertailemaan kyseisiä vertailuperusteita soveltaen.

Kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteiden asettaminen on hankintayksikön harkittavissa. Niiden on kuitenkin liityttävä hankinnan kohteeseen, oltava objektiivisia ja syrjimättömiä eivätkä ne saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta. Tarjousten valinnassa saa soveltaa ainoastaan tarjouspyynnössä ennakkoon ilmoitettuja vertailuperusteita. Asetettuja perusteita ei näin ollen voi enää jälkikäteen lisätä, poistaa tai muuttaa.

Tarjousten vertailuperusteina ei tule käyttää sellaisia perusteita, jotka liittyvät ehdokkaiden tai tarjoajien ominaisuuksiin ja soveltuvuuteen. Vertailussa voidaan kuitenkin arvioida myös tarjoajalle asetettujen soveltuvuutta koskevien vähimmäisvaatimusten ylittävää laatua, kuten esimerkiksi hankkeeseen nimettyjen henkilöiden pätevyyttä, kokemusta ja osaamista. Mikäli tarjousvertailussa arvioidaan tarjoajalle asetettujen soveltuvuutta koskevien vähimmäisvaatimusten ylittävää laatua, tarjouspyynnössä on selkeästi erotettava, miltä osin vaatimukset ovat vähimmäisvaatimuksia ja miltä osin vertailtavia vaatimuksia.

Lisäksi vertailuperusteena voidaan ottaa huomioon myös hankinnan kohteena olevien asiakkaiden tarpeisiin liittyviä taloudellisia ja laadullisia perusteita sekä ympäristövaatimusten täyttämiseen liittyviä perusteita, jos tällaiset perusteet ovat mitattavissa ja liittyvät hankinnan kohteeseen. Tällaisia vertailuperusteita voisivat olla esimerkiksi vähimmäisvaatimukset ylittävät ratkaisut, jotka helpottavat vammaisten käyttäjien kulkua rakennuksessa tai määritellyn enimmäistason alittavien saastepäästöjen huomioiminen.

Kilpailutus voidaan toteuttaa myös niin sanottuna ranskalaisena urakkana tai käänteisenä kilpailutuksena. Tämä tarkoittaa sitä, että hankintayksikkö määrittää tarjouspyynnössä etukäteen tietyn kiinteän hinnan, jonka se on valmis maksamaan hankinnasta. Tämän jälkeen kilpailu käydään tarjoajien kesken yksinomaan hankintayksikön määrittämillä laadullisilla perusteilla.

Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli.

4.10. Tarjousten vastaanottaminen ja avaaminen

Vantaan kaupungin hankinnat kilpailutetaan hankintaohjeen tekohetkellä Cloudia Oy:n Tarjouspalvelu.fi-portaalissa. Järjestelmä suorittaa automaattisesti tarjousten vastaanottamiseen ja avaamiseen liittyvät toimet muodostamalla avauspöytäkirjan.

4.11. Tarjousten hylkääminen

Hankinnasta päättävällä on oikeus hylätä saadut tarjoukset hankintalain mukaisin perustein.

Tarjous on hylättävä, jos:

1) tarjousta rasittaa jokin kohdassa 4.3.2. lueteltu pakollinen poissulkemisperuste;
2) tarjous on tarjouspyynnön vastainen eli ei täytä tarjouspyynnössä asetettuja muotovaatimuksia ja/tai ehtoja;
3) tarjousten vertailussa käytettävää hintaa ei ole ilmoitettu pyydetyllä tavalla;

Tarjous voidaan hylätä, jos

1) tarjousta rasittaa jokin kohdassa 4.3.3. lueteltu harkinnanvarainen poissulkemisperuste;

2) tarjoushinta on poikkeuksellisen alhainen ja on ilmeistä, ettei hankintaa voida toteuttaa tarjouspyynnössä edellytetyllä tavalla. Ennen tarjouksen mahdollista hylkäämistä on tarjoajalta pyydettävä kirjallisesti selvitys tarjouksen perusteista. Tällä tarkoitetaan niitä seikkoja, jotka voivat olla perusteena tarjoushinnan alhaisuudelle. Selvityksen perusteella tulee arvioida hankinnan toteuttamismahdollisuudet ja siihen liittyvät riskit. Hylkääminen on perusteltava hankintapäätöksessä.

3) tarjoaja on saanut lainvastaista valtiontukea. Ennen hylkäämistä tarjoajalle on varattava kohtuullinen aika sen osoittamiseksi, että valtiontuki on myönnetty laillisesti.

4.12. Tarjousten täsmentäminen/täydentäminen

Saapuneet tarjoukset saattavat joskus olla puutteellisia tai epäselviä. Tällöin hankintayksikkö voi tarjouksista ilmenevien puutteellisuuksien luonteen mukaisesti pyytää tarjoajia täsmentämään ja/tai täydentämään tarjouksiaan.

Tarjousta voidaan täsmentää hankintayksikön pyynnöstä vain, mikäli täsmentäminen ei vaaranna tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua. Mikäli kyseessä on tarjousten vertailuun vaikuttava seikka, ei tarjoukseen saa pyytää täsmennystä. Täsmennykset tulee pyytää kirjallisesti esimerkiksi sähköpostitse. Pyynnössä on yksilöitävä selkeästi se asia, johon halutaan täsmennystä sekä ilmoitettava määräaika, johon mennessä täsmennys on toimitettava.

Tarjousten täsmentämisellä ei saa koskaan parantaa tarjousta. Tarjouksen parantamista ovat muun muassa puuttuvan referenssin lisääminen tai korvaaminen uudella referenssillä, tuotteen tai tavaran vaihtaminen taikka hinta- ja maksuehtojen muutokset.

4.13. Tarjousten vertailu

Hyväksytyt tarjoukset on vertailtava käyttäen tarjouspyynnössä ilmoitettuja vertailuperusteita. Tarjousten vertailussa ei saa ottaa käyttöön uusia vertailuperusteita, joita ei ole mainittu tarjouspyynnössä.

Tarjousvertailusta on käytävä kaikkien tarjousten osalta selvästi ilmi, miten niitä on arvioitu kunkin vertailuperusteen suhteen. Tarjouksia vertailtaessa on yleensä syytä laatia vertailutaulukko, jotta kaikki vertailuperusteet tulee käytyä läpi.

Vertailutaulukon voi esittää jo tarjouspyynnössä. Kaikkien vertailuperusteiden käyttö on perusteltava kirjallisesti hankintapäätöksessä tai sen liitteessä, ellei asia ilmene yksiselitteisesti vertailutaulukosta. Jos tarjouksille on annettu toisistaan poikkeavia pisteitä, on vertailusta ilmettävä, mihin tarjousten piste-erot perustuvat. Tarjousten vertailussa voidaan ottaa huomioon ainoastaan tarjoajien tarjouksissaan esittämät tiedot.

Tarjoukset on käsiteltävä niin hyvissä ajoin, että hankintapäätös saadaan tarjoajien tietoon tarjousten voimassaoloaikana. Mikäli tarjousten käsittely lykkääntyy, on tarjousten tekijöiltä tiedusteltava, ovatko he valmiit jatkamaan tarjouksen voimassaoloaikaa hankintayksikön ehdottamaan uuteen päivämäärään saakka.

Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on asianomaista hankintaa koskevan valintaperusteen mukaan kokonaistaloudellisesti edullisin.

5. HANKINTAPÄÄTÖS

5.1. Hankintapäätöksen tekeminen

Tarjouskilpailun ratkaisusta, suorahankinnasta, option käyttöönotosta sekä hankinnan keskeyttämisestä on tehtävä kirjallinen, perusteltu hankintapäätös sähköisessä päätöksentekoasianhallintajärjestelmässä (ValmuAsta). Hankintapäätöksen tekee se toimielin tai viranhaltija, jolla on hankinnan ratkaisuvalta.

5.1.1. Hankintapäätös puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa

Puitejärjestelyjen sisällä käytävistä ns. minikilpailutuksista/kevennetyistä kilpailutuksista on tehtävä hankintapäätös viranhaltijan päätössovelluksessa sähköisessä päätöksentekojärjestelmässä (Valmu) kaikissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa. Hankintapäätös on lähetettävä asianmukaisine muutoksenhakuosoituksineen tiedoksi kaikille mini-/kevennettyyn kilpailuun osallistuneille tarjoajille. Lisäksi hankintapäätöksen tekemisen jälkeen on odotettava ennen tilausta/sopimusta 14 päivän odotusaika.

Jos odotusaikaa ei noudateta ja kevennetystä kilpailutuksesta valitetaan markkinaoikeuteen, voi markkinaoikeus virhetilanteissa määrätä hankintasopimuksen tehottomaksi ja/tai lyhentää tehdyn sopimuksen sopimuskautta. Valituksen käsitteleminen edellyttää kuitenkin aina markkinaoikeuden myöntämää käsittelylupaa.

Kaikista EU-kynnysarvot alittavista puitejärjestelyn sisäisistä minikilpailutuksista/kevennetyistä kilpailutuksista on myös tehtävä ratkaisu asianhallintajärjestelmässä (Asta). Ratkaisu on lähetettävä tiedoksi kaikille mini-/kevennettyyn kilpailuun osallistuneille tarjoajille.

5.1.2. Hankintapäätöksen sisältö

Hankintapäätöksen tulee sisältää olennaiset tiedot tarjouskilpailun ratkaisemisesta sekä keskeisistä siihen vaikuttaneista seikoista. Hankintapäätöksestä tulee käydä ilmi ainakin seuraavat seikat:

- hankinnan yleiskuvaus (sis. kuvaus hankinnan kohteesta);
- käytetty hankintamenettely;
- perusteet neuvottelumenettelyn, puitejärjestelyn tai suorahankinnan käytölle;
- tiedot hankintailmoituksen julkaisemisesta TED:ssä ja Hilmassa sekä muista käytetyistä julkaisukanavista;
- hankintamenettelyn mukainen tarjouskilpailun kulku pääpiirteittäin;
- osallistumishakemuksen jättäneet;
- perusteet hankinnan jakamatta jättämiseen;
- perusteet halvimman hinnan käyttämiseen ainoana perusteena;

- perusteet vaatia toimittajalta yli kaksinkertaista liikevaihtoa;
- tarjouksen tehneet;
- tarjouskilpailuun valittujen sekä kilpailusta hylättyjen nimet;
- tarjoajien soveltuvuus / mahdollinen sulkeminen pois kilpailusta sekä peruste poissulkemiselle;
- tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus / mahdollinen hylkääminen sekä peruste hylkäämiselle;
- tarjousten vertailu mahdollisine vertailutaulukoineen hankintapäätöksen tekstissä tai sen liitteenä;
- perustelut valinnalle tarjouspyynnössä esitetyin valintaperustein (erityisen tärkeää on tarjousten piste-erojen perusteleminen);
- voittanut tarjoaja;
- arvio alihankintana kolmansille osapuolille annettavista sopimuksen osista taikka mahdollisten alihankkijoiden nimet;
- sopimuksen/hankinnan arvo;
- tieto odotusajan pituudesta (14 päivää);
- maininta, että sopimus syntyy vasta erillisellä kirjallisella sopimuksella
- muutoksenhakuohjeet;
- perusteet muiden kuin sähköisten viestintävälineiden käyttämiseen;
- kuvaus hankintamenettelyssä mahdollisesti todetuista eturistiriidoista ja niiden vuoksi toteutetuista toimenpiteistä; sekä
- hankintayksikön yhteystiedot.

Kaikista ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista tulee tehdä perusteltu kirjallinen päätös.

Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Hankinnan keskeyttämisestä on tehtävä perusteltu hankintapäätös, johon liitetään muutoksenhakuohjeet. Keskeyttämispäätös annetaan tiedoksi samoin kuin hankintapäätös.

5.1.3. Hankintapäätöksen tiedoksianto

Hankintapäätös siihen liittyvine asiakirjoineen annetaan tiedoksi Valmun~~Astan~~ kautta ehdokkaan tai tarjoajan ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen. Kun käytetään sähköistä tiedoksiantoa, on viestiin merkittävä erikseen tieto viestin lähettämispäivästä. Päätös liitteineen voidaan antaa tiedoksi myös tavallisena kirjeenä, jos muuta vaihtoehtoa ei ole.

Ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen kirjepostitse lähetetyn päätöksen tiedoksi, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä. Käytettäessä sähköistä

tiedoksiantoa, katsotaan tiedoksiannon tapahtuneen viestin lähettämispäivänä, jollei asiassa esitetä selvitystä siitä, että sähköinen tiedoksianto on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Tarjouksia ei liitetä hankintapäätöksen liitteeksi.

Hankintapäätös annetaan tiedoksi:

- vasta sen jälkeen, kun tiedetään, ettei ylempi toimielin käytä asiassa kuntalain 92 §:n mukaista otto-oikeutta tai
- saman tien siten, että hyväksytyn tarjouksen tekijälle ilmoitetaan päätöksen tiedoksiannon yhteydessä, ettei päätös sido kaupunkia ennen kuin on selvinnyt, käyttääkö ylempi toimielin asiassa kuntalain mukaista otto-oikeutta.

Kaikille ehdokkaille ja tarjoajille, joiden asemaan vaikuttavia ratkaisuja päätös sisältää, toimitetaan:

- pöytäkirjanote hankintapäätöksestä ja
- tarjousvertailu sekä
- valitusosoitus- ja oikaisuohje (=muutoksenhakuohjeet).

Oikeanlaisten muutoksenhakuohjeiden liittäminen hankintapäätökseen on tärkeää, jotta muutoksenhakuajat lähtisivät kulumaan ja jotta hankintapäätös saisi lainvoiman. Hankintapäätöspohjat löytyvät asianhallintajärjestelmästä (~~Asta~~Valmu).

5.2. Muutoksenhaku

Ehdokas tai tarjoaja voi kansalliset kynnysarvot ja EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hakea hankintapäätökseen muutosta markkinaoikeudelta valitusajan kuluessa. Ehdokas tai tarjoaja voi markkinaoikeusvalituksen lisäksi hakea hankintapäätökseen samanaikaisesti muutosta myös tekemällä hankintayksikölle hankintaoikaisuvaatimuksen. Hankintaoikaisuvaatimuksen voi tehdä myös kansalliset kynnysarvot alittavista hankinnoista, mutta niistä ei voi valittaa markkinaoikeuteen.

Mikäli hankinnassa on menetelty hankintalain vastaisesti voi markkinaoikeus ensisijaisesti kumota päätöksen, kieltää noudattamasta virheellistä päätöstä tai velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä.

Mikäli hankinnassa on ehditty tehdä jo sopimus, voi virheellisen menettelyn seurauksena olla hyvitysmaksun suorittaminen sille tarjoajalle, jolla olisi virheettömässä menettelyssä ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu. Mikäli EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnassa on ehditty tehdä jo sopimus, voi markkinaoikeus määrätä tietyin edellytyksin hankintasopimuksen tehottomaksi tai lyhentää hankintasopimuksen sopimuskautta. EU-

kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa markkinaoikeus voi määrätä myös seuraamusmaksun maksamisesta valtiolle.

Markkinaoikeuden määräämät seuraamukset voivat tulla kyseeseen vain, mikäli hankintayksikön todetaan toimineen lainvastaisesti ja lainvastainen menettely on vaikuttanut hankintamenettelyn lopputulokseen tai asianosaisen asemaan.

Markkinaoikeus ylläpitää internet-sivuillaan luetteloa vireille tulleista hankinta-asioista. Sivuilta voi käydä tarkistamassa 14 päivän valitusajan päättymisen jälkeen, onko hankinnasta valitettu markkinaoikeuteen. Markkinaoikeuden sivuillaan julkaisema luettelo ei nauti julkista luotettavuutta, mikä tarkoittaa sitä, että luettelomerkinnän puuttuminen ei välttämättä tarkoita sitä, että hankinnasta ei olisi valitettu.

5.3. Hankintaoikaisu

Mikäli hankintamenettelyssä havaitaan virhe, jolla on vaikutusta ehdokkaiden tai tarjoajien asemaan, voidaan virheellinen hankintapäätös poistaa ja ratkaista asia uudelleen tekemällä hankintaoikaisu. Hankintaoikaisu voidaan ottaa käsiteltäväksi joko hankintayksikön omasta aloitteesta tai asianosaisen vaatimuksesta. Asianosaisen on tehtävä hankintaoikaisu 14 päivän kuluessa hankintapäätöksen tiedoksisaannista.

Hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty. Muutoksenhaku markkinaoikeuteen ei estä hankintayksikköä tekemästä hankintaoikaisua. Itseoikaisuna tehtävän hankintaoikaisun tekeminen ei kuitenkaan ole mahdollista enää hankintasopimuksen tekemisen jälkeen.

Hankintaoikaisupäätöksen tekee se toimielin tai viranhaltija, jolla on alkuperäisen hankinnan ratkaisuvalta. Päätöksen korjaaminen hankintaoikaisuna ei edellytä asianosaisen suostumusta. Asianosaista voidaan kuitenkin kuulla ennen asian uudelleen ratkaisemista.

Hankintaoikaisun vireilletulosta on ilmoitettava välittömästi niille, joita asia koskee.

Mikäli hankintaoikaisu hyväksytään, tulee hankintaoikaisun ratkaisun takia tehdä uusi hankintapäätös viranhaltijan päätössovelluksessa. Päätös lähetetään tiedoksi asianosaisille ja päätökseen liitetään muutoksenhakuosoitukset.

Mikäli hankintaoikaisu hylätään, lähetetään hankintaoikaisun johdosta tehty päätös tiedoksi oikaisun tehneelle. Päätökseen liitetään ilmoitus muutoksenhakukiellosta.

Lisäksi päätös tulee ilmoittaa kuntalain 92 §:n mukaiseen otto-oikeusmenettelyyn ja julkaista Vantaan kaupungin internet-sivuilla.

5.4. Hankinnan väliaikainen järjestäminen

Jos hankinnasta on valitettu markkinaoikeuteen, ei hankinnasta saa tehdä hankintapäätöksen mukaista hankintasopimusta. Tällöin hankinta voidaan järjestää väliaikaisesti tekemällä sopimus kenen tahansa soveliaaksi katsotun toimittajan kanssa. Hankinnan väliaikaisen järjestämisen edellytyksenä on, ettei hankintaa voida sen luonteen vuoksi lykätä markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi. Mikäli hankinnan tekemistä voidaan lykätä, ei hankinnan väliaikaiselle järjestämiselle ole perusteita.

Hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä on tehtävä kirjallinen sopimus. Sopimuksessa on huolehdittava siitä, että sopimus voidaan irtisanoa päättymään markkinaoikeuden päätöksen takia. Tavaraa/palvelua saa tilata väliaikaisen sopimuksen turvin vain välttämättömiltä osin toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä ei tehdä hankintapäätöstä.

6. SOPIMUSMENETTELY

6.1. Odotusaika ja muut määräajat

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen on tehtävä hankintaa koskeva kirjallinen sopimus.

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hankintasopimuksen saa kuitenkin tehdä aikaisintaan 14 päivän (ns. odotusaika) kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksi.

Odotusaikavelvoitetta ei sovelleta suorahankintoihin. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa myöskään silloin, kun hankintasopimus tehdään ainoan tarjouksen tehneen tarjoajan kanssa.

Odotusajan noudattamatta jättäminen on sanktioitu ankarasti. Siksi on ensiarvoisen tärkeää noudattaa sitä.

EU-kynnysarvot alittavissa kansallisissa hankinnoissa ei ole pakollista odotusaikaa. Kansallisissa hankinnoissa suositellaan kuitenkin hankintasopimuksen tekemistä vasta 14 päivän pituisen valitusajan kulumisen jälkeen. Silloin voidaan varmistaa, ettei hankinnasta ole valitettu markkinaoikeuteen.

6.2. Sopimuksen tekeminen

Hankintalaki edellyttää erillisen kirjallisen hankintasopimuksen tekemistä. Hankintasopimus syntyy kirjallisen sopimuksen allekirjoittamisella. Hankintasopimusta ei kuitenkaan saa tehdä EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa ennen 14 päivän pakollisen odotusajan päättymistä tai mikäli hankinnasta on valitettu markkinaoikeuteen. Mikäli suorahankinnassa käytetään vapaaehtoista ilmoitusmenettelyä, ei sopimusta saa tehdä ennen 14 päivän määräajan päättymistä. Myöskään tilausten tekemiseen ei saa ryhtyä, ennen kuin hankintasopimus on allekirjoitettu.

Ennen sopimuksen tekemistä on varmistuttava siitä, ettei hankinnasta ole valitettu määräaikana markkinaoikeuteen. Mahdollisen valituksen vireilletulo tulee tarkistaa määräajan päättymisen jälkeen joko soittamalla markkinaoikeuden kirjaamoon tai tekemällä alustava tarkistus markkinaoikeuden internet--sivuillaan julkaisemasta vireille tulleiden hankinta-asioiden luettelosta.

Ennen hankintasopimuksen tekemistä on viimeistään tarkastettava, että sopimuskumppani täyttää tarjouspyyntöasiakirjoissa vaaditut soveltuvuusvaatimukset. Samassa yhteydessä on tarkastettava, että sopimuskumppani täyttää tilaajavastuulain mukaiset velvollisuudet.

Hankintasopimuksen tekemiseen on oikeutettu se, joka on tehnyt hankintapäätöksen tai joka hankintapäätöksen, hallintosäännön tai niihin perustuvien delegointipäätöksien mukaan on oikeutettu allekirjoittamaan hankintasopimuksen.

Laadittavaa sopimusta voidaan täydentää käyttämällä sopimuksen lisäksi julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja (JYSE 2014) tai JHS 166 Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleisiä sopimusehtoja (JIT 2015, muutoksineen) taikka Rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja (YSE 1998). Yleiset sopimusehdot on laadittu erikseen tavara- ja palveluhankinnoille. Ehdot löytyvät osoitteesta **https://vm.fi/** tai **http://www.jhs-suositukset.fi/suomi/jhs166**. Tehtävän hankinnan mukaan voidaan sopia noudatettavaksi myös muilla aloilla hyväksyttyjä yleisiä sopimusehtoja.

Tarjouspyyntövaiheessa tulee laatia keskeiset sopimusehdot sisältävä sopimusluonnos, joka liitetään tarjouspyynnön liitteeksi. Tarjouspyyntöön tulee liittää myös kyseiseen hankintaan sovellettavaksi tarkoitetut yleiset sopimusehdot tai viittaus niihin sekä tieto siitä, mistä ehdot ovat saatavilla.

Hankintasopimus laaditaan kahtena kappaleena. Hankintasopimukset allekirjoitetaan pääsääntöisesti sähköisesti käyttäen kaupungilla käytössä olevaa sähköisen allekirjoituksen järjestelmää. Sähköisesti a~~A~~llekirjoitetut hankintasopimukset tulee tallentaa asianhallintajärjestelmään (ASTA) ja hankintasopimusten hallintajärjestelmään (Cloudia). Sopimuksesta vastaava yksikkö huolehtii sopimuksen ~~paperikappaleen~~ tallentamisesta, säilyttämisestä, sopimuksen seurannasta ja valvonnasta sekä sopimusten asianmukaisesta hävittämisestä voimassa olevien oikeusohjeiden mukaisesti.

~~Mallipohjat kaupungin käyttämistä hankintasopimuksista löytyvät asianhallintajärjestelmästä.~~

6.3. Hankintasopimuksen muuttaminen

Hankintasopimuksen muuttaminen sopimuskaudella on säännelty hankintalaissa EU-hankintojen ja liitteen E osalta. Pääsääntönä on, että oleelliset muutokset eivät ole sallittuja.

Olennaisia muutoksia ovat ainakin:

- sopimuksen ehtoja muutetaan niin, että se olisi mahdollistanut muiden kuin tarjouksen tehneiden tarjoajien osallistumisen tarjouskilpailuun tai toinen tarjoaja olisi voittanut tarjouskilpailun
- sopimuksesta tai puitejärjestelystä tulee muutoksen jälkeen taloudellisesti edullisempi sopimuskumppanille kuin alkuperäisessä sopimusluonnoksessa oli määritelty, esim. kiinteiksi sovittuja hintoja nostetaan tai tarjottujen tuotteiden/palveluiden laatua alennetaan
- sopimusmuutos laajentaa sopimuksen alaa huomattavasti

- alkuperäinen sopimuskumppani korvataan uudella sopimuskumppanilla.

Edellä mainitusta poiketen hankintasopimukseen tai puitejärjestelyyn voidaan tehdä muutoksia alla mainituin perustein (luettelo on tyhjentävä):

1) jos sopimusmuutokset olivat tiedossa hankinta-asiakirjoissa, esimerkiksi sopimusluonnoksessa. Edellytyksenä kuitenkin on, että ehdot ovat täsmälliset, selkeät ja yksityiskohtaiset;

   Tällaisia muutostilanteita voivat olla esim. sopimukseen kirjatun mekanismin mukaiset:

   - hinnan ja veloitusperusteiden muutokset,
   - versiopäivitykset,
   - lisenssimuutokset,
   - tuotteen tai teknologian vaihto,
   - tietosuoja- ja tietoturvamuutokset,
   - alihankkijamuutokset ja
   - ryhmittymän kokoonpanon muutokset.

   Mikäli tarjouspyynnön liitteenä olevaan sopimusluonnokseen yllä mainitut seikat on kirjattu riittävän täsmällisesti, selkeästi ja yksityiskohtaisesti.

2) jos alkuperäisen sopimuskumppanin on tarpeen suorittaa lisätöitä tai -palveluja tai toimittaa tavaratoimituksia ja jos sopimuskumppanin vaihtaminen ei ole mahdollista taloudellisesti tai teknisistä syistä ja se aiheuttaisi merkittävää taloudellista haittaa tai kustannuksia. Muutoksen arvo ei voi olla enempää kuin 50 % alkuperäisen sopimuksen arvosta;

3) sopimusmuutos on mahdollinen, jos tarve johtuu olosuhteista, joita huolellinen hankintayksikkö ei ole voinut etukäteen ennakoida. Muutoksen arvo ei voi olla enempää kuin 50 % alkuperäisen sopimuksen arvosta;

   Olosuhdemuutoksena voitaneen pitää esim. lainsäädännöstä johtuvaa muutosta, jota huolellinen hankintayksikkö ei ole etukäteen tarjouspyyntöä laatiessa voinut tietää.

4) jos alkuperäinen sopimuskumppani korvataan uudella yhtiön rakennejärjestelyiden, yritysostojen, sulautumisen ja määräysvallan muutoksen ja maksukyvyttömyyden seurauksena toisella toimittajalla. Lisäedellytyksenä on, että uusi toimittaja täyttää alkuperäiset vähimmäisvaatimukset; sekä

   Vantaan kaupungin sopimuspohjissa edellä mainitut sopimuskumppanin muutokset on kirjattu siten, että muutosta voidaan pitää etukäteen sopimukseen kirjattuna muutoksena.

5) jos kyse on vähäarvoisesta sopimusmuutoksesta, joka alittaa EU-kynnysarvot, eikä se vaikuta sopimuksen yleiseen luonteeseen. Tällaisen sopimusmuutoksen arvo tulee olla tavara- ja palveluhankinnoissa pienempi kuin 10 % ja rakennusurakoissa pienempi kuin 15 % alkuperäisen sopimuksen arvosta.

Hankintapäätös tulee tehdä hankintasopimuksen muuttamisesta, mikäli muutoksella on vaikutusta ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan. Tällaisia muutoksia ovat ainakin muutokset edellä mainitun luettelon kohdissa 2 ja 3. Hankintasopimuksen muuttamista koskevaan päätökseen on liitettävä muutoksenhakuohjeet ja päätös on ilmoitettava kuntalain 92 §:n mukaiseen otto-oikeusmenettelyyn.

Edellä mainitun luettelon kohdissa 2 ja 3 mainituista muutoksista tulee tehdä hankintasopimuksen muuttamista koskeva ilmoitus, mikäli muutoksen arvo ylittää EU-kynnysarvon.

Kansallisten hankintojen osalta ei hankintalaissa ole nimenomaista sääntelyä sopimuksen muuttamisesta, mutta niidenkään osalta ei ole mahdollista tehdä muutoksia, jotka muuttavat tai laajentavat alkuperäistä sopimusta huomattavasti.

Sopimusmuutosten tekemisissä on hyvä ottaa yhteyttä toimialasi lakimieheen.

7. ERINÄISIÄ ASIOITA

7.1. Tilausohjeet

Tilausohje on tuote- tai tuoteryhmäkohtaisesti annettava sitova hankintojen täytäntöönpano-ohje, jonka mukaisesti koko kaupungin kyseisen hankintaryhmän tilaukset on tehtävä. Tilausohjeen antamisesta vastaa se yksikkö, jonka toimivaltaan kyseisistä hankinnoista päättäminen kuuluu. Tilausohje perustuu hankintasopimukseen tai puitejärjestelyyn.

Tilausohjeessa tiedotetaan tuotteen ostopaikat ja palvelujen toimittajat, hinnat ja hintaperusteet, maksuehdot sekä muut sovitut ehdot. Lisäksi tilausohjeiden tulee sisältää yksityiskohtaiset käytännön ohjeet sekä muut tarpeelliset tiedot tilausten tekemiseksi. Tilaajan tulee valvoa, että toimittaja noudattaa tilausohjeessa mainittuja sopimuksen mukaisia ehtoja ja ilmoittaa havaitsemistaan poikkeamista ohjeen antajalle. Tilausohjeissa määrätyistä hankintapaikoista ei pääsääntöisesti saa poiketa. Voimassa olevat tilausohjeet tallennetaan kaupungin sopimushallintajärjestelmään tai intranetiin. Koko kaupungin käytössä olevien sopimusten tilausohjeet on vietävä intranettiin Hankintojen sivuille tilausohjeisiin (linkki tilausohjeisiin).

Vantaan kaupungin kulloinkin voimassa olevassa taloussäännössä on määrätty määrärahojen käytön hyväksymisestä.

Vantaan kaupunki on sitoutunut hankintasopimuksissa noudattamaan sopimuksen ehtoja ja tämän vuoksi hankinnat on tehtävä sopimuksien mukaisesti. Mikäli jollekin tavaralle tai palvelulle on olemassa voimassa oleva sopimus, eikä sitä noudateta (ns. ohiostot), on mahdollista, että tästä seuraa vahingonkorvausvelvollisuus Vantaan kaupungille.

7.2. Hankinnan vastaanotto ja hyväksyminen

Hankinnan kohdetta vastaanotettaessa on sen määrä ja laatu tarkistettava viipymättä. Laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönottotarkastus ja -testaus, jossa on todettu, että laite on toimintakunnossa ja täyttää sille asetetut suoritusarvot sekä muut hankintasopimuksen ehdot. Teknisesti vaativista ja laajoista hankinnoista on laadittava vastaanottopöytäkirja.

Monimutkaisissa järjestelmätoimituksissa hyväksymismenettelystä ja käyttöönotosta takuuaikoineen, testauksineen ja portaittaisine maksuposteineen on sovittava tarkkaan jo järjestelmätoimitussopimusta laadittaessa.

Toimituksen viivästyessä taikka jos toimitus ei muuten vastaa sopimusta, on asiasta viipymättä tehtävä kirjallinen ilmoitus (reklamaatio).

7.3. Ostolaskut

Hankintoja koskeva maksuliikenne tulee hoitaa Vantaan kaupungin hallintosäännön sekä talouspalveluiden käsikirjan mukaisesti.

7.4. Hankinnan asiakirjat ja dokumentointi

Hankinnan kaikki vaiheet on dokumentoitava. Tarjouspyyntöjen lähettäminen ja tarjousten saapuminen, tarjousten avaaminen, hankintapäätöksen tekeminen ja tiedoksianto sekä kaikki muu tiedonvaihto tarjoajien ja hankintayksikön välillä on merkittävä kaupungin sähköiseen asianhallintajärjestelmään. Hankintaan liittyvät asiakirjat on tallennettava asianhallintajärjestelmään. Salaiset asiakirjat on asianhallintajärjestelmässä luokiteltava salassa pidettäviksi ja määriteltävä salassapidolle oikeusperuste.

Kaikki hankintasopimukset tulee viedä ja tallentaa Cloudia Oy:n hankintasopimusten hallintajärjestelmään.

7.5. Asiakirjojen julkisuus ja salassapito

Hankintaa koskevien asiakirjojen julkisuuden osalta on noudatettava viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

Julkisuus jakaantuu ns. yleisöjulkisuuteen ja asianosaisjulkisuuteen. Yleisöjulkisuus tarkoittaa sitä, että kenellä tahansa (esim. kunnan asukkaalla) on oikeus saada tieto julkisen asiakirjan sisällöstä.

Yleisöjulkisuuden mukaisesti hankinta-asiakirjat tulevat julkiseksi seuraavasti:

- Tarjouspyyntö tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu.
- Tarjouksen täydennyspyyntö ja tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulevat julkisiksi, kun sopimus asiassa on tehty.
- Hankintapäätös sekä niiden käsittelyä varten viranomaisessa laaditut muistiot, pöytäkirjat ja muut asiakirjat tulevat julkisiksi, kun päätös tai sopimus on allekirjoitettu.
- Hankintayksikölle toimitetut tarjoukset sekä osallistumishakemukset tulevat julkisiksi, kun sopimus on tehty.

Asianosaisjulkisuus poikkeaa yleisöjulkisuudesta siten, että ainoastaan tarjouskilpailuun osallistuneelle taholle muodostuu asianosaisasema ja sen myötä oikeus saada tieto asiakirjasta. Asianosaisella on heti hankintapäätöksen tekemisen jälkeen oikeus saada nähtäväkseen kaikki hankintaan liittyvät asiakirjat. Asianosaisella ei kuitenkaan ole oikeutta saada tietoa sellaisesta asiakirjasta, joka on lain mukaan salassa pidettävä. Tällaisia ovat esimerkiksi asiakirjat, jotka sisältävät toisen tarjoajan liike- ja ammattisalaisuuksia.

Asianosaisjulkisuutta koskevat säännökset velvoittavat myös esimerkiksi kunnan omistamia yhtiöitä. Sen sijaan yleisöjulkisuus ei sovellu kunnan yhtiöihin.

Mikäli hankinta keskeytetään, on suositeltavaa pitää tarjousasiakirjat salassa siihen saakka, kunnes hankintayksikkö on tehnyt ratkaisunsa uudessa hankintamenettelyssä tai päättänyt luopua hankinnasta.

7.5.1. Liike- ja ammattisalaisuudet

Hankintayksiköllä on velvollisuus suojata tarjoajien liikesalaisuuksia ja olla luovuttamatta tai hyödyntämättä niitä. Tätä varten tarjoajia pyydetään tarjouspyynnössä merkitsemään selvästi, mitkä tarjouksen tiedot ovat liike- ja ammattisalaisuuksia tai muutoin salassa pidettäviä. Julkisuuslain mukaan tarjousten vertailussa käytetty kokonaishinta ei voi kuitenkaan koskaan kuulua liike- ja ammattisalaisuuden piiriin.

Viime kädessä hankintayksikkö tekee päätöksen siitä, sisältyykö tarjousasiakirjoihin tarjoajan liike- ja ammattisalaisuuksia. Epäselvissä tilanteissa on aina pyydettävä tarjoajalta erillinen kirjallinen vahvistus siitä, mitkä tarjouksen osat sisältävät salassa pidettäviä tietoja. Liike- ja ammattisalaisuuksia sisältävien asiakirjojen käsittelyssä on oltava huolellinen, koska liike- ja ammattisalaisuuksien paljastaminen ja/tai oikeudeton käyttö on säädetty rikoslaissa rangaistavaksi teoksi.

Esimerkiksi tarjoajan referenssitietoihin sekä tarjottujen henkilöiden ansioluetteloihin ja palvelukuvauksiin sisältyy usein salassa pidettäviä tietoja.

7.6. Asiakirjan antamistavat

Asiakirjan sisällöstä on annettava tieto suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Tieto asiakirjan sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjojen kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Asiakirjapyyntö on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian.

7.7. Hankintojen valvonta

Hankintaan liittyvää valvontaa toteutetaan monella taholla ja tavalla.

Hankintalain alaisissa eli kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa asianosaisilla on mahdollisuus saattaa hankintaa koskeva päätös tai ratkaisu markkinaoikeuden tutkittavaksi. Markkinaoikeuden ratkaisuun tyytymätön voi vielä saattaa asian toiseen oikeusasteeseen eli Korkeimpaan hallinto-oikeuteen ratkaistavaksi. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo hankintalain noudattamista. Jokainen, joka katsoo hankintayksikön menetelleen hankintalain vastaisesti, voi tehdä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimenpidepyynnön menettelyn lainmukaisuuden tutkimiseksi. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi myös omasta aloitteestaan ottaa asian tutkittavaksi.

Yllä mainitun lisäksi kaupunginhallituksella, lautakunnilla ja liikelaitoksen johtokunnilla on kuntalain 92 §:n nojalla mahdollisuus ottaa alaisensa toimielimen tai viranhaltijan päätös uudelleen käsiteltäväksi. Otto-oikeusmenettely on kuvattu hallintosäännössä. Hallintosäännön mukaan hankintaohjeessa määritellyn kynnysarvon alla jääviä tavara-, palvelu- ja urakkahankintoja koskevia päätöksiä ei tarvitse ilmoittaa ottomenettelyyn.

Kaikki hankintalain ylittävät hankintapäätökset on julkaistava kaupungin internet-sivuilla pois lukien yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asiat. Tällä tavalla lisätään avoimuutta ja kuntalaiset saavat tietoa tehdyistä hankintapäätöksistä.

Hankintalain alle jäävissä hankinnoista ei voi valittaa markkinaoikeuteen, mutta kaikki yli 30.000 euron hankinnat on ilmoitettava ottomenettelyyn ja julkaistava kaupungin internet-sivuilla pois lukien yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asiat.

Jokaisesta 2 000 euron ja sen ylittävästä hankinnasta on tehtävä viranhaltijan päätös perusteluineen.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta ja riittävyyttä suorittamalla kaupunkikonsernin hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta. Sisäinen tarkastus tekee säännöllisesti hankintoihin liittyviä tarkastuksia.
~~Jokaisesta yli 2000 euron hankinnasta on tehtävä viranhaltijan päätös perusteluineen. Sisäinen tarkastuksen tehtävänä on valvoa sisäisen valvonnan toimivuutta suorittaessaan organisaation hallinnan, talouden ja toimintojen valvontaa. Sisäinen tarkastus suorittaa säännöllisesti hankintatoimeen liittyvää valvontaa~~.

Hankintojen ohjeistuksen lisäksi kaupungilla on tilaamiseen liittyen tilausohjeita. Tarvittavat tavarat ja palvelut tulee ensisijaisesti hankkia kilpailutetuilta tavarantoimittajilta. Jokaisen esimiehen tulee valvoa alaisten tilauksia. Käytettäessä sähköistä tilausjärjestelmää kaikki yli 200 euron tilaukset on hyväksytettävä etukäteen. Esimiesten tulee tilausten etukäteishyväksymisen lisäksi jälkikäteen raporteista valvoa henkilökunnan tekemiä 200 euron tilauksia. Esimiesten tulee tilausoikeuksia myöntäessään varmistaa, että henkilö, jolle tilausoikeudet annetaan ymmärtää asian merkityksen.

8. KÄYTÖSTÄ POISTETUN IRTAIMEN OMAISUUDEN JATKOKÄSITTELY

8.1. Uudelleen sijoittaminen ja kierrättäminen

Alkuperäisestä käytöstään poistetut, mutta muuhun käyttöön kelpaavat kalusteet ja tavarat tulee ensisijaisesti pyrkiä sijoittamaan kaupungin sisäiseen käyttöön, mikäli tämä on perusteltua. Toimialojen on tiedotettava näistä tavaroista koko kaupunkia kattavasti ja tarkoituksenmukaisella tavalla.~~, esimerkiksi intranetin kierrätyssivustoilla.~~ Ohjeet kierrätykseen ja tavaroiden poistoon käytöstä löytyvät kaupungin intranetistä.

~~Vantaan kaupungilla on oma kalusteiden ja tavaroiden kierrätyspalvelu, jonne voi toimittaa irtaimistoa tai jota voi pyytää noutamaan itselleen tarpeettoman käyttökelpoisen irtaimiston. Lisäohjeita löydät intranetin **Jätehuolto ja kierrätys -sivulta**.~~

8.2. Myyminen

Mikäli tavaroita ei saada sijoitettua uudelleen edellisen kohdan mukaisesti, ne on myytävä ostotarjouksien perusteella tai julkisella huutokaupalla. Näistä myyntitoimenpiteistä, tavaroiden säilytyksestä ja niiden kuljetuksista ei saa aiheutua kaupungille tavaroiden myyntihinnan ylittäviä kustannuksia.

8.3. Hävittäminen ja lahjoittaminen

Mikäli uudelleensijoitus tai myynti ei ole taloudellisesti perusteltua, on käytöstä poistettu irtain omaisuus hävitettävä tai poikkeuksellisesti lahjoitettava yleishyödylliseen käyttöön. Hävittämisen tai lahjoittamisen edut säilyttämiseen verrattuna on voitava taloudellisin tai muin erityisin perustein osoittaa. Hävittäminen tai lahjoittaminen on toteutettava kaupungille mahdollisimman taloudellisesti.

Vaarallisten aineiden ja lääkkeiden hävittäminen on toteutettava viranomaismääräyksiä noudattaen. IT-laitteiden jatkokäsittelyssä on siihen liittyvien tietoturvariskien vuoksi omat ohjeet.

9. EU-KYNNYSARVOT YLITTÄVIEN HANKINTOJEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄAIKATAULUKKO

Menettelytapa	Ei ennakko-ilmoitusta	Ei ennakko-ilmoitusta	Ennakko-ilmoitus julkaistu	Ennakko-ilmoitus julkaistu
	Ilmoitus tehty sähköisesti	Ilmoitus ja hankinta-asiakirjat sähköisesti 1	Ilmoitus tehty sähköisesti	Ilmoitus ja hankinta-asiakirjat sähköisesti 1
Avoin menettely (tavarat, palvelut, rakennusurakat)				
Tarjousaika	35 pv*	30 pv*	15 pv*	15 pv*
Rajoitettu menettely, neuvottelumenettely ja kilpailullinen neuvottelu-menettely, innovaatiokumppanuus, dynaaminen hankintajärjestelmä				
Osallistumishakemuksen jättäminen rajoitetussa ja neuvottelumenettelyissä sekä innovaatiokumppanuudessa ja dynaamisessa hankintajärjestelmässä	30 pv*	30 pv*	30 pv*	30 pv*
Tarjousaika rajoitetussa menettelyssä	30 pv**	25 pv**	10 pv**	10 pv**
Tarjousaika neuvottelumenet-telyssä ja innovaatiokumppa-nuudessa sekä dynaamisessa hankintajärjestelmässä	30 pv**	25 pv**	10 pv**	10 pv**
Nopeutettu avoin, rajoitettu tai neuvottelumenettely				
Osallistumishakemuksen jättäminen	15 pv*	15 pv*	15 pv*	15 pv*
Tarjousaika rajoitetussa menettelyssä	10 pv**	10 pv**	10 pv**	10 pv**
Tarjousaika avoimessa menettelyssä	15 pv**	15 pv**	15 pv**	15 pv**
Jälki-ilmoitus	30 pv***	30 pv***	30 pv***	30 pv***
Jälki-ilmoitus, käyttöoikeus-sopimukset	48 pv***	48 pv***	48 pv***	48 pv***

Ennakkoilmoitus tehdään sähköisesti Hilmassa.

* Hankintailmoituksen jättämispäivästä
** Tarjouspyynnön lähettämispäivästä
*** Hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn syntymisestä

1 Hankintalain 56–62 §:ssä säädetään määräajoista, tarjousasiakirjojen sähköisestä saatavilla olosta ja sähköisestä ilmoittamisesta. Ilmoitus tehdään sähköisesti, hankinta-asiakirjat ja liiteasiakirjat ovat sähköisesti ja täydellisesti saatavilla sekä ilmoituksessa on mainittu internetosoite ko. asiakirjoihin.

Vantaa
Vanda

8 § **Hallintojohtajan viran täyttäminen**

VD/5460/01.01.01.01/2023

PT/K-ML/SM/JT

Vantaan kaupungin hallintosäännön 3 luvun 6 §:n mukaan kuntademokratian palvelualue vastaa hallintojohtajan johdolla kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen kokousten valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta, valmistelun ja päätöksenteon kehittämisestä ja kaupunkitasoisesta ohjauksesta, yleisten vaalien järjestelyistä, kaupunkistrategian ja johdon toimialan keskitetyistä hallintopalveluista, kaupungin yhteisistä lakiasioista ja niiden ohjauksesta, kaupungin käännöspalveluista, kaupungin asiakirjahallinnosta, kaupunkitasoisista turvallisuus- ja valmiusasioista, toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä sekä vastuualueensa kaupunkitasoisten ohjeiden antamisesta.

Hallintojohtaja tai hänen määräämänsä päättää kaupunginhallituksen puolesta ja sen määräämissä rajoissa keskusverolautakunnan ja hallinto-oikeuden verotusta koskeviin päätöksiin tyytymisestä, päättää kunnallis- ja kiinteistöverosta vapauttamisesta, päättää kunnan ilmoitusten julkaisemisesta ja päättää kaupungille testamentattujen tai lahjoitettujen varojen sekä valtionperintöjen vastaanottamisesta, hallinnasta ja hoitamisohjeista, kun testamentatun, lahjoitetun tai perityn omaisuuden arvo on enintään 100 000 euroa ja testamentissa tai lahjoituksessa on tarkoitemääräys tai omaisuuden käyttötarkoituksesta on muutoin määrätty.

Hallintojohtaja valvoo kaupungin vaakunan käyttöä ja huolehtii kaupungintalon tilojen käytöstä, jonka lisäksi kuntademokratian palvelualueella toimii kaupungin tietosuojavastaava.

Hallintojohtajaan sovelletaan myös hallintosäännön palvelualuejohtajia koskevia säännöksiä. Hallintojohtajan tehtävänä on vastata palvelualueensa johtamisesta ja kehittämisestä sekä työnjohto-oikeuden käyttämisestä palvelualueellaan, vastata palvelualueensa tuloksellisuudesta ja strategisesta ohjauksesta, siten että kaupungin kokonaistavoitteet toteutuvat, vastata palvelualueen määrärahojen jaosta, vastata palvelualueensa tietosuojan ja tietoturvan järjestämisestä, vastata palvelualueensa sopimushallinnasta, vastata palvelualueensa viestinnästä, vastata palvelualueen hallinnassa olevien tilojen, alueiden, rakennusten, ja laitosten käyttösäännöistä sekä hakea palvelualueella tarvittavat luvat ja suostumukset.

Hallintojohtajan viran voimassa olevana kelpoisuusvaatimuksena on virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, käytännössä saavutettu hyvä perehtyneisyys kunnallishallintoon, suomen kielen hyvä kirjallinen ja suullinen taito sekä tyydyttävä ruotsin kirjallinen ja suullinen taito.

Hallintojohtajalta odotetaan kykyä ja näkemyksellisyyttä oman palvelualueen eri toimintojen kehittämiseen. Johtajana hallintojohtaja luotsaa asiantuntijoita erinomaisella johtamistaidolla ja käytännössä osoitetulla johtamiskokemuksella. Virassa menestyminen edellyttää kaupunginhallituksen 19.6.2023 päätöksen mukaan erinomaisia johtamistaitoja, hyvää kunnallis- ja hallinto-oikeuden osaamista, kykyä ja näkemyksellisyyttä oman palvelualueen toimintojen kehittämiseen sekä hyvät kommunikointi- ja vaikuttamistaidot. Edellä olevat edellytykset on myös kerrottu hakuilmoituksessa.

Viran tehtäväkohtainen palkka on 1.6.2023 alkaen 6 825 euroa.

Hallintojohtajan virka on ollut julkisesti haettavana 7.-23.8.2023. Määräaikaan mennessä virkaa haki yhteensä 22 henkilöä, joista 13 täytti viran kelpoisuusvaatimuksen. Muilta hakijoilta puuttui

kelpoisuusvaatimuksena edellytetty koulutusvaatimus tai hyvä perehtyneisyys kunnallishallintoon. Hyvällä perehtyneisyydellä kunnallishallintoon tarkoitettiin hakemuksessa esiteltyä työ- tai luottamustehtäväkokonaisuutta.

Hakijaluettelo ja hakijayhteenveto ovat esityslistan liitteenä. Hakijayhteenvetoon on koottu olennaiset tiedot haettavana olevan viran kannalta hakijoiden merkityksellisistä koulutuksista ja valintaan vaikuttavista työkokemuksista. Videohaastatteluun kutsuttiin kelpoisuusvaatimuksen täyttäneistä hakijoista seitsemän hakijaa, jotka valittiin viran hoitamiseen liittyvien ansioiden eli koulutuksen, työkokemuksen ja hakuilmoituksessa mainittujen valintakriteerien perusteella. Haastateltavia valittaessa ja ansiovertailua tehtäessä kaikkiin hakijoihin on sovellettu samoja valintakriteereitä.

Hakemuksia arvioivat henkilöstö- ja konsernijohtaja sekä rekrytointipäällikkö. Videohaastattelujen arvioinnissa painotettiin kysymysten mukaisia konkreettisia vastauksia ja vastausten sopivuutta hallintojohtajan vastuualueen kehittämishaasteisiin sekä hakuilmoituksessa mainittuihin kriteereihin nähden. Videohaastattelun perusteella ensimmäisen kierroksen yksilöhaastatteluun kutsuttiin kaksi hakijaa. Haastattelut suorittivat kaupunginjohtaja, henkilöstö- ja konsernijohtaja sekä rekrytointipäällikkö.

Ensimmäisen yksilöhaastattelukierroksen perusteella toiseen haastatteluun valittiin yksi henkilö. Toiseen haastatteluun osallistuivat kaupunginjohtajan, henkilöstö- ja konsernijohtajan sekä rekrytointipäällikön lisäksi kaupunginhallituksen ryhmien edustajat (ns. rekrytointiryhmä).

Yksityiskohtainen ansiovertailu on rajattu kaikkien hakijoiden joukosta yksilöhaastateltuihin kahteen hakijaan. Koulutuksen puolesta hakija Anet Joutsen on OTM ja hakija Leena Rusanen DI tuotantotaloudesta ja LiTM liikuntateknilogiasta. Koulutuksen puolesta molemmat hakijat ovat päteviä hallintojohtajan tehtävään.

Työkokemuksensa puolesta Joutsen on toiminut ryhmäesihenkilönä syyskuusta 2016 alkaen yksityisellä hankintaoikeuteen erikoistuneella työnantajalla. Joutsen on saavuttanut hyvän kunnanhallinnon perehtyneisyyden hallintolakimiehen ja palvelupäällikön tehtävästä ennen yksityisellä työnantajalla toimimista toimiessaan kunnallisilla työnantajilla yhteensä 2,5 vuoden ajan. Joutsen on kehittänyt hallintolakimiehenä pienen kaupungin hallinnollisia ja juridisia prosesseja. Hänen päävastuunaan hallintolakimiehenä on ollut julkisten hankintojen läpivieminen eikä tehtävään sisältynyt esihenkilövastuuta.

Rusanen toimii tällä hetkellä Vantaan kaupungin kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla yhteisten palveluiden päällikkönä (1.1.2020 alkaen) ja sitä aiemmin 6,5 vuotta liikuntapalveluiden kahden palveluyksikön päällikkönä. Rusasella on siis hyvä perehtyneisyys kunnallishallintoon ja vahva Vantaan kaupungin hallinnollisten tukipalveluiden tuntemus. Rusanen on saavuttanut hyvän osaamisen kunnallis- ja hallinto-oikeudessa ja hänellä on erinomainen näkemys kuntademokratian palvelualueen toimintojen kehittämiseen. Rusanen on suorittanut johtamisen erikoisammattitutkinnon (JET) ja kuntajohdon johtamisvalmennuksen (KJ-sertifikaatti), joten hänellä on teoreettiset ja käytännössä osoitetut erinomaisen johtamisen valmiudet yhdistettyinä hyviin vuorovaikutustaitoihin.

Kokonaisarvion eli virkahakemuksen, työkokemuksen, koulutuksen ja haastattelujen perusteella Rusanen on ansioitunein ja soveltuvin hallintojohtajaksi. Rusasen soveltuvuutta ja henkilökohtaisia ominaisuuksia korostivat erityisesti työkokemus ja yksilöhaastattelut. Rusasen ja Joutsenen välillä tehtävän soveltuvuuteen liittyvät ominaisuudet kuten kyky ja näkemyksellisyys kehittämiseen ja johtamistaidot ovat erityisesti tulleet esille haastattelussa. Rusanen on näiden seikkojen vuoksi

soveltuvampi tehtävään kuin Joutsen. Rekrytointiprosessin perusteella Rusasella arvioitiin olevan hyvät valmiudet toimia hallintojohtajana, jolla on kykyä ja näkemyksellisyyttä oman palvelualueen eri toimintojen kehittämiseen, johtamistaitoja, hyvä kunnallis- ja hallinto-oikeuden osaaminen sekä vahva kyky ja näkemys laaja-alaiseen kehittämiseen. Näiden lisäksi Rusasella arvioitiin olevan hyvät kommunikointi- ja vaikuttamistaidot.

Rekrytointiryhmä esittää virkaan valittavaksi Leena Rusasta. Hänen luottotietonsa on tarkistettu.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) valita hallintojohtajan virkaan DI ja LiTM Leena Rusanen 16.10.2023 alkaen,
b) todeta, että viranhaltijan tehtäväkohtainen palkka on 6 825 euroa kuukaudessa ja että viranhaltijalla on puhelinetu sekä
c) todeta, että virkaan valitulla on kuuden kuukauden koeaika.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liite:
- Hakijaluettelo

Täytäntöönpano: Henkilöstö ja konsernipalvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
henkilöstö- ja konsernijohtaja Kirsi-Marja Lievonen, 040-5705593, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Nimi	Koulutus	Kelpoisuus	Prosessi
Eronen Tiina	FM	on kelpoinen	Videohaastattelu
Fritius Ilkka	KTM	on kelpoinen	
Heikkinen Jukka Markus	KTM	ei ole kelpoinen	
Heinilä Ari	DI	ei ole kelpoinen	
Hoff Sofia	VTM	on kelpoinen	
Joutsen Anet	OTM	on kelpoinen	1.haastattelu
Karjalainen Tero	Peruskoulu	ei ole kelpoinen	
Karppinen Paulus	AMK	ei ole kelpoinen	
Meriluoto Jouni	VTT	on kelpoinen	
Puikkonen Niina	YTM	on kelpoinen	Videohaastattelu
Riippi Tarja	KTM, MBA	ei ole kelpoinen	
Rusanen Leena	DI, LiTM	on kelpoinen	2.haastattelu
Saadatmanesh Hamideh		ei ole kelpoinen	
Savela Juha	KTM	on kelpoinen	
Semenius Erik	OTK, MBA	ei ole kelpoinen	
Siikaluoma Esa	HTM	on kelpoinen	Videohaastattelu
Solala Janne	OTK, MBA	on kelpoinen	
Tuominen Taisto	KTM	on kelpoinen	
Tuunainen Vesa	FM, HTK	on kelpoinen	Videohaastattelu
Wikholm Kari	Joko, Tujo	ei ole kelpoinen	
Yli-Leppälä Henna	HTM	on kelpoinen	Videohaastattelu
Yli-Viikari Tytti	HTM	ei ole kelpoinen	

Yhteensä 22

9 § Virkasuhteisen viran (000843) nimikkeen muuttaminen

VD/6118/01.01.00.00/2023

TP/T-VS/JT

Voimassa olevan hallintosäännön 13 luvun 3 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen täyttäväksi kuuluvien sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan muiden virkojen virkanimikkeestä. Asianomainen lautakunta ja liikelaitoksen johtokunta päättää muiden tehtäväalueensa virkojen virkanimikkeistä ja virkanimikkeiden muuttamisesta.

Uuden palvelualueen muodostamisen vuoksi on tarpeen muuttaa virkasuhteisen vakanssin nimike vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palvelupäälliköksi. Kaupunginjohtaja on päättänyt yksikkörakenteesta ja tehtävänimikkeet on muutettava vastaamaan päälliköiden uusia tehtäviä ja hyväksyttyjä tehtäväkuvia.

Toimialan HR-palvelut ovat yhtä mieltä esityksestä.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 9

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään muuttaa virkasuhteisen asiakkuuspäällikön vakanssin (000843) virkanimikkeeksi vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palvelupäällikkö 01.09.2023 lukien

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: - Toimialojen HR-palvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
Taipale-Vuorinen Susanna, puh. 0400444883, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

10 § **Samkommunen för Västra Nylands folkhögskolanin anomus jäsenkunnille**

VD/6026/00.04.03/2023

PT/K-ML/RK-K/OL/JT

Samkommunen för Västra Nylands folkhögskola – niminen kuntayhtymä on lähettänyt jäsenkunnilleen anomuksen osallistua koulukiinteistöjen kunnossapitoon.

Vantaan osuus kuntayhtymässä on 3,12 %. Muut jäsenkunnat ovat Raasepori, Kirkkonummi, Hanko, Inkoo, Espoo, Kauniainen ja Siuntio. Vantaan kaupungilla ei ole edustajaa kuntayhtymän hallituksessa eikä tarkastuslautakunnassa.

Koulun hallitukselta tulleessa kirjelmässä todetaan, että Svenska kulturfonden on aloittanut hankkeen, jossa tuetaan suomenruotsalaisten kansanopistokiinteistöjen korjausta ja parantamista. Västra Nylands folkhögskolalle on ensi vaiheessa myönnetty 10 000 € suunnittelumäärärahaa. Opisto aikoo hakea varsinaista korjausavustusta maaliskuussa 2024.

Koulun kunnostuksessa on kaksi eri osa-aluetta: infrastruktuuri (ilmanvaihto, putkisto, hälytys- ja valvontajärjestelmä, ikkunat ja julkisivu) ja sisältö (esteettömyys, akustiikka ja muut tekniset ratkaisut). Tarkoitus olisi saada kiinteistö sellaiseen kuntoon, että se kestäisi seuraavat 20–30 vuotta ja vastaisi tulevaisuuden tarpeisiin.

Svenska kulturfonden myöntää korkeintaan 50 % korjaukseen budjetoidusta summasta. Loput opiston tulee rahoittaa itse. Keskimäärin Svenska kulturfonden on myöntänyt noin 300 000 €:n suuruisia avustuksia ja jotta opisto saisi kokoon omarahoitusosuuden, se kääntyy nyt jäsenkuntiensa puoleen.

Västra Nylands folkhögskola anoo jäsenkunniltaan avustusta, joka vastaisi kunkin omistusosuutta. Raaseporin kaupunki on tehnyt tätä varten 100 000 €:n talousarviovarauksen. Opiston toiveena olisi saada kokoon yhteensä 300 000 €:n omarahoitusosuus joidenkin ruotsinsuomalaisten säätiöiden ja jäsenkuntien avustuksella.

Västra Nylands folkhögskola anoo Vantaan kaupungilta 5 545,68 euron avustusta. Perussopimuksen § 18 mukaan (Investointien pääomarahoitus) Vantaan peruspääoma nousisi sillä summalla, jolla Vantaa osallistuisi tämän hankkeen rahoitukseen. Koska avustus nostaisi Vantaan peruspääomaa kuntayhtymässä, rinnastuu asia yksityisoikeudellisen yhteisön osuuksien ostamiseen tai merkitsemiseen.

Vantaan kaupunki osallistuu Västra Nylands folkhögskolan toiminnan rahoitukseen maksamalla vuosittain opiskelijamäärään perustuvan osuuden koulun käyttökustannuksista. Opistossa opiskelee kaksi vantaalaista opiskelijaa ja vuoden 2024 budjetin mukaan Vantaan maksuosuus on 6 557,38 euroa.

Västra Nylands folkhögskolan kirjelmä on saapunut kaupungille 18.9.2023. Vastausta pyydetään 9.10.2023 mennessä.

Henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualue katsoo, ettei kaupungin ei ole syytä lähteä rahoittamaan kiinteistön perusparannuksia esitetyllä tavalla. Perusparannusten suunnittelun lähtökohtana pitäisi olla todellinen kunnostustarve eikä Svenska kulturfondenilta saatavan rahoituksen määrä. Västra Nylands folkhögskolan tulisi hankkia omarahoitusosuutensa muulla tavoin kuin jäsenkuntien pääomasijoituksilla. Lisäpääoman sijoittaminen kuntayhtymään ei Vantaan kannalta ole

tässä tilanteessa perusteltua. **Ruotsinkielinen palvelualue** jakaa Henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen näkemyksen.

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 5 momentin 20 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää muun muassa yksityisoikeudellisen yhteisön osakkeiden ja osuuksien ostamisesta ja merkitsemisestä, kun kyseessä ei ole kaupungin tytäryhteisö eikä osakkeiden tai osuuksien merkintä, ostaminen tai vaihtaminen tuo kaupungille määräysvaltaa yhteisössä. Kaupunginhallitus päättää hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 5 momentin 24 kohdan mukaan myös avustusten myöntämisestä.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, ettei Samkommunen för Västra Nylands folkhögskolan anomaa avustusta kiinteistön perusparannuksiin myönnetä.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, puh. 040 6327880, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

11 § Vaalipäivän äänestyspaikat ja ennakkoäänestyksen järjestäminen vuoden 2024 presidentinvaalissa

VD/5473/00.00.00.01/2023

PT/NK/JT

Vaalipäivän äänestys toimitetaan äänestysalueittain. Vantaalla äänestysalueita on 68 (kv 18.5.2020 § 3). Vaalilain mukaan vaalipäivän äänestyspaikoista kunnassa päättää kaupunginhallitus. Vaalipäivä on 28.1.2024 ja mahdollisen toisen vaalin vaalipäivä on 11.2.2024. Toinen vaali järjestetään, mikäli yksikään ehdokkaista ei ole saanut ensimmäisessä vaalissa yli puolet annetuista äänistä. Äänestysaika vaalipäivän äänestyspaikoissa on klo 09.00–20.00.

Kaupunginhallitus päättää myös yleisten ennakkoäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista sekä niiden äänestysajoista. Kunta voi järjestää ennakkoäänestyksen kunnassa sijaitsevissa postikonttoreissa tai kunnan virastoissa taikka muissa itse järjestämissään tai hankkimissaan tiloissa. Ennakkoäänestyspaikan on oltava esteetön ja esimerkiksi aatteellisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton. Ennakkoäänestys toimitetaan kotimaassa 17.–23.1.2024 ja tarvittaessa 31.1.–6.2.2024 (keskiviikosta tiistaihin).

Vaalilain 47 §:n mukaan kotimaan yleinen ennakkoäänestyspaikka on ennakkoäänestystä varten avoinna kaikkina ennakkoäänestysajan päivinä, jollei kaupunginhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä. Vaalilain 48 §:n mukaisesti ennakkoäänestys toimitetaan kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kaupunginhallituksen päätöksellä määrättynä aikana, joka ei saa olla arkisin ennen klo 8:aa eikä klo 20:n jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen klo 9:ää eikä klo 18:n jälkeen.

Oikeusministeriön ohjeen mukaan ennakkoäänestyspaikkoja tulisi olla kunnassa riittävästi suhteessa kunnan äänioikeutettujen määrään ja ne tulisi sijoittaa paikkoihin, joihin on vaivaton pääsy. Äänestyspisteen olisi hyvä sijaita siellä, missä äänestäjät tavallisestikin liikkuvat ja asioivat. Samoin suositellaan, että ennakkoäänestyspaikkojen tulisi vaalista toiseen olla mahdollisimman pysyviä.

Oikeusministeriön ohjeen mukaan kunnan tulee hyvissä ajoin päättää kunnan yleisistä ennakkoäänestyspaikoista sekä vaalipäivän äänestyspaikoista. Ennakkoäänestämistä koskevasta päätöksestä tulee käydä ilmi jokaisen ennakkoäänestyspaikan nimi, käyntiosoite ja päivittäinen aukioloaika. Kaupunginhallituksen tulee huolehtia, että sanotut tiedot sekä äänestyspäivän äänestyspaikkojen tiedot toimitetaan Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 3.11.2023 merkitsemällä ne oikeusministeriön ylläpitämään vaalitietojärjestelmään, minkä jälkeen äänestyspaikkoja ei voi enää muuttaa. Vaalitietojärjestelmän tietojen perusteella Digi- ja väestötietovirasto painattaa äänioikeutetuille kotiin lähetettävän ilmoituskortin vaaleista.

Vaalitoimisto on kattavasti kartoittanut eri kaupunginosa alueiden asukasmäärien perusteella eri puolille Vantaata ennakkoäänestyspaikkojen sijainnit siten, että äänestäjien on helppo käyttää äänioikeuttaan. Vantaan ennakkoäänestyspaikat sijaitsevat hyvien julkisten kulkuyhteyksien varrella asuinalueiden palveluiden läheisyydessä eri puolella kaupunkia.

Vaalitoimisto myös on kartoittanut aiempien vaalien kohdalla ennakkoäänestyksen järjestämistä niillä äänestysalueilla (Mikkola, Havukoski, Hakunila, Länsimäki), joissa äänestysaktiivisuus on alhaisinta. Edelleenkään Mikkolassa ja Havukosken seudulla ei ole ennakkoäänestykseen soveltuvia tiloja. Muiden hiljaisten äänestysalueiden läheisyydessä on ennakkoäänestyspaikka.

Vuoden 2023 eduskuntavaaleissa yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja oli yhteensä 15 (kh 19.12.2022 § 15). Kaupungin omassa tilassa sijaitsevat ennakkoäänestyspaikat olivat Hakunilan kirjasto, kaupungintalo, Kivistön kirjasto, Koivukylän kirjasto, ammattikorkeakoulu Laurean Tikkurilan kampus, Länsimäen kirjasto, Martinlaakson kirjasto, ammattikorkeakoulu Metropolian Myyrmäen kampus, monitoimikeskus Lumo ja Myyrmäen kirjasto. Ulkopuolisia ennakkoäänestyspaikkoja olivat Hämeenkylän K-Supermarket, kauppakeskus Dixi, K-Supermarket Yliveto, Tammiston K-Citymarket ja viihdekeskus Flamingo.

Ammattikorkeakouluissa ennakkoäänestys järjestettiin kahtena viimeisenä ennakkoäänestyspäivänä klo 10.00–14.00.

Kaupungintalon ja Tammiston K-Citymarketin äänestyspaikat olivat ulkoäänestyspaikkoja ja ne toteutettiin kontti- ja telttaratkaisuina.

Muutokset yleisiin ennakkoäänestyspaikkoihin

Presidentinvaaliin ei esitetä ulkoäänestyksen järjestämistä vaalien ajankohdan takia. Näin ollen myös esitetään kaupungintalon poistamista ennakkoäänestyspaikkana, jolloin Tikkurilaan kuitenkin jäisi kaksi muuta äänestyspaikkaa (Yliveto ja Dixi). Ratkaisu lisäksi mahdollistaa puolueiden vaalitelttojen- ja koppien sijoittamisen Asematielle.

Metropolian ammattikorkeakoulussa sijaitsevassa äänestyspaikassa kävi yhteensä 325 äänestäjää ja Laureassa kävi yhteensä 136 äänestäjää. Metropolian äänestyspaikassa oppilaitoksessa opiskelevien lisäksi äänestäjiä kävi myös lähialueelta, joten kävijämäärän perusteella Metropolian aukioloa esitetään laajennettavaksi arkipäiviin kuitenkin lyhyemmällä aukioloajalla. Laurean äänestyspaikka esitetään vähäisen kävijämäärän perusteella pidettävän auki eduskuntavaalien tapaan ainoastaan kahtena viimeisenä päivänä. Laurean välittömässä läheisyydessä kauppakeskus Dixissä sijaitsee toinen ennakkoäänestyspaikka.

Kivistön kirjasto muuttaa lokakuussa 2023 uudessa kauppakeskuksessa (Kivis) sijaitsevaan Mosaiikin kaupunkikulttuurikeskuksen tiloihin. Myös ennakkoäänestyspaikka siirtyy näihin kirjaston tiloihin.

Martinlaakson kirjasto on toistaiseksi suljettu vesivahingosta aiheutuneiden kosteusvaurioiden korjausten takia. Korjausten aikataulusta ja sen kestosta ei tässä vaiheessa ole tietoa, eikä siten varmuudella tiedetä, milloin kirjasto avataan. Vaalitoimisto etsii Martinlaakson kirjaston tilalle korvaavaa tilaa.

Muutokset vaalipäivän äänestyspaikkoihin

Varsinaisen vaalipäivän äänestyspaikat säilyvät pääosin ennallaan. Seuraavat muutostarpeet ovat tulleet esiin vaalipäivän äänestyspaikkoja kartoitettaessa.

Vuoden 2023 eduskuntavaaleissa Aurinkokiven koulu oli kolmen äänestysalueen (202 Keimola, 211 Kivistö ja 212 Kivistöntähti) äänestyspaikkana. Äänestysalueiden vaalilautakuntien puheenjohtajilta saadun palautteen perusteella kolme äänestysaluetta samassa äänestyspaikassa muun muassa aiheutti kohtuuttoman paljon sekaannusta äänestäjissä. Tämän takia Keimolan äänestysalueen äänestyspaikka esitetään siirrettäväksi Keimolanmäen koulun tiloihin, Ajolenkki 8, 01700 Vantaa.

Äänestysalueen 206 Laajavuori äänestyspaikan Mårtensdals skolanin remontti estää sen käytön äänestyspaikkana. Korvaavaksi äänestyspaikaksi esitetään Martinlaakson päiväkotia, Martinlaaksonpolku 7, 01620 Vantaa.

Esittelijä täydentää esitystä (b kohta) kokouksessa.

Keskusvaalilautakunta 20.9.2023 § 3

Keskusvaalilautakunnan sihteerin esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että se vuoden 2024 presidentinvaalissa
a) määräisi vaalipäivän äänestyspaikoiksi oheisen liitteen mukaiset 68 äänestysalueen äänestyspaikkaa, ja
b) määräisi Vantaan yleisiksi ennakkoäänestyspaikoiksi oheisen liitteen mukaiset 13 äänestyspaikkaa.

Käsittely:
Merkittiin, että esittelijä esitti Martinlaakson kirjaston tilalle ennakkoäänestyspaikaksi Mercuria kauppaoppilaitosta, Martinlaaksontie 36, 01620 Vantaa ja muutti päätösesityksen b) kohdan seuraavasti: ”määräisi Vantaan yleisiksi ennakkoäänestyspaikoiksi oheisen liitteen mukaiset 14 äänestyspaikkaa”.

Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

———

Keskusvaalilautakunta päätti 20.9.2023 § 3 vaalipäivän äänestyspaikoista ja ennakkoäänestyksen järjestämisestä vuoden 2024 presidentinvaalissa. Päätöksen mukaan yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja olisi yhteensä 14 seuraavasti: Hakunilan kirjasto, Hämeenkylän K-Supermarket, Kauppakeskus Dixi, Kivistön kirjasto, Koivukylän kirjasto, K-Supermarket Yliveto, Ammattikorkeakoulu Laurea/Tikkurikan kampus, Länsimäen kirjasto, Mercuria kauppaoppilaitos, Ammattikorkeakoulu Metropolia/Myyrmäen kampus, Monitoimikeskus Lumo, Myyrmäen kirjasto, Tammiston K-Citymarket ja Kauppakeskus Jumbo-Flamingo.

Päätöksen jälkeen asiaan on saatu sellaista uutta tietoa, jolla on merkitystä päätökseen. Vaalitoimisto on neuvotellut Martinlaakson Ostarin kanssa liiketilan vuokraamisesta siten, että ennakkoäänestyspaikka presidentinvaalin kahdelle kierrokselle tulisi maksamaan yhteensä noin 2100 euroa (+ alv). Koska kauppaoppilaitos Mercuria (Martinlaaksontie 36, 01620 Vantaa) veloittaisi alustavan tiedon mukaan lauantai- ja sunnuntaipäivistä karkeasti arvioiden noin 1000 euroa/päivä, ei kustannuksissa juurikaan olisi eroa, mutta Martinlaakson Ostari (Kivivuorentie 4, 01620 Vantaa) sijaitsee keskeisemmällä paikalla aseman välittömässä läheisyydessä ja ostoskeskuksessa sijaitseva ennakkoäänestyspaikka oletettavasti lisää äänestysaktiivisuutta.

Vaalitoimisto katsoo, että Martinlaakson ennakkoäänestyspaikan tulisi sijaita kauppaoppilaitos Mercurian sijaan Martinlaakson Ostarissa.

Keskusvaalilautakunta 28.9.2023

Keskusvaalilautakunnan sihteerin esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että se vuoden 2024 presidentivaalissa määräisi Vantaan yleiseksi ennakkoäänestyspaikaksi Martinlaakson Ostarin.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään vuoden 2024 presidentinvaalissa

a) määrätä vaalipäivän äänestyspaikoiksi oheisen liitteen mukaiset 68 äänestysalueen äänestyspaikkaa, ja
b) määrätä Vantaan yleisiksi ennakkoäänestyspaikoiksi oheisen liitteen mukaiset 14 äänestyspaikkaa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Vantaan vaalipäivän äänestyspaikat presidentinvaalissa 2024
- Vantaan yleiset ennakkoäänestyspaikat presidentinvaalissa 2024
- Oikeusministeriön kirje 2.6.2023

Täytäntöönpano: Vaalitoimisto

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
keskusvaalilautakunnan sihteeri Niina Kolju, puh. 040 5598621, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

PRESIDENTINVAALIN 2024 VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYSPAIKAT

(Tummennetulla muutos vuoden 2023 eduskuntavaaleihin nähden)

Nro	Äänestysalue	Äänestyspaikka ja osoite
101	Hämevaara	Pähkinärinteen koulu, Mantelikuja 4, 01710 Vantaa
102	Hämeenkylä	Hämeenkylän koulu, Varistontie 3, 01660 Vantaa
103	Pähkinärinne	Pähkinärinteen koulu, Mantelikuja 4, 01710 Vantaa
104	Varisto	Hämeenkylän koulu, Varistontie 3, 01660 Vantaa
105	Vapaala	Rajatorpan koulu, Vapaalanpolku 13, 01650 Vantaa
106	Uomatie	Uomarinteen koulu, Uomarinne 2, 01600 Vantaa
107	Myyrmäki	Vaskivuoren lukio, Virtatie 4, 01600 Vantaa
108	Kilteri	Kilterin koulu, Iskostie 8, 01600 Vantaa
109	Louhela	Uomarinteen koulu, Uomarinne 2, 01600 Vantaa
110	Jönsas	Kilterin koulu, Iskostie 8, 01600 Vantaa
111	Kaivoksela	Kaivokselan koulu, Kaivosvoudintie 10, 01610 Vantaa
112	Vaskipelto	Kaivokselan koulu, Kaivosvoudintie 10, 01610 Vantaa
201	Askisto	Askiston koulu, Uudentuvantie 5, 01680 Vantaa
202	**Keimola**	**Keimolanmäen koulu, Ajolenkki 8, 01700 Vantaa**
203	Seutula	Seutulan koulu, Katriinantie 60, 01760 Vantaa
204	Piispankylä	Kanniston koulu, Kenraalintie 6, 01700 Vantaa
205	Kivimäki	Kivimäen koulu, Lintukallionkuja 6, 01620 Vantaa
206	**Laajavuori**	**Martinlaakson päiväkoti, Martinlaaksonpolku 7, 01620 Vantaa**
207	Martinlaakso	Martinlaakson koulu, Martinlaaksonpolku 9, 01620 Vantaa
208	Vihertie	Martinlaakson koulu, Martinlaaksonpolku 9, 01620 Vantaa
209	Vantaanlaakso	Vantaanlaakson päiväkoti, Vantaanlaaksonraitti 9, 01670 Vantaa
210	Ylästö	Ylästön koulu, Ollaksentie 29, 01690 Vantaa
211	Kivistö	Aurinkokiven koulu, Aurinkokivenkuja 1, 01700 Vantaa
212	Kivistöntähti	Aurinkokiven koulu, Aurinkokivenkuja 1, 01700 Vantaa
301	Veromies	Helsinge skola, Ylästöntie 3, 01510 Vantaa
302	Pakkala	Veromäen koulu, Veromiehentie 2, 01510 Vantaa
303	Kartanonkoski	Vantaan kansainvälinen koulu, Hagelstamintie 1, 01520 Vantaa
304	Ilola	Ilolan koulu, Epinkoskentie 5, 01390 Vantaa
305	Ruskeasanta	Ristipuron päiväkoti, Laaksotie 1, 01390 Vantaa
306	Simonkylä	Simonkylän koulu, Koivukyläntie 52, 01350 Vantaa
307	Simonmetsä	Simonkallion koulu, Simonkalliontie 1, 01350 Vantaa
308	Peltola	Peltolan koulu, Lummetie 27 B, 01300 Vantaa
309	Viertola	Viertolan koulu, Liljatie 2, 01300 Vantaa
310	Talkootie	Hiekkaharjun koulu, Talkootie 37, 01350 Vantaa
311	Hiekkaharju	Hiekkaharjun koulu, Talkootie 37, 01350 Vantaa
312	Tikkurila	Vantaan opistotalo, Lummetie 5, 01300 Vantaa
313	Kukkaketo	Vantaan opistotalo, Lummetie 5, 01300 Vantaa
314	Jokiniemi	Tikkurilan lukio, Valkoisenlähteentie 53, 01370 Vantaa
315	Maarinoja	Dickursby skola, Urheilutie 4, 01370 Vantaa
316	Hakkila	Kuusikon koulu, Hovitie 11, 01380 Vantaa
317	Kuninkaala	Kuusikon koulu, Hovitie 11, 01380 Vantaa
318	Tammisto	Helsinge gymnasium, Ylästöntie 3, 01510 Vantaa
401	Koivukylä	Leinelän päiväkoti, Metsäkeijunkuja 2, 01360 Vantaa

402	Asola	Rekolanmäen koulu, Valtimotie 4, 01400 Vantaa
403	Kulomäki	Kulomäen koulun opetuspiste, Maauuninpolku 3, 01450 Vantaa
404	Korso	Ruusuvuoren koulu, Kisatie 21, 01450 Vantaa
405	Vierumäki	Vierumäen koulu, Lehmustontie 9, 01450 Vantaa
406	Leppäkorpi	Leppäkorven koulu, Korpikontiontie 5, 01450 Vantaa
407	Metsola	Leppäkorven koulu, Korpikontiontie 5, 01450 Vantaa
408	Otava	Metsolanmäen päiväkoti, Soopelipolku 4, 01450 Vantaa
409	Matari	Matarin päiväkoti, Ajomiehenkuja 11, 01400 Vantaa
410	Mikkola	Mikkolan koulu / Vega, Venuksentie 2, 01480 Vantaa
411	Nikinmäki	Nikinmäen opetuspiste, Perhotie 27, 01490 Vantaa
412	Rekola	Rekolan koulu, Rekolantie 67, 01400 Vantaa
413	Rastimäki	Koivukylän koulu, Kustaantie 10, 01400 Vantaa
414	Havukallio	Havukosken koulu, Tarhakuja 2, 01360 Vantaa
415	Tarhapuisto	Havukosken koulu, Tarhakuja 2, 01360 Vantaa
416	Päiväkumpu	Päiväkummun koulu, Ismontie 2, 01420 Vantaa
501	Oripuisto	Hakunilan nuorisotila, Laukkarinne 4, 01200 Vantaa
502	Hakunila	Hakunilan nuorisotila, Laukkarinne 4, 01200 Vantaa
503	Nissas	Sotungin koulu, Sotungintie 19, 01200 Vantaa
504	Itä-Hakkila	Itä-Hakkilan koulu, Koulutie 8, 01260 Vantaa
505	Sotunki	Itä-Hakkilan koulu, Koulutie 8, 01260 Vantaa
506	Vaarala	Lehtikuusen koulu / Havu, Hiirakkotie 18, 01200 Vantaa
507	Rajakylä	Rajakylän koulu, Latukuja 1, 01280 Vantaa
508	Estepuisto	Länsimäen koulu, Pallastunturintie 27, 01280 Vantaa
509	Länsimäki	Länsimäen koulu, Pallastunturintie 27, 01280 Vantaa
999	Lummetie	Vantaan opistotalo, Lummetie 5, 01300 Vantaa

PRESIDENTINVAALIN 2024 YLEISET ENNAKKOÄÄNESTYSPAIKAT JA AUKIOLOAJAT

(Tummennetulla muutos vuoden 2023 eduskuntavaaleihin nähden)

Hakunilan kirjasto, Kimokuja 5, 01200 Vantaa
- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

Hämeenkylän K-Supermarket, Ainontie 1, 01630 Vantaa
- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

Kauppakeskus Dixi, Ratatie 11, 01300 Vantaa
- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

Kivistön kirjasto/**Kauppakeskus Kivis**, **Vantaankoskentie 69, 01730 Vantaa**
- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

Koivukylän kirjasto, Ojalehdonkuja 1, 01360 Vantaa
- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

K-Supermarket Yliveto, Peltolantie 1, 01300 Vantaa
- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

Ammattikorkeakoulu Laurea, Tikkurilan kampus, Ratatie 22, 01300 Vantaa
- ma-ti klo 10.00–14.00

Länsimäen kirjasto, Suunnistajankuja 2, 01280 Vantaa
- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

Martinlaakson Ostari, Kivivuorentie 4, 01620 Vantaa
- **arkisin klo 9.00–20.00**
- **la-su klo 10.00–18.00**

Ammattikorkeakoulu Metropolia, Myyrmäen kampus, Leiritie 1, 01600 Vantaa
- **arkisin klo 9.00–16.00**

Monitoimikeskus Lumo, Urpiaisentie 14, 01450 Vantaa
- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

Myyrmäen kirjasto, Paalutori 3, 01600 Vantaa
- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

Tammiston K-Citymarket, Tammiston kauppatie 9, 01510 Vantaa

- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

Kauppakeskus Jumbo-Flamingo, Vantaanportinkatu 3, 01510 Vantaa

- arkisin klo 9.00–20.00
- la–su klo 10.00–18.00

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

2.6.2023 VN/17100/2023

Kunnanhallitus (pl. Ahvenanmaan maakunta)

Vuoden 2024 vaalit: Äänestyspaikkojen määrääminen ja niistä ilmoittaminen, vaalitietojärjestelmän käyttö, vaalimateriaali, vaalikoulutus ym.

Vuonna 2024 toimitetaan kahdet yleiset vaalit: tasavallan presidentin vaali (presidentinvaali) sekä Suomesta valittavien Euroopan parlamentin jäsenten vaalit (europarlamenttivaalit).

Presidentinvaalin vaalipäivä on sunnuntai 28.1.2024. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 17.–23.1.2024 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 17.–20.1.2024 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin). Suomalaisessa laivassa ulkomaan ennakkoäänestys voidaan aloittaa jo keskiviikkona 10.1.2024. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali (toinen kierros), sen vaalipäivä on sunnuntai 11.2.2024. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 31.1.–6.2.2024 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 31.1.–3.2.2024 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin).

Europarlamenttivaalien vaalipäivä on sunnuntai 9.6.2024. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 29.5.–4.6.2024 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 29.5.–1.6.2024 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin). Suomalaisessa laivassa ulkomaan ennakkoäänestys voidaan aloittaa jo keskiviikkona 22.5.2024.

Oikeusministeriö pyytää kunnanhallitusta saattamaan tämän kirjeen kunnan keskusvaalilautakunnan tietoon. Kirje on luettavissa oikeusministeriön vaalisivuilla.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

1 Sovellettava lainsäädäntö

Presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien toimittamisessa noudatetaan vaalilakia (714/1998). Ajantasainen vaalilaki löytyy Finlex-palvelusta.

Vuonna 2023 toimitettujen eduskuntavaalien jälkeen vaalilakiin ei ole tehty vaalien toimittamista koskevia muutoksia. Viimeisimmät vaalilain muutokset ovat tulleet voimaan 1.3.2023 ja ne koskevat vaalien muutoksenhakusäännöksiä (L 235/2023; HE 93/2022 vp)

2 Vaalipiirijako

Sekä presidentinvaalissa että europarlamenttivaaleissa maa on yhtenä vaalipiirinä. Äänten laskennan teknisessä järjestämisessä noudatetaan kuitenkin vaalilain 5 §:n mukaista vaalipiirijakoa.

3 Vaaliviranomaisten työnjako

Työnjako eri vaaliviranomaisten välillä on sama presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa ja pääpiirteittäin seuraava:

Helsingin vaalipiirilautakunta:

- ehdokashakemusten käsittely, ehdokasasettelun vahvistaminen sekä presidentinvaalin ehdokasluettelon ja europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen sekä niiden jakelu muille vaaliviranomaisille,
- vaalien koko maan tuloksen vahvistaminen ja siitä ilmoittaminen tai kuuluttaminen sekä europarlamenttivaaleissa valtakirjojen antaminen valituille Euroopan parlamentin jäsenille.

Kaikki vaalipiirilautakunnat:

- ennakkoäänten laskenta, vaalipäivän äänten tarkastuslaskenta sekä vaalien tuloksen vahvistaminen vaalipiirissä ja ilmoittaminen siitä Helsingin vaalipiirilautakunnalle.

Kunnan vaaliviranomaiset:

Kunnan keskusvaalilautakunta:

- ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestelyt,
- vaaleista tiedottaminen kunnassa,
- ennakkoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastus vaalilain 63 ja 66 g §:n mukaisesti sekä hyväksyttyjen vaalikuorten toimittaminen vaalipiirilautakunnalle,
- vaalipäivän äänten alustavan laskennan tietojen välitys vaalitietojärjestelmän laskentajärjestelmään.

Ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijat, kotiäänestyksen vaalitoimitsijat sekä vaalitoimikunnat:

- ennakkoäänestyksen toimittaminen.

Vaalilautakunnat:

- vaalipäivän äänestyksen toimittaminen ja äänten alustava laskenta.

Aluevaalilautakunnilla ei ole presidentinvaalissa eikä europarlamenttivaaleissa mitään tehtäviä.

4 Äänestyspaikat vuoden 2024 vaaleissa

4.1 Yleistä

Perustuslain 14 §:n 4 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Tämän nojalla **kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että äänioikeutettujen äänestysmahdollisuudet vaaleissa ovat riittävät sekä ennakkoäänestyksessä että vaalipäivänä.**

Oikeusministeriö pitää ennakkoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen riittävää lukumäärää yhtenä keskeisenä tekijänä hyvän äänestysaktiivisuuden saavuttamiselle sekä presidentinvaalissa että europarlamenttivaaleissa.

Kunnan on vaalijärjestelyissään huolehdittava siitä, että äänestyspaikat ovat saavutettavia ja esteettömiä ja että äänestäminen äänestyspaikoissa on kaikissa tilanteissa äänestäjille mahdollisimman turvallista ja että järjestelyt myös näyttävät äänestäjien silmissä siltä. Yhtä lailla äänestyspaikoissa on pystyttävä huolehtimaan vaalivirkailijoiden turvallisuudesta.

4.2 Yleisten ennakkoäänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain 9 §:n mukaan kunnanhallitus päättää kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa. Jokaisessa kunnassa on oltava vähintään yksi ennakkoäänestyspaikka, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Presidentinvaalissa ennakkoäänestyspaikkojen tulee olla samat sekä ensimmäisessä että mahdollisessa toisessa vaalissa. Europarlamenttivaalien ennakkoäänestyspaikat voivat olla samat kuin presidentinvaalissa.

Ennakkoäänestyspaikkoja tulisi perustaa riittävä määrä ja eri puolille kuntaa/kaupunkia, jotta äänestäjät jakaantuisivat mahdollisimman tasaisesti eri paikkojen kesken, jolloin suuria ruuhkia ei syntyisi. Ennakkoäänestyspaikassa on voitava pitää riittävät etäisyydet äänestämään tulleiden kesken.

Kunnanhallituksen asiana on tehdä ennakkoäänestyksen toimittamista varten tarvittavat hankinnat siten kuin hankinnat kunnassa suoritetaan. Jos kunta järjestää ennakkoäänestyksen jonkin ulkopuolisen tahon tiloissa, esimerkiksi kauppakeskuksen aulatilassa, se sopii siitä itsenäisesti suoraan asianomaisen tahon kanssa.

Yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja määrätessään kunnanhallituksen on otettava huomioon tämän kirjeen liitteessä 1 (kohta 1) mainitut näkökohdat.

4.3 Vaalipäivän äänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain 8 §:n mukaan kunta muodostaa yhden äänestysalueen, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueiden koosta taikka asukasmäärästä ei vaalilaissa ole tarkempia määräyksiä. Äänestysalueista päättää valtuusto.

Vuoden 2024 vaaleissa noudatetaan sitä äänestysaluejakoa, joka tulee voimaan 1.1.2024 ja joka perustuu kuntien 31.8.2023 mennessä Digi- ja väestötietovirastolle ilmoittamiin äänestysaluejakopäätöksiin.

Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty vaalipäivän äänestyspaikka. Vaalipäivänä äänestäjä voi äänestää vain sen äänestysalueen äänestyspaikassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen.

Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäessään kuntien on otettava huomioon tämän kirjeen liitteessä 1 (kohta 2) mainitut näkökohdat.

Viime vuosina kunnat ovat vähentäneet merkittävästi äänestysalueidensa määrää. Tämä on siten merkinnyt tuntuvaa heikennystä äänioikeutettujen mahdollisuuksiin äänestää vaalipäivänä. Oikeusministeriö suosittelee, että jatkossa nykyistä äänestysalueiden määrää ei enää vähennettäisi ilman pakottavaa tarvetta, vaan päinvastoin tutkittaisiin mahdollisuuksia lisätä äänestysalueiden määrää seuraaviin vaaleihin. Todettakoon myös tässä yhteydessä, että mahdollinen äänioikeusrekisterin käyttö vaalipäivän äänestyksessä (ks. tämän kirjeen s. 11-12) ei ole peruste vähentää äänestysalueiden määrää.

4.4 Äänestyspaikkoja koskevien päätösten aikataulu

Kunnanhallituksen tulee tehdä päätökset yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista hyvissä ajoin siten, että paikkoja koskevat tiedot voidaan merkitä oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään (VAT)

-presidentinvaalissa perjantaihin 3.11.2023 klo 12 mennessä ja

-europarlamenttivaaleissa perjantaihin 22.3.2024 klo 12 mennessä.

5 Äänestyspaikkatietojen ja muiden tietojen merkitseminen vaalitietojärjestelmään

5.1 Äänestyspaikkatietojen merkitseminen

Vaalilain 9 §:n 4 momentin mukaisesti kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämään äänestyspaikkarekisteriin, jona toimii oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmä, merkitään Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan

- yleisen ennakkoäänestyspaikan nimi, käyntiosoite, aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat; ja
- vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja käyntiosoite sekä

- muut Digi- ja väestötietoviraston määräämät tiedot.

Presidentinvaalin osalta tiedot merkitään omassa aikataulussaan vaalitietojärjestelmän presidentinvaali –vaalitapahtuman pohjatietojärjestelmään ja europarlamenttivaalien osalta omassa aikataulussaan europarlamenttivaalit –vaalitapahtuman pohjatietojärjestelmään.

Digi- ja väestötietovirasto antaa kunnanhallituksille tarkempia ohjeita tietojen ilmoittamisesta pohjatietojärjestelmään myöhemmin syksyllä lähetettävässä kirjeessään. Samoin VAT-ohjeessa nro 2b tulee olemaan tarkemmat ohjeet tietojen ilmoittamisesta. Näihin ohjeisiin on huolellisesti tutustuttava ja niitä tarkoin noudatettava.

5.2 Muiden tietojen merkitseminen

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että pohjatietojärjestelmään merkitään myös keskusvaalilautakunnan voimassa olevat yhteystiedot vuoden 2024 vaaleissa ja että tiedot tarkistetaan ja kuitataan järjestelmässä tarkistetuiksi. Keskusvaalilautakunnan pohjatietojärjestelmään ilmoittamat yhteystiedot tulostetaan äänioikeusilmoitukselle (ilmoituskortille) ja niitä käytetään vaaliluetteloiden jakelussa.

5.3 Tietojen merkitsemisen aikataulu

Kunnan on huolehdittava siitä, että kaikki edellä mainitut tiedot, siis yleisten ennakkoäänestyspaikkojen tiedot, vaalipäivän äänestyspaikkojen tiedot ja keskusvaalilautakunnan yhteystiedot (ml. vaaliluettelon toimitusosoite) merkitään vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmään

-**presidentinvaalin osalta: perjantaihin 3.11.2023 klo 12 mennessä**[1] **ja**

-**europarlamenttivaalien osalta: perjantaihin 22.3.2024 klo 12 mennessä.**

Tietojen tulee ehdottomasti olla oikein, koska ne (vaaliluettelon toimitusosoitetta lukuun ottamatta) tulostetaan äänioikeutetuille lähetettäville äänioikeusilmoituksille (ilmoituskorteille) ja niiden liitteelle. **Vastuu tietojen oikeellisuudesta on kunnalla**.

[1] Vaalilain 9 §:n mukaan äänestyspaikkoina vaaleissa ovat ne kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä päivän päättyessä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Käytännössä rekisterin viimeiseksi päivityspäiväksi on kuitenkin määrättävä aikaisempi ajankohta, esimerkiksi presidentinvaalissa 3.11.2023, koska jokaiselle äänioikeutetulle lähetettävään äänioikeusilmoitukseen (ilmoituskorttiin) liitetään luettelo äänioikeutetun oman vaalipiirin alueella olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen. Oikovedosten valmistamiseen ja tarkistamiseen sekä luetteloiden painattamiseen on varattava riittävästi aikaa.

6 Kunnan vaaliviranomaisten kelpoisuudesta ja esteellisyydestä

Vaaliviranomaisia koskevat kelpoisuus- ja esteellisyyssäännöt vuoden 2024 vaaleissa ovat tiivistetysti seuraavat:

6.1 Kunnan keskusvaalilautakunta

Presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa keskusvaalilautakuntana toimii vuoden 2021 kuntavaaleissa valitun valtuuston asettama keskusvaalilautakunta.

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä.

Esteellisyys: Jäsenten ja varajäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 27–30 §:ssä säädetään. Koska keskusvaalilautakunta ei vuoden 2024 vaaleissa huolehdi ehdokasasettelusta eikä ääntenlaskennasta, esteellisyystilanteet lienevät käytännössä harvinaisia.

6.2 Vaalilautakunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2023) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla vaalien ehdokas. Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa ”mahdollisuuksien mukaan” voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalilautakuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyyssääntelyä ei sovelleta vaalilautakunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalilautakunnan tehtävissä, kuitenkin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: vaalilautakunnan jäsenenä oleva ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi ei saa toimia vaalilain 73 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestäjän avustajana.

Muuta: Kunta voi harkintansa mukaan asettaa vaalilautakunnat erikseen presidentinvaalia ja erikseen europarlamenttivaaleja varten tai asettaa samat vaalilautakunnat

molempiin vaaleihin. Presidentinvaaliin asetetut vaalilautakunnat toimivat sekä ensimmäisessä vaalissa että mahdollisessa toisessa vaalissa.

6.3 Vaalitoimikunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2023) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla vaalien ehdokas eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi. Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa ”mahdollisuuksien mukaan” voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalitoimikuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyyssääntelyä ei sovelleta vaalitoimikunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalitoimikunnan tehtävissä.

Muuta: Kunta voi harkintansa mukaan asettaa vaalitoimikunnat erikseen presidentinvaalia ja erikseen europarlamenttivaaleja varten tai asettaa samat vaalitoimikunnat molempiin vaaleihin. Presidentinvaaliin asetetut vaalitoimikunnat toimivat sekä ensimmäisessä vaalissa että mahdollisessa toisessa vaalissa.

6.4 Yleisen ennakkoäänestyspaikan ja kotiäänestyksen vaalitoimitsija

Kelpoisuus: Vaalitoimitsijana ei voi olla vajaavaltainen (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu) eikä myöskään vaalien ehdokas eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyyssääntelyä ei sovelleta vaalitoimitsijan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että vaalitoimitsijaksi määrätty voi toimia kaikissa vaalitoimitsijan tehtävissä.

Muuta: Kunta voi harkintansa mukaan asettaa vaalitoimitsijat erikseen presidentinvaalia ja erikseen europarlamenttivaaleja varten tai asettaa samat vaalitoimitsijat molempiin vaaleihin. Presidentinvaaliin asetettujen vaalitoimitsijoiden on lähtökohtaisesti hyvä toimia sekä ensimmäisessä vaalissa että mahdollisessa toisessa vaalissa.

6.5 Vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla

Kelpoisuus: Vaaliavustajana ei voi olla vajaavaltainen (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu) eikä myöskään ehdokas eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

Esteellisyys: Vaaliavustajalla on vain yksi tehtävä eli äänestäjän avustaminen. Kelpoisuussääntelyllä on riittävästi varmistettu se, että hän tässä tehtävässään voi avustaa jokaista avustamista tarvitsevaa äänestäjää.

6.6 Muuta vaaliviranomaisten valinnassa huomioitavaa

Kunnan on syytä ylläpitää vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenen sekä vaalitoimitsijan tehtävän houkuttelevuutta esimerkiksi varmistamalla, että tehtävästä maksettava palkkio vastaa tehtävän vaativuutta. Kaikilla vaalivirkailijoiksi määrätyillä ja erityisesti vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtajaksi nimettävillä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

7 Vaalitietojärjestelmän käyttö

7.1 Yleistä

Vuoden 2024 vaaleissa kaikki kunnat käyttävät seuraavia vaalitietojärjestelmän osajärjestelmiä seuraavasti:

1) pohjatietojärjestelmä (keskusvaalilautakunta),
2) äänioikeustietojärjestelmä (ennakkoäänestyksen vaalitoimitsija, keskusvaalilautakunta ns. ”jälkikirjauksissa”),
3) tuloslaskentajärjestelmä (keskusvaalilautakunta alustavassa ääntenlaskennassa).

Kunnilla on myös mahdollisuus käyttää vaalitietojärjestelmän seuraavia osajärjestelmiä seuraavasti:

4) äänioikeustietojärjestelmä vaalipäivän äänestyksessä (”sähköinen vaaliluettelo”; vaalilautakunta),

5) äänioikeustietojärjestelmän mobiiliäänioikeuskysely (vaalitoimikunta, vaalilautakunta),

6) tuloslaskentajärjestelmä (”suora tallennus”; vaalilautakunta alustavassa ääntenlaskennassa),

7) sähköinen vaalipöytäkirja (vaalilautakunta).

Vaalitietojärjestelmän käyttöä hallinnoi Oikeusrekisterikeskus (ORK), jossa on järjestelmän vaalituki (vaalituki@om.fi), joka antaa järjestelmän käytöstä tarkemmat ohjeet. Vaalitietojärjestelmän käyttöpalvelutoimittajana jatkaa Tietoevry Oyj.

Vaalitietojärjestelmän käyttäjähallinta perustuu ns. vahvaan tunnistautumiseen eli jokaisella vaalitietojärjestelmän osajärjestelmää käyttävällä henkilöllä tulee olla käytössään joko sirullinen henkilökortti, verkkopankkitunnukset[2] tai matkapuhelimeen liitetty henkilövarmenne (mobiilivarmenne).

Kaikkien osajärjestelmien käyttäminen on pääosin samanlaista kuin aikaisemmissakin vaaleissa.

Vaalitietojärjestelmän tuotantokäyttö aloitetaan

-presidentinvaalissa maanantaina 23.10.2023, jolloin presidentinvaalin pohjatietojärjestelmä avautuu kuntien käyttöön ja

-europarlamenttivaaleissa maanantaina 11.3.2024, jolloin europarlamenttivaalien pohjatietojärjestelmä avautuu kuntien käyttöön.

Vaalituki antaa vaalitietojärjestelmän käytöstä tarkempia ohjeita, aikatauluja ja muistutuksia erikseen vaalien valmisteluperiodien aikana.

Kenraaliharjoitukset pidetään seuraavasti:

-presidentinvaalissa:

- ennakkoäänestyksen kenraaliharjoitus tiistaina 9.1.2024 ja
- laskennan ja sähköisen vaaliluettelon käytön kenraaliharjoitus torstaina 11.1.2024.

-europarlamenttivaaleissa:

- ennakkoäänestyksen kenraaliharjoitus tiistaina 14.5.2024 ja
- laskennan ja sähköisen vaaliluettelon käytön kenraaliharjoitus torstaina 16.5.2024.

Seuraavassa kiinnitetään kuntien huomiota vielä niihin osajärjestelmiin, joita kunnat käyttävät vapaaehtoisesti.

[2] Pankit eivät enää myönnä tiliin sitomattomia verkkopankkitunnuksia (ns. prepaid-tunnuksia).

7.2 Kuntien vapaaehtoisesti käyttämistä osajärjestelmistä

Äänioikeustietojärjestelmän käyttö vaalipäivänä

Äänioikeustietojärjestelmää (”sähköinen vaaliluettelo”) on käytetty vaalipäivän äänestyksessä vuoden 2011 eduskuntavaaleista lukien. Vuoden 2023 eduskuntavaaleissa sitä käytettiin 182 kunnassa 774 äänestysalueella.

Sähköistä vaaliluetteloa voidaan käyttää paperisen vaaliluettelon sijasta tai sen rinnalla. Jokaisella äänestysalueella on kuitenkin oltava myös paperinen vaaliluettelo.

Vuoden 2024 vaaleissa sähköisen vaaliluettelon käyttöä vaalipäivän äänestyksessä jatketaan seuraavasti:

- Vuosien 2011–2023 vaaleissa järjestelmää käyttäneet kunnat: Järjestelmää voidaan käyttää millä tahansa kunnan päättämillä äänestysalueilla. Kunnan on kuitenkin hyvissä ajoin ennen vaaleja ilmoitettava nämä äänestysalueet vaalituelle pohjatietojärjestelmään tehtävillä merkinnöillä;
- Muut kunnat: Kunta voi ilmoittaa vaalituelle kiinnostuksensa käyttää järjestelmää yhdellä äänestysalueella. Sen jälkeen vaalituki arvioi, onko kunnan mukaantulo asianmukaista vaalitietojärjestelmän kokonaisuuden käyttö huomioiden.

Oikeusministeriö ja vaalituki varaavat itselleen mahdollisuuden rajoittaa mukaan tulevien äänestysalueiden lukumäärää. Kunta voi myös perua tekemänsä ilmoittautumisen, jos ilmenee esimerkiksi teknisiä ongelmia.

Korostettakoon vielä, että äänioikeusrekisterin käyttäminen vaalipäivän äänestyksessä on vuoden 2024 vaaleissa ja myös jatkossa kunnalle täysin vapaaehtoista eli mahdollisuus käyttää paperista vaaliluetteloa tulee jatkossakin säilymään. Näin ollen mahdollinen äänioikeusrekisterin käyttö ei ole peruste vähentää äänestysalueiden määrää (ks. tämän kirjeen s. 5).

Laskentajärjestelmän käyttö alustavassa laskennassa suoraan äänestysalueelta

Alustavan laskennan tuloksia on useissa kunnissa tallennettu tuloslaskentajärjestelmään suoraan äänestysalueilta vuodesta 2014 lukien. Vuoden 2023 eduskuntavaaleissa suora tallennus oli käytössä 150 kunnassa 648 äänestysalueella.

Suoraa tallennusta aiemmin käyttäneet kunnat voivat halutessaan jatkaa samaa menettelyä vuoden 2024 vaaleissa ilmoittamalla aikeistaan vaalituelle pohjatietojärjestelmään tehtävillä merkinnöillä. Myös muut kunnat voivat ilmoittaa vaalituelle kiinnostuksensa sanottuun menettelyyn. Tarkoitus on kuitenkin edetä tässä asiassa maltillisesti, joten muut kunnat voivat tulla mukaan näissä vaaleissa enintään yhdellä äänestysalueella. Ministeriö ja vaalituki varaavat tältäkin osin itselleen mahdollisuuden rajoittaa mukaan tulevien kuntien ja äänestysalueiden lukumäärää ja kunnalla on myös ilmoittautumisensa perumismahdollisuus.

Menettelyä käyttävillä äänestysalueilla tulee kuitenkin olla varajärjestelmänä perinteinen menettely laskentatietojen ilmoittamisesta kunnan ilmoituskeskukselle.

Äänioikeuskyselyn mobiilikäyttö

Vuoden 2024 vaaleissa jatketaan vuonna 2021 käyttöön otettua äänioikeusrekisterin toimintoa, jossa vaalitoimikunnat ja vaalilautakunnat voivat mobiililaitteilla tehdä äänioikeuskyselyitä eli selvittää, mihin kuntaan esimerkiksi laitoksessa äänestävä henkilö on merkitty äänioikeutetuksi. Tällöin ennakkoäänestyksen lähetekirje pystytään osoittamaan aina oikeaan kuntaan.

Äänioikeuskyselyn mobiilikäyttö on mahdollista kaikille kunnille.

Sähköinen vaalipöytäkirja

Vuoden 2024 vaaleissa jatketaan sähköisen vaalipöytäkirjan käyttöä. Vuoden 2023 eduskuntavaaleissa sitä käytti 358 vaalilautakuntaa 81 kunnassa.

Sähköisen vaalipöytäkirjan käyttö on mahdollista kaikille kunnille. Jos kunta haluaa toiminnon käyttöön, siitä tulee ilmoittaa vaalituelle pohjatietojärjestelmään tehtävillä merkinnöillä.

8 Vaalimateriaali ja vaaliohjeet

Oikeusministeriön vaalimateriaalin (äänestysliput, kuoret, lomakkeet) tilausjärjestelmä avataan keskusvaalilautakuntien käyttöön

-presidentinvaalissa maanantaina 25.9.2023 klo 8 ja

-europarlamenttivaaleissa maanantaina 19.2.2024 klo 8.

Oikeusministeriö lähettää tilausjärjestelmän käytöstä tarkemmat ohjeet erikseen. Tilausjärjestelmän ylläpitäjä ja vaalimateriaalin toimittaja on Grano Oy.

Keskusvaalilautakunnan tulee merkitä tilausjärjestelmään tarvitsemansa vaalimateriaali

-presidentinvaalissa viimeistään maanantaina 23.10.2023 klo 12 ja

-europarlamenttivaaleissa viimeistään maanantaina 11.3.2024 klo 12.

Tilausten mukainen vaalimateriaalin jakelu keskusvaalilautakunnille suoritetaan

-presidentinvaalissa 24.11.2023 lukien ja

-europarlamenttivaaleissa 25.3.2024 lukien.

Vaaliohjeet ja vaalitietojärjestelmän käyttöohjeet (VAT-ohjeet) jaetaan keskusvaalilautakunnille 30.10.2023 lukien, kuitenkin niin, että VAT-ohjeet nro 1 ja 2b jaetaan kunnille jo 4.9.2023 lukien.

Uusien vaaliuurnien tarpeesta ja vanhojen vaaliuurnien kierrättämisestä oikeusministeriö lähettää erillisen sähköpostikyselyn syyskuussa 2023 ja helmikuussa 2024.

Keskusvaalilautakunnan on myös hyvissä ajoin ennen vaaleja tarkistettava, että äänestyskopit ja vaalileimasimet ovat toimintakuntoisia.

9 Vaalikoulutus

9.1 Oikeusministeriön koulutus

Oikeusministeriön vaalikoulutus vuoden 2024 vaaleja varten tapahtuu verkkokoulutuksena. Ministeriö laatii vaalikoulutuskokonaisuuden, joka tulee kaikkien kuntien katsottavaksi verkkoon marraskuussa 2023. Koulutus sisältää koulutuksen sekä presidentinvaalista että europarlamenttivaaleista. Tarkoitus on, että kukin kunta käy läpi ja suorittaa vaalikoulutuksen omatoimisesti haluamanaan ajankohtana.

Tämän lisäksi ministeriö järjestää verkossa kaksikielisiä vaalikoulutusklinikoita, joissa kunnat voivat esittää vaalikoulutuskokonaisuutta sekä vaali- ja VAT-ohjeita koskevia kysymyksiä. Vaaliklinikoita järjestetään erikseen presidentinvaalia ja erikseen europarlamenttivaaleja varten.

Vaalituki ilmoittaa kunnille vaalikoulutuskokonaisuuden ja koulutusklinikoiden verkkolinkit, klinikoiden tarkemmat ajankohdat sekä muut tarvittavat ohjeet erikseen.

Vaalikoulutuskokonaisuudessa käydään läpi vaaliohjeissa ja VAT-ohjeissa selostettuja asioita:

- kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät,
- ennakkoäänestyksen järjestäminen,
- vaalipäivän äänestyksen järjestäminen,
- vaalitietojärjestelmän käyttö, mm.:
    - äänioikeustietojärjestelmä yleisessä ennakkoäänestyspaikassa,
    - äänioikeustietojärjestelmä keskusvaalilautakunnassa (”jälkikirjaukset”),
    - äänioikeustietojärjestelmä (”sähköinen vaaliluettelo”), paikallinen tallennus ja sähköinen vaalipöytäkirja vaalilautakunnassa,
    - laskentajärjestelmä keskusvaalilautakunnassa (alustava laskenta).

9.2 Kunnan oma koulutus

Kunnan keskusvaalilautakunnan tulee kouluttaa, opastaa ja neuvoa kunnan muita vaaliviranomaisia (vaalilautakunnat, vaalitoimikunnat sekä yleisten ennakkoäänestyspaikkojen ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijat), jotta nämä suoriutuvat heille kuuluvista tehtävistä. Keskusvaalilautakunta voi käyttää koulutusmateriaalina esimerkiksi oikeusministeriön verkkokoulutusta, vaaliohjeita ja VAT-ohjeita.

Vaalitietojärjestelmän koulutuskanta, jossa voi harjoitella eri osajärjestelmien käyttöä, on kuntien käytettävissä vaalituen myöhemmin ilmoittamina ajankohtina.

10 Kunnille suoritettava kertakorvaus

Sekä presidentinvaalissa että europarlamenttivaaleissa oikeusministeriö suorittaa kunnalle vaalilain 188 §:n 3 momentissa tarkoitettuna kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän jokaiselta vaaleissa äänioikeutetulta kunnan asukkaalta. Jos presidentinvaalissa toimitetaan kaksi vaalia, korvaus suoritetaan kaksinkertaisena. Korvauksen määrä vahvistetaan myöhemmin sen jälkeen, kun valtion vuoden 2024 talousarvio on hyväksytty.

Presidentinvaalin korvaukset pyritään suorittamaan kevään 2024 ja europarlamenttivaalien korvaukset syksyn 2024 kuluessa.

11 Oikeusministeriön ja vaalituen viestintä keskusvaalilautakunnille

Vuoden 2024 vaalien valmistelun ja toimittamisen aikana oikeusministeriö ja vaalituki tulevat viestimään keskusvaalilautakunnille pääasiassa sähköpostitse. Keskusvaalilautakunnan onkin jo tässä vaiheessa syytä tarkistaa, että sillä on toimiva sähköpostiosoite. Sähköpostiosoitteiden mahdolliset muutokset tulee merkitä pohjatietojärjestelmään. Vuoden 2023 eduskuntavaalien aikaiset keskusvaalilautakuntien yhteystiedot on koottu vaalit.fi -sivuille.

12 Muuta

Koronavirustilanteella ei ollut käytännön vaikutuksia vuoden 2023 eduskuntavaaleihin. Oikeusministeriö kuitenkin edelleen seuraa epidemiatilannetta yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa ja ohjeistaa kuntia erikseen, mikäli tarvetta ilmenee.

Oikeusministeriön vaalitiimin hallinnollinen avustaja Terttu Tuomi on jäänyt eläkkeelle. Muun muassa vaalimateriaalihankintoihin liittyvät mahdolliset kysymykset tulee toistaiseksi osoittaa sähköpostiin vaalit@gov.fi. Tertun tehtävien jatkaja ilmoitetaan myöhemmin.

13 Lisätietoja

Lisätietoja vaaleihin liittyvistä kysymyksistä:

- www.vaalit.fi, vaalit@gov.fi,
- vaalijohtaja Arto Jääskeläinen, puh. 02951 50128, etunimi.j.sukunimi@gov.fi,
- erityisasiantuntija Laura Nurminen, puh. 02951 50008,
- erityisasiantuntija Elina Rissanen, puh. 02951 50248,
- erityisasiantuntija Oula-Antti Labba, puh. 02951 50244,
- suunnittelija Tuomas Rekola, puh. 02951 50195,

- VAT-asioissa Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) **vaalituki,** puh. 02956 65609, vaalituki@om.fi.

Oikeusministeriön sähköpostit: etunimi.sukunimi@gov.fi.

Lisätietoja äänestysaluejakoon ja äänestyspaikkatietoihin liittyvistä kysymyksistä antaa Digi- ja väestötietovirasto, puh. 02955 535530, sähköposti: dvv.vaalit@dvv.fi.

Vaalijohtaja Arto Jääskeläinen

Erityisasiantuntija Laura Nurminen

LIITTEET 1) Äänestyspaikkojen määräämisestä ja äänestyksen järjestämisestä

2) Vuoden 2024 vaalien aikataulua kootusti

TIEDOKSI: Ulkoministeriö
Digi- ja väestötietovirasto
Suomen Kuntaliitto

LIITE 1: Äänestyspaikkojen määräämisestä ja äänestyksen järjestämisestä

1 Yleiset ennakkoäänestyspaikat

Yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja määrätessään kunnanhallituksen tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Ennakkoäänestyspaikkoja on oltava riittävästi

Kunnan on ehdottomasti huolehdittava siitä, että yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja on kunnassa riittävästi suhteessa kunnan äänioikeutettujen määrään ja myös kunnassa asioivien muiden kuntien äänioikeutettujen määrään, jotta ennakkoon äänestäminen olisi äänestäjille mahdollisimman vaivatonta ja vähän aikaa vievää. Ennakkoäänestyspaikkojen riittävä määrä voi edesauttaa sitä, että äänestäjät hajaantuvat tasaisemmin eri paikkoihin eikä suuria ruuhkia pääse syntymään.

Missä ennakkoäänestyspaikan tulisi sijaita?

Ennakkoäänestyspaikat on syytä sijoittaa sellaisiin paikkoihin, joihin äänestäjien on helppoa tulla ja joihin he vaivattomasti osaavat. Yksi hyvä tapa on sijoittaa ennakkoäänestyspaikkoja sinne, missä äänestäjien muutoinkin tiedetään liikkuvan. Kuitenkin myös taajamien ulkopuolella asuville on järjestettävä asianmukaiset ennakkoäänestysmahdollisuudet.

Ennakkoäänestyspaikan on oltava aatteellisilta ja taloudellisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton, jotta mahdollisimman monet äänestäjät tulevat sinne mieluusti.

Viimeisimmissä vaaleissa hyviä kokemuksia on saatu mm.

- kunnantaloista ja muista kunnan virastoista,
- kirjastoista,
- erilaisten liike- ja kauppakeskusten aulatiloista,
- oppilaitoksista,
- kunnan palvelukeskuksista ja yhteispalvelupisteistä sekä

- liikkuvista äänestyspaikoista eli äänestysbusseista ja yhteysaluksista ja vastaavista.

Vuosien 2021-2023 vaaleissa oli joissakin kunnissa järjestetty ennakkoäänestyspaikka ulkotiloihin esimerkiksi telttaan, konttiin tai drive-in -pisteelle, jolloin paikka saattoi periaatteessa sijaita missä tahansa, kunhan sillä oli osoite, jonka perusteella äänestäjät löytävät paikan. Ulkoäänestyspaikoissakin tulee kuitenkin tarkasti huolehtia siitä, että niiden järjestelyt ovat täysin vaalilain mukaisia. Erityisesti on huolehdittava siitä, että vaalisalaisuus säilyy.

Yleistä ennakkoäänestyspaikkaa ei saa sijoittaa sellaiseen paikkaan, johon kaikilla äänioikeutetuilla ei ole pääsyä. Tällaisia paikkoja saattavat olla esimerkiksi varuskunta-alueet.

Ennakkoäänestyspaikkojen esteettömyys

Liikkumisesteisten henkilöiden ennakkoäänestämismahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota. Mahdollisuuksien mukaan heidän käyttämilleen kulkuvälineille on pyrittävä varaamaan pysäköintitilaa ennakkoäänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestämään heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella. Äänestyspaikalla mahdollisesti olevat kynnykset ja portaat on varustettava esimerkiksi sellaisella luiskalla, että rollaattoria tai sähkökäyttöistä pyörätuolia käyttävä henkilö pääsee esteettä äänestystilaan. Pyörätuolia käyttäviä henkilöitä varten tulee olla äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu tai irrallinen kirjoitusalusta varustettuna suojuksella, joka turvaa äänestäjän vaalisalaisuuden. Aiemmissa vaaleissa esteettömyydessä mahdollisesti havaitut puutteet tulee korjata.

Järjestyksenpidon ja vaalimainontakiellon huomioiminen

Ennakkoäänestyspaikan on sekä tiloiltaan että sijainniltaan sovittava tarkoitukseensa myös järjestyksenpidon kannalta. Vaalilain 56 §:n 1 momentissa on säädetty järjestyksestä ennakkoäänestyspaikassa ja siihen liittyen niin sanotusta vaalimainontakiellosta. Käytännön syistä vaalimainontakiellon ulottuvuus voi joissakin ennakkoäänestyspaikoissa olla alueellisesti rajatumpi kuin yleensä vaalipäivänä äänestysalueen äänestyspaikassa. Mikäli ennakkoäänestyspaikka perustetaan esimerkiksi kauppakeskukseen, kunnan keskusvaalilautakunnan on tarvittaessa etukäteen oltava yhteydessä kauppakeskuksen johtoon ja varmistauduttava siitä, että ennakkoäänestys otetaan

asianmukaisesti huomioon kauppakeskuksen muussa toiminnassa. Tällöin yhtenä vaalimainontakiellon ulottuvuutta koskevana vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sitä, että vaalikampanjointi ja vaalimainonta eivät saa näkyä tai kuulua ennakkoäänestyspaikkaan eikä sen sisäänkäyntiin.

Riittävästi tilaa ja vaalitoimitsijoita

Ennakkoäänestystilan tulee olla riittävän suuri, jotta äänestys voidaan toimittaa sujuvasti ja luotettavasti eli äänestäjän vaalisalaisuus, vaalivapaus ja vaalirauha turvaten (vaalilain 56 § 2 mom.). Tärkeä näkökulma on myös turvallisuus: äänestäjän tulee olla turvallista äänestää ja vaalitoimitsijoiden tulee olla turvallista hoitaa tehtäviään.

Ennakkoäänestystilaan tulee voida sijoittaa tarpeellinen määrä pisteitä, joissa tarkastetaan äänestäjän henkilöllisyys, annetaan äänestyslippu ja otetaan äänestys vastaan. Tilan tulee olla siten mitoitettu ja järjestetty, että ruuhkaa ja jonoja syntyy mahdollisimman vähän.

Usein ruuhkat syntyvät siitä, että ennakkoäänestyspaikka on sijoitettu sellaiseen tilaan, johon mahtuu liian vähän äänestyskoppeja ja äänestyksen vastaanottopisteitä ja/tai siitä, että ennakkoäänestyspaikassa on muista syistä liian vähän vaalitoimitsijoita nimenomaan äänestyksen vastaanottopisteissä. Ennakkoäänestyksessä aikaa ei yleensä vie äänestäjän käynti äänestyskopissa, vaan sen jälkeinen asiointi vaalitoimitsijan kanssa (vaalitoimitsija leimaa äänestyslipun, lippu suljetaan vaalikuoreen, lähetekirje laaditaan ja allekirjoitetaan, vaalikuori ja lähetekirje suljetaan lähetekuoreen sekä äänioikeusrekisteriin tehdään merkintä siitä, että äänestäjä on äänestänyt). Kuntien tuleekin huolehtia siitä, että vastaanottopisteitä on riittävästi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ennakkoäänestyspaikassa tulee olla riittävästi henkilöstöä ja että ennakkoäänestyspaikka sijoitetaan riittävän suureen tilaan, jotta äänestystoimitus sujuu äänestäjän kannalta mahdollisimman joutuisasti ja vaivattomasti.

Paloturvallisuus

Ennakkoäänestyspaikka on sijoitettava rakennuksessa niin, että rakennuksen poistumistiet pidetään esteettöminä. Poistumisteiden opasteita ei saa peittää. Järjestelyjen asianmukaisuus on syytä tarvittaessa etukäteen varmistaa alueelliselta pelastusviranomaiselta.

Ennakkoäänestyspaikan aukiolopäivät ja -kellonajat

Vaalilain 47 §:n mukaan kotimaan yleinen ennakkoäänestyspaikka on ennakkoäänestystä varten avoinna kaikkina ennakkoäänestyksen ajanjakson päivinä, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä. Erityinen syy voi olla lähinnä vain kunnan jonkin alueen tai taajaman vähäiseksi arvioitu äänestäjämäärä. Jokaisessa kunnassa tulisi kuitenkin olla vähintään yksi sellainen ennakkoäänestyspaikka, joka on avoinna jokaisena ajanjakson päivänä. Tällaisen ennakkoäänestyspaikan lisäksi on mahdollista perustaa kunnan eri alueille ennakkoäänestyspaikkoja, jotka ovat auki esimerkiksi yhtenä tai kahtena ennakkoäänestysajanjakson päivänä.

Vaalilain 48 §:n mukaan kunnanhallitus määrää myös ennakkoäänestyspaikan päivittäiset aukioloajat, kuitenkin niin, että ennakkoäänestyspaikka ei saa olla avoinna arkipäivisin ennen kello 8 eikä kello 20 jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9 eikä kello 18 jälkeen. Hyväksi havaittu käytäntö on, että ainakin ennakkoäänestyksen ajanjakson kahtena viimeisenä päivänä yleinen ennakkoäänestyspaikka kannattaa pitää avoinna kello 20 saakka.

Viimeisimmissä vaaleissa on monissa maaseutukunnissa pyritty turvaamaan äänestysmahdollisuuksia perustamalla kirkonkylän lisäksi myös pienempiin kyliin yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja, jotka ovat avoinna lyhyehkön ajan liikkuvan ennakkoäänestyspaikan tavoin.

Mahdollisimman pysyvät ennakkoäänestyspaikat

Ennakkoäänestyspaikkojen olisi hyvä pysyä samoina vaaleista toiseen. Näin edistetään sitä, että äänestäjät tietävät, missä äänestyspaikka on. Paikkojen lopettaminen tai siirtäminen taikka niiden vakiintuneiden aukioloaikojen muuttaminen ilman erityistä syytä saattaa aiheuttaa epätietoisuutta äänestäjien keskuudessa. Jos muutoksia kuitenkin tehdään, niistä on riittävästi ja tehokkaasti tiedotettava.

Tehokas tiedotus ja opastus

Kunnan on tehokkaasti tiedotettava kunnan alueella olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista. Käytännössä asian voi hoitaa kuulutuksin, julkaisemalla tiedot kunnan kotisivuilla, julisteilla kadunvarsimainostelineissä, sanomalehti-ilmoittelulla, sanomalehtijutuilla, koteihin jaettavilla tiedotteilla jne. Paikallisille tiedotusvälineille tulisi lähettää luettelo ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista.

Edellisten vaalien tapaan äänioikeutetuille lähetettäviin äänioikeusilmoituksiin (ilmoituskortti) liitetään äänestyspaikkarekisteristä koottava luettelo hänen oman lähialueensa yleisistä ennakkoäänestyspaikoista.

Opastus ennakkoäänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi esimerkiksi kadunvarsitauluin ja viitoituksin ja siten, että äänestäjä löytää myös itse rakennuksesta oikean sisäänkäynnin ja ennakkoäänestystilan.

Miten liikkuva ennakkoäänestyspaikka käytännössä toteutetaan?

Liikkuva ennakkoäänestyspaikka voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavasti: rakennetaan äänestystila bussiin tai vastaavaan kulkuneuvoon, suunnitellaan päivittäinen reitti kellonaikoineen, tiedotetaan tehokkaasti bussin pysähdyspaikoista ja aikatauluista, minkä jälkeen toteutetaan reitti ja suoritetaan äänestys. Bussin jokainen pysähdyspaikka on tallennettava osoitteineen ja kellonaikoineen vaalitietojärjestelmään sisältyvään äänestyspaikkarekisteriin. Kunnan sisäinen tiedottaminen liikkuvan ennakkoäänestyspaikan pysähdyspaikoista on tärkeää siksikin, että äänestäjille postitettavan äänioikeusilmoituksen liitteessä niitä ei erikseen mainita.

2 Vaalipäivän äänestyspaikat

Vaalipäivän äänestyspaikkoja määrätessään kunnan tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- Äänestyspaikan tulee pääsääntöisesti olla äänestysalueella, mutta erityisistä syistä se voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa;
- Eduskunnan oikeusasiamies katsoi ratkaisussaan 3.3.1999 (dnro 2009/4/96), että vaalipäivän äänestyspaikkana käytettävän huoneiston sopivuutta harkittaessa tulisi yhtenä näkökohtana ottaa huomioon myös huoneiston aatteellinen luonne ja käyttötarkoitus. Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja julkisen vallan puolueettomuuden näkökulmasta tulisi olla pyrkimyksenä, että vaalihuoneistot ovat aatteellisilta kytkennöiltään mahdollisimman neutraaleja. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies puolestaan totesi ratkaisussaan 30.10.2013 (dnro 4607/4/12), että demokratian asianmukainen toteutuminen edellyttää, että äänestäjät voivat

vaalipäivänä käyttää äänioikeuttaan mahdollisimman puolueettomassa tilassa. Mer-kittävää painoarvoa ei kuitenkaan tulisi antaa sille seikalle, mikä taho omistaa äänestystilan. Merkittävämpänä perusteena on pidettävä tilan sopivuutta arvioitaessa sen käyttötarkoitusta ja varustelua;

- Varsinaisen äänestyshuoneen lisäksi äänestyspaikassa tulee olla odotustilaa. Jollei erillistä odotushuonetta ole käytettävissä, on erityinen paikka äänestyshuoneen vieressä sopivalla tavalla erotettava niin, että äänestäjät voivat siitä suoraan siirtyä äänestyshuoneeseen. Tämä paikka on voitava sulkea siten, että pääsy sinne estetään muilta kuin niiltä äänestäjiltä, jotka ovat saapuneet ennen kello 20;
- Äänestyspaikan esteettömyyden, järjestyksenpidon, opastuksen sekä muiden näkökohtien osalta viitataan siihen, mitä edellä ennakkoäänestyspaikkojen osalta todetaan.

LIITE 2: Vuoden 2024 vaalien aikataulua kootusti

Syyskuu 2023	
4.9. lukien	VAT-ohjeet 1 ja 2b lähetetään kunnille
25.9.	Vaalimateriaalin tilausjärjestelmä avataan kuntien käyttöön presidentinvaalia varten
Lokakuu 2023	
2.10. mennessä	Kunnan mahdollinen ilmoitus oikeusministeriölle tarvittavien vaaliuurnien määrästä
23.10. mennessä	Kunta kuittaa tilauksensa presidentinvaalia varten vaalimateriaalien tilausjärjestelmään
23.10.	Pohjatietojärjestelmä presidentinvaalia varten avataan kuntien käyttöön
28.10.	Kirjeäänestysasiakirjojen tilausjärjestelmä presidentinvaalia varten avataan
30.10. lukien	Loput VAT-ohjeet ja vaaliohjeet lähetetään kunnille
Marraskuu 2023	
3.11. klo 12 mennessä	Kunta kuittaa presidentinvaalin ennakkoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen ym. tiedot pohjatietojärjestelmään
24.11. mennessä	Verkkokoulutus kunnan vaaliviranomaisille avautuu katsottavaksi
24.11. lukien	Vaalimateriaalitilaukset presidentinvaalia varten toimitetaan kunnille
Joulukuu 2023	
8.12. klo 24	Presidentinvaalin äänioikeusrekisterin tietojen poiminta VTJ:stä
13.12. viimeistään	Presidentinvaalin äänioikeusrekisterin perustaminen
21.12.	Helsingin vaalipiirilautakunta laatii presidentinvaalin ehdokasluettelon
Tammikuu 2024	
4.1.	Presidentinvaalin ilmoituskortit viimeistään lähetettävä
9.1.	Kenraaliharjoitus (presidentinvaali, ennakkoäänestys)

11.1.	Kenraaliharjoitus (presidentinvaali, laskenta ja sähköinen vaaliluettelo)
16.1. klo 12	Presidentinvaalin äänioikeusrekisteri lainvoimainen
16.1.	Presidentinvaalin kotiäänestykseen viimeistään ilmoittauduttava
17.1.	Presidentinvaalin ennakkoäänestys aloitetaan kotimaassa ja ulkomailla
20.1.	Ennakkoäänestys lopetetaan ulkomailla
23.1.	Ennakkoäänestys lopetetaan kotimaassa
26.1. klo 19	Keskusvaalilautakunnan kokous (ennakkoäänestysten ja kirjeäänestysten tarkastus)
28.1. klo 9-20	Vaalipäivän äänestys
28.1. aikaisintaan klo 10 lukien	Vaalipiirilautakunnan kokous (ennakkoäänten laskenta)
29.1.	Vaalipiirilautakunnan kokous (tarkastuslaskenta)
30.1. viimeistään klo 10	Vaalipiirilautakunnan kokous (vaalien tuloksen vahvistaminen ja ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle)
30.1.	Helsingin vaalipiirilautakunta vahvistaa koko maan tuloksen ja ilmoittaa sen oikeusministeriölle
30.1.	Joko: valtioneuvosto toteaa, että yli puolet äänistä saanut ehdokas on tullut valituksi presidentiksi; Tai: oikeusministeriö toteaa, että kukaan ehdokkaista ei saanut yli puolta annetuista äänistä ja että tästä johtuen toimitetaan toinen vaali kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä
30.1.	Toisen vaalin kotiäänestykseen viimeistään ilmoittauduttava
31.1.	Toisen vaalin ennakkoäänestys aloitetaan kotimaassa ja ulkomailla
Helmikuu 2024	
3.2.	Toisen vaalin ennakkoäänestys lopetetaan ulkomailla
6.2.	Toisen vaalin ennakkoäänestys lopetetaan kotimaassa
9.2. klo 19	Keskusvaalilautakunnan kokous (ennakkoäänestysten ja kirjeäänestysten tarkastus)
11.2. klo 9-20	Vaalipäivän äänestys
11.2. aikaisintaan klo 10 lukien	Vaalipiirilautakunnan kokous (ennakkoäänten laskenta)

12.2.	Vaalipiirilautakunnan kokous (tarkastuslaskenta)
14.2.	Vaalipiirilautakunnan kokous (vaalien tuloksen vahvistaminen ja ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle)
14.2.	Helsingin vaalipiirilautakunta vahvistaa koko maan tuloksen ja ilmoittaa sen valtioneuvostolle
15.2.	Valtioneuvosto toteaa, kumpi ehdokkaista on tullut valituksi presidentiksi ja antaa asiasta kuulutuksen.
19.2.	Vaalimateriaalin tilausjärjestelmä avataan kuntien käyttöön europarlamenttivaaleja varten
23.2.	Kunnan mahdollinen ilmoitus oikeusministeriölle tarvittavien vaaliuurnien määrästä
Maaliskuu 2024	
9.3.	Kirjeäänestysasiakirjojen tilausjärjestelmä europarlamenttivaaleja varten avataan
11.3.	Pohjatietojärjestelmä europarlamenttivaaleja varten avataan kuntien käyttöön
11.3.	Kunta kuittaa tilauksensa europarlamenttivaaleja varten vaalimateriaalin tilausjärjestelmään
22.3. klo 12 mennessä	Kunta kuittaa europarlamenttivaalien ennakkoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen ym. tiedot pohjatietojärjestelmään
25.3. lukien	Vaalimateriaalitilaukset europarlamenttivaaleja varten toimitetaan kunnille
Huhtikuu 2024	
19.4. klo 24	Europarlamenttivaalien äänioikeusrekisterin tietojen poiminta VTJ:stä
24.4. viimeistään	Äänioikeusrekisterin perustaminen
26.4. mennessä	Verkkokoulutus kunnan vaaliviranomaisille avautuu katsottavaksi
Toukokuu 2024	
10.5.	Helsingin vaalipiirilautakunta laatii europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmän
14.5.	Kenraaliharjoitus (europarlamenttivaalit, ennakkoäänestys)
16.5.	Kenraaliharjoitus (europarlamenttivaalit, laskenta ja sähköinen vaaliluettelo)

16.5.	Europarlamenttivaalien ilmoituskortit viimeistään lähetettävä
28.5. klo 12	Äänioikeusrekisteri lainvoimainen
28.5.	Kotiäänestykseen viimeistään ilmoittauduttava
29.5.	Europarlamenttivaalien ennakkoäänestys aloitetaan kotimaassa ja ulkomailla
Kesäkuu 2024	
1.6.	Ennakkoäänestys lopetetaan ulkomailla
4.6.	Ennakkoäänestys lopetetaan kotimaassa
7.6. klo 19	Keskusvaalilautakunnan kokous (ennakkoäänestysten ja kirjeäänestysten tarkastus)
9.6. klo 9-20	Vaalipäivän äänestys
9.6. aikaisintaan klo 10 lukien	Vaalipiirilautakunnan kokous (ennakkoäänten laskenta)
10.6.	Vaalipiirilautakunnan kokous (tarkastuslaskenta)
12.6.	Vaalipiirilautakunnan kokous (vaalien tuloksen vahvistaminen ja ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle)
12.6.	Helsingin vaalipiirilautakunta vahvistaa koko maan tuloksen ja antaa valituille valtakirjat

VN/17100/2023-OM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

12 § Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampuksen uudisrakennuksen hankesuunnitelman hyväksyminen

VD/5390/10.03.02.01/2023

PT/TeA/AK/PW/EK/JHy/JT

Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampus -uudisrakennuksen (aiemmin ”Oppimiskampus”) toisen asteen sekä Vantaan aikuisopiston ja aikuisten perusopetuksen tilat tarvitaan riittävien ja laadukkaiden opetustilojen tarjoamiseksi kasvavalle opiskelijamäärälle. Toimipisteeseen tulee sijoittumaan tilapaikat yhteensä 2615 opiskelijalle, joista 1365 tilapaikkaa on Vantaan Ammattiopisto Varian aloille: ravintola- ja cateringala, elintarvikeala, hiusala, kuvallisen ilmaisun ala, valmentava koulutus, sosiaali- ja terveysala, matkailuala ja ICT-ala. Vantaan aikuisopiston Tikkurilan toimipisteelle on 750 tilapaikkaa ja aikuisten perusopetukselle 200 tilapaikkaa. Tikkurilan lukion opiskelijoille on 300 tilapaikkaa. Uudisrakennukselle laskettu tavoitehinta on 99,1 miljoonaa euroa (alv 0 %, KL 115).

Vantaan kaupungin omistaman monialaisen, perusopetusta ja oppisopimuskoulutusta järjestävän Vantaan Ammattiopisto Varian opetustoiminnat on suunniteltu keskitettävän nykyisen neljän toimipisteen sijasta kolmeen nykyaikaiseen ja terveelliseen opetustilaan: Tikkurilan osaamiskampus Kortteli 1:een, Vehkalaan sekä Hiekkaharjuun. Kortteli 1 -hanke tehostaa Varian tilankäyttöä, helpottaa vastaamaan opiskelijamäärien kasvuun ja koulutussisältökysynnän muutoksiin ja vaihteluun sekä mahdollistaa ja tukee opetuksen, koulutuksen ja oppimispolkujen kehittämistä.

Tikkurilan lukion lisäpaikkojen sijoittaminen Kortteli 1:een vastaa Vantaan lukiokoulutuksen tilapaikkojen tarpeen kasvuun ja tukee Vantaan kaupungin tavoitteita lukiokoulutuksen tarjonnassa. Hanke mahdollistaa myös aikuislukion paikkojen sekä IB Diploma Programmen aloituspaikkojen lisäämisen, mikä kasvattaa lukiokoulutuksen vetovoimaisuutta sekä tarjoaa aloituspaikkoja kansainvälisesti orientoituneille opiskelijoille.

Vantaan aikuisopiston vapaan sivistystyön ja maahanmuuttajakoulutuksen nykyiset tilat sekä laajenevan aikuisten perusopetuksen tilat Tikkurilassa keskitetään kampukselle rakennettaviin tiloihin.

Hankesuunnitelma on laadittu yhteistyössä Vantaan kaupungin toimitilajohtamisen palveluyksikön, Kasvatuksen ja oppimisen toimialan, Vantaan ammattiopisto Varian, Tikkurilan lukion, Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan, Vantaan aikuisopiston, kaupunkisuunnittelun sekä konsulttitoimisto JKMM Arkkitehdit Oy:n kanssa. Hanke tulee sijoittumaan Tikkurilan Jokiniemen kaupunginosaan lähelle Tikkurilan rautatieasemaa. Alueella on käynnissä kaavamuutos. Tontti esitetään sijoittuvan kaavoitettavan alueen pohjoisosaan Valkoisenlähteentien, Jokiniemenkadun ja junaradan ja Grönbergin puiston väliselle alueelle. Tavoitteena on arkkitehtuuriltaan ja kaupunkikuvaltaan korkealaatuinen kokonaisuus. Kortteli 1 -uudisrakennus muodostaa yhdessä Tikkurilan Lukion päärakennuksen, Varian Hiekkaharjun toimipisteen sekä alueen muiden nykyisten ja tulevaisuudessa kaavailluiden opetusrakennusten kanssa Tikkurilan osaamiskampusalueen.

Kaupunginjohtajan hankejohtoryhmässä lokakuussa 2020 tehdyn päätöksen myötä Varia on osa kampusrakennusta. Hanke on 9.3.3021 päivätyn Toisen asteen koulutuksen palveluverkkoselvityksen mukainen. Palveluverkkoselvitys on hyväksytty opetuslautakunnassa 19.4.2021 § 7 ja teknisessä lautakunnassa 5.5.2021 § 7. Kaupunginhallitus on hyväksynyt palveluverkkoselvityksen 24.5.2021 § 34.

Tikkurilan Jokiniemen Oppimiskampuksen toisen asteen tilojen 7.9.2021 päivätty tarveselvitys on hyväksytty kaupunginhallituksessa 4.10.2021 § 10.

Kaupunginjohtajan hankejohtoryhmässä 7.4.2022 käsiteltiin aikuisopiston tilojen lisäämistä Oppimiskampushankkeeseen ja todettiin, että suunnittelua voidaan jatkaa siltä pohjalta, että aikuisopistokin tulee sijoittumaan Oppimiskampukseen.

Kaupunginhallitus linjasi 19.12.2022 § 12 päätöksessään kampusalueen kehittämistä koskevista periaatteista, joita ovat kestävyys, yhteistyö ja osallisuus. Tikkurilan osaamiskampukselle on laadittu ´”Yhteiskäytön design manual”, joka on työkalu koko alueen kehittämiselle. Design manualin tavoitteena on mahdollistaa alueelle vahvempi yhteistyöverkosto, joka ottaa huomioon muutokset työkulttuurissa sekä mahdollistaa resurssiviisaiden ja tehokkaiden tilainvestointien toteuttamisen. Jatkosuunnittelussa noudatetaan Yhteiskäytön design manualin tavoitteita.

Tikkurilan Jokiniemen Oppimiskampuksen uudisrakennuksen 26.1.2023 päivätty tarveselvitys on hyväksytty kaupunginhallituksessa 27.2.2023 § 12. Tarveselvityksessä määritetty kokonaislaajuus oli 22 580 htm2 / 27 650 brm2 ja sen perusteella laskettu kustannusennuste hankkeelle oli 88,9 milj. euroa (alv 0 %, KL 119, 1/23).

Kohteen hankesuunnitelmassa määritetty kokonaislaajuus on 23 920 htm2 / 29 320 brm2. Hankesuunnitelman perusteella laskettu, 16.8.2023 päivätty tavoitehinta hankkeelle on 99,1 milj. euroa (alv 0 %, KL 115, 5/23). Kustannuksia nostaneita tekijöitä tarveselvitysvaiheesta ovat tarkentuneet suunnitelmat: neliöiden kasvu, kaaviotasoiset luonnossuunnitelmat sekä teknisten järjestelmien tarkentuminen (mm. sprinklerjärjestelmä, varavoima). Jatkosuunnittelussa tullaan aktiivisesti etsimään kustannustehokkaita optimoituja suunnitteluratkaisuja.

Taloussuunnitelmassa 2021–2024 Oppimiskampuksen toiseen asteen tilat on esitetty toteutettavaksi VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeena. Taloussuunnitelmassa 2023–2026 aikuisopiston tilat ja aikuisten perusopetuksen tilat -uudisrakennukset on esitetty toteutettavaksi VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeena. Alustava VTK Kiinteistöt Oy:n aikataulu valmistumiselle on 07/2028.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta on hyväksynyt hankesuunnitelman 12.9.2023 § 6.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta on hyväksynyt hankesuunnitelman 12.9.2023 § 25.

Kaupunkitilalautakunta on hyväksynyt hankesuunnitelman 20.9.2023 § 9.

Talous- ja strategiajohtaja toteaa, että Tikkurilan Osaamiskampuksen uudisrakennus (aiemmin ”Oppimiskampus”) Tikkurilan Jokiniemen kaupunginosassa on Vantaan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2022–2031 mukainen hanke. Kaupunginvaltuuston hyväksymässä taloussuunnitelmassa 2023–2026 uudisrakennus on esitetty VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeena valmistuvaksi vuodelle 2026, uusi arvio valmistumiselle on vuosi 2028. Hankesuunnitelman mukainen kustannusennuste hankkeelle on 99,1 milj. euroa (alv 0 %). Kiinteistöjen ja tilojen palvelualue tarkistaa aikataulun taloussuunnitelman 2024 valmistelun yhteydessä.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 §:n kohdan 31 mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin useampaa kuin yhtä toimialaa koskevien ja kaupunkitasoista linjausta vaativien investointihankkeiden hankesuunnitelmien (tavoitehintoineen) ja kustannusarvioiden

hyväksymisestä lukuun ottamatta teknisten perusparannusten tai alle 1 000 000 euroa (alv 0 %) maksavien hankkeiden hankesuunnitelmia.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampus -uudisrakennuksen 28.8.2023 päivätty hankesuunnitelma ja sen tavoitehinta 99,1 milj. euroa (alv 0 %, KL 115, 5/23) jatkosuunnittelun pohjaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampus -uudisrakennus, 28.8.2023 päivätty hankesuunnitelma liitteineen
- Tilojen yhteiskäytön design manual, Tikkurilan osaamiskampus 8.9.2023

Täytäntöönpano: Kiinteistöt ja tilat, toimitilajohtaminen

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
rakennuttaja-arkkitehti Jussi Hyvärilä, puh. 040 621 1482, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Kortteli 1,
TIKKURILAN OSAAMISKAMPUS

UUDISRAKENNUS

Hankesuunnitelma 28.08.2023

Vantaa
Vanda

SISÄLLYSLUETTELO

1 HANKETIETOKORTTI....5

2 HANKKEEN PERUSTEET....6

2.1. Hankkeesta aiemmin tehdyt päätökset....6

2.2. Yleistä....6

2.3. Yhteenveto hankkeesta....6

3 TILOJEN TOIMINNAN KUVAUS, TILAOHJELMA JA TILOJEN VAATIMUKSET 9

3.1 Tilojen toiminnan kuvaus....9

3.1.1 Eri toimintojen tilat....9

3.1.2. Yhteiset tilat....11

3.1.3 Henkilökunnan tilat....15

3.1.4 Ateriapalvelut....18

3.1.5 Puhtaus / pesu- ja wc-tilat....19

3.1.6 Siivoustilat....19

3.1.7 Jätehuollon tilat....20

3.1.8 Väestönsuojatilat....21

3.1.9 Pihan vaatimukset....22

3.1.10 Muuta....23

3.2 Tilaohjelma....24

3.3 Tilojen vaatimukset....24

4 RAKENNUS....25

4.0 Yleiset tavoitteet ja vaatimukset....25

4.0.1 Elinkaari- ja energiatehokkuustavoitteet....25

4.0.2 Tilatehokkuustavoite....28

4.0.3 Muuntojoustovaatimus....28

4.0.4 Ääniolosuhteet....29

4.0.5 Palotekniset vaatimukset....30

4.0.6 Sisäilmatavoitteet....30

4.1 Arkkitehtoniset tavoitteet....31

4.2 Esteettömyystavoitteet....32

4.3 Rakennetekniset tavoitteet 32
4.4 LVIA-tekniset tavoitteet 34
4.5 Sähkötekniset tavoitteet 37
4.6 Toteutukseen liittyvät tavoitteet 44

5 RAKENNUSPAIKKA 47
5.1 Rakennuspaikan sijainti ja hallinta 47
5.2 Rakennuspaikan ominaisuudet 47
5.3 Rakennuspaikan toiminnalliset tavoitteet 53

6. HANKKEEN LAAJUUSTAVOITE 54

7. KUSTANNUKSET 55
7.1 Rakennuskustannukset 55
7.2 Käyttökustannusennuste 56
7.3 Toimintakustannukset 57
7.4 Ensikertaisen kalustamisen ja varustamisen kustannusennuste 57

8 RAHOITUS, TOTEUTUS JA AIKATAULU 57

9 TYÖTURVALLISUUSASIAT 58

10 RISKIT 59
10.1 Yleisriskit 59
10.2 Kaavamuutosriski 59
10.3 Kustannusriski 59
10.4 Maaperästä ja rak.paikasta aiheutuvat riskit 60

11 HANKESUUNNITTELUTYÖRYHMÄ 61

Liitteet:

- Liite 1: Sijaintikartta
- Liite 2: Ilmakuva
- Liite 3: Asemakaavaote ja määräykset
- Liite 4: Tonttikartta
- Liite 5: Asemapiirustus 20.6.2023
- Liite 6: Tilaohjelma, tiivistetty 20.6.2023
- Liite 7: Osallisuus 16.5.2023
- Liite 8: Turvallisuus 14.6.2023
- Liite 9: Tavoitehintalaskelma 16.8.2023

Oheismateriaalit:

- Vantaan kaupungin ohjeita suunnittelijoille
- Vantaan kaupungin LVIA -suunnitteluohjeet
- Havat-riskikartta
- Geotekniset lähtötiedot
- Melukartat
- Pedagoginen suunnitelma (Kason asiakirja, opetustilat)
- Tilakortit 20.6.2023
- Tilaohjelma, laajempi (Excel) 20.6.2023
- Alustavat ehdotussuunnitelmat 20.6.2023
- “Opintoputki” -luonnos kustannuslaskentaan 28.6.2023
- Valmistuskeittiön pohjapiirustus 20.6.2023
- Valmistuskeittiön laiteluettelo 20.6.2023
- Kahvilan laiteluettelo 20.6.2023

1 HANKETIETOKORTTI

VD/5390/10.03.02.01/2023

Kohteen nimi:
Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampus, uudisrakennus

Tarpeen kuvaus:
Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampus -rakennus on osa laajempaa Vantaan toisen asteen koulutuksen, vapaan sivistystyön kansalaisopiston ja aikuisten perusopetuksen toimitilaverkon sekä Tikkurilan osaamiskampuksen alueen kehitystä.

Liittyminen muihin hankkeisiin ja selvityksiin:
Oppimiskampus, uudisrakennus tarveselvitys (2023)
Vantaan ammattiopisto Varia, toimitilatarpeiden esiselvitys (2019)
Vantaan lukioverkkoselvitys (2020)
Toisen asteen koulutuksen palveluverkkoselvitys (2021)
Tikkurilan Jokiniemen Oppimiskampuksen toisen asteen tilojen tarveselvitys (2021)

Tarpeen perustelut:
Tarpeiden mukaisten ja laadukkaiden opetustilojen tarjoaminen toisen asteen koulutuksen, vapaan sivistystyön kansalaisopiston ja aikuisten perusopetuksen kasvavalle opiskelijamäärälle Vantaalla. Vantaan ammattiopisto Varian opetustoimintoja on suunniteltu keskitettävän toiminnallisista, teknisistä ja taloudellisista syistä nykyisen neljän toimipisteen sijaan kolmeen toimipisteeseen, jotka ovat tiloiltaan nykyaikaisia ja terveellisiä. Kolme toimipistettä ovat Vehkala, Hiekkaharju ja Tikkurilan osaamiskampuksen Kortteli 1. Hanke tehostaa Varian tilankäyttöä, helpottaa vastaamaan opiskelijamäärien kasvuun ja koulutussisältöky synnän muutoksiin ja vaihteluun sekä mahdollistaa ja tukee opetuksen, koulutuksen ja oppimispolkujen kehittämistä. Tikkurilan lukion lisäpaikkojen sijoittaminen Kortteliin 1 vastaa Vantaan lukiokoulutuksen tilapaikkojen tarpeen kasvuun ja tukee Vantaan kaupungin tavoitteita lukiokoulutuksen tarjonnassa. Hanke mahdollistaa myös aikuislukion paikkojen lisäämistä sekä IB Diploma Programmen aloituspaikkojen lisäämisen, mikä lisää lukiokoulutuksen vetovoimaisuutta sekä tarjoaa aloituspaikkoja kansainvälisesti orientoituneille opiskelijoille. Vantaan aikuisopiston vapaan sivistystyön kansalaisopiston ja maahanmuuttajakoulutuksen nykyiset tilat sekä laajenevan aikuisten perusopetuksen tilat Tikkurilassa keskitetään kampukselle rakennettaviin tiloihin.

Käyttäjätoimiala(t):
Kasvatus ja oppiminen, Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi

Kaupunginosa: 62 Jokiniemi	**Kiinteistötunnus:** Ei tiedossa			**Tontin pinta-ala:** n. 7900 m^2		
Osoite ja tontti: Täsmentyy kaavoituksessa	**Kaavatiedot:** 002517			**Rakennusoikeus:** 35 000 m2		
Tilatarve, suuruus ja kustannukset (ALV 0%)				**Investointikustannus**		
	brm^2	**htm^2**	**hym^2**	**€**	**€ / brm^2**	**€ / htm^2**
Uudisrakennus	29 320	23 920	18 207	99 100 000	3380	4143
Laajennus / lisärakennus	-	-	-	-	-	-
Muutos / peruskorjaus	-	-	-	-	-	-
Hankkeen tilapaikkamäärä				2615 opiskelijapaikkaa		
Investointikustannus tilapaikkaa kohden				37 897 € / tilapaikka		

Väistötilan tarve:
Toimitilaverkon kehitykseen liittyvät väistötilatarpeet pystytään järjestämään Varian nykyisissä tiloissa.

Määrärahavaraus investointiohjelmassa:
Taloussuunnitelmassa 2021-2024 toisen asteen tilojen uudisrakennus on esitetty toteutettavaksi VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeena. Taloussuunnitelmassa 2023-2026 aikuisopiston tilat ja aikuisten perusopetuksen tilat -uudisrakennukset on esitetty toteutettavaksi VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeena. Miten huomioidaan velvoitepysäköintipaikkojen toteuttaminen keskitetyssä rakenteellisessa pysäköintilaitoksessa, osakkeiden osto.

Hankkeen toteutusaikataulu:
10/2023 – 07/2028 (rakentaminen 06/2025 – 06/ 2028)

Ylläpitokustannukset € / v (alv 0 %):
1 386 403 € / vuosi (ei sisällä siivousta)

Toimintakustannukset käyttäjätoimialalle € / v (alv 0 %):
Tikkurilan lukio: 1 755 000 € / vuosi;
Vantaan ammattiopisto Varia: 8 600 000 € / vuosi;
Vantaan aikuisopisto: 3 900 000 €/ vuosi

Ensikertainen kalustaminen ja varustaminen € (alv 0 %):
Tikkurilan lukio: 1 230 000 € (sisältää liikuntasalin ja ruokailutilojen kalustamisen);
Vantaan ammattiopisto Varia: 2 445 000 €;
Vantaan aikuisopisto: 1 500 000 €

Vuokra-arvio käyttäjätoimialalle:

Tuleva vuokra 7 995 280 € / v		27,71 € / m^2 / kk (alv 0 %)
Vuokravaikutus	666 273 € / kk	7 995 280 € / v
Vuokravaikutus/tilapaikka	255 € / kk	
Laatija (t): Toimitilajohtaminen, Kasvatus ja oppiminen, Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi sekä JKMM Arkkitehdit Oy		**Päivämäärä:** 28.08.2023

2 HANKKEEN PERUSTEET

2.1. Hankkeesta aiemmin tehdyt päätökset

Kaupunginhallitus linjasi 19.12.2022 § 12 päätöksessään kampusalueen kehittämistä koskevista periaatteista, joita ovat kestävyys, yhteistyö ja osallisuus.

Tikkurilan Jokiniemen Oppimiskampuksen uudisrakennuksen tarveselvitys on hyväksytty;

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnassa 14.2.2023 § 8
Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa 14.2.2023 § 7
Kaupunkitilalautakunnassa 15.2.2023 §17
Kaupunginhallituksessa 27.2.2023 § 12

2.2. Yleistä

Vantaa on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuonna 2030. Kaikessa rakentamisessa Vantaan kaupungin alueella on hyvä noudattaa kaupungin tavoitteita: Vantaan kaupungin resurssiviisauden tiekartta 2021-2025. Vantaa on lisäksi sitoutunut Kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS) vuosille 2017-2025.

Lisäksi lähtökohtana tämän kaava-alueen rakennushankkeille toimii Tikkurilan osaamiskampuksen visio, joka kuvaa alueelliset tavoitteet, joista keskeisinä teemoina alueella ovat Kestävyys, Yhteistyö ja Osallisuus. Kestävyyden tavoitteista vähähiiliset rakennustekniset ratkaisut, vähähiiliset energiaratkaisut ja viherratkaisut suunnittelussa ja rakentamisessa. Tilojen käytön näkökulmasta tilojen yhteiskäyttö/-vuorottaiskäyttö, tavoitteena sekoittunut kaupunkiympäristö.

2.3. Yhteenveto hankkeesta

Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampus -uudisrakennuksen (aiemmin Jokiniemen Oppimiskampus) hankesuunnitelma on laadittu Vantaan kaupungin Toimitilajohtamisen palveluyksikön, Kasvatuksen ja oppimisen toimialan, Vantaan ammattiopisto Varian, Tikkurilan lukion, Kaupunkikulttuurin toimialan, Vantaan aikuisopiston ja Kaupunkisuunnittelun sekä konsulttitoimisto JKMM Arkkitehdit Oy:n yhteistyönä.

Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampus -uudisrakennus on osa toisen asteen koulutuksen, vapaan sivistystyön kansalaisopiston ja aikuisten perusopetuksen palveluverkon kehitystä, ammattiopisto Varian, Tikkurilan lukion ja Vantaan aikuisopiston toimitilaverkon kehitystä sekä Tikkurilan osaamiskampuksen

kaavamuutosalueen kehitystä. Vantaan ammattiopisto Varian investointien kokonaisuutta käsiteltiin Kaupunginjohtajan hankejohtoryhmässä lokakuussa 2020, jolloin tehdyn päätöksen myötä Ammattiopisto Varia on osa Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampusta. Tikkurilan lukion lisäpaikkojen sijoittaminen Kortteli 1 -rakennukseen vastaa Vantaan lukiokoulutuksen tilapaikkojen tarpeen kasvuun.

Kortteli 1 -rakennus on osa laajempaa Ammattiopisto Varian toimitilaverkon kehitystä, jossa opetustoimintoja on suunniteltu keskitettävän nykyisen neljän toimipisteen (Hiekkaharju, Koivukylä, Myyrmäki ja Aviapolis) sijaan kolmeen, tiloiltaan nykyaikaisiin ja terveellisiin, toimipisteeseen: Vehkalaan, Hiekkaharjuun ja Tikkurilan osaamiskampuksen Kortteli 1:een. Vehkalan uudisrakennuskohteen tarveselvityksen päivitys ja hankesuunnitelma hyväksyttiin 6.9.2021 kaupunginhallituksessa. Hiekkaharjun kohteen peruskorjauksen tarveselvitys- ja hankesuunnittelutyö on tehty (24.9.2021).

Vantaan aikuisopiston vapaan sivistystyön kansalaisopiston ja maahanmuuttajakoulutuksen nykyiset tilat sekä laajenevan aikuisten perusopetuksen tilat Tikkurilassa keskitetään kampukselle rakennettaviin tiloihin. Toimintojen keskittämisellä saavutetaan lisääntyvää yhteistyötä ja tehokkuutta tilojen yhteiskäytössä. Aikuisten perusopetuksen uusilla tiloilla mahdollistetaan opetuksen aloituspaikkojen lisääminen. Samalla vapautetaan nykyisin käytössä olevat tilat muuhun käyttöön.

Kortteli 1 -rakennukseen tulee sijoittumaan tilapaikat yhteensä 2615 opiskelijalle, joista 1365 tilapaikkaa ovat Ammattiopisto Varian opiskelijoille seuraaville aloille: ravintola- ja cateringala, elintarvikeala, hiusala, media-ala, valmentava koulutus, sosiaali- ja terveysala, matkailuala ja ICT-ala. Vantaan aikuisopiston Tikkurilan toimipisteelle on 750 tilapaikkaa, ja aikuisten perusopetukselle 200 tilapaikkaa. Loput 300 tilapaikkaa ovat Tikkurilan Lukion opiskelijoille.

Kortteli 1 -rakennus tulee sijoittumaan Tikkurilan osaamiskampuksen alueelle, lähelle Tikkurilan rautatieasemaa. Alueella on käynnissä kaavamuutos. Tontti tulee sijoittumaan kaavoitettavan alueen pohjoisosaan, Valkoisenlähteentien, Jokiniemenkadun ja junaradan ja Grönbergin puiston väliselle alueelle. Tarkempi sijoittuminen varmistuu nyt valmisteilla olevassa kaavassa. Tarkastelualueen tavoitteena on arkkitehtuuriltaan ja kaupunkikuvaltaan korkealaatuinen kokonaisuus. Suunnittelun tavoitteena on etsiä raikkaita ratkaisuja siihen, miltä näyttää tulevaisuuden monitoimintainen oppimis-, liiketila-, palvelu-, toimisto- ja asuinympäristön yhteen kokoava kampusalue. Kortteli 1 -rakennus muodostaa yhdessä Tikkurilan Lukion päärakennuksen, Varian Hiekkaharjun toimipisteen sekä alueen muiden nykyisten ja tulevaisuudessa kaavailluiden opetusrakennusten kanssa osaamiskampusalueen.

Kohteen suunnittelun erityispiirteitä ovat mm. kestävyyteen ja hiilineutraaliuteen liittyvät tavoitteet, korkeatasoisen arkkitehtuurin tavoitteet ja korkeatasoiset kaupunkikuvalliset tavoitteet. Kaava-alueelle laaditaan yhteiskäytön manageröintimalli, Suunnittelussa on tärkeää huomioida laajemman ympärille rakentuvan kampusalueen tuomat mahdollisuudet ja synergiat. Tavoitteena on mahdollistaa laajasti kampusalueen sisäinen tilojen yhteiskäyttö siten, että se tukee toiminnallista yhteistyötä ja luo innovaatiotoimintaa sekä nostaa tilojen käyttöasteita. Erityisesti katutasoon on tavoitteena luoda aktiivinen vuorottaisen käytön ja elävän toiminnan vyöhyke, siten että katutasolta löytyy aktiivista toimintaa myös ilta-aikaan. Myös ammattiopiston opetusalojen monimuotoiset tilatarpeet sekä tilojen yhteiskäyttöisyys rakennuksen toimijoiden välillä asettavat vaatimuksia tilojen käyttö- ja muuntojoustotavoitteisiin.

Hankesuunnitelman tavoitehinta on laskettu teräsbetonirunkoratkaisulla. Puu- ja/tai hybridiratkaisu on tutkitun kaaviotasoisen luonnossuunnitelman pohjalta mahdollinen, mutta nyt tavoitehinta sisältäisi liikaa epävarmuustekijöitä liittyen puurakentamisen reunaehtoihin (mm. P0-luokka, toiminnallinen palomitoitus ja sen vaatimukset). Suunnitteluratkaisun täsmennyttyä mahdollinen betonin ja puun yhdistävä hybridiratkaisu on tässä hankkeessa toteutettavissa. Hybridiratkaisun vaikutuksia suunnitteluajan pidentymiseen ja kustannuksiin on syytä tutkia heti ehdotussuunnittelun alkuvaiheessa ennen varsinaisen ratkaisun valintaa.

Suunnitellun hankeaikataulun mukaan kohteen ehdotus- ja yleissuunnittelu alkaa keväällä 2024 kaavoituksen jälkeen. Tavoitteena on lainvoimainen kaava alkuvuodesta 2024. Rakennuksen käyttöönotto ajoittuu elokuulle 2028.

Alueen maaperä ja perustamisolosuhteet ovat haastavat, jotka asettavat vaatimuksia geotekniseen suunnitteluun. Alue sijaitsee junaradan vieressä, siksi tulee huomioida tärinän vaikutukset perustus- ja rakenteellisessa suunnittelussa, sekä melun vaikutus ääneneristys- ja akustisessa suunnittelussa. Mahdollinen ylöspäin laajennettavuus on myös huomioitava runko- ja perustusratkaisuissa tarvittavin määrin. Hankesuunnitteluvaiheessa tämä on huomioitu rakenteissa ´koillistornin´ osalta.

Hankkeen toteutusmuodoksi suositellaan yhteistoiminnallista projektinjohtourakkaa, toteutettuna tavoitehintaisena.

Kohteen hankesuunnittelussa määritetty kokonaislaajuus on 18 207 hym2 / 23 920 htm2 / 29 320 brm2. Hankesuunnittelun perusteella laskettu tavoitehinta hankkeelle on 91 100 000 € (alv 0 %, KL 115, päivätty 16.8.2023).

3 TILOJEN TOIMINNAN KUVAUS, TILAOHJELMA JA TILOJEN VAATIMUKSET

3.1 Tilojen toiminnan kuvaus

3.1.1 Eri toimintojen tilat

Yleistä

Kortteli 1 -rakennus käsittää tilapaikat yhteensä 2615:lle opiskelijalle kolmesta eri oppilaitoksesta: Ammattiopisto Variasta, Tikkurilan lukiosta ja Vantaan Aikuisopistosta.

Tilojen yhteiskäyttöisyys rakennuksen eri toimijoiden välillä edellyttää käyttäjiltä yhteistyötä, tilanvarausjärjestelmien hyödyntämistä ja yhdessä laadittavien sääntöjen noudattamista. Käyttäjien tulee huomioida myös iltakäytön toiminnalliset tarpeet ja aikataulut. Yhteiskäytön kannalta on tärkeää miettiä toimijoiden välisiä pedagogisia visioita, ja uusia mahdollisuuksia käyttää ja jakaa tiloja ilman toimialojen välisiä rajoja.

Tilojen suunnittelun tavoitteena on tilojen toiminnallinen ja tekninen monikäyttöisyys ja muunneltavuus. Joustavat ja monipuoliset tilat edistävät yksilöllisten ja monimuotoisten opintopolkujen toteuttamista. Tämä edellyttää muun muassa riittävästi hiljaisen työn tiloja sekä tilojen muunneltavuutta. Tilat muuntuvat tai ovat käytettävissä useampaan käyttötarkoitukseen, ja tekniset ratkaisut mahdollistavat tulevat käyttötarkoituksen muutokset ja laajentamisen. Rakenteelliseen muuntojoustavuuteen pyritään valitsemalla runkojärjestelmä niin, että se sallii joustavan käytön ja myöhempiä tilamuutoksia. Muuntojoustovaatimuksissa noudatetaan Vantaan kaupungin ohjeita suunnittelijoille -dokumentin tavoitteita, mm. valittaessa rakennuksen jäykistystapaa, pyritään hoitamaan se kantavilla ulkoseinillä, hissikuiluilla ja porrashuoneilla ja/tai mastojäykistyksenä. Rakennuksen käyttöjoustotavoitteissa on syytä huomioida ilmamäärien riittävyys, poistumistiemitoitukset ja kokoontumistilojen määräykset tilan käyttötarkoituksen, koon ja maksimikäyttäjämäärän mukaan sekä pitkän ajan muuntojoustotavoitteissa huomioidaan ilmanvaihdon lisäkapasiteetti kuiluissa ja ilmanvaihtojärjestelmissä.

Oppilaitosten tilat koostuvat alakohtaisen toiminnan tiloista, yleisoppimistiloista, aineoppimistiloista (mm. fysiikka ja kemia) sekä erityisoppimistiloista (mm. musiikki ja kuvataide). Lisäksi opiskelijoiden käyttöön tarvitaan yksilötyöskentelyyn tai ryhmätyöskentelyyn sopivia vetäytymistiloja. Yksilö- ja pienryhmätilojen hyödynnetään myös etäopiskelussa ja niitä saattavat käyttää myös muualla opiskelevat Vantaan toisen asteen koulutuksen opiskelijat. Kunkin osa-alueen tilat on kuvattu tarkemmin tilakohtaisesti liitteenä olevassa tilaohjelmassa ja tilakorteissa. Tilojen varusteet, kalusteet, talotekniset ratkaisut ja muut yksityiskohdat tarkennetaan suunnitteluvaiheessa.

Tilasuunnittelussa tulee huomioida myös etäopetuksen edellyttämät tarpeet. Teknologian nopea kehittyminen voi tuottaa koulutussektorille myös sellaisia mahdollisuuksia, joita emme vielä osaa ennakoida. Tällaisia uusia vaikutteita voi tulla esimerkiksi robotiikan, tekoälyn ja virtuaalisuuden saralta.

Ammattiopisto Varia

Ammatillisessa koulutuksessa teoria- ja käytäntötiedon integroituminen on keskeistä oppimisen kannalta ja oppimisympäristöjen näkökulmasta. Ammatillisen koulutuksen osalta mahdollisimman todenmukaisilla ja pedagogisesti toimivilla oppimisympäristöillä tuetaan opiskelijoiden osaamisen kehittymistä ja parannetaan heidän valmiuksiaan toimia työpaikalla sekä opintojen aikana että niiden jälkeen.

Tikkurilan lukio

Lukiokoulutuksessa oppimisympäristöjä hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Opiskelun mahdollistavissa tiloissa ovat toisen asteen koulutuksessa läsnä elämän eri ympäristöt: vuorovaikutus, verkostot, työelämä, globaalit ympäristöt, digitaalinen ympäristö. Myös kansainvälinen vuorovaikutus on tärkeässä roolissa. Monipuoliset oppimisympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota ja oppimista.

Tikkurilan lukion vanhojen ja uusien tilojen integroituminen on tärkeä ottaa huomioon. Vanhan ja uuden Tikkurilan lukion tilojen suunnittelua tulee tehdä samanaikaisesti tilojen yhteiskäyttöisyyden optimoimiseksi. Opiskeluhuollon toimijoiden, kansliahenkilökunnan ja opettajien tiloja tulee tarkastella yhtenäisenä kokonaisuutena, ja siten varautua vanhan puolen mahdollisiin uudistamisiin. Samoin opetuksen tiloja ja määrää sekä oppimisen tilojen luonnetta tulee suunnitella kokonaisuutena, jotta kampukseen rakennetaan pedagogisesti innovatiivisia, yhteiskäyttöön sopivia ja

monipuolisia tiloja. Kulkuyhteys, ns. opintoputki vanhan ja uuden puolen kanssa on välttämätöntä sujuvan ja turvallisen liikkumisen takaamiseksi.

Vantaan aikuisopisto

Vantaan aikuisopiston mitoitusopiskelijamääränä on käytetty 750 opiskelijaa ja Aikuisopiston järjestämän aikuisten perusopetuksen osalta 200 opiskelijaa. Osa kursseista kokoontuu kerran viikossa tiettynä päivänä, osa toiminnasta on päivittäistä, jolloin viikkotasolla yksittäisiä opiskelijoita on noin 13 000. Lähiopetuksen tavoitemaksimiryhmäkoko on 24-36 opiskelijaa.

Aikuisopiston toiminta-ajat ovat maanantaista perjantaihin klo 7:30-21:30 sekä lauantaisin ja sunnuntaisin klo 8:30-20:00. Toimintaa on tammikuusta kesäkuun loppuun sekä elokuusta joulukuun loppuun.

Aikuisopistolle mitoitetut tilat vastaavat kansalaisopiston ja aikuisten perusopetuksen toiminnallisiin tarpeisiin. Erityinen haaste on aikuisten perusopetuksen opiskelijamäärän kasvaminen, sillä on mahdollista, että mitoitusta tulee suurentaa alkuperäisestä.

Aikuisopiston opetustilat koostuvat teoriaopetustiloista, luonnontieteiden opetustiloista, taito- ja taideaineiden opetustiloista sekä liikuntatiloista. Taito- ja taideaineiden tiloilla tarkoitetaan kuvataiteita (ml. keramiikka- ja maalaustilat), kotitaloutta, tekstiilityötä ja märkätyöskentelyluokkaa, teknistä työtä, musiikkia, ilmaisutaitoa, piha ja puutarha-ainealuetta. Opetustilojen läheisyyteen sijoitetaan eriyttämistiloja, jotka ovat avattavissa sekä luokkatiloihin että käytävään sekä tarpeiden mukaan mitoitetut säilytys- ja varastointitilat. Kokoaikaisille opiskelijoille tarvitaan myös tavaroiden säilytyskaapit.

Tavoitteena on myös hyödyntää käytäviä, aulatiloja ja opintoportaita opetusympäristönä. Lisäksi on huomattava, että kokoaikaisille opiskelijoille tarvitaan oleskelutiloja taukojen viettämistä varten.

3.1.2. Yhteiset tilat

Yleistä

Yhteiset tilat sijoitetaan rakennuksen kahteen ensimmäiseen kerrokseen siten, että ne palvelevat mahdollisimman hyvin käyttäjiä. Yleisölle avoimet asiakastilat on

sijoitettu rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen. Tilojen suunnittelussa tulee huomioida Vantaan kaupungin yleiset suunnitteluohjeet, tilojen hyvä valvottavuus ja varusteiden kestävyys ja huollettavuus.

Aula, asiakaspalvelu

Aula palvelee kaikkia rakennuksen käyttäjiä. Aula sijoittuu rakennuksen pääsisäänkäynnin yhteyteen, ja siinä toimii yleisölle avoin aulakahvila. Rakennuksen toimijoiden yhteinen asiakaspalvelupiste ja Helpdesk toimivat myös aulan yhteydessä.

Oppimistilojen läheisyydessä olevat aula- ja käytävätilat varustetaan oppituntien väliseen oleskeluun, opiskelijoiden taukokäyttöön ja omatoimiseen opiskeluun. Näihin toteutetaan lisäksi mahdollisuuksia aktiiviseen taukotoimintaan, kuten pingiksen pelaamiseen tai taukojumppaan puolapuu-leuanvetotankoyhdistelmillä. Opiskelukerrosten aula- ja käytävätiloihin sijoitetaan myös opiskelijoiden tavaroiden säilytys. Säilytysratkaisuissa huomioidaan isompien varusteiden säilytys (mopokypärät, soittimet, urheiluvarusteet) tavanomaisten laukkujen, takkien ym. lisäksi. Opiskelukerroksiin sijoitetaan opiskelijoille hajautetusti hiljentymisen tiloja, joita voidaan käyttää esimerkiksi rukoushuoneina.

Liikuntasali

Liikuntasali sijoittuu puoli kerrosta sisäänkäyntikerroksen yläpuolelle. Liikuntasalin alla on pääosa rakennuksen väestönsuojatiloista.

Liikuntasali suunnitellaan palvelemaan ammattiopiston ja lukiolaisten liikuntatuntien opetuskäyttöä ja vapaa-ajan käytön tarpeita. Liikuntasali toimii liikuntaseurojen käytössä iltaisin, viikonloppuisin ja opetustoiminnan loma-aikoina. Salissa järjestetään myös satunnaisia tapahtumia. Liikuntasalin päädyssä on näyttämö, joka avautuu tarpeen mukaan liikuntasaliin tai opinportaan suuntaan. Näyttämöä voidaan käyttää myös opiskelijoiden vapaamuotoiseen työskentelyyn ja välituntien taukokäyttöön. Ylioppilaskirjoitusten aikaan sali otetaan tarpeen mukaan YO-kirjoitusten käyttöön. Liikuntasali suunnitellaan jaettavaksi kahteen lohkoon, jolloin kaksi opetusryhmää voi käyttää salin puoliskoja samanaikaisesti. Jaettavuus huomioidaan laajasti jatkosuunnittelussa, kulkuyhteyksissä, varastotiloissa, salin varusteissa, pelikenttämerkinnöissä, taloteknisissä ratkaisuissa, paloturvallisuusratkaisuissa ja mm. valaistuksen ja ilmanvaihdon ohjauksessa. Lohkojen välinen ääneneristävyys on tärkeää joustavan ja monipuolisen käytettävyyden kannalta.

Liikuntasalin vapaa korkeus 7 m mahdollistaa useimpien pallopelien pelaamisen. Salin lattiamateriaalina on massalattiaa aluejoustolla. Saliin ei toteuteta kiinteää tai siirrettävää katsomoa.

Liikuntavälineiden varastotilat suunnitellaan siten, että ne palvelevat sekä ammatti-opisto- ja lukiokäyttöä että tilojen vapaa-ajan käyttöä. Varastotilat jaetaan kahteen tilaan; vapaa-ajan käytölle omansa ja oppilaitosten käytölle omansa.

Lähihoitajakoulutukseen kuuluu hyvin paljon ammatillista sisältöä (lähihoitaja ohjaa mm. lapsia, ikäihmisiä ja vammaisia liikkumisessa), joten sote-alalle tarvitaan omat varastotilat välineistöä varten.

Vantaan Aikuisopistolle tulee oma erillinen liikuntasali, joka on Aikuisopiston käytössä. Tämä pienempi liikuntasali varustetaan sopivaksi erilaisille tanssi- ja kuntoilulajeille, joogalle ym. Tässä pienemmässä liikuntasalissa ei pelata pallopelejä.

Opinporras

Opinporras sijoittuu aulatilojen yhteyteen siten, että se muodostaa yhdessä liikuntasalin ja näyttämön kanssa kokonaisuuden, jota voi hyödyntää monipuolisesti erilaisissa pienemmissä tapahtumissa ja tilaisuuksissa. Opinporras varustetaan oppituntien väliseen oleskeluun, opiskelijoiden taukokäyttöön ja omatoimiseen opiskeluun (pistorasiat, istuinpehmusteet, työskentelytasot). Opinportaan akustiikka suunnitellaan siten, että äänitaso ei pääse nousemaan korkeaksi, vaikka tilassa olisi samanaikaisesti useita opiskelijoita viettämässä aikaa.

Opiskelijapalvelut

Opiskelijahuollon tilat keskitetään samaan kerrokseen. Tilojen keskittämisellä varmistetaan eri toimijoiden yhteistyön mahdollisuudet sekä mahdollistetaan opiskelijoille palveluiden saavutettavuus ja helppo hahmotettavuus. Tilojen tarkemmassa suunnittelussa huomioidaan tarkasti käyttäjien toiveet ja tarpeet, tilojen käyttöasteet, yhteiskäyttöisyys ja turvallisuusaspektit.

Tarkennuksia yhteiskäyttötavoitteisiin toiminnassa

- Tavoitellaan, suunnitellaan ja toteutetaan lähtökohtaisesti yhteiskäyttöisiä tiloja ja yhdenmukaisia tilaratkaisuja niiltä osin kuin se on mahdollista (mm. yleisoppimistilat ja ryhmätyötilat).
- Osaamisalakohtaiset erikoistilat suunnitellaan ja toteutetaan osaamisalan ensikäytön tarpeiden mukaan huomioiden tilaohjelmalaajuuden puitteissa

mahdolliset pitkän aikavälin tulevaisuuden muutostarpeet, jotka eivät suunnittelu- ja rakentamishetkellä ole tiedossa.
- Mahdollisimman tasainen tiloissa läsnä oleva opiskelijamäärä sekä mahdollisimman vähäinen vaihtelu tiloissa läsnä olevassa opiskelijamäärässä viikkojen, kuukausien, lukukausien ja lukuvuosien sisällä.
- Tilojen yhteiskäyttöisyys ja tilaohjelma edellyttää Varialta, Tikkurilan lukiolta ja Vantaan aikuisopistolta mm. tilankäytön ja -varausten pelisääntöjen sopimista ja noudattamista, tilavarausjärjestelmää, tilankäytön seurantajärjestelmää sekä osaamisalojen sisäistä ja välistä yhteistyötä opintojen läpivientisuunnittelussa.
- Ammattiopiston opetustiloihin liittyy myös erityisiä alakohtaisia toiminnallisia tavoitteita sekä tilojen synergiaan ja yhteiskäyttöisyyteen liittyviä tavoitteita.

Yhteisten tilojen lisäksi myös jotkin osaamisaloille allokoiduista tiloista ovat rakennuksen toimijoiden yhteisessä käytössä. Mm. rakennuksessa keskeiselle sijainnille toteutettavia tiloja, jotka palvelevat useampia käyttäjäryhmiä ovat, esim. opetusravintolasali ja ICT- ja sosiaali- ja terveysalan käytössä oleva hyvinvointiteknologiatila sekä lukion luonnontieteellisten aineiden laboratoriotilat, jotka palvelevat myös lukion päärakennuksen sekä IB-lukiolinjan opiskelijoita. Osassa Varian tiloista tarjotaan lisäksi asiakaspalvelutoimintaa aluetta ympäröiville asiakkaille, kuten esim. sosiaali- ja terveysalan asiakasvastaanottotila, hiusalan asiakaskampaamo sekä elintarvikealan myymäläkahvila.

Rakennuksen tiloja voidaan hyödyntää lisäksi myös vapaa-ajan käytössä sekä mahdollisesti yrityskäytössä tai yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa. Vapaa-ajan käyttöön soveltuvat tilat kuten esim. liikuntasali ja musiikin tilat sijoitetaan lähelle pääsisäänkäyntialuetta ja niille mahdollistetaan tarvittaessa erillissisäänkäynnit. Tilojen lukitusratkaisussa on myös syytä huomioida vapaa-ajan käyttö. Ruokasali, liikuntasali sekä opinportaat ovat yhdistettävissä juhlissa ja tapahtumissa toimivaksi kokonaisuudeksi, liikuntasaliin suunnitellaan akustisesti toimiva siirtoseinäratkaisu.

Aulatilojen yhteyteen sijoittuva kahviotoiminta palvelee niin Oppimiskampuksen opiskelijoita kuin muita alueen käyttäjiä. Kahvion ja ravintolan sisäänkäynti on myös suoraan ulkoa. Ravintolan käyttö on mahdollista tarvittaessa myös iltaisin ja viikonloppuina. Kahvion yhteyteen varataan tilaa leipomokonditorian myyntituotteille. Ravintoloiden raaka-ainevirran osalta samat vaatimukset kuin myöhemmin ateria-

palvelujen osalta lueteltu. Kahvion tilat ja huoltoyhteydet ovat erilliset ateriapalveluiden tiloista.

Havaintoja yhteiskäyttöisyydestä

Tarveselvitys- ja hankesuunnitelmatyön aikana kartoitettiin eri toimijoiden tilantarvetta ja toiminta-aikoja. Toimintojen ja tilojen yhteiskäyttömahdollisuuksien löytäminen on ollut haasteellista, sillä kaikilla toimijoilla on kova tilantarve päiväsaikaan. Erikoistilat, kuten musiikki-, taito- ja taideaineiden tilojen osalta on löydetty joitakin yhteiskäyttömahdollisuuksia. Samoin erilaiset isommat kokous- ja luokkatilat voidaan tilanteen mukaan hyödyntää yhteiskäyttöisinä. Vaikka päiväajan aikataulut eivät juuri lomitu käytön suhteen, niin aikuisopisto pystyy osittain hyödyntämään lukion ja Varian tiloja ilta- ja viikonloppukäytössä. Yhteiskäyttö ei merkittävästi vähennä Aikuisopiston tilojen kokonaislaajuutta.

3.1.3 Henkilökunnan tilat

Yleistä

Kortteli 1 -rakennuksen opetushenkilökunnan tilat on mitoitettu yhteneväisesti. Jokaiselle rakennuksessa opetusta harjoittavalle henkilölle löytyy tilavaraus työpisteelle. Tilojen sijainti-, suunnittelu- ja tilanjakoratkaisuja voidaan täsmentää ehdotussuunnitteluvaiheessa. Lähtökohtaisesti työtilat on sijoitettu rakennukseen hajautetusti kunkin oppilaitoksen oppimistilojen yhteyteen. Työtilojen käyttöperiaatteet (oma/yhteiskäyttöinen työpiste) ovat pikemminkin käytännön menetelmäasia, mutta tila- ja sijaintiratkaisut ovat käyttäjien määritettävissä yhä suunnitteluvaiheessa, jolloin ratkaisuja voidaan viedä haluttujen toimintaperiaatteiden suuntaan.

Taukotilat

Taukotilojen sijoittelulla varmistetaan henkilökunnan luontevat kohtaamiset ja spontaani tiedonvaihto. Sijainnissa huomioidaan kohtuullinen etäisyys eri puolilta rakennusta. Opetushenkilöstön taukotilat suunnitellaan lähtökohtaisesti yhteiskäyttöisesti siten, että opettajien lisäksi, lähellä työskentelevä henkilöstö kuten osaamispalveluesihenkilöt, opinto-ohjaajat, opiskelijahuolto ym. opetushenkilöstö voivat hyödyntää niitä. Taukotiloja ei toteuteta täysin työtilojen yhteyteen äänenеristyssyistä, mutta tilojen sijainteja ja jakoperusteita voidaan tarkentaa ehdotussuunnitteluvaiheessa sen mukaan, miten opetustoimintojen tilat asettuvat ja mitkä ovat taukotilojen toivotut käyttöperiaatteet.

Varia

Lähtökohtaisesti Varian osaamisalojen ja yhteisten opintojen (YTO) opettajien ja ohjaajien työtilat toteutetaan avotoimistomallilla, jossa jokaiselle opettajalle on oma työpiste ja jossa yhdessä avotoimistotilassa työskentelee max. 15–20 henkilöä. Opettajien tilat toteutetaan alojen läheisyyteen, mutta tilojen sijainteja ja jakoperusteita voidaan tarkentaa myöhemmissä suunnitteluvaiheissa sen mukaan, miten opetusalojen tilat asettuvat. Opettajien neuvottelutarpeisiin voidaan hyödyntää alojen opetustilojen yhteyteen mitoitettuja eriyttämistiloja sekä muita rakennuksessa sijaitsevia neuvottelu- ja taukotiloja. Opettajien työtilojen läheisyyteen toteutetaan henkilökohtaiset tavaransäilytyskaapit.

Variassa on käytössä tiimityömalli, jossa opettajat kuuluvat pienempiin noin 6-8 opettajan tiimeihin. Lähihoitajakoulutuksessa tiimimäinen työskentely ja tiimin opiskelijoiden jatkuva kohtaaminen on keskiössä ja siksi on tarpeellista toteuttaa opettajien työtilat lähtökohtaisesti 4-6 hengen työtilakokonaisuuksina ja hiljaisen työn huoneina, siten että jokaista opettajaa kohden on mitoitettu yksi työpiste. Työtilojen yhteydessä sijaitsevat tavaransäilytyskaapit (esim. lukittava apteekkarinkaappi työpöydän yhteydessä).

Osaamispalveluesimiehille toteutetaan omat työhuoneet, ja työhuoneiden sijoittelussa hyödynnetään osaamisalojen välistä työpariajattelua. Työparijako tehdään suunnitteluratkaisussa niin, että työhuoneet sijaitsevat lähellä alansa opetustiloja. Jokaiselle työparille toteutetaan yhteinen pieni neuvottelutila, joka palvelee työskentelytilana toimipisteessä vierailevalle henkilökunnalle.

Rakennuksessa keskeisellä sijainnilla sijaitsee Varian Oppisopimus- ja työelämäpalveluiden vastaanottopiste sekä opinto-, talous- ja toimistosihteerien vastaanottopiste, joiden takatilassa sijaitsee heidän työpisteensä. Palveluiden henkilökunta hyödyntää rakennuksen eriyttämistiloja ja muita neuvottelutiloja kahdenkeskeisiin keskusteluihin opiskelijoiden ja asiakkaiden kanssa. Varian opinto-ohjaajille ja erityisopettajille toteutetaan omat työhuoneet, jotka sijaitsevat muun opiskelijahuollon yhteydessä.

Tikkurilan lukio

Tikkurilan lukion opettajien työtilat toteutetaan lähtökohtaisesti 4 hengen työtilakokonaisuuksina ja hiljaisen työn huoneina, siten että jokaista opettajaa kohden on mitoitettu yksi työpiste. Työtilojen yhteydessä sijaitsee tavaransäilytyskaapit. Lukion

rehtoreille ja apulaisrehtorille on mitoitettu omat työhuoneet. Lukion opinto-ohjaajien työhuoneet sijaitsevat muun opiskelijahuollon yhteydessä ja lukion kanslistien vastaanottopiste ja työtilat toteutetaan lukion muiden tilojen yhteyteen.

Vantaan aikuisopisto

Vantaan aikuisopiston henkilöstön työtilat toteutetaan yksittäisinä työhuoneina ja erilaisina työtilakokonaisuuksina. Huomattavaa on, että suuri osa Aikuisopiston hallinto- ja suunnitteluhenkilöstöstä tekee asiakas- ja esihenkilötyötä, jossa on runsaasti kahden tai muutaman henkilön kesken toteutuvia kohtaamisia. Osa työpisteistä voidaan sijoittaa muutaman hengen työtilakokonaisuuksiin. Henkilöstön työtilat sijoitetaan keskitetysti yhteen kerroksekseen.

Työtilaratkaisuja suunniteltaessa on myös huomioitava Aikuisopiston suuri tuntiopettajien määrä. Tuntiopettajia työskentelee tiloissa yhtäaikaisesti muutamia kymmeniä ja henkilöt vaihtuvat päivän aikana ja päivittäin. Tuntiopettajien työtila on siis suunniteltava siten, että työpisteitä on riittävästi ja että suuri osa henkilöistä vaihtuu päivittäin.

Aikuisopiston henkilöstön työtilojen läheisyyteen on hyvä sijoittaa taukotiloja. Aikuisopiston osalta on varauduttava siihen, että huomattava osa henkilöstöstä käyttää taukotilaa omien eväiden nauttimiseen.

Opiskelijahuolto

Opiskelijahuollon tilat, eli terveydenhoitajien, psykiatrisen sairaanhoitajan, lääkärin, kuraattoreiden ja psykologien työ- ja vastaanottotilat toteutetaan rakennuksessa keskeiselle sijainnille, opinto-ohjaajien ja erityisopettajien tilat sijoitetaan näiden yhteyteen.

Ateriapalvelu, puhtaanapito ja kiinteistönhoitajat

Ateriapalvelun sosiaalitilat toteutetaan osaksi ateriapalvelun tiloja. Puhtaanapidon ja kiinteistönhoitajien tauko- ja sosiaalitilat toteutetaan myös omana kokonaisuutenaan, mutta puhtaanapidon ja kiinteistönhoitajien tauko- ja sosiaalitiloja voi mahdollisuuksien mukaan yhdistää ateriapalvelun tauko- ja sosiaalitiloihin lopullisessa suunnitteluratkaisussa. Sosiaalitilat varustetaan lukittavilla pukukaapeilla wc- ja suihkutiloilla. Taukotila varustetaan minikeittiöllä, vesipisteellä ja jääkaapilla, sekä kalusteessa olevalla mikrotasolla. Kalustetaan kuivauskaapilla, johon valutuskaukalo ja astiakaappitilaa. Sosiaalitilan on hyvä sijaita keskeisellä paikalla lähellä siivouskeskusta.

3.1.4 Ateriapalvelut

Kortteli 1 -rakennuksen keittiö toteutetaan valmistuskeittiönä (varaudutaan Cook and Chill valmistukseen). Rakennuksessa ruokailee 1630 opiskelijaa (+henkilökunta). Ruokailu tapahtuu kolmessa vuorossa. Keittiössä valmistetaan yhteensä 2700 annosta/vrk, joista n. 1000 annosta viedään ulos (Tikkurilan lukio).

Aulatilassa toimiva kahvio sijoitetaan erilleen muusta keittiön toiminnasta. Kahviolla tulee olla omat varastotilat ja oma erillinen sisäänkäynti, sekä mahdollisuus rakennuksen opetushenkilökunnan sosiaalitilojen käyttöön.

Valmistuskeittiötilojen ja ruokailutilan vaatimukset:

- Keittiön tulee sijaita hyvän huoltoyhteyden päässä
- Keittiöllä tulee olla oma lastaustila ja tuulikaappi sekä huoltoautolle (13 m) riittävä tila kääntymiseen
- Huoltoauton vapaa korkeusvaatimus on min. 4,5 m
- Huoltopiha oltava suljettavissa esim. portilla tai nosto-ovella käyttöajan ulkopuolella
- Keittiön välittömässä läheisyydessä tulee olla rullakko- ja laatikkovarasto
- Keittiön rullakko-/laatikkovarastoon sijoitetaan manuaalinen metallinpuristin ja pahvinpaalain
- Keittiön sosiaalitilat ovat osa ateriapalvelun tiloja
- Keittiön tulee olla muodoltaan mahdollisimman tehokas, ei turhia kulmia eikä syvennyksiä
- Keittiöön tulee saada myös luonnonvaloa
- Keittiöön valittavien materiaalien tulee olla helposti puhtaana pidettäviä ja hygieenisiä
- Ruokasali tulee sijaita keittiön välittömässä läheisyydessä, ruokasaliin sijoitetaan vesi- ja leipäpisteet, ruokailu tapahtuu ilman tarjottimia (pois lukien keittopäivät) - saliin sijoitetaan myös dieettipiste lähelle keittiötiloja
- Ruokailun maksupääteihin tulee myös varautua
- Ruokasalin aterialinjasto on eriytettävä ruokasalin muista tiloista iltakäytön aikana
- Ruokasalin astianpalautus oltava suljettavissa sähköruloseinällä
- Astianpalautus ei saa ristetä aterinlinjastojen kanssa
- Lähtevät ateriat pakataan ja kuljetetaan vaunuissa/laatikoissa
- Lähteville aterioille varataan pakkaustila, kylmähuone ja oma uloskäynti

Ruokasaliin tai sen lähettyville sijoitetaan vararuokavarasto kahden vuorokauden häiriötilanteisiin varautumiseksi, joka on joko lukollinen komero tai lukolliset kaapit. Ruokasaliin tai salin sisäänkäynnin läheisyyteen on sijoitettava riittävä määrä käsi-pesualtaita, jotka varustetaan elektronihanoilla.

3.1.5 Puhtaus / pesu- ja wc-tilat

Pesu- ja wc-tilat
Opiskelijoiden pesu- ja wc-tilat sijoitetaan hajautetusti kerrosaulojen yhteyteen. Wc-tilat ovat yhden hengen käyttöön tarkoitettuja yksittäishuoneita, jotka voidaan nimetä käyttäjän toiveiden ja tarpeiden mukaisesti, esim. sukupuolineutraalisti. Osaan yksittäisitä wc-tiloista suunnitellaan vaatteenvaihto- ja suihkumahdollisuus. Keskitettyjä suuria peseytymis- tai pukuhuonetiloja ei rakenneta niihin liittyvän häiriökäyttäytymisen ja matalan käyttöasteen takia, lukuun ottamatta liikuntasalin yhteyteen tehtäviä pesu- ja pukuhuonetiloja. Liikuntarajoitteisten LE-wc -tiloja sijoitetaan rakennukseen tasaisesti. Henkilökunnan pesu- ja wc-tilat hajautetaan työ- ja taukotilojen yhteyteen. Henkilökunnan wc-tiloja sijaitsee myös kaikissa kerroksissa oppimistilojen läheisyydessä. Tilojen tulee olla lukittavia. Märkätilojen pinnat laatoitetaan, ja varustetaan lattiakaivoilla siivouksen helpottamiseksi.

3.1.6 Siivoustilat

Puhtauspalvelun tavoitteet rakennuksen hyvälle siivottavuudelle
Puhtaat tilat luovat puitteet terveelliselle ja turvalliselle oppimiselle. Yläpölyjen kertymistä suunnitteluratkaisuissa tulee välttää, turhia ulokkeita ja korkealla olevia puhdistettavia pintoja, joihin pöly pääsee kerääntymään. Huomioitava, ettei puhtaanapidollisesti ole mahdollisuutta poistaa korkealta yläpölyjä päivittäisessä siivouksessa, mikä vaikuttaa sisäilman laatuun heikentävästi. Turhia ulokkeita ja kulmia ei saa rakennuksessa olla. Ikkunoiden tulee olla avattavissa sisäänpäin, avautumisen esteinä ei saa olla valaisimia, pylväitä, mikä hankaloittaisi ikkunoiden pesuja. Ikkunat eivät saa olla korkeita ja nosturilla pestäviä ikkunoita ei rakennukseen suositella.

Esteettömyydellä mahdollistetaan rakennuksen hyvä siivottavuus. Korkeat kynnykset hankaloittava koneiden ja laitteiden siirtoja ja itse siivousta. Puhdistettavien pintojen ja kalusteiden tulee olla julkisentilan ja kulutusta kestäviä, sekä helposti puhdistettavat. Lattioiden vahaukselle ei tule olla tarvetta.

Kiinteistön sisäänkäyntien tulee olla katettuja, asvaltoituja / päällystettyjä ja tuulikaapeilla varustettuja, mikä vähentää lian kulkeutumista sisätiloihin.

Rakentamisen aikainen puhtausluokka P1
Materiaalien päästöluokka M1

Siivouskeskus

Siivoustilojen suunnittelussa käytetään RT-kortteja, joissa annetaan suosituksia siivoustilojen sijoituksista, mitoituksesta. Tilojen varustelussa käytetään Vantaan kaupungin määriteltyjä varusteita.

Siivouskeskus sijoitetaan 1. kerrokseen. Näin mahdollistetaan tavarantoimitusten ja jätehuollon joustavuus. Siivoukselle tulee varata varastotila läheltä siivouskeskusta. Jos erillistä varastoa ei saada, niin se tulee ottaa huomioon siivouskeskuksen tilaohjelmassa. Siivouskeskus toimii silloin myös puhtauspalvelun tukkutavaroiden ja koneiden varastotilana, Tila tulee varustaa 8 kg teollisuuspyykinpesukoneella ja kuivausrummulla ja omilla jalustoillaan, sekä yhdellä 6 kg teollisuuspesukoneella ja jalustalla. Pyykinkäsittelykoneille valetaan betonista 10 cm koroke, johon koneiden jalustat pultataan kiinni. Koneiden huolto- ja puhdistustila varustettuna hiekanerottelukaivolla 400 x 400 cm ja käsisuihkulla. Tilassa pestään päivittäin siivouspyykkiä, sekä tehdään koneiden huolto- ja puhdistustehtäviä. Tilan hyvästä ilmanvaihdosta tulee huolehtia. Siivouksessa käytettäville koneille varataan riittävästi latauspistokkeita. Hyllytilaa siivousliinoille ja mopeille, sekä käytössä oleville puhdistusaineille jne. Rst-altaat varustetaan laskutasoilla ja käsisuihkuilla. Tila varustetaan tilakorttien mukaisilla varusteilla.

Erilliset siivoustilat

Siivoustilat tulee jakaa tasaisesti siivottaville alueille/kerroksille niin, ettei etäisyys siivoustiloihin tule liian pitkäksi. Siivoustilat varustetaan ja kalustetaan päivittäisessä siivouksessa tarvittaville siivousvälineille ja mahdollisesti piensiivouskoneille. Rakennuksen eri kerroksille sijoitetaan siivoustilat, kuitenkin niin, että tilat ovat hissin läheisyydessä. Voimistelusalin, pesu- ja pukutilojen yhteyteen sijoitetaan siivoustila. Tila varustetaan rst-altaalla, käsisuihkulla ja hiekanerottelukaivolla. Tilassa tullaan säilyttämään ja lataamaan voimistelusalin lattian pesussa käytettävä yhdistelmäkone. Muutoin tilan varustus tilakorttien mukaisilla varusteilla.

3.1.7 Jätehuollon tilat

Turvallisuussyistä risteävää liikennettä ei saa jätepisteen läheisyydessä olla. Jätteenkuljetuksille ei voi määritellä tarkkaa tyhjennysaikaa, minkä takia jäteauton liikkuminen alueella tulee taata turvalliseksi. Huoltopiha rajattava erilleen viereisestä jalkakäytävästä istutuksin tai aidoin. Hyvät näkemät tonttiliittymästä kadulle kuitenkin huomioitava. Huoltopiha suunnitellaan suljettavaksi portilla tai nostoovella, huomioiden arkkitehtuuri ja kaupunkikuva.

Jätepiste tulee sijoittaa huoltopihan yhteyteen lähellä keittiötä ja kulku jätepisteelle sisätilojen kautta, kaikille kiinteistön käyttäjille. Kulkureitin tulee olla mahdollisimman lyhyt ja esteetön. Syväsäiliöiden tyhjennyksissä tulee ottaa huomioon jäteauton vaatima kääntösäde, sekä talvilumenpoistoon vaadittava tila. Tarkempi säiliöiden määrä ja tilavuus määritellään hankkeen suunnittelun yhteydessä. Rakennukseen tulee myös erillinen biojätekylmiö.

Syväkeräyssäiliöt toteutetaan seuraaville jätejakeille:

- Sekajäte 2kpl x 5m3
- Kartonki, ensisijaisesti 12m3 puristin,
  mutta jos se ei ole mahdollista, niin sitten 5m3 säiliö
- Biojäte / biojätekylmiö
- Muovi 5m3
- Pienmetalli 3m3
- Paperi 2m3

Säiliöiden kansien tulee olla riittävän suuret esim. 150 l jätesäkki tulee sopia suuaukosta. Kansiosiin aukipitolaitteet ja lukitus kiinteistön sarjaan, ja lukkojen päälle kumiläpät jäätymisen estämiseksi. Säiliöihin kyltit eri jätejakeille.

3.1.8 Väestönsuojatilat

Rakennukseen toteutetaan rakentamismääräysten ja viranomaisohjeistuksen edellyttämät väestönsuojatilat. Tilamitoitus varmistettava jatkosuunnittelun yhteydessä.

Tilamitoituksessa noudatetaan Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ohjetta “Väestönsuojien rakentamisvelvollisuus päiväkoti- ja koulurakennuksissa”, päivitetty 1.2.2022 sekä pks-ravan ohjeistuksia. Väestönsuojan tilamitoituksessa huomioidaan myös Vantaan kaupungin ohjeet – HUOM. Vantaan kaupunki on keväällä

2023 linjannut vss-mitoituksen koulu- ja päiväkotihankkeisiin. Linjauksen mukainen väestönsuojatilojen määrä;

- rakennuksen / rakennusryhmän koon ollessa suurempi kuin n. 3400 k-m2, tulee väestönsuojan alaa kasvattaa 135m2 kutakin täyttä 3400k-m2 kohden (lisää suojatilaa 180 henkilölle) sekä jakojäännöksen ollessa enintään 0,3 tulee kaikki suojat toteuttaa enimmäiskokoisina eli 155m2 suuruisina (135m2+20m2)

Tässä kohteessa on 1kpl 900m2 varsinaisen suojatilan omaavia S2-luokan väestönsuojia, ja 2 kappaletta 135 m2 varsinaisen suojatilan omaavia S1-luokan väestönsuojia. Väestönsuojatilat sijoitetaan ensimmäiseen kerrokseen.

Väestönsuojatiloihin sijoitetaan tilatehokkuuden parantamiseksi tilaohjelman mukaisia tiloja, mm. puku- ja pesuhuonetiloja, sekä aputiloja ja varastoja. Väestönsuojatilat toteutetaan maanpäällisinä ja sirpalesuojatuin ovi-/ikkunaluukuin ja -venttiilein. Suojatilojen toteutuksessa tulee huomioida erityispaksujen teräsbetonirakenteiden vaatima normaalia pidempi kuivumisaika.

3.1.9 Pihan vaatimukset

Kortteli 1 -rakennus sijoittuu tiiviisti rakentuvalle kaupunkialueelle. Varsinaista piha-aluetta jää tontille vain nimellisesti. Pihan suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huomioida esteettömyys laaja-alaisesti. Tasomaisia korkeuseroja tulee pyrkiä välttämään ja kaikille pääasiallisen käytön sisäänkäynneille johtavat kulkuväylät tulee luiskata. Pihan valaistus tulee toteuttaa häikäisemättömästi ja tehokkaasti.

Kortteli 1 -rakennuksen kattoja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan moni-puolisesti opiskelijoiden oleskelualueina ja liikunnallisina toiminta-alueina (esim. ulkokuntoilulaitteet). Lisäksi katolle sijoitetaan opiskelupuutarha istutuslaatikoineen. Ulkotilat pyritään sitomaan alueen viherverkostoihin. Opiskelijoiden urheilutoiminnat laajempina sijoittuvat Varian Hiekkaharjun toimipisteen yhteyteen ja lukion osalla hyödynnetään Tikkurilan lukion ulko-opetustiloja.

Pihan kaikki pinnoitteet toteutetaan kaupunkikuvallisesti korkealaatuisena. Kaavan mukaisesti rakennusten ja katualueen väliset tilat tulee kivetä, istuttaa tai käsitellä muuten osana kaupunkimaista katutilaa.

Kaavamääräysten mukaan rakennuksen kattopinta-alasta on oltava kasvikattoa vähintään 50%. Kasvikatosta vähintään 50 % tulee tehdä kasvualustalle, jonka paksuus on vähintään 20 cm. Osalle kasvikatosta sijoitetaan opetuspuutarha Vantaan aikuisopiston ”Piha, puutarha, luonto, ympäristö, koti, hyvinvointi” -aihekokonaisuuden opetustilaksi. Lisäksi julkisivuja tulee elävöittää köynnöksin. Kaavassa tavoitellun viherkertoimen 0,8 saavuttamiseksi vaaditaan kasvikattoa alustavien laskelmien mukaan n. 55-60% kattopinta-alasta.

Hulevesien hallinnassa noudatetaan Vantaan kaupungin ohjeita, rakentamisjärjestystä ja laadittavan asemakaavan määräyksiä. Alueella tulee järjestää hulevesien viivytys ennen niiden johtamista yleiseen hulevesijärjestelmään. Hulevesien viivytysmäärät lasketaan vihertehokkuuslaskennan yhteydessä. Tontin pienen koon vuoksi hulevesien viivytys joudutaan todennäköisesti järjestämään maanalaisin viivytysaltain. Viivytysaltaiden sijainti tarkentuu suunnittelutyön edetessä.

3.1.10 Muuta

Tikkurilan lukion toiminnan kannalta keskeistä on toimiva kulkuyhteys, ns. opintoputki, Tikkurilan lukion nykyisen ja uuden rakennuksen välillä. Uudisrakennusta käyttävät monipuolisesti kaikki lukion opiskelijat, joille rakennusten välinen opintoputki tarjoaa sujuvan ja turvallisen kulkureitin. Kulkuyhteyden toteutus ylikulkusiltana Valkoisenlähteentien yli mahdollistetaan vireillä olevassa kaavamuutoksessa. Kulkuyhteyden pohjoispään toteutus lukiorakennuksen tontilla onnistuu tarvittaessa poikkeamispäätöksellä, eli kaavamuutosta ei tarvita. Kulkuyhteys huomioidaan uudisrakennuksen kokonaissuunnittelussa. Opintoputki palvelee ensisijaisesti rakennuksen käyttäjiä, koska haaste on kulunvalvonta ja tuvallisuusnäkökohdat. Jos opintoputki toimii myös yleisenä kulkuväylä, yleisen jalankulun reitit on huomioitava siten, että ne eivät kulje rakennusten läpi. Kulkuyhteyssillalle Tikkurilan lukion nykyisen rakennuksen ja Kortteli 1 -rakennuksen välille lasketaan erillishinta.

Rakentamisessa varaudutaan lisäksi kulkuyhteyteen tontin 62001 ja 62002 välillä, kulkuyhteys kevyen liikenteen raitin yläpuolelle toteutettuna putkena. Tämä sisäkulkuyhteys tehostaa tavoitteen mukaista yhteis/vuorottaiskäyttöä korttelien välillä. Myös tämä kulkuyhteys tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa, jotta kuluputken liittäminen tontin 62001 rakennukseen on mahdollista ilman tilamuutosten tarvetta. Kulkuputken toteutus on tontin 62002 vastuulla. Korttelien 62001 ja 62002 väliset

yhteydet myös katutasolla tulee olla sujuvat, sisäänkäynnit rakennuksiin muodostaen yhtenäisen reitin.

Jatkosuunnittelussa huomioidaan tasa-arvo ja yhdenvertaisuusnäkökulmat (esim. sukupuolineutraalit tai muun sukupuoliset) sekä mahdollinen rukoushuone (jonka monikäyttöisyys tutkitaan).

3.2 Tilaohjelma

Laajuus- ja sisältömitoituksen perusteella luotu tilaohjelma on esitetty hankesuunnitelman liitteessä. Tilaohjelmaan on kuvattu tilatarpeet ja tilojen laajuus toiminnoittain, sisältäen tilojen lukumäärän, pinta-alat ja mitoitusperusteet sekä ryhmäkoot. Tilaohjelmaan on kuvattu myös esille nousseet keskeiset huomiot tilojen sijoittelusta, muuntojoustavuudesta ja erityistarpeista. Tilamitoituksen lähtötietona käytettiin tammikuun 2023 tarveselvityksessä luotua tilaohjelmaa. Tilaohjelmaan on tehty pieniä laajuus- ja tilamuutoksia esim. sote-, ict-, media- ja elintarvikealan opetustilojen osalta sekä tilojen muuntojoustavuus- ja sijaintitietoja on tarkennettu.

Tilaohjelman mukaiset pinta-alat tiivistetysti:

Ohjelma-ala (hyötyala, hym2)	**18 207 hym2**
Liikenneala (hum2) Käytävät Porrashuoneet	**6359** 5198 1161
Tekniset tilat (hum2)	**1499 hum2**
Yhteensä Nettoala (hum2) Bruttoala-arvio* (brm2) Huoneistoala** (htm2)	 **26 065 hum2** **29 320 brm2** **23 920 htm2**

**Laskennassa käytetty: Brutto-ala = 1,125 x huoneala.*
**Bruttoalan/nettoalan suhde toimitilarakennuksissa 1,1–1,15 (Talonrakennuksen kustannustieto 2015, Haahtela-kehitys Oy)*
***Laskennassa käytetty: Huoneistoala = 1,022 x (huoneala - talotekniikkatilat - porrashuoneala).*
***Merkitsevän huonekoon (huonekokojen pinta-alalla painotettu keskiarvo) ollessa 50 m2, ei kantavien rakenteiden osuus = 2,2 % nettoalasta (Talonrakennuksen kustannustieto 2015, Haahtela-kehitys Oy)*
***Huoneistoala: huoneala - talotekniikkatilat - porrashuoneala (Vantaan ohjeita suunnittelijoille yleisohje, 2020)*

3.3 Tilojen vaatimukset

Laatutavoitteet tilojen suunnittelulle on esitetty tarkemmin kohdassa 4.

Tilat suunnitellaan Vantaan tilasuunnittelun ohjeiden ja koulusuunnittelun RT-korttien mukaisesti. Tilojen tulee olla huollettavia ja helposti ylläpidettäviä. Materiaalivalinnat tehdään tilojen käytön vaatimusten mukaisesti. Tilojen tulee olla terveellisiä ja turvallisia, esteettömiä, monikäyttöisiä, muuntojoustavia, käytettäviä ja viihtyisiä.

Tilojen visuaalisen eheyden saavuttamiseksi yksityiskohdat tulee suunnitella toteutussuunnitteluvaiheessa hankkeen tavoitteita vastaavalla tavalla korkeatasoisesti (mm. pikapalopostit, opasteet, LVIS-asennukset).

4 RAKENNUS

4.0 Yleiset tavoitteet ja vaatimukset

4.0.1 Elinkaari- ja energiatehokkuustavoitteet

Elinkaaritavoitteet

Uudisrakennuksen suunniteltu käyttöikä on perustusten ja rungon osalta 100 vuotta, täydentävien rakennusosien osalta 50 vuotta. Vahvavirtakaapeliverkon ja sähkökeskusten tekninen tavoitekäyttöikä on 40 vuotta. LVI-runkokanava-, putki- ja johtoverkkojen tekninen tavoitekäyttöikä 50 vuotta.

Tilojen, kalusteiden, varusteiden sekä taloteknisten järjestelmien laatu noudattaa tämän päivän oppilaitosrakentamisen tasoa. Rakennus-, rakenne-, sähkö- ja LVI-teknisissä suunnitelmissa kiinnitetään erityistä huomioita sisäilman laatuun, rakennusfysikaaliseen toimivuuteen, ulkovaipan sisäpinnan tiiveyteen, valaistukseen, energiatehokkuuteen sekä äänenvaimennukseen.

Vantaan kaupungin Ohjeita suunnittelijoille (28.2.2020) mukaisesti tiiveysvaatimuksesta on todettu: ”Ilmanvuotoluku q50 saa olla korkeintaan 1 (m^3/hm^2), joka varmistetaan tiiveysmittauksilla ja rakenteiden tiivistämisellä työmaavaiheessa.”

Energiatehokkuustavoitteet

Ympäristöministeriön asetus uuden rakennuksen energiatehokkuudesta (1010/2017); Opetusrakennus ja päiväkoti (luokka 6) mukaan koulurakennuksen energiatehokkuuden vertailuluku saa olla enintään 100 kWhE/ (m^2a).

Tikkurilan osaamiskampuksen Kortteli 1 -rakennuksen tavoitteellinen, laskennallinen energiatehokkuuden vertailuluku (E-luku) on alle 75 kWhE/ (m²a). Tavoite tarkentuu suunnittelun edetessä.

Rakennus varustetaan rakennukseen integroitavalla tai vesikatolle asennettavalla aurinkosähkövoimalalla, jonka suunnittelun lähtökohtana on rakennukselle arvioitu kesäaikainen sähkötehon tunneittainen peruskulutus. Aurinkosähköjärjestelmän koko on alustavasti luokkaa 300…750 kWp. Rakennuksen sijoittelussa alueelle huomioidaan ilmansuuntien vaikutukset siten, että katto-osuudet suunnataan etelä- ja länsisuuntaan, eivätkä itse kattorakenteet aiheuta varjostumia aurinkosähkövoimalalle. Lisäksi tulee huomioida kasvikatto-osuus (yli puolet katon pinta-alasta) voimalan suunnittelussa.

Rakennuksen poikkeuksellisen vahva katto huomioiden tutkitaan pystyakselisten pientuulivoimalaitteiden asentamista. Laiteasennus voidaan toteuttaa esim. WS-4B -tuuliturbiinilla (paino 800 kg, jatkuvan tuulen kesto 40 m/s). Alhaisella tuulennopeudella (3 m/s) pystyssä pyörivä laite on myös lähes äänetön (< 5 dB) ja sen korkeus on 4 m. Korkean rakennuksen katolla laite ei herättäisi myöskään ylimääräistä huomiota kaupunkikuvassa, mutta sen asentaminen tulisi huomioida hyvissä ajoin ennen rakennusluvan hakua.

Tutkitaan jatkosuunnittelun aikana lämmöntuotannon alueellisen energiaratkaisun mahdollisuudet huomioiden muut asemakaava-alueen korttelit. Alueellisen energiaratkaisun vaihtoehtona ovat myös rakennuskohtaiset kaukolämpöliittymät.

Alueellisen ratkaisun vaihtoehtona voidaan tutkia rakennuskohtaisen lämmöntuotannon mahdollisuudet. Kookaskin rakennus sille suhteellisen pienellä tontilla on mahdollista varustaa maalämpöjärjestelmällä. Maalämpöjärjestelmän kokoon vaikuttaa vahvasti se, kuinka suurta osaa tontin maa-alasta voidaan hyödyntää sen käyttöön. Järjestelmän alustava koko voisi olla 35...70 kpl 350 m syviä maalämpökaivoja, jotka on sijoitettu vähintään 20 m etäisyydelle toisistaan. Järjestelmä vaatisi kaukolämmön varajärjestelmäkseen. Ainoastaan yli 90 % vuosittaisesta lämmöntarpeesta tuottava maalämpöjärjestelmä on järkevää varustaa sähkökattilalla.

Mikäli syvien maalämpökaivojen poraaminen osoittautuu tontilla mahdottomaksi, lämmönkeruuputkisto voidaan asentaa myös vaakasuuntaan 1 m syvyyteen vähintään 1,5 m välein. Vaakaputkisto tulee kuitenkin mieluummin asentaa kosteahkoon savimaahan, sillä kivikkoisessa maassa routa voi liikuttaa kiviä, jotka puolestaan voivat vahingoittaa keruuputkistoa. Jos maalämpöratkaisu ei toteudu tai toteutuu osittain, jäljelle jäävä lämmitystarve katetaan kaukolämpöratkaisulla, joiden tuottajan, Vantaan Energian, tavoite on olla hiilinegatiivinen vuonna 2030.

Suomessa toteutettujen referenssien valossa Kortteli 1 -rakennuksen 28 000 kem^2 vaatisi 12 km vaakaputkiston useampaan keräyspiiriin jaettuna. Tästä tarvittavasta putkistosta tontille saattaisi mahtua ehkä 20 %.

Rakennuksen sähköpääkeskukseen asennetaan hybridisuodatin, joka mitoitetaan vähintään 5 % vuosittaisen sähköenergiansäästötavoitteen mukaisesti. Energiansäästön lisäksi hybridisuodatin toimii loistehon kompensoijana sekä sähkön laadun parantajana poistaen vinokuormituksia sekä yliaaltoja 3-vaihejärjestelmästä.

Rakennukseen asennetaan kiinteä varavoimakone ensisijaisesti keittiön sekä ylioppilaskirjoitusten tehon tarpeeseen. Kiinteästi asennetulla varavoimakoneella voidaan osallistua myös säätösähkömarkkinoille ja tällä tavoin edistää valtakunnallisen tason sähkön kysyntäjoustotavoitteita. Varavoimakoneen tahdistukselle kantaverkon taajuuteen nähden on asetettu tarkat vaatimukset, jotta säätösähkömarkkinoille osallistuminen on mahdollista. Osallistumista varten tehdään sopimus kantaverkkoyhtiö Fingridin kanssa.

Lisäksi rakennukseen asennetaan led-valaisimet. Rakennustasolla hyödynnetään älykkäitä ratkaisuja rakennusautomaatiota soveltaen. Hyödynnetään etenkin IV-koneiden tarkoituksenmukaista käyttöä sekä valaistuksen ohjausta automaatiojärjestelmän aikaohjelmien avulla.

Tutkitaan sähkön- ja lämmön kysyntäjoustomahdollisuudet sekä energian varastointimahdollisuudet rakennuksessa. Tutkitaan valmistuskeittiön lauhdelämmön hyödyntämismahdollisuudet. Selvitetään kaksisuuntaisen lämpökaupan toteutusmahdollisuudet.

Rakennuksen energiatehokkuustavoitteiden toteutumisen seurantaa varten se varustetaan sähkön- lämmön- ja vedenkulutuksen päämittauksilla sekä riittävällä määrällä alamittareita toimitilajohtamisen mittarointiohjeen (Mittarointiohje LVIAS-suunnittelijoille, 13.8.2019) mukaisesti. Rakennuksen tarkempi mittarointisuunnitelma esitetään mittarointikaaviossa.

Kookkaan rakennushankkeen kyseessä ollessa tulee laskea rakennuksen hiilijalanjälki luonnos- lupasuunnitteluvaiheessa, toteutussuunnitteluvaiheessa ja rakennuksen valmistuessa. Hiilijalanjälkilaskenta rakennuksen koko elinkaarelle tulee sisällyttää suunnitteluun.

Kaavamääräysten mukaisesti kasvikattoa on asennettava vähintään puolelle kattopinta-alasta. Kasvikattojen toteuttaminen sekä huleveden imeyttäminen tontilla tutkitaan, viherkertoimen tavoitteet on määritelty asemakaavassa.

Hyödynnetään energiaratkaisujen valinnassa elinkaarilaskentaa sekä hiilijalanjälkilaskentaa. Rakennusluvan haun asettuessa 1.1.2025 jälkeen rakennusluvan liitteeksi vaaditaan myös ilmastoselvitys sekä materiaaliseloste, joita hyödynnetään suunnitteluratkaisujen valinnassa.

Lisäksi tutkitaan yleiset yhteistyömahdollisuudet tulevien eri toimijoiden kanssa energia- ja kustannustehokkuuden aikaansaamiseksi.

4.0.2 Tilatehokkuustavoite

Alkuperäinen toimitilaverkon kehitykselle asetettu tilapaikkatehokkuustavoite on 10 htm2/opiskelija. Hankesuunnitelman tilaohjelma täyttää tavoitteen ja sen keskimääräinen tehokkuus on n. **9,30 htm2/opiskelijapaikka.**

Tilapaikkatehokkuuden opiskelijapaikkamäärä -jakajana on käytetty hankesuunnitelmassa mitoitusopiskelijoiden kokonaismäärää, joka sisältää myös työssä oppimassa tai etänä olevat opiskelijat.

4.0.3 Muuntojoustovaatimus

Rakennus suunnitellaan ja toteutetaan mahdollisimman muuntojoustavaksi. Muuntojoustavuus tarkoittaa, että sama tila voi toimia lähtökohtaisesti useammassa käyttötarkoituksessa ja/tai se voidaan muuntaa eri tarkoitukseen toimivaksi kohtuullisella vaivalla. Rakennus tulee suunnitella siten, että tilajako on mahdollista toteuttaa useammalla kuin yhdellä periaatteella sekä siten, ettei tilajaon muuttaminen aiheuta kohtuuttomia muutostöitä teknisiin järjestelmiin.

Luokkatiloja tulee voida jakaa riittävässä määrin siirtoseinin tai paljeovin osiin pienemmiksi ja/tai rauhallisemmiksi työskentelytiloiksi. Kalustusta voidaan myös suunnitella muuntojoustavuuden näkökulmasta.

Jokainen jakotila täyttää itsessään opetustilojen vaatimukset mm. ääneneristyksen ja ilmanvaihdon osalta.

Rakennuksen jatkosuunnitteluun tulee sisällyttää yhteiskäyttöisyyden/vuorottaiskäytön mahdollisuudet rakennuksen peruskäyttäjien lisäksi alueen muiden koulutusalan toimijoiden ja yritysten kanssa. Hankkeen tulee toteuttaa Tikkurilan osaa-

miskampusalueen visiota, jonka yksi päätavoite on toteuttaa koko alueella joustavaa yhteis-/vuorottaiskäyttöä. Luonnossuunnitteluvaiheen alussa tulee tutkia tilaohjelman tilojen keskittämismahdollisuudet mahdollisesti myös asemakaava-alueen muihin kortteleihin, isompana kokonaisuutena, yhteiskäyttöisenä muiden alueen toimijoiden kanssa, esim. liikuntatilat.

4.0.4 Ääniolosuhteet

Tilojen suunnittelussa noudatetaan Ympäristöministeriön asetusta 796/2017 rakennuksen ääniympäristöstä perusteluineen ja ohjeineen, pks-ravan ohjeita akustisen suunnittelijan kelpoisuuksista ja ääniolosuhteiden suunnittelusta.

Ympäristöministeriön asetuksessa edellytetään muun muassa, että opetus-, kokous-, ruokailu-, hoito-, harrastus-, liikunta- ja toimistotilojen ääneneristys on suunniteltava ja toteutettava tilan käyttötarkoitus huomioon ottaen siten, että niissä saavutetaan toimintaa vastaava riittävän hyvä ääniympäristö. Rakennuksen opetus-, kokous-, ruokailu-, hoito-, harrastus-, liikunta- ja toimistotilojen melun- ja tärinäntorjunta on suunniteltava ja toteutettava tilan käyttötarkoitus huomioon ottaen siten, että niissä saavutetaan toimintaa vastaava riittävän hyvä ääniympäristö ja käyttötarkoitus huomioon ottaen riittävä puheenerotettavuus (Yma 796/2017).

Asetuksen perustelumuistiossa todetaan, että uuden rakennuksen taloteknisistä laitteista tai hisseistä aiheutuva keskiäänitaso ei saisi ylittää 28 desibeliä.

Ääniolosuhteiden osalta tilojen välisessä ääneneristyksen suunnittelussa erityistä huomiota tulee kiinnittää kielten oppimistilojen ääneneristykseen, liikuntasalista kantautuvien tärähdysten ja äänien eristämiseen, siirtoseinien käyttöön sekä mm. lepohuoneen ja terveydenhoidon käytössä olevien tilojen vaatimusten mukaiseen ääneneristämiseen.

Huonetila	Jälkikaiunta-aika T (s)	Puheensiirtoindeksi STI
Opetus- tai kokoustila	0,5 - 0,7	≥ 0,7
Ruokailu- tai liikuntatila	≤ 1,2	≥ 0,6
Potilashuone, hoito- tai harrastustila	≤ 0,8	≥ 0,6
Toimistotila	≤ 0,6	≤ 0,5

4.0.5 Palotekniset vaatimukset

Rakennuksen paloluokka ja palotekniset vaatimukset määräytyvät asetuksen rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017 ja asetuksen rakennusten paloturvallisuudesta annetun Ympäristöministeriön asetuksen muuttamisesta mukaisesti.

Rakennuksen paloluokka on laajuus ja henkilömäärä huomioiden P1. Rakennuksen palotekniset perusteet voidaan myös määrittää perustuen oletettuun palokehitykseen perustuen, jolloin rakennuksen paloluokaksi määräytyy P0. Rakennuksen palotekninen käyttötapa on kokoontumis- ja liiketila.

Rakennus tulee varustaa henkilömääräperusteisesti em. mainittujen asetusten mukaisesti automaattisella hätäkeskukseen kytketyllä paloilmoittimella. Oppilaitoksessa on yli 2600 oppilasta. Rakennus voidaan varustaa automaattisella sammutuslaitteistolla turvallisuustason parantamiseksi. Sammutuslaitteiston valintaa tehdessä tulee huomioida opetustilat, joiden opetusvälineiden, -kalusteiden ja koneiden sisältämä palokuorma voi poiketa tilan käyttötavan mukaisesta palokuormaryhmästä. Opetuskäytössä olevien kokoontumistilojen palokuormaryhmä on alle 600 MJ/m2. Erillisten varastojen palokuormaryhmä on kokoontumistiloja korkeampi. Palokuorman tiheyttä tietyissä opetustiloissa voidaan joutua arvioimaan tilakohtaisesti.

Rakennuksen kantavat ja osastoivat rakenteet toteutetaan asetuksen 848/2017 P1-paloluokan taulukkoarvojen mukaisesti tai perustuen oletettuun palokehitykseen P0-luokan rakennuksessa. Rakennuksen uloskäytävät mitoitetaan pohjapinta-alaan perustuvan mitoituksen mukaisesti. Uloskäytävien osalta huomioidaan myös iltakäyttö.

Aurinkosähköjärjestelmän paloturvallisuus varmistetaan jatkosuunnittelussa viranomaisohjeistuksen vaatimalla tavalla.

4.0.6 Sisäilmatavoitteet

Lähtökohtaisesti rakennus suunnitellaan S2-sisäilmastoluokkaan Vantaan kaupungin ohjeiden mukaisesti.

4.1 Arkkitehtoniset tavoitteet

Vantaan arkkitehtuuriohjelma Apoli (2015) mukaan kaupunkikeskustan arkkitehtuurin tulee olla laadukasta ja monikäyttöistä. Tavoitteeksi arkkitehtuuriohjelmassa on nostettu muun muassa luonnon monimuotoisuuden tukeminen kaupunkikeskustoissa sekä valon, värin ja taiteen tuomisen osaksi hyvää arjen arkkitehtuuria. Tavoitteena on vahvistaa kaupungin identiteettiä laadukkaalla, kiinnostavalla ja rohkealla arkkitehtuurilla.

Kortteli 1 -uudisrakennuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet liittyvät keskeiseen sijaintiin, rakennus tulee muodostamaan osan pääradan suuntaista aluejulkisivua, jonka kaavan tavoitteiden mukaan tulee olla ”korkeatasoinen ja omaleimainen Tikkurilan osaamiskampuksen aluejulkisivu”. Rakennukseen tulee olemaan useita merkittäviä lähestymissuuntia, lähestyminen radan ja aseman suunnasta sekä lähestyminen muista lukion ja ammattiopiston toimipisteistä Valkoisenlähteentien ja Jokiniemenkadun suunnasta (Tikkurilan lukio, Hiekkaharjun toimipiste). Lisäksi rakennus tulee sijoittumaan aluetta halkovien kevyen liikenteen reittien varrelle.

Rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen sijoitetaan kivijalkapalveluita tarjoavia ammattiopiston palvelutiloja, mm. kampaamo, kahvila, oppilasravintolat ja sosiaalialan asiakastilat sekä kokoustilat. Tilat voidaan sijoittaa esimerkiksi sisäkadun kautta muihin koulun tiloihin yhdistyväksi. Erityisesti näiden palvelutilojen ja vapaa-ajan käyttöön soveltuvien tilojen kautta rakennus avautuu ympäristöönsä muodostaen elävää kaupunkiympäristöä.

Kaavamääräysten mukaan rakennuksen arkkitehtuurin tulee olla kestävää, korkeatasoista ja innovatiivista. Katutasokerroksen julkisivujen tulee olla paikallamuurattua, poltettua savutiiltä.

Sisätilojen arkkitehtuurissa tavoitteena on toimivat, viihtyisät, toimintakulttuuria ja oppimista tukevat ratkaisut. Suunnitteluratkaisuilla mahdollistetaan mahdollisimman hyvä sosiaalinen kontrolli ja valvottavuus. Pääsisäänkäynti- ja aulatilojen suunnittelussa huomioidaan oppilaitosten tilojen avautuminen ympäröivään ja rakentuvaan kaupunkiin, eri käyttäjäryhmille, vapaa-ajan käyttäjille, asiakkaille ja yritysmaailman yhteistyökumppaneille, mm. messujen ja tapahtumien paikkana. Sisätilojen suunnittelussa huomioidaan Aikuisopiston tilojen, liikuntasalien ja muiden mahdollisten tilojen laaja ilta- ja viikonloppukäyttö.

Hankkeen käyttäjien osallistaminen on huomioitu hankesuunnitteluvaiheessa pidetyssä osallistamispalaverissa, jossa on sovittu osallistamisprosessin raameista ja toteuttamisesta seuraavina vuosina, jotta saadaan oikeanaikaista osallistamista. Osallistaminen tullaan huomioimaan myös jatkosuunnitteluvaiheessa.

4.2 Esteettömyystavoitteet

Opetustilat suunnitellaan esteettömiksi Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä 241/2017 mukaan ja Esteettömyys, ympäristöministeriön ohje rakennuksen esteettömyydestä 2018 noudattaen.

Rakennuksen sisä- ja ulkotilat toteutetaan esteettöminä niin liikkumis- kuin valo-, väri- ja ääniympäristöjenkin osalta. Kaikkien sisäänkäyntien tulee olla katettuja ja esteettömiä. Rakennukseen tulee hissit ja liikuntaesteisille soveltuvat wc-tilat kaikkiin kerroksiin.

4.3 Rakennetekniset tavoitteet

Rakennus suunnitellaan rakennusteknisesti siten, että rakenneratkaisut ovat turvallisia, luotettavia ja hyvän rakentamistavan mukaisia. Kaikessa suunnittelussa noudatetaan YM:n, RakMk:n ja RIL ry:n määräyksiä ja ohjeita sekä Vantaan kaupungin suunnitteluohjeita.

Rakennus perustetaan suunnitteluvaihetta laadittavan perustamistapalausunnon mukaisesti. Perustukset routasuojataan ja rakennus salaojitetaan. Maata vasten rakennettavat rakenteet vesieristetään ja rakenteet otetaan salaojituksessa huomioon. Valittavan kantavan rakenteet mukaan valitaan joko jatkuvat anturalinjat tai pilarianturat.

Pohjavedenpinnan alapuolelle rakennettavat tilat edellyttävät vesitiiviitä seinä- ja alapohjarakenteita tai pysyviä patoseiniä.

Raideliikenteen aiheuttamat runkomelutasot on selvitettävä ja huolehdittava runkomelun vaimentamisesta rakennuksen perustamisen yhteydessä. Rakennuksen alapohja tehdään kantavana alustatilallisena koneellisella ilmanvaihdolla ja radoninpoistolla varustettuna. Ryömintätilan perusmaan päälle asennetaan 150 mm kevytsorakerros alustatilan kosteudenhallintaa varten. Perusmaa kallistetaan salaojiin päin.

Vantaan kaupunki on sitoutunut lisäämään puurakentamista. Vuonna 2022 hyväksytyn Vantaan resurssiviisauden tiekartan tavoitteena on edistää vähähiilistä rakentamista sekä Vantaan Puurakentamisen linjaukset 2021 tavoitteena on puurakentamisen edistäminen kaupungissa. Runkoratkaisu voi olla myös hybridirakenne, jossa puu on yksi kantava rakennemateriaali.

Runkojärjestelmä valitaan niin, että se sallii joustavan käytön ja myöhempiä tilamuutoksia. Rakennusrungon syvyys valitaan siten, että kantavat ja jäykistävät seinälinjat sijoittuvat ulkoseinille. Poikittaisia ja pitkittäisiä kantavia seinälinjoja ei pääsääntöisesti sallita estämään muuntojoustavuutta. Runkojärjestelmänä suositellaan käytettäväksi pilari-palkki-järjestelmää rakennusrungon sisällä. Kerroskorkeudeksi valitaan riittävä, joka mahdollistaa muuntojoustavuuden mahdollisissa talotekniikkamuutoksista ja niiden risteilyissä sekä huomioi rakenteelliset esteet kuten mahdolliset palkkien leuat ja vastaavat.

Rakennuksen laajennettavuus myöhemmin ylöspäin otetaan huomioon kantavien rakenteiden mitoituksessa. Tämä koskee hankesuunnitteluvaiheessa vain ns. koillistornin osaa.

Tavoitteena on käyttää runkorakenteissa puuta/vähähiilistä betonia/vähähiilisiä teräsosia. Myös täydentävissä rakenteissa tulee mahdollisuuksien mukaan suosia puuta.

Aurinkosähköjärjestelmän ja kasvikaton kuormitukset yläpohjan kantaville rakenteille on otettava huomioon suunnittelussa.

Ulkoseinälinjoilla on kantavana rakenteena joko pilari-palkki-rakenneratkaisu ja nauhaelementit/ kevytelementit tai kantavat ulkoseinäelementit.

Rakennukseen suunnitellaan toteutuskelpoiset detaljit rakennusfysikaalisesti toimivina. Erityistä huomiota on kiinnitettävä rakenteiden ja rakennusmateriaalien pysymiseen kuivina koko rakennustyön ajan. Pintamateriaalivalinnoissa huomioidaan sisäilman hyvään laatuun vaikuttavat tekijät. Julkisivu- ja runkomateriaalivalinnassa on vältettävä palonleviämisen kannalta epäedullisia materiaaleja. Ulkovaipan sisäpinnan tiiveyden varmistamiseksi laaditaan detaljit kaikista erilaisesta liitos- ja epäjatkuvuuskohdista.

Lämmöneristeiden ja rakenteiden kastumisen estämiseksi hankkeessa edellytetään sääsuojan alla rakentamista ja Kuivaketju 10 -järjestelmän tai vastaavan noudattamista. Talotekniikan nousukuilut minimoidaan ja keskitetään. Talotekniset linjat viedään ulkovaipan sisäpinnan sisäpuolella.

Rakennustöiden puhtausluokka on P1.

4.4 LVIA-tekniset tavoitteet

Yleistä

LVIA-järjestelmien suunnitellaan ja rakennetaan siten, että järjestelmä tuottaa teknisesti, turvallisesti, toiminnallisesti ja terveellisesti toimintaolosuhteet ja hyvän käytettävyyden energiatehokkaalla tavalla. Tilojen suunnittelun tavoitteena on tilojen toiminnallinen ja tekninen monikäyttöisyys ja muunneltavuus.

Suunnittelussa noudatetaan Vantaan kaupungin yleisiä suunnitteluohjeita.

Järjestelmät ja järjestelmälaajuus määräytyy ja se suunnitellaan ja rakennetaan toiminnan ja käyttötarpeiden mukaisiksi.

Järjestelmät rakennetaan palvelemaan Lukion ja Aikuisopiston opetustoimintaa, sekä Varian ravintola- ja cateringalaa, elintarvikealaa, hiusalaa, media-alaa, ict-alaa, valmentavaa koulutustoimintaa, sosiaali- ja terveysalaa, sekä matkailualaa. Rakennuksen hallinto- ja toimistotilat, neuvotteluhuoneineen varustetaan tarpeenmukaisella LVIA-tekniikalla. Hiljaisten tilojen osalta kiinnitetään erityistä huomiota ilmanvaihdon äänenvaimennusratkaisuun.

Lämmitys ja jäähdytys

Lämmöntuotto toteutetaan alustavasti kaukolämmöllä. Järjestelmien rakentamisessa ja lämmöntuotannossa varaudutaan hybridilämmöntuotantoon, siltä varalta, että alueellinen lämmitysverkosto toteutuu myöhemmin.

Lämmönjakotapa toteutetaan osin vesikiertoisella patterilämmitys- ja kattosäteilylämmittimillä, sekä lattialämmitysjärjestelmällä. Osa tiloista voi olla osittain ilmalämmitteisiä. Ainakin pesu-, puku- ja keittiötilat varustetaan lattialämmityksellä. Tuulieteisiin rakennetaan lämmityksen lisäksi kiertoilmalämmittimet. Tarkempi tilakohtainen lämmitysjakotapa määritetään suunnittelutyön osana.

Tilojen jäähdytystarve selvitetään olosuhdesimuloinnin osana. Kustannuslaskennassa ja suunnittelussa varaudutaan tilojen osittaiseen varustamiseen jäähdytyslaitteilla. Ohjaustavoilla toteutetaan jäähdytyksen tarpeen mukainen käyttö. Jäähdytystavan toteutustapa määritetään tarkemmin olosuhdeselvitysten pohjalta tuotetun laajuustiedon mukaan. Rakennuksen suunnittelussa tulisi huomioida aurinkokuormitustekijät ja tarkastella tulisi passiiviset keinot aurinkokuormituksen vähentämiseksi.

Keittiöiden kylmälaitteille rakennetaan putkistot ja lauhde-energian talteenotto-järjestelmä. Lauhde-energiaa hyödynnetään ilmanvaihdon esilämmityksessä ja/tai lämpimän käyttöveden esilämmitystoiminnossa. Lisäksi järjestelmään liitetään ilmalauhduttimet.

Ilmanvaihto

Rakennus varustetaan koneellisella ilmanvaihtojärjestelmällä. Järjestelmien tulee olla energiatehokkaita, sekä muuntojoustavia. Ohjaustavoissa ja toiminnoissa huomioidaan olosuhteiden vaikutus ohjaustapaan.

Ilmanvaihtojärjestelmät suunnitellaan ja rakennetaan palvelemaan kussakin tilassa harjoitettavaa toimintaa, huomioiden teknisessä toteutustavassa ja varustuksessa toiminnan erityispiirteet ja tarpeet.

Poikkeuskäyttöaikojen ilmanvaihdon ohjausta varten osa tiloista varustetaan tiloihin sijoitettavilla ilmanvaihdon lisäaikakytkimillä, mm. liikuntasali.

Opetustiloissa jokainen jakotila täyttää itsessään opetustilojen vaatimukset mm. ääneneristyksen ja ilmanvaihdon osalta. Ilmanvaihto varustetaan ilmamäärä-säätimin, mikä mahdollistaa ”lohkottaisen” ilmanvaihdon käytön tilan käyttöasteen mukaan, perustuen olosuhde- ja läsnäolotietoon, joilla toimintoa ohjataan.

Ravintolan keittiön ilmanvaihto varustetaan ammattikeittiötasoon. Opetuskeittiöt varustetaan poistohuuvilla. Luonnontieteiden opetustilat varustetaan vetokaapeilla, kemikaalivarastot varustetaan erillisin vetokaapein ja yleisilmanvaihdolla.

Palotekniset seikat huomioidaan ilmanvaihtojärjestelmien suunnittelussa. Räjähdysherkkiä kaasuja johtavat kanavistot varustetaan toimintoon soveltuvin puhaltimin (ATEX).

Valkoisenlähteentien ylittävä ’kulkukäytävä’ varustetaan ilmanvaihdolla ja lämmityksellä (puolilämmin tila). Tarkastellaan, voitaisiinko ilmanvaihto toteuttaa siirto-ilmaratkaisuna.

VSS-tiloja käytetään käyttötiloina; tilat varustetaan tarpeenmukaisella LVI-tekniikalla, huomioiden kriisiajan vaateet ja toiminnot.

Vesi ja viemäri
Rakennus liitetään kunnallisen vesi- ja viemärijärjestelmien piiriin (huomioidaan johtoetäisyydet).

Kalusteet ja varusteet määritetään tilojen ja toimintojen tarveperusteen mukaan. Wc- ja pesutilat varustetaan kennohanoilla, mikä vähentää tarpeetonta veden käyttöä. Valmistuskeittiön pesulinjasto varustetaan poistoveden lämmöntalteenottotoiminnolla (hyödynnetään syöttöveden esilämmitykseen).

Keittiön rasvaviemäri varustetaan rasvanerottimella. Rasvaviemäreiden materiaali on haponkestävä teräs.

Viherkattoa ja opetuspuutarhaa varten varataan alueelle riittävä määrä kasteluposteja. Tarvittavat kaivot sijoitetaan tarpeen mukaisiin paikkoihin.

Hulevesiä viivytetään kiinteistön alueella, rakennettavalla hulevesiviivytysjärjestelmällä.

Viemärijärjestelmä varustetaan tarvittavin erottimin.

Kustannuslaskennassa ja suunnittelussa varaudutaan automaattisen palonsammutusjärjestelmän rakentamiseen. Rakennuksen ulkoseinille sijoitetaan palopostiliitännällä varustettuja seinäventtiileitä, joiden syöttöputki tuodaan vesimittarilta asti isolla dimensiolla.

Kasteluposteja asennetaan katutasolle tarpeen mukaisiin paikkoihin.

Varavoimakoneen jäähdytystoimijärjestelmälle rakennetaan putkisto ja savuhormi, sekä huolehditaan varavoimakoneen ilman saanti ja tilan tuuletus.

Automaatio
Automaatiojärjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan Vantaan kaupungin automaatioohjeiden mukaan. Kaikki laitteet ja toiminnot tulee olla yhteensopivia ja liitettävissä automaatio-ohjelmiston piiriin ohjeen mukaisesti. Hälytystoiminnot ohjataan automaatio-ohjelmiston lisäksi vartiointiliikkeeseen ja päivystäjän matkapuhelimeen.

Automaatio-ohjelmistot ja -toiminnot toteutetaan siten, että ohjaukset ja laitteiden käyttö vastaa tilojen käyttöä, mikä huomioidaan mm. valaistusten ja ilmanvaihdon

ohjaustoimissa. Ilmanvaihtokoneiden palvelualueelle asennetaan automaatiojärjestelmän piiriin liitettäviä TE/CO2 antureita, joita hyödynnetään ilmanvaihdon ohjauksessa, sekä valvomotoiminnoissa. Automaation grafiikalle luodaan kerrosten tasopiirustukset, jossa näkyvät ko. antureiden sijainnit ja reaaliaikainen mittaustieto. Ohjelmaan luodaan myös hälytystoiminnolle lämpötila ylä- ja alarajat, hiilidioksidipitoisuudelle yläraja.

Energia- ja vesimittarit liitetään etäseurannan piiriin. Toiminnasta johtuva veden ja energiankäyttö tulee voida erotella, mikä huomioidaan mittaroinnissa (riittävä määrä kulutuskohdekohtaisia alamittauksia). Mittareiden tiedonkeruu ja kulutusseurantaa liitetään automaatiojärjestelmän lisäksi keskittimen kautta kiinteistönpito-ohjelmiston energiaseurannan piiriin.

Automaatioon kattavat olosuhdemitta suunnitellaan painesuhteiden hallinnan mahdollistava koko rakennuksen kattava paine-eromittausjärjestelmä.

Järjestelmää voidaan ohjata ja valvoa etätoimintona tietoliikenne- tai mobiiliverkon välityksellä pc- tai mobiililaitteella.

Huoltokirja
LVIAS-teknisten järjestelmien tiedot ja huolto-ohjeet tallennetaan järjestelmäkohtaisesti huoltokirja-ohjelmaan.

Kiinteistönhuoltohenkilökunta perehdytetään laitteiden käyttöön ja huolto-ohjelmaan urakoitsijoiden järjestämän käyttökoulutuksen yhteydessä. Myös henkilökunnalle järjestetään käyttökoulutus tarpeen mukaisessa laajuudessa.

4.5 Sähkötekniset tavoitteet

Yleistä
Sähköteknisten laitteiden valinta- ja hankintaperusteissa tulee tavoitella energiatehokkuutta, kestävyyttä, helppokäyttöisyyttä ja laadukkuutta. Laitevalinnoissa tulee pyrkiä valitsemaan yleisesti saatavilla olevia laitteita ja käyttämään tunnettuja laitetoimittajia.

Suunnittelun tulee olla laadukasta ja pohjautua tilaajan ja käyttäjien kanssa neuvoteltuihin ratkaisuihin, laskelmiin ja kokemukseen. Suunnittelijan on voitava perustella suunnitteluratkaisut yllä mainittujen kriteerien perusteella.

Sähköjärjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan muuntojoustavuus huomioiden.

Aluesähköistys ja liittymät
Rakennus liitetään sähkölaitoksen keskijännitejakeluverkkoon ja teleoperaattorin tietoliikenneverkkoon. Kiinteistöautomaatio liitetään Vantaan kaupungin kaukovalvontajärjestelmään. Videovalvonta liitetään Vantaan kaupungin videovalvontaverkkoon ja rikosilmoitinjärjestelmä rikosilmoitinverkkoon.

Piha- ja saattopysäköintialueiden valaistus toteutetaan valaisinpylväillä sekä valonheittimillä. Valaistusta täydennetään rakennuksiin asennettavilla seinä- ja katosvalaisimilla.

Sähkönjakelu ja keskukset
Sähköjärjestelmät rakennetaan voimassa olevien standardien mukaisesti.

Rakennus varustetaan kiinteistömuuntamolla ja sähkökeskuksilla, jotka palvelevat valaistusta, pistorasioita, opetuslaitteita, LVIA-laitteita, kiinteistön laitteita sekä tele- ja turvajärjestelmiä.

Rakennus varustetaan sähköenergiaa säästävällä ja sähkön laatua parantavalla hybridisuodattimella (kuten Väre/ePower).

Rakennus varustetaan varavoimajärjestelmällä. Kokoluokka noin 500 kVA. Tarkemmin varavoimakoneen käyttötarpeesta on esitetty kohdassa 4.0.1 ”Elinkaari- ja energiatehokkuustavoitteet”.

Eri käyttäjätoimialoille (kuten Varia, aikuisopisto, lukio ja kahvila), kiinteistösähkölle ja asennetaan omat sähkön kulutusmittaukset.

Energian kulutuksen seurantaa varten sähkökeskuksiin asennetaan alamittareita, joilla tavoitellaan rakennuksen käytönaikaista energian kulutuksen optimointia mm. seuraamalla mittaustulosten poikkeamia esim. vikatapauksissa.

Rakennukseen asennetaan ohjauskeskuksia, joilla ohjataan mm. yleis-/kulkuvalaistuksia, liikuntasalien valaistusta/laitteita, teknisten opetustilojen laiteita, ruokalan valaistusta ja näyttämötekniikan laitteita sekä valaistuksia.

Johtotiet
Rakennukseen asennetaan tehdasvalmisteisia metallirakennetta olevia kaapelihyllyjä, johtokanavia, valaisinripustuskiskoja ja valaisinansaita.

Johtoteiden suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota ääni- ja paloteknisiin eristyksiin. Näkyvillä osuuksilla johtotiet ovat valkoiseksi maalattua mallia. Näyttämöltä ulospäin näkyvät johtotiet hankitaan pääsääntöisesti mustaksi maalattuina tai maalataan paikan päällä.

Johdot ja niiden varusteet
Rakennukseen asennetaan kaapeleita ja johtoja, jotka palvelevat mm. seuraavia käyttötarkoituksia:

- Sähkökeskuksia (nousujohdot sekä ohjaus- ja hälytysrunkojohdot)
- Maadoituksia/ukkossuojauksia
- Voimavirtalaitteita esim. keittiökojeita
- Valaistusta ja pistorasioita
- Tele- ja turvajärjestelmiä
- LVIA-laitteita

Kaapeleihin tulee päästä käsiksi kohtuudella valmistumisen jälkeen. Esim. väliseinissä ei käytetä putketonta asennusta. Läpiviennit tulee tiivistää hyvin ja kylmien sekä lämpimien tilojen välisiä läpivientejä tulee välttää.

Valaistusjärjestelmät
Rakennusten valaistustasojen mitoituksissa tulee noudattaa pääsääntöisesti standardin SFS-EN 12464-1 suosituksia.

Optimaaliseen energiatehokkuuteen tulee pyrkiä valitsemalla energiatehokkaat valaisimet sekä niihin energiatehokkaat valolähteet (kuten led). Valaisimet tulee pyrkiä sijoittamaan siten, että valoa saadaan sinne missä sitä tarvitaan ja tarpeenmukaisella valaistusvoimakkuudella.

Energiatehokkuus tulee huomioida valaistusohjauksissa. Valaistusohjaukset voidaan toteuttaa mm. soveltaen kiinteistöautomaation aikaohjauksia, valoisuus-

antureita, läsnäolotunnistimia, himmentimiä, päivänvaloautomatiikkaa ja järkevää valaistusryhmitystä.

Ulkovalaisimiksi valitaan heti syttyvät energiatehokkaat (led) valaisimet. Liikuntasalit ja opinporras varustetaan esitystekniikan valaistuksella. Valaistusten ohjaus (DMX) liittyy osana tilakohtaisiin AV/Estek-järjestelmiin. Katolle suunnitellulle opetuspuutarhalle asennetaan kasveille soveltuva erikoisvalaistus. Ulkoalueiden valaistussuunnittelussa ja rakentamisessa tulee huomioida alueen yleisvalaistus.

Yleiskaapelointijärjestelmä
Rakennus varustetaan Cat 6a mukaisella U/FTP yleiskaapelointijärjestelmällä. Järjestelmä palvelee tietoliikennettä, puhelin/ovipuhelinyhteyksiä, info-tv-, aikatauluneuvonta-, AV-järjestelmiä- sekä aurinkopaneelijärjestelmän seurantanäyttöjä, tilanvarausjärjestelmää ja videovalvontaa.

Yleiskaapelointitelineet asennetaan omiin erillisiin lukittaviin telekomeroihin. Pistorasioita asennetaan toimistotyyppisiin tiloihin, luokkiin, auloihin, neuvottelutiloihin, henkilökunnan tiloihin, teknisiin tiloihin, info-tv-näytöille, joukkoliikenneaikataulunäytöille, videovalvonnan kameroille, yms.

Rakennus varustetaan langattoman lähiverkon verkon (wlan) tukiasemilla. Lisäksi kampuksen seinustoille ulos ja opetuspuutarhaan asennetaan langattoman lähiverkon tukiasemat mm. opetustarkoitusta varten. Wlan-tietoliikennepistorasiat suositellaan asennettavaksi rakennuksen sisälle sekä alakattojen alapuolelle.

VIRVE 2.0- ja monioperaattorijärjestelmä
Rakennus varustetaan viranomaisverkolla VIRVE 2.0. Ennen lopullista asennusta, tulee rakentamisen loppuvaiheessa suorittaa kuuluvuusmittaukset, johon sisältyy yleisimpien puhelinoperaattoreiden kuuluvuuden mittaukset. Virve-kuuluvuus tulee varmistaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ohjeistuksen mukaisesti. Rakennus varustetaan monioperaattoriverkolla, joka liitetään osaksi VIRVE-verkkoa.

Info-TV-järjestelmä
Rakennus varustetaan info-tv-järjestelmällä osana yleiskaapelointijärjestelmää. Näyttöjä asennetaan mm. käytäville, auloihin, opettajien huoneisiin sekä ruokasaliin. Laitteet ja ohjelmistot (kuten iDiD tai vastaava) ovat käyttäjien erillishankinnassa.

Äänentoisto ja AV -järjestelmät

Rakennus varustetaan kuulutus- ja äänentoistojärjestelmällä. Vahvistinkeskus varustetaan varavirtalähteellä sekä kytketään varavoimajärjestelmään. Kaiuttimia asennetaan mm. opetustiloihin, käytäville, auloihin, ruokasaliin, liikuntasaleihin, opiskelijahuollon tiloihin ja henkilökunnan tiloihin. Näyttämötekniikan AV- järjestelmistä tulee voida siirtää ääntä kuulutus- ja äänentoistojärjestelmään.

Opetus- ja neuvottelutilat varustetaan ns. älytaulujärjestelmällä (näytöt siirrettäviä tai kiinteitä). Järjestelmän laitteet ja laitekaapelointi ovat käyttäjien erillishankinnassa. Liikuntasalit, opinportaat sekä näyttämö varustetaan esitystekniikan äänentoisto- ja AV-järjestelmällä. Järjestelmiä tulee voida käyttää luentoihin ja musiikkiesityksiin.

Järjestelmien toteutuksessa voi käyttää soveltuen esim. seuraavia laitteita: matalaohminen vahvistin, valo- ja äänipöytä, kompressori, efektilaite, taajuuskorjain, langattomat ja langalliset mikrofonit telineineen, kaiuttimet, viritin, BluRay-toistin äänelle/kuvalle, liitäntäkotelot (2-3 kpl) moninapaliittimillä ohjelmalähdevaunulle, lukittava pyörillä varustettu ohjelmalähdevaunu, yms. Videotykit, ohjelmalähdevaunu (kuten Artome Movea) ja/tai älytaulut sisältyvät käyttäjän hankintaan.

Kahvila, ravintolasali ja musiikin opetustilat varustetaan omilla erillisillä äänentoistojärjestelmillä, jotka ovat liitettävissä näyttämötekniikan AV-järjestelmiin.

Ravintolasali, kahvila, opinportaat ja liikuntasalit varustetaan kuulorajoitteisia palvelevalla induktiosilmukkajohdotuksella ja vahvistimella.

Kellojärjestelmät

Rakennus varustetaan väyläpohjaisella keskuskellojärjestelmällä. Kelloja asennetaan mm. opetustiloihin, auloihin, ravintolasaliin, liikuntasaleihin, kahvilaan, käytäville ja neuvottelutiloihin sekä ulos.

Suurempi liikuntasali varustetaan ottelukellolla, joka sisältää erillisen ohjausyksikön sekä rangaistusaikanäytöt.

LE-wc-hälytysjärjestelmä

LE-wc-tilat varustetaan tilakohtaisella hälytysjärjestelmällä. Hälytysnarut tulee kulkea tilan kaikilla seinillä lattianrajassa ja lisäksi erillinen hälytysnaru asennetaan roikkumaan katosta. Rinnakkaishälytykset johdotetaan lisäksi valvomoon.

Soittokellot, varattu-valot, sisäänpyyntölaitteet ja ovipuhelimet
Suunnitteluaikana sovittavat sisäänkäynnit varustaan soittokellojärjestelmällä. Vaihtoehtoisesti ovikellojärjestelmän tilalla voidaan käyttää osittain tai kokonaan kuvallisia ovipuhelimia.

Neuvottelutilat varustetaan varattu-valo-laitteilla. Koulunjohtajien, heidän sihteerien ja opiskelijahuollon huoneet varustetaan sisäänpyyntölaitteilla. Opiskelijahuollon tilat varustetaan kuvallisella ovipuhelinjärjestelmällä, josta on yhteys oppilashuollon sisäänkäynnin ulko-ovelle sekä sähkölukon etäavaus.

Tilanvarausjärjestelmä
Neuvottelu- ja opetustilat varustetaan nettipohjaisella tilanvarausjärjestelmällä. Tilojen sisäänkäyntien viereen asennetaan kaapelointi ja rasiointi näytöille (tabletti tai vastaava laite). Laitteet ja ohjelmointi ovat käyttäjän erillishankinnassa. Kaupungissa on käytössä tilojen vapaa-ajan käytön varausten hallinnointiin Timmi-järjestelmä, johon tilanvarausjärjestelmän (iDiD) näytöt voidaan integroida. Se mahdollistaa mm. vapaa-ajan käytön hakemusten käsittelyn, laskutuksen ja tilojen lukitusten hallinnoinnin.

Murtosuojausjärjestelmä
Rakennus varustetaan murtosuojausjärjestelmällä. Järjestelmä toteutetaan kuorisuojauksena pääsääntöisesti liikeilmaisimilla. Kulunvalvottavat ulko-ovet kytketään murtosuojausjärjestelmään.

Kiinteistöautomaatiojärjestelmän A-luokan hälytykset sekä paloilmoittimen palo/palovika hälytykset välitetään rinnakkain murtohälytysten kanssa murtohälyttimen akkuvarmennetun välitinlaitteen kautta.

Henkilöturvajärjestelmä
Oppilashuollon tilat varustetaan päällekarkaushälytysjärjestelmällä. Laitteet ovat käyttäjien erillishankinnassa.

Videovalvontajärjestelmä
Rakennus varustetaan IP-pohjaisella videovalvontajärjestelmällä. Kameroita asennetaan valvomaan rakennuksen ulkoseinustoja ja osin piha-alueita. Lisäksi käytäville, ravintolasaliin ja auloihin asennetaan dome-tyyppisiä kameroita.

Kulunvalvonta (hallinta) järjestelmä
Pääkulkureittien ulko-ovet, käyttäjäryhmien sisäovet sekä varattavat tilat varustetaan sähköisellä lukituksella. Sähkölukkoja ohjataan kulunvalvontajärjestelmästä, valvomosta ja mahdollisesti kiinteistöautomaatiojärjestelmästä.

Pääkulkureittien sähkölukittavat ulko-ovet kytketään valvomoon sekä kahteen-kolmeen erikseen sovittavan paikkaan asennettavaan hätälukituskytkimen ohjaamiksi. Vantaan kouluissa yleensä hätälukituskytkin on asennettu vartijan tilan lisäksi joko opettajien huoneeseen tai rehtorinhuoneeseen.

Kulunvalvontajärjestelmän tarkoitus on parantaa rakennusta käyttävien turvallisuutta. Kulunvalvonta- ja lukitusratkaisuissa huomioidaan myös tilojen vapaa-ajan käytön tarpeet ja ratkaisun soveltuminen käytössä olevaan tilavarausjärjestelmään. Kaupungissa on käytössä Timmi-järjestelmä, josta on rajapinta iLoq S5 kulunvalvontajärjestelmään sekä tilanvarausjärjestelmään (iDiD). Se mahdollistaa mm. vapaa-ajan käytön hakemusten käsittelyn, laskutuksen ja tilojen lukitusten hallinnoinnin. Kulunvalvontajärjestelmä mahdollistaa useiden kulunvalvonta-alueiden sekä tilojen luonnin rakennukseen.

Merkki- ja turvavalaistusjärjestelmä
Rakennukseen asennetaan valaisinkohtaisilla kondensaattoriakuilla varustetut merkki- ja turvavalaisimet. Valaisimista tulee saada hälytystieto lampun hajoamisesta ja valaisimen rikkoontumisesta kiinteistöautomaatiojärjestelmään.

Paloilmoitinjärjestelmä
Rakennus varustetaan hätäkeskukseen liitettävällä automaattisella osoitteellisella analogisella paloilmoitinjärjestelmällä.

Sprinkleri- ja savunpoistojärjestelmä
Rakennus varustetaan savunpoistojärjestelmällä. Rakennus varustetaan sprinkler-järjestelmällä, jos rakennusluvan ehdot sitä edellyttävät.

Kiinteistöautomaatiojärjestelmä
Rakennus varustetaan kiinteistöautomaatiojärjestelmällä. Järjestelmällä ohjataan taloteknisiä laitteita, kerätään mittauksia ja välitetään hälytystietoja.

Koneet, laitteet ja erityisjärjestelmät

Kattokaivojen, räystäiden ja syöksytorvien sähkölämmityksiä tulee välttää. Sähkölämmitys toteutetaan vain, jos henkilöturvallisuus ja/tai sadevesien johtaminen sitä ehdottomasti edellyttää. Peseytymistilat varustetaan lattialämmityksellä (mukavuuslämpö, kuivatus). Voidaan toteuttaa myös vesikiertoisella lämmityksellä osana rakennuksen lämmitysjärjestelmää.

Keittiölaitteille, pesukoneille, teknisten opetustilojen laitteille, yms. asennetaan sähköliitännät. Rakennus varustetaan rakennukseen integroitavalla tai vesikatolle asennettavalla aurinkosähkövoimalalla. Tarkemmin järjestelmästä on esitetty kohdassa 4.0.1 ”Elinkaari- ja energiatehokkuustavoitteet”. Ylioppilaskirjoituksille varatut tilat varustetaan riittävällä määrällä sähköpistorasioita ja erillisellä suljetulla tietoliikenneverkolla. Siirrettäville paikallissähkökeskuksille asennetaan voimapistorasiat (400V, 3v). Tietoliikenneverkon aktiivilaitteiden (palvelimet, kytkimet, tukiasemat) sähkösyötöt varmistetaan katkottoman virran syöttölaitteistolla (UPS) ja varavoimajärjestelmällä. Rakentamisessa noudatetaan Ylioppilastutkintolautakunnan yleisiä määräyksiä ja ohjeita (kts. Koetilan tekniset järjestelyt, Liite 1).

Rakennuksen sähköverkkoon tehdään varaukset tuulivoimalaa varten.

4.6 Toteutukseen liittyvät tavoitteet

Merkittävin hankkeen toteutusmuodon valintaan vaikuttava reunaehto on tiukka aikataulutavoite. Kohteen valmistuminen kesällä 2028 tarkoittaa käytännössä sitä, että kohde ei ole toteutettavissa ns. ketjumallilla, eli kilpailuttaen urakoitsija valmiilla tilaajan suunnitteluttamilla toteutussuunnitelmilla. Näin ollen aikataulutavoitteeseen ei ole mahdollista päästä esimerkiksi kokonaisurakka- tai jaettu urakka -muodoilla.

Toinen merkittävä valintaan vaikuttava tekijä on kohteen laajuus ja monimuotoisuus. Tämän kokoluokan hankkeen toteuttaminen kokonaisvastuurakentamisen (KVR) muodolla, jossa KVR-toteuttaja kilpailutetaan hankesuunnitelmalla, vaatisi hyvin tarkkaa suunnittelun lähtötietojen ja vaatimusten laadintaa, jotta urakka on toteutettavissa kiinteähintaisena ilman merkittävää lisätöiden määrän kasvua. Johtuen hankkeen laajuudesta, sekä hankkeen aikaisesta opetustoiminnan kehityksestä johtuvasta tarpeiden muuttumisesta ja tarkentumisesta, on tavoitteiden kuvaaminen hankesuunnittelussa riittävän kattavasti hyvin haastavaa, sekä suuren lisätyömäärän syntyminen KVR-mallilla mahdollista. Myös alueen kaavoitustyö voi aiheuttaa muutoksia tähän hankkeeseen, mikä entisestään kasvattaa lisätyömäärän syntymi-

sen riskiä. Kiinteähintaisessa urakassa lisätöiden hinnoista neuvoteltaessa tilaajan asema on myös heikompi, jolloin suuret lisätyömäärät nostavat kustannuksia merkittävästi.

Kolmas merkittävä tekijä toteutusmuodon valinnassa on hankkeen suunnittelun yhteistoiminnallisuus, jolla varmistetaan hankkeen eri osapuolten näkökulmien sujuva huomioon ottaminen ja yhteensovittaminen. Erityisesti KVR-muodossa, jossa suunnittelijat ovat sopimussuhteessa urakoitsijaan eikä tilaajaan, yhteistoiminnallisuuden laadukas toteutuminen voi olla hankala varmistaa. Huomioiden myös korkeatasoisen arkkitehtuurin tavoitteet on hyvä, että ehdotus- ja yleissuunnitteluvaihe toteutetaan tilaajavetoisesti. Edellä esitetyistä syistä johtuen KVR-toteutusmuotoa ei suositella hankkeen toteutusmuodoksi, vaikka sillä pystyttäisiinkin aikataulutavoitteisiin vastaamaan.

Urakkamuodon valinnassa on siis priorisoitava sekä aikataulutehokkuutta, että joustavaa hintamekanismia ja yhteistoiminnallisuutta. Toteutusmuodoksi näillä perustein on harkittu allianssia ja projektinjohtourakkaa. Molemmat urakkamuodot voidaan toteuttaa ns. rinnakkaismallilla, eli toteutussuunnittelua ja rakentamista lomittaen. Kuitenkin aikataulun ollessa hyvin tiukka, on allianssin käyttö katsottu riskiksi siitä syystä, että toimivan allianssin muodostamiseksi hankinta on käytännössä tehtävä neuvottelumenettelyllä, joka on kestoltaan avointa menettelyä pidempi. Lisäksi allianssin päätöksentekoon ja muuhun toimintaan liittyvien toimintamallien perustaminen vie perinteisempiä urakkamuotoja enemmän aikaa, erityisesti jos allianssi toimintakulttuurina ei ole kaikille allianssin osapuolille entuudestaan tuttu. Allianssi on myös toimintatapana vielä uudehko, mikä mahdollisesti alentaa tarjoushalukkuutta osallistua hankkeeseen. Tämä on riski erityisesti kohtuullisen suuren mittakaavan hankkeessa, jonka koko jo rajaa potentiaalisten rakennusurakoitsijoiden määrää. Näistä lähinnä aikatauluriskeihin perustuvista syistä johtuen ei myöskään allianssia suositella toteutusmuodoksi.

Hankkeen toteutusmuodoksi suositellaan yhteistoiminnallista projektinjohtourakkaa, toteutettuna tavoitehintaisena. Projektinjohtourakka on toteutettavissa avoimen menettelyn urakoitsijakilpailutuksena ja rinnakkaismallilla, jolloin se on todettu aikataulutehokkaaksi vaihtoehdoksi. Toteutusmuoto on myös varsin käyttöön vakiintunut, jolloin tarjoavilla urakoitsijoilla on todennäköisesti kokemusta vastaavan toteutusmuodon hankkeista.

Tavoitehintaisessa menettelyssä tilaaja on asettanut hankkeen urakoitsijan korvattaville kustannuksille tavoitteen, jonka pohjalta projektinjohtourakoitsija tarjoaa korvattaviin kustannuksiin perustuvaa palkkioprosenttiaan. Palkkioprosenttikäytäntö tekee ensinnäkin mahdollisiin lisätöihin liittyvän hinnoittelun kiinteähintaisia menettelyjä läpinäkyvämmäksi, mikäli tavoitehintaa joudutaan korottamaan, sekä toiseksi sopimusrakenne laaditaan siten, että projektinjohtourakoitsijalla on myös intressi ohjata suunnitteluttamista sekä laatutasoa kohti tavoitehinnan mukaista tasoa esimerkiksi hankkeen väliauditoinneista maksettavien palkkioiden kautta urakoitsijan onnistuneesta toiminnassa kustannusohjauksessa.

Projektinjohtourakkamuodossa yhteistoiminnallisuutta pyritään takaamaan kahdella sopimuksellisella tekijällä: suunnittelijat ovat sopimussuhteessa tilaajan eivätkä urakoitsijaan, sekä urakoitsijan sopimussuhteeseen kuuluu tästä huolimatta myös suunnittelunohjausvelvoitteita, jolloin eri näkökulmien huomioimiseen suunnittelussa on hyvät edellytykset.

Suunnittelijoiden ja urakoitsijan hankinnoissa on tärkeää varmistaa, että valittavilla toimijoilla on riittävät resurssit sekä osaaminen suuren kokoluokan, keskeisen sijainnin ja korkeatasoisen arkkitehtuurin hankkeeseen. Erityisesti energiasuunnittelijakonsultin valinnassa on tärkeää huomioida riittävä pätevyys.

5 RAKENNUSPAIKKA

5.1 Rakennuspaikan sijainti ja hallinta

Rakennusalue sijaitsee Tikkurilan osaamiskampuksen alueella, lähellä Tikkurilan rautatieasemaa. Alueella on käynnissä kaavamuutos. Tontti tulee sijoittumaan kaavoitettavan alueen pohjoisosaan, Valkoisenlähteentien, Jokiniemenkadun ja junaradan ja Grönbergin puiston väliselle alueelle. Tarkempi sijoittuminen varmistuu nyt valmisteilla olevassa kaavassa. Alue on kaupungin omistuksessa. Tontti on tasaista aluetta ja se koostuu pääosin nykyisistä pysäköintialueista sekä pienemmistä viheralueista.

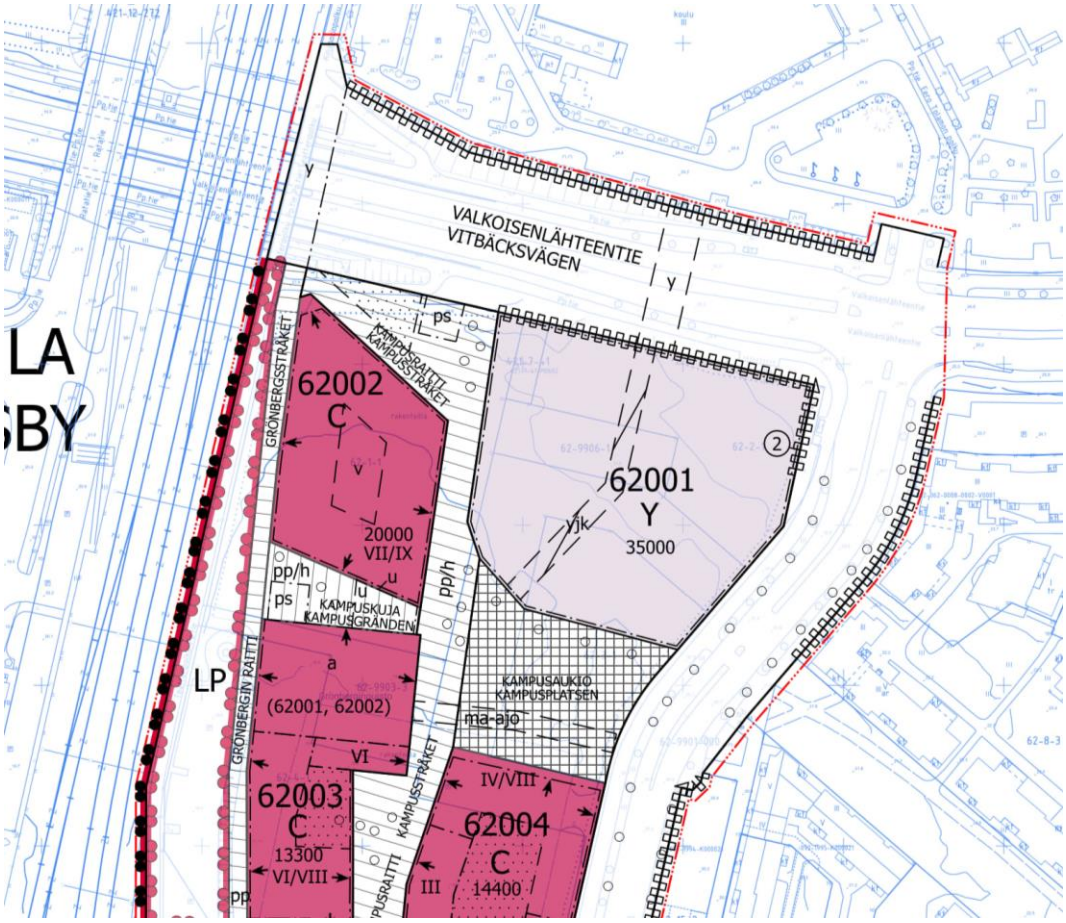
Ilmakuva, Tikkurilan osaamiskampuksen pohjoisosa (lähde; Vampatti 2021).

5.2 Rakennuspaikan ominaisuudet

Asemakaavamääräykset, rasitteet

Voimassa olevassa yleiskaavassa alue on keskustatoimintojen aluetta. Yleiskaavassa (voimaantulo 11.1.2023) alue on kaupunkikeskustan aluetta, jota kehitetään monipuolisena, toiminnoiltaan sekoittuneena kaupunkiympäristönä. Alueelle kohdistuu strateginen kehittämismerkintä "kestävän kasvun vyöhyke".

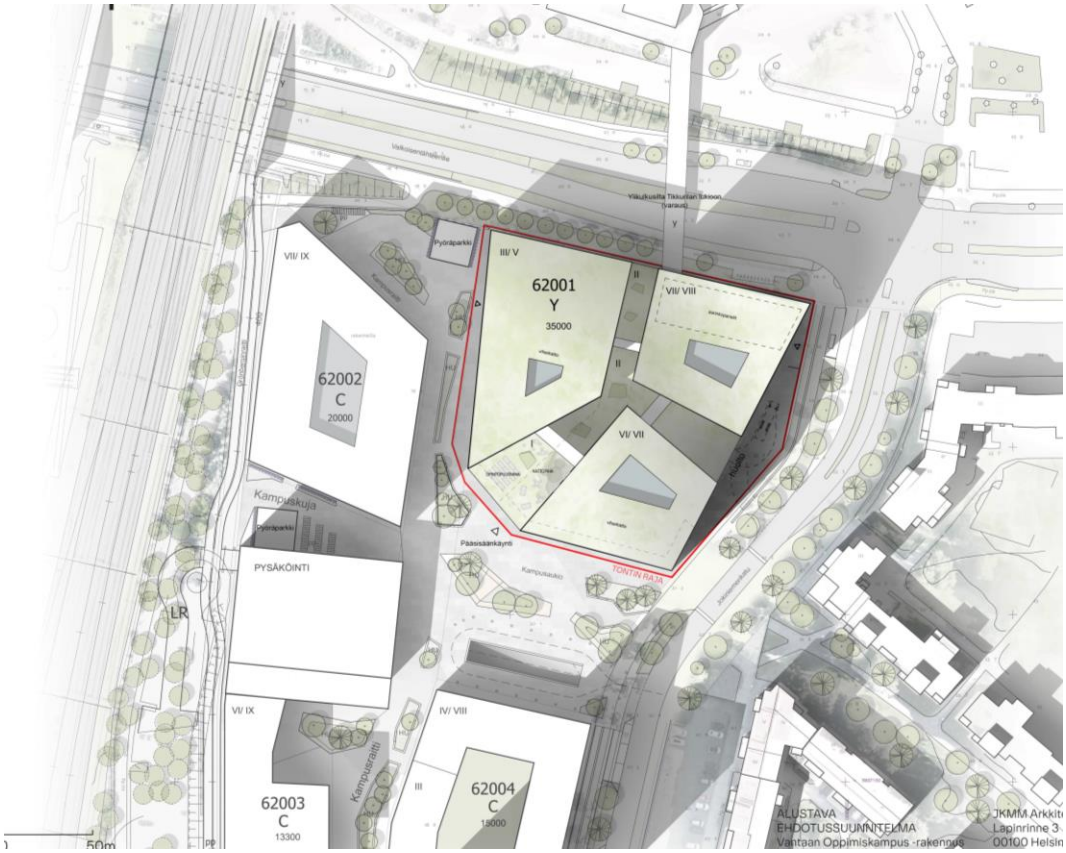
Asemakaavatyö on käynnissä. Tavoiteaikataulun mukaan kaava olisi lainvoimainen vuoden 2023 kuluessa. Kaavaan liittyvät tavoitteet on hankesuunnitteluvaiheessa kuvattu kaavalle määritettyjen tavoitteiden kautta. Alueen tulee olla arkkitehtuuriltaan ja kaupunkikuvaltaan korkealaatuinen kokonaisuus. Alueen tavoitteena tulevaisuuden monitoimintainen oppimis-, liiketila-, palvelu-, toimisto- ja asuinympäristön yhteen kokoava kampusalue. Tavoitteena on, että alueen rakennukset sekä julkiset ulko- ja sisätilat yhdessä muodostavat viihtyisää, mielenkiintoista ja monipuolista oppimisen, työnteon, vapaa-ajan ja palveluiden sekä asumisen ympäristöä, jossa lähtökohtana on laajamittainen yhteiskäyttöisyys. Julkisen tilan osalta edellytetään korkealaatuista ja innovatiivista arkkitehtonista otetta.

kuva: 002517 asemakaavamuutosehdotus, karttaote 6.6.2023

Kortteli 1 -rakennuksella on tärkeä rooli kampusalueen pohjoispäässä vetovoimatoimintona ja se muodostaa toiminnallisen päätteen kampusalueen pohjois-eteläsuuntaisele kävelyakselille. Alueen läpi kulkee viherakseli, jonka reitin sujuminen tulee ottaa huomioon rakennuksen sijoittamisessa ja muodossa. Asemakaavaan merkittävä siltayhteys Valkoisenlähteentien yli kampusrakennuksesta pohjoiseen on otettava huomioon rakennuksen suunnittelussa.

Rakennusten maantasokerrosten tilojen ja julkisivujen osalta tavoitellaan avointa ja aktiivista suhdetta kampusalueen jalankulkuympäristöön. Kivijalkaliiketilojen ja elävän katutilan toteutumista tulee edistää koko alueella. Erityisesti keskeisimpien julkisten kävely- ja oleskelualueiden äärelle on sijoitettava liiketilamaisia, ikkunallisia tiloja ja kaupunkikuvaa elävöittäviä toimintoja.

kuva: alustava ehdotussuunnitelma, JKMM Arkkitehdit Oy 20.6.2023

Muita kaavaan liittyviä tavoitteita on asetettu mm. energiatehokkuuteen ja viherkertoimeen, kasvikattoihin ja hulevesiin sekä esimerkiksi pyöräpaikkojen määrään ja sijoittumiseen liittyen.

Tontin rakennettavuus, maaperätiedot, kunnallistekniikka
Rakennusalueelle sijoittuu mahdollisesti tärinämelualueelle. Maan alle rakentaminen ei ole mahdollista maaperän ja pohjaveden korkeuden takia.

<u>Tutkimukset</u>
Tontilla on laajasti Vantaan kaupungin tekemiä painokairauksia. Lisäksi alueella on otettu häiriintyneitä maanäytteitä, kalliovarmistuksia porakonekairauksilla, sekä asennettuja pohjavedenmittausputkia. Alueelle suositellaan vahvasti lisäpohjatutkimuksia suunnittelun edetessä maaperän nykytilanteen selvittämiseksi.

Maaperä ja topografia

Maaperäkuvaus perustuu maaperäkarttaan ja tulkittuihin vanhoihin pohjatutkimuksiin. Vanhojen pohjatutkimustietojen perusteella maanpinta vaihtelee alueella välillä noin +23,1…+17,8. Maanpinta viettää loivasti pohjoisesta etelään.

Vantaan karttapalvelun maaperäkartan mukaan tontin maaperä on pääosin sekalaista täyttömaata ja hiekkaa sekä silttiä. Vanhojen pohjatutkimusten perusteella päällimmäisenä kerroksena esiintyy alueen pohjoisissa osissa hiekkaa ja etelämpänä kuivakuorisavi. Päällimmäisen alueen alla esiintyy kauttaaltaan savikerros, jonka alla on pohjakerros soraa/moreenia. Hiekka/kuivakuorikerroksen paksuus vaihtelee alueella keskimääräisesti noin 0,5…2 metriin. Savikerroksen paksuus vaihtelee alueella noin 1…7 metriin. Savikerros on ohuimmillaan alueen pohjoisosissa ja paksunee etelään ja itään päin. Alueen siipikairausten perusteella saven redusoimaton leikkauslujuus vaihtelee välillä noin 7…15 kPa ja vesipitoisuus välillä noin 40…100 %. Alueella on vain vähän kalliovarmistuksia, mutta kairaukset ovat päättyneet alueella kiveen/kallioon keskimäärin välillä +15,5…+7,0. Keskimäärin maakerrokset ovat paksuimmillaan alueen keskiosalla.

Pohjavesi

Alueella olevista pohjavesiputkien mittausten perusteella pohjavedenpinnantaso vaihtelee alueella noin +17,1...+20,0. Pohjavedenpinnanmittauksia on tehty eri putkista seuraavasti:

+18,13…+19,95 / 01.03.1989-18.12.2006
+18,00…+19,50 / 03.02.2003-18.12.2006
+17,90…+18,12 / 13.10.2006-17.10.2006
+17,11…+17,27 / 16.10.2006-17.10.2006

Kaikkien alueiden pohjavesiputkien mittaustuloksia ei ole esitettynä.

Olemassa olevat rakenteet

Alue on pääosin rakennettua pysäköintialuetta. Alueella on myös asfaltoituja pyörä- ja autoteitä, sorapintaisia alueita sekä viheralueita. Rakennettujen alueiden rakennekerrostyypit ja mahdolliset pohjanvahvistukset eivät ole tiedossa.

Suunnittelualueen länsipuolella kulkee rautatie. Ramboll Finland Oy:n vuonna 2005 laatiman selvityksen (”Selvitys rautatieliikenteen aiheuttaman tärinän vaikutuksesta

Tikkurilan keskustan ja Jokiniemen alueella") perusteella rautatie on perustettu maanvaraisina ilman pohjanvahvistusta.

Alueen pohjoisosassa olevan sillan perustamistapa tulee selvittää jatkosuunnittelun yhteydessä.

Tärinä

Alue sijaitsee junaradan vieressä. Suunnittelussa ja rakentamisessa tulee huomioida junaradan tärinän vaikutukset perustus- ja rakenteellisessa suunnittelussa. Alueelle on valmistumassa erillinen junaradan tärinäselvitys, joka tulee huomioida jatkosuunnittelun edetessä.

Pilaantuneet maat

Alueella on tehty pilaantuneiden maiden kunnostusta Vantaan Kaupungin toimesta. Kunnostuksen yhteydessä alueelle on myös jäänyt pilaantuneita maita, katso oheismateriaaleissa oleva pilaantuneiden maiden kartta. Jatkosuunnittelun yhteydessä tulee selvittää tarkemmin kunnostettavien alueiden laajuudet ja tarvittavat tarkemmat toimenpiteet.

Perustaminen

Pääosin alue kuuluu rakennettavuusluokkaan 3a vaikeasti rakennettava pehmeikkö ja osittain 2 normaalisti rakennettava sekä 4 vaikeasti rakennettavasti syvä pehmeikkö.

Esitetyt perustamistavat perustuu maaperäkuvaukseen. Tarkemmat perustamistavat tarkentuvat suunnittelun edetessä, kun rakennusten lattiatasot ja niistä aiheutuvat kuormat tarkentuvat.

Suunnittelualueella rakennukset suositellaan perustettavan paalujen varaan. Alapohja tulee tehdä paaluperusteisilla rakenteilla aina kantavaksi. Piha-alueille, eikä putkijohdoille sallita haitallisia painumia. Piha-alueet ja putkijohdot tarvitsee ainakin osittain pohjanvahvistusta. Pohjanvahvistuksen laajuus ja tarve tarkentuu suunnittelun edetessä.

Maanvaraisten ratojen ja katujen sekä Villa Grönbergin puupaalujen vuoksi maanalaiset tilat tulee toteuttaa niin, että pohjavedenpintaa ei alueella pysyvästi alenneta. Eri korttelien alueella tämä merkitsee alustavasti seuraavia alempia kuivatustasoja: K 62001/ +18.5, K 62002/ +19.0, K 62003/ +18.0, K 62004/ +17.5. Näiden

tasojen alapuolelle ulotettavat tilat edellyttävät vesitiiviitä seinä- ja alapohjarakenteita tai pysyviä patoseiniä.

Alueelle suositellaan lisäpohjatutkimuksia paalujen tunkeutumissyvyyden, sekä savikerroksen paksuuden ja laadun määrittämiseksi.

Pohjavedenpinnan alapuolelle rakentaminen vaatii hankekohtaisen pohjavedenhallintasuunnitelman.

Alueen InfraRYLin mukainen pohjamaaluokka savialueilla on F ja hiekka / sekalainen täyttöalueilla E. Tarkempi pohjamaaluokka tarkentuu suunnittelun edetessä.

Liikenne, pysäköinti ja meluselvitys

Kaavoitettava Jokinimen kampusalue tukeutuu voimakkaasti joukkoliikenneyhteyksiin, etenkin junarataan ja tulevaan Vantaan ratikkaan. Alueen saavutettavuus joukkoliikenteellä, kävellen ja pyöräillen on erinomainen. Pohjois-eteläsuuntaan tullaan suunnittelemaan uusi vehreä ja monikäyttöinen virkistysreitti Hiekkaharjusta kampusalueen läpi jokirantaan. Opiskelijoiden turvallista kulkua Hiekkaharjun toimipisteeseen ja Tikkurilan lukioon tullaan parantamaan alueen jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien tarkastelun yhteydessä.

Alueen pysäköinti ratkaistaan keskitetysti, uudisrakennuksen käyttöön arvioidaan tarvittavan 220 autopaikkaa sekä 160 mopopaikkaa (tarkistettava pysäköintihallin tai vastaavan toteutussuunnittelun yhteydessä). Keskitetyn pysäköintiratkaisun kustannukset eivät sisälly hankesuunnitelmaan. Sähköajoneuvojen latauspaikkojen määrät ja varaukset määritetään lain mukaisesti pysäköintiratkaisun tarkentuessa. Tontin saattoliikenne, saattopysäköinti ja liikkumis- ja toimimisesteisten pysäköinti mahdollistetaan pääsisäänkäynnin läheisyydessä rakennuksen eteläpuolelle sijoittuvalla Kampusaukiolla. Jätehuolto ja keittiöiden huoltoliikenne järjestetään tontin puolella, jonne ajo on tonttiliittymästä suoraan Jokiniemenkadulta. Tontille tai sen välittömään läheisyyteen sijoitettavia pyöräpysäköintipaikkoja arvioidaan tarvittavan 760 kappaletta (tarkistettava jatkosuunnittelun yhteydessä). Osa polkupyörien pysäköinnistä toteutetaan lukittaviin katoksiin tai pyöräpysäköintilaitosratkaisuina. Polkupyörien pysäköintiratkaisun kustannukset eivät sisälly hankesuunnitelmaan.

Kaavatyön yhteydessä suunnittelualueelle teetetään tärinä- ja runkomeluselvitys sekä meluselvitys. Meluselvitykseen sisältyy myös radan länsilaidassa sijaitseva liityntäpysäköintialue. Selvityksistä syntyvät raportit ovat osa laajempaa kampuksen

kaavatyötä, ja valmistuminen on aikataulutettu kaavatyön mukaisesti. Selvitysten tuloksia ei ole käsitelty hankesuunnitteluvaiheessa, vaan ne on huomioitava jatkosuunnitteluvaiheessa.

Radon
Radonin torjunnassa tulee huomioida ohje RT 103123.

Kaivannot
Kitkamaa-alueilla alle 2 m syvät kaivannot voidaan tehdä 1:1 luiskattuina pohjavedenpinnan yläpuolella. Savialueilla alle 1,7 m syvät kaivannot voidaan tehdä luiskattuna 1:1 tai käyttäen tuentaelementtiä. Yli 1,7 m syvät kaivannot savialueilla tulee suunnitella ja tarkastella erikseen jatkosuunnitteluvaiheessa.

Syvälle ulottuvat pumppaamot tulevat tehtäväksi tuettuna rakenteena.

5.3 Rakennuspaikan toiminnalliset tavoitteet

Rakennus tulee suunnitella Tikkurilan osaamiskampuksen yleisiä suunnittelutavoitteita ja päämääriä toteuttavaksi, luontevaksi osaksi kehittyvää kaupunginosaa.

kuva: alustava ehdotussuunnitelma, 1.krs, JKMM Arkkitehdit Oy 20.6.2023

Piha-alueen ja oppilaitostoiminnan kuvaus on hankesuunnitelman kohdassa 3.1.

6. HANKKEEN LAAJUUSTAVOITE

Hankkeen laajuusmitoituksen taustalla vaikuttavat toiminnalliset tavoitteet on kirjattu kappaleeseen 3.2 Tilaohjelma.

Kortteli 1 -rakennuksen laajuus on:

- Opiskelijamäärä: 2615 opiskelijaa
- Huoneala: 26 065 hum2
- Ohjelma-ala (hyöty-ala): 18 207 hym2
- Käytävät 5198 m2
- Porrashuoneet 1161 m2
- Talotekniikka 1499 m2
- Bruttoala-arvio: 29 320 brm2 (1,125 x huoneala)
- Huoneistoala-arvio 23 920 htm2 (1,022 x (huoneala - tekniset tilat – porrashuoneala))
- Siivousala: n. 26 000 hum2

Alla on esitetty tavoitetunnusluvut tilapaikkatehokkuudelle rakennukselle sekä toimijoittain. Varian, Tikkurilan lukion ja Vantaan aikuisopiston tilapaikkatehokkuus-lukujen pinta-aloihin on jyvitetty rakennuksen yhteisten tilojen pinta-ala, siten, että yhteisten tilojen toimijalle jyvitetty pinta-ala on suhteutettuna toimijan opiskelijamäärällä rakennuksen kokonaisopiskelijamäärään.

*(toimijan htm2: toimijan oma htm2 + toimijan opiskelijamäärä/rakennuksen kokonaisopiskelijamäärä * yhteisten tilojen htm2)*

Tavoitetunnusluvut tilapaikkatehokkuudelle rakennukselle sekä toimijoittain:

- Rakennus:
    - 9,15 htm2/opiskelija
    - 9,97 hum2/opiskelija
- Vantaan ammattiopisto Varia
    - 9,16 htm2/opiskelija
    - 9,97 hum2/opiskelija
- Tikkurilan lukio
    - 9,80 htm2/opiskelija
    - 10,59 hum2/opiskelija
- Vantaan aikuisopisto
    - 8,95 htm2/opiskelija
    - 9,77 hum2/opiskelija

Tavoitetunnusluvut rakennukselle ja ohjelmalle:

- Bruttoalan ja hyötyalan suhde: 1,62 brm2/hym2 ja 0,62 hym2/brm2
- Bruttoalan ja huonealan suhde: 1,12 brm2/hum2 ja 0,89 hum2/brm2
- Tilavuus: 171 180 rm3

Tavoitetunnusluvut perustuvat hankesuunnitelman tilaohjelmaan ja täyttävät suunnitteluohjeessa asetetut vaatimukset.

On huomion arvoista, että yllä olevassa laskennassa on käytetty Tikkurilan lukion osalta 300 rakennuksessa täysaikaisesti opiskelevaa opiskelijaa. Hankkeen tavoitteena on kuitenkin tarjota mm. kokeellisen opetukseen laboratoriotilojen käyttöä myös Tikkurilan lukion päärakennuksen sekä IB-lukiolinjan opiskelijoille, joka tehostaa tilankäyttöä.

7. KUSTANNUKSET

7.1 Rakennuskustannukset

Hankesuunnitelman perusteella laskettu tavoitehinta (päivätty 16.8.2023) hankkeelle on 99 100 000 € (alv 0 %) KL 115 (05/23).

Arvioon sisältyy:

- paalutus 13m syvyyteen
- mahdolliset pilaantuneisiin maa-aineksiin liittyvät kustannukset
- rakennusaikaiset sääsuojaukset
- aurinkosähköpaneelit
- hulevesien viivytys
- Kortteli 1 -rakennuksen osuus varavoimakoneesta

Arvioon ei sisälly:

- käyttäjätehtävät kuten ensikertainen kalustaminen
- rakenteellisen pysäköinnin kustannukset (auto + polkupyörä)
- oppimiskampuksen osuus maalämpöjärjestelmästä
    - erillishinta; 1 350 000 € (alv 0%)
- kulkusilta 65 m Valkoisenlähteentien yli
    - erillishinta-arvio; 2 000 000 € (alv 0%)

- pientuulivoimala asennuksineen katolle
    - erillishinta-arvio; 60 000 € (alv 0%)
- koillisnurkan laajennusvara (ylöspäin), n. 5 000 kem2
    - erillishinta-arvio; 16 000 000 € (alv 0%)
- tontin mahdollisten rasitteiden kustannukset
- mahdolliset tärinävaimennukset (tärinävaimennuksen ei arvioida tässä vaiheessa aiheuttavan hankkeelle merkittäviä kustannuksia, mutta asiaa on syytä tarkastella tarkemmin jatkosuunnittelun edetessä)
- olevien putki-, kaapeli-, ym. järjestelmien ja rakenteiden purku tai siirto
- puu/hybridivaihtoehto
    - erillishinta-arviota ei ole laskettu liiallisten epävarmuustekijöiden takia
- globaalin tilanteen vuoksi kustannuskehitys ei ole tarkasti ennustettavissa

Investointikustannukset 37 897 € / opiskelijatilapaikka (alv 0%), KL 115 (05/23).

Hankkeeseen ei ole suoraan liittyviä purkukustannuksia.

Elinkaarikustannukset ei tiedossa, tarkentuvat toteutussuunnitteluvaiheessa.

Hankkeeseen ei ole tiedossa suoraan liittyviä väistötilakustannuksia, mutta vuosina 2026-2028 tarvitaan 300 oppilaspaikkaa lisää. Valmistuessaan ajoissa Aviapoliksen lukion 700 oppilaspaikkaa voi vastata tarpeeseen, kunnes Kortteli 1 -rakennus valmistuu 2028.

Huomioitava pysäköinnin (auto + polkupyörä) kustannukset keskitetyssä rakenteellisessa pysäköinnissä (ei tiedossa).

7.2 Käyttökustannusennuste

Ylläpitokustannukset (sis. vuokra, siivous, huolto);

Vuotuiset ylläpitokustannukset ovat hankesuunnitelman tavoitehinnan mukaan 1 386 403 € / vuosi (alv 0 %). Ylläpitokustannus ei sisällä siivouskustannuksia tai muita puhtauspalvelukustannuksia eikä vahtimestaripalveluita tai muita mahdollisia käyttäjäpalvelukustannuksia.

Vuosivuokraennuste 1. kokonaiselle käyttövuodelle on 7 995 280 € / vuosi (alv 0 %) KL 115 (05/23), josta ylläpitokustannuksen (ei sisällä siivouskustannuksia) osuus on edellä mainittu 1 386 403 € / vuosi (alv 0 %), pääomakustannuksen (sisältäen korjausvastikkeen ja koron) osuus on 5 946 000 € / vuosi (alv 0 %) ja tonttivuokran

osuus 622 877 € / vuosi (alv 0 %). Lopullinen vuokra määräytyy toteutuneiden kustannusten mukaan.

7.3 Toimintakustannukset

Vuotuinen toimintakustannusarvio rakennuksen toimijoiden kesken eritellen on: Tikkurilan lukion toiminnalle 1 755 000 € / vuosi (alv 0 %); Vantaan ammattiopisto Varian toiminnalle 8 600 000 € / vuosi (alv 0 %); Vantaan aikuisopiston toiminnalle 3 900 000 €/ vuosi (alv 0%).

7.4 Ensikertaisen kalustamisen ja varustamisen kustannusennuste

Investointikustannukseen kuulumaton ensikäytön kalustuksen ja varustuksen kustannus on rakennuksen toimijoiden kesken eritellen:
Tikkurilan lukion osalta 1 230 000 € (alv 0 %) (sisältää liikuntasalin ja ruokailutilojen kalustamisen); Vantaan ammattiopisto Varian osalta 2 445 000 € (alv 0 %); Vantaan aikuisopiston osalta: 1 500 000 € (alv 0 %).

Rakennuksessa on monia yhteisiä tiloja, joiden irtaimisto ei kuulu käyttäjätoimialalle, jotka eivät siten sisälly yllä mainittuun KASOn ensikäytön kalustuksen ja varustuksen kustannukseen. Kyseisiä tiloja ovat mm. osa opiskelijapalvelutiloista, aulatilat ja opinportaat.

Valmistuskeittiön sekä tekniikka-, kiinteistönhoito- ja väestönsuojatilojen kiinteät kalusteet ja laitteet sisältyvät investointikustannukseen.

8 RAHOITUS, TOTEUTUS JA AIKATAULU

Taloussuunnitelmassa 2021–2024 uudisrakennuksen toisen asteen tilojen hanke on esitetty toteutettavaksi VTK Kiinteistöt Oy:lle. Taloussuunnitelmassa 2023-2026 Aikuisopiston tilat ja aikuisten perusopetuksen tilat -uudisrakennukset on esitetty toteutettavaksi VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeena.

Kohteen suunniteltu käyttöönotto kalustettuna ajoittuu loppukesään 2028, Varian ja Tikkurilan lukion syyslukukauden alkuun. Aikatauluun pääsemiseksi on toteutusmuodoksi ehdotettu projektinjohtourakkaa, jolloin aikataulumuotona voidaan käyttää ns. rinnakkaismallia, jossa hankkeen kokonaisaikaa lyhennetään limittämällä hankkeen vaiheita. Rinnakkaismallissa toteutussuunnittelu, hankinnat ja rakentaminen on limitetty keskenään.

Toteutussuunnitellun hankeaikataulun vaiheet on VTK Kiinteistöt Oy esittänyt alla:

Alustava toteutus;	
suunnittelijoiden hankinta	10 / 2023 – 02 / 2024
suunnittelu (ehdotus-, yleis- ja toteutus)	03 / 2024 – 02 / 2028
rakennuslupaprosessi	09 / 2024 – 02 / 2025
urakoitsijan kilpailuttaminen	01 / 2025 – 05 / 2025
rakentaminen ja käyttöönotto	06 / 2025 – 06 / 2028
Kalustus ja käyttäjän muutot	06 / 2028 – 07 / 2028
käyttäjän vastuu, ei VTK Kiinteistöt Oy:n	

**Projektinjohtourakan rinnakkaismallissa toteutussuunnittelu jatkuu rakentamisen aloituksen jälkeen rinnan rakentamisen kanssa.*

9 TYÖTURVALLISUUSASIAT

Tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheen turvallisuuskoordinaattorina toimii rakenneinsinööri Jukka Tuhkanen. Työturvallisuustehtävien tarkistuslista on käyty läpi. Hankkeesta on laadittu Havat-riskikartta.

Suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa toteuttaja ja rakennuttaja huolehtivat kohteen työturvallisuustehtävistä. Suunnitteluvaiheessa täytetään Vantaan kaupungin turvallisuusohjeiden mukaisesti tarvittavat asiakirjat.

10 RISKIT

10.1 Yleisriskit

Toisen asteen koulutus on ja tulee lähitulevaisuudessa olemaan muutoksen alla, ja tulevia tarpeita ja rahoituksen tasoa on mahdotonta kaikilta osin ennustaa. Hankesuunnitelmassa kuvatuilla rakentamisen muuntojoustotavoitteilla pyritään luomaan tilat, joissa toiminta voidaan järjestää laadukkaasti nyt ja tulevina vuosikymmeninä.

Tikkurilan osaamiskampuksen kaavamuutosalueen tavoitteena on tulevaisuuden monitoimintainen oppimis-, liiketila-, palvelu-, toimisto- ja asuinympäristön yhteen kokoava kampusalue. Tämä herättää mielenkiintoa aluetta kohtaan sekä keskustelua ja houkutusta mm. muiden toimijoiden ja toimintojen liittämisestä Kortteli 1 -rakennushankkeeseen, joka viivästyttäisi hankkeen etenemistä. Hankkeelle asetetun aikataulun reunaehtona toimii se, että hankkeen koko pysyy nykyisen kaltaisena, eikä toteutussuunnitteluvaihe pitkity sen takia, että hankkeen sisältöä muutetaan.

Kohteen suunnittelussa pyritään huomioimaan ympäristön muita toimintoja mahdollisuuksien mukaan, mutta Varian toimitilaverkon kiireellisten kehitystarpeiden takia, on tärkeää, että Kortteli 1 –rakennushanketta viedään eteenpäin Varian ja Tikkurilan lukion toiminnoille tehokkaasti ja kampusalueen muita tarpeita kartoitetaan eri rakennuksiin.

10.2 Kaavamuutosriski

Alueella on käynnissä kaavamuutos ja asemakaavatyö on parhaillaan käynnissä. Jos kaavoitustyö pitkittyy huomattavasti suunnitellusta aikataulusta, siirtyy rakennuslupaprosessi sekä hanke kokonaisuudessaan automaattisesti eteenpäin. Siten kaavoituksen aiheuttamat mahdolliset aikatauluviivästykset ja kaavavalitukset ovat riski hankkeelle.

10.3 Kustannusriski

Kustannusriski on merkittävä hankkeen suunnitteluvaiheissa. Käyttäjän tulevaisuuden suunnittelu ja toiminnan kehitys on käynnissä, ja edellä mainittujen vaiheiden aikana tulee varmasti esiin tilatarpeita, joihin ei nykyisen tiedon valossa ole pystytty varautumaan. Tähän kustannus- ja laajuusriskiin on suositeltavaa varautua suunnittelunohjauksessa ulkoisesti kiinteällä ja sisäisesti joustavalla tilaohjelmoinnilla,

jossa tilaohjelman sisältöä voidaan ohjelman sisällä muuttaa, mutta kokonaislaajuuden edellytetään pysyvän samana kustannusriskin minimoimiseksi.

Korkeatasoisen arkkitehtuurin tavoitteet, mm. kaavoituksen vaikutukset ja vaatimukset erityisesti julkisivulle ja rakennuksen muodolle, ym. arkkitehtuurin laatutasoa määrittäville asioille, ovat myös kustannuksiin vaikuttava tekijä.

Hanke on suuri ja siksi potentiaalisia tarjoajia löytyy vain alan suurimpien toimijoiden joukosta. Suhdannetilanne voi vaikuttaa merkittävästi saatavien tarjousten määrään ja hintoihin. Tämä on otettava huomioon hankintaprosessia suunniteltaessa ja esim. markkinavuoropuheluin kartoittamalla on syytä ottaa selvää vallitsevasta tarjoushalukkuudesta.

Epävarma globaali tilanne voi aiheuttaa riskin hankkeelle.

10.4 Maaperästä ja rak.paikasta aiheutuvat riskit

Maaperästä ja rakennuspaikasta aiheutuvat riskit, jotka täytyy huomioida jatkosuunnitteluvaiheessa:

- Pilaantuneet maa-alueet: aikaisemman kunnostuksen yhteydessä alueelle on myös jäänyt pilaantuneita maita. Jatkosuunnittelun yhteydessä tulee selvittää tarkemmin kunnostettavien alueiden laajuudet ja tarvittavat tarkemmat toimenpiteet.
- Savikko (painumat, vakavuus, sulfaattipitoisuus, kaivannot): alueelle suositellaan lisäpohjatutkimuksia mm. paalujen tunkeutumissyvyyden, sekä savikerroksen paksuuden ja laadun määrittämiseksi. Tämä voi vaikuttaa maalämmön hyödyntämismahdollisuuksiin.
- Tärinä: suunnittelussa ja rakentamisessa tulee huomioida junaradan tärinän vaikutukset perustus- ja rakenteellisessa suunnittelussa. Alueelle on valmistumassa erillinen junaradan tärinäselvitys, joka tulee huomioida jatkosuunnittelun edetessä. Tämä voi vaikuttaa maalämmön hyödyntämismahdollisuuksiin.
- Hulevesien suunnittelu: hulevesien viivytys rakennusten lähellä ja salaojatason yläpuolella huomioitava.

11 HANKESUUNNITTELUTYÖRYHMÄ

Varia
- Pekka Tauriainen rehtori
- Kaarlo Lukkarila ammatillinen koulutus

Tikkurilan lukio
- Marianna Sydänmaanlakka rehtori
- Saija Tynkkynen apulaisrehtori

Kaupunkikulttuuri / Vantaan aikuisopisto
- Petri Vahtera rehtori
- Heli-Kaarina Degerman koulutuspäällikkö
- Auli Soinio koulutuspäällikko
- Sanna Helle asiakaspalvelukoordinaattori
- Harri Raita koordinaattori

Kasvatus ja oppiminen
- Hannu Haarala palveluverkkoasiantuntija
- Hanna Kukkonen kehittämispäällikkö (2.aste)

Työsuojelu
- Jorma Häkkinen kaupunkiympäristö
- Rosa Ilonen 2. asteen koulutus
- Anna Ruotsala kasvupalvelut ja kaupunkikulttuuri

Kaupunkiympäristö
- Heidi Hellgren-Suomalainen alueinsinööri, liikenne
- Tuuli Huhtala asemakaava-arkkitehti
- Janne Juntunen projektijohtaja
- Antti Kari kiinteistöjohtaja
- Harri Keinänen suunnitteluinsinööri, vesihuolto
- Olli Lappalainen kadunsuunnittelupäällikkö
- Paula Luomala alueinsinööri, kadut
- Seppo Niva asemakaava-arkkitehti
- Marjaana Yläjääski aluearkkitehti, kaavoitus

Toimitilajohtaminen
- Tarja Aaltola keittiöasiantuntija
- Sirpa Eskelinen energian erityisasiantuntija
- Jussi Hyvärilä rakennuttaja-arkkitehti / projektin vetäjä
- Yrjö Jaakkola sähköinsinööri
- Eija Kivineva hankepäällikkö
- Ilkka Poikkimäki LVI-insinööri
- Jukka Tuhkanen rakenneinsinööri
- Anne Valkeapää puhtauspalveluasiantuntija

Vantaan ammattiopisto Varian, Tikkurilan lukion, Vantaan aikuisopiston ja Vantaan kaupungin sähköpostiosoitteet muotoa: etunimi.sukunimi@vantaa.fi

VTK Kiinteistöt Oy

- Marko Salmela rakennuttajapäällikkö

Sähköposti: marko.salmela@vtkoy.fi

JKMM Arkkitehdit Oy

- Juha Mäki-Jyllilä pääsuunnittelija
- Ida Lautanala projektiarkkitehti
- Kristian Forsberg arkkitehti
- Anna Melander arkkitehti

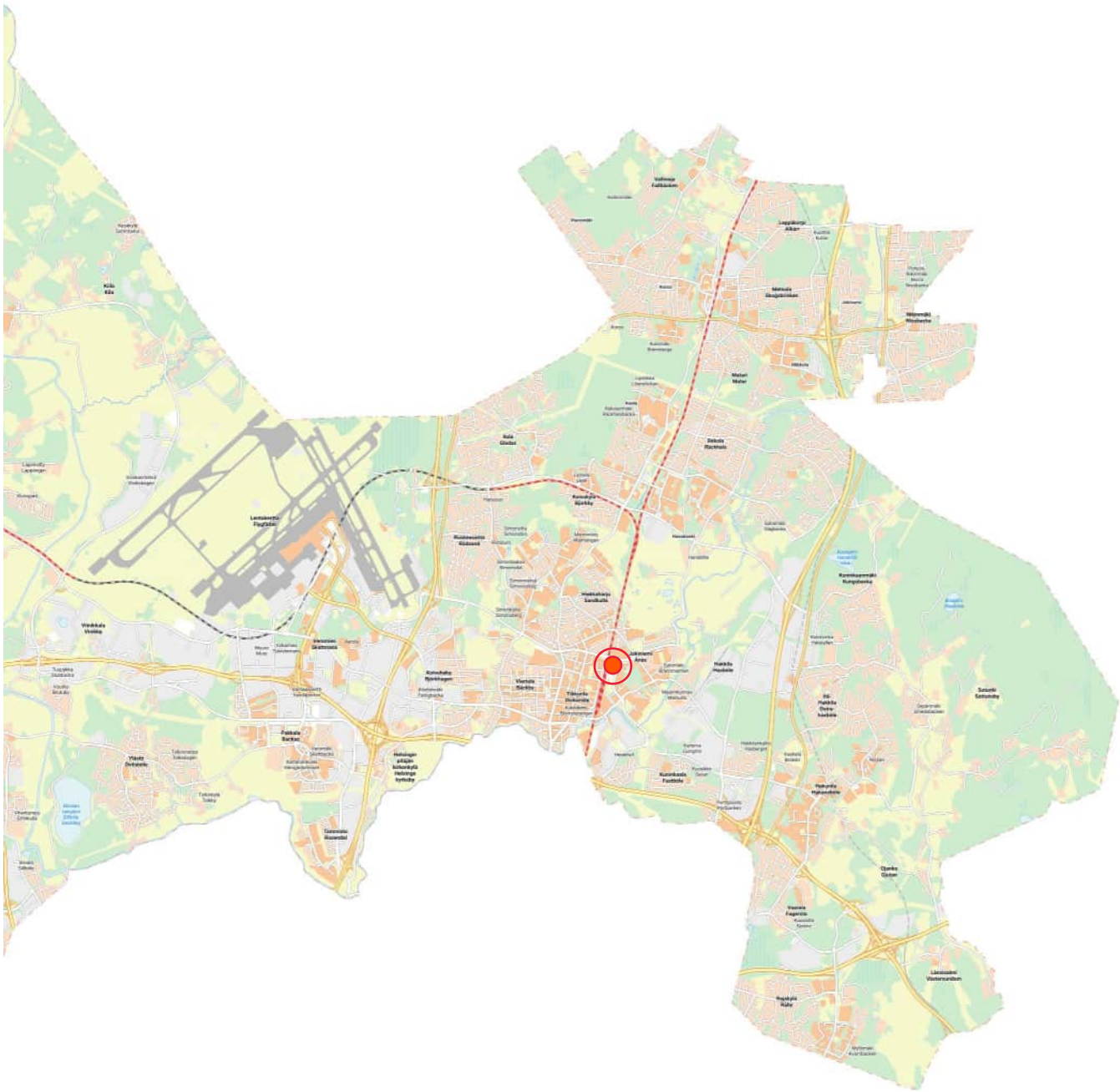
Sähköpostit muotoa: etunimi.sukunimi@jkmm.fi

Granlund Oy

- Inkeri Savela ammattikeittiösuunnittelija
- Tiia Kaijalainen ammattikeittiösuunnittelija

Sähköpostit muotoa: etunimi.sukunimi@granlund.fi

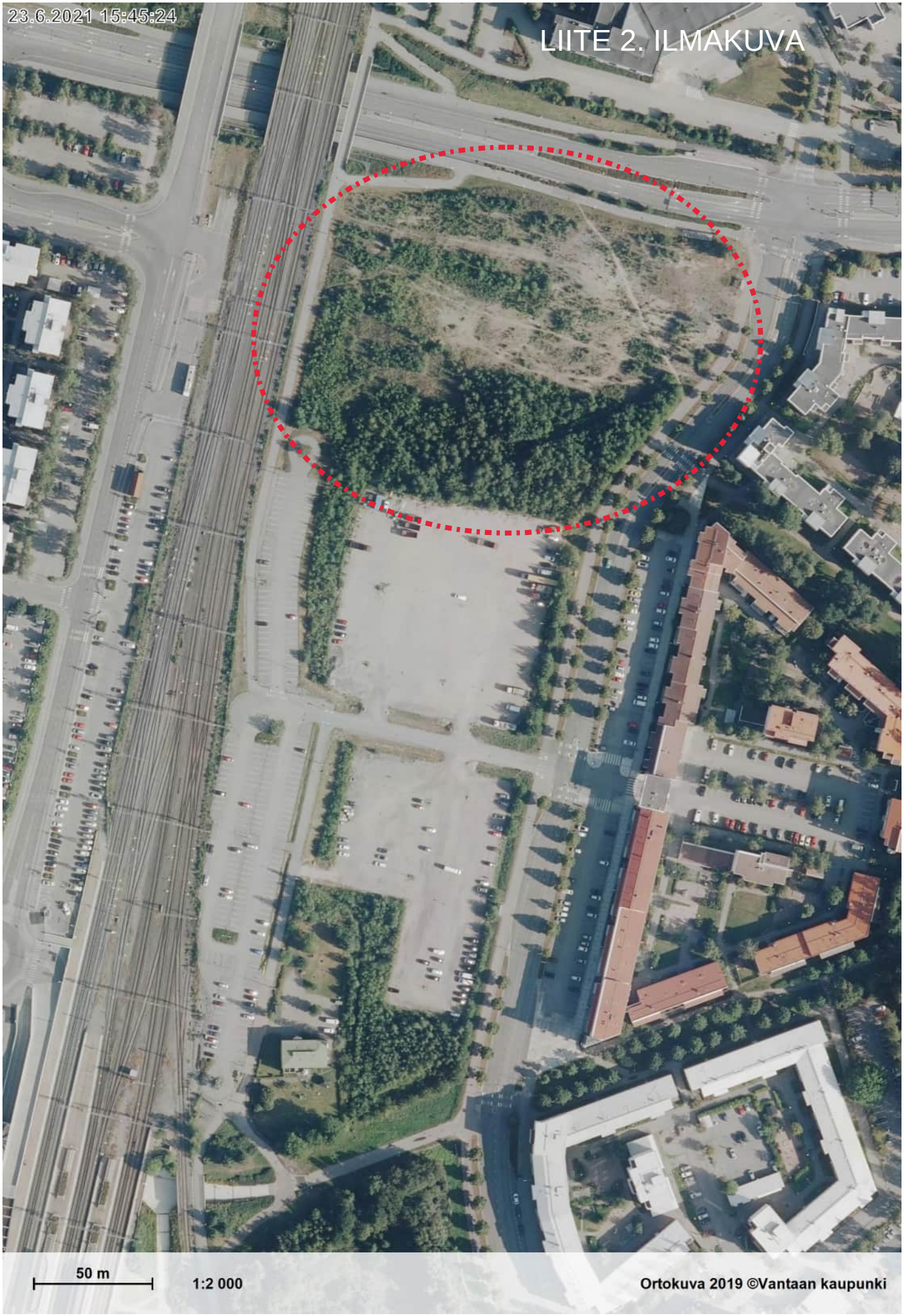
LIITE 1. SIJAINTIKARTTA

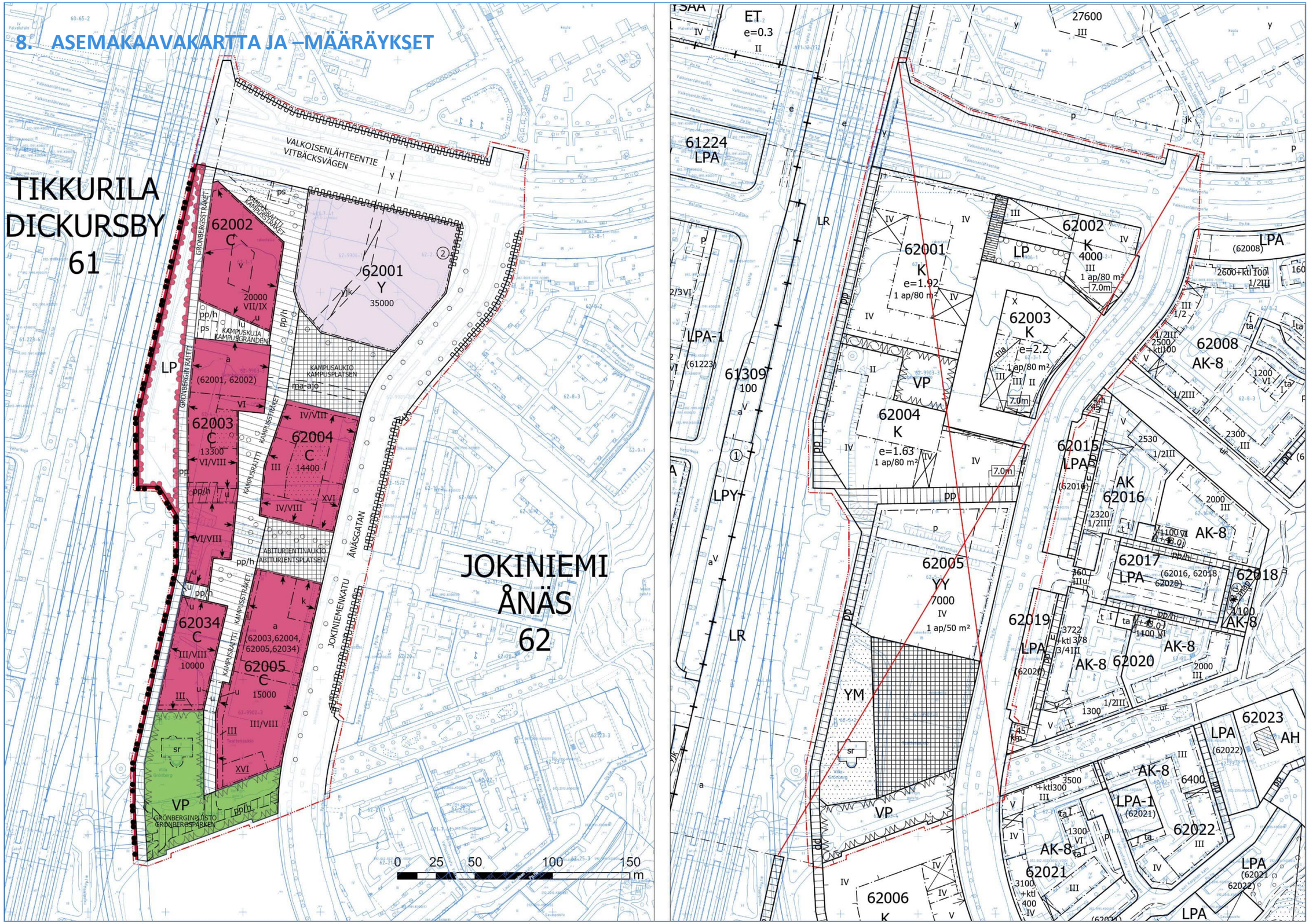
2 km

1:100 000

Kaupunkikartta ©Vantaan kaupunki

23.6.2021 15:45:24
LIITE 2. ILMAKUVA
50 m
1:2 000
Ortokuva 2019 ©Vantaan kaupunki

8. ASEMAKAAVAKARTTA JA –MÄÄRÄYKSET

Kaava-alueen numero
Planområdets nummer

002517

Päiväys
Datum

6.6.2023

Vantaan kaupunki

Jokiniemen kampus

Kaupunginosa 62, JOKINIEMI

Vanda stad

Ånäs kampus

Stadsdel 62, ÅNÄS

Asemakaavan muutos
Korttelit 62001-62005, 62034,
virkistysalue sekä liikenne- ja katualuetta.

Ändring av detaljplanen
Kvarteren 62001-62005, 62034,
rekreationsområdet samt trafik- och gatuområde.

Tonttijako ja tonttijaon muutos

Kortteli 62001.

Tomtindelning och ändring av tomtindelningen

Kvarteret 62001.

	ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:	DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:
— · · · —	**3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.**	**Linje 3 m utanför planområdets gräns.**
Y	**Yleisten rakennusten korttelialue.**	**Kvartersområde för allmänna byggnader.**
	Korttelialueelle saa sijoittaa opiskelija-asuntoja, majoitus-, kulttuuri-, opetus-, palvelu-, liike-, myymälä- ja toimistotiloja.	I kvartersområdet får placeras studentbostäder, inkvarteringsutrymmen, kultur-, undervisnings-, service-, affärs- och kontorslokaler.
	Arkkitehtuurin tulee olla kestävää, korkeatasoista ja innovatiivista.	Arkitekturen ska vara hållbar, högklassig och innovativ.
	Rakennuksen kattopinta-alasta on oltava kasvikattoa vähintään 50 %. Kasvikatosta vähintään 50 % tulee tehdä kasvualustalle, jonka paksuus on väh. 20 cm.	Minst 50 % av (byggnadens) takytan ska bestå av växttak. Minst 50 % av växttak ska göras på en växtunderlag vars tjocklek är minst 20 cm.
	Katolle saa kerrosluvun ja rakennusoikeuden lisäksi rakentaa teknisiä tiloja ja asentaa teknisiä laitteita ja ne tulee huolitella rakennuksen arkkitehtuuriin soveltuviksi.	Utöver våningstalet och byggrätten får tekniska utrymmen och anordningar byggas och installeras på taket och dem ska bearbetas så att de passar ihop med byggnadens arkitektur.
	Muuntamo ja alueellisen energiajärjestelmän vaatima tekninen tila tulee ottaa huomioon rakennussuunnittelussa.	En transformator och det tekniska utrymme som krävs av det regionala energisystemet ska beaktas i byggnadsplaneringen.
	Korttelialueella tulee tuottaa uusiutuvaa energiaa.	Förnybar energi ska produceras i kvartersområdet.
	Aurinkopaneelien tai muiden vastaavien energian keräimien integroiminen rakennuksiin on sallittua. Teknisten laitteiden on oltava osa rakennuksen arkkitehtuuria.	Solpaneler eller andra motsvarande energisamlare får integreras i byggnaderna. Tekniska anordningar ska bilda en del av byggnadens arkitektur.
	Rakennusoikeuden lisäksi rakennettavaksi sallittuja tiloja varten ei tarvitse rakentaa väestönsuojia eikä auto- ja polkupyöräpaikkoja.	Inga skyddsrum eller bil- och cykelplatser behöver byggas för de utrymmen som får byggas utöver våningsytan.
	Autopaikat tulee sijoittaa pysäköintilaitoksiin.	Bilplatserna ska placeras i parkeringsanläggningar.
	Tontin rajalle sijoittuva palomuuri voidaan korvata tarkoituksenmukaiseen paikkaan sijoitettavalla palo-osastoinnilla.	Den brandmur som placeras på tomtgränsen kan ersättas med en brandsektionering som placeras på en ändamålsenlig plats.
	Vesihuolto tulee toteuttaa korttelialueen yhteisenä tonttijaosta riippumatta, mikäli liitospaikka sitä edellyttää.	Vattenförsörjning ska ordnas gementsamt för kvartersområdet oberoende av tomtindelningen, ifall anslutningsplatsen förutsätter det.
	Katutasokerros	**Gatuplansvåningen**
	Katutasokerroksen kerroskorkeus tulee olla vähintään 6 m.	Minimivåningshöjd i gatuplanet är 6 m.
	Julkisivujen tulee olla paikallamuurattua, poltettua savitiiltä.	Fasader ska utgöras av bränt lertegel som murats på plats.
	Yleisten alueiden suuntaan näkyvät sokkelit tulee suunnitella osaksi julkisivuarkkitehtuuria.	De socklar som syns mot allmänna områden ska planeras som en del av fasadarkitekturen.

Katujulkisivujen, arkadien ja katutasokerroksen valaistus on järjestettävä korttelin yhteisen valaistussuunnitelman mukaisesti.

Gatufasadernas, arkadernas och gatuplansvåningens belysning ska ordnas enligt en separat belysningsplan som är gemensam för kvarteret.

Pihat

Pihan tulee olla korkeatasoinen ja monipuolinen. Päällystetyt osat tulee toteuttaa laadukkaasti.

Korttelin vihertehokkuuden tulee täyttää tavoiteluku 0,8. Vihertehokkuuden toteutuminen on rakennusluvan yhteydessä osoitettava pihasuunnitelmalla ja vihertehokkuuslaskelmalla.

Rakennusten ja katualueen väliset tilat tulee kivetä, istuttaa tai käsitellä muuten osana kaupunkimaista katutilaa.

Julkisivuja tulee elävöittää köynnöksin.

Alueella tulee järjestää hulevesien viivytys ennen niiden johtamista yleiseen hulevesijärjestelmään. Hulevesien viivytysmäärät lasketaan vihertehokkuuslaskennan yhteydessä.

Rakennuslupaa varten on laadittava hulevesisuunnitelma.

Gården

Gården ska vara högklassig och varierande. Belagda delar ska förverkligas av hög kvalitet.

Kvarterets gröneffektivitet ska uppfylla målsättningstal 0,8. Gröneffektivitetens förverkligande ska påvisas i samband med bygglovet genom en plan över gården och en gröneffektivitetskalkyl.

Utrymmena mellan byggnaderna och gatuområdet ska stenlaggas, planteras eller i övrigt behandlas som en del av det urbana gaturummet.

Fasader ska liva upp med klätterväxter.

På området ska ordnas så att dagvattnet fördröjs innan det leds ut i det allmänna regnvattensystemet. Mängden fördröjt dagvatten beräknas i samband med gröneffektivitetskalkylen

För byggnadslov ska utarbetas en dagvattenplan.

Meluntorjunta

Sisämelutaso ei saa liike- ja toimistotiloissa ylittää melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 7-22) 45 dB.

Liikennemelun keskiäänitaso (LAeq) ei saa asunnoissa tai majoitushuoneissa ylittää päivällä (klo 7-22) 35 dB, yöllä (klo 22-7) 30 dB, eivätkä raideliikenteen toistuvat hetkelliset enimmäisäänitasot (LAFmax) saa ylittää 45 dB.

Asuntojen oleskeluparvekkeilla, joihin kohdistuu yli 65 dB(A):n julkisivumelutaso tulee lasituksella ja akustoinnilla saavuttaa päiväajan keskiäänitaso 55 dB yöajan keskiäänitaso 45 dB.

Raideliikenteestä asuntoihin tai majoitushuoneisiin aiheutuvan runkomelun, Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla sekä tilojen sijoittelulla 35 dB:iin. Vastaava luku toimisto- ja opetustiloissa on 40 dB.

Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu on otettu huomioon.

Asuinrakennusten, majoitushuoneiden, päiväkotien ja varhaisopetuksen tilojen liikennetärinän tunnusluku vw,95 saa olla enintään 0,30 mm/s, toimistorakennusten työhuoneissa sekä opetustiloissa enintään 0,60 mm/s.

Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon.

Rakennusluvan yhteydessä on vaiheittain rakentamisesta esitettävä selvitys, jossa todetaan, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset meluohjearvot täyttyvät kaikissa rakentamisvaiheissa sekä ulko-oleskelualueilla että sisätiloissa.

Bullerbekämpning

Bullernivån inomhus får inte överstiga dagsriktvärdet (kl 7-22) 45 dB för den A-vägda ekvivalentnivån (LAeq) i affärs- och kontorslokaler.

Trafikbullrets medelljudnivå i bostäder eller inkvarteringsrumm (LAeq) får inte inte överskrida 35 dB på dagen (kl. 7-22), 30 dB på natten (kl. 22–7) och att spårtrafikens upprepade tillfälliga maximala ljudnivåer (LAFmax) får inte överskrider 45 dB.

I bostädernas vistelsebalkonger som exponeras för en fasadbullernivå på över 65 dB(A) ska genom inglasning och akustik uppnå en medelljudnivå 55 dB på dagen och 45 dB på natten.

Maximinivån på stombuller, Lprm, som spårtrafiken orsakar i bostäder eller inkvarteringsgrum begränsas till 35 dB med konstruktionslösningar och placeringen av utrymmen. Motsvarande siffta i kontors- och undervisningslokaler är 40 dB.

I samband med bygglovansökan skall företes en utredning över hur bullret i stommen beaktas.

Nyckeltalet för trafikvibrationer vw,95 får vara högst 0,30 mm/s i bostadshus, inkvarteringsrum, daghem och småbarnspedagogikens lokaler, högst 0,60 mm/s i arbetsrum i kontorsbyggnader samt i undervisningslokaler.

I samband med bygglovansökan skall företes en utredning över hur vibrationer i spårtrafiken beaktas.

I anslutning till bygglovet ska en utredning över byggnadfaserna presenteras där det konstateras att riktvärderna för bullernivåer i enlighet med statsrådets beslut 993/1992 uppfylls vid samtliga byggnadsfaser både i områden för utevistelse och inomhus.

Autopaikkojen vähimmäismäärät	Minimiantalet bilplatser
Opiskelija-asunnot 1 ap/ 1000 k-m²	Studentbostäder 1 bp/ 1000 m²-vy
Liiketilat 1 ap/ 200 k-m²	Affärslokaler 1 bp/ 200 m²-vy
Toimistot 1 ap/ 160 k-m²	Kontor 1 bp/ 160 m²-vy
Pyöräpaikkojen vähimmäismäärät	Minimiantalet cykelplatser
Asunnot 2 pyöräpaikkaa/ asunto	Bostäder 2 cykelplatser /bostad
Liiketilat 1 pp/30 k-m²	Affärslokaler 1 cp/30 m²-vy
Toimistot 1 pp/50 k-m²	Kontor 1 cp/50 m²-vy

C

Keskustatoimintojen korttelialue.

Korttelialueelle saa sijoittaa asuin-, majoitus-, kulttuuri-, opetus-, palvelu-, liike-, myymälä- ja toimistotiloja.

Rakennusten tulee olla helposti muunneltavissa erilaisiin tila- ja käyttötarpeisiin.

Autopaikat tulee sijoittaa pysäköintilaitoksiin. Tiloja ei saa ottaa käyttöön ennen niille osoitettujen autopaikkojen rakentamista.

Rakennukset tulee sijoittaa rakennusalalle siten, että katujulkisivulinjasta tulee kortteleittain yhtenäinen.

Arkkitehtuurin tulee olla kestävää, korkeatasoista ja innovatiivista.

Lämpörappausta ei sallita.

Sandwich-elementtirakennetta saa käyttää vain parvekkeiden taustaseinissä tai vastaavissa sekundäärisissä julkisivupinnoissa.

Rakennuksen kattopinta-alasta on oltava kasvikattoa vähintään 50 %. Kasvikatosta vähintään 50 % tulee tehdä kasvualustalle, jonka paksuus on väh. 20 cm.

Katolle saa kerrosluvun ja rakennusoikeuden lisäksi rakentaa teknisiä tiloja ja asentaa teknisiä laitteita ja ne tulee sovittaa osaksi rakennusten porrastuvaa massoittelua.

Muuntamo ja alueellisen energiajärjestelmän vaatima tekninen tila tulee ottaa huomioon rakennussuunnittelussa.

Korttelialueella tulee tuottaa uusiutuvaa energiaa.

Aurinkopaneelien tai muiden vastaavien energian keräimien integroiminen rakennuksiin on sallittua. Teknisten laitteiden on oltava osa rakennuksen arkkitehtuuria.

Kiinteistöjen väestönsuojat, jätehuoltotilat, tekniset tilat ja huoltotilat saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi ja tonttijaosta riippumatta.

Rakennusoikeuden lisäksi rakennettavaksi sallittuja tiloja varten ei tarvitse rakentaa väestönsuojia eikä auto- ja polkupyöräpaikkoja.

Alueella tulee suosia omaehtoista pelastautumista.

Tontin rajalle sijoittuva palomuuri voidaan korvata tarkoituksenmukaiseen paikkaan sijoitettavalla palo-osastoinnilla.

Vesihuolto tulee toteuttaa korttelialueen yhteisenä tonttijaosta riippumatta, mikäli liitospaikka sitä edellyttää.

Kvartersområde för centrumfunktioner.

I kvartersområdet får placeras bostads-, inkvarteringsutrymmen, kultur-, undervisnings-, service-, affärs- och kontorslokaler.

Byggnaderna ska enkelt kunna anpassas efter olika utrymmes- och användningsbehov.

Bilplatserna ska placeras i parkeringsanläggningar. Utrymmena får inte tas i bruk innan bilplatserna som anvisats för dem har byggts.

Husen skall placeras inom byggnadsytan, så att fasad-linjen mot gatan blir sammanhängande för varje kvarter.

Arkitekturen ska vara hållbar, högklassig och innovativ.

Värmerappad puts tillåts inte.

Sandwich-elementkonstruktioner får användas endast på balkongernas fondväggar eller på motsvarande sekundära fasadytor.

Minst 50 % av (byggnadens) takytan ska bestå av växttak. Minst 50 % av växttak ska göras på en växtunderlag vars tjocklek är minst 20 cm.

Utöver våningstalet och byggrätten får tekniska utrymmen och anordningar byggas och installeras på taket och de ska bilda en del av byggnadernas formgivning i avsatser.

En transformator och det tekniska utrymme som krävs av det regionala energisystemet ska beaktas i byggnadsplaneringen.

Förnybar energi ska produceras i kvartersområdet.

Solpaneler eller andra motsvarande energisamlare får integreras i byggnaderna. Tekniska anordningar ska bilda en del av byggnadens arkitektur.

Skyddsrummen, avfallshanteringsutrymmen, tekniska utrymmen och serviceutrymmen får placeras utöver våningsytan och oberoende av tomtindelningen.

Inga skyddsrum eller bil- och cykelplatser behöver byggas för de utrymmen som får byggas utöver våningsytan.

I området ska räddning på egen hand gynnas.

Den brandmur som placeras på tomtgränsen kan ersättas med en brandsektionering som placeras på en ändamålsenlig plats.

Vattenförsörjning ska ordnas gementsamt för kvartersområdet oberoende av tomtindelningen, ifall anslutningsplatsen förutsätter det.

Katutasokerros

Katutason julkisivut tulee tehdä poltetusta tiilestä paikalla muurattuna.

Katualueeseen rajautuvista tiloista tulee Kampusraitin ja Jokiniemenkadun, sekä aukioiden puolella vähintään 80 % olla liike- ja myymälätilaa, joiden katujulkisivu tulee tehdä näyteikkunajulkisivuna.

Jokaiseen kortteliin tulee suunnitella vähintään kaksi ravintolakäyttöön soveltuvaa liiketilaa. Tilojen tulee avautua Kampusraitin tai aukioiden suuntaan.

Katutasokerroksen kerroskorkeus tulee olla vähintään 6 m.

Katutason liiketilojen tulee avautua kadun suuntaan joko ovin tai suurin, avattavin ikkunoin.

Näyteikkunapinnat on säilytettävä läpinäkyvinä eikä niitä saa peittää esimerkiksi mainosjulisteilla.

Gatuplansvåningen

Fasader i gatuplanet ska utgöras av bränt lertegel som murats på plats.

Minst 80 % av de lokaler som gränsar mot Kampusraitti, Ånäsgatan och platser ska utgöras för affärs- och butikslokaler och dessas gatufasader ska byggas som skyltfönsterfasader.

Minst två affärslokaler som lämpar sig för restaurangbruk ska planeras i varje kvarter. Lokalerna ska öppnas upp mot Kampusstråket eller de öppna platserna.

Minimivåningshöjd i gatuplanet är 6 m.

Affärsutrymmen i gatuplanet ska öppnas upp mot gatan antingen med dörrar eller stora fönster som går att öppna.

Skyltfönstren ska bevaras transparenta och de får inte täckas in med till exempel reklamaffischer.

Myös radan puolen julkisivujen katutasoon tulee avata suuria ikkunoita. Tiilen ja valon mahdollisuuksia reliefitaiteena tulee hyödyntää.

Yleisten alueiden suuntaan näkyvät sokkelit tulee suunnitella osaksi julkisivuarkkitehtuuria.

Katujulkisivujen, arkadien ja kivijalkakerroksen valaistus on järjestettävä korttelin yhteisen valaistussuunnitelman mukaisesti.

Asuminen

Lukuunottamatta korttelia 62004 saa asumisen osuus olla enintään 40 % toteutetusta, kaavaan merkitystä kerrosneliömetrimäärästä. Rakennuslupavaiheessa tulee osoittaa, että asunnot saavat riittävästi luonnonvaloa.

Asumista palvelevat yhteistilat, tekniset tilat, pysäköintilaitokset, parvekkeiden ja terassien kiinteästi lasitetut osat saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Parvekkeita korvaavia viherhuoneita saa rakentaa radan suuntaan rakennusoikeuden lisäksi silloin, kun ne eivät ole lämmintä tilaa.

Keskikäytäväratkaisu sallitaan vain opiskelija-asumisessa.

Porrashuoneiden tulee olla laadukkaita, viihtyisiä ja luonnonvaloisia.
Maantasokerroksessa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 35 k-m² saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi.
Ylemmissä kerroksissa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 20 k-m²/kerros saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi.
Omatoimista pelastautumista palvelevan toisen portaan/ porrashuone saa kaikissa kerroksissa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi.
Asemakaavan sallimat porrashuoneiden lisäkerrosalat eivät mitoita autopaikkoja tai väestönsuojia.

Pihat

Asumista varten tulee rakentaa riittävät piha-alueet ulko-oleskelua ja leikkiä varten asukkaiden yhteiseen käyttöön. Piha voi olla kattopiha mikäli kortteliin ei ole merkitty istutettavaa alueen osaa.

Pihan tulee olla korkeatasoinen ja monipuolinen. Päällystetyt osat tulee toteuttaa laadukkaasti.

Maanvaraisille pihan osille on istutettava puita.

Korttelin vihertehokkuuden tulee täyttää tavoiteluku 0,8. Vihertehokkuuden toteutuminen on rakennusluvan yhteydessä osoitettava pihasuunnitelmalla ja vihertehokkuuslaskelmalla.

Rakennusten ja katualueen väliset tilat tulee kivetä, istuttaa tai käsitellä muuten osana kaupunkimaista katutilaa.

Julkisivuja tulee elävöittää köynnöksin.

Alueella tulee järjestää hulevesien viivytys ennen niiden johtamista yleiseen hulevesijärjestelmään. Hulevesien viivytysmäärät lasketaan vihertehokkuuslaskennan yhteydessä.

Rakennuslupaa varten on laadittava hulevesisuunnitelma.

Meluntorjunta

Sisämelutaso ei saa liike- ja toimistotiloissa ylittää melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 7-22) 45 dB.

Asunnot eivät saa avautua vain julkisivulle, jolle kohdistuvan melun taso ylittää 65 dB päiväajan keskiäänitasona laskettuna.

Liikennemelun keskiäänitaso (LAeq) ei saa asunnoissa tai majoitushuoneissa ylittää päivällä (klo 7-22) 35 dB, yöllä (klo 22-7) 30 dB, eivätkä raideliikenteen toistuvat hetkelliset enimmäisäänitasot (LAFmax) saa ylittää 45 dB.

Stora fönster ska också öppnas upp i gatuplanet i fasaderna mot banan. Möjligheterna att använda tegel och ljus som reliefkonst ska utnyttjas.

De socklar som syns mot allmänna områden ska planeras som en del av fasadarkitekturen.

Gatufasadernas, arkadernas och stenfotsvåningens belysning ska ordnas enligt en separat belysningsplan som är gemensam för kvarteret.

Boendet

Med undantag för kvarter 62004 får boendets andel vara högst 40 % av det förverkligade antalet kvadratmeter våningsyta som betecknats i planen. I bygglovsskedet ska det visas att bostäderna får tillräckligt med dagsljus.

Gemensamma utrymmen som betjänar boendet, tekniska utrymmen, parkeringsanläggningen, balkongers och terrassers permanent inglasade delar får byggas utöver den våningsyta som anges i detaljplanen. Grönrum mot tågbanan som ersätter balkongerna, får byggas utöver byggrätten då de inte är varmt utrymme.

En planlösning med korridor i mitten av stommen tillåts endast i studieboende.

Trapphusen ska vara av hög kvalitet, trivsamma och ha dagsljusinsläpp.
På markplansvåningen får 35 m²-vy av ytan i varje trapphus byggas utöver byggrätten.
På de övre våningarna får 20 m²-vy/våning av ytan i varje trapphus byggas utöver byggrätten.
På varje våning får ytterligare en trappa/ett trapphus som betjänar räddning på egen hand byggas utöver byggrätten.
De i detaljplanen tillåtna tilläggsvåningsytorna för trapphusen räknas inte med i dimensioneringen av bilplatser eller skyddsrum.

Gården

För boendet ska man bygga tillräckliga gårdsområden för utomhusvistelse och lek för de boendes gemensamma bruk. Gården kan vara en takgård om det inte märkts ut en områdesdel som ska planteras i kvarteret.

Gården ska vara högklassig och varierande. Belagda delar ska förverkligas av hög kvalitet.

På de partier av gårdsplanen som har öppen jord ska planteras träd.

Kvarterets gröneffektivitet ska uppfylla målsättningstal 0,8. Gröneffektivitetens förverkligande ska påvisas i samband med bygglovet genom en plan över gården och en gröneffektivitetskalkyl.

Utrymmena mellan byggnaderna och gatuområdet ska stenlaggas, planteras eller i övrigt behandlas som en del av det urbana gaturummet.

Fasader ska liva upp med klätterväxter.

På området ska ordnas så att dagvattnet fördröjs innan det leds ut i det allmänna regnvattensystemet. Mängden fördröjt dagvatten beräknas i samband med gröneffektivitetskalkylen

För byggnadslov ska utarbetas en dagvattenplan.

Bullerbekämpning

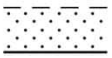
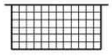
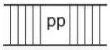
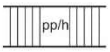
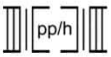
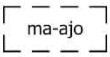
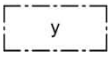
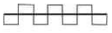
Bullernivån inomhus får inte överstiga dagsriktvärdet (kl 7-22) 45 dB för den A-vägda ekvivalentnivån (LAeq) i affärs- och kontorslokaler.

Bostäderna får inte öppna upp endast mot den fasaden, där bullernivån överskrider 65 dB beräknat enligt den genomsnittliga ljudnivån dagtid.

Trafikbullrets medelljudnivå i bostäder eller inkvarteringsrumm (LAeq) får inte inte överskrida 35 dB på dagen (kl. 7-22), 30 dB på natten (kl. 22–7) och att spårtrafikens upprepade tillfälliga maximala ljudnivåer (LAFmax) får inte överskrider 45 dB.

Asuntojen oleskeluparvekkeilla, joihin kohdistuu yli 65 dB(A):n julkisivumelutaso tulee lasituksella ja akustoinnilla saavuttaa päiväajan keskiäänitaso 55 dB yöajan keskiäänitaso 45 dB.	I bostädernas vistelsebalkonger som exponeras för en fasadbullernivå på över 65 dB(A) ska genom inglasning och akustik uppnå en medelljudnivå 55 dB på dagen och 45 dB på natten.
Raideliikenteestä asuntoihin tai majoitushuoneisiin aiheutuvan runkomelun, Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla sekä tilojen sijoittelulla 35 dB:iin. Vastaava luku toimisto- ja opetustiloissa on 40 dB.	Maximinivån på stombuller, Lprm, som spårtrafiken orsakar i bostäder eller inkvarteringsgrum begränsas till 35 dB med konstruktionslösningar och placeringen av utrymmen. Motsvarande siffta i kontors- och undervisningslokaler är 40 dB
Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu on otettu huomioon.	I samband med bygglovansökan skall företes en utredning över hur bullret i stommen beaktas.
Asuinrakennusten, majoitushuoneiden, päiväkotien ja varhaisopetuksen tilojen liikennetärinän tunnusluku vw,95 saa olla enintään 0,30 mm/s, toimistorakennusten työhuoneissa sekä opetustiloissa enintään 0,60 mm/s.	Nyckeltalet för trafikvibrationer vw,95 får vara högst 0,30 mm/s i bostadshus, inkvarteringsrum, daghem och småbarnspedagogikens lokaler, högst 0,60 mm/s i arbetsrum i kontorsbyggnader samt i undervisningslokaler.
Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon.	I samband med bygglovansökan skall företes en utredning över hur vibrationer i spårtrafiken beaktas.
Rakennusluvan yhteydessä on vaiheittain rakentamisesta esitettävä selvitys, jossa todetaan, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset meluohjearvot täyttyvät kaikissa rakentamisvaiheissa sekä ulko-oleskelualueilla että sisätiloissa.	I anslutning till bygglovet ska en utredning över byggnadfaserna presenteras där det konstateras att riktvärderna för bullernivåer i enlighet med statsrådets beslut 993/1992 uppfylls vid samtliga byggnadsfaser både i områden för utevistelse och inomhus.
Autopaikkojen vähimmäismäärät	Minimiantalet bilplatser
Asunnot: 1 ap/ 130 asuntok-m² tai väh. 1 ap/3 asuntoa	Bostäder: 1 bp/130 bostadsm²-vy eller minst 1 bp/3 bostäder
Opiskelija-asunnot 1 ap/ 1000 k-m²	Studentbostäder 1 bp / 1000 m²-vy
Asuinkortteleissa tulee vieraspysäköintiin toteuttaa vähintään 1 ap/1500 k-m². Lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelujen pysäköintiä varten tulee varata tontille porraskäytävien läheisyyteen vähintään 1 ap/5000 k-m².	Minst 1 bp/1500 m²-vy ska avsättas för gästparkering i bostadskvarter. På tomten ska minst 1 bp/5000 k-m² reserveras i närheten av trapphusen för kortvarig serviceparkering och hemservice.
Liiketilat 1 ap/ 200 k-m², enintään 1 ap/130 k-m²	Affärslokaler 1 bp/ 200 m²-vy, högst1 bp/ 130 m²-vy
Toimistot 1 ap/ 160 k-m², enintään 1 ap/ 130 k-m²	Kontor 1 bp/ 160 m²-vy, högst 1 bp/ 130 m²-vy
Pyöräpaikkojen vähimmäismäärät	Minimiantalet cykelplatser
Asunnot 2 pyöräpaikkaa/ asunto	Bostäder 2 cykelplatser /bostad
Liiketilat 1 pp/30 k-m²	Affärslokaler 1 cp/30 m²-vy
Toimistot 1 pp/50 k-m²	Kontor 1 cp/50 m²-vy
Puisto.	**Park.**
Yleinen pysäköintialue.	**Område för allmän parkering.**
Rautatiealue.	**Järnvägsområde.**
Osa-alueen raja.	**Gräns för delområde.**
Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.	**Riktgivande gräns för område eller del av område.**
Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.	**Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.**
Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
Kaupunginosan numero.	**Stadsdelsnummer.**
Kaupunginosan nimi.	**Stadsdelens namn.**
Korttelin numero.	**Kvartersnummer.**
Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.	**Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.**

13000	**Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.**	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
XVI	**Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.**	**Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.**
IV/VIII	**Rakennusala, jonka ensimmäinen roomalainen numero osoittaa vähintään käytettävän kerrosluvun ja toinen numero suurimman sallitun kerrosluvun.**	**Byggnadsyta vars första romerska siffra anger det minska våningstalet som ska användas och den andra siffran det största tillåtna våningstalet.**
	Rakennuksiin tulee rakentaa jalusta, joka on alemman kerrosluvun korkuinen. Ainakin osa Kampusraitin puoleisesta rakennuksesta tulee tehdä alemman kerrosluvun korkuisena.	Byggnaderna ska förses med en sockel som är lika hög som det lägsta våningstalet. Åtminstone en del av byggnaden på Kampusstråkets sida ska uppföras i höjd med det lägsta våningstalet.
	Jalustan tulee mittasuhteiltaan, aukotukseltaan ja julkisivumateriaaleiltaan erottua yläpuolisesta rakennusosasta. Yläosan tulee olla julkisivumateriaaliltaan jalustaa vaaleampi ja ilmeeltään kevyempi.	Sockeln ska till sina dimensioner, öppningar och fasadmaterial skilja sig från byggnadsdelen ovanför. Ovandelen ska till sitt fasadmaterial vara ljusare och ha en lättare framtoning än sockeln.
	Jalustaosan julkisivujen tulee olla paikallamuurattua, poltettua tiiltä.	Fasader i sockelpartiet ska utgöras av bränt lertegel som murats på plats.
	Korkeammat rakennusosat rakennetaan jalustaosan yläpuolelle. Korkeammat osat tulee jakaa kerroslukua vaihtelemalla pienempiin osiin vähintään 30 m välein. Porrastusten korkeuseron tulee olla vähintään kaksi kerrosta tai 6 m.	Högre byggnadsdelar byggs ovanför sockeldelen. De högre delarna ska delas in i mindre delar med minst 30 meters mellanrum genom att variera våningstalet. Terrasseringarnas höjdskillnad ska vara minst två våningar eller 6 m.
III	**Alleviivaus osoittaa ehdottomasti käytettävän kaavamääräyksen.**	**Understreckningen anger planbestämmelse som ovillkorligen skall tillämpas.**
	Rakennusala.	**Byggnadsyta.**
	Ohjeellinen rakennusala.	**Riktgivande byggnadsyta.**
k	**Rakennusala, jolle saa sijoittaa liike- ja toimistotiloja.**	**Byggnadsyta där affärs- och kontorslokaler får placeras.**
	Tilat sijoitetaan pysäköintitalon katolle.	Utrymmena placeras på parkeringshusets tak.
ps	**Polkupyörien säilytyspaikan rakennusala.**	**Byggnadsyta för förvaringsplats för cyklar.**
	Pyöräpaikat varataan korttelin 62001 käyttöön.	Cykelplatserna ska reserveras för kvarteret 62001.
a	**Auton säilytyspaikan rakennusala**	**Byggnadsyta för förvaringsplats för bil**
	Maantasosta poistuvat liityntäpysäköintipaikat tulee sijoittaa korttelin 62003 pysäköintilaitokseen.	Infartsparkeringsplatserna som tas ur bruk i markplanet ska placeras i en parkeringsanläggning i kvarter 62003.
	Korttelin 62005 pysäköintitalon katolle tulee sijoittaa toimintaa kuten urheilu- tai leikkikenttiä.	På taket till parkeringshuset i kvarteret 62005 ska verksamhet som idrottsplaner eller lekplatser placeras.
	Katutasoon tulee sijoittaa liiketiloja.	I gatuplanet ska byggas affärsutrymmen.
	Korttelin 62005 pysäköintitalon katutasoon tulee suunnitella päivittäistavarakaupalle soveltuva tila.	En lokal, som lämpar sig för dagligvaruaffär ska planeras i gatuplan av parkeringshuset i kvarteret 62005.
	Katutason julkisivut tulee tehdä poltetusta tiilestä paikalla muurattuna.	Fasader i gatuplanet ska utgöras av bränt lertegel som murats på plats.
	Katutason yläpuoliset julkisivut tulee tehdä muuratusta tiilestä tai metallirakenteisina, esim. corten terästä voi käyttää.	Fasaderna ovanför gatuplanet ska byggas av murat tegel eller med konstruktioner av metall, t.ex. kan cortenstål användas.
	Julkisivujen tulee olla riittävän umpinaisia niin, ettei pysäköinnistä tule ympäristöhäiriöitä.	Fasaderna ovanför gatuplanet ska byggas av tegel eller med konstruktioner av metall, t.ex. kan cortenstål användas.
	Korttelin 62003 pysäköintitalon katto ja korttelin 62005 katosta vähintään 30 % tulee tehdä kasvikattona. Kasvikatto tulee tehdä kasvualustalle, jonka paksuus on väh. 20 cm.	Parkeringshusets tak i kvarteret 62003 och minst 30 % av taket i kvarteret 62005 ska byggas som gröntak. Gröntaket ska anläggas på ett växtunderlag med en tjocklek av minst 20 cm.
	Julkisivuja tulee elävöittää köynnöksin.	Fasader ska liva upp med klätterväxter.
u	**Uloke**	**Utsprång**
	Ulokkeen kautta tulee järjestää kulkuyhteys sitä rajaavien kortteleiden välille. Ulokkeen alapuolisen kadun vapaa korkeus tulee olla vähintään 4,5 m, eikä sille osalle saa sijoittaa rakenteita.	Genom den utskjutande delen ska en gångförbindelse ordnas mellan avgränsande kvarter. Gatan under den utskjutande delen ska ha en fri höjd av minst 4,5 m och inga konstruktioner får placeras på den delen.
v	**Ohjeellinen valokatteinen tila.**	**Riktgivande glasövertäckt utrymme.**
	Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.	**Pilen anger den sida av byggnadsytan som byggnaden skall tangera.**

	Ohjeellinen istutettava alueen osa. Merkintä on sitova, mutta paikka ohjeellinen.	**Riktgivande del av område som skall planteras.** Markeringen är bindande men platsen riktgivande.
	Säilytettävä/istutettava puurivi Sijainti ohjeellinen.	**Trädrad som skall bevaras/planteras** Riktgivande läget.
	Istutettava puu. Sijainti ohjeellinen.	**Träd som ska planteras.** Riktgivande läget.
	Katuaukio/tori. Aukioiden tulee olla luonnonkivipintaisia. Aukioihin rajautuvien muurien ja portaiden tulee olla luonnonkivipintaisia. Aukioille on istutettava suureksi kasvavia puita. Alueella tulee viivyttää hulevesiä maanpäällisissä kasvillisuuspainanteissa, kivetyissä kouruissa tai ohjaamalla hulevesiä istutuksille.	**Öppen plats/torg.** Platserna skall ha en yta av natursten. De murar och trappar som gränsar mot platser skall ha en yta av natursten. På platser ska planteras träd som blir stora. På området ska dagvattnet fördröjas i vegetationssänkor, stenlagda rännor eller så att dagvattnet avleds till planteringar.
	Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie.	**Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik.**
	Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie, jolla huoltoajo on sallittu. Katualueille on istutettava suureksi kasvavia puita. Katujen tulee olla luonnonkivipintaisia. Katuihin rajautuvien muurien ja portaiden tulee olla luonnonkivipintaisia. Alueella tulee viivyttää hulevesiä maanpäällisissä kasvillisuuspainanteissa, kivetyissä kouruissa tai ohjaamalla hulevesiä istutuksille.	**Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik där servicetrafik är tillåten.** På gatuområden ska planteras träd som blir stora. Gatorna skall ha en yta av natursten. De murar och trappar som gränsar mot gator skall ha en yta av natursten. På området ska dagvattnet fördröjas i vegetationssänkor, stenlagda rännor eller så att dagvattnet avleds till planteringar.
	Ohjeellinen jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa, jolla huoltoajo on sallittu.	**Riktgivande, för gång- och cykeltrafik reserverad del av område, där servicetrafik är tillåten.**
	Ohjeellinen maanalainen ajoyhteys. Merkintä on sitova, mutta paikka ohjeellinen.	**Riktgivande underjordiskt körförbindelse.** Markeringen är bindande men platsen riktgivande.
	Ohjeellinen rakennusalan osa, jossa tulee sijaita yleisen jalankulun yhteydet jalankulun perustasoissa. Merkintä on sitova, mutta paikka ohjeellinen.	**Riktgivande del av byggnadsyta som ska ha förbindelser för allmän gångtrafik i basnivåerna för gångtrafiken.** Markeringen är bindande men platsen riktgivande.
	Ohjeellinen ylitys.	**Riktgivande övergång.**
	Ylitys.	**Övergång.**
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää	**Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden**
(62001,62002)	**Suluissa olevat numerot osoittavat korttelit ja tontit, joiden autopaikkoja saa alueelle sijoittaa.** Merkintä koskee myös mopedeja ja muita ajoneuvoja.	**Siffrorna inom parentesen anger de tomter och kvarter vilkas bilplatser får förläggas till området.** Märkningen gäller även mopeder och andra fordon.
	Suojeltava rakennus. Rakennukseen saa sijoittaa lähipalveluja, liiketiloja ja kulttuuritiloja. Suojeltava rakennus, jota ei saa purkaa. Rakennuksen ominaispiirteet tulee säilyttää korjaus- ja muutostöissä. Alkuperäisiä rakennusosia tulee vaalia. Erityisesti ikkunat ikkunapenkkeineen tulee säilyttää. Sisätiloista tulee säilyttää alkuperäinen tilajako porrashuone alkuperäisine yksityiskohtineen (porraskaide), sekä salin takka.	**Byggnad som skall skyddas.** I byggnaden får placeras närservice-, affärs- och kulturlokaler. Byggnad som inte får rivas. Vid reparations- och ändringsarbeten ska byggnadens särdrag bevaras. Ursprungliga byggnadsdelar ska värnas. I synnerhet ska fönster med fönsterbänkar bevaras. Av interiören ska den ursprungliga rumsindelningen bevaras, trapphuset med ursprungliga detaljer (trappräcket), samt den öppna spisen i salen.

Suojelluissa rakennuksissa tehtävissä korjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja.

Mikäli rakennuksessa on tehty aikaisemmin muutoksia suojelutavoitteiden vastaisesti, on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä korjattava rakennuksen alkuperäiseen tyyliin sopivalla tavalla.

Korjaus- ja muutostoimenpiteistä on pyydettävä lausunto paikalliselta museoviranomaiselta.

Viiteviiva osoittaa alueen, jota merkintä koskee.

TONTTIJAKO
Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

Vid renovering av skyddade byggnader skall ursprungliga eller motsvarande material användas.

Om det tidigare har gjorts ändringar i byggnaden som strider mot skyddsmålen, ska byggnaden i samband med reparations- eller ändringsarbeten iståndsättas på ett sätt som passar ihop med byggnadens ursprungliga stil.

Om reparations- och ändringsåtgärderna ska utlåtande begäras av den lokala museimyndigheten .

Hänvisningslinjen visar området som beteckningen gäller.

TOMTINDELNING
För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planteckningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Stadsstruktur och miljö

Asemakaavoitus
Detaljplanering

Mittaus- ja geopalvelut
Mätning och geoteknik

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto	Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,	ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä	höjdsystemet
N2000.	N2000.

{Allekirjoitus aluearkkitehti}

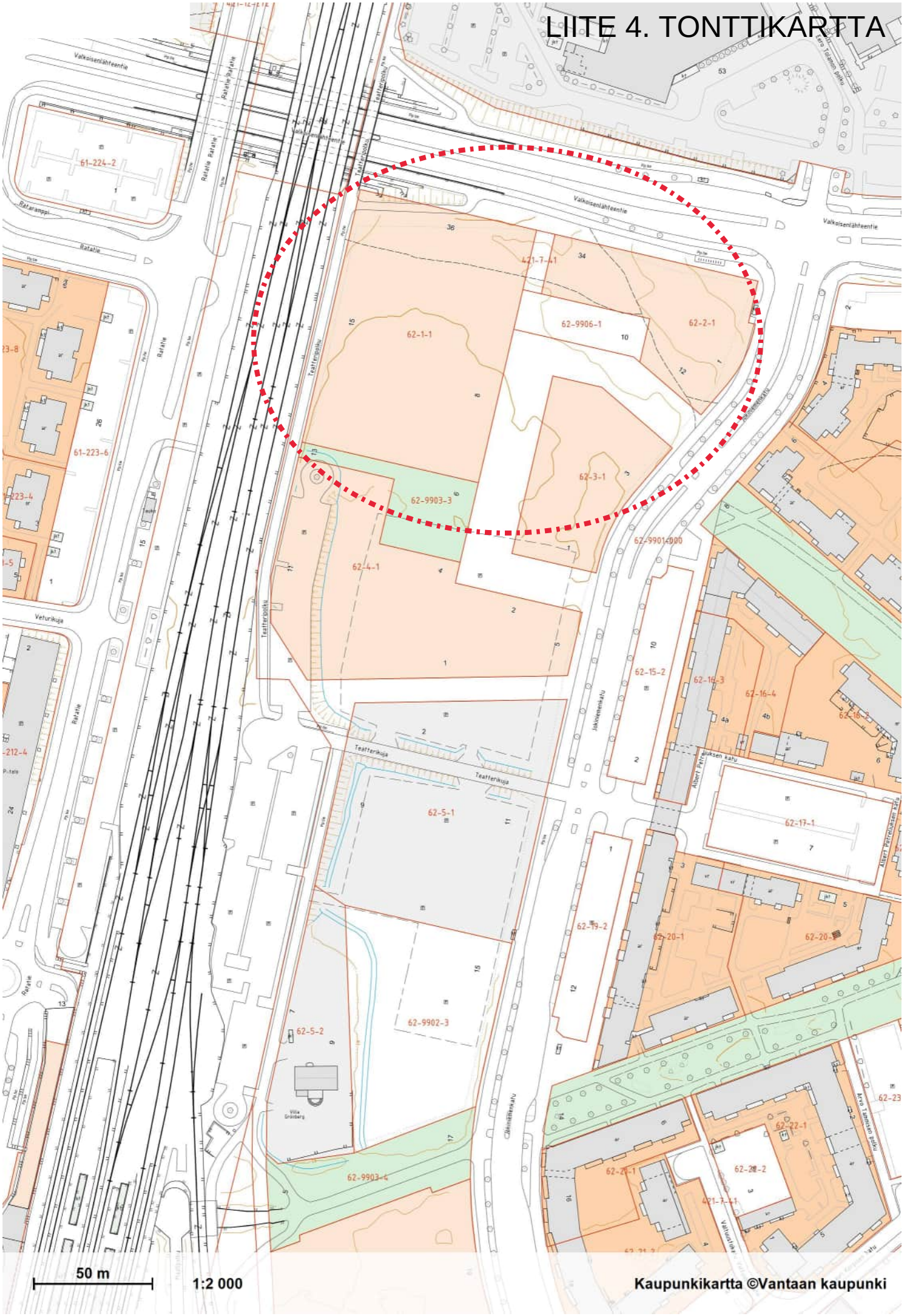
{Allekirjoitus kaupungingeodeetti}

Allekirjoitettu sähköisesti

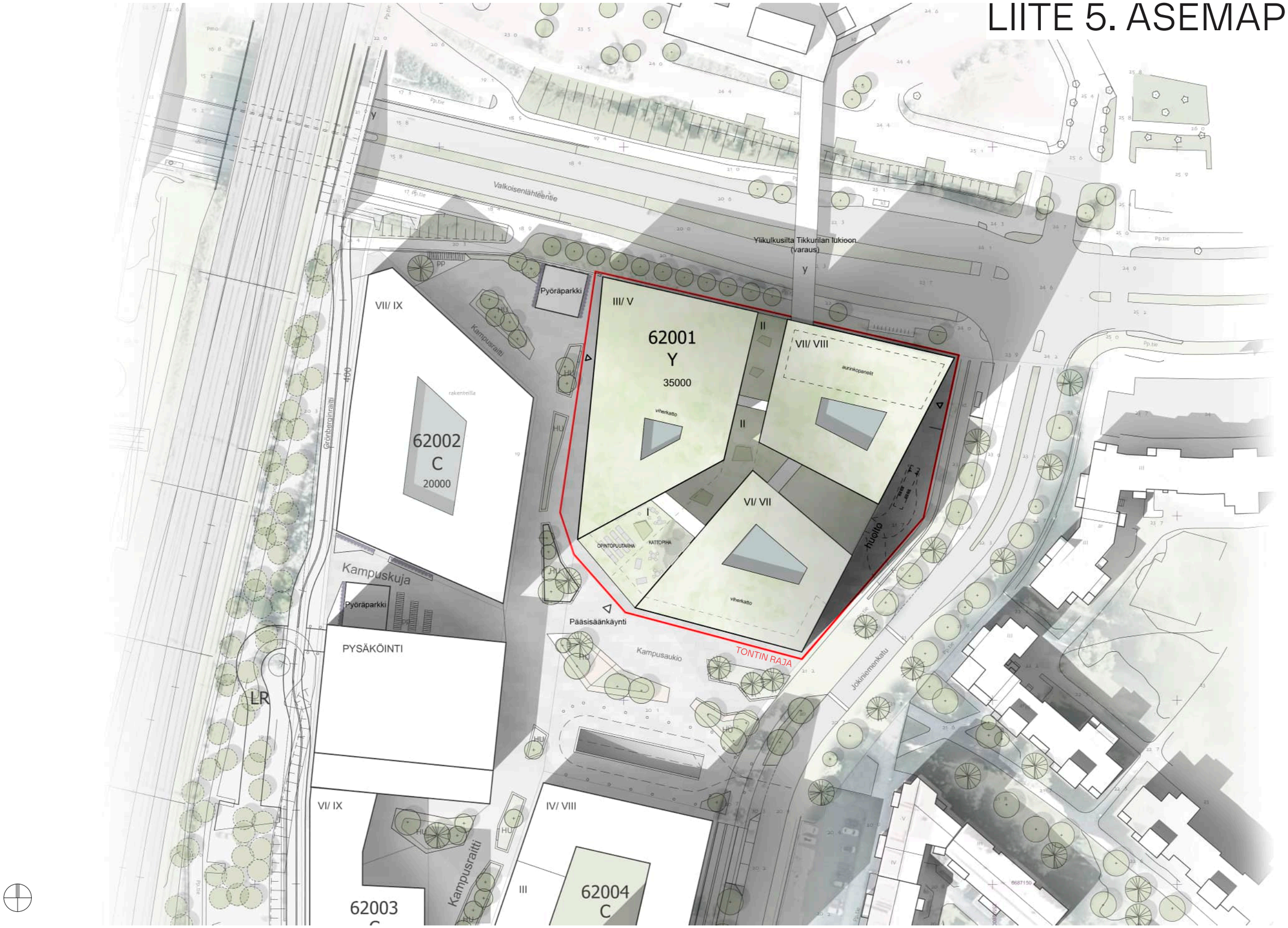
Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __.__.20__

Godkänd av stadsfullmäktige __.__.20__

LIITE 4. TONTTIKARTTA

LIITE 5. ASEMAPIIRUSTUS

1:1000 (A3)

0 10 20 50m

HANKESUUNNITTELU - ALUSTAVA
EHDOTUSSUUNNITELMA
Vantaan Oppimiskampus -rakennus
Asemapiirustus
20.6.2023

JKMM Arkkitehdit
Lapinrinne 3
00100 Helsinki
Finland
www.jkmm.fi

OPPIMISKAMPUS TILAOHJELMA

Toiminta	Tilatyyppi	Mitoitusperuste	Kpl	m2/kpl	m2, yht.	m2, yht.	%-osuus	m2 / opisk.	Tilapaikat (opisk.)	Huonekorkeus
										Normaali 3,5 m, josta poikkeamat kirjattu (1. krs normaali 4,5 m, nämä merkitty tilaohjelmaan)
<<<										
VANTAAN AMMATTIOPISTO VARIA										
Varian opetustilat ja opetushenkilöstön tilat						**6664**	**25,6 %**		**1326**	
V1	**Sosiaali- ja terveysala**	**500 opisk.**				**1473**	**5,6 %**	**2,9**		
	Opetustilat									
.01	Yleisoppimistila	25 opisk.	10	60	600				250	
.02	Pienryhmätila	3 opisk.	10	7	70					
.03	Varastotila, opetustarvike- ja materiaalisäilytys	10 oppimistilaa	1	10	10					
.04	Hoitotyötila, 5 vuodep.	25 opisk.	3	100	300				75	
.05	Inva-WC (potilassiirtojen harjoitteluun)	1 / toiminto	1	5	5					
.06	Hoitotyötilan varastot		3	20	60					
.07	Kotikeittiön varasto		1	12	12					4,5 m
.08	Vaatehuoltotila		1	10	10					
.09	Musiikkitila	25 opisk.	1	70	70				25	4,5 m
.10	Musiikkitilan varasto		1	16	16					4,5 m
.11	Kuvallisen ilmaisun tila	25 opisk.	1	75	75				25	4,5 m
.12	Kuvallisen ilmaisun tilan varasto		1	19	19					4,5 m
.13	Asiakastila	20 hlö	1	100	100				25	4,5 m
	Sosiaali- ja terveysalan käytössä myös:									
	Hyvinvointiteknologiatila, yhteiskäytössä ICT-alan kanssa		Ks. ICT-ala							
	Ensiapuluokka, yhteiskäytössä YTO-opintojen kanssa		Ks. YTO-opinnot							
	Liikuntatila, yhteiskäytössä YTO-opintojen ja Tikkurilan lukion kanssa		Ks. Liikuntatilat							
	Opiskelijoiden sosiaali- ja saniteettitilat	**350 opisk.**								
.15	Opiskelijoiden tavaransäilytyskaapit (esim. käytävillä)	350 opisk.			70					
.16	WC	350 opisk.	18	2	36					
.17	Suihkullinen pukutila WC:llä	350 opisk.	4	5	20					
V2	**ICT-ala**	**200 opisk.**				**610**	**2,3 %**	**3,0**		
	Opetustilat									
.01	ICT-projekti	22 opisk.	1	75	75				22	
.02	ICT-paja		1	75	75					
.03	ICT-asiakaspalvelu	22 opisk.	1	75	75				22	
.04	Hyvinvointiteknologiatila	22 opisk.	1	120	120				22	
.05	ICT-ohjelmointi 1	22 opisk.	1	90	90				22	
.06	ICT-ohjelmointi 2	22 opisk.	1	90	90				22	
.07	Varastotila, opetustarvike- ja materiaalisäilytys	5 oppimistilaa	1	14	14					
.08	Pienryhmätila	3 opisk.	2	7	14					
	ICT-alan opiskelijat palvelee myös aulatiloissa sijaitsevassa ICT Help Desk, asiakaspalvelu- ja asennustilassa.									
	Opiskelijoiden sosiaali- ja saniteettitilat	**140 opisk.**								
.07	Opiskelijoiden tavaransäilytyskaapit (esim. käytävillä)	140 opisk.			28					
.08	WC	140 opisk.	7	2	14					
.09	Suihkullinen pukutila WC:llä	140 opisk.	2	5	10					
.10	Inva-WC	1 / toiminto	1	5	5					
V3	**Hiusala**	**150 opisk.**				**643**	**2,5 %**	**4,3**		
	Opetustilat									
.01	Yleisoppimistila	20 opisk.	2	50	100				40	
.02	Työsali (1 näistä salonki)	20 opisk.	4	100	400				80	salonki 4,5 m
.03	Työvälinehuolto- ja pesulatila (huuhtelutila)		1	30	30					
.04	Aine- ja opetusvälinevarastotila		1	40	40					
.05	Pienryhmätila	3 opisk.	2	7	14					
	Opiskelijoiden sosiaali- ja saniteettitilat	**105 opisk.**								
.06	Opiskelijoiden tavaransäilytyskaapit (esim. käytävillä)	105 opisk.			32					
.07	WC	105 opisk.	6	2	12					
.08	Suihkullinen pukutila WC:llä	105 opisk.	2	5	10					
.09	Inva-WC	1 / toiminto	1	5	5					
V4	**Media-ala**	**75 opisk.**				**391**	**1,5 %**	**5,2**		
	Opetustilat									
.01	ATK-työsali	25 opisk.	3	75	225				75	
.02	Studio-tila	1 pienryhmä	1	80	80					
.03	Varastotila ja serveri		1	40	40					
.04	Pienryhmätila	3 opisk.	2	7	14					
	Opiskelijoiden sosiaali- ja saniteettitilat	**68 opisk.**								
.05	Opiskelijoiden tavaransäilytyskaapit (esim. käytävillä)	68 opisk.			14					
.06	WC	68 opisk.	4	2	8					
.07	Suihkullinen pukutila WC:llä	68 opisk.	1	5	5					
.08	Inva-WC	1 / toiminto	1	5	5					

Toiminta	Tilatyyppi	Mitoitusperuste	Kpl	m2/kpl	m2, yht.	m2, yht.	%-osuus	m2 / opisk.	Tilapaikat (opisk.)	Huonekorkeus
V5	**Matkailuala**	**100 opisk.**				**264**	**1,0 %**	**2,6**		
	Opetustilat									
.01	Teorialuokka	24 opisk.	3	70	210				75	
.02	Varastotila, opetustarvike- ja materiaalisäilytys	3 oppimistilaa	1	8	8					
.03	Pienryhmätila	3 opisk.	2	7	14					
	Matkailualan opiskelijat palvelee myös pääsisäinkäynnin asiakaspalvelutiloissa.									
	Opiskelijoiden sosiaali- ja saniteettitilat	**70 opisk.**								
.04	Opiskelijoiden tavaransäilytyskaapit (esim. käytävillä)	70 opisk.			14					
.05	WC	70 opisk.	4	2	8					
.06	Suihkullinen pukutila WC:llä	70 opisk.	1	5	5					
.07	Inva-WC	1 / toiminto	1	5	5					
V6	**Elintarvike-, ravintola- ja cateringala**	**150 opisk.**				**1058**	**4,1 %**	**7,1**		
	Elintarvikealan opetustilat	**100 opisk.**								
.01	Yleisoppimistila	22 opisk.	1	55	55				22	4,5 m
.02	Varastotila, opetustarvike- ja materiaalisäilytys	1 oppimistila	1	5	5					4,5 m
.03	Pienryhmätila	3 opisk.	2	7	14					4,5 m
.04	Opetuskeittiötila (konditoria + leipomo + opetuskeittiö)	22 opisk.	1	335	335				66	4,5 m
.05	Pakastinhuone		1	10	10					4,5 m
.06	Kylmiö		1	10	10					4,5 m
.07	Astianpesutila		2	10	20					4,5 m
.08	Astia- ja työvälinevarasto		3	5	15					4,5 m
.09	Kuiva-aine- ja pakkausmateriaalivarasto		2	15	30					4,5 m
.10	Siivouskomero		1	3	3					4,5 m
	Ravintola- ja cateringalan opetustilat	**~~60~~ opisk.**								
.11	Opetusravintola (edustusruokailu)	50 asiakaspaikkaa	1	80	80				20	4,5 m
.12	Henkilökuntaravintola	50 asiakaspaikkaa	1	80	80					4,5m
.13	Kokoustila (tarjoilijoiden harjoittelutila)	20 asiakaspaikkaa	1	45	45					4,5 m
.14	Opetuskeittiötila (edustusruokailu)	20 opisk.	1	120	120				20	4,5 m
.15	Opetuskeittiö henkilökuntaruokailuun	20 opisk.	1	100	100				20	4,5 m
	Ravintola- ja cateringala hyödyntää elintarvikealan yleisoppimistilaa ja pienryhmätiloja tarvittaessa.									
	Elintarvike-, ravintola- ja cateringalan elintarvikkeiden varastointi- ja vastaanottotilat									
.16	Kylmiö		3	8	23					4,5 m
.17	Pakastin		1	8	8					4,5 m
.18	Emäntä (työtila)		1	8	8					4,5 m
.19	Lajitteluvastaanottotila		1	10	10					4,5 m
	Opiskelijoiden sosiaali- ja saniteettitilat	**105 opisk.**								
.20	Opiskelijoiden työvaatteiden säilytyskaapit / (VSS)	150 opisk.	1		30					
.21	Opiskelijoiden tavaransäilytyskaapit (esim. käytävillä) / (VSS)	105 opisk.			32					
.22	WC / (VSS)	105 opisk.	6	2	12					
.23	Suihkullinen pukutila WC:llä / (VSS)	105 opisk.	2	5	10					
.24	Inva-WC / (VSS)	1 / toiminto	1	5	5					
V7	**Valmentava koulutus**	**200 opisk.**				**768**	**2,9 %**	**3,8**		
	Opetustilat									
.01	Yleisoppimistila-alue (3 ryhmäinen, 18 opisk/ryhmä)	54 opisk.	3	165	495				162	
.02	Yleisoppimistila-alue (2 ryhmäinen, 18 opisk/ryhmä)	36 opisk.	1	110	110				36	
.03	Varastotila, opetustarvike- ja materiaalisäilytys	11 oppimistilaa	1	15	15					
.04	Pienryhmätila	3 hlö	4	7	28					
.05	Oppimistilojen aula		1	45	45					
	Valmentava koulutus käyttää opinnoissaan myös SoTe-alan kotikeittiö- ja ruokailutilaa sekä mm. liikuntasalia ja kuvaamataidon tilaa.									
	Opiskelijoiden sosiaali- ja saniteettitilat	**200 opisk.**								
.06	Opiskelijoiden tavaransäilytyskaapit (esim. käytävillä)	200 opisk.			40					
.07	WC	200 opisk.	10	2	20					
.08	Suihkullinen pukutila WC:llä	200 opisk.	2	5	10					
.09	Inva-WC	1 / toiminto	1	5	5					
V8	**Yhteiset opinnot (YTO)**	**1060 opisk.**				**605**	**2,3 %**			
	Opetustilat									
.01	Yleisoppimistila	25 opisk.	5	55	275				125	
.02	Fysiikka - kemian opetustila	25 opisk.	1	80	80				25	
.03	Varastotila, opetustarvike- ja materiaalisäilytys	6 oppimistilaa	1	15	15					
.04	Ensiapuluokka	25 opisk.	1	80	80				25	
.05	Pienryhmätila	3 opisk.	5	7	35					
.06	Kirjasto/mediateekki	25 opisk.	1	120	120				25	
	YTO-opinnot voivat hyödyntää myös SoTe-alan kuvallisen ilmaisun tilaa.	Ks. Sosiaali- ja terveysala								

Toiminta	Tilatyyppi	Mitoitusperuste	Kpl	m2/kpl	m2, yht.	m2, yht.	%-osuus	m2 / opisk.	Tilapaikat (opisk.)	Huonekorkeus
V9	**Varian opetus- ja hallintohenkilöstön työ-, tauko- ja sosiaalitoiminta**					**854**	**3,3 %**			
	Sosiaali- ja terveysalan opettajien ja ohjaajien työtilat	**35 opet.**								
	.01 Opettajien ja ohjaajien työtilat	35 opet.	2	88	175					
	.02 Opettajien ja ohjaajien tavaransäilytyskaapit	35 opet.			9					
	ICT-alan opettajien ja ohjaajien työtilat	**12 opet.**								
	.03 Opettajien ja ohjaajien työtilat	12 opet.	1	60	60					
	.04 Opettajien ja ohjaajien tavaransäilytyskaapit	12 opet.			3					
	Hiusalan, kuvallisen ilmaisun alan ja matkailualan opettajien ja ohjaajien työtilat	**16 opet.**								
	.05 Opettajien ja ohjaajien työtilat	16 opet.	1	80	80					
	.06 Opettajien ja ohjaajien tavaransäilytyskaapit	16 opet.			4					
	Elintarvikealan ja ravintola- ja cateringalan opettajien ja ohjaajien työtilat	**11 opet.**								
	.07 Opettajien ja ohjaajien työtilat	11 opet.	1	55	55					4,5 m
	.08 Opettajien ja ohjaajien tavaransäilytyskaapit	11 opet.			3					4,5 m
	Valmentavan koulutuksen opettajien ja ohjaajien työtilat	**18 opet.**								
	.09 Opettajien ja ohjaajien työtilat	18 opet.	1	90	90					
	.10 Opettajien ja ohjaajien tavaransäilytyskaapit	18 opet.			5					
	YTO opettajien ja ohjaajien työtilat	**10 opet.**								
	.11 Opettajien ja ohjaajien työtilat	10 opet.	1	50	50					
	.12 Opettajien ja ohjaajien tavaransäilytyskaapit	10 opet.			3					
	Varian osaamispalveluesimiesten työtilat	**5 hlö**								
	.13 Osaamispalveluesimiesten työhuoneet	5 hlö	5	10	50					
	.14 Neuvottelutila	2 hlö	2	10	20					
	Varian opetus- ja hallintohenkilöstön taukotilat	**135 hlö**								
	.15 Henkilöstön taukotilat	135 hlö	2	51	101					
	.16 Taukotilan omatoimiruokailjoiden ruoansäilytys- ja lämmityspisteet	135 hlö	2	5	10					
	Varian opetus- ja hallintohenkilöstön sosiaalitilat	**135 hlö**								
	.17 Pukuhuoneet / (VSS)	135 hlö	4	24	95					
	.18 Pesuhuoneet / (VSS)	135 hlö	4	5	20					
	.19 WC-tilat / (VSS)	135 hlö	9	3	23					
TIKKURILAN LUKIO										
Tikkurilan lukion opetustilat ja opetushenkilöstön tilat						**1635**	**6,3 %**		**425**	
L1	**Tikkurilan lukion opetustoiminta**	**300 opisk.**				**1389**	**5,3 %**	**4,6**		
	Yleisvarustellut opetustilat									
	.01 Opetustila 80 m2	36 opisk.	2	80	160				72	
	.02 Opetustila 60 m2	24 opisk.	4	60	240				96	
	.03 Pienryhmätila (60 m2 opetustilojen yhteydessä ja avattavissa)	2…5 hlö	6	10	60					
	.04 Opetustila 40 m2	15 opisk.	1	40	40				15	
	.05 Hiljainen tila	1 hlö	3	4	12					
	Erityisvarustellut opetustilat									
	.06 Matematiikan opetustila	36 opisk.	1	90	90				36	
	.07 Matematiikan ja tietotekniikan opetustila	24 opisk.	1	70	70				24	
	.08 Fysiikan ja kemian teoriaopetustila	30 opisk.	1	75	75				30	
	.09 Fysiikan ja kemian laboratoriotila	20 opisk.	1	70	70				20	
	.10 Fysiikan ja kemian kokoelma-/varastohuone		1	20	20					
	.11 Biologian ja maantieteen teoriaopetustila	36 opisk.	1	80	80				36	
	.12 Biologian laboratoriotila	36 opisk.	1	100	100				36	
	.13 Biologian ja maantieteen kokoelma-/varastohuone		1	17	17					
	.14 Pienryhmätila	2…5 hlö	2	10	20					
	Taito- ja taideaineiden opetustilat									
	.15 Kuvataiteen opetustila	30 opisk.	1	90	90				30	4,5 m
	.16 Kuvataiteen varastotila		1	18	18					4,5 m
	.17 Musiikkiluokka	30 opisk.	1	90	90				30	4,5 m
	.18 Musiikinluokan varastotila		1	18	18					4,5 m
	.19 Bändien harjoittelutila ja varasto		1	24	24					4,5 m
	Opiskelijoiden sosiaali- ja saniteettitilat	**300 opisk.**								
	.20 Opiskelijoiden tavaransäilytyskaapit (esim. käytävillä)	300 opisk.			60					
	.21 WC	300 opisk.	15	2	30					
	.22 Inva-WC	1 / toiminto	1	5	5					

Toiminta	Tilatyyppi	Mitoitusperuste	Kpl	m2/kpl	m2, yht.	m2, yht.	%-osuus	m2 / opisk.	Tilapaikat (opisk.)	Huonekorkeus
L2	**Tikkurilan lukion opetushenkilöstön työ-, tauko- ja sosiaalitoiminta**					**246**	**0,9 %**			
	Tikkurilan lukion opettajien ja yleishallinnon työtilat	**23 hlö**								
.01	Opettajien työtilat	4 opet.	4	20	80					
.02	Hiljaisen työn tila (työhuone)	1 opet.	4	5	20					
.03	Opettajien tavaransäilytyskaapit	20 opet.			5					
.04	Lukion rehtorin työhuone	1 hlö	2	15	30					
.05	Lukion apulaisrehtorin työhuone	1 hlö	1	12	12					
.06	Lukion arkisto		1	4	4					
.07	Monistus- ja materiaalihuone		1	30	30					
	Tikkurilan lukion opettajien ja yleishallinnon taukotilat	**33 hlö**								
.08	Henkilöstön taukotilat	33 hlö	1	25	25					
.09	Taukotilan omatoimiruokailjoiden ruoansäilytys- ja lämmityspisteet	33 hlö	1	5	5					
	Tikkurilan lukion opettajien ja yleishallinnon sosiaalitilat	**33 hlö**								
.10	Pukuhuoneet / (VSS)	33 hlö	2	12	23					
.11	Pesuhuoneet / (VSS)	33 hlö	2	2	5					
.12	WC-tilat / (VSS)	33 hlö	3	3	8					
VANTAAN AIKUISOPISTO										
Aikuisopiston opetustilat ja opetushenkilöstön tilat						**5971**	**22,9 %**		**1284**	
A1	**Aikuisten perusopetus**	**200 opisk.**				**1162**	**4,5 %**	**5,8**		
	Yleisvarustellut opetustilat									
.01	Opetustila 80 m2	36 opisk.	1	80	80				36	
.02	Opetustila 60 m2	24 opisk.	12	60	720				288	
.03	Pienryhmätila (60 m2 opetustilojen yhteydessä ja avattavissa)	2…5 hlö	4	10	40					
.04	Opetustila 40 m2	15 opisk.	1	40	40				15	
.05	Hiljainen tila	1 hlö	1	10	10					
.06	Oleskelutila		1	65	65					
	Erityisvarustellut opetustilat									
.07	Luonnontieteiden monitoimiluokka (Fysiikka/ kemia + biologia/ maantiede)	20 opisk.	1	75	75				20	
.08	Fysiikan ja kemian kokoelma-/varastohuone		1	20	20					
.09	Biologian ja maantieteen kokoelma-/varastohuone		1	17	17					
	Opiskelijoiden sosiaali- ja saniteettitilat	**200 opisk.**								
.10	Vaate(-ja kenkä)säilytys + mahdollisesti pieni aulatila	200 opisk.			70					
.11	WC	200 opisk.	10	2	20					
.12	Inva-WC	1 / kerros	1	5	5					
A2	**Aikuisopiston opetustoiminta**	**750 opisk.**				**3850**	**14,8 %**	**5,1**		
	Yleisvarustellut opetustilat									
.01	Opetustila 80 m2	36 opisk.	4	80	320				144	
.02	Opetustila 60 m2	24 opisk.	16	60	960				384	
.03	Pienryhmätila (60 m2 opetustilojen yhteydessä ja avattavissa)	2…5 hlö	6	10	60					
.04	Opetustila 40 m2	15 opisk.	1	40	40				15	
.05	Hiljainen tila	1 hlö	1	10	10					
.06	Oleskelutila		1	65	65					
	Erityisvarustellut opetustilat									
.07	Kielistudio + ICT	36 opisk.	1	90	90				36	
.08	Luentoluokka	100 opisk.	1	120	120				100	
.09	Ilmaisutaitoluokka/ näyttämö + varasto	20 opisk.	1	100	100				20	4,5 m
.10	Kotitalousluokka / opetuskeittiö	16 opisk.	1	120	120				16	4,5 m
.11	Kotitalousluokan varasto		1	20	20					
.12	Piha, puutarha, luonto, ympäristö -luokka	20 opisk.	1	60	60				20	
.13	Maastotyöskentelyvarasto		1	40	40					
.14	Opetuspuutarha (ulkotila)		1							
	Taito- ja taideaineiden opetustilat									
.15	Kuvaamataidon opetustila	30 opisk.	1	90	T				30	4,5 m
.16	Kuvaamataidon varastotila (oppilaiden työt ja materiaalit)		1	40	40					4,5 m
.17	Musiikkiluokka	30 opisk.	1	90	90				30	4,5 m
.18	Musiikinluokan varastotila		1	18	18					4,5 m
.19	Bändien harjoittelutila ja varasto		1	24	24					4,5 m
.20	Tekstiilityöluokka	16	1	120	120				16	4,5 m
.21	Monitoimitila märkätyöskentely	16	1	90	90				16	4,5 m
.22	Teknisen työn luokka	16	1	375	375				16	4,5 m
.23	Tekninen työ - opiskelijatöiden varasto / (puolet VSS)		2	20	40					4,5 m
.24	Maalausateljee	16	1	120	120				16	4,5 m
.25	Maalausateljeen varastotila (oppilaiden työt ja materiaalit)		1	40	40					4,5 m
.26	Kuvanveisto-/ keramiikkastudio	16	1	120	120				16	4,5 m
.27	Polttouunitila / (VSS)		1	40	40				0	4,5 m
.28	Keramiikka - opiskelijatöiden varasto / (VSS)		1	40	40					4,5 m
.29	Taito- ja taideaineiden varasto / (VSS)		1	30	30					4,5 m

Toiminta	Tilatyyppi	Mitoitusperuste	Kpl	m2/kpl	m2, yht.	m2, yht.	%-osuus	m2 / opisk.	Tilapaikat (opisk.)	Huonekorkeus
	Liikuntatilat	**50 opisk.**				**577**	**2,2 %**			
	.30 Liikuntasali	50 opisk.	1	350	350				50	4,5 m
	.31 Liikuntavälinevarastot		2	20	40					
	.32 Tuolivarasto		1	50	50					
	.33 Pukeutumistilat	30 opisk.	4	20	80					
	.34 Peseytymistilat	60 opisk.	2	15	30					
	.35 WC		5	2	10					
	.36 Liikunnanopettajien työ-, puku- ja pesutilat		2	9	17					
	Opiskelijoiden sosiaali- ja saniteettitilat	**750 opisk.**								
	.37 WC	750 opisk.	38	2	76					
	.38 Inva-WC	1 / kerros	1	5	5					
	.39 Hiljentymistila	1 / toiminto	1	15	15					
A3	**Aikuisopiston opetushenkilöstön työ-, tauko- ja sosiaalitoiminta**					**944**	**3,6 %**			
	Aikuisopiston opettajien ja yleishallinnon työtilat	**38 hlö**								
	.01 Opettajien työtilat	4 opet.	3	20	60					
	.02 Hiljaisen työskentelyn tila/ pieni neuvottelutila	1 opet.	3	10	30					
	.03 Opettajien tavaransäilytyskaapit	18 opet.			5					
	.04 Tuntiopettajien työtila	15 opet.	1	75	75					
	.05 Tuntiopettajien tavaransäilytyskaapit	20 opet.			5					
	.06 Aikuisopiston rehtorin työhuone	1 hlö	1	15	15					
	.07 Aikuisopiston koulutuspäällikön työhuone	1 hlö	1	12	12					
	.08 Asiakaspalvelukoordinaattorin ja viestinnän työhuone	1 hlö	2	10	20					
	.09 Kokoushuone 20 hlö	20 hlö	1	45	45					
	.10 Arkisto		1	4	4					
	.11 Monistushuone		1	10	10					
	.12 Monistusmateriaalihuone		1	20	20					
	.13 Varastohuone		4	15	60					
	.14 AV-varastohuone		2	6	12					
	Aikuisopiston suunnittelijaopettajien työtilat	**12 hlö**								
	.15 Suunnittelijaopettajan työhuone	1+1 hlö + as.	12	12	144					
	Aikuisopiston opintosihteerien työtilat ja vastaanottopisteet	**5 hlö**								
	.16 Opintosihteerien työhuoneet	1+1 hlö + as.	5	12	60					
	Maahanmuuttajakoulutuksen työtilat	**8 hlö**								
	.17 Suunnittelijaopettajan työhuone	1+3 hlö + as.	3	12	36					
	.18 Opintosihteerin työhuone	1+3 hlö + as.	1	12	12					
	.19 Henkilökunnan työtilat	4 hlö	1	20	20					
	Aikuisten perusopetuksen työtilat	**14 hlö**								
	.20 Koulutuspäällikön työhuone	1+3 hlö + as.	1	12	12					
	.21 Kanslia (koulusihteeri)	1+3 hlö + as.	1	12	12					
	.22 Henkilökunnan työtilat	10 hlö	1	50	50					
	.23 Hiljaisen työskentelyn tila/ pieni neuvottelutila	1 opet.	1	10	10					
	.24 Varastohuone (ml. monistus)		2	15	30					
	.25 Varastotilat kalusteille ja varusteille		1	20	20					
	.26 Opinto-ohjaajan huone	1+3 hlö + as.	1	18	18					
	Aikuisopiston opettajien ja yleishallinnon taukotilat	**79 hlö**								
	.27 Henkilöstön taukotilat	79 hlö	1	59	59					
	.28 Taukotilan omatoimiruokailjoiden ruoansäilytys- ja lämmityspisteet		1	6	6					
	Aikuisopiston opettajien ja yleishallinnon sosiaalitilat	**79 hlö**								
	.29 Pukuhuoneet / (VSS)	79 hlö	2	28	55					
	.30 Pesuhuoneet / (VSS)	79 hlö	2	6	12					
	.31 WC-tilat	79 hlö	6	3	15					
	OPPIMISKAMPUKSEN YHTEISKÄYTTÖISET, YLEISET JA MUUT TILAT									
	Rakennuksen yhteiskäyttöiset ja muut tilat					**11770**	**45,2 %**		**190**	
Y1	**Opiskelijakuntatoiminta**					**90**	**0,3 %**			
	Opiskelijakuntatoiminnan tilat	**1665 opisk.**								
	.01 Opiskelijakunnan tila (Varia)		1	30	30					
	.02 Opiskelijakunnan tila (Tikkurilan lukio)		1	30	30					
	.03 Opiskelijakunnan tila (aikuisten perusopetus)		1	30	30					
Y2	**Opiskelijapalvelut**	**40 hlö**				**539**	**2,1 %**			
	Opiskelijapalveluiden henkilökunnalla yhteiset tauko- ja sosiaalitilat muun henkilökunnan kanssa.									Katso Varian, Tikkurilan lukion tai Vantaan aikuisopiston opetushenk

Toiminta	Tilatyyppi	Mitoitusperuste	Kpl	m2/kpl	m2, yht.	m2, yht.	%-osuus	m2 / opisk.	Tilapaikat (opisk.)	Huonekorkeus
	Opiskelijahuollon työtilat ja vastaanottohuoneet	**15 hlö**								
.01	Odotustilat	7 asiakasta	2	11	21					
.02	WC	30 hlö	2	2	4					
.03	Asiakas-WC		2	2	4					
.04	Terveydenhoitajan (/ lääkärin) vastaanottohuone	1+1 hlö + as.	5	15	75					
.05	Lääkärin vastaanottohuone	1+1 hlö + as.	2	15	30					
.06	Lepohuone	1 as.	3	8	24					
.07	Psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanottohuone	1+1 hlö + as.	1	12	12					
.08	Kuraattorin työ- ja vastaanottohuone	1+1 hlö + as.	3	12	36					
.09	Psykologin työ- ja vastaanottohuone	1+1 hlö + as.	3	12	36					
.10	Kuraattorin ja psykologin työ- ja vastaanottohuone	1+1 hlö + as.	1	12	12					
.11	Neuvottelutila	2…5 hlö	3	10	30					
	Varian opinto-ohjaajien ja erityisopettajien työtilat	**3 hlö**								
.12	Opinto-ohjaajan työhuone	1+1 hlö + as.	3	10	30					
.13	Erityisopettajan työhuone	1+1 hlö + as.	3	10	30					
	Varian opintosihteerien työtilat ja vastaanottopisteet	**5 hlö**								
.14	Opintosihteerien, taloussihteerin ja toimistosihteerin työpisteet	5 hlö	1	25	25					
.15	Opintosihteerien, taloussihteerin ja toimistosihteerin vastaanottopiste	3 asiakaspaikkaa	1	30	30					
	Varian oppisopimus- ja työelämäpalveluiden työtilat ja vastaanottopisteet	**13 hlö**								
.16	Oppisopimus- ja työelämäpalveluiden henkilökunnan työpisteet	12 hlö	1	60	60					
.17	Oppisopimus- ja työelämäpalveluiden vastaanottopiste	2 asiakaspaikkaa	1	20	20					
.18	Työelämäpalvelupäällikkö	1 hlö	1	10	10					
	Tikkurilan lukion opinto-ohjaajien työtilat	**2 hlö**								
.19	Opinto-ohjaajan työhuone	1+1 hlö + as.	2	10	20					
	Tikkurilan lukion opintosihteerien työtilat ja vastaanottopisteet (Lukion kanslia)	**2 hlö**								
.20	Lukion kanslistien työpisteet	2 hlö	1	10	10					
.21	Kanslian vastaanottopisteet	2 asiakaspaikkaa	1	20	20					
	Liikunta-, aulatilat ja opinportaat sekä yhteiset tukipalvelut (ateriapalvelu, kh ja siivous)					**3260**	**12,5 %**			
Y3	**Liikuntatilat**	**1665 opisk.**				**947**	**3,6 %**			
.01	Liikuntasali	25…40 opisk.	1	700	700				40	8 m
.02	Liikuntavälinevarastot		2	20	40					4,5 m
.03	Tuoli- ja pulpettivarasto / (VSS)		1	100	100					4,5 m
.04	Pukeutumistilat	60 opisk.	2	25	50					4,5 m
.05	Peseytymistilat	60 opisk.	2	15	30					4,5 m
.06	WC		5	2	10					4,5 m
.07	Liikunnanopettajien työ-, puku- ja pesutilat		2	9	17					4,5 m
Y4	**Aulatilat ja opinportaat**	**300 hlö**				**810**	**3,1 %**			
.01	Tuulikaappi		1	10	10					4,5 m
.02	Pääsisäänkäynnin asiakaspalvelu, aulavartiointi ja postinkäsittely	2…5 hlö	1	25	25					4,5 m
.03	ICT Help Desk, asiakaspalvelu- ja asennustilat (ICT-opisk. palvelee)	7 opisk.	1	25	25					4,5 m
.04	ICT Help Desk varasto		1	20	20					4,5m
.05	Konditorio myymäläkahvila (elintarvike-opisk. palvelee)		1	75	75					4,5 m
.06	Myymälän pakkaustarvikevarasto		1	25	25					4,5 m
.07	Yleisöpalvelu -wc:t	1 pääaula	2	8	15					4,5 m
.08	Inva-WC	1 kpl	1	5	5					4,5 m
.09	Aula		1	200	200					4,5 m
.10	Opinportaat, katsomo	150 hlö	1	300	300				150	8…12 m
.11	Näyttämö sivutiloineen		1		70					8 m
.12	Näyttämön tekninen tila		1	10	10					4,5 m
.13	Näyttämövarasto		1	30	30					4,5 m
.14	**Hakijapalvelut (Varia)**	6 1	1	30	30					4,5m
.15	Hakijapalvelut vastaanottopiste,2 asiakaspaikkaa	2 1	1	20	20					4,5m
Y5	**Ateriapalvelu- ja kahvilatilat**	**1630 annos/vrk**				**1151**	**4,4 %**			
.01	Ravintolasali, opiskelijoiden ruokalatilat	544 paikkaa	1	653	653					4,5 m
.02	Ravintolasali, henkilökunnan ruokailukabinetti	45 paikkaa	1	54	54					4,5 m
.03	Omatoimiruokailijoiden ruoansäilytys- ja lämmityspaikat	100 annos/vrk	1	20	20					4,5 m
.04	Astianpalautus ja ruoanjakelu	544 paikkaa	1	136	136					4,5 m
.05	Käsienpesupiste		2	4	8					
.06	Valmistuskeittiö (sis. sosiaali-, apu- ja varastotilat)	1630 annos/vrk	1	280	280					4,5 m
	Tikkurilan lukion komponenttikeittiöön toimitettavat annokset	1000 annos/ vrk								
.07	Lisäksi huoltopihan yhteyteen rullakkovarasto									
.08	Vararuokavarasto / (VSS)		1	5	5					
Y6	**Kiinteistönhoidon tilat**	**15000 hum2**				**95**	**0,4 %**			
.01	Kiinteistönhoidon työtilat ja varastot / (VSS)	20 m2 / 8000 hum2	3	20	60					4,5 m
.02	Kiinteistövalvomo / (VSS)	1 kpl / toimipiste	1	10	10					4,5 m
.03	Tontinhoitovarasto / (VSS)	1 kpl / toimipiste	1	25	25					4,5 m

Toiminta	Tilatyyppi	Mitoitusperuste	Kpl	m2/kpl	m2, yht.	m2, yht.	%-osuus	m2 / opisk.	Tilapaikat (opisk.)	Huonekorkeus
Y7	**Siivoustilat**	**15000 hum2**				**202**	**0,8 %**			
.01	Siivouskeskus, koneet ja välineet / (VSS)	1 kpl / 15 000 hum2	1	20	20					4,5 m
.02	Siivouskeskus, varastot / (VSS)	1 kpl / 15 000 hum2	1	20	20					4,5 m
.03	Siivoustila	5 m2 / 1000 hum2	24		120					4,5 m
.04	Biojätekylmiö	1 kpl	1	10	10					4,5 m
.05	Siivoojien ja kiinteistönhoitajien taukotilat (sis. ruoansäilytys ja lämmityspisteet) / (VSS)	15 hlö	1	16	16					4,5 m
.06	Siivoojien ja kiinteistönhoitajien puku-, pesu- ja wc-tilat / (VSS)	15 hlö	2	8	16					4,5 m
.07	Lisäksi huoltopihan yhteyteen jätepiste, jossa syväkeräyssäiliöt									
YX	**Väestönsuojelu (suojatilat oletettu toiminnan hyötykäyttöön, ks. / VSS merkinnät)**	**1850 hlö (1500 läsnä)**				**48**	**0,2 %**			
.01	Sulkuhuone (S1)	1 kpl / 1 suojatila	2	4	8					2,5...3 m
.02	VSS tekniikka (S1)	4,5 m2 / 1 suojatila	2	5	9					2,5...3 m
.03	Sulkuhuone (S2)	1 kpl / 1 suojatila	1	6	6					2,5...3 m
.04	VSS kammio (S2)	2 kpl 1 suojatila	2	5	9					2,5...3 m
.05	VSS tekniikka (S2)	16 m2 / 1 suojatila	1	16	16					2,5...3 m
Y8	**Sisäliikennöinti**					**6359**	**24,4 %**			
.01	Käytävät (hyödynnetään maksimaalisesti myös oppimistiloina)	8,0 m2 / tila			5048					
.02	Porrashuoneet	n. 5 % huonealasta			1161					
.03	Sisäkatu				150					4,5 m
.04	Hissi									
Y9	**Talotekniset toiminnot**					**1499**	**5,8 %**			
.01	Talotekniikkatilat (LVIST -tekniikan tilavaraukset)	n. 6 % huonealasta			1474					
.02	Kiinteistömuuntamo				25					

TARVESELVITYS YHTEENSÄ

toinen aste	**1665**	**opisk.**	1941
Varia, lukio, aikuisten perusopetus	**1865**	**opisk.**	2300
kaikki	**2615**	**opisk.**	3225

Pinta-ala

Huoneala, hum2	**26065**	**100 %**
Ohjelma-ala, ohm2 (hyötyala, hym2)	18207	70 %
Käytävät	5198	20 %
Porrashuoneet	1161	4 %
Talotekniikka	1499	6 %
Huoneistoala-arvio, htm2 (Vantaan ohjeita suunnittelijoille yleisohje)	**23920**	
Huoneistoala-arvio, htm2 (RT 12-11055)	**25110**	
Bruttoala-arvio, brm2	**29320**	

Kason osallisuussuunnitelma toimitilahankkeet Tikkurilan kampusalueen toisen asteen oppilaitokset

1. Päivämäärä __25.4. 23 ja 16.5. 23 laatijat
Palveluverkkoasiantuntija:_____
Toimitila-asiantuntija:_____
Osallisuusasiantuntija: Veera Wallenius
Alue/kehittämispäällikkö:_____
Rehtori/päiväkodin johtaja: _____
Rakennuttaja-arkkitehti**:** Jussi Hyvärilä
Muut: Marianna Sydänmaanlakka, opinto-ohjaaja, Tikkurilan lukio; Kaarlo Lukkarila, rakentamisen osaamispalveluesimies, Vantaan ammattiopisto Varia ja Eeva Ahtee opetustoimen asiantuntija, toinen aste.

2. Tyyppi
X Uudiskohde
_ Peruskorjaus/laajennus
_ Pihahanke
_ Muu, mikä _____

3. Aikataulu
_____ tarveselvitys
dl 20.6.23___hankesuunnittelu
2024-_____rakentaminen
2027_____valmistuminen
_____ muu aikatauluun vaikuttava:
Huom! Suunnitelmaan tulee vaikuttamaan ja toimenpiteet täydentyvät osaamiskampuksen yleisen viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelman perusteella.

4. Osallisuuden tavoitteet
5 kuntalaiset ovat mukana päättämässä (päätöksentekijä)
4 kuntalaisten näkemyksellä on konkreettinen vaikutus (suora vaikuttaja)
3 kuntalaisten näkemys huomioidaan yleisellä tasolla (epäsuora vaikuttaja)
2 kuntalaiset antavat tietoa (informantti)
1 kuntalaiset saavat tietoa (tiedonsaaja)
Ei määritetty

5. Minimitaso
Uudiskohde: OV.fi infosivu, asukastilaisuus/kysely palveluverkon muutoksesta alueella, lasten ja nuorten mielipiteiden keruu eri menetelmin (alueen lapset/nuoret vaikka oppijoita ei vielä olisi), huoltaja- ja sidosryhmäkysely OV.fi.

6. Kohderyhmät, menetelmät, aikataulu ja viestintä

Kohderyhmä	Menetelmä(t)	Aikataulu ja vastuutaho	Viestintätapa
Lapset __ Nuoret X Aikuisopiskelijat X	Toteutettu: • Tilussa ollut siirtymätestaus 150 opiskelijaa. • Variassa järjestetty opiskelijoille työpaja Myyrmäen toimipisteessä (25 opiskelijaa osallistui) Ideoitiin uuden kampuksen tiloja,toimintamuotoja ja digitaalista ratkaisua. • Hackathon (Metropolian vetämä) tulossa 26.5. josta tullut kaksituhatta ideaa. Tulossa: • Tilussa toiveena työpaja lukion 1- ja 2-luokkalaisille. Voisi olla vastaavan kaltainen kuin Variassa. Tilussa opiskelijaryhmiä, jotka voisivat olla mukana suunnittelemassa kampusalueen ulkotiloja. Ohjattu yhteyshenkilö olemaan yhteydessä suoraan kampushankkeen asiantuntijaan.	Syksy 2022 Ja kevät 2023 Lukuvuosi 2023-2024	
Henkilökunta	• Kysely henkilökunnan yhteiskäyttötiloja koskien ov.fi	Syksy 2023	
Huoltajat	-		
Muut sidosryhmät:	Tähän vaikuttaa koko osaamiskampuksen viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma.		

Oppimiskampus – turvallisuuskommentit

/ 14.6.2023 - Markus Hammarström ja Samu Iiskola, kaupunkiturvallisuus, Vantaan kaupunki

Liikkuminen

- Selkeä rajaus mitkä ovat julkisia tiloja, mitkä semi-julkisia tiloja, mitkä opiskelutiloja (yhdelle koululle, kaikille opiskelijoille), henkilökunnan tilat, tekniset tilat, huolto tilat
- Liikkumisen virtaukset
    - Pitää suunnitella rajoitetut alueet eli mihin käyttäjäryhmä 1 pääsee, minne käyttäjäryhmä 2 jne.
- Iltakäytön osalta rajaus minne kulkevat ja pääsevät kortilla, ei liian isoja tiloja.
    - Poistumisturvallisuus huomioitava
- Henkilökortit
    - Henkilökunnalle kuvalliset kortit, kaupunkitasoinen ohjeistus.
    - Opiskelijoille eri taustaväriset kortit esim. lukio - sininen, varia - punainen jne. Kaikki opiskelijat eivät välttämättä suostu kuvaan, joten väri yksi mahdollisuus.
    - Henkilökorttiin voi sitoa kulkuluvat.
- Pelastustie ja -reitit mietittynä, selkeä pääsy päävesipisteeseen ja sähköpääkeskukseen ulkokuoresta.
- Ensihoidolle hissit riittävän isoja, että saa tarvittaessa paareilla kuljetettua potilaita.
- Rappukäytävät riittävän leveitä, ettei tule kapeita siirtymisiä.
- Esteettömyys
    - Liikkumiseen
    - Poistumisturvallisuudessa, hankalasti liikkumiseen pystyvät tarvitsevat porrastuolin (Evac-chair) tai muun vaihtoehdon portaissa.

Lukitus

- Sähkölukitus kaikkialle, ainakin mahdollisuus sähkölukituksen lisäämiseen myöhemmin, koska tilojen käyttö voi muuttua vuosien aikana.
    - Iso kampus, pitää pystyä rajoittamaan liikkumista ulkopuolisilta tai toisen palvelun opiskelijoita
    - Lukitukset tai sen mahdollisuus helppoa asentaa nyt, hankala lisätä jälkikäteen.
- Lukituksella saa myös hätälukituksen ulkokuoreen
    - Ehkä myös rakennusten välisiin oviin, hidastaa mahd. väkivallan tekijää.
- Kulunvalvonnan helpotus, koska sähköiset avaimet/kulkukortit saa helposti pois kierrosta sähköisessä lukituksessa.

Laitteistoa

- Kuulutusjärjestelmä/hälytykset pitää kuulua kaikkialla tiloissa
    - Jos tiloissa kova melu esim. tekninen tila, niin mahd. hälytysvalon lisääminen tilaan (joka alkaa vilkkua, kun palohälytys annetaan)
- Kameravalvonta pitää olla kaikissa julkisissa tiloissa mm. käytävät, ulkoalueet (ulkoseinustat, lastauslaiturit)
- Hätälukitusmahdollisuus ja kuulutusmahdollisuus pitää olla mahdollista tehdä useasta paikasta rakennuksissa. Esim. vartijan koppi ei yksinään riitä.
- Defibrillaattoreja helposti saavutettaviin tiloihin.

Rakenteellisia huomioita

- Olisi hyvä, jos kaikki seinät tai ovet eivät ole lasia.
    - Uhkatilanteessa mahdollisuus mennä piiloon lukitun tilan seinän taakse ilman, että hyökkääjä näkee missä mahd. kohteita on tiloissa.
- Jos tiloihin tulee tekninen tila, niin mahd. kaasupullon säilytys pitää olla mietittynä
    - Laitetilassa hätäseis nappi ja laitteet opettajan valvonnan alaisia, eli ilman lätkää ei laitteet lähde päälle.
- Asiakastilojen läheisyyteen voisi olla hyvä laittaa info/palvelupiste, josta ovet voi avata tai antaa tietoa
    - Aikuisopistolla on jo vahtimestarit, jotka ohjaavat asiakkaat kaikkialle
- Hyvä valaistus ulkoalueelle
    - Vältetään hämäriä nurkkia, näin ei kerätä ulkopuolisia hengailijoita.
- Ajoesteiden lisäys
    - Ajoesteillä saadaan myös kuorisuojaa aikaiseksi, jos rakennuksessa on lasiset seinät
    - Voivat olla maisemointia esim. graniittilohkareita
- Ei suositella mitään ulkopuolisten kulkuväylää.
    - Jos yhdistävä silta on yleisessä käytössä, tulee siitä turvallisuusriski.
    - Helppo livahtaa ovista opiskelijoiden perässä, kerää epätoivottua hengailua sillan sisällä.
    - Lähellä on jo tienylityspaikkoja muutenkin.
- Opiskeluhuollon tilat, muut henkilökunnan tilat, joissa tehdään asiakaskontaktia.
    - Näihin tiloihin pitää olla suunniteltu poistumisreitti (toinen ovi työntekijälle)
    - Mahd. yksi tila, jossa koko tilan leveydeltä pöytä aggressiivisten henkilöiden tapaamiseen.
    - Näiden tilojen ovelle ovikamera, kameravalvonta myös parempi.
- Paloturvatekniikka, tähän pelastuslaitos voi ottaa tarkemmin kantaa.
- Rappukäytäviin ei mitään huonekalua.
    - Paloturvallisuusriski, jos ylimääräistä palokuormaa portaikossa.
- Tietoturva
    - Avokonttorit ok, mutta riittävästi pitää olla tilaa salassa pidettävän aineiston käsittelyyn (mm. oppilashuolto, opiskelutiedot)
    - Materiaalin säilytyksen vaatimukset (sopivat kaapit jne.)
- Pysäköinti, sopivat tilat
    - Autot (henkilökunta, opiskelijat, vierailijat)
    - Polkupyörät
    - Mopot, mopoautot
    - Skuutit
    - Saattoalue – helpottaa ruuhkaa

Valmiusvaatimukset

- Valmiuskeittiö, jossa vesisyöttö ulkopuolelta.
- Varavoima
    - Ei tarvitse koko rakennukseen. Esim. keittiö ja aula, joku toimistotila
    - Joku blokki kokonaisuus, mikä on helpointa saada yhdeksi kokonaisuudeksi.
    - Helposti saavutettavissa oleva aggregaatin täyttöletku polttoaineelle.
- Väestösuoja

VANTAAN KAUPUNKI **TAVOITEHINTA**
TOIMITILAJOHTAMINEN **Hankesuunnitelma**
Suunnittelu- ja hankepalvelut **16.8.2023**

Oppimiskampus, uudisrakennus
62 Jokiniemi, Vantaa

Laajuustiedot :

bruttoala	29 320	brm2
hyötyala	18 207	hym2
huoneistoala	23 920	htm2
tilavuus	148 223	rm3
tehokkuusluku	1,61	

Rakennuskustannukset		Yht.€	€/brm2	€/hym2	€/rm3
Rakennuttajan kulut		12 100 000	412,69	664,58	81,63
suunnittelu	6 900 000				
rakennuttaminen	4 200 000				
liittymismaksut	1 000 000				
Rakennustekniset työt		61 400 000	2 094,13	3 372,33	414,24
- sis.pihatyöt					
LVI-työt		11 400 000	388,81	626,13	76,91
LVV-työt	5 300 000				
IV-työt	5 700 000				
Säätölaitteet	400 000				
Sähkötyöt		8 500 000	289,90	466,85	57,35
Erillishankinnat		700 000	23,87	38,45	4,72
Muutos- ja lisätyövaraus		5 000 000	170,53	274,62	33,73
TAVOITEHINTA (alv 0%)		99 100 000	3 379,95	5 442,96	668,59
TAVOITEHINTA (alv 24%)		122 884 000	4 191,13	6 749,27	829,05

Hintataso KL 115 (5/23)

Arvioon sisältyy:
- Paalutus 13 m syvyyteen
- Mahdolliset pilaantuneisiin maa-aineksiin liittyvät kustannukset
- Rakennusaikaiset sääsuojaukset
- Aurinkosähköpaneelit
- Hulevesien viivytys
- Oppimiskampuksen osuus varavoimakoneesta

Arvioon ei sisälly:
- Käyttäjätehtävät kuten ensikertainen kalustaminen
- Rakenteellisen pysäköinnin kustannukset
- Oppimiskampuksen osuus maalämpöjärjestelmästä 1 350 000 € (alv 0%)
- Kulkusilta 65 m Valkoisenlähteentien yli 2 000 000 € (alv 0%)
- Pientuulivoimala asennuksineen katolle 60 000 € (alv 0%)
- Koillisnurkan laajennusvara n. 5.000 kem^2 16 000 000 € (alv 0%)
- Tontin mahdollisten rasitteiden (esim. purkutyöt) kustannukset
- Globaalin taloustilanteen vuoksi kustannuskehitys ei ole tarkasti ennustettavissa

Suunnittelu ja hankepalvelut 16.8.2023

Anne Papunen
Kustannuslaskennan asiantuntija

16.8.2023

Oppimiskampus, uudisrakennus			
Hankkeen huoneistoala		**23 920**	**htm2**
Hankkeen jälleenhankinta-arvo		**99 100 000**	**€**
-hankkeen kustannukset (talousarviohinta)	**99 100 000**		
-rakentamisen yksikköhinta huoneisto-m2	**4 142,98**		

ALUSTAVA VUOKRAKUSTANNUSLASKELMA ALV 0%

		€/a	€/htm2/a	€/htm2/kk
0	Yhteistehtävät	100464,00	4,20	0,35
1	Kiinteistönhoito ja valvonta sekä ulkoalueen hoito	419078,40	17,52	1,46
2	Lämpöhuolto	132038,40	5,52	0,46
3	Sähköhuolto	149260,80	6,24	0,52
4	Vesihuolto	132038,40	5,52	0,46
5	Erityislaitehuolto	20092,80	0,84	0,07
6	Siivous	0,00	0,00	0,00
7	Jätehuolto	100464,00	4,20	0,35
9	Kunnossapito	332966,40	13,92	1,16
0-9	**Yhteensä**	**1 386 403**	**57,96**	**4,83**
	Pääomakustannukset:			
	Korjausvastike 3	2 973 000	124,29	10,36
	Korko % 3	2 973 000	124,29	10,36
	Pääomakustannukset yhteensä	**5 946 000**	**248,59**	**20,71**
	Tontin vuokra	**622 877**	**26,04**	**2,17**
	Pääoma- ja ylläpitokustannukset yhteensä	**7 955 280**	**332,59**	**27,71**

Lopullinen vuokra määräytyy toteutuneiden kustannusten mukaan

Tilojen yhteiskäytön Design Manual

Tikkurilan Osaamiskampus

8.9.2023

Sisältö:

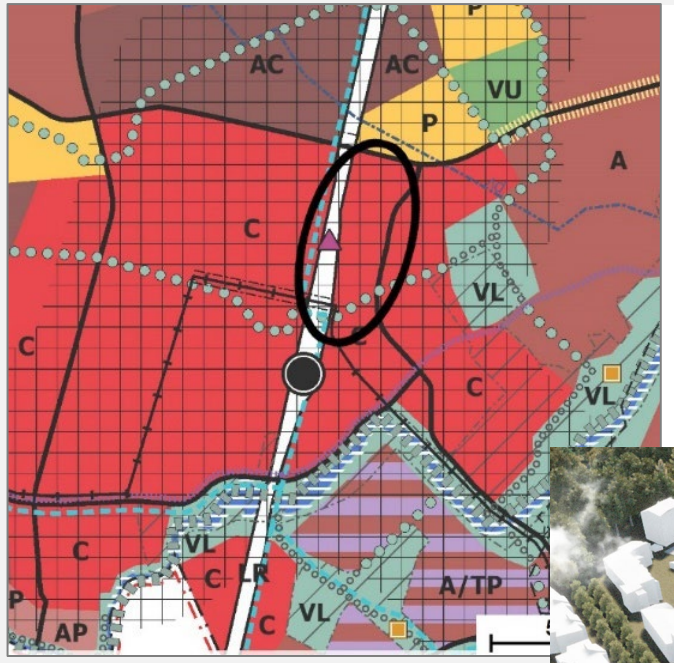
Tilojen yhteiskäytön Design Manual: Mikä ja miksi?

1. **Tilojen yhteiskäyttö Osaamiskampusalueella**
2. **Yhteiskäytön toimintaperiaatteet**
3. **Yhteiskäytön toteuttaminen**

Liite: Yhteiskäytön tilatyypit kampuksella

Miksi yhteiskäyttöä?

Yhteiskäyttö edistää Osaamiskampuksen pääteemojen toteutumista:

- **Osallisuus**
- **Yhteistyö**
- **Kestävyys**

Tikkurilan Osaamiskampus on Vantaan laajavaikutteinen kärkihanke. Sen on tarkoitus edistää koko kaupungin elinvoimaa ja osaamista sekä rakentaa uudenlaista urbaania ympäristöä.

Oppiminen, työelämä ja yritykset halutaan kohtaamaan kampuksella tiiviisti. Tämä on tarkoitus varmistaa suunnittelemalla kampus alusta alkaen yhteiskäyttöiseksi sekä tilojen että itse toiminnan osalta.

Yhteis-käytön Design Manual

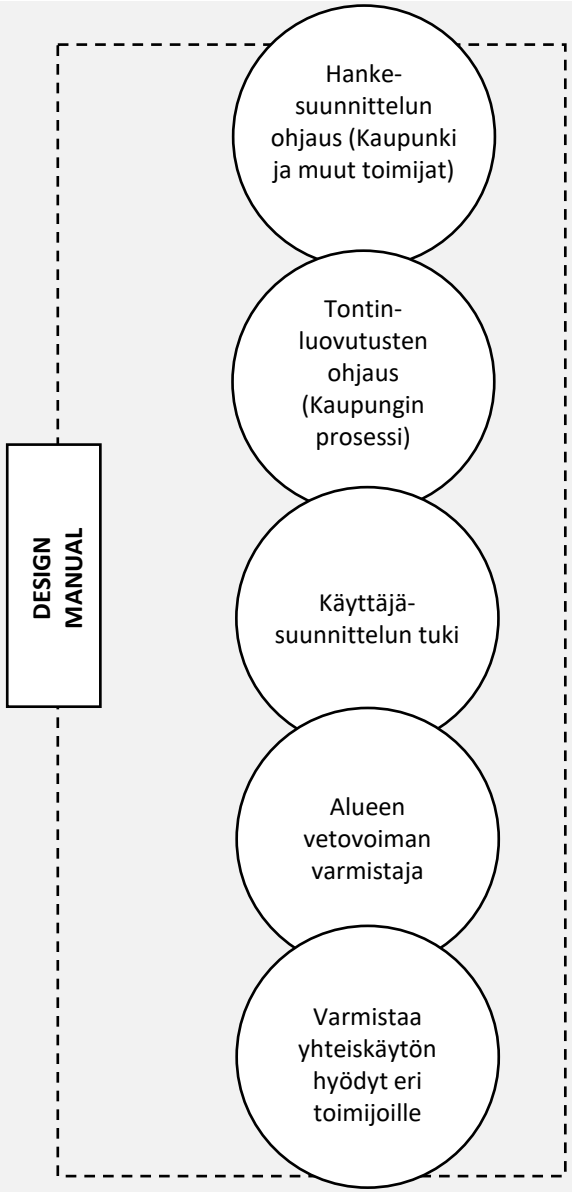
Yhteiskäytön Design Manual tarkastelee, miten yhteiskäyttö tulee huomioida Osaamiskampusalueella kehitysvaiheessa, tilasuunnittelussa sekä tilojen operointimallin rakentamisessa.

- Mitä yhteiskäyttö on?
- Miksi yhteiskäyttöä halutaan edistää?
- Mitä se tarkoittaa eri toiminnoille, tilaratkaisuille, operoinnille sekä hallintamallille?
- Mitä mahdollisuuksia se tarjoaa eri toimijoille?
- Mitä edellyttää; esimerkiksi mistä on sovittava osapuolten kesken ja missä vaiheessa?
- Miten yhteiskäyttö otetaan kampuksen tilojen suunnittelussa huomioon?
- Miten opetuksen ja liiketoiminnan yhteistyötä voidaan lisätä yhteiskäytöllä?

Yhteis-käytön Design Manual

Yhteiskäytön Design Manual on työkalu, joka kulkee kampuksen kehityksessä mukana punaisena lankana. Yhteiskäytön tavoitteet saavutetaan, kun käytönajan toimintamallit huomioidaan alusta alkaen suunnittelussa ja hankevalmistelussa.

Osa kampus-verkostoa

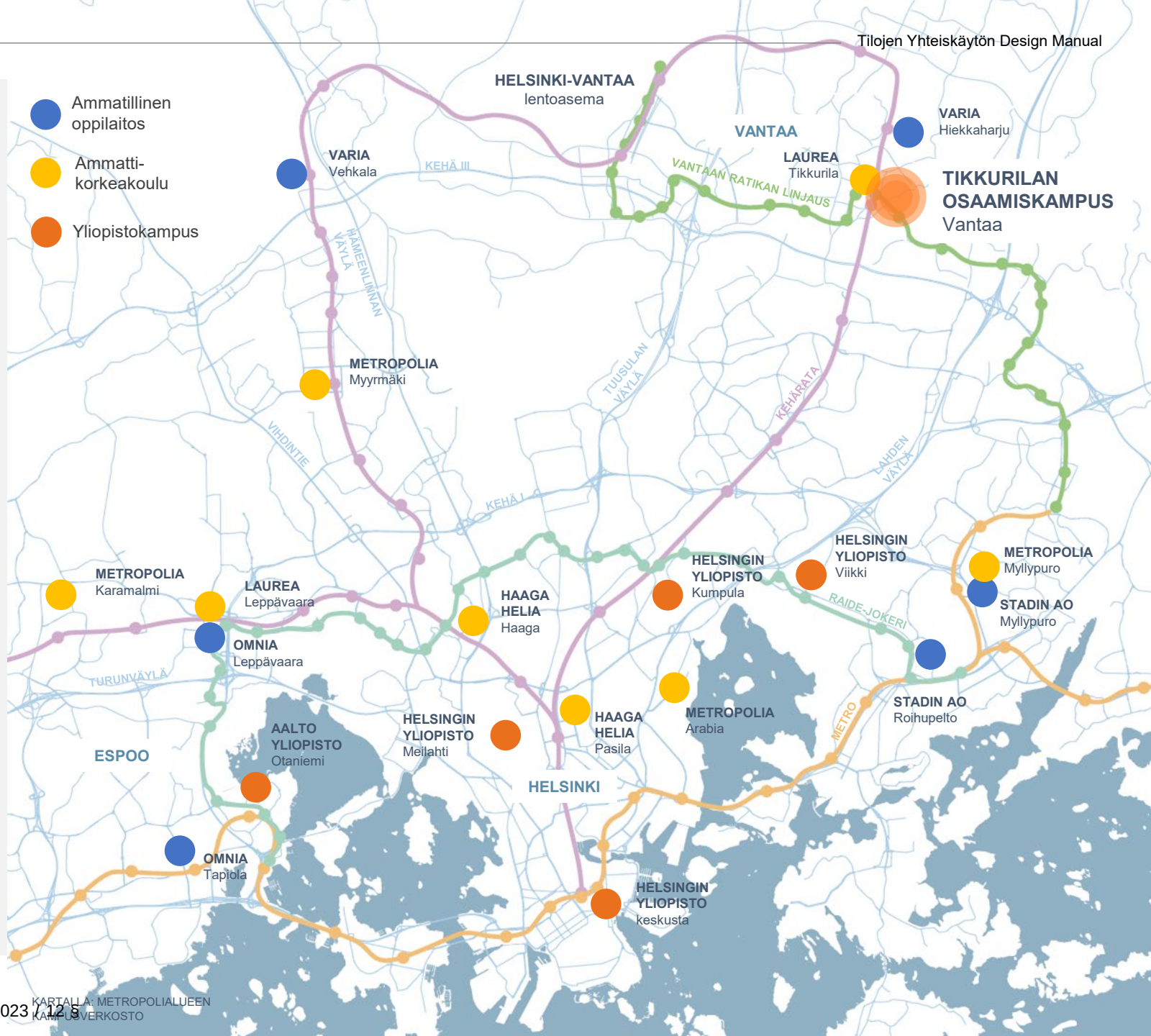
Tikkurilan Osaamiskampus tulee olemaan osa Metropolialueen kampusverkkoa, johon kuuluvat yliopistojen ja korkeakoulujen sekä toisen asteen oppilaitosten kampukset. Oppilaitosten lisäksi verkostoon liittyvät myös kaupungin palvelut.

Näin toiminta ei rajoitu vain kampukselle, vaan verkosto ja yhteistyö kattaa koko Metropolialueen.

OSAAMISKAMPUKSEN SIJAINTI:

10 min autosaavutettavuudella:
75 kpl yli 50 henkilöä työllistävää yritystä
18 700 16-34 vuotiasta asukasta

18 min Helsingin keskustaan junalla
7 min Helsinki-Vantaa lentoasemalle junalla

KARTALLA: METROPOLIALUEEN KAMPUSVERKOSTO

1.

Tilojen yhteiskäyttö kampuksella

LIITE: Kaupunginhallitus 09.10.2023 / 12 §

Yhteiskäytön ABC

Yhteiskäytön ABC muodostuu vahvemmasta yhteistyöverkostosta, työkulttuurin murroksen huomioimisesta ja tehokkaammista tilainvestoinneista.

Kaikki kolme teemaa ovat oleellisia: Yhteistyöverkostoon ja parempiin tiloihin voidaan satsata, kun tilainvestoinnit tehdään tehokkaasti ja tilojen käyttöaste saadaan korkeaksi.

A. **Vahvempi yhteistyöverkosto**

B. **Työkulttuurin murros**

C. **Tehokkaammat tilainvestoinnit, resurssiviisautta ja kestävää rakentamista**

A. Vahvempi yhteistyöverkosto

Vahvan yhteistyöverkoston syntyminen on tilojen yhteiskäytön päätavoite. Yhteistyö yritysten, oppilaitosten ja julkisen puolen toimijoiden välillä on olennaista, jotta kampuksesta syntyy houkutteleva alusta sekä koulutus- että liiketoiminnalle.

Tiiviillä yhteistyöllä ja rohkealla kokeiluasenteella kampus voi saavuttaa uskottavan aseman mielipide-vaikuttajana, kansainvälisesti tunnettuna toimijana ja haluttuna tapahtumien alustana.

Tulevaisuuden TKI-toiminta, työvoima ja oman henkilöstön lisäkoulutustarpeet löytyvät kaikki samalta kampukselta. Kun koulutus, projektit ja HR ovat lähekkäin, luodaan osaamista, joka hyödyttää kaikkia kampuksen toimijoita.

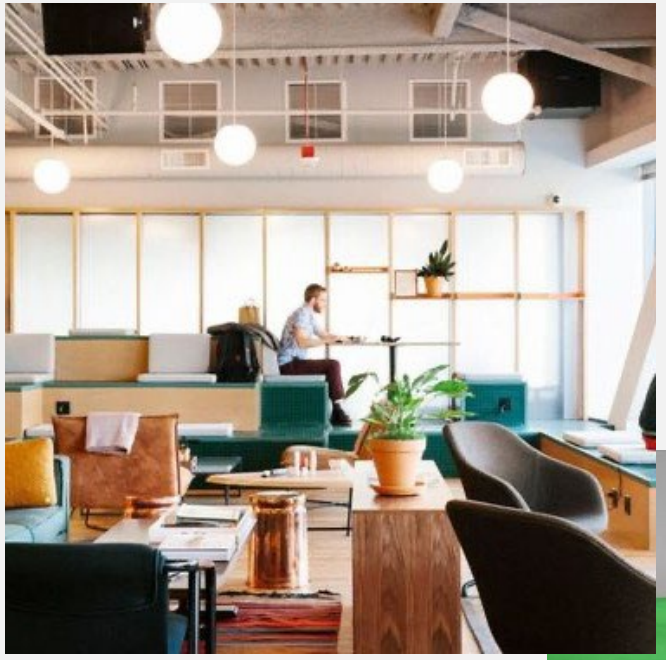
Toteutuakseen yhteistyö edellyttää vahvaa toiminnan operointia. Luvussa 3 on avattu esimerkinomaisesti, miten kampusoperoinnin malli, roolit ja vastuujako voitaisiin toteuttaa.

Verkosto ja vahva kampusoperointi hyödyttää kaikkia kampuksen toimijoita:

- **Yritykset:** Oikea osaaminen, TKI-toiminta yhteistyössä oppilaitosten ja julkisen puolen toimijoiden kanssa, väylä mukaan hankkeisiin ja Kaupungin verkostoon.
- **Oppilaitokset:** Yhteisössä mukana oleminen on tapa näkyä kansainvälisesti ja päästä hyötymään verkostosta.
- **Julkiset palvelut:** Tavoitetaan asiakkaat ja voidaan toimia lähellä palveluntarpeita, mikä edesauttaa mahdollisuuksia kehittää tekemistä.
- **Järjestöt:** Alusta tapahtumien ja toiminnan järjestämiseen. Paikka tavoittaa sekä oppilaitos- että yritysmaailma.

B.

Työkulttuurin murros

Työnteon murros ja hybridityön yleistyminen koskevat sekä oppilaitoksia että yrityksiä. Etätyön ja etäopiskelun mahdollistavat digitaaliset ratkaisut ovat arkipäivää. Tämä on muuttanut tapaa hyödyntää fyysistä ja virtuaalista tilaa.

Murros on tuonut tarpeen löytää tilankäytön ennustettavuuteen uusia ratkaisutapoja, joilla voidaan varmistaa käyttöä parhaiten palvelevien tilojen ja teknisten ratkaisujen saatavuus. Tilojen yhteiskäyttö laajentaa käytössä olevia resursseja ja tuo toimintaan joustoa.

C.

Tehokkaammat tilainvestoinnit

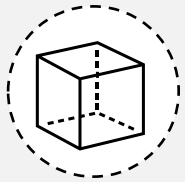
Yhteiskäyttö mahdollistaa omien tilojen tehokkaamman suunnittelun ja toisaalta avaa hyödynnettäväksi sellaisia tiloja, joita ei muuten olisi mahdollista ottaa käyttöön.

Yhteiskäyttöisten tilojen suorat, taloudelliset hyödyt tulevat siitä, että tiloja tarvitaan määrällisesti vähemmän, jolloin voidaan panostaa enemmän niiden laatuun.

Tilojen käyttöpiikkien pyöristäminen yhteiskäyttöistä tilapoolia hyödyntämällä vaatii kokonaiskuvan hahmottamista ja toimivaa järjestelmää.

Yhteiskäyttöisten tilojen rakentaminen on resurssiviisasta ja kestävää rakentamista. Se on keino vastata Vantaan hiilineutraalisuus-tavoitteisiin sekä tiukentuviin rakentamista koskeviin päästötavoitteisiin.

Yhteistyöverkosto rakentuu kampuksen resursseista:

Yhteiskäyttöiset tilat

Tilat mahdollistavat asioiden järjestämistä, kuten uudenlaisia projekteja, kursseja, tapahtumia ja klinikoita.

Toimijoiden sijainti lähekkäin antaa mahdollisuuden tehdä projekteja ja yhteistyötä matalalla kynnyksellä.

Palveluntuottajat

Sekä julkiset että yksityiset palveluntuottajat löytyvät kootusti ja ovat eri asiakasryhmien sekä yritysten tavoitettavissa.

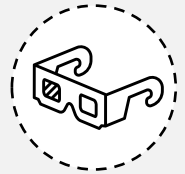
Yritysmaailma

Yrityksille löytyy luonteva tapa olla läsnä kampuksella. Isoja tilainvestointeja ei tarvita aina, toiminta voi olla projektiluontoista ja perustua pieneen läsnäoloon oikeassa paikassa.

Tulevaisuuden osaajat

Sekä tutkinto-opiskelijat että työnhakijat ja maahanmuuttajat nähdään tulevaisuuden osaajina, joiden varaan Vantaan menestys rakentuu.

Tapahtumat ja foorumit

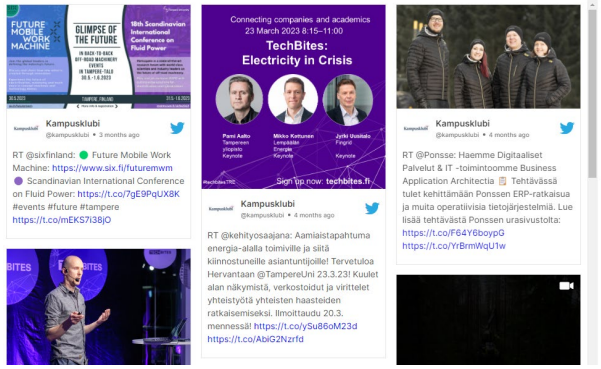
Kampus muodostuu luontevaksi paikaksi keskittää osaamiseen ja työelämään sekä yritystoimintaan liittyvät tapahtumat.

Toimivia esimerkkejä muualta:

KAMPUSKLUBI:

SYK Oy:n, Tampereen Yliopiston ja Tamlinkin rakentama ja hallinnoima yhteisö. järjestää tapahtumia sekä akatemioita, joissa yritykset ja oppilaitokset kohtaavat. Lisäksi Kampusklubi tarjoaa jäsenilleen useiden kampusten laajuisesta tilapoolista yhteiskäyttöisiä tiloja.

Klubilla on jäsenyysmaksu ja se vaihtelee toimijan taustan ja kokoluokan mukaan. Jäsenyys avaa väylän klubin toimintaan, verkostoon ja tilapooliin. Yritysjäseninä klubilla on muun muassa John Deere, Nokia, Ponsse, Valmet sekä Huawei.

Kuvakaappaus Kampusklubin www-sivuilta

AALTO YLIOPISTO:

Aalto Yliopisto on kansainvälisessäkin vertailussa merkittävä yliopisto, joka kouluttaa teknisen alan huippuosaajia. Strateginen kumppanuus teollisuus- ja teknologiayritysten kanssa on tapa kehittää alaa ja yrityksille se tarjoaa väylän uusimpaan tutkimustietoon.

Yhteistyötä edistetään hankkeiden ja opintokokonaisuuksien kautta. Aalto Yliopiston strategisia kumppaneita ovat mm. ABB ja Neste.

Kuva: Aalto Yliopisto

HELSINGIN YLIOPISTON TIEDEKULMA:

Tiedekulmatoiminta on saanut alkunsa vuonna 2012. Tiedekulma kuvaa toimintaa omilla verkkosivuillaan seuraavasti: ”Kaikille avoin keskustelun ja yhdessä tekemisen areena, jossa kuuluu tieteen ja tutkimuksen ääni. Tiedekulma tarjoaa puheohjelmaa, teematapahtumia ja muuta tiedesisältöä helposti nautittavissa muodoissa sekä yhteiskäyttötiloja kolmessa kerroksessa.”

Tiedekulman tapahtumia ovat mm. Tieteiden yö, erilaiset luennot (kuten Chat Gpt in research, 29.8.2023) ja rennompi pubivisa-nimellä kulkeva illanvietto taiteiden yössä.

Tiedekulma kehitettiin palvelumuotoilua hyödyntäen, jotta se tavoittaisi asiakastarpeet mahdollisimman hyvin.

Kuva: Helsingin Yliopisto

2.

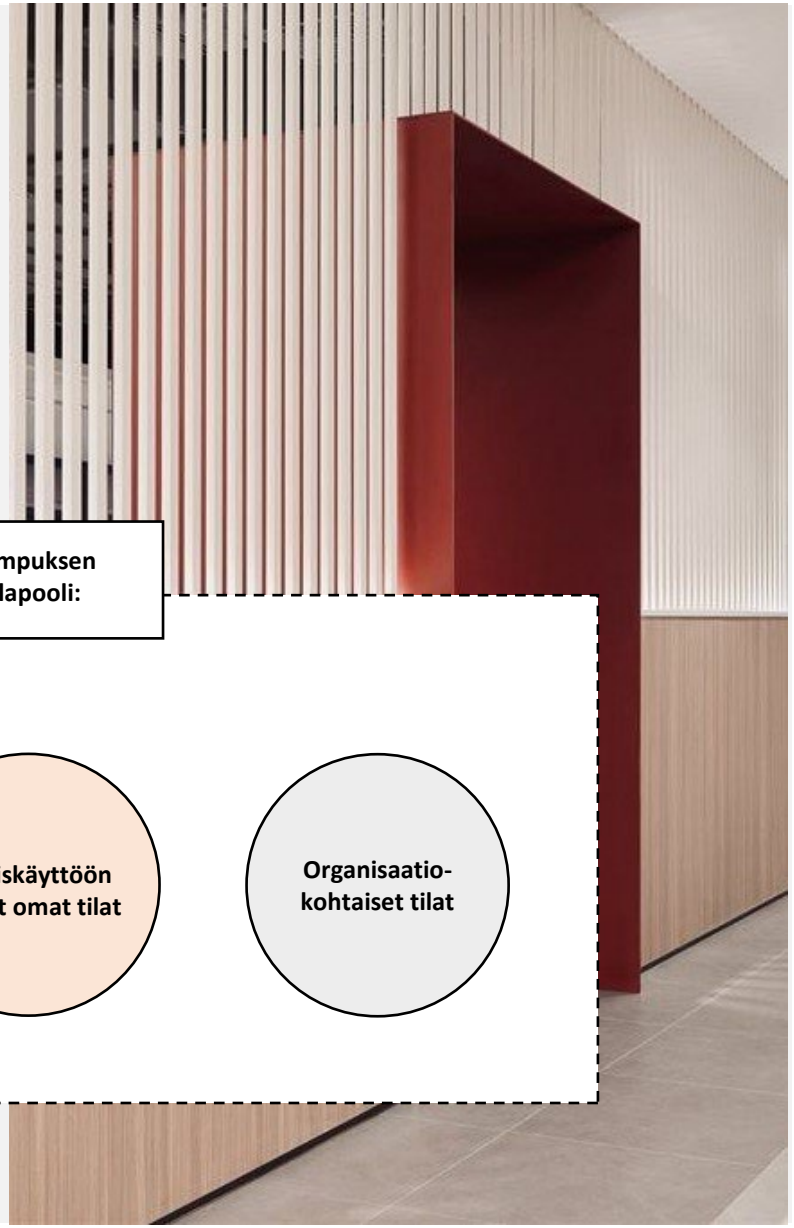
Yhteiskäytön toiminta-periaatteet

LIITE: Kaupunginhallitus 09.10.2023 / 12 §

Yhteiskäyttö on toimintatapa

Yhteiskäyttö on ensisijaisesti toimintatapa ja lähes kaikki tilat voivat olla yhteiskäytön piirissä. Yhteiskäytön tilakokonaisuus muodostuu operoiduista yhteiskäytettävistä tiloista sekä toimijoiden omista tiloista, jotka avataan muiden hyödynnettäviksi silloin, kun oma toiminta sen sallii.

Käyttöperusteet

Operoidut yhteiskäyttöiset tilat

Operoitujen yhteiskäyttöisten tilojen ylläpidosta, kalustuksesta ja varustuksesta (laitteet, tekniikka) vastaa tilaoperaattori. Kampusalueella voi toimia useita tilaoperaattoreita, mutta käyttäjien kannalta tilojen käytön tulee olla saumatonta ja käytäntöjen yhtenäisiä.

Tilapooliin kuuluvat tilatyypit määritellään yhdessä tilaoperoinnin mallin kehityksen yhteydessä*. Kehitysvaiheessa kampuksen toimijat määrittävät, miten paljon joustavia tilaresursseja tulevat tarvitsemaan. Toiminnan suunnittelussa on oleellista hahmottaa, missä vaiheessa tarvittavat tilaresurssit rakentuvat kampukselle.

Kehitysvaiheessa voidaan määritellä käyttäjäkohtainen tilatarve ja hinnoittelu määräajaksi, mikä tekee toiminnasta ennustettavaa ja vähentää molemminpuolisesti riskejä.

Luvussa 3 on avattu tarkemmin esimerkinomaisesti, miten tilaoperoinnin malli, roolit ja vastuujako voitaisiin toteuttaa.

* Kts. liite: Yhteiskäytön tilatyypit kampuksella

Tapoja rakentaa tilaoperoinnin malli:

Erillinen operaattori

Maksaa tilakoko-naisuudestaan vuokraa kiinteistönomistajalle / -omistajille.

Esimerkkejä toimijoista:

- Epicenter
- Innovation Home
- Regus
- Village Works

Kiinteistönomistaja operoi

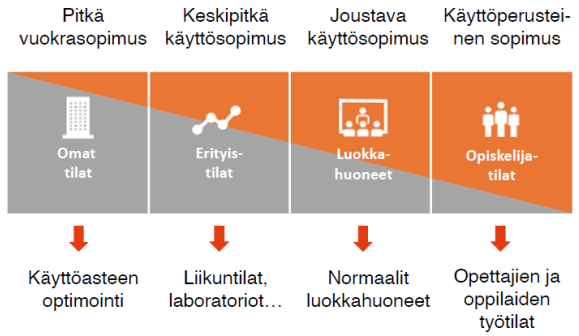
Operoi kokonaisuutta omistamassaan kiinteistössä / kiinteistöissä.

Esimerkkejä toimijoista:

- POOL (Antilooppi)
- Teknologiakiinteistöt
- Valo Works (SSA Group)
- Workery+ (YIT)
- WOODS (NREP)

Operoitujen tilojen käyttö:

Tilapoolissa on erilaisin sopimuksin hyödynnettäviä tilaresursseja. Alla Spacentin laatima kaavio, joka kuvaa periaatteellisesti Aalto Yliopiston ja Haukilahden lukion joustotilankäyttöä. (Kaavio: Spacent)

Käyttöperusteet

Operoidut yhteiskäyttöiset tilat

Toimivia esimerkkejä muualta:

ERILLINEN OPERAATTORI

EPICENTER

Tukholmassa 2015 perustettu joustotilaoperaattori, jonka tarjonta on suunnattu erityisesti korkean osaamisen yrityksille. Painottaa markkinoinnissaan erilaisia tapahtumia ja seminaareja.

Suomessa yksi kohde Mikonkadulla ydinkeskustassa. Oslossa ja Tukholmassa myös kohteet.

REGUS

Kansainvälinen joustotilaoperaattori. Eritasoisilla jäsenyyksillä pääsee kiinni joustaviin tilaresursseihin. Tilakokonaisuudesta löytyy työpisteitä, työhuoneita sekä kokous- ja tapahtumatiloja.

Pääkaupunkiseudulla toimipisteitä on kymmeniä.

VILLAGE WORKS

Village Works on 2008 perustettu suomalainen joustotilaoperaattori, jolla on Helsingin keskustassa (7 kpl) sekä Espoon Mankkaalla (1kpl) kohteita. Village Works painottaa itse laajaa palvelutarjontaa ja yhteisöä osana konseptiaan. Tarjonnasta löytyy myös erityyppisiä juhlatiloja.

Erilaisia jäsenyysmalleja tilaresurssien käyttöön.

KIINTEISTÖNOMISTAJA OPEROI

ANTILOOPPI POOL

Antiloopin kehittämä joustotilakonsepti omistamiinsa kohteisiin. Tällä hetkellä verkostossa on 8 kohdetta (Helsinki: Ruoholahdenkatu 21, Elimäenkatu 5, Elimäenkatu 17-19, Siltasaarenkatu 12, Siltasaarenkatu 10, Käenkuja 3, Tallberginkatu 2, Pursimiehenkatu 29-31; Espoo: Stella Business Park). Painottaa hiilineutraalia toimitilaratkaisua markkinoinnissaan.

NREP WOODS

NREP:n kehittämä joustotilakonsepti omistamiinsa kohteisiin. Suomessa on tällä hetkellä 4 kohdetta (Helsingissä Leipätehdas, Bulevardi 2 ja Eteläesplanadi 2 sekä Espoossa Metsä Tapiola). Oma ravintola kuuluu kiinteästi konseptiin. Perinteinen kiinteä vuokrasopimus tilaan tai joustava jäsenyys ovat vaihtoehtoja.

TURUN TEKNOLOGIAKIINTEISTÖT

Turussa toimiva kiinteistönomistajan kehittämä kokonaisuus Tiedepuiston ja Itäharjun alueella. Painottuu teknologia- ja tutkimusalalle ja vahvaan linkkiin yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Palvelu- ja tilatarjonta on muilta osin suhteellisen perinteistä.

YIT WORKERY+

Entiset Technopoliksen kehittämät UMA-kohteet ovat nykyään YIT Workery kohteita. YIT on täydentänyt verkostoa lisäksi Vallilan Sturenportti –kohteella. Kaikkiaan 4 kohdetta; Teurastamolla, Keilaniemessä, Vallilassa ja Esplanadilla. Workery kuvaa omaa palveluaan olemalla ratkaisu sekä suuren yrityksen joustotilatarpeeseen että toimiva ratkaisu pienelle yritykselle.

VALO WORKS

Uudenlainen hotellihuoneen ja työhuoneen yhdistävä konsepti, johon kuuluu myös yhteisöllisiä alueita ja erilaisia toimistopalveluita. Tällä hetkellä konseptilla on yksi toimipiste, joka sijaitsee osoitteessa Mannerheimintie 109.

Valon huoneita voi varata joko hotellihuoneiksi yöpymistä varten tai työhuoneiksi. Tilaresursseihin pääsee kiinni jäsenyydellä tai eripituisilla passeilla.

Huoneita voi ostaa osakkeina omakseen, jolloin Valo vuokraa niitä eteenpäin ja omistaja saa tuottoa huoneelle.

Valo Works painottaa markkinoinnissaan kiinteistöjen tehokkaamman käytön olevan vastuullista. Toimintamalliin kuuluu erilaisten tapahtumien järjestäminen jäsenille.

Käyttöperusteet

Yhteiskäyttöön avatut omat tilat

Niin oppilaitoksilla kuin yrityksilläkin on tiloja, jotka eivät ole aktiivisessa käytössä jatkuvasti. Kampus mahdollistaa myös näiden toimijoiden omassa hallinnassa olevien tilojen avaamiseen yhteiskäyttöön.

Yhteiskäyttöön avatut omat tilat tulee liittää kampuksen varausjärjestelmiin. Kampuksella toimiva tilaoperaattori on luonteva taho myös yhteiskäyttöön avattujen omien tilojen käytönhallintaan. Omien tilojen avaaminen yhteiskäyttöön on oltava taloudellisesti houkuttelevaa kampuksen toimijoille.

Yhteiskäyttö on huomioitava jo kehitysvaiheessa:

Kampuksen suunnitteluratkaisujen on mahdollistettava tilojen yhteiskäyttöä palveleva kulunvalvonta sekä selkeät reitit yhteiskäyttöön avattaviin tiloihin.

Myös vastuujako mahdollisesti lisääntyvään huollon ja ylläpidon tarpeeseen liittyen on sovittava.

Nykytilanteen haasteita:

Erityisesti julkisella puolella omien tilojen avaaminen yhteiskäyttöön laajassa mittakaavassa toisi kaikille säästöjä. Nykytilanteessa on kuitenkin haasteita, jotka on ratkottava operointimallin kehitysvaiheessa.

Porkkanat puuttuvat:

Julkisen puolen toimijoilla ei ole välttämättä riittävästi porkkanoita jakaa tilaresurssejaan: Siitä syntyy nykymallilla ylimääräistä työtä, esimerkiksi siivouksen ja hallinnoinnin muodossa.

Ajantasainen tilannekuva puuttuu:

Tilojen varaustilanne ei nykyisellään seuraa todellista käyttöä. Oppilaitosten tilaresurssit varataan usein jo opetuksen suunnitteluvaiheessa, eikä tilannetta päivitetä välttämättä lukuvuoden aikana, vaikka tarpeet tilankäytölle muuttuisivat (esim. osa opetustapahtumista etänä). Näin ollen varattuja tiloja jää vajaakäytölle.

Käyttöperusteet

Yhteiskäyttöön avatut omat tilat

Toimivia esimerkkejä muualta:

HAUKILAHDEN LUKIO + AALTO YLIOPISTO:

Haukilahden lukio hyödyntää tilaresursseja Aalto Yliopiston Otaniemen kampukselta. Tilaresursseja käytetään Koulu palveluna -periaatteella. Hyötyinä ovat paremmat tilat (mm. laboratorio- ym. erikoistilat lukio-opetukseen) sekä opiskelijatyytyväisyyden nousu. Lisäksi saavutetaan kustannussäästöjä tilatehokkuudesta.

Kokonaisuus kehitettiin ja toteutettiin yhdessä Spacentin kanssa 2016 ja Spacent raportoi seuraavia lukuja (lukio):

- 25 % pienemmät CO2 päästöt
- 35 % vuotuinen säästö
- 177 % lisää hakemuksia
- 60 % joustavia resursseja
- 85 % opiskelijamäärän lisäys verkostoresursseja lisäämällä (320 -> 600 opiskelijaa)

(Tietojen lähde: Spacent, Anssi Salonen 2022)

Kuva: Espoo

SENAATTI SEESAM JA 2.0 LAB:

Seesam on Valtion tietotyöntekijöille tarkoitettu joustotilakokonaisuus. Seesam-tilakokonaisuuksia on Valtion hallitsemissa kiinteistöissä Helsingissä (Lintulahdenkujalla ja Pasilassa) Turussa sekä Kuopiossa. Seesam-kokonaisuudessa on työtiloja, puhelinkoppeja, hiljaisia tiloja sekä neuvotteluhuoneita, joita voi varata käyttöönsä sähköisestä järjestelmästä.

Työ 2.0 Lab sijaitsee Yliopistokatu 5:ssä ydinkeskustassa. Työtila on avoin myös Valtion yhteistyökumppaneille. Tilassa järjestetään lisäksi erilaisia verkostotapahtumia. Tilan hostit ja fasilitaattorit auttavat erilaisten tapahtumien ja yhteiskehittämisen tilaisuuksien suunnittelussa.

(Huom. Vielä toistaiseksi kumpikaan näistä tilakokonaisuuksista ei ole avoin täysin ulkopuolisille tahoille.)

Kuva: Työ 2.0 Lab, Senaatti

NOKIA + OPPILAITOKSET:

Metropolian tilat Espoon Leppävaarassa irtisanottiin 2019 ja toiminnalle piti löytää uudet tilat. Väistötilat löytyivät Nokian kampukselta Karaportista. Puhtaasti tilojen lisäksi Nokia ja Metropolia ovat lähteneet kehittämään yhteistyötä ja kampus tarjoaa uudenlaisen oppimisympäristön teknologia-alan huippunimen kyljessä. Yhteistyötä toteutetaan esimerkiksi erilaisin projektein.

Metropolian lisäksi Espoon Leppävaaran lukio muutti 2020 Karaporttiin Nokia Kampukselle.

Huom. Tilakokonaisuudet on vuokrattu organisaatiokohtaiseen käyttöön, mutta sijainti kampuksella on silti avannut uudenlaisia yhteistyön mahdollisuuksia oppilaitosten ja Nokian välille.

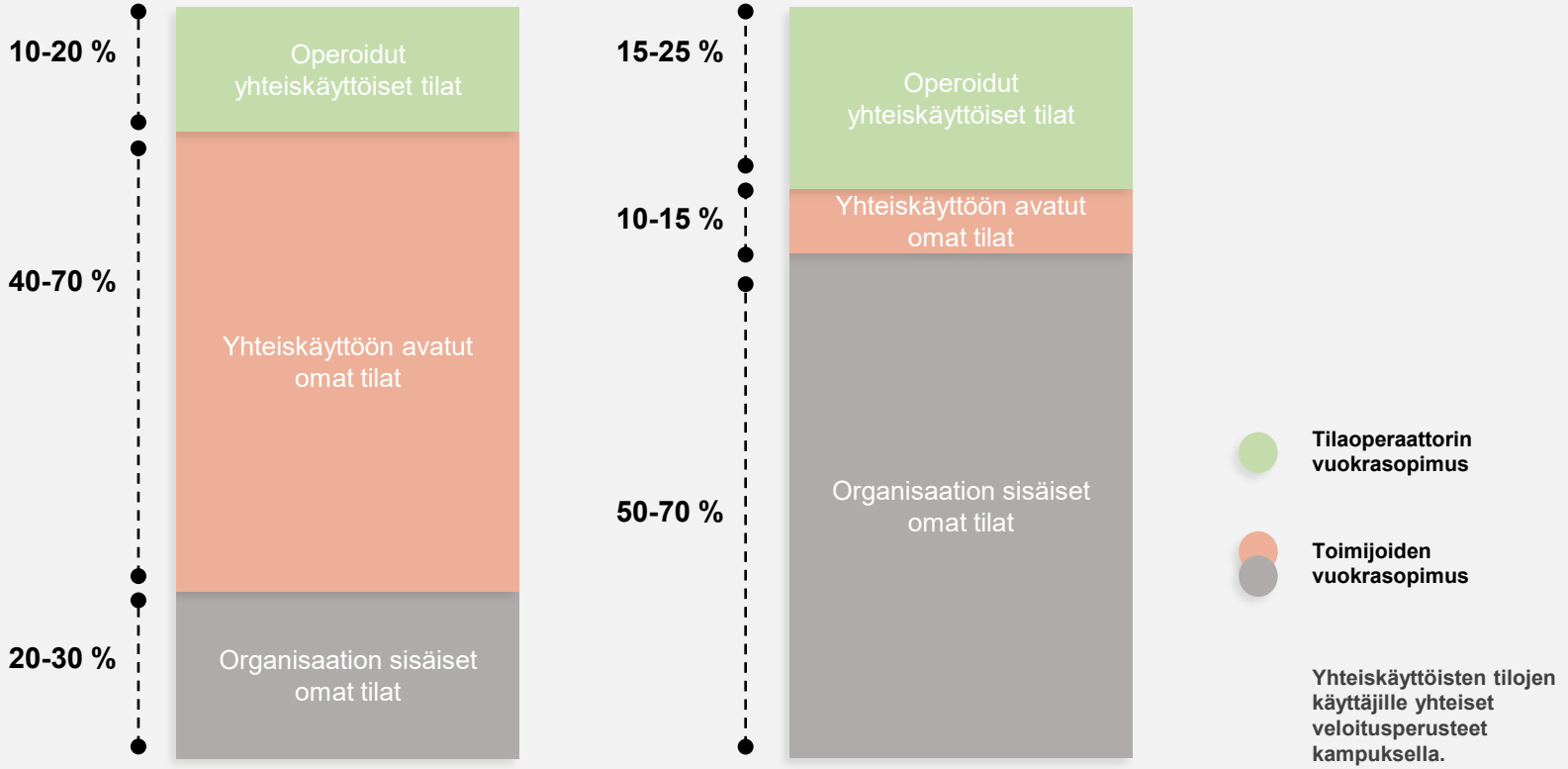

Kuva: Foursquare, David L.

Yhteiskäytön tilajakauma käyttötarkoituksittain

Ohessa näytetty esimerkinomaisesti, miten yhteiskäyttö kampuksen eri toiminnoissa voi jakautua. Osa tiloista on operoituja yhteiskäyttötiloja ja osa yhteiskäyttöön avattuja omia tiloja.

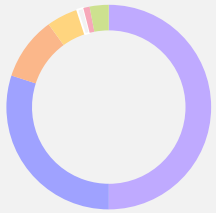
Tilakokonaisuuteen jää aina kuitenkin myös organisaatio-kohtaisia, muilta suljettuja tiloja. Erityisesti oppilaitosten ja julkisten palveluiden tiloissa näitä voidaan kuitenkin pyrkiä minimoimaan.

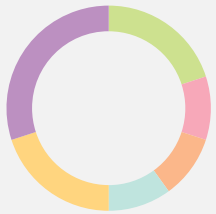
Käyttötarpeet

Yritykset
Yrityksille Kampuksen yhteiskäyttöinen tilapooli voi tarjota erityisesti joustavia yhteistyö- ja tapahtumatiloja läheltä omia toimitiloja. Lisäksi erilaisia projekteja varten, esimerkiksi ulkopuolisten konsulttien kanssa, projektitilojen perustaminen on kätevää ja joustavaa.

Oppilaitokset
Suurin tarve on luokkatiloille ja opetuksen erikoistiloille. Ryhmätyötiloja tarvitaan myös. Hallinnollisten tehtävien hoitamiseen tarvitaan oma työnteon kokonaisuutensa.

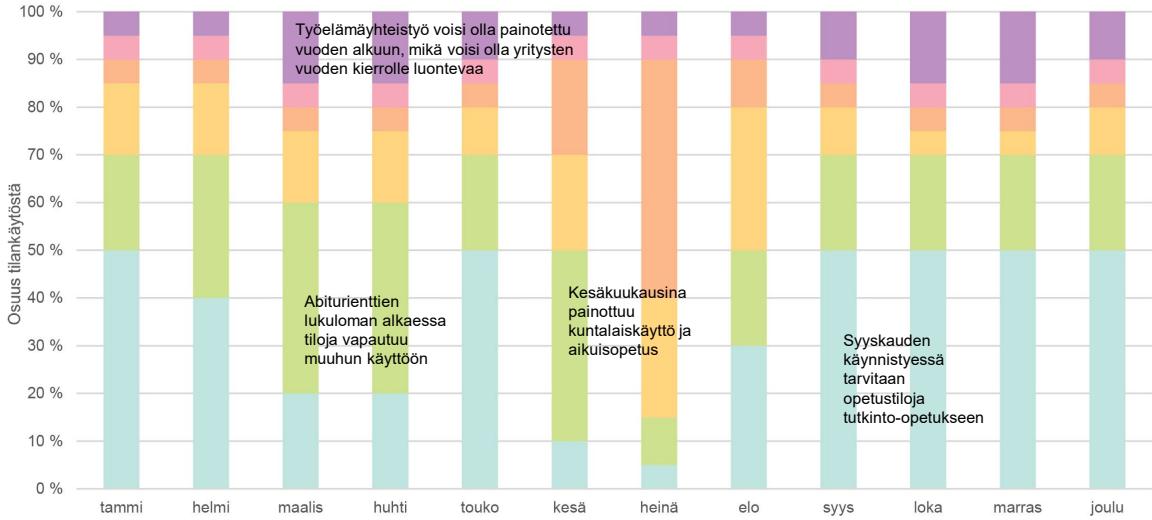

Julkiset palvelut
Julkisten palveluiden tarpeessa näkyvät asiakaspalvelutilat, joiden on löydyttävä työnteon tilojen lähettyviltä, jotta työpäivät on järjestettävissä järkevästi. Erilaisia tapahtumia, kuten rekrytapahtumia varten löytyy joustavaa tilaa auditorioista vapaamuotoisempiin aulatiloihin.

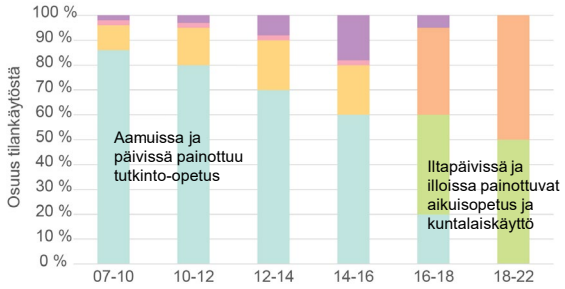
- Luokkatilat
- Opetuksen erikoistilat
- Tiimi-/ pienryhmätilat
- Työtilat
- Kokoustilat
- Hiljaiset tilat / Teams-huoneet
- Tapahtumatilat
- Asiakaspalvelutilat

Tilaresurssien käyttöasteen optimointi yhteiskäytöllä – oppilaitokset ja julkiset palvelut:

Vuosikello

Vuorokausikello

Oheiset vuosikello ja vuorokausikello ovat periaatteellisia esityksiä siitä, miten kampuksen tilaresursseja voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti käyttöä rytmittämällä oppilaitosten ja julkisten palveluiden sekä yritysyhteistyön kohdalla. Perusperiaate on, että suunnittelemalla etukäteen ja järjestämällä toiminta joustavasti, saadaan mahtumaan enemmän toimintaa kampukselle. Käyttöpiikkien tasaamiseen voidaan hyödyntää yksityisen tilaoperaattorin tilaresursseja joustavasti.

- Tutkinto-opetus
- Aikuisopetus, ilta
- Aikuisopetus, päivä
- Kuntalaiskäyttö ja työväenopisto
- Kasvupalvelut, muut julkiset palvelut
- Yritysyhteistyö

Yhteiskäytön tilakokonaisuudet kampuksella ja kehityshuomiot *

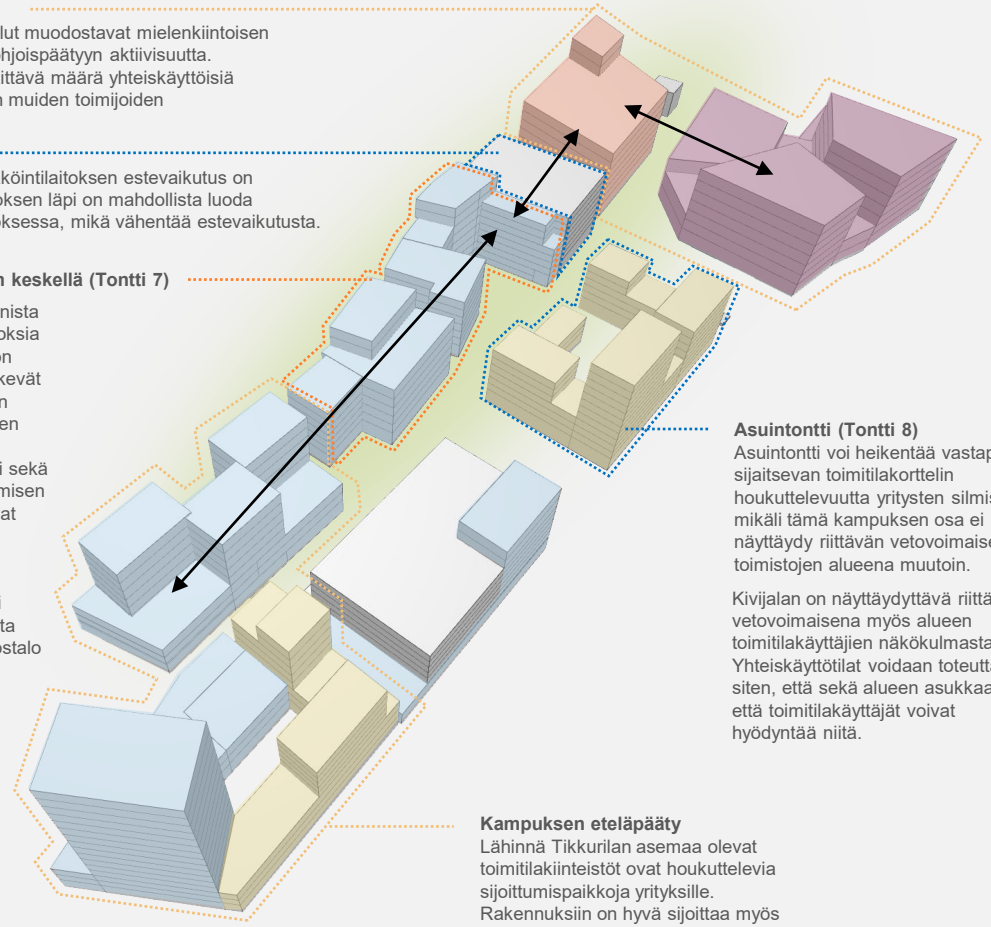
Kampuksen pohjoispääty
Oppilaitokset ja kasvupalvelut muodostavat mielenkiintoisen kokonaisuuden ja tuovat pohjoispäätyyn aktiivisuutta. Rakennuksiin sijoittuu merkittävä määrä yhteiskäyttöisiä tiloja, jotka ovat kampuksen muiden toimijoiden käytettävissä

Pysäköintilaitos
On huolehdittava, että pysäköintilaitoksen estevaikutus on mahdollisimman pieni. Laitoksen läpi on mahdollista luoda kävelyreitti jokaisessa kerroksessa, mikä vähentää estevaikutusta.

Toimitilatontti kampuksen keskellä (Tontti 7)

Tontti 7 hyötyy eniten sijainnista lähellä pohjoisosan oppilaitoksia ja kasvupalveluita. Sijainti on luonteva yrityksille, jotka tekevät TKI-yhteistyötä oppilaitosten kanssa tai hyödyntävät niiden yhteiskäyttöisiä tiloja.
Vahva toimintojen kuratointi sekä linkitys pohjoispäädyn oppimisen kokonaisuuteen edesauttavat Tontin 7 vetovoiman rakentamista.

Tontin haasteena on sijainti kaukana Tikkurilan asemasta sekä vastapäätä asuinkerrostalo ja vieressä pysäköintilaitos.

Asuintontti (Tontti 8)
Asuintontti voi heikentää vastapäätä sijaitsevan toimitilakorttelin houkuttelevuutta yritysten silmissä, mikäli tämä kampuksen osa ei näyttäydy riittävän vetovoimaisena toimistojen alueena muutoin.

Kivijalan on näyttäydyttävä riittävän vetovoimaisena myös alueen toimitilakäyttäjien näkökulmasta. Yhteiskäyttötilat voidaan toteuttaa siten, että sekä alueen asukkaat että toimitilakäyttäjät voivat hyödyntää niitä.

Kampuksen eteläpääty
Lähinnä Tikkurilan asemaa olevat toimitilakiinteistöt ovat houkuttelevia sijoittumispaikkoja yrityksille. Rakennuksiin on hyvä sijoittaa myös operoituja yhteiskäyttöisiä tiloja yritysten käyttöön

Tikkurilan rautatieasemalle 300m

Toimitilarakentaminen

Operoidut työnteon tilat

Esimerkkejä yhteiskäytön tilatyypeistä:

- Neuvottelutilat
- Ryhmätyötilat
- Hiljaiset tilat, pientoimistot
- Ad hoc-työpisteet
- Joustavat tapahtumatilat, edustustilat

Kortteli 002

Operoidut yhteiskäyttöiset oppimisen tilat

Esimerkkejä yhteiskäytön tilatyypeistä:

- Luokkatilat, pienryhmäopetuksen tilat
- TKI
- Simulaatio
- Studiot

Operoidut yhteiskäyttöön avatut työnteon tilat

Esimerkkejä yhteiskäytön tilatyypeistä:

- Neuvottelutilat ja hiljaiset tilat
- Pientoimistot
- Ad hoc-työpisteet

Kortteli 001

Yhteiskäyttöön avatut oppilaitoskohtaiset tilat

Esimerkkejä yhteiskäytön tilatyypeistä:

- Luokkatilat
- Opetuksen erikoistilat, kuten fysiikan ja kemian luokat, opetuskeittiöt

Yhteiskäyttöön avatut koko rakennuksen yhteiset tilat

Esimerkkejä yhteiskäytön tilatyypeistä:

- Liikuntatilat
- Aulatilat, opintoportaat
- Isommat tapahtumatilat

Asuinrakentaminen

Yhteistilat

Esimerkkejä yhteiskäytön tilatyypeistä:

- Kuntosali
- Työtilat
- Juhlatilat
- Harrastetilat

*** Kehityshuomioita nostettu esiin erityisesti 26.5.2023 pidetyssä markkinavuoropuhelussa kuultujen kommenttien perusteella.**

3.

Yhteiskäytön toteuttaminen

LIITE: Kaupunginhallitus 09.10.2023 / 12 §

Yhteiskäytön toteutus

Suunnittelun kannalta on oleellista muodostaa ajantasainen tilannekuva siitä, millaisia tiloja kampukselle rakentuu: Rakennuttajien ei tarvitse huomioida kaikkia tilatyyppejä omissa kokonaisuuksissaan, mikäli ne löytyvät jo kampuksen muista osista. Lisäksi vuokralaisille kyetään todentamaan, että tarvittavat tilaresurssit löytyvät kampukselta.

Ajantasainen, päivittyvä tilannekuva kampuksen tilapoolista

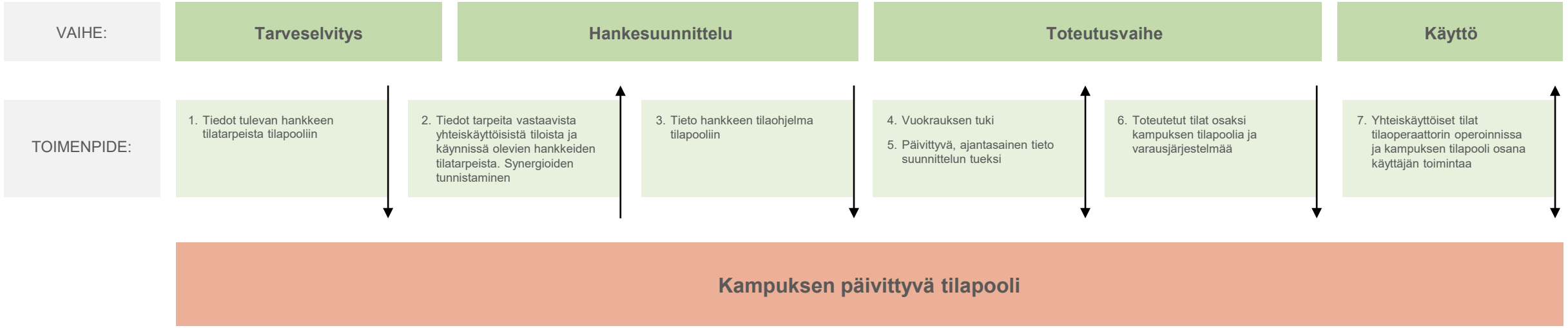

Päivittyvä tilapooli suunnittelun tukena

Ajantasainen, päivittyvä kuva kampuksen yhteiskäyttöisestä tilakokonaisuudesta tukee sekä rakennushankkeiden että käytönaikaisen toiminnan suunnittelua.

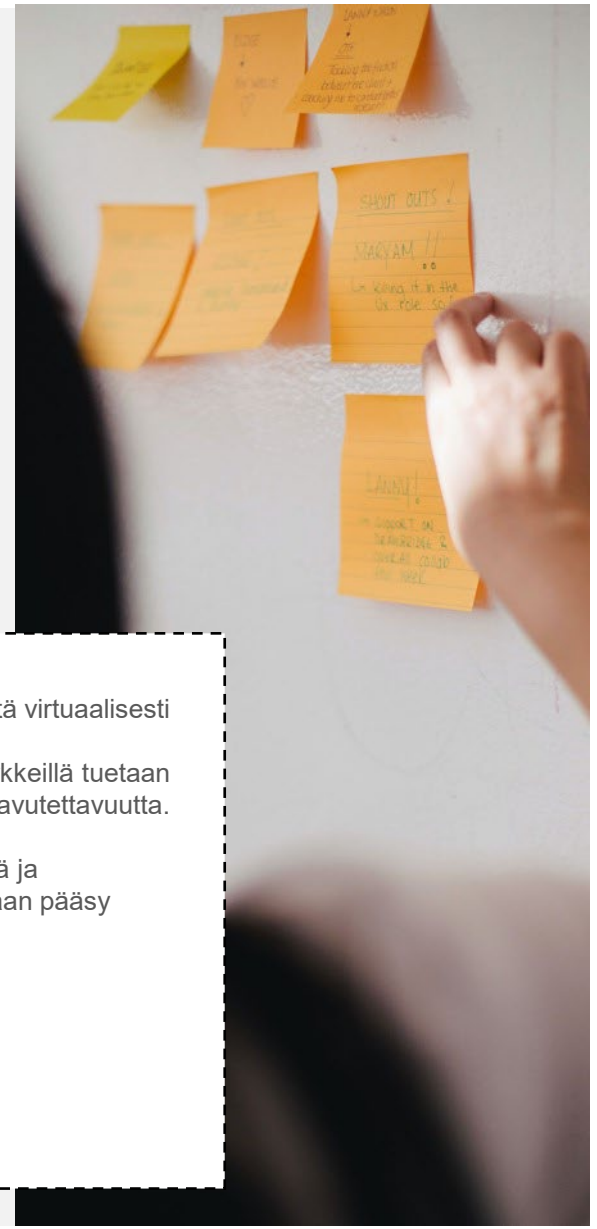
Kommunikaatio hankkeiden välillä on tärkeässä roolissa. Kampuksen päivittyvä tilapoolia voidaan ylläpitää esimerkiksi tietomallipohjaisessa työkalussa, johon kaikilla kampuksen hankkeilla on pääsy.

Rakennushanke osana yhteiskäyttöistä tilapoolia:

Käytännön tilahallinnan rakentaminen

Yhteiskäytön suunnittelussa on ymmärrettävä kampuksen toimintaa, toimijoita sekä näiden tarpeita. Jotta kokonaisuus tulee toimimaan käytännön arjessa halutulla tavalla, tarvitaan kampuksen kattava tilahallintajärjestelmä.

Tilahallinta ja Varausjärjestelmä

Tilahallinnan integrointi käyttäjien järjestelmiin tukee toimintaa ja tehostaa tilojen käyttöä:

- Omat tilavarausjärjestelmät
- Toiminnansuunnittelujärjestelmät

Tilojen hakutoiminnot:

- Tilojen kapasiteetti, tekniset valmiudet ja muut ominaisuudet selkeästi hakukriteereinä

Toiminnan suunnittelu ja käytön seuranta

Yhteiskäyttöisten tilojen tehokas hyödyntäminen vaatii hyvää käsitystä käyttöpiikeistä tilatyypeittäin sekä keinoista piikkien tasaamiseen.

Tilavarausten ja toteutuvan käytön seuranta rinnakkain on edellytys toiminnan tehokkaalle suunnittelulle

Keinot ovat sekä toiminnallisia että tilatarjontaan ja -hallintaan liittyviä:

- Raportointi, seuranta
- Sensoritekniikka
- Olosuhdeseuranta

Kulunvalvonta ja vyöhykkeet

Opastus sekä fyysisesti että virtuaalisesti

Suunnittelussa kulkuvyöhykkeillä tuetaan yhteiskäyttöisten tilojen saavutettavuutta.

Kulunvalvontajärjestelmällä ja kulkuoikeuksilla varmistetaan pääsy varattuihin tiloihin.

Yhteiskäytön toteutumisen varmistaminen ohjauksella

Jotta yhteiskäyttö kampuksella toteutuu, on kampuksen hanke-kehittäjillä oltava riittävä motivaatio edistää sitä. Yhteiskäyttöön voidaan kannustaa tai velvoittaa tontinluovutusten kilpailutuksessa. Yhteiskäyttötilojen toteuttaminen voi olla edellytys tai siitä voi saada lisäpisteitä kilpailun vertailussa.

Lisäksi on huomioitava, että ehdot tontinluovutuksissa kulkevat eteenpäin hankkeissa. Ehtoja, jotka haittaavat hankkeen varsinaista edistämistä esimerkiksi heikentämällä sijoittajamyynnin edellytyksiä tulee arvioida tarkoin.

Hankekehittäjät tulee saada mukaan operointimallin kehittämiseen jo varhaisessa vaiheessa. Kehitysvaiheessa on kyettävä määrittämään, miten kampuksen yhteisöä operoidaan ja miten se liittyy tilaoperointiin (kts. seuraava sivu).

Erityisesti hankekehittäjät, joilla on kokemusta yhteiskäyttötilojen rakentamiseen, ansaintalogiikkaan sekä operointiin liittyen, voivat tuoda osaamista kehitysvaiheeseen.

Keinoja ohjata ja kannustaa yhteiskäyttöön tontinluovutusten yhteydessä:

- A:Tontinluovutusehtoihin velvoite rakentaa yhteiskäyttöisiä tiloja. TAI
  B: Tontinluovutuksen kilpailutuksessa lisäpisteiden antaminen yhteiskäyttöisen konseptin sisällyttämisestä hankkeeseen.
- A: Tonttien kehittäjille edellytys osallistua taloudellisella panoksella kampusoperointiin. TAI
  B: Tontinluovutuksen kilpailutuksessa lisäpisteitä, mikäli valmis osallistumaan taloudellisesti kampusoperointiin.
- Tontinluovutuksen kilpailutuksessa lisäpisteitä osaamisesta yhteiskäyttöisten tilojen suunnittelussa ja taloudellisessa toteutuskelpoisuudessa.
- Tonttien kehittäjien sitouttaminen mukaan koko kampuksen kehitykseen.

Operointimallin rakentaminen

Jotta yhteiskäyttö ja sen tavoitteet toteutuvat arjessa, kampus tarvitsee sekä yhteisöoperointia (kampusoperaattori) että tilaoperointi (tilaoperaattori).

Kampusoperaattori

Tehtävä: Rakentaa kampuksesta uskottava alusta tapahtumille, kuratoida toimintaa ja kehittää hankekokonaisuuksia ja projekteja.

Kampusoperaattorin tehtävät voi olla jaettu esimerkiksi pienelle tiimille, jonka jäsenillä on kullakin oma erikoisosaamisensa, esimerkiksi:

- **Hanke- ja projektikoordinaattori:** Ymmärrystä rahoitukseen, hankevalmisteluun ja eri tahojen toimintamalleihin liittyen.
- **Jatkuvan oppimisen koordinaattori:** Toimii linkkinä yritysten ja oppilaitosten välillä ja kuratoi opintokokonaisuuksia (erityinen tehtävä: Oppimistalo).
- **Yhteisökoordinaattori**: Kampuksen PR- ja tapahtumavastaava. Edistää Koko kampuksen tunnettuutta maailmalla. Rakentaa ja kehittää kampuksen tapahtumia.

Tilaoperaattori

Tehtävä: Ylläpitää yhteiskäytön tilakokonaisuutta, johon kuuluvat yhteiskäyttöiset operoidut tilat ja yhteiskäyttöön avatut toimijoiden omat tilat. Tehtäviin kuuluu tilojen varausjärjestelmän ylläpito ja vaadittavat integraatiot sekä käyttökorvausten periminen ja veloitusperusteiden muodostus. Operoitujen yhteiskäyttötilojen ylläpito ja varustelusta huolehtiminen on myös tilaoperaattorin tehtävä.

Tilaoperointiin voi liittyä eri rooleja:

- **Pääoperaattori:** Operointimallin kehitys, varausjärjestelmä ja integraatiot, käyttökorvaukset ja veloitusperusteet.
- **Muut tilaoperaattorit:** Erilliset operaattorit tai kiinteistönomistajien operointimallit voivat liittyä pääoperaattorin hallitsemaan järjestelmään. Vastuu yhteiskäyttöisten tilojen ylläpidosta ja varustelusta.

Kustannusjako:

Kustannukset operoinnista ja siihen liittyvistä kehitys- ja ylläpitotehtävistä tulisi jakaa Vantaan kaupungin, kampuksella toimivien oppilaitosten ja kiinteistönomistajien kanssa. Kehitystä tulisi tehdä allianssihengessä siten, että kaikki osapuolet myös hyötyvät kehityksen hedelmistä eri muodoin.

Yhteiskäytön tilatyypit kampuksella

Tilojen yhteiskäytön Design Manual | Liite 1

LIITE: Kaupunginhallitus 09.10.2023 / 12 §

Esimerkkejä tilatyypeistä

Luokkatilat

Opetuksen erikoistilat

Tiimityötilat

Aulatilat ja yleiset tilat

Työtilat ja pientoimistot

Tapahtumatilat

Asukkaiden yhteistilat

Huolto ja logistiikka

Esimerkkejä tilatyypeistä

LUOKKATILAT

Riittävän laadukkaan esitystekniikan ja joustavan kalustuksen omaavat luokkatilat sopivat opetuskäyttöön päiväopetuksessa ja iltaopetuksessa sekä erilaisessa kurssitapahtumissa (ensiapukoulutus, työturvallisuus jne.). Ne sopivat myös yritysten tilaisuuksiin, kuten esittelytilaisuuksiin, kursseille, perehdytystapahtumiin.

SUJUVAN YHTEISKÄYTÖN EDELLYTYKSIÄ:

- Luokkatilojen on löydyttävä riittävän läheltä, etenkin päiväopetuksessa
- Oltava helposti saavutettavia ja saapumisen on oltava erityisen selkeää
- Tilahallinnan täytyy kytkeytyä oppilaitosten omiin järjestelmiin ja varaustilanteen on oltava päivittyvä

OPETUKSEN ERIKOISTILAT

Erikoistilatyypit:

- Taito- ja taideaineiden luokat
- Opetuskeittiöt ja kotitalousluokat
- Liikuntatilat
- Simulaatiotilat, Testauslaboratoriot, TKI-tilat
- Studio-, äänitystilat
- Fysiikan ja kemian luokat

Esimerkiksi päiväopetuksessa tutkinto-opetuksen ja ilta- sekä viikonloppukäytössä kurssimuotoisen opetuksen hyödynnettävissä. Lisäksi mahdollistavat yritysyhteistyön käytännön tasolla.

SUJUVAN YHTEISKÄYTÖN EDELLYTYKSIÄ:

- Tilojen käytön täytyy olla hallittua, esimerkiksi jollain täytyy olla tietämys keittiötilojen elintarviketilanteesta
- Tarvitaan osaavaa henkilökuntaa ylläpitämään ja opastamaan.
- Vaatii selkeää vuorokausi ja vuosikelloa eri käyttäjäryhmien välillä

TIIMITYÖTILAT

Opetuskäytössä tiimityötilat sopivat projekteille ja ryhmätöille joko ad hoc tai vaikka varattavaksi pidemmälle jaksolle. Työtiloissa voidaan järjestää myös pienryhmäopetusta. Yrityskäytössä tiimityötilat voivat toimia bigroom-tyyppiseen työskentelyyn, kumppaniyritysten kotipesinä, projektityössä tai kokoustiloina.

SUJUVAN YHTEISKÄYTÖN EDELLYTYKSIÄ:

- Tilojen täytyy löytyä läheltä käyttäjiä.
- Tilat vaativat operaattorin ja selkeän varausjärjestelmän, joka on yhteensopiva myös oppilaitosten hyödyntämien järjestelmien kanssa.
- Tilojen varaustilanteen on oltava päivittyvä.

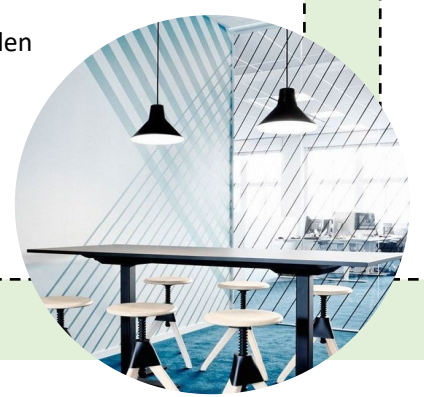
Esimerkkejä tilatyypeistä

TYÖTILAT JA PIENTOIMISTOT

Kampuksen kaikille avoimet yhteiskäyttöiset työtilat kannattaa järjestää ammattimaisen tilaoperaattorin toimesta ja lähelle yrityksiä. Myös julkisen puolen toimijoiden kannattaa suosia esimerkiksi jaettuja työtiloja hallinnollisille osastoille. Tiloja voi olla tiimityöhuoneista aina pieniin ad hoc puhelinkoppeihin asti. Myös työpisteitä voi olla harkittu määrä. Työtilojen yhteyteen on luontevaa sijoittaa yhteiskäyttöinen kokousmaailma.

SUJUVAN YHTEISKÄYTÖN EDELLYTYKSIÄ:

- Kokonaisuutta hallinnoi ammattimainen tilaoperaattori.
- Riittävä käyttäjäpohja.
- Sijainnin ja saavutettavuuden on oltava hyvä.
- Palvelutason on oltava riittävä.

TAPAHTUMATILAT

Varsinaiset tapahtumatilat ovat varta vasten rakennettuja ja varustettuja tiloja, kuten auditorio- ja black box-tilat. Tapahtumatilojen käyttäjäryhmä on laaja, mutta tilantarve voi olla harvaa.

SUJUVAN YHTEISKÄYTÖN EDELLYTYKSIÄ:

- Tapahtumatilojen on oltava saavutettavia varausjärjestelmien kautta.
- Auditorio- ja Black box-tilat vaativat, että joku ottaa näiden tilojen osalta hallinnan itselleen ja antaa ne yhteiskäyttöön.
- Tapahtumatilat voivat vaatia tekniikkaa ja järjestelmiä, joita täytyy ylläpitää ja ne voivat vaatia osaavaa käyttäjää päivittäiseen käyttöön.

ASUKKAIDEN YHTEISTILAT

Asukkaiden yhteistiloihin voivat kuulua esimerkiksi saunatilat, juhlatilat, harrastetilat, liikuntatilat ja työtila. Nämä voivat olla keskitetty useamman yhtiön yhteiseen kokonaisuuteen, jolloin laatuun ja määrään voidaan panostaa enemmän. Asuntojen yhteiskäyttöiseen tilapooliin voidaan kytkeä myös muita kampuksen tiloja, esimerkiksi juhlatilojen osalta.

SUJUVAN YHTEISKÄYTÖN EDELLYTYKSIÄ:

- Oikeanlainen ja aidosti asukkaiden tarpeita palveleva kokonaisuus
- Toimiva varausjärjestelmä
- Järkevä ja taloyhtiöille kestävä kustannus- ja vastuujako

Esimerkkejä tilatyypeistä

AULATILAT JA YLEISET TILAT

Rakennusten aulatilat ja opintoportaat toimivat kohtaamisen paikkoina ja työskentelyn ja ad hoc kokousten tiloina. Niissä voi myös rentoutua ja viettää aikaa oppituntien välissä. Yritysten aulatilat voivat toimia yhteiskuntaviestinnän alustana tai showroom -tiloina.

Kampus on myös vierailukohde itsessään, jota tullaan muualta katsomaan, ja aulat ovat näyteikkunoita tekemiseen sekä kampuksella tapahtuviin aktiviteetteihin.

SUJUVAN YHTEISKÄYTÖN EDELLYTYKSIÄ:

- Vaikka aulatilat eivät ole varsinaisia varattavia tiloja, niiden arvo yhteiskäytön ja kohtaamisten osalta on merkittävä.
- Suunnittelussa on painotettava sitä, että mahdollisimman moni tuntisi aulatilat omakseen ja että ne tuntuisivat riittävän houkuttelevilta.

HUOLTO JA LOGISTIIKKA

huolto- ja logistiikka sekä liikkumisen ratkaisut. Huollon ja logistiikan tilaresurssien jakaminen ja jyvittäminen usealle käyttäjälle on järkevää ja kustannustehokasta.

SUJUVAN YHTEISKÄYTÖN EDELLYTYKSIÄ:

- Huoltoreitit on suunniteltava ja toiminnot sijoitettava siten, että syntyy aitoa hyötyä keskittää.
- Yhteiskäyttöisten liikkumisen ratkaisujen toteutuminen vaatii toimijan, joka lähtee rakentamaan kokonaisuutta.

Tikkurilan Osaamiskampus

Tilojen yhteiskäytön Design Manual

Vantaan Kaupunki
www.vantaa.fi

Suunnittelutoimisto Amerikka
www.amerikka.fi

LIITE: Kaupunginhallitus 09.10.2023 / 12 §

13 § **Vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneet toimenpiteet**

VD/353/00.03.00.00/2023

PT/MR/AT/JT

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Lautakunnan on myös hankittava tilintarkastuskertomuksessa kohdistetuista muistutuksista asianomaisten selvitykset ja kaupunginhallituksen lausunto sekä tehtävä tämän jälkeen oma päätösehdotuksensa valtuustolle niistä toimenpiteistä, joihin tilintarkastuskertomus, siinä tehdyt muistutukset sekä hankitut selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain kaupunginvaltuustolle tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä luovutettavan arviointikertomuksen. Arviointikertomus on yhteenveto arviointimuistioista ja tilinpäätöksen johdosta tehtävistä havainnoista ja arvioista kyseistä toiminta- ja varainhoitovuotta koskien. Valtuustokauden päättyessä laadittavassa arviointikertomuksessa tarkastellaan myös valtuustokauden tavoitteiden toteutumista mukaan lukien taloussuunnittelukauden tavoitteiden yleinen linja.

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2022 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 22.5.2023 § 3 ja se lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 5.6.2023 § 5 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Talouden ja strategian palvelualue on pyytänyt toimialoilta ja eräiltä kaupunkistrategian ja johdon toimialan palvelualueilta selvitykset niitä koskevista arviointikertomuksen kohdista. Lautakuntakäsittelyssä toimialojen selvitykset ovat olleet seuraavasti: kaupunkitilalautakunta 20.9.2023 § 7, kaupunkiympäristölautakunta 19.9.2023 § 10, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 12.9.2023 § 5 sekä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 12.9.2023 § 5.

Talouden ja strategian palvelualue on koostanut lautakuntien sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan omien vastuualueidensa osalta antamista selvityksistä yhteenvedon, jossa on käsitelty arviointikertomuksen tiivistelmässä ja sisältökohdissa esiintuodut aiheet. Lautakuntien selvitykset kokonaisuudessaan ovat myös päätöksen liitteenä.

Arviointikertomus on asian liitteenä.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 13

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä liitteenä oleva selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä, ja
b) esittää se kaupunginhallituksen selvityksenä tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä
- Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2022
- Arviointikertomus 2022

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Yhteenveto vuoden 2022 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä

Tässä yhteenvedossa on vastaukset arviointikertomuksen tiivistelmäkohtiin (kohdat 1–3 ja 6–14) sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaa koskeviin tiivistelmäkohtiin 4 ja 5, luvun 2 johtopäätöksiin ja suosituksiin sekä toimialan vastuulla olleisiin sitoviin tavoitteisiin ei ole selvityksiä, kuten tarkastuslautakunta arviointikertomuksessa toteaa:

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyivät 1.1.2023 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Tästä johtuen näitä koskeviin arviointeihin ei enää saada vastauksia toimialoilta. Tarkastuslautakunta piti kuitenkin tärkeänä sisällyttää vielä seuraavat arvioinnit vuoden 2022 arviointiohjelmaansa.

Toimialojen vastaukset on kirjoitettu ao. kohtien jälkeen. Yhteenvedon lopussa ovat tavoitekohtaiset sitoviin tavoitteisiin annetut selvitykset.

Arviointikertomuksen tiivistelmän huomioihin sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin esitetään annettavaksi seuraavat selvitykset

Tarkastuslautakunta:

1. *Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan vuoden 2022 sitovista tavoitteista toteutui täysin 12 tavoitetta. Osittain toteutuneita tavoitteita oli 15 ja 11 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteutumisesta ja kiinnitti lisäksi huomiota joidenkin tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen. Selkeä mittarointi antaa hyvän lähtökohdan tavoitteiden arvioinnille ja tuo esiin sen, onko toiminta vienyt asioita toivottuun suuntaan.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 1 sekä johtopäätöksiin s. 16–17 (sitovien tavoitteiden tavoitekohtaiset selvitykset lopussa kohdassa sitovat tavoitteet):

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:
Toimialan selvitys tavoitekohtaisesti kohdassa sitovat tavoitteet.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:
Toimialan selvitys tavoitekohtaisesti kohdassa sitovat tavoitteet

Kaupunkiympäristön toimiala:
Vuonna 2022 valtuuston asettamista 38:sta sitovasta tavoitteesta 11 oli vastuutettu ensisijaisesti kaupunkiympäristön toimialalle. Näistä 4 toteutui täysin, 6 osittain ja 1 ei lainkaan. Tarkastuslautakunta oli yhtä mieltä kaupunkiympäristön toimialan raportointivastuulla olleiden tavoitteiden toteutumisesta, mutta huomautti mittaroinnin selkeyden merkityksestä muutaman tavoitteen osalta. Näihin otetaan alla kantaa erikseen.

Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen selkeän mittaroinnin merkityksestä toiminnan ohjaamisessa entistä tuloksellisempaan suuntaan ja pyrkii jatkossa kehittämään mittarointiaan yhä kuvaavammaksi. Mittarointia on kuitenkin tärkeä kehittää siten, että se kattaisi myös kaupunkiympäristöön liittyviä laadullisia elementtejä, joita tyypillisesti on määrällisiä tavoitteita vaikeampaa mitata. Toiminnan painopisteiden tulee siis ohjata mittarointia eikä toisinpäin.

Talous ja strategia:

Tavoitteiden raportoinnin selkeyttä ja täsmällisyyttä kehitetään myös jatkossa. Jo tavoitteita ja mittareita valmisteltaessa on syytä myös jatkossa varmistaa, että tavoite, mittari ja siten myös raportointi kohtaavat eli mittari mittaa oikeaa asiaa tavoitteen seurannan kannalta ja raportointi vastaa mittaria.

Tarkastuslautakunta:

2. *Vantaan kaupungin taloudellinen tulos oli ylijäämäinen vuonna 2022. Myös lainakanta pieneni. Kaupunkikonserninkin tulos oli ylijäämäinen mutta konsernin lainakanta nousi hiukan. Kaupungin taloudellinen asema on viime vuosina parantunut ja talouden tasapainon ylläpidolla pystytään varautumaan taloustilanteen muutoksiin.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 2 sekä johtopäätöksiin s. 25, 27, 30–31 ja 33:

Talous ja strategia:

Vantaan vuoden 2022 tilinpäätös muodostui huomattavasti ennakoitua paremmaksi vuosikatteen ollessa 123,6 milj. euroa ja tilikauden tuloksen päätyessä 13,0 milj. euroa ylijäämäiseksi. Toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 36,7 milj. eurolla ja muutetun talousarvion 32,7 milj. eurolla. Ylitys johtuu pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon saamista koronakorvauksista, joita saatiin yhteensä noin 23,5 milj. euroa ja joita ei huomioitu alkuperäisessä talousarviossa. Lisäksi tulot sisältävät Vantaan Työterveys Oy:n myynnin tuottaman kertaluonteisen myyntivoiton 14,3 milj. euroa. Toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 53,1 milj. eurolla ja alittivat muutetun talousarvion 19,0 milj. eurolla. Muutetussa talousarviossa huomiotiin mm. koronapandemian aiheuttamia kustannuksia. Kaupungin oman toiminnan tasapainottamisohjelma toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Erityisesti henkilöstömenot alittivat talousarvio, mutta toisaalta palveluiden ostoihin kirjautuva työvoiman vuokrauksen kustannukset ylittivät talousarvion.

Vuoden 2022 verotulot ylittivät alkuperäisen talousarvion noin 42,7 milj. eurolla ja muutetun talousarvion 1,7 milj. eurolla. Valtionosuuksiin ei vuoden aikana tehty muutoksia ja ne ylittivätkin alkuperäisen talousarvion noin 5,6 milj. eurolla. Kunnallisveron toteuma alitti alkuperäisen talousarvion 16,6 milj. eurolla, mutta ylitti muutetun talousarvion 0,4 milj. eurolla. Toisaalta yhteisöverotulon kertymä oli koko maassa poikkeuksellisen hyvä ylittäen alkuperäisen talousarvion 52,8 milj. eurolla ja alittaen muutetun talousarvion 0,2 milj. eurolla. Kiinteistöverot ylittivät alkuperäisen talousarvion 6,5 milj. eurolla ja muutetun 1,5 milj. eurolla. Yhteisöveron hyvää kertymää selittää se, että yleinen taloustilanne ja sitä myötä yritysten talous kehittyi ennakoitua paremmin. Rahoitustuottoja ja -kuluja toteutui vuonna 2022 yhteensä 26,4 milj. euroa, talousarviossa yhteenlasketuiksi rahoitustuotoiksi ja -kuluiksi oli arvioitu 26,5 milj. euroa. Poistoja ja arvonalentumisia toteutui vuonna 2022 yhteensä 110,7 milj. euroa, joka oli 1,6 milj. euroa talousarviossa arvioitua enemmän.

Talousarvion investointeihin ei tehty vuoden aikana talousarviomuutoksia. Vuoden 2022 toteutuneet bruttoinvestointimenot olivat yhteensä 140,0 milj. euroa jääden 17,0 milj. euroa alle talousarvion erityisesti uudis- ja korjausrakentamisen toteutusajankohtien siirtymisen sekä toteutuneiden hankkeiden ennakoitua pienempien kustannusten vuoksi. Talousarviossa 2022 varauduttiin 63,3 milj. euron nettolainanottoon. Vahvan tuloksen takia kaupungin pitkäaikaista lainakantaa pystyttiin lyhentämään vuoden 2022 aikana noin 72 milj. eurolla.

Tarkastuslautakunta:

3. *Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on heikentynyt sekä julkisella että yksityisellä sektorilla viimeisten vuosien aikana. Vantaa panostaa henkilöstön saatavuuteen uudella saatavuusohjelmalla. Keskeisiä toimenpiteitä ovat muun muassa palkka ja palkitseminen,*

työnantajan tukema koulutus sekä lähijohtamiseen panostaminen. Lisäksi kehitetään hakijalähtöistä rekrytoinnin mallia. Uuteen henkilöstöhallintojärjestelmään siirtyminen toteutui kokonaisuutena sujuvasti laajan ennakkotestaamisen ja varautumisen ansiosta.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 3 sekä johtopäätöksiin s. 40–41 ja suosituksiin s. 41:

Henkilöstö- ja konsernipalvelut:
Saatavuusohjelman toimenpiteitä on vuoden 2023 alkupuoliskon aikana viety uutterasti eteenpäin. Erityisenä onnistumisena juuri saatavuushaasteiden osalta ovat olleet kesän palkkaratkaisut, joissa saavutettiin järjestöjen kanssa hienoja ratkaisuja. Ratkaisua auttoi paljon myös kaupungin oma rahallinen panostus valtuuston talousarvioon varatulla miljoonalla eurolla. Korotuksia kohdennettiin voimakkaasti mm. varhaiskasvatukseen, nuorisotyöhön ja perusopetuksen päteviin erityisopettajiin ja kaupunkiympäristön ammattihenkilöstöön. Koulutuspaikkoihin pyrittiin vaikuttamaan hallitusohjelmavaikuttamisella ja jatkuvalla yhteydenpidolla opetusministeriöön ja alan keskeisimpiin oppilaitoksiin.

Tarkastuslautakunta:
6. *Liikuntapalvelujen tarjonnassa on otettu huomioon eri ikäiset liikunnanharrastajat. Kouluissa ja oppilaitoksissa ehkäistään syrjäytymistä tukemalla mieluisan harrastuksen löytymistä. Tarjolla on myös maksuttomia harrastusmahdollisuuksia. Palvelutuotannossa pyritään mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon asiakaskunnan moninaisuus, kuten monikulttuurisuus-, esteettömyys- ja sukupuolikysymykset.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 6 sekä johtopäätöksiin s. 62 ja suosituksiin s. 62–63:

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että Liikkumisohjelman valmistelu etenee ja tavoitteena on, että ohjelma-asiakirja valmistuu vuoden 2023 aikana. Vantaan liikkumisohjelma on kaupunkitasoinen toimenpideohjelma, jolla vastataan liikkumattomuuden ja fyysisen passiivisuuden haasteisiin. Liikkumisohjelmassa luodaan koko kaupungin yhteiset tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet, joiden avulla lisätään kaikkien asukkaiden arkiliikkumista ja fyysistä aktiivisuutta.
Eri puolilla Vantaata on käytössä maksuttomia, vapaassa käytössä olevia ulkokuntosaleja. Kesän 2023 aikana uudet kuntosalit on toteutettu Havukoskelle, Itä-Hakkilaan, Askistoon, Pähkinärinteeseen ja Ilolaan.

Ohjattu ryhmäliikunta tarjoaa monipuolisia ja edullisia harrastamisen mahdollisuuksia työikäisille ja senioreille. Kesäliikunta + syyskauden aloitus syykuun alusta. Lasten liikunnallisia kesäleirejä järjestettiin kymmenessä eri kohteessa.

Tasa-arvoista sporttia -hankkeessa luotiin toimenpidesuosituksia liikuntapalveluiden kehittämiseen siten, että liikuntapalveluissa huomioidaan paremmin erilaiset väestöryhmät sekä vieraskieliset kuntalaiset. Hankkeen aikana liikuntapalveluita tarkasteltiin erityisesti monikielisyyden, saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmista.

Harrasteliikunnan kohdeavustusta myönnetään vantaalaisiin kohdistuvan harrasteliikuntatoiminnan järjestämiseen. Avustusta voidaan myöntää harrasteliikuntatoimintaan, harrasteliikuntatapahtumiin tai liikuntaleireille. Avustus oikeuttaa tuetun toiminnan osalta myös liikuntatilojen maksuttomiin käyttövuoroihin liikunnan palvelualueen myöntämillä käyttövuoroilla.

Hyvinvointimentorointi on kuntalaisille maksuton liikunta- ja elintapaohjauspalvelu, joka tähtää pysyviin elintapamuutoksiin ja terveystottumusten kohentamiseen. Hyvinvointimentoroinnissa

tähdätään pienin askelin kohti pysyviä elintapamuutoksia. Henkilökohtaiselta hyvinvointimentorilta saat tukea muutokseen ja yksilöllistä ohjausta terveellisiin elintapoihin, kuten liikkumisen aloittamiseen, ravitsemukseen ja uneen.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman Lähiöt liikkeessä -osahankkeen tavoitteena on liikkumisen esteiden madaltaminen, eriarvoistumisen ehkäiseminen, alueiden hyvinvointierojen kaventaminen sekä yhteisöllisyyden lisääminen. Hanke jakautuu kahteen osa-alueeseen: lähiliikuttajiin ja koulujen urheilujoukkuetoimintaan.

Sporttikaveritoiminnan tavoitteena on löytää oppilaille mieluinen harrastus sekä tukea liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa.

Kaikilla liikuntapaikoilla on visuaalisesti yhdenmukaiset taulut, joissa kannustetaan ilmoittamaan paikkaan tai palveluun liittyvät huoltopyynnöt (liikuntapaikkojen kunto, rikkoutuneet välineet, valaistus) tai kehitysehdotukset (uudet liikuntapaikat, ohjattu toiminta). Palautteiden ohjautumista kehitetään uudistuvan sähköisen palautejärjestelmän yhteydessä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä on toteutettu lakisääteinen vuosittainen raportointi kaupunginvaltuustolle hyvinvointikatsauksen muodossa. Hyvinvointikatsauksen aiheeksi valittiin “Koettu hyvinvointi ja osallisuus” hyvinvointitilastojen ja -ilmiöiden perusteella. Yhteistyötä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa on jatkettu tiiviisti. Palveluiden yhdyspintoja on kartoitettu ja pyritty varmistamaan parhaalla mahdollisella tavalla esimerkiksi yhdyspintasopimusten avulla. Yhteistyössä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa valmistelimme hyvinvointiseminaaria alkuvuodelle 2023.

Tarkastuslautakunta:

7. *Kaupunkikulttuurilautakunnan järjestöille ja yhteisöille jakamien avustusten avustusprosessia ohjaavat kaupunginhallituksen ja kaupunkikulttuurilautakunnan hyväksymät avustusten yleiset ja avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet. Avustusten hakemisesta tiedotetaan eri kanavissa ja järjestöille pidetään myös infotilaisuuksia avustusasioista. Avustukset ovat järjestöille tärkeä tukimuoto ja sujuva avustusprosessi tukee osaltaan järjestöjen toimintaedellytyksiä.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 7 sekä johtopäätöksiin s. 68 ja suosituksiin s. 68:

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että avustusprosessin sujuvuuteen kiinnitetään huomiota ja sitä kehitetään mm. sähköisen hakujärjestelmän uusimisen avulla. Tiedottamista ja hakijoiden tukea vahvistetaan järjestämällä säännöllisesti mm. avustusinfoja, järjestöfoorumeita sekä digitukea tarjoamalla.

Tarkastuslautakunta:

8. *Varhaiskasvatus kärsii vakavasta henkilöstövajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävistä työntekijöistä on pulaa. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevöitymistä tehtäviin. Myös eri kulttuureista tulevan henkilöstön saatavuuteen on kiinnitetty huomiota.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 8 sekä johtopäätöksiin s. 76–77 ja suosituksiin s.77:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kaupunkitasoisen henkilöstön saatavuuden toimenpideohjelman toimenpiteitä edistetään varhaiskasvatuksen palvelualueilla määrätietoisesti. Toimenpideohjelmaa jalkauttamaan on perustettu työryhmä, joka vastaa siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstövajeen parantamiseen liittyvät toimenpiteet ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia ja vaikuttavia. Keskisiä toimenpiteitä ovat mm. palkkaan, palkitsemiseen ja henkilöstöetuihin liittyvät asiat, pito- ja vetovoimaa tukevan lähijohtamisen kehittäminen, työnantajan tukema pätevöitymiskoulutus, oppilaitosyhteistyö sekä rekrytoinnin kehittäminen. Valtakunnallisesti yritetään käytettävissä olevin keinoin vaikuttaa koulutuspaikkojen lisäämiseen sekä alan yleiseen houkuttelevuuteen.

Sairauspoissaoloihin pyritään vaikuttamaan monenlaisten työhyvinvointia ja työssä jaksamista edistävin toimenpitein. Sijaisten saatavuuteen liittyviä haasteita helpottamaan on tälle vuodelle palkattu 40 vakituista varahenkilöä, jotka sijoitetaan isoimpiin yksiköihin helpottamaan välitöntä sijaistarvetta.

Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään muunkielisten lasten suomen kielen oppimiseen mm. edistämällä varhaiskasvatuksen kielitietoista toimintakulttuuria, jossa inklusiivisessa toiminnassa varmistetaan jokaisen lapsen mahdollisuudet oppia suomen kieltä. Vantaalla on viisi kieli- ja kulttuurikoordinaattoria, jotka toimivat konsultoivassa roolissa ja jotka kehittävät yhdessä päiväkotien henkilöstön kanssa suomen kielen omaksumiseen tähtääviä toimintatapoja.

Tarkastuslautakunta:

9. *Koivukylän päiväkoti edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkoti oli ensimmäinen rakennushanke, jossa hiilijalanjälki vaikutti tarjousten vertailuperusteissa. Vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta päiväkoti valmistui lähes aikataulussaan alittaen samalla arvioidut kokonaiskustannukset.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 9 sekä johtopäätöksiin s. 79:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:
Yhteistyö toimitilan ja urakoitsijan kanssa suunnittelun ja rakentamisen aikana sujui kasvatuksen ja oppimisen toimialan näkökulmasta hyvin. Aikataulussa pysymisen ansiosta päiväkoti oli mahdollista avata suunnitellusti. Lopputuloksena oli terveellinen, turvallinen ja toimiva sekä konseptin mukainen päiväkoti. Tämä antaa hyvän pohjan seuraavan päiväkodin eli Ruusupuun päiväkodin rakentamiselle.

Kaupunkiympäristön toimiala:
Koivukylän päiväkoti on Suomen suurin hirsirakenteinen päiväkoti, kokonaisalaltaan noin 2500 neliömetriä. Päiväkoti lämpiää maalämmöllä ja katolle on asennettu aurinkopaneelijärjestelmä, joten ympäristöystävällisyyteen ja energiatehokkuuteen tehdyillä panostuksilla on saatu rakennuksen aiheuttamat ilmastopäästöt tavanomaista reilusti vähäisemmäksi. Ulkovarastot ja katokset on toteutettu viherkattoisina. Tontin reuna-alueille on jätetty mahdollisimman paljon luonnonmukaista kasvustoa ja kunttaa, millä pyritään vahvistamaan lasten kosketusta luontoon.

Hankintakriteereinä olivat hinnan ja toiminnallisten perusteiden lisäksi ratkaisun hiilijalanjälki ja takuuaika. Samalla urakkakilpailulla sovittiin Kivistöön nyt rakenteilla olevan Ruusupuun päiväkodin toteutuksesta. Kohde toteutetaan samoja hyväksi todettuja suunnitteluperiaatteita noudattaen.

Koivukylän päiväkodin loppukustannukset alittivat hankkeelle asetetun tavoitehinnan lopulta n. 23 %.

Tarkastuslautakunta:

10. *Pääkaupunkiseudun kaupungit sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri arvioivat yhdessä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Vantaalla arviointi kohdistui lukiolaisiin. Arvioinnin perusteella opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haasteet erityisesti psykologien saatavuudessa sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat opiskeluhuollon palveluihin pääsyä. Opiskeluhuollossa kannatellaan osaa myös sellaisista opiskelijoista, joiden tilanne vaatisi hoidollisempia palveluja.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 10 sekä johtopäätöksiin s. 85–86 ja suosituksiin s. 86:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että 1.8.2023 voimaan astuneessa Koulutuksen järjestäjän nuorten lukiokoulutuksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa on arvioitu opiskeluhuoltohenkilöstön tarve, johon hyvinvointialue lakisääteisesti pyrkii vastaamaan. Yhteistyötä hyvinvointialueen ja KASO:n välillä pidetään yllä yhteisillä rakenteilla (mm. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltoryhmä), lisäksi KASO:n opiskeluhuollon erityisasiantuntija toimii tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueelle siirtyneiden opiskeluhuoltopalveluiden kanssa, jotta yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä jatkuu ja kehittyy.

Tarkastuslautakunta:
11. *Kadut ja puistot palvelualueella suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään jokaiselle kuntalaiselle näkyvästi esillä olevaa kaupunki-infraa. Kyse on samalla kaupungin kannalta merkittävästä omaisuuserästä. Palvelualue on alkanut selvittää kaupunki-infran kasvavaa korjausvelkaa ja jatkossa on tärkeää saada selvityksen pohjalta aikaan suunnitelma korjausvelan hillitsemiseksi.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 11 sekä johtopäätöksiin s. 92–93 ja suosituksiin s. 93–94:

Kaupunkiympäristön toimiala:
Kaupunkiympäristön toimiala jakaa tarkastuslautakunnan huolen kaupunki-infran omaisuuden hallinnasta ja korjausvelan seurannasta. Tilannekuvan parantamiseksi ja vastuunjaon selkeyttämiseksi uusi omaisuudenhallinnan vastuualue on perustettu 1.7.2023 katujen ja puistojen palvelualueen rakentamisen palveluyksikköön. Vastuualue vastaa mm. rakennetun ympäristön (julkisen kaupunkitilan) omaisuudenhallintastrategiasta, omaisuuden elinkaaren hallinnasta ja omaisuusosien määrittelystä, omaisuustiedon ylläpidon koordinoinnista, toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä infran uudisrakentamisen, kunnossapitotoimenpiteiden ja korjausinvestointien ohjelmoinnista.

Kaupunkiympäristön toimialan näkemys on, että korjausvelan hillitseminen tai taittaminen edellyttää jatkossa sekä nykyistä selvästi korkeampaa määrärahatasoa että riittäviä henkilöresursseja kunnallistekniikan suunnitteluttamiseen ja rakennuttamiseen. Toimiala tekee määrätietoista työtä nostaakseen infran korjausvelan määrän ja merkityksen kuntapäättäjien tietoon.

Tarkastuslautakunta:
12. *Vantaan kiinteistöomaisuuden korjausvelka ja perusparannustarve ovat olleet vuosia laskusuunnassa. Korjausvelkaa on hallittu kulumista vastaavin korjausinvestoinnein sekä myymällä ja purkamalla huonokuntoisia rakennuksia. Kiinteistöt ja tilat -palvelualueen henkilöstövaje on noin kymmenen prosenttia. Haasteina ovat koulutuspaikkojen vähäisyys ja ammattitaitoisen työvoiman vähäinen hakeutuminen avoimiin tehtäviin. Työssäoppimista on voitu yksittäistapauksissa hyödyntää rekrytoinnissa.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 12 sekä johtopäätöksiin s. 100 ja suosituksiin s. 100:

Kaupunkiympäristön toimiala:
Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden parantamiseksi kiinteistöjen ja tilojen palvelualue on pyrkinyt täsmentämään tehtäväkuvauksia ja tehostamaan rekrytointia sekä saamaan uusia vakansseja henkilöstösuunnitelmaan. Myös palkkataso on useissa vakansseissa jäänyt jälkeen kilpailijoista, vaikka tähän on toistuvasti yritetty saada aikaan muutosta yhteistyössä HR-palveluiden kanssa. Työ rekrytointihaasteiden ratkaisemiseksi on tärkeä painopiste palvelualueella.

Korjausvelan hallinnan osalta jatketaan kulumista vastaavia korjausinvestointeja sekä myydään omaisuutta (mm. sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastuslaitosta palvelevia rakennuksia ja asunto-omaisuutta) ja puretaan huonokuntoisia, käytöstä poistettavia, rakennuksia. Mahdollisuuksien mukaan tehdään kiinteistökehittämistä ja haetaan purkavaa uudistamista mahdollistavia asemakaavanmuutoksia.

Tarkastuslautakunta:
13. *Ympäristökeskuksella on merkittävä rooli turvallisen elinympäristön turvaajana ja Vantaan strategiaan sisältyvän pitkän tähtäimen ympäristöohjelman, resurssiviisauden tiekartan, toimeenpanemisessa. Toimeenpanon resurssien riittävyyteen sekä toimenpiteiden viivästysten syihin ja viivästysten mahdollisiin seurauksiin on hyvä kiinnittää huomiota.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 13 sekä johtopäätöksiin s. 107–108 ja suosituksiin s. 108:

Kaupunkiympäristön toimiala:
Kaupunkiympäristön toimiala on tarkastuslautakunnan kanssa yhtä mieltä siitä, että Vantaan hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttaminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttävät riittäviä henkilöstö- ja muita resursseja. Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi edellytetään paitsi resurssiviisauden tiekartassa, niin myös uudessa luonnonsuojelulaissa entistä enemmän työpanosta.

Toimiala kuitenkin toteaa, että oikean kokonaiskuvan saamiseksi luonnon monimuotoisuuteen liittyviä resursseja tulisi tarkastella kaupunkirakenteen ja ympäristön palvelualueen tasoisena kokonaisuutena eikä vain ympäristökeskuksen palveluyksikön näkökulmasta. Erityisesti yleiskaavoituksen kestävä kaupunki -tiimillä on ympäristökeskuksen ohella merkittävä rooli luontoarvojen huomioimisessa kaavoituksen prosesseissa. Vuonna 2022 tähän työhön osoitettiin yksi uusi vakanssi, joka sijoitettiin yleiskaavoituksen yksikköön. Yleiskaavoitus ja ympäristökeskus tekevät tiivistä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Tarkastuslautakunta:
14. *Vantaan Energia Oy joutui Ukrainan sodan vuoksi huoltovarmuussyistä jatkamaan vielä kivihiilen käyttöä energiantuotannossaan. Uusilla investoinneilla yhtiö tehostaa edelleen energiantuotantoaan ja laajentaa liiketoimintaansa. Samalla yhtiö etenee kohti tavoitteitaan luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä vuonna 2026 ja saada energiantuotantonsa hiilinegatiiviseksi vuonna 2030. Vantaan Energia Oy:n toiminta on ollut kaupungin edun mukaista ja yhtiön tavoitteet tukevat merkittävästi Vantaan kaupungin tavoitetta hiilineutraalisuuden saavuttamisesta vuoteen 2030 mennessä.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 14 sekä johtopäätöksiin s. 114–115:

Henkilöstö- ja konsernipalvelut:

Vantaan Energian pitkän aikavälin tavoitteena on olla hiilinegatiivinen kiertotalousenergiayhtiö vuonna 2030. Välitavoitteena on luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä mahdollisimman nopeasti. Toukokuussa 2022 käyttöönotettu jätevoimalan laajennus olisi mahdollistanut kivihiilen käytön lopettamisen normaalissa energiantuotannossa.

Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaan seuranneet polttoaineiden- ja energiakaupan rajoitukset johtivat kuitenkin erittäin haastavaan tilanteeseen energiantuotannon polttoaineiden saatavuudessa. Polttoaineiden hinnat kasvoivat myös voimakkaasti. Tämän vuoksi Vantaan Energia jätti Martinlaakson hiilivoimalan toistaiseksi huoltovarmuuskäyttöön lämmön ja sähköntuotannon riittävyyden varmistamiseksi energia-alalla vallitsevissa poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Sitovat tavoitteet

Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2022 tavoitteiden toteutumisesta

Tavoitekohtaiset sitoviin tavoitteisiin annetut selvitykset. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaa koskeviin kohtiin ei ole toimialan selvityksiä (tavoitteet 14, 22 ja 23).

Tarkastuslautakunta:

Monta mittaria sisältävät tavoitteet
Strategisissa tavoitteissa oli monta tavoitetta, joilla oli useita mittareita. Jos vain osa mittareista toteutuu arviointia helpottaisi, jos raportoinnista kävisi selkeästi ilmi mitkä mittareista toteutuivat ja mitkä eivät. Alla esimerkki tavoitteesta 8.
Kohtaan mittarien toteuma on tässä jokaisen mittarin perään lisätty merkintä, toteutuiko mittari (T) vai ei (ET). Näin lukija näkee heti mitkä mittareista toteutuivat ja mitkä eivät.

Talous ja strategia:
Mittareiden toteuma voidaan jatkossa lisätä erikseen tilinpäätösraportointiin.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 11. Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta.

Arviointikriteeri	*Tilinpäätöksen raportointi*	*Tarkastuslautakunnan arvio*
Suunnitelma laadittu.	*Tavoite toteutui osittain.*	*Tavoite ei toteutunut lainkaan.*

Sitovaan tavoitteeseen liittyvä mittari on yksiselitteinen on/off-mittari. Sen mukaan suunnitelma on joko valmistunut tai ei ole valmistunut. Raportoinnin mukaan suunnitelma on tehty tavoitteessa mainitsemattoman ohjelman osalta, mutta ei nimenomaisesti tavoitteeksi asetetun suunnitelman osalta. Tavoitteena olevan suunnitelman osalta suunnittelu on vasta aloitettu. Tavoite ei näin ollen toteutunut lainkaan.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että suunnitelma IB Career Related -ohjelman aloittamisen osalta laadittiin vuoden 2022 aikana. (Ohjelma alkaa Variassa elokuussa 2024). Toimialla on tehty laaja analyysi englanninkielisen opetuksen järjestämiseen liittyvistä näkökulmista; kohdejoukko, palveluverkko, suomen kielen osaaminen, varhaiskasvatussuunnitelma ja opetussuunnitelmat ja rekrytointi huomioon ottaen. Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan päätöksen mukaisesti Aviapoliksen alueelle lähdetään suunnittelemaan Muuran yhtenäistä peruskoulua, jossa osa oppilaista voi opiskella painotetun englannin kielen opetussuunnitelman

mukaan. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen IB-koulutusohjelman (PYP ja MYP) tarveselvitystä jatketaan edelleen.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa ja parannetaan harrastusmahdollisuuksia.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- *Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, prosentti (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).*
- *Harrastusten Vantaa -hankkeeseen osallistuneet, joille kyseessä on ainoa harrastus, lukumäärä. (kysely osallistuvien perheille).*

Ensimmäisen mittarin raportoinnissa todetaan, että vuonna 2022 tehdyn kohdennetun kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin, jotka on saatu kouluterveyskyselystä. Koska toteuma-arvot eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin ei tavoitteen ensimmäisen mittarin toteutumista voi arvioida.
Tavoitteen toisessa mittarissa tarkasteltiin, miten suurelle osalle osallistujista kyseessä oli ainoa ohjattu harrastus. Lähtötaso oli 32 prosenttia ja tavoitetaso, että osuus kasvaa. Toteuma oli 34 prosenttia, joten tavoitteen toinen mittari toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:
Tavoitteena oli mitata harrastustarjonnan kehittymistä ja sen kohdentumista niihin, joilla ei vielä ole harrastusta pilotin kohteena olleessa koulussa. Ensimmäisen mittarin osalta kysymyksen sisältö vaihtui kyselyiden välillä, joten mittarin asetannassa osin epäonnistuttiin. Lähtötasoksi ilmoitettiin kouluterveyskyselyn tulos kysymyksestä, jossa harrastaminen pitää sisällään ohjatun toiminnan lisäksi myös omatoimisen tekemisen. Pilottikoululle suoritettu arviointikysely pyrittiin rakentamaan selkeäksi ja kysymysten sisältö helposti ymmärrettäväksi. Siinä harrastaminen rajattiin vastaajien osallistumiseen ohjattuun harrastustoimintaan. Kyselyn perusteella ilman ohjattua harrastusta olevista suuri osa ei halua ohjattuun harrastukseen. N. 15 % vastaajista ei tiedä harrastusmahdollisuuksista tai itseä kiinnostavaa harrastusta ei ole riittävän lähellä saatavilla. Harrastusten Vantaa -hankkeen tuottamat harrastukset ovat kohdistuneet tavoitteen mukaisesti niihin, joilla ei ole muutoin harrastusta.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että harrastusten Vantaan toiminta on vakiintunut Vantaalla, mutta silti markkinointiin ja tiedottamiseen sekä harrastuksiin ohjautumiseen tulee kiinnittää huomiota. Harrastusten Vantaan tarjonnan suunnittelu edellyttää oppilaiden kuulemista. Tätä kautta pyritään tarjoamaan kohdejoukkoa kiinnostavia ja innostavia harrastuksia. Useiden toimijoiden kesken pyritään löytämään jatkossakin tiloja ja toimijoita harrastustoiminnan turvaamiseksi.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 19. Toimitilat ovat teknisesti kunnossa ja sisäilmaolosuhteet sekä esteettömyysvaatimukset ovat vaatimusten mukaisia ja sisäilmaoireilu hallinnassa.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- *Toimitilojen tekninen kunto ja sisäilmatilanne todetaan tarkastuksin säännöllisesti. Toimenpiteitä toteutetaan priorisoitujen huolto- ja korjaustyöohjelmien perusteella.*

- *Sisäilmaoireilu vähenee korjausten jälkeen.*

Ensimmäisen mittarin kohdalla raportoidaan, että toimenpiteitä tehtiin suunnitelmallisesti ja kaikkiin sisäilmaselvityspyyntöihin vastattiin. Tavoitteessa mainittu toimitilojen teknisen kunnon ja sisäilmatilanteen säännöllinen toteaminen tarkastuksin jäi hieman epäselväksi. Tarkoittiko tämä, että kaikkien toimitilojen kuntoa seurataan säännöllisesti? Nyt raportoinnissa on mainittu, että osalle kiinteistöistä on käytössä digitaalinen olosuhdeseuranta, mutta ilmeisesti kaikkien toimitilojen teknisen kunnon ja sisäilmatilanteen säännöllinen seuranta ei vielä toteudu.
Toisen mittarin kohdalla raportoidaan, että ennen sisäilmakorjauksia on korjattavan tilan henkilöstölle tehty oireita kartoittava kysely. Korjausten jälkeistä kyselyä ei raportoinnin mukaan ole hyvinvointialueuudistuksesta johtuen saatu toteutettua. Tavoitteen toisen mittarin tavoitetason toteutumista, sisäilmaoireilun vähenemistä korjausten jälkeen, ei voi arvioida. Kokonaisuutena tavoite voidaan arvioida osittain toteutuneeksi.

Kaupunkiympäristön toimiala:
Kaikkien kohteiden sisäilmatilannetta seurataan ja rakennuksiin tehdään eri laajuisia tarkastuskäyntejä. Yhteensä tarkastuskäyntejä tehdään oman henkilöstön voimin noin 100 kpl vuosittain. Tarkastus tehdään, jos rakennuksessa havaitaan hajua tai koetaan oireilua tai muuta sisäilmahaittaa tai epäilyä sisäilman aiheuttamista ongelmista, tai jos rakennuksessa on alkamassa osakorjaus- tai peruskorjausprojekti. Toimitilajohtamisen yksikön suorittamien tarkastusten lisäksi tarkastuksia tehdään myös ympäristöterveydenhuollon tarkastusten yhteydessä. Nämä tarkastukset tehdään suunnitelmallisesti 3 vuoden välein kouluihin ja päiväkoteihin.

Sisäilmakorjausten yhteydessä tehdään olosuhdekysely ennen ja jälkeen korjausten, jossa vastaajat voivat ilmoittaa havaitsevatko edelleen sisäilmahaittaa vai eivät. Kysely tehdään omana työnä. Koetun oireilun mittaamista vaikeuttavat mm. oireilun yksilöllisyys, tilojen käyttäjien suuri määrä ja vaihtuminen sekä kausivaihtelut ulko-olosuhteissa. Tämän vuoksi tekninen kunto ja vaatimusten mukaisuus tulee osoittaa itse rakennusta tarkastelemalla. Korjaustoimenpiteitä voidaan pitää onnistuneina, jos korjaukset on toteutettu tutkimusten edellyttämässä laajuudessa ja laadukkaasti korjaussuunnitelmien mukaisesti. Lähtökohtaisesti olosuhteita voidaan pitää riittävän hyvinä, jos ne täyttävät sisäilmaolosuhteille asetetut, mitattavissa olevat tavoitearvot.

Rakennusten ja toimitilojen kuntoa voidaan luotettavimmin arvioida säännöllisin ammattilaisten suorittamin kuntotarkastuksin, joita kuitenkin on mahdollista toteuttaa rajallinen määrä. Digitaalisella olosuhdeseurannalla mahdollisiin muutoksiin voidaan reagoida ennakoivasti, mutta näitäkin laitteita on käytössä rajoitetusti. Sisäilman digitaalista olosuhdeseurantaa tehdään vuosittain noin 30 rakennukseen. Näitä mitattavia kohteita vaihdetaan vuosittain ja kohteita lisätään tarpeen mukaan. Kaikkiin kohteisiin lisätään olosuhdeseuranta, joissa sille nähdään tarvetta.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 21. Vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee.
Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:
- *Tuntee itsensä usein yksinäiseksi % (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).*
- *Osallisuusindikaattori (osallisuuskysely).*

Ensimmäisen mittarin kohderyhmä on hyvin rajattu (kohdekoulujen 4. ja 5. -luokkalaiset sekä 8. ja 9. -luokkalaiset). Tarkastuslautakunta on huolissaan mittarin yksinäisiksi itsensä tuntevien määrästä. Toisen mittarin osallisuuskyselyn mukaan osallisuuden kokemukset olivat laskeneet vuoden 2022 alusta vuoden 2022 loppuun. Tarkastuslautakunta on huolissaan osallisuuden kokemuksen laskusuunnasta ja pitää tärkeänä, että tulokset analysoidaan.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:
Osallisuuskysely toteutetaan vuosittain 2000 vantaalaisen satunnaisotannalla. Vastaajamäärä on vaihdellut 555–367 välillä. Vuoden 2022 lopussa kerätyssä aineistossa vaikuttaa olevan edellisiä enemmän palkkatyön ulkopuolella olevia, hyvinvointinsa ja taloudellisen tilanteensa haastavaksi kokevia kuin edellisissä kyselyissä. THL on todennut näiden seikkojen korreloivan osallisuuden kokemuksen kanssa. Kaupungin toiminnassa ei ole tapahtunut suuria muutoksia kyselyjen välillä, joten kyseessä voi olla otokseen tai yleiseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyvä muutos. Tätä indikoisi myös se, että kyselyn perusteella vantaalaiset ovat kuitenkin tyytyväisiä kaupungin järjestämiin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Tyytyväisten osuus oli kasvanut viime vuodesta ja 38 % vastaajista oli jokseenkin tai erittäin tyytyväisiä. Osallisuuskyselyn toteuttamista laajemmalla otannalla selvitetään syksyllä 2023.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 22. Nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluita.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:
- *Odotusaika opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien sekä nuortenkeskus Nupin palveluihin pääsyyn.*
- *Nuorten antama palaute palvelusta (esimerkiksi NPS).*
- *Koulupsykologien tehtävien täyttöaste.*

Tavoitteen toteutumista mitataan kolmella laajalla mittarilla. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota yhteen tavoitteeseen kohdistuvien mittarien suureen määrään ja mittareiden laajuuteen.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimintaa haluttiin seurata erityisen tarkasti, koska nuorten mielenterveyspalveluihin pääsemisen kokonaisuus on niin laaja, sitä on haluttu valottaa useammasta näkökulmasta. Yksi selittävä tekijä on asian (nuorten mielenterveys) laajuuden lisäksi se, että mielenterveyttä tuettiin usean toimialan yhteistyönä ja palveluketjuna. Nuortenkeskus Nuppiin liittyvät kaksi tavoitetta (palveluun pääsy ja nuorten antama palaute) liittyivät myös siihen isoon panostukseen, jonka soster-lautakunta ja valtuusto antoivat, kun perustettiin kokonainen uusi Nupin toimipiste Länsi-Vantaalle.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 25. Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen.

Tavoite sisälsi neljä mittaria, joista kahdessa mitattiin kahta asiaa. Kolmessa mittareista tavoitetaso saavutettiin osittain. Kiusaamisen vähentymiseen liittyvään mittariin ei ollut tavoitearvoja, joten kiusaamisen vähentymistä ei voitu arvioida.
Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että reilusti yli puolet suomi toisena kielenä (S2) oppilaista kuuluu lukutaidossa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen. Mittari koskee 2. luokan oppilaita, mutta S2-oppilaiden kielenoppimiseen panostaminen on tärkeää kaikilla kouluasteilla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimialla on panostettu vuonna 2022 henkilöstön kieli- ja kulttuuritietoisen osaamisen vahvistamiseen, mutta myös tunnistettu S2-opetuksen

kehittämisen tarpeita. Tunnistettujen kehittämistarpeiden pohjalta vuonna 2023 käynnistetään monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma. 1.8.2023 alkaen alkuopetuksessa on lisätty yksi vuosiviikkotunti äidinkieleen ensimmäisellä luokalla sekä vahvistettu kielellisen osaamisen taitoja esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä. Näiden vaikuttavuus tulee näkyviin lähivuosina.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 26. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030 (Hiilineutraali Vantaa 2030).

Tavoitteeseen liittyy neljä mittaria:

- *Kasvihuonekaasut vähenevät. Laskennassa huomioidaan lämmön, sähkön, liikenteen, teollisuuden ja työkoneiden, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden päästöt.*
- *Elinkeinoelämän ja kaupungin välinen ilmastoyhteistyö on käynnistynyt (ilmastokumppanuus).*
- *Luonnon monimuotoisuus lisätään uudeksi kaistaksi resurssiviisauden tiekarttaan. Kaista sisältää pitkän aikavälin strategian mittareineen lähiluonnon ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.*
- *Ilmastobudjetoinnin käyttöönotto selvitetään.*

Sitovaan tavoitteeseen liittyvän ensimmäisen mittarin raportoinnin mukaan vuoden 2022 päästötiedot saadaan kevään 2023 aikana. Vuoden 2022 toteuma ei vielä raportointihetkellä ole tiedossa. Vuoden 2021 raportointitietojen mukaan kokonaispäästöt eivät ole vähentyneet tavoitteiden mukaisesti.
Sitovaan tavoitteeseen liittyvän toisen mittarin raportoinnista voi päätellä, että ilmastotyötä yritysten suuntaan on kehitetty, mutta tavoitteen mukaisen ilmastoyhteistyön toteutuminen ei ole raportoinnista pääteltävissä.

Kolmas ja neljäs mittari (luonnon monimuotoisuuden lisääminen kaistaksi resurssiviisauden tiekarttaan ja ilmastobudjetoinnin käyttöönoton selvittäminen) toteutuivat ja tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Kaupunkiympäristön toimiala:
Kuten arviointikertomuksessa todetaan HSY:n lopulliset päästölaskentatiedot saatiin vasta 27.6.2023. Tulosten mukaan pitkään laskusuunnassa olleet Vantaan kasvihuonekaasupäästöt eivät laskeneet viime vuonna kuten oli arvioitu. Vuonna 2021 kokonaispäästöt pysyivät lähes ennallaan, mutta vuonna 2022 ne kasvoivat seitsemän prosenttia. Vantaan päästöjen kasvu johtui pääosin kaukolämmön päästöjen kasvusta. Päästöt kasvoivat, sillä Venäjän hyökättyä Ukrainaan maakaasun ja puun tuonti Venäjältä loppui, ja osa Vantaan Energian kaukolämmön tuotantoon käytetystä maakaasusta korvattiin kivihiilellä. Lukuun ottamatta liikennettä ja työkoneita muiden päästösektoreiden päästöt laskivat hieman tai pysyivät samana edellisvuoteen verrattuna.

Vantaan, Keravan ja Järvenpään kaupunkien yhteisen Elinkeinoelämän ja kunnan välinen ilmastoyhteistyö -hanke toteutettiin 1.6.2021-30.6.2022. Hankkeessa laadittiin toimintamallikirjasto, johon koottiin kuntien käytössä olevia keinoja toteuttaa ilmastoyhteistyötä alueen yritysten suuntaan. Lisäksi laadittiin paikallinen ilmastoyhteistyön malli.

Vantaalla ilmastoyhteistyö konkretisoituu jatkossa entistä enemmän eri toimijoiden välisenä yhteistyönä, jossa yritykset toteuttavat ilmasto- ja ympäristötekojaan osana Vantaan resurssiviisauden tiekarttaa. Kaupunki jakaa tietoa omista ilmastotavoitteistaan, samaten kuin tietoa yrityksille tarjolla olevasta tuesta.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 27. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa.

Tavoitteen mittari: joukkoliikenteen matkustajamäärätavoite 130 000 matkustajaa arkivuorokaudessa (toteuma 126 126) ja pyöräilyindeksitavoite 1 136 (toteuma 964) eivät toteutuneet. Kyseinen mittari ei suoraan kerro kestävien liikkumismuotojen osuuden muutoksesta.

Kaupunkiympäristön toimiala:
Kulkumuotojakauman pysyvät muutokset tapahtuvat tyypillisesti hitaasti, ja kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattaminen vaatii pitkäjänteistä työtä aina strategisemmasta yleispiirteisestä maankäytön suunnittelusta pieniin yksityiskohtiin.

Kestävien kulkumuotojen osuuksien mittarointi on vaikeaa lyhyellä aikavälillä. Arvio Vantaan kulkumuoto-osuuksien kehityksestä saadaan HSL:n liikkumistutkimuksesta, joka toteutetaan neljän vuoden välein. Kulkumuotojakauman selvittäminen luotettavasti vaatii käytännössä laajoja otantaan perustuvia tutkimuksia, eikä valitettavasti kulkumuotojakaumaa ole käytännössä mahdollista saada vuosittain. Tämän takia mittareiksi on valittu helpommin selvitettävät eli joukkoliikenteen matkustajamäärä ja pyöräilyindeksi. Tiedossa toki on, että pyöräilyindeksi varsinkin on hyvin suurpiirteinen ja mittausverkko on toistaiseksi hyvin harva. Mittauspisteiden määrää ollaan kuitenkin lisäämässä.

Kulkumuotoa käytetyistä mittareista ei tosiaan valitettavasti saada, mutta joukkoliikenteen matkustajamäärä -mittari kuvaa kuitenkin hyvin joukkoliikenteen käytön suosiota Vantaalla, ja se on keskeinen tieto joukkoliikenteen taloudellisen kestävyyden varmistamiseksi. Pyöräilyindeksimittari taas kuvaa pyöräliikenteen määrän muutosta tietyissä pisteissä ja siten pyöräilijämäärien kasvua näissä paikoissa. Viime vuosina mittareiden tuloksiin ovat vaikuttaneet erityisesti koronapandemia ja etätyön yleistyminen, jolloin valitettavasti nämä eivät ole palvelleet niin hyvin mittarina kaupungin onnistumisesta kestävän liikkumisen edistämisessä.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 28. Kiertotaloutta edistetään.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- *Kiertotalous sisällytetty maankäytön ja rakentamisen ohjaamiseen sekä hankintojen kriteereihin.*

Tavoitetason mukaan kiertotalouden huomioimiseksi on tullut luoda malli, joka ohjaa kaupungin omaa toimintaa. Raportoinnin mukaan kaupunki on osallistunut hankkeisiin, mutta mallin luominen on toteutunut vasta Aviapoliksen osalta. Tavoite voidaan katsoa toteutuneeksi. Tarkastuslautakunta jäi pohtimaan, miten kiertotalouden edistäminen toteutuu kaupungin toiminnassa laajemmin.

Kaupunkiympäristön toimiala:
Kiertotalous on yksi Resurssiviisauden tiekartan kaistoista. Rakentamisen kiertotalouden edistäminen on yksi merkittävä tiekartan tavoite. Vantaa on mukana kansainvälisessä CIRCuIT-hankkeessa (2019–2023), jonka tuloksia on alettu vuoden 2023 aikana liittämään resurssiviisauden tiekartan toimenpiteisiin. Kaupunki näyttää edelläkävijänä esimerkkiä liittämällä kiertotalouden kriteerit uusien ja korjattavien rakennusten suunnitteluohjeisiin. Rakennukset tulee suunnitella pitkäikäisiksi, muuntojoustaviksi, helposti korjattaviksi ja monikäyttöisiksi. Vantaa on sitoutunut purkamisen Green dealiin, jonka tavoitteena on purettavien rakennusten rakennusosien ja muiden

materiaalien uudelleenkäyttö uudisrakentamisessa. Asiaa tullaan edistämään lähivuosina aluksi pilottien kautta.

Vantaa on mukana kuusi muutosaluetta sisältävän valtakunnallisen kiertotalouden Green dealin valmistelussa. Muutosalueista Resurssiviisaat rakennukset ja Kiertävät maa- ja kiviainekset koskettavat suoraan Vantaata ja Resurssiviisas energiantuotanto Vantaan Energian toiminnan kautta. Joko suoraan tai välillisesti kaupungilla on merkittävä rooli muutosalueissa Resurssiviisas tuotanto ja materiaalien kierto, Kestävän kulutuksen liiketoiminta ja jakamistalous sekä Uudistuva ruokaketju. Tarkemmat sitoumukset tehdään vuoden 2023 lopulla.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 29. Kaupunkikeskustoja ja vanhoja lähiöitä kehitetään.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- *Keskustojen poikkihallinnollisten kehittämisohjelmien valmistelun ja toteuttamisen edistyminen.*
- *Keskustojen elinvoimalaskenta.*
- *Vantaan lähiöohjelman toteuttaminen.*

Mittareista yksi (kehittämisohjelmien laadinta) ei toteutunut, yhdestä mittarista (keskustojen elinvoimalaskenta) ei ollut vuoden 2022 tietoa ja yksi mittari (lähiöohjelman hankkeiden toteutuminen) toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.
Kaupunkikeskusten ja vanhojen lähiöiden kehittämisen onnistuneisuutta olisi hyvä mitata myös asukaskyselyillä.

Kaupunkiympäristön toimiala:
Tarkastuslautakunnalla ei arviointikertomusta laadittaessa ole ollut käytössään vuoden 2022 keskustojen elinvoimalaskennan tuloksia. Elävät kaupunkikeskustat ry on julkaissut elinvoimalaskentojen tulokset toukokuussa 2023. Julkaisun myötä voidaan todeta, että tavoitteeksi asetettu keskustojen elinvoiman myönteinen kehitys toteutui täysin.

Tarkastuslautakunta on ehdottanut, että kaupunkikeskusten ja vanhojen lähiöiden kehittämisen onnistuneisuutta voisi mitata myös asukaskyselyillä. Vantaan kaupunki teettää säännöllisesti asukaskyselyjä esim. paikallisten asukasfoorumien yhteydessä tai ajankohtaisiin hankkeisiin liittyen. Kyselyn käyttö sitovan tavoitteen mittarina edellyttäisi kuitenkin kyselyn toistamista samansisältöisenä, jotta elinvoimaisuuden kehittymistä voitaisiin verrata johonkin. Olemassa olevista kyselyistä tällaiseen tarpeeseen vastaa parhaiten Vantaan asukasbarometri, joka toteutettiin vuosina 2018 ja 2020. Edellisen asukasbarometrin yhteydessä on todettu, että kysely voitaisiin jatkossa toistaa esimerkiksi kerran valtuustokaudessa.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- *Palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta (Kunta10).*
- *Työyhteisö on tavoitteellinen (Kunta10).*
- *Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot vähenevät (mielenterveysperusteinen sairauspoissaoloprosentti).*

Tavoitteen kolmesta mittarista kaksi ei toteutunut lainkaan ja yhdessä mittarissa päästiin vain osittain tavoitearvoihin, näin ollen tavoite ei toteutunut lainkaan.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala:
Kaupunkikulttuurin toimiala pääsi osaltaan tavoitteeseen tavoitteellisuuden osalta, tulos kohentui edelliseen Kunta10-kyselyyn nähden. Työpäivän rasituksesta palautuminen puolestaan heikkeni. Tähän on pyritty vaikuttamaan työmääriin puuttumalla ja resursointia parantamalla.

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2022 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 22.5.2023 § 3 ja se lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 5.6.2023 § 5 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2022

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 12.9.2023 § 5
Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 12.9.2023 § 5
Kaupunkiympäristölautakunta 19.9.2023 § 10
Kaupunkitilalautakunta 20.9.2023 § 7

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta
VD/353/00.03.00.00/2023

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan selvitykset vuoden 2022 arviointikertomukseen

1.1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutumisesta (tiivistelmäkohta 1)

Sisältökohdat ja huomiot kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan kannalta:

Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan vuoden 2022 sitovista tavoitteista toteutui täysin 12 tavoitetta. Osittain toteutuneita tavoitteita oli 15 ja 11 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteutumisesta ja kiinnitti lisäksi huomiota joidenkin tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen. Selkeä mittarointi antaa hyvän lähtökohdan tavoitteiden arvioinnille ja tuo esiin sen, onko toiminta vienyt asioita toivottuun suuntaan.

Sitova tavoite 16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa ja parannetaan harrastusmahdollisuuksia. Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria: Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, prosentti (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).

Harrastusten Vantaa -hankkeeseen osallistuneet, joille kyseessä on ainoa harrastus, lukumäärä. (kysely osallistuvien perheille).

Ensimmäisen mittarin raportoinnissa todetaan, että vuonna 2022 tehdyn kohdennetun kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin, jotka on saatu kouluterveyskyselystä. Koska toteuma-arvot eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin ei tavoitteen ensimmäisen mittarin toteutumista voi arvioida.

Tavoitteen toisessa mittarissa tarkasteltiin, miten suurelle osalle osallistujista kyseessä oli ainoa ohjattu harrastus. Lähtötaso oli 32 prosenttia ja tavoitetaso, että osuus kasvaa. Toteuma oli 34 prosenttia, joten tavoitteen toinen mittari toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneen.

Sitova tavoite 21. Vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Tuntee itsensä usein yksinäiseksi % (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).
- Osallisuusindikaattori (osallisuuskysely).

Ensimmäisen mittarin kohderyhmä on hyvin rajattu (kohdekoulujen 4. ja 5. -luokkalaiset sekä 8. ja 9. -luokkalaiset). Tarkastuslautakunta on huolissaan mittarin yksinäisiksi itsensä tuntevien määrästä. Toisen mittarin

osallisuuskyselyn mukaan osallisuuden kokemukset olivat laskeneet vuoden 2022 alusta vuoden 2022 loppuun. Tarkastuslautakunta on huolissaan osallisuuden kokemuksen laskusuunnasta ja pitää tärkeänä, että tulokset analysoidaan.

Sitova tavoite 35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta (Kunta10).
- Työyhteisö on tavoitteellinen (Kunta10).
- Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot vähenevät (mielenterveysperusteinen sairauspoissaoloprosentti).

Tavoitteen kolmesta mittarista kaksi ei toteutunut lainkaan ja yhdessä mittarissa päästiin vain osittain tavoitearvoihin, näin ollen tavoite ei toteutunut lainkaan.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, tavoitteiden 16, 21 ja 35 osalta seuraavaa:

Tavoite 16: Tavoitteena oli mitata harrastustarjonnan kehittymistä ja sen kohdentumista niihin, joilla ei vielä ole harrastusta pilotin kohteena olleessa koulussa. Ensimmäisen mittarin osalta kysymyksen sisältö vaihtui kyselyiden välillä, joten mittarin asetannassa osin epäonnistuttiin. Lähtötasoksi ilmoitettiin kouluterveyskyselyn tulos kysymyksestä, jossa harrastaminen pitää sisällään ohjatun toiminnan lisäksi myös omatoimisen tekemisen. Pilottikoululle suoritettu arviointikysely pyrittiin rakentamaan selkeäksi ja kysymysten sisältö helposti ymmärrettäväksi. Siinä harrastaminen rajattiin vastaajien osallistumista ohjattuun harrastustoimintaan. Kyselyn perusteella ilman ohjattua harrastusta olevista suuri osa ei halua ohjattuun harrastukseen. N. 15 % vastaajista ei tiedä harrastusmahdollisuuksista tai itseä kiinnostavaa harrastusta ei ole riittävän lähellä saatavilla. Harrastusten Vantaa –hankkeen tuottamat harrastukset ovat kohdistuneet tavoitteen mukaisesti niihin, joilla ei ole muutoin harrastusta.

Tavoite 21, toinen mittari: Osallisuuskysely toteutetaan vuosittain 2000 vantaalaisen satunnaisotannalle. Vastaajamäärä on vaihdellut 555–367 välillä. Vuoden 2022 lopussa kerätyssä aineistossa vaikuttaa olevan edellisiä enemmän palkkatyön ulkopuolella olevia, hyvinvointinsa ja taloudellisen tilanteensa haastavaksi kokevia kuin edellisissä kyselyissä. THL on todennut näiden seikkojen korreloivan osallisuuden kokemuksen kanssa. Kaupungin toiminnassa ei ole tapahtunut suuria muutoksia kyselyjen välillä, joten kyseessä voi olla otokseen tai yleiseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyvä muutos. Tätä indikoisi myös se, että kyselyn perusteella vantaalaiset ovat kuitenkin tyytyväisiä kaupungin järjestämiin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Tyytyväisten osuus oli kasvanut viime vuodesta ja 38 % vastaajista oli jokseenkin tai erittäin tyytyväisiä. Osallisuuskyselyn toteuttamista laajemmalla otannalla selvitetään syksyllä 2023.

Tavoite 35: Kaupunkikulttuurin toimiala pääsi osaltaan tavoitteeseen tavoitteellisuuden osalta, tulos kohentui edelliseen Kunta10-kyselyyn nähden. Työpäivän rasituksesta palautuminen puolestaan heikkeni. Tähän on pyritty vaikuttamaan työmääriin puuttumalla ja resursointia parantamalla.

3.1 Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen (tiivistelmäkohta 6)

Johtopäätökset:

Tuloskortissa asetettuja tavoitteita on edistetty. Talouden toteumaan vaikuttivat korona, rekrytointihaasteet sekä alkuvuoden vähentyneet kävijämäärät uimahalleissa ja kuntosaleilla.

Vuonna 2022 vakanssien täyttöaste oli 94 prosenttia. Saatavuuden kannalta kriittisimpiä ammattiryhmiä ovat uimarantojen valvojat, liikuntapaikkojen hoitajat, uimahallityöntekijät, liikunnanohjaajat sekä hyvinvointimentoroinnin erityisosaajat. Avoinna oleviin tehtäviin hakevat usein vastavalmistuneet nuoret. Pitkän kokemuksen omaavien työntekijöiden houkuttelu on haastavampaa. Henkilöstön pysyvyys on hyvällä tasolla. Kunta10-

tutkimustulokset ovat kokonaistarkastelussa kehittyneet myönteisesti edellisestä mittauksesta. Työpaineet, koettu stressi ja työn eettinen kuormitus ovat lisääntyneet. Lähijohtaminen on kehittynyt myönteisesti.

Liikuntapalveluilla on tärkeä eriarvoistumista ja syrjäytymistä ehkäisevä rooli. Palvelutarjonta on monipuolista ja siinä on otettu huomioon kaikki ikäryhmät. Yksityiset ja järjestökentän tuottamat palvelut täydentävät kaupungin omaa tarjontaa. Myös maksuttomia palveluja on tarjolla eri puolilla kaupunkia. Pandemia asetti haasteita liikuntapalvelujen tuottamiselle vuosina 2020 ja 2021. Vuoden 2022 aikana on vähitellen päästy kohti normaalimpaa toimintaa, joskaan asiakasmäärät eivät vielä ole palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasolle.

Suositukset:

Tarkastuslautakunta toteaa, että liikuntapalveluilla voidaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään tarjoamalla monipuolisia, osin myös maksuttomia, fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen mahdollisuuksia kaikenikäisille vantaalaisille. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen esteitä torjutaan tehokkaasti. Palvelutuotannossa tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon asiakaskunnan moninaisuus, kuten monikulttuurisuus- ja sukupuolikysymykset sekä palvelujen esteettömyys.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että Liikkumisohjelman valmistelu etenee ja tavoitteena on, että ohjelma-asiakirja valmistuu vuoden 2023 aikana. Vantaan liikkumisohjelma on kaupunkitasoinen toimenpideohjelma, jolla vastataan liikkumattomuuden ja fyysisen passiivisuuden haasteisiin. Liikkumisohjelmassa luodaan koko kaupungin yhteiset tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet, joiden avulla lisätään kaikkien asukkaiden arkiliikkumista ja fyysistä aktiivisuutta.
Eri puolilla Vantaata on käytössä maksuttomia, vapaassa käytössä olevia ulkokuntosaleja. Kesän 2023 aikana uudet kuntosalit on toteutettu Havukoskelle, Itä-Hakkilaan, Askistoon, Pähkinärinteeseen ja Ilolaan.

Ohjattu ryhmäliikunta tarjoaa monipuolisia ja edullisia harrastamisen mahdollisuuksia työikäisille ja senioreille. Kesäliikunta + syyskauden aloitus syykuun alusta. Lasten liikunnallisia kesäleirejä järjestettiin kymmenessä eri kohteessa.

Tasa-arvoista sporttia -hankkeessa luotiin toimenpidesuosituksia liikuntapalveluiden kehittämiseen siten, että liikuntapalveluissa huomioidaan paremmin erilaiset väestöryhmät sekä vieraskieliset kuntalaiset. Hankkeen aikana liikuntapalveluita tarkasteltiin erityisesti monikielisyyden, saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmista.

Harrasteliikunnan kohdeavustusta myönnetään vantaalaisiin kohdistuvan harrasteliikuntatoiminnan järjestämiseen. Avustusta voidaan myöntää harrasteliikuntatoimintaan, harrasteliikuntatapahtumiin tai liikuntaleireille. Avustus oikeuttaa tuetun toiminnan osalta myös liikuntatilojen maksuttomiin käyttövuoroihin liikunnan palvelualueen myöntämillä käyttövuoroilla.

Hyvinvointimentorointi on kuntalaisille maksuton liikunta- ja elintapaohjauspalvelu, joka tähtää pysyviin elintapamuutoksiin ja terveystottumusten kohentamiseen. Hyvinvointimentoroinnissa tähdätään pienin askelin kohti pysyviä elintapamuutoksia. Henkilökohtaiselta hyvinvointimentorilta saat tukea muutokseen ja yksilöllistä ohjausta terveellisiin elintapoihin, kuten liikkumisen aloittamiseen, ravitsemukseen ja uneen.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman Lähiöt liikkeessä -osahankkeen tavoitteena on liikkumisen esteiden madaltaminen, eriarvoistumisen ehkäiseminen, alueiden hyvinvointierojen kaventaminen sekä yhteisöllisyyden lisääminen. Hanke jakautuu kahteen osa-alueeseen: lähiliikuttajiin ja koulujen urheilujoukkuetoimintaan.

Sporttikaveritoiminnan tavoitteena on löytää oppilaille mieluinen harrastus sekä tukea liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa.
Kaikilla liikuntapaikoilla on visuaalisesti yhdenmukaiset taulut, joissa kannustetaan ilmoittamaan paikkaan tai palveluun liittyvät huoltopyynnöt (liikuntapaikkojen kunto, rikkoutuneet välineet, valaistus) tai kehitysehdotukset (uudet liikuntapaikat, ohjattu toiminta). Palautteiden ohjautumista kehitetään uudistuvan sähköisen palautejärjestelmän yhteydessä.

*Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä on toteutettu lakisääteinen vuosittainen raportointi kaupunginvaltuustolle hyvinvointikatsauksen muodossa. Hyvinvointikatsauksen aiheeksi valittiin "Koettu hyvinvointi ja osallisuus" hyvinvointitilastojen ja -ilmiöiden perusteella. Yhteistyötä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa on jatkettu tiiviisti. Palveluiden yhdyspintoja on kartoitettu ja pyritty varmistamaan parhaalla mahdollisella tavalla esimerkiksi yhdyspintasopimusten avulla. Yhteistyössä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa valmiste-*limme hyvinvointiseminaaria alkuvuodelle 2023.

3.2 Kaupunkikulttuurilautakunnan jakamat avustukset (tiivistelmäkohta 7)

Johtopäätökset:

Kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämillä avustuksilla tuetaan järjestöjen, yhdistysten ja muiden yhteisöjen toimintaa, jolla edistetään Vantaan kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista. Tuettava toiminta täydentää myös kaupungin omaa palvelutoimintaa.

Kaupungin myöntämiin avustuksiin liittyviä yleisiä määräyksiä on Vantaan kaupungin hallintosäännössä, jossa kaupunkikulttuurilautakunnalle on annettu omalla tehtäväalueellaan päätösvalta myöntää avustuksia ja apurahoja sekä hyväksyä kyseisten avustusten ja apurahojen myöntämisperiaatteet. Avustusten ja apurahojen yleiset myöntämisperiaatteet on hyväksytty kaupunginhallituksessa, ja kaupunkikulttuurilautakunta on hyväksynyt niitä täydentävät palvelualueidensa avustuslajeille laaditut avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet. Myöntämisperiaatteet ohjeistavat koko avustusprosessia hakuvaiheesta käyttöselvityksen tekoon. Myöntämisperiaatteissa on esimerkiksi määritelty, millaista toimintaa avustetaan, mitä eri avustusten saaminen edellyttää ja miten avustusten käyttöä valvotaan. Tietoa kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämistä avustuksista, niiden myöntämisperusteista ja hakemisesta on saatavilla useissa kanavissa.

Järjestöjen toiminta täydentää osittain kaupungin omaa palvelutoimintaa, joten järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö ja järjestöjen tukeminen on tärkeää. Monelle järjestölle kaupungin avustukset saattavat olla tärkein rahoitusmuoto ja edellytys toiminnan ylläpitämiseksi

Suositukset:

On tärkeää varmistaa, että avustusprosessi on sujuva ja että tietoa avustuksista ja niiden hakemisesta on hyvin saatavilla.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että avustusprosessin sujuvuuteen kiinnitetään huomiota ja sitä kehitetään mm. Sähköisen hakujärjestelmän uusimisen avulla. Tiedottamiseen ja hakijoiden tukea vahvistetaan järjestämällä säännöllisesti mm. avustusinfoja, järjestöfoorumeita sekä digitukea tarjoamalla.

7 Vuoden 2021 arviointikertomushavaintojen seuranta

Nuorisopalveluiden osalta tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota monikulttuurisuusosaamisen varmistamiseen. Kaupunkikulttuurin vastauksessa kerrotaan, että työssäoppimisen ja oppisopimuskoulutuksen avulla pyritään saamaan alalle myös monikulttuurisen väestön edustajia. Huolestuttavaa on, että henkilöstön saatavuus on vaikeutunut edellisen arviointikertomuksen ja siihen annettujen vastausten jälkeen.

Tarkastuslautakunta käsitteli myös **kirjastopalveluiden** roolia ja rohkaisi yhä laajempaan yhteistyöhön eri tahojen kanssa. Toimiala toteaa ottavansa suosituksen huomioon palveluiden kehittämisessä. Uutta yhteistyötä on luotu jo vuoden 2022 aikana esimerkiksi neuvolan kanssa.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että nuorisopalveluissa tehdyt toimenpiteet kevään 2023 aikana ovat purreet ja henkilöstön saatavuuteen liittyviin haasteisiin on saatu huomattavaa parannusta. Valtaosa paikoista on täytetty ja rekrytoinnissa oleviin tehtäviin tulee yhteydenottoja ja hakemuksia.

Kirjastopalvelut on vuoden 2023 alussa käynnistänyt Makuja kielelle –hankkeen, jossa kohderyhmänä ovat erityisesti avoimet kohtaamispaikat, jotka ovat hallinnollisesti osa varhaiskasvatusta. Hankkeen tavoitteena on monikielisten perheiden lukemisen edistäminen, ja kirjastojen palvelut ovat tavoittaneet avoimen kohtaamispaikan kautta uusia asiakasryhmiä. Vuonna 2023 aloittaa Lukustartti-hanke, jossa kohderyhmänä ovat erityisesti neuvolat. Lisäksi kirjasto on hakenut yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa opetushallituksen kaksivuotisen rahoituksen Vantaudu lukemiselle -yhteistyöhön, jossa kohteena on varhaiskasvatuksen ryhmät, hanke ajoittuu vuosille 2023–2025.

Keväällä 2023 käynnistynyt kirjaston nuorten ryhmä on aktiivisesti yhteyksissä nuorisopalveluihin kontaktien saamiseksi, ja Oma tila -hankkeen tapahtumia on tehty yhdessä. Neuvova Vantaa -verkosto on ollut monikielisyystyön yhteistyökumppani ja MEK-ohjelman suomen kielen opetusta on suunniteltu yhdessä Aikuisopiston ja työllisyyspalveluiden kanssa.

Organisatorisesti kirjastopalvelut ovat muodostaneet uuden yhteisen palvelualueen kulttuuripalveluiden kanssa vuoden 2022 alusta lähtien, mikä tarjoaa uusia yhteistyömahdollisuuksia.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta
VD/353/00.03.00.00/2023

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitys kaupunginhallitukselle Vantaan kaupungin arviointikertomuksesta 2022

Sisältökohta 1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutumisesta

Sitova tavoite 11. Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta.

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Suunnitelma laadittu.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvä mittari on yksiselitteinen on/off-mittari. Sen mukaan suunnitelma on joko valmistunut tai ei ole valmistunut. Raportoinnin mukaan suunnitelma on tehty tavoitteessa mainitsemattoman ohjelman osalta, mutta ei nimenomaisesti tavoitteeksi asetetun suunnitelman osalta. Tavoitteena olevan suunnitelman osalta suunnittelu on vasta aloitettu. Tavoite ei näin ollen toteutunut lainkaan.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että suunnitelma IB Career Related-ohjelman aloittamisen osalta laadittiin vuoden 2022 aikana. (Ohjelma alkaa Variassa elokuussa 2024).

Toimialla on tehty laaja analyysi englanninkielisen opetuksen järjestämiseen liittyvistä näkökulmista; kohdejoukko, palveluverkko, suomen kielen osaaminen, varhaiskasvatussuunnitelma ja opetussuunnitelmat ja rekrytointi huomioon ottaen. Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan päätöksen mukaisesti Aviapoliksen alueelle lähdetään suunnittelemaan Muuran yhtenäistä peruskoulua, jossa osa oppilaista voi opiskella painotetun englannin kielen opetussuunnitelman mukaan. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen IB-koulutusohjelman (PYP ja MYP) tarveselvitystä jatketaan edelleen.

Sitova tavoite 16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa ja parannetaan harrastusmahdollisuuksia.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, prosentti (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).

- Harrastusten Vantaa -hankkeeseen osallistuneet, joille kyseessä on ainoa harrastus, lukumäärä. (kysely osallistuvien perheille).

Ensimmäisen mittarin raportoinnissa todetaan, että vuonna 2022 tehdyn kohdennetun kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin, jotka on saatu kouluterveyskyselystä. Koska toteuma-arvot eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin ei tavoitteen ensimmäisen mittarin toteutumista voi arvioida.

Tavoitteen toisessa mittarissa tarkasteltiin, miten suurelle osalle osallistujista kyseessä oli ainoa ohjattu harrastus. Lähtötaso oli 32 prosenttia ja tavoitetaso, että osuus kasvaa. Toteuma oli 34 prosenttia, joten tavoitteen toinen mittari toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että harrastusten vantaan toiminta on vakiintunut Vantaalla, mutta silti markkinointiin ja tiedottamiseen sekä harrastuksiin ohjautumiseen tulee kiinnittää huomiota. Harrastusten Vantaan tarjonnan suunnittelu edellyttää oppilaiden kuulemista. Tätä kautta pyritään tarjoamaan kohdejoukkoa kiinnostavia ja innostavia harrastuksia. Useiden toimijoiden kesken pyritään löytämään jatkossakin tiloja ja toimijoita harrastustoiminnan turvaamiseksi.

Sitova tavoite 22. Nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluita.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Odotusaika opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien sekä nuortenkeskus Nupin palveluihin pääsyyn.
- Nuorten antama palaute palvelusta (esimerkiksi NPS).
- Koulupsykologien tehtävien täyttöaste.

Tavoitteen toteutumista mitataan kolmella laajalla mittarilla. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota yhteen tavoitteeseen kohdistuvien mittarien suureen määrään ja mittareiden laajuuteen.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimintaa haluttiin seurata erityisen tarkasti, koska nuorten mielenterveyspalveluihin pääsemisen kokonaisuus on niin laaja, sitä on haluttu valottaa useammasta näkökulmasta. Yksi selittävä tekijä on asian (nuorten mielenterveys) laajuuden lisäksi se, että mielenterveyttä tuettiin usean toimialan yhteistyönä ja palveluketjuna. Nuortenkeskus Nuppiin liittyvät kaksi tavoitetta (palveluun pääsy ja nuorten antama palaute) liittyivät myös siihen isoon panostukseen, jonka soster-lautakunta ja valtuusto antoivat, kun perustettiin kokonainen uusi Nupin toimipiste Länsi-Vantaalle.

Sitova tavoite 25. Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen.

Tavoite sisälsi neljä mittaria, joista kahdessa mitattiin kahta asiaa. Kolmessa mittareista tavoitetaso Saavutettiin osittain. Kiusaamisen vähentymiseen liittyvään mittariin ei ollut tavoitearvoja, joten kiusaamisen vähentymistä ei voitu arvioida.

Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että reilusti yli puolet suomi toisena kielenä (S2) oppilaista kuuluu lukutaidossa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen. Mittari koskee 2. luokan oppilaita, mutta S2-oppilaiden kielenoppimiseen panostaminen on tärkeää kaikilla kouluasteilla.

Mittari	*Mittarien tavoitetaso*	*Mittarien toteuma*	*Tavoitteen toteutuminen*
Varian keskeyttämispro-sentti, kaikki	Keskeyttämispro-sentti enintään 10 %	11,3 % (**ET**)	Tavoite toteutui osittain.
Varian keskeyttämispro-sentti, alle 20-vuotiaat	Keskeyttämispro-sentti enintään 8 %	8,8 % (**ET**)	
Lukuseula, 2 luokat vakioi-tuna S2-oppilaiden mukaan (suomi äidinkielenä ja suomi toisena kielenä)	Kaikissa 2. luokan oppilaissa suoritusta-soltaan alimpaan vii-dennekseen kuulu-vien joukko vähenee	Suomi äidinkielenä oppilaat (**ET**) Suomi toisena kie-lenä (**T**)	
School day -sovelluksen tuottama data oppilaiden hyvinvoinnista	Kokemus kiusaami-sesta vähenee vuo-den 2022 aikana (4. ja 7. -luokat)	School day -mit-tausten lähtöta-sotiedot saatu	

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimialla on panostettu vuonna 2022 henkilöstön kieli- ja kulttuuritietoisen osaamisen vahvistamiseen, mutta myös tunnistettu S2-opetuksen kehittämisen tarpeita. Tunnistettujen kehittämistarpeiden pohjalta vuonna 2023 käynnistetään monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma. 1.8.2023 alkaen alkuopetuksessa on lisätty yksi vuosiviikkotunti äidinkieleen ensimmäisellä luokalla sekä vahvistettu kielellisen osaamisen taitoja esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä. Näiden vaikuttavuus tulee näkyviin lähivuosina.

Sisältökohta luku 4 ja tiivistelmäkohta 8–10

Tiivistelmäkohta 8. Varhaiskasvatus kärsii vakavasta henkilöstövajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävistä työntekijöistä on pulaa. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevöitymistä tehtäviin. Myös eri kulttuureista tulevan henkilöstön saatavuuteen on kiinnitetty huomiota.

Johtopäätökset:
Toiminnan keskeisiä tavoitteita on edistetty. Talouden osalta asiakasmaksutuotot eivät toteutuneet ennakoidusti järjestelmämuutoksen vuoksi. Menojen toteumaan vaikutti sairauspoissaoloista ja lisääntyneestä avustajatarpeesta aiheutunut Seuren ennakoitua suurempi käyttö.

Henkilöstön saatavuudessa on suuria haasteita. Tiukentuvat pätevyysvaatimukset heikentävät tilannetta entisestään. Vantaa tukee henkilöstön pätevöitymistä, esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajiksi. Muunkielisten lasten osuus varhaiskasvatuksessa on merkittävä. Monikielisessä ympäristössä suomen kielen opettaminen on vaativaa ja edellyttää resursseja, jotta lapsilla olisi riittävät kielelliset valmiudet perusopetukseen siirtymiseen.

Vantaa on mukana valtakunnallisessa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa, jossa osa lapsista aloittaa esiopetuksen 5-vuotiaana. Kokeilun tavoitteina ovat muun muassa koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen sekä tiedon kerääminen kokeilun vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin. Huoltajat ovat antaneet kokeilusta hyvää palautetta Kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti Vantaa lakkautti kotihoidontuen kuntalisän 1.8.2022 alkaen. Vantaa-lisän lakkauttaminen ei ole toistaiseksi vähentänyt lasten kotihoitoa eikä lisännyt varhaiskasvatuksen kysyntää.

Suositukset:

Varhaiskasvatus kärsii vakavasta työntekijävajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävästä henkilöstöstä on pulaa. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevöitymistä tehtäviin. Henkilöstövaje on kuitenkin valtakunnallinen ongelma ja yksittäisen kaupungin vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta. Tarkastuslautakunta kannustaa varhaiskasvatusta jatkamaan henkilöstövajeen torjumista käytettävissään olevin keinoin. Tarkastuslautakunta korostaa kielenopetuksen merkitystä. On tärkeää varmistaa, että lapsilla on riittävä tulevan opetuskielen taito perusopetukseen siirryttäessä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kaupunkitasoisen henkilöstön saatavuuden toimenpideohjelman toimenpiteitä edistetään varhaiskasvatuksen palvelualueilla määrätietoisesti. Toimenpideohjelmaa jalkauttamaan on perustettu työryhmä, joka vastaa siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstövajeen parantamiseen liittyvät toimenpiteet ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia ja vaikuttavia. Keskisiä toimenpiteitä ovat mm. palkkaan, palkitsemiseen ja henkilöstöetuihin liittyvät asiat, pito- ja vetovoimaa tukevan lähijohtamisen kehittäminen, työnantajan tukema pätevöitymiskoulutus, oppilaitosyhteistyö sekä rekrytoinnin kehittäminen. Valtakunnallisesti yritetään käytettävissä olevin keinoin vaikuttaa koulutuspaikkojen lisäämiseen sekä alan yleiseen houkuttelevuuteen.

Sairauspoissaoloihin pyritään vaikuttamaan monenlaisten työhyvinvointia ja työssä jaksamista edistävin toimenpitein. Sijaisten saatavuuteen liittyviä haasteita helpottamaan on tälle vuodelle palkattu 40 vakituista varahenkilöä, jotka sijoitetaan isoimpiin yksiköihin helpottamaan välitöntä sijaistarvetta.

Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään muunkielisten lasten suomen kielen oppimiseen mm. edistämällä varhaiskasvatuksen kielitietoista toimintakulttuuria, jossa inklusiivisessa toiminnassa varmistetaan jokaisen lapsen mahdollisuudet oppia suomen kieltä. Vantaalla on viisi kieli- ja kulttuurikoordinaattoria, jotka toimivat konsultoivassa roolissa ja jotka kehittävät yhdessä päiväkotien henkilöstön kanssa suomen kielen omaksumiseen tähtääviä toimintatapoja.

Tiivistelmäkohta 9.

Koivukylän päiväkoti edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkoti oli ensimmäinen rakennushanke, jossa hiilijalanjälki vaikutti tarjousten vertailuperusteissa. Vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta päiväkoti valmistui lähes aikataulussaan alittaen samalla arvioidut kokonaiskustannukset.

Johtopäätökset:

Koivukylän päiväkotihankkeessa on hyödynnetty KVR-urakkaa, jossa urakoitsija vastaa sekä hankkeen suunnittelusta että toteutuksesta. Hanke oli ensimmäinen laatuaan, jossa hiilijalanjälki on otettu huomioon tarjousten vertailuperusteissa. Päiväkoti valmistui lähes aikataulussaan haastavasta maailmantilanteesta huolimatta. Myös hankkeen kustannukset ovat jäämässä alle kustannusarvion. Urakasta saatuina oppeina hiilijalan- ja hiilikädenjälki tullevat lisääntymään jatkossa vastaavanlaisten tarjouskilpailujen vertailuperusteissa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Koivukylän päiväkoti edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkodin valmistuminen lähes aikataulussaan ja arvioitujen kustannusten alittuminen ovat hyviä saavutuksia vaikea maailmantilanne huomioon ottaen.

Yhteistyö toimitilan ja urakoitsijan kanssa suunnittelun ja rakentamisen aikana sujui kasvatuksen ja oppimisen toimialan näkökulmasta hyvin. Aikataulussa pysymisen ansiosta päiväkoti oli mahdollista avata suunnitellusti. Lopputuloksena oli terveellinen, turvallinen ja toimiva sekä konseptin mukainen päiväkoti. Tämä antaa hyvän pohjan seuraavan päiväkodin eli Ruusupuun päiväkodin rakentamiselle.

Tiivistelmäkohta 10.

Pääkaupunkiseudun kaupungit sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri arvioivat yhdessä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Vantaalla arviointi kohdistui lukiolaisiin. Arvioinnin perusteella opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haasteet erityisesti psykologien saatavuudessa sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat opiskeluhuollon palveluihin pääsyä. Opiskeluhuollossa kannatellaan osaa myös sellaisista opiskelijoista, joiden tilanne vaatisi hoidollisempia palveluja.

Johtopäätökset:

Opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haastava henkilöstötilanne, erityisesti psykologien ja lääkärien saatavuus, sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat palveluihin pääsyä.

Lukioissa toimii opiskeluhuollon ja muun henkilökunnan muodostama opiskelijoiden tukiverkosto. Tarvittaessa muodostetaan nuoren tapauskohtaiset tarpeet huomioiva monialainen asiantuntijaryhmä.

Kuraattorien ja psykologien lakisääteiset asiakasmitoitukset toteutuvat vakanssien osalta. Psykologi-vakanssien täyttöaste on huomattavan alhainen, mikä heikentää vastaanotoille pääsyä. Lähes viidennes opiskelijoista ei ole saanut psykologin vastaanottoaikaa lakisääteisessä määräajassa. Usein odotusajaksi voidaan tarjota muita tukitoimia. Palvelujärjestelmä on pirstaleinen ja resurssi- vajetta on monella eri tasolla. Opiskeluhuollossa kannatellaan myös opiskelijoita, jotka tarvitsisivat hoidollisempia palveluja.

Opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat kyselytulosten perusteella parantuneet. Erityisesti ruotsinkielisen lukion pieni koko tarjoaa joustavat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Kaupunginhallituksen hyväksymä Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma konkretisoituu lukioiden hyvinvointikansioissa sovituissa toimenpiteissä. Kiusaamisen vastaisessa työssä keskeistä on yhteisöllisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä osallisuuden ja yhteistoiminnan kehittäminen.

Poissaolojen määrä on kasvanut ja niiden seuranta on kehittynyt. Poissaolojen seurannassa ja niihin puuttumisessa noudatetaan yhdessä sovittua toimintamallia. Koronapandemia ja etäopetus ovat vaikuttaneet lukiolaisten henkiseen hyvinvointiin. Koulu-uupumus, ahdistuneisuus ja yksinäisyys ovat lisääntyneet selvästi, etenkin tytöillä. Erityisen haastavaa etäopetusaika on ollut niille nuorille, joilla oli vaikeuksia jo ennen koronaa sekä niille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Opiskelijoille on tarjottu tukiopetusta ja opetusta pienryhmissä. Opiskeluhuollon toimijat ovat jalkautuneet välitunneille.

Suositukset:

Tarkastuslautakunta muistuttaa hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sovituista palvelujen kehittämisen tavoitteista, jotta palveluihin pääsy nopeutuisi ja tarvetta vastaavia palveluja pystyttäisiin tarjoamaan oikea-aikaisesti. On tärkeää, että opiskeluhuollon riittävät voimavarat turvataan hyvinvointialueella.

Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnat korostuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että yhteistyö jatkuu ja kehittyy kuntaan jäävien ja hyvinvointialueelle siirtyneiden palvelujen välillä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että 1.8.2023 voimaan astuneessa Koulutuksen järjestäjän nuorten lukiokoulutuksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa on arvioitu opiskeluhuoltohenkilöstön tarve, johon hyvinvointialue lakisääteisesti pyrkii vastaamaan. Yhteistyötä hyvinvointialueen ja KASO:n välillä pidetään yllä yhteisillä rakenteilla (mm. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltoryhmä), lisäksi KASO:n opiskeluhuollon erityisasiantuntija toimii tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueelle siirtyneiden opiskeluhuoltopalveluiden kanssa, jotta yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä jatkuu ja kehittyy.

Kaupunkiympäristölautakunta
VD/353/00.03.00.00/2023

Kaupunkitilalautakunta

Vantaa

VD/353/00.03.00.00/2023

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta vuodelle 2022

Vantaan tarkastuslautakunta on laatinut vuoden 2022 Vantaan kaupungin arviointikertomuksen, joka on merkitty tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 22.5.2023 § 3 ja lähetetty kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus on 5.6.2023 § 5 lähettänyt päätöksen toimialoille toimenpiteitä varten.

Kaupunkiympäristön toimialalla on laadittu tarkastuslautakunnan huomioiden perusteella seuraava selvitys, jonka toimialan molemmat lautakunnat, kaupunkiympäristö- ja kaupunkitilalautakunta, osaltaan hyväksyvät.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa selvityksenään arviointikertomukseen seuraavaa:
Vuonna 2022 valtuuston asettamista 38:sta sitovasta tavoitteesta 11 oli vastuutettu ensisijaisesti kaupunkiympäristön toimialalle. Näistä 4 toteutui täysin, 6 osittain ja 1 ei lainkaan. Tarkastuslautakunta oli yhtä mieltä kaupunkiympäristön toimialan raportointivastuulla olleiden tavoitteiden toteutumisesta, mutta huomautti mittaroinnin selkeyden merkityksestä muutaman tavoitteen osalta. Näihin otetaan alla kantaa erikseen.

Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen selkeän mittaroinnin merkityksestä toiminnan ohjaamisessa entistä tuloksellisempaan suuntaan ja pyrkii jatkossa kehittämään mittarointiaan yhä kuvaavammaksi. Mittarointia on kuitenkin tärkeä kehittää siten, että se kattaisi myös kaupunkiympäristöön liittyviä laadullisia elementtejä, joita tyypillisesti on määrällisiä tavoitteita vaikeampaa mitata. Toiminnan painopisteiden tulee siis ohjata mittarointia eikä toisinpäin.

Sitovat tavoitteet vuodelle 2022

Sitova tavoite 19. Toimitilat ovat teknisesti kunnossa ja sisäilmaolosuhteen sekä esteettömyysvaatimukset ovat vaatimusten mukaisia ja sisäilmaoireilu hallinnassa
Kaikkien kohteiden sisäilmatilannetta seurataan ja rakennuksiin tehdään eri laajuisia tarkastuskäyntejä. Yhteensä tarkastuskäyntejä tehdään oman henkilöstön voimin noin 100 kpl vuosittain. Tarkastus tehdään, jos rakennuksessa havaitaan hajua tai koetaan oireilua tai muuta sisäilmahaittaa tai epäilyä sisäilman aiheuttamista ongelmista, tai jos rakennuksessa on alkamassa osakorjaus- tai peruskorjausprojekti. Toimitilajohtamisen yksikön suorittamien tarkastusten lisäksi tarkastuksia tehdään myös ympäristöterveydenhuollon tarkastusten yhteydessä. Nämä tarkastukset tehdään suunnitelmallisesti 3 vuoden välein kouluihin ja päiväkoteihin.

Sisäilmakorjausten yhteydessä tehdään olosuhdekysely ennen ja jälkeen korjausten, jossa vastaajat voivat ilmoittaa havaitsevatko edelleen sisäilmahaittaa vai eivät. Kysely tehdään omana työnä. Koetun oireilun mittaamista vaikeuttavat mm. oireilun yksilöllisyys, tilojen käyttäjien suuri määrä ja vaihtuminen sekä kausivaihtelut ulko-olosuhteissa. Tämän vuoksi tekninen kunto ja vaatimusten mukaisuus tulee osoittaa itse rakennusta tarkastelemalla. Korjaustoimenpiteitä voidaan pitää onnistuneina, jos korjaukset on toteutettu tutkimusten edellyttämässä laajuudessa ja laadukkaasti korjaussuunnitelmien mukai-

sesti. Lähtökohtaisesti olosuhteita voidaan pitää riittävän hyvinä, jos ne täyttävät sisäilmaolosuhteille asetetut, mitattavissa olevat tavoitearvot.

Rakennusten ja toimitilojen kuntoa voidaan luotettavimmin arvioida säännöllisin ammattilaisten suorittamin kuntotarkastuksin, joita kuitenkin on mahdollista toteuttaa rajallinen määrä. Digitaalisella olosuhdeseurannalla mahdollisiin muutoksiin voidaan reagoida ennakoivasti, mutta näitäkin laitteita on käytössä rajoitetusti. Sisäilman digitaalista olosuhdeseurantaa tehdään vuosittain noin 30 rakennukseen. Näitä mitattavia kohteita vaihdetaan vuosittain ja kohteita lisätään tarpeen mukaan. Kaikkiin kohteisiin lisätään olosuhdeseuranta, joissa sille nähdään tarvetta.

Sitova tavoite 26. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030

Kuten arviointikertomuksessa todetaan HSY:n lopulliset päästölaskentatiedot saatiin vasta 27.6.2023. Tulosten mukaan pitkään laskusuunnassa olleet Vantaan kasvihuonekaasupäästöt eivät laskeneet viime vuonna kuten oli arvioitu. Vuonna 2021 kokonaispäästöt pysyivät lähes ennallaan, mutta vuonna 2022 ne kasvoivat seitsemän prosenttia. Vantaan päästöjen kasvu johtui pääosin kaukolämmön päästöjen kasvusta. Päästöt kasvoivat, sillä Venäjän hyökättyä Ukrainaan maakaasun ja puun tuonti Venäjältä loppui, ja osa Vantaan Energian kaukolämmön tuotantoon käytetystä maakaasusta korvattiin kivihiilellä. Lukuun ottamatta liikennettä ja työkoneita muiden päästösektoreiden päästöt laskivat hieman tai pysyivät samana edellisvuoteen verrattuna.

Vantaan, Keravan ja Järvenpään kaupunkien yhteisen Elinkeinoelämän ja kunnan välinen ilmastoyhteistyö -hanke toteutettiin 1.6.2021-30.6.2022. Hankkeessa laadittiin toimintamallikirjasto, johon koottiin kuntien käytössä olevia keinoja toteuttaa ilmastoyhteistyötä alueen yritysten suuntaan. Lisäksi laadittiin paikallinen ilmastoyhteistyön malli.

Vantaalla ilmastoyhteistyö konkretisoituu jatkossa entistä enemmän eri toimijoiden välisenä yhteistyönä, jossa yritykset toteuttavat ilmasto- ja ympäristötekojaan osana Vantaan resurssiviisauden tiekarttaa. Kaupunki jakaa tietoa omista ilmastotavoitteistaan, samaten kuin tietoa yrityksille tarjolla olevasta tuesta.

Sitova tavoite 27. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa

Kulkumuotojakauman pysyvät muutokset tapahtuvat tyypillisesti hitaasti, ja kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattaminen vaatii pitkäjänteistä työtä aina strategisemmasta yleispiirteisestä maankäytön suunnittelusta pieniin yksityiskohtiin.

Kestävien kulkumuotojen osuuksien mittarointi on vaikeaa lyhyellä aikavälillä. Arvio Vantaan kulkumuoto-osuuksien kehityksestä saadaan HSL:n liikkumistutkimuksesta, joka toteutetaan neljän vuoden välein. Kulkumuotojakauman selvittäminen luotettavasti vaatii käytännössä laajoja otantaan perustuvia tutkimuksia, eikä valitettavasti kulkumuotojakaumaa ole käytännössä mahdollista saada vuosittain. Tämän takia mittareiksi on valittu helpommin selvitettävät eli joukkoliikenteen matkustajamäärä ja pyöräilyindeksi. Tiedossa toki on, että pyöräilyindeksi varsinkin on hyvin suurpiirteinen ja mittausverkko on toistaiseksi hyvin harva. Mittauspisteiden määrää ollaan kuitenkin lisäämässä.

Kulkumuotoa käytetyistä mittareista ei tosiaan valitettavasti saada, mutta joukkoliikenteen matkustajamäärä -mittari kuvaa kuitenkin hyvin joukkoliikenteen käytön suosiota Vantaalla, ja se on keskeinen tieto joukkoliikenteen taloudellisen kestävyyden varmistamiseksi. Pyöräilyindeksimittari taas kuvaa pyöräliikenteen määrän muutosta tietyissä pisteissä ja siten pyöräilijämäärien kasvua näissä paikoissa. Viime vuosina mittareiden tuloksiin ovat vaikuttaneet erityisesti koronapandemia ja etätyön yleistyminen, jolloin valitettavasti nämä eivät ole palvelleet niin hyvin mittarina kaupungin onnistumisesta kestävän liikkumisen edistämisessä.

Sitova tavoite 28. Kiertotaloutta edistetään
Kiertotalous on yksi Resurssiviisauden tiekartan kaistoista. Rakentamisen kiertotalouden edistäminen on yksi merkittävä tiekartan tavoite. Vantaa on mukana kansainvälisessä CIRCuIT-hankkeessa (2019–2023), jonka tuloksia on alettu vuoden 2023 aikana liittämään resurssiviisauden tiekartan toimenpiteisiin. Kaupunki näyttää edelläkävijänä esimerkkiä liittämällä kiertotalouden kriteerit uusien ja korjattavien rakennusten suunnitteluohjeisiin. Rakennukset tulee suunnitella pitkäikäisiksi, muuntojoustaviksi, helposti korjattaviksi ja monikäyttöisiksi. Vantaa on sitoutunut purkamisen Green dealiin, jonka tavoitteena on purettavien rakennusten rakennusosien ja muiden materiaalien uudelleenkäyttö uudisrakentamisessa. Asiaa tullaan edistämään lähivuosina aluksi pilottien kautta.

Vantaa on mukana kuusi muutosaluetta sisältävän valtakunnallisen kiertotalouden Green dealin valmistelussa. Muutosalueista Resurssiviisaat rakennukset ja Kiertävät maa- ja kiviainekset koskettavat suoraan Vantaata ja Resurssiviisas energiantuotanto Vantaan Energian toiminnan kautta. Joko suoraan tai välillisesti kaupungilla on merkittävä rooli muutosalueissa Resurssiviisas tuotanto ja materiaalien kierto, Kestävän kulutuksen liiketoiminta ja jakamistalous sekä Uudistuva ruokaketju. Tarkemmat sitoumukset tehdään vuoden 2023 lopulla.

Sitova tavoite 29, kaupunkikeskustojen kehittäminen ja mittaaminen asukaskyselyillä
Tarkastuslautakunnalla ei arviointikertomusta laadittaessa ole ollut käytössään vuoden 2022 keskustojenelinvoimalaskennan tuloksia. Elävät kaupunkikeskustat ry on julkaissut elinvoimalaskentojen tulokset toukokuussa 2023. Julkaisun myötä voidaan todeta, että tavoitteeksi asetettu keskustojen elinvoiman myönteinen kehitys toteutui täysin.

Tarkastuslautakunta on ehdottanut, että kaupunkikeskusten ja vanhojen lähiöiden kehittämisen onnistuneisuutta voisi mitata myös asukaskyselyillä. Vantaan kaupunki teettää säännöllisesti asukaskyselyjä esim. paikallisten asukasfoorumien yhteydessä tai ajankohtaisiin hankkeisiin liittyen. Kyselyn käyttö sitovan tavoitteen mittarina edellyttäisi kuitenkin kyselyn toistamista samansisältöisenä, jotta elinvoimaisuuden kehittymistä voitaisiin verrata johonkin. Olemassa olevista kyselyistä tällaiseen tarpeeseen vastaa parhaiten Vantaan asukasbarometri, joka toteutettiin vuosina 2018 ja 2020. Edellisen asukasbarometrin yhteydessä on todettu, että kysely voitaisiin jatkossa toistaa esimerkiksi kerran valtuustokaudessa.

Kaupunkiympäristön toimialaa koskevat vuoden 2022 arviointikertomuksen muut tarkastelukohteet

Sitovien tavoitteiden ohella vuoden 2022 arviointikertomuksessa on tarkasteltu kaupunkiympäristön toimialan alaisesta toiminnasta erityisesti katujen ja puistojen palvelualueen, kiinteistöjen ja tilojen pal-

velualueen sekä ympäristökeskuksen palveluyksikön toimintaa. Investointikohteista arviointikertomuksessa on tarkasteltu lähemmin Koivukylän päiväkodin rakennushanketta.

Kuten arviointikertomuksessa todetaan, toimialalla on pystytty kiitettävästi tarttumaan kehityskohteisiin ja tekemään toimia mm. korjausvelan kasvun hillitsemiseksi vaikeassa suhdannetilanteessa. Taloudellisen kestävyyden ja kaupungin elinvoiman kehittämisen ohella on myös tärkeää huolehtia siitä, että Vantaan asettamat kunnianhimoiset tavoitteet hiilineutraaliuden saavuttamiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi täyttyvät. Työtä kuitenkin riittää myös tulevaisuudessa. Tarkastuslautakunnan näkemykset toimialan kehityskohteista ovat oikeansuuntaisia ja arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten avulla toimintaa voidaan kehittää edelleen.

Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy tarkastuslautakunnan esittämään huoleen toimialaa vaivaavasta henkilöstövajeesta ja rekrytointivaikeuksista. Ongelma on valtakunnallinen. Työvoimapula koskettaa laajasti teknisiä aloja koko maassa ja kilpailu osaajista on koventumassa. Kaupunkiympäristön toimiala on omalta osaltaan pyrkinyt parantamaan tilannetta aktiivisella edunvalvonnalla ja yhteistyöllä muiden suurten kaupunkien kanssa.

Myös kaupungin omilla toimilla on kuitenkin vaikutusta työnantajan veto- ja pitovoimaan. Kaupunkiympäristön toimiala huomauttaa, että kaupunkitasoisessa henkilöstöpolitiikassa on viime vuosina systemaattisesti vähennetty HR-palveluiden tarjoamia palveluita ja lisätty esimiesten vastuuta henkilöstöasioissa. Seurauksena henkilöstöpalveluiden laatu on heikentynyt ja esimiesten kuormitus lisääntynyt. Vuonna 2022 käyttöön otetun palkanlaskentajärjestelmä Hertan myötä ongelma on entisestään pahentunut, kun toimialan esimiehille on siirretty aiemmin assistenteille tai palkanlaskennalle kuuluneita työtehtäviä. Esimiesten lisääntyneet HR-vastuut heikentävät esimiesten työtyytyväisyyttä ja niihin käytetty aika on pois henkilöstön johtamisesta sekä toimialan substanssitehtävistä. Päivittäisen henkilöstöhallinnon ohella rekrytointiprosessit ja niihin liittyvät hallinnolliset menettelyt (esim. täyttöluvat) koetaan toimialalla kuormittavina.

Koivukylän päiväkoti investointikohteena

Koivukylän päiväkoti on Suomen suurin hirsirakenteinen päiväkoti, kokonaisalaltaan noin 2500 neliömetriä. Päiväkoti lämpiää maalämmöllä ja katolle on asennettu aurinkopaneelijärjestelmä, joten ympäristöystävällisyyteen ja energiatehokkuuteen tehdyillä panostuksilla on saatu rakennuksen aiheuttamat ilmastopäästöt tavanomaista reilusti vähäisemmäksi. Ulkovarastot ja katokset on toteutettu viherkattoisina. Tontin reuna-alueille on jätetty mahdollisimman paljon luonnonmukaista kasvustoa ja kuntaa, millä pyritään vahvistamaan lasten kosketusta luontoon.

Hankintakriteereinä olivat hinnan ja toiminnallisten perusteiden lisäksi ratkaisun hiilijalanjälki ja takuuaika. Samalla urakkakilpailulla sovittiin Kivistöön nyt rakenteilla olevan Ruusupuun päiväkodin toteutuksesta. Kohde toteutetaan samoja hyväksi todettuja suunnitteluperiaatteita noudattaen.

Koivukylän päiväkodin loppukustannukset alittivat hankkeelle asetetun tavoitehinnan lopulta n. 23 %.

Kadut ja puistot palvelualue

Kaupunkiympäristön toimiala jakaa tarkastuslautakunnan huolen kaupunki-infran omaisuuden hallinnasta ja korjausvelan seurannasta. Tilannekuvan parantamiseksi ja vastuunjaon selkeyttämiseksi uusi omaisuudenhallinnan vastuualue on perustettu 1.7.2023 katujen ja puistojen palvelualueen rakentamisen palveluyksikköön. Vastuualue vastaa mm. rakennetun ympäristön (julkisen kaupunkitilan) omaisuudenhallintastrategiasta, omaisuuden elinkaaren hallinnasta ja omaisuusosien määrittelystä, omaisuustiedon ylläpidon koordinoinnista, toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä infran uudisrakentamisen, kunnossapitotoimenpiteiden ja korjausinvestointien ohjelmoinnista.

Kaupunkiympäristön toimialan näkemys on, että korjausvelan hillitseminen tai taittaminen edellyttää jatkossa sekä nykyistä selvästi korkeampaa määrärahatasoa että riittäviä henkilöresursseja kunnallistekniikan suunnitteluttamiseen ja rakennuttamiseen. Toimiala tekee määrätietoista työtä nostaakseen infran korjausvelan määrän ja merkityksen kuntapäättäjien tietoon.

Kiinteistöt ja tilat palvelualue
Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden parantamiseksi kiinteistöjen ja tilojen palvelualue on pyrkinyt täsmentämään tehtäväkuvauksia ja tehostamaan rekrytointia sekä saamaan uusia vakansseja henkilöstösuunnitelmaan. Myös palkkataso on useissa vakansseissa jäänyt jälkeen kilpailijoista, vaikka tähän on toistuvasti yritetty saada aikaan muutosta yhteistyössä HR-palveluiden kanssa. Työ rekrytointihaasteiden ratkaisemiseksi on tärkeä painopiste palvelualueella.

Korjausvelan hallinnan osalta jatketaan kulumista vastaavia korjausinvestointeja sekä myydään omaisuutta (mm. sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastuslaitosta palvelevia rakennuksia ja asuntoomaisuutta) ja puretaan huonokuntoisia, käytöstä poistettavia, rakennuksia. Mahdollisuuksien mukaan tehdään kiinteistökehittämistä ja haetaan purkavaa uudistamista mahdollistavia asemakaavanmuutoksia.

Ympäristökeskus
Kaupunkiympäristön toimiala on tarkastuslautakunnan kanssa yhtä mieltä siitä, että Vantaan hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttaminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttävät riittäviä henkilöstö- ja muita resursseja. Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi edellytetään paitsi resurssiviisauden tiekartassa, niin myös uudessa luonnonsuojelulaissa entistä enemmän työpanosta.

Toimiala kuitenkin toteaa, että oikean kokonaiskuvan saamiseksi luonnon monimuotoisuuteen liittyviä resursseja tulisi tarkastella kaupunkirakenteen ja ympäristön palvelualueen tasoisena kokonaisuutena eikä vain ympäristökeskuksen palveluyksikön näkökulmasta. Erityisesti yleiskaavoituksen kestävä kaupunki -tiimillä on ympäristökeskuksen ohella merkittävä rooli luontoarvojen huomioimisessa kaavoituksen prosesseissa. Vuonna 2022 tähän työhön osoitettiin yksi uusi vakanssi, joka sijoitettiin yleiskaavoituksen yksikköön. Yleiskaavoitus ja ympäristökeskus tekevät tiivistä yhteistyötä luonnon monimuotoisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

VANTAAN KAUPUNKI ARVIOINTIKERTOMUS 2022

TARKASTUSLAUTAKUNTA 3.5.2023

TIIVISTELMÄ **3**

1 KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO **6**

1.1 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN 6
1.1.1 Vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutuminen emokaupungissa *6*
1.1.2 Kaupunginvaltuuston konserniyhtiöille asettamien tavoitteiden toteutuminen *17*
1.2 KAUPUNGIN TALOUS JA TALOUDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN 19
1.2.1 Emokaupungin talous ja tilinpäätös *19*
1.2.2 Koko kaupunkikonsernin talous *27*
1.2.3 Investoinnit *31*
1.2.4 Suurten kaupunkien vertailua *33*
1.3 HENKILÖSTÖ 35

2 SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO **41**

2.1 LASTENSUOJELU, ERITYISESTI HUOSTAANOTOT JA SIJOITUKSET KODIN ULKOPUOLELLE 41
2.2 PÄIHDE- JA MIELENTERVEYSPALVELUT 48

3 KAUPUNKIKULTTUURI **56**

3.1 LIIKUNTAPALVELUT JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN 56
3.2 KAUPUNKIKULTTUURILAUTAKUNNAN JAKAMAT AVUSTUKSET 63

4 KASVATUS JA OPPIMINEN **69**

4.1 VARHAISKASVATUS 69
4.2 KOIVUKYLÄN PÄIVÄKOTI INVESTOINTIKOHTEENA 77
4.3 OPISKELIJOIDEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN VANTAAN LUKIOISSA 79

5 KAUPUNKIYMPÄRISTÖ **86**

5.1 KADUT JA PUISTOT -PALVELUALUE 86
5.2 KIINTEISTÖT JA TILAT -PALVELUALUE 94
5.3 YMPÄRISTÖKESKUS 100

6 VANTAAN ENERGIA OY **108**

7 VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUSHAVAINTOJEN SEURANTA **115**

8 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMINTA **120**

LIITE 1 125

VANTAAN KAUPUNKI

05/2023
Tarkastuslautakunta/ulkoinen tarkastus
Kansikuva: Vantaan Energia Oy

TIIVISTELMÄ

1. Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan vuoden 2022 sitovista tavoitteista toteutui täysin 12 tavoitetta. Osittain toteutuneita tavoitteita oli 15 ja 11 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteutumisesta ja kiinnitti lisäksi huomiota joidenkin tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen. Selkeä mittarointi antaa hyvän lähtökohdan tavoitteiden arvioinnille ja tuo esiin sen, onko toiminta vienyt asioita toivottuun suuntaan.

2. Vantaan kaupungin taloudellinen tulos oli ylijäämäinen vuonna 2022. Myös lainakanta pieneni. Kaupunkikonserninkin tulos oli ylijäämäinen mutta konsernin lainakanta nousi hiukan. Kaupungin taloudellinen asema on viime vuosina parantunut ja talouden tasapainon ylläpidolla pystytään varautumaan taloustilanteen muutoksiin.

3. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on heikentynyt sekä julkisella että yksityisellä sektorilla viimeisten vuosien aikana. Vantaa panostaa henkilöstön saatavuuteen uudella saatavuusohjelmalla. Keskeisiä toimenpiteitä ovat muun muassa palkka ja palkitseminen, työnantajan tukema koulutus sekä lähijohtamiseen panostaminen. Lisäksi kehitetään hakijalähtöistä rekrytoinnin mallia. Uuteen henkilöstöhallintojärjestelmään siirtyminen toteutui kokonaisuutena sujuvasti laajan ennakkotestaamisen ja varautumisen ansiosta.

4. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on valtakunnallisia haasteita. Henkilöstöpula ja palvelutarpeen kasvu ovat osaltaan Vantaalla vaikuttaneet lakisääteisten määräaikojen ylittymiseen palvelutarpeen arvioinnissa sekä lastensuojelulain mukaisen asiakasmitoituksen ylittymiseen. Etelä-Suomen aluehallintovirasto määräsi merkittävän uhkasakon tilanteen korjaamisen vauhdittamiseksi. Tilanteen seuranta ja kuntoon saattaminen jatkuvat hyvinvointialueen toimesta.

5. Päihde- ja mielenterveyspalvelujen käyttäjämäärät ovat nousseet koronarajoituksia edeltäneelle tasolle. Palveluyksikkö on saanut lisää resursseja, pyrkinyt parantamaan asiakasohjausta ja kehittänyt uusia palvelumuotoja. Palvelujen saatavuus on ollut melko hyvällä tasolla. Jatkossa on suositeltavaa hakea edelleen uusia keinoja, joilla voidaan tehostaa päihde- ja mielenterveyspalvelujen tavoitettavuutta.

6. Liikuntapalvelujen tarjonnassa on otettu huomioon eri ikäiset liikunnanharrastajat. Kouluissa ja oppilaitoksissa ehkäistään syrjäytymistä tukemalla mieluisan harrastuksen löytymistä. Tarjolla on myös maksuttomia harrastusmahdollisuuksia. Palvelutuotannossa pyritään mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon asiakaskunnan moninaisuus, kuten monikulttuurisuus-, esteettömyys- ja sukupuolikysymykset.

7. Kaupunkikulttuurilautakunnan järjestöille ja yhteisöille jakamien avustusten avustusprosessia ohjaavat kaupunginhallituksen ja kaupunkikulttuurilautakunnan hyväksymät avustusten yleiset ja avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet. Avustusten hakemisesta tiedotetaan eri kanavissa ja järjestöille pidetään myös infotilaisuuksia avustusasioista. Avustukset ovat järjestöille tärkeä tukimuoto ja sujuva avustusprosessi tukee osaltaan järjestöjen toimintaedellytyksiä.

8. Varhaiskasvatus kärsii vakavasta henkilöstövajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävistä työntekijöistä on pulaa. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevöitymistä tehtäviin. Myös eri kulttuureista tulevan henkilöstön saatavuuteen on kiinnitetty huomiota.

9. Koivukylän päiväkoti edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkoti oli ensimmäinen rakennushanke, jossa hiilijalanjälki vaikutti tarjousten vertailuperusteissa. Vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta päiväkoti valmistui lähes aikataulussaan alittaen samalla arvioidut kokonaiskustannukset.

10. Pääkaupunkiseudun kaupungit sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri arvioivat yhdessä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Vantaalla arviointi

kohdistui lukiolaisiin. Arvioinnin perusteella opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haasteet erityisesti psykologien saatavuudessa sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat opiskeluhuollon palveluihin pääsyä. Opiskeluhuollossa kannatellaan osaa myös sellaisista opiskelijoista, joiden tilanne vaatisi hoidollisempia palveluja.

11. Kadut ja puistot palvelualueella suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään jokaiselle kuntalaiselle näkyvästi esillä olevaa kaupunki-infraa. Kyse on samalla kaupungin kannalta merkittävästä omaisuuserästä. Palvelualue on alkanut selvittää kaupunki-infran kasvavaa korjausvelkaa ja jatkossa on tärkeää saada selvityksen pohjalta aikaan suunnitelma korjausvelan hillitsemiseksi.

12. Vantaan kiinteistöomaisuuden korjausvelka ja perusparannustarve ovat olleet vuosia laskusuunnassa. Korjausvelkaa on hallittu kulumista vastaavin korjausinvestoinnein sekä myymällä ja purkamalla huonokuntoisia rakennuksia. Kiinteistöt ja tilat -palvelualueen henkilöstövaje on noin kymmenen prosenttia. Haasteina ovat koulutuspaikkojen vähäisyys ja ammattitaitoisen työvoiman vähäinen hakeutuminen avoimiin tehtäviin. Työssäoppimista on voitu yksittäistapauksissa hyödyntää rekrytoinnissa.

13. Ympäristökeskuksella on merkittävä rooli turvallisen elinympäristön turvaajana ja Vantaan strategiaan sisältyvän pitkän tähtäimen ympäristöohjelman, resurssiviisauden tiekartan, toimeenpanemisessa. Toimeenpanon resurssien riittävyyteen sekä toimenpiteiden viivästysten syihin ja viivästysten mahdollisiin seurauksiin on hyvä kiinnittää huomiota.

14. Vantaan Energia Oy joutui Ukrainan sodan vuoksi huoltovarmuussyistä jatkamaan vielä kivihiilen käyttöä energiantuotannossaan. Uusilla investoinneilla yhtiö tehostaa edelleen energiantuotantoaan ja laajentaa liiketoimintaansa. Samalla yhtiö etenee kohti tavoitteitaan luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä vuonna 2026 ja saada energiantuotantonsa hiilinegatiiviseksi vuonna 2030. Vantaan Energia Oy:n toiminta on ollut kaupungin edun mukaista ja yhtiön tavoitteet tukevat merkittävästi Vantaan kaupungin tavoitetta hiilineutraalisuuden saavuttamisesta vuoteen 2030 mennessä.

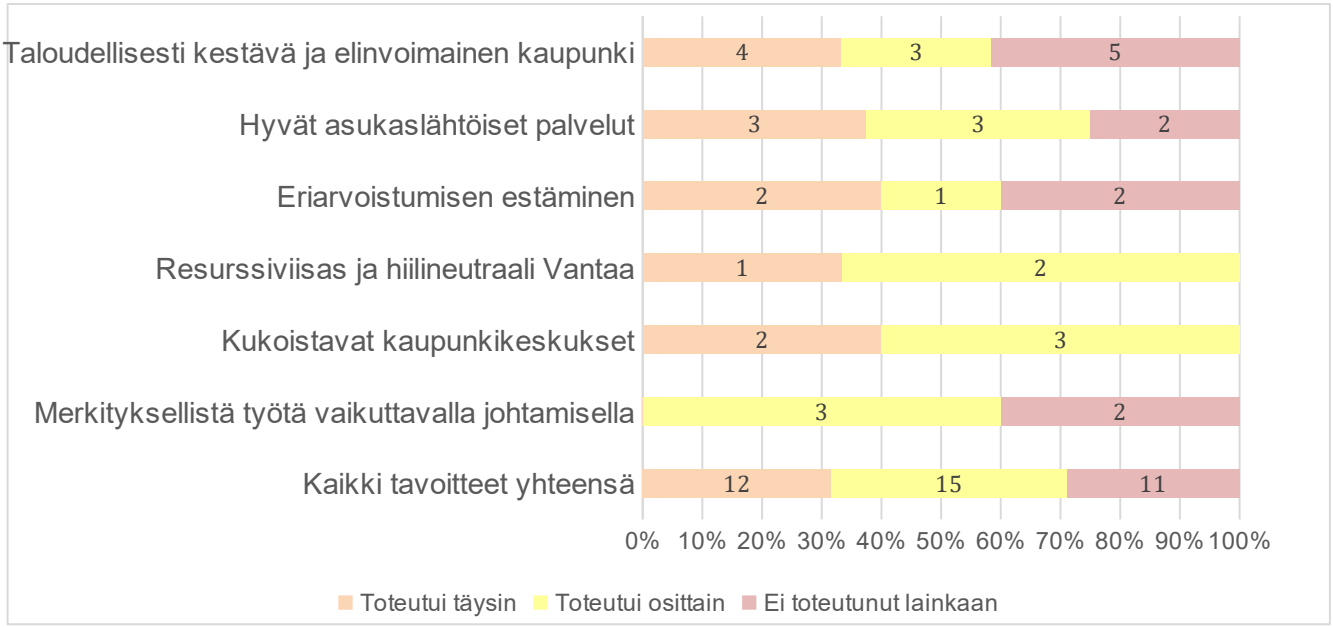
1 KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO

1.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1.1.1 Vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutuminen emokaupungissa

Vuodelle 2022 oli asetettu 38 tavoitetta. Seuraavassa kuviossa esitetään lyhyesti tavoitteiden toteutuminen tilinpäätöksen raportoinnin mukaan. Kuviossa on tavoitteiden toteuma strategian painopistealueittain ja kokonaistoteuma.

Kuvio: Strategisten tavoitteiden raportoitu toteutuminen 2022

Tavoitteista kokonaan toteutuneeksi raportoitiin 32 prosenttia, osittain toteutuneeksi 39 prosenttia ja ei lainkaan toteutuneeksi 29 prosenttia.

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
1. Hallittu käyttötalouden menokehitys	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
2. Tuottavuus- ja kasvuohjelma toteutuu suunnitelman mukaisesti	Tavoite toteutui täysin.	
3. Kaupunki saa maanmyyntivoittoja, maanvuokratuloja ja sopimuskorvauksia yhteensä 45 miljoonaa euroa	Tavoite toteutui osittain.	

4. Vantaan maa- ja asuntopoliittinen ohjelma päivitetään	Tavoite toteutui täysin.	
5. Varmistetaan, että kaupunkikonsernin omistusten kokonaisuus on tarkoituksenmukainen ja kaupungin palvelutuotantoa tukeva	Tavoite toteutui täysin.	
6. Työmarkkinatuen kuntaosuus saadaan laskuun kuntakokeilun myötä	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
7. Asiakkaiden työttömyysjaksot lyhenevät kuntakokeilussa	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
8. Työttömyys vähenee	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
9. Vantaa on vetovoimainen yritysympäristö	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
10. Vantaalaisen työelämän vaatimuksiin vastaava ammatillinen koulutus	Tavoite toteutui täysin.	
11. Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta	Tavoite toteutui osittain.	Ei toteutunut lainkaan
12. Vantaan maine ja vetovoima paranee	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	

Monta mittaria sisältävät tavoitteet

Strategisissa tavoitteissa oli monta tavoitetta, joilla oli useita mittareita. Jos vain osa mittareista toteutuu arviointia helpottaisi, jos raportoinnista kävisi selkeästi ilmi mitkä mittareista toteutuivat ja mitkä eivät. Alla esimerkki tavoitteesta 8.

Kohtaan mittarien toteuma on tässä jokaisen mittarin perään lisätty merkintä, toteutuiko mittari (T) vai ei (ET). Näin lukija näkee heti mitkä mittareista toteutuivat ja mitkä eivät.

Sitova tavoite 8. Työttömyys vähenee.

Mittari	*Mittarien tavoitetaso*	*Mittarien toteuma*	*Tavoitteen toteutuminen*
Pitkäaikaistyöttömien määrä	4 115	5 237 (**ET**)	Tavoite toteutui osittain.
Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä	3 600	2 852 (**T**)	
Vieraskielisten	6 000	5 885 (**T**)	

työttömien määrä			

Sitova tavoite 11. Suunnitelma IB-jatkumon toteuttamiseksi osana oppimiskampusta.

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Suunnitelma laadittu.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvä mittari on yksiselitteinen on/off-mittari. Sen mukaan suunnitelma on joko valmistunut tai ei ole valmistunut. Raportoinnin mukaan suunnitelma on tehty tavoitteessa mainitsemattoman ohjelman osalta, mutta ei nimenomaisesti tavoitteeksi asetetun suunnitelman osalta. Tavoitteena olevan suunnitelman osalta suunnittelu on vasta aloitettu. Tavoite ei näin ollen toteutunut lainkaan.

Hyvät asukaslähtöiset palvelut		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastus-lautakunta
13. Terveysasemien vastaanotolle pääsy nopeutuu	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
14. Kotona asuvien ikääntyneiden osuus pysyy saavutetulla tasolla hyvinvoinnin tasoa ylläpitäen	Tavoite toteutui täysin.	Huomio
15. Asiakas pääsee suun terveydenhuollon palveluihin paremmin ja tarpeen mukaisesti	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustarjontaa ja parannetaan harrastusten saavutettavuutta	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
17. Oppivelvollisuuden laajennuksen tarjoamat väylät tavoittavat vantaalaiset nuoret	Tavoite toteutui osittain.	
18. Kaupungin valmiussuunnittelun taso paranee	Tavoite toteutui täysin.	
19. Toimitilat ovat teknisesti kunnossa ja sisäilmaolosuhteet sekä esteettömyysvaatimukset ovat vaatimusten mukaisia ja sisäilmaoireilu hallinnassa	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
20. Tehdään digitaalisen siirtymän kokonaisvaltainen toimenpideohjelma	Tavoite toteutui täysin.	

Sitova tavoite 14. Kotona asuvien ikääntyneiden osuus pysyy saavutetulla tasolla hyvinvoinnin tasoa ylläpitäen.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Omassa kodissa ilman palvelutarvetta tai kotona asumista tukevien palvelujen turvin asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus.

Mittariksi asetettu numeraalinen tavoite toteutui. Kuitenkin itse tavoitteessa todetaan, että ”kotona asuvien ikääntyneiden osuus pysyy saavutetulla tasolla hyvinvoinnin tasoa ylläpitäen”. Tavoitteesta puuttuu laadullinen mittari, jolla kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden hyvinvoinnin tasoa voisi arvioida. Tarkastuslautakunta joutuu jälleen toteamaan, että mittaroinnin kehittäminen on tärkeää, jotta kotona asumisen laatu tulee näkyväksi.

Sitova tavoite 16. Laajennetaan lapsille ja nuorille suunnattua harrastustoimintaa ja parannetaan harrastusmahdollisuuksia.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, prosentti (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).
- Harrastusten Vantaa -hankkeeseen osallistuneet, joille kyseessä on ainoa harrastus, lukumäärä. (kysely osallistuvien perheille).

Ensimmäisen mittarin raportoinnissa todetaan, että vuonna 2022 tehdyn kohdennetun kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin, jotka on saatu kouluterveyskyselystä. Koska toteuma-arvot eivät ole vertailukelpoisia tavoitearvoihin ei tavoitteen ensimmäisen mittarin toteutumista voi arvioida.

Tavoitteen toisessa mittarissa tarkasteltiin, miten suurelle osalle osallistujista kyseessä oli ainoa ohjattu harrastus. Lähtötaso oli 32 prosenttia ja tavoitetaso, että osuus kasvaa. Toteuma oli 34 prosenttia, joten tavoitteen toinen mittari toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Sitova tavoite 19. Toimitilat ovat teknisesti kunnossa ja sisäilmaolosuhteet sekä esteettömyysvaatimukset ovat vaatimusten mukaisia ja sisäilmaoireilu hallinnassa.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Toimitilojen tekninen kunto ja sisäilmatilanne todetaan tarkastuksin säännöllisesti. Toimenpiteitä toteutetaan priorisoitujen huolto- ja korjaustyöohjelmien perusteella.
- Sisäilmaoireilu vähenee korjausten jälkeen.

Ensimmäisen mittarin kohdalla raportoidaan, että toimenpiteitä tehtiin suunnitelmallisesti ja kaikkiin sisäilmaselvityspyyntöihin vastattiin. Tavoitteessa mainittu toimitilojen teknisen kunnon ja sisäilmatilanteen säännöllinen toteaminen tarkastuksin jäi hieman epäselväksi. Tarkoittiko tämä, että kaikkien toimitilojen kuntoa seurataan säännöllisesti? Nyt raportoinnissa on mainittu, että osalle kiinteistöistä on käytössä digitaalinen olosuhdeseuranta, mutta ilmeisesti kaikkien toimitilojen teknisen kunnon ja sisäilmatilanteen säännöllinen seuranta ei vielä toteudu.

Toisen mittarin kohdalla raportoidaan, että ennen sisäilmakorjauksia on korjattavan tilan henkilöstölle tehty oireita kartoittava kysely. Korjausten jälkeistä kyselyä ei raportoinnin mukaan ole hyvinvointialueuudistuksesta johtuen saatu toteutettua. Tavoitteen toisen mittarin tavoitetason toteutumista, sisäilmaoireilun vähenemistä korjausten jälkeen, ei voi arvioida. Kokonaisuutena tavoite voidaan arvioida osittain toteutuneeksi.

Eriarvoistumisen estäminen		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastus-lautakunta
21. Vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Huomio
22. Nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluita	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Huomio
23. Lapsia ja lapsiperheitä tuetaan laadukkaalla palvelutarpeen arvioinnilla ja varhaisemman tuen palveluilla lastensuojeluntarpeen vähentämiseksi	Tavoite toteutui täysin.	Huomio
24. Alueellista eriarvoisuutta ehkäistään laajentamalla myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa	Tavoite toteutui täysin.	
25. Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen	Tavoite toteutui osittain.	Huomio

Sitova tavoite 21. Vantaalaiset kokevat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, yksinäiseksi itsensä kokevien osuus vähenee.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Tuntee itsensä usein yksinäiseksi % (Kouluterveyskyselyn osio kohdennetulle alueelle).
- Osallisuusindikaattori (osallisuuskysely).

Ensimmäisen mittarin kohderyhmä on hyvin rajattu (kohdekoulujen 4. ja 5. -luokkalaiset sekä 8. ja 9. -luokkalaiset). Tarkastuslautakunta on huolissaan mittarin yksinäisiksi itsensä tuntevien määrästä. Toisen mittarin osallisuuskyselyn mukaan osallisuuden kokemukset olivat laskeneet vuoden 2022 alusta vuoden 2022 loppuun. Tarkastuslautakunta on huolissaan osallisuuden kokemuksen laskusuunnasta ja pitää tärkeänä, että tulokset analysoidaan.

Sitova tavoite 22. Nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluita.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Odotusaika opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien sekä nuortenkeskus Nupin palveluihin pääsyyn.
- Nuorten antama palaute palvelusta (esimerkiksi NPS).
- Koulupsykologien tehtävien täyttöaste.

Tavoitteen toteutumista mitataan kolmella laajalla mittarilla. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota yhteen tavoitteeseen kohdistuvien mittarien suureen määrään ja mittareiden laajuuteen.

Sitova tavoite 23. Lapsia ja lapsiperheitä tuetaan laadukkaalla palvelutarpeen arvioinnilla ja varhaisemman tuen palveluilla lastensuojeluntarpeen vähentämiseksi.

Mittarina ollut lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä toteutui tavoitetason mukaisena, joten tavoite toteutui täysin. Kuten lastensuojelun arvioinnin yhteydessä (kohta 2.1) todettiin, palvelualueella on ollut vaikeuksia toteuttaa palvelutarpeen

arvioinnit lakisääteisissä määräajoissa. Tarkastuslautakunta jäi pohtimaan, oliko tällä vaikutusta tavoitteen toteutumiseen.

Sitova tavoite 25. Syrjäytymisen ja koulupudokkuuden vähentäminen.

Tavoite sisälsi neljä mittaria, joista kahdessa mitattiin kahta asiaa. Kolmessa mittareista tavoitetaso saavutettiin osittain. Kiusaamisen vähentymiseen liittyvään mittariin ei ollut tavoitearvoja, joten kiusaamisen vähentymistä ei voitu arvioida.

Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että reilusti yli puolet suomi toisena kielenä (S2) oppilaista kuuluu lukutaidossa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen. Mittari koskee 2. luokan oppilaita, mutta S2-oppilaiden kielenoppimiseen panostaminen on tärkeää kaikilla kouluasteilla.

Mittari	*Mittarien tavoitetaso*	*Mittarien toteuma*	*Tavoitteen toteutuminen*
Varian keskeyttämisprosentti, kaikki	Keskeyttämisprosentti enintään 10 %	11,3 % (**ET**)	Tavoite toteutui osittain.
Varian keskeyttämisprosentti, alle 20-vuotiaat	Keskeyttämisprosentti enintään 8 %	8,8 % (**ET**)	
Lukuseula, 2 luokat vakioituna S2-oppilaiden mukaan (suomi äidinkielenä ja suomi toisena kielenä)	Kaikissa 2. luokan oppilaissa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen kuuluvien joukko vähenee	Suomi äidinkielenä oppilaat (**ET**) Suomi toisena kielenä (**T**)	
School day -sovelluksen tuottama data oppilaiden hyvinvoinnista	Kokemus kiusaamisesta vähenee vuoden 2022 aikana (4. ja 7. -luokat)	School day -mittausten lähtötasotiedot saatu	

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastus-lautakunta
26. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030 (Hiilineutraali Vantaa 2030)	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
27. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
28. Kiertotaloutta edistetään	Tavoite toteutui täysin.	Huomio

Sitova tavoite 26. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030 (Hiilineutraali Vantaa 2030).

Tavoitteeseen liittyy neljä mittaria:

- Kasvihuonekaasut vähenevät. Laskennassa huomioidaan lämmön, sähkön, liikenteen, teollisuuden ja työkoneiden, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden päästöt.
- Elinkeinoelämän ja kaupungin välinen ilmastoyhteistyö on käynnistynyt (ilmastokumppanuus).
- Luonnon monimuotoisuus lisätään uudeksi kaistaksi resurssiviisauden tiekarttaan. Kaista sisältää pitkän aikavälin strategian mittareineen lähiluonnon ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.
- Ilmastobudjetoinnin käyttöönotto selvitetään.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvän ensimmäisen mittarin raportoinnin mukaan vuoden 2022 päästötiedot saadaan kevään 2023 aikana. Vuoden 2022 toteuma ei vielä raportointihetkellä ole tiedossa. Vuoden 2021 raportointitietojen mukaan kokonaispäästöt eivät ole vähentyneet tavoitteiden mukaisesti.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvän toisen mittarin raportoinnista voi päätellä, että ilmastotyötä yritysten suuntaan on kehitetty, mutta tavoitteen mukaisen ilmastoyhteistyön toteutuminen ei ole raportoinnista pääteltävissä.

Kolmas ja neljäs mittari (luonnon monimuotoisuuden lisääminen kaistaksi resurssiviisauden tiekarttaan ja ilmastobudjetoinnin käyttöönoton selvittäminen) toteutuivat ja tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Sitova tavoite 27. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa.

Tavoitteen mittari: joukkoliikenteen matkustajamäärätavoite 130 000 matkustajaa arkivuorokaudessa (toteuma 126 126) ja pyöräilyindeksitavoite 1 136 (toteuma 964) eivät toteutuneet. Kyseinen mittari ei suoraan kerro kestävien liikkumismuotojen osuuden muutoksesta.

Sitova tavoite 28. Kiertotaloutta edistetään.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Kiertotalous sisällytetty maankäytön ja rakentamisen ohjaamiseen sekä hankintojen kriteereihin.

Tavoitetason mukaan kiertotalouden huomioimiseksi on tullut luoda malli, joka ohjaa kaupungin omaa toimintaa. Raportoinnin mukaan kaupunki on osallistunut hankkeisiin, mutta mallin luominen on toteutunut vasta Aviapoliksen osalta. Tavoite voidaan katsoa toteutuneeksi. Tarkastuslautakunta jäi pohtimaan, miten kiertotalouden edistäminen toteutuu kaupungin toiminnassa laajemmin.

Kukoistavat kaupunkikeskukset		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastus-lautakunta
29. Kaupunkikeskustoja ja vanhoja lähiöitä kehitetään	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
30. MAL-tavoitteet toteutuvat	Tavoite toteutui osittain.	
31. Valmistuvien pientalojen määrä nousee 450 asuntoon	Tavoite toteutui täysin.	
32. Vantaan ratikkakaupungin suunnittelu etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reunaehtojen mukaisesti.	Tavoite toteutui osittain.	
33. Tapahtumien määrä Vantaalla lisääntyy	Tavoite toteutui täysin.	

Sitova tavoite 29. Kaupunkikeskustoja ja vanhoja lähiöitä kehitetään.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Keskustojen poikkihallinnollisten kehittämisohjelmien valmistelun ja toteuttamisen edistyminen.
- Keskustojen elinvoimalaskenta.
- Vantaan lähiöohjelman toteuttaminen.

Mittareista yksi (kehittämisohjelmien laadinta) ei toteutunut, yhdestä mittarista (keskustojen elinvoimalaskenta) ei ollut vuoden 2022 tietoa ja yksi mittari (lähiöohjelman hankkeiden toteutuminen) toteutui. Tavoite voidaan katsoa osittain toteutuneeksi.

Kaupunkikeskusten ja vanhojen lähiöiden kehittämisen onnistuneisuutta olisi hyvä mitata myös asukaskyselyillä.

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella		
Sitova tavoite vuodelle 2022	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastus-lautakunta
34. Tikkurilan toimitilahanke etenee aikataulussa.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee	Tavoite toteutui osittain.	Ei toteutunut lainkaan
36. Esimiesten valmentavan johtamisen laatu paranee	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	
37. Työyhteisöt ovat pito- ja vetovoimaisia	Tavoite toteutui osittain.	
38. Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle	Tavoite toteutui osittain.	

Sitova tavoite 35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee.

Tavoitteeseen liittyy kolme mittaria:

- Palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta (Kunta10).
- Työyhteisö on tavoitteellinen (Kunta10).
- Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot vähenevät (mielenterveysperusteinen sairauspoissaoloprosentti).

Tavoitteen kolmesta mittarista kaksi ei toteutunut lainkaan ja yhdessä mittarissa päästiin vain osittain tavoitearvoihin, näin ollen tavoite ei toteutunut lainkaan.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteumasta. Lisäksi lautakunta huomautti kahdeksan tavoitteen mittarista. Huomautukset liittyivät mittarien tavoitearvojen tai toteuma-arvojen puuttumiseen kokonaan, ajantasaisten vuoden 2022 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen, laadullisen mittarin puuttumiseen, laajoihin mittareihin ja siihen että mittari ei vastaa täysin tavoitteeseen. Lisäksi lautakunta nosti yhden tavoitteen osalta esille palveluun pääsyyn liittyvät vaikeudet, jotka mahdollisesti olivat vaikuttaneet siihen, että palvelun asiakasmäärät olivat pysyneet tavoitteeksi asetetussa määrässä. Yleisenä toiveena lautakunta esitti,

että monta mittaria sisältävissä tavoitteissa olisi selkeästi merkitty, mitkä mittareista toteutuivat ja mitkä eivät.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan yksinäisiksi itsensä kokevien määrästä sekä osallisuuden kokemuksen heikkenemisestä vuoden 2022 aikana. Lisäksi lautakunta on huolissaan siitä, että reilusti yli puolet suomi toisena kielenä (S2) oppilaista kuuluu lukutaidossa suoritustasoltaan alimpaan viidennekseen. Kyseisen tavoitteen mittarointi koskee 2. luokan oppilaita. Panostaminen kielenopetukseen on tärkeää kaikilla kouluasteilla, jotta syrjäytymistä pystytään ehkäisemään tehokkaasti.

1.1.2 Kaupunginvaltuuston konserniyhtiöille asettamien tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.12.2021 kaupungin talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Vuonna 2021 tavoitteet uudistettiin kokonaisuudessaan ja talousarviokaudelle 2022 tavoitteiden asettamista kehitettiin edelleen. Tavoitteita on yhdenmukaistettu ja yksinkertaistettu, jotta konserniyhteisöjä koskeva omistajaohjaus sekä raportointi olisivat jatkossa yhtiöiden näkökulmasta entistä selkeämpää ja ennakoitavampaa. Tavoitteille on luotu tavoitekategoriat, joiden mukaisesti kunkin konserniyhteisön tavoitteet asetetaan.

Suuret tytäryhtiöt

Suurten tytäryhtiöiden tavoitteet on jaoteltu talouteen, toiminnallisuuteen ja laatuun, henkilöstöön sekä vastuullisuuteen liittyviin tavoitteisiin.

Vantaan Energialle oli asetettu neljä tavoitetta, joista talouteen, työturvallisuuteen ja henkilöstötyytyväisyyteen liittyvät toteutuivat täysin. Ilmastonmuutoksen hillintään liittyvä tavoite toteutui osittain. Vantaan Energian tavoitteista, tavoitteiden mittareista ja tilanteesta on kerrottu tarkemmin arviointikertomuksen kohdassa 6.

VAV Yhtymä Oy:lle oli asetettu kahdeksan tavoitetta. Talouden osalta verotettavaan tulokseen ja ylläpidon hoitokuluihin liittyvät tavoitteet toteutuivat täysin. Asuntotuotantoon liittyvä tavoite ei toteutunut lainkaan. Tähän vaikutti esimerkiksi hankala markkinatilanne, ARA-tuotannon verrattain korkea kustannustaso, tonttien

niukkuus ja VAV:n rakennuttamisen henkilöstövaje. Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvistä tavoitteista asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilymistä koskeva tavoite toteutui täysin. Asiakastyytyväisyystavoite ei toteutunut lainkaan johtuen asukkaiden tyytymättömyydestä kiinteistöhuollon toimintaan. Kiinteistönhoidon uudelleenjärjestely on valmistunut vuoden 2022 lopulla. Henkilöstöön liittyvät kaksi tavoitetta toteutuivat täysin. Vastuullisuustavoite kaupungin hiilineutraaliustavoitteen tukemisesta toteutui osittain.

VTK Kiinteistöt Oy:lle oli asetettu kolme tavoitetta. Talouden tavoite toteutui täysin. Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvä tavoite terveellisistä, turvallisista ja viihtyisistä toimitiloista (sisältäen sisäilmaparannukset) toteutui osittain. Kaupungin hiilineutraaliustavoitteen tukeminen toteutui täysin. Tavoitteen energiansäästöön liittyvän mittarin tavoitetaso ylittyi reilusti Myyrmäen urheilupuistossa toteutetun lauhdelämmön hyödyntämisen ansiosta.

Vantaan tilapalvelut Vantti Oy:lle oli asetettu viisi tavoitetta. Talouden tavoite toteutui täysin. Asiakastyytyväisyyden parantamisessa ei onnistuttu. Henkilöstötyytyväisyyteen liittyvä tavoite toteutui täysin, mutta sairauspoissaolojen tavoitetaso ylittyi hieman. Poissaoloja oli loppuvuonna normaalia enemmän. Kaupungin hiilineutraaliustavoitteen tukeminen ei toteutunut lainkaan. Kokonaisbiojätteen määrä ruokailijaa kohti väheni hieman edellisvuodesta, mutta jäi tavoitetasosta. Ateriapalvelujen hiilijalanjäljen pienentämisessä oli tavoitetasona ottaa käyttöön hiilijalanjälkilaskuri. Tämä ei vielä toteutunut.

Mercuria kauppaoppilaitos Oy:lle oli asetettu kahdeksan tavoitetta, jotka toteutuivat täysin. Nettotulos ylitti tavoitetason ja rakennuksen ylläpidon pitkän tähtäimen suunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutuivat. Muut tavoitteet liittyivät tavoitteellisiin opiskelijavuosiin, opiskelija- ja työelämäpalautteeseen, henkilöstön työfiilikseen, hiilineutraaliustavoitteen tukemiseen sekä vastuullisuuskampanjoiden toteuttamiseen.

Kiinteistöyhtiöiden tavoitteet

Kiinteistöyhtiöillä oli tavoitteena kiinteistöjen ylläpitokustannusten hillitseminen siten, että ylläpitokustannusten suhteellinen nousu on pienempi kuin Tilastokeskuksen julkaiseman Kiinteistön ylläpidon kustannukset -vertailuindeksin muutos. Raportointihetkellä ei ollut käytettävissä indeksitietoa koko vuoden osalta, vaan on käytetty viimeisintä julkistettua tietoa. Sen mukaan tarkasteltuna tavoite toteutui täysin kahdeksassa yhtiössä, kuudessa yhtiössä se ei toteutunut lainkaan. Selittävänä tekijänä on mainittu yleinen kustannusten nousu ja korkeat energiakustannukset. Kahdelle yhtiölle kyseistä tavoitetta ei ollut asetettu.

Toiseksi tavoitteeksi asetettiin pitkän tähtäimen suunnitelman (PTS) mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennusten käyttöiän huomioiminen suunnitelmassa. Tavoite toteutui täysin 12 yhtiössä. Kolmessa yhtiössä tavoite toteutui osittain ja yhdessä ei lainkaan.

Kolmantena tavoitteena oli uusiutuvan energian käyttö siten, että uusiutuvan energian osuus kulutetusta sähköstä olisi 100 prosenttia. Kaikissa yhtiöissä oli käytössä sähkösopimus uusiutuvasta energiasta. Neljässä yhtiössä sopimusten sisällöstä ei ollut täsmällistä tietoa.

1.2 Kaupungin talous ja talouden tavoitteiden toteutuminen

1.2.1 Emokaupungin talous ja tilinpäätös

Oheiseen taulukkoon on koottu vuodelta 2022 talousarvion, muutetun talousarvion ja tilinpäätöksen lukuja sekä vertailuna vuoden 2021 tilinpäätöksen lukuja.

Taulukko: Käyttötalous, talousarvio ja tilinpäätös, luvut tuhatta euroa

	Alkuperäinen talousarvio 2022	Muutettu talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2021
Tulot yhteensä	474 539	478 579	511 279	555 858
Menot yhteensä	-1 852 185	-1 924 308	-1 905 308	-1 801 983
Toimintakate	**-1 377 647**	**-1 445 729**	**-1 394 029**	**-1 246 125**
Verotulot	1 161 000	1 202 000	1 203 661	1 131 636
Valtionosuudet	282 000	282 000	287 597	255 322

Rahoitustuotot ja kulut	23 219	23 430	26 353	25 764
Vuosikate	**88 573**	**61 701**	**123 581**	**166 597**
Poistot ja arvonalentumiset	-111 519	-111 519	-110 630	-105 247
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	50	0
Tilikauden tulos	**-22 947**	**-49 746**	**13 001**	**61 350**
Varausten ja rahastojen muutos	2 371	2 371	-907	56
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-20 575**	**-47 355**	**12 093**	**61 406**

Taulukko: Verorahoitus 2022, talousarvio ja tilinpäätös, luvut tuhatta euroa

	Alkuperäinen talousarvio 2022	Muutettu talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2021
Kunnan tulovero	974 000	957 000	957 370	907 442
Kiinteistövero	102 000	107 000	108 450	100 162
Osuus yhteisöveron tuotosta	85 000	138 000	137 840	124 032
Verotulot yhteensä	**1 161 000**	**1 202 000**	**1 203 661**	**1 131 636**
Valtionosuudet	282 000	282 000	287 597	255 322
Verorahoitus yhteensä	**1 443 000**	**1 484 000**	**1 491 258**	**1 386 958**

Taulukko: Investoinnit, talousarvio ja tilinpäätös 2022, luvut tuhatta euroa

	Alkuperäinen talousarvio 2022	Muutettu talousarvio 2022	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2021
Bruttoinvestoinnit	156 900	156 900	140 000	120 600
Nettoinvestoinnit	150 100	150 100	115 500	96 700

Bruttoinvestointimenot ovat investointimenot kokonaisuudessaan ja nettoinvestointimenoista on vähennetty investointeihin saadut rahoitusosuudet ja käyttöomaisuuden myyntitulot.

Poimintoja määrärahatavoitteiden toteutumisesta (muutettuun talousarvioon nähden) ja lainakannasta vuonna 2022:

- Toimintatuottojen toteumaprosentti oli noin 107 prosenttia, tuottoja kertyi noin 33 miljoonaa euroa arvioitua enemmän.

- Toimintakulujen toteumaprosentti oli noin 99 prosenttia, kulut alittuivat noin 19 miljoonaa euroa.
- Verotulojen toteumaprosentti oli noin 100 prosenttia, kertymä noin 1,7 miljoonaa euroa arvioitua enemmän.
- Valtionosuuksien toteumaprosentti oli 102 prosenttia, kertymä noin 5,6 miljoonaa euroa arvioitua enemmän.
- Rahoitustuottojen- ja kulujen netto toteutui noin 3,2 miljoonaa euroa arvioitua suurempana (rahoitustuottoja kertyi arvioitua enemmän).
- Poistot ja arvonalentumiset alittuivat noin 0,9 miljoonaa euroa.
- Tilikauden tulos oli noin 13 miljoonaa euroa eli lähes 63 miljoonaa euroa ennakoitua parempi.
- Kaupunginvaltuuston muutokset vuoden 2022 talousarvioon: Käyttötulojen lisäykset noin 4 miljoonaa euroa, käyttömenojen lisäykset yhteensä noin 72 miljoonaa euroa. Lisäksi verotulojen kertymäarviota nostettiin yhteensä 41 miljoonalla eurolla.
- Talousarviossa 2022 varauduttiin 63,3 miljoonan euron nettolainanottoon. Kokonaisuutena kaupungin ulkoinen lainakanta (ilman konsernitilin vaikutusta) pieneni lähes 72 miljoonaa euroa ja kokonaislainakanta pieneni noin 83 miljoonaa euroa.
- Bruttoinvestointimenot alittuivat noin 17 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit alittuivat noin 34,6 miljoonaa euroa.

Toimintatuottojen ylitys johtui pääasiassa sosiaali- ja terveyshuollon saamista koronakorvauksista (23,5 miljoonaa euroa) sekä Vantaan Työterveys Oy:n myyntivoitosta (14,3 miljoonaa euroa). Verotuloissa huomionarvoista oli iso yhteisöverokertymä, joka selittyy yritysten ennakoitua suurempina maksamista yhteisöveron toteumista ja ennakoista.

Toimintakulujen alitukset johtuvat lähinnä ennakoitua pienemmistä henkilöstökuluista sekä kunta-alan palkkaratkaisuun varatun määrärahan arviota pienemmästä toteumasta. Huomioitavaa on, että toimintakulut kuitenkin nousivat selvästi vuoden 2022 alkuperäisen talousarvion arviosta.

Muutetussa talousarviossa käyttömenoihin myönnetyt määrärahojen korotukset kohdistuivat suurelta osin sosiaali- ja terveystoimen toimialan toimintakuluihin (noin 57 miljoonan euron korotus). Lisämenoja toimialalle aiheutti edelleen Covid-19 epidemia ja lisäksi toimialan palveluostot ylittyivät alkuperäisestä arviosta. Runsasluminen talvi lisäsi merkittävästi katujen kunnossapidon kustannuksia ja kaupunkiympäristön toimialan kaupunkitilalautakunnan alaisten bruttoyksiköiden toimintakuluja korotettiin 5,5 miljoonaa euroa.

Investointimäärärahat alittuivat erityisesti rakennushankkeiden toteutusajankohtien siirtymisen vuoksi sekä hankkeiden toteutuessa ennakoitua pienemmin kustannuksin.

Kaupungin taloudellisen tilanteen kehitys

Ohessa on tarkasteltu kaupungin taloudellista tilannetta kumulatiivisen yli-/alijäämän muodostumista sekä varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirtaa vuosina 2016–2022. Tarkastelu perustuu kyseisten vuosien tilinpäätöksistä koottuihin tietoihin. Erityisenä tarkastelukohteena on tulorahoituksen riittävyys.

Kumulatiivisen ylijäämän muodostuminen, luvut miljoonaa euroa

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Toimintakate	-990,0	- 1 008,7	-1 072,5	-1 176,9	-1 226,3	-1 246, 1	-1 394,0
Vuosikate	178,8	164,0	112,6	49,1	166,8	166,6	123,6
Poistot	-116,1	-123,6	-108,7	-115,2	-111,8	-105,2	-110,6
Tuloslaskelman tulos + satunnaiset tulot	64,5	40,4	3,9	-62,7	55,1	61,3	13,0
Tilinpäätössiirrot	0,3	1,2	1,2	0,2	-0,4	0,1	-0,9
Ali-/ylijäämä	64,8	41,7	5,2	-62,6	54,6	61,4	12,1
Kumulatiivinen edellisten tilikausien ja kuluvan tilikauden yli/ali jäämät[1]	425,0 (425,5)	467,2 (462,1)	467,3	404,7 (404,6)	459,3 (460,2)	521,6 (540,5)	552,6

Toiminnan ja investointien rahavirta

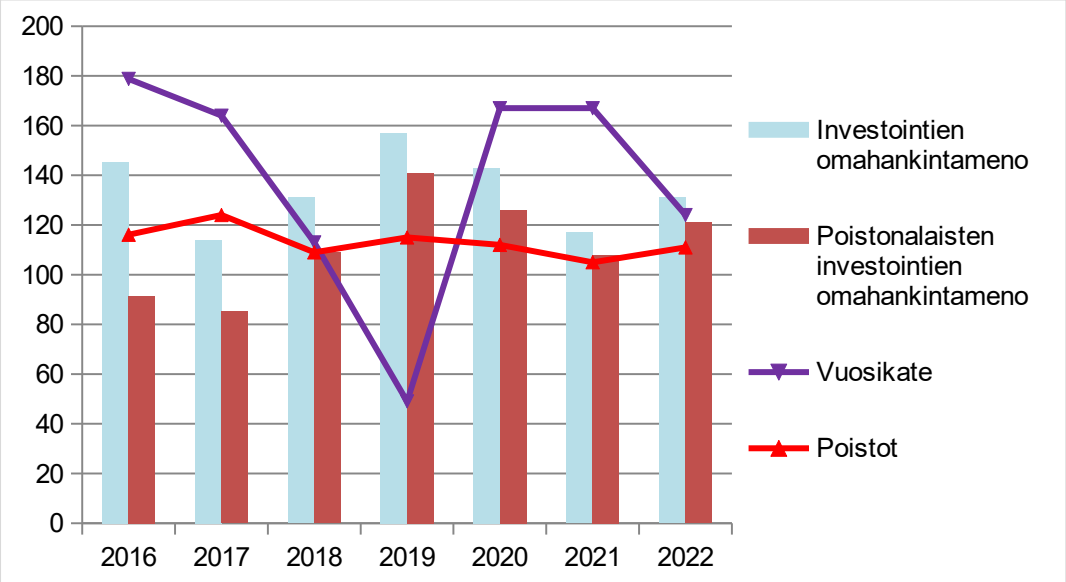
Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022

[1] Suluissa kumulatiivinen edellisen tilikauden ylijäämä, kun tilinpäätöksen jälkeen ylijäämään tehdyt oikaisut on otettu huomioon.

Vuosikate	178,8	164,0	112,6	49,1	166,8	166,6	123,6
Satunnaiset erät	1,8	0,0	0,0	3,3	0,1	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-48,9	-40,5	-40,9	-16,8	-31,4	-57,4	-46,4
Investoinnit							
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-146,7	-111,3	-134,8	-157,6	-144,9	-120,6	-140,0
Rahoitusosuudet investointeihin	1,3	0,7	3,9	0,9	2,1	4,0	8,7
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	68,8	50,6	66,7	26,9	40,0	75,9	62,2
Toiminnan ja investointien rahavirta	55,2	63,4	7,6	-94,2	32,6	68,6	8,2

Kumulatiivista ylijäämää oli noin 553 miljoonaa euroa vuoden 2022 lopussa. Toimintakate (toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus) heikkeni 148 miljoonaa euroa vuodesta 2021. Toiminnan ja investointien rahavirta oli positiivinen. Vuonna 2022 vuosikate oli yli 123 miljoonaa euroa.

Ohessa on tarkasteltu kaupungin taloutta vuosina 2016–2022 investointien, vuosikatteen ja poistojen avulla. Investoinnit on esitetty omahankintamenona eli investoinneista on vähennetty niihin saadut rahoitusosuudet. Poistonalaiset investoinnit tarkoittavat vuosittaisia investointimenoja, joista on vähennetty rahoitusosuuksien lisäksi ei-poistonalaiset investointimenot eli maa-alueisiin ja osakkeisiin kohdistuvat investointimenot.

Tuottavuus- ja kasvuohjelma ja talouden muutoksia

Vantaan kaupungille on laadittu tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021–2025, jolla vastataan pitkän aikavälin talouden rakenteellisiin haasteisiin. Tuottavuus- ja kasvuohjelmassa vuodelle 2022 osoitettuja toimenpiteitä olivat muun muassa kotihoidontuen Vantaa-lisän poistaminen, omaisuuden myynnit koskien sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan kuuluvien kiinteistöjen ja toimistokiinteistöjen sekä yhtiöiden osakkeiden myyntiä. Toimenpiteiden arvioitiin tasapainottavan taloutta noin 10,5 miljoonalla eurolla. Kaikki toimenpiteet eivät toteutuneet, mutta euromääräinen tavoite saavutettiin.

Vuoden 2023 alusta voimaan tulleen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä budjetiltaan suurin toimiala poistui kaupungin talousarviosta. Samalla kaupungin veroprosentti leikkaantui 19 prosentista 6,36 prosenttiin. Lisäksi kaupungin talouteen vaikuttavia epävarmuustekijöitä ovat jatkossa myös esimerkiksi Ukrainan sodan kesto ja vaikutukset, työllisyyskehitys, korkotason kehitys, väestönkasvu ja muuttoliike. Talouden tasapainon kannalta on tärkeää, miten verotulot ja valtionosuudet kehittyvät jatkossa suhteessa menokasvuun. Jos vuosikate pystytään pitämään lähellä nykyistä, talouden tasapaino säilyy ja investointeja pystytään rahoittamaan pääosin tulorahoituksella.

Johtopäätökset:
Vantaan kaupungin taloudellinen tulos oli vuonna 2022 hyvä. Tulosta paransivat osaltaan omaisuuden myynnin kertaerä (Vantaan Työterveys Oy:n osakkeet), koronakorvaukset ja yhteisöveron tuoton selvä kasvu. Vantaan kaupungin ylijäämä taseessa kasvoi edelleen, investoinnit pystyttiin rahoittamaan tulorahoituksella ja myös lainakanta pieneni. Viime vuosina kaupungin taloudellinen asema on vahvistunut. Talouden tasapainon ylläpitämisen kautta kaupunki pystyy varautumaan erilaisiin talouden muutoksiin.

Liikelaitokset[2]

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Talouden toteuma 2022 (luvut 1000 euroa)

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos	**Talousarvio 2022**	**Tilinpäätös 2022**
Liikevaihto ja liiketoiminnan muut tuotot	41 893	42 195
Liiketoiminnan kulut	-40 520	-41 059
Poistot ja arvonalenemiset	-1 705	-1 633
Liikeylijäämä/(-alijäämä)	**-333**	**-497**
Rahoitustuotot ja kulut	0	1
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-333	-496
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	303
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-333	-193

Investointeihin oli talousarviossa varattu 2,5 miljoonaa euroa, tilinpäätöksen toteuma oli 547 000 euroa.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen talousarvion sitovat määrärahaerät ovat liikeyli/alijäämä ja bruttoinvestoinnit. Vuodelle 2022 pelastuslaitoksen johtokunnan

[2] Liikelaitosten talouden vertailutaulukot on tiivistetty lyhyeen muotoon yhdistelemällä tuloslaskelman varsinaisen toiminnan tuotto- ja kuluerät yhdeksi eräksi.

hyväksymässä talousarviossa sitovina määrärahoina olivat liikealijäämä -333 000 euroa ja 2,5 miljoonan euron bruttoinvestoinnit. Tilinpäätöksessä pelastuslaitoksen liikealijäämä oli -497 000 euroa. Bruttoinvestoinnit toteutuivat talousarviota alemmalla tasolla. Kaupunginvaltuusto hyväksyi pelastuslaitoksen alijäämän sitovuustasopoikkeaman kokouksessaan 27.3.2023. Syitä ennakoitua suurempaan alijäämään olivat muun muassa korkea inflaatio ja hyvinvointialueuudistukseen varautumisesta johtuneet kuluylitykset tietotekniikkapalveluissa.

Suun terveydenhuollon liikelaitos

Talouden toteuma 2022 (luvut 1000 euroa)

Suun terveydenhuollon liikelaitos	**Talousarvio 2022**	**Tilinpäätös 2022**
Liikevaihto ja liiketoiminnan muut tuotot	25 593	25 904
Liiketoiminnan kulut	-25 298	-25 432
Poistot ja arvonalenemiset	0	0
Liikeylijäämä/alijäämä	**295**	**472**
Rahoitustuotot ja kulut	-210	-201
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	84	271
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	84	271

Investoinnit rahoitettiin vuonna 2021 leasing-perusteella, joten taseeseen kirjattavia bruttoinvestointeja ei ollut.

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksella oli talousarvion sitovina erinä vuosittain Vantaan kaupungille maksettava 7 prosentin korko kaupungin antamasta lainasta ja 7 prosentin korvaus peruspääomasta sekä liikeylijäämä ja bruttoinvestoinnit. Kaupungille maksettavien erien euromäärä oli vuonna 2022 yhteensä noin 227 000 euroa, jonka liikelaitos maksoi kaupungille. Investointeja liikelaitos ei tehnyt.

Vaikutus kaupungin talouteen

Liikelaitosten taloudellinen vaikutus koko Vantaan ylijäämään oli vuonna 2022 noin 78 000 euroa positiivinen.

Johtopäätökset:
Suun terveydenhuollon liikelaitoksen sitovat määrärahaerät toteutuivat. Pelastuslaitoksen sitova määrärahaerä, investoinnit, alittui suunnitellusta mutta toisena sitovana määrärahaeränä ollutta liikealijäämää kertyi arvioitua enemmän. Kaupunginvaltuusto hyväksyi poikkeaman pelastuslaitoksen alijäämään maaliskuussa 2023. Molempien liikelaitosten palvelujen järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle ja liikelaitokset lakkautettiin 31.12.2022 Vantaan kaupunginvaltuuston 19.12.2022 tekemillä päätöksillä.

1.2.2 Koko kaupunkikonsernin talous

Seuraavissa taulukoissa verrataan emokaupungin ja koko konsernin vuoden 2022 tilinpäätöstietoja ja keskeisiä tilinpäätöksen tunnuslukuja toisiinsa.

Kaupungin ja koko konsernin tuloksen muodostuminen:

Miljoonaa euroa	***Kaupunki***	***Konserni***
Toimintatuotot	285,8	1 195,6
Toimintakulut	-1 679,8	-2 389,7
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta ja tappioista	-	9,5
Toimintakate	-1 394,0	-1 184,5
Verorahoitus (sisältää valtionosuudet)	1 491,3	1 494,2
Rahoitustuotot ja -kulut	26,3	-51,1
Vuosikate	123,6	258,6
Poistot ja arvonalentumiset (sisältää suunnitelman mukaiset poistot,	-110,6	220,90 - -

Omistuksen eliminointierot		
ja arvonalentumiset)	-	-
Satunnaiset erät	-	-
Varausten lisäys	-	-
Rahastojen lisäys	-	-1,2
Tilinpäätössiirrot	-0,90	-8,7
Tilikauden verot	-	-3,7
Laskennalliset verot	-	-0,2
Vähemmistöosuudet		
tilikauden yli/alijäämä	12,1	23,9

Kaupungin ja koko konsernin keskeisten tunnuslukujen vertailu, suluissa vuoden 2021 arvo:

	Kaupunki	**Konserni**
Vuosikate, % poistoista	111,7(158,3)	117,0 (147,5)
Investointien tulorahoitus, %	94,1 (142,9)	61,4 (79,0)
Kertynyt ylijäämä, euroa per asukas	2 275 (2 180,7)	3 587,0 (3 462,1)
Lainakanta, euroa per asukas[3]	3 323,0 (3 721,3)	8 596,7 (8 259,4)
Lainanhoitokate	1,7 (2,1)	1,5 (2,2)
Suhteellinen velkaantuneisuus %	57,9 (62,4)	101,9 (100,8)
Lainat ja vuokravastuut (miljoonaa euroa)	1 456,9 (1 547,2)	2 514,1 (2 413,9)

Tulorahoitus kattoi jälleen emokaupungin poistot ja investoinnit. Konsernissa tulorahoitus kattoi poistot ja 61 prosenttia investoinneista. Kaupungin lainanhoitokatteen tunnusluku oli 1,7 ja konsernilla 1,5. Tunnusluku osoittaa, että tulorahoitus olisi riittänyt kaupungilla ja konsernilla kokonaan vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun vuonna 2022. Suhteellinen velkaantuneisuus osoittaa koko velkataakan suuruuden ja tämä tunnusluku parani hieman emokaupungissa ja heikkeni konsernissa vuodesta 2021. Emokaupungilla ja

[3] Asukaskohtaiset luvut on laskettu käyttäen Tilastokeskuksen lopullista väestötilastoa Vantaan asukasluvusta 31.12.2022 tilanteessa (242 917 asukasta).

konsernilla on edelleen suuri velkataakka, mutta velkaa on viime vuosina pystytty vähentämään. Vuonna 2022 emokaupungin velka väheni edelleen, mutta konsernin velkamäärä hieman nousi. Velan takaisin maksuun olisi tarvittu konsernissa hieman yli vuoden tulorahoitus ja emokaupungin koko velan takaisinmaksuun olisi kulunut 57,9 prosenttia vuoden tulorahoituksesta.

Kriisikuntakriteerit

Kuntalain (410/2015) 118 §:n mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos laissa määritellyt erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn (kriisikuntamenettelyn) edellytykset täyttyvät. Arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksenä olevia kriteereitä (kriisikuntakriteerit) uudistettiin vuonna 2019, ja niitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Kuntalain 118 §:n mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos jompikumpi seuraavista alijäämää koskevista kriteereistä täyttyy:

Kriteerit	**Vantaan tilanne**	**Kriteerin täyttyminen**
Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa (eli neljässä vuodessa).	Vuonna 2020 Vantaan taseessa oli ylijäämää noin 460 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 ylijäämää oli noin 540 miljoonaa euroa.	**Ei täyty**
Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.	Vuonna 2020 Vantaan konsernitilinpäätöksessä oli asukaskohtaista ylijäämää 3 163 euroa. Vuonna 2021 asukaskohtaista ylijäämää oli 3 462 euroa.	**Ei täyty**

Tai arviointimenettely voidaan käynnistää, jos seuraavat neljä rahoituksen riittävyyttä ja vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet taulukkoon merkityt raja arvot.

Kriteerit	**Vantaan tilanne**	**Kriteerin**

		täyttymi nen
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.	Vuonna 2020 vuosikatteen ja poistojen suhde oli 163,9 %. Vuonna 2021 se oli 147,5 %.	**Ei täyty**
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti. Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti vuonna 2020 oli 19,96 ja vuonna 2021 se oli 20,02[4].	Vantaan tuloveroprosentti vuosina 2020 ja 2021 oli 19.	**Ei täyty**
Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla. Keskiarvo oli 8 795 euroa vuonna 2020 ja 9 083 euroa vuonna 2021. Raja-arvo vuonna 2020 oli siten 13 193 euroa ja 13 625 euroa vuonna 2021.[5]	Vantaan asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä vuonna 2020 oli 9 960,4 euroa. Vantaan asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä vuonna 2021 oli 10 091,4 euroa.	**Ei täyty**
Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.	Vantaan konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate vuonna 2020 oli 1,4. Vuonna 2021 Vantaan konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate oli 1,3.	**Ei täyty**

Johtopäätökset:

Kaupungin taloudellinen tilanne kehittyi myönteisesti vuonna 2022. Kaupungin tulos oli ylijäämäinen ja lainakanta pieneni edelleen. Menot kasvoivat alkuperäisestä talousarviosta mutta tulorahoituksen kasvu piti talouden tasapainossa. Kaupunkikonserninkin tulos oli positiivinen ja konsernin ylijäämä kasvoi. Konsernin lainakanta nousi hieman edellisvuodesta ja sen velkaantumisen tunnusluvut olivat hieman vuotta 2021 heikommat.

[4] Lähde: Kuntien veroprosentit 2021 (kuntaliitto.fi), Luettu 14.4.2022

[5] Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevat kunnat - Valtiovarainministeriö (vm.fi), Sivulta linkki: Talouden tunnusluvut kuntakonsernittain vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten mukaan, josta avautuu raja-arvot sisältävä taulukko, luettu 21.4.2023

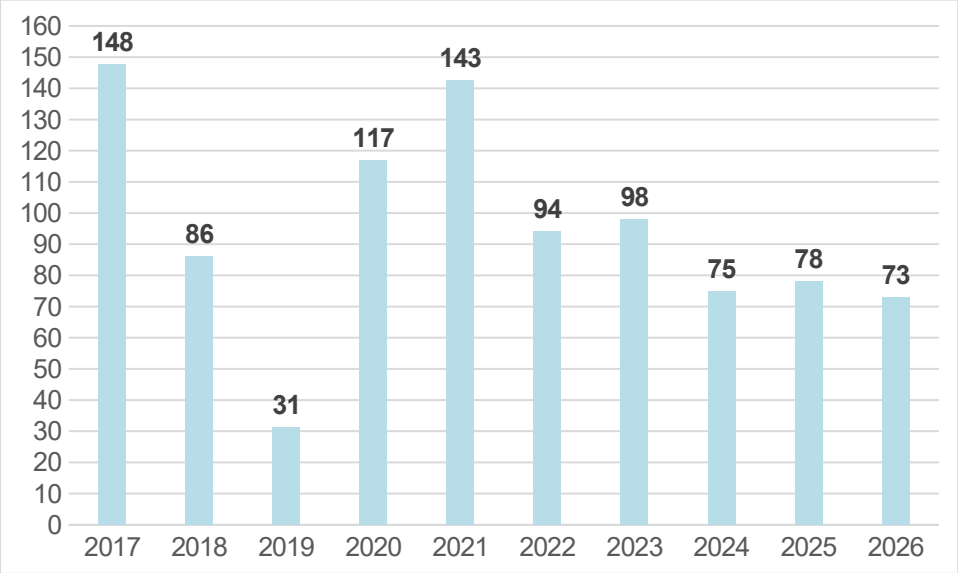
1.2.3 Investoinnit

Investointien vertailua[6]

Investointien tulorahoitusprosentti

Oheisessa kaaviossa on Vantaan kaupungin investointien tulorahoitusprosentti vuosilta 2017–2026. Vuonna 2022 tulorahoitusprosentti oli edelleen hyvällä tasolla ja investoinnit pystyttiin kattamaan tulorahoituksella. Vuodesta 2023 luvut perustuvat ennusteisiin.

Kaavio: Kaupungin investointien tulorahoitusprosentti 2017–2026

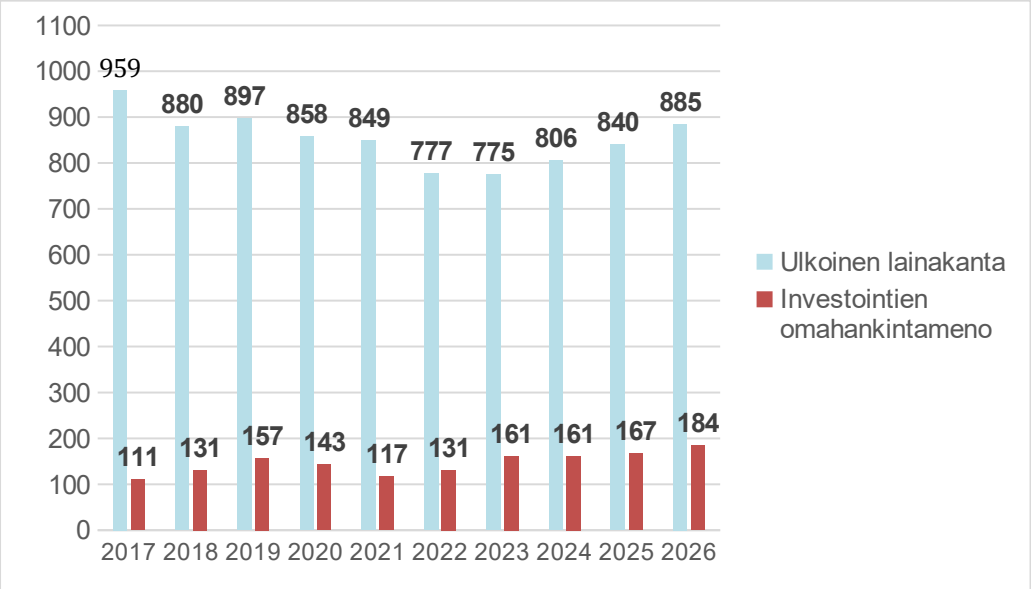
Lainamäärä ja investoinnit[7]

Seuraavassa kuvataan ulkoisen lainakannan (ilman konsernitilin saldoa) ja investointien omahankintamenojen kehitystä vuodesta 2017 (luvut miljoonaa euroa). Vuodesta 2024 eteenpäin luvut ovat taloussuunnitelmassa 2023–2026 esitettyjä ennusteita.

[6] Luvut on koottu vuoden 2022 tilinpäätöksestä ja kaupungin vuoden 2023 talousarviosta

[7] Luvut on koottu seuraavista lähteistä: kaupungin tilinpäätökset 2017–2022, kaupungin talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2026

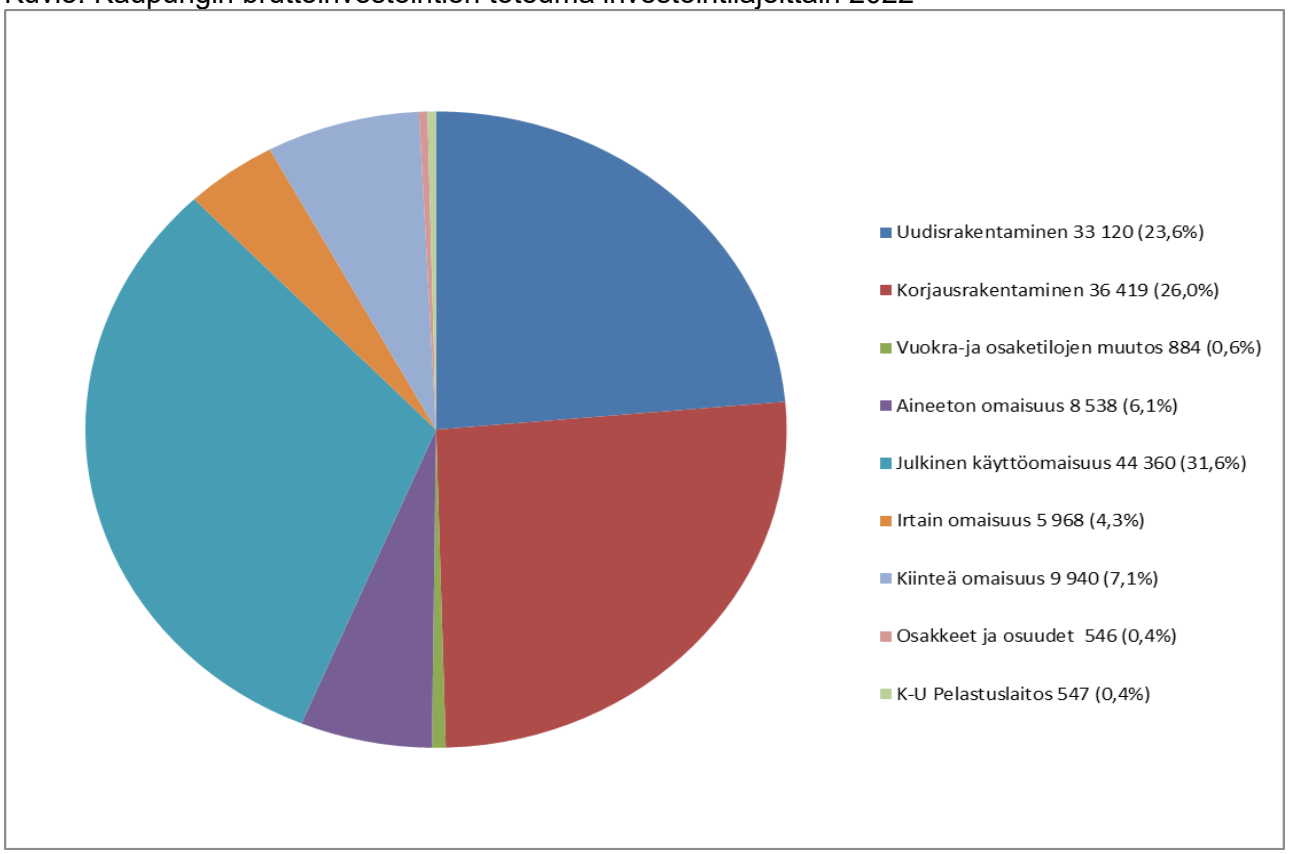
Kaavio: Lainakannan ja investointien omahankintamenojen kehitys 2017–2026

Investointien jakauma 2022

Ohessa kuvattuna kaupungin bruttoinvestointien toteumarakenne vuodelta 2022, luvut ovat tuhatta euroa. Rakentamisen investoinnit (uudisrakentaminen ja korjausrakentaminen) ja julkiseen käyttöomaisuuteen liittyvät investoinnit (esimerkiksi liikenne-, urheilu- ja virkistysalueiden rakentaminen) olivat suurimmat investointilajit.

Kuvio: Kaupungin bruttoinvestointien toteuma investointilajeittain 2022

Johtopäätökset:
Kaupungin tulorahoitus kattoi investoinnit vuonna 2022 investointien tulorahoitusprosentin ollessa 94 prosenttia. Investointien omahankintamenon arvioidaan liikkuvan vuosien 2023–2026 välillä 161–184 miljoonaa euroa. Kaupungin ulkoinen lainakanta kasvaa ennusteiden mukaan noin 105 miljoonalla eurolla vuosina 2023–2026.

1.2.4 Suurten kaupunkien vertailua

Alla vertaillaan kuuden suurimman kaupungin keskeisiä talouden tunnuslukuja vuosilta 2021 ja 2022. Tunnusluvut on kerätty kaupunkien kaupunginhallitusten käsittelemistä vuoden 2022 tilinpäätöksistä. Tunnuslukuja on seitsemän jokaisella kaupungilla eli yhteensä 42. Tunnuslukujen tasoluokittelu perustuu Kuntaliiton määrittelyyn. Tunnusluvuissa on vuoden 2022 tunnusluvun alla suluissa kyseisen tunnusluvun arvo vuonna 2021.

Taulukko: Tulorahoituksen riittävyyden tunnuslukujen tasoluokat

Tulorahoituksen riittävyyttä kuvaavat tunnusluvut			
	Vuosikate poistoista, prosenttia	Investointien tulorahoitusprosentti	Kertynyt yli/alijäämä/asukas, euroa
Hyvä	**>130**	**>80**	**>300**
Tyydyttävä	**70–130 %%%%**	**55–80**	**0–300**
Heikko	**<70**	**<55**	**<0**

Taulukko: Kuuden suurimman kaupungin tulorahoituksen tunnuslukuja 2021–2022

	Espoo	Helsinki	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa
Vuosikate % poistoista	174	189	280	114	126	112
	(201)	(185)	(130)	(170)	(164)	(158)
Investointien tulorahoitus %	142	72	212	61	66	94
	(135)	(88)	(129)	(80)	(68)	(143)
Kertynyt ylijäämä, euroa per asukas	3 402	10 850	4 705	2 434	1 196	2 275
	(2 756)	10 425)	(3 971)	(2 400)	(1 120)	(2 181)

Taulukko: Velkaantuneisuutta kuvaavien tunnuslukujen tasoluokat

Velkaantuneisuutta kuvaavat tunnusluvut				
	Lainakanta euroa/asukas	Lainanhoitokate	Suhteellinen velkaantuneisuus prosentti	Konsernin lainakanta euroa/asukas
Hyvä	**<1 600**	**>2**	**<33**	**<4000**
Tyydyttävä	**1 600–3 000**	**1–2**	**33–60**	**4 000–8 000**
Heikko	**>3 000**	**<1**	**>60**	**>8 000**

Taulukko: Kuuden suurimman kaupungin velkaantumista kuvaavia tunnuslukuja 2021–2022

	Espoo	Helsinki	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa
Lainakanta, euroa per asukas	4 215	1 431	2 759	3 718	3 620	3 323
	(4 686)	(1 387)	(3 221)	(3 648)	(4 078)	(3 721)
Lainanhoitokate	2,3	8,1	3,2	3,8	1,0	1,7
	(4,8)	(8,2)	(1,4)	(5,2)	(1,0)	(2,1)
Suhteellinen velkaantuneisuus %	65	45	49	62	61	58
	(70)	(40)	(60)	(60)	(66)	(62)
Konsernin (sisältää kaupungin) lainakanta euroa/asukas	14 406	9 800	5 999	9 133	7 707	8 597
	(15 212)	(8 946)	(6 120)	(9 343)	(7 782)	(8 259)

Vuonna 2022 suurten kaupunkien tunnusluvut hieman heikkenivät vuoden 2021 tasosta.

Tunnusluvuista 31 pysyi vuoden 2021 tasolla, neljän tunnusluvun arvo parani ja seitsemän tunnusluvun arvo heikentyi. Hyvällä tasolla oli nyt 17 tunnuslukua (21 vuonna 2021), tyydyttävällä tasolla oli 14 tunnuslukua (9 vuonna 2021) ja heikolla tasolla oli 11 tunnuslukua (12 vuonna 2021). Kaupungeista Oululla parani kolmen tunnusluvun arvo, Vantaalla yhden tunnusluvun arvo parani ja kahden heikkeni, Tampereella kolmen tunnusluvun arvo heikkeni, Helsingillä ja Turulla heikkeni yhden tunnusluvun arvo ja Espoon tunnuslukujen arvot pysyivät ennallaan. Eniten hyvällä tasolla olevia tunnuslukuja (neljä) oli Espoolla, Oululla ja Helsingillä.

Tulorahoituksen riittävyyttä kuvaavien tunnuslukujen arvoista viiden arvo heikentyi hyvästä tyydyttäväksi, mutta tulorahoituksen riittävyyttä kuvaavien tunnuslukujen arvot säilyivät kuitenkin kaikilla kaupungeilla joko hyvällä tai tyydyttävällä tasolla.

Velkaantumista kuvaavista tunnusluvuista Oululla parani yhden tunnusluvun arvo, Vantaalla heikkeni yhden tunnusluvun arvo ja yhden parani ja Tampereella yhden tunnusluvun arvo heikkeni. Muiden kaupunkien velkaantumista kuvaavat tunnusluvut olivat vuoden 2021 tasolla. Kaikki heikolla tasolla olevat tunnusluvut ovat velkaantumista kuvaavia tunnuslukuja.

1.3 Henkilöstö

Henkilöstöön liittyvät sitovat tavoitteet

Henkilöstöön liittyvät sitovat tavoitteet (taulukko alla) koskivat työhyvinvointia ja palautumista työpäivän aiheuttamasta rasituksesta, esihenkilöiden valmentavan johtamisen laatua, työyhteisöjen pito- ja vetovoimaisuutta sekä hallittua siirtymää hyvinvointialueelle. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan pääosin Kunta10-tutkimustulosten perusteella. Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan tavoitteet toteutuivat osittain lukuun ottamatta valmentavan johtamisen laadun parantumista. Valmentavan johtamisen laatu ei muuttunut lähtötilanteesta eikä asetettua tavoitetta sen parantumisesta näin ollen saavutettu. Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteumista poikkeaa yhden tavoitteen (sitova tavoite 35) osalta. Tavoitteita on käsitelty tarkemmin arviointikertomuksen kohdassa 1.1.1.

Taulukko: Henkilöstöön liittyvät sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tilinpäätöksen raportointi
35. Henkilöstön työhyvinvointi ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta paranee.	Tavoite toteutui osittain. Työpäivän aiheuttamasta rasituksesta palautumisessa mikään toimiala ei päässyt asetettuun tavoitteeseen. Työyhteisön tavoitteellisuuteen liittyvä mittari toteutui puolella toimialoista. Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot eivät vähentyneet tavoitellusti.
36. Esihenkilöiden valmentavan johtamisen laatu paranee.	Tavoite ei toteutunut lainkaan. Laatu on pysynyt lähtötilanteessa eikä asetettua tavoitetta saavutettu.
37. Työyhteisöt ovat pito- ja vetovoimaisia.	Tavoite toteutui osittain. Kunta10-kokonaissijoitus oli tavoitteen mukainen puolella toimialoista.

38. Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle.	Tavoite toteutui osittain. Sosiaali- ja terveystoimessa siirtymä koettiin Kunta10-tulosten perusteella sujuvaksi, mutta pelastustoimessa ei.

Kunta10-tutkimustulokset

Henkilöstön työhyvinvointia seurataan kahden vuoden välein toteutettavalla Kunta10-tutkimuksella. Tutkimuksella selvitetään työssä tapahtuvia muutoksia sekä niiden vaikutuksia henkilöstön terveyteen ja hyvinvointiin. Vuoden 2022 tulosten perusteella toimialakohtaiset kokonaissijoitukset olivat kokonaistarkastelussa pääosin parantuneet kahden vuoden takaisesta.

Henkilöstön saatavuusohjelma 2022–2024

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on heikentynyt sekä julkisella että yksityisellä sektorilla viimeisten vuosien aikana. Vantaan kaupunki on panostanut saatavuuden parantamiseen, erityisesti työvoimapula-aloilla. Kaupunginhallitus hyväksyi lokakuussa 2022 henkilöstön saatavuusohjelman vuosille 2022–2024. Ohjelma on laaja-alainen ja koskee kaikkia 1.1.2023 kaupungilla olevia ammattiryhmiä.

Ohjelmassa tarkastelun kohteena ovat palkat, palkitseminen ja henkilöstöedut. Vaikuttamistoimenpiteillä pyritään saamaan lisää koulutuksen aloituspaikkoja. Pito- ja vetovoimaa tuetaan tiedolla johtamisen ja lähijohtamisen keinoin sekä varmistamalla pito- ja vetovoimaiset työyhteisöt. Mahdollistetaan joustava työ ja pyritään varmistamaan työntekijöiden pysyvyys. Työnantaja tukee pätevöitymiskoulutusta. Oppilaitosten kanssa tehdään yhteistyötä ja mahdollistetaan viimeisen harjoittelun suorittaminen palkallisena. Nopean rekrytointiprosessin käyttöä laajennetaan. Eläkkeelle lähtijöiden kiinnostusta toimia lisäresurssina kartoitetaan. Työnantajamielikuvaa ja rekrytointimarkkinointia kehitetään. Riittävät henkilöstöresurssit vaikuttavat keskeisesti kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamiseen. Ohjelman vaikuttavuutta ei vielä tässä vaiheessa voida arvioida. Tarkastuslautakunta seuraa ohjelman etenemistä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Palkka, palkitseminen ja henkilöstöedut

Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi Vantaa käynnistää palkkauksen kehittämisohjelman vuosille 2023–2024. Palkkataso määräytyy valtakunnallisten kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten mukaisesti. Kaikissa tulevissa kunnallisissa työ- ja virkaehtosopimuksissa on yhtenä palkkauselementtinä harkinnanvarainen henkilökohtainen lisä, jota voidaan käyttää pidemmän aikavälin erinomaisista työtuloksista palkitsemiseen. Lisäksi Vantaalla on varattu oma miljoonan euron määräraha palkkauksen kehittämiseen. Rahallisen palkitsemisen lisäksi käytetään etuuksia, jotka kohdistuvat lähtökohtaisesti koko henkilöstöön. Vantaan kaupunki tarjoaa koko henkilöstölle vapaa-ajan virkistysmahdollisuuksia sekä alennuksia useista paikoista. Lisäksi käytössä ovat lounasetu, työmatkaetu sekä liikunta- ja kulttuurietu. Kulttuuri-, liikunta- ja virkistysetuuden määrää korotettiin 200 euroon vuodelle 2023. Osa henkilöstön pito- ja vetovoimaa ovat kattavat ja laadukkaat työterveyshuollon palvelut.

Työterveyspalvelujen saatavuus

Terveystalo on tuottanut kaupungin työterveyshuollon palvelut kesäkuusta 2022 alkaen. Muutosta edelsi kaupungin kokonaan omistaman Vantaan Työterveys Oy:n osakekannan myynti Terveystalolle. Työterveyshuolto oli pahoin ruuhkautunut vuoden 2022 aikana. Lääkäripalvelujen ruuhkaa helpottamaan otettiin loppuvuodesta 2022 käyttöön sairaanhoitajapalvelu, joka on toiminut toivotulla tavalla. Palvelujen saatavuus on vuoden 2023 alussa palautunut normaalille tasolle. Kaupunkiympäristön toimialan sekä suomenkielisen varhaiskasvatuksen työterveyspalvelut siirtyivät Lääkärikeskus Aavaan 1.1.2023 alkaen. Palvelujen saatavuus on hyvä.

Nopean rekrytointiprosessin laajentaminen

Nopeus ja joustavuus ovat valttia osaajien rekrytoinnissa. Vantaalla on kokeiltu uudenlaista hakijalähtöistä rekrytoinnin toimintamallia. Kokeilussa tehtiin yhdistettyjä hakuilmoituksia terveydenhoitajien, sairaanhoitajien ja lääkärien avoimiin tehtäviin. Tavoitteena oli, ettei hakijan tarvitse hakea useampaa yksittäistä tehtävää, vaan hän voi jättää yhden yhteisen hakemuksen. Hakemuksen saavuttua rekrytointitiimi ottaa hakijaan heti yhteyttä, tekee esihaastattelun puhelimitse ja aloittaa keskustelun hakijan toiveista työpaikan suhteen. Kokeilu on saanut hakijoilta hyvän vastaanoton. Tulevina vuosina keskitytään erityisesti varhaiskasvatuksen ja kaupunkiympäristön

työvoimapulasta kärsivien asiantuntijatehtävien sekä työnjohtotehtävien rekrytointeihin.

Henkilöstöhallinto (HR) -järjestelmä Hertan käyttöönotto

HR-järjestelmä Hertta otettiin käyttöön lokakuussa 2022 kaikilla toimialoilla lukuun ottamatta sosiaali- ja terveystoimea sekä pelastustoimea. Käyttöönottoa edelsivät laajat testaukset, joilla varmistettiin mahdollisimman sujuva siirtymä. Työsopimusten ja viranhoitomääräysten ennakkotarkistuksella ennen järjestelmään tallentamista on ollut tavoiteltua vaikuttavuutta virheiden minimoimisessa.

Palkanmaksu on sujunut hyvin ottaen huomioon muutoksen laajuus. Palkkalaskelmia oli loka-joulukuussa yhteensä 36 838 ja yhteydenottoja 15 433, joista 3 361 koski palkka-asioita. Yhteydenottojen määrässä ei ole tapahtunut muutosta aiempaan verrattuna. Pikapalkkoja maksettiin 173 kappaletta. Haasteena on esimerkiksi sijaisuuksien käsittely järjestelmässä. Järjestelmäkehityksessä tehdään yhteistyötä Helsingin ja Espoon kanssa.

Koronaviruspandemian vaikutukset henkilöstöön

Keväällä 2020 työnteko mullistui pandemian myötä. Uudenlainen työskentely vaati uudenlaiset käytännöt, ohjeistukset ja linjaukset. Vuonna 2021 pandemian aiheuttama poikkeuksellinen arki jatkui ja tilanteet vaihtelivat nopeasti. Välillä työpaikoilla palattiin normaalimpaan yhteisine kohtaamisineen. Tilanteen huonontuessa siirryttiin monissa tehtävissä kotitoimistoihin tai erityisjärjestelyihin työpaikalla. Kaupungin HR-palvelut reagoivat muuttuviin tilanteisiin tukemalla esihenkilöiden työtä ja työyhteisöjen arkea. Myös etätyön johtaminen on ollut voimakkaasti esillä. Pandemiavuodet laskivat jonkin verran sairauspoissaolojen määrää kaupunkitasolla, kokonaistason ollessa noin 4,4 prosenttia. Syksyllä 2022 lisääntyneet hengitystieinfektiot käänsivät sairauspoissaolojen määrän kasvuun. Kaupunkitasolla sairauspoissaoloprosentti oli 5,02. Vuoden 2022 sairauspoissaoloprosentti on järjestelmämuutosten vuoksi arvioluku.

Kuva: Juhani Räty

Henkilöstön siirtyminen hyvinvointialueelle

Hyvinvointialueuudistuksen valmistelu jatkui vuonna 2022. Henkilöstösiirtojen osalta kartoitettiin sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen siirtyvät tehtävät. Lisäksi siirtyminen hyvinvointialueen palvelukseen koski niitä työntekijöitä, joiden työpanoksesta yli puolet kohdistui näiden tukipalveluihin. Työntekijät siirtyivät niin sanottuina vanhoina työntekijöinä ja siirrossa toteutettiin asianmukaiset yhteistoimintamenettelyt. Yhteistoimintamenettelyn tarkoituksena on turvata henkilöstölle mahdollisuus vaikuttaa työtä ja työpaikkaa koskeviin asioihin. Vuoden 2022 Kunta10-tutkimustulosten perusteella sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö koki siirtymän tapahtuneen hallitusti. Pelastustoimen henkilöstön kokemus siirtymästä ei tulosten perusteella ollut yhtä sujuva. Hyvinvointialueelle siirtyvän henkilöstön palkanmaksu ja henkilöstöhallinto siirtyivät HUS-Asvian hoidettaviksi huhtikuussa 2022. Pelastuslaitoksen tilinpäätöksen mukaan muutoksen takia poissaolotietoja ei ole ollut käytettävissä.

Johtopäätökset:

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on heikentynyt sekä julkisella että yksityisellä sektorilla viimeisten vuosien aikana. Vantaalla tilanteeseen reagoitiin laatimalla henkilöstön saatavuusohjelma. Ohjelman keskeisiä osa-alueita ovat muun muassa palkkaus, lähijohtaminen ja työnantajamielikuvan kehittäminen. Riittävät henkilöstöresurssit vaikuttavat keskeisesti kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamiseen.

Rekrytoinnissa nopeus ja joustavuus ovat avainasemassa. Vantaalla on kokeiltu hakijalähtöistä toimintamallia, jossa yhdistettiin eri ammattinimikkeiden hakuilmoituksia. Tällöin hakija voi hakea useampaa tehtävää yhdellä hakemuksella. Hakijaan otetaan nopeasti yhteyttä ja tehdään esihaastattelu puhelimitse.

Vantaa otti käyttöön uuden henkilöstöhallintojärjestelmä Hertan lokakuussa 2022. Siirtymä toteutui kokonaisuutena sujuvasti laajan ennakkotestaamisen ja varautumisen ansiosta. Palkanmaksu on toiminut muutoksen laajuuteen nähden hyvin.

Vuonna 2022 valmisteltiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen henkilöstön siirtymistä hyvinvointialueelle. Tavoitteena ollut hallittu siirtymä toteutui sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön osalta. Pelastustoimen henkilöstö ei kokenut siirtymää yhtä sujuvaksi.

Suositukset:
Tarkastuslautakunta toteaa henkilöstötilanteen olevan haastava useissa kaupungin tuottamissa palveluissa. Paikoin tämä vaikuttaa myös kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamiseen. Henkilöstön saatavuusohjelma ja sen toimenpiteet antavat hyviä työkaluja tilanteeseen puuttumiseksi. Alueellisesta näkökulmasta tärkeää on oikeudenmukaisten kannusteiden luominen. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan myös koulutuspaikkoja tulisi lisätä, mutta toteaa, ettei kaupunki voi omilla toimillaan juurikaan vaikuttaa asiaan.

2 SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyivät 1.1.2023 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Tästä johtuen näitä koskeviin arviointeihin ei enää saada vastauksia toimialoilta. Tarkastuslautakunta piti kuitenkin tärkeänä sisällyttää vielä seuraavat arvioinnit vuoden 2022 arviointiohjelmaansa.

2.1 Lastensuojelu, erityisesti huostaanotot ja sijoitukset kodin ulkopuolelle

Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia sekä tarjottava perheiden tarvitsemaa apua riittävän varhaisessa vaiheessa. Tarvittaessa heidät on ohjattava lastensuojelun piiriin. Lastensuojelun tehtävä on tukea lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä perheiden tarvitsemia palveluja ja tukitoimia. Lastensuojelulaissa säädetyin edellytyksin lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle tai ryhtyä muihin

tarvittaviin toimiin lapsen hoidon järjestämiseksi. Kodin ulkopuolelle sijoittaminen on aina viimesijainen toimenpide.

Prosessit

Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesti lastensuojelun tarpeessa olevasta lapsesta. Lastensuojelun asiakkaaksi tullaan aina tarpeen kautta, jonka sosiaalityöntekijät arvioivat palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Lastensuojelun asiakkuus alkaa, jos palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan, että 1) lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä; taikka 2) lapsi käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään; ja 3) lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia. Lastensuojelun asiakkuus alkaa myös silloin, kun lastensuojeluasian vireille tulon myötä ryhdytään kiireellisiin toimiin lapsen terveyden ja kehityksen turvaamiseksi.

Toisinaan palvelutarpeen arvioinnissa todetaan, että kevyemmät sosiaalihuoltolain mukaiset tukipalvelut ovat riittäviä perheen tilanteeseen eikä tarvetta varsinaiselle lastensuojelulle ole. Tällöin ei myöskään muodostu lastensuojelun asiakkuutta. Sosiaalihuoltolain mukaisia tukipalveluja voivat olla esimerkiksi neuvonta, taloudellinen tuki, kotipalvelu, terapia ja tukihenkilön järjestäminen. Tarjottavissa tukipalveluissa ja niiden laajuudessa on suurta kaupunkikohtaista vaihtelua. Vantaalla tukipalvelujen tarjonta on laajaa.

Varsinainen huostaanotto on pitkä ja tarkkaan lailla säädelty prosessi. Sen aikana tehdään laajasti yhteistyötä sosiaalityöntekijöiden, lapsen sekä vanhempien/huoltajien/muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kesken. Tärkeintä on lapsen etu. Ennen huostaanottoa perhe on yleensä ollut jo pidempään lastensuojelun asiakkaana. Yksi huostaanoton edellytyksistä onkin, että avohuollon toimenpiteet ovat osoittautuneet riittämättömiksi tai ne eivät ole sopivia tai mahdollisia lapsen edun kannalta. Suurin osa huostaanotoista perustuu lapsen huoltajan/huoltajien ja yli 12 vuotta täyttäneen lapsen suostumukseen. Suostumuksen vastaisissa huostaanotoissa päätöksen tekee hallinto-oikeus. Huostaanotto on voimassa toistaiseksi eikä sillä ole vaikutusta varsinaiseen lapsen huoltajuuteen. Huostaanotossa päätösvalta lapsen asuinpaikasta, päivittäisestä

hoidosta ja kasvatuksesta sekä terveydenhuollosta siirtyvät sosiaalilautakunnalle (nykyisin hyvinvointialueelle).

Henkilöstö

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on valtakunnallisia haasteita. Erityisen suuri pula on pidempään alalla toimineista, kokeneista sosiaalityöntekijöistä. Kuusikkoraportin (2021) mukaan työntekijöiden saatavuuden ja pysyvyyden turvaamiseksi kuusikkokaupungeista osa on ottanut käyttöön rekrytointilisät ja osassa sosiaalityöntekijöiden palkkaa on korotettu. Kaupungit käyvät erittäin kovaa kilpailua työvoimasta erityisesti pääkaupunkiseudulla.

Vantaan lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden palkat ovat samalla tasolla pääkaupunkiseudun muiden kaupunkien kanssa. Asiakasmäärät ovat kuitenkin Vantaalla suuremmat kuin esimerkiksi Helsingissä ja Espoossa, mikä lisää työn kuormittavuutta. Vantaalla on otettu käyttöön määräaikainen kannustinpalkkio, jolla pyritään sitouttamaan lastensuojelun nykyisiä työntekijöitä. Palkkion maksuperusteena on tyhjien vakanssien aiheuttama ylimääräinen kuormitus. Henkilöstön palkitsemista on muutoinkin lisätty ja kehitetty vuosien 2021–2022 aikana. Käytössä ovat muun muassa kuukausittain jaettavat Kiitoksen kukkaset, Kuukauden työntekijä -palkitsemiset sekä erikoispalkkiot. Palkitsemiseen käytettäviä määrärahoja on lisätty tuntuvasti vuonna 2022.

Vantaalla on pohdittu syitä lastensuojelun henkilöstön saatavuusongelmien taustalla. Saatavuutta saattavat heikentää esimerkiksi työn huono imago ja työn kokeminen kuormittavaksi. Lastensuojelulaissa säädetyt lukuisat velvoitteet tuottavat laajan virkavastuun ja asettavat laaja-alaiset osaamisvaatimukset. Koska kyseessä on viimesijainen palvelu, tilanteet perheissä ovat usein vaikeita. Vaativissa asiakastilanteissa työntekijöitä tuetaan sekä yksilö- että ryhmätasoisella työnohjauksella. Myös esihenkilöt tukevat toisiaan. Työntekijöiden korkea ammattitaito auttaa vaativista asiakastilanteista selviämisessä. Lasten, vanhempien ja perheiden kiitokset vaikuttavat myös työssä jaksamiseen.

Kuva: Sakari Manninen

Lakisääteisten määräaikojen toteutuminen

Lastensuojelulain mukaan palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta. Lakisääteiset määräajat ovat ylittyneet Vantaalla jo useana vuonna peräkkäin. Lastensuojelulain mukainen sosiaalityöntekijäkohtainen sitova asiakasmitoitus on 1.1.2022 alkaen 35 lasta. Arviointihetkellä keskimääräinen lapsimäärä ylitti mitoituksen. Sosiaalityöntekijäkohtainen keskimääräinen asiakasmäärä on vaihdellut 37–47 välillä vuosina 2019–2022. Asiakasmäärissä voi olla suurtakin työntekijäkohtaista vaihtelua. Tilanne on erityisen haastava lastensuojelun avohuollossa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan viimeisen selvityksen (4.10.2022 § 7) mukaan koronapandemia ja sen aiheuttama palvelutarpeen kasvu sekä samanaikaisesti peruspalveluissa kertynyt palveluvelka ovat heijastuneet lastensuojeluilmoitusten, perhesosiaalityön ja lastensuojelun asiakkaiden määriin. Perheiden tilanteet ovat vaikeutuneet ja monimutkaistuneet. Yhä useammalla perheellä on samanaikaisesti monenlaisia haasteita, kuten mielenterveysongelmia, koulunkäynnin haasteita ja taloudellisen tilanteen epävarmuutta. Palvelutarpeen arvioinnissa määräajan ylittymiseen ovat vaikuttaneet myös henkilöstövaje ja henkilöstön vaihtuvuus, erityisesti sosiaalityöntekijöiden osalta. Etelä-Suomen aluehallintovirasto määräsi 800 000 euron sakon uhalla Vantaan kaupungin huolehtimaan muun muassa

sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoituksesta sekä palvelujen saatavuudesta viimeistään 23.12.2022 mennessä. Lisäksi kaupungin tuli toimittaa aluehallintovirastolle selvitys tilanteesta ja tehdyistä toimenpiteistä vuoden 2022 loppuun mennessä.

Asiakaspalautteet

Keväällä 2022 toteutetussa toimialatasoisessa asiakastyytyväisyyskyselyssä lapsiperheiden sosiaalityö ja lastensuojelu sai yleisarvosanan 8,33 (8,65 vuonna 2019). Korkeimmat arviot ovat tulleet asiallisesta kohtelusta, riittävästä neuvonnasta ja asiantuntevasta palvelusta. Matalimpien arvioiden mukaan saatu palvelu ei ole parantanut asiakkaan elämäntilannetta, palvelua ei ole saanut riittävän nopeasti eikä palvelu ole vastannut asiakkaan tarpeita. Erot tuloksissa eivät kuitenkaan ole kovin suuria. Vastaajamäärät ovat laskeneet rajusti, vuonna 2012 vastauksia tuli 287 kappaletta ja vuonna 2022 vain 89 kappaletta. Suuntaus on ollut sama kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Lisäksi käytössä on myös yksiköiden omia asiakastyytyväisyyskyselyjä.

Lastensuojeluun kohdistuneita muistutuksia ja kanteluita on vuosittain ollut joitakin kymmeniä. Muistutuksia on tehty esimerkiksi menettelystä, päätöksenteosta ja asiakkaiden kohtelusta. Joissakin tapauksissa on toivottu sosiaalityöntekijän vaihtoa. Sijaishuollossa muistutuksen aiheena on usein tyytymättömyys lapsen huostaanottoon. Vastineissa ei pääsääntöisesti ole todettu menettelyvirheitä.

Oma palvelutuotanto ja ostopalvelut

Ostopalvelujen osuus on yli puolet lastensuojelun koko palvelutarjonnasta. Ostopalvelujen osuus vaihtelee palveluittain. Kustannuskasvun hillinnän, palvelun laadun, yhdenvertaisuuden ja sujuvan palvelutuotannon näkökulmista ostopalvelujen osuus palvelutuotannosta ei ole optimaalisella tasolla. Ostopalveluja on hyödynnetty merkittävästi palvelu- ja resurssivajeen paikkaamisessa.

Lastensuojelun sijaishuollon palveluja järjestetään sekä omana palvelutuotantona että ostopalveluna. Palveluja ostetaan kaikista palveluluokista. Oman palvelutuotannon kirjo on suppeampaa, mutta sitä on suunniteltu laajennettavaksi hyvinvointialueella vuoden 2023 aikana. Ostopalveluissa palveluntuottajia on aina

useita. Sijaishuollon palveluntuottajia on Uudenmaan kuntien kilpailutuksen perusteella noin 300. Uusi kilpailutus oli arviointiajankohtana käynnissä.

Kustannusnäkökulmasta perhehoito on edullisin sijoitusmuoto, jossa myös hoidon vaikuttavuus on kokonaisuutena tarkasteltuna parempi. Laitoshoito on keskimäärin kallis sijoitusvaihtoehto. Mitä vaativamman tason laitoshoidosta on kyse, sitä korkeammaksi nousevat myös kustannukset. Vaativan tason laitoshoitoa ei järjestetä lainkaan kaupungin omana palveluna ja vaativan tason sijoituspaikkoja on ylipäänsä valtakunnallisesti vähän. Vantaalla yli puolet hoitovuorokausista on toteutunut perhehoitona jo useiden vuosien ajan. Lähipiirisijoittamisen mahdollisuutta selvitetään yhtenä vaihtoehtona, erityisesti pienimpien lasten kohdalla.

Palvelujen laadunvalvonta

Lastensuojelussa toteutetaan lapsikohtaista valvontaa, jossa sosiaalityöntekijä valvoo, että lapsi saa hyvää hoitoa sijaishuoltopaikassaan. Käytännön tasolla valvontaa toteutetaan haastattelemalla ja keskustelemalla lapsen kanssa ilman muiden läsnäoloa. Lapset ovat myös itse aktiivisesti yhteydessä sosiaalityöntekijöihin kuulumisistaan. Kaupungin omien sijaishuoltolaitosten omavalvonnan ja laatutyön tukena käytetään laatuasiantuntijaa.
Sijaishuollon ostopalvelujen valvontaa tehdään yhteistyössä Uudenmaan kuntien kanssa. Valvontaa suoritetaan työpareina. Puitesopimuksessa valvontavastuukäyntien määrä on suhteutettu alueen väkilukuun. Vantaalla tehdään vuosittain 40 valvontakäyntiä. Syyskuuhun 2022 mennessä valvontakäynneistä oli toteutunut 31.

Laatuasioissa pinnalla ovat erityisesti henkilöstömitoitukset, pätevyysvaatimukset, lasten rajoittaminen ja kasvatuskäytännöt sekä lääkehoidon edellytykset. Valvonnassa havaittuihin laatupoikkeamiin ja epäkohtiin puututaan aina ohjauksen ja valvonnan keinoin. Laatupoikkeamien ja epäkohtien korjaamiseksi asetetaan tavoitteet ja toimenpiteiden toteutumista seurataan. Tarvittaessa puututaan sopimustasoisella sanktioinnilla. Huomattavien laatupoikkeamien takia yhteistyö voidaan päättää.

Johtopäätökset:
Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on valtakunnallisia haasteita. Erityisesti pulaa on pidempään alalla toimineista, kokeneista ammattilaisista. Kaupungit käyvät kovaa kilpailua työvoimasta erityisesti pääkaupunkiseudulla.

Lakisääteisissä määräajoissa pysymisessä on haasteita. Erityisesti palvelutarpeen arviointien valmistuminen kolmen kuukauden määräajassa on monin paikoin ylittynyt. Koronapandemia ja sen aiheuttama palvelutarpeen kasvu sekä peruspalveluihin kertynyt palveluvelka heijastuvat lastensuojeluun. Lisäksi henkilöstövaje ja henkilöstön vaihtuvuus vaikeuttavat tilannetta. Lastensuojelulain mukainen sitova asiakasmitoitus on vuoden 2022 alusta alkaen 35 lasta per sosiaalityöntekijä. Arviointihetkellä keskimääräinen lapsimäärä ylitti mitoituksen. Asian korjaamiseksi Vantaalla on vuosien mittaan toteutettu useita organisaatiomuutoksia ja laaja-alaista toiminnan kehittämistä. Kehittämistoimet eivät kuitenkaan ole tuoneet toivottua parannusta tilanteeseen. Etelä-Suomen aluehallintovirasto määräsi Vantaan kaupungille 800 000 euron uhkasakon, jonka se sittemmin poisti maaliskuussa 2023. Tilanteen seuranta ja kuntoon saattaminen jatkuvat hyvinvointialueen toimesta.

Ostopalvelujen osuus on yli puolet lastensuojelun koko palvelutarjonnasta. Ostopalveluja on hyödynnetty palvelu- ja resurssivajeen paikkaamisessa. Kustannuskasvun hillinnän, palvelujen laadun, yhdenvertaisuuden ja sujuvan palvelutuotannon näkökulmista oman palvelutuotannon vahvistaminen olisi suotavaa. Omaa palvelutuotantoa on suunniteltu laajennettavaksi hyvinvointialueella vuoden 2023 aikana.

Lastensuojelussa toteutetaan lapsikohtaista valvontaa, jonka tarkoitus on varmistaa lapsen hyvä hoito sijaishuoltopaikassa. Sijaishuollon ostopalvelujen valvontaa toteutetaan yhteistyönä Uudenmaan kuntien kesken. Havaittuihin laatupoikkeamiin ja epäkohtiin puututaan aina asettamalla seurattavat tavoitteet ja toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi. Huomattavissa laatupoikkeamissa yhteistyö voidaan päättää.

Suositukset:
Lastensuojelun siirryttyä hyvinvointialueen vastuulle, ovat tarkastuslautakunnan suositusten esittämismahdollisuudet rajalliset. Tarkastuslautakunta muistuttaa

hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sovituista palvelujen kehittämisen tavoitteista, jotta lakisääteiset määräajat toteutuisivat jatkossa. Henkilöstön saatavuuteen on myös hyvä kiinnittää huomiota, jotta lakisääteiset asiakasmitoitukset toteutuisivat hyvinvointialueella paremmin kuin aiemmassa kaupungin toiminnassa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että yhteistyötä tiivistetään ennalta ehkäisevissä ja perheitä tukevissa palveluissa. Perheiden kohtaamisessa korostuvat aiempaa enemmän tapa- ja kulttuuritietoisuus sekä niihin liittyvä osaaminen.

2.2 Päihde- ja mielenterveyspalvelut

Päihde- ja mielenterveyspalvelujen organisaatio ja tarjottavat palvelut

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden palveluyksikkö kuului vuonna 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan terveyspalvelujen palvelualueeseen. Päihdepalveluissa toteutetaan polikliinista, laaja-alaista ja suunnitelmallista arviointia, hoitoa ja kuntoutusta. Omiin palveluihin kuuluu laitosvieroitushoitoa sekä kotiin annettavaa vieroitus- ja kuntoutuspalvelua. Lisäksi palvelutarpeen arvioinnin perusteella on ostopalveluna mahdollista tarjota tarpeenmukaista avo- tai laitoshoitoa. Mielenterveyspalvelujen osalta avosairaanhoidon lievien ja keskivaikeiden mielenterveysongelmien hoito järjestetään Vantaalla terveyspalvelujen tulosalueella terveysasemilla. Mikäli perusterveydenhuollosta saatava hoito ei ole riittävä, hoito jatkuu erikoissairaanhoidossa. Psykiatrisen erikoissairaanhoidon tuottaa HUS.

Toiminnan ja talouden tavoitteita ja toimenpiteitä tavoitteiden toteuttamiseksi 2022

Alla on palveluyksikön toiminnan tavoitteita ja niiden toteutumista ja tehtyjä toimenpiteitä vuonna 2022.

Palvelujen tuottavuus paranee

Palvelujen tuottavuuden parantamiseksi pyrittiin siirtämään 10–15 korvaushoitopotilasta jatkohoitoon terveysasemille. Siirtoja tehtiin alkuvuodesta kolme ja loppuvuodesta oli suunnitteilla neljä siirtoa. Ongelmana oli, että siirtokuntoisia potilaita ei ollut riittävää määrää.

Ryhmähoitojen volyymi laajenee ja Silta-palvelu[8] vakiintuu

[8] Palvelu tarjoaa intensiivistä, moniammatillista, jalkautuvaa tukea laitoshoidosta tai vankilajaksolta palaaville asiakkaille. Palvelu on osa asiakkaan hoitojatkumoa, joka suunnitellaan laitosjakson aikana. Palvelu aloitettiin

Koronarajoitusten vuoksi vähentynyt ryhmätoiminta lisääntyi selvästi vuonna 2022. Silta-palvelun piirissä oli 56 asiakasta vuonna 2022 ja palvelusta tuli hyvää asiakaspalautetta.

Digitaalisten palvelujen kehittäminen

Uusina digitaalisina palveluratkaisuina vuonna 2022 otettiin käyttöön ACE puhelinpalvelu[9] ja terapianavigaattori. Terapianavigaattori on Terapiat etulinjaan HYKS[10]-erityisvastuualueen toimijoiden yhteinen kehittämishanke. Hankkeessa edistetään lievistä ja keskivaikeista mielenterveyden häiriöistä kärsivien ihmisten pääsyä mahdollisimman nopeasti tarkoituksenmukaiseen hoitoon ja laajennetaan julkisen perusterveydenhuollon hoitovalikoimaa. Navigaattorissa asiakas tekee verkossa anonyymin kyselyn, jonka voi jakaa terveydenhuollon ammattilaiselle. Vastausten perusteella potilas pystytään ohjaamaan nopeasti oikeantasoiseen hoitoon. Henkilöstöä koulutetaan vakioituihin hoitomuotoihin ja hoitomuodot otetaan käyttöön. Yhtenäinen hoitoonohjausmalli vahvistaa sekä potilaiden välistä tasa-arvoa että hoitojen yksilölähtöistä kohdennusta.

Asiakasnäkökulman toteutuminen palveluissa ja palvelujen kehittämisessä

Asiakaspalautekyselyillä saadaan esille asiakkaiden näkökulmaa palveluista. Uusien palveluiden kehittämisessä asiakkaat ovat myös mukana ja lisäksi hyödynnetään kokemusasiantuntijoita palvelumuotoilussa.

Päihdehuollon vaikuttavuuden parantaminen

Asumispalveluissa tehtiin C-hepatiitti- ja HIV-testausta.
Suurin osa päihdepalveluiden työntekijöistä on saanut HOT menetelmäkoulutuksen (hyväksymis- ja omistautumisterapia).

Ehkäisevän päihdetyön yksikkö järjesti kuluvana vuonna 25 koulutusta Vantaan kaupungin henkilöstölle. Lisäksi esittelyjä tarjottiin myös oppilaitoksille ja yhteistyökumppaneille.

Talous

kesäkuussa 2021.

[9] Ace on Vantaan ja Telian sopimuksella kaupungille hankittu monikanavainen asiakaspalveluratkaisu

[10] Helsingin yliopistollinen keskussairaala

Taloudessa kaupunginvaltuustoon nähden sitova tavoite on toimialatasoinen. Palveluyksikön menot vuonna 2022 olivat noin 10,6 miljoonaa euroa (9,7 miljoonaa euroa vuonna 2021). Talousarvioon nähden menot ylittyivät noin 400 000 eurolla.

Menoylityksiä tuli palvelujen ostoissa. Erityisesti lääkäripalveluja jouduttiin ostamaan ennakoitua enemmän, koska omia lääkärin vakansseja ei saatu täytettyä. Menoja ovat kasvattaneet myös potilasmäärän kasvu sekä päihdekorvauslääkkeiden ja korvaushoitojen kallistuminen.

Toiminnan volyymeja

Päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakasmäärä oli 6 587 vuonna 2020 ja 6 683, vuonna 2021[11]. Arvion mukaan asiakasmäärä on vuonna 2022 edelleen kasvussa. Tiettyjen palvelujen käyttö (ryhmäkäynnit ja kotiin annettavat palvelut) väheni koronarajoitusten vuoksi vuosina 2020 ja 2021, mutta myös näiden palvelujen käyttö on kääntynyt nousuun vuonna 2022. Päihdepalvelujen päivystyksellisten käyntien ja huumeidenkäyttäjien sosiaali- ja terveysneuvonnan käyntien määrät ovat lähes ennallaan koronavuoden 2020 notkahdusta lukuun ottamatta. Korvaushoitoasiakkaiden hoitotakuu (lääkehoidon aloitus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä) täyttyy.

Henkilöstö

Taulukko: Päihde- ja mielenterveyspalvelujen vakanssit, täyttöaste, lähtövaihtuvuus ja sairauspoissaolot

	2019	2020	2021	31.3.2022
Vakanssit	91	95	100	108
Tyhjiä vakansseja	21	11	11	11
Vakanssien täyttöaste	75 %	88 %	89 %	90 %
Ulkoinen lähtövaihtuvuus (prosenttia kaikista vakinaisista)	8,51 %	9,38 %	12,5 %	4,5 %
Sairauspoissaoloprosentti	4,1	3,5	2,7	2,7

Henkilöstöresurssia on saatu lisää vuosina 2020–2022. Erityisesti psykiatristen sairaanhoitajien määrää on lisätty. Vakanssien täyttöastetta on myös saatu nostettua

[11] Vuonna 2019 tapahtuneen Apotti-potilastietojärjestelmän käyttöönoton ja samana vuonna toteutetun organisaatiomuutoksen vuoksi asiakasmäärät eivät ole yhteismitallisesti vertailtavissa 2020 vuotta edeltäneisiin vuosiin.

ja täyttöaste on maaliskuun 2022 tilanteesta edelleen parantunut. Suurin haaste on terveyskeskuslääkärien rekrytoinnissa ja kolmesta vakanssista on arviointiajankohtana täyttämättä kaksi. Sairauspoissaoloprosentti on tarkastelujaksolla ollut alhainen ja koko ajan kaupungin keskimääräistä sairauspoissaoloprosenttia alempi.

Vuoden 2020 Kunta10-tutkimuksessa päihde- ja mielenterveysyksikön tulokset olivat melko hyvät. Kehityskohteeksi nousi tulosten perusteella täydennyskoulutuksen tarve.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla toteutetaan kerran kuukaudessa fiiliskysely henkilöstön tuntemuksista muun muassa jaksamiseen ja tuen saamiseen liittyen. Näissä kyselyissä päihde- ja mielenterveyspalveluiden henkilöstön arvio tuen saamisesta vaihteli vuoden 2022 tammi-toukokuun välillä arvoilla 2,13–2,76, joten kehityssuunta on parempaan päin (asteikko 1–4, jossa 1 = tukea on huonosti ja 4 = tukea on kiitettävästi). Arvio omasta jaksamisesta oli yksikössä vuoden 2022 toukokuussa hyvä 3,01, koko toimialan keskiarvon ollessa 2,52 (asteikko 1–4, jossa 1 huonoin ja 4 paras arvo).

Kaikkia työtyytyväisyyden ja fiiliskyselyjen tuloksia käsitellään yksikössä henkilöstön kanssa tiimi- ja yksikkökokouksissa. Toimintaa kehitetään esille nousseiden kehittämiskohteiden perusteella. Koulutustarpeeseen on vastattu lisäämällä täydennyskoulutusta.

Ostopalvelut

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden budjetista 27 prosenttia (noin 2,7 miljoonaa euroa) kohdistuu ostopalveluihin. Ostopalveluja saaneiden asiakkaiden määrä on viime vuosina vaihdellut 300–350 asiakkaan välillä. Ostopalvelujen määrää on pyritty vähentämään lisäämällä Vantaan omia huumehoitopalveluja. Vieroitushoidon ostopalvelujen määrä onkin laskenut, mutta opioidikorvaushoidon ostopalveluiden on kasvanut useana vuotena.

Ostopalvelujen laatua valvotaan tarkastuskäynneillä, joita vuonna 2022 tehtiin seitsemän. Lisäksi pidetään yhteistyöpalavereja palveluntuottajien kanssa ja tehdään päivittäistä asiakasasioihin liittyvää yhteistyötä (puhelinkeskustelut, raportit

hoitojaksoista ja hoitoneuvottelut). Laatupoikkeamiin reagoidaan viivytyksettä. Ostopalveluista saatuja kokemuksia ja palautetta jaetaan myös muiden päihde- ja mielenterveyspalveluja ostavien kuntien kanssa.

Hoitoon hakeutuminen, palvelujen saatavuus

Oheiseen taulukkoon on koottu tietoa eri päihde- ja mielenterveyspalveluihin hakeutumisesta ja palvelujen saatavuudesta.

Taulukko: Eri päihde- ja mielenterveyspalveluihin hakeutuminen ja palvelun saatavuus

	ASIAKKAAKSI HAKEUTUMINEN	**PALVELUN SAATAVUUS**
MIELENTERVEYSPALVELUT	Oma-aloitteinen yhteydenotto palvelunumeroon, hoidontarpeen arviointi, oikeaan palveluun ohjaaminen. Terapianavigaattorin käyttöä suositellaan. Jatkohoitoon lähetteellä.	Terveysasemilla toimivien psykiatristen hoitajien hoidontarpeen arviointiin pääsee samana päivänä. Kiireetöntä hoitoa odotti syyskuussa 0–14 vuorokautta 29 % ja 15–30 vuorokautta 63 % asiakkaista. Yli kuukauden aikaa oli odottanut 8 % asiakkaista. Hoitotakuujonossa oli vuoden 2022 lokakuussa 10 asiakasta, joista kaikki hoitotakuun määräajan sisällä.
PÄIHDEHUOLLON KUNTOUTTAVAT AVOPALVELUT	Päihdepoliklinikoiden päivystykseen ja avoimiin ryhmiin pääsee ilman ajanvarausta. Muut palvelut ovat saatavilla ajanvarauksella.	Päihdepoliklinikoiden päivystykseen pääsee jokaisena arkipäivänä ja avoimiin ryhmiin samalla viikolla. Uusi asiakas pääsee työntekijän ajanvarausvastaanotolle tai suljettuihin ryhmiin noin kahden viikon sisällä tai nopeammin.
HUUMEHOITO	Opioidikorvaushoidon arviointiin ja hoitoon on lähetekäytäntö. Vinkkaripalveluihin[12] hakeudutaan suoraan	Opioidikorvaushoitoon pääsee hoitotakuun puitteissa, mutta käytännössä nopeammin. Vinkkaripalveluita on tarjolla jokaisena arkipäivänä.

[12] Vinkkarin palvelut on tarkoitettu suonensisäisiä huumeita käyttäville. Vinkkarissa saa tietoa päihteiden käyttöön liittyvistä terveysriskeistä, veriteitse tarttuvista taudeista ja sukupuolitaudeista. Vinkkarissa voi vaihtaa käytetyt pistosvälineet uusiin, ottaa A- ja B-hepatiittirokotuksia sekä käydä hepatiitti- ja HIV-testeissä. Vinkkareissa saa neuvontaa riskikäyttäytymisen vähentämiseksi tai lopettamiseksi sekä tietoa hoitovaihtoehdoista ja sosiaalipalveluista. Lähde: Tikkurilan Vinkkari | Vantaa

	ja anonyymisti.	
VIEROITUSHOITOPALVELUT, LAITOSVIEROITUS	Avohoidon (päihdepoliklinikat, terveysasemat, asumispalvelut, muu terveydenhuollon yksikkö) hoidon tarpeen arvioinnin kautta ja lähetteellä. Hoidon kiireellisyys arvioidaan yhteistyössä lähettävän ja vastaanottavan yksikön kanssa (1–3 vuorokautta tai 3 viikkoa) ja sovitaan paikkavarauksesta osastovieroitukseen.	Kiireellisen laitosvieroituksen tavoiteaika on 3 vuorokautta ja se toteutuu keskimäärin 95 %. Kiireettömään laitosvieroitukseen pääsyn tavoiteaika on hoitoon pääsy 3 viikon sisällä. Pääsääntöisesti vieroituspaikka järjestyy 2–3 viikon kuluessa. Korvaushoidon osastoaloitushoitoon pääsee hoitotakuun puitteissa, käytännössä nopeammin. Osastopaikka varataan jo paikanvarauspuhelun yhteydessä.
VIEROITUSHOITOPALVELUT, KOTIIN ANNETTAVA PALVELU	Potilas voi hakeutua palveluun soittamalla tai avohoidon palveluyksikön ohjaamana.	Kotiin annettavaa päihdevieroitusta tarjotaan arkisin ja hoito aloitetaan mahdollisimman pian yhteydenotosta 1–3 vuorokautta kuluessa.

Tilanne hoitoon pääsyssä päihde- ja mielenterveyspalveluissa on vuoden 2022 aikana ollut melko hyvällä tasolla. Palvelujen hyvää saatavuutta edesauttaa jo aiemmin mainittu resurssien lisäys ja myös hoitoonohjauksen tehostamiseksi tehdyt toimenpiteet (esimerkiksi terapianavigaattorin käyttöönotto). Neuvoa ja tukea on tarjolla myös asiakkaiden omaisille ja läheisille, joille on tarjolla muun muassa perhetapaamisia ja vertaisryhmätoimintaa.

Yhteistyötahoja

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden yksikkö tekee laajasti yhteistyötä kaupungin muiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan yksiköiden kanssa. Keskeisiä yhteistyökumppaneita kaupungissa ovat aikuissosiaalityö, lastensuojelu, päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut, nuorten palvelut, opiskelijaterveydenhuolto ja terveysasemapalvelut. Lisäksi yksiköllä on laaja yhteistyöverkosto alan järjestöihin. Yhteistyöhön kuuluu esimerkiksi ehkäisevän päihdetyön yksikön erilaiset koulutukset, joiden avulla muissa sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä pystytään entistä paremmin tunnistamaan kyseiset ongelmat ja järjestämään asiakkaalle tarkoituksenmukaista palvelua.

Kuva: Joel Haapamäki

Ajankohtaista, koronapandemia, hyvinvointialueuudistus

Koronapandemian ja siihen liittyneiden rajoitusten ja palvelujen supistamisen seurauksena osa asiakkaista on nyt huonokuntoisempia, koska eivät päässeet hoitoon varhaisessa vaiheessa. Koronapandemian aikana muun muassa ryhmähoidot olivat tauolla ja odotusaika eri palveluihin pitkittyi. Tilanne on nyt alkanut normalisoitua ja palveluja pystytään tarjoamaan normaalisti.

Hyvinvointialueuudistuksen valmistelussa on päihde- ja mielenterveyspalveluiden yksikössä valmistelua tekevä ryhmä. Entistä suuremmat asiakasryhmät ja toimintamallien yhtenäistäminen aiheuttanevat haasteita palveluiden saatavuudelle ja riittävyydelle uudella hyvinvointialueella.

Yhteistyörajapintaa tulee hyvinvointialueen aloittaessa kaupungissa järjestettävään päihdetyöhön ja hyvinvointialueelle siirtyvän ennalta ehkäisevän päihdetyön yksikön välille. Yksikkö tekee jatkuvasti yhteistyötä kaupungin muiden toimialojen kanssa ja alan järjestöjen kanssa. Yksikkö järjestää erilaisia tieto-, konsultaatio- ja koulutuspalveluja ennalta ehkäisevään päihdetyöhön liittyen ja tämä yhteistyö jatkuu hyvinvointialueuudistuksen voimaan tultua. Samoin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä yhteistyö (esimerkiksi huumeongelmiin reagoiminen katukuvassa ja kaupunkitasoinen turvallisuustyö) kaupungin kanssa jatkuu ja tähän on olemassa vahvat yhteistyörakenteet.

Johtopäätökset:
Päihde- ja mielenterveyspalveluiden yksikön vuoden 2022 tavoitteet liittyivät suurelta osin palvelujen kehittämiseen. Palvelujen kehittämistyöhön liittyvinä toimenpiteinä aloitettiin uusia palveluja ja tehostettiin asiakasohjausta. Lisäksi asiakasnäkökulman tehostaminen, palveluista saatavilla olevan tiedon selkeyttäminen ja palvelujen vaikuttavuuden parantaminen olivat palvelujen kehittämistä tukevia toimia vuonna 2022. Talouden osalta yksikön menot ylittyvät. Omia lääkärinvakansseja ei ole saatu täytettyä, joten on jouduttu käyttämään arvioitua enemmän ostopalveluja ja lisäksi päihdekorvauslääkkeiden ja ostopalveluiden hinnankorotukset ovat nostaneet menoja.

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden yksikön eri palvelujen käyntimäärät vuosina 2020 ja 2021 olivat joissakin palveluissa laskeneet aiemmista vuosista koronapandemian rajoitusten vuoksi. Varsinkin ryhmäkäynnit ja kotiin annettavien palvelujen käyntimäärät laskivat. Vuonna 2022 tilanne on normalisoitunut ja käyntimäärät ovat palautumassa ja joidenkin palvelujen osalta jo ylittämässäkin ennen koronapandemiaa vallinneen tason.
Tuloksellisuuden osalta myönteisenä asiana nousi esiin henkilöstön hyvinvoinnin osalta alhainen sairauspoissaoloprosentti. Myös hoitotakuussa pysyminen antaa positiivista signaalia palvelujen sujuvuudesta.

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden resursseja vahvistettiin vuonna 2022 ja palvelujen saatavuus on melko hyvällä tasolla. Yksikössä on valmisteltu vuoden 2023 alusta tapahtuvaa siirtymistä hyvinvointialueelle. Yhteistyörajapintaa kaupungin

palvelujen kanssa tulee olemaan ainakin ehkäisevän päihdetyön osalta siirtymisen jälkeenkin.

Tarkastuslautakunta toteaa päihde- ja mielenterveyspalvelujen saatavuuden olleen vuonna 2022 melko hyvä, joten resurssilisäyksillä ja erilaisilla hoitoonohjausta vahvistaneilla toimenpiteillä on ollut positiivisia vaikutuksia. Päihde- ja mielenterveyspalvelujen tarvitsijoiden kynnys palveluihin hakeutumiselle saattaa olla korkealla. Tällöin asiakasohjauksen tehostaminen ja palvelujen hakemisen helpottaminen on tärkeää.

Suositukset:
Tarkastuslautakunta muistuttaa hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sovituista palvelujen kehittämisen tavoitteista. Palvelujen tavoitettavuutta tulee jatkossakin parantaa. Yhteistyön lisääminen eri tahoja edustavien järjestöjen kanssa voisi olla yksi tapa löytää keinoja, miten erilaisille asiakasryhmille saadaan entistä paremmin tietoa yksikön palveluista.

3 KAUPUNKIKULTTUURI

3.1 Liikuntapalvelut ja hyvinvoinnin edistäminen

Liikunnan palvelualue vastaa kaupungin liikuntapalvelujen järjestämisestä, liikuntapaikkojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä liikuntajärjestöjen ja urheiluseurojen toiminnan tukemisesta. Tilavarausyksikkö hallinnoi palvelualueen omien sekä päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten tilojen vapaa-ajan käyttöä. Liikuntapalvelut toimii aktiivisena yhteistyökumppanina liikunta- ja urheilutapahtumien järjestäjätahojen kanssa.

Toiminnan tavoitteet
Palvelualueen tuloskortissa on asetettu useita tavoitteita vuodelle 2022. Koko Vantaan kattavaa lähiliikuntapaikkaverkostoa kehitetään ja laajennetaan. Liikuntapaikkojen rakentamisessa ja palvelutarjonnassa hyödynnetään myös ulkopuolista rahoitusta. Digitaaliset palvelut, kuten virtuaalijumpat, täydentävät

perinteistä palveluvalikoimaa. Työyhteisön pito- ja vetovoimaan panostetaan työn hallinnan ja vaikutusmahdollisuuksien kautta.

Talouden tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova talouden tavoite on toimialatasoinen. Vuonna 2022 tulot olivat 5,0 miljoonaa euroa (70 000 euroa yli muutetun talousarvion) ja menot 26,6 miljoonaa euroa (0,4 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion). Vuoden 2022 toteumaan vaikuttivat korona, rekrytointihaasteet sekä alkuvuoden vähentyneet kävijämäärät uimahalleissa ja kuntosaleilla.

Henkilöstö

Vuonna 2022 henkilöstömäärä oli 142 ja vakanssien täyttöaste 94 prosenttia. Saatavuuden kannalta kriittisimpiä ammattiryhmiä ovat uimarantojen valvojat, liikuntapaikkojen hoitajat, uimahallityöntekijät, liikunnanohjaajat (erityisesti virtuaalijumppien ohjaajat) sekä hyvinvointimentoroinnin erityisosaajat. Avoinna oleviin tehtäviin hakevat usein vastavalmistuneet nuoret. Pitkän kokemuksen omaavien työntekijöiden houkuttelu on haastavampaa. Henkilöstön pysyvyys on hyvällä tasolla.

Henkilöstön työhyvinvointia seurataan kahden vuoden välein toteutettavalla Kunta10-tutkimuksella. Kokonaistasotarkastelussa tulokset ovat parantuneet edellisestä mittauksesta. Työpaineet ja koettu stressi ovat kasvaneet. Lisäksi työn eettinen kuormittavuus on lisääntynyt. Johtaminen on tulosten perusteella kehittynyt myönteisesti.

Asiakaspalaute

Asukkaat voivat lähettää palautetta liikuntapaikoista- ja palveluista palautteenantokanavan kautta. Kaikilla liikuntapaikoilla on visuaalisesti yhdenmukaiset taulut, joissa kannustetaan ilmoittamaan paikkaan tai palveluun liittyvät huoltopyynnöt (liikuntapaikkojen kunto, rikkoutuneet välineet, valaistus) tai kehitysehdotukset (uudet liikuntapaikat, ohjattu toiminta). Palaute ohjautuu automaattisesti oikealle taholle ja vasteaika lyhenee. Epäkohtiin puututaan mahdollisimman pian. Toiveita huomioidaan palveluja suunniteltaessa ja kehitettäessä.

Liikuntapoliittiset linjaukset 2030

Vapaa-ajan lautakunta hyväksyi tammikuussa 2021 Vantaan liikuntapoliittiset linjaukset. Linjaukset ohjaavat liikunnan palvelualueen tulevien vuosien tavoitteita ja toimenpiteitä vantaalaisten fyysisen aktiivisuuden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Linjausten laadinnassa kuultiin vantaalaisia asukkaita ja yhdistyksiä kuntalaiskyselyn avulla.

Liikunnan palveluverkossa keskeistä on ulko- ja lähiliikuntapaikkojen sekä koulujen yhteydessä olevien liikuntahallien kehittäminen sekä uimahallien peruskorjaukset. Palveluverkko täydentyy uusilla Elmon uimahallin ja urheilupuiston hankkeilla, Tikkurilan urheilupuiston kehittämisellä sekä Kivistön urheilupuiston suunnittelulla. Yksityiset- ja kumppanuushankkeet täydentävät palveluverkkoa. Palveluketju muodostuu eri tasoisista palveluista. Palvelut on jaoteltu liikuntapaikkapalvelujen saavutettavuuden, vaikutuspiirin laajuuden, palveluvarustuksen ja rakenteellisten ominaisuuksien perusteella lähipalveluihin, alueellisiin palveluihin, kaupunkitasoisiin palveluihin sekä seudullisiin palveluihin.

Lasten ja nuorten liikkumisen edistäminen

Liikkuvan päiväkodin ensimmäisellä hankekaudella kehitettiin liikuntapalvelujen ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä sekä mahdollistettiin lapsille aktiivisempi arki. Hankkeen puitteissa aloitettiin myös esiopetuksen uimaopetus. Parhaillaan käynnissä olevassa Liikkuvan päiväkodin jatkohankkeessa on tehty Tikkurilan ja Koivukylän alueiden leikkipaikkakartoitus. Kartoituksen avulla päiväkodeilla on paremmat mahdollisuudet hyödyntää lähiympäristöä omassa toiminnassaan.

Sporttikaveritoiminnan tavoitteena on ehkäistä peruskoululaisten syrjäytymistä sekä mahdollistaa mieleisen harrastuksen löytyminen. Koulun yhdyshenkilöt (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, opettaja) voivat ohjata palveluun oppilaita, jotka heidän arvionsa mukaan hyötyisivät sporttikaveritoiminnasta. Toisen asteen oppilaitoksissa käytössä oleva Liikkuvan opiskelun toimintamalli on tarkoitus vakiinnuttaa. Toimintamalli sisältää henkilökohtaisen hyvinvointivalmennuksen, jossa opiskelijoita ohjataan kohti terveitä elämäntapoja.

Liikuntatilojen uudistuneiden maksuperusteiden mukaan tilat voidaan myöntää maksutta lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen harrastustoimintaan

avustuskelpoisuuden saaneille järjestöille. Myös perusliikuntapaikkojen käyttö lasten ja nuorten toimintaan on näille järjestöille maksutonta.

Työikäisten liikkumisen edistäminen

Erilaiset lähiliikuntapaikat, kuten ulkokuntosalit, peli- ja leikkialueet, ulkoilureitit, ladut sekä kuntoiluportaat ovat maksutta kaiken ikäisten asiakkaiden käytössä. Hobihobi.fi-sivusto kokoaa kaiken ikäisten vantaalaisten harrastustoiminnot yhteen paikkaan. Vantaan Korttelilliga (vantaankorttelililiga.fi) tarjoaa maksuttomia palloilusarjoja 15-vuotiaista alkaen.

Kuva: Pertti Raami

Ikääntyneiden liikkumisen edistäminen

Sporttikortti 70+ oikeuttaa maksuttomaan sisäänpääsyyn Vantaan uimahalleihin ja kuntosaleille arkipäivisin ennen kello 16. Korson uimahalli ja Koivukylän vanhustenkeskuksen kuntosali ovat maksuttomia kaikkina aukioloaikoina. Sporttikortti 70+ on kaikkien 70 vuotta täyttäneiden vantaalaisten käytettävissä.

60 vuotta täyttäneet eläkkeellä olevat vertaisohjaajat mahdollistavat kausittain lähes tuhannen ikäihmisen liikkumisen esimerkiksi kuntosali-, sulkapallo-, boccia- ja kävelyryhmissä. Kaikki 60 vuotta täyttäneet eläkeläiset voivat toimia vapaaehtoistoiminnassa vertaisohjaajina. Itseohjautuvassa toiminnassa voi käyttää kaupungin tiloja liikunnan harrastamiseen.

Ikiliikkuja-hankkeessa toteutettiin ohjattuun liikuntaan osallistumisen esteitä kartoittava kysely. Tulosten perusteella suurimmat esteet olivat liikuntaryhmien korkeaksi koettu vaatimustaso, liikuntapaikkojen sijainti kaukana kotoa tai saattajan/kuljetuksen puuttuminen. Vastaajista seitsemän prosenttia koki liikuntaryhmien olevan liian kalliita.

Monikulttuurisuus ja naisten liikkumisen edistäminen

Liikunnan avustuksista harrasteliikunnan ohjaajatuki tukee hyvin monikulttuurisen väestön liikunnan harrastamista. Tuki mahdollistaa satojen eri kulttuureista tulevien lasten ja nuorten liikuntaharrastamisen. Kaupunkikulttuurin myöntämiä avustuksia on käsitelty tarkemmin arviointikertomuksen kohdassa 3.2. Monikulttuuristen liikuntaseurojen kanssa tehdään yhteistyötä uusien harrasteliikuntaryhmien perustamiseksi. Yhteistyötä toteutetaan myös erilaisten hankkeiden avulla. Tavoitteena on edistää myös eri kulttuureista tulevien naisten ja tyttöjen liikuntaharrastamista.

Naisten uinninopetukselle on suurta tilausta ja opetusryhmät ovat olleet lähes poikkeuksetta täynnä. Vantaalaisten uimaseurojen kanssa tehdään yhteistyötä naisten uinnin ja vesiliikunnan kehittämiseksi. Naisten uintia voidaan järjestää vain Korson ja Martinlaakson uimahalleilla, koska niissä on mahdollisuus rajata allastilaa. Naisten uimavuoroista tiedottaminen ei nykyisellään tavoita laajasti kohdejoukkoa. Erityisesti monikulttuurisen väestön tavoittaminen on haastavaa. Uima-asuja koskeva linjaus on yhtenäistetty muiden pääkaupunkiseudun uimahallien kanssa. Vantaan uimahalleissa on vuoden 2023 alusta alkaen voinut käyttää vartalon peittävää uimapukua tai uimiseen tarkoitettua burkinia, kunhan asu ei vaaranna käyttäjän turvallisuutta.

Kuva: Jari Huhtala

Koronapandemian vaikutuksia

Vuodet 2020 ja 2021 olivat poikkeuksellisia maailmanlaajuisen koronapandemian vuoksi. Koronarajoitusten takia liikunnan harrastaminen vähentyi. Uimahallipalvelujen sulku hankaloitti tai esti kokonaan erityisryhmien liikunnan harrastamisen. Harrastajamäärät urheiluseuratoiminnassa laskivat. Yksityisille liikunta-alan toimijoille rajoitustoimenpiteet aiheuttivat taloudellisia haasteita. Vuoden 2022 aikana pandemiatilanne on Suomessa helpottunut ja rajoituksista on voitu vähitellen luopua. Kävijämäärät eivät vielä ole palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasolle, vaikka uimahallien ja kuntosalien sekä ohjatun liikunnan asiakasmäärät ovatkin syksyn 2022 aikana kasvaneet.

Hyvinvointialueuudistus ja vuoden 2023 kehittämistoimet

Vantaa on toteuttanut aktiivisesti erilaisia liikkumiseen ja fyysiseen aktiivisuuteen kannustavia projekteja ja ohjelmia. Nykyiset toimintamallit ovat kuitenkin osoittautuneet riittämättömiksi liikkumattomuuden haasteeseen vastaamisessa. Tilanteen korjaamiseksi Vantaalla on laadittu liikkumisohjelma, johon on koottu keskeisimmät tulevien vuosien toimenpiteet liikkumisen edistämiseksi. Ohjelma edistää toimialarajat ylittävää yhteistyötä sekä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi keskeisistä kuntien ja hyvinvointialueiden yhteisistä tehtävistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koordinoidaan Vantaalla kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla. Lasten ja nuorten osalta aiempina vuosina käynnistettyä yhteistyötä kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa on tarkoitus jatkaa ja tiivistää edelleen. Vantaa huolehtii osaltaan, että hyviä tuloksia tuottanutta terveysasemien liikuntaneuvontaa tarjotaan jatkossakin. Kaupungin ja hyvinvointialueen välistä yhteistyötä hallitaan yhdyspintasuunnitelmin ja -sopimuksin.

Johtopäätökset:
Tuloskortissa asetettuja tavoitteita on edistetty. Talouden toteumaan vaikuttivat korona, rekrytointihaasteet sekä alkuvuoden vähentyneet kävijämäärät uimahalleissa ja kuntosaleilla.

Vuonna 2022 vakanssien täyttöaste oli 94 prosenttia. Saatavuuden kannalta kriittisimpiä ammattiryhmiä ovat uimarantojen valvojat, liikuntapaikkojen hoitajat, uimahallityöntekijät, liikunnanohjaajat sekä hyvinvointimentoroinnin erityisosaajat. Avoinna oleviin tehtäviin hakevat usein vastavalmistuneet nuoret. Pitkän kokemuksen omaavien työntekijöiden houkuttelu on haastavampaa. Henkilöstön pysyvyys on hyvällä tasolla. Kunta10-tutkimustulokset ovat kokonaistarkastelussa kehittyneet myönteisesti edellisestä mittauksesta. Työpaineet, koettu stressi ja työn eettinen kuormitus ovat lisääntyneet. Lähijohtaminen on kehittynyt myönteisesti.

Liikuntapalveluilla on tärkeä eriarvoistumista ja syrjäytymistä ehkäisevä rooli. Palvelutarjonta on monipuolista ja siinä on otettu huomioon kaikki ikäryhmät. Yksityiset ja järjestökentän tuottamat palvelut täydentävät kaupungin omaa tarjontaa. Myös maksuttomia palveluja on tarjolla eri puolilla kaupunkia. Pandemia asetti haasteita liikuntapalvelujen tuottamiselle vuosina 2020 ja 2021. Vuoden 2022 aikana on vähitellen päästy kohti normaalimpaa toimintaa, joskaan asiakasmäärät eivät vielä ole palautuneet pandemiaa edeltäneelle tasolle.

Suositukset:

Tarkastuslautakunta toteaa, että liikuntapalveluilla voidaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään tarjoamalla monipuolisia, osin myös maksuttomia, fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen mahdollisuuksia kaikenikäisille vantaalaisille. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen esteitä torjutaan tehokkaasti. Palvelutuotannossa tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon asiakaskunnan moninaisuus, kuten monikulttuurisuus- ja sukupuolikysymykset sekä palvelujen esteettömyys.

3.2 Kaupunkikulttuurilautakunnan jakamat avustukset

Vantaan kaupunki jakaa avustuksia sellaisten tapahtumien ja toimintamuotojen tueksi, joilla edistetään Vantaan kaupungin arvojen mukaista toimintaa ja kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista ja joilla tuetaan kaupungin omaa palvelutoimintaa. Avustettavan toiminnan tulee perustua kestävän kehityksen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen periaatteisiin.

Avustuksia koskevat määräykset ja myöntämisperiaatteet

Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää avustusten myöntämisestä jollei toisin ole määrätty. Kaupunkikulttuurilautakunta[13] päättää tehtäväalueellaan avustusten ja apurahojen myöntämisperiaatteista ja mainittujen avustusten myöntämisestä, myöntämiensä avustusten käytön valvonnasta talousarvion täytäntöönpanomääräysten mukaisesti sekä kaupunginhallitukselle esitysten tekemisestä myönnettävistä huomattavista stipendeistä ja huomionosoituksista.

Vantaan kaupungin avustusten ja apurahojen myöntämistä koskevat yleiset myöntämisperiaatteet

Vantaan kaupunginhallitus hyväksyi 1.1.2022 voimaan tulleet avustusten ja apurahojen myöntämistä koskevat yleiset myöntämisperiaatteet kokouksessaan 13.12.2021. Yleisiä myöntämisperiaatteita sovelletaan ensisijaisesti suhteessa kaupunkikulttuurilautakunnan päättämiin avustuslajikohtaisiin periaatteisiin.

[13] Vuoden 2023 alusta kaupunkikulttuurin toimialalla toteutettiin organisaatiomuutos ja lautakunnan nimi on 1.1.2023 alkaen kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta.

Yleisiin tavoitteisiin kuuluu muun muassa, että avustettavan toiminnan on oltava Vantaan kaupungin arvojen mukaista. Avustettavan toiminnan tulee perustua kestävän kehityksen sekä tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämisen periaatteisiin.
Yleisten myöntämisperiaatteiden mukaan avustuksia voivat hakea vantaalaiset yhdistykset tai yhteisöt ja myös toispaikkakuntalaiset yhteisöt, jos toiminta kohdistuu vantaalaisiin. Avustuksia ei myönnetä toimintaan, johon yhteisö on saanut tai saa avustusta toiselta kaupungin viranomaiselta tai toisesta kaupungin myöntämästä avustuslajista. Lisäksi yleisiin myöntämisperiaatteisiin on otettu määräyksiä avustusten hakemisesta, avustusten maksamisesta, avustusten käytön valvonnasta ja avustusten takaisinperinnästä.

Palvelualuekohtaiset avustusten myöntämisperiaatteet

Vantaan kaupungin kaupunkikulttuurilautakunta hyväksyi palvelualueilleen uudet, tarkemmat avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet kokouksessaan 8.12.2021 ja periaatteet tulivat voimaan 1.1.2022. Palvelualuekohtaiset avustusten myöntämisperiaatteet koskevat liikunta-avustuksia, nuorisoavustuksia, kulttuuriavustuksia ja palkintoja sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja paikallisen kansalaistoiminnan avustuksia.

Palvelualuekohtaiset myöntämisperiaatteet täydentävät yleisiä avustusten ja apurahojen myöntämisperiaatteita. Palvelualuekohtaisissa avustusten myöntämisperiaatteissa on selkeytetty sanamuotoja ja poistettu yleisten myöntämisperiaatteiden kanssa päällekkäisiä kohtia. Palvelualueilla on lisäksi erilaisia avustuslajeihin ja avustuskelpoisuuteen liittyviä sääntöjä, jotka on sisällytetty kyseisiin myöntämisperiaatteisiin. Avustusten yleiset myöntämisperiaatteet ja avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet ovat nähtävissä vantaa.fi-sivustolla.

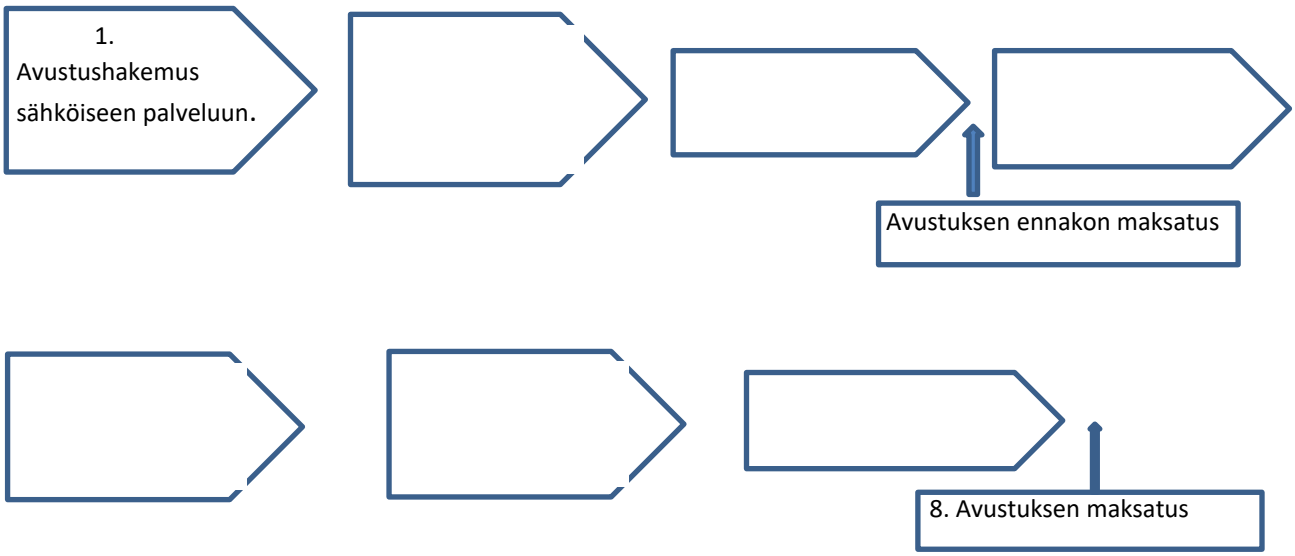
Avustuslajit, tiedottaminen ja avustusten käsittelyprosessi
Avustuksina myönnetään toiminta-avustuksia ja kohdeavustuksia. Lisäksi on muita kohdennettuja avustuksia: Vantaan markkinointituki, liikunnan vuokratuki ja yksityishenkilöille myönnettävät avustukset (stipendit ja apurahat).

Toiminta-avustusta myönnetään yhdistysten sääntöjen mukaiseen perustoimintaan. Kohdeavustusta myönnetään ensisijaisesti tapahtumiin, hankkeisiin, produktioihin, näyttelyihin, projekteihin, kursseihin, leireihin ja retkiin.

Avustuksista ja niiden hakumahdollisuuksista tiedotetaan monessa kanavassa: avustuskuulutus, kaupungin viestintäkanavat ja järjestöille pidettävät infotilaisuudet (viimeksi tammikuussa 2023 Teamsin kautta etäinfo vuoden 2023 avustuksista).

Avustusten käsittelyprosessi

Kuva: Kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämien avustusten käsittelyprosessi

Avustushakemukset tehdään pääsääntöisesti kaupungin sähköisen palvelun (Oma Vantaa) kautta, hakemuksia tulee noin 600 vuodessa. Avustushakemuksen voi tehdä myös paperiselle lomakkeelle ja jättää Vantaa-infon toimipaikkoihin, vuosittain 5–15 hakemusta tulee vielä tätä kautta. Suurimmalla osalla eri palvelualueiden toiminta-avustuksista hakuaika on helmikuu. Kohdeavustuksilla on jatkuva haku, niin että hakemus on jätettävä ennen (yleensä vähintään 21 vuorokautta ennen) toiminnan aloittamista/tapahtuman järjestämistä. Avustusvalmistelijat valmistelevat hakemukset lautakuntakäsittelyyn. Lautakuntakäsittelyssä kaupunkikulttuurilautakunta päättää avustusten myöntämisestä tehdyn esityksen pohjalta. Lautakuntakäsittelyyn tuodaan myös hylättäväksi esitetyt hakemukset, jollei hakija peruuta hakemusta ennen kokousta. Kun lautakunnan päätös on saanut lainvoiman, voidaan avustuksesta maksaa hakijalle ennakkoa.

Avustuksen saajan on toimitettava avustuksen käyttöselvitys myöntämisperiaatteissa määrätyssä ajassa (yleensä seuraavan vuoden kevät) sähköiseen palveluun. Avustuskäsittelijät valmistelevat käyttöselvitykset lautakuntakäsittelyyn ja kun lautakunta on hyväksynyt käyttöselvityksen, avustus maksetaan hakijalle.

Hylkäykset, takaisinperintä ja valvonta

Avustushakemus voidaan hylätä, jos hakemus on saapunut myöhässä tai pyydettyjä täydennyksiä ei ole toimitettu määräpäivään mennessä. Hylkäämisperusteita ovat myös, jos avustuslajille määrätyt kriteerit eivät täyty, toimintaa tuetaan jollain muulla kaupungin avustuksella tai avustusmäärärahat on jo käytetty.

Avustus voidaan myös käyttöselvityksen lautakuntakäsittelyssä jättää maksamatta tai maksettua ennakkoa periä takaisin. Näin voi tapahtua, jos käyttöselvitys on saapunut myöhässä ja pyydettyjä täydennyksiä ei ole toimitettu annettuun päivämäärään mennessä, toiminta-avustuksen saaja ei ole käyttänyt saamaansa avustusta tai kohdeavustuksen saajalle on maksettu enemmän ennakkoa kuin mitä lopulta on käyttöselvityksen osoittama summa. Hylkäyksiä ja takaisinperintöjä on vuosittain muutamia.

Yleisiin avustusten myöntämisperiaatteisiin on kirjattu kaupungin oikeudesta tarkastaa avustuksen saajan toimintaa, hallintoa ja kirjanpitoa siinä laajuudessa kuin se katsoo tarpeelliseksi avustuksen ehtojen mukaisen käytön varmistamiseksi. Sisäinen tarkastus on suorittanut vuosittain avustuksia koskevia tarkastuksia.

Avustusmäärärahat 2022

Palvelualue	Avustuslajit	Talousarvio 2022	Kum. toteuma 2022
Kuntalaispalvelut	Toiminta-avustukset	-1 063 478	-1 073 394
	Kohdeavustukset	-161 600	-100 769
	AVUSTUKSET	-1 225 078	-1 174 163
Kulttuuripalvelut	Toiminta-avustukset	-694 850	-664 000
	Kohdeavustukset	-115 145	-90 779
	Teatteri- ja orkesterituki	-537 000	-547 000
	AVUSTUKSET	-1 346 995	-1 301 779
Liikunta	Toiminta-avustukset		-438 101
	Kohdeavustukset	-1 404 552	-940 385
	AVUSTUKSET	-1 404 552	-1 378 486
Nuoriso	Toiminta-avustukset	-328 100	-328 100
	Kohdeavustukset	-164 372	-155 880
	AVUSTUKSET	-492 472	-483 980

Kaikkien palvelualueiden osalta pieni osa avustusmäärärahaa on jäänyt käyttämättä. Tämä selittyy sillä, että jotkin järjestöt eivät ole pystyneet käyttämään kaikkea heille myönnettyä avustusta.

Ajankohtaista

Vuoden 2023 alusta kaupunkikulttuurin toimialalla toteutettiin organisaatiomuutos. Kaupunkikulttuurilautakunnan nimi on vuoden 2023 alusta kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta ja toimialan vastaavasti kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala. Muutokset eivät vaikuta avustusten myöntämisperiaatteisiin. Avustusten hakujärjestelmä on myös uudistumassa, koska järjestelmätoimittaja on lopettanut nykyisen järjestelmän ylläpitopalvelut. Uusi hakujärjestelmä tullee käyttöön kesäkuussa 2023.

Vuoden 2023 alusta astui voimaan hyvinvointialueuudistus ja sen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tuottavat järjestöt siirtyivät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen avustettaviksi. Asiassa tehtiin yhteistyötä kaupungin ja hyvinvointialueen järjestö- ja osallisuustyöstä vastaavien kesken ja keskusteltiin,

miten järjestöjen avustaminen on tarkoituksenmukaisinta järjestää jatkossa. Selvitystyön tuloksena muutama aiemmin kaupungin avustama järjestö siirrettiin hyvinvointialueen avustettavaksi. Järjestöjä on tiedotettu muuttuneesta tilanteesta ja neuvottu mistä ne hakevat avustusta jatkossa. Kaupungin avustusvalmistelijat tekevät yhteistyötä hyvinvointialueen valmistelijoiden kanssa myös jatkossa.

Johtopäätökset:
Kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämillä avustuksilla tuetaan järjestöjen, yhdistysten ja muiden yhteisöjen toimintaa, jolla edistetään Vantaan kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista. Tuettava toiminta täydentää myös kaupungin omaa palvelutoimintaa.

Kaupungin myöntämiin avustuksiin liittyviä yleisiä määräyksiä on Vantaan kaupungin hallintosäännössä, jossa kaupunkikulttuurilautakunnalle on annettu omalla tehtäväalueellaan päätösvalta myöntää avustuksia ja apurahoja sekä hyväksyä kyseisten avustusten ja apurahojen myöntämisperiaatteet. Avustusten ja apurahojen yleiset myöntämisperiaatteet on hyväksytty kaupunginhallituksessa, ja kaupunkikulttuurilautakunta on hyväksynyt niitä täydentävät palvelualueidensa avustuslajeille laaditut avustuslajikohtaiset myöntämisperiaatteet. Myöntämisperiaatteet ohjeistavat koko avustusprosessia hakuvaiheesta käyttöselvityksen tekoon. Myöntämisperiaatteissa on esimerkiksi määritelty, millaista toimintaa avustetaan, mitä eri avustusten saaminen edellyttää ja miten avustusten käyttöä valvotaan. Tietoa kaupunkikulttuurilautakunnan myöntämistä avustuksista, niiden myöntämisperusteista ja hakemisesta on saatavilla useissa kanavissa.

Järjestöjen toiminta täydentää osittain kaupungin omaa palvelutoimintaa, joten järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö ja järjestöjen tukeminen on tärkeää. Monelle järjestölle kaupungin avustukset saattavat olla tärkein rahoitusmuoto ja edellytys toiminnan ylläpitämiseksi.

Suositukset:
On tärkeää varmistaa, että avustusprosessi on sujuva ja että tietoa avustuksista ja niiden hakemisesta on hyvin saatavilla.

4 KASVATUS JA OPPIMINEN

4.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelut koostuvat kunnallisesta ja kunnan hankkimasta varhaiskasvatuksesta sekä palvelusetelillä järjestetystä ja yksityisen hoidon tuella tuetusta varhaiskasvatuksesta sekä esiopetuksesta. Lisäksi lasten kotihoidon tuki ja avoimen varhaiskasvatuksen palvelut, kuten kerho-, leikkipuisto- ja avoin päiväkotitoiminta sisältyvät varhaiskasvatusjärjestelmään. Kunnan tehtävänä on turvata varhaiskasvatuspaikka kaikille kunnassa asuville lapsille. Varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa suomenkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja valmistavan opetuksen järjestämisestä Vantaalla asuville varhaiskasvatusikäisille lapsille. Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään lähipalveluperiaatteella.

Toiminnan tavoitteet

- Henkilöstö hyödyntää monialaista yhteistyötä lasten ja perheiden tukemiseksi.
- Lasten tunne- ja kaveritaitoja vahvistetaan ja siinä hyödynnetään oppilashuollon osaamista.
- Kehityksen ja oppimisen tukea toteutetaan päivittyvän lainsäädännön mukaisesti.
- Digitaalisten työympäristöjen käyttöä ja niihin liittyvää osaamista vahvistetaan.
- Toimintayksiköiden rinnakkaisjohtamisen ja parijohtamisen konseptit ovat käytössä ja niitä arvioidaan kaikissa toimintayksiköissä vuoden 2022 aikana.
- Kehittävä arviointi ja pedagoginen dokumentointi juurrutetaan osaksi varhaiskasvatussuunnitelmaprosessin mukaista toimintaa.
- Riittävillä sijaisjärjestelyillä varaudutaan henkilöstön äkillisiin ja yllättäviin poissaolotilanteisiin, jotta henkilöstömitoituksista ei jouduta poikkeamaan.

Talouden tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova talouden tavoite on toimialatasoinen. Vuoden 2022 tulojen toteuma oli 16,3 miljoonaa euroa (1,0 miljoonaa euroa yli muutetun talousarvion) ja menojen 192,7 miljoonaa euroa (2,4 miljoonaa euroa yli muutetun talousarvion). Tuloissa hoitopäivämaksuja kertyi budjetoitua enemmän. Menoihin

vaikuttivat erityisesti kasvaneet henkilöstökulut. Seuren[14] käyttö oli ennakoitua suurempaa johtuen kasvaneista sairauspoissaoloista sekä lisääntyneistä lasten avustajatarpeista.

Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset, saatavuus ja pysyvyys

Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ovat tiukentumassa. Varhaiskasvatuslain mukaan 1.1.2030 alkaen päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Heistä vähintään puolella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus.

Vantaalla tuetaan varhaiskasvatuksen opettajien kouluttautumista erityisopettajiksi sekä lastenhoitajien kouluttautumista varhaiskasvatuksen opettajiksi ja sosionomeiksi. Lainsäädännön asettamien koulutusvaatimusten takia oppisopimuskoulutus on vaihtoehto ainoastaan lastenhoitajien ja avustajien kouluttamiseen. Avustajan tehtävään suunnattu oppisopimuskoulutus on kohdennettu erityisesti maahanmuuttajataustaisille henkilöille. Muunkielisten lasten osuus varhaiskasvatuksessa on merkittävä, mutta henkilöstöstä keskimäärin vain kahdeksan prosenttia on maahanmuuttajataustaisia.

Alla olevassa taulukossa on varhaiskasvatuksen vakanssien täyttöaste kelpoisen henkilöstön osalta vuosilta 2020–2022. Henkilöstön saatavuudessa on suuria haasteita. Täyttämättömät vakanssit ovat joko kokonaan tyhjinä tai henkilöllä ei ole muodollista pätevyyttä kyseiseen tehtävään. Lastenhoitajat sijaistavat varhaiskasvatuksen opettajia ja opettajat puolestaan varhaiskasvatuksen erityisopettajia. Kouluttamattomat työntekijät sijaistavat tarvittaessa lastenhoitajia. Varhaiskasvatuksen opettajien lähtövaihtuvuus on kasvanut vuodesta 2019 (7,8 %) vuoteen 2021 (9,6 %). Tavanomainen vuosittainen lähtövaihtuvuus on viiden prosentin luokkaa. Ongelmana on, ettei tyhjiksi jääviin tehtäviin ole hakijoita.

[14] Henkilöstöpalveluyhtiö, jonka omistavat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, HUS, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialue.

Taulukko: Vakanssien täyttöaste kelpoisen henkilöstön osalta 2020–2022

Nimike	kevät 2020	syksy 2020	kevät 2021	syksy 2021	kevät 2022	syksy 2022
Varhaiskasvatuksen opettaja	63,8 %	63,6 %	65,6 %	59,7 %	57,5 %	57,0 %
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	68,9 %	77,8 %	76,9 %	84,8 %	67,0 %	51,0 %
Lastenhoitaja	79,3 %	78,4 %	79,1 %	76,0 %	74,7 %	82,0 %

Henkilöstön työhyvinvointia seurataan muun muassa kahden vuoden välein toteutettavalla Kunta10-tutkimuksella. Varhaiskasvatuksen Kunta10-tulokset ovat olleet Vantaan keskiarvon yläpuolella, vaikka viimeisimmässä mittauksessa (2022) tulokset ovat hieman laskeneet. Suhteellisesti heikoin tulos on tullut työn palkitsevuutta ja stressiä kuvaavissa mittareissa. Kelpoisen henkilöstön saatavuus vaikuttaa keskeisesti työhyvinvointiin ja työntekijöiden kokemaan kuormitukseen. Positiivista on, että varhaiskasvatuksessa koetaan keskimääräistä enemmän työn imua ja mielekkyyttä.

Sairauspoissaolot ovat lisääntyneet voimakkaasti vuonna 2022. Kasvua edellisestä vuodesta on jopa 82 prosenttia. Toimenpiteenä huolestuttavaan kehitykseen on vuonna 2023 aloitettu sairauspoissaolojen ratkaisukeskeisen tiedon analyysi yhteistyössä Kevan[15] kanssa. Sijaisten saatavuus on heikkoa. Varahenkilöiden määrän kasvattamiseksi tehdään yhteistyötä Seuren kanssa. Vuoden 2023 aikana on tarkoitus palkata myös omia varahenkilöitä.

Asiakaspalaute

Varhaiskasvatuksen vahvuus ovat päivittäiset tapaamiset huoltajien kanssa lasten tuonti- ja hakutilanteissa sekä niissä muodostuva keskusteluyhteys. Pääkaupunkiseudun (Vantaa, Helsinki, Espoo ja Kauniainen) yhteinen asiakaskysely toteutetaan kahden vuoden välein. Viimeisin kysely toteutettiin loppuvuodesta 2022. Kysely on tärkeä toiminnan laadun arvioinnissa ja kehittämisessä. Vantaan tulokset ovat olleet yleisesti hyviä. Vuoden 2022 kokonaistuloksissa Vantaa sai yleisarvosanaksi 8,9. Parhaat arviot tulivat huoltajien kokemasta hyvästä kohtelusta, lapsen viihtymisestä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa sekä mahdollisuudesta

[15] Entinen Kuntien eläkevakuutus. Huolehtii kunta-alan, valtion, kirkon, Kansaneläkelaitoksen, Suomen Pankin ja hyvinvointialueiden eläkeasioista.

monipuoliseen toimintaan ja leikkiin. Lasten osallisuudessa ja vaikutusmahdollisuuksissa on vielä kehitettävää.

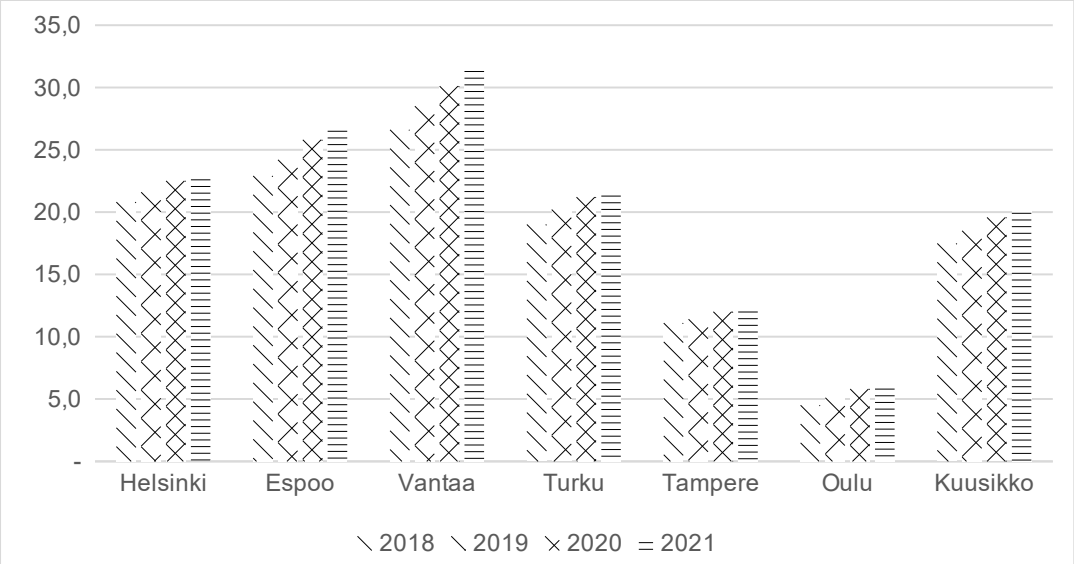
Eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ehkäisy

Varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli eriarvoistumiskehityksen hillitsemisessä. Lisäresursseja kohdennetaan niihin yksiköihin, joissa tukea tarvitsevien ja/tai muunkielisten lasten osuus on suuri ja/tai henkilöstötilanne on haastava. Inklusiivista toimintakulttuuria kehitetään. Inklusiivisella toimintakulttuurilla tarkoitetaan sitä, että kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia kaikille yhteisessä päiväkodissa, jossa tarjotaan yhdenvertaiset mahdollisuudet ja osallisuus kaikille lapsille. Varhaiskasvatuksessa on muun muassa lisätty kieli- ja kulttuurikoordinaattoreiden määrää ja valtion erityisavustuksella on palkattu kehittämisopettajia sekä lapsi- ja perheohjaajia. Valtion korona-avustuksen ja kaupungin oman toipumissuunnitelman turvin on palkattu lisähenkilöstöä koronan jälkivaikutusten hoitoon. Resurssit on kohdennettu suoraan yksiköihin, joissa on tunnistettu erityisesti koronasta johtuvia vaikutuksia.

Vantaan varhaiskasvatuksessa on toiminut kolme psykologia ja neljä kuraattoria. Päiväkotiympäristössä toimittaessa palvelut ovat olleet helposti saavutettavissa ja on tavoitettu niitäkin perheitä, jotka eivät ehkä muutoin olisi hakeneet apua. Psykologin ja kuraattorin työparimalli tarjoaa vahvan moniammatillisen tuen myös varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Varhaiskasvatuksen psykologi- ja kuraattoripalvelujen jatkuvuus on epävarmaa hyvinvointialueuudistuksen jälkeen.

Alla olevassa kuviossa on varhaiskasvatusikäisten muunkielisten osuuden kuusikkovertailu vuosilta 2018–2021. Vuoden 2022 raportti julkaistaan kesällä 2023. Muunkielisten osuus varhaiskasvatusikäisistä on kasvanut voimakkaasti, etenkin pääkaupunkiseudulla. Vantaalla muunkielisten osuus on kaikista suurin. Monikielisessä ympäristössä suomen kielen opettaminen on vaativaa ja edellyttää resursseja, jotta lapsilla olisi riittävät kielelliset valmiudet perusopetukseen siirtymiseen. Jos päiväkodin lapsista yli 70 prosenttia on muunkielisiä, on varhaiskasvatuksen opettajan kuukausipalkka 200 euroa korkeampi ja 150 euroa, jos päiväkodin lapsista yli 50 prosenttia on muunkielisiä. Tällöin opettajalla on tavanomaista suurempi kielenopettamiseen liittyvä lisävastuu.

Kuvio: Muunkielisten osuus varhaiskasvatusikäisistä (10 kuukautta–6 vuotta) lapsista vuosien 2018–2021 lopussa

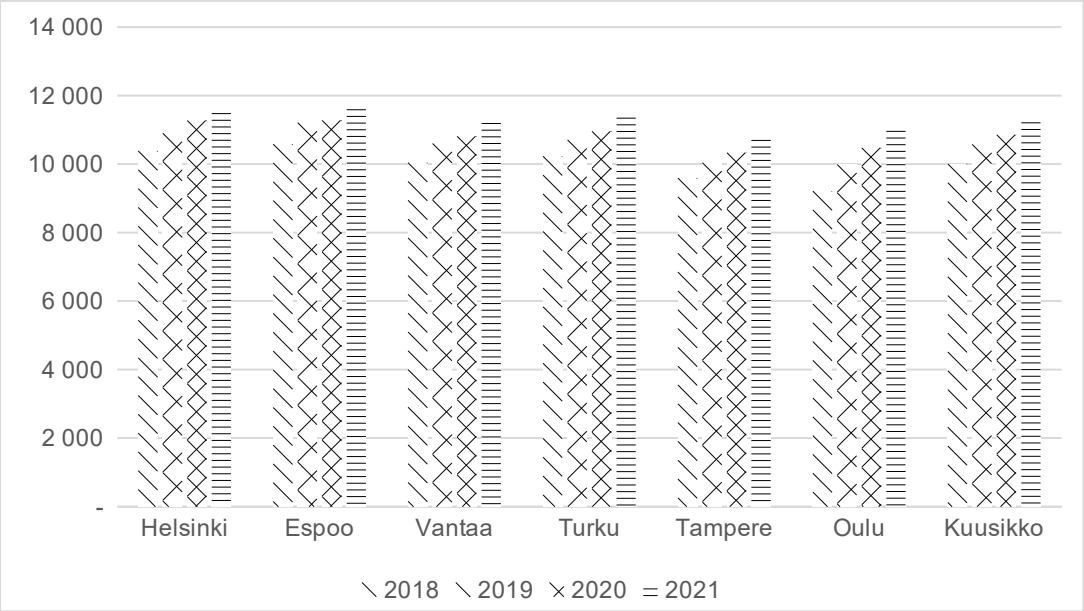

Kuva: Sakari Manninen

Alla olevassa kuviossa on varhaiskasvatusjärjestelmän vuosikustannusten kuusikkovertailu vuosilta 2018–2021. Lapsikohtaisissa vuosikustannuksissa ei ole havaittavissa merkittäviä eroja kuusikkokaupunkien välillä.

Kuvio: Varhaiskasvatusjärjestelmän deflatoidut vuosikustannukset varhaiskasvatusikäistä (10 kuukautta–6 vuotta) lasta kohden vuosina 2018–2021

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu vuosina 2021–2024

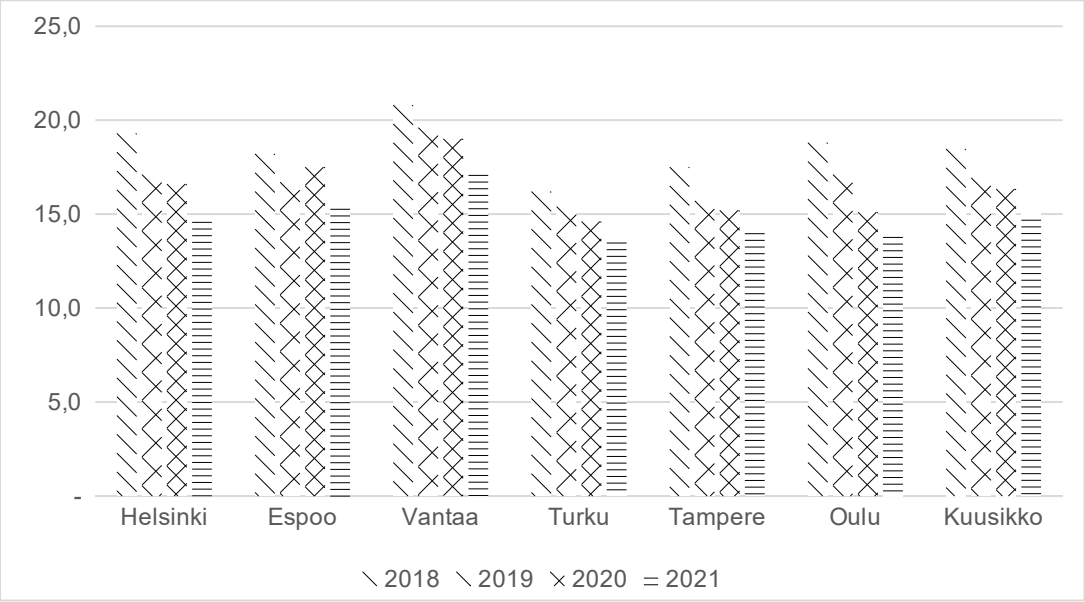
Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) käynnisti valtakunnallisen kokeilun, jossa osa lapsista aloittaa esiopetuksen jo 5-vuotiaana. Tavoitteena on muun muassa vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, kehittää esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta, saada tietoa kokeilun vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin sekä sosiaalisiin taitoihin. Osallistuvat kunnat on valittu satunnaisotantana. Lapset on jaettu kokeilussa koe- ja verrokkiryhmiin. Koeryhmän lapset osallistuvat kaksivuotiseen esiopetukseen ja verrokkiryhmän lapset eivät osallistu. Vantaalla koeryhmään kuuluu noin 500 lasta ja verrokkiryhmään noin 2 200 lasta. OKM on asettanut nämä ryhmät, eikä Vantaa ole voinut vaikuttaa päätöksiin. Huoltajilta saadun palautteen perusteella lapset ovat oppineet kaveritaitoja ja rohkaistuneet kertomaan omia mielipiteitään.

Kotihoidontuen Vantaa-lisän poistumisen vaikutus

Lakisääteisillä taloudellisilla tuilla tuetaan lapsen vanhempia ja muita huoltajia lapsen hoidon järjestämisessä sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisessa. Lakisääteisten tukien lisäksi kunta voi harkintansa mukaan maksaa kunnallista lisää, kuten Vantaa-lisää. Vuoden 2021 elokuussa kuntalisää saavien lasten määrä Vantaalla oli 1 060 ja kustannukset vuositasolla 2,0 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 kustannukset olivat 1,1 miljoonaa euroa. Kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti vuoden 2022 menokehitystä tasapainottavana toimenpiteenä kotihoidontuen kuntalisä lakkautettiin 1.8.2022 alkaen.

Alla olevassa kuviossa on kuusikkovertailu kotihoidon tuella olleiden varhaiskasvatusikäisten osuudesta vuosina 2018–2021. Osuus on ollut laskusuunnassa kaikissa kuusikkokaupungeissa. Vantaalla kotihoidon tukea käytetään vertailukaupungeista eniten. Muunkielisten osuus tuen saajista on 43,7 prosenttia, kun heidän osuutensa Vantaan väestöstä on 21,6 prosenttia. Päiväkotiympäristö tukee suomen kielen oppimista. Lisän poistumisen vaikutukset eivät toistaiseksi ole näkyvissä. Elokuussa 2022 kotihoidon tuella olevien lasten osuus oli sama kuin vuotta aikaisemmin.

Kuvio: Kotihoidon tuella olevien varhaiskasvatusikäisten (10 kuukautta–6 vuotta) osuus vuosina 2018–2021

Varhaiskasvatusmaksujen laskutuksen tilanne

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut perustuvat varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin. Maksut lasketaan prosenttiosuutena perheen bruttotuloista. Asiakasmaksut tarkistetaan vuosittain sekä maksuperusteiden muuttuessa. Vantaan kaupungilla on ollut asiakastietojärjestelmästä johtuvia haasteita varhaiskasvatuksen laskutuksessa elokuusta 2022 lähtien. Laskutus on tarkoitus kiriä kiinni kesään 2023 mennessä. Laskuja lähetetään kolmen viikon välein, jolloin laskuja voi tulla kaksikin kuukaudessa. Tarvittaessa eräpäivien siirto on mahdollista. Asiasta on tiedotettu asiakkaita.

Hyvinvointialueuudistus

Varhaiskasvatuksen psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen vastuulla. Varhaiskasvatuksen kolme psykologia jatkavat työtään hyvinvointialueelta käsin. Neljän määräaikaisen varhaiskasvatuksen kuraattorin työlle on saatu hyvinvointialueen hankerahoituksesta kolmen vuoden jatko. Hankkeen jatkuminen tarkistetaan hanketyön ehtojen mukaisesti vuosittain.

Johtopäätökset:

Toiminnan keskeisiä tavoitteita on edistetty. Talouden osalta asiakasmaksutuotot eivät toteutuneet ennakoidusti järjestelmämuutoksen vuoksi. Menojen toteumaan vaikutti sairauspoissaoloista ja lisääntyneestä avustajatarpeesta aiheutunut Seuren ennakoitua suurempi käyttö.

Henkilöstön saatavuudessa on suuria haasteita. Tiukentuvat pätevyysvaatimukset heikentävät tilannetta entisestään. Vantaa tukee henkilöstön pätevöitymistä, esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajiksi. Muunkielisten lasten osuus varhaiskasvatuksessa on merkittävä. Monikielisessä ympäristössä suomen kielen opettaminen on vaativaa ja edellyttää resursseja, jotta lapsilla olisi riittävät kielelliset valmiudet perusopetukseen siirtymiseen.

Vantaa on mukana valtakunnallisessa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa, jossa osa lapsista aloittaa esiopetuksen 5-vuotiaana. Kokeilun tavoitteina ovat muun muassa koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen sekä tiedon kerääminen kokeilun

vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin. Huoltajat ovat antaneet kokeilusta hyvää palautetta.

Kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti Vantaa lakkautti kotihoidontuen kuntalisän 1.8.2022 alkaen. Vantaa-lisän lakkauttaminen ei ole toistaiseksi vähentänyt lasten kotihoitoa eikä lisännyt varhaiskasvatuksen kysyntää.

Suositukset:
Varhaiskasvatus kärsii vakavasta työntekijävajeesta. Erityisesti tiukentuvat kelpoisuusehdot täyttävästä henkilöstöstä on pulaa. Kaupunki on muun muassa tukenut henkilöstön kouluttautumista ja pätevöitymistä tehtäviin. Henkilöstövaje on kuitenkin valtakunnallinen ongelma ja yksittäisen kaupungin vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset. Sairauspoissaolojen merkittävä lisääntyminen ja sijaisten heikko saatavuus lisäävät entisestään tilanteen haastavuutta.
Tarkastuslautakunta kannustaa varhaiskasvatusta jatkamaan henkilöstövajeen torjumista käytettävissään olevin keinoin. Tarkastuslautakunta korostaa kielenopetuksen merkitystä. On tärkeää varmistaa, että lapsilla on riittävä tulevan opetuskielen taito perusopetukseen siirryttäessä.

4.2 Koivukylän päiväkoti investointikohteena

Koivukylän päiväkoti aloitti toimintansa syyskuussa 2022. Sinne siirtyivät Tarhapuiston ja Minkkipuiston päiväkodeissa sekä Koivukylän päiväkotipaviljongissa toimineet lapsiryhmät. Koivukylän päiväkoti on kooltaan noin 2 300 m^2. Päiväkodissa on 224 tilapaikkaa lapsille sekä hoito- ja kasvatushenkilökuntaa 32 henkilöä. Tilat on suunniteltu siten, että niitä pystytään muokkaamaan joustavasti tarpeen mukaan varhaiskasvatus- ja esiopetusikäisille lapsille. Sisätilojen ohella piha on tärkeä osa päiväkodin oppimisympäristöä. Piha on suunniteltu virikkeelliseksi ja pedagogisia tavoitteita tukevaksi. Se myös kannustaa liikkumaan.

Hankesuunnittelu ja kilpailutus
Koivukylän päiväkodin urakkamuotona käytettiin kokonaisvastuurakentamista eli KVR-urakkaa. Valitussa urakkamuodossa urakoitsija vastaa sekä suunnittelusta että toteutuksesta tilaajan hankesuunnitelman asettamien tavoitteiden mukaisesti. Yleensä päiväkoti-investoinnit perustuvat kaupungin laatimiin suunnitelmiin, mutta

myös KVR-urakkaa käytetään jonkin verran. Koivukylän päiväkodin erikoisuutena on sen hirsirakenteisuus. Tilaratkaisuiltaan päiväkoti noudattaa kaupungin päiväkotien suunnitteluohjeistusta.

Hankintamenettelynä käytettiin neuvottelumenettelyä, jonka ensisijaisena kohteena oli Koivukylän päiväkoti ja optiona hieman pienempi Ruusupuun päiväkoti. Tarjouskilpailussa edellytettiin puurakenteisuutta, ulkovarastojen ja katosten viherkattoisuutta, aurinkopaneeleiden käyttöä sekä enintään 85 kWh_E/m^2a energiankulutusta. Tarjousten vertailuperusteet painoarvojärjestyksessä olivat: kokonaishinta 50 prosenttia, toiminnalliset perusteet (pohjaratkaisu, tontinkäyttö, kaupunkikuva) 35 prosenttia, ratkaisun hiilijalanjälki kymmenen prosenttia ja tarjottu takuuaika viisi prosenttia. Koivukylän päiväkoti oli ensimmäinen urakkakilpailu, jossa hiilijalanjälki on vaikuttanut vertailuperusteena.

Rakennushankkeen toteutuminen aikataulun ja kustannusten puitteissa
Päiväkoti valmistui käyttöön syyskuun puolivälissä 2022, kun tavoitteena oli heinäkuun loppu. Valmistumiseen vaikuttivat rakennuslupakäsittelyvaiheessa saadut huomautukset sekä koronan ja Ukrainan sodan aiheuttamat markkina- ja materiaalien saatavuushäiriöt.

Päiväkodin hyväksytty tavoitehinta oli 10,1 miljoonaa euroa (alv 0 %). Arviointihetken loppukustannusennuste, sisältäen kaikki hankkeen kustannukset, on 7,8 miljoonaa euroa (alv 0 %). Tavoitehinta alittuu ennusteen perusteella reilulla 2 miljoonalla eurolla. Päiväkotirakentamisen tavanomainen hintataso on noin 4 700 euroa/brm^2. Tässä nimenomaisessa kohteessa arviointihetken loppukustannusennusteen mukainen hintataso on noin 3 600 euroa/brm^2.

Tila- ja energiatehokkuus
Kohteen tilatehokkuus vastaa kaupungin suunnitteluohjeistusta ja laadittua tilaohjelmaa. Kohteen energiatehokkuutta mittaava e-luku on 57 kWh_E/m^2a, kun A-energialuokan vaatimus rakentamisen määräyksissä on 100 kWh_E/m^2a ja kaupungin vastaava vaatimus tarjouskilpailussa oli 85 kWh_E/m^2a. Kohteen pääenergianlähteenä (noin 93 %) on maalämpö. Varavoimanlähteenä, esimerkiksi kovilla pakkasilla, käytössä on sähkö.

Tilojen muunneltavuus ja esteettömyys

Päiväkodin tilaratkaisut ovat uuden oppimisympäristökäsityksen ja kaupungin suunnitteluohjeiden mukaisia. Esimerkiksi ryhmätiloissa on käytetty siirtoseiniä, jotka mahdollistavat tarvittaessa tilojen jakamisen. Tontin korkeuserot aiheuttivat suunnitteluvaiheessa haasteita. Valmistunut rakennus täyttää esteettömyysvaatimukset.

Johtopäätökset:

Koivukylän päiväkotihankkeessa on hyödynnetty KVR-urakkaa, jossa urakoitsija vastaa sekä hankkeen suunnittelusta että toteutuksesta. Hanke oli ensimmäinen laatuaan, jossa hiilijalanjälki on otettu huomioon tarjousten vertailuperusteissa. Päiväkoti valmistui lähes aikataulussaan haastavasta maailmantilanteesta huolimatta. Myös hankkeen kustannukset ovat jäämässä alle kustannusarvion. Urakasta saatuina oppeina hiilijalan- ja hiilikädenjälki tullevat lisääntymään jatkossa vastaavanlaisten tarjouskilpailujen vertailuperusteissa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Koivukylän päiväkoti edustaa hienoa puurakentamista. Päiväkodin valmistuminen lähes aikataulussaan ja arvioitujen kustannusten alittuminen ovat hyviä saavutuksia vaikea maailmantilanne huomioon ottaen.

4.3 Opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen Vantaan lukioissa

Arviointi on osa pääkaupunkiseudun kaupunkien sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) yhteisarviointia. Arvioinnin yhteisenä teemana oli lasten ja nuorten hyvinvoinnille asetettujen tavoitteiden edistäminen. Kaupunkien arvioinneissa selvitettiin, miten lasten ja nuorten hyvinvoinnille asetetut tavoitteet ovat toteutuneet peruskouluissa ja toisella asteella. HUSin arviointi kohdistui lasten ja nuorten mielenterveyspalveluille asetettujen tavoitteiden toteutumiseen sekä nuorten päihdehoitoon. Kukin kaupunki ja HUS ovat julkaisseet arvioinneista omat muistiot. Lisäksi erillisarvioinneista on koottu havaintoja kokoava yhteinen muistio. Arvioinneista koostettu yhteinen muistio ja Vantaan arviointia koskeva muistio ovat luettavissa ulkoisen tarkastuksen verkkosivuilta.

Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, onko opiskelijoiden hyvinvointia Vantaan lukioissa edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteita on asetettu kaupunkistrategiassa sekä erilaisissa ohjelmissa ja suunnitelmissa. Tavoitteet kohdistuvat muun muassa lasten ja nuorten osallisuuteen, hyvinvointiin, oppimisvajeen paikkaamiseen sekä eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Vuoden 2022 talousarviossa sitovana tavoitteena on nuorten mielenterveyden tukeminen nopeuttamalla palvelujen piiriin pääsyä ja kehittämällä palveluja. Vantaan arvioinnissa selvitettiin hyvinvointia tukevan tukiverkon toimintaa, palveluihin pääsyä, lukiolaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, kiusaamisen ehkäisyä, lukiolaisten koulu-uupumusta, runsaita poissaoloja ja tuen tarjoamista sekä koronapandemian ja etäopetuksen aiheuttaman hyvinvointivajeen vaikutuksia. Arviointi kohdistui Vantaan lukioihin ja niiden opiskeluhuoltoon. Opiskeluhuollon kokonaisuuteen kuuluvat kuraattorien, psykologien, terveydenhoitajien ja lääkärien palvelut. Psykiatriset sairaanhoitajat ja Nuortenkeskus Nuppi täydentävät ja tukevat opiskeluhuollon palveluja.

Hyvinvointia tukeva tukiverkko

Lukioissa toimii laaja opiskelijoiden hyvinvointia tukeva tukiverkko. Tukiverkon keskeinen osa ovat opiskeluhuollon palvelut (terveydenhoitaja, lääkäri, psykologi ja kuraattori). Oppilaitoksissa on tarjolla myös lakisääteistä opiskeluhuoltoa täydentäviä psykiatristen sairaanhoitajien vastaanottoja. Lisäksi tukiverkoston osana toimii lukioiden muu henkilökunta. Yhteistyörakenteita vahvistetaan vuosittain yhteisissä tapaamisissa, joissa myös tutustutaan verkoston muihin toimijoihin. Moniammatillisella yhteistyöllä varmistetaan, että eri tilanteissa toimitaan nuoren edun mukaisesti. Tarvittaessa muodostetaan nuoren suostumuksella monialainen asiantuntijaryhmä. Seuraavalle ammattilaiselle ohjaamisen sijasta ryhmän kokoonpanossa otetaan huomioon nuoren tapauskohtaiset tarpeet. Nuorten mielenterveyden tukemisessa opiskeluhuolto, Nuortenkeskus Nuppi ja erikoissairaanhoito tekevät yhteistyötä.

Suomenkielisessä lukiokoulutuksessa on kokeiltu opiskelijoiden tukisovellusta. Sovellus kartoittaa opiskelijan tuen tarvetta ja ohjaa tarvittaessa oikealle asiantuntijalle tai kirjallisen tukimateriaalin pariin. Opiskelijat ovat antaneet sovelluksesta hyvää palautetta. Sovellus koetaan erityisen hyödyllisenä niille

opiskelijoille, joilla avun pyytämisen kynnys on korkea. Arviointihetkellä sovellus oli tarjolla ainoastaan suomen kielellä.

Palveluihin pääsy

Kuraattorien ja psykologien lakisääteiset asiakasmitoitukset toteutuvat arviointihetkellä vakanssien osalta. Psykologien vakanssien täyttöaste on huomattavan alhainen, mikä vaikuttaa vastaanotoille pääsyyn. Käytettävät tietojärjestelmät eivät tue asiakasseurantaa. Seurannassa on osin jouduttu tukeutumaan manuaaliseen tilastointiin ja asiantuntijoiden omaan tilannearvioon. Lähes viidennes opiskelijoista ei ole saanut vastaanottoaikaa psykologille lakisääteisessä seitsemän työpäivän määräajassa. Usein odotusajaksi voidaan tarjota muita tukitoimia. Haastavassa rekrytointitilanteessa kuraattoreille ohjautuu opiskelijoita, jotka normaalisti olisivat psykologin asiakkaita. Palvelujärjestelmä on pirstaleinen ja resurssivajetta on monella eri tasolla. Opiskeluhuollossa kannatellaan sellaisiakin opiskelijoita, jotka tarvitsisivat hoidollisempia palveluja. Terveydenhoitaja on tavattavissa arkipäivisin ja lääkäri keskimäärin kahtena päivänä kuukaudessa. Nuortenkeskus Nupin toiminnan laajentuminen on nopeuttanut palveluihin pääsyä.

Kouluterveyskyselytulosten (2021) perusteella valtaosa Vantaan lukiolaisista koki päässeensä hyvin kuraattorin vastaanotolle. Helsingissä ja Espoossa osuudet olivat hieman alhaisempia. Psykologin vastaanotolle pääsy oli vaikeampaa. Tilanne oli kuitenkin parempi kuin vertailukaupungeissa.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat parantuneet. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan ja vaikuttamaan lukioiden sisällä, lähialueella ja valtakunnallisesti. Opiskelijoiden näkemyksiä kartoitetaan esimerkiksi toiminnan kehittämisessä. Jokaisessa lukiossa toimii opiskelijakunnan hallitus, jolla on mahdollisuus osallistua yhteisöllisen hyvinvointiryhmän kokouksiin. Ruotsinkielisen lukion pieni koko tarjoaa joustavat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. Syksyllä 2022 on luotu osallisuuden menetelmäpankki. Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi aktiivinen kuuntelu, havainnointi ja jalkautuminen. TEAviisarin (2020) tulosten perusteella Vantaalla vaikutusmahdollisuudet ovat paremmat kuin vertailukaupungeissa Espoossa ja Helsingissä.

Väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojaava työ

Vantaan kaupunginhallitus on hyväksynyt alkuvuonna 2022 Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelman. Ohjelman mukaan kiusaamista voidaan ehkäistä yhteisöllisen hyvinvoinnin vahvistamisella sekä osallisuuden ja yhteistoiminnan kehittämisellä. Ohjelma sisältää kiusaamiseen puuttumisen toimenpiteet, kuten kiusaamisesta ilmoittamisen ja sovittelutoiminnan. Ohjelmassa mainitaan erikseen myös pitkittyneeseen ja haastavaan kiusaamiseen puuttuminen. Vantaan lukioiden hyvinvointikansioissa on sovittu ohjelman käytännön toteuttamisesta. Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä kiusaamisen ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa. Vuoden 2023 talousarviossa on varauduttu resurssilisäykseen vaativimpien kiusaamistapausten hoitamiseen.

Lukiolaisbarometrin (2022) tulosten mukaan kiusaamis- ja väkivaltakokemukset kohdistuvat erityisesti muunkielisiin ja -sukupuolisiin. Seksuaalisen häirinnän osalta kohteeksi joutuvat muita useammin muunsukupuoliset ja tytöt. Kouluterveyskyselytulosten (2021) perusteella kiusaaminen ei ole kovin yleistä lukioissa. Kiusaaminen on myös vähentynyt seurantajakson 2017–2021 aikana. Vuonna 2021 Vantaalla esiintyi kiusaamista vähemmän kuin Helsingissä, mutta enemmän kuin Espoossa ja Kauniaisissa. Seksuaalisen häirinnän kokemukset olivat yleisempiä tyttöjen ja fyysisen uhkan kokeminen poikien keskuudessa.

Lukiolaisten koulu-uupumus

Lukiolaisten koulu-uupumus on lisääntynyt selvästi, etenkin tytöillä. Opiskelijoiden jaksamiseen ovat vaikuttaneet opintojen vaatima suuri työmäärä, aikaiset aamut ja pitkät koulupäivät, itsenäisen työn suuri määrä, tehtävien paljous ja epäselvyys sekä vaikeudet eri oppiaineissa. Uupumus voi ilmetä jaksamattomuutena, erilaisina fyysisinä vaivoina, motivaation puutteena, levottomuutena, ahdistuneisuutena ja masennusoireina. Usein kyse on monen asian summasta. Lukuvuoden 2021–2022 aikana lukioiden opettajien käyttöön jaettiin mielenterveystaitoja käsittelevä videokoulutus. Koulutus sisältää ohjeistuksia ja keinoja, joilla voidaan tukea opiskelijoiden jaksamista niin kouluyhteisön kuin yksilönkin tasolla. Koulu-uupumusta havaittaessa järjestetään tukipalveluja eri toimijoiden yhteistyönä. Oppilaitoksissa on keskusteltu tavoitteiden selkeydestä ja työrauhaa tukevasta luokkahuonetyöskentelystä.

Kouluterveyskyselyssä (2021) poikien koulu-uupumus oli pysynyt suhteellisen tasaisena koko seurantajakson 2017–2021 ajan ja esiintyvyyden kokonaistaso oli huomattavasti tyttöjä alhaisempi. Vantaalla koulu-uupumusta koettiin enemmän kuin Espoossa, mutta vähemmän kuin Helsingissä. Kauniaisissa koulu-uupumusta koettiin vertailukaupungeista selvästi vähiten.

Kuva: Pekka Turtiainen

Runsaisiin poissaoloihin puuttuminen ja tuen tarjoaminen

Kouluterveyskyselyssä kartoitettiin vuosina 2017–2019 viikoittaisten ja kuukausittaisten luvattomien poissaolojen määriä. Näissä vertailuissa Vantaalla poissaoloja oli enemmän kuin Espoossa ja Kauniaisissa, mutta vähemmän kuin Helsingissä. Poissaolojen määrä on Vantaan lukioissa kasvanut ja niiden seuranta on kehittynyt. Poissaolojen seurannan taso oli TEAviisarilla (2020) mitattuna Vantaalla samaa luokkaa kuin Espoossa ja koko maan tasolla keskimäärin. Helsingissä poissaolojen seuranta oli jäänyt hieman heikommalle tasolle kuin vertailukaupungeissa.

Poissaolojen seurannassa ja niihin puuttumisessa noudatetaan Vantaalla yhdessä sovittua toimintamallia. Poissaolojen kasautuessa opiskelijan tueksi ja tilanteen selvittämiseksi kootaan tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä.

Koronapandemian ja etäopetuksen aiheuttaman hyvinvointivajeen korjaaminen
Koronapandemia ja etäopetus ovat vaikuttaneet lukiolaisten henkiseen hyvinvointiin. Opintojen keskeyttämistä, opintoaikojen pidentämistä ja keskittymistä vain pakollisiin aineisiin on esiintynyt tavanomaista enemmän. Erityisen haastavaa etäopetusaika on ollut niille nuorille, joilla oli vaikeuksia jo ennen koronaa sekä niille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Opiskelijoille on tarjottu mahdollisuuksia opintojen kertaamiseen, tukiopetusta ja opetusta pienryhmissä. Opiskeluhuollon toimijat ovat jalkautuneet välitunneille, tehneet oppituntivierailuja, pitäneet opiskelijoihin yhteyttä etäopetusaikana ja kutsuneet tarvittaessa vastaanotoille. Kattavaa selvitystä oppimisvajeesta ei ole tehty.

Kouluterveyskyselytulosten (2021) perusteella vantaalaiset tytöt kokevat enemmän yksinäisyyttä ja ahdistuneisuutta kuin espoolaiset, mutta vähemmän kuin helsinkiläiset. Vantaalaisten poikien kokema yksinäisyys sijoittuu niin ikään Espoon ja Helsingin välille. Vantaalaiset pojat kokevat vähemmän ahdistusta kuin espoolaiset ja helsinkiläiset. Positiivista on, että suurin osa vantaalaisista nuorista oli tyytyväisiä elämäänsä. Valtaosa Vantaan lukiolaisista koki saaneensa tukea mielialaan liittyviin asioihin oppilaitoksensa aikuisilta. Kouluterveyskyselytulosten (2021) perusteella Vantaalla tukea sai paremmin kuin Espoossa tai Helsingissä. Tyytyväisyys oli kuitenkin laskenut aikaisempiin vuosiin verrattuna. Erityisesti tyttöjen tyytyväisyys oli laskenut voimakkaasti. Ilmiö on havaittavissa myös kansallisella tasolla.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluille sekä nuorten päihdehoidolle asetettujen tavoitteiden toteutuminen
Yhteisen arvioinnin tuloksista voidaan yhteenvetona todeta, että kaikissa pääkaupunkiseudun kaupungeissa on tehty toimenpiteitä lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen vahvistamiseksi. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon on lisätty henkilöstöä ja henkilöstöä on koulutettu laajasti eri lyhytterapiamenetelmien käyttöön. Kehittämistyöstä huolimatta palveluja tuottavien organisaatioiden yhteistyö, roolit ja tehtävät eivät ole selkeitä eivätkä hoito- ja palveluketjut sujuvia. Sama

koskee nuorten päihdehoitoa. Henkilöstöpula on kaupunkien, HUSin ja hyvinvointialueiden yhteinen haaste. Erityisesti lääkäreiden ja psykologien rekrytointivaikeudet ovat keskeinen hoitoon pääsyä hidastava tekijä.

Johtopäätökset:
Opiskelijoiden hyvinvointia on edistetty asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Haastava henkilöstötilanne, erityisesti psykologien ja lääkärien saatavuus, sekä palvelutarpeen kasvu vaikeuttavat palveluihin pääsyä.

Lukioissa toimii opiskeluhuollon ja muun henkilökunnan muodostama opiskelijoiden tukiverkosto. Tarvittaessa muodostetaan nuoren tapauskohtaiset tarpeet huomioiva monialainen asiantuntijaryhmä.

Kuraattorien ja psykologien lakisääteiset asiakasmitoitukset toteutuvat vakanssien osalta. Psykologivakanssien täyttöaste on huomattavan alhainen, mikä heikentää vastaanotoille pääsyä. Lähes viidennes opiskelijoista ei ole saanut psykologin vastaanottoaikaa lakisääteisessä määräajassa. Usein odotusajaksi voidaan tarjota muita tukitoimia. Palvelujärjestelmä on pirstaleinen ja resurssivajetta on monella eri tasolla. Opiskeluhuollossa kannatellaan myös opiskelijoita, jotka tarvitsisivat hoidollisempia palveluja.

Opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat kyselytulosten perusteella parantuneet. Erityisesti ruotsinkielisen lukion pieni koko tarjoaa joustavat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Kaupunginhallituksen hyväksymä Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma konkretisoituu lukioiden hyvinvointikansioissa sovituissa toimenpiteissä. Kiusaamisen vastaisessa työssä keskeistä on yhteisöllisen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä osallisuuden ja yhteistoiminnan kehittäminen.

Poissaolojen määrä on kasvanut ja niiden seuranta on kehittynyt. Poissaolojen seurannassa ja niihin puuttumisessa noudatetaan yhdessä sovittua toimintamallia.

Koronapandemia ja etäopetus ovat vaikuttaneet lukiolaisten henkiseen hyvinvointiin. Koulu-uupumus, ahdistuneisuus ja yksinäisyys ovat lisääntyneet selvästi, etenkin tytöillä. Erityisen haastavaa etäopetusaika on ollut niille nuorille, joilla oli vaikeuksia jo ennen koronaa sekä niille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Opiskelijoille on tarjottu tukiopetusta ja opetusta pienryhmissä. Opiskeluhuollon toimijat ovat jalkautuneet välitunneille.

Suositukset:
Tarkastuslautakunta muistuttaa hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä sovituista palvelujen kehittämisen tavoitteista, jotta palveluihin pääsy nopeutuisi ja tarvetta vastaavia palveluja pystyttäisiin tarjoamaan oikea-aikaisesti. On tärkeää, että opiskeluhuollon riittävät voimavarat turvataan hyvinvointialueella.

Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnat korostuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että yhteistyö jatkuu ja kehittyy kuntaan jäävien ja hyvinvointialueelle siirtyneiden palvelujen välillä.

5 KAUPUNKIYMPÄRISTÖ

5.1 Kadut ja puistot -palvelualue

Kadut ja puistot, organisaatio ja palvelut
Katujen ja puistojen palvelualue kuuluu kaupungin organisaatiossa kaupunkiympäristön toimialaan ja kaupunkitilalautakunnan alaiseen toimintaan. Palvelualueeseen kuuluu kuusi palveluyksikköä: suunnittelu, rakentaminen, kunnossapito, luvat ja valvonta, varikko ja ratikka. Kadut ja puistot vastaa julkisen kaupunkitilan suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta, niitä koskevista lupa-asioista sekä pysäköinninvalvonnasta. Lisäksi palvelualueeseen kuuluu kaupungin keskitetty ajoneuvonhallinta (varikko) ja Vantaan ratikan suunnittelu. Tässä tekstissä katu- ja viheralueista käytetään myös nimitystä kaupunki-infra.

Toiminnan tavoitteita ja toimenpiteitä tavoitteiden toteuttamiseksi 2022
Kadut ja puistot -palvelualue on kiinteästi mukana kaupungin sitovan strategisen tavoitteen numero 32 (ratikkakaupungin suunnittelu etenee) toteuttamisessa.

Suunnittelu eteni vuonna 2022 seuraavasti:

- Ratikan kaavarunkoehdotus valmistui tavoitellusti päätöksentekoa varten.
- Ratikan katualueen kaavaehdotuksia käsiteltiin kaupunkiympäristölautakunnassa 10/21 kpl eli 48 prosenttia (tavoite oli yli puolet).
- Katu- ja puistosuunnitelmista nähtäville valmistui 39 prosenttia (tavoite oli 90 prosenttia).

Suunnittelu ei edennyt aivan tavoitellusti, mutta tavoitteen toteuttaminen kuitenkin edistyi.

Kadut ja puistot on rakentanut oman tuloskorttinsa kaupunkiympäristön toimialan tuloskortin pohjalta. Palvelualue asetti muun muassa seuraavanlaisia tavoitteita:

- Kaupunki saa maankäyttöön liittyviä sopimuskorvauksia 15,9 miljoonaa euroa.
- Kaupunki-infran korjausvelkaa lähdetään selvittämään ja hillitsemään.
- Henkilöstön hyvinvointia edistetään.
- MATTI-järjestelmää (maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmä) käytetään ja sen käyttöä edistetään edelleen.

Tavoitteita on saatu toteutettua vaihtelevasti. Tavoitteiden toteuttamiseen liittyviä toimenpiteitä tulee esille tarkemmin seuraavissa taloutta, henkilöstöä ja toimintaa käsittelevissä osioissa.

Talous

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova talouden tavoite on koko kaupunkitilalautakunnan alaisen toiminnan bruttoyksiköiden tulot ja menot yhteensä. Katujen ja puistojen palvelualueeseen kuuluva varikko on nettobudjetoitu yksikkö, jonka sitova talouden tavoite on toimintakate. Oheisissa taulukoissa on tiivistettynä kadut ja puistot bruttoyksiköiden ja varikon käyttötalouden talousluvut vuosilta 2020 ja 2021 (tilinpäätös) ja 2022 (talousarvio ja toteuma).

Taulukko: Kadut ja puistot bruttoyksiköt, talouslukuja 2020–2022 (luvut 1000 euroa)

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Toteuma 2022
Toimintatulot	36 275	25 896	20 134	25 603
Toimintamenot	-38 487	-40 211	-42 819	-46 263
Toimintakate	-2 213	-14 315	-22 685	- 20 660

Taulukko: Varikko, talouslukuja 2020–2022 (luvut 1000 euroa)

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	Toteuma 2022
Toimintatulot	6 878	7 114	6 242	7 313
Toimintamenot	-5 113	-6 003	-5 355	-6 212
Toimintakate	1 765	1 111	887	1 101

Bruttoyksiköiden menot ylittyivät talousarviossa arvioidusta. Menojen ylityksen suurin taustatekijä on runsasluminen talvi, joka nosti huomattavasti toimintamenoja (puhtaanapitomenot ja erityisesti lumenajot) ja aiheutti palveluviivettä. Varikko saavutti sitovana eränä olleen toimintakatteen. Tulopuolella heikentynyt ja epävarma taloustilanne on vaikuttanut muun muassa tonttien kysyntään ja maankäytön sopimuskorvaukset jäävät hiukan talousarviossa ennakoidusta tasosta.

Palvelualueen investoinnit 2022

Palvelualueen investointibudjetti vuodelle 2022 oli 40 miljoonaa euroa, jakautuen seuraavasti:

- Tulot 2,0 miljoonaa euroa

Menot kohteittain:

- Liikennealueet 21,7 miljoonaa euroa
- Urheilualueet 2,9 miljoonaa euroa
- Virkistysalueet 1,3 miljoonaa euroa
- Ympäristörakentaminen 4,0 miljoonaa euroa
- Yhteishankkeet 2,3 miljoonaa euroa
- Ratikka 7,0 miljoonaa euroa

Nettomenot 37,1 miljoonaa euroa

Investointibudjetin nettomenot ylittyivät noin 1 miljoonalla eurolla.

Toiminta laajemmasta näkökulmasta

Oheiseen taulukkoon on koottu palvelualueen toiminnan tunnuslukuja vuosilta 2020–2022.

Taulukko: Kadut ja puistot toiminnan tunnuslukuja 2020–2022

Kadut ja puistot	**2020**	**2021**	**2022**
Liikenneväylien ylläpito euroa/m^2	1,89	1,90	1,91
Rakennetun katuvihreän ylläpito	0,28	0,30	0,30
Rakennetun puiston (A-luokka) kunnossapito euroa/m^2	0,54	0,55	0,57
Maanläjitysalueille tuodut kuormat	54 700	58 877	56 861
Varikko			
Polttoaineen vuosikulutus litraa/ajoneuvo	1 280	1 441	1 388

Liikenneväylien ylläpidon kustannukset ovat hieman nousseet vuosina 2021–2022, yhtenä syynä tähän on ollut runsaslumiset talvet. Muutoin tunnusluvuissa on melko pieniä poikkeamia eri vertailuvuosina.

Kuva: Sakari Manninen

Toiminnan volyymeja voi kuvata esimerkiksi kunnossapidettävien alueiden määrällä. Kunnossapidettäviä katuja ja kevyen liikenteen väyliä on noin 1 600 kilometriä, kunnossapidettäviä puistoja 860 hehtaaria ja kunnossapidettäviä metsiä 3 000

hehtaaria. Lisäksi lunta vastaanotetaan keskimäärin noin 15 000 kuormaa joka talvi. Määrä vaihtelee sään mukaan. Esimerkiksi talvella 2019–2020 vastaanotettiin 66 lumikuormaa ja 2021–2022 talvena taas 54 672 kuormaa.

Henkilöstö

Vakinaisen henkilöstön määrä on viime vuosina ollut suunnilleen sama, hieman alle 270. Määräaikaisen henkilöstön määrä vaihtelee vuoden mittaan paljon. Esimerkiksi kesäaikana kesätyöntekijät nostavat määräaikaisten määrää huomattavasti.

Henkilöstön vaihtuvuus on ollut kasvussa vuosina 2021 ja 2022. Yksi syy tähän on palkkaus, joka naapurikaupungeissa on paremmalla tasolla. Työvoiman saatavuudessa on ollut haasteita, jo vähän aikaa, erityisesti erityisosaajista (esimerkiksi rakennuttajavalvojat) on ollut pulaa. Nyt heikentynyt työvoiman saatavuus koskee laajemmin koko infra-alaa. Esimerkiksi putkiasentajista ja kunnossapitotyöntekijöistä on pulaa ja tilanne tuntuu vaikeutuvan. Haastetta lisää myös kadut ja puistot palvelualueen henkilöstön korkea ikärakenne, joka tulevaisuudessa lisää henkilöstön poistumaa eläkkeelle siirtymisten myötä.

Henkilöstön työhyvinvointia mittaavan Kunta10-tutkimuksen vuoden 2020 tuloksissa oli palvelualueen eri yksiköissä huomattavia eroja ja myös erilaisia työyhteisöön liittyviä haasteita. Palvelualueella nostettiin tuolloin yhteisiksi kehittämiskohteiksi motivointi ja ajanhallinta. Motivoinnin keinoihin kuuluvat keskustelut, seuranta, viestintä ja palkitseminen. Ajanhallinnassa korostetaan etätyösääntöjen hyvää noudattamista. Lisäksi eri yksiköissä valittiin kyselyn pohjalta omia kehittämiskohteita, joilla pyritään vastaamaan kyselyssä nousseisiin haasteisiin. Vuoden 2022 tutkimuksessa palvelualueen kokonaistulos oli parantunut.

Palvelualueen sairauspoissaoloprosentti on ollut vuosina 2020–2021 hieman alle neljä prosenttia, eli koko kaupungin keskimääräistä sairauspoissaoloprosenttia (hieman yli neljä prosenttia) alemmalla tasolla. Vuonna 2022 sairauspoissaoloprosentti nousi yli neljän prosentin.

Asiakaspalaute, segregaation ehkäiseminen

Kadut ja puistot -palvelualueen toiminta näkyy ja vaikuttaa monin tavoin kuntalaisten arkeen. Näin myös palautetta toiminnasta tulee paljon. Palaute on usein negatiivista

eli jokin asia vaatii korjausta. Palautteisiin pyritään vastaamaan ajallaan ja asia pyritään mahdollisimman nopeasti korjaamaan. Kuitenkin esimerkiksi kovan lumipyryn aikana ei ehditä vastaamaan auraamista koskevaan palautteeseen. Usein tilanne on jo hoidettu (aura käynyt tai tulossa) ennen kuin palautteita ehditään käsittelemään.

Segregaation ehkäisemisessä palvelualue on ollut mukana tehostamalla puistojen ja katujen kesäajan kunnossapitoa myönteisen erityiskohtelun alueilla. Lisäksi kyseisillä alueilla on toteutettu osallistuvaa budjetointia[16].

MATTI-tietojärjestelmä

MATTI-järjestelmä (maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmä) otettiin palvelualueella käyttöön vuonna 2020. Järjestelmän käytöstä on saatu monenlaisia hyötyjä. Erilaiset suunnitelmat ovat nyt koottuna yhdessä paikassa, MATTI-integraatiot sujuvoittavat tiedonhallintaa ja dokumentit ohjautuvat tiedonohjaussuunnitelman mukaisesti oikeaan sijaintiin. Lisäksi järjestelmästä saadaan hyödyllisiä karttapohjaisia näkymiä suunnittelu-, rakentamis- ja investointikohteista ja julkisen kaupunkitilan luvat on saatu karttapalveluun kuntalaisten nähtäville.

Järjestelmän kehittäminen jatkuu edelleen ja käytön myötä syntyy jatkuvasti kehitysideoita, joita resurssien puitteissa edistetään. MATTI-järjestelmän kehitystyön ohella pyritään palvelualueella nyt myös saamaan kaikki käyttäjät samalle viivalle eli vakiinnuttamaan järjestelmän käyttö tutuksi ja luontevaksi osaksi työtehtäviä. Näin saadaan järjestelmä palvelemaan entistä paremmin perustyötä.

[16] Osallistuva budjetointi on asukasvuorovaikutuksen menetelmä, jossa asukkaille tarjotaan väylä päättää kaupungin rahojen käytöstä tietyn summan (50 000 euroa) osalta.

Korjausvelka ja investoinnit

Korjausvelka asiana ei ole suoraan kuulunut millekään kadut ja puistot -palvelualueen yksikölle, mutta nyt on perusteilla rakentamisen yksikön alaisuuteen omaisuudenhallintayksikkö. Yksikkö ottaa vastuun omaisuuden elinkaaren hallinnasta ja näin myös korjausvelkaan liittyvistä asioista.

Katuomaisuuden korjausvelaksi arvioidaan noin 150 miljoonaa euroa. Lisäksi pientaloalueilla on noin 200 kilometriä rakentamattomia vanhoja pientaloalueiden katuja, jotka ovat kaavoituksen myötä tulleet tienhoitokunnilta kaupungille ja niitä ei ole koskaan rakennettu (esimerkiksi yksityisteitä ja mökkiteitä). Näiden pientaloalueiden katujen ”rakentamisvelka” on noin 300 miljoonaa euroa (summa on osittain päällekkäinen katujen korjausvelan kanssa). Mikäli korjaustoimenpiteitä ei tehdä arvioidaan katuomaisuuden korjausvelan kasvavan vuoteen 2029 mennessä noin 360 miljoonaan euroon. Lisäksi puistojen korjausvelaksi arvioidaan noin 50 miljoonaa euroa.

Jonkin verran perusteellista katujen peruskorjausta voidaan viivästyttää uudelleenpäällystyksillä, mutta velan pysäyttäminen ja vähentäminen vaatii lisäpanostuksia. Nyt käytössä oleva julkisen käyttöomaisuuden investointikehys (noin 40 miljoonaa euroa, josta nyt 7 miljoonaa euroa on osoitettu Vantaan ratikalle) ei riitä korjausvelan vähentämiseen vaan se kuluu pääasiassa asuntotuotantotavoitteen mukaiseen uudisrakentamiseen ja sopimuskohteisiin. Korjausvelan pitäminen nykytasossa arvellaan vaativan noin 13 miljoonan euron lisäinvestointibudjetin seuraavan 10 vuoden ajalle. Korjausvelan puolittuminen vaatisi arvion mukaan 21 miljoonan euron lisäbudjetin 10 vuoden ajan.

Johtopäätökset:

Kadut ja puistot -palvelualueen toiminta liittyy moninaisesti erilaiseen kaupunkiympäristön infrastruktuurin rakentamiseen ja ylläpitoon. Palvelualueen toiminta on varsin näkyvästi esillä kuntalaisten arjessa, joten toimintaan kiinnittyy myös suurta huomiota. Palvelualue huolehtii myös merkittävän omaisuuserän kunnossapidosta.

Palvelualueen käyttötalouteen vaikuttaa suuresti sääolosuhteet. Vuoden 2022 talven poikkeukselliset säät, erityisesti runsaslumisuus, aiheuttivat huomattavasti tavallista suuremman kunnossapitotarpeen ja palveluviiveen eri alueilla ja näin kadut ja puistot -palvelualueen käyttötalousmenot ylittyivät. Lisäksi epävarma taloustilanne on tuonut epävarmuutta myös palvelualueen käyttötuloihin. Tonttien kysyntä on ollut arvioitua pienempää ja maankäyttöön liittyvät sopimuskorvaukset jäänevät talousarviossa arvioitua tasoa vähäisemmiksi.

Henkilöstön saatavuus on muuttunut koko ajan haastavammaksi. Tiettyjen erityisosaajien saatavuudessa on aina ollut vaikeuksia, mutta nyt työvoimapula koskettaa jo jokaista ammattiryhmää. Henkilöstötyytyväisyydessä palvelualueella on ollut yksiköittäin suuria vaihteluja. Vuoden 2022 Kunta10-kyselyssä palvelualueen kokonaistulos oli parantunut edelliseen kyselyyn verrattuna.

Tiedolla johtamiseen on palvelualueella uusi työkalu: MATTI-järjestelmä (maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmä), joka otettiin palvelualueella käyttöön vuonna 2020. Järjestelmässä pystytään automatisoimaan palvelualueen eri yksiköiden työprosesseja, kokoamaan erilaiset dokumentit yhteen paikkaan ja tuottamaan erilaista kaupunkiympäristöön liittyvää tietoaineistoa myös kuntalaisten hyödynnettäväksi. Tällä hetkellä on järjestelmän edelleen jatkuvan kehitystyön ohella tärkeää saada järjestelmän käyttö juurtumaan luontevaksi osaksi toimintaa.

Kadut ja puistot -palvelualue tehostaa jatkossa kaupunki-infran omaisuudenhallintaa ja korjausvelan seurantaa. Vantaan katuomaisuuden korjausvelaksi arvioidaan noin 150 miljoonaa euroa ja lisäksi pientaloalueilla on noin 200 kilometriä rakentamattomia vanhoja pientaloalueiden katuja. Arvion mukaan katuomaisuuden korjausvelka kasvaa vuoteen 2029 mennessä noin 360 miljoonaan euroon, jos mitään toimenpiteitä korjausvelan hillitsemiseksi ei tehdä. Nykyiset julkisen käyttöomaisuuden investointimäärärahat kuluvat pitkälti uudisrakentamiseen ja maankäyttösopimusvelvoitteiden täyttämiseen. Korjausvelan pysäyttäminen vaatisi lisäinvestointeja.

Suositukset:

Kaupunki-infra muodostaa huomattavan omaisuuserän, jonka kunnosta ja arvon säilymisestä pitää huolehtia hyvin. Tarkastuslautakunta on huolissaan kaupungin infraomaisuuden koko ajan kasvavasta korjausvelasta ja pitää hyvänä palvelualueen toimia, joilla mainitut asiat saadaan entistä paremmin seurantaan. Lautakunta suosittelee palvelualuetta kokoamaan pidemmän ajan suunnitelman siitä, millä keinoilla ja panostuksilla kaupunki-infran korjausvelkaa pystyttäisiin hillitsemään. Kaupunki-infran korjausvelan hillitsemistoimenpiteet tulevat edellyttämään koko kaupungin tasolla tehtäviä ratkaisuja.

5.2 Kiinteistöt ja tilat -palvelualue

Palvelualueen kolme palveluyksikköä ovat mittaus- ja geopalvelut, toimitilajohtaminen sekä kiinteistönhallinta ja asuminen. Osa kiinteistönhallinta ja asuminen -yksiköstä on nettobudjetoinnin piirissä. Palvelualue vastaa kaupungin maa- ja asuntopoliittisten linjausten kehittämisestä ja toteuttamisesta. Se edistää osaltaan työpaikka-alueiden kehittymistä sekä markkinoi ja luovuttaa tontteja asunto-, palvelu- ja työpaikkarakentamiseen. Ydintehtäviä ovat myös investointisuunnitteluun ja toteutukseen liittyvä hankekehitys, toimitilahankkeiden valmistelu, suunnittelu, rakennuttaminen ja rakentamisen valvonta. Nettoyksikkö vastaa kaupungin palvelutilojen kiinteistösalkun hallinnasta, kiinteistöhallinnosta sekä kiinteän omaisuuden ja toimitilojen vuokrauksesta.

Toiminnan tavoitteet

Palvelualueen päätavoitteet liittyivät ensisijaisesti maa- ja asuntopoliittisten sekä kiinteistöjohtamisen linjausten toteuttamiseen. Hiilineutraalisuutta tavoitellaan päivitetyn resurssiviisauden tiekartan määrittelemin toimenpitein kaikissa palvelualueen ydintoiminnoissa edistämällä muun muassa puurakentamisen ja kasvikattolinjausten mukaisia toimenpiteitä. Palvelualueelle asetettujen tavoitteiden toteutumisaste on epävarmasta maailmantilanteesta huolimatta suhteellisen myönteinen. Suurin osa asetetuista tavoitteista toteutui täysin tai osittain.

Talouden tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova talouden tavoite on bruttoyksiköillä lautakuntatasoinen. Vuonna 2022 tulot olivat 39,8 miljoonaa euroa (3,1 miljoonaa euroa yli muutetun talousarvion) ja menot 27,3 miljoonaa euroa (0,1 miljoonaa euroa

alle muutetun talousarvion). Tulojen toteumaan vaikuttivat maanmyyntivoittojen jääminen tavoitteesta. Menoihin vaikuttivat toimitilojen kiinteistönhoidon ja ylläpidon sekä kunnossapidon kustannukset.

Nettoyksikön sitova talouden tavoite on toimintakate. Vuonna 2022 tulot olivat 197,8 miljoonaa euroa (1,0 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion) ja menot 106,9 miljoonaa euroa (3,4 miljoonaa euroa alle muutetun talousarvion). Tulojen toteumaan vaikuttivat kiinteistö- ja asuntomyyntien siirtyminen vuodelle 2023. Toimintakate toteutui muutettua talousarviota paremmin.

Henkilöstö

Palvelualueen vakanssimäärä on noin 190. Henkilöstövaje on kymmenen prosentin luokkaa. Haasteena on koulutuspaikkojen vähäisyys ja ettei koulutettuja hakijoita ole tarpeeksi avoimiin tehtäviin. Henkilöstöpula ei ole ainoastaan Vantaan haaste. Palvelualueen pitovoima koetaan hyväksi. Käytössä oleva Maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmä (MATTI) on osoittautunut positiiviseksi pitovoimatekijäksi. Palkkatason suhteen Vantaa on osin samalla tasolla naapurikaupunkeihin verrattuna, mutta paikoin esiintyy suuriakin eroja. Joissakin esihenkilötason tehtävissä palkkaero voi olla 500–600 euroa kuukaudessa.

Työvoiman hankkimiseksi on yksittäistapauksissa hyödynnetty työssäoppimista tarkoituksena vakinaistaminen heti ammattiin valmistumisen jälkeen. Sopimuksiin sisällytetään usein tietynpituinen työssäolovelvoite. Jos työssäoloehto jää puuttumaan, on olemassa riski, että henkilö siirtyy heti valmistumisensa jälkeen toisen työnantajan palvelukseen.

Vuosina 2020–2021 sairauspoissaoloprosentti jäi alle kahteen johtuen koronapandemiasta ja sen aikana tehdystä runsaasta etätyöstä. Vuonna 2022 prosentti on lähtenyt nousuun, kun on palattu osin lähityöhön. Sairauspoissaolojen taso on hyvin maltillinen.

Asiakaspalaute

Asiakaspalautetta kerätään säännöllisissä seurantaryhmien kokouksissa sekä erikseen rakennuttajille suunnatuissa infoissa. Vantaalla toimiville

asuntorakennuttajille järjestetään vuosittain noin 20 rakennuttajapalaveria, jotka toimivat myös palautteen annon ja ajatustenvaihdon foorumeina. Palaute on ollut pääasiassa hyvää. Kuntalaispalautetta kerätään kerran valtuustokaudessa asukasbarometrillä.

Yritystonttien saatavuutta on toisinaan kritisoitu. Vantaan yritystonttivaranto on hyvin pieni. Tontinluovutuksessa on samalla tarkasteltava kaupungin työpaikka- ja verotulotavoitteita sekä suunniteltua rakentamisen tehokkuuslukua. Toisinaan sopivaa yritystä joudutaan odottamaan pitkään, jotta yritystonttien käyttö toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla.

Kiinteistöjen tila- ja energiatehokkuus

Kaupungin talousarviossa on useiden vuosien ajan asetettu yleiset tuottavuusmittarit tila- ja energiatehokkuudelle. Alla olevissa taulukoissa on kuvattu tila- ja energiatehokkuusmittareiden kehitys vuosilta 2015–2022. Vantaan vuoden 2023 talousarviossa ei ole enää asetettu vastaavia mittareita.

Taulukko: Tilatehokkuuden kehitys vuosina 2015–2022

Mittari	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tilatehokkuus	3,8	3,9	3,7	3,9	3,7	3,69	3,67	3,72

Tilatehokkuus-mittarissa toimitilaneliöt on suhteutettu asukasmäärään. Talousarvion mukaan mittarin suhdeluvun avulla voidaan vertailla kaupunkien palvelutuotannon käytössä olevan toimitilan määrää suhteessa palvelujen kysyntään. Pidemmän aikavälin seurannassa asukasmäärään suhteutetut toimitilaneliöt ovat Vantaalla vähentyneet 2,1 prosenttia.

Taulukko: Energiatehokkuuden kehitys vuosina 2015–2022

Mittari	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Energiatehokkuus (kWh/rm^3)	59	62	63	63	69	60	69	69

Energiatehokkuus-mittarissa energiankulutus suhteutetaan rakennustilavuuteen. Mittari kuvaa kaupungin omistaman rakennuskannan vuotuista energian

ominaiskulutusta. Pidemmän aikavälin seurannassa tilavuuskohtainen energiankulutus on kasvanut. Vuoden 2022 osalta on esitetty tilinpäätöksen arviotieto.

Kiinteistöjen hoito ja ylläpito

Kaupunkikonsernin omistamien rakennusten jälleenhankinta-arvo[17] on kiinteistöhallintajärjestelmässä noin 1,53 miljardia euroa ja tekninen arvo[18] noin 1,28 miljardia euroa. Kaupungin omistamat tilat ovat enimmäkseen kasvatuksen ja oppimisen (koulut ja päiväkodit) sekä kaupunkikulttuurin palvelukäytössä. Toisen asteen opetustilat sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tilat ovat pääsääntöisesti konserniyhtiöiden omistuksessa.

Palvelualue hyödyntää kiinteistöomaisuuden hallinnassa Trellumin[19] tuottamaa korjausvelkaindeksiselvitystä, jota on tuotettu vuodesta 2007 alkaen. Selvitys mahdollistaa rakennusten arvojen ja korjausvelan sekä peruskorjaus- ja perusparannustarpeen kehittymisen luotettavan seurannan ja vertailun. Selvitys tuottaa kolme erillistä omaisuuden hallintaan liittyvää tunnuslukua (korjausvelka[20], peruskorjaustarve[21] ja perusparannustarve[22]).

Korjausvelkaan ja perusparannustarpeeseen vaikuttavat rakennusten kuluminen, kaikki rakennuksiin kohdistuvat investoinnit sekä suuremmat kunnossapitotyöt, rakennusten myynnit ja purut sekä rakentamisen kustannustason muutos. Korjausvelkaindeksiselvityksen mukaan Vantaan korjausvelka ja perusparannustarve

[17] Jälleenhankinta-arvo kuvaa sitä rahamäärää, joka tarvitaan uuden vastaavan rakennuksen rakentamiseen samalle tontille.

[18] Tekninen arvo kuvaa sitä arvoa, joka saadaan, kun rakennuksen jälleenhankinta-arvosta vähennetään rakennuksen iän, käytön, kulumisen, käyttökelpoisuuden alenemisen ja vanhanaikaisuuden takia tapahtunut arvon aleneminen.

[19] Trellumin Korjausvelkaindeksiselvityksiä on tuotettu vuosittain vuodesta 2007 alkaen. Vuonna 2021 mukana oli 12 kaupunkia. Vantaan osalta tiedot ovat saatavissa vuodesta 2005 alkaen. Korjausvelkaindeksi tarkastelee kaupunkien omistamien rakennusten nykykunnon ja tavoitekunnon välistä erotusta. Korjausvelkaindeksi vuosittain seurattavine tunnuslukuineen tuottaa tietoa omaisuuteen kohdistuneiden toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

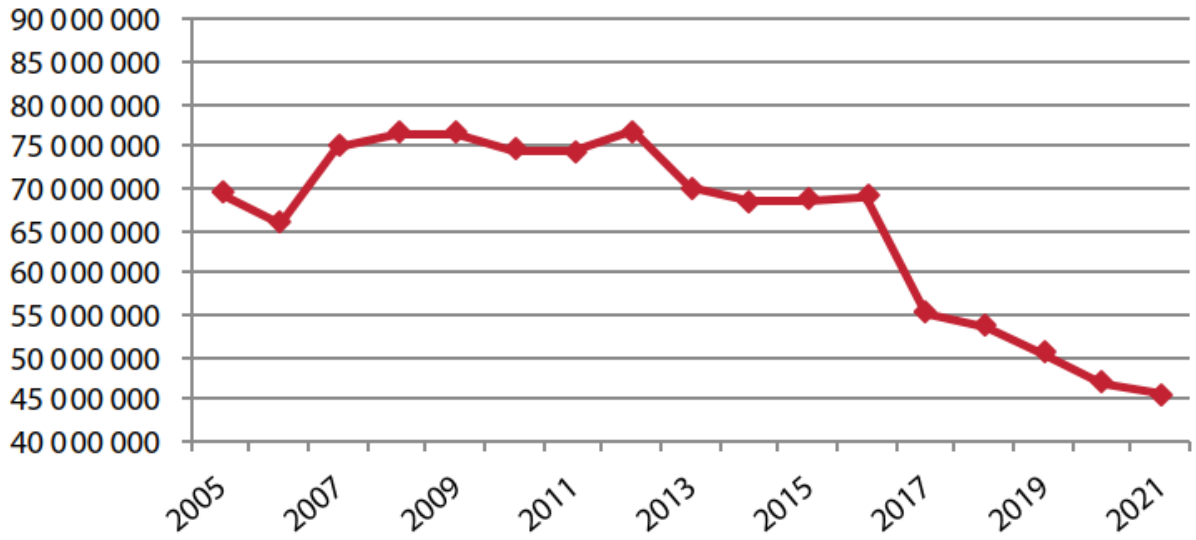
[20] Korjausvelka kuvaa kuinka paljon rakennusten ylläpidosta on laskennallisesti tingitty rahaa, jotta ne olisivat fyysisesti nykypäivän käyttöä vastaavassa kunnossa. Korjausvelka saadaan nykyisen ja tavoitekuntoluokan välisenä erotuksena. Korjausvelka lasketaan kaikista alle 75 prosentin kuntoluokan rakennuksista ja tavoitekuntona käytetään 75 prosentin kuntoluokkaa.

[21] Peruskorjaustarve kuvaa kuinka paljon kiinteistösalkun huonokuntoisiin rakennuksiin tulisi investoida rahaa, jotta ne olisivat alkuperäiseen tasoon nähden erinomaisessa kunnossa. Peruskorjaustarve saadaan nykyisen ja tavoitekuntoluokan välisenä erotuksena. Peruskorjaustarve lasketaan kaikista alle 60 prosentin kuntoluokan rakennuksista ja tavoitekuntona käytetään 90 prosentin kuntoluokkaa. Peruskorjauksessa korjataan rakennuksen kuluneet osat alkuperäiseen laatutasoon.

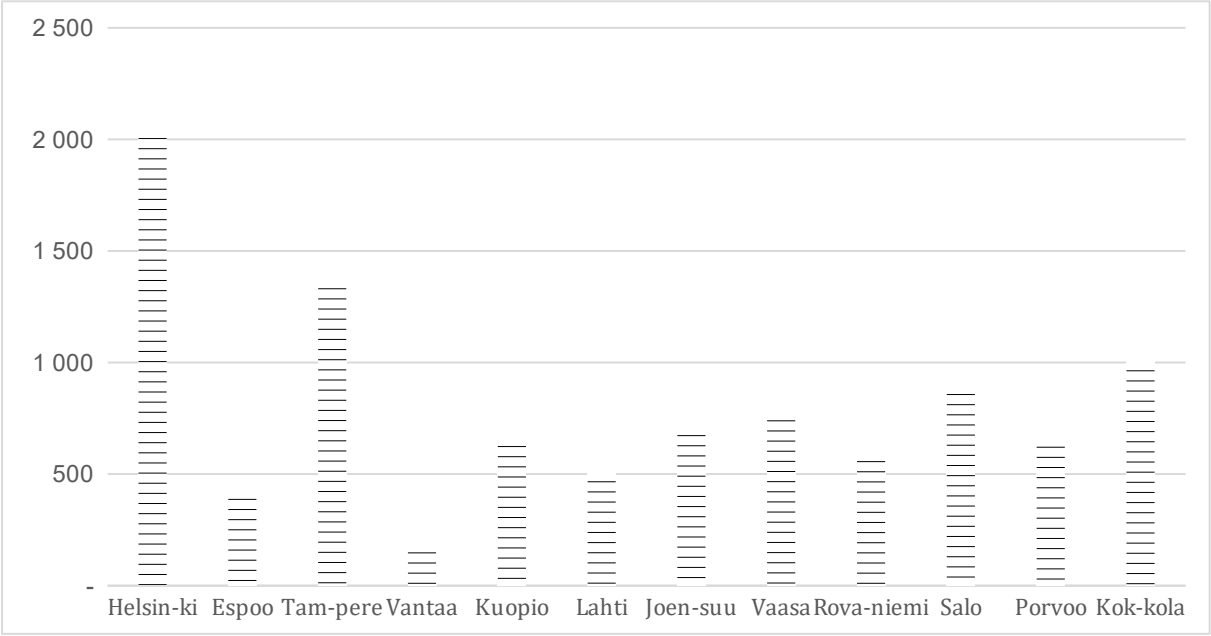
[22] Perusparannustarve kuvaa kuinka paljon kiinteistösalkun huonokuntoisiin rakennuksiin tulisi investoida rahaa, jotta ne olisivat nykypäivän uusien käyttötarkoitukseltaan vastaavien rakennusten tasoisessa kunnossa. Perusparannustarve saadaan nykyisen ja tavoitekuntoluokan välisenä erotuksena. Perusparannustarve lasketaan kaikista alle 60 prosentin kuntoluokan rakennuksista ja tavoitekuntona käytetään 120 prosentin kuntoluokkaa, jolloin investoinnin ajatellaan jakautuvan 2/3 peruskorjaukseen (peruskorjaustarve = olemassa olevien rakennusosien korjaus) ja 1/3 toiminnallisiin muutoksiin (uusien rakennusosien vieminen korjattavaan rakennukseen).

ovat olleet vuosia laskusuunnassa. Korjausvelan määrä vuonna 2021 oli noin 46 miljoonaa euroa, mikä on seurantajakson alhaisin ja vertailukaupunkeihin nähden pienin asukasmäärään suhteutettuna. Korjausvelkaa on pidetty kurissa kulumista vastaavin korjausinvestoinnein sekä huonokuntoisia rakennuksia myymällä tai purkamalla.

Kuvio: Vantaan korjausvelan muutos vuosina 2005–2021 (euroa)

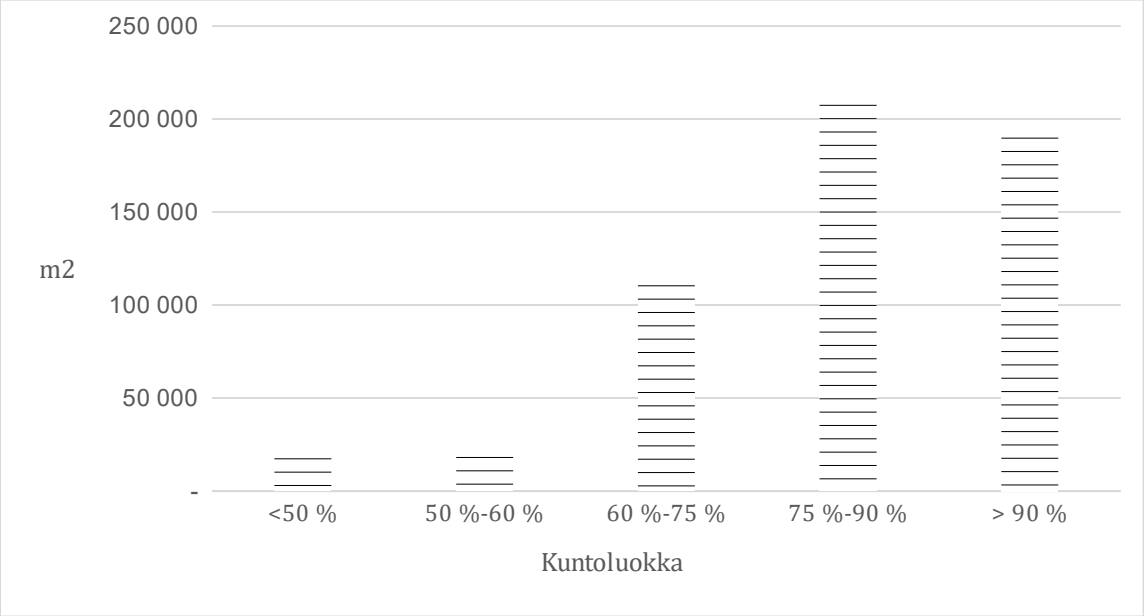
Kuvio: Korjausvelka kaupungeittain vuonna 2021 (euroa/asukas)

Kiinteistöomaisuuden kuntoa kuvataan kuntoluokka nimisellä tunnusluvulla. Kuntoluokkia on viisi: alle 50 prosenttia (heikko), 50 %–60 % (välttävä), 60 %–75 %

(tyydyttävä), 75 %–90 % (hyvä) ja yli 90 prosenttia (erinomainen). Kuntoprofiililla ilmaistaan, miten omaisuus on jakautunut eri kuntoluokkiin. Alla olevassa kuviossa on kuvattu Vantaan kiinteistöomaisuuden kuntoprofiili vuonna 2021.

Kuvio: Vantaan kiinteistöomaisuuden kuntoprofiili vuonna 2021 (m^2)

Korjausten onnistumista seurataan ennen ja jälkeen toteutettavilla oirekyselyillä. Vuonna 2021 oirekyselyt tehtiin kahdeksaan Vantaan oppilaitokseen, joissa oli tehty korjauksia kesän 2021 aikana. Kyselytulosten perusteella korjaustoimilla oli ollut myönteinen vaikutus oireiluun. Kaupungilla on myös paljon ennakoivaa sisäilmatoimintaa, kuten rakennusten kuntotarkastuksia, käyttäjäpalautteen keräämistä, ilmanvaihdon tarpeenmukaista säätämistä ja siivouksen laadun tarkastelua. Erityisesti sisäilmakorjausten jälkeen rakennuksiin voidaan asentaa myös jatkuvatoiminen seurantajärjestelmä, jonka avulla kerätään mittaustietoa olosuhteista ja palautetta tilankäyttäjiltä.

Arviointihetkellä sisäilmaan liittyvän olosuhdehaittapalautteen tai koetun oireilun vuoksi tutkimuksia oli käynnissä kolmessa koulussa, kahdessa päiväkodissa ja kahdessa muussa rakennuksessa. Tutkittuja ja korjausta odottavia rakennuksia oli kymmeniä. Korjauksia tehdään suunnitelmallisesti korjausohjelmien, määrärahojen ja väistötilojen puitteissa.

Johtopäätökset:

Palvelualue kärsii noin kymmenen prosentin henkilöstövajeesta. Haasteita asettavat koulutuspaikkojen vähäisyys ja ammattitaitoisen työvoiman vähäinen hakeutuminen avoimiin tehtäviin. Joissakin tehtävissä palkkataso on jäänyt naapurikaupungeista. Käytössä oleva MATTI-järjestelmä on osoittautunut positiiviseksi pitovoimatekijäksi.

Asiakaspalautetta kerätään yrityksiltä esimerkiksi rakennuttajapalavereissa. Palaute on ollut pääasiassa hyvää. Yritystonttien saatavuutta on toisinaan kritisoitu. Vantaan yritystonttivaranto on hyvin pieni. Toisinaan sopivaa yritystä joudutaan odottamaan pitkään, jotta yritystonttien käyttö toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla.

Kaupungin talousarviossa on vuosien ajan asetettu tavoitteita kiinteistöjen tila- ja energiatehokkuudelle. Pidemmän aikavälin seurannassa tilatehokkuus on parantunut 2,1 prosenttia. Tilavuuskohtainen energiankulutus on kasvanut.

Korjausvelkaindeksiselvityksen mukaan Vantaan korjausvelka ja perusparannustarve ovat olleet vuosia laskusuunnassa. Korjausvelan määrä vuonna 2021 oli noin 46 miljoonaa euroa. Korjausvelkaa on hallittu kulumista vastaavin korjauksin sekä huonokuntoisia rakennuksia myymällä tai purkamalla.

Suositukset:
Tarkastuslautakunta toteaa kaupungin kiinteistöomaisuuden olevan suhteellisen hyvässä kunnossa. Korjausvelkaa on hallittu kulumista vastaavin korjausinvestoinnein sekä myymällä ja purkamalla huonokuntoisia rakennuksia. Lautakunta on huolissaan ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta ja pitää hyvänä, että palvelualue hyödyntää työssäoppimista.

5.3 Ympäristökeskus

Ympäristökeskuksen organisaatio ja tehtävät

Ympäristökeskuksen palveluyksikkö on osa kaupunkiympäristön toimialaa. Yksikön tehtäviin kuuluu vastata kunnalle kuuluvista lakisääteisistä ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä, ympäristö- ja ilmastoasioiden koordinoinnista ja ympäristöjohtamisen kehittämisestä Vantaalla. Ympäristökeskus jakaantuu ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtäväalueisiin. Ympäristönsuojelun tehtäväalueeseen kuuluu ympäristövalvonta ja

ympäristösuunnittelu. Ympäristövalvonta vastaa muun muassa meluilmoitusten ja ympäristölupien myöntämisestä ja ympäristösuunnittelu vastaa Vantaan ympäristön tilan seurannasta ja resurssiviisauden tiekartan koordinoinnista
Ympäristöterveydenhuollon tehtäväalueen vastuulla ovat elintarvikevalvonta, tupakan vähittäismyynnin valvonta, terveydensuojelun valvonta ja eläinlääkintähuolto.

Toiminnan tavoitteita 2022

Toimialan ja palvelualueen vuoden 2022 tavoitteista ympäristökeskus oli suurelta osin vastuussa tai mukana toteuttamassa ympäristövahti-työkalun käyttöönottoa, luonnon monimuotoisuuden turvaamisen seurannan ja suunnittelun käynnistämistä, lintuaiheisen luonnon teemavuoden toteuttamista sekä kiertotalouden edistämistä. Lisäksi ympäristökeskuksen omassa tuloskortissa oli asetettu yksityiskohtaisempia tavoitteita liittyen muun muassa alueelliseen hajajätevesivalvontaan, meluselvityksen loppuun saattamiseen ja meluntorjunnan toimintasuunnitelman käynnistämiseen, ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelman päivittämiseen sekä ympäristöterveyden ohjeen päivittämiseen.

Talous

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovana talouden tavoitteena ovat kaupunkiympäristölautakunnan alaisen toiminnan tulot ja menot.
Ympäristökeskuksen tulojen toteuma oli 1,08 miljoonaa euroa (talousarvio: 950 000 euroa) ja menototeuma 3,87 miljoonaa euroa (talousarvio: 4,02 miljoonaa euroa). Yksikkö alitti vuonna 2022 hieman talousarviossa arvioidut menonsa ja yksikön tulot olivat hieman arvioitua suuremmat.

Toiminnan volyymeja

Oheiseen taulukkoon on koottu ympäristökeskuksen toiminnan volyymista kertovia tunnuslukuja vuosilta 2020–2022. Volyymeissa on jonkin verran vuosivaihteluja.

Taulukko: Ympäristökeskus, toiminnan tunnuslukuja 2020–2022

Ympäristöterveydenhuolto	**2020**	**2021**	**2022**
Luvat ja ilmoitukset	273	334	421
Tarkastusten määrä	1 503	1 336	1 490
Eläinlääkärin potilaat	5 728	6 015	5 949
Ympäristönsuojelu			
Ympäristöluvat, ilmoitukset ja rekisteröinnit	93	174	121

Resurssiviisauden tiekartta

Vantaan resurssiviisauden tiekartta on kaupungin strategiaa toimeenpaneva ohjelma. Tiekartassa on koottuna yhteen kaupungin tavoitteet, joilla hillitään ilmastonmuutosta, kehitetään kaupunkia resurssiviisaaksi sekä ylläpidetään ja edistetään luonnon monimuotoisuutta. Resurssiviisauden tiekartan tavoitteena on hiilineutraali Vantaa vuonna 2030. Tämä edellyttää, että Vantaan alueen tulee vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia vuoden 1990 päästöihin verrattuna, eli keskimäärin seitsemän prosentin päästövähennyksiä vuosittain 2018–2030. Tiekartta valmisteltiin laajassa yhteistyössä kaupungin eri toimialojen asiantuntijoiden sekä eri sidosryhmien kanssa. Ympäristökeskus koordinoi tiekartan toteuttamista ja toimialoilla on omat ympäristövastaavat, joilla on säännöllisiä yhteistapahtumia ja jotka välittävät toimialalle tietoa ympäristöasioista ja tuovat toimialan ympäristötoimenpiteistä tietoa ympäristökeskukselle. Resurssiviisauden tiekartta hyväksyttiin Vantaan kaupunginvaltuustossa 18.6.2018. Tiekartta on jaettu eri ympäristöteemoihin liittyviksi kaistoiksi, joille on määritelty tavoitteet. Kaistoittaisille tavoitteille määriteltiin indikaattoreita, joiden avulla seurataan tavoitteiden toteutumista. Tiekarttaa päivitettiin Vantaan kaupunginvaltuustossa 28.2.2022, jolloin siihen lisättiin kaksi uutta kaistaa. Uusien kaistojen tavoitteet ja toimenpiteet liittyvät luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseen ja hiilinielujen vahvistamiseen.

Tiekartan toteuttamistoimenpiteitä vuosina 2021 ja 2022

- Vantaan Energian investoinnit, joiden tavoitteena on hiilinegatiivinen kaukolämmön tuotanto vuonna 2030, ovat käynnistymässä ja osittain käynnistyneet.
- Hulevesiohjelman päivitys aloitettiin vuonna 2022 (tuodaan valtuuston hyväksyttäväksi vuonna 2023).

- Kaavoihin on alettu tekemään vähähiilisyysselvityksiä.
- Biohajoavan jätteen kaatopaikkasijoittamisen loppumisen seurauksena metaanipäästöt laskevat.
- Vantaa on mukana kolmessa vapaaehtoisessa green dealissa (päästötön työmaa, päiväkotien kemikaalialtistumisten vähentäminen ja kestävä purkaminen). Green deal -sopimukset ovat vapaaehtoisia sopimuksia valtion ja elinkeinoelämän tai esimerkiksi kuntasektorin välillä. Sopimusten avulla etsitään suhteellisen nopeita saavutettavissa olevia ratkaisuja ilmastohaasteisiin vastaamiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi Suomessa. Ympäristöministeriö valitsi kaikki kolme Vantaan green deal -sopimusta palkittavaksi kunniakirjalla parhaasta kestävän kehityksen sitoumuksesta.
- Ekotukihenkilöksi kouluttautui lisää ja nyt Vantaalla on yhteensä 621 ekotukihenkilöä. Ekotuki on toimintamalli ympäristöasioiden huomioimiseksi työpaikoilla. Työyhteisöihin nimetään ja koulutetaan ekotukihenkilöitä, jotka oman työnsä ohella edistävät ympäristön kannalta kestäviä toimintatapoja ja lisäävät ympäristötietoisuutta.
- Hankintojen ympäristövastuuta on kehitetty arviointiryhmän avulla.

Merkittävimmät haasteet tiekartan toteuttamisessa

- Kaukolämmöntuotannon päästöt

Ukrainan sodan aiheuttama energiakriisi vaikeuttaa energian saantia ja esimerkiksi Vantaan Energia Oy on joutunut käyttämään edelleen myös kivihiiltä kaukolämmön tuottamisessa. Vantaan Energia Oy:n uusi investointiohjelma sisältää kuitenkin useita ratkaisuja, jotka tulevaisuudessa vähentävät kaukolämmöntuotannon päästöjä.

- Liikenne

Joukkoliikenteen kallistuminen lisää henkilöautoilua ja päästöjä. Toisaalta etätyö on vähentänyt työmatkaliikkumista ja samalla päästöjä.

- Luontokato ja hiilivarastojen väheneminen etenee

Kasvava kaupunki joutuu ottamaan viheralueita rakentamisen käyttöön ja hiilikompensaatiolle on vaikea löytää kohteita Vantaan alueelta.

- Kiertotalous etenee hitaasti

Vaikka kiertotaloutta on edistetty, materiaalien ja rakennusosien hyödyntämisen prosesseissa on vielä paljon kehitettävää.

- Asukkaiden ja yritysten osallistaminen

Osallistamista on tehty mutta monimuotoinen ja laajempi osallistaminen vaatisi myös enemmän resursseja.

- Yleinen resurssien puute tiekartan toteuttamisessa.

Vantaan kasvihuonekaasupäästöt vähenivät vuosina 2019 ja 2020 tavoitellusti mutta vuonna 2021 päästöt pysyivät vuoden 2020 tasolla.[23]

Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen nostettiin yhdeksi tiekartan kaistaksi vuonna 2022. Seuraavassa on lueteltu ympäristökeskuksen toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edistämiseksi ja ympäristökeskuksen roolista luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi kaavavalmistelussa.

Toteutuneet toimenpiteet

- Toteutettiin lintuaiheinen luonnon teemavuosi.
- Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja seurannan suunnittelu on käynnistetty (otettiin kaistaksi resurssiviisauden tiekarttaan).
- Luontotyyppiselvityksiä saatiin eteenpäin ja jatketaan näiden tekemistä yhdessä kaavoituksen kanssa vuonna 2023.
- Saatiin tehtyä kaksi luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmaa.

Resurssipulan vuoksi toteutumatta jääneet toimenpiteet (siirrettiin vuodelle 2023)

- Vieraslajientorjunnan suunnitelman käynnistys.
- Luonnonsuojelusuunnitelman käynnistys, sisältää suunnitelman luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien tekemiseksi ja suunnitelmien järjestelmällisen teon.

[23] KHK-paastot_PKS_kaupungeittain_1990_2000-2021.xlsx (live.com), luettu 13.3.2022

Kuva: Pertti Raami

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen kaavavalmistelussa
Ympäristökeskus pyrkii edistämään eri tavoin luonnon monimuotoisuuden huomioimista kaavoitusvaiheessa. Ympäristökeskus on mukana kaavojen suunnitteluryhmissä ja pyrkii pitämään huolta, että luontoselvitykset olisivat kaavan valmisteluvaiheessa olemassa tai tehtäisiin ennen kaavan valmistelua. Luontoselvitysten perusteella ja ympäristökeskuksen suositusten perusteella haetaan erilaisia ratkaisuja ja kompromisseja, jotta luontoselvitysten tulokset, erilaiset luonnonsuojelun näkökulmat ja luontoarvot tulisivat huomioiduksi kaavavalmistelussa. Vahvan suojelustatuksen omaavat luontoarvot (esimerkiksi direktiivilajit, kuten liito-orava) otetaan lain määräysten perusteella aina huomioon kaavavalmistelussa. Luonto, jolla ei ole suojelustatusta ei aina tule niin hyvin huomioiduksi, huomioonottaminen riippuu kaavakohteesta ja muista vaatimuksista (esimerkiksi kerrosala).

Henkilöstö
Vakinaisen henkilöstön määrä ympäristökeskuksessa on 2020-luvulla vaihdellut välillä 41–43 (vuonna 2022 vakinaista henkilöstöä oli 43). Määräaikaisen henkilöstön määrä on ollut vuosittain 2–5. Uutta henkilöstöä on tarvittaessa saatu rekrytoitua mutta varsinkin sisäilma-asiantuntijoiden saatavuudessa on ollut isojakin haasteita. Lisäksi esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvät tavoitteet edellyttävät henkilöstöresursseja ja näiden tavoitteiden ajantasaisessa toteuttamisessa on suuria haasteita.

Ympäristökeskuksen sairauspoissaoloprosentti on vuosina 2020–2022 vaihdellut 2,7–4,2 prosentin välillä ja se on ollut koko kaupungin keskimääräistä sairauspoissaoloprosenttia alemmalla tasolla.

Sähköiset tietojärjestelmät ja sähköinen asiointi

Ympäristöterveydenhuolto käyttää vuonna 2019 käyttöönotettua Valtion valvontatietojärjestelmää (VATI). VATI on tietovarasto ja käyttöliittymä, joka kattaa ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvat terveydensuojelulain ja elintarvikelain mukaiset tehtävät. Järjestelmä sisältää nykyään sähköisen ilmoitusmenettelyn eli ILPPA-ilmoituspalvelun. ILPPA-palvelussa voi tehdä ilmoituksia muun muassa elintarvikelain ja terveydensuojelulain mukaisen toiminnan aloittamisesta ja lopettamisesta ja pilotoinnissa on sähköisen epidemiailmoitusmahdollisuuden lisääminen palveluun.

Tapahtumien järjestäjille on olemassa myös Vantaan omilta internet-sivuilta löytyvä sähköinen palvelu Tapahtuma-Apuri. Palvelu neuvoo mitä viranomaislupia (sisältäen sekä ympäristöterveyden että ympäristönsuojelun luvat) tapahtuman järjestäjän pitää hakea ja sivuilta pääsee sähköisesti hakemaan tarvittavia lupia. Asumisterveyteen liittyvä sähköinen palvelu on asumisterveyden chatbot, joka virtuaalisesti neuvoo miten menetellä, jos asukas epäilee asunnossaan olevia terveyttä haittaavia tekijöitä.

Ympäristövalvonta käyttää sähköisessä asioinnissa lupa.fi-palvelua, jonka kautta voi tehdä ympäristökeskuksen käsiteltäväksi tulevat erilaiset lupahakemukset ja ilmoitukset. Lisäksi ympäristövalvonta hyödyntää maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmää (MATTI), johon tallennetaan valvonta- ja luontotietoja.

Osallistaminen ja ajankohtaisia asioita

Asukkaita osallistetaan erilaisten hankkeiden, tapahtumien ja kyselyjen avulla. Asukkaille järjestetään myös erilaisia opastettuja luontoretkiä ja resurssiviisauden tiekartan laadinnassa ja päivityksessä järjestettiin asukasraateja, joissa asukkaat pääsivät osallistumaan tiekartan laatimiseen.

Ajankohtainen asia on yhteistyö ja rajapinnat toimintansa vuoden 2023 alussa aloittaneiden uusien hyvinvointialueiden kanssa. Ruokamyrkytys- ja vesiepidemia-asioihin liittyen hyvinvointialueella on tartuntatautiyksikkö, jonka kanssa

ympäristöterveydenhuolto pitää säännöllisiä tapaamisia. Myös tietyt ympäristökeskuksen valvontakohteet siirtyivät kunnalta hyvinvointialueelle (esimerkiksi sosiaalipalvelujen laitokset ja näissä olevat elintarvikehuoneistot), mutta valvontaan tämä ei tuo muutoksia. Samoin yhteistyö pelastuslaitoksen kanssa esimerkiksi suuronnettomuuksiin varautumisessa jatkuu edelleen.

Johtopäätökset:
Vantaan kaupungin ympäristökeskus vastaa sekä kunnalle kuuluvista lakisääteisistä ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä että Vantaan ympäristö- ja ilmastoasioiden koordinoinnista. Tehtäviin kuuluu muun muassa elintarviketurvallisuuden valvonta, elinympäristön turvallisuuden edistäminen ja valvominen ja kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestäminen. Lisäksi ympäristökeskus käsittelee ympäristöä pilaavaan toimintaan liittyvät lupa- ja ilmoitusasiat, seuraa ja raportoi Vantaan ympäristön tilasta, edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja koordinoi Vantaan resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden toteuttamista.

Talouden osalta ympäristökeskus pysyi talousarviossa asetetussa raamissa. Valvontaan ja tarkastuksiin liittyvässä palvelutoiminnassa ympäristökeskuksen palvelusuoritteissa on jonkin verran vuosivaihtelua, mutta suuria eroja suoritemäärissä vertailuvuosina ei ole ollut. Henkilöstömäärä ympäristökeskuksessa on ollut useamman vuoden hyvin vakaa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että ympäristökeskuksella on merkittävä rooli turvallisen elinympäristön turvaamisessa. Lisäksi ympäristökeskuksen erilaiset ympäristöä ja sen tilaa koskevat selvitykset ja niiden tuominen kaavavalmisteluihin varmistavat luontoarvojen huomioonottamista kaavoituksessa. Tarkastuslautakunta pitää myös tärkeänä toimialoille ympäristöasioiden hoitoon luotuja yhteistyöverkostoja (ympäristövastaavat ja ekotukihenkilöt). Verkostot varmistavat ympäristöasioihin liittyvän tiedon kulun eri toimialoilla ja niihin kuuluvat henkilöt saavat verkostoista tärkeää tukea ympäristöasioihin liittyvissä asioissa.

Vantaan tavoittelee hiilineutraalisuutta vuonna 2030. Tätä tavoitetta toteutetaan resurssiviisauden tiekartta -toimenpideohjelmalla. Joidenkin tiekartan edellyttämien

toimenpiteiden toteuttaminen on viivästynyt puutteellisten resurssien vuoksi. Lautakunta on huolissaan mahdollisista seurauksista, joita kyseiset viivästykset saattavat aiheuttaa. Tuleeko esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden turvaaminen kaavoitusvaiheessa riittävästi huomioitua, jos luonnon monimuotoisuuteen liittyvät selvitykset viivästyvät tai aiheuttaako tämä koko kaavoitusprosesseihin viivettä ja miten viivästykset vaikuttavat Vantaan hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen.

Suositus:
Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että resurssiviisauden tiekartan toteutumisen edistymistä käsiteltäessä kiinnitetään huomiota toimenpideviivästyksiin ja niiden syihin ja mahdollisiin seurauksiin sekä myös tiekartan toteuttamisen vaatimiin resursseihin ja niiden riittävyyteen.

6 VANTAAN ENERGIA OY

Vantaan Energia Oy on kaupunkienergiayhtiö, joka yhdessä tytär- ja osakkuusyhtiöidensä kanssa muodostaa Vantaan Energia -konsernin. Vantaan kaupunki omistaa yhtiöstä 60 prosenttia ja Helsingin kaupunki 40 prosenttia. Yhtiö myy sähköä koko Suomeen ja kaukolämpöä yhtiö tuottaa ja myy Vantaalle.

Kuva: Vantaan Energia

Toiminnan tavoitteita ja toimenpiteitä tavoitteiden toteuttamiseksi 2022

Vantaan kaupunki on asettanut Vantaan Energia Oy:lle/Vantaan Energia -konsernille vuodelle 2022 tavoitteita. Oheisessa taulukossa on koottuna tavoitteet, mittarit ja niiden toteuma.

Taulukko: Vantaan Energia Oy:lle ja Vantaan Energia -konsernille asetettuja tavoitteita

1. Talouteen liittyvä tavoite: *Kestävä ja vastuullinen taloudenpito ja sen mittarit*	**Tavoitetaso**	**Toteuma**
Konsernin liikevoitto	44,9 miljoonaa euroa	56,8 miljoonaa euroa
Konsernin ROIC[24](sijoitetun pääoman tuotto)	5,40 %	5,6 %
Osingonjakotavoite, prosenttiosuus tilikauden tuloksesta	50 %	18 miljoonaa euroa Vastaa 65 % yhtiön tuloksesta, josta on poistettu Voimaosakeyhtiö SF:n osakkeiden alaskirjaus (41,7 miljoonaa euroa)
2. Toiminnan laatuun liittyvä tavoite: *Työturvallisuus ja sen mittari*	**Tavoitetaso**	**Toteuma**
Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohti.	7,8	3,3
3. Henkilöstön liittyvät tavoite: *Henkilöstötyytyväisyys ja sen mittari*	**Tavoitetaso**	**Toteuma**
Henkilöstötyytyväisyys (asteikko 1-5, jossa 1=huonoin ja 5=paras)	3,8	3,9
4. Ympäristövastuuseen liittyvä tavoite: *Ilmastonmuutoksen hillintä ja sen mittarit*	**Tavoitetaso**	**Toteuma**
Tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta g/kWh	107	132
Fossiilisista polttoaineista luopuminen vuoteen 2026 mennessä	Kivihiilen käytön lopettaminen. Huoltovarmuustila	Pitkän aikavälin tavoite toteutuu.

[24] ROIC=Return On Invested Capital eli sijoitetun pääoman tuotto. Se mittaa sijoitetun pääoman tuoton niille, jotka ovat antaneet pääomaa eli joukkovelkakirjojen haltijat ja osakkeenomistajat (Lähde: ROIC (sijoitetun pääoman tuotto) Määritelmä ja kaava - 2022 - Taloudellinen sanakirja (gofreedommoney.com), luettu 28.11.2022._

	nteen vuoksi sekä kivihiili että turve on otettu uudelleen käyttöön varmuuspolttoaine na.	

Taloustavoitteen mittareista liikevoitto ja sijoitetun pääoman tuotto toteutuivat hieman tavoitetta paremmin. Osingonjako tilikauden tuloksesta mittari on myös tavoitetasolla, kun tuloksesta poistetaan Voimaosakeyhtiö SF:n alaskirjaus.
Työturvallisuustavoitteen mittarina käytetty tapaturmien määrä on laskenut tavoitetasoa alemmaksi ja henkilöstötyytyväisyyden tavoitteen mittari toteutui tavoitetasoa korkeammalla tasolla. Ilmastonmuutostavoitteen mittareissa hiilidioksidipäästöissä ei päästy vuonna 2022 tavoitetasoon johtuen huoltovarmuussyistä. Ukrainan sota aiheutti myös ongelmia käytössä olleiden polttoaineiden saatavuuteen ja tämän vuoksi kivihiiltä ja turvetta jouduttiin ja jouduttaneen käyttämään polttoaineena etenkin kulutuksen ruuhkahuippujen aikana lämmityskausilla 2022/2023 ja 2023/2024. Toinen mittari, fossiilisista polttoaineista luopuminen, toteutunee tavoitteessa asetetulla pitkällä aikavälillä (vuoteen 2026 mennessä).

Investoinnit

Vantaan Energia Oy:n investoinneissa korostuu liiketaloudellisten tavoitteiden ohella kiertotalouden ja energiatehokkuuden vahvistaminen ja samalla investoinnit tukevat yhtiön tavoitetta luopua fossiilisista polttoaineista vuoteen 2026 mennessä ja olla hiilinegatiivinen vuonna 2030. Ohessa on koottuna yhtiön merkittävimpiä kiertotaloutta vahvistavia ja päästövähennystavoitetta edistäviä investointihankkeita vuosille 2022–2027.

Taulukko: Vantaan Energia Oy:n investointihankkeita

Investointihankkeita	**Valmistui/**	**Hyödyntää ja tuottaa**

	valmistumisarvio	
Jätevoimalan laajennus	2022	Kaupan ja teollisuuden jätteiden hyödyntäminen lämmöntuotannossa (kaikkein heikkolaatuisin jäte).
Geoterminen lämpölaitos	2022	Tuottaa maalämpöä Vantaan Energian asiakkaille.
Korkealämpölaitos	2025	Laitoksessa pystytään käsittelemään tavanomaiset kierrätyskelvottomat kotitalouden ja teollisuuden jätteet (esimerkiksi liuottimet, maalit, lääkkeet ja liimat). Tällä hetkellä ulkomaille viedään noin 100 000 tonnia kyseistä jätettä vuodessa. Hanke on saanut ympäristöluvan ja rakennusluvan.
Sähköpolttoainelaitos	2025	Sähköpolttoainelaitos tuottaa hiilineutraalia synteettistä metaanikaasua hyödyntämällä Vantaan jätevoimalasta talteen otettuja raaka-aineita: vettä ja hiilidioksidia. Tuotettavalla kaasulla korvataan jatkossa maakaasu energiantuotannossa ja lisäksi kaasua ohjataan liikenteen tarpeisiin. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt hankkeelle 30 miljoonan euron tuen.[25]
Lämmön kausivarasto	2026–2027	Kausivarasto mahdollistaa laajamittaisen hukkalämpöjen ja uusiutuvien energialähteiden, kuten aurinkolämmön ja geotermisen energian talteenoton lämmityskauden ulkopuolella ja lämmön hyödyntämisen talven pakkaskaudella. Lämmön kausivarastoon säilötään yli 100-asteiseen veteen uusiutuvaa energiaa, jota saadaan muun muassa aurinko-, tuuli- ja hukkalämmön lähteistä. Varastoitu energia korvaa maakaasun käyttöä talvikaudella ja sen arvioidaan vähentävän lämmöntuotannon hiilidioksidipäästöjä 65 000 tonnilla vuodessa. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt hankkeelle noin 19 miljoonan euron investointituen.[26]
Aktiivihiililaitos	2026–2027	Laitos käyttää rakennuksilta jäävää kierrätyspuujätettä, joka käsitellään hapettomassa

[25] Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriöltä mittava investointituki Vantaan Energian Sähköpolttoainelaitos-hankkeelle-Kuljetus & Logistiikka (kuljetuslehti.fi), luettu 28.11.2022.

[26] Lähde: Lämmön kausivarastolle merkittävä investointituki | Vantaan Energia, luettu 28.11.2022.

		pyrolyysiprosessissa[27]. Lopputuotteena syntyy biopohjaista aktiivihiiltä ja prosessilämpöä. Biopohjaista aktiivihiiltä käytetään yhdyskuntien ja teollisuuden vesien ja kaasujen pudistusprosessissa. Prosessilämpö otetaan talteen Vantaan lämpöverkkoon. Laitoksen myötä arvioidaan pääkaupunkiseudun lämmöntuotannon hiilidioksidipäästöjen vähentyvän jopa 60 000 tonnia vuodessa.

Kyseiset hankkeet vaativat lähivuosina noin 100–200 miljoonan euron vuosittaisia bruttoinvestointeja. Investoinnit laajentavat yhtiön kykyä hyödyntää erilaisia jätteitä ja jätevoimalan prosesseissa syntyviä raaka-aineita (sähköpolttolaitos) ja mahdollistavat fossiilisista polttoaineista luopumisen. Hankkeet laajentavat myös yhtiön liiketoimintaa (maakaasu, aktiivihiili). Samalla saadaan uusissa tuotantoprosesseissa syntyvä lämpö tehokkaasti talteen käytettäväksi Vantaan lämpöverkossa ja edetään kohti energiantuotannon hiilinegatiivisuutta.

Tuotannon volyymeja, energianlähteitä ja toimitusvarmuus

Yhtiön sähkön tuotanto on vaihdellut viime vuosina hieman alle 1 000 gigawattitunnista hieman yli 1 300 gigawattituntiin. Lämmön tuotannon vaihteluväli on ollut 1 700 gigawattitunnista hieman yli 2 000 gigawattituntiin. Vuonna 2022 suurimmat energianlähteet olivat vesivoima (33 prosenttia), ydinvoima (17 prosenttia), tuulivoima (16 prosenttia) ja jäte (13 prosenttia). Lämmöntuotannossa isoimpia energianlähteitä vuonna 2022 olivat jäte (52 prosenttia) ja bioenergia (24 prosenttia).

Vantaan Energian sähkön ja lämmön toimitusvarmuus on hyvällä tasolla. Sähkön toimitushäiriöt vuonna 2022 olivat 0,01 tuntia/asiakas (tavoite alle 0,2 tuntia/asiakas). Lämmön toimitushäiriöt puolestaan 0,591 tuntia/asiakas vuonna 2022 (tavoite alle 0,8 tuntia/asiakas).

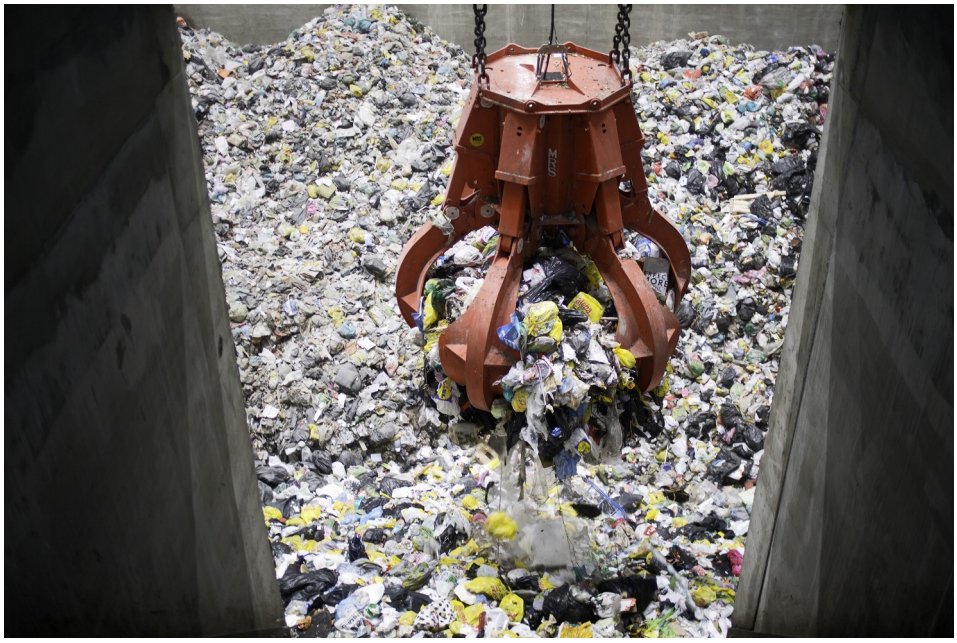
Energianlähteissä kivihiilestä oltiin jo luopumassa, mutta kuten jo tavoitteiden käsittelyn yhteydessä mainittiin, Ukrainan sota vaikutti ja vaikuttaa edelleen

[27] Kuivatislaus eli pyrolyysi on lämpökemiallinen reaktio, jossa materiaalia lämmitetään ympäristössä, jossa happi on poistettu kokonaan tai korvattu toisella inertillä kaasulla. Lähde: Pyrolysoinnilla jalostetaan bio- ja jätemateriaaleista arvokkaampia lopputuotteita - LAB Focus, luettu 28.11.2022.

polttoainemarkkinoihin ja kivihiili ja turve ovat mukana energianlähteinä lisäämässä huoltovarmuutta etenkin kulutushuippujen aikana. Sähkön ja lämmön toimitusvarmuus on ollut tarkastelujaksolla hyvällä tasolla. Toimitusvarmuutta on ylläpidetty systemaattisilla käyttö- ja kunnossapito-ohjelmilla ja Ukrainan sodan alettua on varmistettu tarvittavien polttoaineiden saanti.

Vantaan Energia Oy on myös pystynyt tuottamaan kaukolämpöä edullisesti. Energiateollisuus ry:n tekemässä vertailussa, oli Vantaan Energia Oy:n kaukolämmön hinta Vantaalla kausihinnoiteltuja tuotteita vertailtaessa ajalla 1.1.–1.7.2022 joka kuukausi vertailun halvin.[28]

Kuva: Vantaan Energia

Ajankohtaista

Vantaan Energia Oy on ollut omistussuhteiden kautta mukana Fennovoiman Hanhikivi 1-ydinvoimalan rakennushankkeessa. Vantaan Energia Oy on yksi Voimaosakeyhtiö SF:n 24 omistajasta, ja Voimaosakeyhtiö SF puolestaan omistaa 66 prosenttia Fennovoimasta. Ydinvoimalahanke on jäänyt kesken johtuen voimalahankkeen toisen kumppanin venäläisen Rosatomin tytäryhtiö Raos Voima Oy:n laitetoimitusten merkittävistä viivästyksistä. Ydinvoimalalle ei ole enää rakennuslupaa. Vantaan Energia Oy on irrottautunut hankkeesta ja alaskirjannut

[28] Lähde: Kaukolämmön hintatilasto - Energiateollisuus, Taulukko: Kaukolämmön hinnat, alasivu Kausihinnasto 2022 (XLSX). luettu 1.12.2022.

lokakuussa 2022 Voimaosakeyhtiö SF Oy:n osakkeiden arvon (41,7 miljoonaa euroa). Alaskirjaus ei vaikuta yhtiön korollisen velan määrään, koska pääomasijoitukset on tehty pitkän ajan kuluessa. Vaikka alaskirjaus laskee Vantaan Energia Oy:n tulosta, tällä ei ollut vuonna 2022 vaikutusta yhtiön osingonmaksukykyyn. Jatkossa välimiesmenettelyt voivat vielä tuoda lisäkustannuksia Vantaan Energia Oy:lle.

Ukrainan sota aiheutti merkittävän häiriön energiamarkkinoille, ja Vantaan Energia Oy on panostanut huoltovarmuustoimenpiteisiin lämmön ja sähkön tuotannon varmistamiseksi. Yhtiö jatkoi kivihiilen ja turpeen käyttöä energiantuotannossa varmistaakseen energiantuotannon myös kulutushuippujen aikana. Tämän vuoksi yhtiön energiantuotannon hiilidioksidipäästöt eivät pudonneet tavoitellusti. Yhtiön energiantuotannon hiilidioksidipäästöt ovat kuitenkin selvästi pudonneet jätevoimalan valmistumisen jälkeen (jätevoimala valmistui 2014). Vuonna 2014 yhtiön energiantuotannon hiilidioksidipäästöt olivat 285 grammaa/kilowattitunti, kun vuonna 2022 kyseiset päästöt olivat 132 grammaa/kilowattitunti.

Yhtiö on varautunut maailmantilanteen kiristymisen mukanaan tuomiin uhkiin päivittämällä kriisinhallintaan liittyvät suunnitelmansa ja ohjeistonsa. Myös kyberturvallisuuden parannustoimia ja eri järjestelmien turvallisuustestauksia on tehty aktiivisesti. Investointihankkeita suunniteltaessa on lisäksi tehty perusteelliset sekä talouteen että ympäristövaikutuksiin liittyvät riskikartoitukset.

Johtopäätökset:
Vantaan kaupungin Vantaan Energia Oy:lle asettamat tavoitteet toteutuivat lukuun ottamatta tuotannon ja hankinnan hiilidioksidipäästöille asetettua vuositavoitetta. Hiilidioksidipäästöjä ei saatu laskettua tavoitellulle vuositasolle. Ukrainan sota aiheuttaa epävarmuutta energiamarkkinoille ja ongelmia käytössä olleiden polttoaineiden saatavuuteen. Huoltovarmuuden takaamiseksi yhtiö joutui käyttämään myös kivihiiltä polttoaineena etenkin talvikuukausina kulutushuippujen aikana.

Vantaan Energia Oy:n lämmön ja sähköntuotannon hiilidioksidipäästöt ovat pudonneet merkittävästi vuodesta 2014 lähtien, jolloin yhtiön jätevoimala aloitti

toimintansa. Yhtiön tuottaman kaukolämmön hinta on vertailujen perusteella edullisella tasolla.

Yhtiön vuoteen 2026 ulottuvassa investointiohjelmassa luodaan edelleen uusia innovaatioita energiantuotantoon. Tulevilla investointihankkeilla pystytään hyödyntämään tehokkaammin nykyisissä tuotantoprosesseissa syntyvää hukkalämpöä ja hyödyntämään yhä laajemmin erilaista jätettä (kaupan ja teollisuuden jätteet sekä vaaralliset jätteet) energiantuotannossa. Suunnitelluissa uusissa tuotantoyksiköissä on tarkoitus tuottaa myös metaania ja aktiivihiiltä ja laajentaa näin yhtiön liiketoimintaa. Vantaan Energia Oy tähtää hankkeiden avulla fossiilisista polttoaineista luopumiseen vuonna 2026 ja vuonna 2030 yhtiön tavoitteena on olla jo hiilinegatiivinen. Investointiohjelma on suuri taloudellinen panostus. Joihinkin hankkeisiin on saatu myös Työ- ja elinkeinoministeriön tukea ja tämä yhtiön hyvän taloudellisen aseman lisäksi antaa hyvän pohjan ohjelman toteuttamiselle.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Vantaan Energia Oy:n toiminta on ollut liiketaloudellisesti kannattavaa ja yhtiön tuottama kaukolämpö on edullista. Samalla yhtiön päästövähennykset tukevat merkittävästi Vantaan kaupungin tavoitetta hiilineutraalisuuden saavuttamisesta vuoteen 2030 mennessä. Uusien investointihankkeiden toteutuessa suunnitellusti Vantaan Energia Oy:n toiminta tulee tehostumaan, liiketoiminta laajenemaan ja energiantuotanto olisi vuonna 2030 hiilinegatiivista. Yhtiö on myös varautunut kiristyneen maailmantilanteen johdosta lisääntyneisiin riskeihin lisäämällä huoltovarmuutta ja päivittämällä kriisinhallintasuunnitelmiaan.

7 VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUSHAVAINTOJEN SEURANTA

Tässä kappaleessa arviointikertomushavainnoilla tarkoitetaan sekä tarkastuslautakunnan suosituksia, kommentteja, tiivistelmää arviointikohteesta tai tilanteesta, että myönteisiä arvioita eli kehuja. Lähtökohtana on käsitys arvioinnista,

joka ei ole pelkästään tarkastuksen tavoin seurattava ja joka voitaisiin merkitä suoraan toteutuneeksi tai ei-toteutuneeksi.
Arviointikertomushavainnoilla voi olla paitsi välitöntä vaikutusta ja konkreettista hyötyä, myös välillisiä vaikutuksia. Kunnan toiminta on usein hidasta ja pitkäjänteistä johtuen toiminnan ja käsittelyn luonteesta ja tarkoituksesta. Havainto voi toimia muutoksen käynnistäjänä, jonka tulokset näkyvät vasta pitkällä aikavälillä.

Arviointiprosessi nähdään usein oppimisen välineenä. Se kehittää argumentointia ja lisää vuorovaikutteisuutta organisaation ja päätöksenteon välillä. Vastauksissaan toimialat ja lautakunnat ovat antaneet valtuustolle ja muille luottamushenkilöille tietoa toiminnastaan. Tieto on myös julkisesti asukkaiden luettavissa kaupunginvaltuuston pöytäkirjan liitteenä. Vastausmenettely edistää siten läpinäkyvyyttä ja vuoropuhelua. Tarkastuslautakunta voi todeta, että kaupunginhallituksen hyväksymät ja lautakuntien ja toimialojen antamat vastaukset arviointikertomukseen olivat asialliset. Toimialat ovat suunnanneet kehittämistyötään arviointikertomuksen suositusten suuntaan.

Arviointikertomuksen käsittelyaikataulun avulla on varmistettu, että vuoden 2021 arviointikertomus on voinut vaikuttaa seuraavan talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaan. Kaupunginvaltuusto merkitsi kokouksessaan 23.5.2022 arviointikertomuksen vuodelta 2021 tiedoksi ja lähetti sen kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Samassa kokouksessa käytiin vuoden 2022 budjetin lähetekeskustelu.

Kaupunginhallitus lähetti valtuuston päätöksen asianomaisille toimialoille toimenpiteitä varten kokouksessaan 6.6.2022. Kaupunginhallitus hyväksyi selvityksen vuoden 2021 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä kokouksessaan 10.10.2022 ja esitti sen kaupunginhallituksen esityksenä tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Kaupunginhallituksen ja toimialojen vastaukset kaupunginvaltuustolle ovat kaupunginvaltuuston kokouksen 14.11.2022 § 9 liitteenä.

Seuraavassa poimintoja toimialojen antamista vastauksista:

Hyvinvointialueuudistuksen valmistelua koskevaan arviointiin vastattiin usealta vastuutaholta. Kaupunkikulttuuri kommentoi muun muassa seuraavasti: Terveyden ja

hyvinvoinnin edistäminen ja toimivien yhdyspintojen rakentaminen ovat hyvinvointialueiden aloitettua edelleen merkittävässä roolissa. Tarkastuslautakunnan huoleen työntekijöiden ja asukkaiden riittävästä osallistamisesta toimiala toteaa, että asiakkaiden ja työntekijöiden osallistamisen tapoja vahvistetaan palveluiden kehittämiseksi tarpeita vastaaviksi. Henkilöstö- ja konsernipalvelut painotti vastauksessa myös sitä, että vuonna 2021 oltiin vielä aika paljon vain suunnitelmatasolla, jolloin osallistumisen tunne on saattanut jäädä puuttumaan. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, kuntademokratia sekä talous ja strategia vastasivat omalta osaltaan.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta ja -toimiala
Psykologi- ja kuraattoripalveluita tarkasteltiin osana mielenterveyden edistämisen ketjua. Lautakunta piti hyvänä psykologi- ja kuraattorivakanssien lisäämistä vuoden 2022 alusta, mutta ilmaisi huolensa psykologivakanssien täyttöasteesta. Tuossa vaiheessa noin 30 prosenttia vakansseista oli jatkuvasti täyttämättä. Toimialan vastauksessa esitettiin mahdollisia keinoja vaikuttaa tilanteeseen esimerkiksi palkkauksen kautta, mutta todettiin myös vastuun siirtyvän hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Psykologivakanssien täyttöasteen osalta tilanne muuttui vuoden 2022 aikana huonompaan suuntaan. Vuoden 2022 lopussa psykologien vakanssien täyttöaste oli 52,9 prosenttia.

Tarkastuslautakunta oli myös kiinnittänyt huomiota muutamien toimialaan liittyvien sitovien tavoitteiden raportointiin. Toimiala selvensi vastauksessaan asioita kiitettävästi.

Kaupunkitilalautakunta, kaupunkiympäristölautakunta ja kaupunkiympäristön toimiala
Tarkastuslautakunta oli VAV-konsernia koskevan arviointinsa yhteydessä tuonut esiin huolensa kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytyksistä, muun muassa tonttien niukkuudesta. Toimialan vastauksessa selvitetään keskeiset toimenpiteet, joita asian tiimoilta on otettu käyttöön. Näitä ovat muun muassa kaupungin tonttivarannon lisääminen kaavoituksella ja maanhankinnalla, kohtuuhintaisen vuokra-asumisen painottaminen tontinluovutuksessa, keskusten ja asuinalueiden asuntokannan kehittäminen monipuolisesti sekä erillisen tonttiohjelman laatiminen VAV-konsernille.

Muut tarkastuslautakunnan havainnot liittyivät lähinnä sitovien tavoitteiden toteutumisen tulkintaan tai mittarointiin. Toimialan vastaus oli hyvä ja selventävä.

Kaupunkikulttuurilautakunta ja kaupunkikulttuurin toimiala totesi sitovia tavoitteita koskevassa vastauksessaan, että tavoiteasetantaan ja tavoitteiden mittarointiin panostetaan uudella strategiakaudella. Toimiala kertoo nostaneensa yhdeksi pidemmän aikavälin vaikuttavuustavoitteeksi NEET-nuorten (Not in Employment, Education or Training, suomeksi opintojen ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevat nuoret, jotka eivät ole suorittamassa ase- tai siviilipalvelusta tai ole eläkkeellä) määrän vähentämisen.

Tarkastuslautakunta esitti suosituksessaan **kuntalaispalveluille**, että digitukipalveluiden kehittäminen edelleen on tärkeässä asemassa. Toimiala toteaa, että digitukipalvelu on asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja osallisuuden toteutumisen edellytys. Toiminta pyritään tulevaisuudessa vakinaistamaan osaksi kaupunkitasoista asiakaspalvelua.

Tarkastuslautakunta käsitteli myös **kirjastopalveluiden** roolia ja rohkaisi yhä laajempaan yhteistyöhön eri tahojen kanssa. Toimiala toteaa ottavansa suosituksen huomioon palveluiden kehittämisessä. Uutta yhteistyötä on luotu jo vuoden 2022 aikana esimerkiksi neuvolan kanssa.

Nuorisopalveluiden osalta tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota monikulttuurisuusosaamisen varmistamiseen. Kaupunkikulttuurin vastauksessa kerrotaan, että työssäoppimisen ja oppisopimuskoulutuksen avulla pyritään saamaan alalle myös monikulttuurisen väestön edustajia. Huolestuttavaa on, että henkilöstön saatavuus on vaikeutunut edellisen arviointikertomuksen ja siihen annettujen vastausten jälkeen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Tarkastuslautakunta arvioi vuoden 2021 arviointikertomuksessa useita sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan palvelualueita. **Terveysasemapalveluissa** hoitoon pääsyn nopeuttamista pidettiin tärkeänä ja henkilöstöön kohdistuvien uhka- ja

väkivaltatilanteiden lisääntymistä huolestuttavana. Toimiala kuvasi vastauksessaan laajasti erilaisia toimenpiteitä, joilla palveluiden saatavuutta on pyritty parantamaan. Myös vaaratilanteisiin liittyviä ehkäisytoimenpiteitä oli kuvattu.

Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon osalta tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota henkilöstön saatavuusongelmiin, jotka näkyivät ostopalvelun ja vuokratyövoiman käytön kasvuna. Lisäksi korostettiin jatkuvaa monikulttuurisuusosaamisen parantamista. Toimialan vastauksessa todettiin, että työvoiman saatavuudessa oli haasteita erityisesti koronapandemian aikana, mutta tilannetta oli saatu parannettua alkuvuoden 2022 aikana. Toimialan mukaan monikulttuurisuusosaamiseen kiinnitetään jatkuvasti huomiota.

Psykososiaalisia palveluita sekä lapsiperheiden sosiaalityötä ja lastensuojelua koskevissa suosituksissa tarkastuslautakunta piti tärkeänä nopeuttaa palveluihin pääsyä. Lisäksi lautakunta katsoi, että palvelujen tulisi painottua voimakkaammin ennaltaehkäiseviin ja tukeviin palveluihin. Oman tuotannon vahvistaminen etenkin lastensuojelussa on tärkeää. Toimiala kertoi vastauksessaan tehdyistä varhaisen tuen palveluja vahvistavista toimenpiteistä (muun muassa lapsiperheiden kotipalvelu, nuortenkeskus Nuppi Myyrmäki, perhekeskustoimintamallin kehittäminen). Lisäksi toimialan vastauksen mukaan lastensuojelun sijaishuollon oman tuotannon lisäämistä selvitetään ja asia siirtynee hyvinvointialueen vastuulle.

PKS-HUS yhteisarvioinnin ”**iäkäs potilas päivystyksessä”** perusteella tarkastuslautakunta suositteli jatkamaan vaikuttaviksi havaittujen, päivystyksellisiin tilanteisiin liittyvien ohjeiden, toimintatapojen ja palvelujen kehittämistä, joilla parannetaan ikääntyneiden toimintakykyä, hyvinvointia ja kotona asumisen turvallisuutta sekä kehittämään yhteistyötä erityisesti iäkkäiden kotiuttamisprosessin osalta. Toimialan vastauksen mukaan liikkuva sairaala (LiiSa) laajennetaan koko hyvinvointialueelle ja henkilökunnan koulutusten jatkuvuus pyritään turvaamaan. Yhteistyötä iäkkäiden kotiuttamisprosessin ja koko hoitoketjun nivelkohtien osalta tarkastellaan ja sovitellaan yhteen eri toimijoiden kesken osana hyvinvointialuevalmistelua.

8 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMINTA

Tehtävät ja kokoonpano

Tarkastuslautakunta on kaupunginvaltuuston alainen lakisääteinen toimielin, jonka tehtävänä on huolehtia Vantaan kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä ja kuntalain mukaisen tavoite-, tuloksellisuus- ja tarkoituksenmukaisuusarvioinnin suorittamisesta. Lautakunta valmistelee kaupunginvaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä valvoo kuntalaissa määritellyn sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden täyttymistä.

Kaupunginvaltuusto nimesi 23.8.2021 tarkastuslautakunnan toimikaudeksi 2021–2025. Lautakunnassa on 13 jäsentä ja jokaisella on henkilökohtainen varajäsen.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano:

Jäsen	Varajäsen
Kaimio Tuire, pj.	Viilo Mikko
Weckman Markku, vpj.	Karhu Suvi
Ahokas Siri	Åstrand Stefan
Friman Reija	Rautavaara Maija
Iivarinen Oskari	Siniketo-Pietilä Katja
el Issaoui Naima	Kiljunen Kimmo
Jääskeläinen Jouko	Tuomela Tiina
Phull Manav	Orlando Carita
Raja-Aho Maarit (KV 25.4.2022 alkaen)	Norres Lasse
Lehmuskallio Paula (KV 25.4.2022 asti)	
Sillanpää Minttu	Eerola Antero
Suoniemi Juha	Järä Juha
Särkelä Jussi	Tamminen Ida
al-Taee Hussein	Eklund Tarja

Tarkastuslautakunnan jäsenten arviointikertomuksen laadintaa koskevat esteellisyydet on esitetty liitteessä 1.

Kuvassa ylhäältä vasemmalta oikealle lueteltuna: Antero Eerola varajäsen, Markku Weckman varapuheenjohtaja, Juha Suoniemi jäsen, Jussi Särkelä jäsen. Alarivissä vasemmalta alkaen: Jouko Jääskeläinen jäsen, Oskari Iivarinen jäsen, Tuire Kaimio puheenjohtaja, Naima el Issaoui jäsen. Kuvaaja: Jyri Huhtala.

Arvioinnin suunnittelu ja toteuttaminen

Tarkastuslautakunta hyväksyi arviointisuunnitelman arviointivuodelle 2022 kesäkuussa 2022. Vuotuinen arviointisuunnitelma on osa valtuustokauden arviointisuunnitelmaa. Tarkastuslautakunta perehtyy arviointityössään kaupungin eri toimialojen toimintaan ja palvelutuotantoon. Perehtyminen tapahtuu tutustumalla asiakirjoihin, kuulemalla vastuuhenkilöitä, käymällä tutustumiskäynneillä toimialoilla sekä haastattelemalla virkamiehiä. Tarkoituksena on selvittää sitovien tavoitteiden toteuttaminen sekä koko strategisen ohjauksen toteuttaminen. Samalla selvitetään toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet ovat kaupunginvaltuutettuja. Tämä tuo osaltaan tietoa valtuuston ja valtuutettujen toiveista jo suunnitteluvaiheeseen.

Arviointi on toiminnan ohjausta ja kehittämistä. Vantaalla arviointia hyödynnetään osana taloussuunnittelu-, toiminta- ja strategiaprosessia. Tarkastuslautakunta on strategisen ohjauksen, demokratian sekä tilivelvollisuuden toteutumisen väline.

Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma on toteutunut suunnitelman mukaisesti. Kokouksia järjestettiin koronan aikaan etä- ja hybridikokouksina.

Tilintarkastus

Tilintarkastaja on toteuttanut kalenterivuoden 2022 tilintarkastuksen työohjelmansa. Tilintarkastuskertomus on annettu 3.5.2023. Tilintarkastajana on valtuuston päätöksen mukaisesti toiminut KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tilintarkastajana on emokaupungin osalta toiminut JHT, KHT Juha Huuskonen.

Sidonnaisuusilmoitukset

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Ilmoitusvelvollisuus koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä ja varajäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtäväänsä valittu. Sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset on myös ilmoitettava viipymättä.

Sidonnaisuusilmoitus on tehtävä luottamushenkilön tai viranhaltijan johtotehtävistä sekä luottamustoimista elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä. Lisäksi ilmoitus tehdään merkittävästä varallisuudesta ja muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa.

Tarkastuslautakunta on vienyt sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi kaupunginvaltuustolle 28.2.2022 ja 30.1.2023.

Muu toiminta

Vantaan kaupungin tarkastuslautakunta on jatkanut PKS-kaupunkien Helsingin, Espoon ja Kauniaisten sekä HUS-kuntayhtymän tarkastuslautakuntien kanssa yhteistoimintaa koulutuksen ja yhteisen arvioinnin puitteissa. Toimintaa koordinoi tarkastuslautakuntien puheenjohtajista koostuva ohjausryhmä. Kaupunkien ja kuntayhtymän tarkastuslautakuntien yhteinen iltapäiväseminaari järjestettiin 17.11.2022 Vantaan kaupungin isännöimänä kaupungintalolla. Yhteinen arviointiaihe käsitteli lasten ja nuorten hyvinvoinnille asetettujen tavoitteiden edistämistä (arviointikertomuksen kohta 4.3).

Tarkastuslautakunta antaa erillisen toimintakertomuksen ja laatii toimintasuunnitelman.

Tiedotus

Vantaan kaupungin nettisivuilla osoitteessa https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/organisaatio/ulkoinen-tarkastus esitellään kaupungin tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus ja sen vuosittaiset arviointikertomukset toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunnan esityslistat ja pöytäkirjat on asetettu verkkoon kaupunkilaisten luettavaksi osoitteessa www.vantaa.fi/paatoksenteko, johon on linkit myös edellä mainituilla sivuilla. Tarkastuslautakunta raportoi ja tiedottaa tehtäviinsä liittyvistä asioista ensisijaisesti kaupunginvaltuustolle. Tiedotuksessa noudatetaan soveltuvin osin kaupunginhallituksen hyväksymiä yleisiä ohjeita kaupungin tiedottamisen periaatteista.

Vantaalla 3.5.2023
Tarkastuslautakunta

Tuire Kaimio puheenjohtaja	Markku Weckman varapuheenjohtaja
Siri Ahokas	Reija Friman
Oskari Iivarinen	Naima el Issaoui
Jouko Jääskeläinen	Maarit Raja-Aho
Manav Phull	Minttu Sillanpää
Juha Suoniemi	Jussi Särkelä
Hussein al-Taee	

LIITE 1

Vuoden 2022 arviointikertomuksen laadintaan liittyvät esteellisyydet:
Tuire Kaimio, kaupunkikulttuurilautakunta, jäsen,
Markku Weckman, VAV-yhtymä Oy:n hallitus, jäsen,
Siri Ahokas, kaupunkiympäristölautakunta, jäsen,
Reija Friman, sosiaali- ja terveyslautakunta, jäsen,
Oskari Iivarinen, kaupunkiympäristölautakunta, jäsen,
Naima el Issaoui, kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan varajäsen ja VAV-yhtymä Oy:n hallitus, jäsen,
Manav Phull, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta, jäsen,
Juha Suoniemi, Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n hallitus, jäsen,
Jussi Särkelä, VAV-yhtymä Oy:n hallitus, puheenjohtaja,
Hussein al Taee, kasvatuksen ja oppimisen lautakunta, varapuheenjohtaja.

Vuoden 2022 arviointikertomuksen laadintaan osallistuneiden varajäsenten esteellisyydet:
Antero Eerola, sosiaali- ja terveyslautakunta, jäsen,
Juha Järä, kaupunkikulttuurilautakunta, jäsen,
Tarja Eklund, kaupunkiympäristölautakunta, varapuheenjohtaja.

LYHENTEET:

ACE	Vantaan ja Telian sopimuksessa kaupungille hankittu monivaiheinen asiakaspalveluratkaisu
ARA	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
HIV	Ihmisen immuunikatovirus
HOT	Hyväksymis- ja omistautumisterapia
HR-järjestelmä	Henkilöstöhallintojärjestelmä
HUS	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
HYKS	Helsingin yliopistollinen keskussairaala
ILPPA	Sähköinen ilmoituspalvelujärjestelmä
JHT	Julkishallinnon ja -talouden tarkastaja
Keva	Kuntien eläkevakuutus
KHK	Kasvihuonekaasu
KHT	Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja
KVR	Kokonaisvastuurakentaminen
LiiSa	Liikkuva sairaala
MAL-sopimus	Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus
MATTI	Maankäytön toimintamalli- ja tietojärjestelmä
NEET	Not employment, education or training/opintojen ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleva
NPS	Net promoter score eli kuinka todennäköisesti suosittelisit palvelua ystävällesi
OKM	Opetus- ja kulttuuriministeriö
PKS	Pääkaupunkiseutu
PTS	Pitkän tähtäimen suunnitelma
ROIC	Return on invested capital/sijoitetun pääoman tuotto
S2	Suomi toisena kielenä
TEAviisari	Kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämisessä kuvaava verkkopalvelu
VATI	Valtion valvontatietojärjestelmä
VAV	Vantaan vuokra-asunnot
VTK	Vantaan teollisuuskiinteistöt

14 § **Kaupunkistrategian 2022–2025 väliarviointiraportti**

VD/262/02.01.01.00/2022

PT/MR/VK/JT

Vantaan kaupunkistrategia vuosille 2022–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 31.1.2022. Se sisältää kaupungin arvot, vision ja ne strategiset tavoitteet, joita toteutetaan valtuustokauden aikana. Strategiassa kaupungin toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet ovat kaupungin talouden suunnittelun lähtökohtana.

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntalain mukaan strategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa ja strategiassa tulee määritellä sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Strategian väliarvioinnin tarkoituksena on strategian etenemisen seuranta valtuustokauden puolivälissä ja strategian päivittäminen toimintaympäristön oleellisten muutosten perusteella. Strategiaan on kirjattu: Kaupunkistrategian 2022–2025 väliarviointi tehdään hyvinvointialueiden aloitettua vuoden 2023 aikana. Loppuarviointi tehdään vuonna 2026.

Väliarvioinnin eteneminen ja rakenne
Väliarviointi koostuu tästä laadullisesta arvioinnista ja strategian tavoitteiden ja mittarien raportoinnista, joka tehdään 31.12.2023 tilanteesta. Laadullisessa arvioinnissa oli seuraavat osat: toimialojen valmistelema ennakkotehtävä strategian toteuttamisen onnistumisista ja loppukauden haasteista, valtuustoseminaarin ryhmätyö ennakkotehtävän pohjalta ja strategian painopisteittäiset työpajat. Arviointiraportti koostuu seuraavista luvuista: Toimintaympäristö, Strategian toteutus ja keskeiset toimenpiteet, Haasteet loppustrategiakaudelle, Mittarien ja tekstien muutosesitykset, Onnistumiset ja haasteet painopisteittäin sekä Kaupunkistrategian väliarvioinnin prosessi.

Strategian edistymisen arviointi
Väliarvioinnissa tarkasteltiin toimintaympäristön muutoksia (ml. hyvinvointialueuudistus) ja niiden vaikutusta strategian tavoitteiden toteutumiseen. Lisäksi arvioitiin strategian toteutusta ja keskeisiä toimenpiteitä sekä haasteita, joihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella.

Mittarien ja tekstien muutosesitykset
Kaupunkistrategiaan esitettävät muutokset perusteluineen ovat liitteen sivuilla 12–15. Mittarien ja tekstien muutosesityksiä on yhteensä 14 kpl. Näistä kolme on mittarien poistoesityksiä, kuusi mittarien sekä niiden lähtö- ja tavoitetasojen muutosesityksiä sekä kaksi pelkkää tekstimuutosesitystä. Kolmen mittarin osalta tietolähde on muuttunut.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) hyväksyttäväksi strategian väliarvioinnissa kaupunkistrategiaan esitetyt muutokset, ja
b) tiedoksi merkittäväksi Kaupunkistrategian 2022–2025 väliarviointiraportti 2023.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liite:
- Kaupunkistrategian 2022–2025 väliarviointiraportti 2023

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254
Strategia- ja tutkimuspäällikkö Vesa Kokkonen puh. 050 318 1582
(etunimi.sukunimi@vantaa.fi)

KAUPUNKI-STRATEGIAN 2022–2025 VÄLIARVIOINTI

ARVIOINTIRAPORTTI 2023

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO **3**

TOIMINTAYMPÄRISTÖ **4**

STRATEGIAN TOTEUTUS JA KESKEISET TOIMENPITEET **6**

HAASTEET LOPPUSTRATEGIAKAUDELLE **9**

MITTAREIDEN JA TEKSTIEN MUUTOSESITYKSET **12**

ONNISTUMISET JA HAASTEET PAINOPISTEITTÄIN **16**

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki 16

Hyvät asukaslähtöiset palvelut 19

Eriarvoistumisen estäminen 24

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa 32

Kukoistavat kaupunkikeskukset 37

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella 40

KAUPUNKISTRATEGIAN VÄLIARVIOINNIN PROSESSI **44**

JOHDANTO

Vantaan kaupunkistrategia vuosille 2022–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 31.1.2022. Se sisältää kaupungin arvot, vision ja ne strategiset tavoitteet, joita toteutetaan valtuustokauden aikana. Strategiassa kaupungin toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet ovat kaupungin talouden suunnittelun lähtökohtana.

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntalain mukaan strategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa ja strategiassa tulee määritellä sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Strategian väliarvioinnin tarkoituksena on strategian etenemisen seuranta valtuustokauden puolivälissä ja strategian päivittäminen toimintaympäristön oleellisten muutosten perusteella. Strategiaan on kirjattu: Kaupunkistrategian 2022–2025 väliarviointi tehdään hyvinvointialueiden aloitettua vuoden 2023 aikana. Loppuarviointi tehdään vuonna 2026.

Väliarviointi koostuu tästä laadullisesta arvioinnista ja strategian tavoitteiden ja mittarien raportoinnista, joka tehdään 31.12.2023 tilanteesta. Laadullisessa arvioinnissa oli seuraavat osat: toimialojen valmistelema ennakkotehtävä strategian toteuttamisen onnistumisista ja loppukauden haasteista, valtuustoseminaarin ryhmätyö ennakkotehtävän pohjalta ja strategian painopisteittäiset työpajat, joissa käytiin läpi alla olevat teemat.

Strategian laadullisen/sisällöllisen arvioinnin teemat:

1) Hyvinvointialueet aloittaneet toimintansa -> Onko vaikuttanut tavoitteiden toteutumiseen?
2) Toimintaympäristön muutokset -> Mitkä ovat keskeiset muutokset, ja ovatko ne vaikuttaneet tavoitteiden toteutumiseen?
3) Mitkä ovat painospisteen keskeiset onnistumiset ja haasteet (ml. strategiateksteissä olevien toimenpiteiden tilannearvio), joihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?
4) Muutostarpeet/poistot mittareihin ja strategiatekstiin

Arviointiraportti koostuu seuraavista luvuista: Toimintaympäristö, Strategian toteutus ja keskeiset toimenpiteet, Haasteet loppustrategiakaudelle, Mittarien ja tekstien muutosesitykset, Onnistumiset ja haasteet painopisteittäin sekä Kaupunkistrategian väliarvioinnin prosessi.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Toimintaympäristökatsaus perustuu toimialojen esiin nostamiin toimintaympäristömuutoksiin. Luvun tavoitteena ei ole käydä läpileikkaavasti läpi kaikkia toimintaympäristömuutoksia vaan tiivistää nostot, jotka ovat nousseet työpajoissa jne.

Hyvinvointialueuudistus on yksi toimintaympäristön muutoksista. Yleisellä tasolla voidaan sanoa, että ylemmän johdon foorumit on rakennettu yhteistyön edistämiseksi. Käytännön prosesseissa on kuitenkin vielä kehitettävää. Selvimmin kehittämisen tarve tulee esiin tilanteissa, joissa hyvinvointialueella ja kaupungilla on yhteiset asiakkaat, kuten työllisyyspalveluissa ja kouluissa. Kehitettävää on myös kiinteistöjen hallinta- ja palveluverkkoyhteistyössä. Tämä koskee niin Vantaan kaupungin hyvinvointialueelle vuokraamia tiloja kuin uusien toimipisteiden suunnittelua. Luonnollisesti myös esimerkiksi koulujen tukipalveluiden, kuten kuraattorien ja psykologien, resursointi on hyvinvointialueen vastuulla.

Selkeimmin Vantaan strategian toteutumiseen vaikuttava toimintaympäristömuutos on talous. Korkeat korot ja nopeutunut inflaatio ovat vaikuttaneet voimakkaasti rakennushankkeisiin. Selvimmin tämä näkyy asuntorakentamisessa, jonka määrä on romahtanut. Lisäksi yksityisellä rahalla toteutettavia kiinteistökehittämishankkeiden käynnistyminen vaikeutuu. Erilaisten hankkeiden lykkääntyminen vaikuttaa kuitenkin laajasti, kolmeen strategian kuudesta painopisteestä. ”Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen Vantaa” -painopisteessä vaikutukset näkyvät elinvoimaa edistävien hankkeiden hidastumisena ja sitä kautta mahdollisesti myös erilaisten maankäytöstä kaupungille tulevien tulojen laskuna. “Eriarvoistumisen estämisen” -painopisteessä haasteena on käynnistää segregoituneilla alueilla yksityisrahoitteisia hankkeita ja sama toistuu “Kukoistavat kaupunkikeskukset” -painopisteessä.

Lainsäädäntö on muuttumassa mm. rakentamisen osalta. Uusi rakentamislaki tulee voimaan 2025, mikä vaikuttaa mm. ilmastotavoitteisiin. Voimaan ovat tulossa myös merkittävät Koto24- ja TE24-uudistukset. Kokonaisuudessaan lainsäädäntöuudistukset ovat merkittäviä.

Hallitusohjelmassa on monia Vantaan kannalta oleellisia muutoksia. Merkittäviä ovat mm. sosiaaliturvaan tulevat leikkaukset, jotka vaikuttavat niin vantaalaisten toimeentuloon kuin mahdolliseen muuttoliikkeeseen Vantaalle. Myös asumiseen ja

maankäyttöön liittyvät linjaukset, kuten asumisoikeusasunnoista luopuminen, ovat toteutuessaan merkittäviä linjauksia.

Hyvinvoinnissa on tapahtunut huolestuttavia muutoksia. Nuorten mielenterveyshaasteet ovat kasvussa, maksuhäiriömerkinnät kasvavat nuorilla jne. Nämä haastavat hyvinvointitavoitteiden toteutumisen. Asiakkaat ovat myös muuttuneet vaativimmiksi, mikä kuormittaa asiakaspalvelua.

Yleinen ilmapiiri on monessa asiassa kehittynyt strategian toteutumista tukevaksi. Taantuman aikana pehmeät arvot nousevat ja mm. ympäristötietous on parantunut. Nämä tukevat strategisten tavoitteiden hyväksyttävyyttä kaupunkilaisten keskuudessa.

STRATEGIAN TOTEUTUS JA KESKEISET TOIMENPITEET

Tässä kappaleessa tiivistetään painopisteiden keskeiset onnistumiset ja toimenpiteet. Raportin lopussa ne on listattu laajemmin.

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

Vantaan lainanmäärien kehitys on tavoitteiden mukaisella uralla. Taloutta on vahvistanut myös se, että toimitilahankkeita on pystytty toteuttamaan suunniteltua edullisemmin.

Vantaan kärkihankkeista on edistetty Osaamiskampusta ja Kuusijärveä. Em. kärkihankkeissa edetään kohti niille asetettuja tavoitteita.

Työllisyystavoitteet on saavutettu pois lukien maahanmuuttajien työttömyys, minkä lisäksi TE24-uudistus etenee.

Pientalotavoitteet on saavutettu. Pientaloille on lisätty kaavoitusta ja kehitetty mm. ohjeistoa rakennusvalvonnan sivuille.

Hyvät asukaslähtöiset palvelut

Vantaan onnistumiseksi nousee HYTE-kertoimen pysyminen aiemmalla tasolla (77/100). HYTE- kerroin mittaa sekä hyvinvoinnin eteen tehtävää työtä että väestön terveydentilaa. Tällä strategiakaudella on tähän mennessä varmistettu, että kaikkien HYTE-kertoimen indikaattoreiden eteen tehdään asioita.

Painopisteessä korostuu lasten hyvinvointi. Vantaalla toteutetaan “Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen” -toimenpideohjelmaa kaikissa toimipisteissä, minkä lisäksi Lapsiystävällinen kunta- työllä edistetään laajemmin lasten oikeuksia. Erilaisten oppijoiden ja elinikäisen oppimisen toimenpiteitä on toteutettu laajasti varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Koulutus on Vantaan tavoitteissa merkittävässä roolissa.

Asiakaspalvelu 2030 -vision ensimmäinen versio on valmistunut. Visioksi on vahvistunut 24/7-asiointi, jossa robotiikka sekä sähköiset palvelut ovat isossa roolissa.

Eriarvoistumisen estäminen

Myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa (MEK) on toteutettu Vantaalla aikaisemminkin. Tällä strategiakaudella MEK- työtä on kuitenkin kehitetty entistä strategisemmaksi.

Segregaation torjunnan kannalta merkittävät Maa- ja asuntopoliittiset linjaukset on päivitetty ja hyväksytty valtuustossa vuonna 2022. Palveluihin on myös investoitu osana segregaation vähentämistä. Maankäytön näkökulmasta merkittävää on lisäksi ollut se, että Länsimäkeen on laadittu kaavarunko. Korson ja Koivukylän kaavarungot ovat käynnissä.

Palveluja ja verkostoja on kehitetty vähentämään syrjäytymistä eri näkökulmista. Työllisyyden ja kotoutumisen osalta tuotetaan palveluita esimerkiksi yhteistyössä maahanmuuttajien järjestöjen kanssa, jotta asiakkaat tavoitetaan paremmin. Maahanmuuttajia on tuettu ja integraatiota edistetty myös tarjoamalla suomen kielen opetusta eri ryhmille, minkä lisäksi maahanmuuttajien siirtymistä työelämään on tuettu. Maahanmuuttajien osaamiskeskuksella on ollut tässä merkittävä rooli.

Kuntalaisille annettavaa digitukea ja kuntalaisten koulutuksia on kehitetty ja kaupungin digitukea antavaa henkilöstöä on koulutettu. Digituen kehittäminen on tärkeää, jotta useampi kaupunkilainen pystyisi aidosti hyödyntämään digitalisoituvia palveluja.

Vantaan kaupungin omaa henkilöstöä on koulutettu kohtamaan monikielisyyttä ja henkilöstön ymmärrystä eri kulttuureista on syvennetty.

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

Hiilineutraaliuden edistämisessä oleellista on liikenne. Tätä on edistetty uudella liikennepoliittisella ohjelmalla. Vantaalla on edistetty laajasti myös ympäristöystävällisiä liikkumisen muotoja. Tämä on tarkoittanut mm. kevyenliikenteen edistämissuunnitelmia ja investointeja uusiin reitteihin. Joukkoliikennettä on parannettu uusilla runkobussilinjoilla ja lisäämällä pysäkkejä. Päätös investoida raitiovaunuun on ollut myös merkittävä edistys joukkoliikenteelle.

Aviapoliksen alueen hiilineutraalius kehittyy. Alueen kehitys on Vantaan elinvoimalle merkittävä.

Hiilineutraaliustavoitteessa korostuu muuta strategiaa enemmän yhteistyö konserniyhtiöiden kanssa. Tässä merkittävä rooli on etenkin Vantaan energialla.

Kiertotalous on tärkeä resurssiviisauden tavoite. Sen edistämiseksi on käynnistetty useita hankkeita. Tämän lisäksi kiertotalous on yksi Vantaan klustereista.

Hiilineutraaliuden ohella merkittävä ympäristötavoite on biodiversiteetin vaaliminen. Tätä on edistetty tekemällä suunnitelmia ja kartoituksia merkittävistä luontokohteista. Vantaalla on myös tehty luontokohteiden ennallistamis- ja hoitotöitä.

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Kukoistavia kaupunkikeskuksia on edistetty kehittämällä kaupunkikulttuurin palveluverkkoa. Tärkeää on myös se, että viheralueiden mitoitukset ja saavutettavuuden ohjeistus on otettu käyttöön. Vihertehokkuudelle on tavoite asemakaavoissa. Nämä tuovat yhteen asukkaiden viihtyisyydelle merkitykselliset asiat eli lähiluonnon ja virkistysalueet sekä kulttuurin.

Strategiassa on nostettu esiin se, että jokaiselle keskustalle tehdään oma kehittämissuunnitelma. Ne ovat valmistumassa loppuvuodesta 2023.

Kaupunkikeskustojen kannalta liikenne ja liikkuminen on oleellista. Tätä on edistetty liikennepoliittisella ohjelmalla. Pysäköintiä on edistetty ja kehitetty mm. liityntäpysäköintiä. Ratikkakaupungin suunnittelu on aloitettu. Ikäihmiset on puolestaan huomioitu mm. kehittämällä turvallisia ja esteettömiä kävelyreittejä.

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

Johtamis- ja esimiesvalmennuksia on päivitetty ja kehitetty erilaisia johtamisen työkaluja. Toimialat ovat kehittäneet omia valmiuksia johtamisen tukemiseen.

Henkilöstön saatavuuteen ja pitovoimaan on panostettu. Vantaalla on luotu pito- ja saatavuusohjelma ja kehitetty mm. työaikoja ja palkkausta. Vantaan työnantajarekryilme on uusittu.

HAASTEET LOPPUSTRATEGIAKAUDELLE

Väliarvioinnin kannalta on oleellista tunnistaa asiat, jotka vaativat vielä huomiota strategian loppukaudella. Osittain kyse on strategisista tavoitteista, joiden toteutuminen on vielä kesken. Samalla voidaan tunnistaa tavoitteet, jotka eivät ehkä ole toteutumassa tai ainakin niiden edistämistä pitäisi jatkaa myös tulevalla strategiakaudella.

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

Taloudellisesti loppukauden haasteena on investointikaton ylittyminen, mihin vaikuttaa niin lisääntyneet tarpeet kuin kustannustason nousu. Taloutta rasittaa myös se, että maanluovutuksista ja maankäyttösopimuksista saatavat nettotulot tulevat jäämään alkuperäisestä tavoitteesta muuttuneen taloustilanteen takia.

Vantaalaisten matala koulutustaso on haaste, jota ei tulla ratkaisemaan strategiakauden aikana. Matala koulutustaso vaikuttaa myös mm. työllisyyteen. Samaan aikaan myös työvoiman saatavuus muodostaa haasteen.

Hyvät asukaslähtöiset palvelut

Segregaatio on edelleen haaste, johon tulisi vastata viemällä huono-osaisille alueille enemmän palveluita.

UNICEF:in Lapsiystävällinen kunta -toiminta (LYK) tulisi liittää kiinteämmin strategiaan ja kehittää osallisuutta.

Vantaan strategiassa oppimisella on merkittävä rooli. Tämän takia perusopetuksessa on panostettu lukemisen ja matemaattisen osaamisen seuloihin. Niistä saatavaa tietoa ei kuitenkaan vielä ole hyödynnetty täysimääräisesti. Tietoa voisi hyödyntää paremmin oppilaiden osaamistason parantamiseksi ja opettajien välisessä yhteistyössä.

Raja- ja yhdyspintoja hyvinvointialueelle kouluissa tulisi kehittää enemmän. Kehittäminen on merkityksellistä, sillä tukipalvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueelle.

Asiakaspalvelulle on laadittava kaupunkitasoinen johtamisjärjestelmä sekä asiakastiedon ja -tutkimuksen yhteinen tietovarasto.

Eriarvoistumisen estäminen

Eriarvoistumisen estämiseksi palveluissa olisi vielä kehitettävää. Tällöin kyse on luonnollisesti myös resursseista. Enemmän resursseja tarvittaisiin mm. henkilökohtaiseen palveluun. Maahanmuuttajien osaamiskeskus on ollut menestys, mutta se toimii nyt määräaikaisella rahoituksella. Rahoituksen vakinaistamisesta olisi hyötyä. Suomen kielen opetusta tarvittaisiin edelleen lisää.

Segregaation vähentämiseksi tehdään Vantaalla paljon työtä. Toimenpiteiden vaikuttavuuden seuraamista ja mittaamista tulisi kehittää kuitenkin enemmän.

Syrjäytymistä estäviä palveluita tuottaa hyvin monenlaiset toimijat, ml. kansalaisjärjestöt. Yhdessä nämä muodostavat palveluekosysteemin. Palveluekosysteemin tuomia mahdollisuuksia voitaisiin hyödyntää enemmän.

Henkilöstön rekrytoinnissa ja saatavuudessa on haasteita. Samalla henkilöstön osaamista tulisi kehittää laaja-alaisesti kohtaamaan erilaisia haasteita.

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

Vantaa on asettanut hiilineutraaliustavoitteen vuodelle 2030. Monissa muissakin toimenpiteissä toistuu se, että niitä tulisi jatkaa yli strategiakauden.

Resurssiviisautta edistetään Vantaalla hankerahoituksella. Vaikuttavuuden kannalta toimintojen rahoitusta pitäisi vakinaistaa.

Kaupunki ei voi saavuttaa kaikkia resurssiviisauden tavoitteita yksin. Siksi sidosryhmäyhteistyöhön eli kaupunkilaisten ja yritysten kanssa tehtävään työhön tulisi panostaa enemmän.

Vantaalla on kehitetty paljon liikkumista, mutta ympäristöystävällisyyden näkökulmasta työtä tulisi edelleen jatkaa. Sähköautojen latauspisteitä tarvitaan lisää. Kevyttä liikennettä tulisi kehittää edelleen ja joukkoliikennettä parantaa. Vantaalla tulisi kehittää myös seudullista kaupunkipyöräjärjestelmää.

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Palveluverkon osalta tarvittaisiin uusia avauksia Hakunila–Länsimäen-alueelle. Segregaation purkaminen vaatii huomioita, mikä vaatisi entistä parempaa koordinaatiota toimialojen välillä. Tämä liittyy myönteisen erityiskohtelun ohjelmaan (MEK).

Ratikkapäätös oli merkittävä Vantaalle. Ratikan rakentamisajan ratkaisut vaativat kuitenkin huomiota, jotta ne eivät vaikuttaisi liikaa kaupunkikeskustojen liikenteeseen yms.

Toimintaympäristön muutokset vaikuttavat eniten juuri kaupunkikeskustojen kehittämiseen. Muutosta tulisi arvioida ja kehittää uusia toimintamalleja muutokseen vastaamiseen.

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

Valmentavaa johtamista ja henkilön itsensä johtamista tulisi kehittää edelleen. Työssäoppimista pitäisi systematisoida paremmin.

Työhyvinvointiin tulisi kiinnittää enemmän huomioita. Poikkeamiin tulisi reagoi paremmin ja työhyvinvoinnin seurantaväliä tulisi lyhentää. Työterveyttä tulisi kohdentaa paremmin.

Vantaalle on laadittu saatavuusohjelma. Sen toimenpiteiden läpivienti tulisi varmistaa.

MITTARIEN JA TEKSTIEN MUUTOSESITYKSET

Muutos	Kohta (sivunumero)	Selite/ perustelu
Muutos tekstiin, viimeinen kappale, ensimmäinen virke: *Kaupunkistrategian 2022–2025 väliarviointi tehtiin hyvinvointialueiden aloitettua vuoden 2023 aikana.*	5	
1.3.Kaupungin omien Investointien omarahoitusosuus ilman ratikkaa 600 me -> mittarin muutos -> 10 % korotus, enintään 660 me Muutetaan strategiatekstiä, s. 9, kolmannen kappaleen ensimmäinen kokonainen virke muotoon: *Kaupungin investoinneille asetetaan strategiakaudelle tavoitteeksi 660 milj. euron menokatto.*	13	Alkuperäinen investointikatto tulee ylittymään kustannustason nousun ja lisääntyneiden investointitarpeiden vuoksi.
2.5. Vieraskielisten työttömyys (työttömyyden puolittaminen) -> muutos mittaritekstiin: *työttömyyden vähentäminen*; uusi tavoitetaso: 5200	14	Taloustilanteen heikentyminen.

Muutos	Kohta (sivunumero)	Selite/ perustelu
3.2. Tapahtumien ympärille syntyy uutta liiketoimintaa. -> muutos: Vantaalle syntyneiden uusien yritysten kumulatiivinen lukumäärä: lähtötasona vuosi 2021: 749 kpl, tavoitetaso 2025: 850 kpl Toimialojen yritysten yhteenlaskettu liikevaihto v. 2020: indeksi 100,3 (2015 = 100), tavoitetaso 2025: indeksi 120	14	Yritysten kumulatiivisen lukumäärän lähtö- ja tavoitetasot tarkentuneet. Yritysten yhteenlasketun liikevaihdon tavoitetasoksi indeksi.
6.3.2. Matemaattinen ja kielellinen osaaminen. Oppimisen arviointi tutkimuksen nojalla -> mittarin poistaminen. Lukemista ja matematiikkaa seurataan jatkossa 6.4. Lukuseulalla ja 6.5. Funa-mittauksella.	19	Tutkimus on erittäin kallis, yli 60 000€, ja hyötyarvo suhteessa euromääräiseen panostukseen vähäinen. Ei ole myöskään varmaa, haluaako tutkimuksen toteuttaja osallistua jatkossa kilpailutukseen, ja saadaanko tutkimuksen toteutusta ostettua samoilla indikaattoreilla muulta toimijalta.
6.5. Oppilaiden matemaattinen osaaminen -> muutos: mittaroidaan luokkien 3. ja 7. osalta	20	Mittaroitavat luokat täsmentyneet
6.5. Oppilaiden matemaattinen osaaminen -> muutos lähtötasoissa: 3.lk 1998/2648 7.lk 1756/ 2596	20	Lähtötasot täsmentyneet

Muutos	Kohta (sivunumero)	Selite/ perustelu
13.1. Osallistumisaktiivisuus -> muutos: datana FinSoten korvaava TerveSuomi-tutkimus. TerveSuomesta tiedot saadaan hyvinvointialuetasoisesti. Lähtötaso määritetty Vantaa-tasoisesti, ei mahdollisuutta saada takautuvasti hyvinvointialuetasoista tietoa.	25	FinSotea vastaava TerveSuomi-tutkimus korvaa FinSote-tutkimuksen.
13.2. Yksinäiseksi kokevien vantaalaiset yli 18-vuotiaat -> muutos: datana FinSoten korvaava TerveSuomi-tutkimus. TerveSuomesta tiedot saadaan hyvinvointialuetasoisesti. Lähtötaso määritetty Vantaa-tasoisesti, ei mahdollisuutta saada takautuvasti hyvinvointialuetasoista tietoa.	25	FinSotea vastaava TerveSuomi-tutkimus korvaa FinSote-tutkimuksen.
14.2. S2 % -> mittarin poistaminen	25	Mittari ei sovellu tavoitteen kuvaamiseen.
18.2.: Kaupunkikonsernin rakentamien sähköajoneuvojen latauspisteiden määrä -> muutos: *Kaupunkikonsernin rakentamien sähköajoneuvojen*	30	Tikkuparkki ja Ratakujan pysäköinti uusina laitoksina toteuttavat näitä suuren määrän 2023. Kaikkia ei kuitenkaan ole heti syytä varustaa latauspisteillä, vaan sitä mukaa, kun

Muutos	Kohta (sivunumero)	Selite/ perustelu
latauspaikkavarausten määrä.		sähköautojen latauksen kysyntä laitoksissa kasvaa.
24.2. Kunnossapitotiimien perustaminen -> mittarin poistaminen Poistetaan strategiatekstistä, sivulta 34 viimeinen virke: *Kaupunkiympäristön kunnossapitoa varten Vantaalle organisoidaan asukkaita toimintaan mukaan ottavat, alueelliset kunnossapitotiimit, joiden resursointiin ja kalustoon panostetaan.*	36	Tavoitteelle ei asetettu määrärahoja ja nykyresurssein ei pystytä toteuttamaan.
24.3. Lapsibarometri -> mittarin poistaminen	36	Lapsibarometrin toteuttaminen osoittautui liian hankalaksi.
Muutos -> Lisäys strategiatekstiin, kolmannen kappaleen viimeisen virkkeen perään: *Johtamisen perustaidot on varmistettava, jotta valmentavaa johtamista voidaan kehittää.*	37	

ONNISTUMISET JA HAASTEET PAINOPISTEITTÄIN

Tässä luvussa on toimialojen valmisteleman ennakkotehtävän ja työpajatyöskentelyn arviot seuraaviin kysymyksiin:1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty? 2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

Painopisteittäin on esitetty myös valtuuston talous- ja strategiaseminaarin ryhmätyöskentelyn 24.8. nostot arviointikysymyksestä ”Mihin asioihin pitäisi vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella kaupunkistrategian 2022–25 toteuttamisen näkökulmasta?”

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

Taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

   - Talousarvioiden laadinnassa ja toteutuneissa tilinpäätöksissä on edetty valtuustokauden vuosikatetavoitteen mukaisesti. Kaupungin lainamäärää on saatu edelleen laskettua strategiakauden aikana. Konsernin lainamäärät ja vastuut ovat tavoitteen mukaisella uralla.
   - Rakentamisen investointiohjelmat on sovitettu annettuun investointikehykseen hankkeita priorisoimalla. Koko valtuustokauden investointikehys tulee kuitenkin ylittymään.
   - Toimitilahankkeet on pystytty toteuttamaan tavoitehintoja edullisemmin mm. onnistuneen hankeohjauksen ja urakkakilpailutusten ansiosta.
   - Kiinteistöjohtamisen linjaukset on hyväksytty ja toimenpiteitä on edistetty.
   - Konserniomistusten kokonaissuunnitelma hyväksytty 2022
   - Maa- ja asuntopoliittiset linjaukset tehty

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

   - Investointihankkeiden valmisteluun, toteutuksen oikeaan ajoitukseen ja riittävien rakennuttamisresurssien varmistamiseen. Myös kasvavan kaupungin riittävä investointitaso on varmistettava.

- Vuokrasopimusneuvottelut hyvinvointialueen kanssa viivästyneet – myös HVA kiinteistöjen myyntiprojekti viivästynyt
- Maanluovututuksen ja maankäyttösopimusten nettotulot tulevat jäämään alle alkuperäisen tavoitetason taloussuhdanteen voimakkaan muutoksen takia.
- Koko valtuustokauden kaupungin omien investointien alkuperäinen investointikatto tulee ylittymään kustannustason nousun ja lisääntyneiden investointitarpeiden vuoksi
- Iso kokonaisinvestointipotti – olisi lisättävä yhteistyötä yksityisten kanssa

Osaamisen ja työllisyyden vahvistaminen elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseksi

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Työllisyyspalvelut ja Varia ovat käynnistäneet vahvan yhteistyön osaamispalveluiden tarjoamiseksi työllisyyspalveluiden asiakkaille ja yhteistyön syventämiseksi TE2024 uudistuksessa.
- Tikkurilan osaamiskampuksen valmistelussa edistetään kohtaantoa ja käynnistetty ennakoinnin kehittäminen
- TE24 ja Koto24 valmistelu on käynnistetty - muutos antaa kaupungille lisää mahdollisuuksia vaikuttaa elinvoiman edistämiseen.
- VaKeHyvan kanssa tehty yhdyspintasopimus
- Vantaa ollut houkutteleva kohde yritysten investoinneille
- Työttömyysmittarit, pl. maahanmuuttajat, ovat laskeneet
- Koronan jälkeen uusia yrityksiä perustettu yhtä paljon tai enemmän kuukausitasolla kuin ennen koronaa.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Vantaan työllisyyspalveluiden asiakkailla on matalla koulutustaso, minkä johdosta pitää rakentaa osatutkintoja sekä muita lyhytkestoisia koulutuksia, jotka edistävät työmarkkinoille pääsyä.
- Osaavan työvoiman saatavuuteen ja pitovoimaan
- Yritystontit loppuvat
- Koronan jälkeen jäätiin jälkeen yritystoiminnassa, palkkasummassa saatu kuitenkin kiinni
- Ristiriita: yritystonttien löytyminen vs. luontoarvot vs. pientalot

Vetovoimainen asumisen kaupunki

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Pientalo-ohjelmaan on koottu toimenpiteet, joilla voidaan edistää pientaloasuntojen rakentamista. Pientalorakentajille on laadittu ohjeaineisto rakennusvalvonnan sivuille. Pientaloasemakaavoitusta on lisätty.
- Kuusijärven kärkihankkeessa edetään kohti visiota saavutettavasta koko kansan luonto- ja virkistyspaikasta.
    - Saavutettavuutta parannettu esteettömiä retkeilyrakenteita, palvelurakennuksia ja kestäviä kulkuyhteyksiä kehittämällä. Palveluja ja rakenteita kehitetty kestävän käytön näkökulmasta.
    - Uudessa hallintomallissa hallintovastuu siirtyy kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle.
- Valmisteilla Nuku yö ulkona -haasteen valtakunnallinen päätapahtuma elokuulle 2024.
- Pito- ja vetovoiman sekä kiinnostavuuden kasvattaminen tapahtumia lisäämällä toteutunut mm tapahtumalavojen kautta. Pysyvät ratkaisut tulisi kuitenkin saada kaikille suuralueille.
- Vantaan vetovoima on tähän asti ollut hyvä ja pientaloja on rakentunut.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Kärkihankkeen priorisointi ja kokonaisresursointi varmistettava korkeatasoisesti uudistuvalle ja vetovoimaiselle Kuusijärvelle.
- Uudis- ja maisemarakentamisen toinen vaihe käynnistettävä.
- Myyrmäen kaupunkikulttuuritalon hanke viivästynyt alueen kokonaissuunnitelman haasteiden johdosta. Kakussa hankkeen suunnittelu jatkuu osallistamisvaiheella, lisäksi resurssia saatu vahvistettua kärkihankkeiden osalta vuodesta 2024 eteenpäin.
- Mitä tulee tapahtumaan tapahtuma-areenoille (Kivistö, Muumit)

Valtuustoseminaari

Valtuustoseminaarissa nostettiin esiin TE24-uudistuksen onnistuminen (valtuusto mukaan uudistukseen) ja työllisyyden hoito (nuoristyöttömyyden syyt selvitettävä). Talouden hoitamisessa tärkeäksi koettiin talouden tasapaino, hallitusta

taloudenpidosta kiinnipitäminen, verokertymän lisääminen sekä investointien ylitysten ja myöhästymisten valvonnan kehittäminen. On panostettava osaamiseen ja koulutukseen ja kielen oppimiseen (esim. Vantaan osaamiskeskus), minkä lisäksi maahanmuuttajataustaiset äidit on saatava mukaan työelämään. Oppisopimuskoulutuksen kynnystä on madallettava. Koulutustason, hyvinvoinnin, turvallisuuden ja eriarvoisuuden mittarit on saatava näkyviin. Elinkeinopalveluihin, Vantaan maineeseen ja Vantaata koskeviin mielikuviin on panostettava: On tuettava potentiaalisia kasvuyrityksiä ja nuoria yrittäjiä sekä lisättävä kaupungin vetovoimaa tarjoamalla yrittäjille tontteja ja yhteistyötä. Mainetta ja mielikuvia on parannettava panostamalla kaupungin yleiseen viihtyisyyteen ja kunnossapitoon sekä priorisoimalla investointeja, esimerkiksi Tikkurilan osaamiskampuksesta on mahdollista kehittää pöhinäkeskus. Maineeseen ja mielikuviin voidaan vaikuttaa myös tapahtumien ja kulttuurin avulla. Monipuolisen asuntopolitiikan, pientaloasumisen ja verotulojen osalta on painotettava veronmaksukykyisyyttä, pitovoimaa ja monipuolista asumista, minkä lisäksi Vantaalla on oltava elämäntilanteeseen sopivaa asumista. On selvitettävä, miksi kuntien välinen nettomuutto on Vantaan osalta heikkoa.

Hyvät asukaslähtöiset palvelut

Sujuvat hyvinvointia rakentavat palvelut

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- HYTE-kerroin on pysynyt aiemmalla tasolla (77/100). Vantaan lähtötaso on muihin kuntiin verrattuna valmiiksi jo hyvällä tasolla. Tällä strategiakaudella ollaan tähän mennessä varmistettu, että kaikkien HYTE-kertoimen indikaattoreiden eteen tehdään asioita.
- Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille:
    - Harrastusten Vantaa –kokonaisuutta on laajennettu ja saatu lisää maksutonta harrastustoimintaa kaikille kouluille. Uutena toimenpiteenä alkaa 2023 lähiliikuttajat, jotka innostavat lähiöissä eri-ikäisiä ihmisiä liikkumaan. +18-vuotiaiden nuorten aikuisten maksuton vapaa-ajan toiminta on laajentunut ja löytänyt paljon uusia osallistujia.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Miten luomme toimivan polun maksuttomista harrastuksista/kerhoista kohti tavoitteellisempia harrastuksia myös niille, joilla ei ole varaa maksaa kalliita harrastusmaksuja.

Sujuvat hyvinvointia rakentavat palvelut

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelmaa toteutetaan kaikissa toimipisteissä.
- Lapsiystävällinen kunta -työllä edistetään lasten oikeuksia
- Turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönotto on käynnistynyt.
- Koulujen hyvinvoinnin vuosikellot otettu käyttöön ja hyvinvointivastaavien työtä tuettu kaikilla kouluilla.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Segregaationäkökulman huomioiminen palveluiden kehittämisessä
- Palveluverkon jatkuva kehittäminen muuttuneisiin ja muuttuviin tarpeisiin kasvavassa ja monimuotoisessa kaupungissa -tarvitaan riittävät tilat ja tontit.
- Päiväkodit ja koulut osallistuvat pro-toimintamallin mukaiseen toimintaan. Pro -toimintamalli (vaka, pope ja SVE) vahvistaa inklusiivista toimintakulttuuria, jossa sosio-emotionaalisia taitoja opetetaan yhdessä. Malli arvioidaan ja vahvistetaan
- UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -toiminnan (LYK) liittäminen strategiaan ja osallisuuden kehittämiseen

Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Lakisääteiset hyte-neuvottelut on käyty hyvässä hengessä Vantaa, Keravan, HVA:n, HUS:n ja järjestöjen edustajien kesken. Yhteiseksi tavoitteeksi on asetettu "mielekäs arki jokaiselle" ja sen alla painopistealueina on osallisuus, mielen hyvinvointi ja hyvinvointia tukevat elintavat.

- Vantaan hyvinvointisuunnitelma on tehty, hyvinvointialueen asiantuntijoita on ollut mukana työssä.
- Hyvinvointialueyhteistyön rakenteet ja sopimus tehty työllisyyspalveluiden ja hyvinvointialueen kesken.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Arjen rajapinnoilla olevan yhteistyön toimivuus, yhteistyösopimukset
- Yhdyspintoja on paljon ja ne elävät - läpikäynnissä menee aikaa. Yhdyspinta- ja yhteistyösopimukset voivat vaatia uudelleentarkastelua.
- Riittävien ja tarpeen mukaisten opiskeluhuollon palveluiden saaminen hyvinvointialueelta

Tuetaan oppijan tarpeisiin pohjautuvaa oppimista ja mahdollisuuksia edetä omien edellytystensä mukaan

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Varhaiskasvatuksessa on viety eteenpäin lapsen tukeen ja inkluusioon liittyviä uudistuksia osaksi käytännön toimintaa ja tuen valikkoa. Asiaan liittyvää osaamista on edistetty eri esihenkilö ja työntekijäfoorumeilla. (Tuen aamukahvit, VasuTalk, asiantuntija-aamut) avulla
- Varhaiskasvatus ja perusopetus järjestävät erityisopettajaopinnot 60 opettajalle yhteistyössä yliopistokeskus Chydeniuksen kanssa. Koulutuksella vastataan pätevän henkilöstön saatavuushaasteeseen.
- Kaikissa peruskouluissa kolmiportaisen tuen rakenteita on yhtenäistetty Tuen puun ja siihen liittyvien materiaalien avulla. Opettajille osaamista on vahvistettu monipuolisen koulutuksen ja konsultointituen avulla.
- Perusopetuksessa vahvistettu tietoon pohjautuvaa tuen tarpeiden tunnistamista (seulat systemaattisemmin käytössä).
- Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa on laadittu kaupunkitasoiset poissaoloihin puuttumisen mallit.
- Toisen asteen koulutuksessa on palvelumuotoilun avulla lähdetty kehittämään joustavia oppimisen polkuja lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Perusopetuksen lukemisen ja matemaattisen osaamisen seuloista saatavan tiedon hyödyntäminen oppilaiden osaamisen lisäämisessä sekä eri opettajaryhmien välisessä yhteistyössä.
- Oppimisen tuen kehittäminen toisella asteella (työpaikkaohjaajat ammatillisessa koulutuksessa ja erityisopettajat lukiokoulutuksessa)

Eri-ikäisten kuntalaisten jatkuvan oppimisen ja koulutuksen tarpeisiin panostetaan

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Opiskeluhuoltosuunnitelmat päivitetty esiopetuksesta toiselle asteelle keväällä 2023. Opiskeluhuoltosuunnitelmien yhteydessä koottu koulutuksen järjestäjän arvio opiskeluhuollon resurssitarpeista.
- Lapsiperheiden lukuintoa vahvistetaan yhdessä kirjaston kanssa. Yhteistyö Lukukeskuksen kanssa käynnistynyt.
- Kielitietoinen yläkoulu -hanke tukee yläkouluikäisten ja myöhään maahan tulleiden oppilaiden oppimista.
- Esi- ja alkuopetuksen palvelulupausta ja toiminnallista yhteistyötä toteutetaan kaikissa esiopetuksen ja perusopetuksen yksikössä.
- 7. vuosiluokan oppilaille lisätty 0,5 vuosiviikkotuntia tunne- ja vuorovaikutustaitoihin liittyen.
- Digipedagogiikkaa juurrutetaan yksiköissä monipuolisesti osaksi arjen toimintaa.
- 8. tai 9. luokan oppilaan on mahdollista saada tarpeidensa mukaista tehostettua oppilaanohjausta jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyen.
- Oppilaan on mahdollista hakeutua opiskelemaan joustavaan työelämäpainotteiseen perusopetukseen (TEPPO) jokaisessa ylä- tai yhtenäiskoulussa.
- Toisen asteen koulutus on tiiviisti mukana TE2024-valmistelussa, jossa pohditaan muun muassa uudenlaisia koulutuspolkuja.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä ja nivelvaiheen opetussuunnitelma vaatii sujuvuutta sekä palvelulupauksen toteutumista tulee kehittää entisestään, mm. nivelopettajien työn jatkuminen.
- Vaativan erityisen tuen tarpeeseen vastaamiseksi ei ole riittävästi paikkoja

Digitaalisuus tukee palvelujen kehittämistä

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Keskitetty tietovarasto on olemassa, jota on edistetty juuri viimeisen parin vuoden aikana. Lisäksi digitaalisessa siirtymässä on painotettu asiakaspalvelun digitalisointia ja sisältää paljon erilaisia toimenpiteitä, joita jo edistetty tämän osalta. Toteutus kunkin vuoden investointiohjelman mukaan.
- Asiakaspalvelu 2030 -vision ensimmäinen versio on valmistunut. Visioksi on vahvistunut 24/7 asiointi, jossa robotiikka sekä sähköiset palvelut ovat isossa roolissa. Tämä tarkoittaa, että tulevaisuudessa palveluiden toteuttamiseen tarvitaan nykyistä enemmän investointeja. Tähän mennessä on myös tunnistettu haasteita nykyisten palveluiden hajanaisuudessa ja niiden saavutettavuudessa sekä sähköisten palvelujen käyttöön annettavassa tuessa.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Asiakaspalvelulle on laadittava kaupunkitasoinen johtamisjärjestelmä sekä asiakastiedon ja -tutkimuksen yhteinen tietovarasto. Tarvitaan yhtenäinen malli asiakaspalautteen perusteella tehtävään kehittämiseen. Tavoitteena on hallitumpi ja asiakaslähtöisempi asiakaspalvelukokonaisuus kuntalaisille. Lisäksi nykyisten ja uusien palveluiden vaikuttavuutta tulisi mitata systemaattisemmin.
- Hallitusohjelman kirjaus digitaalisten palvelujen ensisijaisuudesta voi vaikuttaa kaupungissa annettavaan digitukeen.

Valtuustoseminaari

Valtuustoseminaarin ryhmätöissä tuotiin esiin Oppimiskampus, jatkuva oppiminen ja oppimisen tukitoimet: iltapäiväkerhoja on kehitettävä osaamistasojen mukaan ja kerhojen tasalaatuisuus on varmistettava, minkä lisäksi kolmas sektori, kuten

liikuntajärjestöt, tulisi voida ottaa mukaan yhteistyöhön. Työssäoppiminen ja muuntokoulutus tulisi mahdollistaa ja kehittää toista astetta ja toisen asteen oppimisen tukea. Vantaalle tulisi pyrkiä saamaan yliopistotasoista koulutusta. Lukutaidon ja matematiikan taidot on saatava kuntoon, maahan muuttaneiden kotoutumista ja kielitaitoa on vahvistettava ja maahanmuuttajataustaiset vanhemmat on saatava mukaan koulutyöhön. Lasten turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö on varmistettava (kiusaaminen). Henkilöstön hyvinvoinnin ja pitovoiman lisäämiseksi tulisi olla pysyviä, päiväkoti- tai aluekohtaisia sijaisia. Kouluissa resurssit ja varhaiskasvatuksessa erityistuki on varmistettava niin, että opettajat voivat keskittyä opettamiseen, kouluissa opettajien hallinnollista taakkaa tulisi lisäksi keventää. TE24-uudistuksen onnistumiseen on syytä kiinnittää huomiota. Liikunta- ja kulttuuripalveluissa Harrastusten Vantaata olisi laajennettava sekä kohderyhmien että tarjonnan osalta ja muistettava, että harrastaminen voi olla muutakin kuin liikuntaa. Liikuntapaikkasuunnitelma tulisi päivittää. Hyvinvointialueen ja kaupungin rajapintoja on tarkkailtava. Ennaltaehkäisyn tulisi näkyä kaupungin palveluissa. Osallistuvaa budjetointia tulisi kehittää niin, että kuntalaiset voitaisiin ottaa mukaan toteuttamiseen ja että myös pienet, talkoilla hoidetut hankkeet mahdollistuisivat.

Eriarvoistumisen estäminen

Syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehitys katkaistaan

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Työllisyyden ja kotoutumisen osalta tuotetaan palveluita esimerkiksi yhteistyössä maahanmuuttajien järjestöjen kanssa, jotta asiakkaat tavoitetaan paremmin
- Ohjaamo palvelee syrjäytymisvaarassa olevia nuoria matalan kynnyksen periaatteella
- Kuntalaisille annettavaa digitukea ja kuntalaisten koulutuksia on kehitetty ja kaupungin digitukea antavaa henkilöstöä on koulutettu. Kuntalaisille tehtävällä kyselyllä on selvitetty kanavia digisyrjäytymisriskissä olevien asiakasryhmien tavoittamiseksi ja digituen markkinointia on tehostettu.
- Kyselytulosten valossa on viitteitä siitä, että niiden vantaalaisten osuus on pienentynyt, jotka kertovat jäävänsä ilman tarvitsemaansa digitukea.

- NEET –nuorten määrän seurantaa varten on kehitetty laskentamalli, joka mahdollistaa NEET –nuorten tilanteiden tarkemman analyysin ja sen perusteella tehtävän toimenpidesuunnitelman.
- Etsivän nuorisotyön resursseja on lisätty ja etsivien nuorisotyöntekijöiden määrä on vuosina 2022 ja 2023 ollut 15 htv. Yhteydenottoa etsivään nuorisotyöhön on madallettu mm. ottamalla käyttöön chat –palvelu sekä jalkautumalla laajemmin eri verkostoihin ja toimipisteisiin.
- Nuorille aikuisille suunnattua harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa on lisätty ja resursseja vahvistettu. Toiminta tavoittaa aiempaan nähden lähes puolet enemmän nuoria aikuisia.
- Nuorten työpajatoimintaa on kehitetty lisäämällä palveluvalikkoon matalamman kynnyksen valmennusta sekä kehittämällä ESR-hankkeessa työllistymiseen ja opiskeluihin tähtäävää nuorten yksilövalmennusta. ESR –hankkeessa kehitetyn toimintamallin vaikuttavuus on ollut työllistymisen näkökulmasta erittäin positiivinen.
- Oppilaitosnuorisotyö on laajentunut myös lukiokoulutukseen pilottihankkeen myötä.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Haasteena työttömien työnhakijoiden matala koulutustaso sekä maahanmuuttajien suomen kielen osaamisen parantaminen
- Digisyrjäytymisen riski on edelleen suuri. Digitukea on vahvistettava ja sen saatavuutta ja saavutettavuutta edelleen parannettava. Digituki on jalkautettava osaksi kaupungin palveluiden kehittämistä ja sen resurssit on varmistettava osaksi kaupunkitasoista asiakaspalvelua.
- Monet palvelut kärsivät kuitenkin resurssipulasta eivätkä ne pysty vastaamaan kasvavaan kysyntään. Ennaltaehkäisevä työ pitäisi saada todella vahvaksi, jotta kehitykseen voitaisiin vaikuttaa, mutta nykytilanteessa ennaltaehkäisy valuu helposti korjaavaksi työksi, jolloin kuormittaa palveluita (häiriökäyttäytyminen).
- NEET-nuorten määrän vähentämiseksi tarvitaan poikkihallinnollista yhteistyötä ja selkeämpiä toimialojen kesken yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä. Nuorten palvelupolut pitää yhteistyössä saada sujuvimmiksi ja etenkin työttömyyden alkuvaiheessa tunnistaa paremmin syrjäytymisen riskitekijöitä.

Syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehitys katkaistaan

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä
edistetty?

- Lasten koulutuksellista tasa-arvoa vahvistetaan tarveperusteisella resursoinnilla (Kota-rahoitus) sekä myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa toteuttamalla.
- Henkilöstön saatavuusohjelman 2022-2024 varhaiskasvatuksen toimenpiteillä, mm. rekrylisillä, tavoitellaan veto- ja pitovoimaa. Kelpoinen henkilöstö lisää varhaiskasvatuksen laatua, mikä ehkäisee syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehitystä. Rekrylisä on käytössä myös perusopetuksessa.
- Eriytymiskehityksen hillitsemiseen liittyen Yhteinen koulu-toimintamallin kehittäminen on käynnistynyt; kaupungin eri toimijoiden rooleja vahvistettu ja yhteistyötä lisätty alueilla. Lisäksi eriytymiskehitykseen liittyvän kasotasoisen tietopohjan kehittäminen aloitettu ja kouluverkkoselvitykseen on tuotu kota-tietoja mukaan.
- Peruskoulujen turvallisuuskulttuurin edistämiseksi järjestetty koulutusta, tarjottu konsultaatiota sekä päivitetty prosesseja. Perusopetuksessa ja toisella asteella käynnistymässä hanke hyvinvointi- ja turvallisuusosaamisen vahvistamiseksi.
- Segregaatioon liittyvä keskustelu on lisääntynyt ja tietoisuus kasvanut
- Sosiaalisesti kestävä Vantaa -strategiatyö nojaa vahvasti uuteen hyväksyttyyn Vantaan kaupungin strategiaan, jossa yhdeksi painopisteeksi on nostettu eriarvoistumisen estäminen. Kaikki toimialat käsittävä MEK-ohjelma sisältää konkreettisen toimintaohjelman, se edistää toimialojen välistä yhteistyötä sekä strategista päätöksentekoa. Tämän lisäksi kaupungilla tehdään monia toimia eriarvoistumisen estämiseksi.
- Vuoden 2023 alusta asukastiloilla tuplattiin digiohjaajien määrä kahdesta neljään ja tämä on mahdollistanut digituen asiakasmäärien kasvun, vuonna 2022 yhteensä 6 500 asiakasta ja 2023 tammi-elokuun aikana jo 8 500 asiakasta.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Toimialojen välisen yhteistyön tiivistämiseen ja yhteistyömallien rakentamiseen.
- Segregaatiovaikutusten arvioiminen palveluverkon suunnittelussa

- Hallitusohjelman ja maailmanpoliittisen tilanteen takia segregaatiokehitys entistä haastavampaa
- Pitkäaikainen vaikuttavuuden ja kokeilujen arviointi

Eriytymiskehityksen alla olevien alueiden kiinnostavuus ja vetovoima kasvaa asuntorakentamisen, palveluiden ja investointien osalta

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Lähiöohjelma
- MEK-työ
- Maa- ja asuntopoliittiset linjaukset on päivitetty ja hyväksytty valtuustossa 2022 kaupunkistrategian mukaisesti. Asuntorakenteen monipuolisuuden kasvattaminen päivitettyjen linjausten mukaisilla toimenpiteillä.
- Investoinnit palveluihin (Elmo)
- Kehittämissuunnitelmat laadinnassa eriytymiskehityksen uhan alla oleville alueille (Kukoistavat kaupunkikeskukset)
- Länsimäkeen on laadittu kaavarunko, Korson ja Koivukylän kaavarungot ovat käynnissä

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Kehittämissuunnitelmien edistäminen ja toimenpiteiden konkretisointi

Alueiden eriytymiskehityksen seuranta jatkuvaa

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Vuosittain päivitetään sosioekonominen indeksi, joka kuvaa alueiden eriytymistä. Tämä on myös strategiaseurannan indikaattori
- Tämän rinnalle käytetään KOTA- indeksiä, joka soveltuu enemmän koulupiirien eriytymiseen ja mm. kouluille suunnatun rahoituksen kohdistamiseen.
- Yliopistoyhteistyöllä mm. Kaupunkiakatemian kanssa on tuotettu tietoa segregaation rakenteesta. Yhteistyö jatkuu Max Planck -tutkimusyksikön kanssa. Tutkimusyksikkö aloittaa toimintansa kesällä 2023.
- Tutkimusyhteistyö on lisääntynyt

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Indeksimuotoinen seuranta ei ole kovin ymmärrettävä. Seurantajärjestelmää on kehitettävä monipuolisemmaksi ja indeksit on avattava.
- Seurantajärjestelmästä on kyettävä viemään myös kartalle.

Jatketaan alueellista myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Myönteisen erityiskohtelun ohjelma kaudelle 2023–2025 on valmis ja toteutus aloitettu

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Myönteisen erityiskohtelun ohjelman tulosten mittaaminen ja vaikuttavuuden arviointi

Yhteisöllisen ja toimintaedellytyksiä tukevan kulttuurin rakentaminen

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Tuoreempia tuloksia ei ole vielä ilmestynyt, joten asetetun tavoitteen saavuttamista ei voida vielä arvioida.
- Osana Myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa on aloitettu ns. yhteisökehittäjän tehtävä viidellä eri alueella. Nämä työntekijät käyvät aktiivista vuoropuhelua alueen asukkaiden ja järjestöjen kanssa ja innostavat asukkaita järjestämään yhteisöllisiä tapahtumia. Yhteisökehittäjien kautta kaupunki myös saa viestejä tavoista, joilla eri alueille voisi rakentaa juuri sille alueelle sopivaa toimintaa.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Eri-ikäisten ja eri taustoista tulevien tavoittaminen mukaan

Kotoutumisessa onnistuminen monialaisena yhteistyönä (myös työllisyysnäkökulma)

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Kotoutumisessa pyritään varmistamaan suomen kielen opetuksen kehittämiseen, vahvaan järjestöyhteistyöhön sekä etsimään yksilöllisiä polkuja työelämään
- Osaamiskeskuksessa kehitetty suomen kielen opetusta MEK-rahoituksen avulla, järjestetty useita eritasoisia kursseja työttömille työnhakijoille
- Työvoiman ulkopuolisten asiakkaiden kotoutumista edistävä palvelu aloitettu keväällä 2023
- Kehitetty yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa kotoutumisen edistämiseksi, mm. asiakasohjaus ja vastuualueet
- Ukrainalaisten asiakkaiden vastaanottoon luotu tiimi ja yhteistyössä valtion kanssa omakielinen neuvontapalvelu
- Osaamiskeskukseen palkattu verkostokoordinaattori, joka ylläpitää ja kehittää vieraskielisten työllisyyspalveluiden sekä järjestöjen kumppanuutta
- Työllisyyspalveluissa on myös edistetty henkilöstön moninaisuutta ja kansainvälisyyttä: kotoutujien ja vieraskielisten palveluissa muunkielisten työntekijöiden prosenttiosuus on noin 50 %

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Suomen kielen resurssit tulee turvata ja maahanmuuttajien osaamiskeskuksen palvelut tulee vakinaistaa, kun TEM-rahoitus päättyy.
- Resurssien riittävyys, kyseessä on runsaasti henkilökohtaista palvelua tarvitseva kohderyhmä
- Kaupungin kaikkien palveluiden soveltuvuus kotoutujille ja vieraskielisille asiakkaille
- Hyvien ja toimivien käytänteiden vakiinnuttaminen, mm. osaamiskeskus, Talent Vantaa, Neuvova Vantaa
- Koto24 tuo uusia tehtäviä mm. Työvoiman ulkopuolelle olevien palvelut – resurssit tulee varmistaa

Kotoutumisessa onnistuminen monialaisena yhteistyönä (myös työllisyysnäkökulma)

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoista toimintakulttuuria Kielikiito -kehittämisen avulla.
- Maahanmuuttajien osaamiskeskuksen toiminta toteutetaan toimialojen yhteistyönä
- Maahanmuuttajien osaamiskeskuksessa on koulutettu varhaiskasvatukseen työntekijöitä oppisopimuskoulutuksella. Keväällä alkanut varhaiskasvatuksen oppisopimuskoulutus jatkuu syksyllä ja oppisopimuskoulutuksia laajennetaan kattamaan hoiva-avustajan ja koulunkäynnin avustajan koulutuksen.
- Perusopetuksen valmistavan opetuksen opettajien ja S2-opettajien osaamista on vahvistettu perehdytyksellä, täydennyskoulutuksella ja tuella. Vieraskielisten oppilaiden Tervetuloa kouluun-tapaamiseen luotu yhtenäiset rakenteet.
- Monikielisten perheiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen esim. Parental corner Lehtikuusen koululla.
- Oppilaiden vanhempien suomen kielen oppimista ja siten työllistymistä tuetaan MEK-rahoituksella jatkuvassa Vanhemmat mukaan kouluun ja työelämään -hankkeessa. Vanhemmat mukaan varhaiskasvatukseen pilotti laajenee.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Vanhemmat mukaan kouluun ja työelämään-hankeen suomen kielen opetus jatkuu MEK-rahoituksella vuoden 2023 loppuun, jonka jälkeen olisi keskeistä löytää muu rahoitus. Hankkeessa on myös mukana varhaiskasvatus.
- Vantaan kaupunki työnantajana olisi nykyistä aktiivisempi Teppo-toiminnassa

Kaupungin henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja kehittäminen palvelemaan monikulttuurisen ja monikielisen kaupungin asukkaita

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Selkosuomi-koulutuksia on järjestetty työntekijöille
- KV-strategiaryhmä loi kaupunkitasoisen koulutuksen moninaisuuden ymmärtämiseksi
- Järjestetty esihenkilöille Monimuotoisen työn johtaminen -verkkokoulutusta

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Yleisen ymmärryksen vahvistaminen siitä, millä toimilla kaupunki voisi tukea entistä paremmin vieraskielisten kotoutumista.
- Palveluekosysteemi kotoutujien osalta tulee ottaa kokonaisuudessaan vahvasti haltuun
- Henkilöstön ja esihenkilöiden laaja-alaista ymmärrystä toimintaympäristön muutoksesta, asennemuutokseen, erilaisuuden ymmärtämiseen

Kaupungin henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja kehittäminen palvelemaan monikulttuurisen ja monikielisen kaupungin asukkaita

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Pitkäkestoinen pedagogiikan johtamisen koulutuskokonaisuus suomen- ja ruotsinkielisten päiväkotien johtajille. Koulutuskokonaisuuden perustana on inklusiivisuutta ja moninaisuutta arvostava varhaiskasvatussuunnitelman mukainen toimintakulttuuri (Pedagogiikan laatua johtamassa -PedaJoke 2023–2024).
- Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla käynnistetty monikielisten oppijoiden kehittämisohjelman valmistelu.
- Perusopetuksessa työskentelevien monikielisten ohjaajien tehtäviä on vakinaistettu.
- Kouluvalmentajan uuden tehtävänkuvan pilotointi

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Henkilöstön saatavuuden haasteisiin vastaaminen – pito- ja vetovoimatekijöiden edelleen kehittäminen
- Monikielisten oppijoiden kehittämisohjelman läpivieminen

Valtuustoseminaari
Valtuustoseminaarin ryhmätöissä nostettiin esiin yhteistyö hyvinvointialueen kanssa (esim. selvä vastuunjako kaupungin ja hyvinvointialueen välillä), yksinäisyys ja osallisuus (esim. matalan kynnyksen paikat, ilmaiset koulutilat nuorille, koulujen avaaminen ulkopuolisille ohjaajille ja nuorisotilojen laajemmat aukioloajat), kiusaamisen ehkäisemisen (ohjelman käyttöön ottaminen, lapsilta varmistettava, onko kiusaaminen vähentyminen), tukitoimet digisyrjäytymisen ehkäisemiseksi ja maahanmuuttajien osaamisen kehittäminen (esim. koulujen S2-ryhmät oikein osaamisen mukaan, kielitaitoon ja koulutukseen panostaminen, tehokkaampi työnvälitys).

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

Aviapolis-lentokenttäympäristö kehittyy Euroopan ympäristöystävällisimmäksi

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- EU-rahoitteisessa Neutralpath-hankkeessa kehitetään ilmastopositiivisia alueita Aviapoliksessa
- Aviapoliksen alueelle laaditaan lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteet, jossa teemoina ovat muun muassa hiilineutraalisuus ja kaupunkivihreä. Jokaisen asemakaavan yhteydessä laaditaan hiilineutraalisuusselvitys, jonka pohjalta tehdään toimenpiteet hiilineutraaliuden edistämiselle yhteistyössä kaupungin ja kaavanhakijan kanssa. Alueen vehreyttä lisätään vastapainona tehokkaalle rakentamiselle. Keinoina ovat muun muassa keskitetty pysäköinti ja omaehtoiset pelastautumisratkaisut (takaavat vehreät maanvaraiset korttelipihat), korkeampi vihertehokkuusvaatimus 1,0 (normi 0,9) piha-alueille, olemassa olevien puiden säästäminen, taskupuistot ja dynaamiset kasvillisuusalueet.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- kehitystyö jatkuu seuraavallakin strategiakaudella

Vantaa edistää hiilineutraalisuutta yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty.

- Vantaan kaupunki ja Vantaan energia Oy ovat tehneet kumppanuussopimuksen, jonka tavoitteena on energiapalvelujen kehittäminen niin, että yhteiset strategian mukaiset tavoitteet saavutetaan. Käytännön yhteistyö on aloitettu mm. kaukolämpökohteissa ja alueellisissa energiaratkaisuissa.

Ressun toimenpiteet:

- Konserniohjaus valvoo omistajaohjaustavoitteiden kautta, että suuret yhtiöt tekevät omat resurssiviisauden tiekartat/ympäristöohjelmat ja toteuttavat ohjelmaa 2023–2025.
    - Suurimpien yhtiöiden (VAV, VTK, Mercuria, Vantti) raportointiin liitetään vuonna 2024 vuoden 2023 tiedoista ympäristötilinpito (ja mahd. Ilmastobudjetti vuodelle 2024)
- Konserniohjaus valvoo omistajaohjaustavoitteiden kautta, että yhtiöt investoivat sähköautojen latauspaikkoihin, kun kyse kaupungin palveluverkkoon myös jatkossa sisältyvästä kiinteistöstä.
    - Mietitty konserniohjauksessa: Vastuullisuustavoitteena olisi latausinfran toteuttaminen niiden yhtiöiden osalta, joissa kartoituksen mukaan toteuttaminen järkevää. Erilliset ohjeet elinkaarensa loppuvaiheessa oleville kiinteistöille.
- Sähköautojen latauspisteitä on suunniteltu yli 20 kaupungin kohteeseen, joista ensimmäiset latausasemat jo valmistuneet.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Vantaan Energialta tulossa biodiversiteettistrategia.

Vantaa on kiertotalouden edelläkävijäkaupunki

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- EU-rahoitteisen Circuit-hankeen kautta edistetty rakentamisen kiertotaloutta.

- Circular Food Hood -hankkeen kautta on edistetty ruuantuotannon ja käytön kierotaloutta
- Allekirjoitettu purkamisen green deal ja toteutettu sitä, osallistuttu kansalliseen kiertotalouden green dealin valmisteluun
- Kaupungin suunnitteluohjeen päivitys aloitettu ja päivitetään kuluvan vuoden aikana. Muunneltavuus ja monikäyttöisyys otetaan huomioon omissa hankkeissa.
- Rakennushankkeeseen ryhtyviä ohjataan ja hoksautetaan tilatehokkuuteen, muuntojoustavuuteen ja monikäyttöisyyteen rakennusten käyttötarkoitusluokat huomioon ottaen.
- Vantaalaisten kiertotalousyritysten tukemiseksi on käynnistetty kiertotalousklusteri

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Resursointi. Kiertotalouden asiantuntijuus on ollut EU-hankkeen vuonna 2023 päättyvän hankkeen varassa.
- Kaupungin alueella olevien yritysten ja asukkaiden kiertotalouden edistämiseen. Vantaalla asukkaiden kotitalouden lajitteluaste on PKS-kaupunkien heikoin.
- Jätteiden lajittelun koordinointiin tulisi saada tavoitteen mukaiset keskitetyt resurssit ja selkeät käytännöt.

Huolehditaan Vantaan luonnon monimuotoisuuden säilymisestä

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Monimuotoinen luonto -kaistaa tukeva Luonnon monimuotoisuuden kokonaissuunnitelmatyö on käynnistynyt. Työssä laaditaan suunnitelma ja toimintamalli, jolla valmistellaan tavoitetta: Vantaa on luontopositiivinen kaupunki 2030.
- Vantaan ekologisen verkoston ja yhteyksien päivitystyö valmistuu vuoden 2023 aikana
- Luonnon ennallistamis- ja hoitotöitä tehty kohteissa: Vehkalanmäki, Alkärr (Petikko), Silvola, Lammaslampi ja Kuusijärvi.
- Luontoselvitykset (esim. luontotyypit, lajistoselvitykset): n. 960 ha (2022) ja n. 560 ha (2023)

- Koulujen ja päiväkotien pihoja on suunniteltu ja toteutettu pitkäjänteisesti kohti monimuotoisempaa ja luonnonmukaisempaa ympäristöä. Suunnitteluohjeisiin on sisällytetty asioita, joilla luonnon monimotoisuutta pyritään säilyttämään ja lisäämään.
- Vantaan niittojen ohjeistus kesäkausilla 2023–26
- Luonnon monimuotoisuus on noussut poikkihallinnollisesti keskeiseen asemaan

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Resurssit luontoselvitysten jatkamiseen, viestintään, koulutukseen jne. Edellyttää henkilö- ja ostopalveluresursseja.
- Yhteistyöhön sidosryhmien, kuten yritysten kanssa.
- Luontopositiivisuuden saavuttaminen tiivistyvässä kaupungissa /Haasteena rakennetun ympäristön luontoarvon turvaaminen
- Monimuotoisuutta rakennetussa ympäristössä ei ole huomioitu tarpeeksi eikä sitä ole resursoitu tarpeeksi; toiminta hankepainoista ja siksi lyhytkestoista; hankkeiden tavoitteet pitäisi olla strategisempia (tuloskorteissa)
- Iso osa uudesta asuinkaavasta on tullut kestävän liikkumisen vyöhykkeelle; haasteena kuitenkin se, että nuoriakin rakennuksia puretaan; kun tiivistetään voimakkaasti, luontoarvojen säilyttäminen vaikeutuu
- Kaavoituksessa ilmastoselvitykset eivät ole velvoittavia

Hankinnat tukevat kaupungin vastuullisuustavoitteiden toteuttamista

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset dokumentti on laadittu, kommenttikierros toteutettu kesän 2023 aikana ja dokumentti on tulossa syksyllä kaupunginhallituksen käsittelyyn

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Edellä mainitun hankintojen strategisten tavoitteiden ja linjausten viemiseen käytännön toimintaan
- Elinkaariajattelun ja -laskennan ottaminen käyttöön sellaisissa vaikuttavimmissa hankinnoissa, joihin sen on sovellettavissa

Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Vantaan ratikan suunnitteluvaiheesta siirrytään rakentamisvaiheeseen
- Vantaalla valmistui vuoden 2023 alussa uusi liikennepoliittinen ohjelma, jonka tavoitteena on luotsata liikenteen ja liikkumisen pitkäjänteistä ja kestävää suunnittelua.
- Kävelyn edistämisohjelma laadittiin vuoden 2022.
- Pyöräliikenteen edistämisohjelma hyväksyttiin vuonna 2022. Yhdessä pyöräliikenteen tavoiteverkon kanssa se ohjaa pyöräliikenteen kehittämistä Vantaalla monipuolisesti ja poikkihallinnollisesti.
- Pyöräliikenteen edistämiseksi on rakennettu uusia baanoja sekä pääreittejä. Yleisille alueille on lisätty runsaasti uusia runkolukittavia pyörätelineitä sekä tehty pääpyöräreittien viitoituksen yleissuunnitelma.
- Joukkoliikenteen sujuvoittamiseksi Vantaalla aloitti syksyllä 2022 uusia runkobussilinjoja. Samassa yhteydessä uusien linjojen pysäkkejä ja muita järjestelyjä sekä liikennevaloetuuksia parannettiin.
- Vantaa tekee jatkuvaa yhteistyötä HSL:n kanssa joukkoliikennelinjaston kehittämiseksi sekä joukkoliikenteen toimintaedellytysten turvaamiseksi.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Vantaan ratikan toteutus
- Seudullinen kaupunkipyöräjärjestelmä
- Sähköautojen latauksen kehittäminen
- Jalankulun, pyöräliikenteen ja joukkoliikenteen olosuhteiden edistäminen
- Kulkumuotojakaumaan vaikuttaminen ja liikenteen päästöjen vähentäminen

Valtuustoseminaari

Valtuustoseminaarin ryhmätyön nostoissa painotettiin loppustrategiakaudelle kiertotalouden edistämistä, kaupunkisuunnittelua (mm. lähiluontolupaus huomioidaan, kaavoituksessa priorisoidaan lähiluonto ja luonnon monimuotoisuus), kestävän liikkumisen edistämistä (liikenteen päästöjen vähentäminen). Lisäksi

katsottiin, että Vantaa toimisi edelläkävijänä kompensaatiotoimien kehittämisessä. Tärkeänä nähtiin myös sidosryhmiin vaikuttaminen.

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Asukkaille iloa tuottavia kulttuurin ja vapaa-ajan palveluita kaupunkikeskuksissa

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Omaan asuinalueeseensa kuuluvuutta kokevien osuus noussut 45 % -> 51,8 %
- Osallistuva Vantaa -ohjelman puitteissa on kehitetty asukasfoorumia, alueellisia uutiskirjeitä ja läsnäoloa alueellisissa someryhmissä. Lisäksi MEK-ohjelma ja LYK-ohjelma ovat omalta osaltaan edistäneet osallisuutta ja kuuluvuuden tunnetta alueellisesti. Samoin Katon tekemät asukaskyselyt ja -kuulemiset.
- Kaupunkikulttuurin palveluverkkoa kehitetään/uudistetaan Myyrmäessä (opistotalo ja kaupunkikulttuuritalo), Korso-Koivukylässä (Elmo), Martinlaaksossa (Martinus Backstage -tapahtumalava), Tikkurilassa (osaamiskampus), Kivistö (Mosaiikki). Aviapoliksessa kaupunki mukana Ilmailumuseohankkeessa.
- Alueellinen osallistavan budjetoinnin prosessi käynnistynyt, varmistettava riittävä läpäisy ja osallistuminen suuralueittain

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- kaupunkitasoinen osallistuva budjetointi ja MEK-ohjelman yhteisötyönmallin kehittäminen
- Järjestöyhteistyön kokonaisvaltaisempi ja strategisempi hyödyntäminen ja koordinaatio
- Uusia avauksia palveluverkkoon ei ole suunniteltu Hakunila-Länsimäen alueilla.
- Järjestöyhteistyön kokonaisvaltaisempi ja strategisempi hyödyntäminen kaupunkikulttuurin ja -palveluiden tuottamisessa

- Alueellinen osallistavan budjetoinnin prosessi käynnistynyt, varmistettava riittävä läpäisy ja osallistuminen suuralueittain

Luonto on lähellä kaduilla, toreilla ja pihoilla

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Viheralueiden mitoituksen ja saavutettavuuden ohje (SAAVU) on laadittu ja otettu käyttöön
- Vihertehokkuuden tavoiteluku määritellään asemakaavoissa. Vihertehokkuuden toteutumista on edistetty siirtämällä projektiluontoisesti yksi maisema-arkkitehti rakennusvalvontaan edistämään vihertehokkuuden toteutumista lupavaiheessa.
- Osallistutaan EU:n rakennerahastohankkeeseen ARVO – Viherrakenteen arviointi ja vahvistaminen kaupunkien maankäytön suunnittelussa. Hanke alkaa 1.1.2024.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Riittävät resurssit teeman suunnitteluun ja toteutukseen jatkossa kaavoitukseen, rakennusvalvontaan sekä kadut ja puistot -palvelualueelle.

Viihtyisät ja turvalliset kaupunkikeskukset

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Keskustakohtaiset kehittämissuunnitelmien valmistelu on edennyt loppusuoralle, ja ne valmistuvat vuoden 2023 loppuun mennessä
- Seurantaryhmät ovat aloittaneet toimintansa
- Kaupunkikeskustojen uudistaminen käynnissä, kehittämisvaiheet kaavarunkovaiheesta tontinluovutuksiin edenneet kaikissa keskustoissa. Rakentaminen kuitenkin hidastunut merkittävästi vuoden 2022 jälkeen.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Strategian kärkihankkeet ovat käynnistyneet, mutta niiden toteutuminen edellyttää kunnallisen rahoituspohjan kestävyyttä
- Segregaation purkamiseen tähtäävät toimenpiteet huomioitava päätöksissä ja toimialat ylittävää koordinaatiota tulee kehittää (MEK)
- Rahavirtojen suuntaaminen sinne, missä kehittämistä tarvitaan (MEK)
- Purkava täydennysrakennus - tehtävä kehittämistyötä

Helpon liikkumisen kaupunki

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Liikennepoliittinen ohjelman, kävelyn edistämisohjelman ja pyöräliikenteen kehittämisohjelman valmistuminen
- Turvalliset ja esteettömät reitit Vantaan ikäihmisille sekä Kävely-ympäristö ja palveluiden saavutettavuus Vantaan Korsossa ja Hakunilassa -selvitykset vuonna 2023
- Pysäköintiä on kehitetty kokonaisvaltaisesti, liityntäpysäköinnin tunnustautumis- ja maksuratkaisut
- Pysäköintiyhtiön toteutusta on edistetty
- Ratikka /ratikkakaupungin suunnittelu

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Kestävän liikkumisen edistäminen jatkuu
- Ratikan työnaikaiset ratkaisut
- Pysäköinnin mitoitusohjeen päivittäminen ja pysäköintiyhtiö perustaminen

Hyvät toiminnalliset kehittymisedellytykset palveluille ja yrityksille

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Kaupunkikeskustojen kärkihankkeilla luodaan kehitysedellytykset palveluille ja yritystoiminnalle pitkällä aikavälillä. Keskustakohtaisilla kehittämissuunnitelmilla jäsennetään kehitystyötä ja sitoutetaan

- Vantaan keskustojen elinvoima on koko maan tuloksiin verrattuna varsin hyvä edellisvuosien koronatilanteesta huolimatta. Kaupungin keskustojen elinvoimaluku oli 3,7 vuonna 2022.

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Toimintaympäristön muutosten arviointi ja uusien toimintamallien kehittäminen. Korona-pandemia ovat muuttaneet työskentelyä, liikkumista ja palvelutoimintaa. Parhaillaan rakennusalan toimintaedellytykset ovat nopeassa muutoksessa. Vaikutukset kohdentuvat tällä hetkellä asuntotuotantoon, mutta toimintaedellytysten muutos voi vaikuttaa jatkossa kaupunkikehitykseen laajasti.
- Julkisen rakentamisen merkitys kaupunkikeskustojen kehittämisessä korostuu.
- Yksityiset liiketilat keskittyneet

Valtuustoseminaari

Valtuustoseminaarin ryhmätyön nostoissa painotettiin loppustrategiakaudelle seuraavia asioita: Huolehditaan turvallisuudesta (yleinen siisteys, valaistus, palvelut ovat auki, kun asukkaat ovat liikkeellä, asukkaiden palautteisiin suhtaudutaan vakavasti). Vehreyden näkökulmasta korostettiin, että hyödynnetään alueen luonnonmukaista luontoa ja kehitetään kaupunkivihreän lisäämistä. Olemassa olevat viheralueet hoidetaan ja ylläpidetään. Rakenteet ja tilat osallisuudelle: Mahdollistetaan tarpeelliset tilat jokaiselle alueelle, hyödynnetään olemassa olevia tiloja sekä verkostoja ja tunnistetaan alueelliset verkostot (saavutettava viestintä, seurantaryhmien tukeminen ja alueellinen osallisuus). Arjen sujuvuus ja saavutettavuus: Sujuva liikkuminen (ml. joukkoliikenne, pyöräily, parkkipaikat, kaupungin oma parkkiyhtiö). Palvelujen saavutettavuus (aukioloajat, laadukkaat lähipalvelut, turvalliset koulumatkat, esteettömyys ja torialueiden kehittäminen). Segregaation torjunta: Alueiden ja kaupunkikeskustojen tasapuolinen kehittäminen, eri väestöryhmien kohtaaminen sekä huomioiminen viestinnässä.

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

Valmentavan johtamisosaamisen syventäminen

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Kaupunkitasoiset Johtamis- ja esihenkilövalmennukset päivitetty ja uudistettu edistämään strategian mukaista johtamista
- Strategian johtamisen kulmakivet avattu
- Esihenkilön strategiatyökalut päivitetty
- Johdon sitoutuminen toimialoilla ja toimialojen toteuttamat omat esihenkilövalmennukset
- Kunta10 tutkimuksen tulosten perusteella ”Lähiesihenkilöiden toiminta on parantunut kautta linjan ja on Vantaalla todella hyvää. Vastaajista suurin osa ajattelee lähiesihenkilönsä vahvistavan työntekijöidensä kyvykkyyttä, kannustavan yhteistyöhön ja itsenäiseen työskentelyyn valmentavan johtamisen keinoin”
- Valmentavan johtamisosaamisen syventäminen: Valmentavan johtamisen kehittämistä tehty monella toimialalla ja kaupunkitasoisesti. Tahtotila kaikilla vahvistaa näitä johtamisen taitoja
- Johtamisen merkitys korostuu ja on ymmärretty sen edellyttävän riittävästi resursseja. Kasossa tehty oikeansuuntaisia toimenpiteitä. Nopea reagointi huoliyksiköiden osalta

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Koko linjan toimintatavan muutos valmentavaksi johtamiseksi
- Yksilöiden osaaminen ja poikkeamiin puuttuminen
- Henkilöstön itsensä johtamisen taitojen kehittäminen
- Johtamisen perustaitojen varmistaminen valmentavan johtamisen pohjalle
- Tiedolla johtamisen kokonaisuus, mitä eri puolilla tehdään, mitä tiedolla johtaminen tarkoittaa Vantaalla (hankinnat, hr, Matti, asiakasdata…). Johtovastuu Kajossa
- Kakussa haasteena esihenkilöiden isot tehtävän kuvat eli esihenkilötyön ohella on paljon muitakin tehtäviä, jolloin johtamiseen jää niukasti aikaa.

Kestävän työkyvyn vahvistaminen

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Kunta10 tulosten vahva seuranta ja kehittämiskohteiden nostaminen yksiköittäin sekä Työyhteisöjen kehittämispalvelutuotteet
    - ” Tulosten perusteella työyhteisö koetaan edelleen selkeänä erinomaisena voimavarana ja kehitystä myönteiseen on usealla mittarilla. Suurin osa kokee työyhteisössä olevan sosiaalista pääomaa ja ajattelee työpaikan ilmapiirin olevan hyvä. Suurin osa henkilöstöstä kokee työnsä mielekkääksi.”
- Työterveyshuollon palveluiden kaksi kilpailutusta
- Työterveyshuollon etäpalveluiden käytön lisääminen
- Perinteisten työhyvinvointia tukevien palveluiden rinnalle kehitetty yksilöille suunnattuja uusia mielenhyvinvointia varhaisen tuen palveluita
    - Mm. kevan rahoittamalla Kestävä työkyky hankkeen avulla. Hankkeen kautta on kokeiltu erilaisia mielen hyvinvointia tukevia tuotteita ja palveluja yksilöille ja hankkeessa luotiin myös palautumiseen liittyviä tilattavia tuotteita työyhteisöille
    - ”Mielen hyvinvoinnin palveluita ja tuotteita on kohdistettu myös esihenkilöihin, heille on tarjottu mahdollisuus osallistua mielenterveyttä tukevan lähijohtamisen luennoille ja palautumisesta on pidetty koulutus esihenkilöille heidän oman kuin työyhteisönkin näkökulmista”

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Nopea reagointi poikkeamiin yksilö- ja yhteisötasolla, riittävän varhainen tuki ja tuen tarpeen tunnistaminen sekä puheeksi otto -taidot; työyhteisön merkitys yksilön mielenterveydelle - vastuullinen käyttäytyminen
- Lyhyempi säännöllinen seurantaväli työyhteisöjen hyvinvointiin
- Työterveyshuollon palveluiden oikea kohdentaminen
- Haaste, joka vaikuttaa erityisesti mielenterveys perustaisiin poissaoloihin on työmäärä ja kiire
- Kuormittavuuden nousu Kunta10 -tulosten pohjalta niin kentällä kuin hallinnossa. Paljon hankkeisiin perustuvia lyhyitä työsuhteita. Aloitetaan asioita, joita ei voida viedä resurssin näkökulmasta loppuun.

Henkilöstön pito- ja vetovoiman parantaminen

1) Mitkä ovat keskeiset aikaansaannokset ja toimenpiteet, joilla strategian painopistettä on tähän mennessä edistetty?

- Luotu ja käynnistetty kaupungin saatavuusohjelma
- Sitran rahoituksella tuotettu Opi arjessa palvelutuote työyhteisöille otettu tuotantoon vahvistamaan työssäoppimista
- Verkkokoulutusten kehittäminen
- Etä- ja lähityön rytmitys työn, työtehtävien, tiimin ja työntekijän lähtökohdista ja tavoitteista käsin
- Kohdennettu harkinnanvaraisia palkantarkistuksia hyvin painotetusti ns. saatavuuden kannalta kriittisiin ammattiryhmiin.
- Uusittu kaupungin ta-rekryilme
- Työnantajamarkkinointi, uudistettu materiaalia, uudistetaan käytänteitä ja foorumeja

2) Mihin pitää vielä erityisesti kiinnittää huomiota strategiakaudella?

- Työssäoppimisen systemaattinen kehittäminen
- Työyhteisön vahvuuksien esiin nostaminen ja oikea-aikainen puuttuminen epäasialliseen toimintatapaan
- Saatavuusohjelman toimenpiteiden läpivientiin
- Panostaa ta-kuvamarkkinointiin

Valtuustoseminaari

Valtuustoseminaarin ryhmätyön nostoissa painotettiin loppustrategiakaudelle palkanmaksun oikeellisuuden varmistamista (mm. toimiva palkanmaksujärjestelmä on kriittinen tekijä ja kaupungin ja järjestelmätoimittajan yhteistyön toimivuus tulee varmistaa.), työterveyspalvelujen saatavuutta ja kehittämistä, työturvallisuutta kestävän työkyvyn varmistamiseksi, henkilöstön saatavuutta (henkilöstön saatavuus palveluiden kannalta kriittisille aloille varmistettava sekä rekrytoinnin sujuvuus) sekä valmentavaa johtamista (mm. esihenkilöille riittävästi aikaa valmentavaan johtamiseen).

KAUPUNKISTRATEGIAN VÄLIARVIOINNIN PROSESSI

Väliarviointi koostuu tästä laadullisesta arvioinnista ja strategian tavoitteiden ja mittarien raportoinnista, joka tehdään 31.12.2023 -tilanteesta. Laadullisessa arvioinnissa oli seuraavat osat: toimialojen valmistelema ennakkotehtävä strategian toteuttamisen onnistumisista ja loppukauden haasteista, valtuustoseminaarin ryhmätyö ennakkotehtävän pohjalta ja strategian painopisteittäiset työpajat.

Strategian väliarviointi koostuu seuraavista osista:

1) Strategian laadullinen/sisällöllinen arviointi

- Toimialat laativat ennakkotehtävän valtuuston seminaaria varten
- Lähetekeskustelu/ryhmätyö valtuuston talous- ja strategiaseminaarissa 24.8.2023
- Yhteinen aloituswebinaari työpajoille
- Työpajat viranhaltijoille elokuun loppu – syyskuun puoliväli (1 työpaja painopisteittäin)
- Johtoryhmä 25.9.2023
- TS-info 1: 2.10.2023, kaupunginhallitus 9.10.2023 ja kaupunginvaltuusto 13.11.2023

2) Tavoitteiden ja mittarien raportointi

- Raportointi 31.12.2023 tilanteesta tammi-helmikuussa 2024
- Johtoryhmä helmikuussa
- Kaupunginhallitus maaliskuussa

Vantaa
Vanda

15 § Vuoden 2023 toinen osavuosikatsaus 1.1.-31.8.2023

VD/6293/02.01.00.00/2023

PT/MR/PK/JT

Talousarvion täytäntöönpanoa koskevien ohjeiden mukaisesti talousarvion määrärahojen ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle vuosikolmanneksittain tammi-huhtikuun, tammi-elokuun sekä koko vuoden osalta tilinpäätöksen yhteydessä. Vuoden 2023 toinen osavuosikatsaus on laadittu tilanteen 31.8.2023 mukaisesti.

Toimintaympäristön kehitys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Vantaan väkiluku oli 245 100 vuoden 2023 heinäkuussa. Väestö on kasvanut tammi-heinäkuun aikana 2 300 asukkaalla, joka oli saman verran kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2022. Maahanmuutto on viime vuotta korkeammalla tasolla, ja Vantaa on saanut ulkomailta muuttovoittoa 2 500 henkeä. Kotimaan muuttoliike on miinuksella yli 600 henkeä, mikä on selvästi enemmän kuin viime vuonna. Kuntien välinen nettomuutto painui Vantaalla miinukselle koronavuosina ja trendi ei ole muuttunut.

Kymmenen suurimman kaupungin väestökehitys on keskenään hyvin erilasista. Nopeimmin kasvavat Helsinki ja Espoo. Helsingin väestö on kasvanut 6 200 hengellä ja Espoon 4 800 tammi-heinäkuussa 2023. Nopeimmin kasvavia kaupunkeja yhdistää se, että niiden väestöä kasvattaa kaikki väestömuutoksen kolme tekijää eli luonnollinen väestönlisäys, kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto. Muissa kaupungeissa vähintään jokin näistä kolmesta tekijästä on miinuksella. Vain neljässä kaupungissa luonnollinen väestönlisäys on enää positiivinen eli pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien lisäksi ainoastaan Oulussa. Huomattavaa kuitenkin on, että nettomaahanmuutto kasvattaa väkilukua kaikissa kaupungeissa. Jyväskylän ja Porin väkiluku on laskussa. Vantaan väestönkasvu on ollut tammi-heinäkuussa 2023 suurista kaupungeista neljänneksi nopeinta.

Työttömyyden lasku on pysähtynyt Vantaalla. Viime vuosia on leimannut ensiksi työttömyyden nopea nousu koronapandemian aikana vuonna 2020 ja sitä seurannut työttömyyden nopea lasku. Vielä alkuvuodesta 2023 työttömyys laski vuoden takaisesta, mutta kesän aikana lasku on pysähtynyt. Heinäkuussa 2023 työttömiä oli jo hieman enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Ero ei kuitenkaan ole merkittävä, varsinkin kun huomioidaan, että kaupungin väkiluku on kasvanut samaan aikaan.

Vaikka työttömyys ei ole merkittävästi noussut vuoden takaisesta, pitkäaikaistyöttömyydessä näkyy jo selkeämpi trendin muutos. Pitkäaikaistyöttömyys nousi nopeasti koronapandemian seurauksena ja sen lasku alkoi hitaammin kuin muun työttömyyden. Vuoden 2022 aikana ja vuoden 2023 alussa nähtiin selkeästi positiivinen kehitys. Parhaimmillaankin pitkäaikaistyöttömyys oli kuitenkin huomattavasti korkeammalla tasolla kuin ennen koronapandemiaa. Keväällä 2023 trendi kääntyi ja pitkäaikaistyöttömien määrä lähti taas nousuun. Heinäkuussa 2023 Vantaalla oli 5 082 pitkäaikaistyötöntä.

Nuorisotyöttömyys on myös pysytellyt hieman korona-aikaa korkeammalla tasolla. Nuoristyöttömyydelle on tyypillistä mm. koulujen lukuvuosista johtuva kausivaihtelu, joten siinä on hankalampi nähdä selkeää trendin muutosta. Heinäkuussa 2023 Vantaalla oli 1 514 alle 25-vuotiasta nuorisotyötöntä.

Suurien kaupunkien työttömyysasteet ovat kehittyneet samansuuntaisesti. Korkein työttömyys on Oulussa, missä työttömyysaste oli 13,8 prosenttia. Matalin työttömyysaste oli Espoon 9,8 prosenttia. Vantaan työttömyysaste oli suurien kaupunkien keskikastia. Se oli matalampi kuin Turun ja Oulun sekä hieman matalampi kuin Tampereen. Helsingissä on käytännössä yhtä korkea työttömyysaste kuin Vantaalla.
Avoimien työpaikkojen määrä on laskenut Vantaalla selvästi. Kun heinäkuussa 2022 Vantaalla oli avoinna 3 751 työpaikkaa, niitä oli vuoden 2023 heinäkuussa avoinna 2 354.

Kokonaisuudessaan Vantaan työllisyys on vielä kohtalaisella tasolla. Kehityssuunta on kuitenkin huolestuttava. Talous on selkeästi hidastumassa ja työpaikkojen määrä on laskussa.
Pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt jo nousuun jäätyään korkealle tasolle koronapandemian jälkeen.

Rakentaminen Vantaalla on hidastumassa selvästi. Alkuvuonna Vantaalla myönnettyjen rakennuslupien määrä jää selvästi kolmesta aikaisemmasta vuodesta. Heinäkuuhun 2023 mennessä Vantaalla oli myönnetty rakennuslupa 943 asunnolle. Edellisvuoden vastaavana ajankohtana rakennuslupia oli myönnetty 1 680 asunnolle.

Vantaalla aloitettujen uusien asuntojen rakentaminen osoittaa myös selkeää hidastumista. Aloitettujen asuntojen määrä jää selvästi alemmalle tasolle jokaisena kuukautena kolmeen edelliseen vuoteen verrattuna. Heinäkuuhun 2023 mennessä Vantaalla oli aloitettu 428 asuntoa. Vastaavana ajankohtana edellisvuonna aloitettuja asuntoja oli 1 371. Määrä on alle kolmannes edellisen vuoden tasosta.

Rakentaminen on vähenemässä oleellisesti. Tällä on vaikutuksia myös moneen muuhun asiaan. Rakentaminen on mm. merkittävä työllistäjä ja rakentamisen vähentyminen näkyy väistämättä myös työllisyydessä lähitulevaisuudessa.

Verorahoituksen kehitys

Kaupunki on saanut tammi-elokuussa 2023 verotilityksiä yhteensä 449,7 milj. euroa (2022: 816,4 milj. euroa), josta kunnallisveroja 325,2 milj. euroa (2022: 665,3 milj. euroa), yhteisöveroja 70,4 milj. euroa (2022: 98,7 milj. euroa) ja kiinteistöveroja 54,2 milj. euroa (2022: 52,5 milj. euroa). Koko maassa kunnallisveroja on tilitetty kunnille tammi-elokuussa 47,7 prosenttia edellisvuotta vähemmän hyvinvointialueuudistuksen aiheuttamien kuntien veroprosenttileikkausten vuoksi. Vantaan kunnallisverotilitysten lasku oli 51,1 prosenttia.

Kuntaliitto on päivittänyt kuntakohtaisen verokehikkonsa elokuussa vuoden 2021 valmistuneen verotuksen, vuoden 2022 ennakonpidätyksen alaisten tulojen tulokehitystilaston (ennakkotieto), valtiovarainministeriön uusimpien verotuloennusteiden sekä arvioidun väkiluvun kehityksen perusteella. Kunnallisveroja ennustetaan kehikon mukaan kertyvän Vantaalla noin 431 milj. euroa eli noin 17 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa on oletettu. Talousarviota parempaan ennusteeseen vaikuttavat erityisesti palkansaajien sopimuspalkkojen ja koko palkkasumman nousu. Edelliseen vuoteen nähden ennustetaan laskua kertyvän 55,1 prosenttia. Verotuottoa suhteessa edelliseen vuoteen laskee hyvinvointialueuudistuksen mukainen 12,64 prosenttiyksikön leikkaus kunnallisveroon. Vuoden 2022 verotus valmistuu loka-marraskuussa. Mahdollinen jako-osuuden tarkistus ja sen vaikutus marraskuun tilityksen suuruuteen varmistuvat lopullisen verotuksen valmistuttua. Joulukuussa tarkastettaneen myös vuoden 2023 ennakoiden kuntaryhmän ja kunnittaiset osuudet.

Kaupunki on saanut yhteisöverotilityksiä yhteensä 70,4 milj. euroa tammi-elokuussa, laskua 28,7

prosenttia edellisvuoteen nähden. Koko maassa kuntien vastaava yhteisöverojen muutos edellisvuoteen oli 30,5 prosenttia. Hyvinvointialueuudistus leikkasi kuntien osuutta yhteisöverotuotoista noin kolmasosalla. Vantaan yhteisöverotulojen ennustetaan kuntaliiton verokehikon mukaan olevan 94,7 milj. euroa eli ylittävän talousarvion noin 7 milj. eurolla. Positiivista yhteisöverokertymän arviota selittää verovuoden 2022 parantuneet maksuunpanoarviot sekä alkuvuoden 2023 ennakoitua suuremmat verotilitykset. Kesästä alkaen yritykset ovat kuitenkin alentaneet ennakkoveromaksujaan.

Kuntaliiton kehikon mukaan kiinteistöverotilityksiä kertyisi Vantaalle 113,6 milj. euroa vuonna 2023, joka ylittää talousarviossa oletetun noin 5 milj. eurolla erityisesti rakennusten kasvaneiden verotusarvojen vuoksi. Rakennuskustannusten nousu on korottanut rakennusten jälleenhankinta-arvoja, jotka korottavat verotusarvoja.

Kokonaisuutena verotulojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 28 milj. eurolla, mikäli valmistuva verotus vastaa elokuussa 2023 annettua ennakkotietoa.

Kaupunki saa peruspalvelujen valtionosuutta Kuntaliiton valtionosuuslaskelman mukaan 127,7 milj. euroa, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvausta 30,0 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaan 20,2 milj. euroa vuonna 2023. Opetus- ja kulttuuriministeriön lopullinen päätös tulee vuoden lopussa. Yhteensä valtionosuuksia kertyisi ennusteen pohjalta 177,7 milj. euroa, 3,3 milj. euroa alle talousarvion.

Käyttötalous

Tammi-elokuussa kaupungin ja rahastojen toimintatuottoja on kertynyt 209,0 milj. euroa, toimintakuluja -642,4 milj. euroa ja toimintakatteeksi on muodostunut -433,4 milj. euroa. Tammi-elokuussa toimintatuotot ovat toteutuneet 61-prosenttisesti, toimintakulut 65-prosenttisesti ja toimintakate 67-prosenttisesti talousarvioon nähden.

Ennusteen mukaan toimintatuotot kasvavat 329,7 milj. euroon ja toimintakulut -1 009,6 milj. euroon. Toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan alittamaan talousarvion noin 14,7 milj. eurolla. Alitus johtuu kaupunkiympäristön toimialan maanmyyntivoittotavoitteen alittumisesta yli 20 milj. eurolla. Erityisesti asuntotonttien kysynnän määrä on vähentynyt johtuen Ukrainan sodasta, rakennuskustannusten ja korkojen noususta, inflaatiosta sekä kuluttajien luottamuksen heikentymisestä aiheutuvasta epävarmasta markkinatilanteesta. Toimintakulut ylittävät talousarvion ennusteen mukaan noin 20,5 milj. eurolla. Kunta-alan palkkaratkaisua tarkennettiin alkuvuodesta 2023 ja se kasvattaa vuoden 2023 henkilöstömenoja arviolta 6,5 milj. euroa talousarviossa ennakoitua enemmän. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan ylittävän talousarvion 4 milj. eurolla, koska pitkäaikaistyöttömyys on edelleen korkealla tasolla. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ylityksen ennustetaan olevan 20,5 milj. euroa erityisesti varhaiskasvatuksen Seuren henkilöstövuokrauksen kasvaneen käytön ja hinnankorotusten aiheuttamien kustannusten kasvun vuoksi. Kaupunkiympäristön toimialan menoylityksen ennustetaan olevan 7,8 milj. euroa. Ylitys johtuu katujen ja puistojen rakentamis- ja kunnossapitokustannusten sekä lämmitys- ja sähkökustannusten noususta. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan noin 35,2 milj. euroa negatiivisena talousarvioon nähden.

Verotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 28,4 milj. eurolla. Ylitystä ennustetaan kaikissa verolajeissa. Valtionosuustuottojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 3,3 milj. eurolla.

Rahoituserien ennakoidaan ylittävän talousarvion 3,2 milj. eurolla. Korkotulot ylittävät talousarvion 5,3 milj. eurolla ja korkokulut 2,1 milj. eurolla. Kaupungin lainasalkun suojausaste on korkea, mutta

markkinakorkojen vuoden 2022 nopea nousu alkaa näkyä myös kaupungin korkokustannuksissa vuoden 2023 aikana.

Poistoja ja arvonalentumisia on tammi-elokuussa toteutunut 72,9 milj. euroa ja koko vuonna niitä ennustetaan kertyvän yhteensä noin 110,8 milj. euroa.

Vuoden 2023 toisessa osavuosikatsauksessa vuosikatteeksi ennustetaan 151,5 milj. euroa, joka alittaa talousarviossa oletetun noin 6,9 milj. eurolla. Tulosennuste päätyy elokuun lopussa tehdyn ennusteen perusteella noin 40,7 milj. euron ylijäämään (talousarvio 47,5 milj. euroa). Vuoden 2023 tulos on poikkeuksellisen korkea, koska hyvinvointialueiden irtautuessa 1.1.2023 kunnille tilitetään osa kunnallisveroista vielä vuoden 2022 korkeampien veroprosenttien mukaisina ja yhteisöveroja vanhojen jako-osuuksien mukaisina. Tilanne normalisoituu vuoteen 2025 mennessä.

Investoinnit

Tammi-elokuussa kaupungin investointiosan tuloja on toteutunut 3,4 milj. euroa, investointiosan menoja -99,2 milj. euroa ja investointiosan netto on -95,8 milj. euroa.

Kaupungin kokonaisinvestointimenojen ennustetaan vuonna 2023 toteutuvan 173,7 milj. euron tasolla ja alittavan talousarvion investointimäärärahat noin 6,7 milj. eurolla. Investointituloja ennustetaan kertyvän 6,8 milj. euroa ja investointiosan netoksi ennustetaan 166,9 milj. euroa.

Investointimenoissa ennustetaan syntyvän ylitystä julkisessa käyttöomaisuudessa noin 12,8 milj. euroa mm. rakentamisen kustannustason nousun sekä yleisen inflaation aiheuttaman kustannusten kohoamisen vuoksi. Myös Vantaan ratikan rakentamisen suunnitteluun sekä allianssikumppanien hankintaan varaudutaan. Rakentamisinvestointien puolestaan ennustetaan alittavan talousarvion 17,7 milj. eurolla johtuen useiden hankealoitusten siirtymisestä myöhempään ajankohtaan mm. hankevalmistelun ja urakkakilpailutusten pitkittyessä sekä rakentamisen markkinatilanteen häiriöiden vuoksi.

Rahoitus

Vuoden 2023 nettolainanoton arvioidaan talousarviossa olevan lievästi negatiivinen. Vuonna 2022 Vantaa lyhensi pitkäaikaisia lainoja 71,7 milj. euroa. ja kaupungin lainakanta on näin ollen supistunut n. 300 milj. euroa vuodesta 2016. Lainan määrä /asukas on laskenut vielä merkittävämmin. Kaupunki lyhentää kuluvana vuonna pitkäaikaisia lainoja niiden lyhennysohjelmien mukaisesti 106,7 milj. euroa. Tämän lisäksi ennenaikaisesti maksettiin 52 milj. euron suuruinen laina, josta on toistaiseksi jälleenrahoitettu 40 milj. euroa edullisemmilla ehdoilla. Uuden lainanoton määrä tarkentuu syksyn kuluessa, kun on muodostunut tarkempi kuva talousarvion toteumasta, rahoitustarpeesta ja kaupungin likviditeettitilanteesta.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 15

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) merkitä tiedoksi vuoden 2023 toinen osavuosikatsaus, ja
b) esittää vuoden 2023 toinen osavuosikatsaus kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Liite 1: Vantaan kaupungin toinen osavuosikatsaus 2023
- Liite 2: Suurimpien tytäryhtiöiden osavuosikatsaukset 2/2023
- Liite 3: Sitovien tavoitteiden raportointi 2/2023

Täytäntöönpano: kuntademokratia, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaa

Sitovat tavoitteet OVK 2/2023

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki							
Valtuustokauden tavoite 1. Varmistetaan pitkäjänteisesti taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni							
1.1 Hallittu käyttötalouden menokehitys	Toimintakatteen muutos-%	Toimintakate heikkeni 1,6 %	Talousarvion 2023 mukainen	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat Raportointivastuu: Matti Ruusula	Valtuustokauden strategian, talousarvion 2023 sekä tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaiset kehittämistoimenpiteet.	Ennusteen mukaan toimintakate toteutuu 35 milj. euroa (5,5 %) talousarviota heikompana.	Tavoite toteutunee osittain.
1.2 Tuottavuus- ja kasvuohjelman toteutuminen	Tuottavuus- ja kasvuohjelman toteutuminen	Ohjelmaa toteutettu vuonna 2021 suunnitelman mukaisesti. Ohjelman tavoitteet otettu huomioon kaupunkistrategiassa 2022–2025.	Tuottavuus- ja kasvuohjelman vuoden 2023 tavoitteet toteutuvat. Tulevien vuosien talouden suunnittelussa edetään tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti.	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat Raportointivastuu: Matti Ruusula	Ohjelman toimenpiteet toteutetaan osana vuoden 2023 käyttösuunnitelmaa. Ohjelma toimii vuoden 2024 talousarviovalmistelun pohjana.	Tuottavuus- ja kasvuohjelman toteutus etenee lähes suunnitellusti. Korkean inflaation, rakentamiskustannusten nousun ja lisääntyneen palvelutarpeen vuoksi ohjelmassa määritetty investointikatto vuosille 2022-2025 uhkaa ylittyä.	Tavoite toteutunee osittain.
1.3 Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten nettotulot yhteensä 150 milj. euroa vuosina 2022-2025, vuodelle 2023 37,5 milj. euroa	Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten tulot (netto), milj. euroa = maanmyyntivoitot (kauppahinta vähennettynä hankintahinnalla ja tonttien luovutuskuntoon saattamisen kustannuksilla) + maanvuokratulot + maankäyttösopimuskorvaukset (vähennettynä maanhankintamenoilla)	45,6 milj. euroa	37,5 milj. euroa	Tero Anttila	Koivuhaassa on myyty noin 5 ha yritystontin laajennusosa ja Vehkalan yritysalueelta on vuokrattu tontti kahdelle rakennusalan yritykselle. Maanmyyntivoittoa myynnistä on tullut noin 2,2 milj. euroa ja tuleva vuokratulo on n. 41 300 euroa/v. Asuntotontteja omistusasumiseen (kerros- ja rivitalo) on tarjouskilpailussa Hakunilan Nissaksesta ja kilpailuaika päättyy toukokuun lopussa.	Nettotulot 1-8/2023. Mittari yht. 15,26 milj. euroa Maanmyyntivoitot: n. 4,3 milj. euroa. Maanvuokratulot: n. 4,5 milj. euroa. Maankäyttösopimuskorvaukset: n. 6,4 milj. euroa. Erityisesti asuntotonttien heikon kysynnän vuoksi vuoden 2023 tavoitteeseen ei päästä.	Tavoite ei toteutune lainkaan.
1.4 Kiinteistöjohtamisen linjauksilla tuetaan kaupunkistrategian tavoitteita ja erityisesti kaupungin palveluiden tarpeita	Linjausten toimenpiteiden toteutuminen	Linjaukset valmistelussa ja lausuntokierroksella.	Uusien toimenpiteiden valmistelu aloitettu sekä otettu huomioon budjetoinnissa ja henkilöstösuunnittelussa.	Tero Anttila	Suunnitteluohjeen päivitys aloitettu. Hankepalautekysely valmisteltu. Kaupungin ja konserniyhtiöiden roolijakoa tarkistettu. Kuusijärven hallintomalliehdotus laadittu. Kiinteistöjen ennakoivaa	Linjausten toimenpiteitä toteutetaan jatkuvana toimintana ja kehittämisprojekteina. Taloudelliset ja henkilöstöresurssitarpeet tuotu esiin kehysesityksinä.	Tavoite toteutunee täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					olosuhde- ja kuntoseurantaa kehitetty. Sisäilma-asioiden menettelytapaohje päivitetty. Kiinteistöjen ylläpidon puitejärjestelyjä kilpailutettu. Rakennusten energiankulutusta seurattu energiansäästöryhmässä ja sovittu säästötoimista. Sisäilmakorjauksia, energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä ja tilamuutoshankkeita tehty suunnitelmallisesti.		
1.5 Sote- ja Pela -kiinteistöjen salkutus myyntiä varten on tehty ja ensimmäinen salkku myyty	Salkut on määritelty myyntiä varten ja ensimmäinen niistä on myyty vuoden 2023 loppuun mennessä.	Tuottavuus- ja kasvuohjelma edellyttää kaupungin myyntitulojen kasvattamista vuosina 2021-2023.	Ensimmäinen salkku on myyty vuoden 2023 loppuun mennessä.	Tero Anttila	Myyntisalkun kiinteistöistä on tehty kuntoarviot ja -tutkimukset. Hyvinvointialueen kanssa on jatkettu neuvotteluja pitkäaikaisista vuokrasopimuksista, mutta HVA:lla ei vielä ole ollut valmiutta niitä allekirjoittaa. Tavoitteena oli myydä ensimmäinen osa salkkua vuoden 2023 aikana, mutta myyntiä ei enää ehditä tehdä tämän vuoden puolella.	Myyntivalmistelut ovat edenneet kuntoarvioiden ja -tutkimusten osalta. Vuokrasopimukset on toimitettu HVA:lle allekirjoitettavaksi. Tavoitteen toteutuminen riippuu pääosin HVA:n päätöksistä edetä vuokrasopimusten osalta, jotka tarvitaan ennen kohteiden myyntiä sekä markkinakysynnästä myyntihetkellä.	Tavoite toteutunee osittain.
Valtuustokauden tavoite 2. Vahvistetaan osaamista ja työllisyyttä elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseksi							
2.1 Työnhakija-asiakkaiden työttömyysjaksot lyhenevät	Työttömyysjakson keskimääräinen kesto	63 vkoa	45 vkoa	Susanna Taipale-Vuorinen	Palveluohjauksen tehostaminen. Työllisyyssuunnitelmien ja sitä korvaavien suunnitelmien päivittäminen asiakkaan kanssa.	60	Tavoite toteutunee osittain.
2.2 Työttömyys vähenee	Pitkäaikaistyöttömien määrä	5845 pitkäaikaistyötöntä (8/2022)	4800	Susanna Taipale-Vuorinen	Yli 300 päivää työttömänä olleisiin on oltu yhteydessä ja työllistymissuunnitelmat tai sitä vastaavat suunnitelmat on päivitetty.	5082	Tavoite toteutunee osittain.
	Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä	3045 alle 30-vuotiasta työtöntä (8/2022)	2500		Alle 30-vuotiaita työnhakijoita on kontaktoitu aktiivisesti ja työllistymissuunnitelmat tai sitä vastaavat suunnitelmat on päivitetty.	2882	
	Vieraskielisten työttömien määrä	5762 vieraskielistä työtöntä (8/2022)	4700		Vieraskielisiä työnhakijoita on kontaktoitu aktiivisesti ja	6050	

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					työllistämissuunnitelmaa tai sitä vastaavat suunnitelmat on päivitetty.		
2.3 Yritysten palkkasumma kasvaa	Yritysten palkkasummaindeksi	118,8	124	Susanna Taipale-Vuorinen	Tuettu yritysten kasvua eri toimenpitein mm. sijoittumispalveluiden, klusteritoiminnan sekä rekrytoinnin tuen kautta.	136,1 (q1/2023)	Tavoite toteutunee täysin.
2.4 Työpaikkamäärältään merkittävien (>50 työpaikkaa) yritysten tai muiden organisaatioiden Vantaalle sijoittumis- tai laajentumispäätöksien määrä kasvaa	Sijoittumis- tai laajentumispäätöksien määrä (>50 työpaikkaa)	3	8	Tero Anttila ja Susanna Taipale-Vuorinen	Koivuhaassa on myyty noin 5 ha tontin laajennusosa, joka mahdollistaa yrityksen työpaikkojen lisäyksen noin 400-500 henkilöllä. Vehkalan yritysalueelta on vuokrattu tontti kahdelle rakennusalan yritykselle, jotka työllistävät yhteensä noin 75 henkilöä.	3 toimijan osalta mahdollistettu sijoittuminen ja laajentuminen. Kahden osalta neuvottelut ovat vielä kesken. Vuoden 2023 loppuun mennessä ei ehditä mahdollistaa tavoitteen mukaisen 8 uuden yrityksen sijoittumista Vantaalle. Tavoite ei toteudu yritysten lukumäärän osalta, mutta uusia työpaikkoja saadaan Vantaalle arviolta 600.	Tavoite toteutunee osittain.
2.5 Yritysten sijoittumisen ohjauksen toimintamallin selvittämistyöryhmän selvitystyö on valmistunut ja sen työn pohjalta tehtävät kehittämistoimet ml. myynnin ja markkinoinnin uudistus on toteutettu vuoden 2023 aikana	Sijoittumisen ohjauksen toimintamallin selvitystyö ja kehittämistoimenpiteet toteutettu	Toimintamallia on kehitetty osana palvelualueiden toiminnan kehittämistä.	Uusittu toimintatapa on käytössä.	Tero Anttila, Susanna Taipale-Vuorinen ja Mari Kalmari	Kasvupalveluiden jakaminen kahteen palvelualueeseen on päätetty. Elinvoiman sekä työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueet aloittavat 1.9.2023.	Työryhmän ehdotusten pohjalta on aloitettu toimenpiteet, joiden mukaan hallintosääntö muuttuu 1.9.2023.	Tavoite toteutunee täysin.
2.6 Vantaalaisten osaaminen vahvistuu	Vantaalaisten koulutustaso on tiedossa.	Kehitetään 3-4 mittaria, joilla seurataan tarkemmin koulutustason kehittymistä.	Relevantit mittarit on määritelty saatavilla olevan tiedon varassa.	Katri Kalske	Seuraavat mittarit kehitetty, joilla seurataan tarkemmin koulutustason kehittymistä: Vähintään perusasteen tai ilman tutkintoa olevien yli 15-vuotiaiden vantaalaisten määrä vähenee, ikäryhmässä 15-29 -vuotiaat	Toimenpiteet koulutustason nostamisessa ovat pitkäjänteisiä, joten vuoden aikajaksolla muutokset eivät välttämättä näy. Kaupungin toimet aikuisväestön koulutustason nostamiseen ovat epäsuorempia ja väliin tulevia tekijöitä on paljon.	Tavoite toteutunee täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					Vähintään perusasteen tai ilman tutkintoa olevien yli 15-vuotiaiden vantaalaisten määrä vähenee, ikäryhmässä 30-64 -vuotiaat Lukiokoulutuksen suorittaneiden 15-64 -vuotiaiden osuus kasvaa Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden 15-64 -vuotiaiden osuus kasvaa Korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden 15-64 -vuotiaiden osuus kasvaa		
Valtuustokauden tavoite 3. Vantaa on vetovoimainen asumisen kaupunki							
3.1 Kuusijärven ympärivuotinen vetovoimaisuus paranee	Uusien palvelurakennusten valmistuminen (savusaunat, vuokratilat, grillikodat)	Yleissuunnitelma hyväksytty, kokemusvisio ja palvelukonsepti valmis	Uudet palvelurakennukset rakenteilla (yrittäjien tilat ja savusaunat)	Riikka Åstrand ja Tero Anttila	Hankesuunnitelma valmis. Suunnittelu jatkuu ja valmistuu 2023.	Rakentaminen alkaa 2024 (savusaunat, infokatos ja yleinen wc).	Tavoite toteutunee osittain.
	Pysäköintialueen valmistuminen	Pysäköintialueen laajennus käynnissä	Pysäköintialue valmis kesäkuuhun 2023 mennessä		Rakentaminen käynnissä.	Valmistuu syksy 2023.	
	Kävijäseurannan käynnistäminen ja toteutus	Ulkoalueiden kävijäseurannan pilotti päättynyt ja ratkaisu löytynyt	Jatkuva ympärivuotinen kävijäseuranta käynnistetty ulkoalueilla. Mittauspisteet avainpaikoissa		Vuoden 2022 pilotista löytyi teknisesti sopiva ratkaisu ulkoalueen kävijälaskentaan.	Suunnittelu jatkuu. Hankinnan toteutus 2023.	
3.2 Tapahtumien määrä Vantaalla lisääntyy	Suurten tapahtumien lukumäärä	Suuria tapahtumia 55 kappaletta (vuonna 2019), joista kulttuuritapahtumia 28 kappaletta ja liikuntatapahtumia 27 kappaletta	Suuria tapahtumia 57 kappaletta, joista kulttuuritapahtumia 29 kappaletta ja liikuntatapahtumia 28 kappaletta	Riikka Åstrand	Kulttuuritapahtumia: 25 Liikuntatapahtumia: 22	Kulttuuritapahtumia: 25 Liikuntatapahtumia: 22	Tavoite toteutunee täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
	Ilmoitusten lukumäärä kaupungin uudistetussa tapahtumakalenterissa	Ilmoituksia Tapahtumien Vantaa -sivustolla 969 kappaletta (vuonna 2020)	Ilmoituksia Tapahtumien Vantaa -sivustolla 1400 kappaletta		Uusittu tapahtumakalenteri otettu onnistuneesti käyttöön. Tapahtumamarkkinointia tehty aktiivisesti tapahtumakalenteriin kuukausittain.	Ilmoitusten määrä 1 171.	
	Matalan kynnyksen tapahtumat mahdollistavien fasiliteettien (tapahtuma-areenat) sisällyttäminen kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelmaan (kyllä/ei)	Martinuksen tapahtumapuisto investointisuunnitelmassa	Kaikkien kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelma sisältää tapahtuma-areenan.		Keskustojen kehittämissuunnitelmat muodostumassa KATO:n työnä aluekehittämisryhmien ohjaamana. KAKU:n toimialan edustus kutsuttu edustajiksi mukaan sisäisiin työryhmiin.	Kehittämissuunnitelmat valmisteilla.	
3.3 MAL-tavoitteet toteutuvat	MAL-sopimuksen mukainen kokonaistavoite on 2 640 asuntoa. Valtion tukemien pitkän korkotuen vuokra-asuntojen tavoite on 528 asuntoa. Asumisoikeusasuntojen ja lyhyen korkotuen mallilla rahoitettujen asuntojen tavoite on yhteensä 264 asuntoa.	Asuntoja valmistui vuonna 2021 yhteensä 3176 asuntoa. Pitkän korkotuen vuokra-asuntotuotantona valmistui 314 asuntoa. Asumisoikeusasuntoja ja lyhyen korkotuen asuntoja valmistui yhteensä 198 asuntoa.	Asuntotuotannon osalta MAL-tavoitteet säilyvät samana myös vuonna 2023 (sopimuskausi 2020-2023).	Tero Anttila	Osa vuosina 2021 ja 2022 käynnistyneistä asuinkerrostalohankkeista valmistuu tänä vuonna mikä pitää valmistuneiden asuntojen määrän kohtuullisella tasolla. Tilanne 1.9.: Vuonna 2023 on aloitettu tähän mennessä 448 asunnon rakentaminen.	Tilanne 1.9.: Asuntoja on valmistunut 1 860 kpl. Näistä valtion tukemia pitkän korkotuen asuntoja on 237 kpl ja asumisoikeusasuntoja on 172 kpl.	Tavoite toteutunee osittain.
	Asemakaavatuotanto 240 000 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa	Asemakaavatuotanto 90 000 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa	Asemakaavatuotanto 240 000 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuodessa		Viertolankuja 4:n, Hopeatien ja Vaakapuiston asemakaavan muutokset on hyväksytty valtuustossa. Asuntohankkeet on priorisoitu asemakaavoituksessa.	Valtuuston hyväksymissä asemakaavoissa on yhteensä noin 17 000 k-m^2 uutta asuntokerrosalaa. Ennusteen mukaan koko vuoden asuntokerrosalatavoite voidaan saavuttaa. Ennusteeseen sisältyy kuitenkin useita asuntohankkeita, joissa on kaupungin tahdosta riippumattomia epävarmuustekijöitä.	
3.4 Valmistuvien pientaloasuntojen määrä 550 asuntoa	Vantaalle valmistuu 550 pientaloasuntoa (rivi-, pari-, erillis- ja omakotiasuntoja).	Vuonna 2021 valmistui 378 pientaloasuntoa.	Vantaalle valmistuu 550 pientaloasuntoa. (Kaupungin strategian tavoite on päästä 600 valmistuneeseen pientaloasuntoon vuonna 2025.)	Tero Anttila	Tilanne 1.9.; Omakoti-, pari-, erillis- ja rivitaloihin on valmistunut 279 asuntoa.	Tilanne 1.9.; Omakoti-, pari-, erillis- ja rivitaloihin on valmistunut 279 asuntoa. Valmistuneiden asuntojen määrä tässä vaiheessa vuotta on samaa tasoa kuin viimeisinä kolmena vuotena.	Tavoite toteutunee osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
3.5 Vantaan maine ja vetovoima paranee	Kuntien mainetutkimus	Maine: 3,07 Vetovoima: 3,23	Maine: 3,17 (+ 0,1) Vetovoima: 3,33 (+ 0,1)	Mari Kalmari	Maineohjelma käynnistetty. Kysely esihenkilöille tehty.	Vuoden 2023 mainetutkimuksen tulokset valmistuvat keväällä 2024.	Arviointi tehdään vuoden lopussa.
	Kysely Vantaalle muuttaville ja vantaalaisille Vantaan vetovoimatekijöistä sekä pois muuttaville muuton syistä	Kyselyä ei ole tehty.	Kysely on tehty ja kyselyn johtopäätöksiä aletaan hyödyntää Vantaan maineen ja vetovoiman parantamiseksi.		Kysely on toteutettu alkuvuodesta ja käsitelty johtoryhmässä.	Kysely on toteutettu.	
Hyvät asukaslähtöiset palvelut							
Valtuustokauden tavoite 4. Sujuvat hyvinvointia rakentavat palvelut							
4.1 Kuntalaisten fyysinen aktiivisuus ja kaupungin toimenpiteet hyvinvoinnin edistämiseksi kehittyvät	Vantaan hyte-kerroin nousee vuoden 2022 tasosta	75/100 (2021)	Hyte-indikaattori >75/100	Riikka Åstrand	Olemme vastanneet saapuneisiin, hyte-kertoimeen vaikuttaviin kyselyihin.	Vuoden 2023 hyte-kertoimesta ei ole vielä saatu tietoa. Hyte-kerroin päivitetään kerran vuodessa, seuraavan kerran arviolta joulukuussa 2023.	Tavoite toteutunee täysin.
	Työikäisten ja ikääntyneiden ryhmäliikunnan, virtuaalisen liikunnan ja vertaisryhmätoiminnan tarjonta kasvaa vuoden 2022 tasosta.	Työikäiset 73 ryhmää, seniorit 171 ryhmää, virtuaalijumpat 150 live-kertaa, vertaisohjattu toiminta 64 ryhmää.	Kaupungin tarjoamien ohjatun liikunnan ryhmien lukumäärä kasvaa vuoden 2022 määrään verrattuna.		Toiminta on toteutunut suunnitellun mukaisesti ja ikääntyneiden kurssitarjontaa pystytty lisäämään.	Työikäiset 78 ryhmää, seniorit 281 ryhmää, virtuaalijumpat 136 live-kertaa, vertaisohjattu toiminta 64 ryhmää.	
Valtuustokauden tavoite 5. Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle							
5.1 Kaupungin ja hyvinvointialueen väliset hyte-rakenteet ovat toimivat	Kaupungin ja hyvinvointialueen väliset hyte-rakenteet käytössä säännöllisesti, suunnitelmien luomisen ja raportointien käytännöistä sovittu.	Kaupungin sisäiset hyte-rakenteet käytössä	Vuosittainen hyte-neuvottelu toteutuu kaupungin ja hyvinvointialueen välillä, toiminnan suunnittelu hyvinvointialueen sisällä on käynnistynyt ja kaupunki on mukana alueellisten hyvinvointisuunnitelmien ja raporttien teossa.	Riikka Åstrand	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä painotettiin alkuvuonna lakisääteisen hyvinvointiraportoinnin tehtäviin ja hyvinvointialueen kanssa pidettävien hyte-neuvotteluiden käymiseen. Hyte-rakenteet toimivat odotetulla tavalla ja yhteistyö toimii. Vantaalle on tehty uusi hyvinvointisuunnitelma, jonka tuottamiseen hyvinvointialue on osallistunut. Myös Vantaan kaupunki osallistuu hyvinvointialueen	Hyvinvointialue on käynnistänyt alueelliset hyte-neuvottelut ja Vantaan kaupunki on osallistunut niihin. Tähän mennessä alueellisiin hyte-neuvotteluihin on osallistuttu 10.2.2023, 3.3.2023, 17.3.2023 ja 26.5.2023. Hyte-neuvotteluiden tuloksen toteutumista varten järjestetään seurantaneuvottelut 29.9.2023. Vantaan kaupungin edustajat ovat osallistuneet hyvinvointialueen	Tavoite toteutunee täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					hyvinvointisuunnitelman tekemiseen. Hyvinvointialueella on edustajat Vantaan hyte-asiantuntijaryhmissä.	hyvinvointiraportoinnin suunnitteluun ja yhteistyön parantamiseen.	
5.2 Turvallisuussuunnittelun rakenteet ja prosessit kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa	Turvallisuussuunnittelun yhteistyörakenteet on sovittu ja vuosiseurantakohteet nimetty	Lähtötasona kaupunkitasoinen turvallisuussuunnittelu	Paikallisen turvallisuussuunnittelun tehtävistä ja vastuista on sovittu hyvinvointialueen kanssa. Turvallisuussuunnitelman vuosiseurantakohteiden toteutus on edennyt sovitusti.	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Niina Puikkonen	Keskeisistä turvallisuussuunnittelun yhteistyörakenteista on sovittu kaupungin ja hyvinvointialueen välillä. Kaikilta osin yhteistyörakenteista ja toimintamallista ei ole sovittu vielä. Vuosiseurantakohteet ovat Vantaan kaupungin turvallisuussuunnitelmassa kuvatut toimenpiteet.	Turvallisuussuunnitelman painopisteteema ja -toimenpiteet valittu. Yhteistyörakenteiden sopiminen on kesken.	Tavoite toteutunee osittain.
5.3 Varmistetaan, että toimialojen eri palvelukokonaisuuksilla on ajantasaiset yhdyspintasuunnitelmat tai -sopimukset hyvinvointialueen kanssa	Yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimusten määrä ja kattavuus	Vuoden 2022 lopulla laaditut yhdyspintasuunnitelmat ja -sopimukset	Kaikista merkittävistä tunnistetuista yhdyspinnoista hyvinvointialueen kanssa on laadittu yhdyspintasuunnitelmat tai -sopimukset.	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat	Kajo: Ylimmän johdon yhteistyösopimus allekirjoitettu 14.3.2023 ja sopimuksen mukaiset tapaamiset aloitettu. Kuntademokratia: yhdyspintasuunnitelmat /-sopimukset on laadittu kirjaamon ja arkiston kokonaisuuksista. Kasvupalvelut: TE-palveluiden yhdyspinnat, sopimukset on tehty ja allekirjoitettu. Kaku: Toimialan yhdyspinnoista laaditaan uusi tilannearvio elosyyskuun aikana. Tilannearviossa arvioidaan uusien yhdyspintasopimusten tarvetta. Kaso: Opiskeluhuollon erityisasiantuntija rekrytoitu. Hän aloittaa yhteistyörakenteiden kirjaamisen ja prosessien kuvaukset. Kato: Rakennusvalvonnan ja pelastuslaitoksen väliset	Kajo: Ylimmän johdon yhteistyösopimus allekirjoitettu 14.3.2023. Kuntademokratia: yhdyspintasuunnitelmat /-sopimukset on laadittu kirjaamon ja arkiston kokonaisuuksista. Kasvupalvelut: TE-palveluiden yhdyspinnat, sopimukset on tehty ja allekirjoitettu. Kaku: Hyte-työstä laadittu ja allekirjoitettu suunnitelma 10/2022. Palveluihin liittyvien suunnitelmien ja sopimusten laadintaa on hidastanut vastinparien löytyminen/nimeäminen HVA:n puolelta. Kaso: Toimialalla on käynnistynyt yhteisöllisen opiskeluhuollon ja hyvinvointityön kehittämisen hanke. Kato: Rakennusvalvonnan ja pelastuslaitoksen väliset	Tavoite toteutunee osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					yhdyspintasuunnitelmat on laadittu ja tallennettu Astaan ohjeen mukaan.	yhdyspintasuunnitelmat on laadittu ja tallennettu Astaan ohjeen mukaan.	
Valtuustokauden tavoite 6. Tuetaan oppijan tarpeisiin pohjautuvaa oppimista ja mahdollisuuksia edetä omien edellytystensä mukaan							
6.1 6-8-vuotiaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat	Lukuseula-testi	Lukuseula-testi 2 lk -Suomi äidinkielenä oppimäärä 24 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % -Suomi toisena kielenä oppimäärä 61 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 %	Lukuseula-testin tulokset ovat parantuneet 3 %-yksikköä.	Katri Kalske	Lukuseula on toteutettu 2.lk oppilaille helmi-huhtikuun aikana. Loppuraportin mukaan S1-oppilaista 28 % ja S2-oppilaista 64 % kuului alimpaan 20 %.	Loppuraportti valmistui toukokuussa 2023. Lukuseulan kaikkien oppilaiden kokonaistulos on heikentynyt 2 %.	Tavoite toteutunee osittain.
	Kilpailutetaan matemaattisen osaamisen testi	Matematiikan osaamista mittaava lähtötaso mitataan joulukuussa 2022 ja seuraava mittaus marraskuussa 2023.	Matemaattinen osaaminen on parantunut valitun testin nojalla lähtötasomittauksesta.		Matematiikan taitojen digitaalinen arviointiväline on kilpailutettu ja saatu valittua helmikuussa 2023 ja sen mukainen arviointi toteutettiin huhti-toukokuun 2023 aikana 3.- ja 7.-luokkalaisille.	Matematiikan arviointi toteutettiin TRILAn (Turun yliopiston Oppimisanalytiikan tutkimusinstituutin) kehittämällä FUNA-tehtävistöllä. Arviointi järjestettiin huhti-toukokuussa 3.lk oppilaille (1998/2648) ja 7.lk oppilaille 1756/ 2596. Matematiikan arvioinnin yleistulos oli, että vantaalaisten oppilaiden matematiikan perustaitojen hallinta on valtakunnallista keskitasoa ja osittain jopa sitä parempaa.	
Valtuustokauden tavoite 7. Eri-ikäisten kuntalaisten jatkuvan oppimisen ja koulutuksen tarpeisiin panostetaan							
7.1 Yhteisöllinen opiskeluhuolto toteutuu kaupungin toiminnassa ja yhdyspintatyössä hyvinvointialueen kanssa	Yhteistyörakenteet on kuvattu ja ne ovat toiminnassa.	Yhteistyörakenteita ei ole.	Yhteistyörakenteet on kuvattu ja ne ovat toiminnassa.	Katri Kalske	Yhdyspintasuunnitelmia on valmisteltu priorisoidussa järjestyksessä. Vantaan, Keravan ja hyvinvointialueen edustajista on nimetty työryhmä kartoittamaan	Opetuksenjärjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmat on otettu käyttöön kaikilla palvelualueilla 1.8.2023 alkaen.	Tavoite toteutunee osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					yhdyspintasopimuksien tilaa ja tavoitteena on saada kaikki yhdyspintasuunnitelmat ja sopimukset valmiiksi vuoden loppuun mennessä.		
Eriarvoistumisen estäminen							
Valtuustokauden tavoite 9. Syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehitys katkaistaan							
9.1 Lasten ja nuorten sosiaaliset taidot paranevat ja kiusaaminen vähenee. Opiskelijoiden hyvinvointi paranee	School Day ja kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä	Kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä (kokee kiusaamista viikoittain) 2021 tulokset: 4–5 lk: 9 % 8–9 lk: 5 % lukio: 1 % aol: 1,7 % School Day: En ole nähnyt kiusaamista: 4 lk: 72 % 7 lk: 65 % Koulussani puututaan kiusaamiseen: 4 lk: 82 % 7 lk: 66 %	Kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä (kokee kiusaamista viikoittain) 4–5 lk: 7 % 8–9 lk: 4 % lukio ja aol osuus laskee 1 % School day -mittaukset tulokset paranevat 5 %-yksikköä	Katri Kalske	Toimialalle palkattu kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntija Varhaiskasvatus: Suurimmassa osassa toimintayksiköitä on laadittu turvallisemman tilan periaatteet. Turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönottoon on laadittu tukimateriaali, Seurantakysely toteutetaan lokakuussa. Provakatoimintamalli käytössä 40 toimintayksikössä. Perusopetus: Koulut ovat tehneet suunnitelman turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönottamisesta osana kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelmaa ja poissaoloihin puuttumisen mallia. Koulut ovat lukuvuonna 22-23 kuvanneet lukuvuosisuunnitelmissa, kuinka ko. toimenpideohjelmat toteutuvat koulutasolla. SchoolDay-palvelu on ollut käytössä kaikilla 4.- ja 7.-lk oppilailla hyvinvoinnin mittarina. Oppilaat vastaavat kyselyyn min. kerran kuussa ja opettajat saavat koosteen ryhmän vastauksista ja vinkkejä kehityskohteisiin ja teemojen	Kouluterveyskyselyn tulokset saadaan 11/2023. Suomenkielisten koulujen School Day tulokset saatu 27.4.2023: "Luokassani ei ole kiusaamista": 4 lk: 69 % (tulos 3 prosenttiyksikköä heikompi aikaisemmasta mittauksesta) 7 lk: 64 % (tulos 1 prosenttiyksikön heikompi aikaisemmasta mittauksesta) "Koulussani puututaan kiusaamiseen" 4 lk: 78 % (tulos 4 prosenttiyksikköä heikompi aikaisemmasta mittauksesta) 7 lk: 61 % (tulos 4 prosenttiyksikköä heikompi aikaisemmasta mittauksesta) Tulosten heikkenemistä voi osin selittää sillä, että oppilaiden	Arviointi tehdään vuoden lopussa.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					käsittelyyn. Rehtorit ja opiskeluhuolto saavat tietoa koulun oppilaiden hyvinvoinnista Toinen aste: oppilaitoksissa on laadittu turvallisemman tilan periaatteita. Opetushallitukselta on saatu avustus kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastaisen kulttuurin kehittämiseen.	kykyyn tunnistaa kiusaamisen on kiinnitetty enemmän huomiota. Kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen toimenpideohjelmassa (tullut voimaan 1.8.2022) on linjattu, että jokaisen aikuisen on puututtava kiusaamiseen, mutta tämä ei näy ainakaan vielä tuloksissa.	
9.2 Neet-nuorten aktivoimiseksi on kehitetty toimenpiteitä, joiden vaikuttavuutta ja NEET-nuorten määrää arvioidaan säännöllisesti	Toimenpiteitä on suunniteltu: kyllä / ei Toimenpiteitä on toteutettu: kyllä / ei	Toimenpiteiden suunnittelu on aloitettu (kyllä/ei)	Toimenpiteitä toteutetaan (kyllä/ei)	Riikka Åstrand	Toimenpiteitä suunniteltu ja niitä toteutetaan.	Toimenpiteitä toteutetaan.	Tavoite toteutunee täysin.
	Vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti: kyllä/ei	Vaikuttavuuden arvioinnin suunnittelu on aloitettu (kyllä/ei)	Toimenpiteiden vaikuttavuutta ja NEET-nuorten määrää arvioidaan säännöllisesti (kyllä/ei)		Rinnalla kulkien nuorisotyö laskuun -hankkeen vaikuttavuutta on arvioitu ulkopuolisen toimijan puolesta (Owal Group). Tulokset vahvistavat ajatusta toiminnan lisäarvosta palveluketjuun NEET-nuorten kysymyksissä. Tämän tiedon pohjalta toiminta ollaan vakinaistamassa ja nuorisopalvelut aloittaa uuden yksilövalmennuksen toimintamallin.	Vaikuttavuutta on ryhdytty arvioimaan säännöllisesti. Neet-nuorten määrän arvioiminen on aloitettu ja säännöllisesti toteutettavaa tutkintatapaa kehitetään. Ajantasainen tilanne tuodaan valtuuston tietoon syksyn 2023 aikana.	
Valtuustokauden tavoite 11. Alueiden eriytymiskehityksen seuranta jatkuvaa							
11.1 Alueiden eriytymiskehitys pienenee	Sosioekonomisen indeksi	115 (2019)	Hyvinvointierot supistuvat	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat Raportointivastuu: Matti Ruusula	Myönteisen erityiskohtelun ohjelman mukaiset toimenpiteet.	Mittarin arvo on 116. (Laskettu vuoden 2021 tiedoilla, jotka ovat saatavilla.)	Tavoite ei toteutune lainkaan.
11.2 Selvitetään uutta tiedolla johtamisen mallia, jolla voidaan paremmin suunnata palveluja	Selvitetty: kyllä / ei Käytössä: kyllä / ei	Selvitetään uutta tiedolla johtamisen mallia	Uusi tiedolla johtamisen malli otetaan tarvittaessa käyttöön	Apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Riikka Åstrand	Data-analyytikko aloitti työt 02.05.2023. Selvitystyö käynnissä.	Data-analyytikko aloitti työt 02.05.2023. Selvitystyö käynnissä.	Tavoite toteutunee osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
sekä kohdistaa resursseja sitä tarvitseville alueille							
Valtuustokauden tavoite 12. Jatketaan alueellista myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa							
12.1 Myönteisen erityiskohtelun ohjelmalla edistetään asukasosallisuutta ja kehitetään palveluja sekä ehkäistään asuinalueiden eriarvoistumiskehitystä	Toteutetaan vuodelle 2023 suunnitellut ohjelman toimenpiteet	Vuosien 2023–2025 ohjelmaa valmistellaan.	Vuosien 2023–2025 ohjelmaa toteutetaan suunnitellusti.	Apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Riikka Åstrand	Tällä hetkellä toimenpiteistä arvioita 19 toteutuu täysin, 4 toteutuu osittain sekä 1 ei toteudu lainkaan. Lisäksi vähintään 4 toimenpidettä on niin alkuvaiheessa, että niiden kehittymistä on vielä vaikea arvioida.	Tällä hetkellä toimenpiteistä arvioita 19 toteutuu täysin, 4 toteutuu osittain sekä 1 ei toteudu lainkaan. Lisäksi vähintään 4 toimenpidettä on niin alkuvaiheessa, että niiden kehittymistä on vielä vaikea arvioida.	Tavoite toteutunee täysin.
Valtuustokauden tavoite 14. Kotoutumisessa onnistuminen monialaisena yhteistyönä (myös työllisyysnäkökulma)							
14.1 Kotouttamisohjelman vuoden 2023 toimenpiteet on toteutettu	Toteutetaan vuodelle 2023 suunnitellut toimenpiteet	Kotouttamisohjelmaa 2023-2026 valmistellaan.	Ohjelman vuodelle 2023 suunnitellut toimenpiteet on toteutettu.	Susanna Taipale-Vuorinen	Kaupunginhallituksen käsittely 18.9. ja valtuustokäsittely 9.10.2023.	Kotouttamisohjelma on hyväksytty kaupungin johtoryhmässä 24.4.2023.	Tavoite toteutunee osittain.
Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa							
Valtuustokauden tavoite 18. Vantaa edistää hiilineutraalisuutta yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa							
18.1 Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030	Kasvihuonekaasut vähenevät. Laskennassa huomioidaan lämmön, sähkön, liikenteen, teollisuuden ja työkoneiden, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden päästöt.	Kokonaispäästöt 872 ja asukaskohtaiset päästöt 3,6 (kt CO2-ekv.)	7,5 %:n vähennys (keskimääräinen vuosittainen päästövähenemä verrattuna vuoden 2020 päästöihin, jolla päätavoite eli hiilineutraali kaupunki vuonna 2030 saavutetaan).	Tero Anttila	Päästötiedot vuoden 2022 osalta on saatu vuoden 2023 toukokuussa. Kaupunki on tehnyt yhteistyösopimuksen Vantaan Energian kanssa, jossa mm. kehitetään kaupungin oman rakennuskannan energiatehokkuutta ja suunnitellaan yhteisiä hankkeita. Kaupungin maan luovutuksella, asemakaavamuutoksilla ja maankäyttösopimuksilla mahdollistetaan Vantaan Energian hankkeiden eteneminen.	Kokonaispäästöjen olisi pitänyt laskea 15 % vuodesta 2020, mutta päästöt olivat laskeneet vain 7,2 %. Merkittävin päästöjen kasvu tapahtui kaukolämmön päästöissä, jotka kasvoivat 37 % kun niiden olisi pitänyt laskea 20 %. Tavoite toteutuu osittain liikenteen, öljy- ja sähkölämmityksen sekä maatalouden päästöjen osalta. Jätteiden käsittelyn ja käyttösähkön osalta päästöt ovat tavoitteen mukaisia.	Tavoite toteutunee osittain.
Valtuustokauden tavoite 19. Vantaa on kiertotalouden edelläkävijäkaupunki							
19.1 Tehostetaan kierrätystä kaupungin toimipisteissä	Kaupunkiympäristön toimialan toiminta on Ekokompassi-sertifikaatin mukaista.	Kaupunkiympäristön toimiala hakenut Ekokompassi-sertifikaattia.	Kaupunkiympäristön toimialan toiminta on Ekokompassin sertifikaatin	Tero Anttila ja Riikka Åstrand	Katon Ekokompassi sai sertifikaatin vuoden 2022 lopussa. Ekokompassin vuosiraportointi jätetään	Katon Ekokompassi sai sertifikaatin vuoden 2022 lopussa.	Tavoite toteutunee osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
			mukaista. Todennetaan vuosiraportilla.		sertifikaatin myöntäneelle Kinos Oy:lle huhtikuun lopussa.		
	Käyttöönottoauditointien toteutus-% Kaupunkikulttuurin toimialalla kirjasto- ja asukaspalveluiden sekä kulttuuripalveluiden palvelualueiden toimipisteissä	Kaupunkikulttuurin toimiala käynnistää Ekokompassin käyttöönoton syksyllä 2022.	Kaupunkikulttuurin toimialalla Ekokompassin käyttöönottoauditoinnit on toteutettu kaikissa kirjasto- ja asukaspalveluiden ja kulttuuripalveluiden toimipisteissä.		Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän hankinnasta toimialalle on tehty päätös ja järjestelmä on tilattu. Ympäristöjärjestelmään kuuluva alkukartoitus on aloitettu tekemällä kirjastojen, lastenkulttuurikeskusten ja liikuntapaikkojen jätehuollon nykytilan kartoituksia. Alkukartoitukset jatkuvat ja ympäristöohjelman rakentamista tehdään syksyn aikana. Ekokompassin ensiauditointi tapahtunee ensi vuoden puolella.	Käyttöönottoa kahdella palvelualueella valmistellaan, auditoinnit siirtynevät ensi vuoden alkuun.	
Valtuustokauden tavoite 20. Huolehditaan Vantaan luonnon monimuotoisuuden säilymisestä							
20.1 Luonnon monimuotoisuuden edistäminen Resurssiviisauden tiekartan Monimuotoinen luonto -kaistan toimenpiteitä toteuttamalla	Resurssiviisauden tiekartan "Monimuotoinen luonto" -kaistan toimenpiteitä toteutetaan suunnitelmallisesti.	Tavoitteet kirjattu tiekarttaan	Tiekartan edellyttämät toimenpiteet suunniteltu ja toimeenpano käynnistetty	Tero Anttila	Luonnon monimuotoisuuden kokonaissuunnitelmatyö käynnistyi vuoden alussa ja työhön on kilpailutettu myös konsultti. Työlle on muodostettu pajoista ja asiantuntijoista koostuva ohjausryhmä.	Tiekarttaa toteutetaan tällä hetkellä yhteensä 38:lla toimenpiteellä (3 valmiina, 9 toteutusvaiheessa ja 16 on jatkuvan käytännön toimenpidettä).	Tavoite toteutunee osittain.
Valtuustokauden tavoite 22. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa							
22.1 Vantaan ratikkakaupungin suunnittelu etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reunaehtojen mukaisesti	Katu- ja puistosuunnitelmien valmistumisprosentti, ratikkakatujen asemakaavojen lautakuntakäsittelyt (prosenttia), vaikutustenarviointien kokonaisuus valmis rakentamispäätöstä varten	Taustaselvityksiä ja kaavarunkoluonnosta tehty. Ensimmäiset katusuunnitelmaluonnokset esitelty ja seuraavat valmisteilla. Katualueiden asemakaavat edistyneet katusuunnittelun aikataulussa.	Kaikki katu- ja puistosuunnitelmat valmiit, asemakaavoista kaikki käyneet ensimmäisessä lautakuntakäsittelyssä, vaikutustenarviointien kokonaisuus valmis rakentamispäätöstä varten.	Tero Anttila	Katusuunnitelmia ja asemakaavoja edistetty, vaikutustenarviointien kokonaisuus saatettu loppuun.	Katu- ja puistosuunnitelmista valmiina 84 %, asemakaavoja käynyt ensimmäisessä lautakunnassa 81 %. Vaikutusten arviointien kokonaisuus valmis.	Tavoite toteutunee osittain.
22.2 Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa	Joukkoliikenteen matkustajamäärä palaa koronaa edeltävälle tasolle vuoteen 2025 mennessä.	Jkl: 99 600 nousua / arkipäivä	Jkl nousijamäärä: 120 000 nousua / arkipäivä	Tero Anttila	Kaikki linjastomuutokset on toteutettu ja runkolinjapysäkit saatu parannettua. Syksyllä 2023 aloittivat runkolinjat 520 ja 530, joita liikennöidään sähköbusseilla. Luhtitie ja	Nousijamäärätietoa saadaan vasta 2024 tammi-helmikuun vaihteessa. HSL:n lipunmyyntilukujen kehityksen perusteella	Arviointi tehdään vuoden lopussa.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					sen pysäkit ovat käytössä suunnitellusti.	joukkoliikennematkustaminen alkaa olla hyvin lähellä vuoden 2019 tasoa.	
	Pyöräilijöiden määrä mittauspisteissä kasvaa 4 % vuodessa. (Lähtötasona vuoden 2017 indeksiluku 1000)	Pyöräilyindeksi: 956	Pyöräilyindeksi: 1265		Pyöräilyä edistetään monipuolisesti erityisesti pyöräilyn infraa ja pysäköintiä kehittämällä. Pyöräilyn mittarointia on tarkoitus myös edistää.	Pyöräilyindeksin seurantakausi kestää 15.9. asti. Tämän hetken tietojen mukaan kasvua on 2 % vuoden 2022 pyöräilijämäärään.	
	Pyöräliikenteen tavoiteverkon kriteerit täyttävät pyörätiet (km)	Baanoiksi ja pääpyöräreiteiksi luokiteltuja reittejä on yhteensä 12,5 kilometriä (2022).	14 km		Vantaankoskentien pyörätien parannuksen (pääreitti II vl. Syväkiventie – Tikkurilantie) 0,6 km, Luhtitien uusi osuus 0,9 km ja Asematie 200 metriä.	Kuvatut kohteet rakentuvat 2023 aikana.	
Kukoistavat kaupunkikeskukset							
Valtuustokauden tavoite 23. Asukkaille iloa tuottavia kulttuurin ja vapaa-ajan palveluita kaupunkikeskuksissa							
23.1 Asukaslähtöinen osallistuva budjetointi vahvistaa osallistuvien asukkaiden osallisuuden kokemusta	Osallisuuden kokemus selvitetään hyödyntäen osallisuusindikaattoria prosessin alussa, puolivälissä ja lopussa.	Osallistuva budjetointi pienimutoista ja määräaikaista. Osallistuneiden osallisuuden kokemusta ei ole tutkittu.	Osallistuva budjetointi vakiintunut toimintamuoto, otetaan käyttöön kaikilla suuralueilla. Osallistuneiden osallisuuden kokemus kasvaa prosessin aikana.	Riikka Åstrand	Osallistuvan budjetoinnin kaupunkitasoinen malli hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 19.6. Mallia on esitelty toimialojen ja joidenkin palvelualueiden johtoryhmissä. Kehittäjäryhmä on päättänyt toimintansa. Projektiryhmä sekä muut tarvittavat työryhmät ja verkostot aloittavat toimintansa syksyllä. Viestinnän suunnittelu on alkanut. Digitaalisen toteutuksen suunnittelu ja rakentaminen on alkanut.	Ensimmäinen kaupunkitasoinen osallistuvan budjetoinnin prosessin asukasvuorovaikutusvaihe tulee päättymään kesällä 2024, jonka jälkeen saadaan tietoa vaikutuksista.	Tavoite toteutunee täysin.
23.2 Kaupunkikeskustat ovat houkuttelevat tapahtumineen ja palveluineen	Kaupunkikeskustojen aktiivisuuden seuranta käynnistetään.	Seurantamittaria on pilotoitu Kuusijärvellä.	Soveltuva teknologia kaupunkikeskustojen aktiivisuuden seurantaan on hankittu vähintään yhteen kaupunkikeskustaan ja kuntalaisten aktiivisuutta seurataan.	Riikka Åstrand	Kaupunkikeskustojen aktiivisuutta tutkitaan EKK- ja Livcy-mittareilla. Mittarien pohjalla olevasta aineistosta on mahdollista tuottaa heatmap-analyysejä kaupunkikeskustojen elävyydestä esimerkiksi eri vuorokauden aikoina sekä tarkastella palveluiden	Arviointi vuoden lopussa.	Arviointi tehdään vuoden lopussa.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
					saavutettavuutta. Tätä dataa voidaan rikastaa tutkimalla viipymiä alueella mm. mobiilidatan avulla. Mobiilidata-aineistot kaikkiin kaupunkikeskustoihin hankintaan valtuustokauden loppupuolella.		
Valtuustokauden tavoite 27. Hyvät toiminnalliset kehittymisedellytykset palveluille ja yrityksille							
27.1 Kaupunkikeskustoja ja vanhoja lähiöitä kehitetään	Jokaisen suuralueen keskustaan on laadittu kehittämissuunnitelma.	Kehittämissuunnitelmia ei ole.	Kehittämissuunnitelmat on laadittu.	Tero Anttila	Kehittämissuunnitelmien laadinta on käynnissä. Kaupunkikeskustojen seurantaryhmien aloitustilaisuus on pidetty 30.3.3023.	Kehittämissuunnitelmien ja tarinakartan valmistelutyö käynnissä.	Tavoite toteutunee täysin.
	Jokaisella keskustalla on oma tarinakartta.	Tarinakarttoja ei ole.	Tarinakartat ovat verkossa myös kuntalaisten katsottavissa.		Tavoitteena on julkaista kehittämissuunnitelmat tarinakartan muodossa. Valmistelu käynnissä.	Kehittämissuunnitelmien ja tarinakartan valmistelutyö käynnissä.	
27.2 Pysäköintiyhtiön toteutuksen edistäminen	Pysäköintiyhtiön perustamisen edellytykset selvitetty	Selvitystyö aloitettu	Selvitys valmis	Tero Anttila	Toimintamallia ja konsernirakennetta suunniteltu, verottajalta saatu ennakkoratkaisuhakemus verokohtelusta. Konsernirakenteen alustava kartoitus käynnissä.	Selvitykset etenevät suunnitellusti.	Tavoite toteutunee täysin.
27.3 Aviapolis-skenaariotyön toimenpiteiden käynnistäminen	Skenaariotyön toimenpiteet käynnissä, aikataulut ja vastuutahot määriteltyinä.	Erikseen määriteltyjä tavoitteita ei ole tuotettu poikkihallinnollisessa yhteistyössä.	Skenaariotyön toimenpiteet käynnissä, aikataulut ja vastuutahot määriteltyinä.	Tero Anttila	Työryhmä on aloittanut toimintansa.	Työryhmä on aloittanut toimintansa.	Tavoite toteutunee täysin.
Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella							
Valtuustokauden tavoite 28. Valmentavan johtamisosaamisen syventäminen							
28.1 Jokainen esihenkilö johtaa valmentavasti	Kunta 10 kapeikot on paikallistettu ja toimenpiteet luotu	Valmentavaa johtamista on mitattu Kunta10 vuonna 2020 sekä mitataan vuonna 2022.	Esihenkilöt on ohjattu Valmentavan johtamisen esihenkilövalmennukseen (tai muihin tukitoimien pariin), jos taidoissa on ollut Kunta10 2022 puutteita. Seurantakyselyssä 2023 syksyllä näiden yksiköiden valmentavan johtamisen	Kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Kirsi-Marja Lievonen	Kunta10-tulokset vuodelta 2022 käyty toimialoilla yksiköissä läpi, tunnistettu voimavarat ja kehittämiskohteet yksiköittäin myös Johtamisen osa-alueella. Portaaliin kirjattu toimenpiteitä. Toimialoilla valmentavan johtamisen valmennuksia, avoimet esihenkilövalmennukset.	Uusintamittaus syksyllä.	Arviointi tehdään vuoden lopussa.

Sitova tavoite vuodelle 2023	Mittari	Lähtötaso v:n 2021 loppu	Tavoitetaso 2023	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.8.2023	Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023	Tavoitteen toteutumisarvio
			toimintatapa on edennyt merkittävästi. V. 2023 raportoinnin yhteydessä ilmoitetaan v. 2022 lähtötason luvut.		Saatavuusohjelman tukirahoitusta ohjataan tarvittaessa toimialoille. Rahoituksen hakuohjeet viestitty.		
Valtuustokauden tavoite 29. Henkilöstön pito- ja vetovoiman parantaminen							
29.1 Saatavuuden toimenpideohjelman vuoden 2023 toimenpiteet on toteutettu	Toimenpideohjelman toteutuminen	Systemaattista työtä on ollut vain varhaiskasvatuksessa.	Kh:n hyväksymässä ohjelmassa olevat toimenpiteet on toteutettu vuoden 2023 osalta.	Kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Kirsi-Marja Lievonen	Työyhteisöille ja toimialoilla haettavissa tukirahoitusta Kunta10-tulosten pohjalta saatavuusohjelman toteutumiseksi. Rahoitusta hakenut 17 yksikköä. Kaupunkitasoista perehdyttämisen tukimateriaali ja kaupunkitasoinen perehdytyksen ja vertaismentoroinnin uudistamistyö käynnissä. Lähtöpalautekyselyn raportit palvelualueille. Uudistettu kaupungin rekrytointi-ilme ja suunnitelma markkinoinnista käynnistynyt. 1.6. ja 1.8.2023 toteutettu palkantarkistuksia, joissa ollut vahva kohdennus saatavuuteen (mm. varhaiskasvatus, nuorisotyö).	Saatavuusohjelman toimenpiteet toteutuksessa. Toimenpiteistä valtaosa on käynnistynyt. Kaikkien tavoitteiden toteutuminen vaatii koko vuoden. Työ käynnissä aktiivisesti hr:ssä ja toimialoilla.	Tavoite toteutunee osittain.
Valtuustokauden tavoite 30. Kestävän työkyvyn vahvistaminen							
30.1 Sairauspoissaolot kokonaisuudessaan ja erityisesti mielenterveysperusteiset poissaolot vähenevät	Sairauspoissaoloprosentti: kokonaistilanne ja mielenterveysperusteiset poissaolot	Koko Vantaa ilman sotea ja pelaa 4,7 % (6/22) ja mielenterveysperusteiset 1,4 %	Koko Vantaa 4,3 % ja mielenterveysperusteiset 1,3 %	Kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Kirsi-Marja Lievonen	Esihenkilötyö, valmennukset, työterveyshuoltoyhteistyö sekä työkyky - ja työsuojeluasiantuntijoiden työ toimialojen kanssa.	Sairauspoissaolot kokonaisprosentti 4,7 %, mielenterveysperusteisten poissaolojen prosentti saadaan vasta vuositason raporttiin. Tarkistettu prosentti oli 30.4. 5,5 %. Kesäaika kuitenkin aina laskee prosenttia ja syksy nostaa. Tavoitteen toteutuminen vaatii ison onnistumisen työkykyjohtamisessa ja flunssa-aallon välttämisen.	Arviointi tehdään vuoden lopussa.

TYTÄRYHTIÖIDEN OSAVUOSIRAPORTTI 1-8/2023

LIITE: Kaupunginhallitus 09.10.2023 / 15 §

SISÄLLYSLUETTELO

OLENNAISET TAPAHTUMAT VANTAAN KAUPUNKIKONSERNISSA JA KAUPUNGIN OSAKKUUSYHTEISÖISSÄ 2

SUURTEN TYTÄRYHTIÖIDEN TUNNUSLUKUJA 3

VANTAAN ENERGIA OY 4

VAV YHTYMÄ OY 7

VTK KIINTEISTÖT OY 11

VANTAAN TILAPALVELUT VANTTI OY 14

MERCURIA KAUPPAOPPILAITOS OY 17

KIINTEISTÖOSAKEYHTIÖT 20

Julkaisija
Vantaan kaupunki
09/2023
Konserniohjaus ja -valvonta
Kansikuva: Vantaan kaupungin Aineistopankki, Pertti Raami

OLENNAISET TAPAHTUMAT VANTAAN KAUPUNKIKONSERNISSA JA KAUPUNGIN OSAKKUUSYHTEISÖISSÄ

Ukrainan sodan vaikutukset näkyvät edelleen monilla tavoin konserniyhtiöiden toiminnassa. Vantaan Energian osalta tämä ilmenee muun muassa siten, että biopolttoaineen tuonti Venäjältä Suomeen päättyi ja energia-alan toimijat alkoivat korvata biopolttoaineen käyttöä jätteellä. Tämä on johtanut jätteen saatavuuden heikentymiseen Suomessa. Jätteen saatavuuden heikentyminen, sähkön alentunut markkinahinta ja korkealla pysyneet biopolttoaineiden hinnat ovat vaikuttaneet negatiivisesti Vantaan Energia -konsernin liikevoittoennusteeseen. Rakentamisen suhdanteen heikentyminen näkyy erityisesti VAV:n toiminnassa, sillä konserni saa tällä hetkellä erittäin hyvin tarjouksia korjausurakoissa.

Konsernirakenteen tarkasteluun ja selkeyttämiseen liittyvät toimet sekä kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman toteuttaminen jatkuivat tilikauden 2022 aikana. Konsernijaosto hyväksyi vuonna 2022 konserniohjauksen ja -valvonnan yksikön laatiman konserniomistusten kokonaisuutta tarkastelevan suunnitelman noudatettavaksi ohjeellisena toimenpidesuunnitelmana. As Oy Sepänpuiston osakkeiden sekä tontin kauppaa VAV:lle valmistellaan parhaillaan. Kauppoja koskevat asiat valmistellaan päätöksentekoon tämänhetkisen tiedon mukaan syksyn 2023 aikana. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käytössä olevien kiinteistöyhtiömuotoisten kohteiden myynti etenee, kun hyvinvointialueen kanssa saadaan neuvoteltua pitkäaikainen vuokrasopimus tiloja koskien.

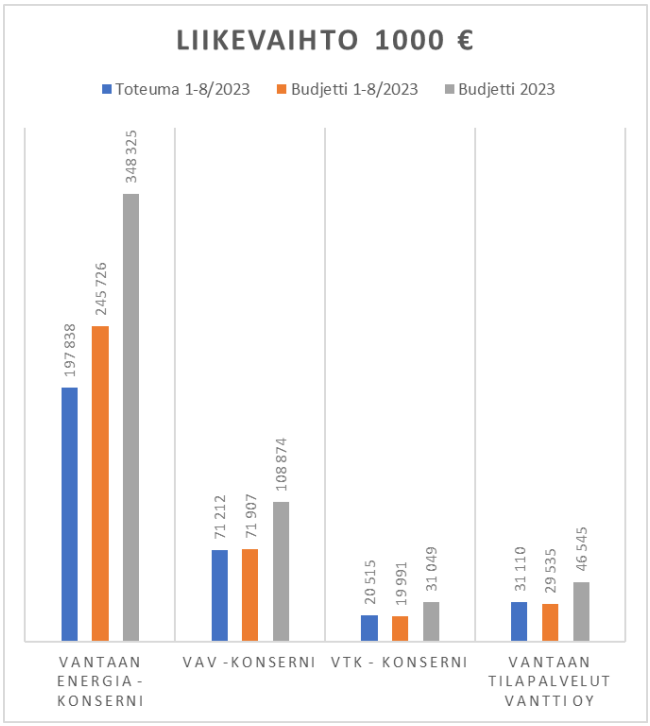
VAV:n ja konsernirakenteen järjestelyssä yhtiötä avustaneen konsultin välisessä riita-asiassa on annettu hovioikeuden päätös, jonka mukaan hovioikeus ei ole myöntänyt VAVille ja Vantaan kaupungille jatkokäsittelylupaa. Näin ollen käräjäoikeuden VAV:n ja kaupungin osalta kielteinen ratkaisu jäisi voimaan, jollei hovioikeuden päätökseen haeta valituslupaa korkeimmalta oikeudelta. Valitusluvan hakemista koskeva arviointi on kesken. Veropäätöksiä koskeva muutoksenhaku on vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

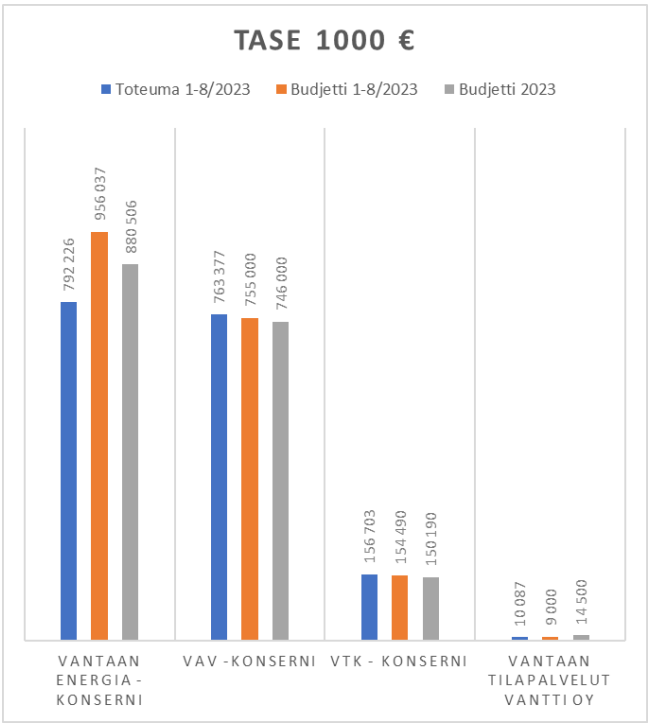
VTK-konsernin yritysjärjestelyn valmistelu on edennyt alkuvuoden 2023 aikana. Konsernin rahoituksen järjestely edellyttää uusia takauspäätöksiä kaupungilta syksyn 2023 aikana. Konsernin toiminta uudessa rakenteessa käynnistyy vuoden 2024 alussa.

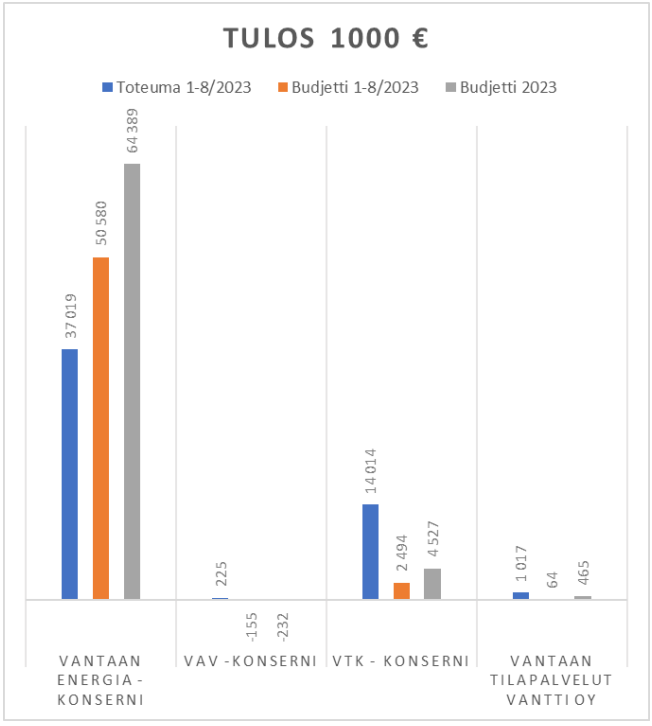
Hyvinvointialueuudistukseen liittyvät konsernijärjestelyt pantiin täytäntöön vuoden alussa 2023, kun kaupunki luopui Puro Tekstiilihuolto Oy:n ja Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området:n omistuksistaan myymällä ne Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Vantaan kaupungin omistus Oy Apotti Ab:n osakkeista siirtyi lain nojalla hyvinvointialueelle. Lisäksi kaupunki myi osan Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n osakkeista.

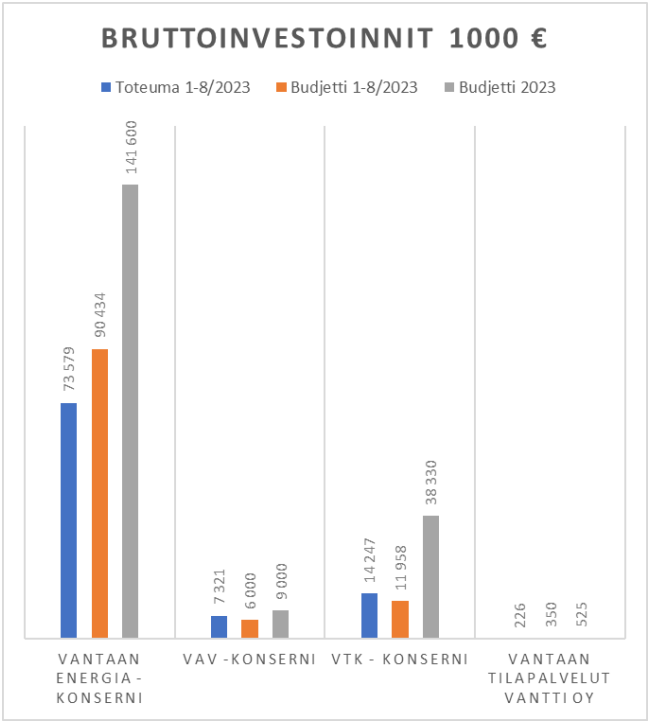
Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen välinen liiketoimintakauppa astui voimaan vuoden 2023 alussa ateria- ja puhtauspalveluiden osalta. Liiketoimintakaupan myötä sosiaali- ja terveystoimen ateria- ja puhtauspalveluita hoitanut henkilöstö siirtyi liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti vanhoina työntekijöinä hyvinvointialueelle ja edelleen sen kilpailuttamalle palveluntuottajalle. Vartiointipalveluja koskevan liiketoimintakaupan valmistelu on edennyt aikataulutettua hitaammin, koska hyvinvointialueen oman kilpailutuksen valmistelu on viivästynyt.

SUURTEN TYTÄRYHTIÖIDEN TUNNUSLUKUJA

VANTAAN ENERGIA OY

Vantaan Energia on yksi Suomen suurimmista kaupunkienergiayhtiöistä, joka tuottaa sähköä ja kaukolämpöä sekä myy lämpöpalveluita. Vantaan kaupunki omistaa yhtiöstä 60 prosenttia ja Helsingin kaupunki 40 prosenttia.

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Vantaan Energian tavoitteena on olla hiilinegatiivinen kiertotalousenergiayhtiö vuonna 2030, ja välitavoitteena on luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä mahdollisimman nopeasti. Toukokuussa 2022 käyttöönotettu, kaupan ja teollisuuden jätettä hyödyntävä jätevoimalan laajennus mahdollisti kivihiilen käytön lopettamisen normaalissa energiantuotannossa. Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaan seuranneet polttoaineiden- ja energiakaupan rajoitukset johtivat haasteisiin energiantuotannon polttoaineiden saatavuuksissa, mikä on aiheuttanut voimakkaan hintojen nousun. Vantaan Energia jätti Martinlaakson hiilivoimalan toistaiseksi huoltovarmuuskäyttöön lämmön ja sähköntuotannon riittävyyden varmistamiseksi poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Vantaan Energia teki investointipäätöksen korkealämpötilalaitoksen rakentamisesta jätevoimala-alueelle ja suunnittelee uusia hiilinegatiivisuuteen tähtääviä investointeja. Korkealämpötilalaitoshanke sekä suunnitteluvaiheessa etenevät lämmön kausivarasto sekä sähköpolttoainelaitos ovat yhtiölle erityisen tärkeitä mahdollistaen sekä maakaasun käytön lopettamisen että pääkaupunkiseudun edullisen lämmön myös tulevaisuudessa.

Venäjän hyökkäyssodan seurauksena biopolttoaineen tuonti Venäjältä Suomeen päättyi ja energia-alan toimijat alkoivat korvata biopolttoaineen käyttöä jätteellä, mikä on johtanut jätteen saatavuuden heikentymiseen Suomessa. Vantaan Energia on käynnistänyt jätevoimaloiden käytettävyyttä varmistavan jätteen hankinnan ulkomailta. Yhtiön tuulivoiman tuotantokapasiteetti kasvaa ja yhtiö on mukana kehittämässä teollisen mittakaavan aurinkosähkön tuotantoa.

Tuloskehitys ja investoinnit

Vuodenvaihteessa 2022/2023 alkanut merkittävä sähkön markkinahinnan lasku on alentanut liikevaihto- ja liikevoittoennusteita merkittävästi. Myös jätteen heikompi saatavuus ja korkealla pysyneet biopolttoaineiden hinnat ovat vaikuttaneet negatiivisesti liikevoittoennusteeseen. Vuoden 2023 investointiennuste on pienentynyt sähköpolttoaine ja lämmön kausivarasto hankkeiden aikataulujen siirtymisen vuoksi. Investointitaso pysyy kuitenkin merkittävänä vuonna 2023 sekä tulevina vuosina yhtiön pyrkiessä hiilinegatiiviseksi vuoteen 2030 mennessä.

Avainluvut (K) 1000 €	TA 2023	TA 8/2023	8/2023
Liikevaihto	348 325	245 726	197 838
Liikevoitto	83 399	65 516	48 727
Tilikauden tulos	64 389	50 580	37 019
Taseen loppusumma	880 506	956 037	792 226
Henkilöstön lkm	352	359	355
Bruttoinvestoinnit	141 600	90 434	73 579
Quick ratio	1,30	2,18	0,79
Omavaraisuusaste	41,0 %	44,6 %	42,1 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	402 067	313 484	287 090
Leasingvastuut	199 500	197 434	208 375

Tavoitteiden saavuttamiseen ja muuhun toimintaan liittyvät riskit ja tulevaisuuden näkymät

Konsernin toimintaan kohdistuu riskejä, joista tärkeimmät on määritetty avainriskeiksi ja niille on laadittu hallintasuunnitelmat.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan konsernin riskienhallintaa on edelleen tehostettu tunnistettujen riskien osalta. Konsernin Venäjään liittyvät riskikokonaisuudet ovat erityisesti polttoaineiden saatavuuteen ja hintatasoon liittyvät riskit, raaka-aineisiin, tarvikkeisiin ja palveluihin kohdistuvat hinta- ja saatavuusriskit, tietoturvariskit sekä muut taloudelliset riskit. Energiamarkkinan voimakkaisiin hintamuutoksiin ja niukkuustilanteisiin on varustauduttu parantamalla maksuvalmiutta.

Monipuolinen ja kustannustehokas energiantuotantorakenne on Vantaan Energian vahvuus. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja siitä seuranneet vaikutukset polttoainemarkkinaan nostavat energiantuotannon riskitasoa. Tulevaan lämmityskauteen liittyen voimalaitosten käytettävyyttä varmistetaan hankkimalla riittävästi niin varsinaisia kuin varapolttoaineita sekä kriittisiä varaosia. Palvelujen ja tarvikkeiden hinnat saattavat vaikuttaa investointien etenemiseen ja kehityshankkeisiin. Kyberturvallisuuden parannustoimia tehdään aktiivisesti.

Konsernin avainriskeihin kuuluu myös poliittisiin päätöksiin liittyvä riski. Alaan onkin energiamarkkinan nopean muutoksen vuoksi kohdistunut nopealla aikataululla valmisteltua sääntelyä, joiden vaikutusanalyysit ovat saattaneet jäädä puutteellisiksi.

Konsernissa tai toimialalla yleisesti voi toteutua myös riski suuresta häiriöstä energian tuotannossa tai toimituksessa asiakkaille. Häiriöiden juurisyynä voi olla esim. luonnontapahtuma, konerikko, suuronnettomuus tai inhimillinen virhe. Riskien hallinnan keinoina ovat tehokkaat kunnossapito-ohjelmat ja varautumissuunnittelu, sekä erilaisten kriisitilanteiden harjoittelu.

Vantaan Energia on kiertotalousenergiayhtiö, joka pyrkii omilla toimillaan vauhdittamaan vihreää siirtymää. Tuotannolliset kehityshankkeet ovat tässä avainasemassa ja huoltovarmuus on erittäin tärkeää. Menestyäkseen energiamarkkinan suuressa murroksessa Vantaan Energian on oltava innovatiivinen, rohkea ja ketterä. Tulevaisuuden osaamistarpeisiin vastataan niin nykyisen henkilöstön osaamista kehittämällä kuin uusien osaajien rekrytoinneilla. Menestymiseen tarvitaan myös vahva kumppaniverkosto. Yritysten välisiä synergiahyötyjä haetaan

esimerkiksi panostamalla yhteistyöhön
start-up-yritysten kanssa.

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Tavoitetaso 2023	**Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023**	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Tuloksellisuus: Konsernin liikevoitto M€ Pääomatehokkuus: Konsernin ROIC Osingonjakotavoite: %-osuus tilikauden tuloksesta	57,4 M€ 5,7 % 18,0 MEUR (sama kuin edellisenä vuotena) vastaa 65 % VE Oy:n tilikauden tuloksesta, josta Voimaosakeyhtiö SF:n osakkeiden alaskirjaus (41,7 MEUR) poistettu.	83,4 M€ 9,9 % 50 %	72,0 M€ 9,6 % 50 %	Toteutuu osittain
Toiminnan laatuun liittyvät tavoitteet					
Työturvallisuus	Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohti	3,3	3,9	3,6	Toteutuu täysin
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Henkilöstötyytyväisyys	Kysely, asteikko 1–5	3,9	3,9	4,0	Toteutuu täysin
Ympäristövastuuseen liittyvät tavoitteet					
Ilmastomuutoksen hillintä	Tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta , g/ kWh Fossiilisista polttoaineista luopuminen vuoteen 2026 mennessä.	135 Huoltovarmuustilanteen vuoksi sekä kivihiili että turve on otettu uudelleen käyttöön varmuuspolttoaineina	99 Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi.	116,7 Toimenpiteet käynnissä.	Toteutuu osittain
Vastuullisuusohjelman laatiminen			Ohjelman laatiminen	Ohjelman laadinta käynnissä	Toteutuu osittain

VAV YHTYMÄ OY

VAV Yhtymä Oy on Vantaan kaupungin 100 %:sti omistama yhtiö. VAV-konserni koostuu emoyhtiö VAV Yhtymä Oy:stä sekä kolmesta tytäryhtiöistä: VAV Asunnot Oy, VAV Palvelukodit Oy ja VAV Hoiva-asunnot Oy:stä. VAV Asunnot Oy rakennuttaa ja hallinnoi valtion tukemia ara-asuntoja, jotka muodostavat enemmistön konsernin asuntokannasta. VAV Yhtymä Oy rakennuttaa ja hallinnoi muita kohtuuhintaisia asuntoja ja VAV Palvelukodit palveluasuntoja.

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Lipstikkakujasta tehty sisäinen tarkastus on käsitelty konserniohjauksessa ja siitä saatu hankintoihin liittyvää omistajaohjausta. Yhtiöllä on meneillään hankintojen teemavuosi, jonka aikana hankintaosaamista koulutetaan koko henkilöstölle. VAV Asunnot Oy:öön ja VAV Palvelukodit Oy:öön on kohdistunut ARA-tarkastus. VAV Asunnot Oy:n osalta ARA:n tarkastuskertomus on saatu elokuussa 2023, jonka perusteella käytäntöihin tehdään muutamia korjaavia toimenpiteitä. Yleiskuvassa tarkastuksessa on todettu yhtiössä noudatettavan ARA-säädöksiä. Odotamme vielä ARA:n raporttia VAV Palvelukodit Oy:öön kohdistuneen tarkastuksen osalta.

Yhtiössä valmistellaan vastuullisuusohjelmaa.

VAV on antanut 18.8.2023 kiinteistöpalveluiden sopimuskumppanilleen ilmoituksen kiinteistöhuollon sopimuksen päättämisestä. Tätä ennen VAV oli reklamoineet kahdesti useista sopimusrikkomuksista ja kun toimintaa ei korjattu, jäi ainoaksi vaihtoehdoksi sopimuksen päättäminen. VAV on tarjonnut sopimuskumppanille ensisijaisesti tilaisuutta neuvotella sopimuksen päättämisen ehdoista, mutta mikäli neuvotteluissa ei päädytä niistä yhteisymmärrykseen, VAV tulee purkamaan sopimuksen syyskuun aikana ja jättämään käräjäoikeuteen haastehakemuksen sopimusrikkomuksista. Kiinteistöhuollon puitejärjestelyn mukaisesti toisen alueen sopimuskumppani tulee ottamaan myös läntisen Vantaan alueen kiinteistöhuollon tehtävät hoitoonsa. Aikataulu tämän osalta tarkentuu vielä 6.9. sopimuskumppanin kanssa käytävien neuvottelujen jälkeen.

Aikaisemmin konsernijaostossa hyväksytty osittaisjakautumisen suunnitelma on laitettu vireille. Vuoden 2023 loppuun mennessä kahdeksan kiinteistöä tulee siirtymään perustettavan uuden yhtiön kautta VAV Asunnot Oy:stä VAV Yhtymä Oy:öön vahvistamaan VAV Yhtymä Oy:n taloudellista asemaa. Järjestelyä varten on kesällä 2023 perustettu VAV Yhtymä Oy:öön uusi väliaikainen yhtiö, VAV Kiinteistöt 1 Oy.

BDO-kiistassa on saatu hovioikeuden päätös, jonka mukaan hovioikeus ei ole myöntänyt VAVille ja Vantaan kaupungille jatkokäsittelylupaa. Käräjäoikeuden VAV:n ja kaupungin osalta kielteinen ratkaisu jäisi voimaan, jollei

hovioikeuden päätökseen haeta valituslupaa korkeimmalta oikeudelta. Jatkotoimia koskeva harkinta on kesken.

VAV-konserni on tehnyt tutkintapyynnön yhtiön Lipstikkakuja 2 puukerrostalohankkeeseen liittyen. Tutkintapyyntö liittyy kaupunginhallituksen konsernijaoston 14.2.2023 tiedoksi merkitsemään sisäisen tarkastuksen raporttiin, jonka mukaan puukerrostalohankkeen toteuttaja oli valittu hankintalain vastaisesti suorahankintana. Tarkastuksen havaintojen mukaan suorahankinnalla urakoitsijaksi valittiin kokematon ja taloudelliselta kantokyvyltään heikko yritys. Urakkasopimus jouduttiin myöhemmin purkamaan rakennesuunnitelmien virheiden ja puutteiden vuoksi, jonka jälkeen hankkeen urakoitsija asetettiin konkurssiin.

Tuloskehitys ja investoinnit

Korkea vuokrausaste takaa vakaan liikevaihdon kertymisen. Vuokrasaamisissa on hienoista nousua edelliseen vuoteen nähden. Vuokrasaamisista johtuvat häädöt ovat kasvaneet poikkeuksellisen paljon.

Rakenteilla oleva ARA-kohde Peltolantie 42 etenee aikataulun mukaisesti. Myös uusi kohde, Retiisikuja 2, on saatu aloitukseen. Muita uudiskohteita ei ole vuodelle 2023 alkamassa. Tikkurilan asumiskeskuksen vanhan osan purkutyöt ovat loppusuoralla ja urakkatarjousten jättöaika on 3.10.2023 mennessä. Kohteen rakennuttaminen osunee vuosiin 2024–2026.

Korjaustoiminta on hyvässä vauhdissa, ja urakoihin saamme erittäin hyvin tarjouksia. Korjaustoiminnan kulut painottuvat enemmän loppuvuoteen, joka selittää tilanteessa 31.8.2023 olevan suuren liikevoiton talousarvioon verrattuna, jossa kulujakauma puolestaan tasainen läpi vuoden.

Avainluvut (K) 1000 €	TA 2023	TA 8/2023	8/2023
Liikevaihto	108 874	71 907	71 212
Liikevoitto	7 124	4 660	13 156
Tilikauden tulos	-232	-155	225
Taseen loppusumma	746 000	755 000	763 377
Henkilöstön lkm	56	56	56
Bruttoinvestoinnit	9 000	6 000	7 321
Quick ratio	1,20	1,2	3,0
Omavaraisuusaste	20,0 %	20,0 %	32,0 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	505 000	495 000	495 357
Leasingvastuut	0	0	0

Tavoitteiden saavuttamiseen ja muuhun toimintaan liittyvät riskit ja tulevaisuuden näkymät

Uudisrakentamisessa edelleen vanhat, yhtiöstä riippumattomat ongelmat hidastavat uusien kohteiden aloituksia. Näitä ovat ARA-hintojen läpimenon vaikeus, sekä tonttipula. Yhtiö on käynyt vuoden 2023 tonttiohjelman läpi yhdessä kaupungin edustajien kanssa. Asiakaskokemuksen NPS-tavoite ei tule toteutumaan tänä vuonna.

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Tavoitetaso 2023	**Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023**	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Verotettava tulos (€) VAV Yhtymä Oy Verotettava tulos min. (€) VAV Asunnot Oy Verotettava tulos (€) VAV Palvelukodit Oy Verotettava tulos (€) VAV Hoiva-asunnot Oy		0 0 0 0	0 0 0 0 (pitkän aikavälin toteuma korjaukset huomioiden)	Toteutuu täysin
Asuntotuotanto	Asuntotuotanto		115	115	Toteutuu täysin
Ylläpidon hoitokulujen muutos	Kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi (2015 =100)		Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Pienempi kuin indeksin nousu	Toteutuu täysin
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet					
Asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilyminen	PTS:n toteuttaminen Laajuus asuntoina ja kustannukset suhteessa budjetoituun (eur)		PTS:n mukaisten korjausten toteuttaminen 100 % PTS-budjetissa pysyminen (maks. 100 %)	97 % 97 %	Toteutuu osittain
Asiakastyytyväisyys	NPS (Net Promoter Score)		38,0	22,3	Ei toteudu lainkaan
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Työtyytyväisyys	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)		Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailun keskiarvon	Toteutuu täysin
Terveysperusteiset poissaolot	%:a henkilöstöstä/v		3,5	3,1	Toteutuu täysin

Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet					
Vastuullisuusohjelman toteuttaminen			Yhtiön resurssiviisauden tiekartan päivittäminen*) ja ohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen	Ohjelman laadinta käynnissä	Toteutuu osittain

*) Ohjelma toteuttaa Innovaatioiden Vantaa -strategiaa ja kaupungin resurssiviisauden tiekarttaa.

VTK KIINTEISTÖT OY

VTK Kiinteistöt Oy vuokraa kaupungille ja muille Vantaalla toimiville toimijoille kiinteistöjä, rakennuksia ja huoneistoja sekä toimii rakennuttajana ja kiinteistökehittäjänä vantaalaisissa kohteissa. Yhtiö toimii emoyhtiönä konsernissa.

Toiminta ja merkittävät tapahtumat

Konsernijaosto antoi 20.3.2023 § 5 ennakkosuostumuksen yritysjärjestelyyn, jossa VTK:n markkinoilla tapahtuva toiminta siirretään liiketoimintasiirrolla VTK:n perustamaan uuteen osakeyhtiöön (Vivamus Kiinteistöt Oy). Järjestely on tarkoitus toteuttaa 2023/2024 vuodenvaihteessa. Verohallinnolta haetun ennakkoratkaisun mukaan suunniteltu järjestely täyttää elinkeinotuloverolain mukaisen liiketoimintasiirron kriteerit ja järjestely on näin ollen tuloverotuksellisesti veroneutraali. Samassa yhteydessä konsernijaosto antoi ennakkosuostumuksen Koy Kehäsuoran sulauttamiseen VTK Kiinteistöt Oy:öön. Arvioitu sulautumisajankohta 30.11.2023. Koy Korallin Pysäköinti sulautui VTK Kiinteistöt Oy:hyn 30.6.2023.

Tuloskehitys ja investoinnit

VTK-konsernin tulos toteutui tarkastelujakson aikana 11,5 milj. euroa budjetoitua parempana, johtuen pääosin Kielotie 13 maa-alueen myynnistä kaupungille selkä budjetoitujen korjausten lykkääntymisistä. Maanmyyntituotto parantaa myös yhtiön rahoitustilannetta. Varia Vehkalan ja Jokiuoman päiväkodin hankkeet rahoitetaan osittain konsernitilin limiitillä (yhtiölle myönnetty 70 milj. euron konsernitilin limiitti 5_2024 saakka, johon mennessä uudishankkeiden rahoitus järjestään vuonna 2024). Yhtiön kassatilanteen arvioidaan olevan 31.12. tilanteessa olevan n. 20 milj. euroa negatiivinen. Konsernin investoinnit olivat tarkastelujaksolla n. 14,2 milj. euroa. Jokiuoman uuden päiväkodin päärakennus valmistui 5/2023 ja Varia Vehkalan rakentaminen aloitettiin 5/2023.

Avainluvut (K) 1000 €	TA 2023	TA 8/2023	8/2023
Liikevaihto	31 049	19 991	20 515
Liikevoitto	7 001	4 104	16 460
Tilikauden tulos	4 527	2 494	14 014
Taseen loppusumma	150 190	154 490	156 703
Henkilöstön lkm	9	9	10
Bruttoinvestoinnit	38 330	11 958	14 247
Quick ratio	-2,0	-1,0	0,50
Omavaraisuusaste	35,0 %	34,0 %	40,0 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	80 912	73 169	73 169
Leasingvastuut	29 397	29 397	30 821

Tavoitteiden toteutumisen ja muuhun toimintaan liittyvät riskit ja tulevaisuuden näkymät

Yhtiö ennustaa, että yhtiölle asetetut tavoitteet tullaan saavuttamaan. VTK Kiinteistöt Oy:n peruskorjaukset ja energiakatselmuksen mukaiset toimenpiteet painottuvat kesälle ja syksylle.

Vastuullisuusohjelman valmistelu on meneillään.

Vantaan kaupungin yhtiölle asettamien omistajapoliittisten linjausten mukaisesti VTK rakennuttaa toisen asteen koulutilat ja liikuntahallit (pl. uimahallit). Tulevia toisen asteen kouluhankkeita ovat mm. Tikkurilan osaamiskampushanke, Aviapoliksen lukio ja Varia Hiekkaharjun laajennus- ja peruskorjaustyöt. VTK rakennuttaa myös Koillis-Vantaan palloiluhallin. Yhtiön vanha kiinteistökanta on jo saavuttanut yli 20 vuoden iän, jonka vuoksi tulevina vuosina on varauduttava merkittäviin korjausinvestointeihin, jotta erityisesti tavanomaisten toimitilakohteiden arvot kyetään säilyttämään. Lainojen korkotason nousu on muodostanut rahoitusriskin, joten lähivuodet voivat muodostua rahoituksellisesti haasteelliseksi.

Kiinteistö Oy Myyrinselkä on hakenut yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa asemakaavan muutosta ja tontinluovutuskilpailu toteutuu vuoden 2025 aikana. Kivistön Putkijäte Oy:n koonta-aseman laajennus n. 6 milj. eur on siirtynyt tuleville vuosille.

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Tavoitetaso 2023	**Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023**	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen tilinpito	VTK Omavaraisuusaste % VTK Tulos, milj. eur VTK Ulkoisten vuokrakohteiden vuokrausaste (%)	35 4,8 95	yli 20 2,0 93	40 4,8 (ilman maanmyyntivoittoa) 95	Toteutuu täysin 🟩
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet					
Terveelliset, turvalliset ja viihtyisät toimitilat (sisältäen sisäilmaparannukset)	Liikevaihdosta vähintään n. 10 % käytetään peruskorjauksiin, milj. eur	9	10	5	Toteutuu täysin 🟩
Asiakastyytyväisyys	Asteikko 1–5		vastausten keskiarvo yli 3,5	Kysely tehdään syyskuussa	Ei tietoa ☐
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Henkilöstötyytyväisyyskysely	Asteikko 1–5		vastausten keskiarvo yli 3,5	4,4	Toteutuu täysin 🟩
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet					
Vastuullisuusohjelman laatiminen	Vastuullisuusohjelman laatiminen 2024 -> Toimenpiteet		Vastuullisuusohjelma hyväksytty hallituksessa viimeistään 12/2023	Ohjelmaa laadittu hallituksen strategiapäivillä huhtikuussa. Yksityiskohtaiset tavoitteet finalisoidaan syksyllä. Tavoitteena vastuullisuusohjelman hyväksyntä hallituksen 11/2023 kokouksessa.	Toteutuu täysin 🟩

VANTAAN TILAPALVELUT VANTTI OY

Vantti on Vantaan kaupungin kokonaan omistama in house -yhtiö, joka tuottaa ateria-, puhtaus-, kiinteistö- sekä aula- ja turvapalveluja Vantaan kaupungille.

Toiminta ja merkittävät tapahtumat

Yhtiön toiminta on alkuvuoden osalta edennyt suunnitellulla tavalla.

Vantin sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteisiin tuottamien palveluiden tuotanto loppui 1.1.2023. Liikkeenluovutuksen yhteydessä Vantista siirtyi 105 henkilöä Vantaa – Kerava hyvinvointialueelle ja sieltä edelleen Attendolle ja SOL:lle.

Vartiointipalvelujen tuottamista hyvinvointialueelle jatketaan Vantin toimesta, kunnes hyvinvointialue saa kilpailutetuksi palvelujen hankinnan, kuitenkin viimeistään vuoden 2023 loppuun mennessä. Tavoitteena on, että Vantin vartijat voisivat siirtyä hyvinvointialueen kilpailutuksen voittaneen yrityksen palvelukseen.

Vantin kehittämisohjelma valmistui maaliskuun lopussa 2023. Kehittämisohjelmaa esiteltiin konsernijaoston iltakoulussa 12.4.2023.

Kehittämisohjelman keskeisenä tavoitteena on parantaa asiakastyytyväisyyttä (erit. ateriapalvelut), laatua ja kustannustehokkuutta (erit. puhtauspalvelut). Ohjelma muodostuu neljästä osa-alueesta: asiakaslähtöinen palveluorganisaatio, asiakaskokemus, ateriapalveluiden laatu ja kustannustehokkuus. Keskeisiä tällä hetkellä toteutettavia toimenpiteitä ovat kokonaispalvelumallipilotin laajentaminen uusille alueille (ei toteudu vielä 2023 lopussa), asiakaskokemuksen parantamiseen liittyvä kyselyiden ja korjaavien toimenpiteiden prosessi sekä ateriapalveluiden laadunseuranta-resurssin lisäys sekä laadunseuranta-prosessin muutos. Lisäksi kehittämisohjelmassa keskiössä ovat puhtaus-palveluiden kustannustehokkuuden tavoitteen saavuttamiseen liittyvät toimenpiteet.

Vantaan Kaupunki suoritti sisäisen tarkastusohjelman mukaisesti selvityksen kiinteistöpalveluiden hankinnoista. Tarkastus valmistui helmikuun alussa 2023. Raportin perusteella kiinteistöpalveluiden hankinnoissa on parannettavaa ja Vantti on jo aloittanut korjaavat toimenpiteet.

Yhtiö jätti palveluiden hinnantarkistusesitykset vuodelle 2024 Vantaan kaupungin toimialoille toukokuun lopussa.

Tuloskehitys ja investoinnit

Yhtiön tulos 1–8 /2023 on noin 1,1 milj. yli budjetin, joka selittyy pitkälti liiketoimintakauppaan liittyvillä maksuilla. Yhtiön liikevaihto on 1,6 milj. yli budjetoidun. Elokuun jälkeen tulosennuste on n. 964 t€. Ennusteessa on mukana liiketoimintakauppaan liittyvät

maksut. Yhtiön kassan määrä 17.8.2023 oli noin 4,9 m€ (17.8.2022 3,3 m€).

Vantin merkittävimmät investoinnit kohdistuvat koneisiin ja laitteisiin. Sen lisäksi puhtauspalveluiden toiminnanohjausjärjestelmän investointi tulee olemaan noin 100 000 €.

Vuodelle 2023 suunnitellut taseeseen kirjattavat investoinnit ovat yhteismäärältään 525 000 euroa.

Avainluvut (K) 1000 €	TA 2023	TA 8/2023	8/2023
Liikevaihto	46 545	29 535	31 110
Liikevoitto	548	120	1 020
Tilikauden tulos	465	64	1 017
Taseen loppusumma	14 500	9 000	10 087
Henkilöstön lkm	860	860	879
Bruttoinvestoinnit	525	350	226
Quick ratio	1,30	1,50	1,57
Omavaraisuusaste	29,0 %	40,0 %	44,0 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	0	0	0
Leasingvastuut	798	527	582

Tavoitteiden toteutumiseen ja muuhun toimintaan liittyvät riskit ja tulevaisuuden näkymät

Tilikauden tulostavoite on 1 % ilman hyvinvointialueen kanssa tehty liiketoimintakauppaan liittyviä maksuja. Tällä hetkellä tulosennuste on 0,84 %, mutta saavutamme tulostavoitteen tiukalla kuluseurannalla loppuvuoden aikana.

Tes-neuvottelut saatiin päätökseen huhtikuun alussa ja palkankorotusten vaikutus on 1,62 % vuodelle 2023. Sen lisäksi maksettiin kertakorvauksena 500 € per työntekijä elokuussa. Tämän vaikutus on n. 520 000 €. Hyvän taloudellisen tilanteen takia Vantin ei tarvinnut tehdä erillistä hinnankorotusta/laskutusta maksetun kertaerän osalta.

Henkilöstö- ja asiakastyytyväisyyden mittareiden tulokset ovat saatavilla vuoden lopussa. Sairauspoissaolojen poissaolo-% on tällä hetkellä 5,69 %.

Vantti on laatinut omaa vastuullisuusohjelmaansa alkuvuoden 2023 ajan. Vastuullisuusohjelman pääteemoja esiteltiin konsernijaoston iltakoulussa 24.5.2023.

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Tavoitetaso 2023	**Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023**	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Tilikauden tulos vähintään 1 % liikevaihdosta. Tuloksessa ei huomioida satunnaisia eriä, jotka liittyvät Hyvinvointialueen kanssa tehtävään liiketoimintakauppaan.	1,59	1,00	0,84	Toteutuu täysin 🟩
Toiminnan laatuun liittyvät tavoitteet					
Asiakastyytyväisyyden parantaminen (NPS)	NPS pisteluku	-62	-7		Ei tietoa ☐
Omistajapoliittisten linjausten yhteydessä määriteltävien kehittämistoimenpiteiden toimeenpano vuosittain.			Toimenpideohjelman toteuttaminen.		Toteutuu osittain ◧
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Henkilöstötyytyväisyys	Numeerinen 1–5	4,00	4,15		Ei tietoa ☐
Sairauspoissaolot %	%	6,00	5,70	5,69	Toteutuu täysin 🟩
Ympäristövastuuseen liittyvät tavoitteet					
Yrityksen vastuullisuusohjelma	Vastuullisuusohjelman tavoitteiden toteutuminen		Vastuullisuusohjelman laatiminen		Toteutuu täysin 🟩

MERCURIA KAUPPAOPPILAITOS OY

Mercuria kauppaoppilaitos Oy on Vantaan kaupungin ja Helsingin Kauppiaitten Yhdistys ry:n omistama yhtiö, joka ylläpitää liiketalouden alan koulutusta tarjoavaa Mercuriaa. Vantaan kaupungin omistusosuus on 95,5 %.

Toiminta ja merkittävät tapahtumat

Lukuvuosi 2023–2024 alkoi 9.8.2023, kun uudet opiskelijat aloittivat opintonsa. Kaksoistutkinto on saanut suuren suosion ja aloittaneista opiskelijoista yli puolet haluavat suorittaa kaksoistutkinnon. Yhtiö ostaa lukio-opetuksen Vantaan aikuislukiolta.

Osakeyhtiön hallitus hyväksyi uuden strategian kokouksessaan 8.6.2023. Uudessa strategiassa erotetaan omiksi liiketoiminta-alueiksi aikuiskoulutus (= jatkuva oppiminen) ja oppivelvollisuuskoulutus. Aikuiskoulutuksesta yhtiö toimii Mercuria Pro -brändillä.

Yhtiö on allekirjoittanut aiesopimuksen osallistumisestaan Tikkurilan osaamiskampushankkeeseen. Tikkurilan Jokiniemeen on tarkoitus rakentaa uudenlainen kampus, jossa työelämä, opiskelijat ja koulutuksenjärjestäjät tarjoavat palveluitaan nk. yhden luukun periaatteella.

Omistajaohjauskeskustelu käytiin kaupungin henkilöstö- ja konsernipalveluiden palvelualueen edustajien kanssa 9.8.2023. Omistajaohjauskeskustelussa käsiteltiin mm. tontinvuokraa koskevaa asiaa. Yhtiön toiveena on pitkäaikainen vuokrasopimus, joka takaa kaupallisen opetuksen jatkumisen Vantaan Martinlaaksossa. Samassa yhteydessä olisi järkevää neuvotella myös Martinlaakson lukion vuokrasopimuksen jatkamisesta, vaikka sopimusaikaa on siinäkin vielä noin seitsemän vuotta jäljellä. Yhtiön hallitus on edelleen kiinnostunut vaihtoehtoisesti myös ostamaan maa-alueen omaksi.

Tuloskehitys ja investoinnit

Yhtiön tulosluvut on koottu tammi-heinäkuun toteutumasta, johon on lisätty elokuun toteutuma-arvio. Taloudellinen tulos on elokuun lopussa hyvin lähellä budjetoitua. Toisen vuosikolmanneksen jälkeen liikevaihto on arviolta noin 5,81 miljoonaa euroa, kun vastaavasti talousarvio näyttää 5,74 miljoonan liikevaihtoa.

Myös kustannukset ovat lähellä arvioitua. Henkilöstökuluissa ja kiinteistökuluissa on edelleen jonkin verran alitusta. Henkilöstökuluissa budjettialitusta on noin 3 % ja kiinteistökuluissa noin 11 %. Toisaalta liiketoiminnan muut kulut ovat ylittyneet noin 5 %. Nettotulos elokuun lopussa on arviolta 429.000, kun vastaavasti budjetoitu tulos elokuun lopussa on noin 363.000. Maksuvalmius ja varavaraisuus ovat edelleen hyvällä tasolla.

Yhtiön investoinnit ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti. Luokkatilojen

muutostyöt sekä opiskelijoiden käytössä olevien säilytyskaappien uudistukset ovat valmiit ja aurinkoenergiavoimalan rakentaminen on käynnistetty. Investointeja on kertynyt tähän mennessä noin 283.000, joka kattaa noin 40 % koko vuodelle suunnitelluista investoinneista.

Avainluvut (K) 1000 €	TA 2023	TA 8/2023	8/2023
Liikevaihto	8 623	5 744	5 806
Liikevoitto	578	355	381
Tilikauden tulos	641	363	429
Taseen loppusumma	21 700	21 700	21 777
Henkilöstön lkm	60	60	63
Bruttoinvestoinnit	695	695	283
Quick ratio	12,0	12,0	10,0
Omavaraisuusaste	95,0 %	95,0 %	95,0 %
Pitkäaikainen vieras pääoma	0	0	0
Leasingvastuut	260	260	283

Tavoitteiden toteutumisen ja muuhun toimintaan liittyvät riskit ja tulevaisuuden näkymät

Muutos kyberturvallisuusympäristössä näkyy selkeästi myös oppilaitoskentällä. Tietomurtoihin ja -vuotoihin varautuminen tulee olla kunnossa ja yhtiö onkin päivittämässä siihen liittyviä prosesseja. Tähän liittyy myös käynnissä oleva palautumissuunnitelmatyö. Yhtiössä on otettu käyttöön tietoturvavakuutus. Vakuutus kattaa tietomurrosta mahdollisesti syntyviä kustannuksia, jonka lisäksi vakuutusyhtiön yhteistyökumppani auttaa tilanteen selvittämisessä.

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Tavoitetaso 2023	**Mittarien tilanne 1.1. - 31.8.2023**	Tila
Talouteen liittyvät tavoitteet					
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Nettotulos, Euroa Tulokseen vaikuttavat valtionrahoituksen mahdolliset maksuperusteiden muutokset ja maksuaikataulu	928115	300000	429487	Toteutu u täysin
Rakennuksen PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla huomioiden rakennuksen tuleva käyttöikä	Toteutusaste %	100	100	100	Toteutu u täysin
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet					
Tavoitteelliset opiskelijavuodet	kpl	850+7 lisäsuoritepäätöksellä	850	855	Toteutu u täysin
Opiskelijapalaute (amispalaute, päättökysely)	nps-indeksi	69	58	67	Toteutu u täysin
Työelämäpalaute työpaikkaohjaajakysely (amispalaute)	Tyytyväisyys 1-5	4,4	4,2	4,4	Toteutu u täysin
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet					
Henkilöstön työfiilis	Tyytyväisyys 1-5	4,2	4,1	4,1	Toteutu u täysin
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet					
Yrityksen vastuullisuusohjelma	Vastuullisuusohjelman tavoitteiden toteutuminen	uusi mittari	Vastuullisuusohjelman laatiminen	Vastuullisuusohjelman teko käynnissä	Toteutu u täysin

KIINTEISTÖOSAKEYHTIÖT

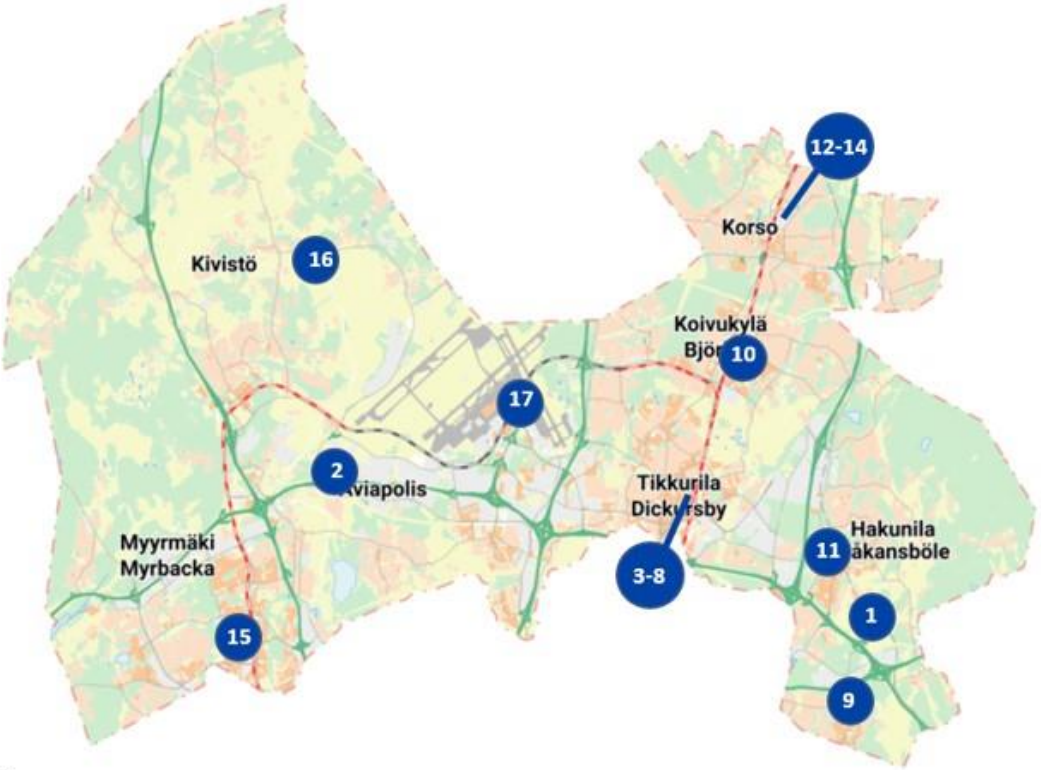
1. & 2. KOy Kehäsuora
Tuupakka/Ojanko 1971/2021

3. KOy Tiedepuisto
1988

4. KOy Tikkurilan Terveysasema
1979/1982

5. Tikkuparkki Oy
2012

6. Ratakujan Pysäköinti Oy
2013

7. KOy Lehdokkitien virastotalo
1983

8. As Oy Vantaan Sepänpuisto
1990

9. Pallastunturintien Liikekiinteistö Oy 1977

10. Hakopolun Liikekiinteistö Oy 1981

11. KOy Hakucenter
1986

12. KOy Korson Toimistokeskus
1992/1997

13. KOy Vantaan Maakotkantie 10 1989

14. Korson Pienteollisuustalo Oy 1965

15. Ruukkukujan Autopaikat
1987

16. As Oy Vantaan Katriinanrinne
1991

17. KOy Vantaan Helikopteritukikohta
2009

KIINTEISTÖYHTIÖ JA KAUPUNGIN OMISTUS% AVAINLUVUT 1000 euroa	Laajuus m2	Tase 2022	Oma pääoma 2022	Tuotot 1-8/2023	%-osuus tuotot budje-toidusta	Hoitokulut 1-8/2023	%-osuus hoitokulut budje-toidusta	Arvioidut poistot 2023	Ennustettu tilikauden tulos 2023	Kassa 31.8.2023	Quick Ratio*
KOy Kehäsuora 100 % (Tuupakka/ Ojanko)	4741/2891	15676	3 740	1236	67	298	77	1044	3	900	1,8
KOy Tiedepuisto 100 %	10883	16551	11388	1156	69	184	93	-1168	402	186	1,7
KOy Tikkurilan Terveysasema 62,2/73,8 %	5 657	7 321	5 948	414	65	-317	48	-417	-156	+563	2,7
Tikkuparkki Oy 100 %	13530	9598	9542	147	67	177	78	-287	-10	1354	38,2
KOy Korson Toimistokeskus 77,1 %	3 775	6 030	5 995	179	64	-149	58	0	+20	+169	4,8
KOy Lehdokkitien Virastotalo 85/100 %	3 678	1 514	1 490	191	66	-174	65	-417	-398	+147	3,5
As Oy Vantaan Sepänpuisto 100 %	2108	1650	1473	73	67	-91	54	0	0	+85	18,2
As Oy Vantaan Katriinanrinne 100 %	2400	1870	1436	149	68	-85	39	0	0	+100	2,95
Korson Pienteollisuustalo Oy 83,1 %	3590	460	199	105	64	-82	69	-27	-79	+326	84,2
Ratakujan Pysäköinti Oy 100 %	9983	2369	2337	90	56	-86	73	-74	-40	5	0,2
KOy Vantaan Helikopteritukikohta 100 %	961	2 075	2 055	120	70	-91	73	-79	-38	+509	75,5
KOy Vantaan Maakotkantie 10 33,1/88,3 %	768,5	1 082	1 075	29	67	-44	56	-43	-79	+35	22,7
Pallastunturintien Liikekiinteistö Oy 52,4 %	1 606	1 530	1 417	73	69	-63	68	-7	0	+59	2,9
Ruukkukujan Autopaikat Oy 87,2/88,3 %	10 036	952	702	44	65	-48	67	-63	-57	+105	7,0
Hakopolun Liikekiinteistö Oy 64,5 %	3499	2 542	2 514	200	63	-180	58	0	0	+38	4,7
KOy Hakucenter 53,4 %	4840	5 004	4 972	243	63	-230	63	0	19	+41	4,03

Tavoitteiden toteutuminen	Ylläpidon kustannusten hallitseminen	PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen	Sähköautojen latausinfran käyttötarpeen kartoitus	Selite
KOy Kehäsuora 100 % (Tuupakka/ Ojanko)	Ei asetettu.	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Muut tavoitteet: Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: positiivinen tilikauden tulos. Toteutuu täysin
KOy Tiedepuisto 100 %	Ei asetettu.	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Muut tavoitteet: Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: positiivinen tilikauden tulos. Toteutuu täysin Sähköautojen latausinfran käyttötarpeen kartoitus on meneillään ja lopullinen valmistuu syksyllä.
KOy Tikkurilan Terveysasema 62,2/73,8 %	Ei toteudu lainkaan	Toteutuu täysin	Toteutuu osittain	Sähköautojen latausinfran käyttötarpeen kartoitus on yhtiöllä meneillään ja osittain tehty.
Tikkuparkki Oy 100 %	Ei tietoa	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Yhtiöllä käynnissä kehitysprojekti yhdessä kaupungin talouspalveluiden kanssa kiinteistön ylläpidon kustannusten seurantaan. Tavoitteena on tuottaa vertailukelpoista raportointia kiinteistön hoitokulujen muutoksesta. Yleinen havainto on, että kiinteistön ylläpidon kustannukset eivät ole muuttuneet olennaisesti. Muut tavoitteet: Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: voitollisen tuloksen saavuttaminen viimeistään suunnitelmakauden loppuun mennessä. Yhtiön tuloksen odotetaan parantuvat tilikaudella 2023 palveluiden hintojen korotuksen myötä, mutta vaikutus näkyy täysimääräisesti vasta ensi vuonna. Yhtiö pitää mahdollisena, että voitollinen tulos saavutetaan tilikaudella 2023. Toteutuu täysin
KOy Korson Toimistokeskus 77,1 %	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Yhtiössä on kartoitettu osittain sähköautojen latauspaikkoja ja sen perusteella kaupungilla on sähköautojen latauspaikat.

KOy Lehdokkitien Virastotalo 85/100 %	Ei toteudu lainkaan	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Hinnankorotusten ja uusiolämpöön siirtymisen jälkeen kasvaneet hoitokulut sähkön ja lämmön osalta aiheuttavat todennäköisesti indeksiä suuremman ylläpitokustannusten kasvun. Yhtiössä on jo sähköautojen latauspaikkoja kaupungin omaan käyttöön, sillä kapasiteetilla, joka on mahdollista, joten varsinaista tarvetta ei ole kartoituksen perusteella.
As Oy Vantaan Sepänpuisto 100 %	Toteutuu täysin	Toteutuu osittain	Toteutuu täysin	Sähköautojen latausinfran kartoitus on valmistelussa.
As Oy Vantaan Katriinanrinne 100 %	Toteutuu täysin	Toteutuu osittain	Toteutuu täysin	PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen: vuodelle asetettujen toimenpidetavoitteiden toteuttamisasteen osalta todetaan, että korjaukset tulevat kauden aikana ja osa niistä on kilpailutuksessa. Sähköautojen latausinfran kartoitus tavoitteena toteuttaa kauden aikana
Korson Pienteollisuustalo Oy 83,1 %	Ei tietoa	Toteutuu täysin	Ei tietoa	Ylläpitokustannuksissa tavoitetaso ylitetään johtuen mm. asiantuntijapalveluiden käytöstä purkurahaston verokäsittelyn osalta. Viime vuoden toteuma ei ole vertailukelpoinen, sillä korjauksissa huomioidaan ”purkamisvaraus”. Sähköautojen latausinfran käyttötarvetta ei varsinaisesti ole, sillä rakennukset on tarkoitus purkaa vuoden 2025 lopulla.
Ratakujan Pysäköinti Oy 100 %	Ei tietoa	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Yhtiöllä käynnissä kehitysprojekti yhdessä kaupungin talouspalveluiden kanssa kiinteistön ylläpidon kustannusten seurantaan. Tavoitteena on tuottaa vertailukelpoista raportointia kiinteistön hoitokulujen muutoksesta. Yleinen havainto on, että kiinteistön ylläpidon kustannukset eivät ole muuttuneet olennaisesti. Muut tavoitteet: Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: voitollisen tuloksen saavuttaminen viimeistään suunnitelmakauden loppuun mennessä. Yhtiön tuloksen odotetaan parantuvat tilikaudella 2023 palveluiden hintojen korotuksen ja kulujen pienentymisen vuoksi.

				Yhtiö ei tule saavuttamaan voitollista tulosta vielä tilikaudella 2023. Toteutuu osittain
KOy Vantaan Helikopteritukikohta 100 %	Ei toteudu lainkaan	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Yhtiön budjetti jo ennustaa, ettei ylläpitokustannusten osalta tavoite toteudu. Yhtiössä tehdään radoniin liittyviä korjauksia, jotka voivat ylittää budjetissa ennakoidut korjauskustannukset. Sähköautojen latausinfran osalta tiedossa on, että yhtiössä todennäköisesti olisi tarvetta latausinfralle, mutta pysäköintialueen pienuuden takia tätä voi olla hankala toteuttaa.
KOy Vantaan Maakotkantie 10 33,1/88,3 %	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Toteutuu osittain	Budjetissa on varauduttu hieman suurempiin ennakoimattomiin korjauksiin, joille ei ole ollut vielä tarvetta. Mikäli tilanne pysyy vastaavana, ylläpitokustannusten tavoite täyttyy. Sähköautojen latausinfran käyttötarpeen kartoitusta ei ole vielä tehty.
Pallastunturintien Liikekiinteistö Oy 52,4 %	Ei toteudu lainkaan	Toteutuu osittain	Toteutuu osittain	Ylläpitokustannusten osalta jo budjetointivaiheessa oli selvää, ettei tavoite tule täyttymään. Piha-alueen kunnostus vaikuttaa lopullisin lukuihin riippuen siitä kuinka suuri osa saadaan tehtyä tänä vuonna. Tämän hetken ennuste on, ettei viheralueita saada tehtyä, mutta muut osuudet kyllä. Sähköautojen latausinfran käyttötarpeen kartoitus on yhtiöllä selvityksessä ja toteutuu.
Ruukkukujan Autopaikat Oy 87,2/88,3 %	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Sähköautojen latausinfran käyttötarpeen kartoitus toteutuu. Kartoituksen perusteella huomioitavaa, että pysäköintilaitoksen sähkökeskuksen kapasiteetti ei mahdollista sähköautojen latauspaikkoja.
Hakopolun Liikekiinteistö Oy 57 %	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Ylläpitokustannusten osalta yhtiössä on riskinä rakennuksen tekniikan ikääntyminen, joka voi aiheuttaa ennakoimattomia kustannuksia.

				Sähköautojen latausinfran käyttötarpeen kartoitus on yhtiöllä selvityksessä, mutta rakennuksen elinkaari huomioiden toteuttaminen ei ole järkevää.
KOy Hakucenter 53,4 %	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Toteutuu täysin	Sähköautojen latausinfran käyttötarpeen kartoitus on yhtiöllä selvityksessä.

Mittarit

Ylläpitokustannusten hillitseminen: Ylläpitokustannusten suhteellinen nousu on pienempi kuin Tilastokeskuksen julkaiseman Kiinteistön ylläpidon kustannusten vertailuindeksin muutos. Mittarin tilanne kuvaa ennustettu tavoitteen saavuttamisesta vuoden 2023 lopussa.

PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen: Toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennuksen käyttöiän huomioiminen PTS:ssa. Vuodelle asetettujen toimenpidetavoitteiden toteuttamisaste.

Sähkölatausinfran käyttötarpeen kartoitus: Käyttötarve kartoitettu.

Vantaa
Vanda

OSAVUOSIKATSAUS 2-2023

9.10.2023

RAPORTIN TOIMITUSKUNTA

Pekka Timonen	kaupunginjohtaja
Matti Ruusula	talous- ja strategiajohtaja
Päivi Kandolin	talousarviopäällikkö
Päivi Kunnas	taloussihteeri

OSAVUOSIKATSAUKSEN VASTUUHENKILÖT

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vesa Kokkonen	Talous ja strategia, strategia ja tutkimus p. 050 318 1582

KAUPUNKITASON TALOUS

Matti Ruusula	Kaupunkistrategia ja johto, p. 043 824 9254
Päivi Kandolin	Talous ja strategia, talousohjaus, p. 040 626 7613
Vesa Kokkonen	Talous ja strategia, strategia ja tutkimus, p. 050 318 1582
Pirjo van Nues	Talous ja strategia, rahoitus, p. 0400 889 180

TOIMIALAT

Päivi Kandolin	Kaupunkistrategia ja johto, p. 040 626 7613
Raakel Tiihonen	Kasvatus ja oppiminen, p. 050 302 5187
Leena Rusanen	Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi, p. 050 314 5702
Jonna Hohti	Kaupunkiympäristö, p. 043 836 8687

RAHASTOT

Ossi Huuskonen	Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto, p. 0400 815 428
Hannele Nordman	Vahinkorahasto, p. 040 682 4975

HENKILÖSTÖ

Kirsi-Marja Lievonen Henkilöstö- ja konsernipalvelut, p. 040 570 5593

KONSERNIYHTIÖT

Riikka Kiljander-Kiiskinen Konserniohjaus ja -valvonta, p. 040 632 7880

SISÄLLYSLUETTELO

TOIMINTAYMPÄRISTÖ 1

Vantaan väestön kasvu jatkuu 1

TALOUDEN KEHITYS 9

Yleinen talouskehitys 9

Kaupungin verorahoitus 11

Käyttötalous 13

Investoinnit 15

Rahoitus 15

Rahoitusmarkkinat 17

SITOVAT TAVOITTEET 17

Vantaan kaupungin sitovat tavoitteet 17

Vantaan kaupungin suurimpien tytäryhtiöiden sitovat tavoitteet 18

KESKEISET TUNNUSLUVUT 18

VEROTULOT 19

TULOSLASKELMA 20

RAHOITUSLASKELMA 20

10 YLEISHALLINTO 21

11 KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO 23

13 KASVATUS JA OPPIMINEN 32

16 KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI 37

14 KAUPUNKIYMPÄRISTÖ 44

RAHASTOT 50
Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto 50
Vahinkorahasto 50

INVESTOINNIT 51
Rakentaminen 51
Aineeton omaisuus 55
Julkinen käyttöomaisuus 55
Irtain omaisuus 56
Kiinteä omaisuus 56
Osakkeet ja osuudet 57

HENKILÖSTÖ 58

VANTAAN KAUPUNGIN SUURIMMAT TYTÄRYHTIÖT 62

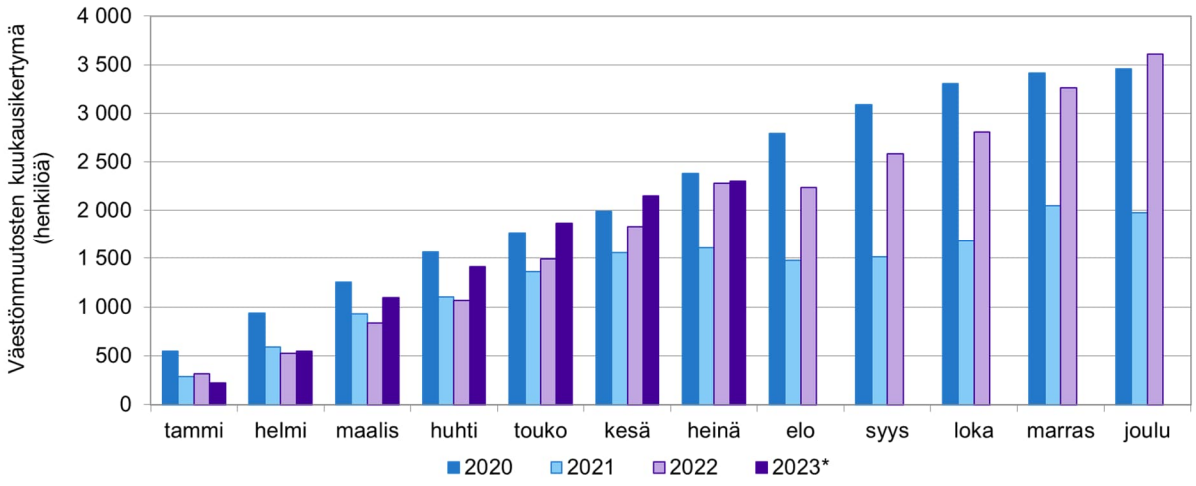
Kannen kuva: Vantaan kaupungin aineistopankki, Jyri Huhtala

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vantaan väestön kasvu jatkuu

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Vantaan väkiluku oli 245 100 vuoden 2023 heinäkuussa. Väestö on kasvanut tammi-heinäkuun aikana 2 300 asukkaalla, joka oli saman verran kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2022. Maahanmuutto on viime vuotta korkeammalla tasolla, ja Vantaa on saanut ulkomailta muuttovoittoa 2 500 henkeä. Kotimaan muuttoliike on miinuksella yli 600 henkeä, mikä on selvästi enemmän kuin viime vuonna. Kuntien välinen nettomuutto painui Vantaalla miinukselle koronavuosina ja trendi ei ole muuttunut.

Kuvio 1: Väestön kuukausikertymät Vantaalla vuosina 2020–2023 (2023* ennakkotieto)

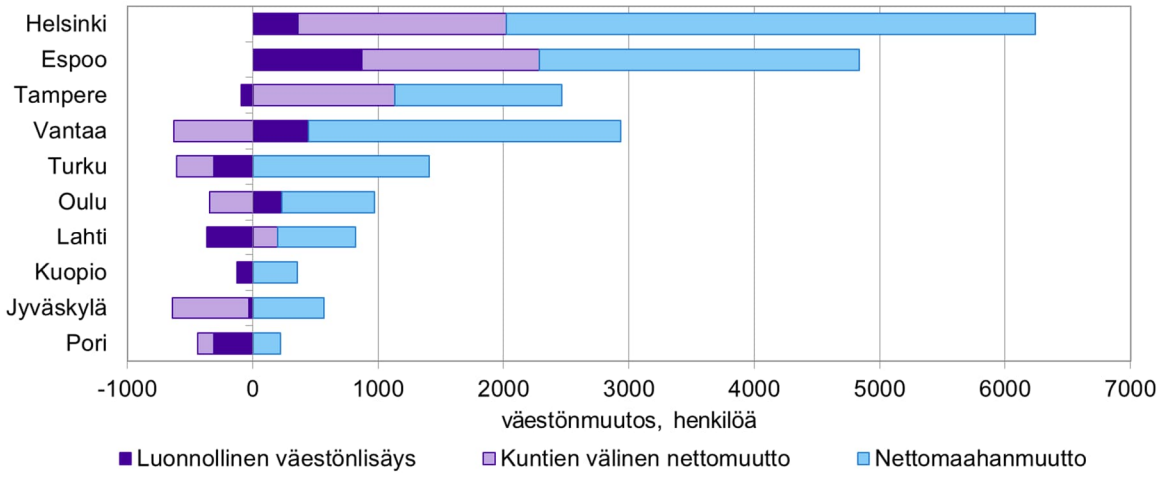

Lähde: Tilastokeskus, päivitetty 22.8.2023

Kymmenen suurimman kaupungin väestökehitys on keskenään hyvin erilasista. Nopeimmin kasvavat Helsinki ja Espoo. Helsingin väestö on kasvanut 6 200 hengellä ja Espoon 4 800 tammi-heinäkuussa 2023. Nopeimmin kasvavia kaupunkeja yhdistää se, että niiden väestöä kasvattaa kaikki väestömuutoksen kolme tekijää eli luonnollinen väestönlisäys, kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto. Muissa kaupungeissa vähintään jokin näistä kolmesta tekijästä on miinuksella. Vain neljässä kaupungissa luonnollinen väestönlisäys on enää positiivinen eli pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien lisäksi ainoastaan Oulussa. Huomattavaa kuitenkin on,

että nettomaahanmuutto kasvattaa väkilukua kaikissa kaupungeissa. Jyväskylän ja Porin väkiluku on laskussa. Vantaan väestönkasvu on ollut tammi-heinäkuussa 2023 suurista kaupungeista neljänneksi nopeinta.

Kuvio 2: Väestönmuutosten ennakkotiedot kymmenessä suurimmassa kaupungissa tammi-heinäkuussa 2023

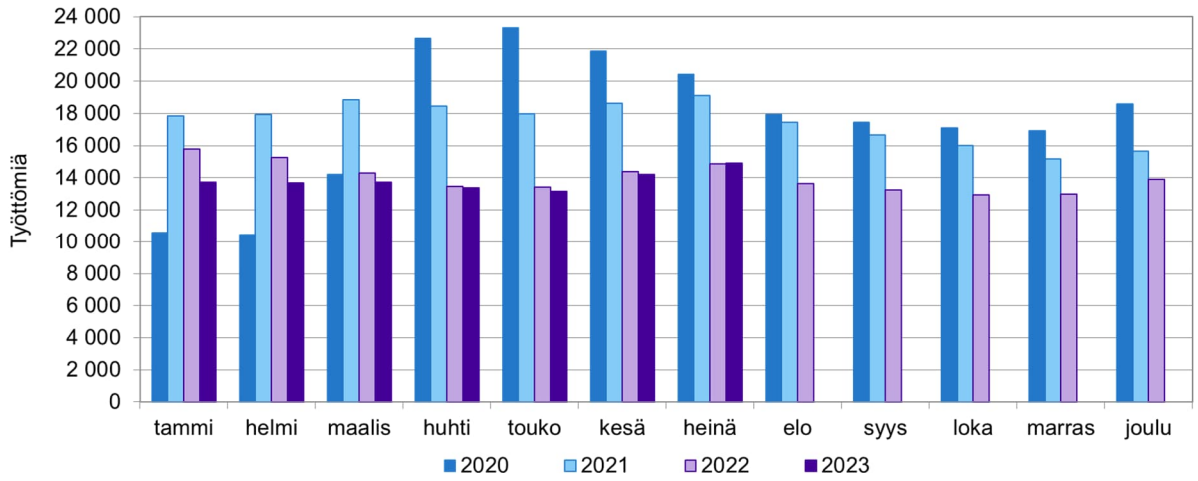

Lähde: Tilastokeskus, päivitetty 22.8.2023

Työttömyyden lasku on pysähtynyt

Työttömyyden lasku on pysähtynyt Vantaalla. Viime vuosia on leimannut ensiksi työttömyyden nopea nousu koronapandemian aikana vuonna 2020 ja sitä seurannut työttömyyden nopea lasku. Vielä alkuvuodesta 2023 työttömyys laski vuoden takaisesta, mutta kesän aikana lasku on pysähtynyt. Heinäkuussa 2023 työttömiä oli jo hieman enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Ero ei kuitenkaan ole merkittävä, varsinkin kun huomioidaan, että kaupungin väkiluku on kasvanut samaan aikaan.

Kuvio 3: Työttömät (lomautetut mukaan lukien) kuukauden lopussa vuosina 2020–2023

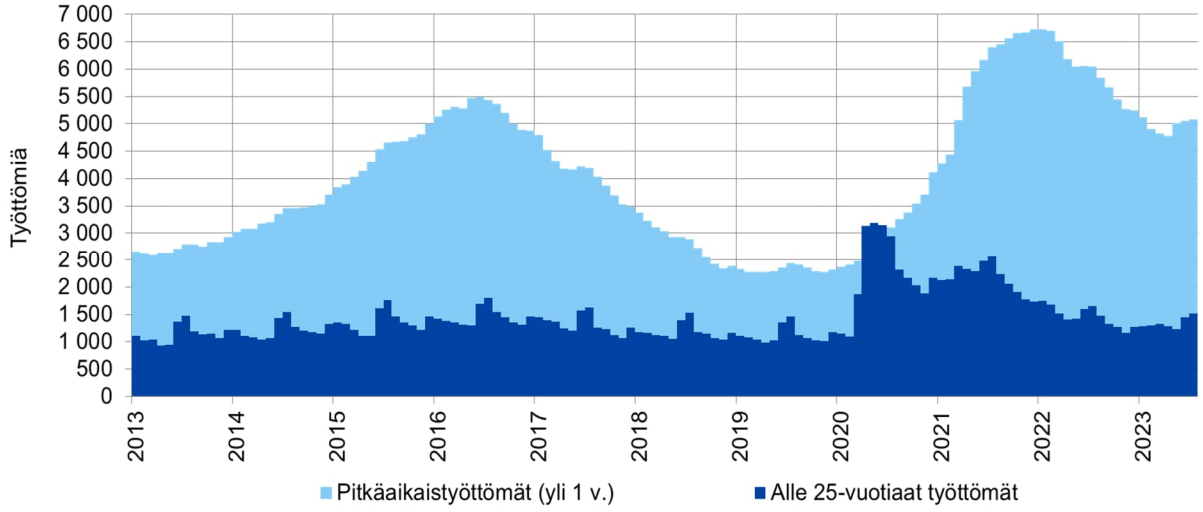

Lähde: TEM, päivitetty 22.8.2023

Vaikka työttömyys ei ole merkittävästi noussut vuoden takaisesta, pitkäaikaistyöttömyydessä näkyy jo selkeämpi trendin muutos. Pitkäaikaistyöttömyys nousi nopeasti koronapandemian seurauksena ja sen lasku alkoi hitaammin kuin muun työttömyyden. Vuoden 2022 aikana ja vuoden 2023 alussa nähtiin selkeästi positiivinen kehitys. Parhaimmillaankin pitkäaikaistyöttömyys oli kuitenkin huomattavasti korkeammalla tasolla kuin ennen koronapandemiaa. Keväällä 2023 trendi kääntyi ja pitkäaikaistyöttömien määrä lähti taas nousuun. Heinäkuussa 2023 Vantaalla oli 5 082 pitkäaikaistyötöntä. Pitkäaikaistyöttömyyteen kannattaa kiinnittää erityistä huomiota, koska taloudellisen tilanteen heikentyessä, sen taso uhkaa jäädä korkeaksi.

Nuorisotyöttömyys on myös pysytellyt hieman korona-aikaa korkeammalla tasolla. Nuoristyöttömyydelle on tyypillistä mm. koulujen lukuvuosista johtuva kausivaihtelu, joten siinä on hankalampi nähdä selkeää trendin muutosta. Heinäkuussa 2023 Vantaalla oli 1 514 alle 25-vuotiasta nuorisotyötöntä.

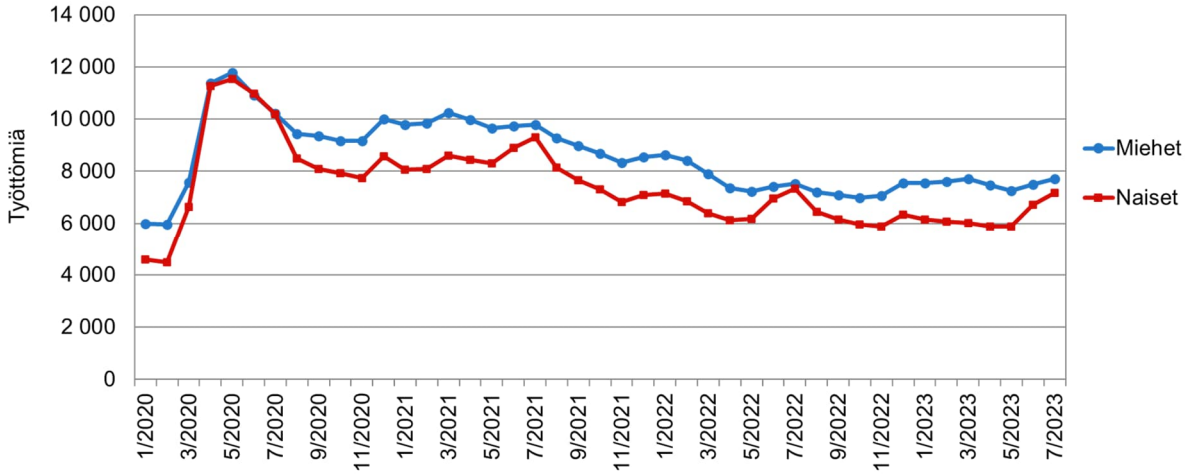
Kuvio 4: Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien määrät Vantaalla vuoden 2013 tammikuusta lähtien

Lähde: TEM, päivitetty 22.8.2023

Vantaalla on enemmän työttömiä miehiä kuin naisia. Ero on kuitenkin kohtalaisen pieni. Kesä-heinäkuussa 2023 naisten työttömyys myös nousi miesten työttömyyttä nopeammin. Heinäkuussa Vantaalla oli 7 716 työtöntä miestä ja 7 173 työtöntä naista.

Kuvio 5: Työttömien miesten ja naisten määrät Vantaalla vuoden 2020 tammikuusta lähtien

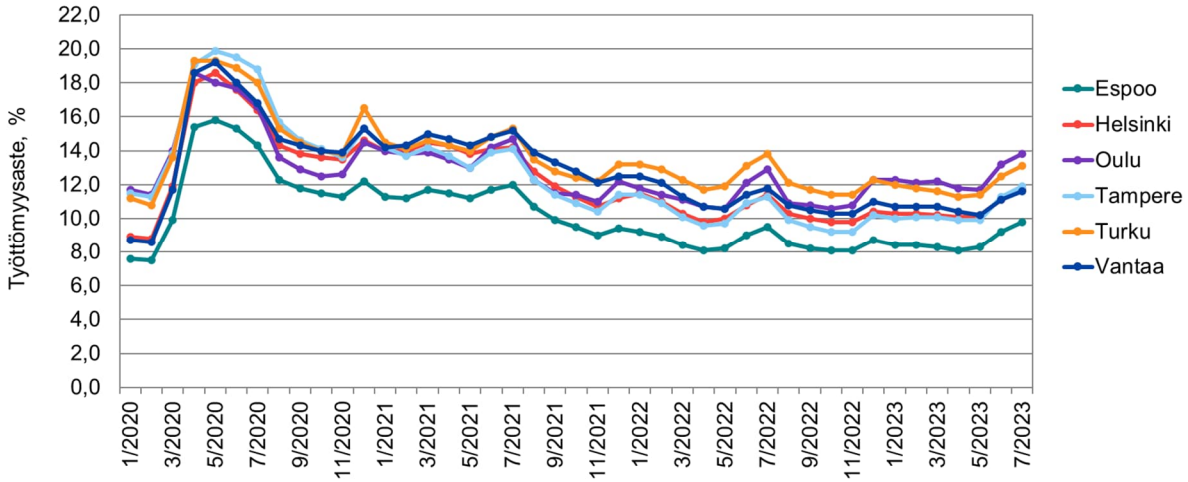

Lähde: TEM, päivitetty 22.8.2023

Suurien kaupunkien työttömyysasteet ovat kehittyneet samansuuntaisesti. Korkein työttömyys on Oulussa, missä työttömyysaste oli 13,8 prosenttia. Matalin työttömyysaste oli Espoon 9,8 prosenttia. Vantaan työttömyysaste oli suurien kaupunkien keskikastia. Se oli matalampi kuin Turun ja Oulun sekä hieman matalampi kuin Tampereen. Helsingissä on käytännössä yhtä korkea työttömyysaste kuin Vantaalla.

Työttömyysasteen kasvu on havaittavissa kaikissa suurissa kaupungeissa. Osittain tämä johtuu kuitenkin kesälle tyypillisestä kausivaihtelusta.

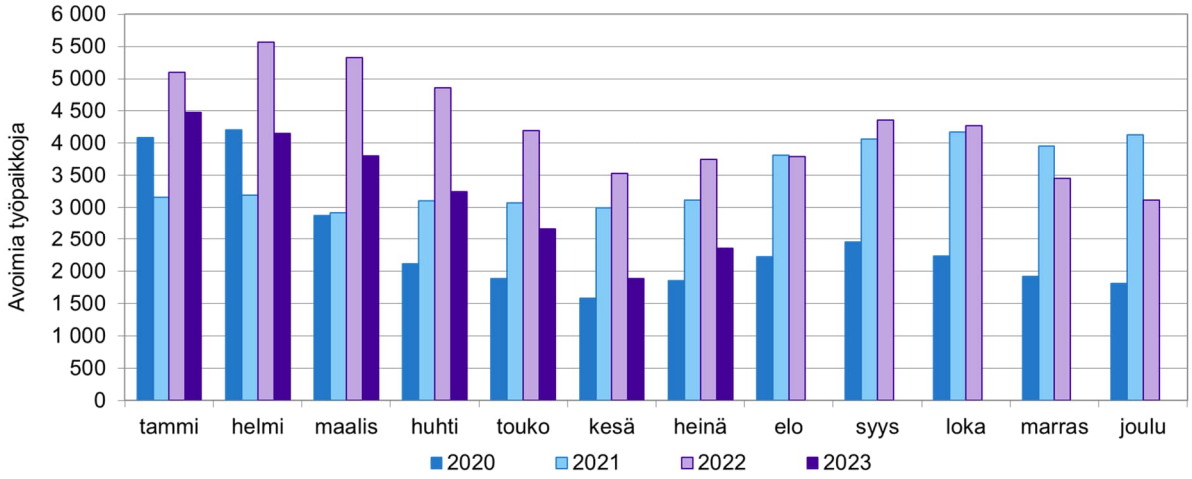
Kuvio 6: Työttömyysaste (%) Vantaalla ja muissa suurissa kaupungeissa vuoden 2020 tammikuusta lähtien

Lähde: TEM, päivitetty 22.8.2023

Avoimien työpaikkojen määrä on laskenut Vantaalla selvästi. Kun heinäkuussa 2022 Vantaalla oli avoinna 3 751 työpaikkaa, niitä oli vuoden 2023 heinäkuussa avoinna 2 354.

Kuvio 7: Avoimet työpaikat kuukauden lopussa vuosina 2020–2023

Lähde: TEM, päivitetty 22.8.2023

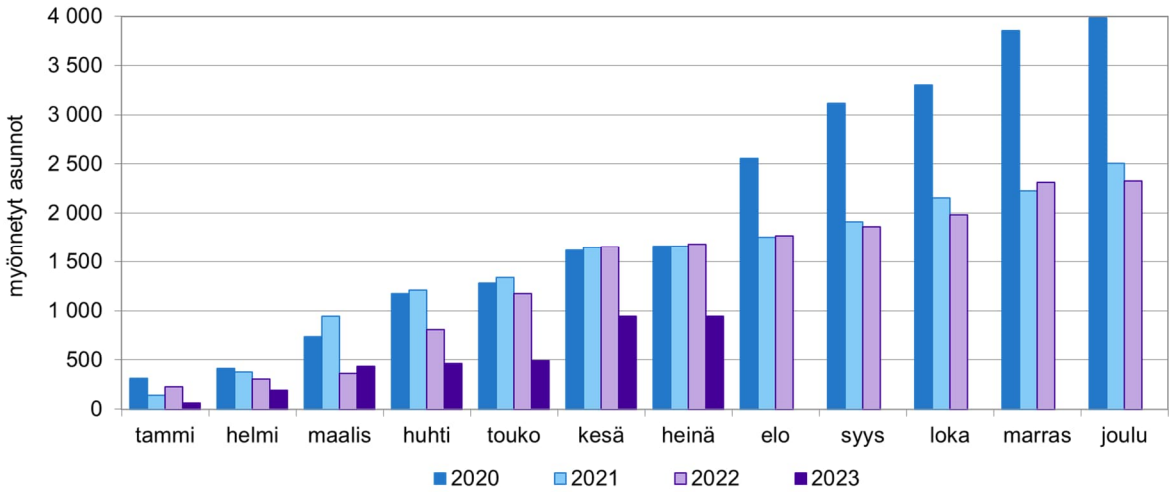
Kokonaisuudessaan Vantaan työllisyys on vielä kohtalaisella tasolla. Kehityssuunta on kuitenkin huolestuttava. Talous on selkeästi hidastumassa ja työpaikkojen määrä on laskussa. Pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt jo nousuun jäätyään korkealle tasolle koronapandemian jälkeen. Työllisyyden hoito tulee kuormittamaan Vantaan taloutta lähitulevaisuudessa ja vaatimaan huomioita.

Rakentaminen Vantaalla hidastuu selväsi

Rakentaminen Vantaalla on hidastumassa selvästi. Alkuvuonna Vantaalla myönnettyjen rakennuslupien määrä jää selvästi kolmesta aikaisemmasta vuodesta. Heinäkuuhun 2023 mennessä Vantaalla oli myönnetty rakennuslupa 943 asunnolle. Edellisvuoden vastaavana ajankohtana rakennuslupia oli myönnetty 1 680 asunnolle.

Rakennuslupia myönnetään eri tahtiin eri vuosina. Selvää kuitenkin on, että vuonna 2023 myönnettävät rakennusluvat tulevat jäämään oleellisesti alemmalle tasolle kuin aikaisempina vuosina.

Kuvio 8: Vantaalla myönnettyjen asuntorakentamislupien (asuntoja, ennakkotieto) kuukausikertymät vuosina 2020–2023

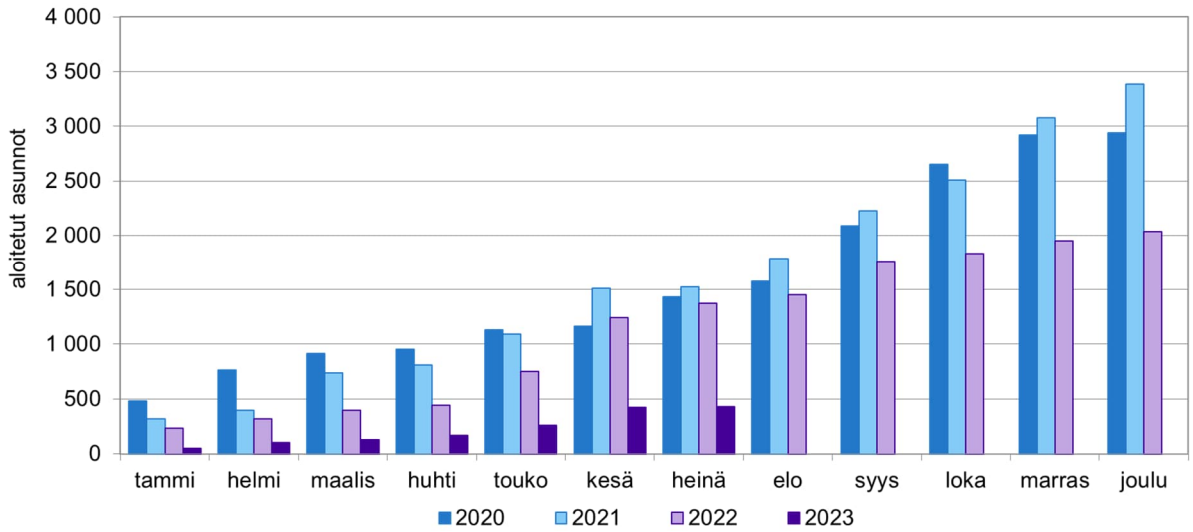

Lähde: Facta-kuntarekisteri ja MATTI-tietojärjestelmä, päivitetty 14.8.2023

Vantaalla aloitettujen uusien asuntojen rakentaminen osoittaa myös selkeää hidastumista. Aloitettujen asuntojen määrä jää selvästi alemmalle tasolle jokaisena kuukautena kolmeen edelliseen vuoteen verrattuna. Heinäkuuhun 2023 mennessä Vantaalla oli aloitettu 428 asuntoa. Vastaavana ajankohtana edellisvuonna aloitettuja asuntoja oli 1 371. Määrä on alle kolmannes edellisen vuoden tasosta.

Rakentaminen on vähenemässä oleellisesti. Tällä on vaikutuksia myös moneen muuhun asiaan. Rakentaminen on mm. merkittävä työllistäjä ja rakentamisen vähentyminen näkyy väistämättä myös työllisyydessä lähitulevaisuudessa.

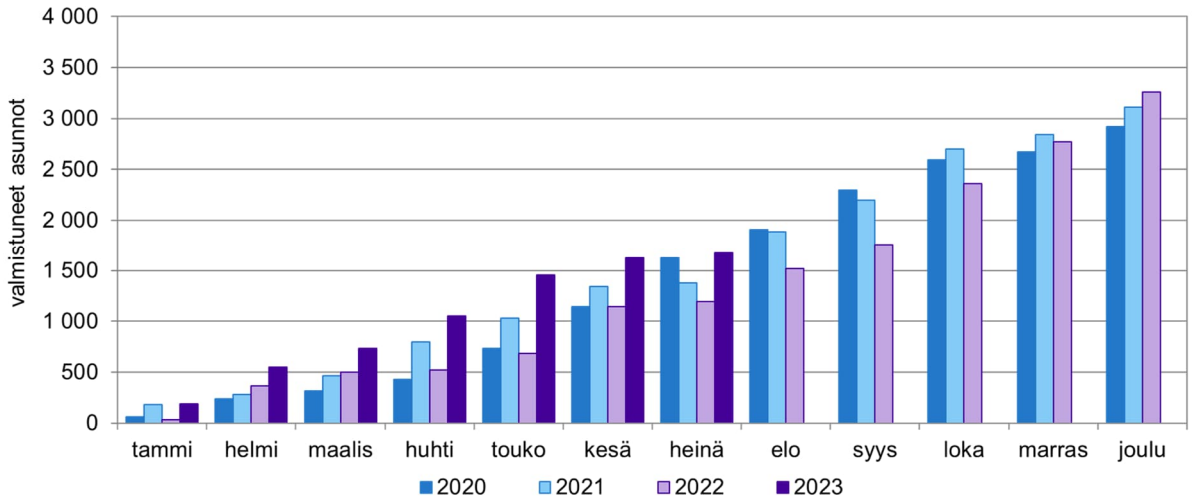
Kuvio 9: Vantaalla aloitettujen asuntojen (ennakkotieto) kuukausikertymät vuosina 2020–2023

Lähde: Facta-kuntarekisteri ja MATTI-tietojärjestelmä, päivitetty 14.8.2023

Heinäkuuhun 2023 mennessä Vantaalle oli valmistunut yhteensä 1 674 asuntoa. Edellisenä vuonna vastaavaan ajankohtaan oli valmistunut 1 196 asuntoa. Kokonaisuudessaan rakentaminen on Vantaalla vielä vilkasta, mutta hidastuminen on nopeaa. Asuntoja valmistuu paljon, mutta uusia ei juuri aloiteta eikä rakennuslupia haeta. Rakentamisen nopea hidastuminen alkaa vaikuttaa todennäköisesti Vantaalla muuhunkin, kuten mm. muuttoliikkeeseen ja työllisyyteen. Rakentamisen hidastumisen taustalla lienee etenkin taloudelliset syyt, kuten talouden yleinen epävarmuus, inflaatio ja sen korkealle nostamat korot. Selvää kuitenkin on, että rakentamisen volyymit tulevat lähitulevaisuudessa olemaan matalat.

Kuvio 10: Vantaalla valmistuneiden asuntojen (ennakkotieto) kuukausikertymät vuosina 2020–2023

Lähde: Facta-kuntarekisteri ja MATTI-tietojärjestelmä, päivitetty 14.8.2023

TALOUDEN KEHITYS

Yleinen talouskehitys

Tulevaa talouskehitystä kuvaa epävarmuus. Lyhyellä aikavälillä on selvää, että Suomen talouskehitys on hidastumassa. Inflaatio on leikannut kotitalouksien ostovoimaa ja johtanut koronnostoihin. Tämä taas on leikannut mm. rakentamista, muita investointeja ja kulutuskysyntää.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023. Vuonna 2024 talouden ennustetaan kääntyvän 1,4 prosentin kasvuun. Valtiovarainministeriön ennuste olettaa inflaation hidastuvan nopeasti ja kuluttajahintaindeksin muutoksen laskevan alle 2 prosenttiin vuonna 2025. Palkankorotukset nostavat ostovoimaa ja ostovoiman parantumisen pitäisi kääntää yksityinen kulutus kasvuun vuonna 2024. Vuonna 2025 talous kasvaisi jo 1,9 prosenttia. Tätä nopeuttaisi vihreään siirtymään tähtäävät investoinnit.

Talouskasvun hidastuminen vaikuttaa työllisyyteen ainakin hidastamalla työllisyyden parantumista tai kasvattamalla hieman työttömyyttä. Kuitenkin työllisyyden parantumisen ennustetaan jatkuvan jo ensi vuonna ja työllisyysasteen (20–64-vuotiaat)

nousevan lähelle 80 prosenttia vuonna 2025. Työllisyysaste olisi nousemassa historiallisen korkeaksi. Ennusteen haaste liittyy mm. asuntorakentamiseen. Rakentamisen ennustetaan laskevan voimakkaasti, mutta lasku voi olla ennustettuakin syvempi, jolloin se hidastaisi elpymistä. Taloudellisen pysähtymisen jääminen lyhyeksi edellyttää myös sitä, että inflaatio laskee nopeasti.

Suomen talous kehittyy tällä hetkellä muuta maailmaa hitaammin. Euroopan komission ennusteen mukaan EU-alue yltäisi 1,0 prosentin kasvuun vuonna 2023 ja 1,7 prosentin kasvuun vuonna 2024. Yhdysvaltojen keskuspankki ennusti kesällä USA:lle 1 prosentin kasvua. Kiinan kasvun ennustetaan olevan noin 5 prosenttia. Kiinan taloudessa on kasvavia riskejä johtuen mm. ylivelkaantumisesta ja työvoiman saatavuuden riittämisestä.

Suomen julkinen talous kehittyi myönteisesti vuonna 2022. Tähän vaikutti mm. BKT:n nopea kasvu ja verotulojen nousu. Julkisen talouden velkasuhde pieneni tämän seurauksena. Julkisen velan suhde BKT:hen vuonna 2022 oli 71,7 prosenttia ja valtion velkasuhde 51,6 prosenttia.

Vuonna 2023 valtionvarainministeriö olettaa julkisen talouden alijäämän olevan 2,4 prosenttia ja valtiontalouden alijäämän 3,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hitaan talouskasvun oloissa tämä kääntänee velkasuhteen verrattuna BKT:hen taas kasvuun. Julkisen talouden tilannekuva on myös heikentynyt kesän ja alkusyksyn aikana.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli noin 1,3 miljardia euroa positiivinen vuonna 2022. Omaisuuden myyntivoitot paransivat tilikauden tulosta lähes 900 milj. euroa. Yhteenlaskettu toimintakatteen muutos oli 7,3 prosenttia negatiivinen ja vuosikate heikkeni 10,7 prosenttia. Kunnissa ja kuntayhtymissä tehtiin investointeja 5,8 miljardilla eurolla. Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta jatkoi kasvuaan ja oli vuoden 2022 lopussa noin 24,7 miljardia euroa, kasvua edelliseen vuoteen 560 milj. euroa.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyivät hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntahallinnon tehtävät painottuvat nykyisin lapsi- ja nuorisoikäluokkien tarvitsemien koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiseen, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Useissa kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat kuitenkin rajalliset.

Kulutusmenoja vähentää vuonna 2023 monien hallituksen määräaikaisten toimien lakkaaminen hallituskauden päättyessä. Pääasiassa kuntahallinnon kulutusmenoja kasvattaa taloussuunnitelmavuosina kuitenkin hintojen kasvu, jota nostaa etenkin kunta-alalle sovitut ns. yleisen linjan ylittävät palkankorotukset. Palkkaratkaisusta huolimatta työikäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman saatavuusongelmat haastavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Osaajapulaa on mm. sivistystoimessa sekä teknisessä toimessa, mikä vaikeuttaa jo nyt palvelujen järjestämistä ja hankkeiden toteuttamista.

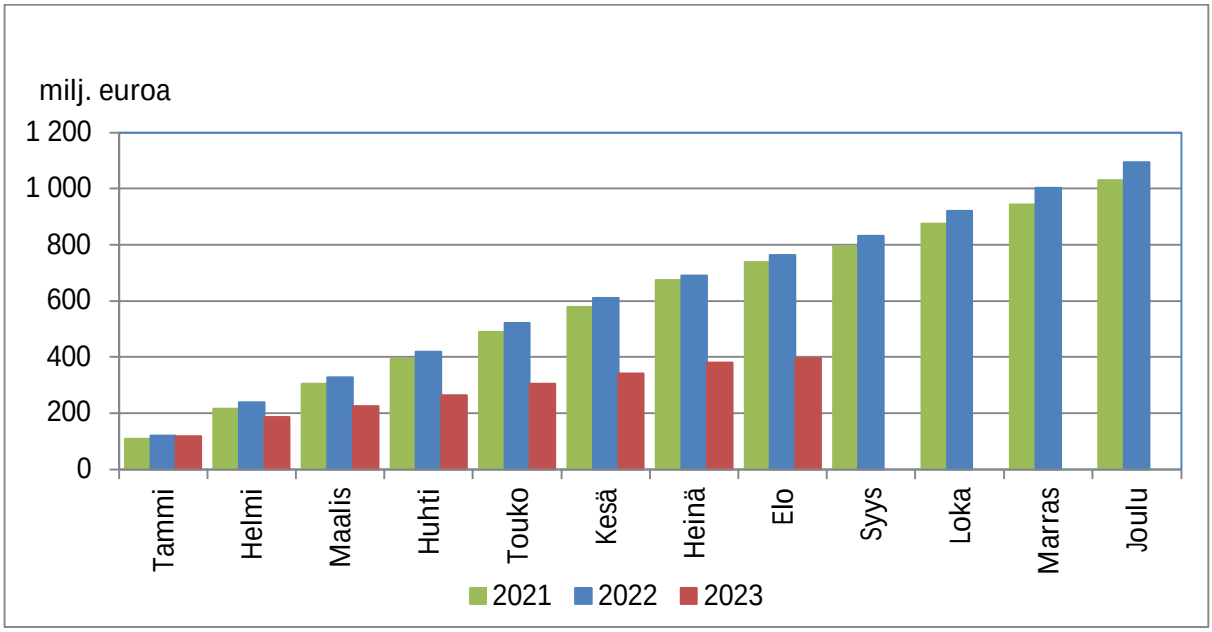
Vuoden 2023 aikana Vantaan työttömyysasteen lasku on lähes pysähtynyt. Myös pitkäaikaistyöttömyys on jäänyt korkealle tasolle. Avoimien työpaikkojen määrä on laskenut voimakkaasti eikä niiden määrä tue työllisyyskehitystä edellisten vuosien tapaan. Asuntorakentamisen hiipuminen vaikuttanee erityisesti rakennusalan tulevaan työllisyyskehitykseen negatiivisesti. Uusien asuntojen kysynnän väheneminen on jo tänä vuonna pienentänyt kaupungin saamia maanmyyntituloja ja sopimuskorvauksia asuntorakentamiseen liittyvän tonttikysynnän supistuttua. Pitkittyessään asuntotuotannon väheneminen voi myös hidastaa kaupungin väkiluvun kasvua.

Kaupungin verorahoitus

Kaupunki on saanut tammi-elokuussa 2023 verotilityksiä yhteensä 449,7 milj. euroa (2022: 816,4 milj. euroa), josta kunnallisveroja 325,2 milj. euroa (2022: 665,3 milj. euroa), yhteisöveroja 70,4 milj. euroa (2022: 98,7 milj. euroa) ja kiinteistöveroja 54,2 milj. euroa (2022: 52,5 milj. euroa).

Koko maassa kunnallisveroja on tilitetty kunnille tammi-elokuussa 47,7 prosenttia edellisvuotta vähemmän hyvinvointialueuudistuksen aiheuttamien kuntien veroprosenttileikkausten vuoksi. Vantaan kunnallisverotilitysten lasku oli 51,1 prosenttia. Verovuoden 2023 kunnallisveron ennakoita kaupunki on saanut tammi-elokuussa yhteensä 216,1 milj. euroa, 62,2 prosentin lasku edellisvuoteen verrattuna.

Kuvio 11: Kunnallis- ja yhteisöveron kumulatiiviset kuukausittaiset tilitykset 2021–2023

Kuntaryhmän ja Vantaan jako-osuudet kunnallisveroista vuosille 2021–2023

Verovuosi	Kuntaryhmä	Jako-osuus
Verovuosi 2023	0,2446	0,04042002
Verovuosi 2022	0,6125	0,0445582
Verovuosi 2021	0,5984	0,04433554

Kuntaliitto on päivittänyt kuntakohtaisen verokehikkonsa elokuussa vuoden 2021 valmistuneen verotuksen, vuoden 2022 ennakonpidätyksen alaisten tulojen tulokehitystilaston (ennakkotieto), valtiovarainministeriön uusimpien verotuloennusteiden sekä arvioidun väkiluvun kehityksen perusteella. Kunnallisveroja ennustetaan kehikon mukaan kertyvän Vantaalla noin 431 milj. euroa eli noin 17 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa on oletettu. Talousarviota parempaan ennusteeseen vaikuttavat erityisesti palkansaajien sopimuspalkkojen ja koko palkkasumman nousu. Edelliseen vuoteen nähden ennustetaan laskua kertyvän 55,1 prosenttia. Verotuottoa suhteessa edelliseen vuoteen laskee hyvinvointialueuudistuksen mukainen 12,64 prosenttiyksikön leikkaus kunnallisveroon. Vuoden 2022 verotus valmistuu loka-marraskuussa. Mahdollinen jako-osuuden tarkistus ja sen vaikutus marraskuun tilityksen suuruuteen varmistuvat lopullisen verotuksen valmistuttua. Joulukuussa tarkastettaneen myös vuoden 2023 ennakoiden kuntaryhmän ja kunnittaiset osuudet.

Kaupunki on saanut yhteisöverotilityksiä yhteensä 70,4 milj. euroa tammi-elokuussa, laskua 28,7 prosenttia edellisvuoteen nähden. Koko maassa kuntien vastaava yhteisöverojen muutos edellisvuoteen oli 30,5 prosenttia. Hyvinvointialueuudistus leikkasi kuntien osuutta yhteisöverotuotoista noin kolmasosalla. Vantaan yhteisöverotulojen ennustetaan kuntaliiton verokehikon mukaan olevan 94,7 milj. euroa eli ylittävän talousarvion noin 7 milj. eurolla. Positiivista yhteisöverokertymän arviota selittää verovuoden 2022 parantuneet maksuunpanoarviot sekä alkuvuoden 2023 ennakoitua suuremmat verotilitykset. Kesästä alkaen yritykset ovat kuitenkin alentaneet ennakkoveromaksujaan.

Kuntaliiton kehikon mukaan kiinteistöverotilityksiä kertyisi Vantaalle 113,6 milj. euroa vuonna 2023, joka ylittää talousarviossa oletetun noin 5 milj. eurolla erityisesti rakennusten kasvaneiden verotusarvojen vuoksi. Rakennuskustannusten nousu on korottanut rakennusten jälleenhankinta-arvoja, jotka korottavat verotusarvoja.

Kokonaisuutena verotulojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 28 milj. eurolla, mikäli valmistuva verotus vastaa elokuussa 2023 annettua ennakkotietoa.

Kaupunki saa peruspalvelujen valtionosuutta Kuntaliiton valtionosuuslaskelman mukaan 127,7 milj. euroa, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvausta 30,0 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaan 20,2 milj. euroa vuonna 2023. Opetus- ja kulttuuriministeriön lopullinen päätös tulee vuoden lopussa. Yhteensä valtionosuuksia kertyisi ennusteen pohjalta 177,7 milj. euroa, 3,3 milj. euroa alle talousarvion.

Käyttötalous

Tammi-elokuussa kaupungin ja rahastojen toimintatuottoja on kertynyt 209,0 milj. euroa, toimintakuluja -642,4 milj. euroa ja toimintakatteeksi on muodostunut -433,4 milj. euroa. Tammi-elokuussa toimintatuotot ovat toteutuneet 61-prosenttisesti, toimintakulut 65-prosenttisesti ja toimintakate 67-prosenttisesti talousarvioon nähden.

Ennusteen mukaan toimintatuotot kasvavat 329,7 milj. euroon ja toimintakulut - 1 009,6 milj. euroon. Toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan alittamaan talousarvion noin 14,7 milj. eurolla. Alitus johtuu kaupunkiympäristön toimialan maanmyyntivoittotavoitteen alittumisesta yli 20 milj. eurolla. Erityisesti asuntotonttien

kysynnän määrä on vähentynyt johtuen Ukrainan sodasta, rakennuskustannusten ja korkojen noususta, inflaatiosta sekä kuluttajien luottamuksen heikentymisestä aiheutuvasta epävarmasta markkinatilanteesta. Muilla toimialoilla toimintatuottojen ennustetaan ylittävän talousarvion.

Toimintakulut ylittävät talousarvion ennusteen mukaan noin 20,5 milj. eurolla. Kunta-alan palkkaratkaisua tarkennettiin alkuvuodesta 2023 ja se kasvattaa vuoden 2023 henkilöstömenoja arviolta 6,5 milj. euroa talousarviossa ennakoitua enemmän. Ylitys jakautuu kaikille toimialoille. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan ylittävän talousarvion 4 milj. eurolla, koska pitkäaikaistyöttömyys on edelleen korkealla tasolla. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ylityksen ennustetaan olevan 20,5 milj. euroa erityisesti varhaiskasvatuksen Seuren henkilöstövuokrauksen kasvaneen käytön ja hinnankorotusten aiheuttamien kustannusten kasvun vuoksi. Varhaiskasvatuksessa sairauspoissaolot ovat edelleen korkeat ja sijaisten sekä avustajien tarve on kasvanut. Ylitykseen sisältyy myös yksityisen varhaiskasvatuksen arvioitua suurempi lapsimäärän kasvu, mikä kasvattaa palvelusetelikustannuksia. Kaupunkiympäristön toimialan menoylityksen ennustetaan olevan 7,8 milj. euroa. Ylitys johtuu katujen ja puistojen rakentamis- ja kunnossapitokustannusten sekä lämmitys- ja sähkökustannusten noususta. Lisäksi kiinteistönhoidossa arvioidaan tulevan ylityksiä ja myös HSL:n kuntaosuuslaskennan muutos tuo kirjanpidollisia lisäkustannuksia vuodelle 2023. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan noin 35,2 milj. euroa negatiivisena talousarvioon nähden.

Verotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 28,4 milj. eurolla. Ylitystä ennustetaan kaikissa verolajeissa. Valtionosuustuottojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 3,3 milj. eurolla.

Rahoituserien ennakoidaan ylittävän talousarvion 3,2 milj. eurolla. Korkotulot ylittävät talousarvion 5,3 milj. eurolla ja korkokulut 2,1 milj. eurolla. Kaupungin lainasalkun suojausaste on korkea, mutta markkinakorkojen vuoden 2022 nopea nousu alkaa näkyä myös kaupungin korkokustannuksissa vuoden 2023 aikana. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä kaupungin korkokulujen toteuma on 2,5 milj. euroa, kun vuoden 2023 ennuste on 14,4 milj. euroa.

Poistoja ja arvonalentumisia on tammi-elokuussa toteutunut 72,9 milj. euroa ja koko vuonna niitä ennustetaan kertyvän yhteensä noin 110,8 milj. euroa.

Vuoden 2023 toisessa osavuosikatsauksessa vuosikatteeksi ennustetaan 151,5 milj. euroa, joka alittaa talousarviossa oletetun noin 6,9 milj. eurolla. Tulosennuste päätyy elokuun lopussa tehdyn ennusteen perusteella noin 40,7 milj. euron ylijäämään (talousarvio 47,5 milj. euroa). Vuoden 2023 tulos on poikkeuksellisen korkea, koska hyvinvointialueiden irtautuessa 1.1.2023 kunnille tilitetään osa kunnallisveroista vielä vuoden 2022 korkeampien veroprosenttien mukaisina ja yhteisöveroja vanhojen jako-osuuksien mukaisina. Tilanne normalisoituu vuoteen 2025 mennessä.

Investoinnit

Tammi-elokuussa kaupungin investointiosan tuloja on toteutunut 3,4 milj. euroa, investointiosan menoja -99,2 milj. euroa ja investointiosan netto on -95,8 milj. euroa.

Kaupungin kokonaisinvestointimenojen ennustetaan vuonna 2023 toteutuvan 173,7 milj. euron tasolla ja alittavan talousarvion investointimäärärahat noin 6,7 milj. eurolla. Investointituloja ennustetaan kertyvän 6,8 milj. euroa ja investointiosan netoksi ennustetaan 166,9 milj. euroa (talousarvio -174,4 milj. euroa).

Investointimenoissa ennustetaan syntyvän ylitystä julkisessa käyttöomaisuudessa noin 12,8 milj. euroa mm. rakentamisen kustannustason nousun sekä yleisen inflaation aiheuttaman kustannusten kohoamisen vuoksi. Myös Vantaan ratikan rakentamisen suunnitteluun sekä allianssikumppanien hankintaan varaudutaan. Rakentamisinvestointien puolestaan ennustetaan alittavan talousarvion 17,7 milj. eurolla johtuen useiden hankealoitusten siirtymisestä myöhempään ajankohtaan mm. hankevalmistelun ja urakkakilpailutusten pitkittyessä sekä rakentamisen markkinatilanteen häiriöiden vuoksi.

Rahoitus

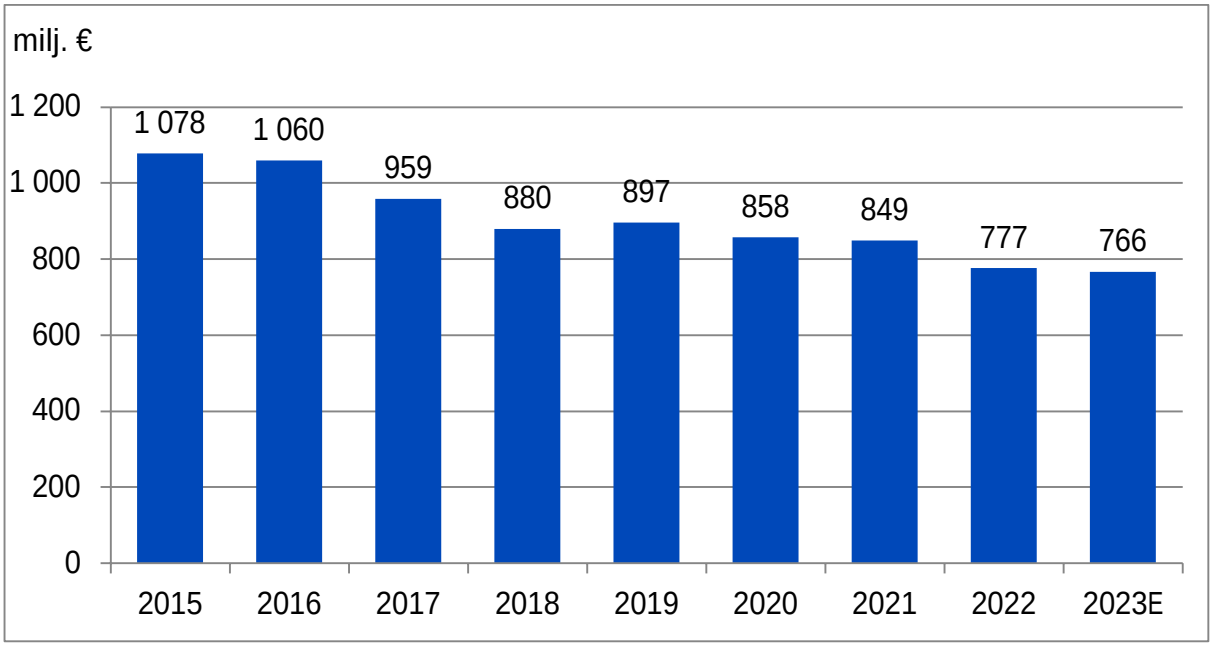
Vuoden 2023 nettolainanoton arvioidaan talousarviossa olevan lievästi negatiivinen. Vuonna 2022 Vantaa lyhensi pitkäaikaisia lainoja 71,7 milj. euroa. ja kaupungin lainakanta on näin ollen supistunut noin 300 milj. euroa vuodesta 2016. Lainan määrä /asukas on laskenut vielä merkittävämmin. Kaupunki lyhentää kuluvana vuonna pitkäaikaisia lainoja niiden lyhennysohjelmien mukaisesti 106,7 milj. euroa. Tämän

lisäksi ennenaikaisesti maksettiin 52 milj. euron suuruinen laina, josta on toistaiseksi jälleenrahoitettu 40 milj. euroa edullisemmilla ehdoilla. Uuden lainanoton määrä tarkentuu syksyn kuluessa, kun on muodostunut tarkempi kuva talousarvion toteumasta, rahoitustarpeesta ja kaupungin likviditeettitilanteesta. Pois maksetun lainan osittaisen jälleenrahoituksen lisäksi kaupunki ei ole nostanut uutta pitkäaikaista lainaa.

Kuluvan vuoden likviditeettitilanne on pysytellyt toistaiseksi kohtuullisen hyvällä tasolla. Tammikuussa 2023 kaupunki maksoi ennustetta enemmän vuodelle 2022 kuuluvia sosiaali- ja terveystoimen laskuja, mikä näkyi kassavarojen selkänä laskuna vuodenvaihteen jälkeen. Likviditeettitilanne on kuitenkin tasaantunut vuoden kuluessa. Kaupunki ja sen tytäryhteisöt saavat nyt ensimmäistä kertaa vuosikymmeneen myös korkotuottoa likviditeetilleen.

Kassanhallinnan strategisena tavoitteena on edelleen riittävän likviditeetin turvaaminen konsernitasolla kaikissa tilanteissa.

Kuvio 12: Lainakanta (ilman konsernitilin saldoa)

Rahoitusmarkkinat

Laaja-alaiset inflaatiopaineet ovat jatkuneet odotettua vahvempina, ja keskuspankit ovat jatkaneet aggressiivista rahapolitiikan kiristämistä. Vaikka hintojen nousu on hidastumassa, inflaatiovauhti saattaa silti pysyä keskuspankkien tavoitteita nopeampana pidemmän aikaa. Rahapolitiikan nopea kiristyminen on jo heikentänyt talouden kasvulukuja merkittävästi, mutta työmarkkinat ovat pysyneet yllättävän vahvoina. Näin ollen rahapolitiikan keventämistä saatetaan joutua odottamaan, ja riskinä on, että keskuspankit saattavat joutua nostamaan korkoja lisää, vaikka talouden kasvunäkymät ovat heikot ja taantuman riski koholla. Todennäköisesti euroalueella ollaan lähellä korkohuippua, mutta korkojen laskua jouduttaneen odottamaan.

Kaupungilla ja sen tytäryhteisöillä ei ole ongelmia toteuttaa tarvittava lyhyt- ja pitkäaikainen varainhankinta. Korkokulut nousevat vääjäämättä, koska uusi lainanotto tapahtuu aina vallitsevaan korkotasoon ja vaikuttaa siten korkomenoihin välittömästi. Kaupungin lainasalkun suojausaste on ollut poikkeuksellisen korkea, mutta se laskee ajan kuluessa, ellei uusia suojauksia tehdä. Korkeammat pitkät korot näkyvät välittömästi korkosuojausten ja kiinteäkorkoisten lainojen hinnoittelussa tehden korkosuojauksen merkittävästi kalliimmaksi.

SITOVAT TAVOITTEET

Vantaan kaupungin sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet ovat kuntalain 110 §:n tarkoittamia valtuuston asettamia toiminnallisia tavoitteita. Vuonna 2023 niitä on 41 kappaletta.

Sitovista tavoitteista raportoidaan 31.8.2023 tilanteen mukaisesti. Tavoitteista 13 toteutunee täysin, 20 osittain ja 2 ei lainkaan. 6 tavoitteen osalta arviointia ei voitu vielä tehdä. Raportointi sisältää tiiviin sanallisen selostuksen sitovan tavoitteen toteutumiseksi tehdyistä toimenpiteistä ja tilannearvion tavoitteiden toteutumisesta. Sitovien tavoitteiden raportointi on liitteenä.

Vantaan kaupungin suurimpien tytäryhtiöiden sitovat tavoitteet

Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto voi ohjata asettamillaan tavoitteilla tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta, toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit), palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita tai pääoman tuottovaatimuksia. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Kaupunginvaltuusto on asettanut tytäryhtiöille toimintaan ja talouteen liittyviä tavoitteita, joiden toteutumisesta raportoidaan konsernijaostolle tilanteesta 30.4, 31.8. ja 31.12.2023. Lisäksi suurimpien tytäryhtiöiden tavoitteiden toteutumisen tilanne raportoidaan kaupungin osavuosikatauksen yhteydessä.

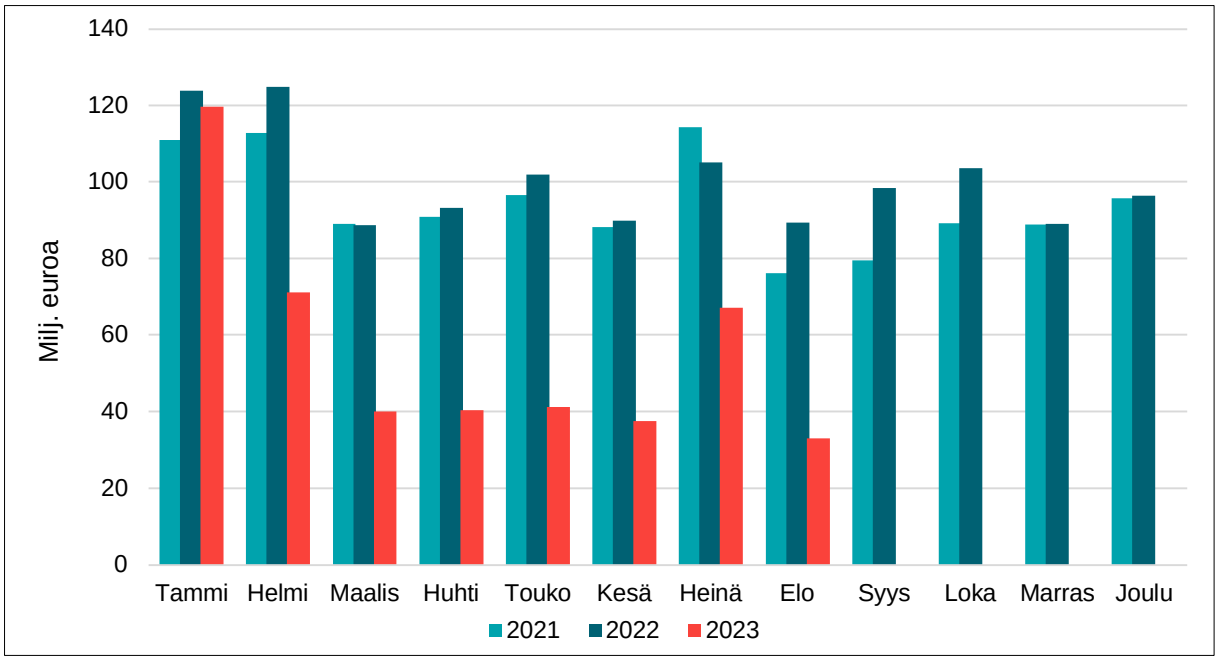
KESKEISET TUNNUSLUVUT

Keskeiset tunnusluvut	KS 2023	TOT 1–8 2023	Ennuste 2023	Ero TA / ennuste
Toimintakate (milj. eur)	-645	-433	-680	-35,2
Toimintakatteen kasvu %	-53,8 %		-51,2 %	2,5 %
Vuosikate (milj. eur)	158,4	152,0	148,3	-10,0
Vuosikatteen muutos % edelliseen vuoteen	28,1 %		20,0 %	-8 %
Vuosikate/poistot, %	143 %		134 %	-9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-110,8	-72,9	-110,8	0,0
Tilikauden tulos (milj. eur)	47,5	79,2	37,5	-10,0
Investointiosa netto (milj. eur)	-174,4	-95,8	-166,9	7,5
Investointiosa netto tulorahoitus %	91 %		89 %	
Pitkäaikainen lainakanta (milj. eur)	775		766	-9

VEROTULOT

1 000 €	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TOT 31.8.	TOT -%
Verotulot yhteensä	**1 131 636**	**1 203 661**	**610 000**	**449 702**	**73,7 %**
Kunnallisvero	907 442	957 370	413 000	325 172	78,7 %
Kiinteistövero	100 162	108 450	109 000	54 171	49,7 %
Yhteisövero	124 032	137 840	88 000	70 360	80,0 %

Kuvio 13: Verotulojen kehitys kuukausittain 2021–2023

TULOSLASKELMA

Kaupunki ja rahastot

1 000 €	TA 2023	TOT 31.8.	ENNUSTE
Toimintatulot	344 417	208 971	329 738
Toimintamenot	-989 098	-642 401	-1 009 596
Toimintakate	**-644 681**	**-433 430**	**-679 858**
Verotulot	610 000	449 702	638 424
Valtionosuudet	181 000	118 490	177 739
Korkotulot	11 340	9 272	16 600
Muut rahoitustulot	13 256	12 790	13 256
Korkomenot	-12 300	-4 730	-14 400
Muut rahoitusmenot	-262	-56	-262
Vuosikate	**158 353**	**152 040**	**151 499**
Poistot	-110 838	-72 881	-110 838
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0
Tilikauden tulos	**47 514**	**79 159**	**40 661**

RAHOITUSLASKELMA

Kaupunki ja rahastot

1 000 €	TA 2023	TOT 31.8.	ENNUSTE
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	158 353	152 040	151 499
Satunnaiset erät	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-40 693	-5 845	-12 135
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-180 445	-99 218	-173 707
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 513	1 337	2 513
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutukset	44 193	7 918	16 435
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-16 079**	**56 231**	**-15 395**
Antolainauksen muutokset	770	9 219	-11 779
Antolainasaamisten lisäykset	-8 000	-2	-21 000
Antolainasaamisten vähennykset	8 770	9 221	9 221
Lainakannan muutokset	-1 700	-70 417	-10 524
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	105 000	40 000	145 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-106 700	-80 331	-155 524
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-30 086	0
Oman pääoman muutokset	0	-256	-256
Ylijäämän palautus kunnalle	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	-74 375	0
Rahoituksen rahavirta	**-930**	**-135 829**	**-22 559**
Vaikutus maksuvalmiuteen	**-17 009**	**-79 597**	**-37 954**
Nettolainanotto	**-1 700**	**-70 417**	**-10 524**

10 YLEISHALLINTO

Toimialan talousarvion toteumaennuste

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
TOIMINTATULOT	18 730	407	340	83	727
TOIMINTAMENOT	-29 842	-22 345	-9 695	43	-19 224
TOIMINTAKATE	-11 113	-21 938	-9 355	43	-18 496

Palvelualueittain

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Yleishallinto yhteensä			
Toimintatulot	**407**	**340**	**83**
Toimintamenot	**-22 345**	**-9 695**	**43**
Toimintakate	**-21 938**	**-9 355**	**43**
Keskusvaalilautakunta			
Toimintatulot	350	0	
Toimintamenot	-731	-577	79
Toimintakate	-381	-577	151
Kaupunginvaltuusto			
Toimintamenot	-1 508	-652	43
Toimintakate	-1 508	-652	43
Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus			
Toimintamenot	-651	-336	52
Toimintakate	-651	-336	52
Kaupunginhallitus			
Toimintatulot	0	321	
Toimintamenot	-14 678	-4 626	32
Toimintakate	-14 678	-4 306	29
Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset			
Toimintatulot	57	19	33
Toimintamenot	-4 777	-3 503	73
Toimintakate	-4 719	-3 484	74

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat taulukossa on rasteroitu.

Yleishallinnon tuottojen toteumaprosentti tammi-elokuussa oli 83. Tuloihin on kirjattu Seuren osakkeiden myyntivoitto. Menojen toteumaprosentti tammi-elokuussa oli 43.

Huhtikuussa järjestettiin eduskuntavaalit ja tammikuussa 2024 järjestettävien presidentinvaalien suunnittelu on jo aloitettu. Valtuusto ja kaupunginhallitus on pitänyt läsnäolokokouksia. Valtuuston selostustilaisuudet ja kaupunginhallituksen iltakoulut järjestetään edelleen hybridinä. Valtuustoseminaari järjestettiin elokuun lopussa.

Talousarvion toteutuminen 2023

Yleishallinnon tuottojen toteumaprosentti tammi-elokuussa oli 83. Tuloihin on kirjattu Seuren osakkeiden myyntivoitto.

Menojen toteumaprosentti tammi-elokuussa oli 43. (Keskusvaalilautakunta 79 %, Kaupunginvaltuusto 43 %, Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus 52 %, Kaupunginhallitus 32 %, Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset 73 %).

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Keskusvaalilautakunta järjesti huhtikuussa eduskuntavaalit. Näiden järjestelyt sujuivat hyvin. Henkilökuntaa jouduttiin palkkamaan enemmän ennakkoäänestyksen ajaksi ja tästä syystä kuluja on ollut suunniteltua enemmän. Lisäksi lautakuntien palkkioiden maksamisessa oli haasteita uuden järjestelmän myötä.

Keskusvaalilautakunta on huhtikuisten eduskuntavaalien jälkeen aloittanut vuoden 2024 tammikuussa järjestettävien presidentinvaalien suunnittelun ja järjestämisen. Presidentinvaalien kustannuksista osa tulee vuodelle 2023 ja tämä näkyy myös talousarviossa.

Kaupunginvaltuusto on pitänyt kokoukset tavalliseen tapaan läsnäolokokouksina valtuustosalissa. Kaupunginvaltuuston selostustilaisuudet ja kaupunginhallituksen iltakoulut järjestetään edelleen hybridinä. Valtuustoseminaari järjestettiin elokuun lopussa. Talousarviossa on pysytty ja poikkeavaa raportoitavaa ei ole ilmennyt.

Tarkastuslautakunnan ja ulkoisen tarkastuksen palveluyksikön toiminta on edennyt vahvistetun toimintasuunnitelman ja arviointisuunnitelman mukaisesti. Elokuuhun mennessä tilintarkastustoiminnassa ei ole ollut lisätoimeksiantoja. Toimintaa kehitetään resurssien puitteissa.

Kaupunginhallitus on pitänyt kokoukset normaalisti lähitilaisuuksina. Talousarviossa on pysytty ja poikkeavaa raportoitavaa ei ole ilmennyt.

Historiatoimikunnan Vantaan50-tutkimushankkeen ensimmäinen julkaisu on edennyt tekstien ja kuvien toimitusvaiheeseen. Kirjan kustantamon ja käännöstyön kilpailutusta on valmisteltu. Juhlavuoden ohjelmaa ja kirjan julkistamiseen liittyviä tapahtumia ja seminaareja on suunniteltu yhdessä kaupungin eri toimijoiden kanssa.

11 KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO

Toimialan talousarvion toteumaennuste

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
TOIMINTATULOT	12 978	8 275	4 515	55	8 763
TOIMINTAMENOT	-128 000	-121 185	-67 777	56	-121 816
TOIMINTAKATE	-115 022	-112 910	-63 262	56	-113 052

Palvelualueittain toteuma

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Kaupunkistrategia ja johto yhteensä			
Toimintatulot	**8 275**	**4 515**	**55**
Toimintamenot	**-121 185**	**-67 777**	**56**
Toimintakate	**-112 910**	**-63 262**	**56**
Yleisjohto			
Toimintatulot	0	410	
Toimintamenot	-14 600	-2 836	19
Toimintakate	-14 600	-2 427	17
Sisäinen tarkastus			
Toimintamenot	-417	-231	55
Toimintakate	-417	-231	55
Talous ja strategia			
Toimintatulot	345	206	60
Toimintamenot	-6 028	-3 853	64
Toimintakate	-5 684	-3 648	64
Henkilöstö- ja konsernipalvelut			
Toimintatulot	3 872	2 308	60
Toimintamenot	-49 433	-27 927	56
Toimintakate	-45 561	-25 619	56
Kasvupalvelut			
Toimintatulot	3 984	1 556	39
Toimintamenot	-44 833	-29 316	65
Toimintakate	-40 850	-27 760	68
Viestintä			
Toimintatulot	75	0	
Toimintamenot	-2 516	-1 499	60
Toimintakate	-2 441	-1 499	61
Kuntademokratia			
Toimintatulot	0	36	
Toimintamenot	-3 358	-2 115	63
Toimintakate	-3 358	-2 078	62

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat taulukossa on rasteroitu.

Kaupunkistrategian ja johdon toimialan toimintatuottojen toteuma on elokuun lopussa 55 prosenttia ja toimintakulujen 56 prosenttia. Toimialan menojen ennakoidaan ylittävän talousarvion noin 0,6 milj. euroa ja tulojen noin 0,5 milj. euroa. Toimintatuottojen ylitys johtuu hyvinvointialueelle myydyistä palveluista. Työmarkkinatuen kuntaosuuden ennakoidaan ylittävän talousarvion noin 4 milj. eurolla.

Talousarvion toteutuminen 2023

Kaupunkistrategian ja johdon toimialan toimintatuottojen kumulatiivinen toteuma talousarvioon nähden on elokuun lopussa 55 prosenttia ja toimintakulujen 56 prosenttia. Toimialan menojen ennakoidaan ylittävän talousarvion noin 0,6 milj. eurolla ja tulojen noin 0,5 milj. eurolla.

Henkilöstö- ja konsernipalveluiden toimintatuottojen kumulatiivinen toteuma on elokuun lopussa 60 prosenttia talousarviosta ja toimintakulujen 56 prosenttia talousarviosta. Loppuvuoden ennusteen mukaisesti tuotot ylittävät talousarvion ja kulut alittavat talousarvion. Toimintatuottojen ylittyminen johtuu hyvinvointialueelle myydyistä palveluista.

Ennusteen mukaan kasvupalveluiden toimintakulut tulevat ylittämään talousarvion noin 3,4 milj. euroa vuonna 2023, koska työmarkkinatuen kuntaosuuden ennakoidaan ylittävän talousarvion noin 4 milj. euroa. Työmarkkinatuen kuntaosuuden kumulatiivinen toteuma elokuussa on yhteensä noin 19 milj. euroa, 79 prosenttia talousarviosta. Työmarkkinatuen kuntaosuus on noussut, vaikka pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt. Pitkäaikaistyöttömyyden lasku on ollut hidasta erityisesti työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman vuoksi. Elinkeinopalveluiden toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan alittumaan noin 0,1 milj. eurolla ja toimintakulut noin 0,6 milj. eurolla, joka perustuu lähinnä hankkeiden aloitusten viivästymiseen.

Muiden palvelualueiden talousarviot toteutuvat lähes talousarvion mukaisesti.

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Talouden ja strategian palvelualue

Talousohjaus on valmistellut talousarvion 2024 kaupunginjohtajan esityksen, jolle tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021–2025, kaupunkistrategia 2022–2025 sekä valtuustosopimus luovat reunaehdot. Vuoden 2023 talouteen vaikuttaa voimakkaasti Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa luoden suoria sekä epäsuoria kustannuksia mm. inflaation ja korkojen nousuna. Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa vielä pitkälle tulevaan mm. vuodelle 2023 ja 2024 maksettavien verohäntien sekä valtionosuusleikkauksien muodossa. Investointitasoa puolestaan nostaa kaupunginvaltuuston 22.5.2023 tekemä päätös Vantaan ratikan rakentamisesta. Vuoden 2025 alussa tulee voimaan TE2024 uudistus, joka lisää kaupungin tehtäviä huomattavasti ja vaikuttaa kaupungin talouteen vuodesta 2024 eteenpäin.

Rahoituksesta siirtyi riskienhallinta 1.9.2023 alkaen Kuntademokratian palvelualueelle. Riskienhallintapäällikön rekrytointi on osoittautunut viime vuosina erittäin haastavaksi, mistä on seurannut katkoksia riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämisessä. Siirrolla halutaan varmistaa toiminnan jatkuvuus.

Kaupunki maksoi kesäkuussa ennenaikaisesti noin 50 milj. euron suuruisen lainan ja jälleenrahoitti siitä 40 milj. euroa edullisemmin ehdoin. Muu pitkäaikainen lainanotto tarkentuu syksyn aikana.

VTK Kiinteistöt Oy:n kaikki laina- ja rahoitussopimukset järjestellään uudelleen osana vuodenvaihteessa tapahtuvaa yritysjärjestelyä.

Talouspalveluissa on jatkunut vuoden vaihteessa aloittaneen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tuomien muutosten sopeuttaminen kaupungin taloustoimintaprosesseihin. Lisäksi talouspalveluiden hyvinvointialueelle antama tuki talousprosessitöiden käynnistymisessä jatkuu edelleen. Vantaan kaupungin alkuvuoden esiselvitystyö taloushallinnon järjestelmäkokonaisuuden nykytilan kartoituksesta ja selvityksestä tulevaisuuden skenaarioiden selvittämiseksi on valmistunut.

Taloushallinnon ohjelmistorobotiikan osalta on jatkettu edelleen olemassa olevien prosessien kehittämistä.

Strategia ja tutkimus toteuttaa strategian väliarviointia, joka valmistuu lokakuussa. Samalla rakennetaan yhteisiä strategisia linjauksia hyvinvointialueen kanssa. Edunvalvonnassa on korostunut hallitusohjelman analysoiminen ja sen vaatimuksiin reagoiminen. Loppukesästä on valmistunut vieraskielisten väestöennuste pääkaupunkiseudulle.

Henkilöstö- ja konsernipalveluiden palvelualue

Hankintojen tiedolla johtamisen projekti päättyi suunnitelman mukaisesti kesäkuussa. Projektin ensimmäisen vaiheen tavoitteet saatiin toteutettua ja kaikki kaupungin puitesopimukset saadaan syksyn aikana järjestelmään. Sopimushallinnan käyttökoulutukset jatkuvat syksyllä. Loppuvuodesta kerätään käyttökokemuksia ja kehitysideoita. Jatkokehitystä toteutetaan vuoden 2024 puolella.

Konserniohjaus ja –valvonnan yksikkö on jatkanut konserniomistusten kokonaissuunnitelman toteuttamiseen liittyvää valmistelua, jossa ajankohtaisena on As Oy Sepänpuiston osakekannan ja tontin myynti VAV-konsernille. Hyvinvointialuemuutoksiin liittyen Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymän yhtymäkokous päätti kesäkuussa 2023 kiinteistövarallisuuden myynnistä. Myynnin jälkeen kuntayhtymän jäsenkunnat päättävät kuntayhtymän purkamisesta. Suurten yhtiöiden vastuullisuusohjelmien laatiminen edistyy ja keskeisiä nostoja esiteltiin konsernijaoston iltakoulussa toukokuussa.

Tietohallinnon toiminnan uudistuksia oli tietoliikennetopologian muutos, jolla vastataan paremmin nykyisiin käyttötarpeisiin ja parannetaan tietoturvaa. Lisäksi Vantaan ITSM järjestelmää laajennettiin kattamaan mobiililiittymien hallinnan. Toimintamalleista kehitettiin etenkin hyötyjenhallintaa ja projektinhallintaa. Vantaan ja Keravan hyvinvointialuetta on tuettu IT palvelujen siirrossa ja siirrot jatkuvan vielä vuoden loppuun. Tulevaisuutta varten käynnistettiin selvitys, jossa tavoitellaan ict -infrastruktuurin modernisointia.

Kehittämispalveluissa kehittämiskumppaneiden ja toimialojen yhteistyö henkilöstökoulutuksen sekä osaamisen ja johtamisen kehittämisessä on jatkunut sopimusten mukaisesti. Uusi verkkokoulutuskokeilu koko henkilöstölle on käynnissä Eduhousen kanssa, kokeilussa on uutisoinnin kautta pyritty aktivoimaan verkkokoulutusten hyödyntämistä. Saatavuusohjelman kehittämisrahan hakemisen periaatteet ja haku toteutuksessa sekä kaupunkitasoinen perehdyttämisen kehittämistyö jatkuu. Omaehtoisen koulutuksen jatkuva haku on käytössä varhaiskasvatuksen

pätevöitymiskoulutuksiin. Lääkärikeskus Aava aloitti vuoden alussa uutena työterveyshuoltokumppanina varhaiskasvatuksen ja kaupunkiympäristön alueilla, ja tämä on vaatinut ohjausta ja toimintatapojen luomista myös uuden palveluntuottajan kanssa. Uusi Hertta hr-järjestelmämuutos vaatii prosessien ja mm. raportoinnin uudelleen tarkastelua. Uusia varhaisvaiheen työkaluja on otettu kokeiluun työterveyshuollon palveluvalikkoon. Tiivis yhteistyö Kevan kanssa eri hankkeissa on käynnistynyt ja jatkuu. Työsuojelun uusi toimintaohjelma sekä uusi päihdeohjelma Piilottelusta puheeksi on käyttöönotettu. Tikkurilan toimitilahanke on käynnistynyt uudelleen.

Toimialojen hr-palveluissa käynnistyi kehittämisprojekti, jonka aikana toimistotyöaika määritellään jo käytössä olevaan työaikajärjestelmään. Lisäksi järjestelmään kehitetään liukuvan työajan määritykset. Järjestelmä mahdollistaa jatkossa myös mobiililleimauksen. Työaikakorvausten maksuprosessia liukuvassa työajassa kehitetään projektin aikana.

Hertan käyttöönoton myötä uudistuneet hr-käytännöt ovat lisänneet asiakkaiden tuen tarvetta toimialojen hr-palveluissa. Uuden hr-järjestelmän käyttöönoton myötä ruuhkautuneita hr-palveluita on saatu purettua kesän aikana. Asiakkaiden valmennusta uusiin käytäntöihin ja toimintatapoihin jatketaan yhä syksyn aikana arjen sujuvuuden varmistamiseksi.

Työnantajapalveluissa 1.6.2023 ja 1.8.2023 voimaan tulleet palkankorotukset on saatu toteutettua ja neuvottelutoiminta niiden osalta päätettyä. Painopisteenä olivat saatavuuteen perustuvat palkantarkistukset mm. varhaiskasvatuksessa laajasti sekä nuorisotyö. Rekrytoinnissa on edistetty saatavuusohjelman toteutumista mm. markkinointia tehostamalla, varhaiskasvatuksen nopean rekrytoinnin tuella sekä oppilaitosyhteistyötä tiivistämällä.

Kasvupalveluiden palvelualue

Elinkeinopalvelut on jatkanut SmartVantaa -konseptin kehittämisen koordinointia, jonka osina on työstetty Aviapoliksen alueen sekä Osaamiskampus (entinen oppimiskampus) -hankkeen kehitystyötä. Kaupunkitasoisen Tikkurilan osaamiskampus -hankkeen tavoitteena on osaamislähtöisen vantaalaisen kehittämismallin eteenpäin vieminen, missä mahdollistetaan yritysten tarpeita vastaavan osaavan työvoiman saatavuus. Osana elinkeinopalveluiden Vantaalla koordinoimaa pääkaupunkiseudun ekosysteemisopimusta on käynnistynyt seitsemän uutta kehittämisprojektia

klusterikehittämisen ja yrityskehityspalveluiden tueksi. Lisäksi jatketaan kansainvälisten osaajien houkutteluun ja asettautumiseen liittyvän talent –toiminnan kehittämistä tavoitteena tehdä siitä tulevaisuudessa vakituinen palvelu. Tämän lisäksi on vahvistettu vieraskielisten yritysneuvonnan resursseja.

Elinvoimainen ja osaava Vantaa strategiateemaan liittyen elinkeinopalvelut koordinoi kasvu- ja elinvoimaohjelman toteuttamista. Ohjelman puitteissa on käynnistynyt lukuisia toimenpiteitä, joista elinkeinopalveluiden vastuulla on ollut muun muassa startup- ja kasvuyritystoiminnan vahvistaminen, osaamisen ennakoinnin vahvistaminen, pk-yritysten osaamisen kehittäminen, klusteritoiminnan vahvistaminen sekä 48 tunnin palvelulupaus yrityksille.

Työllisyyspalveluissa työllisyyden kuntakokeilu Keravan kanssa jatkuu 31.12.2024 saakka, jolloin työvoimapalveluiden pysyvä siirto työllisyysalueille toteutetaan. Kuntakokeilun tavoitteena on asiakkaan yksilöllinen kohtaaminen ja vaikuttavat palvelupolut.

Kuntakokeilun alussa korona vaikutti voimakkaasti yleiseen työmarkkinatilanteeseen. Samalla pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi voimakkaasti. Vuoden 2022 alusta työttömyys laski 1,7 prosenttia, joten työttömyysaste oli joulukuussa 10,3 prosenttia. Myös pitkään kasvussa ollut pitkäaikaistyöttömyys kääntyi laskuun vuoden 2022 aikana.

Ukrainan sota on aiheuttanut epävarmuutta talouden kehitykseen vuoden 2023 aikana. Epävarmuus on näkynyt työttömyysasteen vaihteluna, joka oli tammikuun alussa 11 prosenttia, toukokuussa 10,3 prosenttia ja elokuussa jälleen 11 prosenttia. Samaan aikaan avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt merkittävästi eli noin 37 prosenttia edellisvuoden kesäkuuhun verrattuna. Myös työmarkkinatuen kuntaosuuksien odotetaan ylittävän talousarvion 2023 noin neljällä miljoonalla eurolla.

Työllisyyspalveluissa on vuoden 2023 aikana käynnistetty TE2024 –uudistuksen toimeenpanon suunnittelu. Uudistuksessa työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024 ja Koto2024 -lakien perusteella pysyvästi kuntien tehtäväksi ja uudistus astuu voimaan vuoden 2025 alusta. Vantaan kaupunki valmistelee järjestämissuunnitelmaa itsenäisesti, sillä Keravan kaupunki päätti vuoden alussa hakea poikkeuslupaa toimiakseen työvoimaviranomaisena. Vantaa ja Kerava ovat solmineet aiesopimuksen yhteistyöstä myös työvoimapalveluiden siirron jälkeen. Yhteistyökohteet määritellään tarkemmin syksyn 2023 aikana.

TE2024 -uudistuksen valmistelua ohjaa kaupunginjohtajan nimeämä TE2024- valmisteluryhmä ja sen perustamat 11 toimialaryhmää. Toimialaryhmät ovat osallistuneet laajasti järjestämisvastuun myöntämisen edellytyksenä olevan Vantaa järjestämissuunnitelman työstämiseen. Vantaan kaupungin päätös hakeutumisesta työllisyysalueeksi tehdään kaupunginvaltuustossa 9.10.2023. Järjestämissuunnitelma on toimitettava valtioneuvostolle 31.10.2023 mennessä. Valtioneuvosto tekee päätökset työllisyysalueista työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä 29.2.2024 mennessä. TE2024 -uudistuksessa siirtyvät TE- palvelut rahoitetaan pääosin valtionosuusrahoituksella.

1.9.2023 aloittava uusi työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue tulee sijoittumaan Tikkurilan osaamiskampukselle. TE2024 –uudistuksen valmistelussa tehdään tiivistä yhteistyötä Tikkurilan osaamiskeskushankkeen kanssa.

Vantaa, Espoo ja Helsinki ovat perustaneet keväällä 2023 yhteisen PKS- projektitoimiston hankinta- ja työnantajapalveluyhteistyön määrittelemiseksi. PKS- kaupunginjohtajat ovat hyväksyneet kesäkuussa 2023 aiesopimuksen yhteistyön jatkovalmistelun pohjaksi.

Kuntalaispalveluiden Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyössä on touko-elokuun aikana syvennetty asiakasymmärrystä henkilöstön työpajoissa, kokeiluilla sekä keräämällä dataa haastattelemalla asiakkaita Tikkurilan ja Myyrmäen Vantaa-infoissa. Lisäksi käynnistettiin asiakaspalvelun johtamisjärjestelmän rakentaminen yhteistyökumppanin kanssa.

Vantaa-infon asiointipisteistä Tikkurila on palvellut koko vuosikolmanneksen. Myyrmäen Vantaa-info oli suljettuna kesäkuun ajan ulkoseinän korjauksen vuoksi ja Korson Vantaa-info oli suljettuna kesä-heinäkuun ajan, kuten joka kesä. Asiakkaita kävi Vantaa-infoissa yhteensä 31 900 ja puheluita saapui 11 230. Toukokuun alusta alkaen myös hyvinvointialueen asiakasmaksujen maksaminen tuli mahdolliseksi Vantaa-infoissa.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen irtaantuminen Vantaan kaupungin puhelinliikenteestä saatiin päätökseen. Elokuun aikana viimeisetkin Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen asiakaspalvelunumerot ja liittymät siirrettiin hyvinvointialueelle.

Kuntademokratian palvelualue

Kuntademokratian palvelualueen henkilöstö on työskennellyt alkuvuoden etätyötä ja läsnätyötä vuorotellen. Henkilöstössä on ollut vaihtuvuutta ja rekrytoinnit ovat viivästyneet. Palvelualueen henkilöstövaje on aiheuttanut asioiden viivästymisiä ja siirtoja. Suurin haaste on ollut täyttää tiedonhallinnan asiantuntijan ja päällikön tehtävät.

Toimielinten kokoukset on järjestetty lähitilaisuuksina. Selostustilaisuudet ja iltakoulut pidetään jatkossakin hybridinä.

Huhtikuussa 2023 järjestettiin eduskuntavaalit, mikä sitoi kuntademokratian henkilöstöä vaalitehtäviin. Vaalien kulut on kirjattu yleishallinnon menokohtiin. Eduskuntavaaleissa tarkistuslaskennan hoiti Uudenmaan vaalipiirilautakunta.

Sähköisen arkiston tuotantokäyttö on aloitettu jo edeltävänä vuonna. Edellisenä vuonna aloitettu digitointiprojekti tuli päätökseen huhtikuun 2023 alussa. Sähköisen arkiston lanseeraus järjestetään myöhemmin vuoden 2023 aikana.

Valmu-kokoushallintaohjelma oli tarkoitus ottaa käyttöön huhtikuun lopussa, mutta tiedonhallinnan henkilöstöresurssipulan vuoksi sitä päätettiin siirtää loppuvuoteen 2023. Ohjelman pääkäyttäjyys on kuntademokratian palvelualueella.

Kuntademokratian palvelualue kehitti yhdessä Sarastian kanssa kokouspalkkiomoduulia, jolla toimielinten kokouksien palkkiot saadaan sujuvammin maksuun. Pilotointi ja testaaminen pidettiin kuntademokratian palvelualueen toimesta. Palkkiomoduuli otettiin käyttöön toukokuussa ja järjestelmässä on esiintynyt virheitä. Virheitä on korjattu yhdessä palkkahallinnon kanssa. Palkkiomoduulin kehittäminen jatkuu yhteistyössä palkkahallinnon kanssa.

Viestintä

Kaupungin keskitetyn viestinnän uusi organisaatio astui voimaan 1.1.2023. Muutoksella vahvistetaan viestinnän ja markkinoinnin yhteistyötä, kehitetään kaupungin omia viestintäkanavia ja niiden sisältöjä sekä visuaalista viestintää.

Vantaan kaupungin maine ja vetovoima on tutkimusten mukaan laskenut, joten viestinnässä käynnistettiin alkuvuodesta kokonaisvaltaisen ja monivuotisen maineohjelman laadinta. Maineohjelman suunnittelussa olivat mukana kaupungin johtoryhmä,

toimialojen johtoryhmät ja päälliköt sekä viestintä ja markkinointi. Maineohjelman tavoitteena on ohjata kaupungin maineen ja vetovoiman kannalta vaikuttavan viestinnän ja markkinoinnin suunnittelua ja toteutusta.

Monikielisen viestinnän kehittäminen jatkui kaupungin viestinnän kielilinjauksella. Linjauksen mukaisesti kaupungin viestintäkielet ovat suomi, ruotsi ja englanti. Myös selkosuomen käyttöä lisätään mm. Vantaan verkkosivustolla. Asukkaiden terveyttä ja turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa viestinnän kielivalikoimaa laajennetaan lisäksi viidellä tärkeimmällä kielellä (arabia, dari, somali, viro, venäjä). Lisäksi Vantaan verkkosivuilla otettiin käyttöön automaattikääntäjä, joka kääntää sivuston sisältöjä yli 100 kielelle. Lisäksi painetusta suomenkielisestä Asukaslehdestä julkaistaan Vantaan kotisivuilla jatkossa myös englannin- ja ruotsikielisiä sisältöjä.

Viestinnässä testattiin ensimmäistä kertaa myös tekoälyä kevään eduskuntavaalien viestinnässä ja markkinoinnissa. Vantaalaisen Käärijän kanssa tehty viestintä- ja markkinointiyhteistyö näkyi vahvasti Vantaan kaupungin alkuvuoden medianäkyvyydessä.

Kaupunkimarkkinoinnin alkuvuoden kampanjateemat olivat luonnon monimuotoisuus, vastuullisuus, vihreät arvot ja hiilineutraalius, kestävä ja kukoistava kaupunki, liikkuminen sekä yllätyksellisyys. Tavoitteena on näitä arvoja korostamalla näyttää Vantaa vehreänä ja viihtyisänä kaupunkina, joka houkuttelee Vantaalle ympäristötietoisia vierailijoita, yrityksiä ja asukkaita.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tarkastustyö on toteutunut vuosisuunnitelman mukaisesti. Väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanava on otettu käyttöön 1.4.2023. Talousarvio tulee vuositasolla alittumaan.

13 KASVATUS JA OPPIMINEN

Toimialan talousarvion toteumaennuste

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
TOIMINTATULOT	39 469	37 630	24 109	64	39 517
TOIMINTAMENOT	-507 760	-525 714	-354 932	68	-546 240
TOIMINTAKATE	-468 290	-488 084	-330 824	68	-506 723

Palvelualueittain toteuma

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Kasvatus ja oppiminen yhteensä			
Toimintatulot	**37 630**	**24 109**	**64**
Toimintamenot	**-525 714**	**-354 932**	**68**
Toimintakate	**-488 084**	**-330 824**	**68**
Kasvatus ja oppiminen, bruttoyksiköt yhteensä			
Toimintatulot	35 704	21 970	62
Toimintamenot	-452 227	-306 041	68
Toimintakate	-416 523	-284 071	68
Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta			
Toimintamenot	-90	-54	61
Toimintakate	-90	-54	61
Yhteiset palvelut			
Toimintatulot	400	2 923	731
Toimintamenot	-5 923	-3 544	60
Toimintakate	-5 523	-621	11
Perusopetus			
Toimintatulot	18 143	8 374	46
Toimintamenot	-232 361	-155 244	67
Toimintakate	-214 218	-146 870	69
Varhaiskasvatus			
Toimintatulot	16 573	10 416	63
Toimintamenot	-199 228	-137 574	69
Toimintakate	-182 655	-127 159	70
Svenskspråkiga servicen			
Toimintatulot	589	258	44
Toimintamenot	-14 626	-9 625	66
Toimintakate	-14 037	-9 367	67
Toisen asteen koulutus netto			
Toimintatulot	1 926	2 138	111
Toimintamenot	-73 487	-48 891	67
Toimintakate	-71 561	-46 753	65

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Lukiot			
Toimintatulot	1 301	1 664	128
Toimintamenot	-31 624	-20 881	66
Toimintakate	-30 323	-19 217	63
Ammatillinen koulutus			
Toimintatulot	625	474	76
Toimintamenot	-41 863	-28 011	67
Toimintakate	-41 238	-27 536	67

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat taulukossa on rasteroitu.

Kasvatuksen ja oppimisen kärkihankkeen Tikkurilan osaamiskampus on edennyt mm. oppilaitosten hankesuunnitelmalla ja rekrytoinneilla. DigiOne-hanke etenee yhdessä hankekumppaneiden kanssa ja pilotointia valmistellaan.

Palkkaratkaisuun liittyvä lisätalousarvio on kaupunginhallituksen käsittelyssä syyskuussa. Lisäksi lisätalousarviota tullaan esittämään mm. varhaiskasvatuksen sijaistus- ja avustuskuluihin sekä palvelusetelin kasvaneeseen käyttöön. Lakimuutoksen takia varhaiskasvatuksen tulot arvioidaan toteutuvan talousarviota alhaisemmalla tasolla. Lisätalousarvion tarve ja kokonaisuus varmistuu syksyn aikana.

Talousarvion toteutuminen 2023

Kunta-alan palkkaratkaisuihin liittyvien erien määräraha on talousarviossa varattu Kaupunkistrategian ja johdon toimialalle. Kesän aikana tuli voimaan yleiskorotukset ja kesäkuussa henkilökunnalle maksettiin kertaerä. Lisäksi päätettiin paikallisista järjestelyvaraeristä. Näiden päätösten määrärahavaikutus jaetaan syksyllä toimialoille (KH 4.9.), josta kasvatuksen ja oppimisen toimialalle kohdistuu 8,9 milj. euron lisätalousarvio.

Suomen – ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan talousarviota alhaisemmalla tasolla johtuen 1.3.2023 voimaan tulleesta asiakasmaksulain muutoksesta, jolloin maksujen määräytymisen perusteena käytettäviä tulorajoja nostettiin 33 prosenttia. Asiakasmaksulain muutos vahvistettiin vuoden 2023 talousarvion hyväksymisen jälkeen.

Talousarviota rasittavat varhaiskasvatuksen sijaisten ja avustajien kasvanut tarve. Lisäksi sairauspoissaolot ovat edelleen korkeat. Seuren henkilöstövuokrauksen kasvaneen käytön ja hinnankorotusten aiheuttamaa kustannusten kasvua ei kateta

kokonaan henkilöstökulujen määrärahan alituksella, joten tarve lisätalousarviolle on olemassa.

Varhaiskasvatuksen toimintamenojen ylitykseen sisältyy 3,0 milj. euroa yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelikustannuksia. Palvelusetelin piirissä on 160 lasta enemmän kuin talousarviovaiheessa ennakoitiin. Lapsimäärän kasvu ja varhaiskasvatuslain muutos lasten tuesta ja siihen liittyen maksettava korotettu palveluseteliarvo kasvattavat palvelusetelikustannuksia.

Vammaisten lasten ennakoitua suurempi määrä (5 uutta ryhmää) aiheuttaa lisätalousarviopainetta perusopetuksen määrärahoihin.

Varian toiminnan kulut tulevat ylittymään tämänhetkisen ennusteen mukaan noin 2 prosenttia vuonna 2023. Valmisteilla on lisäsuoritepäätöksiin perustuva lisätalousarvio.

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Kärkihankkeen nimi, Tikkurilan osaamiskampus, vahvistettiin nimikilpailun myötä rakentuvan alueen sekä hankkeen nimeksi. Hankeorganisaatio vahvistui kolmen rekrytoinnin myötä ja hankkeelle nimetty seurantatoimikunta aloitti toimintansa. Kampukselle sijoittuvien kaupungin oppilaitostilojen hankesuunnitelma valmistui ja siirtyy päätöksentekoon suunnitellusti. Lautakunnan hyväksymä asemakaava on nähtävillä. Hankeyhteistyötä tiivistettiin Elinkeinopalveluiden kanssa erityisesti osaamisen ennakointiin keskittyvän VALUE-hankkeen kautta sekä Big Flash –hankkeen kanssa järjestetyn hackathonin muodossa.

DigiOne-hankkeen kehitystyö etenee seitsemän kunnan (Vantaa, Espoo, Jyväskylä, Lahti, Oulu, Tampere, Turku) ja Kuntien Tieran yhteistyönä. Osaa hallinnon ja asioinnin kokonaisuuksista ja prosesseista (esim. oppilaaksiotto, koulukuljetus, pedagogisen tuen kokonaisuus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta) määritellään vielä kuntien asiantuntijoiden kanssa. Hankkeen pilotointia on valmisteltu ja käyttöönottoon valmistauduttu mm. prosessityöpajoissa. Pilottikoulujen ja hallinnon henkilöstön testaukset ja kokeilut sekä valittujen kokonaisuuksien pilotoinnit alkavat loppuvuodesta 2023.

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen -toimenpideohjelma koskee kaikkia toimialan palvelualueita. Palvelualueet ovat tarkentaneet sisältöjä omaan toimintaympäristöönsä soveltuviksi ja tekevät ennaltaehkäisevää työtä eri toimintamalleilla esim. seitsemäsluokkalaisten tunnetaito-opetus. Turvallisempi tila- periaatteet on jalkautettu jokaiseen yksikköön. SchoolDay-palvelua käytetään 4. ja 7. luokkalaisten hyvinvointitiedon seuraamiseen. Someturva-palvelua käytetään anonyyminä työkaluna oppilaiden kohtaaman netissä tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän ilmoittamiseen. Toimialalle on palkattu kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntija, joka konsultoi yksiköitä ja koordinoi pitkittyneiden kiusaamisten selvittelyä ja sovittelua. Lisäksi kaupunki aloittaa yhteistyön Aseman lasten ja heidän K-0-toiminnan kanssa. Peruskouluille pilotoidaan 10 + 1 kouluvalmentajaa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on edelleen erittäin haasteellista toteutetuista lukuisista toimenpiteistä huolimatta. Henkilöstön saatavuushaasteet koskevat myös ruotsinkielisiä palveluita. Kelpoisten opettajien osuus on 66 prosenttia (618 hlö). Ei-kelpoisia opettajia ja avoimia tehtäviä on yhteensä 318. Kelpoisten erityisopettajien osuus on 54 prosenttia (61 hlö) ja ei-kelpoisia erityisopettajia ja avoimia tehtäviä on yhteensä 52. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuva on otettu käyttöön ja tehtävään rekrytoidaan jatkuvasti uusia työntekijöitä. Omia varahenkilöitä on saatu palkattua 22. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan oppisopimusmahdollisuus alkoi 1.8. Varian ja Step-koulutusjärjestäjän yhteistyövoimin. Saatavuustoimenpiteitä jatketaan kaupunkitasoisen suunnitelman mukaisesti.

Varhaiskasvatuksessa olevista lapsista aiempia vuosia suurempi osuus on alle 3-vuotiaita, mikä vaikuttaa henkilöstötarpeen kasvuun. Vuonna 2022 Vantaalla syntyi noin 200 lasta enemmän edellisiin vuosiin verrattuna ja näitä lapsia on nyt tullut varhaiskasvatukseen. Myös perhevapaauudistuksen myötä varhaiskasvatukseen on tullut entistä nuorempia lapsia.

Esi- ja perusopetus ovat yhdessä kilpailuttaneet erityisopettajien pätevöitymiskoulutuksen, joka käynnistyy syksyllä 2023. Koulutukseen otetaan 40 perusopetuksen opettajaa ja 20 varhaiskasvatuksen opettajaa.

2. ja 7. luokkalaisten osaamista kartoittavat äidinkielen ja matematiikan raportit osoittavat, että vantaalaisten kolmasluokkalaisten matemaattisen osaamisen valmiudet ovat yleisellä tasolla hyvät. Äidinkielessä 2. luokkalaisten osaaminen on parantunut, mutta 7. luokkalaisten osaamisessa ei ole merkittävää muutosta.

Peruskouluikäisten oppilasprofiilissa tapahtuu jatkuvasti muutosta. Valmistavaa opetusta tarvitsevia ulkomailta muuttavia oppilaita on koko ajan enemmän. Lisäksi vammaisopetuksen oppilasmäärän kasvu on suhteellisesti paljon suurempi kuin muun oppilasmäärän. Lisäksi muita erityistä tukea tarvitsevia oppilaita on aiempaa enemmän. Tämä aiheuttaa paineita tilatarkastelulle.

Kansallisten arviointien ja toimialan oman tiedonkeruun pohjalta on päätetty tehdä varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ulottuva S2-oppijoiden osaamisen lisäämisen suunnitelma, jossa painotetaan ennen kaikkea lukutaitoa.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen on saatu lisäresursseja. Monikulttuurisuusasian koordinaattorit aloittaneet sekä Variassa että lukioissa ja lisäksi lukiokoulutuksessa on aloittanut kaksi kielikoordinaattoria. Lukiokoulutuksessa aloitetaan uuden monimuoto-opiskeluun perustuvan opiskelun tukimuodon pilotointi. Opiskelijoiden hyvinvointia tukevat opiskeluhuolto- ja erityisen tuen suunnitelmat on uudistettu. Vuoden 2024 lukiokoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseksi on aloitettu tarveselvitys ja hankesuunnittelu opetuksen lisätilojen hankkimiseksi. Varian Vehkalan kampuksen rakentaminen on aloitettu kesällä 2023 ja sen on suunniteltu valmistuvan kesällä 2025.

Varian hakijapalveluiden kehittäminen on edennyt pilotoinnin kautta toteutusvaiheeseen. Hakijapalvelut -tiimi käynnisti toiminnan 1.8.2023 ja jatkuvan haun prosessi on uudistettu ja kuvattu. Varian opiskelijamäärä on kasvanut ja OKM:n vuodelle 2023 myöntämä tavoitteellinen opiskelijavuosimäärä ylittyy tämä hetken ennusteen mukaan noin 10 prosenttia. Eniten kasvua on ollut oppisopimuskoulutuksessa ja tutkintoon valmentavassa koulutuksessa (TUVA). Variasta on valmistunut vuoden 2023 aikana tutkintoon, osatutkintoon tai TUVA-koulutukseen yhteensä 1 371 henkilöä.

16 KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINTI

Toimialan talousarvion toteumaennuste

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
TOIMINTATULOT	10 638	11 595	9 224	80	11 768
TOIMINTAMENOT	-74 437	-77 842	-51 960	67	-78 155
TOIMINTAKATE	-63 799	-66 247	-42 736	65	-66 387

Palvelualueittain toteuma

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi yhteensä			
Toimintatulot	**11 595**	**9 224**	**80**
Toimintamenot	**-77 842**	**-51 960**	**67**
Toimintakate	**-66 247**	**-42 736**	**65**
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi, bruttoyksiköt yhteensä			
Toimintatulot	10 227	8 525	83
Toimintamenot	-72 297	-48 196	67
Toimintakate	-62 071	-39 671	64
Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi lautaku			
Toimintamenot	-80	-35	44
Toimintakate	-80	-35	44
Yhteiset palvelut			
Toimintatulot	745	1 272	171
Toimintamenot	-3 948	-3 081	78
Toimintakate	-3 204	-1 809	56
Kulttuuri- ja kirjastopalvelut			
Toimintatulot	472	726	154
Toimintamenot	-18 929	-12 507	66
Toimintakate	-18 456	-11 780	64
Liikunta			
Toimintatulot	5 538	3 176	57
Toimintamenot	-28 489	-18 828	66
Toimintakate	-22 951	-15 653	68
Nuoriso- ja yhteisöpalvelut			
Toimintatulot	1 704	2 341	137
Toimintamenot	-14 123	-9 904	70
Toimintakate	-12 419	-7 563	61

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Elinikäinen oppiminen, bruttoyksiköt			
Toimintatulot	1 768	1 009	57
Toimintamenot	-6 728	-3 841	57
Toimintakate	-4 960	-2 832	57
Elinikäinen oppiminen, nettoyksiköt yhteensä			
Toimintatulot	1 368	699	51
Toimintamenot	-5 544	-3 764	68
Toimintakate	-4 176	-3 064	73
Musiikkiopisto			
Toimintatulot	1 047	535	51
Toimintamenot	-4 447	-3 011	68
Toimintakate	-3 400	-2 476	73
Kuvataidekoulu			
Toimintatulot	322	164	51
Toimintamenot	-1 098	-753	69
Toimintakate	-776	-589	76

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat taulukossa on rasteroitu.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan bruttoyksiköiden tulojen toteutuma on 78 prosenttia ja menojen toteutuma 59 prosenttia. Koko vuoden osalta tulojen ja menojen ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisina. Nettoyksiköiden toimintakatteen toteuma on 63 prosenttia, toimintakatteiden ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisina.

Talousarvion toteutuminen 2023

Toimialan talous on toteutumassa lähes käyttösuunnitelman mukaisena. Tulotavoitetta voi vielä loppuvuodesta haastaa riski joutua palauttamaan hankeavustuksia puutteellisesti kohdentuvista henkilöstömenoista ja niiden oikaisemisen haasteista johtuen. Lisäksi hyvinvointialueen ostojen vähentyminen ja budjetoitua pienempänä toteutuva kurssitoiminta aiheuttanee budjettialituksen Aikuisopiston maksu- ja myyntituottoihin.

Menoissa ylityspainetta tuo yleinen kustannustason nousu. Haasteet henkilöstömenojen kohdistumisessa tuovat haasteita hankemenojen ja myös muiden palkkakulujen ennustamiseen.

Myönteisen erityiskohtelun ohjelman (MEK) talouden toteuma on vielä alhainen johtuen rekrytointihidasteista sekä palkkakirjausten kohdistumisen haasteista.

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Kaupunkitasoisen osallistuvan budjetoinnin malli hyväksyttiin kaupungin hallituksessa 19.6. ja kehittämisryhmä päätti toimintansa. Ensimmäinen kierros koko kaupungin osallistuvaa budjetointia alkaa marraskuussa asukkaiden ideoinnilla ja syksyllä pohjustetaan asukasvuorovaikutus vaihetta valmistelemalla ohjeita ja viestinnän materiaaleja sekä kokoamalla yhteen tarvittavat työryhmät ja verkostot toimialoittain ja suuralueittain.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä alkuvuosi on kulunut lakisääteisen hyvinvointiraportoinnin parissa. Kevään aikana valmistui uusi hyvinvointisuunnitelma vuosille 2023–2025, joka hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 19.6.2023. Hyvinvointisuunnitelmaa tullaan täydentämään vammaispoliittisella ohjelmalla syksyn 2023 aikana. Sote-uudistuksen jälkeen on havaittu puutteita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen resurssoinnissa, koska kunnille on jäänyt velvoittavia tehtäviä osa-alueista, joita tehneet työntekijät ovat siirtyneet hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueen johdolla on käyty lakisääteiset alueelliset hyte-neuvottelut, joihin Vantaan kaupunki on osallistunut.

Harrastusten Vantaa -hankkeessa kevätkausi toteutui pitkälti suunnitelmien mukaisesti - kevään aikana toteutui kokonaisuudessaan yli 200 viikoittaista harrastusryhmää, joissa yksittäisiä osallistujia oli lähes 3 000 sekä käyntikertoja lähes 25 000. Harrastustoimijoiden osakilpailutus saatiin päätökseen kesäkuussa, ja tarjouksen määräajassa jätti yhteensä 42 toimijaa. Mukana on myös useita uusia toimijoita. Alkavalla kaudella toiminnan palvelulupausta kehitetään ja yhteistyötä tullaan vahvistamaan muun maussa oppilashuollon kanssa. Harrastusten Vantaan toimintakausi alkaa syyskuun alussa luontevasti heti valtakunnallisen Harrastusviikon jälkeen viikolla 36.

Kuusijärven kärkihanketta kehitetään kohti visiota saavutettavasta koko kansan luonto- ja virkistyspaikasta. Saavutettavuutta on parannettu lisäämällä kestäviä kulkuyhteyksiä suositulle kesäkaudelle. Laajempi pysäköintialue tulee parantamaan alueen saavutettavuutta ympärivuotisesti. Esteettömiä retkeilypalveluja on parannettu, kun uudistunut tulentekopaikka avattiin käyttöön. Uudishankkeiden, muun muassa savusaunojen ja esteettömän uimapaikan, suunnittelutyötä jatketaan loppuvuosi. Ympärivuotista vetovoimaisuutta päästään mittamaan, kun kävijämääräseuranta otetaan käyttöön. Hallintomallisuunnittelussa edetään kohti keskitettyä hallintovastuuta.

Uusi **MEK-ohjelma** vuosille 2023–2025 (ts. **Sosiaalisesti kestävä Vantaa -strategiateema**), joka hyväksyttiin kaupunginhallituksessa marraskuussa 2022, on käynnistynyt lupaavasti alun rekrytointihaasteista huolimatta. Tällä hetkellä toimenpiteistä arviolta 19 toteutuu täysin, 4 toteutuu osittain sekä 1 ei toteudu lainkaan. Lisäksi vähintään 4 toimenpidettä on niin alkuvaiheessa, että niiden kehittymistä on vielä vaikea arvioida. Ohjelman kautta mahdollistuu 33:n työntekijän panos eriarvoistumisen torjuntaan, joiden lisäksi ohjelmassa toimii syksyllä yksi harjoittelija sekä kolme opinnäytetyöntekijää. Lisäksi ohjelmassa työskentelee joko osa-aikaisena tai ostopalveluiden ja asiantuntijapalkkioiden kautta lukuisia henkilöitä. Suorien henkilöstömenojen ohella ohjelman rahalla on hankittu muun muassa tiedolla johtamista tukevia järjestelmiä (esim. Puhti-hanke), kielikursseja maahanmuuttajille, urheiluvalmentajia kouluille, luotu yhteisötaidetta, tapahtumia ja kulttuuria lähiöihin, tehty osallistuvaa budjetointia, tuettu asiantuntijoita muodostetuissa segregaatiotyöryhmissä sekä tiivistetty yhteistyötä kaupunkien, kuntien, valtion sekä tutkimuslaitosten kanssa erityisesti Lähiöohjelman kautta.

Elinikäisen oppimisen uuden palvelualueen toimintakulttuuria ja johtamista kehitetään, mihin liittyy myös koko henkilöstöä koskevia kehittämistoimenpiteitä ja osaamisen kehittämistä. Saavutettavuutta lisätään mm. tavoittelemalla hallittua kasvua ja palveluiden monipuolistamista, mikä edellyttää lisäresurssia henkilöstön palkkaamiseen. Kehittämisprosessin suunnittelutyö on käynnistetty.

Maahanmuuttajakoulutus ja aikuisten perusopetus kasvavat edelleen, mihin liittyy suomi toisena kielenä -opetuksen ja kotouttamiskoulutuksen lisääminen ja kehittäminen. Aikuisten perusopetusta järjestetään ja kehitetään yhteistyössä Kason kanssa, ja tähän liittyvä opetussuunnitelman uudistaminen on käynnissä. Maahanmuuttajakoulutuksen ja aikuisten perusopetuksen kasvua hankaloittaa tilan puute; lisätilaa on etsitty, etsiminen jatkuu yhä.

Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän opetussuunnitelman laadintatyö on meneillään ja se saadaan valmiiksi vuoden 2023 aikana. Yleisen oppimäärän opetussuunnitelma otetaan käyttöön elokuussa 2024. Musiikin varhaiskasvatuksen toiminnan kehittäminen yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa on käynnissä. Pidemmän aikavälin tavoitteeksi on asetettu Kuvataidekoulun oppilasmäärän saaminen koronaa edeltävälle tasolle.

Sekä kansalaisopistossa että taiteen perusopetuksessa on meneillään osaamisperusteisten kurssien kuvaamis- ja laadintatyö: osaamisperusteisten kurssien

suoritukset voidaan siirtää kansalliseen KOSKI-tietovarantoon, jolloin opiskelijan on mahdollista hyödyntää saavuttamaansa osaamista tutkintotavoitteisessa koulutuksessa.

Palvelualueen oppilaitosten näkyvyyttä parannetaan sekä kehitetään näyttely- ja tapahtumatoimintaa.

Kulttuuri- ja kirjastopalveluissa on edelleen uuden palvelualueen muodostusvaihe. Palvelualueelta 26 henkilöä osallistuu vuoden kestävään tuotekehittäjän erityisammattitutkinnon suorittamiseen, jossa haemme uusia tulevaisuuden edellyttämiä yhteisiä toimintatapoja ja –malleja teemalla “Ikkunoita uuteen”.

Vantaan kulttuurilapset –toiminta vuonna 2023 ja sen jälkeen syntyneille on käynnistynyt. Ilmoittautumisia mukaan toimintaan on kevätkaudella tullut odotettua hitaammin, mikä vaatii panostusta viestintään ja markkinointiin.

Tempo-orkesteritoiminnan siirtyminen hallinnollisesti musiikkiopistosta lasten ja nuorten kulttuuripalveluita saattaa tuoda mukanaan taloudellisia haasteita.

Håkansbölen kartanoalueen kehittämistyössä on aloittanut projektikoordinaattori. Alueen visio- ja hallintomalliesitystä on valmisteltu päätöksentekoon. Lisäksi on aloitettu seuraavien vuosien toimintasuunnitelmien suunnittelu, osallisuustoimenpiteet sekä kesän tapahtumatuotannon koordinointi.

Opetushallitus myönsi noin 50 000 euroa Erasmus- hankkeeseen, jolla noin 30 työntekijän liikkuvuutta edistetään Euroopan maissa. Projektin tarkoituksena on toinen toisiltaan oppiminen ja yhteistyön lisääminen.

Vantaan 50- juhlavuosi 2024 suunnittelu ja valmistelu on käynnissä. Asiakkaiden lainat ja käynnit kirjastoissa ovat lisääntyneet viime vuoteen verrattuna, samoin omatoimiajan määrää on pystytty lisäämään. Asiakaskoulutusten ja tapahtumien määrä on kasvanut alkuvuoden aikana. Hankehakemukset ovat olleet menestyksekkäitä ja kolme uusi hanketta voidaan käynnistää (Robohanke, Lukustartti ja Vantaudu lukemiselle). MEK-rahoituksen toiminta on Uuden Mosaiikin kirjaston kilpailutukset ja hankinnat ovat toteutuneet. Tikkurilan kirjastotalon peruskorjauksen hankesuunnitelma viimeistellään syksyllä. Helmet-kirjastojen yhteistyö jatkuu uuden hakuportaalin, Helmet-Finnan, avaamisella koekäyttöön asiakkaille.

Liikunnan palvelualueen toiminta on toteutunut suunnitellusti. Vantaan liikkumisohjelman laatiminen on käynnissä ja tavoitteena on suunnitelma-asiakirjan valmistuminen kuluvan vuoden aikana. Ohjelmassa luodaan koko kaupungin yhteiset tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet, joiden avulla lisätään asukkaiden arkiliikkumista ja fyysistä aktiivisuutta.

Hakunilan tekojäiden ja lähiliikuntapaikkojen rakentaminen etenevät ja töiden on tarkoitus valmistua vuoden 2023 aikana. Elmon urheilupuiston esirakentaminen ja uimahallin suunnittelu jatkuvat. Kesän aikana on valmistunut viisi ulkokuntosalia Havukoskelle, Itä-Hakkilaan, Askistoon, Pähkinärinteeseen ja Ilolaan. Martinlaakson uimahallin peruskorjaustöitä jatketaan tukirakenteiden vahvistamisella ja altaiden laattatöillä.

Toiminnallisten palveluiden osalta palveluiden tarjonta on toteutunut suunnitellusti. Alkuvuoden aikana toiminnallisten palveluiden yksikköä uudelleen järjestelty, jotta se vastaisi organisatorisesti palvelutuotannon vaatimuksia.

Nuoriso- ja yhteisöpalveluiden kesä on sujunut pääsääntöisesti hyvin ja rauhallisesti. Pähkinärinteen alueella oli kesän aikana enemmän nuoriin liittyvää häiriökäyttäytymistä, johon nuorisopalveluista pystyttiin reagoimaan lisäämällä jalkautumista. Nuorten aikuisten palveluissa myös nuorten huonovointisuus on näkynyt ja kesäajan tuntuma oli, että huumeisiin liittyvät kysymykset olisivat entistä enemmän pinnalla.

Alueellisessa nuorisotyössä alkuvuodesta syventyneeseen henkilöstöpulaan tehdyt toimenpiteet on alkaneet puremaan ja henkilöstövajauksen pahin vaihe on ohi. Rekrytoinnit jatkuvat vielä joidenkin paikkojen osalta ja vaihtuvuutta edelleen on, mutta saatavuuteen liittyvät kysymykset ovat parantuneet. Seuren kanssa tehty iso kampanja on tuottanut hyviä tuloksia ja palkankorotukset ovat lisänneet näkyvyyttä ja tuoneet lisää tiedustelijoita sekä hakijoita avoinna oleviin paikkoihin.

Nuorten aikuisten palveluissa nuorten mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvät asiat ovat näkyneet kesällä. Palveluille on ollut paljon kysyntää, mutta nuoret ovat myös huonovointisia ja tarvitsevia. Alkukesästä toteutettiin nuorten aikuisten Erasmus-vaihto Italiaan, josta tulivat vastavierailulle Vantaalle elokuussa. Lähes kaikille mukana olleille vantaalaisille tämä oli ensimmäinen tai ensimmäisiä ulkomaanmatkoja elämässään. Rinnallakulkien nuorisotyö laskuun hankkeessa kehitettyä

toimintamallia ollaan vakinaistamassa ja nuorisopalveluissa on jatkossa uusi nuorten aikuisten tarpeisiin kohdistettu palvelu (Nuorten yksilövalmennus).

Yhteisöpalveluiden toiminta on sujunut normaalisti. Palveluyksikössä on lähdetty valmistelemaan valtionavustusta ruoka-aputoimijoille, joka tänä vuonna (ja mahdollisesti tulevaisuudessa) tullaan jakamaan kuntien kautta. Toinen yhteisöpalveluissa valmistelussa oleva asia on ARA-rahoituksella toteutettava kunnan asumisneuvonta. Rahoitushakua valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja VAV:n kanssa.

14 KAUPUNKIYMPÄRISTÖ

Toimialan talousarvion toteumaennuste

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
TOIMINTATULOT	288 885	286 088	170 784	60	254 492
TOIMINTAMENOT	-266 241	-240 034	-157 458	66	-247 802
TOIMINTAKATE	22 644	46 054	13 325	29	6 689

Palvelualueittain toteuma

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Kaupunkiympäristö yhteensä			
Toimintatulot	**286 088**	**170 784**	**60**
Toimintamenot	**-240 034**	**-157 458**	**66**
Toimintakate	**46 054**	**13 325**	**29**
Kaupunkiympäristölautakunta yhteensä			
Toimintatulot	**5 924**	**3 903**	**66**
Toimintamenot	**-15 237**	**-9 653**	**63**
Toimintakate	**-9 313**	**-5 750**	**62**
Kaupunkiympäristölautakunta			
Toimintamenot	-167	-58	35
Toimintakate	-167	-58	35
Yhteiset palvelut			
Toimintatulot	0	2	
Toimintamenot	-2 413	-1 478	61
Toimintakate	-2 413	-1 477	61
Kaupunkirakenne ja ympäristö			
Toimintatulot	5 924	3 901	66
Toimintamenot	-12 657	-8 116	64
Toimintakate	-6 733	-4 215	63
Kaupunkitilalautakunta yhteensä			
Toimintatulot	**280 164**	**166 881**	**60**
Toimintamenot	**-224 797**	**-147 806**	**66**
Toimintakate	**55 367**	**19 075**	**34**
Kaupunkitilalautakunta, bruttoyksiköt yhteensä			
Toimintatulot	82 347	35 397	43
Toimintamenot	-130 722	-88 409	68
Toimintakate	-48 375	-53 012	110
Kaupunkitilalautakunta			
Toimintamenot	-80	-28	35
Toimintakate	-80	-28	35

1 000 €	TA yhteensä	Toteuma	Toteuma %
Kadut ja puistot			
Toimintatulot	27 134	15 831	58
Toimintamenot	-39 613	-28 137	71
Toimintakate	-12 479	-12 306	99
Joukkoliikenne			
Toimintatulot	12 117	8 174	67
Toimintamenot	-62 300	-41 762	67
Toimintakate	-50 183	-33 588	67
Kiinteistöt ja tilat			
Toimintatulot	43 096	11 393	26
Toimintamenot	-28 729	-18 483	64
Toimintakate	14 367	-7 090	-49
Kaupunkitilalautakunta, nettoyksiköt yhteensä			
Toimintatulot	197 817	131 484	66
Toimintamenot	-94 075	-59 396	63
Toimintakate	103 742	72 087	69
Kiinteistöt ja tilat netto			
Toimintatulot	192 370	126 929	66
Toimintamenot	-89 088	-55 684	63
Toimintakate	103 282	71 245	69
Varikko			
Toimintatulot	5 447	4 555	84
Toimintamenot	-4 987	-3 712	74
Toimintakate	460	843	183

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat taulukossa on rasteroitu.

Vantaan ratikan rakentamisesta on tehty päätös kaupunginvaltuustossa. Kolmivuotisen jatkosuunnitteluvaiheen tulokset ja ratikan vaikutukset kokoava hankesuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa ja ratikan kaupunkikehitystä ohjaava ratikan kaavarunko kesäkuussa. Yleisen rakentamisen suhdanteen vuoksi alkavia asuinkerrostalohankkeita on selvästi aiempia vuosia vähemmän. Myös tonttien kysyntä on tällä hetkellä vähäistä. Tikkurilan osaamiskampuksen suunnittelu etenee.

Käyttötalouden toimintatuottojen ennustetaan alittavan talousarvion 31,6 milj. euroa ja toimintakulujen ylittävän talousarvion 7,8 milj. euroa. Kaupunkiympäristön kokonaisinvestointien arvioidaan alittavan talousarvion noin 3,2 milj. euroa, josta toimitilainvestointien ennustetaan alittavan määrärahat noin 15 milj. euroa ja julkisen käyttöomaisuuden ylittävän määrärahat noin 12,8 milj. euroa. Toimialan sitovien tavoitteiden ennustetaan toteutuvan pääosin.

Talousarvion toteutuminen 2023

Maanmyyntivoittojen talousarvio vuodelle 2023 on 34,5 milj. euroa. Maanmyyntivoittotavoite alittunee noin 24,5 milj. euroa johtuen erityisesti asuntotonttien vähentyneestä kysynnästä. Ukrainan sodasta, rakennuskustannusten ja korkojen noususta, inflaatiosta sekä kuluttajien luottamuksen heikentymisestä aiheutuva epävarma markkinatilanne on johtanut siihen, että asuntokysyntä on vähentynyt merkittävästi sekä sijoittajien että oman asunnon ostajien osalta. Tästä syytä hankkeiden aloitukset ovat siirtyneet ja tonttikauppa on vähentynyt. Yritystonttien osalta kysyntä on ollut tasaisempaa, vaikka myytävistä tonteista on pulaa. Lisäksi maankäyttösopimuskorvausten ennustetaan alittuvan 3 milj. euroa, mittaus- ja geopalvelujen tuottojen 0,5 milj. euroa sekä kiinteistö- ja asunto-omaisuuden myyntien 4,4 milj. euroa. Varikon tuottojen ylitysennuste on 0,5 milj. euroa.

Käyttötalouden toimintakulujen arvioidaan ylittyvän mm. katujen ja puistojen rakentamisessa ja kunnossapidossa noin 5 milj. euroa, toimitilojen kiinteistönhoidossa 1 milj. euroa ja tilahallinnan lämmityskuluissa 0,7 milj. euroa sekä sähkökustannuksissa 1 milj. euroa.

Heinäkuun lopussa 2023 HSL:n matkustajamäärät olivat koko HSL-alueella noin 13 prosenttia pienemmät kuin vuonna 2019 vastaavana aikana. Joukkoliikenteen raportoinnissa on siirrytty käyttämään Espoon ja Helsingin mallia. Uusi tapa nostaa toimintakuluja noin 0,3 milj. euroa vuonna 2023.

Kaupunkitilalautakunta hyväksyi käyttötalouden määrärahamuutosesitykset ja julkisen käyttöomaisuuden investointien korotusesityksen 16.8.2023 kokouksessaan. Määrärahamuutosesitykset esitetään edelleen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi. Lisäksi kaupunginvaltuusto on hyväksynyt aiemmin 27.3.2023 kokouksessaan 16 milj. euron lisäyksen maanhankintaan kiinteän omaisuuden oston investointeihin ja 19.6.2023 kokouksessaan Myyrmäen pysäköintilaitoksen, yhteensä 2,7 milj. euroa, lisäyksen rakentamisen investointiohjelmaan.

Toiminnan kehittäminen ja keskeiset muutokset

Vantaan kaupunginvaltuusto päätti 22.5.2023 kokouksessa, että Vantaan ratikka rakennetaan. Päätös on ehdollinen ja vaatii, että valtio osallistuu investointikustannuksiin. Kaupunkitilalautakunta päätti toukokuussa, että ratikka toteutetaan kahden

allianssin mallilla. Ensimmäinen allianssi vastaa Tikkurilan tunnelin ja länsiosan rakentamisesta, toinen itäosan rakentamisesta. Ratikan kaupunkikehitystä viitoittava kaavarunko hyväksyttiin. Ratikan asemakaavoista noin 81 prosenttia ja katusuunnitelmista noin 84 prosenttia on asetettu ehdotuksina nähtäville. Asemakaavoista 11 kpl on hyväksytty. Ratikan edistäminen jatkuu syksyllä rakentamisorganisaation rekrytointien ja allianssikilpailutuksen valmistelemisella.

Kuusijärven alueen uuden pysäköintialueen toinen vaihe otetaan käyttöön vielä syyskuun aikana, eli tällöin koko laajennus saadaan käyttöön. Myös uusi grillipaikka on valmistunut. Istutustyöt jatkuvat alueella vielä, koska osa istutettavista puista voidaan tilata ja istuttaa vasta lokakuussa.

Tikkurilan osaamiskampuksen kaava hyväksyttiin kesäkuussa nähtäville lautakunnassa ja kaupunginhallituksessa. Tavoitteena on saada kaava vuodenvaihteessa 2023/2024 vahvaksi. Korttelin 001 (Varia, Tikkurilan lukio, aikuisopisto) hankesuunnitelma on valmistunut elokuussa ja toimitettu hyväksyttäväksi lautakuntiin ja kaupunginhallitukseen. Mm. kaupungin palveluiden korttelin 002 (elinvoimapalvelut/kotouttamispalvelut ja työllisyyspalvelut), kilpailutuksen valmistelu on aloitettu. Tikkurilan osaamiskampuksen uusi projektijohtaja aloitti elokuussa.

Vantaalla on valmistunut ajalla 1.1.-31.8.2023 yhteensä 1 854 uutta asuntoa vuositavoitteen ollessa 2 460 asuntoa. Näistä pientaloja on ollut 246 kpl. Asunnoille myönnettyjen rakennuslupien määrä on noin 44 prosenttia kymmenen vuoden keskiarvosta. Pientaloille myönnettyjen rakennuslupien määrä on noin 70 prosenttia kymmenen vuoden keskiarvosta. Muilta osin sekä myönnettyjen rakennuslupien että valmistuneiden rakennusten määrä on supistunut noin 25 prosenttia edellisvuosiin verrattuna.

Pientaloasuntojen rakentamisen edistämiseksi on yleiskaavoitus selvittänyt vajaasti rakennettujen pientalotonttien tilannetta mahdollisten kannustuskampanjoiden pohjaksi. Lisäksi on valmisteltu uuteen rakennusjärjestykseen pientaloalueita koskevaa viherkerrointa. Asemakaavoitus on käynnistänyt kaavoitusohjelman uusia pientaloalueiden asemakaavoja nykyisen alueiden täydennyksinä ja laajennuksina. Seutulaan on laadittu Katrinebergin kehityskuva, jonka pohjalta on tarkoitus valmistella pientaloteemainen arkkitehtikilpailu järjestettäväksi vuonna 2024. Pientaloasumista mahdollistetaan myös keskustoihin osana laajempia keskusta-asumisen asemakaavoja. Valtuustossa on hyväksytty 16 624 k-m² verran (15 kpl) uutta asumista sisältäviä asemakaavoja.

Vantaan ympäristövastuuraportti 2022–2023 hyväksyttiin kaupunkiympäristölautakunnassa 9.5.2023. Raportin mukaan resurssiviisauden tiekartan toimenpiteet ovat edenneet hyvin. KETS-energiansäästötavoitteisiin päästään kaupungin omissa kiinteistöissä jo ennen määräaikaa ja myös öljystä luopuminen on loppusuoralla. Myös Vantaan Energian toimet ja suunnitelmat edesauttavat hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista.

Viisivuotinen Neutralpath- hankkeen kick off –tilaisuus sidosryhmille pidettiin elokuussa. Hankkeen tavoitteena on osoittaa, että energiapositiivisilla alueilla voidaan olennaisesti vauhdittaa kehitystä kohti hiilineutraaleja kaupunkeja. Hanke saa rahoituksensa Euroopan Unionin Horizon Europe –rahoitusohjelmasta, kuten myös CIR-CuIT, jonka viimeinen tuloksellinen vuosi on käynnissä.

Lisäksi Vantaalla on käynnistynyt LUMO luonnon monimuotoisuuden kokonaissuunnitelmatyö, joka tukee resurssiviisauden tiekarttaa. Suunnitelman on tarkoitus valmistua syksyllä 2023.

Alkuvuonna on rakennettu 40 sähköautojen latauspistettä kaupungin omien ajoneuvojen tarpeeseen. Varikko on hankkinut 15 sähkökäyttöistä henkilö- / pakettiautoa sekä 3 kuorma-autoa, jotka ovat lain ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista (740/2021) mukaisia.

Rakennus- ja kunnossapitourakoissa vaaditaan ajoneuvoilta Green Deal -sopimuksen mukaisia päästösuodatinluokkia (Euro- ja Stage -luokat) mahdollisuuksien mukaan.

Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen toiminnot siirtyivät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle ja kaupungin omistamista tiloista laadittiin vuokrasopimukset sen kanssa. Vuokrasopimusten valmistelu myyntiin laitettavien kohteiden osalta on vielä kesken, koska pitkäaikaisiin vuokrasopimuksiin ei ole vielä saatu allekirjoituksia Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelta, ja siksi myyntivalmistelut ovat edenneet hitaasti. Myyntivalmisteluja on jatkettu kuntoarvioiden ja -tutkimusten osalta, mutta vuoden 2023 aikana ei kohteita vielä saada myytyä.

Yksittäisiä asuntoja on myyty vähitellen, mutta asuntomarkkinan haastavan kysyntätilanteen vuoksi myynti on ollut hidasta. Lisäksi kaupungin ulkopuolella sijaitsevista maa-alueista on myyty Vihdissä sijaitseva Rauhaniemen matkailuvaunualue.

Käynnissä on merkittäviä lakiuudistuksia, jotka tulevat vaiheittain voimaan. Luonnonsuojelulaki uudistui tänä vuonna. 1.1.2024 tulee voimaan laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmistä. 2025 alusta voimaan tulee rakentamislaki ja MRL uudistuu osittain alueidenkäyttölaiksi. Asetuksia lakeihin laaditaan vaiheittain. Toimialle on perustettu työryhmä, joka varmistaa, että tulevat lakiuudistusten tuomat muutokset toimintaympäristössä hoidetaan hallitusti.

Katujen ja puistojen palvelualue ei enää saa erillistä rahoitusta MEK- ja lähiöohjelmien kautta, mutta toimenpiteiden kohdentamisessa ja asukasvuorovaikutuksessa suuralueilla tullaan edelleen huomiomaan erityisesti MEK-alueita. Aiemman MEK-ohjelman osallistuvan budjetoinnin hankkeita on kuluneena vuonna toteutettu Myyrmäessä, missä mm. istutettiin puita ja pensaita, paranneltiin kukkaniittyjä ja perustettiin kaksi picnic-paikkaa.

Osallistuva budjetointi laajenee kaupunkitasoiseksi kuluvan vuoden aikana. Katujen ja puistojen palvelualueelta on ollut laaja edustus osallistuvan budjetoinnin kehittäjäryhmässä, joka suunnitteli ja valmisteli alkuvuonna kaupunkitasoisen osallistuvan budjetoinnin mallia.

RAHASTOT

Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto

Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tarkoitus on edistää asuntotuotantoa, kiinteistöjen ja kiinteän omaisuuden hankintaa ja kehittämistä sekä talon- ja infrastruktuurin rakentamista ja elinkeinopolitiikan tukemista.

Rahaston pääoma oli vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan 100.223.293,61 euroa. Lainasaamisten määrä oli 68.852.182,86 euroa. Arvio vuoden 2023 aikana rahastoon palautuvista lyhennyksistä on 9.112.373,62 euroa ja koroista 2.371.670,05 euroa. Rahaston käytettävissä oleva määrä vuoden 2023 alussa on 31.371.110,75 euroa.

Alkuvuonna 2023 rahastosta on myönnetty yksi uusi hissiavustus määrältään 53.255 euroa.

Vahinkorahasto

Rahaston tarkoituksena on kattaa kaupungin omistamaa tai kaupungin vastuulla olevaa kokonaan tai osittain vakuuttamatonta omaisuutta kohdanneet vahingot sekä muut vahingot, joista kaupunki on voimassa olevan lainsäädännön, kaupunginhallituksen tai – valtuuston päätöksen tai sopimuksen perusteella vastuussa.

Toisen vuosineljänneksen aikana rahastosta on maksettu noin 565 000 euroa, josta noin 43 000 euroa on toiminnasta aiheutuneita vahinkoja, noin 8 000 euroa vastuuvahinkoja ja noin 514 000 euroa vakuutusmaksuja.

INVESTOINNIT

1 000 €	TA 2023	TOT 1-8	TOT-%	Ennuste
INVESTOINTITULOT	**6 013**	**3 410**	**56,7**	**6 813**
Rakentaminen	**-95 890**	**-39 318**	**41,0**	**-78 200**
Uudisrakentaminen	-49 530	-19 119	38,6	-37 500
Korjausrakentaminen	-44 570	-20 178	45,3	-39 000
Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt	-1 790	-21	1,1	-1 700
Aineeton omaisuus	**-7 950**	**-5 111**	**64,3**	**-7 552**
Julkinen käyttöomaisuus	**-39 000**	**-32 219**	**82,6**	**-51 800**
Liikennealueet	-24 760	-20 432	82,5	-32 700
Urheilualueet	-2 920	-1 722	59,0	-4 900
Virkistysalueet	-615	-1 394	226,6	-1 500
Ympäristörakentaminen	-3 855	-3 424	88,8	-3 500
Yhteishankkeet	-850	-1 258	148,0	-1 200
Vantaan ratikka	-6 000	-3 990	66,5	-8 000
Irtain omaisuus	**-9 805**	**-2 418**	**24,7**	**-9 355**
Kiinteä omaisuus	**-26 000**	**-20 006**	**76,9**	**-25 000**
Osakkeet ja osuudet	**-1 800**	**-147**	**8,2**	**-1 800**
INVESTOINTIMENOT	**-180 445**	**-99 218**	**55,0**	**-173 707**
INVESTOINNIT NETTO	**-174 433**	**-95 808**	**54,9**	**-166 895**

Rakentaminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 14.11.2022 vuoden 2023 talousarviokäsittelyssään toimitilainvestointeihin 93,19 milj. euron määrärahan. Uudisrakentamisen määrärahaa korotettiin 2,7 milj. eurolla Myyrmäen pysäköintirakennuksen osan ostamiseksi. Toimitilainvestointien ennustetaan alittavan määrärahat noin 15 milj. euroa.

Uudisrakentaminen

Uudisrakennusten 2023 investointikustannusten ennustetaan alittavan määrärahat noin 9,33 milj. euroa. Alitus johtuu usean 2023 hankealoituksen siirtymisestä myöhempään. Hankkeiden aikataulupoikkeamat syntyvät hankevalmistelu- ja suunnitteluvaiheen sekä urakkakilpailutusten pitkittyessä johtuen mm. asemakaavoituksen etenemisestä viiveellä sekä suunnitteluratkaisujen sovittamisesta tavoitehintoihin ja taloussuunnitelman määrärahavarauksiin. Rakentamisvaiheen viiveitä syntyy rakentamisen markkinatilanteen häiriöistä, mm. materiaalien saatavuusongelmien takia.

Toisella osavuosikatsausjaksolla (5–8/2023) valmistui Patotien päiväkoti. Rakennusvaiheessa olivat Latupuiston, Kelokuusen ja Korson päiväkodit. Lisäksi rakenteilla oli vuokratiloina toteutettava Kytöpuiston väistötilakoulu, joka myöhemmin toimii myös Itä-Hakkilan ja Ilolan koulujen peruskorjausten väistötiloina.

Suunnitteluvaiheessa olivat Lentolan päiväkoti (aiemmin Aviapolis II päiväkoti,) Karhunkierroksen päiväkoti, Mårtendals kampuksen päiväkoti laajennus, Kanniston koulun II vaihe, Vaskivuoren lukion laajennus, Elmon uimahalli sekä Kuusijärvihankkeen rakennuksia. Vuorikummun hoivatilojen laajennus ja peruskorjaus pysäytetään suunnitteluvaiheeseen, koska hyvinvointialue ei sitoudu hankkeeseen.

Tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheessa olivat Sotungin lukiopaviljonki, Tikkurilan alueen koulun (Viertolan) laajennus, Muuran yhtenäiskoulu, päiväkoti ja liikuntahalli, Matarin päiväkoti, Puutarhatien päiväkoti (aiemmin Tikkurilan II päiväkoti), Kaskelan I päiväkoti, Kivistön II ja III päiväkodit sekä Tikkurilan toimitilahanke.

Tulevien vuosien investointiesitysten edistämiseksi esiselvitysvaiheessa olivat Koivukylän alueen päiväkotiverkkoselvitys, Korso-Koivukylä kouluverkon esiselvitys vammaisopetuksen tilatarpeet huomioiden sekä koko kaupungin kattava kirjasto- ja asukaspalveluiden ja nuorison toimitilaverkkoselvitys.

Konserniyhtiöiden uudishankkeista kaupungin toimitiloiksi tarkastelujaksolla valmistui VTK Kiinteistöt Oy:n hanke Jokiuoman päiväkoti. Lisäksi kaupunki päätti hankkia osuuksia Myyrmäkeen valmistuneesta pysäköintihallista. VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeista rakennusvaiheessa olivat Vehkalan ammatillinen oppilaitos sekä Kansainvälisen koulun pintaremontti ja tilamuutokset.

VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeista Aviapoliksen uuden lukion sekä Varia Hiekkaharjun laajennus- ja korjaustöiden suunnitteluvaihe oli alkamassa.

VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeista hankevalmisteluvaiheessa olivat Kortteli 1, Tikkurilan osaamiskampus (aiemmin Jokiniemen oppimiskampustilat) sekä Koillis-Vantaan liikuntahalli.

Kaupunkikonsernin ulkopuolisista vuokrahankkeista rakennusvaiheessa olivat 2023 valmistuva Kivistön palvelukeskittymä, josta kaupungille on vuokrattu kirjasto-, asukas- ja nuorisotiloja sekä leasing-hankkeena toteutuva Ruusupuun päiväkoti.

Korjausrakentaminen

Korjausrakentamisen kustannusten ennustetaan alittavan määrärahat noin 5,57 milj. euroa. Alitus johtuu pääosin muutaman suuremman peruskorjaushankkeen aloituksen myöhästymisestä. Vuodelle 2023 varattuja määrärahoja jää käyttämättä mm. Mårtensdals skolan (-1,35 milj. euroa) ja Leppäkorven puukoulun (-1,3 milj. euroa) sekä Jokiniemen koulun (-1,5 milj. euroa) osalta. Myyrmäen toimintakeskuksen peruskorjauksen aloittaminen odottaa edelleen hyvinvointialueen vuokrasopimusta ja tähän varattua määrärahaa jää käyttämättä 1,1 milj. euroa. Lisäksi osaa hankkeita ovat viivästyttäneet ennakoitua suuremmat korjaustarpeet. Päiväkoti hankkeiden ajoitusta on pyritty aikatauluttamaan olemassa olevien väistötilojen ajallisen käytettävyyden mukaan.

Tarkastelujaksolla korjaushankkeista valmistuivat muun muassa Päiväkummun ja Ylästön päiväkodin osakorjaukset, Kaivokselan, Vaskivuoren, Mikkolan, Ilolan, Rekolan ja Jokivarren koulujen tilamuutokset sekä Kuusijärven päärakennuksen ja Martinus-kulttuurisalin wc- ja märkätilakorjaukset. Päiväkotien osakorjauksia on käynnissä syksyllä Pähkinänsärkijän, Mistelin ja Nissaksen päiväkodeissa.

Laajimmat pihakorjaushankkeet jatkuvat vielä syksyn ajan Peltolan ja Hiekkaharjun kouluilla ja Peltovuoren ja Rajakylän päiväkodeissa. Kesän aikana valmistui Ristipuron päiväkodin pihanperusparannus ja useita osittaisia pihakorjauksia.

Rakennusvaiheessa olivat:

- Jokiniemen entisen lukion muutos- ja korjaustyöt
- Kulttuuritehdas Vernissan peruskorjaus oli tarjouspyyntövaiheessa
- Tikkurilan nuorisotalo Tonttulan korjaustyöt
- sähköautojen latausasemien rakentaminen
- Energiatehokkuusinvestoinnit
- Hammashoidon hälytyslaiteasennukset

Suunnitteluvaiheessa olivat:

- Leppäkorven puukoulun peruskorjaus
- Hakunilan lisäoppimistilat
- Kanniston koulun tilamuutokset
- Kulomäen koulun tilamuutos- ja korjaustyöt
- Simonkallion koulun muutos- ja korjaustyöt

- Kytöpuiston koulun muutos- ja korjaustyöt
- Mårtensdals skolan korjaus- ja muutostyöt
- Seutulan päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Päiväkummun päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Nissaksen päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Håkansbölen kartanon päärakennuksen peruskorjaus
- Nuorisotila Wintin talousrakennusten peruskorjaus

Tarveselvitys- tai hankesuunnitteluvaiheessa olivat:

- Itä-Hakkilan koulun peruskorjaus
- Kaivokselan koulun muutos- ja korjaustyöt
- Kivimäen koulun peruskorjauksen 2. vaihe
- Viertolan koulun muutos- ja korjaustyöt
- Tikkurilan kirjastotalon peruskorjaus
- Ankkalammen päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Jönsaksen päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Peltovuoren päiväkodin osittainen peruskorjaus
- Kivistön ja Hepopuiston päiväkotien osittainen peruskorjaus

Sisäilmaongelmien korjaustyöt jatkuivat monessa toimitilassa niihin suunniteltujen korjaustarpeiden mukaisesti ja resurssien sallimalla tavalla. Sisäilmakorjausten arvioidaan tässä vaiheessa vuotta toteutuvan budjetin mukaisesti (3,25 milj. euroa). Sisäilmakorjauksia suoritettiin Kivimäen, Sotungin, Päiväkummun, Kuusikon ja Veromäen kouluissa sekä Ristipuron ja Rautkallion päiväkodeissa. Ilvespuiston ja Riihipellon päiväkodin korjaukset alkavat syyskuussa. Näiden lisäksi Maarukan päiväkodin korjaus on alkamassa syksyllä, ja päiväkoti siirtyy väistötiloihin syyskuun lopulla.

Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt

Vuokra- ja osaketilojen muutostöiden kustannusten ennustetaan alittavan määrärahat noin 0,09 milj. euroa. Toteumaa oli kertynyt vain vähäisesti tässä vaiheessa vuotta. Budjetti on koottu pääosin varauksista pikaisia muutos- ja korjaustarpeita varten perustuen aikaisempien vuosien toteumiin. Sisäilmakorjausten arvioidaan toteutuvan 0,2 milj. euron budjetin mukaisesti.

Aineeton omaisuus

Aineettoman omaisuuden investointeja on toteutunut 5 milj. euroa. Investointiohjelman ennustetaan toteutuvan budjetin mukaisesti vuoden loppuun mennessä. Ohjelmasta valmistui mm. Digione hankkeessa useita integraatioita ja Matti -järjestelmän jatkokehitysprojektissa saatiin täydennettyä järjestelmän toiminnallisuuksia. Alkuvuonna lisäksi suljettiin projekteja, joiden myötä tuotiin kuntalaisille paremmat tavat ilmoittautua, varata ja maksaa tapahtumiin ilmoittautuminen ja edellytykset parantaa kaupungin tilojen vapaa-ajan käyttöä. Lisäksi otettiin käyttöön kaupungin sähköinen arkisto.

Julkinen käyttöomaisuus

Talousarvion mukaisista määrärahoista on käytetty noin 82,6 prosenttia, ja julkisen käyttöomaisuuden investoinnit ovat ylittämässä määrärahat 12,8 milj. eurolla.

Merkittävimpiä käynnissä olevia liikennealueiden hankkeita ovat Manttaalitien, Pyhtäänkorventien ja Annefredin alueen kunnallistekniikka sekä Elmon alueen esirakentaminen. Valmistuvista merkittävimpiä kohteita ovat Luhtitie, Riipiläntien jalankulku- ja pyörätien 2. vaihe sekä Kiilan vesihuolto. Ympäristörakentamisen merkittävimpiä käynnissä olevia kohteita ovat Viherpuiston asukaspuisto ja Tikkurilan keskuspuiston itäosa. Urheilualueista jatkuvana kohteena on Hakunilan urheilupuiston tekojääkenttien rakentaminen sekä uutena Hakunilan urheilupuiston lumetuskontti. Virkistysalueiden osalta jatkuvat Kuusijärven alueen kehittämiskohteet. Yhteishankkeena valtion kanssa toteutettu Kehä III:n parantaminen Askistossa ja Vantaankoski- Pakkala osuudella otettiin käyttöön elokuussa.

Kaupunginvaltuusto päätti toukokuussa 2023 Vantaan ratikan rakentamisesta. Päätös on kuitenkin ehdollinen ja vaatii valtion osallistumista rakentamiskustannuksiin. Valtio on maksanut 2,1 milj. euroa MAL-avustusta vuosien 2020–2021 suunnittelukustannuksiin. Valtio ei ole tehnyt maksatuspäätöstä vuoden 2022 suunnittelukuluista. Vuoden 2023 suunnittelukuluavustusta haetaan vuoden 2024 aikana.

Irtain omaisuus

Kaupunkistrategia ja -johdon toimialan irtaimen omaisuuden hankintoihin on Työllisyyspalveluiden Vernissakadun toimitilojen kalustamiseen varattu 50 000 euroa, josta on toteutunut tähän mennessä 24 prosenttia.

Kasvatuksen ja oppimisen irtaimen omaisuuden investointien ennustetaan alittavan talousarvion viivästyneiden hankkeiden vuoksi.

Kaupunkikulttuurin toimialan irtaimen hankinnat ovat toteutumassa suunnitellusti.

Kaupunkiympäristön toimialan irtaimen omaisuuden ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti vuonna 2023. Mittaus- ja geopalveluiden käyttöön on budjetoitu irtaimen omaisuuden hankintoihin 0,372 milj. euroa, josta suurin osa kuluu monitoimikairakoneen hankintaan. Laite toimitetaan loppuvuoden aikana. Varikon hankinnat ovat myös toteutumassa talousarvion mukaisesti ja loput toimitukset tapahtuvat loppuvuonna.

Kiinteä omaisuus

Vuoden 2023 talousarvioon oli budjetoitu kiinteistöt ja tilat palvelualueen käyttöön kiinteän omaisuuden ostoon 7 milj. euroa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16 milj. euron määrärahakorotuksen kiinteän omaisuuden hankintoihin. Korotuksesta 10,65 milj. euroa aiheutuu Kielotie 13 tontin ostosta terveys- ja hyvinvointikeskuksen tarpeisiin. Kielotie 13 tontin kauppa on tehty 17.5.2023.

Kiinteää omaisuutta on hankittu vapaaehtoisin kaupoin ja etuosto-oikeuden käytöllä noin 25 ha strategisesti merkittäviltä alueilta esimerkiksi Hakkilasta, Korsosta ja Myllykylästä. Alkuvuoden maanhankinnoissa on mukana myös Hakunilasta ostettu rakennettu liiketontti Vantaan ratikan varrelta, pientalotontin ja yritystontin takaisinostot sekä merkittävä viheraluekauppa Vaaralasta. Maanhankintoihin on käytetty noin 19,5 milj. euroa.

Vuoden 2023 talousarvioon on budjetoitu maa-alueiden kunnostukseen 3 milj. euroa. Kulukehitys on alkuvuodesta ollut maltillinen, noin 0,5 milj. euroa. Maa-alueiden kunnostusmäärärahojen arvioidaan alittavan budjetin 1 milj. euroa.

Osakkeet ja osuudet

Osakemyyntejä on toteutunut 31.8. mennessä 0,6 milj. euroa. Alkuperäisessä talousarviossa osakkeiden hankintaa varten oli varattu 3,8 milj. euroa. Määrärahaa pienennettiin 2,0 milj. eurolla, koska pysäköintilaitoksen osan osakkeiden ostoon varattua määrärahaa ei tälle menokohdalle tarvita (KV 19.6.2023 § 15). Osakkeita on ostettu 31.8. mennessä 0,15 milj. eurolla ja osto on kohdistunut Suomi-rata Oy:n osakkeiden hankintaan.

HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	*) 31.8.2022	31.8.2023
Kaupunkistrategia ja johto	517	498
Kaupunkikulttuuri	701	741
Kasvatus ja oppiminen	**) 5 600	5 785
Kaupunkiympäristö	650	675
Yhteensä	***) **7 468**	**7 699**

*) Vuoden 2022 kokonaishenkilöstömäärästä on vertailun vuoksi poistettu kokonaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle siirtynyt henkilöstö (Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos, sosiaali- ja terveystoimi sekä Suun terveydenhuollon liikelaitos).

**) Luvusta on poistettu oppilashuollosta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle siirtyneet 100 henkilöä.

***) Luvusta on poistettu muilta toimialoilta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle siirtyneiden laskennallinen määrä vertailun helpottamiseksi.

Lähteet: Vuoden 2022 henkilöstömäärät on raportoitu eHIJAT-hr-järjestelmästä sekä HUS Asvian Prima palkanlaskentajärjestelmästä. Vuoden 2023 henkilöstömäärät on raportoitu Hertta-hr-järjestelmästä. Palkkamenot 31.8.2023 tilanteesta ovat Vantaan kaupungin talousohjauksesta.

Täsmennys: henkilöstömäärät 2023 eivät sisällä kaupungin 90 sivuvirkaa, joita 31.8.2023 oli 90 (Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi 38 ja Kasvatus ja oppiminen 52). 1.1.2024 alkaen henkilöstöluvut tulevat sisältämään myös sivuvirkojen henkilölukumäärät toimialoittain. Palkkasummaan sivuvirat sisältyvät ja ovat aikaisemminkin sisältyneet.

Palkkamenojen ja henkilöstömäärän kehitys

Henkilöstömäärä kasvoi 231 hengellä vuoteen 2022 verrattuna. Palkkamenot olivat 212,9 milj. euroa, joka on 17,3 milj. euroa eli 8,9 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Palkkoja on nostanut henkilöstömäärän kasvu sekä kunta-alan sopimusratkaisussa 2022–2025 sovitut huomattavat palkankorotukset että sopimusten sisältämät tekstimuutokset, joilla on myös osaltaan huomattava palkkoja korottava vaikutus esimerkiksi päiväkodinjohtajien palkankorotus 1.6. sekä perusopetuksen rehtorien palkkaperustemuutos 1.8. alkaen. Lisäksi kesäkuussa maksettiin valtakunnalliseen sopimusratkaisuun sisältynyt nk. kertaerä 467 euroa, joka maksettiin kaikille Vantaan

kaupungin palveluksessa toukokuussa olleille viranhaltijoille ja työntekijöille. Varhaiskasvatuksen vastaavat kertapalkkiot olivat joko 587 euroa tai 617 euroa sopimusalasta riippuen. Kunnallisen sopimusratkaisun arvo on Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n mukaan vuosikeskiarvona keskimäärin 4,85 prosenttia 2022/2023.

Kaikille henkilöstöryhmille on maksettu sopimusten mukaiset yleiskorotukset ja kertapalkkion kesäkuussa 2023. Tämän lisäksi paikallistasolla on käyty kuntapuolen sopimusratkaisuun sisältyneet järjestelyeräneuvottelut yhdessä henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa. Neuvottelutuloksen mukaisesti osa korotuksista kohdennettiin tehtäväkohtaisiin palkkoihin ja osa henkilökohtaisiin lisiin. Tehtäväkohtaisia palkantarkistuksia saivat esimerkiksi varhaiskasvatuksen erityisopettajat, varhaiskasvatuksen opettajat, varhaiskasvatuksen sosionomit, lastenhoitajat, koulunkäyntiohjaajat, nuorisotyöntekijät, palkanlaskijat, koulu- ja lukiosihteerit, lakimiehet ja erityisluokanopettajat.

Sopimuskorotusten lisäksi Vantaa käytti palkantarkistuksiin erikseen budjetoitua rahaa henkilöstön pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi, jonka kustannusvaikutus vuositasolla on miljoona euroa 1.8.2023 alkaen. Tämä erä suunnattiin pääasiassa varhaiskasvatuksen tehtäväkohtaisiin palkkoihin sekä toisaalta henkilökohtaisina lisinä toimialoilla jaettavaksi pitovoimaa vahvistamaan.

Henkilöstön saatavuus

Varhaiskasvatushenkilöstön rekrytointi ja rekrytointikäytäntöjen nopea muutos jatkuu: Rekrytoinnit ovat muuttuneet hakijalähtöisiksi keskitetyn rekrytointimallin pilotoinneissa. Hakijan toiveita kuunnellaan tarkasti ja vuoropuhelua käydään tiiviisti. Tämä tarkoittaa sitä, että keskitetty rekrytointi kierrättää kandidaatteja useammassa päiväkodissa ja hakija valitsee itselleen sopivamman tuntuisen yksikön ja esihenkilön. Prosessit saattavat venyä, joka haastaa myös keskitetyn rekrytoinnin resurssia.

Henkilöstön kehittäminen

Osaamisen kehittämistä on viety eteenpäin toimialoilla ja palvelualueilla laadittujen koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen vuosikellot ja toimialojen osaamisen kehittämistyöryhmät toimivat toimialoilla suunnitelmien mukaisesti.

Vantaan kaupungin ammatillisen lisä- ja täydennyskoulutuksen / henkilöstökoulutuspalvelun tuottajana toimii Metropolia ammattikorkeakoulu. Yhteistyö Metropolian kanssa on vakiintunut toimintamuoto ja perustuu vuosikellopohjaiseen systemaattiseen osaamisen johtamisen malliin.

Yhteistyökokeilu Eduhouse Oy:n kanssa jatkuu, kokeilussa kaikilla Vantaan kaupungin työntekijöillä on pääsy Eduhousen verkkokoulutuksiin ja webinaareihin. Tavoitteena on kokeilla laajaa verkkokoulutusten käyttöä koko henkilöstön osaamisen kehittämisessä vuoden ajan. Kokeilun avulla saadaan tietoa ja kokemusta verkkokoulutusten käytöstä ja niiden tarpeellisuudesta osaamisen kehittämisessä.

Esihenkilöille on toteutettu avoimena erilaisia valmennuksia johtamisen kehittämiseen. Näitä mm Esimiehenä Vantaalla- valmennus sekä erilaiset lyhyemmät esimiesten työpajat, luennot tai ryhmäcoaching-ohjelmat. Vantaan strategian painopiste Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella strategian painopistealue näkyy johtamisosaamisen kehittämisessä. Erityisenä valmennusohjelmana on toteutettu johtoryhmille suunnattu strateginen johtamisvalmennus, jonka ohjelman tarkoituksena on kehittää palvelualueen johtamiskäytäntöjä ja osallistujien johtamisotetta ja työn tekemisen tapaa suhteessa painopisteen osateemoihin sekä vahvistaa vantaalaista, yhteistä johtamiskulttuuria monimutkaisessa toimintaympäristössä. Valmennuksia toteutetaan hybridimallilla, jossa valmennuksia tuotetaan sekä lähi- että etätoteutuksina.

Hr-järjestelmistä käytössä ovat Osuma koulutusten hallintajärjestelmä sekä Oppiva verkko-oppimisalusta, jonne on luotu kaupunkitasoisia ja toimialojen koulutuksia ja perehdytysohjelmia. Osumassa on vuoden alussa otettu käyttöön korttikoulutusten ja lupien osio, joka tarjoaa työkalun työelämässä tarvittavien lupien voimassaolon seurantaan.

Saatavuusohjelman toimeenpanon tukena on vuoden 2023 ajan käytettävissä erillinen kehittämisraha, jota on käytetty toimialojen yksiköissä lähijohtamisen tai työyhteisöjen kehittämiseen. Kohderyhmänä erityisesti yksiköt, joilla henkilöstön saatavuushaasteita sekä heikot Kunta10-tulokset. Lisäksi saatavuusohjelman toimenpiteinä käynnistetty kaupunkitasoisen perehdytysohjelman sekä vertaismentointimallin rakentaminen sekä perehdyttämisen tukimateriaalin päivittäminen. Palvelualueet saavat myös lähtöpalautteet käyttöönsä. Erityisesti varhaiskasvatuksen työntekijöiden ammatilliseen pätevöitymiseen on ohjattu omaehtoisen koulutuksen tukea kaupunkitasoisesti.

Työhyvinvoinnin ja työsuojelun arviointia ja tuloksia

Työterveyshuoltotoiminta sekä uusimmalla kumppanillamme Lääkärikeskus Aavassa että Terveystalossa on sujunut vauhdikkaasti ja esimerkiksi työpaikkaselvityskäyntejä on toteutettu suunnitelmien mukaisesti. Lääkärikeskus Aavasta on otettu kokeiluun Mielen voimalinja -palvelu, joka on varhaisen vaiheen työväline esihenkilöille. Palvelun piiriin on voinut ohjata työntekijän matalalla kynnyksellä kevyenkin huolen perusteella. Mielen voimalinja-palvelu on käytettävissä kaikilla toimialoilla ja palvelualueilla työterveyshuoltotoimijasta riippumatta, mutta muut työterveyshuoltopalvelut tapahtuvat edelleen nimetyllä toimijalla kuten tähänkin saakka.

Sairauspoissaoloprosentti alkuvuoden ajalta oli 4,7. Sairauspoissaolopäivistä noin 38 prosenttia on ollut esihenkilön luvalla tapahtuneita poissaoloja.

Kevan tukema Kestävä työkyky-hanke päättyi elokuun lopussa ja sen arviointi suoritetaan nyt hankkeen päättymisen jälkeen ulkopuolisen kumppanin toimesta. Hankkeen tarkoituksena oli kartoittaa, kokeilla ja arvioida mahdollisia varhaisen vaiheen tuotteita ja/tai palveluja, jotka tukevat henkilöstön mielenhyvinvointia. Arvioinnin jälkeen on tarkoitus ottaa käyttöön joitain hyväksi havaittuja hankkeen tuotteita/palveluja.

Työturvallisuusjärjestelmä Tutkaan tehtyjen työturvallisuusilmoitusten kokonaismäärä lisääntyi 8 ensimmäisen kuukauden aikana lähes 15 prosentilla verrattaessa edellisen vuoden vastaavaa ajankohtaan (hyvinvointialueelle siirtyneiden tekemät ilmoitukset poistettu vertailusta). Ilmoitusten laadussa oli suuri muutos: Uhka- väkivaltailmoituksissa lisäystä oli 41 prosenttia (8 kk / 2022: 1 335 kpl ja vastaava aika v. 2023: 1 885 kpl). Vuonna 2023 myös heikkoon sisäilmaan liittyviä ilmoituksia oli tehty aiempaa enemmän. Eniten uhka-väkivaltailmoituksia tehnyt ammattiryhmä oli opettajat, toisena koulunkäynnin ohjaajat/avustajat, kolmantena varhaiskasvatuksen opettajat ja neljäntenä lastenhoitajat. Yleisimmät tapahtumapaikat ilmoituksissa olivat luokkatila, pienryhmätila, aula- ja pihatila. Yleisin tapahtuman luonne ilmoituksissa oli raapiminen, pureminen, sylkeminen tai ruhjominen, mutta ilmoituksia oli merkitty myös pitkäkestoisen fyysisen tai psyykkisen kuormituksen vuoksi.

VANTAAN KAUPUNGIN SUURIMMAT TYTÄRYHTIÖT

Suurimpien tytäryhtiöiden osavuosiraportissa raportoidaan näiden toimintaa ja taloutta ajalta 1.1.-31.8.2023. Raportin tiedot perustuvat konserniohjauksen lähettämiin, yhtiöiden toimitusjohtajien elokuun 2023 loppuun mennessä palauttamien Targetor-raportoinnin tietoihin.

Yhtiöiden toimittamat tulos- ja tasetiedot ovat tietojen keruuhetkellä olleet vielä osin keskeneräisiä, mistä johtuen elokuun osalta toimitetut tiedot ovat ennusteita. Yhtiöiden kokoeroista, toimialojen- ja toiminnan erilaisuuksista sekä toimitusjohtajien toimittamien raporttien sisällöstä johtuen raportoinnissa on vaihtelua yhtiöiden välillä. Lisätietoa yhtiöistä antavat niiden toimitusjohtajat sekä konserniohjaus.

Vantaa
Vanda

16 § **Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi**

VD/6079/03.00.00/2023

PT/SL/JR/STV/EV/AS/JT

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää Vantaan kaupungilta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta lausuntopyynnöllä VN/8329/2023.

Esityksellä muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023), joka tulee voimaan 1.1.2025. Lisäksi alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen aikuistumisen tuen osalta muutoksia esitetään tehtävän myös voimassa olevaan kotoutumislakiin (1386/2010) alkaen 1.7.2024.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on kirjauksia pakolaistaustaisista kunnille ja hyvinvointialueille maksettavan laskennallisen korvauksen korvausajan lyhentämisestä, tulkkauskustannusten alentamisesta, alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden aikuistumisen tuen yläikärajan laskemisesta sekä maahanmuuttajaäitien kotoutumisen edistämisestä.

Osa arvioitavista muutosehdotuksista liittyy työvoimapalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen yhteensovittamiseen koskien erityisesti esitysten eduskuntakäsittelyn aikana nousseita muutoksia. Osa arvioitavista muutosehdotuksista on noussut kotoutumislain toimeenpanoa koskevissa keskusteluissa, esimerkiksi mahdolliset täsmennystarpeet korvaus- ja tiedonsaantipykäliin.

Samassa esityksessä arvioidaan tarve muuttaa työvoimapalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen yhteensovittamisen vuoksi työttömyysturvalakia, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia sekä henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettua lakia. Esityksen mukaan muutokset olisivat pääosin luonteeltaan teknisluontoisia, säädöshuollollisia.

Esityksen tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelmaan sisältyviä säästötavoitteita ja maahanmuuttajan oman vastuun lisäämistä kotoutumisestaan koskien laskennallisen korvauksen enimmäiskeston lyhentämistä sekä kotoutumislain mukaisen aikuistumisen tuen yläikärajan laskemista.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttaneen omaa vastuuta kotoutumisestaan sekä käytännön asioiden hoitamisesta. Ihmiskaupan uhrien korvauksia koskevan säännöksen muutoksen tarkoituksena on vähentää hallinnollista taakkaa ja yksinkertaistaa korvausprosessia. Tulkkauskustannuksia koskevilla muutoksilla tavoitellaan julkisten menojen säästöjä sekä korostetaan kotoutuja-asiakkaiden vastuuta omasta kotoutumisestaan. Lisäksi esityksen tavoitteena on toteuttaa eräitä teknisluontoisempia muutoksia, joilla parannetaan säädösten lakiteknistä laatua.

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla *lausuntopalvelu.fi:ssä* julkaistuun lausuntopyyntöön. **Lausunto tulee antaa viimeistään 23.10.2023**.

Vantaan kaupungin lausunto on valmisteltu kaupunkistrategian ja johdon toimialalla työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueella. Valmisteluun on osallistunut myös kasvatuksen ja oppimisen toimialalta aikuisopiston koulutuspäällikkö.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 16

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa työ- ja elinkeinoministeriölle liitteenä oleva lausunto hallituksen esitysluonnoksesta VN/8329/2023.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Luonnos Vantaan kaupungin lausunnoksi TEM:lle HE:n luonnoksesta VN/8329/2023

Täytäntöönpano: Lakiasiat- ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Vieraskielisten ja kotoutujien palveluiden päällikkö Suvi Lindén, p. 040 356 2613, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö VN/8329/2023 HE-luonnoksesta laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

LUONNOS

VANTAAN KAUPUNGIN LAUSUNTO

VD/6079/03.00.00/2023

TEM pyytää lausunnonantajilta lausuntoa alla olevista kysymyksistä:

1. Kotoutumislain korvaukset (61–62 §)

Vantaan kaupungin lausunto:

Ehdotetulla lailla lyhennettäisiin kunnille lain 2§:n ja 3 ja 4 momentissa tarkoitetuille henkilöille, eli esimerkiksi kansainvälistä suojelua saaville ja heidän perheenjäsenilleen järjestettyjen palveluiden järjestämisestä maksettavan laskennallisen korvauksen korvausaikaa. Maksuaikaa lyhennettäisiin nykyisestä kolmesta vuodesta kahteen vuoteen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston lyhennystä vastaavasti. Kiintiöpakolaisten osalta lyhennys olisi neljästä vuodesta kolmeen vuoteen.

Esityksen rajallinen vaikutustenarviointi tarkoittaa sitä, ettei esityksen vaikutuksia pystytä täsmällisesti arvioimaan tässä vaiheessa. Tutkimuksista tiedetään, että kotoutumista tukevat palvelut ovat erityisen tärkeitä maahanmuuton alkuvaiheessa, ja niiden järjestäminen on myös taloudellisesti kannattavaa. Palveluiden tarkoituksena on tukea kotoutujia kiinnittymään yhteiskuntaan sekä työmarkkinoille. Laskennallisten korvausten lyhentämisellä voidaan arvioida olevan vaikutuksia palveluiden järjestämiseen ja riskinä on, että palveluita jouduttaisiin rahoituksen pienemisen johdosta supistamaan. Tällä olisi todennäköisesti heikentäviä vaikutuksia maahan muuttaneiden kotoutumisen ja työllistymisen edistymiseen. Laskennallisten korvausten lyhentämisellä haetaan siis kokonaisuutena ajatellen suhteessa maltillisia säästöjä, jotka pitkällä aikavälillä voivat kuitenkin aiheuttaa runsaasti lisäkustannuksia. Myös lakiesityksessä on arvioitu, että kotoutujien palveluiden rahoituksesta leikkaamisella olisi pidemmällä aikavälillä julkisen talouden menoja kasvattavia ja tuloja vähentäviä vaikutuksia.

Tulkitsemisen kustannuksia on tarkoitus jyvittää osaksi laskennallisia korvauksia 1.1.2025 alkaen, ja samalla pyritään kustannusten vähentämiseen. Esityksen laskelmissa on oletettu, että tulkkauskustannuksia tulisi keskimäärin enintään kahden vuoden ajalta. Laskelma on karkeasti alimitoitettu, sillä tulkkauskustannuksia syntyy runsaasti myös pidempään maassa olleiden asiakkaiden tapaamisten ja palveluiden yhteydessä.

Vantaan kaupunki on jo aikaisemmissa lausunnoissaan nostanut esille huolen kotoutumisajan lyhentämisestä. Lyhentäminen saattaa asettaa haasteita tehostettua kotoutumisen tukea tarvitseville kohderyhmille ja pahimmillaan jopa haitata kotoutumisen onnistumista, ja uhata jokaiselle perustuslain 2 luvun 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisuuden toteutumista. Kotoutumisajan lyhenemisen myötä myös henkilön kotoutumiskoulutukseen käytettävissä oleva aika lyhenee. Kotoutujan tai maahan muuttaneen henkilön tausta ja oppimisvalmiuden vaikuttavat merkittävästi riittävän kielitaidon, muun osaamistason ja työelämävalmiuksien saavuttamiseen. Monen kotoutujan kielitaito ei ehdi kehittyä kahdessa vuodessa sellaiselle tasolle, että henkilö voisi sillä työllistyä tai osallistua ammatilliseen koulutukseen.

On hyvin todennäköistä, että yli kaksi vuotta maassa olleet maahan muuttaneet tarvitsevat edelleen kotoutumisajan jälkeen tulkkausta sekä muita kotoutumispalveluihin rinnastettavia palveluita. Tämä tarkoittaisi, että kunnat joutuisivat kattamaan entistä suuremman osan niin tulkkauskustannuksista kuin maahan muuttaneille suunnattujen palveluiden kustannuksista. Lisäksi maahan muuttaneiden pitkittynyt työttömyys kasvattaa suoraan kuntien kustannuksia, kun työvoimapalvelut siirtyvät kuntien vastuulle 2025.

Tämä on huolestuttavaa erityisesti Vantaan ja muun pääkaupunkiseudun näkökulmasta, sillä pääkaupunkiseudun kunnat kantavat pääasiallisen vastuun uusista Suomeen muuttavista henkilöistä. Valtionosuusrahoituksen tulisi vastata tätä tarvetta ja vastuun laajuutta.

Laskennallisten korvausten korvausajan lyhentäminen voi esityksen arvion mukaan vähentää myös kotoutumista edistävän tuen järjestämistä esimerkiksi varhaiskasvatuksessa. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että maahan muuttaneiden lasten osallistumista varhaiskasvatukseen haluttaisiin nimenomaan kasvattaa.

2. Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauskustannuksesta (32 a §)

Vantaan kaupungin lausunto:

Ehdotuksen mukaisesti kunta tai työvoimaviranomainen voisi tietyin ehdoin periä uuden 32 §:n nojalla maahan muuttaneelta tai kotoutuja-asiakkaalta maksun käyttämättä jäänestä kotoutumista edistävästä palvelusta tai ajanvarauksesta, mikäli tilanteesta on aiheutunut tulkitsemiskustannuksia ja henkilö ei ole perunut aikaa. Viranomaisen tulisi ilmoittaa asiakkaalle mahdollisesti syntyvistä kustannuksista pääsääntöisesti kirjallisesti tai luku- ja kirjoitustaidottomalle asiakkaalle suullisesti. Ehdotuksella tavoitellaan säästöjen lisäksi myös ohjausvaikutuksia eli sitä, että asiakkaat jättäisivät varattuja palveluja käyttämättä ja peruuttamatta harvemmin kuin nykyisin.

Esityksessä on arvioitu, että muutoksesta voisi olla kuntataloudelle vähäisiä myönteisiä vaikutuksia. Ajanvaraukselle saapumatta jättäneiden asiakkaiden määrät ovat laskelmissa kuitenkin puutteelliset, sillä käytössä ei ole ollut arviota kuntien tilanteesta tältä osin. Sen sijaan arviot perustuvat Uudenmaan TE-toimiston laskelmiin, joiden mukaan näitä tilanteita on noin 5–10 % asiakastapaamisista. Laskelman mukaan työvoimaviranomaisten ja kuntien vuosittaisten kustannusten säästöt voisivat olla arviolta 283 250– 566 500 euroa

vuositasolla. Yksittäisen kunnan osalta kyse olisi siis maltillisista säästöistä. Lisäksi laskelmassa ei ole huomioitu tilanteita, joissa maksua ei saisi periä sen vuoksi, että käyttämättä ja peruuttamatta jättämiselle olisi hyväksyttävä syy, maksun periminen olisi kohtuutonta tai asiakas olisi alle 18-vuotias.

Kuntatalouden näkökulmasta on lähtökohtaisesti kannatettavaa, että kunnalla olisi mahdollista saada asiakkaalta korvaus hänen laiminlyöntinsä kunnalle aiheuttamasta turhasta kustannuksesta. Esityksen perusteella perintämahdollisuuden käyttöala jäisi lopulta kuitenkin suppeaksi ja edellyttäisi kunnalta merkittävää resursointia tämän uuden lakisääteisen tehtävän toteuttamiseen oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen, joten säästövaikutusten saavuttaminen jäisi hyvin epävarmaksi. Esityksessä ei ole myöskään arvioitu, mikä osuus perintälaskuista siirtyisi mahdollisesti ulosottoon ja mikä vaikutus ulosoton asiakkuudella olisi henkilön kotoutumiseen, työllistymiseen ja sitä kautta myös kuntatalouteen pitkällä aikavälillä. Esityksessä todetaan, että ulosmittaus ja siitä seuraava maksuhäiriömerkintä voivat vaikeuttaa kohtuuttomasti elämää, jonka takia maksua ei saisi periä alle 18-vuotiaalta.

Vantaan kaupungin mukaan perinnän organisoimisen tekisi haastavaksi sen kohdistuminen haavoittuvassa asemassa olevaan ihmisryhmään. Esityksessä määriteltyjen perintäkriteerien perusteella prosessi muodostuisi monipolviseksi ja siinä voitaisiin periaatteessa lähes jokaisessa tapauksessa löytää perustelut sille, että perintään ei tule ryhtyä, koska esityksen mukaan mm.:

- maksun saisi periä vain, jos maksun perimistä ei ole pidettävä kohtuuttomana ja kunta tai työvoimaviranomainen on varauksen yhteydessä ilmoittanut mahdollisuudesta periä tässä pykälässä tarkoitettu maksu sekä antanut ohjeet ajan peruuttamiseksi ennalta.

- Kohtuuttomuus arvioitaisiin aina tapauskohtaisesti, ja arvioinnissa huomioon voitaisiin ottaa esimerkiksi asiakkaan nuori ikä, pitkittynyt vaikea elämäntilanne, kehitysvammaisuus, muistisairaus, neuropsykiatriset häiriöt tai mielenterveysongelmat.

- Maksun periminen olisi kohtuutonta aina silloin, jos asiakkaalla ei olosuhteidensa vuoksi olisi käytännössä ollut mahdollisuutta toimia asiassa toisin. Jos asiakkaalta ei objektiivisesti arvioiden voi kohtuudella edellyttää, että tämä muistaisi tai osaisi perua varaamansa palvelun tai paikan, pykälässä tarkoitetun maksun periminen olisi kohtuutonta.

- Maksun saisi periä vain kerran yhtä käyttämättä ja peruuttamatta jätettyä palvelua kohti. Asiakkaalle voisi lähettää laskun käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta kuulematta asiakasta ensin. Laskussa olisi ilmoitettava päivämäärä, jolloin viimeistään asiakas voisi antaa selvityksen palvelun käyttämättä ja peruuttamatta jättämiselle.

- Maksun saisi periä vain, jos ajan käyttämättä ja peruuttamatta jättämiselle ei olisi hyväksyttävää syytä. Hyväksyttäviä syitä olisivat ainakin sellaiset äkilliset olosuhteisiin liittyvät syyt, jotka ovat asiakkaan vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella ja jotka eivät ole olleet asiakkaan tiedossa, kun aikaa on varattu. Hyväksyttävä syy voisi olla esimerkiksi äkillinen sairastuminen tai tapaturma. Hyväksyttävä syy olisi käsillä myös silloin, jos henkilö ei pääsisi vastaanotolle sen vuoksi, että hänen tilaamansa kuljetus olisi myöhässä tai ei saapuisi paikalle ollenkaan. Lisäksi hyväksyttävän syyn voisi muodostaa asiakasta tai hänen perhettään kohdannut äkillinen kriisi, kuten esimerkiksi läheisen menetys, ja siitä aiheutunut toimintakyvyttömyys. Edellä mainitut seikat saattavat eri tavoin rajoittaa mahdollisuutta hakeutua ajoissa esimerkiksi sovitulle vastaanotolle.

- arvioinnissa huomioitaisiin myös asiakkaan maksukyky.

Em. perintäkriteerit mahdollistaisivat vapautumisen maksuvelvollisuudesta myös muutoksenhaun kautta. Lakiesitys lisäisi kuntien työtä mutta sen vaikutukset jäisivät lopulta epäselviksi.

3. Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Vantaan kaupungin lausunto:

Ei lausuttavaa (koskevat hyvinvointialueen tehtäviä)

4. Pakolaisten vastaanotto (44 §)

Vantaan kaupungin lausunto:

Vantaan kaupunki pitää kannatettavana kunnan ja hyvinvointialueen tehtävien selkiyttämistä. Muutoksella siirretään hyvinvointialueelle sellaisia tehtäviä, jotka kunta näkee kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen piiriin.

5. Muut huomiot

Vantaan kaupungin lausunto:

Vantaan kaupunki haluaa nostaa esiin myös esityksen rajallisen vaikutustenarvioinnin. Kyse on muutosesityksistä, joilla olisi suoria vaikutuksia kotoutuja-asiakkaille tarjottaviin palveluihin. Valmistelussa tulisi huomioida paremmin laajemmat yhteiskunnalliset vaikutukset, jos kotoutumispalveluita joudutaan rahoituksen vähenemisen vuoksi rajoittamaan tai vähentämään. Laadukkaiden kotoutumispalveluiden, kuten esimerkiksi kielikoulutuksen ja neuvontapalvelujen tarjoaminen heti alkuvaiheessa edistää henkilöiden kotoutumista ja kiinnittymistä yhteiskuntaan. Vaikka maahan muuttaneilla on toki

velvollisuus edistää omaa kotoutumistaan, palveluiden vähentäminen voi pahimmillaan johtaa syrjäytymisen kasvuun ja tilanteeseen, jossa maahan muuttaneet eivät usean vuoden maassaolon jälkeenkään saavuta riittävää kielitaitoa ja tietotaitoa yhteiskunnassa toimimiseen.

Vantaan kaupunki pitää hyvänä hallitusohjelmassa esitettyä viiden miljoonan lisärahoitusta maahanmuuttajaäitien aseman parantamiseen. Rahoituksen määrä on kuitenkin maltillinen verrattuna tarpeeseen, eikä parantaisi mainittavasti kuntien mahdollisuuksia järjestää kotona lapsia hoitaville vanhemmille erityisiä palveluita kuten palvelujen aikana toteutettua lastenhoitoa.

Laskennallisten korvausten keston rajaamisen yhteydessä arvioiduissa sukupuolivaikutuksissa on nostettu esiin myös naisten kotoutumisen mahdollisuuksien rajautuminen, sillä lastenhoitovelvoitteet kasautuvat naisilla usein kotoutumisprosessin alkuvaiheeseen. Edellä mainittu viiden miljoonan rahoitus valtakunnallisesti ei riitä kompensoimaan kotoutumisajan lyhentämisen sekä korvausajan lyhentämisen tuomia vaikutuksia.

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että maassa jo olevat vieraskieliset asiakkaat pääsevät nopeasti kouluun ja/tai töihin. Se ei tapahdu kotoaikaa lyhentämällä. Niille kunnille, jotka kantavat pääsääntöisen vastuun kotoutumisen palveluista, tulee osoittaa riittävät taloudelliset resurssit tämän tehtävän hoitamiseen. Kotoutujien saaminen työmarkkinoille on hyödyksi kohtaanto-ongelman ja osaajapulan ratkaisemisessa.

17 § **Lausunto Uudenmaan ELY-keskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta 2024–2027**

VD/4648/00.04.03/2023

HW/MH/EP/JS/JT

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Vantaan kaupungilta lausuntoa vuosille 2024–2027 laaditusta tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta. Suunnitelma päivitetään vuosittain ja se kattaa Uudenmaan ELY-keskuksen toimialueen kolme maakuntaa (Uusimaa, Kanta-Häme ja Päijät-Häme). Suunnitelmassa kuvataan alueen tienpidon, talouden ja toiminnan reunaehdot sekä painopisteet ja siinä on esitetty toimenpiteet, jotka todennäköinen tuleva perustienpidon rahoitus toimialueella mahdollistaa. Suunnitelmassa ei esitetä isompia useiden miljoonien eurojen kehittämishankkeita, joiden toteutus vaatii eduskunnan myöntämää erillisrahoitusta.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelma vuosille 2024–2027 on valmistunut. Suunnitelma on laadittu vain sähköisessä muodossa ja se on luettavissa kokonaisuudessaan internetosoitteessa www.tienpidonsuunnitelma.fi.

Mahdolliset lausunnot ja kommentit suunnitelmasta on pyydetty toimittamaan 31.10.2023 mennessä Uudenmaan ELY-keskuksen kirjaamoon sähköpostiosoitteeseen kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi, jolloin ne voidaan ottaa huomioon laadittaessa seuraavia suunnitelmia.

Talous ja toimintaympäristö

Päällystäminen on korjaamisessa suurin kuluerä ja Uudenmaan ELYn alueella kevään 2023 päällystyskilpailutuksissa hintataso on ollut selittämättömän korkea. Vuodelle 2023 päällystämiseen saatujen määrärahojen ostovoima on heikentynyt merkittävästi jopa edeltävään vuoteen verrattuna, jolloin mm. öljyn kallistuminen nosti merkittävästi päällystämisen hintaa. Kustannustason nousun takia Uudenmaan ELYn päällystysohjelma jää kuluvana vuonna ennätyksellisen lyhyeksi noin 360 ajoratakilometriin eli alle puoleen sellaisesta tasosta, jolla korjausvelan taso pystyttäisiin pitämään edes ennallaan. Niukassa rahoitustilanteessa on tärkeää pystyä kohdistamaan vähät resurssit tärkeimpiin kohteisiin. Uudenmaan ELYssä on kehitetty viime vuosina tieverkon merkittävyysluokittelua työkaluksi tärkeimpien tiejaksojen tunnistamiseen ja merkittävyysluokitusta käytetään apuna erityisesti korjaustoimien kohdistamisessa. Korjausvelka kasvaa tänä vuonna erityisesti alemmalla tieverkolla. Pääväylien kunto pyritään varmistamaan.

Perustienpidon rahoituksella hoidetaan valtion omistaman maantieverkon tienpito lukuun ottamatta isoja kehittämisinvestointeja, joista vastaa Väylävirasto. Päätöksentekoa rahoituksen kohdistamisesta ja toteutettavista hankkeista ohjaavat Uudenmaan ELYn strategia ja Uudenmaan ELYn strategiset liikenteen linjaukset, joiden keskeisenä tavoitteena on tarjota toimiva liikennejärjestelmä ja turvallinen tieverkko elinkeinoelämän ja kansalaisten tarpeisiin. Valtaosa perusväylänpidon rahoituksesta kuluu tiestön kunnossapitoon eli hoitoon ja korjauksiin. Suunnittelun rahoituksella pystytään tekemään ELY-keskuksen perustehtäviin kuuluvaa liikennejärjestelmätyötä ja siihen liittyviä suunnitelmia. Väyläviraston keskitetyn suunnitteluohjelman kautta voidaan käynnistää isompia väylien aluevaraus-, yleis- ja tiesuunnitelmia.

ELYn perusväylänpidon rahoituksen heilahtelut näkyvät erityisesti tieverkon parantamisessa ja vuosi 2023 on tarpeisiin nähden hyvin niukka. Väyläviraston investointiohjelman perusväylänpidon parantamishankkeiden toteuttamiseen ei tälle vuodelle kohdennettu lainkaan uutta rahoitusta. Isoista kehittämisinvestoinneista Vantaalla on käynnissä Kehä III:n parantaminen Askiston kohdalla. Uudenmaan ELY-keskuksen vuoden 2023 hankkeista seitsemän sijoittuu Vantaalle:

- jalankulun ja pyöräilyn hanke: Mt 140 jalankulku- ja pyörätien parantaminen ja liikenneturvallisuuskohteet välillä Kyytitie–mt 1521, Vantaa ja Sipoo
- siltojen peruskorjaukset: Kt 50 Erikasin risteyssilta S U-3264, Kt 50 Erikasin risteyssilta N U-1264, Kt 50 Pakkalan risteyssilta U-1342, Mt 120 Pienlammen silta U-259, Mt 130 Lepsämäjoen silta U-544 sekä
- putkisillan korjaus: Mt 120 jalankulku- ja pyörätie Pikkujärven silta U-5329.

Maanteiden päivittäinen hoito on merkittävin kunnossapidon erä vuositasolla. Kustannustason arvioidaan pysyvän viime vuosien tasolla, mutta vuosivaihtelu voi olla suurta eri toimenpiteiden välillä, koska sää vaihtelee vuosittain. Siltojen korjausten määrärahat ovat kuluvana vuonna edellisvuosien tasolla. Siltojen ja putkisiltojen materiaaleista erityisesti teräksen hintakehitys vaikuttaa korjattavien kohteiden määrään.

Toiminta ja tavoitteet

Uudenmaan ELY-keskuksen liikenteen strategisissa painotuksissa kuvataan ELY-keskuksen roolia ja tehtäväkenttää omalla toimialueellaan. Liikenteen strategiset painopisteet on Uudenmaan ELYssä jaettu neljään osa-alueeseen:

- Kestävä liikenne: Kestävällä liikenteellä hillitsemme ilmastonmuutosta ja turvaamme terveellisen elinympäristön
- Elinvoimaa alueelle: Saavutettavuudella mahdollistamme alueen elinvoimaisuuden
- Turvallinen liikenne: Turvallinen liikenne syntyy yhteistyöllä ja tienpidon voimin
- Aktiivinen yhteistyö ja ennakoiva vuorovaikutus: Olemme luotettava kumppani sidosryhmillemme ja toimimme avoimessa vuorovaikutuksessa tienkäyttäjien kanssa.

Painopistealueille on määritelty konkreettisia toimenpiteitä, joilla täsmennetään ja havainnollistetaan strategiaa tukevia tehtäviä.

Suomen ensimmäinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma hyväksyttiin valtioneuvostossa keväällä 2021. Suunnitelma linjaa liikennejärjestelmän kehittämistä myös alueellisella tasolla. Suunnitelman tavoitteet korostavat kestävää liikkumista etenkin kaupunkiseuduilla, koko Suomen saavutettavuutta sekä liikennejärjestelmän tehokkuutta. Alkaneella hallituskaudella valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma päivitetään. Suunnitelman tavoitteita toteutetaan väyläverkon investointiohjelmalla, perussuunnitelmalla ja suunnitteluohjelmalla, joiden vuosittaisesta päivittämisestä vastaa Väylävirasto. Monet näiden sisältämistä hankkeista toteutetaan yhdessä valtion ja kuntien kesken. Alueellisessa liikennejärjestelmätyössä ELY-keskuksen tehtävänä on varmistaa valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen, tieverkon pitkäjänteinen kehittäminen sekä liikenteen turvallisuus-, sujuvuus- ja ympäristöhaittojen minimointi.

Liikenneturvallisuuden parantaminen on tärkeä läpileikkaava tavoite kaikessa tienpidossa. Tämä koskee kaikkea toimintaa alkaen liikennejärjestelmäsuunnittelusta edeten aina maanteiden ja tieympäristön parantamiseen sekä ylläpitoon ja hoitoon asti. ELY-keskus toteuttaa erillisiä liikenneturvallisuustoimenpiteitä perustuen mm. toimenpidekohtaisiin selvityksiin ja laadittuihin tarvekoreihin. Ensisijaisia ovat kustannustehokkaat toimenpiteet, jotka parantavat jalankulun ja pyöräilyn turvallisuutta ja helppoutta sekä edistävät joukkoliikenteen käyttöä.

Suunnittelulla puolestaan varaudutaan tulevaisuuteen ja Uudenmaan ELY-keskuksen alueella on hyvin paljon tarpeita tieverkon kehittämiseen ja parantamiseen. Merkittävä osa näistä toimenpidetarpeista esitetään priorisoituina alueen liikennejärjestelmäsuunnitelmissa tai kestävän ja turvallisen liikkumisen suunnitelmissa. Rahoitus ratkaisee, mitä lopulta voidaan toteuttaa. Uudenmaan ELY-keskuksen merkittävimmistä käynnissä olevista tai alkavista hankesuunnittelukohteista Vantaalle sijoittuu:

- Vt 3 parantaminen välillä Kannelmäki – Kaivoksela ja Kuninkaantammen eritasoliittymä, tiesuunnitelma
- Vt 7 Länsimäen vaihtopysäkit ja Kehä III eritasoliittymä Vantaalla, tiesuunnitelma
- Kehä III, useamman suunnittelukohteen kokonaisuus TEN-T -osuudella, kehittämisselvitys ja aluevaraussuunnitelma
- Kehä III välillä Ala-Tikkurila – Kalkkikallio (Puistolan sillat), tiesuunnitelma

Uusista suunnittelutarpeista Vantaalle sijoittuu mm. tiesuunnitelmat Vt 4 välillä Kehä III – Kulomäentie sekä mt 152 (Kehä IV). Pienempiä suunnittelukohteita ovat esimerkiksi vuosittaisessa tienpidon ja liikenteen suunnitelmassa esitettävät tärkeimmät hanketarpeet, MAL-sopimuksissa sovitut hankkeet sekä muuta erillisrahaa budjetista saaneet pienet kohteet. Suunnittelutarpeita aiheuttavat myös muiden toimijoiden suunnitteluhankkeet, jotka tavalla tai toisella liittyvät maantieverkkoon. Käynnissä olevista hankkeista tällainen on esimerkiksi Vantaan ratikka.

Tieverkon kunnossapidon osalta talvi 2022–2023 haastoi tienpitoa suurilla lumimäärillä. Lisäksi lämpötilojen vaihtelu muutaman plusasteen sekä pienen pakkasen välillä johti päällysteiden kunnon romahtamiseen ja todella suureen paikkaustarpeeseen. Ilmastonmuutokseen liittyvät ilmiöt edellyttävät erityisesti teiden kuivatusjärjestelmien toimivan hyvin ja poikkeaviin tilanteisiin varautumista on parannettava jatkuvasti.

Hankkeet

Vantaan osalta kiireellisimmissä hanketarpeissa suunnitelmakaudella 2024–2027 on esitetty:

- liikenneturvallisuushanke: Vt 3 välillä Kehä I - Kehä III, kaiteiden kunnostus
- raskaan liikenteen kohde: Vt 3 rekkaparkki mt 132 liittymään (Klaukkalan ohikulkutie / Lamminsuon eritasoliittymä)
- meluntorjuntahanke: Vt 4 Metsola - Jokivarsi, meluntorjunta sekä
- siltojen peruskorjaushankkeet: Vt 4 Käärmeporttien risteyssilta B U-1872, Vt 4 Käärmeporttien risteyssilta C U-3872, Vt 4 Käärmeporttien risteyssilta A U-1871, Vt 4 Sienipuiston risteyssilta U-1873 ja Vt 4 Porttisuon risteyssilta U-1874.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 §:n kohdan 2 mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin puhevallan käyttämisestä sekä esitysten ja lausuntojen antamisesta ulkopuolisille.

Kaupunkitilalautakunta 20.9.2023 § 12

Kaupungininsinöörin esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle liitteen mukaisen lausunnon antamista Uudenmaan ELY-keskukselle.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 17

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto Uudenmaan ELY-keskukselle.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Vantaan kaupungin lausunto Uudenmaan ELY-keskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta 2024–2027

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
liikenneinsinööri Joonas Stenroth, puh. 050 302 9278, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lausunto Uudenmaan ELY-keskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta 2024–2027

Uudenmaan ELY-keskuksen liikenteen strategisissa painotuksissa on kuvattu ELY-keskuksen roolia ja tehtäväkenttää heidän omalla toimialueellaan. Painopisteiden osa-alueet ovat hyviä lähtökohtia kaikelle toiminnalle ja ne ovat myös linjassa Vantaan kaupungin oman strategian ja ohjelmien kanssa. Erityisesti kestävä liikenne ja liikkuminen ovat entistä tärkeämpiä sekä ilmastonmuutoksen hillinnän että resurssiviisauden kannalta. Kestävillä kulkumuodoilla liikkuessa korostuu yhteyksien jatkuvuus, infrastruktuurin laatu sekä matkaketjujen toimivuus. Näiden kehittämisessä yhteistyö ELY-keskuksen ja kuntien välillä on tärkeää, koska infran parantaminen kokonaisvaltaisesti edellyttää toimenpiteitä sekä kaupungin kaduilla että ELY:n teillä. Hyviä esimerkkejä tällaisesta yhteistyöstä ovat muun muassa Kestävän liikkumisen laatukäytävän esisuunnitelma Vihdintielle sekä vuoden 2023 jalankulun ja pyöräilyn hanke: Mt 140 jalankulku- ja pyörätien parantaminen ja liikenneturvallisuuskohteet välillä Kyytitie–mt 1521. Kaupunki on tekemässä sopimusta ELY-keskuksen kanssa maantien 140 parantamisesta yhteishankkeena.

Uudenmaan ELY-keskuksen toimialueen tieverkon pituus on noin 12 % koko maan tiestöstä, mutta siellä syntyy kolmannes koko maan liikennesuoritteesta. Myös raskaan liikenteen osuus on alueella poikkeuksellisen suuri, noin neljäsosa koko maan kuljetussuoritteesta. Toimialueella sijaitsevat Suomen vilkasliikenteisimmät tiet ja alueella on valtaosa Suomen elinkeinoelämän toimijoista. Helsinki–Vantaa on maan tärkein kansainvälinen lentoasema. Samalla se on tärkeä logistinen solmukohta myös rahtiliikenteelle.

Ottaen huomioon Uudenmaan ELY:n vastuulla olevan alueen laajuuden, merkityksen koko Suomen elinvoiman kehittymisen kannalta sekä väylien vilkasliikenteisyyden Vantaan kaupunki esittää huolensa sekä Uudenmaan ELY-keskuksen tienpidon rahoituksen tasosta että investointihankkeiden kokonaisrahoitustasosta. Pelkästään päällystyskustannusten nousu aiheuttaa haasteita tienpidolle ja on vaikuttanut myös kaupungin kustannuksiin samalla tavalla. Tieverkon tienpidon rahoituksen tasoa on saatava nostettua korjausvelan kääntämiseksi laskuun. Tämä on tärkeää, jotta tieverkko säilyy sekä liikennöitävä että turvallisena. Hankkeiden osalta esimerkiksi liikenneturvallisuuden kehittäminen ja kestävän liikkumisen edistäminen vaativat hyvien tavoitteiden lisäksi myös toimia ja rahoitusta. Tämä koskee investointihankkeiden lisäksi lausunnolla olevan ohjelman ulkopuolisia hankkeita, erityisesti alemmalla tieverkolla.

Vantaan kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 22.5. Vantaan ensimmäisen pikaraitiotielinjan toteuttamisesta. Valtuuston päätöksen mukaisesti Vantaan ratikan rakentaminen voi alkaa kuitenkin vasta, kun valtion rahoitusosuus on varmistunut. Valtion MAL-avustuksella on yleisesti katettu 30 prosenttia pikaraitiotiehankkeiden kokonaiskustannuksista ja rahoitusosuuden odotetaan varmistuvan MAL-sopimuksen myötä alkusyksystä 2023. Vantaan ratikalla on valtion

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Y-tunnus, FO-nummer 01246109
ID 2798354

tieverkolla useita vaihtopysäkkejä (vt 7, vt 4 ja kt 45), joiden toteuttaminen raitiotien rakentamisen yhteydessä on tärkeää. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan vaihtopysäkkien kustannukset kuuluvat täysin valtiolle, koska kaikki vaihtopysäkkeihin liittyvät katujärjestelyt toteutetaan jo osana Vantaan ratikkaa.

Vantaalle suunnitelmakaudella 2024–2027 sijoittuvista Uudenmaan ELY-keskuksen hankkeista Lahdenväylän Vt 4 Metsola – Jokivarsi meluntorjunta on Vantaan kannalta erittäin tärkeä hanke ja kaupunki vaatii tämän hankkeen toteuttamista välittömästi suunnitelmakauden alussa. Hankkeen tärkeys on todettu jo kauan sitten ja hanke on odottanut toteutustaan vuosien ajan sisältyen jo useaan aiempaan Uudenmaan ELY-keskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelmaan. Se on Vantaan meluntorjuntakohteista tärkein ja sisältyy Väyläviraston Maanteiden meluntorjunnan toimintasuunnitelma 2023–2028 -luonnokseen. Vantaan kaupunki on jo teettänyt Vt 4 Metsola – Jokivarsi melunsuojauksesta rakennussuunnitelmat ja varautunut osallistumaan hankkeeseen omalta osaltaan omassa budjetissaan. Käynnissä olevista hankesuunnittelukohteista tiesuunnitelma: Kehä III välillä Ala-Tikkurila – Kalkkikallio on tärkeä kohde Vantaan ratikan ja myös Kuusikon meluntorjunnan kannalta. Kaupunki kannattaa hankkeen pikaista toteuttamista tiesuunnitelman valmistuttua.

Hämeenlinnanväylän valtatien 3 ja maantien 132 liittymään suunnitellaan raskaan liikenteen palvelualuetta, joka on MAL-sopimuksen 2021–2030 mukainen hanke. Valtio on laatimassa alueelle tiesuunnitelmaa yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa ja kaupungin näkemyksen mukaan valtion vastuulle kuuluu alueen maanomistuksen hankkiminen. Vantaalla on hankkeessa keskeinen rooli puolestaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kaavoituksen laatijana ja kaupunki varautuu alueen toteutukseen omalta osaltaan MAL-sopimuksen mukaisesti.

Siltojen peruskorjaushankkeiden osalta on hyvä tehdä yhteistyötä erityisesti hankkeiden ajoitusten kanssa. Siltojen korjaushankkeet aiheuttavat usein häiriöitä liikenteelle ja joissain tapauksissa liikenne siirtyy kiertoreiteille. Yhteistyöllä ja hankkeiden ajoituksista sopimalla voidaan mahdollisesti välttää tilanteita, joissa kiertoreiteillä olisi samaan aikaan tekeillä katuhankkeita.

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS

18 § Lausunto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta

VD/5985/00.04.03/2023

TeA/HW/MH/EP/JS/JT

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 15. lokakuuta 2023. Laaditun lausunnon väliotsikointi on alkuperäisen lausuntopyynnön mukainen.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12 -suunnitelma) on strateginen suunnitelma Suomen liikennejärjestelmän kehittämisestä. Suunnitelman valmistelu perustuu lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005). Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa yhteistyössä suunnitelman kannalta keskeisten ministeriöiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma päivitetään hallituskauden alussa.

Suunnitelma sisältää kuvauksen liikennejärjestelmän nykytilasta ja toimintaympäristön muutoksista, vision liikennejärjestelmän kehittämisestä vuoteen 2050, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet sekä toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy valtion rahoitusohjelma ja vaikutusarviointi.

Vaikutusarviointi on tärkeä osa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua. Kyse on etukäteisarvioinnista, jossa tuotetaan tietoa suunnitelman todennäköisistä taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista. Vaikutusarvioinnin avulla suunnitelman toimenpiteiden vaikutukset tuodaan esiin ja suunnitteluratkaisuista tehdään läpinäkyvämpiä. Valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta tehdään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Arviointiohjelmaan on kuvattu suunnittelun lähtökohdat, valmisteluprosessi, vuorovaikutustavat eri toimijoiden kanssa ja arvioitavat vaikutukset. Vaikutusarviointiohjelma on nähtävillä syksyllä 2023, jolloin kansalaiset, viranomaiset ja sidosryhmät voivat lausua näkemyksensä suunnitelman valmistelua varten.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 18

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että annetaan liitteen mukainen lausunto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän asian osalta heti kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän asian osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta
- Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö
- Luonnos valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi

Täytäntöönpano: Laki- ja päätösvalmistelu / lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Suunnittelupäällikkö Markus Holm, puh. 043 827 0942, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lausunto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. Vantaan kaupunki lausuu asiasta seuraavaa:

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Vantaan kaupunki katsoo, että valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa on tärkeää huomioida seuraavat asiat:

- Suunnitelmasta pitää tulla selkeästi ilmi, kuinka liikenteen päästövähennykset toteutetaan.
- Kestävän liikkumisen kehittämisinvestointien kokonaisrahoitustasoa tulee nostaa siellä missä se on kannattavinta, ja missä myös kunnat panostavat siihen eniten
- Valtion joukkoliikenteen tukea suurille kaupunkiseuduille tulee nostaa uudelle tasolle. Joukkoliikenteen subventiotason noston on todettu mm. Helsingin seudun MAL-suunnitelmassa olevan yhteiskuntataloudellisesti erittäin kannattavaa. Hallitusohjelmassa mainittu joukkoliikenteen arvonlisäveron nosto on näin ollen yhteiskuntataloudellisesti haitallista. Joukkoliikenne ei ole vielä toipunut korona-aikaa edeltävälle tasolle.
- Liikennejärjestelmäsuunnitelman pohjana tulee jo valmisteluvaiheessa näkyä aiemmin hyväksytyt selvitykset ja suunnitelmat kuten Fossiilittoman liikenteen tiekartta, Liikenteen verot ja maksut -työ sekä liikenneturvallisuusstrategia.
- Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tulee huomioida hallitusohjelman mukaisesti MAL-seutujen hyväksytyt MAL-suunnitelmat sekä hankeyhtiöiden suuret raidehankkeet.
- Investointiohjelman laadinnassa tulee neuvotella yhteishankkeita rahoittavien kaupunkiseutujen kanssa.
- Liikennejärjestelmän suunnitteluprosessin tulee olla vuorovaikutteinen ja kuntia osallistava siten, että kunnat pystyvät arvioimaan hankkeita ja niiden vaikutuksia tavoitteisiin jo suunnitteluprosessin aikana. Tätä ei saa jättää lausuntovaiheeseen.

Ajantasainen tieto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman edistymisestä on tärkeää, jottei kuntien ja seutujen käynnissä olevien suunnitelmien ja valtakunnallisen suunnitelman välillä synny ristiriitoja. Eri osapuolten riittävän aktiivinen vuorovaikutus auttaa huomioimaan suunnittelutasojen erilaiset näkökulmat. Olemassa olevien verkostojen hyödyntäminen on tehokasta, mutta sen lisäksi on pystyttävä tunnistamaan mahdollisia uusiakin yhteistyökumppaneita unohtamatta asukkaita ja elinkeinoelämää. On huolehdittava siitä, että erilaiset liikkujat ja erilaiset alueet tulevat riittävästi kuulluksi valmistelussa.

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Kaupunkiympäristön toimiala
Kadut ja puistot
Suunnittelu

Vantaa korostaa hyvän hallintotavan edellyttävän, että kunnalle varataan riittävästi lausuntoaikaa. Suunnitelman lausuntopyyntömateriaali esittelytililaisuuksineen tulisi lähettää viimeistään 1,5 kuukautta ennen lausuntojen jättämispäivämäärää, jotta kunnat ehtivät tutustua aineistoon, kirjoittaa lausuntoesityksensä ja käyttää sen asianmukaisissa kunnallisissa toimielimissä. Tämän lausuntopyynnön lausuntoaika on ollut aivan liian lyhyt, jotta se voitaisiin valmistella huolella ja sen jälkeen käsitellä kaupungin eri päätöksentekoelimissä tavanomaisessa järjestyksessä.

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11).

Voimassa oleva valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman visio on kattava huomioiden eri liikennejärjestelmän kehittämisen näkökulmat, mutta

- Raideliikenteen kehittäminen on nostettu visiossa esille, mutta muu joukkoliikenne jää varsin vähälle. Visiossa pitäisi tuoda esille joukkoliikenteen kilpailukyvyn vahvistaminen henkilöautoon verrattuna kaupunkiseuduilla. Tämä tarkoittaa sekä palvelutason vahvistamista että joukkoliikenteen lipunhintojen edullisuutta.
- Visiossa on nostettu esille etätyöskentely merkittäviltä osin tietotyössä sekä etäteknologian hyödyntäminen palveluissa. Yhdessä kaupunkirakenteen ja palveluverkon kanssa nämä vaikuttavat liikkumistarpeeseen ja palveluiden saavutettavuuteen, mitä ei ole kuitenkaan erikseen nostettu esille.
- Visiossa olisi hyvä tuoda esille laajemmin kaupunkilogistiikan murrosta, kuten kotiin tuotavien palveluiden yleistyminen ja niiden automatisoituminen. Tätä tulisi käsitellä myös jakelurobottien sekä droonien kannalta.

Arviointiohjelman mukaan vaikutuksia arvioidaan suhteessa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Voimassa olevan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet ovat kuitenkin aivan liian yleispiirteisiä, jotta voitaisiin oikeasti verrata toimenpiteiden vaikutuksia tavoitteiden saavuttamiseen. Tavoitteissa pitää näkyä vahvemmin samat teemat kuin arvioitavissa vaikutuksissa.

Voimassa olevassa valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on esitetty tavoitteet hyvin lyhyesti, eikä niissä näy inhimillinen näkökulma, kuten hyvän elämän ja arjen liikkumisen tarpeet tai tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Tavoitteissa tulisi näkyä vahvasti myös liikenteen haittojen vähentäminen ja liikenneturvallisuus sekä rakentamisen ja kunnossapidon kestävyys.

Tavoitteissa pitäisi näkyä myös enemmän kunnianhimoa: sen sijaan, että ihmisten mahdollisuudet valita kestävämpiä liikkumismuotoja paranevat, pitäisi puhua siitä, että kestävämmät liikkumismuodot olisivat nykyistä houkuttelevampia.

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

Vantaan kaupunki katsoo, että vaikutusten arvioinnissa on esillä laajasti eri teemoja ja olennaiset osa-alueet. Edellistä liikennejärjestelmäsuunnitelmaa tehtäessä oli toisinaan vaikea hahmottaa toimenpiteiden sijainteja ja mahdollisia vaikutuksia. Suunnitelman vuorovaikutus ja vaikutustenarviointi kaipaisivat tuekseen kehittyneempää paikkatietopohjaista esitystapaa.

Liikenneinvestointien hyötyjä ei täysin osata arvioida eikä liikenneteknistä hyöty-kustannussuhdetta voida pitää kovinkaan luotettavana tapana arvioida laajempia vaikutuksia. Uudenlaista kaupunkirakennetta mahdollistavat hankkeet voivat tuottaa huomattavasti hyvinvointia ja suoria tuloja valtiolle, kunnille, elinkeinoelämälle ja asukkaille, vaikka sen arviointiin ei vakiintuneita täsmällisiä työkaluja olekaan. Valtio on usein hyötymässä uusien liikenneyhteyksien läheisen kiinteistökehityksen valtavista hankkeista mm. tuloverojen ja arvonlisäveron muodossa.

Vaikutusten arvioinnissa on tärkeää näkyä inhimillinen näkökulma, kuten hyvän elämän ja arjen liikkumisen tarpeet, sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Liikenneköyhyys on merkittävä eriarvoisuutta lisäävä ja työllistymistä estävä ilmiö, jonka tulee olla osana arviointia.

Kaupunkiseutujen saavutettavuuskysymyksissä on syytä ottaa tarkasteluun matka-ajat. Tiiviimmillä alueilla esimerkiksi ruuhka-aikoina matka-ajat saattavat venyä pitkiksi ja siten aiheuttaa käytännön saavutettavuushaasteita.

Joukkoliikenteen osalta tulee arvioida matka-aikoja suhteessa henkilöautoon: vaikka joukkoliikennematka olisikin mahdollinen, se ei välttämättä ole houkutteleva matka-ajan ollessa yli kaksinkertainen henkilöautomatkaan verrattuna.

Liikenneturvallisuuden arvioinnissa ei riitä ainoastaan onnettomuuksien vähentäminen vaan yhä enemmän keskeiseksi nousee myös turvallisuuden tunteen vahvistaminen ja tätä on syytä pystyä arvioimaan myös. Esimerkiksi pelko asemien käyttämisestä saattaa estää joukkoliikenteen käyttämisen, tai lapset viedään autolla kouluun, mikäli liikenneympäristö koetaan liian vaaralliseksi.

Liikenteen haittoja ja erityisesti melupäästöjä ja sille altistuvien kehittymistä on tärkeää arvioida osana tavoitteita. Vantaalla on paljon korkean nopeusrajoituksen tieverkkoa, jonka läheisyydessä altistuu tuhansia asukkaita tiemelulle. Melutilanne on kehittynyt vuosikymmenten aikana huonompaan suuntaan ja tilanteen helpottamiseksi tulisi löytää keinoja. Yksinkertaisin keino on nopeuksien alentaminen vilkasliikenteisillä väylillä kaupunkiseuduilla, mutta myös muita keinoja tulee kehittää ja kartoittaa valtion ja kuntien yhteistyönä. Meluongelmat ovat jääneet liian vähälle huomiolle liikennepolitiikassa eikä sen haasteiden ratkomiseksi ole panostettu riittävästi.

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Kaupunkiympäristön toimiala
Kadut ja puistot
Suunnittelu

Esitämme, että toimenpiteistä arvioidaan myös työllisyysvaikutukset ja kuinka nopeasti ne tukevat rakennusalaa tämänhetkisessä kriittisessä suhdannetilanteessa.

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Kaupunkiympäristön toimiala
Kadut ja puistot
Suunnittelu

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö

15.09.2023 VN/18780/2023

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta

Johdanto

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää 15. lokakuuta 2023 mennessä lausuntoja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta.

Tausta

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12 -suunnitelma) on strateginen suunnitelma Suomen liikennejärjestelmän kehittämisestä. Suunnitelman valmistelu perustuu lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005). Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa yhteistyössä suunnitelman kannalta keskeisten ministeriöiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma päivitetään hallituskauden alussa.

Suunnitelma sisältää kuvauksen liikennejärjestelmän nykytilasta ja toimintaympäristön muutoksista, vision liikennejärjestelmän kehittämisestä vuoteen 2050, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet sekä toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy valtion rahoitusohjelma ja vaikutusarviointi.

Vaikutusarviointi on tärkeä osa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua. Kyse on etukäteisarvioinnista, jossa tuotetaan tietoa suunnitelman todennäköisistä taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista. Vaikutusarvioinnin avulla suunnitelman toimenpiteiden vaikutukset tuodaan esiin ja suunnitteluratkaisuista tehdään läpinäkyvämpiä. Valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta tehdään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Tähän arviointiohjelmaan on kuvattu suunnittelun lähtökohdat, valmisteluprosessi, vuorovaikutustavat eri toimijoiden kanssa ja arvioitavat vaikutukset. Vaikutusarviointiohjelma on nähtävillä syksyllä 2023, jolloin kansalaiset, viranomaiset ja sidosryhmät voivat lausua näkemyksensä suunnitelman valmistelua varten.

Vastausohjeet vastaanottajille

Myös jakelulistan ulkopuoliset tahot voivat halutessaan antaa lausuntonsa.

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Ministeriöiden tulee lausuntopalvelun lisäksi viedä lausuntonsa VAHVAan asialle VN/24309/2023.

Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 15. lokakuuta 2023.

Valmistelijat

Liikenneneuvos kaisa.kuukasjärvi, p.0295342010 kaisa.kuukasjarvi(at)gov.fi
Erityisasiantuntija tuire.valkonen, p.0295342030 tuire.valkonen(at)gov.fi
Erityisasiantuntija mikko.jääskeläinen p.0295342257 mikko.jaaskelainen(at)gov.fi

Linkit

https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM029:00/2023 - Hankeikkuna

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/3d0a3771-1c17-4f25-95ec-4b8d5be0d232/a0aadc55-8d20-4be0-9e97-ee1f356d32fc/ASETTAMISPAATOS_20230630103153.PDF - Hankepäätös

Liitteet:

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma_arviointiohjelma.pdf

Riksomfattande trafiksystemplan_bedömningsprogram.pdf

Jakelu:

Aalto yliopisto
ABB Oy Finland
Ahvenanmaan maakunnan hallitus / Ålands landskapsregering

Airpro Oy
Aivoliitto ry
Aivovammaliitto ry
Akava
ANS Finland
Arctia Oy
Arctia Oy
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA
Autismi- ja aspergerliitto ry
Auto- ja kuljetusalan työntekijäliitto
Autoalan Keskusliitto AKL ry
Autoliikenteen työnantajaliitto ry
Autoliitto ry
Beweship Oy Ab
Brahea-keskus/Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskus
Business Finland Oy
Cargotec
CGI Suomi oy
CHS Group
Cinia
DB Core
DB Schenker
Destia
DHL Freight (Finland) Oy
DNA
Dodo ry
Eckerö Linea Oy Ab
Elinkeinoelämän keskusliitto
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Elintarviketeollisuusliitto ry
Elisa
Eläkeliitto
Energiateollisuus ry
Energiateollisuus ry
Enter ry
Epilepsialiitto ry
Espoo
Espoo
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan kauppakamari
Etelä-Pohjanmaan Liitto
Etelä-Pohjanmaan Liitto
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon kauppakamari
Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon maakuntaliitto
ETLA
FDUV rf Vaasan konttorin yhteystieto
Fenniarail

Finanssiala ry
Finavia Oyj
Finest Bay Area Development Oy
Finlands Svenska Handikappförbund
Finlands öar rf – Suomen saaret ry (FÖSS)
Finnair
Finnair
Finnair
Finnet-liitto
Finnlines Oyj
Finnpilot Pilotage Oy
Fintraffic
Fintraffic
Fintraffic Raide Oy
Foreca
Forum Virium
Förbundet De Utvecklingsstördas Väl rf (FDUV rf)
Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf
Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf
Greenpeace
HaminaKotka Satama Oy
Hangon satama - Hangö Hamn Oy Ab
Harvinaiset
Helsingin Satama Oy
Helsingin seudun kauppakamari
Helsingin Seudun Liikenne HSL
Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY
Helsingin Taksipalvelu Oy
Helsingin yliopisto
Helsingin-Uudenmaan taksit Oy
Helsinki
Helsinki
Helsinki
Hengityslaitepotilaat ry
Hengitysliitto
Heta-Liitto ry
HKL
HSL
Huoltovarmuuskeskus
Hyvinkää
Hämeen ELY-keskus
Hämeen kauppakamari
Hämeen liitto
Hämeenlinna
Ilmansuojeluyhdistys ry
Ilmatieteen laitos
Imatra
Inex partners
Inex partners
Infra ry
INFRA ry

Invalidiliitto ry
ITM Finland
ITS Finland ry
Itärata Oy
Itä-Suomen yliopisto
J.Vainion Liikenne Oy
Jaatinen-vammaisperheiden monitoimikeskus ry
Jetpak Finland Oy
Joensuu
Jyväskylä
Jyväskylä
Jyväskylän yliopisto
Järvenpää
Järvi-Suomen Uittoyhdistys
Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Kainuun ELY-keskus
Kainuun liitto
Kainuun liitto
Kajaani
Kaupan liitto ry
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
Kehitysvammaliitto ry
Kehyskuntaverkosto
Kemi
Kemianteollisuus ry
Kemin Satama Oy
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen kauppakamari
Keski-Suomen liitto
Keski-Suomen liitto
Kesko
Keskuskauppakamari
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kokkola
Kokkolan Satama Oy
Kone Oyj
Kotka
Kouvola
Kouvola Cargo Handling Oy
Kouvola Innovation
KT (kuntatyönantajat)
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
Kuntaliitto
Kuntaliitto
Kuntaliitto
Kuntalogistiikka
Kuopio
Kuopio

Kuopion alueen kauppakamari
Kuopion alueen kauppakamari, toimitusjohtaja
Kuortti Logistics Oy
Kuuloliitto ry
Kuuloliitto ry
KUUMA-seutu
Kuurojen Liitto ry
Kymenlaakson kauppakamari
Kymenlaakson liitto
Kymenlaakson liitto
Kynnys ry
Kyyti Group
Lahden kaupunki
Lahti
Langh Ship Oy
Lapin ELY-keskus
Lapin kauppakamari
Lapin liitto
Lapin liitto
Lapin yliopisto
Lappeenrannan yliopisto
Lappeenranta
Lentotulli
Lidl Suomi
Lihastautiliitto ry
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Liikennesuunnittelun Seura ry
Liikenneturva
Liikennevakuutuskeskus
Liikenneympäristöyhdistys
Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES
Linea Konsultit Oy
Linja-autoliitto ry
Linkker
Logistiikkayritysten Liitto ry
Logistiikkayritysten Liitto ry
Lohja
Luonnonsuojeluliitto
Luotsiliitto - Lotsförbundet ry
Lähitaksi
Länsi-Uudenmaan kauppakamari
Maa- ja metsätalousministeriö
Maanmittauslaitos
MaaS Global
Maaseutupolitiikan neuvosto
Matkahuolto
Matkailu- ja ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Me itse ry

Meriteollisuus ry
Meriteollisuus ry
Meriturvallisuuden ja -liikenteen tutkimuskeskus
Metropolia Ammattikorkeakoulu
Metso
Metsähallitus
Metsäteollisuus ry
Mielenterveyden Keskusliitto ry
Mikkeli
MOPRO Oy
Motiva
MTK ry
MTK ry
Muistiliitto
Naantalin Satama Oy
NCC Suomi Oy
Neste
Neuroliitto ry
North European Logistics Institute
Nurminen Logistics
Näkövammaisten Keskusliitto ry
Näkövammaisten Keskusliitto ry
Onnibus
Oulu
Oulu
Oulun kauppakamari
Oulun kaupunki
Oulun Satama Oy
Oulun yliopisto
Outokumpu Oyj
Oy Finnshipping Ltd
Oy Kaskisten Satama - Kaskö Hamn Ab
Pellervon taloustutkimus PTT
Perille Mobility Services Oy
Pietarsaaren Satama Oy
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan liitto
Pirkanmaan liitto
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan kauppakamari
Pohjanmaan liitto
Pohjanmaan liitto
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan kauppakamari
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon liitto
Pori
Porin Satama Oy
Porvoo
Posti
PostNord Oy
Psoriasisliitto ry
Puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Pyöräilykuntien verkosto ry
Pyöräliitto
Päijät-Hämeen liitto
Päijät-Hämeen liitto
Raahen Satama Oy
Raaseporin kaupunki
Rakennusalan suhdanneryhmä
Rakennusteollisuus
Rakennusteollisuus RT ry
Rakennustietosäätiö RTS rs
RAKLI ry
Ramboll Finland Oy
Rauma
Rauman kauppakamari
Rauman Satama Oy
Rautaruukki
Riihimäki
Riihimäki-Hyvinkään kauppakamari
Riihimäki-Hyvinkään Kauppakamari
Rovaniemi
Ruokavirasto
Saamelaiskäräjät
Saaristoasiain neuvottelukunta
Sahateollisuus ry
SAK
Salo
SAMS-Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
Satakunnan ELY-keskus
Satakunnan kauppakamari
Satakuntaliitto
Satakuntaliitto
Satamaoperaattorit ry
Savonlinna
Seinäjoki
Selkäydinvammaiset Akson ry
Senaatin Asema-alueet Oy
Senaatti-kiinteistöt
Seutukaupunkiverkosto
Sipoon kunta
Sisäministeriö
Sitra
SKAL ry

SKAL ry
Skanska
SKOL ry
SKOL ry
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sotainvalidien Veljesliitto ry
SRV
Storaenso
STTK
Suomen CP-liitto ry
Suomen Diabetesliitto
Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry (SHLL)
Suomen Huolintaliikkeiden Tuki ry
Suomen Kaukokiito Oy
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
Suomen Kuurosokeat ry
Suomen Laivameklariliitto
Suomen Lauttaliikenne Oy
Suomen Liikenneliitto SuLi ry
Suomen Liikkumisoperaattori Oy
Suomen Matkustajalaivayhdistys
Suomen Merimies-Unioni SMU ry
Suomen Metsäkeskus
Suomen Osto- ja Logistiikkayhdistys, LOGY ry
Suomen Paikallisliikenneliitto ry
Suomen Palvelutaksit ry
Suomen Polioliitto ry
Suomen Reumaliitto ry
Suomen Satamaliitto
Suomen Satamaliitto
Suomen senioriliike - Arvokkaan vanhenemisen puolesta ry
Suomen Taksiliitto ry
Suomen Taksiliitto ry
Suomen Tieyhdistys ry
Suomen Varustamot ry
Suomen Vesitiet ry
Suomen ympäristökeskus SYKE
Suomen ympäristökeskus SYKE
Svenska handelshögskolan
Taksi Helsinki
Taksiliiton Yrityspalvelu Oy
Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampereen kauppakamari
Tampereen kaupunki
Tampereen kaupunki
Tampereen kaupunkiseutu
Tampereen yliopisto
Tampereen yliopiston Liikenteen tutkimuskeskus Verne
Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry
TATU ry
Tekninen kauppa

Teknologiateollisuus
Teknologiateollisuus ry
Telia
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Tieke
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto
Tilastokeskus
Tornion kaupunki / Meri-Lapin TVV
Tradeka
Treen kaupunki
Treen kaupunki
Treen kaupunkiseutu
Treen kaupunkiseutu
Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry
Tulli
Turku
Turku
Turun kauppakamari
Turun kauppakamari
Turun kaupunki
Turun Satama Oy
Turun yliopisto
Tuup Oy
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työtehoseura
Uber
UKK-instituutti
Ulkoministeriö
UPM
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan liitto
Uudenmaan liitto
Vaasan kaupunki
Vaasan Oy
Vaasan yliopisto
Valio
Valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt VENK ry
Valtion liikuntaneuvosto
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi
Vammaisfoorumi
Vammaisneuvosto
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry
Vanhustyön keskusliitto
Vantaa
Vantaa
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen liitto
Varsinais-Suomen liitto
VNK
VR Yhtymä Oy

WSP Finland Oy
VTS Finland
VTT
WWF
Wärtsilä
Väylävirasto
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
Yhdyskuntasuunnittelun seura YSS ry
Yhteinen toimialaliitto YTL
YIT Oyj
Ympäristöministeriö
YVA ry
Åbo Akademi

Lausunnonantajan lausunto

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11).

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

Pyhälä Edgar
Liikenne- ja viestintäministeriö

Pyhälä Edgar
Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö

Valtakunnallinen liikennejärjestelmä-suunnitelma

Arviointiohjelma

15.9.2023

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Sisältö

1 Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma 4

1.1 Liikennejärjestelmän eri suunnittelutasot 5

2 Kuvaus suunnitelman päivityksestä 7

2.1 Jatkuva liikennejärjestelmäsuunnittelu 7

2.2 Ennakointitieto suunnittelun tukena 8

2.3 Suunnitelman visio ja tavoitteet 10

2.4 Toimenpideohjelman kuvaus ja tarkkuustaso 12

2.5 Vaikutusarvioinnin tavoitteet 13

2.6 Valmisteluvaiheet 15

2.7 Vuorovaikutus ja viestintä 18

3 Arvioitavat vaikutukset 21

3.1 Vaikutukset saavutettavuuteen sekä matkojen ja kuljetusten palvelutasoon 23

3.2 Vaikutukset taloudelliseen kestävyyteen 28

3.3 Vaikutukset ekologiseen kestävyyteen 31

3.4 Vaikutukset sosiaaliseen kestävyyteen 35

3.5 Vaikutukset liikennejärjestelmän turvallisuuteen 37

4 Valmistelua ohjaava sääntely sekä muut velvoitteet, strategiat ja sopimukset 41

Lähteet 52

TIIVISTELMÄ

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12 -suunnitelma) on strateginen suunnitelma Suomen liikennejärjestelmän kehittämisestä. Suunnitelman valmistelu perustuu lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005). Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa yhteistyössä suunnitelman kannalta keskeisten ministeriöiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma päivitetään hallituskauden alussa.

Suunnitelma sisältää kuvauksen liikennejärjestelmän nykytilasta ja toimintaympäristön muutoksista, vision liikennejärjestelmän kehittämisestä vuoteen 2050, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet sekä toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy valtion rahoitusohjelma ja vaikutusarviointi.

Vaikutusarviointi on tärkeä osa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua. Kyse on etukäteisarvioinnista, jossa tuotetaan tietoa suunnitelman todennäköisistä taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista. Vaikutusarvioinnin avulla suunnitelman toimenpiteiden vaikutukset tuodaan esiin ja suunnitteluratkaisuista tehdään läpinäkyvämpiä. Valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta tehdään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Tähän arviointiohjelmaan on kuvattu suunnittelun lähtökohdat, valmisteluprosessi, vuorovaikutustavat eri toimijoiden kanssa ja arvioitavat vaikutukset. Vaikutusarviointiohjelma on nähtävillä syksyllä 2023, jolloin kansalaiset, viranomaiset ja sidosryhmät voivat lausua näkemyksensä suunnitelman valmistelua varten.

Syyskuu 2023

1 Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12 -suunnitelma) on liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) mukainen strateginen suunnitelma Suomen liikennejärjestelmän kehittämisestä 12 vuodeksi. Suunnitelma sisältää muun muassa liikennejärjestelmän nykytilaa ja toimintaympäristön muutoksia koskevan arvion, valtakunnallista liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet sekä toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy valtion rahoitusohjelma sekä suunnitelman vaikutusarviointi.

Vaikutusarviointi on tärkeä osa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua. Kyse on etukäteisarvioinnista, jossa tuotetaan tietoa suunnitelman ja sen vaihtoehtojen todennäköisistä taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista. Vaikutusarviointi tuo esiin suunnitelman mahdollisia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia. Liikennejärjestelmäsuunnitelmasta tehdään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristöarviointi (SOVA-laki). Ympäristövaikutukset arvioidaan ja huomioidaan suunnitelman valmistelussa ja hyväksymisessä lain edellyttämällä tavalla.

Monipuolinen vuorovaikutus sidosryhmien ja eri toimijoiden kanssa lisää suunnittelun vaikuttavuutta ja hyväksyttävyyttä. Tavoitteena on parantaa eri toimijoiden tiedonsaantia ja vaikuttamisen keinoja suunnitelman valmistelun aikana.

Ensimmäisestä valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2021 - 2032 päätettiin huhtikuussa 2021. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman Vahva ja välittävä Suomi[1] mukaan suunnitelman päivitys alkaa heti hallituskauden alussa. Suunnitelmasta tehdään valtioneuvoston päätös ja se viedään eduskunnan käsiteltäväksi selontekona. Suunnitelma pyritään valmistelemaan siten, että siitä on mahdollista tehdä päätös vuoden 2024 loppuun mennessä.

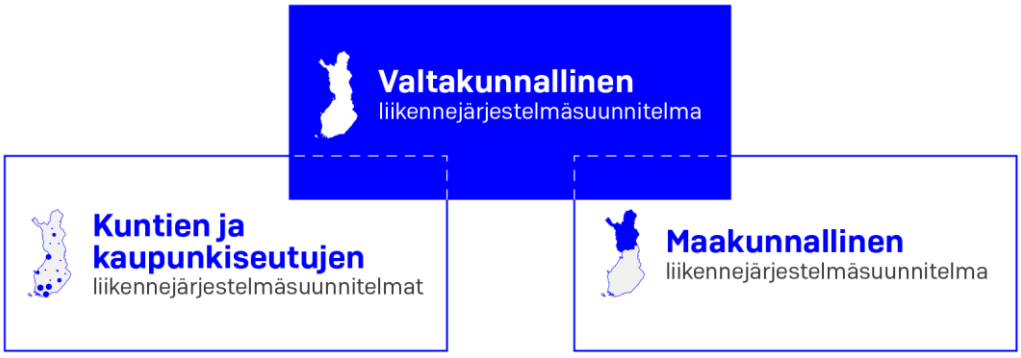
Tähän valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmaan on kuvattu suunnitelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdat, valmisteluprosessi, vuorovaikutuksen ja viestinnän keinot sekä arvioitavat vaikutukset. Arviointiohjelma on nähtävillä syksyllä 2023, jolloin kansalaiset, viranomaiset ja sidosryhmät voivat lausua näkemyksensä suunnitelman valmistelua varten. Kuulemisen tuloksia hyödynnetään suunnitelman valmistelussa.

[1] Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023: http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8

1.1 Liikennejärjestelmän eri suunnittelutasot

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on lakisääteinen strateginen suunnitelma, joka ohjaa koko hallinnonalan toimintaa. Suunnitelma ohjaa myös valtioneuvostotason ohjelmien, sopimusten ja strategioiden valmistelua liikennejärjestelmää koskevien kokonaisuuksien osalta.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma luo kehystä maakuntien, kaupunkiseutujen ja kuntien tarkemmalle liikennejärjestelmätyölle ja suunnittelulle. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa huomioidaan soveltuvin osin olemassa olevat seutujen ja alueiden liikennejärjestelmäsuunnitelmat. Eri suunnittelutasojen vuorovaikutuksella ja yhteistyöllä varmistetaan, että eri tason suunnitelmat on yhteensovitettu tarpeellisin osin (kuvio 1).

Kuvio 1. Liikennejärjestelmäsuunnittelun eri tasot.

Suunnitelman valmistelussa huomioidaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) nojalla päätetyt valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Kun valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita uudistetaan, on valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma lähtökohtana liikennejärjestelmään liittyvien asioiden osalta. Liikennejärjestelmän ja alueidenkäytön kehittäminen kytkeytyvät tiivisti toisiinsa.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma luo lähtökohdat liikenneväylien suunnitteluun. Väylien suunnittelun on liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) ja ratalain mukaisesti (220/2007) perustuttava väylän, tien tai rautatien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun sekä muuhun alueiden käytön suunnitteluun. Maanteiden ja ratojen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman tulee perustua nykyisen alueidenkäyttölain (132/1999) mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan.

Maanteitä ja ratoja koskevissa yleissuunnitelmissa on esitettävä selvitys siitä, miten niissä on otettu huomioon liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteet.

Vastaavasti tie- ja ratasuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten niissä on otettu huomioon valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteet. Selvitys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos tie- tai ratasuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys on riittävällä tavalla tehty.

2 Kuvaus suunnitelman päivityksestä

2.1 Jatkuva liikennejärjestelmäsuunnittelu

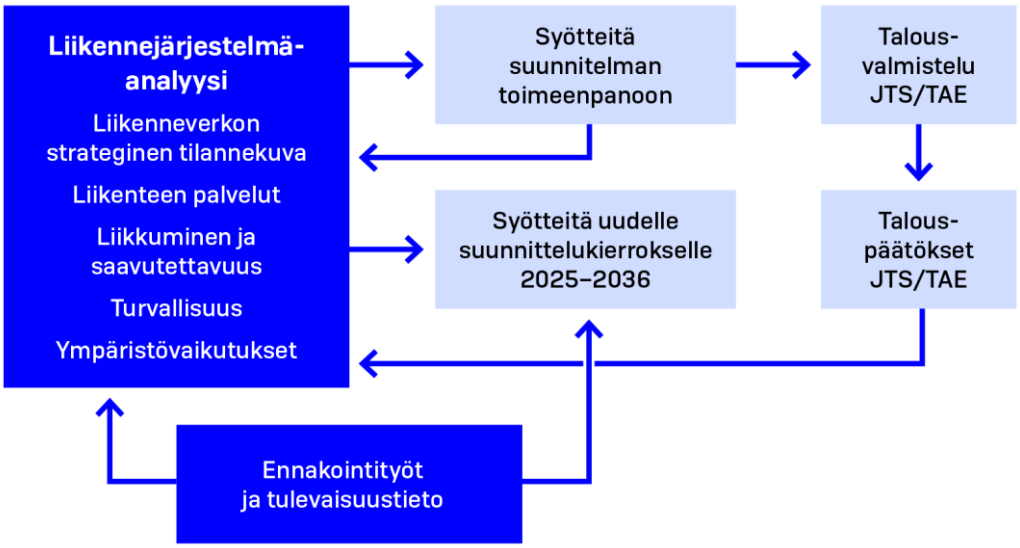
Valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnittelusta on muodostunut jatkuva prosessi, johon sisältyvät tietopohjan kehittäminen, suunnitelman laadinta laajaa tietopohjaa ja vaikutusarviointia hyödyntäen, suunnitelman toimeenpano sekä sen seuranta. Liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu perustuu ajantasaiseen tietoon sekä monipuoliseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen eri toimijoiden kanssa, joita ovat muun muassa kunnat, kaupunkiseudut ja maakunnat, valtionhallinto, elinkeinoelämä ja yritykset, tutkimuslaitokset, järjestöt ja kansalaiset.

Liikenne- ja viestintävirasto tukee liikennejärjestelmän systemaattista ja tietoon perustuvaa kehittämistä tuottamalla kokonaiskuvaa liikennejärjestelmän nykytilasta, kehitystarpeista ja toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista. Tietopohja on koottu julkisesti saatavilla olevaan liikennejärjestelmäanalyysiin, jota päivitetään säännöllisesti (kuvio 2).

Liikennejärjestelmäanalyysissa on tietoa liikenneverkkojen ja liikenteen palveluiden, saavutettavuuden, liikenneturvallisuuden, liikenteen automaation ja liikenteen ympäristövaikutusten tilanteesta sekä lähivuosien kehittämistarpeista. Liikennejärjestelmäanalyysi sisältää myös valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seurannan. Liikennejärjestelmäanalyysi toimii pohjana suunnitelman päivitykselle, toimeenpanolle sekä seurannalle ja se palvelee koko hallinnonalan tiedontuotantoa liikennejärjestelmän osalta. Liikennejärjestelmäanalyysin hyödyntäminen suunnitelman toimeenpanossa mahdollistaa ketterän reagoinnin mahdollisiin toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa toimeenpannaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Suunnitelman toimenpideohjelma sisältää valtion ja kuntien toimenpiteitä, mutta suunnitelmalla on vaikutuksia laajasti yhteiskuntaan. Liikenne- ja viestintäministeriön järjestämät liikennejärjestelmäfoorumit, teemoittaiset keskustelut, eri tilaisuudet sekä muu jatkuva vuoropuhelu sidosryhmien kanssa edistävät osaltaan myös liikennejärjestelmäsuunnitelman toimeenpanoa.

Keskeinen osa suunnitelman toimeenpanoa ovat Väyläviraston vastuulla olevat ja säännöllisesti päivittyvät investointiohjelma, suunnitteluohjelma ja perusväylänpidon perussuunnitelma, jotka laaditaan valtakunnallisesti yhtenäisin kriteerein ja pohjaten liikennejärjestelmäanalyysissä tunnistettuihin tarpeisiin.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on tärkeässä osassa kansallisen tason ja EU-tason vaikuttamisessa. Tavoitteena on, että valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma luo jatkuvuutta, ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä liikennejärjestelmän kehittämiseen.

Kuvio 2. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tietopohjan kehittäminen.

2.2 Ennakointitieto suunnittelun tukena

Liikennejärjestelmäsuunnittelussa on tärkeää tunnistaa, että tulevaisuus ei ole ennalta määrätty. Tulevaisuuksia ennakoidaan, ei ennusteta. Ennakoinnissa muodostetaan mielikuvia ja käsityksiä vaihtoehtoisista tulevaisuuksista. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnittelu vaikuttaa osaltaan siihen, miten tulevaisuuden Suomessa liikutaan ja kuljetetaan.

Ennakointityön ja tulevaisuustiedon hyödyntäminen ovat kiinteä osa tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa. Päätöksenteossa vaaditaan laajaa ymmärrystä monimutkaisista ja toisiinsa kytkeytyvistä kokonaisuuksista. Valtioneuvostossa ennakointityötä tehdään poikkihallinnollisesti. Työssä hahmotetaan vaihtoehtoisia tulevaisuuden kehityskulkuja ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia sekä haasteita. Työn tuloksia on kuvattu muun muassa kerran vaalikaudessa laadittavassa tulevaisuusselonteossa[2]. Päätöksenteon kannalta tärkeitä, tulevaisuudessa erityistä huomiota vaativia asioita tunnistetaan

[2] Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. ja 2. osa : Näkymiä seuraavien sukupolvien Suomeen: http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-760-7

myös liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla tehtävässä omassa ennakointityössä.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman näkökulmasta keskeiset ennakointityöt

Luvussa 2.1. kuvattua liikennejärjestelmäanalyysiä on täydennetty loppukesästä 2023 uudella tilannekuvalla, jossa on tarkasteltu liikennejärjestelmään keskeisesti vaikuttavia toimintaympäristön muutoksia. Toimintaympäristöä on analysoitu neljän teeman kautta: liikennejärjestelmä osana alue- ja yhdyskuntarakennetta, Suomen kansainvälinen saavutettavuus, liikennejärjestelmän ympäristöllinen kestävyys sekä liikenteen palvelujen kehitys

Liikennemallit tarjoavat systemaattisen tavan tutkia, miltä tulevaisuuden liikennejärjestelmä voisi näyttää. Joulukuussa 2022 julkaistu valtakunnallinen liikenne-ennuste [3] sisältää ennusteet tie-, rautatie- ja meriliikenteen kehittymisestä vuoteen 2060 saakka. Liikenne- ja viestintävirastossa kehitetään myös valtakunnallista liikenteen ennustemallijärjestelmää, joka mahdollistaa esimerkiksi erilaiset skenaariotarkastelut liikennejärjestelmäsuunnittelun tukena.

Väyläviraston ennakointityö syventää liikennehallinnon tulevaisuustyötä väylänpidon näkökulmasta. Ensimmäistä kertaa julkaistussa Tulevaisuuden muutosten hallinta väylänpidossa [4]-selvityksessä on laadittu tarkastelukehikko tulevaisuuden ennakointiin väylänpidon suunnittelussa. Työssä on tunnistettu tulevaisuuteen vaikuttavia poliittisia, taloudellisia, yhteiskunnallisia, teknologisia ja ympäristöllisiä muutostekijöitä. Lisäksi selvityksessä on kuvattu vaikutuskanavat toimintaympäristön muutosten, liikennejärjestelmän ja väylänpidon tuotteiden välillä. Olennaista on tunnistaa, miten toimenpiteet vaikuttavat erilaisissa tulevaisuuksissa ja millä tavoilla voidaan reagoida erilaisiin tulevaisuuden kehityskulkuihin.

Tulevaisuustieto nivoutuu osaksi valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vision ja tavoitteiden valmistelutyötä sekä toimenpideohjelman valmistelua. Jatkossa liikennejärjestelmäsuunnittelun kannalta olennaisen tulevaisuustiedon tuottaminen ja hyödyntäminen on tarkoitus kytkeä entistä tiiviimmin valtioneuvoston yhteisen ennakointityön prosesseihin.

[3] Valtakunnalliset liikenne-ennusteet: https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Traficom%20VLE%20062022.pdf
[4] Tulevaisuuden muutosten hallinta väylänpidossa: Tarkastelukehikko ja analyysi muutosten vaikutuksista: https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-405-083-8

2.3 Suunnitelman visio ja tavoitteet

Liikennejärjestelmäsuunnitelma päivitetään hallituskausittain. Näin luodaan jatkuvuutta ja pitkäjänteisyyttä valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämiseen. Suunnitelman visio ja tavoitteet ohjaavat liikennejärjestelmän kehittämistä pitkälle tulevaisuuteen. Ensimmäisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman visio ja tavoitteet toimivat suunnitelman päivityksen lähtökohtana ja ne on kuvattu alla. Niitä käsitellään ja arvioidaan suunnitelman päivitysprosessin yhteydessä.

Visio

Ensimmäisessä valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on asetettu visio vuodelle 2050.

Vuonna 2050 Suomen liikennejärjestelmä toimii ympäristöllisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästi ja takaa riittävän saavutettavuuden ihmisille ja elinkeinoelämälle. Liikenne toimii multimodaalisesti ja päästöttömästi. Liikkumisen ja logistiikan kustannukset ovat pienentyneet. Suomi on onnistunut ratkaisemaan liikenneverkon rahoitusta koskevan haasteen uusilla toiminta- ja rahoitusmalleilla. Suomi on vaihtoehtoinen käytävä ja solmukohta maailmanlaajuisille matkustaja-, tavara- ja datavirroille. Liikennejärjestelmässä on huomioitu huoltovarmuus sekä varautumisen ja valmiuden vaatimukset siten, että Suomessa voidaan luottaa liikennejärjestelmän toimivuuteen ja resilienssiin kaikissa olosuhteissa ympäri vuoden.

Digitaalinen murros on pyyhkäissyt läpi liikennejärjestelmän muokaten siitä aiempaa tehokkaamman ja turvallisemman tarjoten samalla parempia palveluita elinkeinoelämälle ja kansalaisille. Suomi tavoittelee johtajuutta liikenteen palveluiden ja teknologioiden kehittämisessä.

Suomalaiset liikennealan toimijat ovat alansa edelläkävijöitä luoden kestävää kasvua, päästövähennyksiä ja työllisyyttä. Uudet ja nopeat liikenne- ja viestintäyhteydet luovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja tehostavat resurssien hyödyntämistä koko maassa, harvaan asutut seudut sekä arktiset alueet mukaan luettuina. Suomi on onnistunut hyödyntämään koko maantieteellisen potentiaalinsa matkojen ja kuljetusten kansainvälisenä solmupisteenä.

Liikennejärjestelmä on saavutettava ja tasa-arvoinen eri käyttäjäryhmille. Ihmiset ja yritykset ovat pääasiassa tyytyväisiä liikennejärjestelmään. Liikennejärjestelmä on luonut edellytykset täsmälliselle, ennakoitavalle ja sekä ihmisten että elinkeinoelämän tarpeet huomioivalle liikenteelle. Asiakkailla on helposti saatavilla olevaa ja luotettavaa tietoa liikenteen palveluista. Liikenneturvallisuus on korkealla tasolla kaikissa liikennemuodoissa eikä kenenkään tarvitse loukkaantua vakavasti tai menehtyä liikenteessä.

Työmatkaliikkuminen tapahtuu kaupungeissa, työssäkäyntialueilla ja kaupunkiseutujen välillä pääasiassa kestävillä kulkutavoilla. Infrastruktuurin ja palveluiden kehittämisen myötä joukkoliikenne muodostaa kestävän liikenteen rungon. Raideliikenteen kehittäminen on tehokkaasti mahdollistanut kestävää yhdyskuntarakennetta suurimmilla kaupunkiseuduilla ja kaupunkiseutujen välisten yhteyksien varrella. Tietotyössä on siirrytty merkittäviltä osin etätyöskentelyyn ja etäteknologioita käytetään paljon myös erilaisissa palveluissa. Kävellen ja pyöräillen tehdyt matkat ovat merkittävästi korvanneet henkilöautoilla tehtyjä matkoja erityisesti kaupunkiseuduilla. Uusien monipuolisten liikkumisen ja kuljettamisen palveluiden käyttö on vakiintunut osa ihmisten arkea.

Kasvavat kaupunkiseudut ovat talouskasvun vetureita ja elinympäristöiltään houkuttelevia. Taajamissa ja haja-asutusalueilla on käytössä nykyistä parempaa palvelutasoa tarjoavia ja ihmisten tarpeisiin vastaavia liikkumispalveluita. Henkilöautoilun kestävyys on parantunut vähäpäästöisempien käyttövoimien ja ajoneuvoteknologioiden kehittymisen myötä. Myös tavarankuljetuksissa on siirrytty vähäpäästöisiin ajoneuvoihin. Liikenteen aiheuttamat ympäristöhaitat ovat vähentyneet ja riski suuronnettomuuksille on pienentynyt. Koko maassa on mahdollista käyttää fossiilittomia käyttövoimia.

Kansainvälinen liikenne toimii sujuvasti ja mahdollistaa monipuolisesti yritysten toimintamahdollisuudet Suomessa tukien alueiden kehittymismahdollisuuksia. Kuljetusketjujen toimintaa kaikissa liikennemuodoissa on tehostettu digitalisaation ja tiedon turvallisen hyödyntämisen keinoin.

Tavoitteet

Ensimmäisessä valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on asetettu kolme tavoitetta, jotka ovat rinnakkaisia ja jotka kaikki pyrkivät hillitsemään ilmastonmuutosta:

Saavutettavuus:

Liikennejärjestelmä takaa koko Suomen saavutettavuuden ja vastaa elinkeinojen, työssäkäynnin ja asumisen tarpeisiin.

Kestävyys:

Ihmisten mahdollisuudet valita kestävämpiä liikkumismuotoja paranevat - erityisesti kaupunkiseuduilla.

Tehokkuus:

Liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellinen tehokkuus paranee.

2.4 Toimenpideohjelman kuvaus ja tarkkuustaso

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpideohjelman valmistelua ohjaavat suunnitelmalle asetetut visio ja tavoitteet. Toimenpideohjelma koostuu liikenneverkkoja (kunnossapito ja kehittäminen), liikennejärjestelmää tukevaa infrastruktuuria, tietoa sekä liikkumisen ja kuljettamisen palveluja koskevista valtakunnallisesti linjauksista ja toimenpiteistä. 12-vuotisella suunnitelmalla pyritään siihen, että liikennejärjestelmää ylläpidetään ja kehitetään pitkäjänteisesti.

Voimassa oleva valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma linjaa liikennejärjestelmätoimenpiteiden osalta valtion talousarviorahoituksen suuntaamisesta suunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Rahoituksen suuntaamisen lisäksi suunnitelman toimenpiteisiin voi sisältyä lainsäädäntötoimia, erillisten strategioiden, selvitysten ja tutkimusten laatimista tai toiminnan kehittämistä. Lähtökohtana on, että suunnitelmassa ei rajauduta pelkästään liikenteen hallinnonalan käytössä olevaan keinovalikoimaan, vaan suunnitelmassa hyödynnetään laajasti liikennejärjestelmän kehittämismahdollisuuksia.

Väyläverkon osalta suunnitelmassa kuvataan talousarviorahoituksen kohdentamista eri toimenpidetyyppeihin ja väylämuotoihin. Lisäksi suunnitelma sisältää väyläverkkojen kunnossapidon ja kehittämisen toimintamalleja ohjaavia kirjauksia muun muassa suunnitelman toimeenpanosta ja tiedon hyödyntämisestä. Jatkossakin yksityiskohtaisempi väylähankkeiden käsittely tehdään olemassa olevaan tietoon pohjautuen suunnitelman toimeenpanon yhteydessä.

Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelujen osalta suunnitelmassa käsitellään joukkoliikennettä, liikenteen uusia palveluja sekä logistiikkaa. Toimenpiteet liittyvät rahoitukseen, selvitettäviin aihekokonaisuuksiin ja toimintamallien kehittämiseen. Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen (khk) vähennystoimenpiteiden osalta varmistetaan, että suunnitelma on linjassa kansallisen ilmastopolitiikan valmistelun kanssa.

Suunnitelmassa käsitellään myös liikennejärjestelmän läpileikkaavia teemoja, kuten liikennejärjestelmän digitalisointia ja liikenteen hallintaa. Lisäksi käsitellään alueellisia erityiskysymyksiä sekä kumppanuuksien ja yhteistyön vahvistamista liikennejärjestelmän kehittämisessä.

Hallitusohjelmassa on runsaasti liikennejärjestelmän kehittämiseen liittyviä kirjauksia, joita tullaan tarkastelemaan suunnitelman toimenpideohjelman valmistelun yhteydessä.

Voimassa olevan suunnitelman toimenpiteet ovat osin eri tasoisia ja niitä on runsaasti. Suunnitelman päivitysprosessissa arvioidaan toimenpideohjelman sisältöä ja laajuutta

sekä toimenpiteiden tarkkuustasoa, ohjausvaikutusta ja priorisointitarvetta. Strategisuutta pyritään vahvistamaan painotuksilla ja valinnoilla, joita liikennejärjestelmän kehittäminen vaatii. Lisäksi valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman suhdetta toimeenpanevaan suunnittelutasoon pyritään selkeyttämään. Suunnitelman sisältöä kehitetään edelleen niin, että se luo entistä paremmin ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä valtakunnalliseen liikennejärjestelmän kehittämiseen ja valtion toimintaan.

Suunnittelualue

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma kattaa koko Suomen alueen. Suunnitelman valmistelussa huomioidaan Suomen eri osien ja alueiden erityispiirteitä.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on lainsäädäntövalta teitä ja kanavia, tieliikennettä, raideliikennettä, veneliikennettä sekä paikallisia meriliikenteen väyliä koskien. Valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa koskeva sääntely ja siten itse suunnitelmakaan ei voi siis koskea näitä asioita Ahvenmaan maakunnan alueen osalta. Sen sijaan ilmailua sekä kauppamerenkulkua ja kauppamerenkulun väyliä koskevien kysymysten osalta huomioidaan myös Ahvenanmaan maakunnan alue, sen mukaan kuin se näiden asioiden käsittelyssä on tarpeen.

2.5 Vaikutusarvioinnin tavoitteet

Vaikutusarvioinnin tavoitteena on edistää tietoon pohjautuvaa suunnittelua ja päätöksentekoa. Sen avulla suunnitelman toimenpiteiden vaikutukset tuodaan esiin ja suunnitteluratkaisuista tehdään läpinäkyvämpiä. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusarviointia ohjaa laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005, SOVA-laki).

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettu laki asettaa liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteeksi edistää toimivaa, turvallista ja kestävää liikennejärjestelmää. Laki velvoittaa ottamaan suunnittelussa huomioon muun muassa yhdyskuntarakenteelliset ja sosiaalisen tasa-arvon näkökohdat, liikenteen ympäristöhaittojen ennalta ehkäisemisen ja vähentämisen sekä liikennejärjestelmän energiatehokkuuden.

Valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa valmistellaan nyt toista kertaa. Voimassa olevan suunnitelman vaikutuksia on arvioitu sekä etukäteen että jälkikäteen. Suunnitelman valmistelun aikana tehtiin systemaattista vaikutusarviointia, jolla tuettiin suunnitelman valmistelua. Suunnitelman valmistumisen jälkeen seurantatiedon ja laajemman liikennejärjestelmäanalyysin avulla on tunnistettu suunnitelman tuottamia vaikutuksia muuttuneessa toimintaympäristössä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksen yhteydessä vaikutusarviointi tuottaa tietoa suunnitelman ja sen vertailuvaihtoehdon todennäköisistä vaikutuksista lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Vaikutusarviointi tuo esiin suunnitelman mahdollisia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia. Vaikutuksia arvioidaan suhteessa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Huomiota kiinnitetään tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkittäviin taloudellisiin, sosiaalisiin ja ympäristövaikutuksiin.

Vaikutusarvioinnissa tarkastellaan viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaisia vaikutuksia. Laissa ympäristövaikutuksella tarkoitetaan suunnitelman tai ohjelman välitöntä ja välillistä vaikutusta Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;

b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;

c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;

d) luonnonvarojen hyödyntämiseen;

e) a–d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Vaikutusarvioinnilla pyritään tunnistamaan toimenpiteiden haitalliset vaikutukset etukäteen ja ennaltaehkäisemään niitä jo suunnittelun aikana. Arvioitavat vaikutukset on kuvattu tarkemmin luvussa 3.

Suunnitelman valmistelun aikana arvioidaan, onko toimenpideohjelmalla merkittäviä rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia. Rajat ylittävien ympäristövaikutusten osalta suunnitelman valmistelua ohjaa niin sanottuun Espoon sopimukseen (Yleissopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista, SopS 67/1997 ja SopS 81/2017) liittyvä strategista ympäristöarviointia koskeva pöytäkirja (SopS 69/2010).

2.6 Valmisteluvaiheet

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivitys alkaa heti hallituskauden alussa. Hankkeen hankepäätös hyväksyttiin kesäkuussa 2023, mikä tarkoittaa sitä, että valmistelutyö alkaa arviolta syyskuussa 2023. Tavoiteaikataulun mukaisesti suunnitelmasta tehdään valtioneuvoston päätös ja se annetaan selontekona eduskunnalle joulukuussa 2024.

Vision ja tavoitteiden käsittely

Valmisteluprosessi alkaa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vision ja tavoitteiden käsittelyllä. Voimassa olevan suunnitelman vision ja tavoitteiden päivitys- ja priorisointitarpeet arvioidaan syksyn 2023 aikana. Vision ja tavoitteiden tarkastelussa hyödynnetään liikennejärjestelmän tilannekuvaa, joka sisältää kuvauksen liikennejärjestelmän nykytilasta ja toimintaympäristön muutoksista. Muita tärkeitä aineistoja ovat hallitusohjelma, voimassa olevan suunnitelman seurantatieto, liikennejärjestelmäanalyysi, ennakointityöt ja tästä arviointiohjelmasta saatava lausuntopalaute. Vision ja tavoitteiden päivitys- ja priorisointitarpeista voi antaa näkemyksiä arviointiohjelman lausuntokierroksen yhteydessä.

Tavoitteena on, että suunnitelman visiosta ja tavoitteista linjataan vuoden 2023 loppuun mennessä.

Suunnittelun ja arvioinnin yhteensovittaminen

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma sisältää toimenpiteitä, joiden valinnassa ja priorisoinnissa keskeisenä lähtökohtana ovat suunnittelua ohjaavat visio ja tavoitteet, liikennejärjestelmäanalyysin pohjalta tunnistetut kehittämistarpeet sekä muut ennakointityöt. Liikennejärjestelmän kehittämistarpeiden tunnistamisessa hyödynnetään sidosryhmiltä saatua palautetta. Vaikutusarviointi kytkeytyy tiivisti suunnitelman valmisteluun ja sen avulla tunnistetaan tavoitteita tehokkaasti tukevat toimenpiteet.

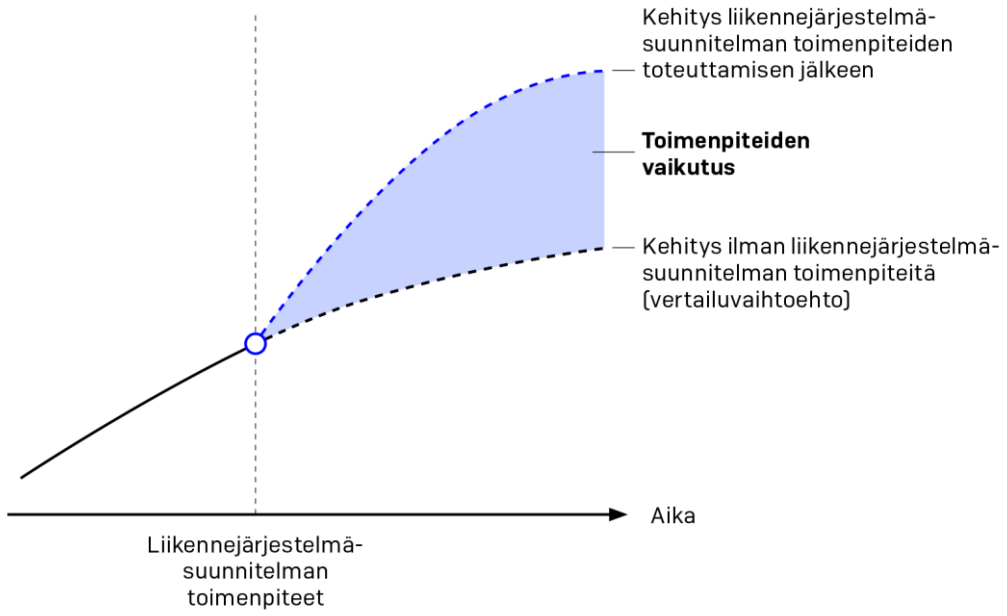
Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusarviointi etenee suunnittelun kanssa samanaikaisesti. Suunnitelmaluonnosta kehitetään vaikutusarvioinnin perusteella, kunnes lopullinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on valmis. Tavoitteena on, että tuotettu arviointitieto on käytettävissä suunnitteluprosessin aikana ja sen jälkeen.

Vaikutuksia arvioidaan määrällisesti ja laadullisesti. Vaikutusarvioinnin valmisteluun vaikuttavat suunnitelman ja toimenpiteiden tarkkuustasolla sovellettavissa olevat työkalut ja tietoaineistot. Vaikutuksia arvioidaan ensisijaisesti valtakunnallisesta näkökul-

masta, mutta kustakin vaikutuksesta voidaan tunnistaa keskeiset alueelliset ja kansainväliset vaikutukset. Vaikutusten kohdentumista voidaan arvioida esimerkiksi elinkeinoelämän, asukkaiden, kuntien, kaupunkiseutujen ja valtion näkökulmasta.

Arviointi on pitkälti laadullista asiantuntija-arviointia ja perustuu osaltaan aiemmin tehtyjen vaikutusten arviointien hyödyntämiseen. Määrällistä arviointia pyritään tuottamaan mahdollisuuksien mukaan suunnitelman tarkkuustaso huomioiden. Vaikutusarvioinnissa käytettävät aineistot ja menetelmät tarkentuvat suunnittelun aikana.

Suunnitelman toimenpiteiden vaikutuksia arvioidaan vertaamalla suunnitelmaluonnosta (Ve1) vertailuvaihtoehtoon (Ve0). Vertailuasetelma on esitetty kuviossa 3. Vertailuvaihtoehto Ve0 sisältää suunnitelman päätöshetkellä rakenteilla olevat ja päätetyt hankkeet, olemassa olevat kehys- ja talousarviopäätökset ja talousarviorahoituksen käyttöä ohjaavat linjaukset sekä olemassa olevan lainsäädännön. Vertailuvaihtoehto Ve0 kuvaa tilannetta, jossa jo päätettyjen toimenpiteiden lisäksi ei tehdä uusia toimenpiteitä.

Kuvio 3. Vaikutusarvioinnin vertailuasetelma.

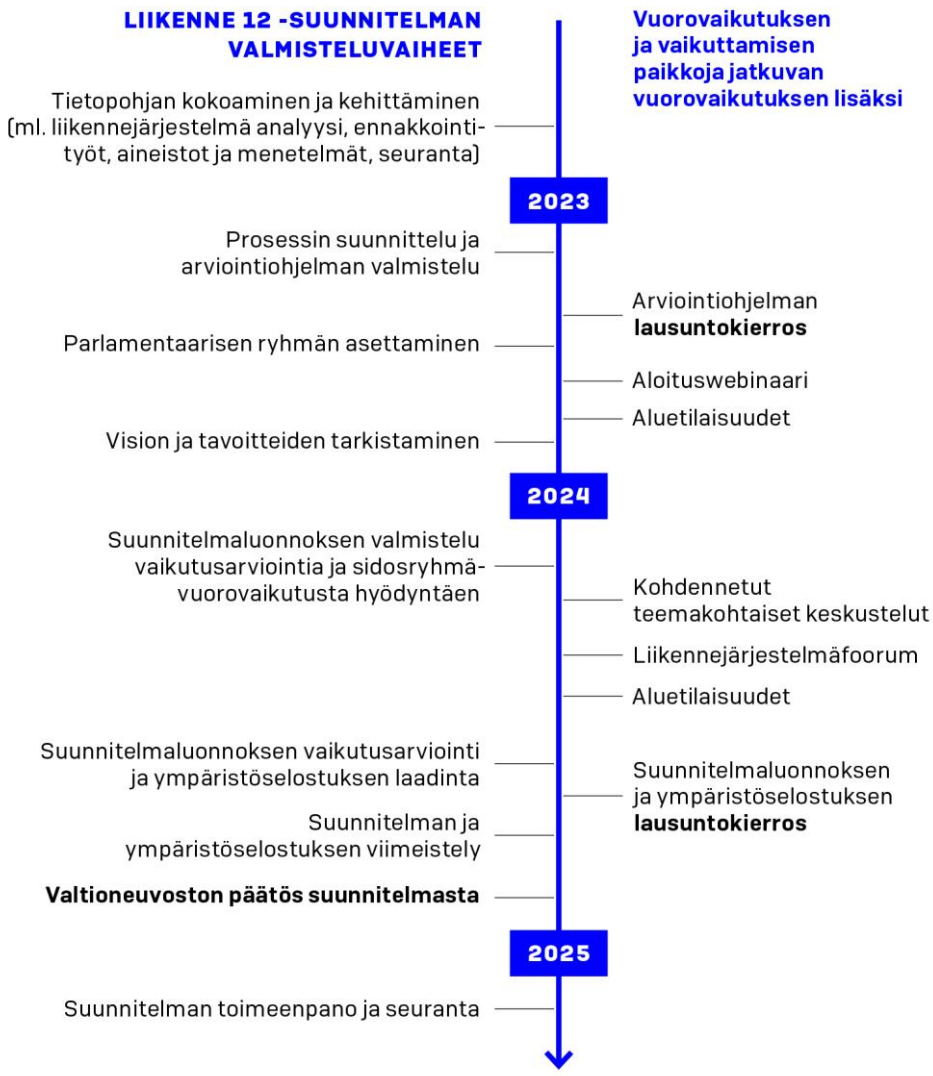
Suunnittelussa voidaan hyödyntää erilaisten rahoitusskenaarioiden vertailua. Rahoitusskenaarioissa lähtökohtana ovat julkisen talouden suunnitelman mukaiset rahoitustasot suunnitelman ensimmäiselle neljälle vuodelle sisältäen siinä päätetyn jakauman investointien, ylläpidon ja palveluiden osalta. Suunnitelman viimeisen kahdeksan vuo-

den osalta voidaan arvioida rahoituksen jakautumista eri tavoin, kuitenkin pitäen lähtökohtana voimassa olevia linjauksia liikenteen kokonaisrahoitustasosta talousarviossa. Liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa voidaan tarkastella erilaisia vaihtoehtoisia skenaarioita liikenneverkon rahoituksen jakautumiselle sekä arvioida uusien rahoituskeinojen hyödyntämistä liikennejärjestelmää koskevia tavoitteita ja resurssirajoitetta määriteltäessä. Rahoitusskenaariot tukevat rahoitusrajoitetta koskevaa päätöksentekoprosessia ja antavat taustatietoa toimenpideohjelman laatimiseen.

Vaikutusarvioinnin menetelmiä on avattu tarkemmin luvussa 3. Suunnitelmaluonnoksen ja vaikutusarvioinnin sisällöistä käydään keskustelua vuoden 2024 aikana. Suunnitteluprosessin aikaista vuorovaikutusta eri toimijoiden kanssa on kuvattu luvussa 2.7.

Lausuntokierros ja suunnitelman viimeistely

Suunnitelmaluonnoksen vaikutuksia arvioidaan kattavasti kesän ja syksyn 2024 aikana. Suunnitelmaluonnos ja sen ympäristöselostus ovat nähtävillä syksyllä 2024. Suunnitelmaluonnos viimeistellään vaikutusarvioinnin ja lausuntokierroksen palautteen pohjalta. Tavoitteena on, että suunnitelmasta tehdään valtioneuvoston päätös vuoden 2024 loppuun mennessä ja sen jälkeen se annetaan eduskunnalle selontekona (kuvio 4).

Kuvio 4. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksen tavoiteaikataulu ja valmisteluvaiheet.

2.7 Vuorovaikutus ja viestintä

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksessä kiinnitetään erityistä huomiota suunnittelun aikaiseen vuorovaikutukseen ja viestintään. Keskeisiä toimijoita suunnitelman valmistelun ja vuorovaikutuksen kannalta ovat muun muassa kunnat, kaupunkiseudut ja maakunnat, valtionhallinto, elinkeinoelämä, tutkimuslaitokset, järjestöt ja kansalaiset.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun vaikuttavuus kasvaa, kun suunnittelua tehdään vuorovaikutteisesti ja vuoropuhelu on avointa. Lisäksi tavoitteena on tiedottaa suunnitelman valmistelusta oikea-aikaisesti erilaisia kanavia hyödyntäen. Näin sidosryhmät ja eri toimijat ovat ajan tasalla suunnitelman etenemisestä, valmisteluvaiheista ja vuorovaikutustilaisuuksista. Tässä luvussa kuvataan valmistelun aikaisen vuorovaikutuksen ja viestinnän menetelmiä ja ajankohtia (kuvio 4).

Lausuntokierrokset

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun sisältyy kaksi lakisääteistä lausuntokierrosta, jolloin kaikilla on mahdollisuus tutustua valmisteluaineistoihin ja antaa niistä mielipiteensä. Ensimmäinen lausuntokierros järjestetään suunnitelman vaikutusarviointiohjelmasta syksyllä 2023. Tavoitteena on, että toinen lausuntokierros valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja suunnitelman ympäristöselostuksesta järjestetään syksyllä 2024.

Keskustelutilaisuudet

Voimassa olevan Liikenne 12 -suunnitelman mukaisesti liikennejärjestelmätyön yhteistyömallia kehitetään jatkuvasti valtakunnallisen ja alueellisen tason välillä. Säännöllisesti kokoontuva Liikennejärjestelmäfoorumi on suunniteltu järjestettäväksi verkkotilaisuutena seuraavan kerran syyskuussa 2023. Tilaisuudessa käsitellään suunnitteluprosessia, suunnitelman sisältöaihioita sekä vision ja tavoitteiden valmistelua.

Loppusyksystä on tarkoitus järjestää aueelliset keskustelutilaisuudet liikennejärjestelmätoimijoiden (maakunnat suuralueittain) kanssa ja keskustelutilaisuus MAL-kaupunkiseutujen kanssa. Tilaisuuksien pääsisältönä ovat alueiden näkemykset suunnitelman visioon ja tavoitteisiin sekä suunnitelman sisältötarpeiden priorisointi tavoitteiden näkökulmasta. Tilaisuudet järjestetään verkkotilaisuuksina.

Keväällä 2024 järjestetään Liikennejärjestelmäfoorumi, jossa tavoitteena on saada näkemyksiä suunnitelmaluonnoksen sisällön valmisteluun. Tämä tilaisuus pidetään mahdollisuuksien mukaan läsnätilaisuutena Helsingissä.

Loppukeväästä 2024 on tarkoitus järjestää vastaavia alueellisia keskustelutilaisuuksia kuin syksyllä 2023. Keskusteluiden tarkoituksena on käydä läpi suunnitelman sisältöasioita teemoittain.

Teemakohtaiset tapaamiset

Lausuntokierrosten ja vuorovaikutustilaisuuksien lisäksi suunnitelman sisällöstä on tarkoitus järjestää teematyöpajoja noin 4-6 kappaletta. Työpajat on tarkoitus järjestää

vuoden 2024 tammi-helmikuun aikana läsnätilaisuuksina.Teematyöpajojen aiheita voivat olla esimerkiksi digitalisaatio ja sähköistyminen, elinkeinoelämän tarpeet, henkilöliikenteen tulevaisuus, liikenteen infrastruktuuri, toimintaympäristön muutokset ja kansainvälinen saavutettavuus sekä huoltovarmuus. Teematyöpajojen aiheet tarkentuvat valmistelun aikana. Tilaisuuksiin kutsutaan aiheiden kannalta keskeisiä sidosryhmiä. Lisäksi on tarkoitus järjestää noin 2-3 valtioneuvoston sisäistä yhteistyökokousta.

Jatkuva vuorovaikutus ja viestintä

Tilaisuuksien lisäksi valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta viestitään uutiskirjeellä, joka toimitetaan säännöllisesti valmistelusta kiinnostuneille. Lisäksi Liikenne12 -suunnitelman valmistelua varten avataan uusi sähköpostiosoite (liikenne12@gov.fi), johon kaikilla on mahdollisuus lähettää palautetta suunnitteluprosessin aikana. Sähköposti on auki uuden suunnitelman julkaisuun asti. Valtioneuvoston julkinen hankepalvelu toimii asiakirjojen esityspaikkana, kuten myös aiempien päivityshankkeiden aikana. (https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM029:00/2023).

Hallinnonala osallistuu aktiivisesti sidosryhmien tilaisuuksiin valmistelun ajan. Olemassa olevat ryhmät ja yhteistyötavat (ml. alueelliset liikennejärjestelmätyöryhmät, erilaiset neuvottelukunnat ja yhteistyöryhmät, elinkeinoelämän kanssa käytävät keskustelut) eri toimijoiden kesken ovat yhtä tärkeitä vaikuttamisväyliä suunnitelman valmisteluun kun päivitysprosessia varten järjestetyt tilaisuudet.

3 Arvioitavat vaikutukset

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelun aikana arvioidaan toimenpiteiden ja toimenpidekokonaisuuksien vaikutuksia. Vaikutusarviointi kytkeytyy suunnitelman valmisteluun niin, että suunnitelmaluonnokseen on mahdollista sisällyttää Liikenne12 -tavoitteita tukevat toimenpiteet. Suunnitelman arvioitavat vaikutukset (kuvio 5) on määritetty siten, että ne sisältävät suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaiset vaikutukset. Lisäksi arvioinnissa tuotetaan tietoa siitä, miten hyvin suunnitelman toimenpidekokonaisuus vastaa suunnitelman tavoitteisiin. Tässä luvussa kuvataan arvioitavat vaikutukset ja kytkökset valtakunnalliseen liikennejärjestelmään (vaikutusmekanismit). Lisäksi tuodaan esiin vaikutusarvioinnin sisältöä ja arvioinnin mahdollisuuksia. Valmistelun aikana kiinnitetään huomiota vaikutusalueiden ristiinkytkentöihin ja arviointitiedon laatuun.

Tiivistelmä

Saavutettavuuden sekä matkojen ja kuljetusten palvelutason arvioinnissa tarkastellaan liikenteellisiä vaikutuksia. Liikennejärjestelmää tarkastellaan alueellisista näkökulmista Suomen kansainvälisen saavutettavuuden, maan eri osien välisen saavutettavuuden, kaupunkiseutujen sisäisen saavutettavuuden sekä aluerakenteen ja alueellisten kehitysedellytysten kannalta. Saavutettavuusvaikutusten osana huomioidaan huoltovarmuuden kannalta keskeiset vaikutukset. Käyttäjähyötyjen arviointi tehdään liikennejärjestelmän asiakkaiden kohtaaman matka-ajan, häiriöttömyyden, mukavuuden ja muiden palvelutasotekijöiden muutosten kautta.

Liikennejärjestelmän taloudellista kestävyyttä arvioidaan kokonaisuuksina yhdyskuntataloudellisen tehokkuuden, julkistalouden sekä taloudellisen kasvun edellytysten kannalta. Yhteiskuntataloudellista tehokkuutta arvioidaan sen perusteella kuinka suuret ovat suunnitelman yhteenlasketut käyttäjä-, turvallisuus- ja ympäristöhyödyt suhteessa suunnitelman kustannuksiin tai sen käyttämiin resursseihin, eli kuinka kustannustehokkaasti suunnitelmassa asetetut tavoitteet voidaan toteuttaa. Julkistaloudelliset vaikutukset tarkoittavat muutoksia valtion ja kuntien tuloihin ja menoihin. Taloudellisen kasvun edellytyksissä käsitellään liikennejärjestelmäsuunnitelman laajempia taloudellisia vaikutuksia.

Ekologisen kestävyyden näkökulmasta arvioidaan suunnitelman vaikutuksia ilmastomuutoksen hillintään, ilmastomuutoksen sopeutumiseen, luonnon monimuotoisuuteen, liikenteen päästöihin ja melulle altistumiseen. Lisäksi arvioidaan suunnitelman vaikutuksia yhdyskuntarakenteen kestävyyteen, luonnonvarojen käyttöön, materiaalitehokkuuteen sekä vesiin ja maaperään kohdistuviin riskeihin.

Sosiaalisen kestävyyden osalta arvioidaan asukkaiden liikkumisen mahdollisuuksia sekä liikenteen terveys- ja hyvinvointivaikutuksia. Lisäksi arvioidaan vaikutuksia rakennettuun ympäristöön ja maisemaan.

Liikennejärjestelmän turvallisuutta arvioidaan liikennemuodoittain ja käyttäjien näkökulmasta liikkumisympäristön turvallisuutena. Turvallisuuden arviointi kohdistuu riskien todennäköisyyksissä ja riskeille altistumisessa sekä seurausten vakavuudessa tapahtuviin muutoksiin.

Kuvio 5. Arvioitavat vaikutukset.

3.1 Vaikutukset saavutettavuuteen sekä matkojen ja kuljetusten palvelutasoon

Suomen kansainvälinen saavutettavuus

Suomen kansainvälisellä saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin liikenne- ja digitaaliset yhteydet ja palvelut mahdollistavat Suomen yritysten, kansalaisten ja julkishallinnon muihin maihin kohdistuvien liikkumis-, kuljetus- ja yhteydenpitotarpeiden toteutumisen. Suomen kansainvälisen liikenteellisen saavutettavuuden merkittävimmät tarpeet syntyvät vienti- ja tuontikuljetusten tarpeista, kansainvälisen työasioinnin tarpeista, ulkomaisen työvoiman liikkumistarpeista sekä logistiikan digitalisaatiosta.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan yleisesti ottaen vaikuttaa Suomen kansainväliseen saavutettavuuteen muuttamalla seuraavia tekijöitä:

- liikenteen sujuvuus ja häiriöttömyys kansainvälisen liikenteen reiteillä (esim. TEN-T-verkko, laivayhteydet, lentoliikenteen yhteystarjonta)
- kauppamerenkulun toimintaedellytykset (esim. väylien syventäminen, meriliikenteen ohjaus, jäänmurto ja luotsaustoiminta)
- lentokenttien toimivuus ja saavutettavuus eri kulkumuodoilla (erityisesti Helsinki-Vantaa)
- kansainvälisen liikenteen solmupisteiden henkilö- ja tavaraliikenteen yhteydet ja näiden palvelutaso sekä matkaketjut solmupisteiden välillä.

Vaikutusarvioinnissa voidaan hyödyntää aiemmin tehtyjä hankearviointeja, tilastoja ja tutkimustietoa. Menetelmien soveltuvuus riippuu arvioitavista toimenpiteistä.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia Suomen kansainväliseen saavutettavuuteen arvioidaan esimerkiksi:

- tarkastelemalla toimenpiteiden vaikutusta vaikutusmekanismien perusteella edellä kuvattuihin tekijöihin (kansainvälisen liikenteen toimivuus, kauppamerenkulun toimintaedellytykset, lentoliikenteen toimintaedellytykset, yhteydet solmupisteisiin)
- toimenpiteiden tarkkuuden mahdollistaessa hyödyntämällä esimerkiksi hankearvioinnin laskennallisia menetelmiä, saavutettavuustarkasteluja tai tutkimuksissa todettuja vaikutusarvioita.

Alueiden välinen saavutettavuus

Alueiden välinen saavutettavuus tarkoittaa maakuntakeskusten ja kaupunkikeskusten välistä saavutettavuutta. Alueiden välisen saavutettavuuden liikenteelliset tekijät ovat päätiet ja niiden palvelutaso sekä linja-autojen kaukoliikenteen yhteydet, rataverkko ja junayhteydet, lentoasemat ja kansalliset lentoyhteydet. Muutokset valtakunnallisissa väyläverkoissa ja liikenneyhteyksissä vaikuttavat alueiden väliseen liikkumiseen ja kuljettamiseen ja niillä voi olla vaikutusta työmarkkina-alueiden laajuuteen sekä yritysten hankinta- ja markkina-alueiden laajuuteen.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan yleisesti ottaen vaikuttaa alueiden väliseen saavutettavuuteen muuttamalla seuraavia tekijöitä:

- maakuntakeskusten välisten, elinkeinoelämän ja työssäkäynnin kannalta merkittävien yhteyksien palvelutaso (mm. kunnossapito ja huoltovarmuus, rataverkon kantavuus ja kapasiteetti, matka-aika)
- maakuntakeskusten välisen joukkoliikenteen palvelutaso, kilpailukyky ja toimintaedellytykset
- maakuntakeskusten ja pääkaupungin välisten yhteyksien palvelutaso ja matka-aika.

Vaikutusarvioinnissa voidaan hyödyntää aiemmin tehtyjä hankearviointeja, tilastoja ja tutkimustietoa. Menetelmien soveltuvuus riippuu arvioitavista toimenpiteistä.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia alueiden väliseen saavutettavuuteen arvioidaan esimerkiksi

- tarkastelemalla toimenpiteiden vaikutusta vaikutusmekanismien perusteella edellä kuvattuihin tekijöihin (maakuntakeskusten väliset yhteydet eri kulkutavoilla ja liikennemuodoilla, yhteyksien palvelutaso)
- toimenpiteiden tarkkuuden mahdollistaessa hyödyntämällä esimerkiksi hankearvioinnin laskennallisia menetelmiä, saavutettavuustarkasteluja tai tutkimuksissa todettuja vaikutusarvioita.

Kaupunkiseutujen ja alueiden sisäinen saavutettavuus

Kaupunkiseutujen sisäisellä saavutettavuudella tarkoitetaan maakuntakeskusten ja muiden merkittävien kaupunkiseutujen sisäistä, päivittäisen liikkumisen ja tavarajakelun ydinalueen saavutettavuutta. Kaupunkiseutujen liikennejärjestelmillä on valtakunnallisesti suuri merkitys etenkin kulkutapaosuuksia ja liikenteen päästövähennyksiä koskevien tavoitteiden toimeenpanossa. Laajemmasta näkökulmasta katsoen kaupunkiseudun liikennejärjestelmä on alueen kilpailukyvyn ja houkuttelevuuden tekijä, joka vaikuttaa asuntojen, työpaikkojen ja palveluiden sijoittumiseen ja keskinäiseen saavutettavuuteen ja siten edelleen muun muassa työ-, tuotanto-, palvelu- ja kiinteistömarkkinoihin.

Alueiden sisäisen saavutettavuuden alla käsitellään myös maaseudun ja syrjäisten alueiden saavutettavuutta. Tällöin on kysymys esimerkiksi maa- ja metsätilojen sekä puunhankinta-alueiden tieyhteyksistä, saariston maantielautoista ja yhteysaluspalveluista sekä harvaan asuttujen alueiden julkisen liikenteen yhteyksistä.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan yleisesti ottaen vaikuttaa kaupunkiseutujen ja alueiden sisäiseen saavutettavuuteen muuttamalla seuraavia tekijöitä:

- päivittäisten matkojen ja kuljetusten toimivuus kaupunkiseuduilla (mm. matka-aika maakuntakeskukseen, liikkumiskustannukset, tie- ja rataverkon yhteydet ja palvelutaso, kestävän liikkumisen verkot ja palvelutarjonta, ruuhkautuminen, työssäkäyntialueen laajuus, huoltovarmuus)
- harvaan asuttujen alueiden arkisen liikkumisen ja kuljetusten toimivuus (mm. tieverkon kattavuus ja kunnossapito, liikennepalvelujen tarjonta ja palvelutaso, sisävesi- tai saaristoliikenteen palvelutaso, huoltovarmuus).

Vaikutusarvioinnissa voidaan hyödyntää aiemmin tehtyjä alueellisia liikennejärjestelmäsuunnitelmia, tilastoja ja tutkimustietoa. Menetelmien soveltuvuus riippuu arvioitavista toimenpiteistä.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia kaupunkiseutujen ja alueiden sisäiseen saavutettavuuteen arvioidaan esimerkiksi:

- tarkastelemalla toimenpiteiden vaikutusta vaikutusmekanismien perusteella edellä kuvattuihin tekijöihin (matkojen ja kuljetusten toimivuus kaupunkiseuduilla ja harvaan asutuilla alueilla)
- toimenpiteiden tarkkuuden mahdollistaessa hyödyntämällä esimerkiksi alueilla tehtyjä mallitarkasteluja ja saavutettavuustarkasteluja tai tutkimuksissa todettuja vaikutusarvioita.

Aluerakenne ja alueiden kehitysedellytykset

Aluerakenteella tarkoitetaan koko maan, maakunnan tai niiden osien asumisen, työpaikkojen, palvelujen, vapaa-ajan toimintojen, liikenteen ja muun infrastruktuurin sijoittumista, toiminnallisia kokonaisuuksia ja niiden keskinäisiä vuorovaikutussuhteita. Alueiden kehitysedellytykset tarkoittavat tässä yhteydessä liikennejärjestelmän kehittämisen aiheuttamia vaikutuksia alueiden kehitykseen ja aluerakenteeseen.

Liikennejärjestelmän aiheuttamat vaikutukset aluerakenteeseen ja alueiden kehitysedellytyksiin syntyvät ensisijaisesti saavutettavuuden muutosten kautta. Muutokset saavutettavuudessa heijastuvat tavarakuljetusten tehokkuuteen, palvelujen saavutettavuuteen, työssäkäynnin ja työasioinnin sujuvuuteen. Vaikka saavutettavuuden ja aluekehityksen välinen yhteys tunnistetaan, selkeiden syy-seuraussuhteiden osoittaminen on osoittautunut käytännössä hankalaksi jo valmiiksi hyvin toimivassa liikennejärjestelmässä. Vaikutukset aluerakenteeseen syntyvät pitkän ajan kuluessa saavutettavuusmuutosten myötä. Mikäli kuitenkin liikennejärjestelmätoimenpiteillä poistetaan merkittäviä pullonkauloja, vaikutukset alueiden kehitysedellytyksiin ovat potentiaalisesti merkittäviä.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan yleisesti ottaen vaikuttaa aluerakenteeseen ja alueiden kehitysedellytyksiin muuttamalla seuraavia tekijöitä:

- saavutettavuusmuutokset (yhteydet eri kulkutavoilla ja liikennemuodoilla ja yhteyksien palvelutaso, liikkumiskustannukset, työssäkäyntialueen laajuus, kunnossapito, tieverkon laajuus, huoltovarmuus)
- valtion ja kuntien yhteistyö aluerakenteen kehittämisessä

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia aluerakenteeseen ja alueiden kehitysedellytyksiin arvioidaan esimerkiksi:

- tarkastelemalla toimenpiteiden vaikutusta vaikutusmekanismien perusteella edellä kuvattuihin tekijöihin (saavutettavuusmuutokset, valtion ja kuntien yhteistyö)
- toimenpiteiden tarkkuuden mahdollistaessa hyödyntämällä esimerkiksi saavutettavuustarkasteluja tai tutkimuksissa todettuja vaikutusarvioita.

Kuljetusten palvelutaso ja käyttäjähyödyt

Kuljetusten keskeisiä palvelutason osatekijöitä ovat yhteydet, matka-aika, ennakoitavuus, hallittavuus ja turvallisuus, jotka kaikki vaikuttavat kuljetusten kustannuksiin. Kuljetusten matka-aikaan vaikuttavat yhteyksien tekniset ominaisuudet, liikenteen kokonaismäärä ja koostumus, kuljetuspalvelujen ominaisuudet ja liikenneinformaatio. Matka-aika puolestaan vaikuttaa logistiikan järjestämismahdollisuuksiin ja kustannuk-

siin. Ennakoitavuus tarkoittaa perilletuloajan osuvuutta asiakkaan osoittamaan aikaikkunaan. Hallittavuudella tarkoitetaan kuljetusketjun logistista suunniteltavuutta, mm. informaation ja opastuksen avulla. Turvallisuudella tarkoitetaan onnettomuuksien ja häiriöiden hallintaa. Käyttäjähyödyt aiheutuvat palvelutason paranemisesta.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan yleisesti ottaen vaikuttaa kuljetusten palvelutasoon ja käyttäjähyötyihin muuttamalla seuraavia tekijöitä:

- tie- ja rautatieliikenteen sekä vesiliikenteen yhteydet ja niiden palvelutaso (erityisesti yhteyksien vastaavuus tarpeisiin, matka-aika, väyläkapasiteetti, ruuhkautuvuus, häiriöherkkyys, ennakoitavuus, informaatio, onnettomuusriskin todennäköisyys, huoltovarmuus)
- kuljetusketjujen palvelutaso (erityisesti yhteentoimivuus ja matka-aika)
- kuljetusten kustannukset (mm. aika-, kalusto- ja operointikustannukset, verot ja maksut).

Vaikutusarvioinnissa voidaan hyödyntää aiemmin tehtyjä väyläinvestointien hankearviointeja, tilastoja ja tutkimustietoa. Menetelmien soveltuvuus riippuu arvioitavista toimenpiteistä.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia kuljetusten palvelutasoon ja käyttäjähyötyihin voidaan arvioida esimerkiksi

- tarkastelemalla toimenpiteiden vaikutusta vaikutusmekanismien perusteella edellä kuvattuihin tekijöihin (yhteyksien palvelutaso, kuljetusketjujen palvelutaso, kuljetuskustannukset)
- toimenpiteiden tarkkuuden mahdollistaessa hyödyntämällä esimerkiksi aiempien arviointien vaikutusarvioita.

Matkojen palvelutaso ja käyttäjähyödyt

Matkojen keskeisiä palvelutason osatekijöitä ovat matka-aika, ennakoitavuus, hallittavuus, turvallisuus ja mukavuus. Matka-aikaan vaikuttavat väylien nopeustaso ja -rajoitukset sekä muu liikenne. Matka-ajan ja sen ennakoitavuuden merkitys korostuvat työ- ja työasiamatkoilla sekä liityntämatkoilla kansainväliseen liikenneverkkoon ja -yhteyksiin. Matkan hallittavuus on kokemusperäinen tekijä, jonka merkitys korostuu satunnaisilla matkoilla ja matkan aikana kaikilla aikataulusidonnaisilla matkoilla. Mukavuus kuvaa henkilöautoilussa ajamisen miellyttävyyttä ja joukkoliikenteessä mahdollisuutta käyttää matka-aikaa muuhun tekemiseen. Turvallisuus tarkoittaa käyttäjän näkökulmasta ensisijaisesti turvallisuuden tunnetta liikenteessä ja liikkumisessa. Liikkumispalveluiden käyttäjien matkoilla tärkeitä palvelutasotekijöitä ovat lisäksi yhteydet, esteettömyys ja matkan hinta. Käyttäjähyödyt aiheutuvat palvelutason paranemisesta.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan yleisesti ottaen vaikuttaa matkojen palvelutasoon ja käyttäjähyötyihin muuttamalla seuraavia tekijöitä:

- tie- ja rautatieliikenteen sekä joukkoliikenteen yhteydet ja niiden palvelutaso (erityisesti yhteyksien ja palvelutarjonnan vastaavuus tarpeisiin, matka-aika, ruuhkautuvuus, häiriöherkkyys, ennakoitavuus, informaatio, onnettomuusriskin todennäköisyys, mukavuus, kunnossapito)
- matkaketjujen palvelutaso (erityisesti yhteyksien yhteentoimivuus ja matka-aika, solmupisteiden palvelutaso ja esteettömyys, lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuus)
- matkojen kustannukset (mm. lippujen hinnat, henkilöautoliikenteen käyttö- ja ajoneuvokustannukset, aikakustannukset, verot ja maksut).

Vaikutusarvioinnissa voidaan hyödyntää aiemmin tehtyjä väyläinvestointien hankearviointeja, tilastoja ja tutkimustietoa. Menetelmien soveltuvuus riippuu arvioitavista toimenpiteistä.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia matkojen palvelutasoon ja käyttäjähyötyihin arvioidaan esimerkiksi:

- tarkastelemalla toimenpiteiden vaikutusta vaikutusmekanismien perusteella edellä kuvattuihin tekijöihin (yhteyksien ja palveluiden palvelutaso, matkaketjujen palvelutaso, matkojen kustannukset)
- toimenpiteiden tarkkuuden mahdollistaessa hyödyntämällä esimerkiksi aiempien arviointien vaikutusarvioita.

Matkojen palvelutasoon ja käyttäjähyötyihin liittyvien vaikutusten kohdentumista voidaan tarkastella alueellisesti (esim. taajama - harvaan asuttu alue, maantie - katuverkko), eri kulkutapojen (esim. henkilöauto, joukkoliikenne, polkupyöräily, kävely) tai eri ikäryhmien suhteen.

3.2 Vaikutukset taloudelliseen kestävyyteen

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnissa taloudellisella kestävyydellä tarkoitetaan kansantalouden resurssien eli pääoman, työn ja luonnonvarojen, tehokasta käyttöä. Tämä tarkoittaa, että tavoitteet pyritään saavuttamaan mahdollisimman tehokkaalla resurssien suunnittelulla ja käytöllä. Taloudellisen kestävyyden arvioinnissa otetaan huomioon kansalaisten, yritysten ja luonnonympäristön näkökulma.

Yhteiskuntataloudellinen tehokkuus

Liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellinen tehokkuus tarkoittaa liikennejärjestelmän toimenpiteiden kannattavuutta sekä laajemmin niiden kustannustehokkuutta. Liikennejärjestelmään tehtävät muutokset ovat yhteiskuntataloudellisesti kannattavia, jos toimenpiteillä saatavat hyödyt yhteiskunnalle ovat suuremmat kuin niiden aiheuttama kustannusten lisäys. Toimenpiteiden yhteiskuntataloudellista kustannustehokkuutta arvioidaan sen mukaan, kuinka paljon liikennejärjestelmän kehittämiselle asetettujen tavoitteiden toteuttaminen erilaisin toimenpitein maksaa.

Toimenpiteiden yhteiskuntataloudellisia hyötyjä ovat kotitalouksien ja yritysten matka-, aika- ja kuljetuskustannusten väheneminen sekä liikenteen onnettomuus-, päästö- ja melukustannusten väheneminen. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman sisältämien toimenpiteiden yhteiskuntataloudellista kannattavuutta tarkastellaan näiden taloudellisten vaikutusten avulla.

Vaikutusarvioinnissa voidaan hyödyntää aiemmin tehtyjä väyläinvestointien hankearviointeja, tilastoja ja tutkimustietoa. Menetelmien soveltuvuus riippuu arvioitavista toimenpiteistä. Pidemmällä aikavälillä yhteiskuntataloudellisia arvioita voidaan tehdä myös valtakunnallista liikenne-ennustemallijärjestelmää hyödyntämällä, mutta sen laajamittainen käyttö tällä suunnittelukierroksella ei ole vielä mahdollista.

Yhteiskuntataloudellisen kustannustehokkuuden arvioinnissa tarkastellaan kaikkia vaikutuksia suhteessa suunnitelman tavoitteisiin ja verrataan suunnitelman toteuttamisen aiheuttamiin kustannuksiin. Vaikutuksia voidaan arvioida esimerkiksi seuraavista näkökulmista:

- vaikutukset nykyisen liikenneverkon hyödyntämiseen ja korjausvelkaan
- vaikutukset puutteiden korjaamiseksi toteutettavien toimenpiteiden tehokkuuteen ja vaikuttavuuteen
- vaikutukset ongelmien ratkaisemisen tasoon (ml. investointeja kevyemmät ratkaisut, kuten liikenteen hallinnan ja digitalisaation keinot)
- uusien investointien vaikutukset kestävään liikenteeseen

Julkistaloudelliset vaikutukset

Suunnitelman vaikutuksia julkistalouteen arvioidaan sillä perusteella, kuinka paljon toimenpide muuttaa valtion tai kuntien liikennejärjestelmästä koituvia menoja. Julkistaloudellisina vaikutuksina esitetään esimerkiksi suunnitelman sisältämät ehdotukset julkishallinnon määrärahojen suuntaamisesta perusväylänpitoon ja liikenteen palveluiden hankintaan ja tukiin.

Vaikutus esitetään muutoksena suhteessa tilastoista muodostettavaan nykyistä vastaavaan tasoon. Julkistalouden vaikutuksissa otetaan huomioon myös arvioitujen suorite- ja kulkutapaosuusmuutosten vaikutukset liikenteen vero- ja maksutuloihin. Vaikutuksia voidaan tarkastella esimerkiksi joidenkin seuraavien muutosten kautta:

- valtion talousarvio, liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan tulot ja menot
- Väyläviraston tulot ja menot
- Liikenne- ja viestintäviraston tulot ja menot
- valtion verotulot liikenteestä
- kuntien tulot ja menot liikenteestä, kuten kadunpito, joukkoliikenteen menot, aluerakentamisen menot ja kiinteistötulot.

Taloudellisen kasvun edellytykset

Taloudellisen kasvun edellytyksillä tarkoitetaan liikennejärjestelmän muutosten aiheuttamia laajempia taloudellisia vaikutuksia työ- ja kiinteistömarkkinoille sekä kasaantumiseen. Yhteiskuntataloudellisesti tehokkaat toimenpiteet voivat parantaa taloudellisen kasvun edellytyksiä.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voi olla suoria ja laajempia taloudellisia vaikutuksia. Suorat taloudelliset vaikutukset ovat investointien ja muiden toimenpiteiden kustannuksia sekä liikennejärjestelmän käyttäjille ja muulle yhteiskunnalle syntyviä kustannusmuutoksia. Suorien taloudellisten vaikutusten perusteella arvioidaan suunnitelman aiheuttamia muutoksia liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudelliseen tehokkuuteen ja julkistalouteen.

Laajemmat taloudelliset vaikutukset kuvaavat suorien vaikutusten synnyttämiä talousjärjestelmän muutoksia, jotka voivat edistää esimerkiksi yritysten tuottavuutta parantavaa kasautumista, työmarkkinoiden toimintaa ja kilpailun tehostumista. Varsinkin kasautumisvaikutuksilla on kiinteä yhteys myös maankäytön muutoksiin, joita arvioidaan yhtenä laajempien taloudellisten vaikutusten lajina. Nämä vaikutusketjut voivat lisätä alueiden ja kansantalouden hyvinvointia enemmän kuin suorina liikennemarkkinoilla syntyvinä hyötyinä on määritetty. Taloudellisen kasvun edellytyksissä tarkastellaan liikennejärjestelmän muutosten laajempia taloudellisia vaikutuksia. Vaikutusten tarkastelu perustuu laadulliseen arviointiin tilastotietojen sekä teoreettisten ja empiiristen tutkimustulosten pohjalta.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman laajempina taloudellisina vaikutuksina arvioitavia muutoksia voivat olla esimerkiksi:

- kasautumishyödyt eli yritysten välisen saavutettavuuden paranemisesta johtuva tuottavuuden kasvu

- työmarkkinavaikutukset eli työssäkäyntialueiden laajuuden, työvoiman saatavuuden sekä työmatkakustannusten muutokset
- kiinteistömarkkinavaikutukset eli kiinteistöjen arvon ja yhdyskuntarakenteen muutokset
- aluetaloudelliset vaikutukset eli alueellisen elinkeinorakenteen ja tuotannon muutokset sekä kilpailun tehostumiseen.

Laajempien taloudellisten vaikutusten arviointimenetelmät perustuvat LVM:n ohjeeseen Liikennejärjestelmän kehittämisen laajempien taloudellisten vaikutusten tarkastelukehikko (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2020:5).

3.3 Vaikutukset ekologiseen kestävyyteen

Liikennejärjestelmän ilmastovaikutukset

Liikennesektorin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisellä on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä. Liikennesektorin päästöjen vähennyskeinot voidaan ryhmitellä seuraavasti:

- liikennejärjestelmätason keinot, kuten liikennesuoritteeseen sekä kulkumuoto- ja kuljetusmuotojakaumaan vaikuttaminen, sekä liikkumisen kustannustasoon vaikuttaminen
- tieliikenteen käyttövoimiin kohdistuvat keinot, kuten biopohjaiset polttoaineet tai sähkökäyttöiset ajoneuvot
- ajoneuvojen energiatehokkuuteen kohdistuvat keinot.
- liikenneinfrastruktuurin rakentamiseen ja ylläpitoon kohdistuvat keinot, kuten vähäpäästöisten työkoneiden käyttö

Vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan taakanjakosektorin piiriin kuuluvia kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä (tieliikenne, vesiliikenne sekä raideliikenne pl. sähköntuotannon päästöt). Ilmastovaikutusten arvioinnissa hyödynnetään ilmastomuutoksen hillintää koskevia alan tutkimuksia ja selvityksiä sekä ympäristövaikutusten arvioinneista saatuja kokemuksia.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia ilmastonmuutoksen hillintään voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

- toimenpiteiden vaikutus vaikutusmekanismien perusteella edellä mainittuihin tekijöihin (liikennesuorite, kulkumuoto- ja kuljetusmuotojakauma, käyttövoimat, ajoneuvokannan tehokkuus)

- toimenpiteiden tarkkuuden mahdollistaessa hyödynnetään tutkimustietoon perustuvia aiempia vaikutusarvioita (kasvihuonekaasupäästöjen määrä, liikenteen energiankulutus).

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Ilmastonmuutos voi aiheuttaa sään vaihteluiden ja ääri-ilmiöiden yleistymistä, mikä puolestaan näkyy liikennejärjestelmässä mm. infrastruktuurin rakennevaurioina ja murtumisriskinä ja vaativina kunnossapito-olosuhteina. Ilmastonmuutos vaikuttaa myös häiriö- ja poikkeustilanteiden toimintavarmuuteen. Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan vaikuttaa häiriö- ja poikkeustilanteiden havaitsemiseen ja hallintaan sekä kunnossapidon ja infrastruktuurin vaatimustasoon. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi väylien rakenteellisen kestävyyden tai ennakkovarotus- ja häiriötiedotusjärjestelmien parantaminen.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpidekokonaisuuksien vaikutuksia ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tarkastellaan sen kautta, miten suunnitelmassa on esitetty sopeutumistoimien resursointi ja kohdentaminen, haittojen ja riskien vähentäminen sekä häiriötilanteiden ennakointi ja huoltovarmuuden turvaaminen.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia ilmastonmuutokseen sopeutumiseen voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

- vaikutukset häiriö- ja poikkeustilannejärjestelmien toimintakykyyn ja laajuuteen
- toimenpiteiden vaikutukset huoltovarmuuteen sekä mahdollisuuksiin varautua tapahtuviin muutoksiin.

Liikenteen päästöille, melulle ja tärinälle altistuminen

Melulle, tärinälle ja muille päästöille altistuvat erityisesti väylien läheisyydessä asuvat ja liikkuvat ihmiset. Liikenneverkon kehittämisessä voidaan ottaa huomioon väylien sijoittuminen suhteessa asutukseen ja muihin herkkiin toimintoihin tai alueisiin. Liikennejärjestelmäsuunnitelmaan voi sisältyä altistumisen vähentämiseen pyrkiviä toimenpidekokonaisuuksia.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman melu-, tärinä- ja ilmanlaatuvaikutusten arvioinnissa hyödynnetään näitä aihealueita koskevia alan tutkimuksia, selvityksiä ja ympäristövaikutusten arvioinneista saatuja kokemuksia.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia meluun, tärinään ja ilmanlaatua heikentäviin päästöihin voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

- muutokset ilmanlaatua heikentävissä päästöissä
- muutokset liikennemelulle altistumisessa
- muutokset tärinälle altistumisessa.

Yhdyskuntarakenteen kestävyys

Yhdyskuntarakenteella tarkoitetaan työssäkäyntialueen, kaupunkiseudun, kaupungin, kaupunginosan tai muun taajaman sisäistä rakennetta. Se sisältää väestön ja asumisen, työpaikkojen ja tuotantotoiminnan, palvelujen ja vapaa-ajan alueiden sekä näitä yhdistävien liikenneväylien ja teknisen huollon verkostojen sijoittumisen ja niiden keskinäisen suhteen. Kestävällä yhdyskuntarakenteella tarkoitetaan rakennetta, joka mahdollistaa kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käytön arjen matkoilla. Kestävässä yhdyskuntarakenteessa liikkumisesta syntyy mahdollisimman vähän hiilidioksidipäästöjä ja muita ympäristöhaittoja.

Liikennejärjestelmäsuunnittelulla voidaan edistää kestävää yhdyskuntarakennetta. Suunnittelulla voidaan esimerkiksi parantaa joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn edellytyksiä sekä alueiden ja kaupunkiseutujen välisiä yhteyksiä niin, että liikkuminen tapahtuu kestävästi ja päästöttömästi. Liikennejärjestelmää ja maankäyttöä tulee tarkastella kokonaisuutena, sillä liikennejärjestelmän toimenpiteillä on vahva kytkös maankäytön sijoittumiseen.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään yhdyskuntarakenteen kestävyyttä koskevia alan tutkimuksia ja selvityksiä sekä liikennejärjestelmän laajempien taloudellisten vaikutusarviointien puitteissa tehtäviä maankäyttö- ja kiinteistötaloudellisia vaikutusarvioita.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

- saavutettavuuden muutos ja siitä seuraavat muutokset toimintojen sijoittumisessa ja niiden välisissä suhteissa.

Luonnon monimuotoisuus

Liikennejärjestelmä vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen esimerkiksi seuraavasti:

- suorat ja välilliset muutokset maankäytössä (mm. infrastruktuurin käyttämä maa-ala)
- välilliset vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

- elinympäristöjen pirstoutuminen ja ekologisten käytävien katkeaminen
- uhanalaisten lajien elinympäristöjen vaarantuminen
  (mm. vesien, maaperän ja ilman laadun heikkenemisen myötä).

Liikennesektorilla vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen arvioidaan yleensä hankesuunnittelun yhteydessä sekä alueellisina tarkasteluina esimerkiksi ekologisten verkostojen ja yhteyksien osalta. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään luonnon monimuotoisuutta koskevia alan tutkimuksia, selvityksiä sekä ympäristövaikutusten arvioinneista saatuja kokemuksia.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

- liikennejärjestelmän kehittämistä aiheutuva maankäytön muutos
- liikennejärjestelmän kehittämisestä aiheutuvat riskit monimuotoisuudelle.

Luonnonvarojen käyttö ja materiaalitehokkuus

Liikennejärjestelmään kohdistuvat toimenpiteet voivat vaikuttaa luonnonvarojen käyttöön ja materiaalitehokkuuteen. Materiaalitehokkuudella tarkoitetaan luonnonvarojen säästeliästä käyttöä, tuotannon sivuvirtojen hallintaa, jätteen määrän vähentämistä ja materiaalien kierrättämistä elinkaaren eri vaiheissa. Liikennejärjestelmässä luonnonvarojen hyödyntäminen kohdistuu pääasiassa rakentamisen aikaiseen maa- ja kiviainesten käyttöön, käytönaikaiseen polttoaineiden ja ajoneuvojen valmistuksen edellyttämiin raaka-aineisiin sekä käytöstä poistamisen jälkeiseen kierrätykseen. Liikennejärjestelmän riippuvuutta öljystä käyttövoimana on käsitelty jo aiemmin.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa voidaan tehdä linjauksia, jotka vaikuttavat liikennejärjestelmän öljyriippuvuuteen ja vaihtoehtoisiin käyttövoimiin kohdistuvaan kysyntään sekä rakentamisenaikaiseen materiaalitehokkuuteen ja -kiertoon. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään luonnonvarojen käyttöä ja materiaalitehokkuutta koskevia alan tutkimuksia ja selvityksiä sekä ympäristövaikutusten arvioinneista saatuja kokemuksia.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia luonnonvarojen käyttöön ja materiaalitehokkuuteen voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

- liikennejärjestelmän kehittämisestä aiheutuvan uuden maa- ja kiviaineksen tarve.

Vesiin ja maaperään kohdistuvat riskit

Liikennejärjestelmä vaikuttaa pinta- ja pohjavesien laatuun sekä maaperään pääasiassa tiesuolauksen ja haitallisten kemikaalien päästöjen ja vuotojen myötä. Myös liikenteen mikromuovipäästöt ovat merkittäviä. Suurin pohja- ja pintaveden sekä maaperän pilaantumisriski liittyy maanteillä ja rautatiellä tapahtuviin kemikaalikuljetuksiin, erityisesti vaarallisten aineiden kuljetuksiin. Vaikutukset ovat luonteeltaan paikallisia, mutta niillä voi olla merkittävä vaikutus yhdyskuntien vedenoton kannalta. Merenkulusta ja meriliikenteen onnettomuuksista voi aiheutua merkittäviä ympäristövahinkoja, kuten öljyvahingot.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään alan tutkimuksia, selvityksiä ja ympäristövaikutusten arvioinneista saatuja kokemuksia.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia vesiin ja maaperään voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

- Liikennejärjestelmän kehittämisestä aiheutuvat muutokset pinta- tai pohjavesien tai maaperän pilaantumiselle kohdistuvissa riskeissä
- vaarallisten aineiden kuljetukset ja niiden mahdollinen lisääntyminen sekä kohdentuminen

3.4 Vaikutukset sosiaaliseen kestävyyteen

Liikkumisen mahdollisuudet

Liikkumisen mahdollisuuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä liikennejärjestelmän kykyä varmistaa liikkumisen edellytykset mahdollisimman samanarvoisesti riippumatta yksilöiden sosioekonomisesta taustasta, fyysisistä ominaisuuksista tai asuinpaikasta.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia liikkumisen mahdollisuuksiin arvioidaan, koska liikennejärjestelmän pääasiallinen rooli on palvella yhteiskuntaa. Tarve liikkua on pääasiassa välillinen. Ihmiset liikkuvat paikasta toiseen jonkin muun toiminnan vuoksi, kuten asumisen, työn, opiskelun, harrastusten tai kaupassakäynnin vuoksi. Liikennejärjestelmä luo liikkumisen puitteet. Liikenneinfrastruktuurin yhteydet ja solmukohdat sekä liikkumisen palvelut luovat asukkaiden ja elinkeinoelämän käytettävissä olevat liikkumisen mahdollisuudet.

Liikkumisen mahdollisuuksia arvioidaan pääasiassa asiantuntija-arviona tilastollisten aineistojen, saavutettavuusselvitysten sekä kansallisten ja kansainvälisten tutkimusten perusteella. Arviointi painottuu asukkaisiin kohdistuviin vaikutuksiin. Elinkeinoelämään kohdistuvia vaikutuksia käsitellään osana saavutettavuuden ja taloudellisten vaikutusten arviointia.

Arvioinnissa tunnistetaan liikkumisen esteitä ja mahdollisuuksia lieventää tai poistaa niitä. Suunnitelman toimenpiteiden vaikutukset liikkumisen mahdollisuuksiin arvioidaan sen perusteella, mitä suunnitelmassa esitetään rahoituksen tai muiden toimenpiteiden osalta:

- joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn sekä liikkumispalveluiden kehitykseen,
- väylien ja kunnossapidon kehitykseen,
- matkaketjujen toimivuuteen ja liikennejärjestelmän käytettävyyteen ja esteettömyyteen sekä
- toimenpiteiden kohdistumiseen eri aluetyyppien väestöön.

Terveys ja hyvinvointi

Terveyden ja hyvinvoinnin osalta arvioidaan melun, tärinän ja päästöjen terveysvaikutuksia, liikenneturvallisuusvaikutuksia ja aktiivisen liikkumisen kansanterveydellisiä hyötyjä sekä elinolosuhteita. Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arvioinnissa sovelletaan laajaa terveyskäsitettä, joka huomioi fyysisten terveyteen vaikuttavien tekijöiden lisäksi tekijöitä, joilla on terveyttä lisäävä vaikutus. Liikenneturvallisuusvaikutusten osalta hyödynnetään luvussa X.X esitettyjen vaikutuslajien arviointien tuloksia.

Arvioinnissa hyödynnetään ympäristön- ja terveydensuojelusta annettuja valtakunnallisia linjauksia sekä alan tutkimuksia ja selvityksiä. Suunnitelman vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin arvioidaan sen perusteella, mitä suunnitelmassa esitetään rahoituksen tai muiden toimenpiteiden osalta eri kulkumuodoille, liikenneverkoille ja liikenteen hallinnalle. Arvioinnissa tunnistetaan toimenpiteiden ristiriitaisia vaikutuksia terveyden osalta; samat toimenpiteet voivat muodostaa sekä positiivisia että negatiivisia terveys- ja hyvinvointivaikutuksia. Suunnitelman vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin arvioidaan seuraavista näkökulmista:

- muutokset liikkumiskäyttäytymisessä
- muutokset lähipäästöissä
- muutokset onnettomuuksien määrissä.

Rakennettu ympäristö ja maisema

Liikennejärjestelmän kehittäminen aiheuttaa muutoksia rakennetussa ympäristössä ja maisemassa. Fyysisiä muutoksia aiheuttavat mm. uudet silta- tai tunnelijärjestelyt, liittymät sekä uudet katu-, tie- ja raideliikenneyhteydet. Liikennejärjestelmän vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja maisemaan ovat erityisen merkittäviä silloin, kun ne liittyvät sellaisiin kohteisiin, jotka on arvioitu suojeluohjelmissa paikallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviksi. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt.

Rakennetun ympäristön ja maiseman arvioinnissa hyödynnetään rakennettuun ympäristöön ja maisemaan liittyviä lainsäädännön tavoitteita, linjauksia sekä alan tutkimuksia, selvityksiä ja ympäristövaikutusten arvioinneista saatuja kokemuksia. Suunnitelman vaikutuksia rakennettuun ympäristöön ja maisemaan arvioidaan sen perustella, mitä suunnitelmassa esitetään rahoituksen tai muiden toimenpiteiden osalta liikenneverkolle. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia rakennetulle ympäristölle ja maisemalle voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

- liikenteen infrastruktuuri-investoinneista aiheutuvat muutokset
- liikenteen infrastruktuuri-investoinneista aiheutuvat muutokset maankäytössä.

3.5 Vaikutukset liikennejärjestelmän turvallisuuteen

Tieliikenteen ja liikkumisympäristöjen turvallisuus

Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan yleisesti ottaen vaikuttaa tieliikenteen ja liikkumisympäristöjen turvallisuuteen muuttamalla seuraavia tekijöitä:

- onnettomuuden riskille altistuminen (liikkumisen määrä, liikennemuotojen ja kulkutapojen valinta),
- onnettomuusriskin todennäköisyys (yhdyskuntarakenteen, toimintojen sijoittelu sekä tilankäyttö ja turvallinen, selkeä infrastruktuuri) tai
- onnettomuuden toteutumisen seuraukset (liikenneympäristön järjestelyt, ajoneuvoteknologia, pelastustoimen toimintavarmuus).

Liikkumisympäristöjen turvallisuuteen vaikuttavat erityisesti toimintojen sijoittelu, eri kulkutapojen tilankäyttö ja yhteydet sekä liikenneympäristöjen fyysiset rakenteet. Asutuksen, työpaikkojen ja palveluiden sijoittelulla vaikutetaan asukkaiden kulkutapavalintoihin ja siihen, minkälaisia riskejä he kohtaavat käydessään esimerkiksi koulussa, kauppakeskuksessa ja palvelukeskuksessa.

Tilankäytöllä ja yhteyksien laadulla vaikutetaan kulkutapojen käyttöön ja turvallisuuteen. Esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn käytettävyyttä parannetaan varaamalla kävelijöille ja pyöräilijöille riittävästi omaa tilaa, varmistamalla suorat ja turvalliset yhteydet ja solmupisteet sekä kehittämällä yhteensopivuutta joukkoliikenteen kanssa. Liikenneympäristön fyysiset rakenteet vaikuttavat liikennetilanteisiin ja riskien toteutumiseen ruohonjuuritasolla. Esimerkiksi liikenneympäristöjen selkeys ja johdonmukaisuus ohjaavat käyttäjää toimimaan turvallisella tavalla.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia tieliikenteen ja liikkumisympäristöjen turvallisuuteen voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

- tarkastelemalla toimenpiteiden vaikutusta vaikutusmekanismien perusteella edellä kuvattuihin tekijöihin (altistuminen, todennäköisyys, seuraukset)
- toimenpiteiden tarkkuuden mahdollistaessa hyödyntämällä tutkimustietoon perustuvia vaikutuskertoimia (arvioitu vähenemä henkilövahinko-onnettomuuksissa).

Toimenpiteiden turvallisuusvaikutusten arviointi liikennejärjestelmäsuunnittelun tasolla on luotettavinta infrastruktuuritoimenpiteiden, kuten keskikaiteiden toteuttamisohjelman, tai nopeustason hallintaan liittyvien toimenpiteiden osalta.

Tieliikenteen turvallisuusvaikutusten kohdentumista voidaan tarkastella alueellisesti, aluetyypin tai liikenneympäristön (taajama - harvaan asuttu alue, maantie - katuverkko), eri kulkutapojen (esim. henkilöauto, joukkoliikenne, polkupyöräily, kävely) tai eri ikäryhmien suhteen.

Raideliikenteen, merenkulun ja ilmailun turvallisuus

Raideliikenteen, merenkulun ja ilmailun turvallisuudenhallinta perustuu pääasiassa kansainvälisiin sopimuksiin ja Euroopan unionin sääntelyyn, kansainvälisiin toimenpideohjelmiin ja teknisiin vaatimuksiin sekä turvallisuusjohtamisjärjestelmiin. Kansainvälinen sääntely ja ohjaus eivät sisälly valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteisiin.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan kuitenkin vaikuttaa erilaisiin turvallisuuden osa-alueisiin, kuten tasoristeysturvallisuuteen, väyläverkon turvalaitejärjestelmiin tai jäänmurtoon, öljyntorjuntaan tai alusliikennepalvelun toimintakykyyn.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan yleisesti ottaen vaikuttaa raideliikenteen, merenkulun ja ilmailun turvallisuuteen muuttamalla seuraavia tekijöitä:

- onnettomuuksien ja vaaratilanteiden sekä ympäristövahinkoon johtavien onnettomuuksien riskin todennäköisyys eri liikennemuodoissa
- onnettomuuksien toteutumisen seuraukset eri liikennemuodoissa (henkilövahingot, ympäristöhaittojen laajuus ja vakavuus).

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia raideliikenteen, merenkulun ja ilmailun turvallisuuteen arvioidaan esimerkiksi seuraavasti:

- tarkastelemalla toimenpiteiden vaikutusta vaikutusmekanismien perusteella edellä kuvattuihin tekijöihin (onnettomuusriski, seurausten muutos)
- toimenpiteiden tarkkuuden mahdollistaessa hyödyntämällä tutkimustietoon perustuvia aiempia vaikutusarvioita.

Liikenteen tietoturvallisuus

Liikenteen sähköistyminen, digitalisaatio ja automaatio lisäävät liikennejärjestelmän riippuvuutta viestintä- ja sähköverkoista. Tämä asettaa edelleen vaatimuksia viestintä- ja sähköverkkojen häiriöttömälle toimivuudelle ja tietoliikenteen turvallisuudelle. Suojautuminen tietoliikenteeseen ja -järjestelmiin sekä sähköverkkoihin kohdistuvilta uhkilta ja tällaisten riskien tunnistaminen korostuvat.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteillä voidaan yleisesti ottaen vaikuttaa liikenteen tietoturvallisuuteen muuttamalla seuraavia tekijöitä:

- sähkö- ja viestintäverkoista riippuvaisten järjestelmien ja toimintojen määrä ja laajuus eri liikennemuodoissa (esim. liikenteenohjauksen ja kulunvalvonnan järjestelmät, latausinfrastruktuurin kattavuus, ajoneuvojen automaattiset tietojenkeruun järjestelmät)
- häiriö- tai poikkeustilanteiden riskin todennäköisyys (esim. järjestelmien haavoittuvuus ja toimintavarmuus)
- häiriö- ja poikkeustilanteiden ilmenemisestä seuraavien vaikutusten vakavuus (esim. varautumista parantavat seuranta- ja varajärjestelmät).

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia liikenteen tietoturvaan voidaan arvioida esimerkiksi seuraavasti:

- tarkastelemalla toimenpiteiden vaikutusta vaikutusmekanismien perusteella edellä kuvattuihin tekijöihin (järjestelmien laajuus, riskien todennäköisyys, seurausten muutos)
- toimenpiteiden tarkkuuden mahdollistaessa hyödyntämällä tutkimustietoon perustuvia aiempia vaikutusarvioita.

4 Valmistelua ohjaava sääntely sekä muut velvoitteet, strategiat ja sopimukset

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnittelu ja -suunnitelma perustuvat liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettuun lakiin (503/2005). Laissa säädetään liikennejärjestelmäsuunnittelusta ja sen tavoitteista, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta sekä suunnitelman sisällöstä.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa suunnitelman valmistelusta. Suunnitelmasta tehdään valtioneuvoston päätös, joka annetaan selontekona eduskunnalle. Kunkin hallituskauden alussa liikennejärjestelmäsuunnitelma tarkistetaan ja sovitetaan yhteen julkisen talouden suunnitelman kanssa. Suunnitelma tarkistetaan tarvittaessa julkisen talouden suunnitelman muuttuessa.

Liikenne- ja viestintäministeriön tulee varmistaa, että valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on yhteensovitettu muihin valtakunnallisiin suunnitelmiin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Liikenneverkkojen osalta valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman lähtökohtia ovat liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettu laki (503/2005) ja ratalaki (220/2007), Euroopan laajuisia liikenneverkkoja (TEN-T) koskeva lainsäädäntö (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1315/2013 unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi ja päätöksen N:o 661/2010/EU kumoamisesta) sekä liikenne- ja viestintäministeriön asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta (933/2018, pääväyläasetus).

Liikenteen palveluiden osalta suunnitelmaa koskee esimerkiksi laki liikenteen palveluista (320/2017). Laki sisältää kaikkien liikennemuotojen palveluita koskevaa sääntelyä. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kannalta keskeisiä ovat lupa- ja pätevyysvaatimusten ohella liikenteen palveluiden hankintamenettelyitä, liikenteen ohjaus- ja hallintapalveluita, sekä viranomaisten roolia koskevat säännökset. Laki sisältää myös liikennepalveluihin liittyvien liikkumispalveluiden, kuten välitys-, pysäköinti- ja tietopalveluiden sääntelyä.

Yhteensovittaminen muuhun kansalliseen valmisteluun

Liikenne- ja viestintäministeriön tehtävänä on varmistaa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteensovittaminen muihin valtakunnallisiin suunnitelmiin. Näin valmisteltavat strategiat, suunnitelmat ja ohjelmat ohjaavat liikennejärjestelmän kehittämistä samaan suuntaan ja ne tukevat toinen toistaan. Muita valtakunnallisia päätöksiä ja suunnitelmia ovat esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, laki aluekehityksestä sekä rakennerahaston mukainen valtakunnallisia alueiden kehittämisen painopisteitä koskeva aluekehittämispäätös.

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimukset linkitetään osaksi valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Kaupunkiseutujen ja valtion välillä tehtävän sopimusyhteistyön liikennejärjestelmää koskevat kysymykset sovitetaan yhteen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kanssa. Tavoitteena on, että valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet näkyvät kaupunkiseutujen ja valtion välisissä sopimuksissa, ja että sopimusten toimenpiteillä edistetään osaltaan valtakunnallisten liikennejärjestelmätavoitteiden toteutumista kaupunkiseuduilla.

Lähtökohtia liikennejärjestelmän kehittämiseen antaa Ilmastolain (423/2022) mukainen ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmä. Siihen kuuluvat kerran kymmenessä vuodessa laadittava Pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma, hallituskausittain laadittava Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma sekä Ilmastonmuutoksen kansallinen sopeutumissuunnitelma. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma sisältää toimenpideohjelman taakanjakosektorin päästöjen vähentämiseksi. Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa keskitytään liikenteen päästövähennystavoitteiden osalta lähinnä liikennejärjestelmän energiatehokkuutta parantaviin toimiin. Liikennejärjestelmäsuunnitelmaa ja keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa valmistellaan todennäköisesti samanaikaisesti ja niiden sisältöjä sovitetaan yhteen.

Hallitusohjelman mukaan hallitus käynnistää liikenteen rahoituksen ja verotuksen kokonaisuudistuksen, jonka liikenne- ja viestintäministeriö ja valtiovarainministeriö toteuttavat yhteistyössä. Kokonaisuudistuksella voi olla huomattavia vaikutuksia liikennejärjestelmään, minkä takia prosessien yhteensovitukseen kiinnitetään huomiota.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelmalla edistetään liikenteen turvallisuutta. Laajemmin liikenneturvallisuutta kaikissa liikennemuodoissa käsitellään liikenne- ja viestintäministeriön johdolla valmistellussa liikenneturvallisuusstrategiassa.[5] Automaation edistämistä ja logistiikan digitalisaatiota käsitellään tarkemmalla tasolla liikenteen

[5] Liikenneturvallisuusstrategia 2022-2026: http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-746-4

automaation lainsäädäntö- ja avaintoimenpidesuunnitelmassa[6] ja logistiikan digitalisaatiostrategiassa.[7]

Hallitusohjelman mukaisesti hallinnonalalla käynnistyy muun muassa Kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelman päivitys, henkilöjunaliikenteen kehittämistyö, esteettömyysvision toimeenpano sekä huoltovarmuutta tarkastelevat työt. Näiden ja mahdollisten muiden käynnistyvien strategioiden suhdetta valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan arvioidaan valmistelun aikana. Liikenne 12 -suunnitelmaan kytkeytyviä proesseja, päätöksiä, strategioita ja sopimuksia on tunnistettu kuvioon 6.

Kuvio 6. Liikenne 12 -suunnitelman yhteensovitus muihin käynnissä oleviin prosesseihin, päätöksiin, strategioihin ja sopimuksiin.

[6] Liikenteen automaation lainsäädäntö- ja avainsuunnitelma (Valtioneuvoston hankeikkuna): https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM059:00/2019
[7] Logistiikan digitalisaatiostrategia (Valtioneuvoston hankeikkuna): https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM035:00/2019

4.1 Kansainväliset velvoitteet ja sopimukset

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa huomioidaan kansainvälisesti, Euroopan unionissa tai kansallisesti vahvistetut suunnitelman kannalta merkitykselliset liikennejärjestelmän kehittämistä suuntaavat velvoitteet. Tähän lukuun on koottu liikennejärjestelmän kehittämistä suuntavia velvoitteita ja tavoitteita, jotka voi olla tarpeen huomioida valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa tai sen toimeenpanossa. Suunnitelman tarkkuustaso vaikuttaa velvoitteiden huomioinnin tasoon.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Liikenteen pakokaasu- ja hiukkaspäästöt sekä ilmanlaatu

EU on antanut direktiivin ilmanlaatua koskevista tavoitteista ihmisten terveyden ja ympäristön laadun parantamiseksi (EU 2008/50/EY) sekä kynnysarvoja, tavoitearvoja ja raja-arvoja ilman epäpuhtauksille. Direktiivi on pantu täytäntöön valtioneuvoston ilmanlaadusta antamassa asetuksessa (79/2017). Euroopan komissio antoi lokakuussa 2022 ehdotuksen ilmanlaatudirektiivistä (EU 2022/0347), jolla pyritään mm. mukauttamaan EU:n ilmanlaatunormit tiiviimmin WHO:n suosituksiin.

EU:n päästökattodirektiivi (EU 2016/2284/EY) edellyttää, että jäsenmaat vähentävät muun muassa rikkidioksidin (SO_2), typen oksidien (NO_X) ja pienhiukkasten ($PM_{2,5}$) päästöjä. Suomen on vähennettävä vuoteen 2030 mennessä rikkidioksidipäästöjään 30 prosenttia, typen oksidien päästöjään 35 prosenttia ja pienhiukkaspäästöjään 30 prosenttia verrattuna vuoden 2005 päästöjen tasoihin.

Ympäristöministeriö on laatinut päästökattodirektiivin edellyttämän Kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 (YM 7/2019). Tieliikenteen päästöjen vähentämiseksi esitetyt toimenpiteet liittyvät pääasiassa kadunpitoon, rengasvalintoihin ja ajoneuvokannan uusiutumiseen. Lisäksi esitetään, että henkilöautoliikenteen suoritetta vähentäviä toimenpiteitä kaupunkiseuduilla on tuettava. Valtioneuvosto on hyväksynyt Kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 ensimmäisen päivityksen maaliskuussa 2023. Päivityksessä on todettu, että Suomi on täyttänyt päästökattodirektiivin mukaiset ilmansaasteiden päästövähennysvelvoitteet vuonna 2020 ja Suomen odotetaan saavuttavan tiukemmat velvoitteet vuonna 2030 nykyisillä toimenpiteillä.

Meriliikenteen päästövähennystavoitteista on päättänyt kansainvälinen merenkulkujärjestö International Maritime Organization (IMO). Järjestön päätöksen mukaisesti alusten rikkipäästöjä on globaalisti rajoitettu vuoden 2020 alusta lähtien niin, että polttoaineen rikkipitoisuus ei saa ylittää 0,5 painoprosenttia tai on käytettävä puhdistusteknologiaa. Itämerellä sääntely on ollut tiukempaa jo vuodesta 2015 lähtien niin, ettei polt-

toaineen rikkipitoisuus saa ylittää 0,1 painoprosenttia. Itämeri on IMO:ssa julistettu typenoksidien rajoitusalueeksi vuoden 2021 alusta. Uusien alusten typenoksidipäästöjä tulee rajoittaa 80 prosenttia vuoden 2008 tasosta.

Ilmanlaatu liittyy YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin terveys ja hyvinvointi sekä kestävä infrastruktuuri ja kestävät kaupungit.

Liikennemelu ja tärinä

EU:n direktiivi ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta (2002/49/EY) edellyttää, että taajamista ja pääväyliltä laaditaan joka viides vuosi strategiset melukartoitukset ja toimintasuunnitelmat melun vaikutusten hallintaan. Direktiivi on viety täytäntöön ympäristönsuojelulailla (528/2014, 151–153 §) ja valtioneuvoston asetuksella meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista (1107/2021). Viimeisimmät ympäristömeludirektiivin mukaiset meluselvitykset on laadittu vuonna 2022.

Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992) on annettu meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä. Liikenteestä aiheutuvan tärinän suhteen ei ole asetettu tavoitteita tai ohjearvoja.

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (14.12.2017) asettaa seuraavat liikennemeluun ja tärinään liittyvät tavoitteet:

- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

- Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Liikennemelu ja tärinä liittyvät YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin terveys ja hyvinvointi sekä kestävä infrastruktuuri ja kestävät kaupungit.

Liikenneturvallisuus

EU on liikenneturvallisuuspolitiikassaan vuosille 2021–2030 ja Vallettan julistuksessa asettanut tieliikenteen turvallisuuden pitkän aikavälin tavoitteeksi liikennekuolemien vähentymisen kohti nollaa vuoteen 2050 mennessä (Vision Zero). Välitavoitteeksi on asetettu liikennekuolemien väheneminen 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on myös vähentää vakavia loukkaantumisia 50 prosentilla vuoteen 2030

mennessä. Suomessa tieliikenteessä kuolleiden määrä on viime vuosina ollut laskussa: 2000-luvun alussa tieliikenteessä kuoli noin 400 henkeä vuosittain, kun määrä 2020-luvulla on ollut keskimäärin 213.

Liikenne- ja viestintäministeriö on laatinut kansallisen Liikenneturvallisuusstrategian 2022–2026. Strategiaa ohjaa nollavisio, jonka mukaisesti kenenkään ei tarvitsisi liikennemuodosta riippumatta kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä vuoteen 2050 mennessä. Suomi on sitoutunut edellä mainittuihin EU:n välitavoitteisiin.

Liikenneturvallisuus liittyy YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin terveys ja hyvinvointi sekä kestävä infrastruktuuri.

Elinolot ja viihtyvyys

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999, 5 §) on asetettu alueiden käytön suunnittelun tavoitteiksi edistää muun muassa:

- turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;

- elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä;

- liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (14.12.2017) asettaa seuraavat liikennejärjestelmän näkökulmasta elinoloihin ja viihtyvyyteen liittyvät tavoitteet:

- Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

- Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

Elinolot ja viihtyvyys liittyvät YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin terveys ja hyvinvointi sekä kestävä infrastruktuuri ja kestävät kaupungit.

Maaperä, vesi, ilma, ilmasto, kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus

Ilmasto

YK:n Ilmastosopimuksen (UNFCCC) osapuolikokouksen vuonna 2015 hyväksymää Pariisin ilmastosopimusta (SopS 75/2016) toteutetaan Suomessa EU:n päästövähennystavoitteiden kautta. Kansainvälisen lento- ja meriliikenteen päästöt on rajattu Pariisin sopimuksen ulkopuolelle. Euroopan Unionin tavoitteena on 55 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä sekä ilmastoneutraalisuus vuoteen 2050 mennessä (EU 2021/1119).

Euroopan komission käynnistämä vihreän kehityksen ohjelma eli Green Deal[8] on laaja toimenpidepaketti. Sen avulla EU tähtää siihen, että Eurooppa olisi ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä.

Euroopan komissio julkisti joulukuussa 2020 Kestävän ja älykkään liikenteen strategian[9], jossa rautatieliikenteellä ympäristö- ja ilmastoystävällisenä kulkumuotona on keskeinen rooli etenkin EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Strategiassa komissio on asettanut tavoitteeksi muun muassa, että suurnopeusjunaverkostolla tapahtuvien matkustajamäärien pitäisi kaksinkertaistua vuoteen 2030 ja kolminkertaistua vuoteen 2050 mennessä vuoden 2015 tasoon verrattuna. Rautatieliikenteen tavarankuljetusten pitäisi kaksinkertaistua vuoteen 2050 mennessä ja rautatie- ja vesiliikenteeseen perustuvien yhdistettyjen kuljetusten tulisi tarjota kilpailukykyinen vaihtoehto tiekuljetuksille. Rautatieliikenteen tavarankuljetusten kaksinkertaistaminen edellyttäisi vähintään kahden prosentin kasvua rautatiekuljetusten määrässä vuosittain.

Kesällä 2021 Euroopan komissio antoi 55-valmiuspaketin, jonka lainsäädäntöehdotuksilla vuoden 2030 päästövähennystavoite pyritään saavuttamaan. 55-valmiuspaketti päivittää EU:n ilmaston, energian ja liikenteen lainsäädäntöä. Paketissa esitetään mm. päästökaupan laajentamista merenkulkuun ja tieliikenteeseen, henkilö- ja pakettiautojen sitovia CO_2-raja-arvoja ja vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfran vähimmäisvaatimusten asettamista.

Ilmastolain (423/2022) yhtenä tarkoituksena on tehostaa ja sovittaa yhteen ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen tähtäävien toimenpiteiden suunnittelua ja täytäntöönpanon seurantaa. Laissa on asetettu vuoden 2035 tavoitteeksi kasvihuonekaasupäästöjen ja niiden poistumien nollatase sekä vuoden 2050 tavoitteeksi

[8] Komission tiedonanto: Euroopan vihreän kehityksen ohjelma: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640
[9] Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategia – Euroopan liikenne tulevaisuuden raiteelle https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0789

taakanjako- ja päästökauppasektorien yhteenlaskettujen kasvihuonekaasupäästöjen 90 % vähenemä vuodesta 1990.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (YM 12/2022) koskee taakanjakosektoria, johon kuuluvat mm. liikenteen päästöt. EU:n komission esittämä Suomen päästövähennysvelvoite taakanjakosektorille vuodelle 2030 on 50 % verrattuna vuoden 2005 tasoon.

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (14.12.2017) edellyttää ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyen varautumista sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Valtioneuvosto on hyväksynyt selonteon kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta (VNS 15/2022). Liikenteen ja viestinnän hallinnonalan toimenpiteiksi on selonteossa tunnistettu:

- Viedään ilmastonmuutokseen sopeutumisen edellyttämät toimet osaksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan vakiintuneita strategisia ohjausasiakirjoja (esimerkiksi valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma).

- Kehitetään liikennejärjestelmän ja liikenne- ja viestintäverkkojen tietoperusteista päätöksentekoa ja toimintamalleja mm. liikennejärjestelmän riskien ja haavoittuvuuksien sekä haittoja vähentävien toimenpiteiden tunnistamiseen ja niiden suuntaamiseen.

- Toteutetaan yksityisteiden ja -siltojen kuntokartoitus ja aktivoidaan sen pohjalta tiekuntia teiden perusparannukseen ja kunnossapitoon.

Merenkulun alustavasta kasvihuonekaasustrategiasta on päätetty YK:n alaisessa kansainvälisessä merenkulkujärjestössä IMO:ssa vuonna 2018. Päätavoitteena on puolittaa meriliikenteen kasvihuonekaasupäästöt vuoteen 2050 mennessä vuoden 2008 tasosta.

Lentoliikenteen päästötavoitteista päätetään YK:n alaisessa kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestö ICAO:ssa (International Civil Aviation Organization). Vuonna 2022 ICAO:n jäsenvaltiot hyväksyivät lähes yksimielisesti uuden pitkän aikavälin päästövähennystavoitteen: kansainvälisessä lentoliikenteessä pyritään vähentämään hiilidioksidipäästöt nettonollaan vuoteen 2050 mennessä. Kansainvälisen lentoliikenteen päästöjärjestelmän (CORSIA) tavoitteena on hiilineutraali kasvu. Vuosina 2021-2023 CORSIAssa käytetään vertailuarvona vuoden 2019 päästöjä ja vuodesta 2024 lähtien vertailuarvo on 85 prosenttia vuoden 2019 päästöistä.

Fossiilisen liikenteen tiekarttatyön yhteydessä laadittiin myös periaatepäätökset meri- ja sisävesiliikenteen sekä lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä.

Ilmastonmuutoksen torjunta ja sopeutuminen liittyvät YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen ilmastotekoja.

Ilma

Ilmanlaatuun liittyviä tavoitteita on tarkasteltu edellä kohdassa.

Maaperä, pohja- ja pintavedet

Euroopan unionin vesidirektiivi (2000/60/EY) ja meristrategiadirektiivi (2008/56/EY) on Suomessa toimeenpantu lailla vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) ja siihen liittyvillä asetuksilla.

Vesien ja maaperän suojelua ohjaavat Suomessa seuraavat lait:

- ympäristönsuojelulaki (527/2014)
- laki vesien- ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004)
- vesilaki (587/2011)
- merensuojelulaki (1415/1994).

Ympäristönsuojelulaissa on asetettu yleinen velvollisuus ehkäistä ja rajoittaa ympäristön pilaantumista (7 §) ja erikseen on asetettu maaperän pilaamiskielto (16 §) ja pohjavesien pilaamiskielto (17 §). Laissa vesien- ja merenhoidon järjestämisestä vesienhoidon suunnittelun tavoitteina ovat muun muassa, että pintavesien ja pohjavesien tai Itämeren tila ei heikkene ja että niiden tila on vähintäänkin hyvä.

Maaperä, pohja- ja pintavedet liittyvät YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin puhdas vesi, vedenalainen elämä ja maanpäällinen elämä.

Luonnon monimuotoisuus, kasvillisuus ja eliöt

Suomi on sitoutunut YK:n biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen (1992). Yleissopimuksen osapuolikokouksessa joulukuussa 2022 hyväksyttiin Kunmingin-Montrealin maailmanlaajuinen luonnon monimuotoisuuskehys, jossa asetettiin 23 tavoitetta, joiden avulla luontokato pysäytetään ja pyritään kohti luontopositiivisuutta. Kehys viedään YK:n yleiskokouksen hyväksyttäväksi syksyllä 2023.

Euroopan komissio on päivittänyt EU:n biodiversiteettistrategiaa, jossa määritetään EU:n luonnon monimuotoisuustavoitteet vuoteen 2030 saakka. EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden

kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Euroopan komissio on myös hyväksynyt ehdotuksen luonnon ennallistamislaista.

Suomi on sitoutunut Kunming-Montrealin maailmanlaajuisen luonnon monimuotoisuuskehyksen tavoitteisiin ja EU:n biodiversiteettistrategiaan. Suomen kansallista biodiversiteettistrategiaa ja siihen liittyvää toimintaohjelmaa päivitetään parhaillaan. Päivitykset valmistuvat alkuvuonna 2024. Kansallisen biodiversiteettistrategian luonnoksessa päätavoitteeksi vuosille 2023–2035 on esitetty, että vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonnon monimuotoisuus elpyy. Tavoitteista liikenteen hallinnonalaan liittyvät mm. elinympäristöihin sekä niihin kohdistuvien paineiden vähentämiseen liittyvät tavoitteet.

Luonnon monimuotoisuus, kasvillisuus ja eliöt liittyvät YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin vedenalainen elämä ja maanpäällinen elämä.

Yhdyskuntarakenne, rakennettu ympäristö, maisema, kaupunkikuva ja kulttuuriperintö

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (14.12.2017) asettaa seuraavat yhdyskuntarakenteeseen liittyvät tavoitteet:

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta. Lisäksi tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.

- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Yhdyskuntarakenne, rakennettu ympäristö ja kulttuuriympäristö liittyvät YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin. YK on vuonna 2016 hyväksynyt myös Habitat III kestävän kehityksen kaupunkiohjelman (New Urban Agenda), jota on Suomessa toteutettu ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelmassa.

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) sekä maankäyttö- ja rakennusasetus edellyttävät rakennetun ympäristön ja maiseman huomioon ottamista alueiden suunnittelussa. Muulla kuin asemakaava-alueella noudatetaan rakennusperinnön suojelemisesta annettua lakia (498/2010).

Luonnonvarojen hyödyntäminen

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999, 5 §) on asetettu yhdeksi alueiden käytön suunnittelun tavoitteeksi luonnonvarojen säästeliään käytön edistäminen. Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (14.12.2017) asettaa luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyen tavoitteeksi luoda edellytyksiä bio- ja kiertotaloudelle sekä edistää luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.

EU:n uusiutuvan energian direktiivin päivityksestä on saavutettu 30.3.2023 alustava yhteisymmärrys, joka edellyttää vielä lopullista hyväksyntää. Päivityksen taustalla on EU:n 55-valmiuspaketti, jolla tähdätään unionin kasvihuonepäästöjen vähentämiseen 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Koko EU:ta koskevaa, uusiutuvan energian osuuden yleistavoitetta vuodelle 2030 korotettiin nykyisestä 32 prosentista 42,5 prosenttiin.

Luonnonvarojen hyödyntäminen liittyy YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin kestävä infrastruktuuri sekä kestävät kaupungit.

Lähteet

Euroopan komissio. 2020. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja Alueiden komitealle: Kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategia – Euroopan liikenne tulevaisuuden raiteelle. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0789. Viitattu 7.9.2023.

Euroopan komissio. 2019. Komission tiedonanto: Euroopan vihreän kehityksen ohjelma. Osoitteessa: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640. Viitattu 7.9.2023.

Metsäranta, H. & Heinonen, S. 2023. Tulevaisuuden muutosten hallinta väylänpidossa – Tarkastelukehikko ja analyysi muutosten vaikutuksista. Väyläviraston julkaisuja 44/2023: https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-405-083-8. Viitattu 7.9.2023.

Moilanen, P., Lapp, T., Niinikoski, M., Blomqvist, P. & Rinta-Piirto, J. 2022. Valtakunnalliset liikenne-ennusteet. Traficomin tutkimuksia ja selvityksiä 6/2022. Osoitteessa: https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Traficom%20VLE%20062022.pdf. Viitattu 7.9.2023.

Rekola, M., Kolinen, L., Asikainen, E., Heliste, L., Immonen, E., Starck, M., Ahokas, M., Suomento, J. & Johansson, S. 2022. Liikenneturvallisuusstrategia 2022-2026. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2022:3. Osoitteessa: http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-746-4. Viitattu 7.9.2023.

Valtioneuvosto. 2023. Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. Osoitteessa: http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8. Viitattu 7.9.2023.

Valtioneuvosto. 2023. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. ja 2. osa : Näkymiä seuraavien sukupolvien Suomeen. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:1. Osoitteesta: http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-760-7. Viitattu 7.9.2023.

Valtioneuvoston hankeikkuna: Liikenteen automaation lainsäädäntö- ja avaintoimenpidesuunnitelma. Osoitteessa: https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM059:00/2019. Viitattu 7.9.2023.

Valtioneuvoston hankeikkuna: Logistiikan digitalisaatiostrategia. Osoitteesta: https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM035:00/2019. Viitattu 7.9.2023.

19 § Maankäyttösopimus / As. Oy Unikkotie 10 / Asemakaavan muutos Unikkotie 10 ja 12 nro 002538

VD/5691/10.00.01.05/2023

TeA/AK/TH/AVP/MV/JT

Asemakaavan muutoksella Unikkotie 10 ja 12 nro 002538 Tikkurilan kaupunginosassa Unikkotien etelälaidalla mahdollistetaan noin 14 000 k-m² asuinrakentaminen. Suunnitelmissa on sijoittaa Unikkotie 10:een ja 12:teen, jotka sijaitsevat vierekkäisissä kortteleissa, seitsemän kerroksiset kerrostalot, joiden alimpiin kerroksiin sijoittuisi työpaikka- ja liitetiloja. Tonteilla nykyisin sijaitsevat asuinkerrostalot puretaan. Asemakaavan muutokseen liittyvällä maakäyttösopimuksella kaupunki ja As. Oy Unikkotie 10 sopivat kunnallistekniikan rakentamisesta ja yhtiön osallistumisesta sopimusaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin. As. Oy Unikkotie 10 maksaa kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä 1 431 288 euroa. Esisopimuksella varmistetaan katualueiden luovutus kaupungille. Asemakaavan muutokseen nro 002538 liittyy myös maankäyttösopimus As. Oy Unikkotie 12:den kanssa.

Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa noin 14 000 k-m² asuinrakentaminen Kielotien risteyksen molemmin puolin osoitteissa Unikkotie 10 ja 12. Nykyisessä voimassa olevassa asemakaavassa alue on Unikkotie 10:n osalta yhdistettyä liike- ja asuinkerrostalojen korttelialuetta (ALK2) sekä autopaikkojen korttelialuetta (all/55 20%) ja Unikkotie 12:den osalta asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK). Asemakaavassa molemmat korttelialueet muuttuvat asuinkerrostalojen korttelialueiksi (AK), joiden alimpiin kerroksiin sijoittuu liiketiloja (kl). Kaupunkiympäristölautakunta on päättänyt 5.9.2023 § 9 esittää kaupunginhallitukselle, että asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 5.9.2023 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002538, 61 Tikkurila / Unikkotie 10 ja 12.

Asemakaavan muutokseen liittyvään maankäyttösopimuskokonaisuuteen As. Oy Unikkotie 10:n kanssa kuuluvat A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus ja B. Esisopimus määräalan luovutuksesta.

A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus
Sopimusalue koostuu As. Oy Unikkotie 10:n omistamasta kiinteistöstä 92-61-1114-1. Sopimusalue on merkitty karttaliitteeseen (liite A1). Kaupunki ja yhtiö sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja maanomistajan osallistumisesta sopimusaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

Asemakaavamuutosaluetta palveleva kunnallistekniikka on toteutettu. Yhtiön täytyy ottaa kiinteistön suunnittelussa huomioon kortteliin rajoittuvien katualueiden ja julkisen kaupunkitilan korkeusasemat.

Osallistuminen yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin
As. Oy Unikkotie 10 maksaa kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä **1 431 288 euroa**.
Yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus erääntyy maksettavaksi kaupungin lähettämiä erillisiä laskuja vastaan kahdessa erässä.

Maanomistaja luovuttaa kaupungille yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksen suorittamisen vakuudeksi **1 431 288 euron** suuruisen kaupungin etukäteen hyväksymän vakuuden.

Asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuoto ja asuntojen huoneistotyyppijakauma
Sopimusalueelle osoitettavasta uudesta asumisen rakennusoikeudesta vähintään 50 % on toteutettava vapaarahoitteisina omistusasuntoina.
Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuotoa se on velvollinen maksamaan Kaupungille toteutetun rakennusoikeuden poikkeamasta sopimussakkoa 200 euroa/k-m^2.

Kaikissa sopimusalueelle rakennettavissa asuntohankkeissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai erikseen kaupungin hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaismäärästä asuntohanketta kohden korkeintaan 30 % saa olla yksiöitä ja vähintään 30 % on oltava kolmioita tai suurempia asuntoja.
Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, se on velvollinen maksamaan Kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa 50 000 euroa/asunto sallittujen yksiöiden määrän ylittävien ja sallittujen kolmioiden tai suurempien asuntojen määrän alittavien asuntojen osalta.

Rakentamisen energiatehokkuus
Sopimusalueelle toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin. Sopimusalueelle rakennettavien asuinkerrostalojen tulee täyttää A2018-energiatehokkuusluokalle asetetut vaatimukset siten, että E-luku alittaa tason 75 kWh/m²/vuosi.
Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuinrakennusten energiatehokkuusvaatimusta, se on velvollinen maksamaan kaupungille sopimussakkoa jokaisesta asuinrakennuksesta, joka ylittää edellä mainitun energiatehokkuusvaatimuksen 50 euroa/k-m².

B. Esisopimus määräalan luovutuksesta
As. Oy Unikkotie 10 luovuttaa kaupungille vastikkeetta noin 13 m^2:n suuruisen määräalan Tikkurilassa sijaitsevasta kiinteistöstä, kiinteistötunnus 92-61-114-1. Määräala on asemakaavan muutoksella nro 002538 merkitty katualueeksi. Luovutettava määräala on merkitty karttaliitteeseen (liite B1).

Esisopimuksella määräalojenluovutuksesta varmistetaan kaavamuutoksen mukaisten maankäyttöratkaisujen toteutuminen. Lopullisen luovutuskirjan tekemisen edellytyksenä on, että asemakaavan muutos nro 002538 on tullut voimaan.

Toimivalta maankäyttösopimuksista päätettäessä
Vantaan kaupungin hallintosäännön 8. luvun 1 §:n kohdan 37 nojalla kaupunginhallitus päättää maankäyttö- ja kaavoitussopimuksista sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista kehittämiskorvauksista.

Kaupunkitilalautakunta 20.9.2023 § 10

Kiinteistöjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) kaupunki tekee ja allekirjoittaa As. Oy Unikkotie 10:n kanssa liitteenä olevan Maankäyttösopimuksen A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus ja B. Esisopimus määräalan luovutuksesta, kun asemakaavamuutosehdotus nro 002538 on ollut julkisesti nähtävillä edellyttäen, että kaavaehdotus ei olennaisilta osiltaan muutu kaavaehdotuksen nähtävillä olon johdosta,
b) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään sopimusvelvoitteiden siirron kolmannelle osapuolelle, ja

c) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan maankäyttösopimuksen ja lopullisen luovutuskirjan sekä tekemään em. sopimukseen teknisluonteisia tarkennuksia.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 19

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että
a) kaupunki tekee ja allekirjoittaa As. Oy Unikkotie 10:n kanssa liitteenä olevan Maankäyttösopimuksen A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus ja B. Esisopimus määräalan luovutuksesta, kun asemakaavamuutosehdotus nro 002538 on ollut julkisesti nähtävillä edellyttäen, että kaavaehdotus ei olennaisilta osiltaan muutu kaavaehdotuksen nähtävillä olon johdosta,
b) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään sopimusvelvoitteiden siirron kolmannelle osapuolelle, ja
c) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan maankäyttösopimuksen ja lopullisen luovutuskirjan sekä tekemään em. sopimukseen teknisluonteisia tarkennuksia.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- maankäyttösopimus
- liite A1: Sopimusalue
- liite B1: Luovutettava katualue

Täytäntöönpano: Kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
tonttipäällikkö Armi Vähä-Piikkiö, puh 040 733 7447, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

[päivämäärä]
[asian VD-numero]

MAANKÄYTTÖSOPIMUS

[asemakaavan muutoksen pvm] päivätty asemakaavan muutos nro 002538, Unikkotie 10 ja 12 jäljempänä ”**Asemakaava**”).

Sopimus perustuu Vantaan [päätöksentekoelin] lainvoimaiseen päätökseen [päätösnumero].

Tähän sopimuskokonaisuuteen kuuluvat:

A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus
B. Esisopimus määräalan luovutuksesta

SOPIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Kaavamuutos alue sijaitsee Tikkurilan kaupunginosassa Unikkotien etelälaidalla Kielotien risteyksen molemmin puolin osoitteissa Unikkotie 10 ja 12. Alue rajautuu pohjoisessa Unikkotiehen, idässä ja lännessä viereisiin asuinkortteleihin sekä etelässä Krassitiehen ja Unikkopolkuun. Tällä hetkellä tonteilla sijaitsee neljä ja kuusikerroksiset asuinkerrostalot sekä niille kuuluvia piha- ja pysäköintialueita.

Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa noin 14 000 k-m2 asuinrakentaminen. Suunnitelmissa on sijoittaa Unikkotie 10:een ja 12:ta seitsemän kerroksiset kerrostalot, joiden alimpiin kerroksiin sijoittuisi työpaikka- ja liitetiloja. Tonteilla nykyisin sijaitsevat asuinkerrostalot puretaan. Nykyisessä voimassa olevassa asemakaavassa alue on Unikkotie 10:n osalta yhdistettyä liike- ja asuinkerrostalojen korttelialuetta (ALK^2) sekä autopaikkojen korttelialuetta (all/55 20%) ja Unikkotie 12:ta osalta asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK). Asemakaavassa molemmat korttelialueet muuttuvat asuinkerrostalojen korttelialueiksi (AK), joiden alimpiin kerroksiin sijoittuu liiketiloja (kl).

Asemakaavaan liittyen As. Oy Unikkotie 10 sopimusalueeseen kuuluvan kiinteistön omistajana ja Vantaan kaupunki ovat sopineet alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja As. Oy Unikkotie 10 osallistumisesta kunnallistekniikan korvaukseen.

[päivämäärä]
[asian VD-numero]

A. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS

1. Osapuolet

Vantaan kaupunki (Y-tunnus: 0124610-9)
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä ”**Kaupunki**”)

As. Oy Unikkotie 10 (Y-tunnus: (0234810-7)
c/o MTR-Isännöinti Oy, Neilikkatie 17, 01300 Vantaa
(jäljempänä ”**Hakija**”)

2. Sopimusalue ja tarkoitus

2.1 Sopimusalue koostuu Hakijan omistamasta kiinteistöstä 92-61-1114-1. (jäljempänä ”**Sopimusalue**”). Sopimusalue on merkitty ohjeellisesti karttaliitteeseen (liite A1).

2.2 Kaupunki ja Hakija Sopimusalueen omistajana sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Hakijan osallistumisesta Sopimusaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen Kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

3. Kunnallistekniikan rakentaminen

3.1 Osapuolet toteavat, että Sopimusaluetta palveleva kunnallistekniikka on rakennettu.

3.2 Hakijan on Sopimusalueen suunnittelussa huomioitava kortteliin rajoittuvien katualueiden ja julkisen kaupunkitilan korkeusasemat. Hakijan tulee yhteistyössä Kaupungin kadut- ja puistot -palvelualueen kanssa yhteen sovittaa tontin ja ympäröivien katualueiden korkotasot ennen rakennusluvan hakemista. Sopimusalueen rakennustöiden yhteydessä sovitaan mahdollisten tilapäisten rakenteiden tai luiskajärjestelyjen toteutuksesta ja kunnossapidosta.

Osapuolet toteavat, että katualueen ja tontin rajakohta tulee saada sovitettua korkeusasemaltaan sekä materiaaleiltaan toimivaksi ja yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Hakija neuvottelee ja sopii katualueen ja tontin rajakohdan suunnittelusta, toteuttamisesta ja kustannusjaosta erikseen Kaupungin kadut- ja puistot -palvelualueen kanssa.

Katualueelle mahdollisesti sijoittuvat rakennusten perustus- ja muut rakenteet edellyttävät Kaupungin myöntämää erillistä sijoituslupaa.

3.3 Hakijan tulee hakea katualueella toimimiseen erillinen lupa Kaupungilta.

3.4 Hakija myöntää Kaupungille ilman erillistä korvausta luvan sijoittaa Sopimusalueelle kadun tai puiston rakentamisen vuoksi välttämättömät mm. katu- ja kuivatusrakenteet, maaleikkaus- ja pengerluiskat sekä ulkovalaisimet, mikäli niitä ei ole mahdollista kohtuullisilla kustannuksilla sijoittaa katu- tai puistoalueen puolelle. Hakija myöntää Kaupungille luvan myös Kaupungin hyväksymien ohjeiden mukaisten uusiomateriaalien käyttöön Sopimusalueelle ulottuvissa katurakenteissa. Kaikki em. rakenteet jäävät Kaupungin omistukseen ja kunnossapitoon. Edellä mainittujen rakenteiden tai laitteiden sijoittaminen tulee toteuttaa niin, ettei se aiheuta haittaa tai vahinkoa Sopimusalueelle suunnitellulle rakentamiselle.

3.5 Mikäli Asemakaavan toteuttaminen edellyttää johto-, kaapeli- tai viemärisiirtoja tai niiden suojaamista rakennustöiden ajaksi, Hakija suorittaa ne kustannuksellaan. Hakija sopii siirroista ko. johdon, kaapelin tai viemärin omistajan kanssa.

4. Osallistuminen yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin

4.1 Hakija maksaa Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena (jäljempänä **”Korvaus”**) yhteensä **1.431.288 euroa**.

4.2 Korvaus erääntyy maksettavaksi Kaupungin lähettämiä erillisiä laskuja vastaan kahdessa erässä siten, että

- 1. erä määrältään **715.644 euroa** erääntyy välittömästi Asemakaavan voimaantullessa, ja
- 2. erä määrältään **715.644 euroa** erääntyy 12 kuukauden kuluttua Asemakaavan voimaantulon jälkeen.

4.3 Korvaus suoritetaan Kaupungin lähettämää erillistä laskua vastaan (maksuehto 14 pv netto, viivästyskorkoa peritään korkolain (633/1982) mukaisesti).

4.4 Maksamattomille maksuerille maksetaan Asemakaavan voimaantulosta lukien vuotuista korkoa ja kertynyt korko maksetaan ko. maksuerän maksamisen yhteydessä. Korko on 1,5 % lisättynä 6 kk euribor-korolla, kuitenkin vähintään 1,5 %.

5. Korvauksen tarkistus, mikäli toteutunut rakennusoikeus ylittää Asemakaavassa osoitetun rakennusoikeuden

5.1 Asemakaavassa Sopimusalueelle on osoitettu kaavakartan mukainen määrä rakennusoikeutta. Tontit on mahdollista jakaa ennen Asemakaavan toteutusta useiksi tonteiksi, jolloin tonttijaossa jokaiselle uudelle tontille merkitään tonttikohtainen rakennusoikeus.

5.2 Korvauksen perusteena on muiden seikkojen ohella Asemakaavassa syntynyt

rakennusoikeuden lisäys, jonka mukaisesta arvonnoususta 35 % maksetaan Korvauksena. Mikäli Sopimusalueelle myönnetään rakennuslupa siten, että lainvoiman saaneen uuden rakennusluvan mukainen rakennusoikeus on tietyn rakentamisen osalta suurempi kuin Sopimusalueelle Asemakaavassa osoitettu rakennusoikeus, sitoutuu Hakija ilmoittamaan tästä Kaupungille.

5.3 Hakija maksaa Sopimusalueen rakennusoikeuden lisääntymisestä koituneesta arvonnoususta 35 % Kaupungille Korvauksena. Arvonnousu lasketaan ko. tontille rakennettavan rakennuksen käyttötarkoituksien mukaisesti.

5.4 Kaupungin oikeus Korvauksen tarkistukseen ja perimiseen on voimassa viisi vuotta Asemakaavan voimaantulosta.

5.5 Mikäli Sopimusalueelle myönnetään rakennuslupa siten, että lainvoiman saaneen uuden rakennusluvan mukainen rakennusoikeus on tietyn rakentamisen osalta pienempi kuin Sopimusalueelle Asemakaavassa osoitettu rakennusoikeus, Korvausta ei tältä osin tarkisteta alaspäin.

6. Korvauksen vakuus

6.1 Hakija luovuttaa Kaupungille Korvauksen suorittamisen vakuudeksi **1.431.288 euron** suuruisen Kaupungin etukäteen hyväksymän vakuuden, jota vapautetaan, kun Korvausta suoritetaan tai sopimus lakkaa olemasta voimassa. Vakuus vapautetaan erissä siten, että vakuuden summa on aina maksamattoman Korvauksen suuruinen.

6.2 Vakuuden on oltava voimassa 31.12.2028 saakka.

6.3 Vakuus kuitataan vastaanotetuksi tämän maankäyttösopimuksen allekirjoituksin.

7. Asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuoto ja sopimussakko

7.1 Sopimusalueelle osoitettavasta uudesta asumisen rakennusoikeudesta vähintään 50 % on toteutettava vapaarahoitteisina omistusasuntoina.

7.2 Mikäli Hakija ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuotoa se on velvollinen maksamaan Kaupungille toteutetun rakennusoikeuden poikkeamasta **sopimussakkoa 200 euroa/k-m²**.

8. Asuntojen huoneistotyyppijakauma ja sopimussakko

8.1 Kaikissa Sopimusalueelle rakennettavissa asuntohankkeissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai erikseen kaupungin hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaismäärästä (kpl) asuntohanketta kohden korkeintaan 30 % saa olla yksiöitä ja vähintään 30 % on oltava kolmioita tai suurempia asuntoja. Kunkin asuntotyypin osuus kokonaisasuntomäärästä pyöristetään lähimpään prosenttiin. Asuntohankkeeksi tulkitaan

sopimusalueella joko a) yksittäinen asuinrakennus tai b) korkeintaan sadan (100) asunnon asunto-osakeyhtiö tai kiinteistöosakeyhtiö, joka muodostuu useammasta rakennuksesta. Asuntojen huoneiksi lasketaan ainoastaan tilat, joista on ikkuna suoraan ulos.

8.2 Mikäli Hakija ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, se on velvollinen maksamaan Kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa **50 000 euroa/asunto** sallittujen yksiöiden määrän (kpl) ylittävien ja sallittujen kolmioiden tai suurempien asuntojen määrän (kpl) alittavien asuntojen osalta.

9. Rakentamisen energiatehokkuus ja sopimussakko

9.1 Sopimusalueelle toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin. Sopimusalueelle rakennettavien asuinkerrostalojen tulee täyttää A2018-energiatehokkuusluokalle asetetut vaatimukset siten, että E-luku alittaa tason 75 kWh/m²/vuosi.

9.2 Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuinrakennusten energiatehokkuusvaatimusta, se on velvollinen maksamaan Kaupungille sopimussakkoa jokaisesta asuinrakennuksesta, joka ylittää edellä mainitun energiatehokkuusvaatimuksen **50 euroa/k-m²**.

10. Keskitetty pysäköintiratkaisu

10.1 Kaupunki selvittää mahdollisuutta järjestää Sopimusalueella keskitetty pysäköinti Kaupungin määräysvallassa olevan yhtiön toimesta. Pysäköintiyhtiön perustamisesta ei ole tämän sopimuksen allekirjoitushetkellä tehty vielä Kaupungin osalta päätöksiä. Tarkoituksena on, että keskitetystä pysäköintiratkaisusta ja sen toteutuksesta tullaan sopimaan osapuolten kesken erillisellä sopimuksella.

11. Rakentamisaikataulu ja rakentamisvelvoite sekä sopimussakko

11.1 Selvyyden vuoksi todetaan, että Sopimusalueelle ei sovelleta rakentamisaikataulu- tai rakentamisvelvoitevaatimuksia.

12. Sopimusalueen maaperä ja jätteet

12.1 Hakija vastaa rakennushankkeen suunnitteluun liittyvien maaperätutkimusten suorittamisesta sekä maaperän edellyttämistä hankkeen toteuttamiseen liittyvistä rakenteellisista ratkaisuista.

12.2 Selvennyksenä todetaan, että osapuolet vastaavat mahdollisesta maaperän ja pohjaveden pilaantumisesta sekä jätteiden poistamisesta vain omistamillaan alueilla ja jäljempänä sovittavien esisopimuksien mukaisesti luovuttamiensa alueiden osalta.

13. Vesihuolto- ja sähköverkostoon liittyminen

13.1 Hakija on velvollinen liittämään Sopimusalueen ja sille toteutettavat uudisrakennukset kustannuksellaan Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon ja yleiseen sähköverkkoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymisehdoin. Hakija on tutustunut liittymisehtoihin itsenäisesti.

14. Sopimuksen velvoitteiden siirto kolmannelle

14.1 Hakija sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot Sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Hakija sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista Kaupungille.

14.2 Hakija vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun Kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytetyiksi. Jos Hakija ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Hakija vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

15. Sopimuksen voimaantulo

15.1 Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja osapuolilla on oikeus vaatia sopimusehtojen täyttämistä, kun Asemakaava on tullut voimaan.

15.2 Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, ellei Vantaan kaupunginvaltuusto ole hyväksynyt Asemakaavaa 31.12.2025 mennessä.

15.3 Selvennyksenä todetaan, että mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2025 mennessä hyväksynyt Asemakaavan, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus voimassa. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen siten, että Asemakaava ei tule voimaan miltään osin, tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa.

15.4 Osapuolet eivät esitä tämän sopimuksen raukeamistapauksissa minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

16. Sopimuksen muuttaminen ja sopimuksen pätemättömyys

16.1 Mikäli olosuhteissa tapahtuu tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen huomattavia muutoksia, joiden takia sopimusta on tarkistettava, pysyy tämä sopimus voimassa, mutta osapuolet sitoutuvat neuvottelemaan tarkistuksista erikseen. Tällainen huomattava muutos voi olla esimerkiksi Asemakaavan oleellinen muuttuminen tai Asemakaavan voimaan tuleminen osittain vain tiettyjen alueiden osalta.

16.2 Kaikista muutoksista tähän sopimukseen sovitaan kirjallisesti ja osapuolet allekirjoittavat muutossopimuksen.

16.3 Mikäli jotakin tämän sopimuksen ehtoa pidetään pätemättömänä, mitättömänä tai täytäntöönpanokelvottomana, sen ei katsota vaikuttavan sopimuksen muiden ehtojen pätevyyteen. Osapuolet sitoutuvat tällaisessa tilanteessa neuvottelemaan uudesta sopimusehdosta, joka korvaisi pätemättömän, mitättömän tai täytäntöönpanokelvottoman sopimusehdon ja joka mahdollistaa sopimuksen tarkoituksen toteutumisen. Osapuolet sitoutuvat noudattamaan tämän sopimuksen määräyksiä mahdollisesta pätemättömyydestä huolimatta.

17. Erimielisyyksien ratkaiseminen

17.1 Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista osapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa.

17.2

B. ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA

B. I LOPULLISEN LUOVUTUKSEN TOTEUTUMISEN EDELLYTYKSET

Kohdassa B.II mainitut osapuolet sitoutuvat tekemään kohdan B.II mukaisen luovutuskirjan kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun Asemakaava on tullut voimaan.

Tämä esisopimus lakkaa olemasta voimassa, mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto ei ole hyväksynyt Asemakaavaa 31.12.2025 mennessä.

Selvennyksenä todetaan, että mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2025 mennessä hyväksynyt Asemakaavan, mutta päätöksestä on valitettu, pysyy tämä esisopimus voimassa. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen siten, että Asemakaava ei tule voimaan miltään osin, tämä esisopimus lakkaa olemasta voimassa.

Mikäli olosuhteissa tapahtuu tämän esisopimuksen allekirjoittamisen jälkeen huomattavia muutoksia, joiden takia esisopimusta on tarkistettava, pysyy tämä esisopimus voimassa, mutta osapuolet sitoutuvat neuvottelemaan tarkistuksista erikseen. Tällainen huomattava muutos voi olla esimerkiksi Asemakaavan oleellinen muuttuminen tai Asemakaavan voimaan tuleminen osittain vain tiettyjen alueiden osalta.

Osapuolet eivät esitä tämän esisopimuksen mahdollisissa raukeamistapauksissa minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

B. II LUOVUTUSKIRJA

Sopimus perustuu Vantaan [päätöksentekoelin] lainvoimaiseen päätökseen [päätösnumero] ja osapuolten välillä tehtyyn [sopimuspvm numeraalein] päivättyyn esisopimukseen.

Luovuttaja	**As. Oy Unikkotie 10** (Y-tunnus: (0234810-7) c/o MTR-Isännöinti Oy, Neilikkatie 17, 01300 Vantaa (jäljempänä ”**Luovuttaja**”)
Luovutuksensaaja	**Vantaan kaupunki** (Y-tunnus: 0124610-9) Asematie 7 01300 Vantaa (jäljempänä ”**Kaupunki**”)
Luovutuksen kohde	Noin 13 m^2:n suuruinen Vantaan kaupungin Tikkurilassa sijaitsevasta kiinteistöstä, kiinteistötunnus 92-61-114-1 (jäljempänä ”**Määräala**”). Määräala on Asemakaavassa katualuetta.

Määräala on merkitty oheiseen karttaliitteeseen (liite B1).

Luovutuskirjan ehdot

Tämän luovutuksen kaikki ehdot on esitetty tässä luovutuskirjassa.

1. Luovutushinta

1.1 Luovutus on vastikkeeton.

2. Omistus- ja hallintaoikeus

2.1 Määräalan omistus- ja hallintaoikeus siirtyy Kaupungille tämän luovutuskirjan allekirjoituksin.

3. Verot ja maksut

3.1 Luovuttaja vastaa niistä Määräalaan kohdistuvista veroista ja muista maksuista, joiden maksuunpanon perustana on hallintaoikeuden siirtymistä edeltävä aika. Hallintaoikeuden siirtymisen jälkeen maksuista vastaa Kaupunki.

4. Kiinnitykset ja rasitukset

4.1 Määräalan kiinteistöön kohdistuu rasitustodistuksen mukaan 16 kpl kiinnityksiä, joista on annettu sähköiset panttikirjat. [Kiinnitysten tiedot listataan alapuolelle lopullisessa luovutuskirjassa.]

4.2 Luovuttaja luovuttaa Kaupungille ennen tämän luovutuskirjan allekirjoitusta sellaiset asiakirjat (pantinhaltijan kirjallinen suostumus kiinnityksen poistamiseen), joiden nojalla Kaupunki voi kiinnitykset poistaa.

5. Rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset

5.1 Määräalalla sijaitsevat johdot ja putket on merkitty johtokarttaan.

5.2 Määräalaan kohdistuvat muut rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset ilmenevät kiinteistörekisteriotteesta.

6. Kohteeseen tutustuminen

6.1 Kaupunki on tarkastanut Määräalan ja sen rajat sekä tutustunut alueen maasto-olosuhteisiin. Kaupunki on verrannut näitä seikkoja Määräalasta esitetyistä asiakirjoista saataviin tietoihin. Kaupungilla ei ole huomauttamista näiden seikkojen osalta.

7. Asiakirjoihin tutustuminen

7.1 Kaupunki on tutustunut Määräalaa koskeviin asiakirjoihin, joita ovat lainhuutotodistus, rasitustodistus, kiinteistörekisterinote sekä kaavakartat ja -määräykset sekä johtokartta.

7.2 Kaupunki on tutustunut myös naapurikiinteistöä koskeviin asiakirjoihin, joita ovat kaavakartat ja -määräykset.

8. Irtaimisto

8.1 Tätä luovutusta ei seuraa mitään irtaimistoa, eikä irtaimen omaisuuden luovuttamisesta ole tämän luovutuksen yhteydessä tehty eri sopimusta.

9. Maaperä ja jätteet

9.1 Luovuttajan tietojen mukaan Määräalalla ei ole aiemmin harjoitettu toimintaa, joka saattaisi aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista ja Määräalalla ei ole jätettä.

9.2 Mikäli myöhemmin kuitenkin ilmenee tarvetta pilaantuneen maaperän tai pohjaveden puhdistamiseen taikka jätteiden poistamiseen, Kaupunki on velvollinen välittömästi ottamaan yhteyttä Luovuttajaan, jotta tarvittavasta menettelystä voidaan sopia, huomioiden myös aiheuttamisperiaatteen mukainen pilaantumisen aiheuttajan ensisijainen puhdistamisvastuu. Luovuttaja vastaa pilaantuneiden maa-ainesten poistamisesta ja pohjaveden puhdistamisesta sekä jätteiden poistamisesta aiheutuvista tavanomaisiin maanrakennuskustannuksiin nähden ylimääräisistä suorista lisäkustannuksista toimivaltaisen viranomaisen edellyttämään tasoon. Työn tekemisestä sovitaan erikseen.

9.3 Luovuttaja vastaa edellä tarkoitetuista toimenpiteistä syntyneistä kustannuksista kymmenen vuoden ajan luovutuskirjan allekirjoituspäivästä lukien.

9.4 Luovuttajan vastuu ei koske luovutuskirjan allekirjoituksen jälkeen aiheutunutta pilaantumista tai roskaantumista.

10. Erimielisyyksien ratkaiseminen

10.1 Tästä sopimuksesta mahdollisesti syntyvät riitaisuudet, joita ei voida osapuolten välisin neuvotteluin ratkaista, annetaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Tätä luovutuskirjaa on laadittu kolme yhtäpitävää kappaletta, yksi kullekin osapuolelle ja yksi kaupanvahvistajalle.

Tätä sopimuskokonaisuutta on laadittu kolme yhtäpitävää kappaletta, yksi kullekin osapuolille ja yksi kaupanvahvistajalle.

Vantaalla, [sopimuspvm numeraalein]

VANTAAN KAUPUNKI	**AS. OY UNIKKOTIE 10**
_____	_____
[lakimiehen nimi]	[hakijan allekirjoittajan nimi]
lakimies	

LIITTEET

Liite A1	Sopimusalue
Liite B1	Kartta luovutettavasta määräalasta

KAUPANVAHVISTUS

Kaupanvahvistajana todistan, että lakimies [lakimiehen nimi] Vantaan kaupungin puolesta ja [hakijan allekirjoittajan nimi] As. Oy Unikkotie 10:n puolesta ovat allekirjoittaneet esisopimuksen ja että he ovat olleet yhtä aikaa läsnä esisopimusta vahvistettaessa. Olen tarkistanut allekirjoittajien henkilöllisyyden ja todennut, että esisopimus on tehty maakaaren 2 luvun 1 §:ssä säädetyllä tavalla.

Vantaalla, [sopimuspvm numeraalein]

_____

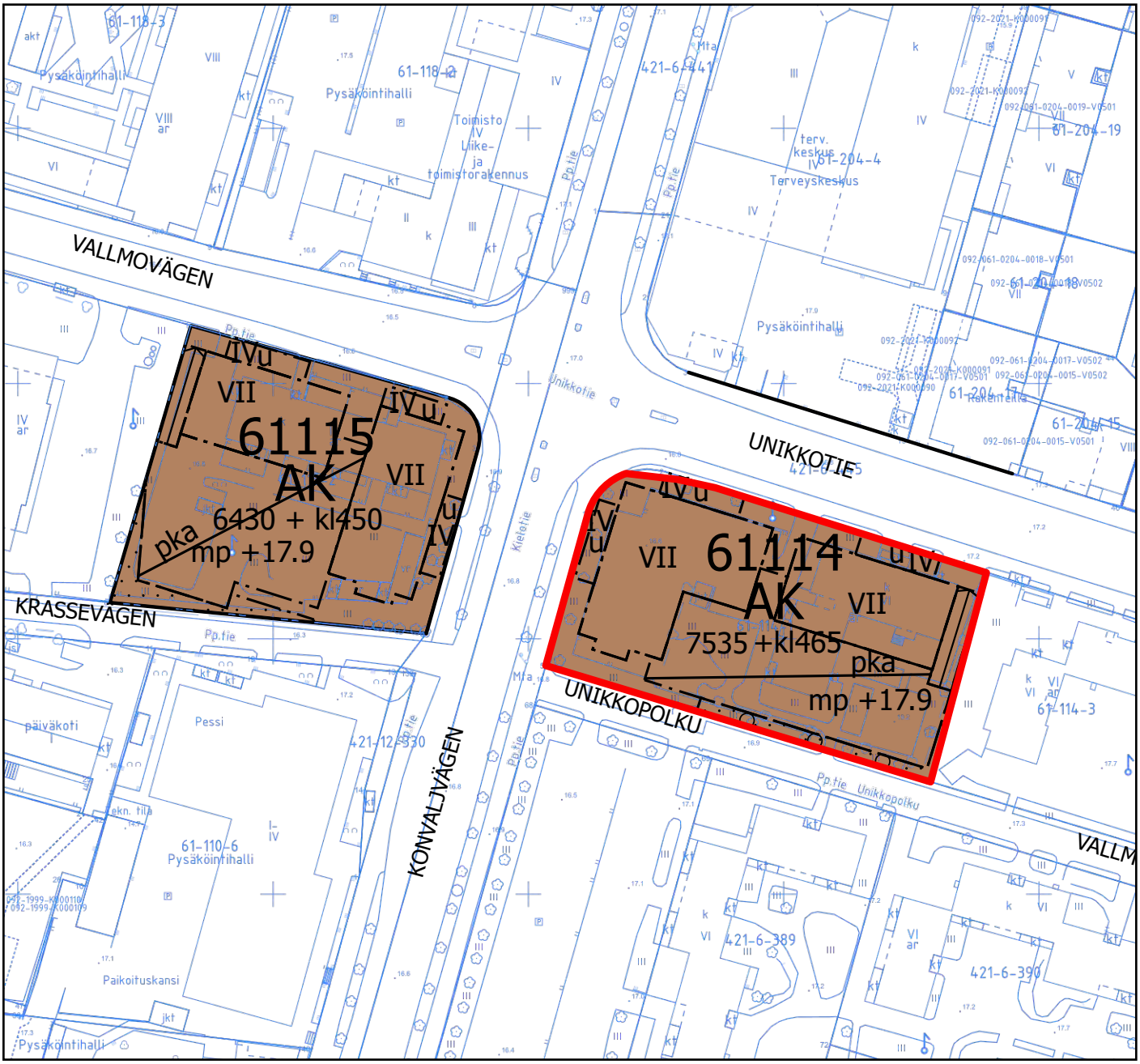

SOPIMUSALUE
(Rajattu punaisella)

Unikkotie 10

Asemakaavan muutos 002538

Kaupunginosa
61 TIKKURILA

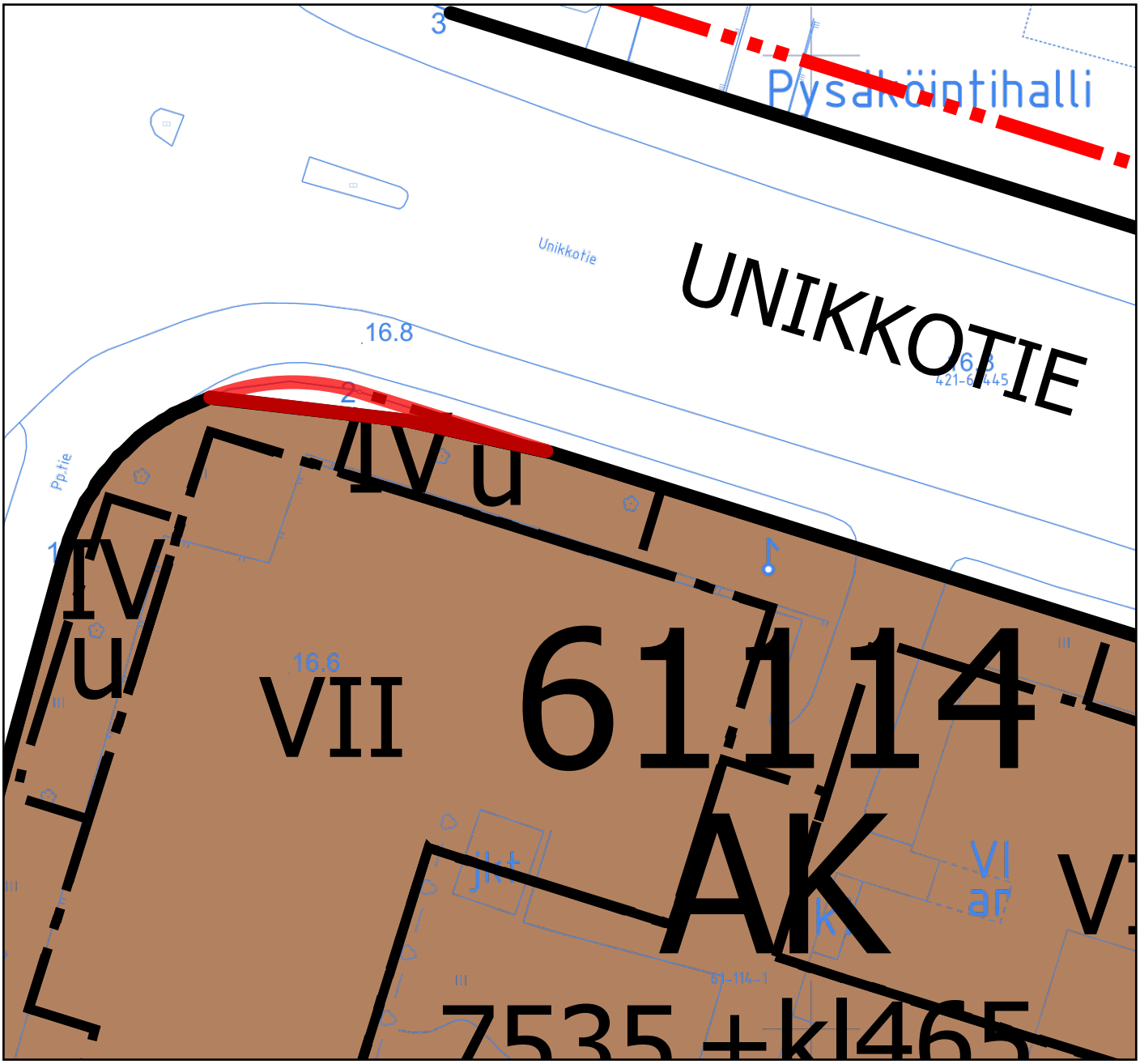

ESISOPIMUS
MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA
Asunto Oy Unikkotie 10

Asemakaavan muutos 002538

Kaupunginosa
61 TIKKURILA

n. 13 m² kiinteistöstä 92-61-114-1

20 § Maankäyttösopimus / As. Oy Unikkotie 12 / Asemakaavan muutos Unikkotie 10 ja 12 nro 002538

VD/5688/10.00.01.05/2023

TeA/AK/TH/AVP/MV/JT

Asemakaavan muutoksella Unikkotie 10 ja 12 nro 002538 Tikkurilan kaupunginosassa Unikkotien etelälaidalla mahdollistetaan noin 14 000 k-m2 asuinrakentaminen. Suunnitelmissa on sijoittaa osoitteisiin Unikkotie 10 ja 12, jotka sijaitsevat vierekkäisissä kortteleissa, 7-kerroksiset kerrostalot, joiden alimpiin kerroksiin sijoittuisi työpaikka- ja liitetiloja. Tonteilla nykyisin sijaitsevat asuinkerrostalot puretaan. Asemakaavan muutokseen liittyvällä maakäyttösopimuksella kaupunki ja As. Oy Unikkotie 12 sopivat kunnallistekniikan rakentamisesta ja yhtiön osallistumisesta sopimusaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin. As. Oy Unikkotie 12 maksaa kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä 1 475 243 euroa. Asemakaavan muutokseen nro 002538 liittyy myös maankäyttösopimus As. Oy Unikkotie 10:n kanssa.

Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa noin 14 000 k-m2 asuinrakentaminen Kielotien risteyksen molemmin puolin osoitteissa Unikkotie 10 ja 12. Nykyisessä voimassa olevassa asemakaavassa alue on Unikkotie 10:n osalta yhdistettyä liike- ja asuinkerrostalojen korttelialuetta (ALK2) sekä autopaikkojen korttelialuetta (all/55 20 %) ja Unikkotie 12:den osalta asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK). Asemakaavassa molemmat korttelialueet muuttuvat asuinkerrostalojen korttelialueiksi (AK), joiden alimpiin kerroksiin sijoittuu liiketiloja (kl). Kaupunkiympäristölautakunta on päättänyt 5.9.2023 § 9 esittää kaupunginhallitukselle, että asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 5.9.2023 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002538, 61 Tikkurila / Unikkotie 10 ja 12.

A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus
Sopimusalue koostuu As. Oy Unikkotie 12:n omistamasta kiinteistöstä 92-61-115-2. Sopimusalue on merkitty karttaliitteeseen (liite A1). Kaupunki ja yhtiö sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja maanomistajan osallistumisesta sopimusaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

Asemakaavamuutosaluetta palveleva kunnallistekniikka on toteutettu. Yhtiön täytyy ottaa kiinteistön suunnittelussa huomioon kortteliin rajoittuvien katualueiden ja julkisen kaupunkitilan korkeusasemat.

Osallistuminen yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin
As. Oy Unikkotie 12 maksaa kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä **1 475 243 euroa**.
Yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus erääntyy maksettavaksi kaupungin lähettämiä erillisiä laskuja vastaan kahdessa erässä.

Maanomistaja luovuttaa kaupungille yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksen suorittamisen vakuudeksi **1 475 243 euron** suuruisen kaupungin etukäteen hyväksymän vakuuden.

Asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuoto ja asuntojen huoneistotyyppijakauma

Sopimusalueelle osoitettavasta uudesta asumisen rakennusoikeudesta vähintään 50 % on toteutettava vapaarahoitteisina omistusasuntoina. Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuotoa se on velvollinen maksamaan Kaupungille toteutetun rakennusoikeuden poikkeamasta sopimussakkoa 200 euroa/k-m^2.

Kaikissa sopimusalueelle rakennettavissa asuntohankkeissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai erikseen kaupungin hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaismäärästä asuntohanketta kohden korkeintaan 30 % saa olla yksiöitä ja vähintään 30 % on oltava kolmioita tai suurempia asuntoja.
Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, se on velvollinen maksamaan Kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa 50 000 euroa/asunto sallittujen yksiöiden määrän ylittävien ja sallittujen kolmioiden tai suurempien asuntojen määrän alittavien asuntojen osalta.

Rakentamisen energiatehokkuus
Sopimusalueelle toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin. Sopimusalueelle rakennettavien asuinkerrostalojen tulee täyttää A2018-energiatehokkuusluokalle asetetut vaatimukset siten, että E-luku alittaa tason 75 kWh/m^2/vuosi.

Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuinrakennusten energiatehokkuusvaatimusta, se on velvollinen maksamaan kaupungille sopimussakkoa jokaisesta asuinrakennuksesta, joka ylittää edellä mainitun energiatehokkuusvaatimuksen **50 euroa/k-m^2**.

Toimivalta maankäyttösopimuksista päätettäessä
Vantaan kaupungin hallintosäännön 8. luvun 1 §:n kohdan 37 nojalla kaupunginhallitus päättää maankäyttö- ja kaavoitussopimuksista sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista kehittämiskorvauksista.

Kaupunkitilalautakunta 20.9.2023 § 11

Kiinteistöjohtajan esitys:
Päätetään kaupunginhallitukselle, että
a) kaupunki tekee ja allekirjoittaa As. Oy Unikkotie 12:den kanssa liitteenä oleva Maankäyttösopimus/ A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus, kun asemakaavamuutosehdotus nro 002538 on ollut julkisesti nähtävillä edellyttäen, että kaavaehdotus ei olennaisilta osiltaan muutu kaavaehdotuksen nähtävillä olon takia,
b) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään sopimusvelvoitteiden siirto kolmannelle osapuolelle, ja
c) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan maankäyttösopimuksen sekä tekemään em. sopimukseen teknisluonteisia tarkennuksia.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 20

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että

a) kaupunki tekee ja allekirjoittaa As. Oy Unikkotie 12:den kanssa liitteenä oleva Maankäyttösopimus/ A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus, kun asemakaavamuutosehdotus nro 002538 on ollut julkisesti nähtävillä edellyttäen, että kaavaehdotus ei olennaisilta osiltaan muutu kaavaehdotuksen nähtävillä olon takia,
b) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään sopimusvelvoitteiden siirto kolmannelle osapuolelle, ja
c) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan maankäyttösopimuksen sekä tekemään em. sopimukseen teknisluonteisia tarkennuksia.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- maankäyttösopimus
- liite A1: Sopimusalue

Täytäntöönpano: Kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot: tonttipäällikkö Armi Vähä-Piikkiö, puh 040 7337447, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

[päivämäärä]
[asian VD-numero]

MAANKÄYTTÖSOPIMUS

[asemakaavan muutoksen pvm] päivätty asemakaavan muutos nro 002538, Unikkotie 10 ja 12 jäljempänä ”**Asemakaava**”).

Sopimus perustuu Vantaan [päätöksentekoelin] lainvoimaiseen päätökseen [päätösnumero].

Tähän sopimuskokonaisuuteen kuuluvat:

A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus

SOPIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Kaavamuutos alue sijaitsee Tikkurilan kaupunginosassa Unikkotien etelälaidalla Kielotien risteyksen molemmin puolin osoitteissa Unikkotie 10 ja 12. Alue rajautuu pohjoisessa Unikkotiehen, idässä ja lännessä viereisiin asuinkortteleihin sekä etelässä Krassitiehen ja Unikkopolkuun. Tällä hetkellä tonteilla sijaitsee neljä ja kuusikerroksiset asuinkerrostalot sekä niille kuuluvia piha- ja pysäköintialueita.

Asemakaavan muutoksen tavoitteena on mahdollistaa noin 14 000 k-m2 asuinrakentaminen. Suunnitelmissa on sijoittaa Unikkotie 10:een ja 12:ta seitsemän kerroksiset kerrostalot, joiden alimpiin kerroksiin sijoittuisi työpaikka- ja liitetiloja. Tonteilla nykyisin sijaitsevat asuinkerrostalot puretaan. Nykyisessä voimassa olevassa asemakaavassa alue on Unikkotie 10:n osalta yhdistettyä liike- ja asuinkerrostalojen korttelialuetta (ALK^2) sekä autopaikkojen korttelialuetta (all/55 20%) ja Unikkotie 12:ta osalta asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK). Asemakaavan muutoksessa molemmat korttelialueet muuttuvat asuinkerrostalojen korttelialueiksi (AK), joiden alimpiin kerroksiin sijoittuu liiketiloja (kl).

Asemakaavaan liittyen As. Oy Unikkotie 12 sopimusalueeseen kuuluvan kiinteistön omistajana ja Vantaan kaupunki ovat sopineet alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja As. Oy Unikkotie 12 osallistumisesta kunnallistekniikan korvaukseen.

[päivämäärä]
[asian VD-numero]

A. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS

1. Osapuolet

Vantaan kaupunki (Y-tunnus: 0124610-9)
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä ”**Kaupunki**”)

As. Oy Unikkotie 12 (Y-tunnus: (0364402-0)
c/o MTR-Isännöinti Oy, Neilikkatie 17, 01300 Vantaa
(jäljempänä ”**Hakija**”)

2. Sopimusalue ja tarkoitus

2.1 Sopimusalue koostuu Hakijan omistamasta kiinteistöstä 92-61-115-2. (jäljempänä ”**Sopimusalue**”). Sopimusalue on merkitty ohjeellisesti karttaliitteeseen (liite A1).

2.2 Kaupunki ja Hakija Sopimusalueen omistajana sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Hakijan osallistumisesta Sopimusaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen Kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

3. Kunnallistekniikan rakentaminen

3.1 Osapuolet toteavat, että Sopimusaluetta palveleva kunnallistekniikka on rakennettu.

3.2 Hakijan on Sopimusalueen suunnittelussa huomioitava kortteliin rajoittuvien katualueiden ja julkisen kaupunkitilan korkeusasemat. Hakijan tulee yhteistyössä Kaupungin kadut- ja puistot -palvelualueen kanssa yhteen sovittaa tontin ja ympäröivien katualueiden korkotasot ennen rakennusluvan hakemista. Sopimusalueen rakennustöiden yhteydessä sovitaan mahdollisten tilapäisten rakenteiden tai luiskajärjestelyjen toteutuksesta ja kunnossapidosta.

Osapuolet toteavat, että katualueen ja tontin rajakohta tulee saada sovitettua korkeusasemaltaan sekä materiaaleiltaan toimivaksi ja yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Hakija neuvottelee ja sopii katualueen ja tontin rajakohdan suunnittelusta, toteuttamisesta ja kustannusjaosta erikseen Kaupungin kadut- ja puistot -palvelualueen kanssa.

Katualueelle mahdollisesti sijoittuvat rakennusten perustus- ja muut rakenteet edellyttävät Kaupungin myöntämää erillistä sijoituslupaa.

3.3 Hakijan tulee hakea katualueella toimimiseen erillinen lupa Kaupungilta.

3.4 Hakija myöntää Kaupungille ilman erillistä korvausta luvan sijoittaa Sopimusalueelle kadun tai puiston rakentamisen vuoksi välttämättömät mm. katu- ja kuivatusrakenteet, maaleikkaus- ja pengerluiskat sekä ulkovalaisimet, mikäli niitä ei ole mahdollista kohtuullisilla kustannuksilla sijoittaa katu- tai puistoalueen puolelle. Hakija myöntää Kaupungille luvan myös Kaupungin hyväksymien ohjeiden mukaisten uusiomateriaalien käyttöön Sopimusalueelle ulottuvissa katurakenteissa. Kaikki em. rakenteet jäävät Kaupungin omistukseen ja kunnossapitoon. Edellä mainittujen rakenteiden tai laitteiden sijoittaminen tulee toteuttaa niin, ettei se aiheuta haittaa tai vahinkoa Sopimusalueelle suunnitellulle rakentamiselle.

3.5 Mikäli Asemakaavan toteuttaminen edellyttää johto-, kaapeli- tai viemärisiirtoja tai niiden suojaamista rakennustöiden ajaksi, Hakija suorittaa ne kustannuksellaan. Hakija sopii siirroista ko. johdon, kaapelin tai viemärin omistajan kanssa.

4. Osallistuminen yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin

4.1 Hakija maksaa Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena (jäljempänä **”Korvaus”**) yhteensä **1.475.243 euroa**.

4.2 Korvaus erääntyy maksettavaksi Kaupungin lähettämiä erillisiä laskuja vastaan kahdessa erässä siten, että

- 1. erä määrältään **737.621,50 euroa** erääntyy välittömästi Asemakaavan voimaantullessa, ja
- 2. erä määrältään **737.621,50 euroa** erääntyy 12 kuukauden kuluttua Asemakaavan voimaantulon jälkeen.

4.3 Korvaus suoritetaan Kaupungin lähettämää erillistä laskua vastaan (maksuehto 14 pv netto, viivästyskorkoa peritään korkolain (633/1982) mukaisesti).

4.4 Maksamattomille maksuerille maksetaan Asemakaavan voimaantulosta lukien vuotuista korkoa ja kertynyt korko maksetaan ko. maksuerän maksamisen yhteydessä. Korko on 1,5 % lisättynä 6 kk euribor-korolla, kuitenkin vähintään 1,5 %.

5. Korvauksen tarkistus, mikäli toteutunut rakennusoikeus ylittää Asemakaavassa osoitetun rakennusoikeuden

5.1 Asemakaavassa Sopimusalueelle on osoitettu kaavakartan mukainen määrä rakennusoikeutta. Tontit on mahdollista jakaa ennen Asemakaavan toteutusta useiksi tonteiksi, jolloin tonttijaossa jokaiselle uudelle tontille merkitään tonttikohtainen rakennusoikeus.

5.2 Korvauksen perusteena on muiden seikkojen ohella Asemakaavassa syntynyt

rakennusoikeuden lisäys, jonka mukaisesta arvonnoususta 35 % maksetaan Korvauksena. Mikäli Sopimusalueelle myönnetään rakennuslupa siten, että lainvoiman saaneen uuden rakennusluvan mukainen rakennusoikeus on tietyn rakentamisen osalta suurempi kuin Sopimusalueelle Asemakaavassa osoitettu rakennusoikeus, sitoutuu Hakija ilmoittamaan tästä Kaupungille.

5.3 Hakija maksaa Sopimusalueen rakennusoikeuden lisääntymisestä koituneesta arvonnoususta 35 % Kaupungille Korvauksena. Arvonnousu lasketaan ko. tontille rakennettavan rakennuksen käyttötarkoituksien mukaisesti.

5.4 Kaupungin oikeus Korvauksen tarkistukseen ja perimiseen on voimassa viisi vuotta Asemakaavan voimaantulosta.

5.5 Mikäli Sopimusalueelle myönnetään rakennuslupa siten, että lainvoiman saaneen uuden rakennusluvan mukainen rakennusoikeus on tietyn rakentamisen osalta pienempi kuin Sopimusalueelle Asemakaavassa osoitettu rakennusoikeus, Korvausta ei tältä osin tarkisteta alaspäin.

6. Korvauksen vakuus

6.1 Hakija luovuttaa Kaupungille Korvauksen suorittamisen vakuudeksi **1.475.243 euron** suuruisen Kaupungin etukäteen hyväksymän vakuuden, jota vapautetaan, kun Korvausta suoritetaan tai sopimus lakkaa olemasta voimassa. Vakuus vapautetaan erissä siten, että vakuuden summa on aina maksamattoman Korvauksen suuruinen.

6.2 Vakuuden on oltava voimassa 31.12.2028 saakka.

6.3 Vakuus kuitataan vastaanotetuksi tämän maankäyttösopimuksen allekirjoituksin.

7. Asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuoto ja sopimussakko

7.1 Sopimusalueelle osoitettavasta uudesta asumisen rakennusoikeudesta vähintään 50 % on toteutettava vapaarahoitteisina omistusasuntoina.

7.2 Mikäli Hakija ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuotoa se on velvollinen maksamaan Kaupungille toteutetun rakennusoikeuden poikkeamasta **sopimussakkoa 200 euroa/k-m²**.

8. Asuntojen huoneistotyyppijakauma ja sopimussakko

8.1 Kaikissa Sopimusalueelle rakennettavissa asuntohankkeissa, jotka eivät ole erityisryhmille kohdennettuja tai erikseen kaupungin hyväksymiä erityiskohteita, asuntojen kokonaismäärästä (kpl) asuntohanketta kohden korkeintaan 30 % saa olla yksiöitä ja vähintään 30 % on oltava kolmioita tai suurempia asuntoja. Kunkin asuntotyypin osuus kokonaisasuntomäärästä pyöristetään lähimpään prosenttiin. Asuntohankkeeksi tulkitaan

sopimusalueella joko a) yksittäinen asuinrakennus tai b) korkeintaan sadan (100) asunnon asunto-osakeyhtiö tai kiinteistöosakeyhtiö, joka muodostuu useammasta rakennuksesta. Asuntojen huoneiksi lasketaan ainoastaan tilat, joista on ikkuna suoraan ulos.

8.2 Mikäli Hakija ei täytä edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, se on velvollinen maksamaan Kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa **50 000 euroa/asunto** sallittujen yksiöiden määrän (kpl) ylittävien ja sallittujen kolmioiden tai suurempien asuntojen määrän (kpl) alittavien asuntojen osalta.

9. Rakentamisen energiatehokkuus ja sopimussakko

9.1 Sopimusalueelle toteutettavien rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiatehokkuutta parantaviin ratkaisuihin. Sopimusalueelle rakennettavien asuinkerrostalojen tulee täyttää A2018-energiatehokkuusluokalle asetetut vaatimukset siten, että E-luku alittaa tason 75 kWh/m²/vuosi.

9.2 Mikäli Yhtiö ei täytä edellä mainittua asuinrakennusten energiatehokkuusvaatimusta, se on velvollinen maksamaan Kaupungille sopimussakkoa jokaisesta asuinrakennuksesta, joka ylittää edellä mainitun energiatehokkuusvaatimuksen **50 euroa/k-m²**.

10. Keskitetty pysäköintiratkaisu

10.1 Kaupunki selvittää mahdollisuutta järjestää Sopimusalueella keskitetty pysäköinti Kaupungin määräysvallassa olevan yhtiön toimesta. Pysäköintiyhtiön perustamisesta ei ole tämän sopimuksen allekirjoitushetkellä tehty vielä Kaupungin osalta päätöksiä. Tarkoituksena on, että keskitetystä pysäköintiratkaisusta ja sen toteutuksesta tullaan sopimaan osapuolten kesken erillisellä sopimuksella.

11. Rakentamisaikataulu ja rakentamisvelvoite sekä sopimussakko

11.1 Selvyyden vuoksi todetaan, että Sopimusalueelle ei sovelleta rakentamisaikataulu- tai rakentamisvelvoitevaatimuksia.

12. Sopimusalueen maaperä ja jätteet

12.1 Hakija vastaa rakennushankkeen suunnitteluun liittyvien maaperätutkimusten suorittamisesta sekä maaperän edellyttämistä hankkeen toteuttamiseen liittyvistä rakenteellisista ratkaisuista.

12.2 Selvennyksenä todetaan, että osapuolet vastaavat mahdollisesta maaperän ja pohjaveden pilaantumisesta sekä jätteiden poistamisesta vain omistamillaan alueilla ja jäljempänä sovittavien esisopimuksien mukaisesti luovuttamiensa alueiden osalta.

13. Vesihuolto- ja sähköverkostoon liittyminen

13.1 Hakija on velvollinen liittämään Sopimusalueen ja sille toteutettavat uudisrakennukset kustannuksellaan Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY:n omistamaan vesihuoltoverkostoon ja yleiseen sähköverkkoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymisehdoin. Hakija on tutustunut liittymisehtoihin itsenäisesti.

14. Sopimuksen velvoitteiden siirto kolmannelle

14.1 Hakija sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot Sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Hakija sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista Kaupungille.

14.2 Hakija vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun Kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytetyiksi. Jos Hakija ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Hakija vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

15. Sopimuksen voimaantulo

15.1 Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja osapuolilla on oikeus vaatia sopimusehtojen täyttämistä, kun Asemakaava on tullut voimaan.

15.2 Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, ellei Vantaan kaupunginvaltuusto ole hyväksynyt Asemakaavaa 31.12.2025 mennessä.

15.3 Selvennyksenä todetaan, että mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2025 mennessä hyväksynyt Asemakaavan, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus voimassa. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen siten, että Asemakaava ei tule voimaan miltään osin, tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa.

15.4 Osapuolet eivät esitä tämän sopimuksen raukeamistapauksissa minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

16. Sopimuksen muuttaminen ja sopimuksen pätemättömyys

16.1 Mikäli olosuhteissa tapahtuu tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen huomattavia muutoksia, joiden takia sopimusta on tarkistettava, pysyy tämä sopimus voimassa, mutta osapuolet sitoutuvat neuvottelemaan tarkistuksista erikseen. Tällainen huomattava muutos voi olla esimerkiksi Asemakaavan oleellinen muuttuminen tai Asemakaavan voimaan tuleminen osittain vain tiettyjen alueiden osalta.

16.2 Kaikista muutoksista tähän sopimukseen sovitaan kirjallisesti ja osapuolet allekirjoittavat muutossopimuksen.

16.3 Mikäli jotakin tämän sopimuksen ehtoa pidetään pätemättömänä, mitättömänä tai täytäntöönpanokelvottomana, sen ei katsota vaikuttavan sopimuksen muiden ehtojen pätevyyteen. Osapuolet sitoutuvat tällaisessa tilanteessa neuvottelemaan uudesta sopimusehdosta, joka korvaisi pätemättömän, mitättömän tai täytäntöönpanokelvottoman sopimusehdon ja joka mahdollistaa sopimuksen tarkoituksen toteutumisen. Osapuolet sitoutuvat noudattamaan tämän sopimuksen määräyksiä mahdollisesta pätemättömyydestä huolimatta.

17. Erimielisyyksien ratkaiseminen

17.1 Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista osapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa.

17.2

Tätä sopimuskokonaisuutta on laadittu kolme yhtäpitävää kappaletta, yksi kullekin osapuolille ja yksi kaupanvahvistajalle.

Vantaalla, [sopimuspvm numeraalein]

VANTAAN KAUPUNKI	**AS. OY UNIKKOTIE 12**
_____	_____
[lakimiehen nimi]	[hakijan allekirjoittajan nimi]
lakimies	

LIITTEET

Liite A1	Sopimusalue
Liite B1	Kartta luovutettavasta määräalasta

KAUPANVAHVISTUS

Kaupanvahvistajana todistan, että lakimies [lakimiehen nimi] Vantaan kaupungin puolesta ja [hakijan allekirjoittajan nimi] As. Oy Unikkotie 12 puolesta ovat allekirjoittaneet esisopimuksen ja että he ovat olleet yhtä aikaa läsnä esisopimusta vahvistettaessa. Olen tarkistanut allekirjoittajien henkilöllisyyden ja todennut, että esisopimus on tehty maakaaren 2 luvun 1 §:ssä säädetyllä tavalla.

Vantaalla, [sopimuspvm numeraalein]

_____

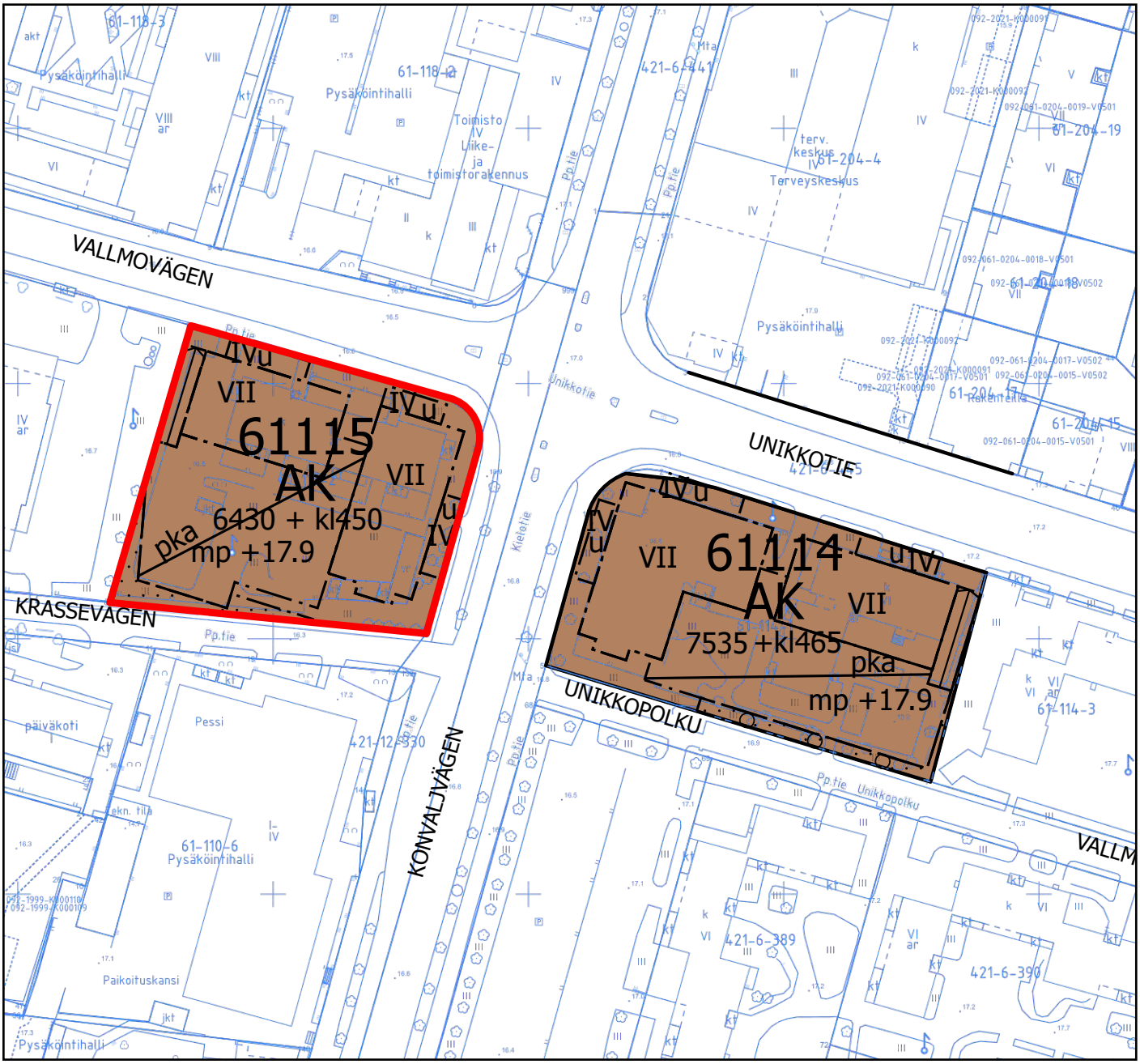

SOPIMUSALUE
(Rajattu punaisella)

Unikkotie 12

Asemakaavan muutos 002538

Kaupunginosa
61 TIKKURILA

21 § **Asemakaavan muutos 002498 ja tonttijaon muutos, 62 Jokiniemi / Pellavapolku**

VD/9370/10.02.04.00/2021

TeA/SP/A-RKU/MYL/A-LVA/VIK/JT

Asemakaavan muutoksella mahdollistetaan kahden viisikerroksisen asuinkerrostalon rakentaminen. Tontilla sijaitsevat asuinpientalot puretaan. Alueen nykyiset kolme tonttia yhdistetään tontiksi nro 13. Asuinrakennusoikeutta kaavaan on suunniteltu 2720 k-m^2 ja lisäksi Pellavapolun ja Urheilutien risteykseen 50 k-m^2 liiketilaa. Asuntorakennusoikeus nousee 2083,5 k-m^2. Kaava-alueen asuntorakentamisen tehokkuus nousee e=0.25:stä e=1:een.

Asemakaavamuutos koskee osaa korttelista 62305, kaupunginosassa 62 Jokiniemi.
Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa osaa korttelia 62305.

Tonttijaon muutos koskee osaa korttelia 62305.

Alue sijaitsee Jokiniemen kaupunginosassa pääradan itäpuolella Pellavapolun, Ruispolun ja Urheilutien rajaamalla alueella osoitteissa Pellavapolku 6, Urheilutie 20 ja Ruispolku 3.

Hakija
Asunto Oy Vantaan Hiekkaharjun Tähti

Maanomistus
Yksityinen maanomistus.

Valmistelu
Kaupungin asiantuntijoiden lisäksi kaavan valmisteluun on osallistunut hakijan Master Kiinteistö Oy:n palkkaamana konsulttina Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettunen. Kaava on tehty kaupungin työnä.

Yleiskaava
Alue on kaupunginvaltuuston 25.1.2021 hyväksymässä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa kestävän kasvun vyöhykkeellä olevaa kaupunkikeskustan aluetta (AC) sekä pohjavesialuetta.

Asemakaavamuutos

Asuinpientalojen korttelialueen osa Hiekkaharjun aseman vieressä muutetaan asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK). Kolme tonttia yhdistetään tontiksi nro 13 ja tälle alueelle suunnitellaan kaksi viisikerroksista asuinkerrostaloa ja talousrakennus. Asuinrakennusoikeutta kaavaan on suunniteltu 2720 k-m^2 ja lisäksi Pellavapolun ja Urheilutien risteykseen 50 k-m^2 liiketilaa. Voimassa olevan kaavaan verrattuna asuntorakennusoikeus nousee 2083,5 k-m^2. Kaava-alueen asuntorakentamisen tehokkuus nousee e=0.25:stä e=1:een. Asukkaita alueelle tulee noin 130.

Asuintalojen rakennusalat sijoittuvat Ruispolun ja Pellavapolun viereen tontin itälaitaan. Talous-/varastorakennuksen rakennusala on Ruispolun suuntaisesti tontin etelälaidassa. Kaavassa määrätään, että rakennusten arkkitehtuurin tulee olla kestävää, korkeatasoista ja innovatiivista. Julkisivujen tulee olla kaupunkimaisia ja korkeatasoisia, ja materiaalien parvekkeiden taustaseiniä lukuun ottamatta paikallamuurattua poltettua tiiltä tai puuta. Kaduntasokerroksen tulee olla vähintään 4 metriä korkea. Päärakennuksissa on käytettävä harjakattoa tai pulpettikattoa.

Kaavamääräyksissä on annettu vähimmäistasot ääneneristyksen ja tärinän aiheuttamista häiriöistä asuinhuoneille, parvekkeille ja piha-alueille.

Tontin länsiosassa on autokatos sekä pysäköintialue. Autopaikkojen määrä perustuu Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohje 14.5.2018 -ohjeeseen.

Vihertehokkuus on otettu huomioon mm. istutuksilla, autokatoksen ja talousrakennuksen viherkatoilla sekä autopaikkojen nurmikiveyksellä. Lisäksi pysäköintipaikoilla tulee varautua sähköautojen latauspisteisiin.

Kaava-alue on pohjavesialuetta (pv), josta on merkintä kaavassa.

Osallistuminen ja vuorovaikutus
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 3.11.2022.
Kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä saatiin 13 kappaletta. Alueen asukkaiden ja naapuriyhtiöiden mielipiteissä korostui huoli kapean Pellavapolun ja Ruispolun varren mahdollinen tienvarsipysäköinti, ja sen vaikutus mm. paloturvallisuuden kannalta, myös kerrostaloja vastustettiin ja toivottiin pientaloja.

Kaavatilaisuus on pidetty 10.1.2023.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset
Kaava noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9, päivitetty KV 10.10.2022 § 7).

Sopimus
Asemakaavamuutokseen liittyy maankäyttösopimus.

Muutoskustannukset maksaa hakija, Master Yhtiöt Oy ja kaupunginhallitukselle tullaan esittämään vahvistettavaksi maksuluokka 2 (5 000 €), lisättynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (1 360 €), yhteensä 6 360 €.

Kaupunkiympäristölautakunta 9.5.2023 § 12

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 9.5.2023 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002498 sekä tonttijaon muutosehdotus, 62 Jokiniemi / Pellavapolku,
b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot,
c) vahvistetaan maksuluokka 2 ja todetaan, että hakija Master Yhtiöt Oy maksaa muutoskustannukset (5 000 €), lisättynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (1 360 €), yhteensä 6 360 €.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 22.5.2023 § 14

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että

a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 9.5.2023 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002498 sekä tonttijaon muutosehdotus, 62 Jokiniemi / Pellavapolku,
b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot,
c) vahvistetaan maksuluokka 2 ja todetaan, että hakija Master Yhtiöt Oy maksaa muutoskustannukset (5 000 €), lisättynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (1 360 €), yhteensä 6 360 €.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Nähtävilläolo
Asemakaavamuutosehdotus ja tonttijaon muutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 7.6-11.8.2023. Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta.

Kaavalausunnot
Kaupunginhallitus päätti 22.5.2023 oikeuttaa asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja pyydettiin 5 ja saatiin 2 kpl HSY:ltä ja Uudenmaan Ely-keskukselta. HSY:llä ei ollut huomautettavaa. Ely-keskus lausui, että asemakaavassa esitetty tärkeän pohjavesialueen kaavamääräys on puutteellinen, koska Pellavapolun asemakaava-alue sijaitsee Valkealähteen 1-luokan pohjavesialueen pohjaveden muodostumisalueella (Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue). Kaava-alueen reunasta noin 150 metriä kaakkoon sijaitsee Vantaan kaupungin varavedenottamo.

Tehdyt tarkistukset
Kaavamääräyksiin on tehty tarkistuksia.
Tarkistukset eivät ole olennaisia, joten uusi nähtävillepano ei ole tarpeen.

Kaavaselostuksen tarkistukset
Asemakaavamuutoksen selostusta on tarkistettu kaavamääräyksiin tehtyjen tarkistuksien vuoksi. Selostukseen on lisätty tekstiä kohtaan 3.1 ja vaihdettu kaavamääräysten liitekuvat.

Kaupunkiympäristölautakunta 19.9.2023 § 14

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) annetaan liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 19.9.2023 päivätty, asemakaavamuutosehdotus 002498 sekä tonttijaon muutosehdotus, 62 Jokiniemi / Pellavapolku.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Sopimus
Asemakaavamuutokseen liittyvä maankäyttösopimus on allekirjoitettu 2.10.2023.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 21

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että
a) annetaan liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 19.9.2023 päivätty, asemakaavamuutosehdotus 002498 sekä tonttijaon muutosehdotus, 62 Jokiniemi / Pellavapolku.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Asemakaavamuutosehdotus 19.9.2023
- Asemakaavamuutoksen selostus 19.9.2023
- Lausunnot ja vastineet 19.9.2023

Täytäntöönpano: ote kaupunginvaltuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
aluearkkitehti Marjaana Yläjääski, p. +358 40 591 3878,
kaavoitusteknikko Anna-Liisa Vanhala, p. +358 50 302 9334
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Kaava-alueen numero
Planområdets nummer

002498

Päiväys
Datum

19.9.2023

Vantaan kaupunki

Pellavapolku

Kaupunginosa 62, JOKINIEMI

Vanda stad

Linstigen

Stadsdel 62, ÅNÄS

Asemakaavan muutos
Osa korttelia 62305

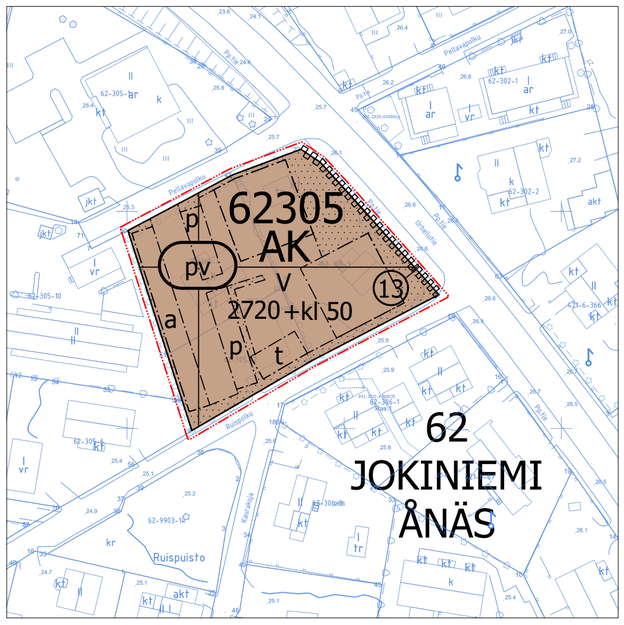
Tonttijaon muutos
Osa korttelia 62305

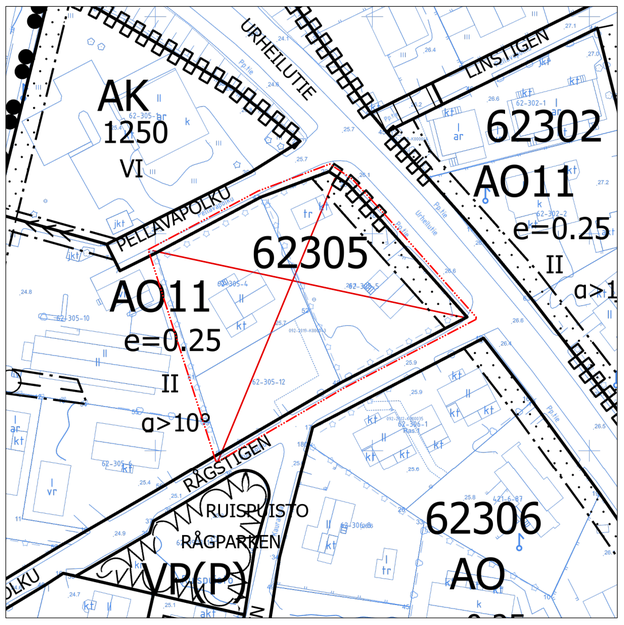
Ändring av detaljplanen
Del av kvarteret 62305

Ändring av tomtindelningen
Del av kvarteret 62305

1:1000

1:1000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

AK

Asuinkerrostalojen korttelialue.

Kvartersområde för flervåningshus.

Asumista palvelevat yhteistilat, tekniset tilat, pysäköintilaitokset, parvekkeiden ja terassien kiinteästi lasitetut osat saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Parvekkeita korvaavia viherhuoneita saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi silloin, kun ne eivät ole lämmintä tilaa.

Gemensamma utrymmen som betjänar boendet, tekniska utrymmen, parkeringsanläggningen, balkongers och terrassers permanent inglasade delar får byggas utöver den våningsyta som anges i detaljplanen. Grönrum som ersätter balkongerna får byggas utöver byggrätten då de inte är varmt utrymme.

Porrashuoneiden tulee olla laadukkaita, viihtyisiä ja luonnonvaloisia.
Maantasokerroksessa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 35 k-m² saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi.
Ylemmissä kerroksissa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 20 k-m²/kerros saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi.
Omatoimista pelastautumista palvelevan toisen portaan/ porrashuone saa kaikissa kerroksissa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi.
Asemakaavan sallimat porrashuoneiden lisäkerrosalat eivät mitoita autopaikkoja tai väestönsuojia.

Trapphusen ska vara av hög kvalitet, trivsamma och ha dagsljusinsläpp.
På markplansvåningen får 35 m²-vy av ytan i varje trapphus byggas utöver byggrätten.
På de övre våningarna får 20 m²-vy/våning av ytan i varje trapphus byggas utöver byggrätten.
På varje våning får ytterligare en trappa/ett trapphus som betjänar räddning på egen hand byggas utöver byggrätten.
De i detaljplanen tillåtna tilläggsvåningsytorna för trapphusen räknas inte med i dimensioneringen av bilplatser eller skyddsrum.

Katutasoon Pellavapolun ja Urheilutien kulmaukseen tulee tehdä liike- ja myymälätilaksi soveltuvaa tilaa vähintään 50 k-m².

På gatuplanet ska minst 50 m²-vy utgöras av utrymmen som lämpar sig för affärs- och butikslokaler i hörnet vid Linstigen och Idrottsvägen.

Maantasokerrokseen tulee varata tila muuntamolle.

I markplan skall plats för en transformator reserveras.

Kerroksiin 2-5 saa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi rakentaa asunnon ulkopuolisia varastotiloja.

Utöver det våningstal som anvisats i detaljplanen får i våningar 2-5 byggas lagerutrymmen utanför bostaden.

Kaduntasokerroksen tilat tulee järjestellä ja rakenteet suunnitella siten, että kadun puoleiset julkisivut antavat avonaisen ja toiminnallisen vaikutelman.

Gatuplanets utrymmen ska organiseras och konstruktionerna planeras så att fasaderna mot gatan ger ett öppet och funktionellt intryck.

Kaduntasokerroksen kerroskorkeus tulee olla vähintään 4 m.

Minimivåningshöjd i gatuplanet är 4 m.

Rakennukset tulee tehdä kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtuuriltaan kaupunkimaisina.

Byggnader ska uppföras så att de med avseende på stadsbilden och arkitekturen är urbana.

Arkkitehtuurin tulee olla kestävää, korkeatasoista ja innovatiivista.

Arkitekturen ska vara hållbar, högklassig och innovativ.

Päärakennuksissa on käytettävä harjakattoa tai pulpettikattoa.

Huvudbyggnaderna skall vara försedda med sadeltak eller pulpettak.

Sisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin mm. katoksin tai materiaalein.

Entréerna ska framhävas med arkitektoniska medel, bl.a. genom skärmtak och material.

Parvekkeet ja erkkerit saa rakentaa rakennusalan rajan yli.

Balkonger och burspråk får byggas så att de skjuter ut över gränsen för byggnadsytan.

Rakennusten julkisivujen tulee pääosin olla paikallamuurattua, poltettua tiiltä tai puuta.

Byggnadens fasader ska huvudsakligen bestå av bränt tegel som murats på platsen eller trä.

Sandwich-elementtirakennetta saa käyttää vain parvekkeiden taustaseinissä tai vastaavissa sekundäärisissä julkisivupinnoissa.

Sandwich-elementkonstruktioner får användas endast på balkongernas fondväggar eller på motsvarande sekundära fasadytor.

Parvekkeiden pieliä ei saa ulottaa maantasokerrokseen.

Balkongernas sidor får inte sträcka sig till markplansvåningen.

Yleisten alueiden suuntaan näkyvät sokkelit tulee suunnitella osaksi julkisivuarkkitehtuuria.

De socklar som syns mot allmänna områden ska planeras som en del av fasadarkitekturen.

Yksikerroksisten rakennusten ja katosten katto tulee tehdä viherkattona.

De tak som täcker envåningsbyggnader eller skydd ska utföras i form av gröntak.

Maaperän pilaantuneisuus on selvitettävä ja pilaantunut maaperä tarvittaessa kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä.

Markens föroreningsgrad ska undersökas och förorenad mark ska vid behov saneras innan byggnadsåtgärder vidtas.

Väestönsuojat saa sijoittaa tonttijaon estämättä.

Skyddsrum får placeras utan att tomtindelningenutgör ett hind.

Palomuurit voidaan toteuttaa tontin rajasta riippumatta.

Brandmurar kan byggas oberoende av tomtgränsen.

Ympäristöhäiriöt

Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 30 dB

Teknisin ratkaisuin tulee huolehtia siitä, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukainen melutaso ei oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla tai parvekkeilla ylity.

Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun, Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla 30 dB:iin.

Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu on otettu huomioon.

Asuinrakennusten liikennetärinän tunnusluku vw,95 saa olla enintään 0,30 mm/s.

Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon.

Rakennuksen tuloilma tulee ottaa kattotasolta mahdollisimman etäältä epäpuhtauslähteistä. Ilmanvaihtolaitteisto tulee varustaa riittävän tehokkailla suodattimilla.

Miljöstörningar

Ljudisoleringen ΔL mot vägtrafikbuller i bostadsrummens ytterhölje ska vara minst 30 dB.

Genom tekniska lösningar ska man sörja för att bullernivån enligt statsrådets beslut 993/1992 inte överskrids i gårdsområden och på balkonger som är avsedda för vistelse.

Maximnivån för det buller i stommen, Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas till 30 dB genom konstruktionslösningar.

I samband med bygglovansökan skall företes en utredning över hur bullret i stommen beaktas.

Nyckeltalet för trafikvibrationer vw,95 får vara högst 0,30 mm/s i bostadshus.

I samband med bygglovansökan skall företes en utredning över hur vibrationer i spårtrafiken beaktas.

Tilluften i byggnaden tas från taknivå på så stort avstånd från föroreningskällor som möjligt. Ventilationsanläggningen måste utrustas med tillräckligt effektiva filter.

Pihat

Pihalle on laadittava yhtenäinen pihasuunnitelma, jossa esitetään leikki- ja oleskelualueet, reitit, hulevesijärjestelmät ja istutukset.

Gården

För gårdsplan ska en enhetlig plan utarbetas, där områden för lek och vistelse, leder, dagvattensystem och planteringar ska anvisas.

Korttelin vihertehokkuuden tulee olla vähintään 0,9. Laskelma on esitettävä rakennuslupahakemuksessa.

Kvarterets gröneffektivitet ska vara minst 0,9. Beräkningen ska presenteras i byggnadstillståndsansökan.

Pihan tulee olla korkeatasoinen ja monipuolinen. Päällystetyt osat tulee kivetä. Asvalttia saa käyttää vain ajoreiteillä.

Gården ska vara högklassig och varierande. Delar med ytbeläggning ska stenläggas. Asfalt får användas endast på körvägar.

Rakennuslupaa varten on laadittava hulevesisuunnitelma.

För byggnadslov ska utarbetas en dagvattenplan.

Autopaikat:

Bilplatser:

Asunnot 1 ap/ 110 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/ 2 asuntoa.

Bostäder 1 bp/ 110 m²-vy, dock minst 1 bp/ 2 bostäder.

Vieraspysäköintiin tulee toteuttaa vähintään 1 ap/1500 k-m². Lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelujen pysäköintiä varten tulee varata tontille porraskäytävien läheisyyteen vähintään 1 ap/5000 k-m².

Minst 1 bp/1500 m²-vy ska avsättas för gästparkering. På tomten ska minst 1 bp/5000 k-m² reserveras i närheten av trapphusen för kortvarig serviceparkering och hemservice.

Liiketilat 1 ap/ 100 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap / liiketila.

Affärslokaler 1 bp/ 100 m²-vy, dock minst 1 bp / lokal.

Liiketilan asiakkaille 1 ap ja 1 runkolukittava pyöräpaikka.

För kunder i affärslokal 1 bp och 1 ramlåsbar cykelplats.

Polkupyöräpaikkoja tulee varata 2 pp / asunto

2 cp / bostad ska reserveras för cykelplatser.

Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.

Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.

Osa-alueen raja.

Gräns för delområde.

13

Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.

Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.

Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.

62

Kaupunginosan numero.

Stadsdelsnummer.

JOK

Kaupunginosan nimi.

Stadsdelens namn.

62305

Korttelin numero.

Kvartersnummer.

2720

Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.

2720 + kl50

Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa asuntokerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku liikehuoneistojen kerrosalan neliömetrimäärän.

Talserie vars första tal anger bostadsvåningsytan i kvadratmeter och andra tal våningsytan i kvadratmeter för affärslokaler.

V

Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.

Rakennusala.

Byggnadsyta.

t

Rakennusala, jolle saa sijoittaa talousrakennuksen

Byggnadsyta där ekonomibyggnad får placeras

a

Auton säilytyspaikan rakennusala

Byggnadsyta för förvaringsplats för bil

Istutettava alueen osa.

Del av område som skall planteras.

p

Pysäköimispaikka.

Parkeringsplats.

Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää

Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden

pv

Tärkeä pohjavesialue.

Alueella harjoitettava toiminta ei saa vaarantaa pohjaveden laatua tai määrää.

Viktigt grundvattensområde.

Verksamheten på området får inte medföra risk för grundvattens kvalitet eller kvantitet.

TONTTIJAKO
Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

TOMTINDELNING
För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planteckningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Stadsstruktur och miljö

Asemakaavoitus
Detaljplanering

Marjaana Yläjääski, Aluearkkitehti, 4.9.2023 13.05

Mittaus- ja geopalvelut
Mätning och geoteknik

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Kimmo Junttila, Kaupungingeodeetti, 25.9.2023 10.12

Allekirjoitettu sähköisesti

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __.__.20__

Godkänd av stadsfullmäktige __.__.20__

002498 PELLAVAPOLKU

JOKINIEMI

Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettunen

KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ / ASEMAKAAVOITUS

Asemakaavamuutoksen selostus, joka koskee 19.9.2023 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002498. Kaavoitus on tullut vireille 3.11.2022.

PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Asemakaavan muutos:

osa korttelista 62305 kaupunginosassa 62 Jokiniemi. (kumoutuvan asemakaavan osa korttelista 62305, kaupunginosassa 62 Jokiniemi).

Tonttijaon muutos:

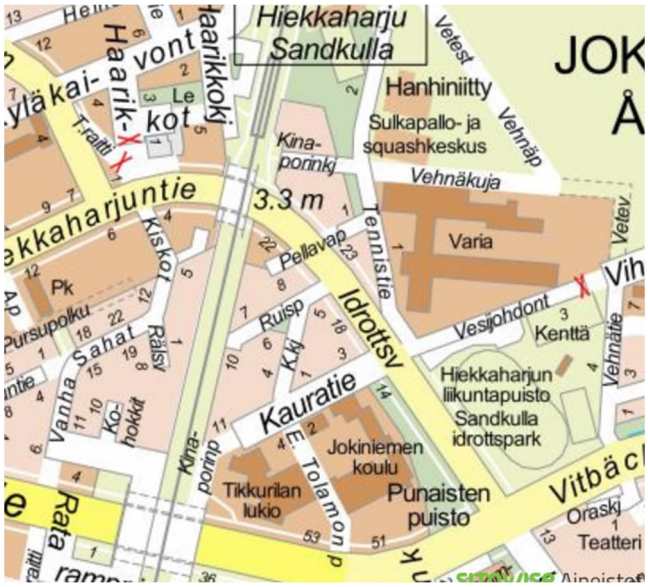
osa korttelista 62305 kaupunginosassa 62, Jokiniemi.

Asemakaavan muutoksella mahdollistetaan kahden viisikerroksisen asuinkerrostalon rakentaminen. Tontilla sijaitsevat asuinpientalot puretaan.

Kaavaan liittyy toteuttamissopimus.

Kaavan laatija: Anna-Liisa Vanhala, kaavoitusteknikko, Vantaan kaupunki;
etunimi.sukunimi@vantaa.fi, puh. +358 50 302 9334

KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

Kaavamuutosalue sijaitsee Jokiniemen kaupunginosassa pääradan itäpuolella Pellavapolun, Ruispolun ja Urheilutien rajaamalla alueella osoitteissa Pellavapolku 6, Urheilutie 20 ja Ruispolku 3. Suunniteltavaan alueeseen kuuluu korttelin 62305 tontit 4,5 ja 12.

KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Maanomistajan jättämä kaavoitushakemus on kirjattu saapuneeksi 20.9.2021.
- Kaavoitus tuli vireille 3.11.2022 ja sai numeron 002498.
- Mielipiteet pyydettiin 2.12.2022 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 13 kappaletta.
- Hankkeesta järjestettiin 10.1.2023 asukastilaisuus.
- kaupunkiympäristölautakunta 9.5.2023 kh:lle
- kh päätti asettaa nähtäville ja oikeutti asemakaavoituksen pyytämään lausunnot
- kaava oli nähtävillä MRA 27 §:n nojalla 7.6-11.8.2023
- Lausuntoja pyydettiin 5 kpl (ELY-keskus, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut, Hiekkaharjun Omakotiyhdistys, Tikkurilan Omakotiyhdistys ja Vantaan Omakotitaloyhdistysten Keskusjärjestö).
- Lausuntoja saatiin 2 kpl Hsy:llä ei ollut huomautettavaa ja Ely-keskus antoi lausunnon
- Muistutuksia ei tullut

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä 2
2. Lähtökohdat 4
2.1 Selvitys suunnittelualueen oloista 4
2.2 Suunnittelutilanne 11
3. Asemakaavan suunnittelun vaiheet 14
3.1 Suunnittelun käynnistäminen, sitä koskevat päätökset ja vireilletulo 14
3.2 Osallistuminen ja yhteistyö 15
3.3. Asemakaavan tavoitteet 17
4. Asemakaavan kuvaus 18
4.1 Kaavan rakenne 18
4.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen 18
4.3 Aluevaraukset 20
4.4 Kaavan vaikutukset 21
4.5 Ympäristön häiriötekijät 24
4.6 Nimistö 24
5. Asemakaavan toteutus 24
6. Kaavatyöhön osallistuneet 24
7. Asemakaavan seurantalomake 26
8. Asemakaavakartta ja –määräykset 28

LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA

Liikennemeluselvitys 17.2.2023
Aleksi Heikkinen ja Sami Mäkinen Helimäki Akustikot Sitowice
- Lausunto tärinästä ja runkomelusta 17.2.2023

Sami Mäkinen ja Jarkko Punnonen Helimäki Akustikot Sitowice
Varjostustarkastelu 22.2.2023 Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettunen/ Lasse Lehtinen
ILMAILUMÄÄRÄYS AGA M3-6 / LENTOESTERAJOITUKSET JA LENTOESTEIDEN MERKITSEMINEN
- Vantaan moderni rakennuskulttuuri 1930-1979 -inventointiraportti s.174/ Amanda Eskola/Vantaan kaupunki 2002

Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohje 14.5.2018

1. TIIVISTELMÄ

Asuinpientalojen korttelialueen osa Hiekkaharjun aseman vieressä muutetaan asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK). Kolme tonttia yhdistetään tontiksi nro 13 ja tälle alueelle suunnitellaan kaksi viisikerroksista asuinkerrostaloa ja talousrakennus. Asuinrakennusoikeutta kaavaan on suunniteltu 2720 k-m^2 ja lisäksi Pellavapolun ja Urheilutien risteykseen 50 k-m^2 liiketilaa. Voimassa olevan

kaavaan verrattuna asuntorakennusoikeus nousee 2083,5 k-m^2. Kaava-alueen asuntorakentamisen tehokkuus nousee e=0.25:stä e=1:een. Asukkaita alueelle tulee noin 130.

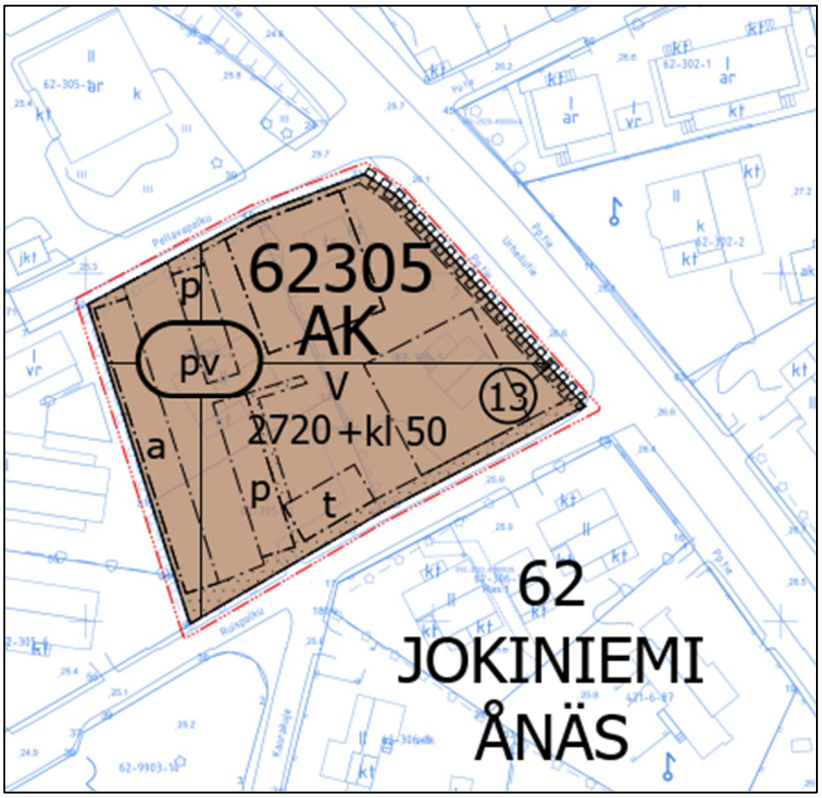
Asuintalojen rakennusalat sijoittuvat Ruispolun ja Pellavapolun viereen tontin itälaitaan. Talous-/varastorakennuksen rakennusala on Ruispolun suuntaisesti tontin etelälaidassa. Kaavassa määrätään, että rakennusten arkkitehtuurin tulee olla kestävää, korkeatasoista ja innovatiivista. Julkisivujen tulee olla kaupunkimaisia ja korkeatasoisia, ja materiaalien parvekkeiden taustaseiniä lukuun ottamatta paikallamuurattua poltettua tiiltä tai puuta. Kaduntasokerroksen tulee olla vähintään 4 metriä korkea. Päärakennuksissa on käytettävä harjakattoa tai pulpettikattoa.

Kaavamääräyksissä on annettu vähimmäistasot ääneneristyksen ja tärinän aiheuttamista häiriöistä asuinhuoneille, parvekkeille ja piha-alueille.

Tontin länsiosassa on autokatos sekä pysäköintialue. Autopaikkojen määrä perustuu Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohje 14.5.2018 -ohjeeseen.

Vihertehokkuus on otettu huomioon mm. istutuksilla, autokatoksen ja talousrakennuksen viherkatoilla sekä autopaikkojen nurmikiveyksellä. Lisäksi pysäköintipaikoilla tulee varautua sähköautojen latauspisteisiin.

Kaava-alue on pohjavesialuetta (pv), josta on merkintä kaavassa.

2. LÄHTÖKOHDAT

2.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

2.1.1 Alueen yleiskuvaus

Jokiniemi on kaupunginosa Vantaan Tikkurilan suuralueella. Se sijaitsee Kehä III:n pohjoispuolella, pääradan varrella sen itäpuolella, rajoittuen Tikkurilan, Hiekkaharjun, Kuninkaalan, Hakkilan ja Havukosken kaupunginosiin. Lentoasema on vajaan viiden kilometrin päässä. Jokiniemi kuten Tikkurilankin on Helsingin metropolialueen keskellä, raideliikenteen, lentoliikenteen ja tieliikenteen solmukohdassa. Muun muassa Tikkurilan rautatieasema kuuluu hallinnollisesti osaksi Jokiniemeä. Kehäradan liikenne käynnistyi kesällä 2015 ja Tikkurilan asemasta on tullut Suomen toiseksi vilkkain rautatieasema, jossa vaihdetaan kauko- junista lähiliikenteeseen ja lentoaseman juniin.

2.1.2 Luonnon ympäristö

Maisemakuva ja -rakenne

Jokiniemi on saanut nimensä sijainnistaan Keravanjoen mutkan muodostamalla niemellä. Keskellä Jokiniemeä on Winterinmäki, joka on osa Hiekkaharjun matalaa harjuselännettä, mutta muutoin alue on alavaa jokilaaksoa. Alueella on asuttu jo 3 000–2 600 vuotta ennen ajanlaskun alkua, jolloin siellä sijaitsi merenlahden ranta. Jokiniemestä löydetyllä muinaisella asuinpaikalla on suoritettu arkeologisia kaivauksia, ja tehty runsaasti löytöjä.

Jokiniemen vanhinta asutusta ovat maatilojen päärakennukset Navethalian lähellä sekä vanhat omakotitalot Hiekkaharjun aseman kupeessa. Alueen kerrostaloista vanhimpia ovat Satomäen lähiön tornitalot ja Hiekkaharjun aseman tornitalo, jotka on rakennettu 1950-luvulla.

Vesistöt ja vesitalous /Maaperä / Pohjavesi

Kaava-alue sijaitsee rakennetulla pientaloalueella, joka on pääasiassa vettä läpäisevää kasvillisuuspäällysteistä pintaa. Alue kuuluu Valkealähteen pohjavesialueeseen, joka on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Hiekkaharjun pohjoisosassa kulkee kiemurteleva Rekolanoja, joka kerää vesiä Rekolanojan valuma-alueelta. Rekolanoja on vesilain tarkoittama puro. Rekolanojaan liittyy Rekolanojan alajuoksu, joka on virtaveden arvokas luontokohde ja alueeltaan hieman puroa laajempi. Tikkurilan alueella on sijainnut lyijyä käsitteleviä toimintoja, minkä vuoksi kaavamuutosalueen maaperän mahdolliset raskasmetallipitoisuudet tulee tarkistaa ja maaperä mahdollisesti puhdistaa. Pintamaalajikartalla kyseinen rakennettava alue sijoittuu Hiekka-alueelle. Kairausten perusteella hiekkakerroksen paksuus alueella on n. 10 – 17 metriä. Sen alla on esiintynyt soraa ja kiviä. Soraa sekä silttiä on esiintynyt myös välikerroksina (kairaajan kuulohavaintoon perustuva tulkinta). Myös kairausten päättymissyvyydet ovat n. 10 – 17 metriä ajankohdan maanpinnasta. Kairaukset ovat päättyneet kiveen, kallioon tai lohkareeseen. Osa Urheilutien kairauksista on päätetty määräsyvyyksiin, eli ei ole kairattu loppuun asti. Alue on hyvin tasainen. Maaston korot vaihtelevat +25,5 ja 26,1 metrin välillä.

2.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Jokiniemi kuuluu Tikkurilan suuralueeseen, jonka väestö on kasvanut tasaisesti 2010-luvulla, ollen vuoden 2022 alussa 47026 henkeä. Jokiniemessä asui vuoden 2022 alussa 6308 henkeä. Alueen väkiluku on pysynyt melko tasaisena koko 2000-luvun puolella, mutta kääntyi nousuun parin viimeisen vuoden aikana. Väkiluku on noussut vuodesta 2015 noin 5500:lla. Uusia asuntoja on rakenteilla suuri määrä, joten kaupunginosan väkiluku nousee myös lähivuosina.

Nuorten osuus väestöstä onkin Jokiniemessä Tikkurilan suuralueen suurin.[3] Jokiniemessä on myös suuralueen kaupunginosista suurin vieraskielinen väestö. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä oli 21 prosenttia vuonna 2019.[3]

Palvelut ja työpaikat

Jokiniemen kaupunginosa sijaitsee vastapäätä Tikkurilaa ja Hiekkaharjua, radan itäpuolella. Jokiniemi on käytännössä osa Tikkurilan keskustataajamaa. Palveluita ja työpaikkoja Jokiniemen puolella on kuitenkin huomattavasti vähemmän kuin Tikkurilassa. Kaupunginosassa on yksi kioski Satomäen alueella sekä lähikauppa Tikkurilan rautatieaseman kupeessa. Kaava-alueen lähin lähikauppa sijaitsee Hiekkaharjun puolella noin 300 metrin etäisyydellä pääradan länsipuolella. Ns. Jokiniemen koulukampukseen kuuluvat Jokiniemen yhtenäiskoulu (ylä- ja alakoulu), Tikkurilan lukio ja Hiekkaharjun ammattioppilaitos (virallisesti Vantaan ammattiopisto Varian Tennistien toimipiste). Lisäksi alueella on Vantaan suurin ruotsinkielinen peruskoulu Dickursby skola.

Jokiniemen puolella on yli 2 900 työpaikkaa vuonna 2020.

Kaupunkikuva

1960-luvulta lähtien, erityisesti 1990- ja 2000-luvuilla, Jokiniemen kaupunginosan alueelle on rakennettu runsaasti kerrostaloja lähinnä vuokra-asunnoiksi, sittemmin myös omistusasunnoiksi. Tikkurilan aseman viereen on rakennettu moderni 12-kerroksinen asuinkerrostalo Vantaan Majakka, joka on Jokiniemen korkein rakennus ja Tikkurilan taajaman toiseksi korkein rakennus. Asunnot ovat pienehköjä, opiskelijoiden suosiossa, ja Jokiniemen HOAS onkin säätiön suurimpia asuntokohteita.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suunnittelualueen edustalta kulkeva Urheilutien linjaus on vanha ja näkyy 1700-luvun lopulla tehdyssä niin kutsutussa Kuninkaan kartastossa. Kaava-alueen lähistöllä on lisäksi käyty taisteluja sisällissodan aikaan vuonna 1918 ja lähistölle tiedetään haudatun teloitettuja punakaartin sotilaita. Punakaartilaisten hautoja on kuulopuheiden mukaan löytynyt kaava-aluetta vastapäätä Urheilutien vastakkaiselta puolelta sekä noin 150 metriä kaakkoon nykyisen punaisten muistomerkin alueelta.
Alueen pohjoispuolella osoitteessa Tennistie 1 on vuonna 1963 valmistunut Vantaan ammattiopisto Varian toimipisteen rakennus, joka on "Vantaan moderni rakennuskulttuuri 1930-1979 inventointiraportissa luokiteltu 1. luokan suojelukohteeksi. Rakennus on sittemmin suojeltu myös Jokiniemi 7 -nimisessä kaavassa vuonna 2004. (*Vantaan moderni rakennuskulttuuri 1930-1979 - inventointiraportti s.174/ Amanda Eskola/Vantaan kaupunki 2002)*

Virkistys

Jokiniemen kaupunginosassa sijaitsee Tikkurilan alueen pääurheilukenttä Hiekkaharjun liikuntapuisto, golfkenttä sekä useita urheiluhalleja Tennistien varrella. Entisessä Maatalouden tutkimuskeskuksen navettarakennuksessa, Navethaliassa, toimii paikallinen harrastajateatteri Vantaan Näyttämö.

Liikenne

Autoliikenne, julkinen liikenne, kävely ja pyöräily.

Jokiniemi rajoittuu lännessä päärataan. Jokiniemeä palvelevat Tikkurilan ja Hiekkaharjun asemat. Tikkurilassa pysähtyvät kaikki lähijunat ja kaukojunat. Hiekkaharjussa pysähtyvät Keravalle kulkevat K- ja N-junat, Kehäradan I- ja P-junat sekä Riihimäelle suuntaava yöliikenteen T-juna.

Tikkurilan terminaali on Vantaan linja-autoliikenteen solmukohtia tarjoten hyvät yhteydet kaikkialle kaupunkiin. Jokiniemen läpi kulkevat Vantaan runkolinja 570, seutulinjat 711, 717 ja 721N

sekä sisäiset liityntälinjat 724 ja 735. Tikkurilantie, Urheilutie, Jokiniemenkatu ja Valkoisenlähteentie ovat kaupunginosan pääväylät. Jokiniemenkadun Keravanjoen ylittävä silta avattiin käyttöön 8. marraskuuta 2006, jolloin yhteys Jokiniemestä Heidehofintielle ja edelleen Kehä III:lle helpottui. Jokiniemenkujalta Maanviljelijänkujalle johtava kevyen liikenteen reitti on nimetty *Reissu-Lassin poluksi* alueella asuneen presidentti Relanderin mukaan.[38]

Vuonna 1910 rakennettu Tikkurila–Hakkila-rata haarautuu Tikkurilan aseman pohjoispuolelta pistoraiteelle, joka kulkee Jokiniemen eteläosaa pitkin Hakkilan teollisuusalueelle. Rataa käytetään edelleen tavaraliikenteessä muutaman kerran vuodessa, lähinnä kesäisin.[39]

Pellavapolku liittyy Urheilutiehen, jolla kulkee pääpyöräreitti kaakkoon Hiekkaharjun urheilupuiston suuntaan ja länteen jatkuen Hiekkaharjuntietä. Pääradan länsipuolta, aivan hankkeen läheisyydessä, kulkee etelä-pohjoissuuntainen pyöräilyn laatukäytävä.

Vesihuolto

Vedenjakelu

Kaavoitettava alue sijoittuu HSY:n vesihuollon toiminta-alueelle.

Alueen vesijohtoverkko kuuluu Tikkurilan painepiiriin. Käyttövesi saadaan Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon ja Tikkurilan painepiirin kautta. Hiekkaharjussa sijaitsevan vesitornin tilavuus on 8000 m3.

Vesijohtoverkon alin painetaso kaava-alueella on noin + 75 ja ylin on noin + 81. Painetasot on ilmoitettu N2000- järjestelmässä metreinä merenpinnasta (mvp). Tarkat painetasot annetaan HSY:n liitoskohtalausunnossa.

Jätevesiviemäröinti

Alueen jätevedet johdetaan jätevesiviemärissä etelän suuntaan Tikkurilan alueen runkoverkkoon ja sieltä Suutarilan jätevesipumppaamolle. Lopulta jätevedet päätyvät Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle.

Hulevesiviemäröinti / hulevesijärjestelmä

Kaava-alue kuuluu HSY:n huleveden viemäröintialueeseen ja alueen kuivatus perustuu osin hulevesiviemäröintiin ja osin tontilla imeytymiseen. Hulevedet johtuvat hulevesiviemäriverkossa Jokiniemen halki Keravanjokeen.

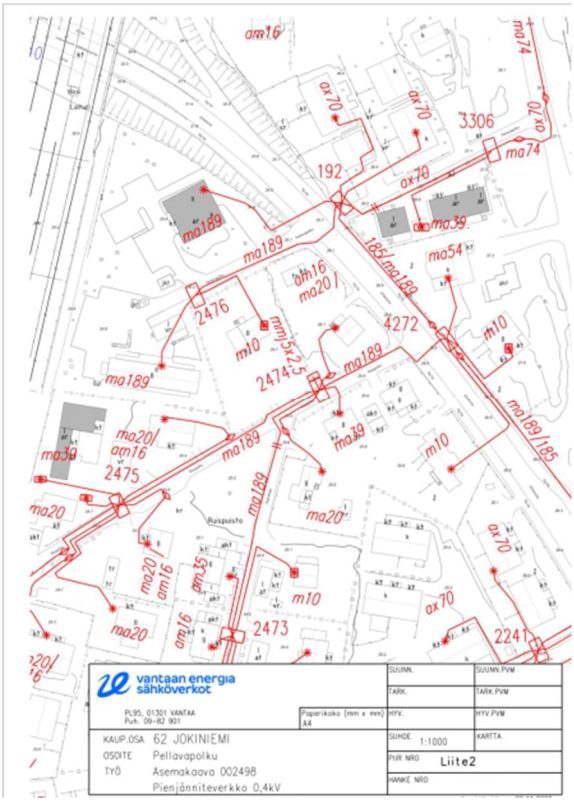
Kaukolämpö

Kaukolämpöverkko ulottuu alueelle. Johdot kulkevat Pellavapolun, Urheilutien ja Ruispolun katualueilla.

Sähköverkko

Vantaan Energialle kuuluvia pienjännitemaakaapeleita on Pellavapolun, Ruispolun ja Urheilutien varressa.

Ympäristöhäiriöt

Suunnittelualue ei sijaitse lentomelualueella. Urheilutien, Ruispolun sekä Pellavapolun liikenne tuo liikennemelua ja pienhiukkasia sekä pääradan junaliikenne mahdollista runkomelua ja tärinää alueelle. Alueella toiminut Grönbergin lyijytehtaan päästöt ovat saastuttaneet maaperää.

Liikennemelu
Vuoden 2018 alussa voimaan tulleessa Ympäristöministeriön asetuksessa ja sen muutoksessa (796/2017 ja muutos 360/2019) on annettu vaatimukset uuden rakennuksen melun- ja tärinäntorjunnalle.

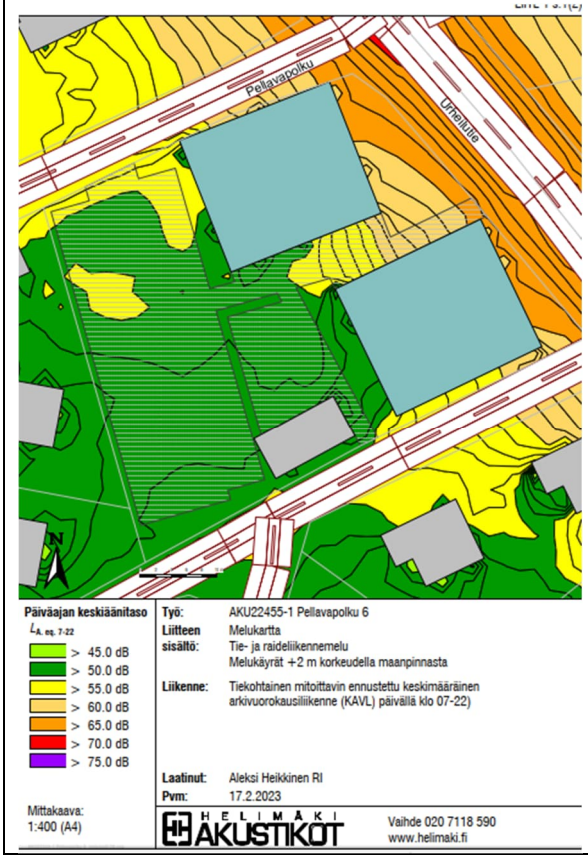
Äänitasot pihalla

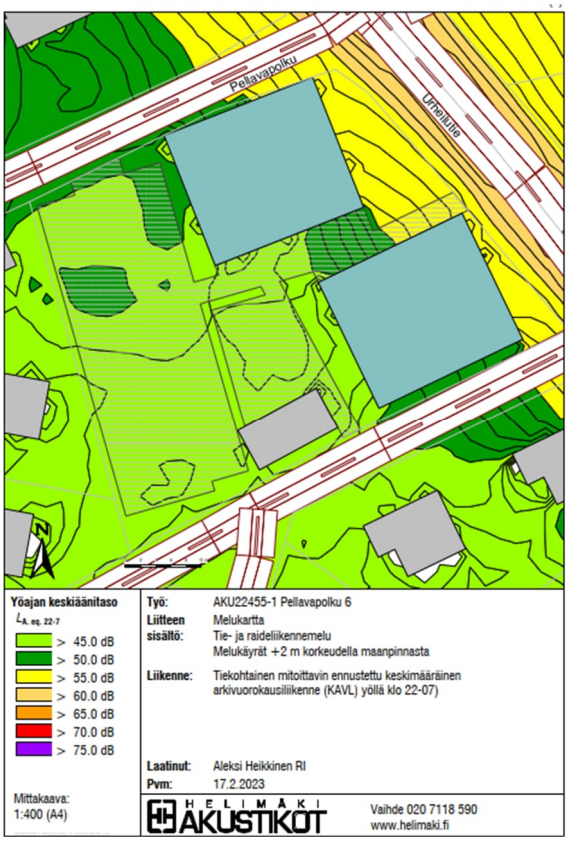
Tontin piha-alueiden keskiäänitasot on esitetty liitteen 1 melukartoissa ennustetilanteessa päivä- ja yöaikaan 2 m korkeudella maanpinnasta. Oleskelualueiden yöajan äänitasovaatimus on 5 dB päiväajan vaatimusta pienempi, joten päiväajan melutasot tulevat tässä tapauksessa mitoittaviksi.

Raideliikenteen aiheuttamat suurimmat hetkelliset enimmäisäänitasot (ZA,F,max) ovat 73 dB.

Oleskelualueet voidaan vapaasti sijoittaa alueelle, joka näkyy liitteissä vaalean ja tumman vihreänä.

Päivällä Liite 1	Yöllä Liite 1

Rakennuksen ulkovaipan ääneneristys

Sisätiloissa sallittava melutaso on 35/30 dB päivällä/yöllä. Päiväajan melutasot ovat sisätilojen meluntorjunnan kannalta mitoittavat. Rakennusten julkisivuille kohdistuu päiväaikaan enimmillään 64 dB keskiäänitaso, joten ulkovaipan äänitasoerovaatimus olisi tällöin AZ.A,vaad = 64 - 35 — 29 dB.

Raideliikenne

Kohteen ohi kulkee Päärata lähimmillään noin 65 m etäisyydellä. Säännöllistä tavaraliikennettä radalla ei ole. Raideliikenteen liikennemäärät ja lähtömelutasot ovat vuonna 2035 suuremmat kuin nykytilanteessa.

Raideliikenteen aiheuttamat enimmäisäänitasot rakennuksen julkisivuilla ovat enimmillään 73 dB. Tällöin raideliikennemelun aiheuttama äänitasoerovaatimus olisi AA\,vaad 73 - 45 = 28 dB.

Parvekkeiden ja terassien suojaus melulta

Parvekkeiden meluntorjunta tulee suunnitella tarkemmin kohteen rakennuslupaa haettaessa. Parvekkeiden meluntorjunta määräytyy julkisivulla vallitsevien päiväajan melutasojen mukaan (päiväohjearvo 55 dB).

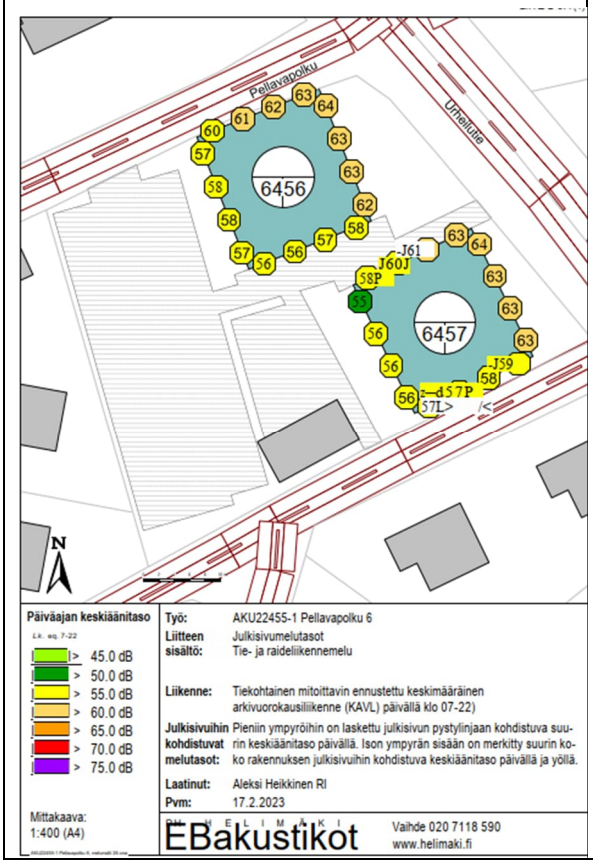
Äänitasot rakennuksen julkisivuilla

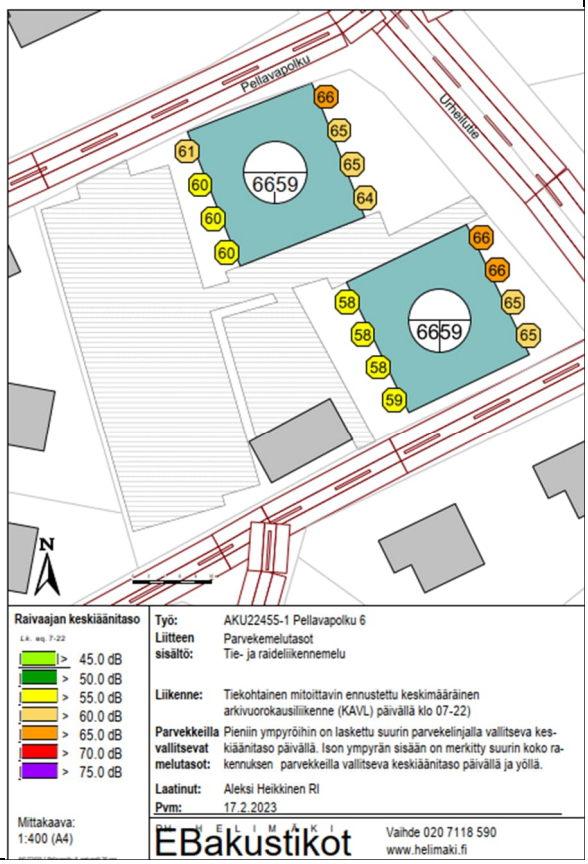
Suurimmat asuinrakennuksien julkisivuille kohdistuvat keskiäänitasot ovat päivällä 64 dB ja yöllä 57 (liite 2). Asemakaavassa rakennuksen ulkovaippaa koskeva ääneneristysvaatimus AZ.A,vaad annetaan rakennuksen julkisivuun kohdistuvan ja sisällä sallittavan äänitason erotuksena. Julkisivuun kohdistuvassa äänessä ei oteta huomioon julkisivusta poispäin heijastuvaa ääntä.

Äänitasot asuntojen parvekkeilla

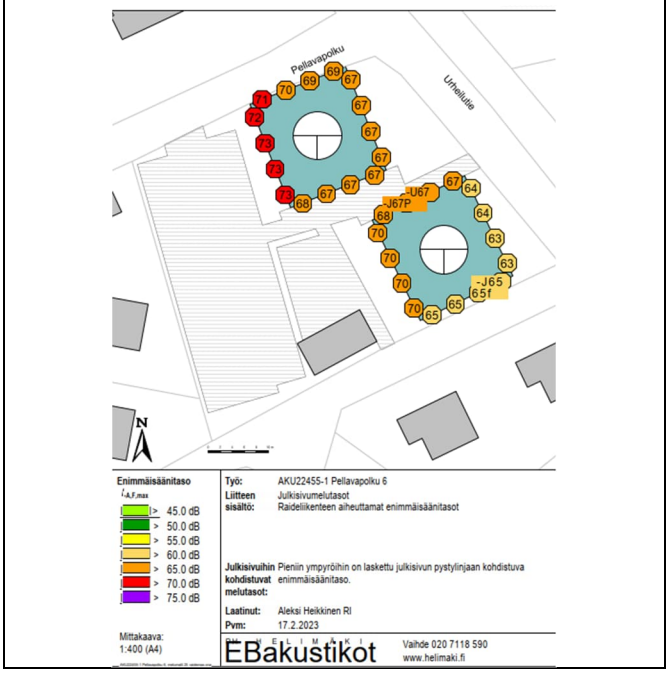
Liitteessä 3 on esitetty rakennusten parvekkeilla vallitseva päivä- ja yöaikainen keskiääni taso (heijastus huomioitu). Suurimmat asuinrakennuksien parvekkeilla vallitsevat keskiäänitasot ovat päivällä 66 dB ja yöllä 59 dB. Parvekkeiden meluntorjunta määräytyy päiväajan melukarttojen mukaan (päiväohjearvo 55 dB). Parvekkeet tulee lasittaa, käytettävät lasitukset määritetään rakennuslupavaiheessa.

Liite 2 Julkisivumelutaso tie- ja raideliikenne	Liite 3 Parvekemelutaso tie- ja raideliikenne

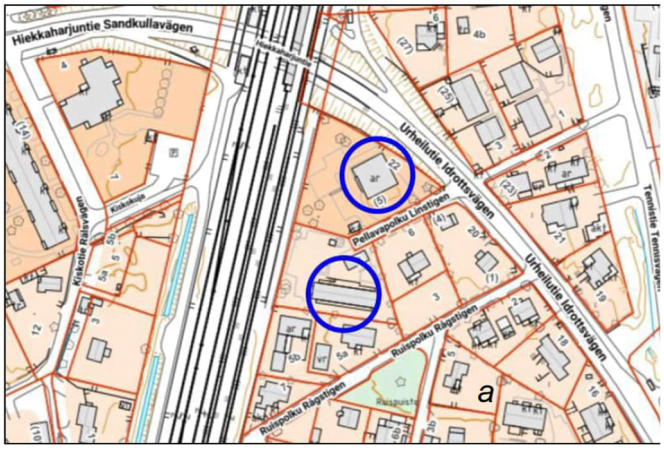

Liite 4 Raideliikenteen aiheuttama julkisivumelutaso

Tärinä

Laskennallisesti arvioituna kohteessa ei ole tärinäriskiä, mutta raideliikenteen aiheuttaman runkomelun osalta ylitykset ohjearvotasoihin verrattuna ovat mahdollisia ja runkomeluriskiä ei laskennallisella tarkastelulla voida poissulkea. Kohdetta rataa lähempänä on jo aiempaa rakennuskantaa, mutta näiden mahdollisesta runkomelun torjunnan toimenpiteistä ei ole tietoa. Alueelta on siksi suositeltavaa tehdä värähtelymittauksia runkomelutasojen varmistamiseksi ja runkomelun torjuntatoimien tarpeellisuuden arviointia varten. Koska kohde on suunniteltu perustettavaksi maanvaraisesti, on mittauksia suositeltavaa tehdä kohteen kohdalta maaperästä ja lisäksi lähellä olevien rakennuksien perustuksista. Alla olevassa kuvassa on esitetty ehdotukset värähtelyn mittauspaikoiksi olemassa olevasta rakennuskannasta kohteen vierestä.

Ehdotukset värähtelyn mittauspaikoista kohteen vierestä.

2.1.4 Maanomistus

Kaava-alueen omistaa yksityinen maanomistaja.

2.2 SUUNNITTELUTILANNE

2.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) pyrkimyksenä on vähentää yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvata luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parantaa elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. Hanke on näiden tavoitteiden mukainen. Tavoitteiden toteutuminen on selostettu tarkemmin selostuksen kohdissa 4 ja 5.

- Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.
- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Maakuntakaava

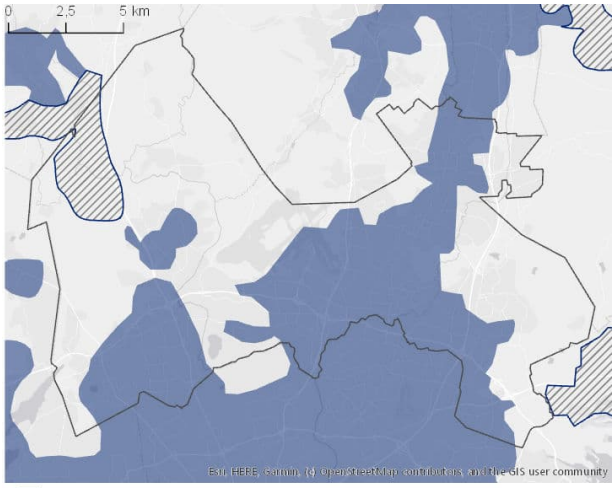
Ote maakuntakaavayhdistelmästä.

Uusimaa-kaava 2050 on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 13.3.2023. Helsingin seudun ja Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat. Kokonaisuus kattaa koko Uudenmaan 26 kunnan alueen lukuun ottamatta Östersundomin aluetta, jolle on tehty erillinen maakuntakaava.

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa asemakaava-alue on pääkaupunkiseudun ydinvyöhykettä ja vedenhankinnan kannalta arvokasta pintavesialuetta.

MAL 2019 -suunnitelma

MAL 2019 on suunnitelma Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi vuosille 2019–2050. Suunnitelma valmistellaan neljän vuoden välein yhteistyössä seudun 14 kunnan ja HSLn toimesta. Suunnitelmassa määritellään ja priorisoidaan seudullisesti merkittävän maankäytön ja erityisesti asuntorakentamisen sijoittumista sekä linjataan kasvua tukevat liikennejärjestelmän kehittämistoimet. Tavoitteena on kuvata seudun yhteinen tahtotila, jonka pohjalta yhdessä toimitaan tavoitetilan saavuttamiseksi. Suunnitelmassa tavoitellaan vähäpäästöistä, houkuttelevaa, elinvoimaista ja hyvinvoivaa seutua.

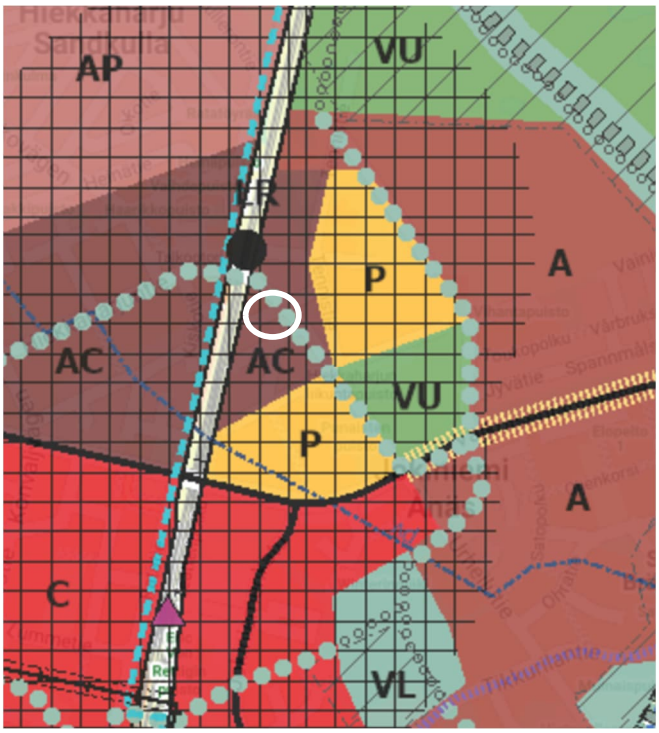

Suunnitelman päämittarien tavoitetasoissa vuodelle 2030 on määritelty. että liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä (määräävä tavoitetaso), asuntotuotannosta vähintään 90 % kohdistuu ensisijaisesti kehitettäville maankäytön vyöhykkeille (oheinen kartta) ja väestöstä vähintään 85 % sijoittuu kestävän liikkumisen vyöhykkeille. MAL 2019 suunnitelma on hyväksytty Vantaan osalta HSLn hallituksessa 26.3.2019 (liikenteen osuus) ja kaupunginvaltuustossa 20.5.2019.

Yleiskaava 2020

Kaupunginvaltuusto hyväksyi yleiskaavan 25.1.2021. Kaava koostuu kolmesta oikeusvaikutteisesta kartasta. Yleiskaava 2020 on tullut voimaan kuulutuksella 11.1.2023. Kolmella alueella (Länsisalmi, Myllykyläntie 4-8 ja Hakkilan radanpidon alue) jää voimaan osin yleiskaava 2007. Kaavahanke on voimassa olevan yleiskaavan mukainen.

Yleiskaavassa alue on kestävän kasvunvyöhykkeellä ja tärkeällä pohjavesialueella. Alueen käyttötarkoitus on kaupunkikeskustan asuinalue (AC).

Ote Yleiskaavasta 2020

Kestävän kasvun vyöhyke
Joukkoliikenteen runkolinjastoon tukeutuva vyöhyke, jolle kaupunginosan maankäyttöä tehostava rakentaminen ensisijaisesti ohjataan. Aseman ja pysäkin lähikortteleita kehitetään sen vaikutusalueen palveluiden, kaupan ja alueelle soveltuvien työpaikkojen keskittymänä. Kaupan rakentuminen raitiotien vaikutusalueella tulee kytkeä raitiotien toteutumiseen ja lähialueen asutuksen rakentumiseen. Pientaloalueilla tehokkuuden muutos tulee suunnitella useiden tonttien kokonaisuuksina. Asemanseuduilla ja pysäkeillä parannetaan saavutettavuutta ja paikkojen tunnistettavuutta.

AC Kaupunkikeskustan asuinalue
Kaupunkikeskustan asuinaluetta kehitetään asuntovaltaisena, monipuolisena ja toiminnoiltaan sekoittuneena kaupunkiympäristönä. Alueen uuden asuntorakentamisen tulee olla tehokasta ja sitä voidaan toteuttaa kaikilla talotyypeillä. Kaupunkiympäristöstä tulee muodostua toimiva ja viihtyisä kokonaisuus läheisen keskustan kanssa. Alue tulee toteuttaa vihertehokkaasti. Alueella tulee olla riittävästi puistoja ja julkisia ulkotiloja. Korttelien tulee olla läpikuljettavia jalan sekä pyöräillen ja muodostaa yhtenäinen verkosto keskusta-alueen reittien kanssa.
Asemakaavoituksen yhteydessä tulee varmistaa palveluverkon riittävyys ja palveluiden saavutettavuus kestävillä kulkumuodoilla. Alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikkörajan alittavaa lähialueen asukkaita palvelevaa kauppaa.
Pysäköintiratkaisut on toteutettava kokonaisvaltaisesti. Keskitetyt, nimeämättömät ja vuorottaiskäyttöiset pysäköintiratkaisut ovat suositeltuja. Alueelle tulee toteuttaa lyhytaikaista kadunvarsipysäköintiä.

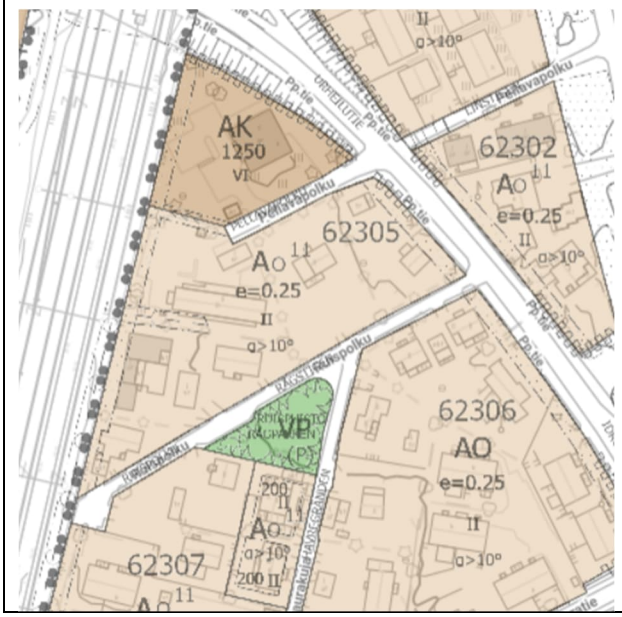
Virkistysalueyhteys
Laajoja virkistysalueita yhdistävä virkistysalueiden sarja, ulkoilureitti tai viheralue. Yhteyden tulee olla jatkuva ja sen luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen. Kaupunkikeskustoissa ja niiden läheisillä asuinalueilla merkinnän varrella olevat julkiset ulkotilat toteutetaan vehreinä ja viihtyisinä, toisiinsa kytkeytyneinä kaupunkitiloina.

Rautatieasema

LR **Raskaan raideliikenteen alue**
Alue varataan rautateille.

PV Pohjavesialue
Pohjavesialue on erityisen merkittävä vedenhankinnan ja veden käyttökelpoisuuden säilyttämisen kannalta.

Asemakaava

Ao^{11}	Omakotirakennusten ja muiden enintään kaksiasuntoisten rakennusten korttelialue.
62305	Korttelinumero.
e= 0.25	Tonttitehokkuusluku eli tontin kerrosalan suhde tontin pinta-alaan.
II	Rakennuksen suurin sallittu kerrosluku.
$\alpha \geq 10^0$	Katon vähimmäiskaltevuus asteina.

Ote voimassa olevasta asemakaavasta

Alueella on voimassa asemakaava nro 620400, Kinapori, joka on vahvistettu sisäasiainministeriössä 4.8.1983. Kaavassa alue on omakotirakennusten ja muiden enintään kaksiasuntoisten rakennusten korttelialuetta. alueen tonttitehokkuus on e=0.25, rakennus saa rakentaa 2-kerroksisiksi.

3. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

3.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN, SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET JA VIREILLETULO

Yksityinen maanomistajan jättämä kaavamuutoshakemus on kirjattu saapuneeksi 20.9.2021. Kaavamuutos sai työohjelmassa numeron 002498 ja kaavoitus tuli vireille 3.11.2022. Kaavamuutos on vuosien 2022 ja 2023 työohjelmassa.
Kaupunginhallitus hyväksyi nähtäville ja oikeutti asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot 22.5.2023 § 14
Kaavaehdotus on ollut nähtävillä MRA 27 §:n nojalla 7.6-11.8.2023. Nähtävilläoloaikana ei jätetty muistutuksia.
Lausuntoja pyydettiin 5 kpl (ELY-keskus, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut, Hiekkaharjun Omakotiyhdistys, Tikkurilan Omakotiyhdistys ja Vantaan Omakotitaloyhdistysten Keskusjärjestö)
Lausuntoja saatiin 2 kpl HSY:ltä ja Uudenmaan Ely-keskukselta. HSY:llä ei ollut huomautettavaa.
Ely-keskus lausui, että asemakaavassa esitetty tärkeän pohjavesialueen kaavamääräys on puutteellinen, koska Pellavapolun asemakaava-alue sijaitsee Valkealähteen 1-luokan pohjavesialueen pohjaveden muodostumisalueella (Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue). Kaava-alueen reunasta noin 150 metriä kaakkoon sijaitsee Vantaan kaupungin varavedenottamo.

Saatujen lausuntojen perusteella ei tehty muutoksia kaavakarttaan tai määräyksiin.

Nähtävilläolon jälkeen on tehty kaavamääräyksiin seuraavat korjaukset ja tarkistukset:
- kaavamääräyksistä on ylimääräisinä poistettu ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja sekä viiteviiva -merkinnät.
- kaavamääräys ”Autopaikkojen suunnittelussa tulee varautua sähköautojen latauspisteisiin.” on poistettu, sillä asiaa ohjataan rakennusjärjestyksellä.

- kaavamääräyksissä oleva rakennusoikeuden määrää esittävä luku on muutettu kaavakartan mukaiseksi.

Lisäksi kaavaselostusta on täydennetty ja tarkistettu.

3.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

3.2.1 Osalliset

alueen maanomistajat

naapurit (viereisten alueiden omistajat ja vuokralaiset)

asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset

ne, jotka katsovat olevansa osallisia

kaupungin asiantuntijaviranomaiset: maankäyttötoimi (yrityspalvelut, rakennusvalvonta, ympäristökeskus, tekninen toimiala), Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, kaupunginmuseo.

Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSL, Museovirasto, HSY, Uudenmaan ELY-keskus, Vantaan Energia Oy, Elisa Oyj ja HSL.

3.2.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan kaupungin verkkosivuilla, Vantaan asukaslehdessä/ Vantaan Sanomissa sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

Mielipiteissä kiinnitettiin huomiota seuraaviin asioihin:
Alue haluttiin pitää pientalovaltaisena, korkeintaan rivitalorakentamista. Myös huoli pysäköintipaikkojen riittävyydestä ja mahdollinen kadunvarsipysäköinti koettiin pelastusturvallisuuden kannalta huonona ratkaisuna. Ruispolun puolelle ei haluttu liiketilaa eikä liittymää. Suunnitellut rakennukset koettiin liian korkeiksi, mikäli ne halutaan rakentaa tontin reunaan kiinni. Rakennukset varjostavat ympäröiviä tontteja, joka tulisi vaikuttamaan tonttien arvoon. Vantaan asuntokannan pelättiin yksipuolistuvan ja nyt niin rikkaaksi, monipuoliseksi ja viihtyisäksi koetun asuinympäristön katoavan.
Muistutettiin myös junaliikenteen aiheuttamista melu-, runkomelu- ja tärinähaitoista sekä kaava-alueen lähistöön liittyvistä kulttuurihistoriallisista arvoisa.

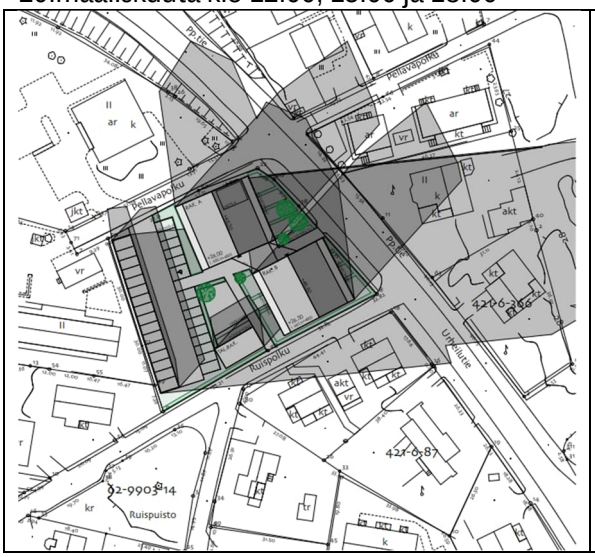
Mielipiteiden huomioiminen
Mielipiteet on otettu huomioon kaavatyössä. Kaavassa on määrätty tontin Ruispolun puolelle kaksi metriä leveä istutettavan alueenosamerkintä, joka estää sen, että rakennukset eivät tule tontin rajaan kiinni. Liiketila sijoitetaan Pellavapolun ja Urheilutien risteykseen. Kaikki autopaikat on sijoitettu tontille, jotta kadunvarsipysäköinniltä vältytään. Liikenne- ja rata- ja runkomelu sekä radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon melumääräyksissä.

Yleiskaava 2020 (YK0048) on tullut voimaan 11.1.2023.
on pitkän tähtäimen suunnitelma, jolla kaupunki ohjaa maankäytön kehitystä haluamaansa suuntaan.

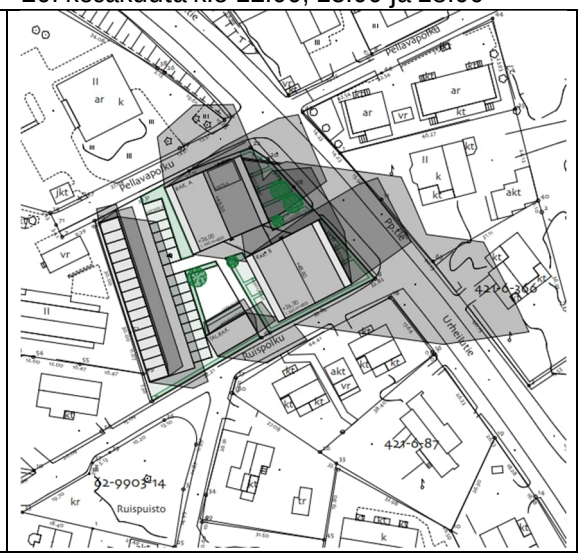
Asemakaavamuutos noudattaa Vantaan yleiskaavan 2020 periaatteita. Yleiskaavassa alue on kaupunkikeskustan asuinaluetta (AK), jota kehitetään asuntovaltaisena, monipuolisena ja toiminnoiltaan sekoittuneena kaupunkiympäristönä. Alueen uuden asuntorakentamisen tulee olla tehokasta ja sitä voidaan toteuttaa kaikilla talotyypeillä. Lisäksi kaava-alue sijoittuu kestävän kasvun vyöhykkeelle, jolle kaupunginosan maankäyttöä tehostava rakentaminen ohjataan. Maakuntakaava ohjaa yleiskaavaa ja yleiskaava asemakaavaa, joten asemakaavamuutoksessa esitetty asuinkerrostalorakentaminen on maakuntakaavan ja yleiskaavan tavoitteiden mukainen.

Alueelle on tehty varjotarkastelu maaliskuun, kesäkuun ja syyskuun 20. päivän ajankohtana. Varjotarkastelun mukaan maaliskuussa ja syyskuussa ilta-aurinko klo 18 aikaan varjostaa eniten naapurirakennuksia Urheilutien ja Ruispolun suuntaan. Kesäkuussa varjo lankeaa Urheilutien alueelle.

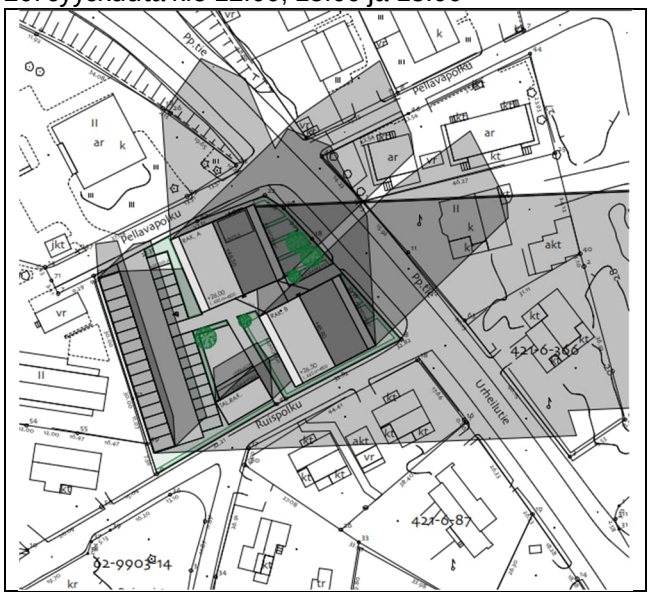
20.maaliskuuta klo 12.00, 15.00 ja 18.00

20. kesäkuuta klo 12.00, 15.00 ja 18.00

20. syyskuuta klo 12.00, 15.00 ja 18.00

Mielipiteet ja vastineet ovat kokonaisuudessa selostuksen liitteenä.

Yleisötilaisuus:
Tikkurilan asukastilaisuus pidettiin 10.1.2023 klo 16.00-19.00 välisenä aikana Vantaan valtuustosalissa osoitteessa Asematie 7. Hankkeen kerrostalorakentamista vastustettiin, toivottiin pientaloratkaisuja. Pellavapolun ja Ruispolun varteen pelättiin tulevan kadunvarsipysäköintiä, joka hankaloittaa liikennettä ja vaarantaa kävelijöiden turvallisuuden.

3.3. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

3.3.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

Vantaan valtuustokauden 2022 – 2025 strategia (Kv 31.1.2022):

Innovaatioiden Vantaa -strategian mukaan rohkea, rento ja viihtyisä Vantaa on kestävyyden edelläkävijä. Kasvatamme Vantaan vetovoimaa asuinpaikkana ja rakennamme hyvää kaupunkia yhdessä asukkaiden ja kaikkien Vantaan toimijoiden kanssa.

Haluamme säilyttää luontomme monimuotoisuuden. Vantaan tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030.

Maapoliittiset linjaukset koskien kaavoitusta, maanhankintaa ja maanluovutusta (Kv 18.6.2018)
Kaupungin omistaman maan ja asemakaavoitettujen täydennysrakentamisalueiden kaavoittaminen on etusijalla.
Asuntotuotantoa varten asemakaavavarantoa lisätään niin, että se vastaa viiden vuoden rakentamisen tarvetta.
Kaavoituksen tavoitteena on laatu, kohtuuhintaisuus, toteuttamiskelpoisuus ja kaupunkirakenteen eheys.
Korkeaa rakentamista ja täydennysrakentamista edistetään aktiivisesti asemanseuduilla ja keskustoissa, joissa on hyvät palvelut.

Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015 (Kv 11.5.2015):
- Luomme Vantaalle kerroksellisen, tiiviin ja läheisen kaupunkikuvan.
- Kannustamme hyvään ja kohtuuhintaiseen arkkitehtuuriin, kestävään rakentamiseen sekä uusien energiamuotojen käyttöön.

Resurssiviisauden tiekartta (Kv 28.2.2022)
- Resurssiviisauden tiekartta määrittää Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita ja konkretisoi valtuustokauden 2021–2025 strategiaa. Kaupunkisuunnittelussa keskeisiä tavoitteita ovat:
  - Kaupunkirakenne on kestävästi täydentyvä ja sekoittuva.
  - Liikkuminen on hiilineutraalia, sujuvaa ja kohtuuhintaista.
  - Varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja käytetään resurssitehokkaita, luonnonmukaisia ratkaisuja.
  - Luonnon monimuotoisuus säilytetään ja sitä kartutetaan myös rakennetuilla alueilla.
  - Viherrakenne luo hyvinvointia ja viheralueet ovat helposti saavutettavissa.
  - Ohjataan uusiutuvan energian käyttöön.

3.3.2 Muut tavoitteet

Vihertehokkuus

Asemakaavassa määrätään alueelle maankäytön mukainen vihertehokkuustaso. Vihertehokkuudella tarkoitetaan alueen painotetun viherpinta-alan suhdetta alueen kokonaispinta-alaan. Vihertehokkuusmenetelmän avulla muun muassa edistetään vehreän, viihtyisän ympäristön rakentumista ja hulevesien hallintaa sekä turvataan ekosysteemipalveluita ja luonnon monimuotoisuutta. Samalla toteutetaan kestävän kehityksen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja hillinnän mukaisia suunnitteluperiaatteita.

Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset

Vantaan kaupungin johtoryhmä hyväksyi 10.2.2020 Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset, joiden mukaan vantaalaisten kulttuuriympäristöt ovat rakkaita ja rikkaita. Ne ovat hyvin hoidettuja ja monikerroksisia. Kulttuuriympäristön arvojen välittymisestä tulevaisuuteen huolehditaan asemakaavoissa mm. Seuraavasti:

- varmistetaan kaavojen merkinnöillä ja määräyksillä, että merkittävät kulttuuriympäristökokonaisuudet säilyvät
- selvitetään kulttuuriympäristön arvot ja ominaispiirteet, ja pyritään säilyttämään ne.

4. ASEMAKAAVAN KUVAUS

4.1 KAAVAN RAKENNE

Asemakaavalla muutetaan nykyinen kolme tonttia käsittävä pientaloalueena ollut alue kahden viisikerroksisen asuinkerrostalon tontiksi. Alueen pysäköinti sijoittuu tontin länsiosaan osittain autokatoksiin.

4.1.1 Mitoitus

Asuinkerrostalojen korttelialue, AK 0,2546 hehtaarin alue. Rakennusoikeutta on yhteensä 2 770 k-m2, josta liiketiloja 50 k-m2. Kokonaistehokkuus on e=1. Alueelle tulee noin 130 asukasta.

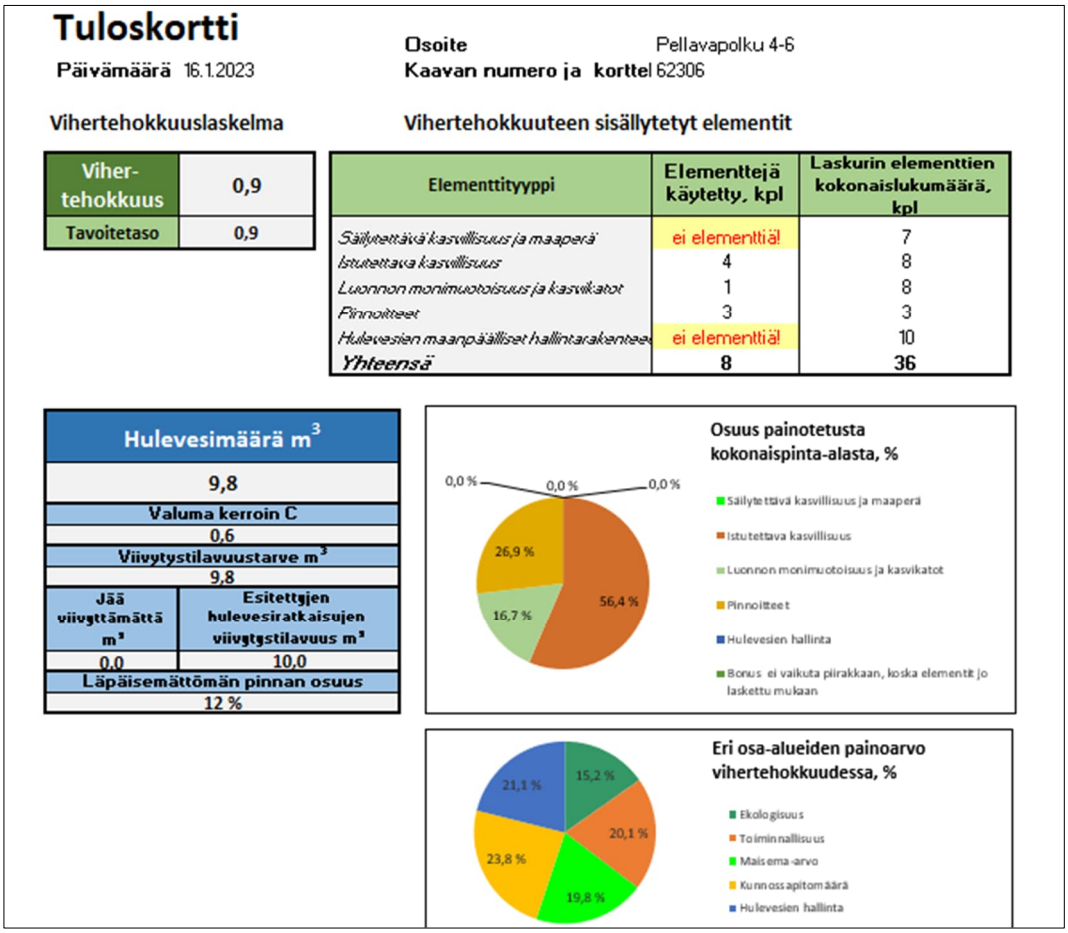
- Autopaikkojen vähimmäismäärät:
  - Kerrostaloasunnot 1/110 k-m2, kuitenkin vähintään 1 ap/2 asuntoa.
  - Pyöräpysäköintipaikkoja tulee varata vähintään 2 pp/asunto.
  - Vieraspysäköintiin tulee toteuttaa vähintään 1 ap/1500 k-m².
  - Lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelujen pysäköintiä varten tulee varata tontille porraskäytävien läheisyyteen vähintään 1 ap/5000 k-m².
  - Liiketiloille 1 ap/ 100 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap / liiketila. Liiketilan asiakkaille 1 ap ja 1 pp.

4.2 YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Rakennusten arkkitehtuurista on annettu laatua ja julkisivumateriaaleja koskevia määräyksiä. Määräykset on selostettu tarkemmin kohdassa 4.3.1 Korttelialueet.

Suunnittelualueella käytettyjä vihertehokkuusratkaisuja ovat mm. istutettavat puut, pensasaidanteet, kasvikattoinen autokatos ja talousrakennus sekä nurmikivetyt pysäköintipaikat. Korttelin vihertehokkuuden tulee olla vähintään 0,9.

Kasvikatot tukevat osaltaan luonnon monimuotoisuutta ja viivyttävät sadevesiä. Rakennuslupavaiheessa suunnitelmaa voidaan tarkentaa, kunhan kaavavaiheen vihertehokkuuden tavoiteluku ja kaavamääräykset toteutuvat. Vihertehokkuuden toteutuminen on osoitettava rakennusluvan yhteydessä pihasuunnitelmalla ja vihertehokkuuslaskelmalla.

Tuloskortti

Päivämäärä 16.1.2023

Osoite Pellavapolku 4-6

Kaavan numero ja korttel 62306

Vihertehokkuuslaskelma

Viher-tehokkuus	0,9
Tavoitetaso	0,9

Vihertehokkuuteen sisällytetyt elementit

Elementtityyppi	Elementtejä käytetty, kpl	Laskurin elementtien kokonaislukumäärä, kpl
Säilytettävä kasvillisuus ja maaperä	ei elementtiä!	7
Istutettava kasvillisuus	4	8
Luonnon monimuotoisuus ja kasvikatot	1	8
Pinnoitteet	3	3
Hulevesien maanpäälliset hallintarakentee	ei elementtiä!	10
Yhteensä	**8**	**36**

Hulevesimäärä m^3	
9,8	
Valuma kerroin C	
0,6	
Viivytystilavuustarve m^3	
9,8	
Jää viivyttämättä m^3	Esitettyjen hulevesiratkaisujen viivytystilavuus m^3
0,0	10,0
Läpäisemättömän pinnan osuus	
12 %	

Vihertehokkuuden tuloskortti Arkkitehtuuri Oy Lehtinen& Miettunen

Asemapiirros Arkkitehtuuri Oy Lehtinen& Miettunen

- Autokatos ja talousrakennus ovat maksaruohokattoisia.
- Autopaikat ovat nurmikivipintaisia.
- Ajotie on asfalttipintainen.
- Pihatiet ovat kivituhkapintaisia.
- Puut ja pensaat piirustuksen mukaan.

4.3 ALUEVARAUKSET

4.3.1 Korttelialueet

AK, asuinkerrostalojen korttelialueet

Tontille liitytään Pellavapolun puolelta pysäköintipaikalle, joka on suunniteltu tontin länsiosaan osittain autokatokseen. Liiketilan autopaikka sijoitetaan pysäköintialueelle. Urheilutien laitaan on merkitty liittymäkielto. Pysäköinti normi määräytyy Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohjeen 14.5.2018 -ohjeen mukaan.

Istutettavat alueenosamerkinnät kiertävät tontin ympäri siten, että etelärajalla alueenosa on kaksi metriä leveä, Urheilutien varressa 1.5 metriä ja Pellavapolun varressa yhden metrin levyinen. Istutettavilla-alueenosamerkinnöillä varmistetaan Ruispolun ja Urheilutien alla olevien maanalaisten johtojen mahdollinen korjaustarve tulevaisuudessa.

Alue on pohjavesialuetta, joka täyty rakentamisessa ottaa huomioon.

Pääradan sekä Urheilutien tärinästä, runkomelusta ja liikennemelusta on annettu määräyksiä kaavassa. Hakija on laatinut myös varjotutkielman, joka on selostuksen liitteenä.

Arkkitehtuuri / julkisivut
Rakennusten julkisivujen tulee olla kaupunkimaisia ja korkeatasoisia, ja arkkitehtuurin tulee olla kestävää, korkeatasoista ja innovatiivista. Rakennukset tulee tehdä kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtuuriltaan kaupunkimaisina. Julkisivumateriaalin tulee olla parvekkeiden taustaseiniä lukuun ottamatta paikallamuurattu poltettu tiili tai puu. Lisäksi yleisten alueiden suuntaan näkyvät sokkelit tulee suunnitella osaksi julkisivuarkkitehtuuria ja katutasokerroksen tulee olla vähintään 4 metriä korkea.
Viisikerroksisten asuinrakennusten kattomuodon on oltava harja- tai pulpettikatto. Yksikerroksisten rakennusten ja katosten katto tulee tehdä viherkattona. Sisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin mm. katoksin tai materiaalein.

Parvekkeet

Parvekkeet ja erkkerit saa rakentaa rakennusalarajan yli, mutta parvekepieliä ei saa kadun puolella ulottaa maantasokerrokseen.

Rakennusoikeus

Asuinrakennusoikeutta on 2720 kerrosneliömetriä ja sen lisäksi Pellavapolun ja Urheilutien kulmaukseen liiketilaksi soveltuvaa tilaa 50 kerrosneliömetriä.

Rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa:
- asumista palvelevat yhteistilat,
- irtaimistovarastot,
- tekniset tilat,
- parvekkeiden ja terassien kiinteästi lasitetut osat,
- parvekkeita korvaavia viherhuoneita silloin, kun ne eivät ole lämmintä tilaa.
- maantasokerroksessa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 35 k-m²,
- ylemmissä kerroksissa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 20 k-m²/kerros sekä omatoimista pelastautumista palvelevan toisen portaan/porrashuone kaikissa kerroksissa,
- ullakolle voi rakentaa teknisiä tiloja ja asentaa teknisiä laitteita, jotka tulee huolitella rakennuksen arkkitehtuuriin soveltuviksi

Muita määräyksiä:

Jotta hyvän huoneilman laatu olisi riittävä, rakennuksen tuloilma tulee ottaa kattotasolta mahdollisimman etäältä epäpuhtauslähteistä, ja ilmanvaihtolaitteisto tulee varustaa riittävän tehokkailla suodattimilla. Asukkaiden viihtyisyyden takaamiseksi, porrashuoneiden tulee olla laadukkaita, viihtyisiä ja luonnonvaloisia, ja kaduntasokerroksen tilat tulee järjestellä ja rakenteet suunnitella siten, että kadun puoleiset julkisivut antavat avonaisen ja toiminnallisen vaikutelman. Porrashuoneiden lisäkerrosalat eivät mitoita autopaikkoja tai väestönsuojia.
Maantasokerrokseen tulee varata tila muuntamolle.

Pihat

Yleisen viihtyisyyden takaamiseksi alueelle on laadittava yhtenäinen pihasuunnitelma, jossa tonttien leikki- ja oleskelualueet, reitit, hulevesijärjestelmät ja istutukset järjesteään koko korttelin yhteisinä. Pysäköintialue tulee rajata oleskelu- ja leikkialueista istutuksin. Vihertehokkuus asuntoalueilla on 0,9, ja laskelma siitä on esitettävä rakennuslupahakemuksessa. Korkeatasoinen ja monipuolinen piha edesauttaa viihtyvyyttä. Pihan päällystetyt osat tulee kivetä, ja asvalttia saa käyttää vain ajoreiteillä. Lisäksi rakennuslupaa varten on laadittava hulevesisuunnitelma.

Ympäristöhäiriöt

Kaavassa melun aiheuttamia terveysriskejä ehkäistään määräämällä asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyydestä ΔL tieliikennemelua ja raideliikenteestä aiheutuvaa runkomelua vastaan desibelirajoituksin ja rakenneratkaisuin 30 dB:iin. Teknisin ratkaisuin huolehditaan siitä, ettei valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukainen melutaso oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla tai parvekkeilla ylity. Asuinrakennusten liikennetärinän tunnusluku vw,95 saa olla enintään 0,30 mm/s. Rakennuslupavaiheessa esitetään selvitys, miten runkomelu ja radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon.

Tikkurilassa Grönbergin akkutehtaan lyijypäästöjä on aikanaan levinnyt laajalti lähialueen maaperään, joten kaavassa on määrätty, että maaperän pilaantuneisuus on selvitettävä ja pilaantunut maaperä tarvittaessa kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä.

Autopaikat

Autopaikkanormi perustuu Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohjeeseen 14.5.2018, jonka mukaan autopaikkoja tulee olla seuraavasti: Asunnot 1 ap/ 110 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/ 2 asuntoa. Vieraspysäköintiin tulee toteuttaa vähintään 1 ap/1500 k-m². Lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelujen pysäköintiä varten tulee varata tontille porraskäytävien läheisyyteen vähintään 1 ap/5000 k-m². Liiketilat 1 ap/ 100 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap /liiketila. Liiketilan asiakkaille on varattava 1 autopaikka ja 1 polkupyöräpaikka. Polkupyöräpaikkoja tulee varata 2 polkupyöräpaikkaa / asunto. Kaavaratkaisussa kaikki edellytetyt autopaikat sijoittuvat maantasoon tontille. Ympäröivien katujen huonosta kadunvarsipysäköintitilanteesta johtuen tontille edellytetään kaavassa yhteensä kahta liiketilan käyttöön tarkoitettua autopaikkaa, joista toinen on osoitettu asiakaspysäköintiin.

4.4 KAAVAN VAIKUTUKSET

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

Hanke sijoittuu jo rakennetulle alueelle ja on yhdyskuntarakennetta tiivistävä ja täydentävä. Se sijoittuu hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteen. Hanketta voidaan pitää kestävän kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukaisena. Kokonaisratkaisu on taloudellisesti toteutettavissa.

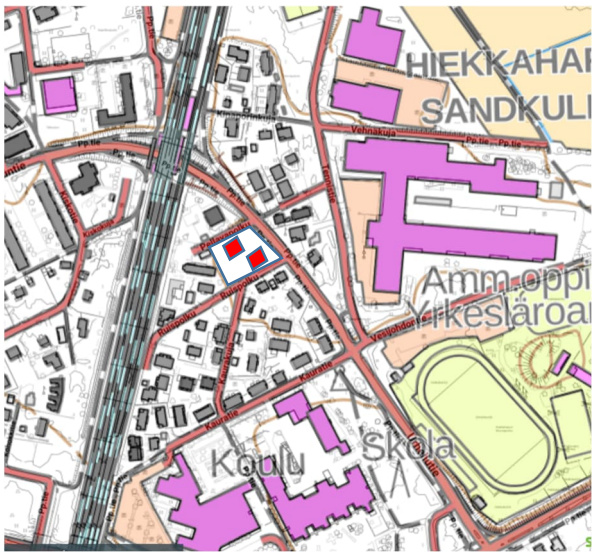
4.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Kaavamuutos täydentää alueen yhdyskuntarakennetta, mikä toteuttaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden henkeä.

Väestön rakenne ja kehitys

Kaavamuutos lisää asukasmäärää Jokiniemessä Hiekkaharjun aseman tuntumassa noin 130 uudella asukkaalla. Kolmioita tulee vähintään 25 kpl, mikä osaltaan tuottaa alueelle myös isompia asuntoja.

Yhdyskuntarakenne

Ratkaisu edistää yleiskaavan 2020 mukaista asuinalueen täydennysrakentamista ja luo tiivistä ja tehokasta, kaupunkirakennetta.

Rakentaminen sijoittuu Hiekkaharjun aseman ja Urheilutien joukkoliikenteen runkoyhteyden tuntumaan. Bussipysäkit ja Hiekkaharjun asema sijoittuvat kävelyetäisyydelle.

Kaupunkikuva

Uusi rakentaminen parantaa alueen kaupunkikuvaa nykyhetkeen verrattuna. Tiivistämällä aluetta kaupunkimaisesti. Julkisivumateriaalit ovat perinteisiä ja laadukkaita. Rakentamisen mittakaava jatkaa Hiekkaharjun asemanseudulle tyypillistä kaupunkirakennetta. Maantasoautopaikat on sijoitettu tontin takaosaan katutilan toiminnallisen luonteen kehittämiseksi ja liiketila sijoittuu tontin asemanpuoleisimmalle nurkalle.
Kortteleista saadaan vehreitä mm. vihertehokkuudesta määräämällä.

Asuminen

Valmistuvat asunnot helpottavat osaltaan pääkaupunkiseudun asuntopulaa. Hanke noudattaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita lisäämällä asuntotuotantoa ja monipuolistamalla asuntokantaa hyvien raideliikenneyhteyksien varrella.

Palvelut ja työpaikat

Tontille edellytetty liiketila mahdollistaa jokusen työpaikan sijoittumisen tontille. Asukkaiden lisäys vaikuttaa toisaalta positiivisesti koko Jokiniemen ja Hiekkaharjun palveluiden säilymiseen ja monipuolistumiseen. Asukasluvun kasvu lisää päiväkotipaikkojen ja koulupaikkojen tarvetta. Muun muassa Tikkurilan työpaikat ja palvelut ovat hyvien joukkoliikenneyhteyksien tai pyörämatkan päässä.

Päiväkodit ja koulut sijoittuvat kävelymatkan päähän, samoin Hiekkaharjun urheilukenttä. Lähikauppa, kioski, kukkakauppa ja ravintola löytyvät Hiekkaharjun ostarilla. Alue on myös kävelymatkan päässä Tikkurilan keskustan palveluista.

Taloudelliset vaikutukset

Asemakaavan muutoksesta ei koidu suoria kustannuksia kaupungille. Maanomistaja osallistuu kaupungin kasvamisen aiheuttamiin kustannuksiin maankäyttösopimuksella.

Sosiaalinen ympäristö

Kerrostaloasuntojen koko vaihtelee, ja alueelta löytyy koti moneen tarpeeseen ja elämänvaiheeseen. Vanhan pientaloalueen ikääntyville asukkaille tarjoutuu mahdollisuus esteettömään ja huolettomaan kerrostaloasumiseen. Tavoitteena on ehjä sosiaalinen aluekokonaisuus. Hanke on VAT:n mukainen.

Virkistys

Hanke uusine asukkaineen lisää virkistysalueiden, kuten Tikkurilan alueen pääurheilukentän Hiekkaharjun liikuntapuiston, golfkentän sekä Tennistien varrella olevien useiden urheiluhallien käyttöä. Rakennukset sijoittuvat vanhalle pientaloalueelle, joten hanke ei vaaranna VAT:n virkistyskäyttöä koskevia tavoitteita.

Liikenne
Kasvava asukasmäärä Hiekkaharjun aseman vieressä lisää joukkoliikenteen käyttäjämääriä sekä lähijunien että Urheilutien bussilinjojen osalta. Ajoneuvoliikenteen osalta lisääntyvä liikennemäärä on hyvin maltillinen, noin 30 tehtyä matkaa vuorokaudessa Pellavapolulta Urheilutielle ja takaisin. Tämä ei tuota ongelmaa lähialueen liikenneverkon kapasiteetille. Hiekkaharjun Talkootorin liikekeskus on hankkeen läheisyydessä ja kävelymatka paikalle on lyhyt. Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet myös etelään, Tikkurilan keskustan suuntaan ovat suorat ja toimivat.

Vesihuolto

Kaavamuutosalue tukeutuu olemassa olevaan vesihuoltoverkostoon, joten kaavamuutoksesta ei aiheudu suunnittelu- tai rakennuskustannuksia yleiselle vesihuollolle.

Ympäristöhäiriöt

Kaava-alueeseen kohdistuva melu on otettu huomioon kaavaratkaisussa määräyksin, jotka turvaavat terveellisen, turvallisen ja viihtyisän asuinympäristön. Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 30 dB. Teknisin ratkaisuin tulee huolehtia siitä, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukainen melutaso ei oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla tai parvekkeilla ylity. Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun, Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla 30 dB:iin.

Asuinrakennusten liikennetärinän tunnusluku vw,95 saa olla enintään 0,30 mm/s.

Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu ja radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon.

4.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Uudisrakentaminen sijoittuu jo rakennetuille alueille, eikä sillä ole vaikutusta alueen luontoarvoihin. Hanke hyödyntää pitkälti olemassa olevaa yhdyskuntatekniikkaa. Korttelialueiden vihertehokkuudella edistetään luontoarvojen, ekosysteemipalveluiden ja hulevesien hallinnan toteutumista. Hanke ei vaaranna VAT:n luonnonvaroja koskevia tavoitteita.

Vesistöt ja vesitalous

Vettä läpäisemättömän pinnan määrä kasvaa kaavan toteuttamisen myötä. Odotettavissa on, että tiiviisti rakennetut tontit tulevat olemaan pääosin vettä läpäisemätöntä pintaa, mikä korostaa hulevesien hallinnan tärkeyttä.

Hulevesien hallinnan tavoitteena on, että alueelta poistuvan virtaamahuipun suuruus ei kasva rakentamisen myötä. Hulevesimäärän kasvun vaikutuksia pyritään minimoimaan viivyttämällä syntyviä hulevesiä tontilla ennen niiden johtamista yleiseen hulevesiviemäriin.

Kaava-alueen hulevesien muodostumista pyritään ehkäisemään vettä läpäisevillä pintamateriaaleilla, ohjaamalla hulevettä kasvillisuuden käyttöön ja soveltamalla hulevesien luonnonmukaisen hallinnan periaatteita, jos vain tontille saadaan näitä sovitettua. Huleveden käsittely on suunniteltava tontti- tai korttelikohtaisesti. Hulevesien hallintarakenteet mitoitetaan vihertehokkuuslaskurin avulla sadetilanteelle, jonka rankkuus on 150 l/s/ha ja kesto 10 minuuttia.

Hulevesisuunnitelman laatimisessa tulee ottaa huomioon Vantaan kaupungin hulevesien hallinnan toimintamalli. Suunnitelma hyväksytetään rakennusluvan hakemisen yhteydessä.

4.4.3 Vaikutukset ilmastonmuutoksen kannalta

Rakentamisen vaikutukset ilmastonmuutokseen ovat vähäiset. Rakentaminen lisää aina kasvihuonekaasupäästöjä, samoin rakennusten käyttö mm. lämmityksen ja liikenteen kautta. Toisaalta nyt rakennettavat rakennukset tiivistävät olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Se tukeutuu ja tukee laadukkaita joukkoliikennepalveluja ja raideliikennettä. Vihertehokkuuden avulla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista vähentämällä tulvariskejä, luomalla hiilinieluja ja lieventämällä lämpösaarekeilmiötä. Hulevesien imeyttäminen ja viivyttäminen tontilla parantaa ilmaston muutokseen sopeutumisen mahdollisuutta tiiviissä kaupunkirakenteessa.

4.5 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Tieliikenteen melu ja saastuneet maat on käsitelty kohdassa 5.4.1. Ympäristöhäiriöiden vähentäminen on VAT:n mukaisesti otettu huomioon.

4.6 NIMISTÖ

Alueen nimistöä ei ole muutettu.

5. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Kaavamuutokseen liittyy maankäyttösopimus. Tavoitteena on aloittaa rakentaminen välittömästi, kun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavaehdotuksen.

6. KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET

Kaupungin asiantuntijat ovat valmistelleet kaavan. (Kaava perustuu hakijan konsulttina toimineen Arkkitehtuuri Oy Lehtinen Miettunen -toimistosta Lasse Lehtisentekemään viitesuunnitelmaan.)

Hakijat	Samuli Kumpulainen
	Miikka Väänänen
Vantaan Energia:	Tero Kortesmäki
	Antti Hartikainen
Helimäki Akustikot Sitowice:	Aleksi Heikkinen

	Sami Mäkinen	
	Jarkko Punnonen	
	Arkkitehtuuri Oy	
Lehtinen Miettunen:	Lasse Lehtinen	
Vantaan kaupunki:		
Asemakaavoitus:	Marjaana Yläjääski	aluearkkitehti
	Anna-Liisa Vanhala	kaavoitusteknikko
	Seppo Niva	asemakaava-arkkitehti
	Kimmo Kangas	kaavatekninen koordinaattori
	Mikko Järvi	kaavoitusinsinööri
Yleiskaavoitus	Eeva Eitsi	maisema-arkkitehti
Kuntatekniikan keskus :	Antti Auvinen	vesihuollon suunnittelu
	Harri Keinänen	vesihuollon suunnittelu
	Heidi Hellgren-Suomalainen	liikenteen alueinsinööri

VANTAAN KAUPUNKI Kaupunkirakenne ja ympäristö / Asemakaavoitus

Vantaalla, 19. päivänä syyskuuta 2023

Anna-Liisa Vanhala
kaavoitusteknikko

Seppo Niva
asemakaava-arkkitehti

Marjaana Yläjääski
aluearkkitehti

7.ASEMAKAAVAN SEURANTALOMAKE

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	**092 Vantaa**	**Täyttämispvm**	**24.04.2023**
Kaavan nimi	002498 Jokiniemi kaupunginosa 62		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	**03.11.2022**
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	**0,2546**	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	**0,2546**

Ranta-asemakaava **Rantaviivan pituus [km]**

Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**0,2546**	**100,0**	**2770**	**1,09**	**0,0000**	**2133**
A yhteensä	0,2546	100,0	2770	1,09	0,0000	2133
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

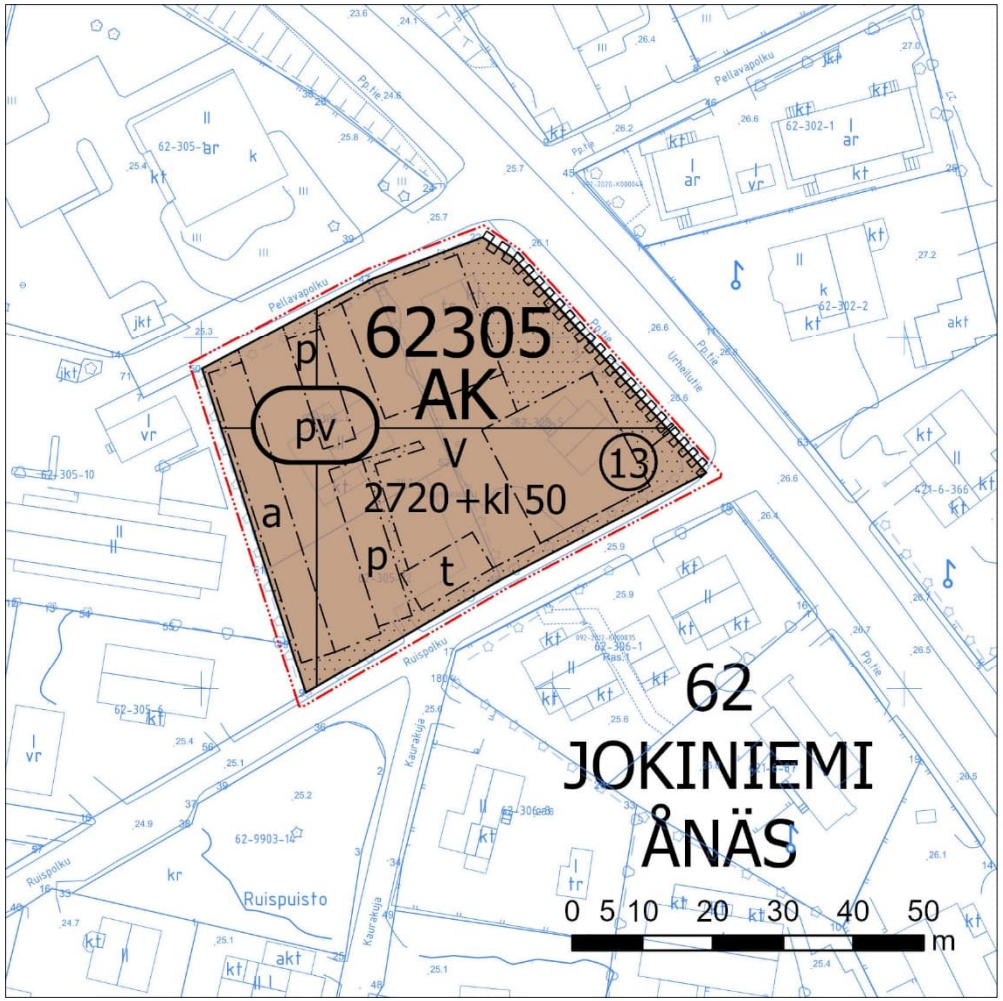
Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä					

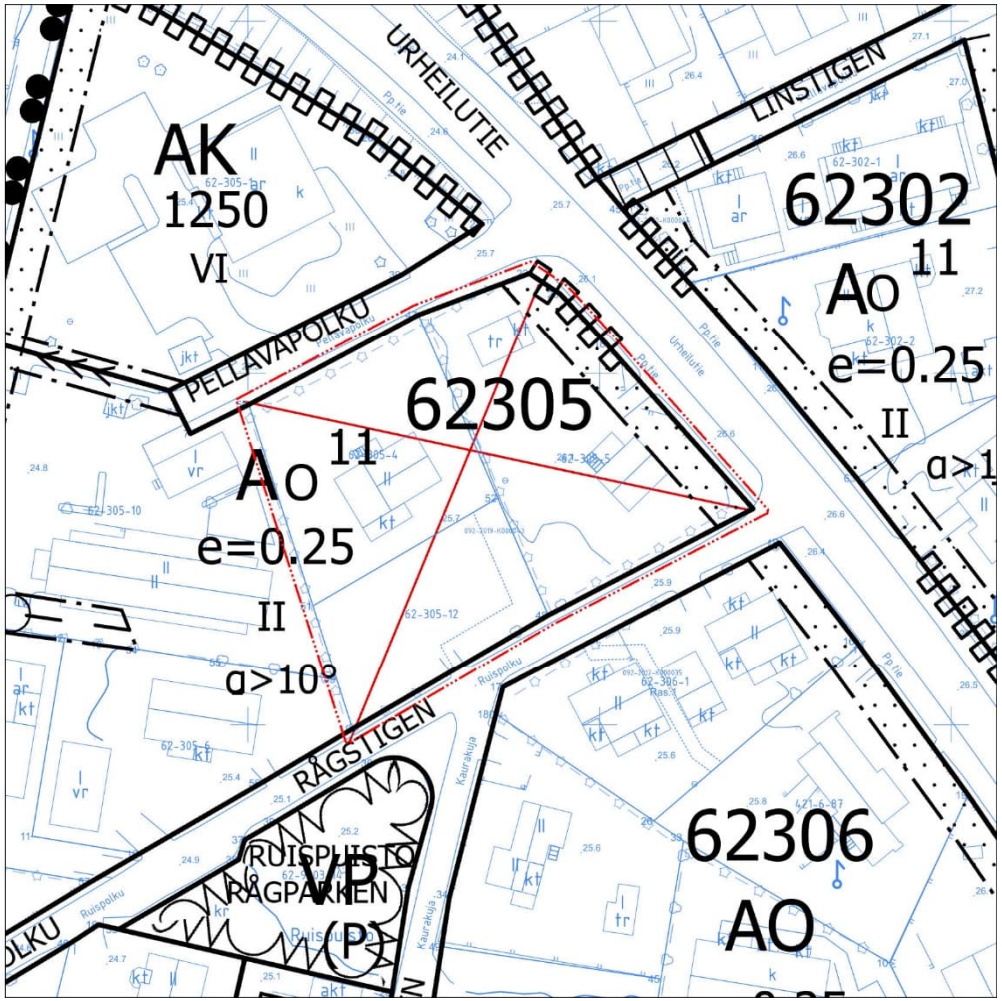
Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**0,2546**	**100,0**	**2770**	**1,09**	**0,0000**	**2133**
A yhteensä	0,2546	100,0	2770	1,09	0,0000	2133
A	0,0000		0		0,0000	0
AK	0,2546	100,0	2770	1,09	0,0000	2133
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

8. ASEMAKAAVAKARTTA JA –MÄÄRÄYKSET

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum
002498	19.9.2023

Vantaan kaupunki

Pellavapolku

Kaupunginosa 62, JOKINIEMI

Vanda stad

Linstigen

Stadsdel 62, ÅNÄS

Asemakaavan muutos
Osa korttelia 62305

Ändring av detaljplanen
Del av kvarteret 62305

Tonttijaon muutos
Osa korttelia 62305

Ändring av tomtindelningen
Del av kvarteret 62305

	ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:	DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:
— · · · —	**3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.**	**Linje 3 m utanför planområdets gräns.**
AK	**Asuinkerrostalojen korttelialue.**	**Kvartersområde för flervåningshus.**
	Asumista palvelevat yhteistilat, tekniset tilat, pysäköintilaitokset, parvekkeiden ja terassien kiinteästi lasitetut osat saa rakentaa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi. Parvekkeita korvaavia viherhuoneita saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi silloin, kun ne eivät ole lämmintä tilaa.	Gemensamma utrymmen som betjänar boendet, tekniska utrymmen, parkeringsanläggningen, balkongers och terrassers permanent inglasade delar får byggas utöver den våningsyta som anges i detaljplanen. Grönrum som ersätter balkongerna får byggas utöver byggrätten då de inte är varmt utrymme.
	Porrashuoneiden tulee olla laadukkaita, viihtyisiä ja luonnonvaloisia. Maantasokerroksessa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 35 k-m² saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi. Ylemmissä kerroksissa kunkin porrashuoneen pinta-alasta 20 k-m²/kerros saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi. Omatoimista pelastautumista palvelevan toisen portaan/porrashuone saa kaikissa kerroksissa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi. Asemakaavan sallimat porrashuoneiden lisäkerrosalat eivät mitoita autopaikkoja tai väestönsuojia.	Trapphusen ska vara av hög kvalitet, trivsamma och ha dagsljusinsläpp. På markplansvåningen får 35 m²-vy av ytan i varje trapphus byggas utöver byggrätten. På de övre våningarna får 20 m²-vy/våning av ytan i varje trapphus byggas utöver byggrätten. På varje våning får ytterligare en trappa/ett trapphus som betjänar räddning på egen hand byggas utöver byggrätten. De i detaljplanen tillåtna tilläggsvåningsytorna för trapphusen räknas inte med i dimensioneringen av bilplatser eller skyddsrum.
	Katutasoon Pellavapolun ja Urheilutien kulmaukseen tulee tehdä liike- ja myymälätilaksi soveltuvaa tilaa vähintään 50 k-m².	På gatuplanet ska minst 50 m²-vy utgöras av utrymmen som lämpar sig för affärs- och butikslokaler i hörnet vid Linstigen och Idrottsvägen.
	Maantasokerrokseen tulee varata tila muuntamolle.	I markplan skall plats för en transformator reserveras.
	Kerroksiin 2-5 saa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi rakentaa asunnon ulkopuolisia varastotiloja.	Utöver det våningstal som anvisats i detaljplanen får i våningar 2-5 byggas lagerutrymmen utanför bostaden.
	Kaduntasokerroksen tilat tulee järjestellä ja rakenteet suunnitella siten, että kadun puoleiset julkisivut antavat avonaisen ja toiminnallisen vaikutelman.	Gatuplanets utrymmen ska organiseras och konstruktionerna planeras så att fasaderna mot gatan ger ett öppet och funktionellt intryck.
	Kaduntasokerroksen kerroskorkeus tulee olla vähintään 4 m.	Minimivåningshöjd i gatuplanet är 4 m.
	Rakennukset tulee tehdä kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtuuriltaan kaupunkimaisina.	Byggnader ska uppföras så att de med avseende på stadsbilden och arkitekturen är urbana.
	Arkkitehtuurin tulee olla kestävää, korkeatasoista ja innovatiivista.	Arkitekturen ska vara hållbar, högklassig och innovativ.
	Päärakennuksissa on käytettävä harjakattoa tai pulpettikattoa.	Huvudbyggnaderna skall vara försedda med sadeltak eller pulpettak.
	Sisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin mm. katoksin tai materiaalein.	Entréerna ska framhävas med arkitektoniska medel, bl.a. genom skärmtak och material.
	Parvekkeet ja erkkerit saa rakentaa rakennusalan rajan yli.	Balkonger och burspråk får byggas så att de skjuter ut över gränsen för byggnadsytan.
	Rakennusten julkisivujen tulee pääosin olla paikallamuurattua, poltettua tiiltä tai puuta.	Byggnadens fasader ska huvudsakligen bestå av bränt tegel som murats på platsen eller trä.

Sandwich-elementtirakennetta saa käyttää vain parvekkeiden taustaseinissä tai vastaavissa sekundäärisissä julkisivupinnoissa.	Sandwich-elementkonstruktioner får användas endast på balkongernas fondväggar eller på motsvarande sekundära fasadytor.
Parvekkeiden pieliä ei saa ulottaa maantasokerrokseen.	Balkongernas sidor får inte sträcka sig till markplansvåningen.
Yleisten alueiden suuntaan näkyvät sokkelit tulee suunnitella osaksi julkisivuarkkitehtuuria.	De socklar som syns mot allmänna områden ska planeras som en del av fasadarkitekturen.
Yksikerroksisten rakennusten ja katosten katto tulee tehdä viherkattona.	De tak som täcker envåningsbyggnader eller skydd ska utföras i form av gröntak.
Maaperän pilaantuneisuus on selvitettävä ja pilaantunut maaperä tarvittaessa kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä.	Markens föroreningsgrad ska undersökas och förorenad mark ska vid behov saneras innan byggnadsåtgärder vidtas.
Väestönsuojat saa sijoittaa tonttijaon estämättä.	Skyddsrum får placeras utan att tomtindelningenutgör ett hind.
Palomuurit voidaan toteuttaa tontin rajasta riippumatta.	Brandmurar kan byggas oberoende av tomtgränsen.
Ympäristöhäiriöt	**Miljöstörningar**
Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 30 dB	Ljudisoleringen ΔL mot vägtrafikbuller i bostadsrummens ytterhölje ska vara minst 30 dB.
Teknisin ratkaisuin tulee huolehtia siitä, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukainen melutaso ei oleskeluun tarkoitetuilla piha-alueilla tai parvekkeilla ylity.	Genom tekniska lösningar ska man sörja för att bullernivån enligt statsrådets beslut 993/1992 inte överskrids i gårdsområden och på balkonger som är avsedda för vistelse.
Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun, Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla 30 dB:iin.	Maximnivån för det buller i stommen, Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas till 30 dB genom konstruktionslösningar.
Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu on otettu huomioon.	I samband med bygglovansökan skall företes en utredning över hur bullret i stommen beaktas.
Asuinrakennusten liikennetärinän tunnusluku vw,95 saa olla enintään 0,30 mm/s.	Nyckeltalet för trafikvibrationer vw,95 får vara högst 0,30 mm/s i bostadshus.
Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten radan aiheuttama tärinä on otettu huomioon.	I samband med bygglovansökan skall företes en utredning över hur vibrationer i spårtrafiken beaktas.
Rakennuksen tuloilma tulee ottaa kattotasolta mahdollisimman etäältä epäpuhtauslähteistä. Ilmanvaihtolaitteisto tulee varustaa riittävän tehokkailla suodattimilla.	Tilluften i byggnaden tas från taknivå på så stort avstånd från föroreningskällor som möjligt. Ventilationsanläggningen måste utrustas med tillräckligt effektiva filter.
Pihat	**Gården**
Pihalle on laadittava yhtenäinen pihasuunnitelma, jossa esitetään leikki- ja oleskelualueet, reitit, hulevesijärjestelmät ja istutukset.	För gårdsplan ska en enhetlig plan utarbetas, där områden för lek och vistelse, leder, dagvattensystem och planteringar ska anvisas.
Korttelin vihertehokkuuden tulee olla vähintään 0,9. Laskelma on esitettävä rakennuslupahakemuksessa.	Kvarterets gröneffektivitet ska vara minst 0,9. Beräkningen ska presenteras i byggnadstillståndsansökan.
Pihan tulee olla korkeatasoinen ja monipuolinen. Päällystetyt osat tulee kivetä. Asvalttia saa käyttää vain ajoreiteillä.	Gården ska vara högklassig och varierande. Delar med ytbeläggning ska stenläggas. Asfalt får användas endast på körvägar.
Rakennuslupaa varten on laadittava hulevesisuunnitelma.	För byggnadslov ska utarbetas en dagvattenplan.
Autopaikat:	**Bilplatser:**
Asunnot 1 ap/ 110 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/ 2 asuntoa.	Bostäder 1 bp/ 110 m²-vy, dock minst 1 bp/ 2 bostäder.
Vieraspysäköintiin tulee toteuttaa vähintään 1 ap/1500 k-m². Lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelujen pysäköintiä varten tulee varata tontille porraskäytävien läheisyyteen vähintään 1 ap/5000 k-m².	Minst 1 bp/1500 m²-vy ska avsättas för gästparkering. På tomten ska minst 1 bp/5000 k-m² reserveras i närheten av trapphusen för kortvarig serviceparkering och hemservice.
Liiketilat 1 ap/ 100 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap / liiketila.	Affärslokaler 1 bp/ 100 m²-vy, dock minst 1 bp / lokal.
Liiketilan asiakkaille 1 ap ja 1 runkolukittava pyöräpaikka.	För kunder i affärslokal 1 bp och 1 ramlåsbar cykelplats.
Polkupyöräpaikkoja tulee varata 2 pp / asunto	2 cp / bostad ska reserveras för cykelplatser.
Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	**Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.**
Osa-alueen raja.	**Gräns för delområde.**

13	**Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.**	**Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.**
	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
62	**Kaupunginosan numero.**	**Stadsdelsnummer.**
JOK	**Kaupunginosan nimi.**	**Stadsdelens namn.**
62305	**Korttelin numero.**	**Kvartersnummer.**
2720	**Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.**	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
2720 + kl50	**Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa asuntokerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku liikehuoneistojen kerrosalan neliömetrimäärän.**	**Talserie vars första tal anger bostadsvåningsytan i kvadratmeter och andra tal våningsytan i kvadratmeter för affärslokaler.**
V	**Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.**	**Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.**
	Rakennusala.	**Byggnadsyta.**
t	**Rakennusala, jolle saa sijoittaa talousrakennuksen**	**Byggnadsyta där ekonomibyggnad får placeras**
a	**Auton säilytyspaikan rakennusala**	**Byggnadsyta för förvaringsplats för bil**
	Istutettava alueen osa.	**Del av område som skall planteras.**
p	**Pysäköimispaikka.**	**Parkeringsplats.**
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää	**Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden**
pv	**Tärkeä pohjavesialue.** Alueella harjoitettava toiminta ei saa vaarantaa pohjaveden laatua tai määrää.	**Viktigt grundvattensområde.** Verksamheten på området får inte medföra risk för grundvattens kvalitet eller kvantitet.

TONTTIJAKO
Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

TOMTINDELNING
För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planteckningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Stadsstruktur och miljö

Asemakaavoitus
Detaljplanering

Marjaana Yläjääski

Mittaus- ja geopalvelut
Mätning och geoteknik

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Kimmo Junttila

Allekirjoitettu sähköisesti

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __.__.20__

Godkänd av stadsfullmäktige __.__.20__

VANTAAN KAUPUNKI
ASEMAKAAVAEHDOTUS tai
ASEMAKAAVAMUUTOSEHDOTUS
NRO 002498
Pellavapolku
LAUSUNNOT JA VASTINEET
kala 19.9.2023

Asemakaavoitus MYL/NIS/A-LVA

Kaupunginhallitus 22.5.2023 oikeutti asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot asemakaavamuutosmuutosehdotuksesta **002498** / **Pellavapolku**.
Lausuntoja pyydettiin 5 kpl ja saatiin 2 kpl.

Lausunnonantaja	**Lausunto**	**Tarkistukset**
NRO 1, 24.7.2023 HSY	Ei huomautettavaa.	-
NRO 2, 30.6.2023 Uudenmaan Ely-keskus	Pellavapolun asemakaava-alue sijaitsee Valkealähteen 1-luokan pohjavesialueen pohjaveden muodostumisalueella (Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue). Kaava-alueen reunasta noin 150 metriä kaakkoon sijaitsee Vantaan kaupungin varavedenottamo. Asemakaavassa esitetty tärkeän pohjavesialueen kaavamääräys on puutteellinen.	Vantaan rakennusjärjestys 53 ja 54§:ssä on huomioitu seikat, jotka tulee ottaa huomioon tärkeälle pohjavesialueelle rakennettaessa.
NRO 3 Hiekkaharjun Omakotiyhdistys	Ei lausuntoa.	-
NRO 4 Tikkurilan Omakotiyhdistys	Ei lausuntoa.	-
NRO 5 Vantaan Omakotitaloyhdistysten Keskusjärjestö	Ei lausuntoa.	-

NRO1
HSY, 24.7.2023

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä esittää lausuntonaan asiasta seuraavaa:
Yleinen vesihuolto on rakennettu valmiiksi. Asemakaavamuutoksella ei ole vaikutuksia yleiseen vesihuoltoon.

Vastine:
-

Tarkistukset:
-

NRO 2
Uudenmaan Ely-keskus, 30.6.2023

Lausunto:
Pellavapolun asemakaava-alue sijaitsee Valkealähteen 1-luokan pohjavesialueen pohjaveden muodostumisalueella (Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue). Kaava-alueen reunasta noin 150 metriä kaakkoon sijaitsee Vantaan kaupungin varavedenottamo.

Asemakaavassa esitetty tärkeän pohjavesialueen kaavamääräys on puutteellinen. Pohjaveden suojelun kannalta riittävä kaavamääräys voi kuulua esimerkiksi näin:
"Alue sijaitsee kokonaan vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella, jolla ei sallita pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimenpiteitä. Rakennukset on perustettava niin, ettei rakentaminen vaikuta pohjaveden korkeuteen eikä virtauksiin. Maanalaiset kellarikerrokset ovat sallittuja, jos ne voidaan toteuttaa pohjavedenpintaa alentamatta, siten että rakentaminen toteutetaan vähintään kaksi metriä luotettavasti todetun pohjaveden pinnan yläpuolelle.

Pohjavesialueella ei saa rakentaa energiakaivoja. Lämmitysöljysäiliöt tulee sijoittaa suoja-altaaseen joko katoksen alle tai rakennuksen sisätiloihin. Suoja-altaan tilavuuden tulee olla suurempi kuin varastoitavan lämmitysöljyn tilavuus. Alueella ei saa irrallaan säilyttää tai varastoida muita nestemäisiä polttoaineita eikä pohjavettä vaarantavia aineita.

Moottoriajoneuvojen ajo- ja vähintään viidelle ajoneuvolle osoitetut pysäköintialueet sekä jäteastian sijoituspaikat ja muut vastaavat tulee päällystää öljyä läpäisemättömällä pintamateriaalilla tai pohjavesisuojauksen sisältävällä rakenteella. Määräys koskee myös kellaritiloja ja maanalaista pysäköintitilaa. Valumavedet tulee johtaa öljynerotuskaivojen, biosuodattimien tai muiden vastaavien rakenteiden kautta hulevesiviemäröidyllä alueella hulevesiviemäriin ja edelleen pohjavesialueen ulkopuolelle. Puhtaat hulevedet kuten kattovedet tulee imeyttää maaperään. Rakennusluvan yhteydessä tulee esittää suunnitelma sammutusvesien hallinnasta niin, että sammutusvedet ja muut ei-imeytyskelpoiset hulevedet johdetaan öljynerotuskaivojen, biosuodattimien tai muiden vastaavien rakenteiden kautta."

Vastine:
Vantaan rakennusjärjestyksen 53 ja 54§:ssä on määrätty pohjaveden huomioon ottamisesta rakentamisessa ja rakentamisesta tärkeällä pohjavesialueella.

Tarkistukset:
-

22 § Vastaus Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloitteeseen: Kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja kehitysresursseja

VD/1430/00.02.00.03/2023

PT/TE/JH/HW/PW/JR/JT

Juha Järä ja 16 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Laadukas kilpailutus, sen eri tasoilla, on perusedellytys kuntalaisten ja yritysten maksamien verovarojen oikeaan, vastuulliseen sekä läpinäkyvään käyttöön kun haetaan parhaita toteutuksia investoinneille. Jos kilpailutus hoituu heikosti, on uhkana jopa epäluottamus. Kaupunki voi menettää huonoissa kilpailutuksissa rahaa, voi menettää korvaamattomia luontoarvoja tai mikä pahinta: kuntalaisten tai päättäjien omat aloitteet pitkittyvät tai jopa estyvät kokonaan.

Viimevuosina on julkisuutta myöten tullut esiin useita hankkeita ja niiden esiintuomia ongelmia. Kilpailutus ei ole joko toteutunut tai on toteutunut heikosti, osin siksi kun siihen on vastannut vain yksi tai kaksi hakijaa. Näistä joskus toinen on sittemmin vetäytynyt kesken prosessin. Hankkeissa on myös ollut mukana toimijoita, joiden taustat ovat herättäneet perusteltujakin epäilyjä. On myös erilaisia viitteitä, ettei kaupungin resurssit kilpailutuksessa ole kunnossa.

Kaupungininsinööri Vantaan Sanomissa 14.2.2023:

”Vantaan terassikilpailutusta on arvosteltu epäammattimaiseksi, muun muassa kilpailutusaikaa on pidetty liian lyhyenä. Miksi kaupunki ei hoida kilpailutusta huolellisesti?– Juuri tänään (maanantaina) kysyin kaupungilta, löytyisikö henkilö hoitamaan kilpailutuksia päätoimisesti ja pitkäjänteisesti. Sellaista ei löydy, sellaiseen ei ole henkilöresursseja. Siksi minä hoidan terassikilpailutusta muiden töideni ohessa, Westlin vastaa.”
Tikkurilan suurterassia pyörittänyt yhtiö jätti veroja maksamatta – "Oli täysin kannattamaton" | Paikalliset | Vantaan Sanomat

Terassikilpailutus ja siihen liittyneet seikat ovat kuitenkin vain yksi esimerkki isossa kokonaisuudessa. Uskomme että panostukset asian korjaamiseksi maksavat itsensä taloudellisesti ja laadullisesti monin kerroin takaisin.

Esitämmekin että:
- virkahenkilöstö tuo valtuustolle ne kehityskeinot ja aikataulut, joilla kaupungin kilpailutus ja siihen liittyvät seikat järjestetään kaikin puolin laadukkaasti.
- Kartoitetaan yhteistyössä toimialojen ja valtuuston kanssa kilpailutukseen tarvittavat henkilöresurssit ja varmistetaan siihen tarvittavat talouskirjaukset.
- Lisäksi kehitysprosessiin tulee myös kaupungin sisäisen tarkastuksen resurssit valjastaa mukaan. ”

Kaupunginvaltuusto 27.2.2023 § 15

Päätös:
Päätetiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Valtuustoaloitteeseen on valmisteltu vastaus Hankinnan palveluyksikössä sekä kaupunkiympäristön toimialalla.

Hankinnan palveluyksikkö toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Julkiset hankinnat ovat julkisten varojen käyttöä, jossa pyritään tekemään laadukkaita, innovatiivisia ja kestäviä hankintoja.

Jo hankintalakikin edellyttää, että hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen.

Vantaan kaupungilla hankintatoimi on järjestetty siten, että hankinnan palveluyksikkö vastaa kaupungin hankintatoimen kehittämisestä, keskitettyjen hankintojen vastuullisuudesta ja kaupungin hankintojen ohjauksesta ja ohjeistuksesta, kansallisen kynnysarvon ylittävistä materiaalihankinnoista sekä kaupunginjohtajan vahvistaman listan mukaisista palveluhankinnoista sekä kaupunkikonsernin kilpailuttamisprosessien ja hankintoihin liittyvän sopimushallinnan kehittämisestä. Lisäksi hankinnan palveluyksikkö palvelee toimialoja kilpailuttamalle heille heidän vastuullaan olevia hankintoja.

Tämä tarkoittaa sitä, että suurin osa kansallisten kynnysarvojen ylittävistä hankinnoista sekä myös osa ns. pienhankinnoista kilpailutetaan hankinnan palveluyksikön toimesta. Poikkeuksena tästä ovat kaupunkiympäristön toimialalla toteutettavat rakennus- ja käyttöoikeusurakat sekä osa palveluhankinnoista. Tämän jaon taustalla on se ajatus, että rakennusurakoiden kilpailuttaminen vaatii hyvin vahvaa substanssiosaamista ja parempi lopputulos saavutetaan sillä, että substanssi- ja hankintaosaaminen ovat samoissa käsissä. Vastaavanlainen jako on käytössä myös muissa kunnissa, joissa hankintatoimi on keskitetty.

Hankinnan palveluyksikössä toimitaan ammattimaisesti ja henkilöstön osaamisen ylläpidosta ja kehittämisestä huolehditaan jatkuvasti. Myös henkilöresurssit suhteessa työmäärään ovat tällä hetkellä riittävät. Lisäresurssitarvetta tulee vuoden 2025 alussa työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun valtiolta kunnille siirtymisen myötä.

Kaupunkiympäristön toimiala ottaa omassa vastauksessaan kantaa heidän osaltaan hankinnan resurssi- ja määrärahatarpeisiin.

On yleisesti tunnistettu asia, että hyvä kilpailu tuo mukanaan myös säästöjä. Sääntöjen konkreettinen laskeminen ja osoittaminen ei ole aivan yksinkertaista. Pyrimme jatkuvasti kehittämään toimintaamme, jotta pystyisimme paremmin seuraamaan kilpailuttamista, ostoja ja myös tunnistamaan mahdollisia säästöpotentiaaleja. Tulevista kilpailutuksista ilmoitamme etukäteen julkaisemalla kilpailutuskalenteria Vantaan internet-sivuilla Hankinnan osiossa. Kilpailua voimme edistää lisäämällä markkinavuoropuheluja ja kehittämällä toimittajahallintaamme. Markkinavuoropuheluissa käydään keskustelua potentiaalisten tarjoajien kanssa hankinnan kohteesta ja mahdollisista vaihtoehdoista mitä markkinoilla on tarjota ratkaisuksi. Kilpailutusten valmisteluun ja tarjouspyyntöjen laatuun tulemme kiinnittämään entistä enemmän huomiota. Paras tie näihin tavoitteisiin pääsemiseksi on yhteistyö markkinoiden ja potentiaalisten tarjoajien kanssa. Kilpailu ei kasva lisäämällä hallinnollista taakkaa hankintalainsäädäntöä kiristämällä.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin tekemiä hankintoja ohjaavat niin laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (*Hankintalaki*) kuin kaupunginhallituksen hyväksymät Vantaan kaupungin yleiset hankintaohjeet. Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii itse vastuullaan olevien rakennus- ja käyttöoikeusurakoiden sekä valittujen palveluhankintojen kilpailuttamisesta. Muut hankinnat kaupunkiympäristön toimiala kilpailuttaa yhteistyössä hankinnan palveluyksikön kanssa. Tämä järjestely johtuu siitä, että etenkin rakennusurakoiden kilpailuttaminen vaatii vahvaa substanssiosaamista hankintaosaamisen lisäksi.

Kaupunkiympäristön toimialalla kilpailutukset toteutetaan ammattimaisesti sekä julkisia hankintoja koskevia säännöksiä ja ohjeita noudattaen. Laadukkaasti toteutettu kilpailutus ei kuitenkaan aina takaa sitä, että kilpailutuksessa saataisiin useita tarjouksia. Rakennusurakoihin sekä kunnallistekniikkaa koskeviin palveluhankintoihin kohdistuu usein ammatillisen osaamisen tai kokemuksen vaatimuksia, jotka rajaavat mahdollisten ehdokkaiden ja tarjoajien joukkoa. Lisäksi etenkin rakennusurakat voivat olla arvoltaan niin merkittäviä, ettei pienillä tai keskisuurilla yrityksillä ole taloudellisia edellytyksiä niiden toteuttamiseen. Muun ohella edellä mainituista syistä kilpailutuksiin saatujen tarjousten määrä voi jäädä vähäiseksi, vaikka kilpailutus olisi muuten toteutettu laadukkaasti.

Hankintayksikön mahdollisuudesta sulkea ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle säädetään hankintalaissa. Poissulkemisperusteet on jaoteltu pakollisiin sekä harkinnanvaraisiin poissulkemisperusteisiin. Hankintayksikkö ei voi sulkea ehdokasta tai tarjoajaa tarjouskilpailun ulkopuolelle ilman laissa mainittua perustetta. Kaupunkiympäristön toimiala ei toisin sanoen voi sulkea toteuttamiensa kilpailutusten ulkopuolelle tarjoajia vain sillä perusteella, että näiden taustat herättävät epäilyjä, vaan poissulkemiselle tulee olla laissa määritelty peruste. Mikäli perusteita tarjoajan tai ehdokkaan poissulkemiselle on, tulee tälle lain mukaan vielä varata mahdollisuus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ennen poissulkemista.

Laissa säädettyjen poissulkemisperusteiden lisäksi hankintayksikkö voi asettaa kilpailutuksen ehdoiksi ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta koskevia vaatimuksia. Vaatimukset voivat koskea muun ohella ehdokkaan tai tarjoajan taloudellista ja rahoituksellista tilannetta sekä teknistä ja ammatillista pätevyyttä. Suuressa osassa kaupunkiympäristön toimialan toteuttamissa kilpailutuksissa on asetettu ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta koskevia vaatimuksia, jotta voidaan varmistua siitä, että ehdokkailla ja tarjoajilla on valmiudet menestyksekkäästi toteuttaa hankinnan kohteena oleva urakka taikka tuottaa hankinnan kohteena oleva palvelu. Yleisimmin soveltuvuutta koskevat vaatimukset koskevat ehdokkaan tai tarjoajan taikka näiden henkilöstön ammatillista pätevyyttä ja kokemusta sekä ehdokkaan ja tarjoajan vähimmäisliikevaihtoa.

Etenkin toimitilajohtamisen palveluyksikössä henkilöstön vaihtuvuus sekä täyttämättömät vakanssit aiheuttavat haasteita hankkeiden etenemiselle. Vaikka suurimmat henkilöstöresurssitarpeet kohdistuvatkin hankesuunnitteluun, heijastuvat ne myös rakennusurakoiden kilpailutuksiin. Avoimista vakansseista ja henkilöstön vaihtuvuudesta johtuen olemassa olevaan henkilöstöön kohdistuva kuormitus on tavanomaista suurempaa, mikä voi yksittäistapauksissa näkyä kilpailutusten laadussa. Ensisijaisena toimenpiteenä tulisikin olla avoimena olevien toimitilajohtamisen palveluyksikön vakanssien täyttäminen sekä henkilöstön pitovoiman parantaminen, jotta rakennusurakoiden kilpailutusten laatua saataisiin parannettua nykyisestä. Vuoden 2022 lopulla toimitilajohtamisen palveluyksikössä oli avoinna viisi vakanssia.

Kaupunkiympäristön toimiala järjestää henkilöstölleen hankintoja ja kilpailutuksia koskevaa koulutusta niin itsenäisesti kuin yhteistyössä hankinnan palveluyksikön kanssa. Kattavasta koulutuksesta huolimatta vastaan voi tulla tilanteita, joiden ratkaisemiseen kaupunkiympäristön toimialalta löytyvä hankintaosaaminen ei riitä, vaan tämä osaaminen löytyy hankinnan palveluyksiköstä. Kaupunkiympäristön toimialan näkemyksen mukaan hankinnan palveluyksikölle tulisikin varmistaa riittävät henkilöresurssit, jotta hankinnan palveluyksikkö pystyy tukemaan muuta kaupunkikonsernia hankintoihin liittyvissä asioissa kaikissa tilanteissa.

Kaupunkiympäristön toimialan omaa hankinta-asiantuntemusta on sovittu lisättävän hankinta-alan asiantuntijalla. Vakanssiin rahoitus saadaan vuoden 2024 budjettiin.

Kaupunginhallitus 4.9.2023 § 25

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Juha Järälle ja 16 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle Hankinnan palveluyksikön ja kaupunkiympäristön toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunginhallitus 18.9.2023 § 29

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Juha Järälle ja 16 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle Hankinnan palveluyksikön ja kaupunkiympäristön toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 22

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Juha Järälle ja 16 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle Hankinnan palveluyksikön ja kaupunkiympäristön toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Allekirjoitettu Juha Järän ja 16 muun valtuutetun aloite kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja kehitysresursseja

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot: hankintajohtaja Tiina Ekholm, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	**Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset**
Kaupungin kilpailutuksiin kehitystä ja kehitysresursseja Laadukas kilpailutus, sen eri tasoilla, on perusedellytys kuntalaisten ja yritysten maksamien verovarojen oikeaan, vastuulliseen sekä läpinäkyvään käyttöön kun haetaan parhaita toteutuksia investoinneille. Jos kilpailutus hoituu heikosti, on uhkana jopa epäluottamus. Kaupunki voi menettää huonoissa kilpailutuksissa rahaa, voi menettää korvaamattomia luontoarvoja tai mikä pahinta: kuntalaisten tai päättäjien omat aloitteet pitkittyvät tai jopa estyvät kokonaan. Viimevuosina on julkisuutta myöten tullut esiin useita hankkeita ja niiden esiintuomia ongelmia. Kilpailutus ei ole joko toteutunut tai on toteutunut heikosti, osin siksi kun siihen on vastannut vain yksi tai kaksi hakijaa. Näistä joskus toinen on sittemmin vetäytynyt kesken prosessin. Hankkeissa on myös ollut mukana toimijoita, joiden taustat ovat herättäneet perusteltujakin epäilyjä. On myös erilaisia viitteitä, ettei kaupungin resurssit kilpailutuksessa ole kunnossa. Kaupungininsinööri Vantaan Sanomissa 14.2.2023: ”Vantaan terassikilpailutusta on arvosteltu epäammattimaiseksi, muun muassa kilpailutusaikaa on pidetty liian lyhyenä. Miksi kaupunki ei hoida kilpailutusta huolellisesti?– Juuri tänään (maanantaina) kysyin kaupungilta, löytyisikö henkilö hoitamaan kilpailutuksia päätoimisesti ja pitkäjänteisesti. Sellaista ei löydy, sellaiseen ei ole henkilöresursseja. Siksi minä hoidan terassikilpailutusta muiden töideni ohessa, Westlin vastaa.” Tikkurilan suurterassia pyörittänyt yhtiö jätti veroja maksamatta – "Oli täysin kannattamaton" | Paikalliset | Vantaan Sanomat Terassikilpailutus ja siihen liittyneet seikat ovat kuitenkin vain yksi esimerkki isossa kokonaisuudessa. Uskomme että panostukset asian korjaamiseksi maksavat itsensä taloudellisesti ja laadullisesti monin kerroin takaisin. Esitämmekin että:	Aloitteen tekijän nimi: *Juha Järä* Aloitteen allekirjoittajat: 1. Juha Suoniemi 2. Antero Eerola 3. Niilo Kärki 4. Milad Dehghan 5. Minna Heikkinen 6. Tuukka Saimen 7. Tiina Tuomela 8. Tanja Aidanjuuri 9. Vaula Norrena 10. Antti Suni 11. Nina Nummela 12. Sirpa Siru Kauppinen 13. Janne Hartikainen 14. Suvi Karhu 15. Markku Weckman 16. Kai-Ari Lundell

- virkahenkilöstö tuo valtuustolle ne kehityskeinot ja aikataulut, joilla kaupungin kilpailutus ja siihen liittyvät seikat järjestetään kaikin puolin laadukkaasti. - Kartoitetaan yhteistyössä toimialojen ja valtuuston kanssa kilpailutukseen tarvittavat henkilöresurssit ja varmistetaan siihen tarvittavat talouskirjaukset. - Lisäksi kehitysprosessiin tulee myös kaupungin sisäisen tarkastuksen resurssit valjastaa mukaan. *Vantaan kaupunginvaltuuston kokous 27.2.2023*	

23 § Vastaus Sirpa Kauppisen, Tiina Tuomelan ja Mika Kasosen sekä 32 muun valtuutetun aloitteeseen jengiytymisen ehkäisemiseksi

VD/2959/00.02.00.03/2023

RÅ/MH/PH/HR/JT

Sirpa Kauppinen, Tiina Tuomela ja Mika Kasonen sekä 32 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Pääkaupunkiseudun kunnat sekä hyvinvointialueet luovat yhdessä ohjelman jengiytymisen vähentämiseksi.

Tarvitaan yhteisiä toimintatapoja jotta

- eri organisaatioiden osat kohtaavat toisensa
- asettavat yhteiset tavoitteet
- arvioivat resurssien tarpeen ja laadun sekä
- tarvittavat yhteistyötahot sekä
- seuraavat toimenpiteiden riittävyyttä.”

Kaupunginvaltuusto 24.4.2023 § 17

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmistetavaksi.

_____

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Valtuustoaloitteessa esitetään ohjelman rakentamista jengiytymisen vähentämiseksi pääkaupunkiseudun kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa. Pääkaupunkiseutu (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) muodostuu neljästä kunnasta, kolmesta hyvinvointialueesta ja kolmesta poliisipiiristä. Kattavan ohjelman luominen vaatisi siis käytännössä ainakin seitsemän eri valtuuston käsittelyn ja asian luonteen vuoksi myös mahdollisesti poliisihallituksen. Ohjelman laatiminen tilanteessa, jossa ei täysin selvää kuvaa ongelman syntymisestä ole kunnolla olemassa, vaatisi suuren määrän byrokratiaa ja päätösprosesseja, jonka vaikuttavuus varsinaiseen ongelmaan jäisi mahdollisesti kovin ohueksi. Asian eteen tehdään tällä hetkellä yhteistyötä monella eri tasolla eikä tässä kohtaa virallisen toimenpideohjelman laatiminen toisi luultavasti mitään konkreettista lisää.

Nuorten jengiytyminen on herättänyt viime aikoina paljon keskustelua, ja ilmiö, sekä siihen liittyvä keskustelu on noteerattu myös Vantaan kaupungin eri toimialoilla ja palvelualueilla. Tilannetta on seurattu aktiivisesti, ja tiedonvaihtoa on tehty erityisesti nuorten kanssa työskentelevien toimijoiden kanssa. Kaupungin toimijoiden muodostamaa tilannekuvaa on täydentänyt ja ohjannut poliisin viestintä puheena olevasta aiheesta.

3.2.2023 asetettiin Vantaan kaupunginjohtajan päätöksellä työryhmä pohtimaan nuorison väkivaltaisuutta ja rikoksia vapaa-ajalla ja kouluissa. Työryhmä koostuu eri kaupungin palvelualueiden toimijoista, joiden tehtävänkuvaan kuuluu lasten ja nuorten kanssa työskentely. Lisäksi työryhmässä on edustajia Vantaa-Kerava hyvinvointialueelta ja itä-Uudenmaan poliisilaitokselta. Työryhmässä jaetaan joustavasti tietoa ja havaintoja eri toimijoiden kesken, ja näin pyritään saavuttamaan riittävä tilannekuva ja tilanneymmärrys, joiden pohjalta on helpompi pohtia mielekkäitä ja ennaltaehkäiseviä toimia jengiytymiskehityksen katkaisemiseksi.

Vantaan kaupungin omien toimien lisäksi asiassa tehdään PKS-tasoisesti yhteistyötä ja vaihdetaan aktiivisesti tietoa. Tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla on hanke, jossa yritetään miettiä ja kehittää keinoja jengiytymisen ennaltaehkäisyyn. Aluillaan oleva hanke toimii Helsingistä käsin, mutta syksyllä saatavien lisäresurssien myötä yksi työntekijä tulee keskittymään Vantaan kysymyksiin.
Lisäksi HelsinkiMission Aggredi-toiminta on saanut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä 0,5 miljoonan euron rahoituksen nuorisojengityöhön Vantaalla.

Yhtenä yhteistyön muotona mainittakoon vielä Keski-Uudenmaan kuntien välinen Turvallisuuden ja varautumisen foorumi, missä turvallisuuden ja varautumisen ammattilaiset kohtaavat laajalla alueellisella kokonpanolla, ja tällöin tapahtuu myös tiedonvaihtoa ja yhteistä pohdintaa ajankohtaisten turvallisuusasioiden suhteen.

Tiivistäen todettakoon, että nuorten jengiytymisen ehkäisemiseksi on tehty toimia Vantaan kaupungin sisäisesti, PKS-tasoisen sekä kehyskuntien kanssa. Yhteistyössä on lisäksi mukana Vantaa-Kerava-hyvinvointialue, poliisi ja kolmannen sektorin toimijoita. Tiiviissä yhteistyössä toimimalla pyritään välttämään tiedon ja toiminnan siiloutumista, ja näin pystytään pitämään yhteistä tilannekuvaa kaikkien saman ongelman äärellä toimivien tahojen kanssa. Oikea tilannekuva ja ongelman juurisyiden ymmärtäminen ovat perusta sille, että voidaan ryhtyä oikeanlaisiin ja konkreettisiin toimiin siellä, missä toimenpiteillä saavutetaan haluttua vaikuttavuutta.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 23

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) antaa Sirpa Kauppiselle, Tiina Tuomelalle ja Mika Kasoselle sekä 32 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Päätettiin palauttaa asia valmisteluun.

Liite:

- Allekirjoitettu Sirpa Kauppisen, Tiina Tuomela ja Mika Kasosen sekä 32 muun valtuutetun aloite jengiytymisen ehkäisemiseksi

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Nuorisopalvelujohtaja Hannu Rusama
Turvallisuuspäällikkö Markus Hammarström
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Valtuustoaloite jengiytymisen ehkäisemiseksi Pääkaupunkiseudun kunnat sekä hyvinvointialueet luovat yhdessä ohjelman jengiytymisen vähentämiseksi. Tarvitaan yhteisiä toimintatapoja jotta • eri organisaatioiden osat kohtaavat toisensa, • asettavat yhteiset tavoitteet, • arvioivat resurssien tarpeen ja laadun sekä • tarvittavat yhteistyötahot sekä • seuraavat toimenpiteiden riittävyyttä. *24.4.2023*	Aloitteen tekijän nimi: *Sirpa Siru Kauppinen* *Tiina Tuomela* *Mika Kasonen* Aloitteen allekirjoittajat: 1. Jouko Jääskeläinen 2. Niilo Kärki 3. Juha Järä 4. Oskari Iivarinen 5. Milad Dehghan 6. Markku Weckman 7. Suvi Karhu 8. Otso Kivimäki 9. Kai-Ari Lundell 10. Marjo Vacker 11. Anu Hall 12. Manav Phull 13. Faysal Abdi 14. Pirkko Letto 15. Susanna Kaiju 16. Jussi Särkelä 17. Minna Heikkinen 18. Pirjo Luokkala 19. Jussi Vähäkangas 20. Naima EL Issaoui 21. Tarja Eklund 22. Vaula Norrena 23. Tuire Kaimio 24. Tuomas Mutanen 25. Janne Hartikainen 26. Nina Nummela 27. Matilda Stirkkinen 28. Paula Lehmuskallio 29. Juha Suoniemi 30. Reija Friman 31. Ida Tamminen 32. Erika Veltheim

24 § Vastaus Jari Jääskeläisen ja 15 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan kaupunki 50-vuotta -juhlaraha (2€)

VD/4501/00.02.00.03/2023

RÅ/AL/RK/MP/JT

Jari Jääskeläinen sekä 15 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Me allekirjoittaneet esitämme; että Vantaan kaupunki käynnistää selvitystyön ja valmistelun Vantaan kaupungin 50-vuotis juhlarahan (2 €) painamiseksi.

Kahden euron juhlarahoja ovat painettu mm:
• Koli- juhlaraha
• Punkaharju- juhlaraha
• Pallastunturit- juhlaraha
• Saaristomeri-juhlaraha
• Porvoonjokilaakso ja Vanha Porvoo- juhlaraha”

Kaupunginvaltuusto 19.6.2023 § 29

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle käsiteltäväksi.

_____

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaa juhlistaa 50-vuotista taivaltaan kaupunkina vuonna 2024. Juhlavuoteen on suunnitteilla monipuolinen ohjelma, jota tuottaa kaupunki ja kaupunkilaiset. Vuoden teemaksi on valittu Kotona Vantaalla. Teeman hengessä vantaalaisten juhlaa halutaan tehdä mahdollisimman lähestyttävästi ja mukaan kutsuen. Tämä näkyy juhlavuoden budjetissa, josta iso osa tullaan käyttämään kaikille maksuttomiin suurtapahtumiin sekä ylimääräiseen avustusmäärärahaan, jolla kaupunkilaiset saavat itse toteuttaa tapahtumia. Juhlavuoden ohjelmaa on valmisteltu kaupungin kaikilla toimialoilla, Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalta koordinoiden.

Selvitimme juhlarahaan liittyvää prosessia Valtiovarainministeriön asettamalta juhlarahalautakunnalta, ja kävi ilmi, että juhlarahan valmistelu ei onnistu tällä aikataululla. Valtionvarainministeriö on tammikuussa 2023 hyväksynyt vuoden 2024 kolikko-ohjelman. Lisäksi, jos haluaisimme valmistaa kahden euron kolikon, tulisi siihen hakea lupa Euroopan komissiosta, ja tämä pitkittää prosessia entisestään. Juhlarahaan saatavan luvan hakemisen lisäksi olisi vielä sopivan taiteilijan etsiminen, rahan taideteoksesta päättäminen ja kolikkojen valmistaminen.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 24

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) antaa Jari Jääskeläiselle ja 15 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Allekirjoitettu Jari Jääskeläisen ja 15 muun valtuutetun aloite Vantaan kaupunki 50-vuotta -juhlaraha (2 €)

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Kulttuuripäällikkö Reeli Karimäki, museon päällikkö Marjo Poutanen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	**Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset**
Vantaan kaupunki 50- vuotta -juhlaraha (2€) Me allekirjoittaneet esitämme; että Vantaan kaupunki käynnistää selvitystyön ja valmistelun Vantaan kaupungin 50-vuotis juhlarahan (2€) painamiseksi. Kahden euron juhlarahoja ovat painattu mm: • Koli- juhlaraha • Punkaharju- juhlaraha • Pallastunturit- juhlaraha • Saaristomeri-juhlaraha • Porvoonjokilaakso ja Vanha Porvoo- juhlaraha Vantaalla 19.6.2023 Jari Jääskeläinen	Aloitteen tekijän nimi: *Jari Jääskeläinen* Aloitteen allekirjoittajat: 1. Eve Rämö 2. Kai-Ari Lundell 3. Juha Järä 4. Juha Suoniemi 5. Milad Dehghan 6. Tanja Aidanjuuri 7. Tiina Tuomela 8. Antero Eerola 9. Jussi Saramo 10. Funda Demiri 11. Janne Hartikainen 12. Reija Friman 13. Niilo Kärki 14. Susanna Kaiju 15. Sirpa Siru Kauppinen

25 § Vastaus Eve Rämön ja 14 muun valtuutetun aloitteeseen biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä Vantaan uimarannoilla

VD/4490/00.02.00.03/2023

RÅ/V-MK/AJ/MT/JT

Eve Rämö sekä 14 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Yli 20 000 tonnia aurinkorasvaa huuhtoutuu vuosittain vesistöihin, kun ihmiset käyvät vilvoittelemassa meressä tai järvessä. Oikeanlaiset aurinkosuojatuotteet ovat tärkeitä ihmisten terveydelle, mutta myös aurinkotuotteiden ympäristönäkökulmasta tulee huolehtia.

Aurinkorasvojen sisältämät kemikaalit ovat haitallisia nisäkkäille, merieliöille, linnuille ja kaloille. Rasvojen UV-filtterit ovat haitallisia myös ihmisille.

Etenkin etelän maissa mereen huuhtoutuneet, myrkyllisiä jäämiä sisältävät aurinkovoiteet vahingoittavat koralleja ja haittaavat meren elämää. Kun puhutaan vesien kemikalisoitumisesta, ovat yksi suurimmista huolenaiheista hormonitoimintaa häiritsevät kemikaalit (Endocrine Disrupting Chemicals = EDC). Nämä aineet sekoittavat elimistön viestijärjestelmää estämällä tai matkimalla hormonien toimintaa. EDC-kemikaaleja löytyy esimerkiksi perinteisistä aurinkorasvoista ja sen vuoksi ensimmäisenä maailmassa Havaijin osavaltio on kieltänyt mm. näiden aineiden käytön osavaltiossa myytävissä aurinkotuotteissa. Kemiallisten aurinkosuojien kemikaalit estävät veteen liuetessaan auringon säteiden pääsyn pohjalle asti, ja näin vedenalainen ympäristö ei pääse uusiutumaan ja elämään luonnollisella tavalla. Kemiallisten aurinkosuojien kemikaaleista erityisesti oksibentsoni on haitallinen vesistöille, ja heikentää levien, korallien, kalojen ja muiden vesieliöiden elinoloja.

Tutkimuksissa on yksiselitteisesti todettu, että aurinkorasvojen kemikaalit ovat haitallisia vesien eliöstölle. Lisäksi monet tutkimukset osoittavat UV-filttereiden häiritsevän nisäkkäiden, kalojen ja lintujen kehitystä.
Tämän lisäksi UV-filtterit ovat riski meille ihmisille: ne näkyvät verenkierrossa jo yhden vuorokauden kuluttua käytöstä ja monet asiantuntijat suosittelevat kemiallisista suojista pidättäytymistä hormonihäirikköriskin vuoksi.
Pohtiipa aurinkorasva-asiaa sitten ympäristön tai ihmisen terveyden näkökulmasta, on tärkeää tiedostaa valintojen merkitys kemikaalinäkökulmasta, sillä ympäristön kemikalisoituminen uhkaa paitsi luontoa ja meitä itseämme, myös tulevia sukupolvia.

Ympäristönäkökulmasta Vantaan tulisi lisätä tietoisuutta oikeanlaisten aurinkotuotteiden käytöstä ja vähentää vesistöjen kemikaalikuormaa. Vantaan vesistöt ovat pieniä ja kesäisin erittäin suurella käytöllä. Etenkin Kuusijärven veden laatu on usein herättänyt huolta Kuusijärven kovan käytön vuoksi. Olisikin kaikin puolin järkevää vähentää vesistöjen kemikaalikuormaa.
Esitän, että Vantaa ottaa uimarannoillaan käyttöön suosituksen biohajoavien aurinkotuotteiden käytöstä.

Kaupunginvaltuusto 19.6.2023 § 25

Päätös:
Päätettiin ottaa asia valmistetavaksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmistetavaksi.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin suosituimpien uimarantojen, Kuusijärven, Vetokannaksen ja Leppäkorven uimarantojen veden vaihtuvuus on vähäistä. Vetokannaksella ja Leppäkorvessa vesi vaihtuu vesistössä ainoastaan haihtumalla, joten veteen päätyneet kemikaalit rasittavat vesistöä pitkään.

Liikunnan palvelualue suunnittelee yhdessä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan viestinnän kanssa tiedotteen aurinkovoiteiden sisältämien kemikaalien haitoista vesieliöstölle ja aurinkovoiteiden käyttäjille. Tiedotus toteutetaan kesän 2024 alussa, jolloin aurinkovoiteiden hankinta ja käyttö on ajankohtaista. Lisäksi liikunnan palvelualue sisällyttää uimarantojen kotisivuille ja rantojen opastetauluihin suosituksen biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 25

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Eve Rämölle ja 14 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- allekirjoitettu Eve Rämön ja 14 muun valtuutetun aloite biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä Vantaan uimarannoilla.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Liikuntapäällikkö Anu Jokela
Kalastusteknikko Markku Tiusanen
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	**Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset**
Aloite biohajoavien aurinkovoiteiden käytöstä Vantaan uimarannoilla Yli 20 000 tonnia aurinkorasvaa huuhtoutuu vuosittain vesistöihin, kun ihmiset käyvät vilvoittelemassa meressä tai järvessä. Oikeanlaiset aurinkosuojatuotteet ovat tärkeitä ihmisten terveydelle, mutta myös aurinkotuotteiden ympäristönäkökulmasta tulee huolehtia. Aurinkorasvojen sisältämät kemikaalit ovat haitallisia nisäkkäille, merieliöille, linnuille ja kaloille. Rasvojen UV-filtterit ovat haitallisia myös ihmisille. Etenkin etelän maissa mereen huuhtoutuneet, myrkyllisiä jäämiä sisältävät aurinkovoiteet vahingoittavat koralleja ja haittaavat meren elämää. Kun puhutaan vesien kemikalisoitumisesta, ovat yksi suurimmista huolenaiheista hormonitoimintaa häiritsevät kemikaalit (Endocrine Disrupting Chemicals = EDC). Nämä aineet sekoittavat elimistön viestijärjestelmää estämällä tai matkimalla hormonien toimintaa. EDC-kemikaaleja löytyy esimerkiksi perinteisistä aurinkorasvoista ja sen vuoksi ensimmäisenä maailmassa Havaijin osavaltio on kieltänyt mm. näiden aineiden käytön osavaltiossa myytävissä aurinkotuotteissa. Kemiallisten aurinkosuojien kemikaalit estävät veteen liuetessaan auringon säteiden pääsyn pohjalle asti, ja näin vedenalainen ympäristö ei pääse uusiutumaan ja elämään luonnollisella tavalla. Kemiallisten aurinkosuojien kemikaaleista erityisesti oksibentsoni on haitallinen vesistöille, ja heikentää levien, korallien, kalojen ja muiden vesieliöiden elinoloja. Tutkimuksissa on yksiselitteisesti todettu, että aurinkorasvojen kemikaalit ovat haitallisia vesien eliöstölle. Lisäksi monet tutkimukset osoittavat UV-filttereiden häiritsevän nisäkkäiden, kalojen ja lintujen kehitystä. Tämän lisäksi UV-filtterit ovat riski meille ihmisille: ne näkyvät verenkierrossa jo yhden vuorokauden kuluttua käytöstä ja monet asiantuntijat suosittelevat kemiallisista suojista pidättäytymistä hormonihäirikköriskin vuoksi. Pohtiipa aurinkorasva-asiaa sitten ympäristön tai ihmisen terveyden näkökulmasta, on tärkeää tiedostaa valintojen merkitys kemikaalinäkökulmasta, sillä ympäristön kemikalisoituminen uhkaa paitsi luontoa ja meitä itseämme, myös tulevia sukupolvia. Ympäristönäkökulmasta Vantaan tulisi lisätä tietoisuutta oikeanlaisten aurinkotuotteiden käytöstä ja vähentää vesistöjen	Aloitteen tekijän nimi: *Eve Rämö* Aloitteen allekirjoittajat: 1. Jari Jääskeläinen 2. Tarja Eklund 3. Anu Hall 4. Vaula Norrena 5. Milad Dehghan 6. Paula Lehmuskallio 7. Minna Heikkinen 8. Mikko Viilo 9. Maija Rautavaara 10. Eva Tawasoli 11. Hanna Valtanen 12. Ida Tamminen 13. Sirpa Siru Kauppinen 14. Tarja Eklund

kemikaalikuormaa. Vantaan vesistöt ovat pieniä ja kesäisin erittäin suurella käytöllä. Etenkin Kuusijärven veden laatu on usein herättänyt huolta Kuusijärven kovan käytön vuoksi. Olisikin kaikin puolin järkevää vähentää vesistöjen kemikaalikuormaa. **Esitän, että Vantaa ottaa uimarannoillaan käyttöön suosituksen biohajoavien aurinkotuotteiden käytöstä.** Vantaalla 19.6.2023 Eve Rämö	

26 § Vastaus Ida Tammisen ja Tiina Tuomelan sekä 43 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan koulujen ruoka-aikojen järjestämisestä

VD/11567/00.02.00.03/2022

KK/PK/US/KP/JT/EJ

Ida Tamminen ja Tiina Tuomela sekä 43 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että Vantaan pitää kartoittaa koululuokat, jotka pääsevät ruokailemaan ikätasoonsa nähden liian myöhään johtuen koulujen liian pienistä ja kovalla käytöllä olevista ruokaloista.

Kunnassamme on ala- asteella olevia lapsia, jotka ruokailevat vasta puolen päivän jälkeen. Koulun alkaessa kahdeksalta on selvää, että usealle lapselle tulee ruokailujen väliin viidenkin tunnin tauko. Tämä ruokailujen väli olisi monelle aikuisellekin liian pitkä. Näin pitkä tauko ruokailuissa laskee veren sokeria ja vaikuttaa suoraan jaksamiseen, keskittymiseen ja sitä kautta kykyyn oppia uutta.

Näissä tilanteissa on ohjeistettu lapsia tuomaan kotoa eväät. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo huomioiden Vantaan kaupungin tehtävänä on näissä tilanteissa kustantaa lasten eväät. Vantaa ei voi ulkoistaa vastuuta muille.

Kaupungin edustajien kanssa asiasta keskusteltaessa on todettu, että maksullisia eväitä kannattaa tiedustella rehtorilta. Ja kysymykseen, onko meillä useitakin luokkia, jotka kärsivät myöhäisestä ruokailusta, ei olla saatu vastausta.

Vaadimme, että kaupunki selvittää kuinka paljon meillä on lapsia, jotka pääsevät ahtaiden ruokaloiden takia syömään ikätason huomioiden liian myöhäiseen kellonaikaan. Mikäli lasten ruokailua ei voida aikaistaa tai järjestää muulla tavoin (kuten ruokailemalla luokassa) on kaupungin järjestettävä näille lapsille eväät.”

Kaupunginvaltuusto 10.10.2022 § 11

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Luokkien ruokailuvuorot pyritään järjestämään niin, ettei ajankohta ole kohtuuton lapsen työjärjestys huomioon ottaen. Koulujen ruokalatilojen tilakapasiteetti suhteessa oppilasmäärään vaihtelee ja ruokailuaikojen sijoittamista työjärjestykseen ohjaa monet eri seikat.

Vantaan kaikissa perusopetuksen kouluissa luokkien 1–3 ruokailu järjestetään 10.00–11.30 välisenä aikana.

Vuosiluokkien 4–6 ruokailu järjestetään 34 koulussa ennen klo 12.
Vuosiluokkien 4–6 ruokailu järjestetään 4 koulussa klo 12 jälkeen.

Koulu 1: 94 oppilasta vuosiluokalta 6 ruokailee klo 12–12.30.
Kyseisten oppilaiden koulu alkaa viikonpäivästä ja ryhmästä riippuen klo 8.30–10.15.

Koulu 2: Hieman yli 100 oppilasta vuosiluokilta 4–6 ruokailee klo 12–13 välisenä aikana.
Kyseisten oppilaiden koulu alkaa viikonpäivästä ja ryhmästä riippuen klo 8.15–10.15.

Koulu 3: 60 oppilasta vuosiluokalta 6 ruokailee klo 12–12.45.
Kyseisten oppilaiden koulu alkaa viikonpäivästä ja ryhmästä riippuen klo 8.30–9.15.

Koulu 4: Yksi luokka (vuoroin 4. tai 5.lk) ruokailee klo 12.00–12.30.
Kyseisten oppilaiden koulu alkaa klo 8.30.

Arviolta 150 oppilasta/päivä vuosiluokilta 4–6 aloittaa koulun klo 8–8.30 ja syö klo 12 tai sen jälkeen.

Syitä ruokailuun klo 12 tai sen jälkeen ovat seuraavat:
- ruokalan paikka- ja kapasiteettimäärä suhteessa oppilasmäärään. Paikkoja on liian vähän, jotta kaikki mahtuisivat ruokailemaan ennen klo 12.
- päivittäinen oppituntien aikataulutus. Oppilaat ruokailevat toisen, kolmannen tai neljännen oppitunnin perään. Neljäs oppitunti saattaa päättyä klo 12.
- lukujärjestykselliset seikat (esim. liikuntatunti klo 10–12). Kesken liikuntatunnin tai valinnaisen kotitalouden kaksoistunnin ei ole opintojen kannalta mielekästä käydä syömässä.
- tiettyjen oppilasryhmien pidennetty ja/tai erityistarpeinen ruokailu (esim. vammaisopetus) saattaa aiheuttaa painetta siirtää osa yleisopetuksen ruokailusta myöhemmäksi.

Evästarjoilu:
Jos eväspussin hinta olisi 1,50 euroa, on vuosittainen kokonaiskustannus 42 750 euroa. (150 oppilaalle päivittäin eväät = 150 x 190 = 28 500 eväspussia.) Tähän päälle tulee laskea välilliset kulut (eväiden valmistaminen ja jako).

Kaupunginhallitus 8.5.2023 § 30

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Ida Tammiselle ja Tiina Tuomelalle sekä 43:lle muulle allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Päätettiin palauttaa asia valmisteluun.

_____

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala täydentää vastaustaan seuraavasti:

Kouluja, joissa ruokailua ei pystytä järjestämään ennen klo 12 kaikille 3.–6.lk oppilaille, on neljä kappaletta. Kouluille tehdyn tiedustelun perusteella oppilaita, joiden koulun alkamisen ja kouluruokailun väli on n. 4 tuntia, on päivittäin koko Vantaan tasolla yhteensä n. 150.

Välipalan organisointi edellyttää palveluntuottajan näkökulmasta (ateriapalvelujohtaja Hannakaisa Haanpää, Vantti) sitä, että ennen mahdollista toiminnan aloitusta on saatavissa tieto kouluista, joissa evästarjoilu käynnistetään, tieto asiakasmääristä kouluissa, sekä tieto siitä, minä päivinä evästarjoilu halutaan.

Evästarjoilun tuotteista tarvitaan tilaus niin, että tarvepäivä ja tuotteet ilmoitetaan sekä syys- että kevätkaudelle.

Erityisruokavaliot huomioidaan tilauksen mukaan ja näissä tuotteet voivat vaihdella.
Tuotteet noudetaan keittiöltä ja oppilaat ruokailevat opettajan kanssa heidän valitsemassaan paikassa.

Evästarjoilun vaihtoehdoiksi Vantti on esittänyt seuraavia (sis. alv 14 %):

TUOTE	Hinta/kpl (ka 0,85€)
Hedelmä	0,62
Marjainen smoothie 250 ml	1,93
Jogurttijuoma 250 ml	1,59
Play-jogurttijuoma 100 ml	0,60
Riisipiirakka 60 g	0,26
Ruisruutu, juusto	0,48
Kaura-ruissydän, juusto	0,48
EVÄSPAKETTI	Ka 2,01 €
Smoothie, riisipiirakka, hedelmä	2,80
Jogurttijuoma 250 ml, ruisruutu, hedelmä	2,68
Jogurttijuoma 100 ml, kaura-ruissydän, hedelmä	1,70
Jogurttijuoma 100 ml, riisipiirakka	0,86

Arviolta jokainen neljästä koulusta, joissa ruokailua ei pystytä järjestämään kaikille oppilaille ennen klo 12, kykenee järjestämään eväsjakelun yllä kuvatun mukaisesti.

Yksittäisen evästuotteen keskihinta on 0,85 €. Vuosikustannus 150 oppilaalle 190 koulupäivän ajan on 24 225 €. Eväspaketin keskihinta on 2,01 €. Vuosikustannus 150 oppilaalle 190 koulupäivän ajan on 57 285 €.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 26

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Ida Tammiselle ja Tiina Tuomelalle sekä 43:lle muulle allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- allekirjoitettu Ida Tammisen ja Tiina Tuomelan sekä 43 muun valtuutetun aloite Vantaan koulujen ruoka-aikojen järjestämisestä

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot: Opetuspäällikkö Pepita Kaskentaus, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Aloite Vantaan koulujen ruoka-aikojen järjestämisestä	**Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset**
Me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että Vantaan pitää kartoittaa koululuokat, jotka pääsevät ruokailemaan ikätasoonsa nähden liian myöhään johtuen koulujen liian pienistä ja kovalla käytöllä olevista ruokaloista. Kunnassamme on ala- asteella olevia lapsia, jotka ruokailevat vasta puolen päivän jälkeen. Koulun alkaessa kahdeksalta on selvää, että usealle lapselle tulee ruokailujen väliin viidenkin tunnin tauko. Tämä ruokailujen väli olisi monelle aikuisellekin liian pitkä. Näin pitkä tauko ruokailuissa laskee veren sokeria ja vaikuttaa suoraan jaksamiseen, keskittymiseen ja sitä kautta kykyyn oppia uutta. Näissä tilanteissa on ohjeistettu lapsia tuomaan kotoa eväät. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo huomioiden Vantaan kaupungin tehtävänä on näissä tilanteissa kustantaa lasten eväät. Vantaa ei voi ulkoistaa vastuuta muille. Kaupungin edustajien kanssa asiasta keskusteltaessa on todettu, että maksullisia eväitä kannattaa tiedustella rehtorilta. Ja kysymykseen, onko meillä useitakin luokkia, jotka kärsivät myöhäisestä ruokailusta, ei olla saatu vastausta. Vaadimme, että kaupunki selvittää kuinka paljon meillä on lapsia, jotka pääsevät ahtaiden ruokaloiden takia syömään ikätason huomioiden liian myöhäiseen kellonaikaan. Mikäli lasten ruokailua ei voida aikaistaa tai järjestää muulla tavoin (kuten ruokailemalla luokassa) on kaupungin järjestettävä näille lapsille eväät. 10.10.2022	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> *Ida Tamminen ja Tiina Tuomela* <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Anu Hall 2. Sirpa Siru Kauppinen 3. Milad Dehghan 4. Juha Järä 5. Minna Heikkinen 6. Jussi Särkelä 7. Jari Sainio 8. Minttu Sillanpää 9. Tarja Eklund 10. Pirkko Letto 11. Naima EL Issaoui 12. Kai-Ari Lundell 13. Vaula Norrena 14. Eve Rämö 15. Juha Suoniemi 16. Tuire Kaimio 17. Antero Eerola 18. Hanna Valtanen 19. Mikko Viilo 20. Niilo Kärki 21. Funda Demiri 22. Pirjo Luokkala 23. Marjo Vacker 24. Eva Tawasoli 25. Faysal Abdi 26. Jouko Jääskeläinen 27. Nina Nummela 28. Jussi Vähäkangas 29. Reija Friman 30. Maija Rautavaara 31. Suvi Karhu 32. Sirkka-Liisa Kähärä 33. Matilda Stirkkinen 34. Tanja Aidanjuuri 35. Erika Veltheim 36. Ulla Kaukola 37. Ranbir Sodhi 38. Säde Tahvanainen 39. Pasi Liukkonen 40. Jussi Saramo 41. Paula Lehmuskallio 42. Hussein al Taee 43. Anssi Aura

27 § Vastaus Antero Eerolan ja 8 muun valtuutetun aloitteeseen ohjelma lähikoulujen puolesta yhdessä työntekijäjärjestöjen, vanhempien ja oppilaiden kanssa

VD/1434/00.02.00.03/2023

KK/PH/NK/PA/KP/JT

Antero Eerola ja 8 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Suomessa, etenkin pääkaupunkiseudulla on viime aikoina käyty keskustelua lähikoulujen asemasta ja koulushoppailusta. Ilmiö tarkoittaa sitä, että vanhemmat haluavat viedä lapsensa muuhun kuin lähikouluun. Taustalla on usein pelko esimerkiksi lähikoulun heikosta tasosta, rauhattomuudesta ja huonoista oppimistuloksista. Ilmiö on tunnistettu myös Vantaalla. Aina sen taustalla olevat mielikuvat eivät perustu täysin todellisuuteen.

Keskustelun ikävimpiin puoliin kuuluu suomea toisena kielenään opiskelevien, niin sanottujen S2-lasten leimaaminen ja syyttäminen koulujen ongelmista. Lasten syyllistäminen ei kuitenkaan ratkaise ongelmia. Vastuu on poliittisilla päättäjillä, joiden on turvattava kouluille riittävät resurssit ja näin kasvatus- ja opetusalan ammattilaisille kunnolliset edellytykset tehdä työtään.

Varoittava esimerkki on Ruotsi, jossa kouluvalinta vapautettiin täysin jo 1990-luvun alussa. Se on johtanut lähikouluperiaatteen romuttamiseen sekä valtaisaan koulujen eriytymiseen ja oppilaiden eriarvoistumiseen. Tämä kehitys on estettävä Suomessa.

Opettajajärjestöjen mukaan Vantaan perusopetuksessa on kuitenkin isoja haasteita, jotka ovat taustalla myös koulujen eriytymisessä. Vaativa ja raskas työkuorma johtavat opettajien väsymiseen eikä työnantaja usein tunnista näitä vaikeuksia.

Riskinä on, että oppilaiden yhdenvertainen mahdollisuus jatkaa opintojaan ei täysin toteudu. Tämä näkyy siinä, että toisen asteen opiskelijoiden akateemisissa perustaidoissa on paikoin jo isoja ongelmia. Opiskelutaitoihin liittyviä ongelmia on erityisesti ammatillisessa koulutuksessa.

Yksi keskeisistä ongelmista on oppilaiden kielitaidon puute. Siksi juuri siihen pitäisi panostaa voimakkaammin kuin mihinkään muuhun. Nykyistä runsaampi matematiikan ja äidinkielen opetus lisäisivät kaikkien lasten akateemisia valmiuksia.

Edellä olevan perusteella me allekirjoittaneet valtuutetut teemme seuraavan valtuustoaloitteen:

* Vantaa käynnistää ohjelman, jolla lähikoulujen asemaa voidaan vahvistaa. Tavoitteena on yhdessä kaupungin henkilöstöjärjestöjen, vanhempien ja oppilaiden kanssa koota ohjelma, jolla kartoitetaan koulujen eriytymisen syitä, taustoja ja seurauksia sekä kootaan toimenpiteitä koulujen eriytymisen estämiseksi. Tarkoituksena on näin vähentää tarvetta koulushoppailuun.”

Kaupunginvaltuusto 27.2.2023 § 19

Päätös:
Päätetiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaalla on tehty pitkäjänteisestä työtä lähikouluperiaatteen edistämiseksi ja lähikoulujen tasalaatuisuuden turvaamiseksi. Vantaalla on neljä oppilaaksiottoaluetta, joita kutakin johtaa aluepäällikkö. Oppilaaksiottoalueella on useita kouluja ja aluepäällikkö määrittelee jokaiselle koulutulokkaalle ja kuntaan muuttavalle oppilaalle lähikoulun.

Lähikouluperiaatetta on vahvistettu alueellisella johtamismallilla, jossa aluepäälliköiden alaisuudessa työskentelevät alueen rehtorit ja aluekoordinaattorit. Vuonna 2020 alueellista mallia vahvistettiin yhdellä uudella aluepäälliköllä (länsi=> Kivistö-Aviapolis). Aluekoordinaattorit ohjaavat ja konsultoivat kouluja oppimisen tukeen, valmistavaan opetukseen ja monikielisiin oppilaisiin liittyvissä asioissa.

Painotettu opetus, kaksikielinen opetus ja A1-kieli ovat Suomen suurissa kaupungeissa kouluvalintaan vaikuttavia tekijöitä (ns. ”koulushoppailun” kannustimia). Näitä kannustimia on rajattu Vantaan perusopetuksessa systemaattisesti.

Koulutuksellista tasa-arvoa vahvistavaa työtä on tehty kouluissa pitkään. Koulutuksellista tasa-arvorahoitusta on jaettu kouluille ns. kota-indeksin* pohjalta (*vieraskielisten, työttömien, vain perusasteen tutkinnon suorittaneiden osuus alueella). Kota-rahoituksella kouluille on palkattu resurssiopettajia, koulunkäyntiavustajia ja lisätty jakotunteja. Monissa kouluissa opettajan, oppilaan ja huoltajan tukena on moniammatillisia työntekijöitä oppilashuoltohenkilöstön lisäksi esim. monikielinen ohjaaja, koulunuorisotyöntekijä. Vaativan erityisen tuen opettajilla ja valmistavan opetuksen opettajilla on mahdollisuus työnohjaukseen. Kouluissa, joissa vieraskielisten oppilaiden määrä on yli 40 % maksetaan opettajille kannustinlisää.

Vuodesta 2022 alkaen Vantaalla on ollut käynnissä Yhteinen koulu -hanke, jossa kehitetään toimialarajat ylittävä toimintamalli koulusegregaation vähentämiseksi. Hanketta koordinoidaan kasvatuksen ja oppimisen toimialalla, mutta hanke tekee tiivistä yhteistyötä kaupunkiympäristön sekä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialojen kanssa. Hankkeelle on saatu jatkorahoitusta vuoden 2025 loppuun saakka. Hanketta rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö ja vastaavia hankkeita on käynnissä myös muissa suurissa kaupungeissa. Ministeriön koordinaation kautta Vantaan hanke on osa kansallista koulusegregaation vähentämisen hankeverkostoa.

Yhteinen koulu -hankkeessa on kuultu laajasti kaupungin eri toimialojen edustajia sekä kolmannen sektorin toimijoita. Hankkeessa on selvitetty koulujen eriytymisen tilaa ja eriytymisen syitä Vantaalla. Hankkeessa kehitetään kasvatuksen ja oppimisen toimialan eriytymiskehityksen tietopohjaa ja seurantaa ja tätä tietopohjaa on tarkoitus käyttää paitsi ennakoimaan eriytymiskehitystä, myös kohdentamaan resursseja entistä tarkemmin. Hankkeessa myös tarkastellaan kasvatuksen ja oppimisen toimialan prosesseja (mm. oppilaaksiotto, painotettu opetus, palveluverkko, osallisuus) segregaationäkökulmasta.

Syksystä 2023 alkaen vantaalaiset ensimmäisen luokan oppilaat saavat yhden lisäviikkotunnin suomen kielen opetusta. Toisen luokan oppilaat saavat tunnin lisää matematiikan opetusta. Tuntilisäyksen ansiosta oppilailla on enemmän aikaa nykyisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen. Oppilaita tukemaan palkataan myös lisää erityisopettajia. Vantaalla käynnistetään erityisopettajakoulutus, jotta päteviä erityisopettajien määrää saadaan kasvatettua kouluissa. Ensi lukuvuonna työnsä aloittavat kouluvalmentajat ja kouluissa käynnistetään mentorointi uusille opettajille.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 27

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa Antero Eerolalle ja 8 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Allekirjoitettu Antero Eerolan ja 8 muun valtuutetun aloite ohjelma lähikoulujen puolesta yhdessä työntekijäjärjestöjen, vanhempien ja oppilaiden kanssa

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot: Opetustoimen suunnittelija Pia Hakkari, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Ohjelma lähikoulujen puolesta yhdessä työntekijäjärjestöjen, vanhempien ja oppilaiden kanssa Suomessa, etenkin pääkaupunkiseudulla on viime aikoina käyty keskustelua lähikoulujen asemasta ja koulushoppailusta. Ilmiö tarkoittaa sitä, että vanhemmat haluavat viedä lapsensa muuhun kuin lähikouluun. Taustalla on usein pelko esimerkiksi lähikoulun heikosta tasosta, rauhattomuudesta ja huonoista oppimistuloksista. Ilmiö on tunnistettu myös Vantaalla. Aina sen taustalla olevat mielikuvat eivät perustu täysin todellisuuteen. Keskustelun ikävimpiin puoliin kuuluu suomea toisena kielenään opiskelevien, niin sanottujen S2-lasten leimaaminen ja syyttäminen koulujen ongelmista. Lasten syyllistäminen ei kuitenkaan ratkaise ongelmia. Vastuu on poliittisilla päättäjillä, joiden on turvattava kouluille riittävät resurssit ja näin kasvatus- ja opetusalan ammattilaisille kunnolliset edellytykset tehdä työtään. Varoittava esimerkki on Ruotsi, jossa kouluvalinta vapautettiin täysin jo 1990-luvun alussa. Se on johtanut lähikouluperiaatteen romuttamiseen sekä valtaisaan koulujen eriytymiseen ja oppilaiden eriarvoistumiseen. Tämä kehitys on estettävä Suomessa. Opettajajärjestöjen mukaan Vantaan perusopetuksessa on kuitenkin isoja haasteita, jotka ovat taustalla myös koulujen eriytymisessä. Vaativa ja raskas työkuorma johtavat opettajien väsymiseen eikä työnantaja usein tunnista näitä vaikeuksia. Riskinä on, että oppilaiden yhdenvertainen mahdollisuus jatkaa opintojaan ei täysin toteudu. Tämä näkyy siinä, että toisen asteen opiskelijoiden akateemisissa perustaidoissa on paikoin jo isoja ongelmia. Opiskelutaitoihin liittyviä ongelmia on erityisesti ammatillisessa koulutuksessa. Yksi keskeisistä ongelmista on oppilaiden kielitaidon puute. Siksi juuri siihen pitäisi panostaa voimakkaammin kuin mihinkään muuhun. Nykyistä runsaampi	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> Antero Eerola (vas.) <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Jari Jääskeläinen 2. Minttu Sillanpää 3. Elina Nykyri 4. Tiina Tuomela 5. Vaula Norrena 6. Sirpa Siru Kauppinen 7. Tuire Kaimio 8. Naima EL Issaoui

matematiikan ja äidinkielen opetus lisäisivät kaikkien lasten akateemisia valmiuksia. Edellä olevan perusteella me allekirjoittaneet valtuutetut teemme seuraavan valtuustoaloitteen: * Vantaa käynnistää ohjelman, jolla lähikoulujen asemaa voidaan vahvistaa. Tavoitteena on yhdessä kaupungin henkilöstöjärjestöjen, vanhempien ja oppilaiden kanssa koota ohjelma, jolla kartoitetaan koulujen eriytymisen syitä, taustoja ja seurauksia sekä kootaan toimenpiteitä koulujen eriytymisen estämiseksi. Tarkoituksena on näin vähentää tarvetta koulushoppailuun. Vantaalla 27.2.2023	

28 § Vastaus Loviisa Kaartokallion ja 29 muun valtuutetun aloitteeseen laaja-alaisten erityisopettajien täydennyskoulutus

VD/12959/00.02.00.03/2022

KK/MG/KP/JT

Loviisa Kaartokallio ja 29 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Perusopetuslaissa todetaan, että oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen lisäksi riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen tuki jaotellaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Vantaalla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toteutetaan inklusiivisuuden periaatetta, jonka mukaan tuen tarpeessa olevien oppilaiden tuki pyritään järjestämään osana opetusryhmää. Inkluusio ja kolmiportaisen tuki haastavat sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen, ja tuen kehittäminen on sekä valtakunnallisesti että Vantaalla ajankohtainen asia. Perusopetuksessa tarvitaan yhä enenevissä määrin eriyttämistä ja tukitoimia. Yleistä ja tehostettua tukea antavalta laaja-alaiselta erityisopettajalta ei vaadita perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaisia opintoja. Opintojen puuttumien kuitenkin rajaa laaja-alaisen erityisopettajan työtä ja hankaloittaa oppilaiden tarpeisiin vastaamista ja tuen kehittämistä.

Inkluusio haastaa niin opettajat kuin oppilaat. Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on Vantaalla kasvussa. Väestöennusteet eivät kerro tuen tarpeen vähentymisestä tulevaisuudessa. Vantaalla on huutava pula pätevistä erityisopettajista ja tarve kehittää oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Vantaalla on laaja-alaisia erityisopettajia, joilta puuttuvat perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot. Opintojen puuttuminen rajaa laajaalaisen opettajan toimintakenttää ja haastaa näin yksikön oppimisen ja koulunkäynnin tuen kehittämistä
ja inkluusion haasteeseen vastaamista. Opintojen suorittaminen mahdollistaisi pätevöitymisen opettamaan erityisen tuen oppilaita laajemmin sekä arvioimaan oppimista ja osaamista oppiainekohtaisesti. Opintojen suorittaminen vahvistaisi myös laaja-alaisten erityisopettajien työn merkityksellisyyttä ja mahdollistaisi urapolkuja.

Esitän yhdessä aloitteen allekirjoittaneiden valtuutettujen kanssa, että kasvatuksen ja oppimisen toimiala selvittää mahdollisuuden tarjota esimerkiksi yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot vantaalaisille laaja-alaisille erityisopettajille, jotka eivät ole kyseisiä opintoja vielä suorittaneet.”

Kaupunginvaltuusto 14.11.2022 § 28

Päätös:
Päätetiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

———

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupunginvaltuutettu Loviisa Kaartokallio yhdessä 29 muun kaupunginvaltuutetun kanssa on tehnyt aloitteen Kasvatuksen ja oppimisen toimialan perusopetuksen palvelualueelle, jotta selvitettäisiin mahdollisuutta järjestää Vantaan kaupungin palveluksessa oleville kelpoisille laaja-alaisille erityisopettajille luokanopettajan kelpoisuuteen vaadittavat monialaiset opinnot. Näin vastattaisiin paremmin sekä oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin haasteisiin, inklusiivisen toimintakulttuurin kehittämiseen että alalla olevaan työvoimapulaan.

Vantaan kaupungissa toteutetaan vahvaa lähikouluperiaatetta, jonka mukaan oppilaat saavat tarvitsemansa oppimisen ja koulunkäynnin tuen ensisijaisesti osoitteen mukaisessa lähikoulussaan. Tuki järjestetään erilaisin joustavin järjestelyin yleisopetuksen ryhmässä tai erityisryhmässä. Oppilaan opiskelu järjestetään pienemmässä oppilasryhmässä oppilaan omassa lähikoulussa tai kaupunkitasoisessa erityisryhmässä erityisopettajan johdolla silloin, kun hänen tuen tarpeensa tätä edellyttää. Lähikouluissa ryhmämuotoista tukea tarjotaan osa- tai kokoaikaisen erityisryhmän tai integraatioryhmän muodossa.

Oppilaalla on oikeus saada laadukasta perusopetusta sekä tarvitsemaansa ohjausta ja tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä kaikkina työpäivinä omassa lähikoulussaan. Tämä mahdollistuu, kun opetuksessa hyödynnetään joustavia järjestelyjä, joita voivat olla joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, integraatioryhmät ja osittainen tai kokoaikainen pienryhmäopetus. Näiden joustavien järjestelyjen toteuttamiseen tarvitaan erilaisia opettajaryhmiä, kuten luokan-, aineen-, erityis- ja erityisluokanopettajia. Laaja-alaisten erityisopettajien konsultatiivinen työote luokan- ja aineenopettajien tukena auttaa monenlaisten oppilaiden oppilasta ja koulunkäyntiä. Lisäksi koulujen muu henkilöstö (avustava sekä opiskeluhuollon henkilöstö) toimii joustavien järjestelyjen mahdollistajana ja oppilaiden tukena.

Tuen tilastoja tarkastellessa tuen tarpeisten oppilaiden määrä on ollut kasvussa sekä valtakunnallisesti että Vantaa-tasoisesti. Tämä seikka on nostanut esiin henkilöstön osaamisen kehittämisen tarpeen inklusiivisen pedagogiikan sekä kolmiportaisen tuen osalta. Tätä toimintaa Vantaalla on tuettu vahvasti valtion Oikeus Oppia-ohjelman mukaisten erityisavustuksien kautta. Erityisavustuksilla on voitu sekä kehittää koulu- ja kaupunkitasoisia tuen rakenteita että hankkia ulkopuolista koulutusta esim. nepsy-lasten ja -nuorten kohtaamiseen ja oppilaiden psyykkisen hyvinvoinnin tukemiseen. Myös opetushenkilöstön yhteistyön lisäämiseksi on hankittu koulutusta, jota on voitu hyödyntää myös tuen tarpeisten oppilaiden joustavien järjestelyjen tukena.

Jotta Vantaan kaupungin perusopetuksessa voidaan paremmin sekä ennaltaehkäistä että vastata jo esillä oleviin oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin haasteisiin, tulee 1.8.2023 alkaen perusopetukseen 38 uutta laaja-alaisen erityisopettajan vakanssia. Näillä vakansseilla saadaan kohdennettua erityisopetuksen laskennallista resurssia niin, että 1.–2. ja 7.–9.luokilla 133 oppilasta kohtaan on yksi (1) laaja-alainen erityisopettaja. Tämä resurssilisäys mahdollistaa lähikouluperiaatteen mukaiset joustavat järjestelyt oppilaiden tukemiseen, kuten esimerkiksi samanaikaisopetuksen.

Riippumatta Vantaan kaupungin perusopetuksen resurssilisäyksestä, erityisopettajia tarvitaan lisää ja se on selkeästi yksi työvoimapula-aloista. Siitä johtuen Vantaan kaupunki on tehnyt hankintasopimuksen vuosille 2023–2024 Jyväskylän yliopisto/Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kanssa erityisopetuksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavien opintojen (60 opintopistettä) järjestämisestä. Nämä opinnot ovat tarkoitettu 40 perusopetuksen ja 20 varhaiskasvatuksen opettajalle, jotka työskentelevät Vantaan kaupungin palveluksessa. Tällä koulutuskokonaisuudella pyritään tukemaan sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen inklusiivisen toimintakulttuurin kehittämistä pätevöittämällä henkilöstöä erityisopetuksen tehtäviin. Näiden opintojen myötä valmistuu sekä laaja-alaisia erityisopettajia että

erityisluokanopettajia riippuen osallistuneiden pohjakoulutuksesta. Tämä koulutus vastannee osittain kaupungin työvoimapulaan.

Aloitteessa mainituilla monialaisilla opinnoilla tarkoitetaan yliopistojen tutkinnoista annetun asetuksen (794/2004, § 19) mukaisia opintoja, jotka antavat luokanopettajan kelpoisuuden ylemmän korkeakoulututkinnon ja opettajan pedagogisten opintojen suorittaneille. Nämä monialaiset opinnot koostuvat perusopetuksessa opettavien oppiaineiden didaktisista opinnoista sekä niihin liittyvistä harjoittelusta. Monialaisten opintojen laajuus on vähintään 60 opintopistettä. Opinnot järjestetään pääsääntöisesti lähiopetuksena ja niiden kesto vaihtelee 1–1½ lukuvuoteen riippuen opintoja järjestävästä yliopistosta. Näiden opintojen järjestämisvastuu kuuluu yllä olevan asetuksen mukaisesti niille yliopistoille, joilla on kasvatustieteellisen alan koulutusvastuu. Jotta näitä opintoja voidaan järjestää, selvitetään, onko ko. opinnot on mahdollista järjestää yhteistyössä yliopistojen kanssa ja mitä ko. opintojen järjestäminen vaatii kaupungin puolelta. Selvityksen tukena voidaan hyödyntää myös voimassa olevan hankintasopimuksen mukaisen erityisopettajien koulutuksen kokemuksia.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 28

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) antaa Loviisa Kaartokalliolle ja 29 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:
Merkittiin, että vs. apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään siten, että aloitevastauksen toiseksi viimeinen virke kuuluu seuraavasti:

”Jotta näitä opintoja voidaan järjestää, ~~tulee Vantaan kaupungin ensin selvittää~~ *selvitetään*, onko ko. opinnot on mahdollista järjestää yhteistyössä yliopistojen kanssa ja mitä ko. opintojen järjestäminen vaatii kaupungin puolelta.”

Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

Liite:

- Allekirjoitettu Loviisa Kaartokallion ja 29 muun valtuutetun aloite laaja-alaisten erityisopettajien täydennyskoulutus

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus – ja valituskielto

Lisätiedot: Opetustoimen asiantuntija Mari Grönroos, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	**Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset**
Laaja-alaisten erityisopettajien täydennyskoulutus Perusopetuslaissa todetaan, että oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen opetuksen lisäksi riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen tuki jaotellaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Vantaalla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toteutetaan inklusiivisuuden periaatetta, jonka mukaan tuen tarpeessa olevien oppilaiden tuki pyritään järjestämään osana opetusryhmää. Inkluusio ja kolmiportaisen tuki haastavat sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen, ja tuen kehittäminen on sekä valtakunnallisesti että Vantaalla ajankohtainen asia. Perusopetuksessa tarvitaan yhä enenevissä määrin eriyttämistä ja tukitoimia. Yleistä ja tehostettua tukea antavalta laaja-alaiselta erityisopettajalta ei vaadita perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaisia opintoja. Opintojen puuttumien kuitenkin rajaa laaja-alaisen erityisopettajan työtä ja hankaloittaa oppilaiden tarpeisiin vastaamista ja tuen kehittämistä. Inkluusio haastaa niin opettajat kuin oppilaat. Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on Vantaalla kasvussa. Väestöennusteet eivät kerro tuen tarpeen vähentymisestä tulevaisuudessa. Vantaalla on huutava pula pätevistä erityisopettajista ja tarve kehittää oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Vantaalla on laaja-alaisia erityisopettajia, joilta puuttuvat perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot. Opintojen puuttuminen rajaa laaja-alaisen opettajan toimintakenttää ja haastaa näin yksikön oppimisen ja koulunkäynnin tuen kehittämistä ja inkluusion haasteeseen vastaamista. Opintojen suorittaminen mahdollistaisi pätevöitymisen opettamaan erityisen tuen oppilaita laajemmin sekä arvioimaan oppimista ja osaamista oppiainekohtaisesti. Opintojen suorittaminen vahvistaisi myös laaja-alaisten erityisopettajien työn merkityksellisyyttä ja mahdollistaisi urapolkuja.	Aloitteen tekijän nimi: *Loviisa Kaartokallio* Aloitteen allekirjoittajat: 1. Jouko Jääskeläinen 2. Elina Nykyri 3. Vaula Norrena 4. Paula Lehmuskallio 5. Eeva Tikkanen 6. Heikkinen Minna 7. Markku Weckman 8. Pirjo Luokkala 9. Marjo Vacker 10. Heli Hakala 11. Nina Nummela 12. Anitta Orpana 13. Juha Järä 14. Sirpa Siru Kauppinen 15.Tanja Aidanjuuri 16. Manav Phull 17. Minttu Sillanpää 18. Jari Jääskeläinen 19. Tuire Kaimio 20. Kai-Ari Lundell 22. Niilo Kärki 23. Mika Kasonen 24. Siri Ahokas 25. Anu Hall 26. Eva Tawasoli 27. Maarit Raja-Aho 28. Reija Friman 29. Naima EL Issaoui

Esitän yhdessä aloitteen allekirjoittaneiden valtuutettujen kanssa, että kasvatuksen ja oppimisen toimiala selvittää mahdollisuuden tarjota esimerkiksi yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot vantaalaisille laaja-alaisille erityisopettajille, jotka eivät ole kyseisiä opintoja vielä suorittaneet. Vantaalla 14.11.2022	

29 § **Vastaus Keskustan valtuustoryhmän ja 24 muun valtuutetun aloitteeseen vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha**

VD/3682/00.02.00.03/2023

KK/SL/MA/HR/EN/EV/KP/JT

Keskustan valtuustoryhmä sekä 24 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Valtuuston tulee ryhtyä toimenpiteisiin, että työrauha saadaan palautettua kaikkiin vantaalaisiin kouluihin perusopetuksesta toiselle asteelle.

Lisäksi tulee ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin mahdollisten koulujen työrauhaa uhkaavien tekijöiden ennaltaehkäisemiseksi ja jo syntyneiden koulujen työrauhaongelmien poistamiseksi sekä uusien, koulujen
työrauhaan liittyvien haasteiden ja –palvelutarpeiden tunnistamiseksi ja niihin varautumiseksi.

Koulujen työrauhan palauttaminen tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä oppilaiden, huoltajien, opettajien ja alan asiantuntijoiden kanssa.”

Kaupunginvaltuusto 22.5.2023 § 11

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

_____

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella tehdään jo paljon sen eteen, että kaikilla olisi turvallinen olla ja hyvät mahdollisuudet oppia yhdessä. Näillä toimenpiteillä edistetään eri ikäisten oppijoiden sekä varhaiskasvatuksen ja oppilaitosten henkilöstön työrauhaa.

Vantaan kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen toimenpideohjelma on ollut käytössä 1.8.2022 lähtien. Ohjelma velvoittaa jokaista aikuista puuttumaan havaitsemaansa kiusaamiseen. Jokainen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö laatii oman kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman, joka tarkistetaan vuosittain. Jokaisessa perusopetuksen koulussa on kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen tiimi. Koulujen ja oppilaitosten toimintasuunnitelmiin on kirjattu toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseen ja puuttumiseen.

Kaikissa varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä, perusopetuksen kouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa on jo käytössä tai otetaan käyttöön lähiaikoina turvallisemman tilan periaatteet.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa käytetään monipuolisesti eri työtapoja, jotka motivoivat ja edistävät lasten luovuutta ja osallisuutta. Lasten tunne- ja kaveritaitojen kehittäminen ja ryhmän positiivisen vuorovaikutuksen vaaliminen ovat tärkeitä teemoja. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja nivelvaiheen aikana.

Varhaiskasvatuksessa ProVaka-toimintamalli on käytössä 39 suomenkielisessä ja yhdessä ruotsinkielisessä (ProSmå) toimintayksikössä syksyllä 2023. Toiminnalla vahvistetaan inklusiivista ja kaikille yhteistä varhaiskasvatusta. Toimintamallissa vahvistetaan henkilöstön osaamista ja kehitetään aikuisten toimintamalleja lasten sosiaalisten taitojen tukemiseksi. ProKoulu on tutkimustietoon perustuva käyttäytymisen haasteiden ennaltaehkäisemiseen kehitetty koko koulun toimintamalli, jolla kehitetään koulun toimintakulttuuria, opettajien osaamista ja oppilaiden käyttäytymisen ohjaamista. Toiminta on käynnistynyt sitä pilotoivissa 14 suomenkielisessä ja yhdessä ruotsinkielisessä (ProSkola) koulussa lukuvuonna 2023–2024.

Perusopetuksessa jokaiselle koululle on laadittu hyvinvoinnin vuosikello. Vuosikelloon pohjautuen joka koululla on vähintään kerran kuukaudessa tunne- ja vuorovaikutustunti. 1.8.2023 lähtien 7.-luokkalaisille suomenkielisessä ja 8.-luokkalaisille ruotsinkielisessä perusopetuksessa on tullut pysyvä 0,5 vuosiviikkotunnin lisäys tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetukseen. Sama lisäys tulee 8.-/ 7.-luokkalaisille 1.8.2024 lähtien. Perusopetuksen 4. ja 7. luokkien oppilailla on käytössä SchoolDay-palvelu hyvinvoinnin mittarina. Palvelun avulla he vastaavat säännöllisesti hyvinvointiin liittyviin kysymyksiin, minkä jälkeen vastauksia käsitellään ryhmän tasolla. Vastauksia käytetään myös hyvinvointitiedolla johtamisen apuna.

Vantaan perusopetuksessa pilotoidaan K-0-toimintaa tammikuusta 2024 alkaen lukuvuoden 2024–2025 loppuun asti. K-0-toiminnalla puututaan pitkittyneisiin ja haastaviin koulukiusaamistapauksiin. Kiusaamiseen puuttuvaa K-0-työtä tehdään oppilaiden ja huoltajien lisäksi laajan ammattilaisverkoston kanssa. K-0-toiminnalla ei ole tarkoitus korvata jo olemassa olevia toimintamalleja, vaan vahvistaa niitä ja tuoda kouluihin aiempaa enemmän perheiden kanssa tehtävän työn osaamista.

Työssä tarjotaan konsultaatiota, hyödynnetään yhteistapaamisia ja sovittelua, ohjataan tarvittaviin palveluihin ja seurataan tilannetta myös tilanteen rauhoituttua.

Elokuussa 2023 11 koululla on aloittanut pilottina kouluvalmentaja (10 suomenkielisessä perusopetuksessa, 1 ruotsinkielisessä). Kouluvalmentajien tavoitteena on vahvistaa yhteisöllistä, turvallista ja hyvinvoivaa koulukulttuuria sekä oppilaiden osallisuutta, motivaatiota ja sitoutumista koulunkäyntiin. Kouluvalmentaja toimii yhteisön, ryhmän ja yksilön tasolla koulun tarpeiden mukaan. Työnkuvassa korostuvat joustavuus ja matalan kynnyksen kohtaaminen.

Someturva-palvelu on käytössä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi 3.–9. luokkien oppilailla ja lisäksi sitä pilotoidaan toisen asteen koulutuksessa. Someturva on anonyymi palvelu netissä tapahtuvaan kiusaamiseen ja häirintään puuttumiseksi.

Vantaan perusopetuksessa on käynnistynyt Yhteinen turvaverkko -hanke lukuvuonna 2023–2024. Hankkeen tavoitteina on kehittää jengiytymistä ja rikollisuutta ennaltaehkäisevää toimintaa, koulujen ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä ja osallisuutta turvallisuusasioissa sekä turvallisuutta ja hyvinvointia tukevaa toimintakulttuuria.

Vantaan toisella asteella on juuri käynnistynyt Hyvinvointia ja turvallisuutta -hanke, jossa kehitetään hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa toimintakulttuuria yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Hankkeessa vahvistetaan henkilöstön osaamista hyvinvointi- ja turvallisuusasioissa sekä kiusaamisen ja häirinnän varhaisessa tunnistamisessa ja siihen puuttumisessa. Hankkeessa kartoitetaan myös sopivia malleja tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen toisella asteella.

Vantaan kaupungin lukioiden ja Varian opiskelijakuntien hallitusten tapaamisissa keskustelemme oppilaitosten tilanteesta hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmasta lokakuussa. Keskustelemme myös muun muassa siitä, miten opiskelijat kokevat sen, onko oppitunneilla tai kouluissa häiriökäyttäytymistä. Kuluvan syyslukukauden aikana huoltajille järjestetään webinaareja, joissa käydään läpi kouluterveyskyselyn tuloksia ja alueen turvallisuustilannetta lapsen, nuoren ja huoltajan näkökulmasta. Yhtenä teemana on myös kiusaamisen ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 29

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) antaa Keskustan valtuustoryhmälle sekä 24 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja

b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu keskustan valtuustoryhmän ja 24 muun valtuutetun aloite vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot: Apulaiskaupunginjohtaja Katri Kalske, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VALTUUSTOALOITTEET KAUPUNGINVALTUUSTON KOKOUS 22.5.2023	
Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Vantaalaisille kouluille on palautettava työrauha Valtuuston tulee ryhtyä toimenpiteisiin, että työrauha saadaan palautettua kaikkiin vantaalaisiin kouluihin perusopetuksesta toiselle asteelle. Lisäksi tulee ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin mahdollisten koulujen työrauhaa uhkaavien tekijöiden ennaltaehkäisemiseksi ja jo syntyneiden koulujen työrauhaongelmien poistamiseksi sekä uusien, koulujen työrauhaan liittyvien haasteiden ja –palvelutarpeiden tunnistamiseksi ja niihin varautumiseksi. Koulujen työrauhan palauttaminen tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä oppilaiden, huoltajien, opettajien ja alan asiantuntijoiden kanssa. Valtuusto 22.5.2023 Keskustan valtuustoryhmä	Keskustan valtuustoryhmä <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Juha Järä 2. Marjo Vacker 3. Milad Dehghan 4. Nina Nummela 5. Tiina Tuomela 6. Paula Lehmuskallio 7. Jouko Jääskeläinen 8. Reija Friman 9. Markku Weckman 10. Maarit Raja-Aho 11. Mika Kasonen 12. Erika Veltheim 13. Kai-Ari Lundell 14. Markku Weckman 15. Niilo Kärki 16. Patrik Karlsson 17. Tuomas Mutanen 18. Oskari Iivarinen 19. Manav Phull 20. Naima El Issaoui 21. Eva Tawasoli 22. Janne Hartikainen 23. Juha Suoniemi 24. Sirpa Siru Kauppinen

30 § **Vastaus ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän sekä 16 muun valtuutetun aloitteeseen ruotsinkielinen nuorisotyö - svenskspråkigt ungdomsarbete**

VD/2103/00.02.00.03/2023

KK/AV/NM/HR/KP/JT

Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä sekä 16 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Ruotsinkielinen nuorisotyö on Vantaan uudessa organisaatiossa sijoittunut suoraan Helsinge skolanin rehtorin ja ruotsinkielisten palveluiden johtajan alaisuuteen, osana kasvatuksen ja oppimisen toimialaa. Tämä poikkeaa mm. järjestämisen, kehittämisen, johtamisen sekä poliittisen ohjauksen näkökulmasta merkittävästi Vantaan suomenkielisestä nuorisotyöstä.

Me Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä ja allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että ruotsinkielisen nuorisotyön järjestämisestä ja johtamisesta tehdään selvitys kasvatuksen ja oppimisen sekä kaupunkikulttuuri ja hyvinvoinnin toimialojen yhteistyönä. Selvityksen tavoitteena olisi arvioida kummassa toimialassa, ja millä ohjauksella ruotsinkielinen nuorisotyö parhaiten pääsee tavoitteisiinsa osana nuorisotyön kokonaisuutta.

Det svenskspråkiga ungdomsarbetet har placerats i Vandas nya organisation direkt under ledning av rektorn för Helsinge skola och direktör för svenskspråkig service, som en del av verksamhetsområdet för fostran och lärande. Detta skiljer sig betydligt från den finskspråkiga ungdomsarbetet i Vanda beträffande organisering, utveckling samt förvaltning och styrningen politiskt.

Vi, Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp samt undertecknade fullmäktigeledamöter, föreslår att det görs en utredning om den svenskspråkiga ungdomsarbetet, hur den är organiserad och leds. Utredningen görs i samarbete mellan verksamhetsområdet för fostran och lärande samt verksamhetsområdet för stadskulturen. Målet med utredningen är att bedöma inom vilket resultatområde och med hurdan styrning den svenskspråkiga ungdomsarbete uppnår bäst sina mål som en del av gdomsarbete som helhet.”

Kaupunginvaltuusto 27.3.2023 § 18

Päätös:
Päätetiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vastaus on valmisteltu yhteistyössä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan nuoriso- ja yhteisöpalvelujohtajan ja kasvatuksen ja oppimisen toimialan ruotsinkielisten palvelujen johtajan kanssa.

Kuvaus ruotsinkielisestä nuorisotyöstä Vantaalla tänään

Ruotsinkielisten palvelujen palvelualue pitää ruotsinkielisen nuorisotyön kehittämistä Vantaalla tärkeänä tehtävänä, erityisesti nuorten mielenterveyden heikkenemisen valossa, mikä käy ilmi muun muussa THL:n Kouluterveyskyselystä ja lisääntyneestä tarpeesta psykologipalveluihin. Arvostamme poliittisten päättäjien osoittamaa kiinnostusta tarttua tähän asiaan.

Kuten aloitteessa todetaan, ruotsinkielinen nuorisotyö Vantaalla on osa ruotsinkielisten palvelujen palvelualuetta. Tällä hetkellä ruotsinkielinen nuorisotyö on rakennettu siten, että etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee ruotsinkielisessä yläkoulussa Helsinge skolassa ja ruotsinkielisessä lukiossa Helsinge gymnasiumissa. Lähiesihenkilönä toimii yläkoulun rehtori ja toiminnasta vastaa ruotsinkielisten palvelujen johtaja. Nuorisotyöntekijä ei voi työskennellä suoraan johtajan alaisuudessa eli yläkoulun rehtori toimii esihenkilönä, vaikka nuorisotyö ei suoraan kuulu koulutyöhön. Tässä rakenteessa tärkeintä on se, että ruotsinkieliset nuorisopalvelut sijaitsevat samalla palvelualueella kuin Vantaan ruotsinkielisten asioiden asiantuntemus.

Etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee 80 % ehkäisevässä työssä ja 20 % etsivässä työssä. Suurin osa kaupungin ruotsinkielisistä yläkouluikäisistä nuorista käy koulua Helsinge skolassa, jonka takia etsivä nuorisotyöntekijän työpiste on sijoitettu sinne. Yhteistyö Vantaan suomenkielisten nuorisotyöntekijöiden kanssa on systemaattista, sillä ruotsinkielinen etsivä nuorisotyöntekijä osallistuu yhteisiin tapaamisiin kerran kuukaudessa. Lisäksi järjestetään satunnaisesti tapaamisia tiettyjen ammattiryhmien, kuten koulunuorisotyöntekijöiden, kanssa.

Yksi vaikeuttava tekijä koskien ruotsinkielistä nuorisotyötä Vantaalla on se, että ruotsinkielisillä nuorilla ei ole luontevaa kohtaamispaikkaa koulun ulkopuolella. Kaupungilla ei siis ole ruotsinkieliselle nuorisotoiminnalle omistettua nuorisotilaa, vaan ostaa nuorisotilatoimintaa kolmannelta sektorilta yhtenä päivänä viikossa Tikkurilan Helsinggårdista. Lisäksi vastaavaa ruotsinkielistä toimintaa pyöritetään Länsi-Vantaalla yhtenä päivänä viikossa kokonaan kolmannen sektorin toimintana. Vantaan ruotsinkielisellä seurakunnalla on myös ruotsinkielistä nuorisotoimintaa pääasiassa Tikkurilassa, mutta myös Länsi-Vantaalla nuorille aikuisille kohdennettua toimintaa. Nuorille aikuisille suunnattuun toimintaan kaupunki ostaa palveluita muun muassa nuorten työpaja Svepsiltä ja Luckan UngInfolta.

Suomen- ja ruotsinkielisten nuorisopalveluiden välillä on suuria eroja, varsinkin kohderyhmien kokoon nähden. Vantaalla on 59 747 suomenkielistä ja 1 824 ruotsinkielistä alle 30-vuotiasta (31.12.2022, StatFin Väestö 31.12. muuttujina Vuosi, Alue, Sukupuoli, Ikä ja Tiedot. PxWeb (stat.fi)). Tämä tarkoittaa sitä, että ruotsinkielinen nuorisotyöntekijä joutuu työskentelemään eri tavoin ja vähemmillä ja vähemmän monipuolisilla resursseilla kuin suomenkieliset kollegansa. Siksi on tärkeää, että ruotsinkielistä nuorisotyötä johdetaan hallinnollisesti siellä palvelualueella, jossa on paras ruotsinkielisen Vantaan tuntemus.

Vantaan ruotsinkielisen nuorisotyön nykyisen rakenteen haasteena on, että ruotsinkielisen nuorisotyön osaaminen on ruohonjuuritasolla ja hallinnollisesti puutteellista, koska nuorisopalveluihin keskittyvälle asiantuntijalle ei ole resursseja. Lisäksi poliittinen ohjaus puuttuu.

Nykyinen järjestelmä on haavoittuvainen myös siinä mielessä, että etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee yksin. Etsivän nuorisotyöntekijän on työn luonteen vuoksi vaikea järjestää esimerkiksi leirejä yksin sekä työskennellä iltaisin ja viikonloppuisin. Tällä hetkellä etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee pääasiassa 13–19-vuotiaiden nuorten parissa. Nuorisolaissa nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiasta henkilöä (Nuorisolaki 1285/2016 1 luku 3 §). Koska etsivän nuorisotyöntekijän mahdollisuuksia työskennellä koulun ulkopuolella ovat rajoittuneet, toiminta ei tavoita tehokkaasti nuoria aikuisia. Lisäksi etsivältä nuorisotyöntekijältä puuttuu Vantaalla ruotsinkielinen vertaistuki.

Vantaan nuorisopalveluiden näkökulmasta ruotsinkielinen nuorisotyö voisi sijoittua myös osaksi nuoriso- ja yhteisöpalveluiden kokonaisuutta. Tämän hyötyinä olisi ruotsinkielisen nuorisotyön kytkeytyminen paremmin osaksi laajempaa nuorisotyön ammatillista verkostoa. Vantaan nuorisopalveluissa nuorisotyötä tehdään monipaikkaisesti niin omissa kuin avoimissa ympäristöissä sekä muiden toimijoiden toimintaympäristöissä (esim. koulu- ja oppilaitosnuorisotyö Vantaalla). Tästä näkökulmasta uuden toimintaympäristön mukaan ottaminen ei olisi ongelma. Samaan aikaan muutos haastaisi ruotsinkielisen palvelukokonaisuuden suunnittelua ja kehittämistä, minkä vuoksi asian kokonaistarkastelu kannattaa tehdä huolellisesti kaikki eri näkökulmat huomioiden.

Ratkaisuehdotuksia

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan juristit selvittävät, miten poliittista ohjausta voitaisiin toteuttaa. Yhdeksi ratkaisuksi ehdotetaan, että ruotsinkielisen nuorisotyön poliittinen ohjaus olisi kokonaan kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnalla, joka tekee myös poliittiset päätökset kaupungin suomenkielisestä nuorisotoiminnasta.

Ruotsinkielisen nuorisotyön johdon kehittämisen osalta selvitetään mahdollisuutta siirtää nuorisotyöntekijän esihenkilötyö Helsinge skolan rehtorilta ruotsinkielisen palvelun kehittämispäällikölle.

Perustetaan työryhmä, jossa kehittämispäällikkö, nuorisotyöntekijä ja ruotsinkielisten palveluiden koordinaattori kokoontuvat kerran kuukaudessa. Koordinaattori voisi osallistua suomenkielisen koulunuorisotyöverkoston kokouksiin sekä tarvittaessa muihin hallinnollisten ryhmien kokouksiin ja raportoida niistä. Jotta kaikkien ruotsinkielisten nuorten tarpeisiin voitaisiin vastata paremmin, ruotsinkielinen palvelualue on hakenut 0,5 ruotsinkielisen nuorisotyöntekijän resurssia budjettiriiheen vuoden 2024 talousarviosta.

Tämänhetkisen työtilanteen vuoksi ruotsinkielisen etsivän nuorisotyön kehittäminen yhteistyössä suomenkielisen etsivän työn kanssa on haasteellista. Yhteistyötä suomenkielisten koulunuorisotyöntekijöiden kanssa kuitenkin vahvistetaan ja systematisoidaan.

Ruotsinkielisen nuorisotyön säilymisessä ruotsinkielisten palvelujen palvelualueella olisi hyvänä puolena se, että palvelualueella säilyisi kokonaiskuva Vantaan ruotsinkielisistä palveluista. Vuonna 2022 Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa Nuoska ja Folkhälsan julkaisivat valtakunnallisen tutkimuksen Ungdomsarbete i svenskspråkiga skolor och läroanstalter (vapaa käännös: Nuorisotyö ruotsinkielisissä kouluissa ja oppilaitoksissa) (kirjoittajana tutkija Ina Kauranen). Tutkimus kartoittaa ruotsinkielistä koulunuorisotyötä työn rakenteen osalta, ja tutkimustulokset sisältävät suosituksia toiminnan kehittämiseksi.

Yhtenä suosituksena on yhteisen kielen tai määritelmän kehittäminen koulunuorisotyölle sekä tiedon jakaminen. Siksi olisi tärkeää kehittää yhteistyötä suomenkielisen nuorisotyön kanssa esimerkiksi tiedonvaihdossa, mutta ruotsinkielisen nuorisotyön erityispiirteet tulee voida huomioida ja työ jäsentää niin, että se toimii ruotsinkielisessä kokonaisuudessa.

Toinen suositus on kehittää rakenteita, jotka takaavat pitkäjänteisen panostuksen koulunuorisotyöhön (Kauranen 2022). Tämän asian parissa Vantaan ruotsinkielinen palvelu on työskennellyt, ja etsivän nuorisotyöntekijän tehtävä on vakituinen. Näin on luotu hyvä pohja kestävän rakenteen kehittämiselle, vaikka yhteistyömuodot eivät kaikilta osin ole vakiintuneita. Tämä sisältyy Kaurasen kolmanteen

suositukseen, nimittäin sen varmistaminen, että yhteistyömuodot eivät riipu yksilöiden hyvästä tahdosta. Siksi olemme selvittäneet yhteistyön mahdollisuuksia sekä ruohonjuuri- että hallintotasolla, ja molemmilla tasoilla suunnittelemme systemaattisempaa yhteistyötä vakiintuneiden roolien muodossa eri työryhmissä ja verkostoissa.

Ruotsinkielinen palvelualue tarkastelee edellä kuvattuja vaihtoehtoja ja tekee tarkastelun perusteella esityksen kesäkuun 2024 loppuun mennessä.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 30

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmälle ja 16 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:
Merkittiin, että vs. apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään siten, että aloitevastauksen viimeinen virke kuuluu seuraavasti:

”Ruotsinkielinen palvelualue tarkastelee edellä kuvattuja vaihtoehtoja ja tekee tarkastelun perusteella esityksen ~~vuoden 2024 aikana~~ *kesäkuun 2024 loppuun mennessä*.”

Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

Liite:
- allekirjoitettu ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmän ja 16 muun valtuutetun aloite Ruotsinkielinen nuorisotyö – Svenskspråkigt ungdomsarbeteb

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ruotsinkielisten palvelujen johtaja Anders Vikström, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Ruotsinkielinen nuorisotyö - Svenskspråkigt ungdomsarbete Ruotsinkielinen nuorisotyö on Vantaan uudessa organisaatiossa sijoittunut suoraan Helsinge skolanin rehtorin ja ruotsinkielisten palveluiden johtajan alaisuuteen, osana kasvatuksen ja oppimisen toimialaa. Tämä poikkeaa mm. järjestämisen, kehittämisen, johtamisen sekä poliittisen ohjauksen näkökulmasta merkittävästi Vantaan suomenkielisestä nuorisotyöstä. Me Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuustoryhmä ja allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että ruotsinkielisen nuorisotyön järjestämisestä ja johtamisesta tehdään selvitys kasvatuksen ja oppimisen sekä kaupunkikulttuuri ja hyvinvoinnin toimialojen yhteistyönä. Selvityksen tavoitteena olisi arvioida kummassa toimialassa, ja millä ohjauksella ruotsinkielinen nuorisotyö parhaiten pääsee tavoitteisiinsa osana nuorisotyön kokonaisuutta. Det svenskspråkiga ungdomsarbetet har placerats i Vandas nya organisation direkt under ledning av rektorn för Helsinge skola och direktör för svenskspråkig service, som en del av verksamhetsområdet för fostran och lärande. Detta skiljer sig betydligt från den finskspråkiga ungdomsarbetet i Vanda beträffande organisering, utveckling samt förvaltning och styrningen politiskt. Vi, Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp samt undertecknade fullmäktigeledamöter, föreslår att det görs en utredning om den svenskspråkiga ungdomsarbetet, hur den är organiserad och leds. Utredningen görs i samarbete mellan verksamhetsområdet för fostran och lärande samt verksamhetsområdet för stadskulturen. Målet med utredningen är att bedöma inom vilket resultatområde och med hurdan styrning den svenskspråkiga ungdomsarbete uppnår bäst sina mål som en del av ungdomsarbete som helhet. Vantaalla 27.3.2023	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> *RKP:n valtuustoryhmä* <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Jussi Särkelä 2. Tuomas Mutanen 3. Marjo Vacker 4. Nina Nummela 5. Tiina Tuomela 6. Anu Hall 7. Sami Kanerva 8. Hanna Valtanen 9. Sirpa Siru Kauppinen 10. Matilda Stirkkinen 11. Eve Rämö 12. Juha Suoniemi 13. Antero Eerola 14. Juha Järä 15. Reija Friman 16. Ida Tamminen

31 § Vastaus Tarja Eklundin ja 15 muun valtuutetun aloitteeseen yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveron alentamiseksi

VD/1431/00.02.00.03/2023

PT/MR/PK/JT

Tarja Eklund ja 15 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Me kaupunginvaltuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki käyttää lain sille suomaa mahdollisuutta määritellä yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti 0,0 prosenttiin. Tämä helpottaa taloja omistavien yhteisöjen mahdollisuutta ylläpitää monipuolisia kansalaistoiminnan tiloja eri puolilla Vantaata.

Kiinteistövero on kiinteistön arvon perusteella kunnalle vuosittain suoritettava vero. Verosta on säädetty kiinteistöverolaissa (20.7.1992/654). Lain 13 a §:ssä sanotaan, että ”Poiketen siitä, mitä 11§;ssä kiinteistöveroprosentin alarajasta säädetään, kunnanvaltuusto voi määrätä tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman rakennuksen ja sen maapohjan kiinteistöveroprosentin edellä säädettyä alhaisemmaksi, jos kiinteistöllä sijaitseva rakennus on pääasiallisesti yleisessä tai yleishyödyllisessä käytössä. Tässä pykälässä tarkoitetun kiinteistön kiinteistöveroprosentiksi voidaan määrätä myös 0,00."

Suomessa on noin 2000 seurantaloa, jotka ovat yleishyödyllisten yhteisöjen omistamia ja ylläpitämiä. Seurantalot ovat merkittävä osa suomalaista kulttuurihistoriaa, kansallisomaisuutta ja kansalaisyhteiskuntaa. Talojen tiloissa kokoonnutaan yhteisiin harrastuksiin, talkoisiin ja juhliin. Vantaan kaupungin alueella sijaitsee 15 seurantaloa (seurantalot.fi). Seurantalojen maksamalla kiinteistöverolla on siten vähäinen vaikutus kunnan taloudelliseen asemaan, mutta yksittäiselle seurantalolle kiinteistöverolla on suuri taloudellinen merkitys. Seurantalojen ylläpito ja korjausinvestoinnit ovat monelle yhdistykselle suuri taloudellinen ponnistus.

Valtaosa manner-Suomen kunnista on alentanut yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentin yleistä kiinteistöveroprosenttia pienemmäksi, ja pääosassa vero on säädetty 0,00 prosenttiin. Vantaan kaupunki ei ole määritellyt erillistä kiinteistöveroprosenttia yleishyödyllisille yhteisöille,
vaan se on siten yhtä suuri kuin yleinen kiinteistöveroprosentti ja kohtuuttoman korkea koko maan tasoon nähden. Esimerkiksi Espoossa yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti on 0,00.”

Kaupunginvaltuusto 27.2.2023 § 16

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Talouden ja strategian palvelualue toteaa aloitteesta seuraavaa:

Keskeinen lainsäädäntö

Kiinteistöverolaissa on yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentista säädetty seuraavasti:

Kiinteistöverolaki 13 a § (26.6.1998/476): Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöveroprosentti

Poiketen siitä, mitä 11 §:ssä kiinteistöveroprosentin alarajasta säädetään, kunnanvaltuusto voi määrätä tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman rakennuksen ja sen maapohjan kiinteistöveroprosentin edellä säädettyä alhaisemmaksi, jos kiinteistöllä sijaitseva rakennus on pääasiallisesti yleisessä tai yleishyödyllisessä käytössä. Tässä pykälässä tarkoitetun kiinteistön kiinteistöveroprosentiksi voidaan määrätä myös 0,00.

Tuloverolain 22 §:n (30.12.1992/1535) mukaan yhteisö on yleishyödyllinen, jos
1) se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä;
2) sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin;
3) se ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää muun muassa maatalouskeskusta, maatalous- ja maamiesseuraa, työväenyhdistystä, työmarkkinajärjestöä, nuoriso- tai urheiluseuraa, näihin rinnastettavaa vapaaehtoiseen kansalaistyöhön perustuvaa harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävää yhdistystä, puoluerekisteriin merkittyä puoluetta sekä sen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä, niin myös muuta yhteisöä, jonka varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen tai sosiaalisen toiminnan harjoittaminen taikka tieteen tai taiteen tukeminen. Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää myös yleisissä vaaleissa ehdokkaan tukemiseksi varattua varallisuuskokonaisuutta. (24.4.2009/275)

Kiinteistöveron tuotto Vantaan kaupungille

Kiinteistöverotuksessa verohallinnon tulkinnan mukaisessa yleishyödyllisessä käytössä Vantaalla oli vuonna 2022 yhteensä 106 rakennusta ja 24 maapohjaa. Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveron tuotto Vantaalle vuonna 2022 oli noin 330 000 euroa.

Vantaan kaupungin avustusmalli

Vantaan kaupunki on keskittänyt yhteisöille ja yhdistyksille suunnatun avustustoiminnan Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle. Avustustoiminta pohjautuu ennalta asetettuihin avustusten myöntämisperiaatteisiin, joiden kautta voidaan avustusta suunnata toimintaan ja toimijoille, jotka edesauttavat Vantaan kaupungin strategisia ja toiminnallisia tavoitteita. Avustuksen myöntäminen tapahtuu hakemuksesta ja kutakin avustushakemusta käsitellään yksilöidysti. Tämä mahdollistaa avustusten suuntaamisen hakijoille tarkasti.

Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentin laskeminen poikkeaisi Vantaan kaupungin avustusperiaatteista, koska se yleisenä veroprosenttipäätöksenä kohtelisi samoin kaikkia verohallinnon tulkinnan mukaisia yleishyödyllisiä yhteisöjä. Tämä ei mahdollista Vantaan kaupungin strategisten tai toiminallisten tavoitteiden mukaisen toiminnan arviointia yhteisökohtaisesti. Lisäksi yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentin laskeminen hyödyttäisi lähinnä vain niitä yhteisöjä, joilla on omistuksessaan ko. kiinteistöt, ja jättäisi tuen ulkopuolelle yhteisöt, jotka toimivat esim. vuokratiloissa. Veroprosentin lasku ei siten kohtelisi kaikkia yleishyödyllisiä yhteisöjä tasavartaisesti. Vantaan kaupunki avustaa yhteisöjä ensisijaisesti Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan keskitetyn avustustoiminnan ja sen avustusten myöntämisperiaatteiden mukaisella tavalla.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 31

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Tarja Eklundille ja 15 muulle allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liite:
- Tarja Eklundin ja 15 muun valtuutetun aloite yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveron alentamiseksi

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Valitus- ja oikaisuvaatimuskielto

Lisätiedot:
Matti Ruusula, talous- ja strategiajohtaja, puh. 043 824 9254,etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	**Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset**
Valtuustoaloite yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveron alentamiseksi **Me kaupunginvaltuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki käyttää lain sille suomaa mahdollisuutta määritellä yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti 0,0 prosenttiin. Tämä helpottaa taloja omistavien yhteisöjen mahdollisuutta ylläpitää monipuolisia kansalaistoiminnan tiloja eri puolilla Vantaata.** Kiinteistövero on kiinteistön arvon perusteella kunnalle vuosittain suoritettava vero. Verosta on säädetty kiinteistöverolaissa (20.7.1992/654. Lain 13 a §:ssä sanotaan, että ”Poiketen siitä, mitä 11§;ssä kiinteistöveroprosentin alarajasta säädetään, kunnanvaltuusto voi määrätä tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman rakennuksen ja sen maapohjan kiinteistöveroprosentin edellä säädettyä alhaisemmaksi, jos kiinteistöllä sijaitseva rakennus on pääasiallisesti yleisessä tai yleishyödyllisessä käytössä. Tässä pykälässä tarkoitetun kiinteistön kiinteistöveroprosentiksi voidaan määrätä myös 0,00." Suomessa on noin 2000 seurantaloa, jotka ovat yleishyödyllisten yhteisöjen omistamia ja ylläpitämiä. Seurantalot ovat merkittävä osa suomalaista kulttuurihistoriaa, kansallisomaisuutta ja kansalaisyhteiskuntaa. Talojen tiloissa kokoonnutaan yhteisiin harrastuksiin, talkoisiin ja juhliin. Vantaan kaupungin alueella sijaitsee 15 seurantaloa (seurantalot.fi). Seurantalojen maksamalla kiinteistöverolla on siten vähäinen vaikutus kunnan taloudelliseen asemaan, mutta yksittäiselle seurantalolle kiinteistöverolla on suuri taloudellinen merkitys. Seurantalojen ylläpito ja korjausinvestoinnit ovat monelle yhdistykselle suuri taloudellinen ponnistus. Valtaosa manner-Suomen kunnista on alentanut yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentin yleistä kiinteistöveroprosenttia pienemmäksi, ja pääosassa vero on säädetty 0,00 prosenttiin. Vantaan kaupunki ei ole määritellyt erillistä kiinteistöveroprosenttia yleishyödyllisille yhteisöille,	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> *Tarja Eklund* <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Jari Sainio 2. Anu Hall 3. Elina Nykyri 4. Sirkka-Liisa Kähärä 5. Jari Jääskeläinen 6. Antero Eerola 7. Patrik Karlsson 8. Minttu Sillanpää 9. Pirkko Letto 10. Ulla Kaukola 11. Naima El ISsaoui 12. Jussi Särkelä 13. Säde Tahvanainen 14. Ida Tamminen 15. Faysal Abdi

vaan se on siten yhtä suuri kuin yleinen kiinteistöveroprosentti ja kohtuuttoman korkea koko maan tasoon nähden. Esimerkiksi Espoossa yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti on 0,00. *Valtuuston kokouksessa 27.2.2023*	

32 § Oikaisuvaatimus yksityishenkilön vahingonkorvausvaatimusta koskevasta kaupunginhallituksen päätöksestä 4.9.2023 § 26

VD/4890/03.01.02.00/2023

PT/NK/JT

Kaupunginhallitus on 4.9.2023 § 26 hylännyt perusteettomana hakijan vahingonkorvausvaatimukset, jotka hän on esittänyt kunnianloukkauksen perusteella liittyen hänestä tehtyyn tutkintapyyntöön.

Hakija on tehnyt kaupunginhallituksen päätöksestä 16.9.2023 päivätyn oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksessa hän muun muassa katsoo, että tutkintapyyntö on perusteeton, koska poliisi ei ole kuulustellut häntä ja että kaupunginhallituksen päätös on perustunut virheellisiin tietoihin siltä osin kuin asian listatekstissä on maininta esitutkinnan keskeneräisyydestä.

Oikaisuvaatimuksessa ei ole tuotu esille sellaisia seikkoja, jotka eivät olisi olleet kaupunginhallituksen tiedossa vahingonkorvausvaatimusta käsiteltäessä tai joiden perusteella vahingonkorvausvaatimusta tulisi arvioida toisin.

Kaupunginhallituksen 4.9.2023 päätöksessä on todettu, että oikeus korvaukseen on sillä, jonka kunniaa on rangaistavaksi säädetyllä teolla loukattu ja että kunnianloukkauksen tunnusmerkistöön kuuluu valheellisen tiedon tai vihjauksen esittäminen toisesta taikka muulla tavalla toisen halventaminen. Tutkintapyyntö perustuu hakijan Vantaan kaupungille lähettämiin sähköposteihin, eivätkä tutkintapyynnön asianomistajat näin ollen millään tavalla loukkaa tutkinnan kohteen kunniaa rikoslain säännöksen tarkoittamalla tavalla. Merkitystä ei siten myöskään ole sillä, onko esitutkinta kesken tai mitkä ovat poliisin johtopäätökset tutkinnan valmistuttua. Todettakoon kuitenkin, että poliisi ei ole ilmoittanut asianomistajille esitutkinnan päättymisestä.

Hallintolain mukaan viranomaisella on velvollisuus huolehtia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ennen päätöksen tekemistä. Hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) perustelujen mukaan riittävä selvittäminen tarkoittaa sitä, että viranomainen hankkii sellaiset tiedot ja selvitykset, joilla se arvioi olevan merkitystä asian ratkaisemiselle. Poliisin tutkinta ei vaikuta vahingonkorvausvastuuseen. Asia on selvitetty ja päätösesitys on laadittu oikeilla tiedoilla ja perusteltu hallintolain edellyttämällä tavalla.

Oikaisuvaatimus ja hakijan asiassa toimittamat liitteet ovat kaupunginhallituksen jäsenten nähtävillä salattuina tiedostoina luottamushenkilöiden extranetissä.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 32

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään edellä mainituilla perusteilla hylätä yksityishenkilön kaupunginhallituksen päätöksestä 4.9.2023 § 26 tekemä oikaisuvaatimus.

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginlakimies Sari-Anna Pennanen poistui yleislausekejäävinä kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Ote hakija

Muutoksenhakuohje: 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Lisätiedot: lakimies Niina Kolju, puh. 040 5598621, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

33 § Yksityishenkilön vahingonkorvausvaatimus

VD/5198/03.01.02.00/2023

PT/NK/JT

Yksityishenkilö on 13.8.2023 esittänyt Vantaan kaupungille vahingonkorvausvaatimuksen määrältään 130 000 euroa työtulojensa ja terveydentilansa heikkenemisestä. Hakijaa on 17.8.2023 pyydetty toimittamaan tarkempi erittely siitä, mistä 130 000 euron vaatimus koostuu, sekä esittämään näytön tulojen pienentymisestä sekä terveydentilan heikkenemisestä ja heikkenemisen syy-yhteydestä Vantaan kaupungin toimintaan. Lisäselvitys on pyydetty toimittamaan 31.8.2023 mennessä uhalla, että asia voidaan ratkaista, mikäli pyydettyä selvitystä ei toimiteta.

Vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n mukaan korvausvelvollisuus syntyy sille, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle vahinkoa. Vahingonkärsijälle on vahingonkorvauslain säännösten mukaan asetettu näyttövelvollisuus aiheutuneesta vahingosta ja sen suuruudesta. Hakija on lähettänyt (29.8., 30.8., 31.8. ja 1.9.2023) selvityspyyntöön useita asiakirjoja. Toimittamassaan asiakirjamateriaalissa hakija esittää erinäisiä syitä, mutta perustelee vahingonkorvausvaatimustaan pitkälti samoilla väitteillä kuin mitä hän on eri yhteyksissä myös aiemmin esittänyt eli tiivistetysti, että Vantaan kaupunki on viimeisten 10 vuoden aikana kiusannut, vainonnut ja häirinnyt häntä ja hänen perhettään, mikä on aiheuttanut hänelle hengistä kärsimystä ja kuormitusta, eikä kaupunki tai sen johtavat viranhaltijat ole ryhtyneet toimenpiteisiin haittojen ja vahingon estämiseksi. Lisäksi hakija esittää 13.8.2023 lähettämässään viestissä perusteena sen, että hänen sähköpostiinsa on salaamattomasti lähetetty arkaluonteisia ja yksityisyyden suojaan kuuluvia viestejä.

Hakijan häirintää koskevan väitteen osalta todettakoon, että Vantaan kaupungin taholta on ainoastaan vastattu hakijan lukuisiin selvitys-, tieto-, ja asiakirjapyyntöihin hallintolain ja julkisuuslain edellyttämällä tavalla. Virkavelvollisuuksien noudattamista ei voida pitää sellaisena häirintänä, josta olisi oikeus saada korvausta. Saadun selvityksen perusteella ei myöskään ole ilmennyt syitä epäillä, että hakijan tietojen käsittelyssä olisi rikottu tietosuoja-asetusta. Hakija ei ole esittänyt mitään näyttöä siitä, että Vantaan kaupungin palveluksessa oleva olisi ilman perusteltua syytä toiminut siten, että siitä olisi aiheutunut hakijalle väitettyä vahinkoa. Hakijan vahingonkorvausvaatimus tulee hylätä perusteettomana.

Hakijan asiassa lähettämät viestit ja muu asiakirjamateriaali on kaupunginhallituksen jäsenten nähtävillä salattuna tiedostona luottamushenkilöiden extranetissä.

Kaupunginhallitus 9.10.2023 § 33

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hylätä yksityishenkilön vahingonkorvausvaatimus.

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginlakimies Sari-Anna Pennanen poistui yleislausekejäävinä kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Ote hakija

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot: lakimies Niina Kolju, puh. 040 5598 621, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai
tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta https://www.vantaa.fi/vantaa-info)
Puhelin: (09) 83911 (vaihde)
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet tehnyt päätöksestä aiemmin oikaisuvaatimuksen. Kunnan jäsenenä voit tehdä valituksen, jos päätös on muuttunut oikaisuvaatimuksen takia.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä,
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat (ellet ole niitä aiemmin toimittanut oikaisuvaatimuksen yhteydessä). Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vahingonkorvausasiassa hallinto-oikeus voi tutkia ainoastaan, onko päätös tehty muodollisesti oikein. Vahingonkorvauksen perustetta tai määrää koskevan riita-asian käsittelee sen sijaan toimivaltainen yleinen tuomioistuin (käräjäoikeus).

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **270** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

3.1. Tähän p**äätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa**, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän **päätökseen, joka koskee hankintaoikaisua**, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)

3.3. Tähän **päätökseen, joilla on päätetty olla käyttämättä etuosto-oikeutta**, ei saa hakea muutosta.
(Etuostolaki 22 § 3 mom.)

3.4. Tähän oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun **päätökseen, joka koskee verotusta**, ei saa hakea muutosta.
(Veronkantolain 51 § 1 mom. ja 50 § 7 mom.)

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (jäljempänä hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaa koskevasta asiasta voi tehdä hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen tai markkinaoikeudelle toimitettavan valituksen se, jota asia koskee (jäljempänä asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

I Hankintaoikaisuohje

Hankintaoikaisuvaatimuksen kohde

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi oikaisuvaatimuksen tehdä ennen viraston aukioloajan päättymistä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaisesti postitse kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen sisältö

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.
Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

II Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:
1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Puitejärjestelyyn perustuva hankinta

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää, tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskeva ratkaisu

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on

myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi postitse kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Muutoksenhakuaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan.
Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhakuaika suorahankinnassa

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 131 §:ssä tarkoitetun suorahankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Mikäli hankintayksikkö on julkaissut suorahankinnasta jälki-ilmoituksen, mutta ei suorahankintaa koskevaa ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suorahankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Mikäli hankintayksikkö ei ole julkaissut suorahankinnasta ilmoitusta tai jälki-ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Sopimusmuutosta koskeva ilmoitus

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on valitus tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Poikkeukset säännönmukaisesta valitusajasta

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos sopimus koskee puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa tai sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan ja dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevan ratkaisun osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona, asiointipalvelussa tai sähköpostin avulla kuten sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 148 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2 120 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa, käsittelymaksu on 4 240 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6 350 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 530 euroa.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki
puh. 029 56 43300
fax 029 56 43314
markkinaoikeus(at)oikeus.fi
asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Voit tehdä valituksen myös, jos olet kunnan jäsen. Poikkeuksen tähän muodostavat vaikutukseltaan vähäiset muutokset muuhun asemakaavaan kuin ranta-asemakaavaan. Näihin vaikutukseltaan vähäisiin muutoksiin kunnan jäsenellä ei ole valitusoikeutta. Vaikutukseltaan vähäisenä ei ole pidettävä asemakaavan muutosta, jossa
- muutetaan rakennuskorttelin tai muun alueen pääasiallista käyttötarkoitusta
- supistetaan puistoja tai muita lähivirkistykseen osoitettuja alueita
- nostetaan rakennusoikeutta tai rakennuksen sallittua korkeutta ympäristöön laajemmin vaikuttavalla tavalla
- heikennetään rakennetun ympäristön tai luonnonympäristön arvojen säilymistä tai
- muutetaan kaavaa muulla näihin rinnastettavalla tavalla.

Valituksen voi tehdä myös
- viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita. Kunnan jäsenen ja asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **270** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079, Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen eli päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Valituksen voi tehdä myös asiassa julkista etua valvova viranomainen.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisten katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **270** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet

- ostaja tai
- myyjä.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä:

- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **270** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje Hallintovalitus hallinto-oikeudelle yksilöasioissa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/ erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15